

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносьть
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділі і ру-
ських свят 6 год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находять ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Результат жнив у всхідній Галичині і на Буковині в році 1895-ім.

Написав

Вячеслав Будзиновский.

(Даліше).

Цифри ті суть дуже сумним свідомством для наших рілників! На який лиш рід збіжа звернемо нашу увагу, сконстатуємо, що галицька земля продукує менше, як чеська і моравська. Навіть на Буковині стоїть рілництво вище, як в Галичині! Если ж придивимо ся самій Галичині, побачимо, що гірша земля західної Галичини родить лійше, як лійша земля всхідної Галичини. В самій же всхідній часті краю земля великої посілости дає лійший результат, як земля малої. Земля малої посілости всхідної Галичини дає менше зерна, як земля великої посілости той-ж половини краю; перша і друга дає менше як земля західної Галичини, ціла Галичина дає гірші результати, як Буковина, а ще гірші, як нпр. Чехи.

Результат жнив говорить вже на некористь всхідної Галичини, если міримо его гектолітрами. Ще гірше випаде він, если возьмемо зерно на вагу. Галицька земля не лиш що дає менше зерна, але зерно

се ще до того гірше, має менше ваги, як у других провінциях.

Простір, що великій посілости всхідної Галичини дає 100 гектолітрів пшениці, дає малій посілости лиш 85.6 гкл. А що зерно, котре продукує мала посілость, є гірше від зерна великої посілости, вийде порівняне для малої посілости ще некористійше, если обчислимо его після ваги продукту. З такого самого простору, з котрого велика посілость збирає 100 сотнарів пшениці, мала посілость збирає лиш 82.8 сотнарів. Видаїність ґрунту, засіяного пшеницею на великій посілости, має ся до видаїности рустикального ґрунту, як 100 : 85.6, взгядно як 100 : 82.8.

Если зробимо порівняне між видаїністю ґрунту, на котрім Чех господарує, з видаїністю ґрунту галицьких господарів, одержимо слідуочу пропорцію:

Простір, що в Чехах дає 100 гектолітрів пшениці, дає рустикальній посілости всхідної Галичини лиш 67.4 гкл. ґрунт, що Чехови дає 100 сотнарів пшениці, всхідно-галицькому мужикови дає лиш 58.9 сотнарів. Майже половину того, що в Чехах!

Виберім тепер і порівнаймо найліпший округ в Чехах, з найліпшим кругом в Галичині:

В судовім окрузі Копичини, гектар, засіяний пшеницею, дав 16 гектолітрів, або

10.8 сотнарів; в судовім окрузі Німбург дав він 303 гкл. або 2.7 сот. Видаїність найліпшого округу чеського до видаїности найліпшого галицького має ся як 100 : 53, взгядно як 100 : 45.5! Се значить, що земля така добра, якій рівної нема навіть в цілій Європі, недає половини того, що дає земля чеська!

Для лійшого перегляду, подаєм відношення ті окремо. (Пр. значить продуктивність; вс. значить всхід; Г. значить Галичина; В. — великий; М. — малій; п. — посілость; Ч. — Чехи).

Пр. В. п. вс. Г. : Пр. М. п. вс. Г. — 100 : 85.6
(на гектолітри)

" " " " " " Г. — 100 : 82.8
(на вагу)

Пр. Ч. : Пр. М. п. вс. Г. — 100 : 67.4
(на гкл.)

" " " " " " Г. — 100 : 58.9
(на вагу)

Пр. Ч. : Пр. В. п. вс. Г. : Пр. М. п. вс. Г. —
100 : 70.9 : 58.9

Той ґрунт, що в Чехах дає 100 сотнарів жита, дає у всхідній Галичині великій посілости 67, а малій 55.3 сотнарів.

Для ячменю представанє ся відношенє так:

Пр. Ч. : Пр. В. п. вс. Г. : Пр. М. п. вс. Г. —
100 : 79.2 : 69.2

Для півса :

Пр. Ч. : Пр. В. п. вс. Г. : Пр. М. п. вс. Г. —
100 : 90.2 : 67.9

22)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвезького

Хр. Вінтерґельма.

(Даліше).

XIX.

Хрістофер Вааґһард не належав до старих родів у громаді, але видобув ся з цілком низьких початків, особливо через ріжні спекуляційні хлонськими загородами і парцелями ліса, так що нанував як багач в Олстад.

Однак цілє его честилюбивости не ограничала ся на те, щоби збирати багатства, він бажав також зробити себе знатним і відгравати роль. Ему було не трудно говорити і писати, а в дніх своєї молодости трудив ся навіть з певним запалом для музів, коли була до того нагода. Тоді, як була романтика русалок і лін в юді, спродукував він свою першу поезію: „Тепер утішають нас вестальскі вітри,“ котра найшла в „Далілен“ прийате, а у всіх часонасях під рубрикою „ріжне“ заслужене признание. Пізнійше, коли любя лірика мусіла уступити ся поважнійшому зазиву честилюбивости до довіри снілгерожа, звернув ся більше до сильної принагідної поезії, а послідного 17-го мая, на торжество надання законів, снілвав він:

„Так, тут при великих гроу шклянках
Най залунає сніл в наших устах!“

Але довгий час не удало ся ему заняти

якого небудь довірочного місця, або тому, що не належав до старих родів, або тому, що виділи, що его руки при всіх тих трансакациях, котрі его збагатили, не все були чисті; одним словом, результат був такий, що сидів незапримічений.

Для того було для него потрібно робити опозицію і жалуватись на тих, що сиділи в заряді. Зпочатку уважали се нешкідливою докучливістю, і его прихильників не було також багато, але одного красною райка, їм він сам счув ся, позискав тільки виборців, що старий заряд скинули, і его самого з прихильниками вибрали.

Тепер був остільки на горі, що став виборцем для свого округу, але він мусів дійти ще вище, він хотів стати носом до етортінґу. Отже не ухажало давати тебе заскаржити задля той фатальної оцінки податків і се власне перед самим великим політичним вічем.

„Дорого, але хорошо!“ сказав, вкладаючи напів до кишені і ведаючи до каріолі. Він зник був уживати того звороту, коли порадо утешував кого в своїм домі. І він міг собі дозволити такі видатки і гостити так людей в тім році, бо зібрав тоді багато сина задля сприячої ему гарної погоди. Справді, се був рідкий рік і так само мусів політичні жива за два тижні при земліничій естації Фрідендалі принести добре живно.

Там в місті ходили люди з великими білими парасолями і стогнали і потили ся і дивували ся з того, що улиці ще не опорожніли. Коли злибали кого, що не привізаний невілничо до міста, так зараз зачинали бесіду о тім, що вла-

стиво спроваджує тепер того чоловіка до міста, коли всі, що тільки могли, утікали з него. І етортінґ не зібрав ще свого сина, але на слідуочий вівторок, слава Богу, мала стодела замінити ся. В редакцій часониси „Норвеґія“ зброяли ся до зборів у Фрідендалю. Говель мав там держати велику бесіду і того дня мав лишитись лишне тільки найпотрібнійший персонал, щоби мав удержати в руху.

„Як буде, Рандель, чи їдете також на віче?“ питав Він. „Вас се може не конче занимає. Берне поїхав би радо, коли би ви ехотіли лишитись тут.“

„О, певно, що се мусить бути досить інтересно їхати,“ відповів Фріц з легкістю, „але я не хотів би їхати яко референт.“

„Ні, я розумію се добре — але що — пхуб! — що ви можете шувати там?“

„Шувати? Преймь там зібрана сила народу — хочу студіювати раси і тини.“

„Мушу вас попросити, пане Рандель, не уживати таких виражень в редакції. Ви не повинні — пхуб — не повинні там вириватись з вашою висшестію.“

„Можете бути цілком спокійні, маю на гадці по більший части генеральний штаб, там на горі. Тих других я може більше ціню, як сих.“

„Ага, так, — що-ж ви думаете під тим?“

„Се-ж ясно. Хочу людей обяснити і зробити з них самостійно думачі людські істоти, підчас коли ви хочете їх найрадіше тиними уживати, якими они суть.“

„Пхуб! Суперечність сама в собі, мій коханий Рандель! Все таки я поважаю трохи біль-

Так само як з вичисленими, має ся річ і з иньшими плодами, з виїмкою кількох, котрі впрочім в рілній промислі Галичини не відгравають перворядної ролі. — До продуктів, котрі в Галичині дають ліпший результат, як в краях з нею порівнюваних, належать:

Біб, мак, аниж, конопці, (волокіно), картоплі, звичайні бураки, конюшина, сіно, тютюн, хміль і капуста. З того однак ніяк ще не виходить, щоби управа тих плодів osiąгнула в Галичині висшу ступень досконалости, як в тамтих краях. Поперід всего ріжниця та по найбільшій часті така мала, що не стоїть о ній навіть і згадувати. Тут має повну рацию приповідка о сліпій курці і зерні. По друге, більша часть тих плодів становить таку малу частину всеї рілничої продукції Галичини, що они самі зовсім майже не впливають на стан доходів з галицької землі. По третє сей для Галичини користийний результат повстав по найбільшій часті не через висність галицької господарки, а через те, що Галичина помістила продукт сей на ґрунті ліпшим, як Чехи. Возьмім для приміру хміль: Гектар хмелю дав в Чехах 5 сотнарів метр., в Галичині 5-2 с. м., значить о 4% більше. Ріжниця така мала, що не варто навіть брати її в рахунок. Все-ж таки не менше, як в Чехах, а навіть більше! Если придивимо ся тим числам ближе, побачимо, що в Чехах було під хмелем 1-182 гектарів поля. Розуміє ся, що поле, а до того чеське не витримає конкуренції з городом, і то галицьким. А хміль — як знаємо — управляють у нас в городах. От і загадка висности Галичини на полі хмеляництва розв'язана. — За те при иньших продуктах, котрі становлять головну масу галицької продукції, східна Галичина, як ми то вже бачили, не може і рівняти ся

з Чехами, Моравами, Буковиною, а навіть і з західною Галичиною.

(Дальше буде).

НОВИНИ.

Чернівці, дня 13-го жовтня 1896.

Іменованя. Надзвичайний професор Броніслав Дембинський іменований звичайним професором всесвітної історії на львівському університеті.

Презенти одержали о. Данило Михайлів на Валівці, перемиско-городського деканату, а о. Василь Залеский на Журавиці, перемиско-загородського деканату.

Інспекційна подорож ґр. Ледебура по Буковині має вже наслідки. Іменню показала ся потреба реорганізувати дирекцію домен і лісів буковинського православного релігійного фонду в такий спосіб, що теперішня дирекція буде поділена на дві особні дирекції: дирекцію домен і лісів. В наслідок того очевидно збільшиться також урядничий персонал і треба збільшити поміщене дирекції. Тому рішено збудувати на теперішнім будинку дирекції другий поверх. В слід за тим може поліпшити ся адміністрація релігійного фонду, на котру не без причини жалував ся пос. др. Стефанович в раді державній.

Загальні збори товариства академічного „Союз“ відбудуть ся дня 17-го с. м. на університеті. Сего року вступило до товариства дев'ять нових членів, так що всіх членів буде разом около 30.

3 ґр. православної консисторії. Найвищою постановою з дня 24-го вересня с. р. перенесено консисторського совітника д-ра Василя Ілассевича з пониженням ему платні в сталій стан сучинику. Консисторський совітник др. Ілассевич має тепер 75 літ. Він був в рр. 1849—1850 префектом духовної семінарії, 1850—1852 народним катехитом в Сучаві, 1852—1860 катехитом при ґр. пр. релігійній школі в Чернівцях, 1860—1866 директором вірчевої школи при учительській семінарії, а від 1866—1896 консисторським совітником. Попри ті заняття був він учителем при ґр. пр. духовній семінарії в Чернівцях для кате-

тики і методики, далі суплентом при гімназії в Чернівцях. 1869—1875 був др. Ілассевич інспектором народних шкіл в Чернівцях, а від 1874 р. через 14 літ був членом крайової ради шкільної, членом іспитової комісії для духовних від 1876 р.; через 18 літ був він також міським радником міста Чернівців. 1888 р. він одержав лицарський хрест ордера Франц Йосифа за заслуги в шкільництві; 1879 р. одержав почесний докторат для ґр. пр. богословія. Др. Ілассевич признає ся ще трохи до Русинів, а свого часу був членом-основателем „Рускої Бесіди.“ Значить, коли тепер др. Ілассевич уступив, належить ся, щоб его наслідником став Русин, і то правдивий Русин, а не якийсь невиправний чоловік, що буде хилити ся, куди вітер повеє.

3 черновецької пошти. Почтовим експедиентом в Мазанештах іменований Михайло Вандель.

Буковинські учителі, котрі не хочуть дати водити ся за ніс від кількох панків, що удають великих приятелів шкільництва і в тій цілі дбають о видавані газети на користь своєї кіншії, мусіли на послідних загальних зборах т. зв. крайового учительського товариства пересвідчитися, що їм треба самим про себе дбати. Тому виступило велике число учителів з того „крайового“ товариства і засновало нове учительське товариство під назвою Bukowiner Lehrerbund. Тимчасовий виділ сего товариства скликає на день 7-го листопада с. р. перші загальні збори до черновецької народної школи при уряді крайової палати на 3-у годину пополудни. Дієвий порядок ось такий: 1) Отворені зборів і повітання; 2) справоздані про дотеперішню діяльність виділу; 3) справоздані касові; 4) нарада і рішені над справою видаваня органу сего товариства; 5) вибір виділу, контролорів і маркового суду; 6) вірні внесення. — Хто хоче приступити до сего хосенного товариства учительського, має удати ся до одного із сих панів: Дубенський, Фаєрверк, Руснак і Шульц в Чернівцях; Ремер і Одовійчук в Сереті; Неделко в Топорівцях; Шугуляк в Лашівці; Никорович у Кіцмані; Ігн у Вишині; Шорш в Салагурі і Зотта в Бобівцях.

Наукове тов. ім. Шевченка у Львові одержало з міністерства просвіти за помогою на р. 1896 в скількості 2000 зр. (о 500 зр. більше як на р. 1895).

ше тих людей, як ви, бо знаходжу їх добрими вже й так, як они суть.”

„Щоби в них мати ужиток, певно. Але, як сказано, я їду також, маю охоту, пригласити ся їм з близька.”

Стояли око в око і дивили ся на себе „з усміхом на устах і з смертю в серці.“ Їх відношеніє іменню остигло значно, і навіть прийшло було по відкиненю статії Гундера Слядаля до маленького розриву. Він не любив того нивисшеного холоду, що Фріц виїс в їх відношені; він був для него за-надто увладний і се пригнетало его трохи. Фріц зі своєї сторони чув, що на его перо наложили невидиму, тихоньку, але виразно дестережиму гальму, власне при тих річах, для котрих би він найбільше інтересував ся. Він почав чим раз більше відчувати „конечну партійну дисципліну“, як гнет, і властиво розчарував ся в надії, що буде міг вести часть того заданя, що лежала ему на серці.

Але ріжні взгляди привукували їх уступати собі взаїмно, і особливо Він не хотів властиво стратити такого талановитого помічника, котрого думав „витресувати“ з часом — так виразив ся був перед Гюлем — але не можна було обійти, щоби від часу до часу, як от при згадуванні нагоді, не прийшло до деякої суперечки.

Се була властиво тільки цікавість, не ревність в услугах партії, що гнала Фріца на ті партійні збори.

Фріденталь, долина радости, відповідала зовсім своему імені, принайменче в такий ясний, соняшний, літний день, як був отсей. Але здавалось, як би подорожні, що убрані по павськи, чи по хлоньски, не звязали нині на сво красу ославдської природи. Перекидали ся привітаннями, стисканем рук і висказами та проходились по вероні етатній зеліничої, але ледво чи один найшов ся

між ними, що кинув би оком на природу. Однак Фріц формально відкинув по прозаїчній подорожі з завзято політикуючими панями і куди тільки звернув око, бачив на перемину добре утримані хаосні загорода, що розтягали ся вигідно по долині в сьвітлі сонця. Ту і там відрізняв ся червоним мальованийим дахом межі зеленою гаїю і звертав увагу своїм теплим тоном на найкрасші дрібниці околиці. Можна було виставити собі, що прибуло ся у багатий рілничий край.

Фріц ішов за тими, що прибули на кінці ґорі дорогою, що вела до місця зборів. Над околицею розпростер ся справдішній недільний мир. Він майже бажав, щоби всі ті люди ішли до церкви, жінки в сьеребряних намистах і в сьвітличних строях, з білими, зложеними платочками на молитвословах, — і старі господарі, що удержували спокій в громаді, але сі люди тут були зібрані подлітничі загорілі; що мало пригадували побожних паломників в романах і новелах, а властиво тільки причинили ся до того, щоби ему завадити гармонію околиці.

„Справді, тут прекрасно на ґорі,“ сказав до молодого, по селянськи убраного чоловіка, що ішов біля него.

„Так єсть, дуже гарно сего року. Так красно не було тут ще, як я можу зазначити. А які живня! Ой так, боби тільки задержала ся погода, доки зведемо збіже.”

І чоловік глинув майже з люблячим виразом на хвилюючі виверні лани по правій стороні дороги, підносячи поволи капелюх і отираючи ніт з чола.

„Таке то твоє почите про красу,“ подумав Фріц і потягнув ся в иньшу сторону, де двоє ясноволосих дітей рвало ґоди на кляманій ґорі межі кущами і ясними березами. Як відбивали

красно червоні хустини від зелених корців! Ні! — властиво зовсім не сніжно їти там на віче. Хотів вилізти на верх ґори, щоби мати загальний вид на околицю. Прецінь ліпше побути хвилю між самою природою, як з людьми, котрі сі не розуміли. А проте ему були ті люди такі цінні; він хотів прецінь ділати і працювати для них, щоби дібали до правдивої освіти, але не винен був тому, що чув ся між ними самотний, гірко опущений.

Так аніж він остаточно з ґори в низ. Віче зачало ся власне, але було, видно, дуже переповнене, бо багато людей стояло на дворі під домом. Фріц перетиснув ся через множество заприжених каріол, шведських возів і старих таралайок. Там стояла юрба коло гестикуючого еміґраційного агента, що розділював малі, різно мальовані, рекламні зонити, де було видно голову чоловіка в шеничній лані, бо так високо мала рости шениця на найгіршім віллінім полі в far west, котрого той захвалявав людям. В холоді під нинішнім сиділи хлонці та дівчата, сьміючись та жартуючи, а на зеленім склозі зараз недалечко грали ся діти. Зараз коло входних дверей зіпхала ся товпа хлонів, котрі перекладали голени і держали руку за ухом, щоби сховити децю маний красномовства.

„Ох!“ подумав собі Фріц, „маю отже перетискати ся, коли тут на дворі сьвіжа природа, а они там душать ся і пріють, ух!“

„Але мій найліпший Рандель, мусите дійсно опійити ся, щоби дістати ся до середини,“ почув за собою, і разом хтось поклепав его по плечі. „Гюль буде зараз говорити. Можете, розуміє ся, перейти через задні двері, як підете за мною.”

Се був син великого патріота, Хрістофор Вагаарда, торговельник маслом і товщами в

Податкова реформа прийнята! Палата панів зійшла ся минулої суботи на перше засідання і ухвалила податкову реформу без зміни так, як і рада державна. Тепер отже потрібна лише ще імперська санкція і з днем 1-го січня 1898 р. будуть австрійські горожани вже тішити ся полєкшою нового податкового закону. Ся ухвала дуже заболіла німццку лівницю, бо она надіяла ся, що палата панів зверне податкову реформу до ради державної і тоді хотіла зробити правительству бучу.

Справозданє школи рілничої в Чернівцях за р. 1895/6 появило ся сими днями. З него довідуємо ся, що прошлого року було в тій школі з початку 90, а при кінці 67 учеників. Після народности було 44 Німців (міжтим 21 жидів), 22 Поляків, 15 Русинів, 8 Волохів, 1 Чех. Рускої мови учать там в кождім році по 3 години, та аби знати, яка тота наука, досить буде сказати, що рускої мови учить проф. Кирилович. Про се можна зрештою судити і з приписаних до сеї науки книжок: Вуквар Поповича (правдоподібно етимологічний), Осадци Граматика, Руска читанка II часті (очевидно — бібліографічна рідкість!) і Читанка Торонського! — Для наших рілників добре знати, що при тій школі є 2 бугаї бернєвської раси, і стаїня безрог великої англійської раси. Поросят для розведеня тої раси можна тут дістати.

Інші часи. Хто ходив до гімназії дїт тому десять, п'ятнадцять, той пам'ятає, як ворожодивили ся тогди професори на учеників, котрі любили забавити ся буйнїйше, ховзати ся по ледї або — не дай Боже! — закурити собі папіроса. Не робили тогди ріжницї поміж старшими а молодшими учениками, всім однаково було заборонено курити; а коли професор придибав ученика з папіросом, то не раз ученикові не вийшло се на сухо. Гімнастику вважали до недавня досить злишньою забавкою; і найстаршому ученикові не вільно було зайти до реставрації. Тепер уже часи змінили ся. Гімнастика є вже обов'язковим предметом, а самі професори гонять учеників на проходи, ховзанки і т. п. Маємо перед собою *Disciplinar-Ordnung* для середних шкїл на Буковині і там читаємо між иншим таке, що ученикам вільно ходити на прогулянки, ховзати ся на лїжках і т. п. Ходити правильно до публичних локалїй всім ученикам вправдї і тепер не вільно, хїба з родичами або наставниками; але вже ученики 7. і 8. класи мо-

жуть і без надзору вступити собі на скляночку пива; лише в лїтї не вільно їм поза 10, а в зимі поза 9 годину забавити ся в реставрації. На спільну пїяткику сходити ся не вільно. Що гра в карти і тепер ученикам заборонена строго, се дуже розумно. На товариські забави (танці і т. п.) — не публичні — можуть ходити вже й ученики 7. класи за дозволом директора. „Курити тютюн всім ученикам серіозно відраджує ся. В низшій гімназії ученикам курити не вільно.“ Як бачимо, часи значно змінили ся на користь учеників.

Протоєрейским вікариєм двістерского деканату іменованій о. Омелян Бежан, гр. пр. парох в Кисилєві.

В міській театрі в Чернівцях відіграють завтра в середу вдруге оперу *Der Troubadour*. В неділю пополудни представлять яко класичну штуку для молодїжи *Graf Essex*.

Збирайте зерната! Найменше зернятко, пожиточних рослин не повинно загинути. За границею мають торговці з продажи зерен великі доходи. Зерната овочевих дерев, як яблук, грушок і сливок, повиннісьмо старанно переховувати, і в тїм вигляді могли би передовсім наші учителі молодїж шкільну заохочувати і зерна узбирати садити. Если би не було відповідних місць, то можна би се зробити по наших цвинтарях, де все ще на тїльки місця знайшло би ся — бодай би межі гробами. Взагалї сказавши, не повинна і найдрібнїйша річ марно пропадати. В Берлінї є бурса, в котрій знаходять 16 учеників цілковите утриманє коштом 4.500 марок, котра удержуєсь єдино з доходу віднайдів цїгар. Збирають ті віднадки, сортують, очищують, а потому роблять з них цїгара і табаку. — В Парижі платять ся велика сума грошей за позволенє вилежувати все придатне зі сміття, яке вивозять з міста. Сотки людей мають з того удержанє. — Збираймо старанно зерната і садїм деревину!

Не порозумів. Англійський генерал Гордон, що погіб у війні против Магдистів під Хартумом в Африці, був свого часу майором в хїнській армії і стояв в зносинах з віцекоролем Лі-Гунг-Чангом. Пізнійше зайшов між ними якийсь спір і Гордон виїхав з Хін. Лі-Гунг-Чанг забув на той спір, а пам'ятав лише о тїм, що колись жив з Гордоном в дружбі, тому коли недавно приїхав до Лондону, зложив на гробі покійного

генерала в доказ почитаня гарний вінєць. Зворушений тим своєю генерала М. Гордон хотїв віддячити ся хїнському вельможі і післав ему в подарунку пречудного пса англійської породи. На се одержав по кількох днях таку відповідь від Лі-Гунг-Чанга: „Дорогий пане Гордон! Дякую вам сердечно за чудесного пса, та на жаль такого мяса мій ослаблений жодунок вже не може стравити. Але моя свїта почитла ваш дарунок як годилось і показало ся, що мясо пса було дуже смачне.“

Утатуований Європейєць. Іглавська поліція розіслала гончі листи за якимсь Фердинандом Візнером, молодим чоловіком, котрий допустив ся значних крадежів. Глядаючи поліції улекнені в незвичайний спосіб. Свого часу любив ся Візнер в якійсь панні так сильно, що серед великих болів витатуовав собі на однім рамені портрет сеї панни з підписом: „вірна любов аж до гробу“, на долонї нараменик з ланцюжком, а на другій слово „Вірно“ і підпис „В. Ф.“ Не надїв ся тоді залюблений молодець, що ті знаки вірної любови послужать колись за знамена в гончїм листї.

Складки. На нашу *бурсу* зложили ин.: учитель Кукелка з Старих Мамаївців 2 зр., уч. Синюк з Маморинці 1 зр., уч. Турушанко з Слободзї-Раранча 2 зр. — разом доси зібрано 728 зр. 30 кр. — На сплату *друкарї* зложили ин. уч. Турушанко 1 зр. і Петро Войновский з Юрківців 1 зр. — разом доси 913 зр. 46 кр.

Переписка редакції. На питанє декотрих передплатників, коли вийдуть твори Ю. Федьковича, відповідаємо, що перший випуск творів вийде з кінцем сего року і розішле ся всім цілорічним передплатникам. Всїх томів буде п'ять і они будуть містити всі твори Федьковича: поезії, оповіданя, драматичні твори, німецькі твори поета і наукову працю про Федьковича. Виданє буде научне, повне. Зваживши, що вже перший випуск, який розішлемо в грудні передплатникам, буде представляти вартість окодо 1 зр., просимо собі вирахувати, які користи подаємо ми читателям при такій низькій ціні передплатній. На кожного передплатника готовим грїшми за марки і етемні газетові видаємо на рік 6 зр., тепер до того даємо і премію. Що-ж нам остає ся на друкарню, редакцію, адміністрацію і ексцендицію?... Просимо тому не отягати ся з надісланєм передплати, не зволікати з довгами, а кому до вподоби наша газета, то зискувати нам всіоди передплатників. Чим більше передплатників, тим краще для них самих, бо можна газету побільшити і подбати о ще кращий матеріал. Коли то у нас се зрозуміють?

Телеграми „Буковини“.

З дня 13-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Семе засіданє 12 с. м.) Нинї заявив міністер оборони краєвої, що він признає потребу узгляднюваня бажань рілників при сповнюваню служби військової. Годї все узгаднювати, бо в Австрії активного війська мало. Загальну службу военну він признає недугою часу, але порадити не може, за те готов дбати о полєзні. В іменї армії заявляє, що високо цїнять рілничий стан і селян. Відтак на наріканя, що при війську матерні мови зневажають, заявляє, що так не єсть; кождий офіцер крім німецької мови мусить знати ще якусь народну мову. На поли военнім не повинно бути суєречок, бо йде о снїльного вєрєтє; на політичній поли що инакше. Армія стоїть від політики дзалека. Що-до тїгарів воєнних каже, що не може починати розбрювати, коли инші держави збрюють ся дзальше. По тій промові прийнято закон о контінгентї рекрутів. Відіслано також до воєнної комісії внесенє п. Браєрада, щоби пра-

Християній, Агатон Ваагаард, котрий бігав напів неспритомний, щоби зібрати нотаблїв партії, що прийшли пізно з міста і щоби унорядкувати вози до відїзду, бо по вічу мала відбути ся велика гостина в Ольстаді, на котру запросили також Фріца.

І Ваагаард говорив і Гоєль і багато инших говорило і били люди в руки і клинали „славно“ і „гура“ і одушевленє перенеслось аж на двір, аж до коний, котрі так весело ржали, як би се були збори товариства охорони звірят. Сего не повинні були робити, бо в поворотї зникло їх одушевленє.

XX.

В Ольстаді зібрано ся велике і ріжнородне товариство. Найперше треба назвати власну, численну фамілію Ваагаарда, потому Гоєль і єго людий з „Норвегії“ і найзнатїйших партійних прихильників з околицї, як на остаток панів і панї з околичних дворів.

Ольстад був давнїйше осїдком панів, а сей дїм збудував один з численних майорів де Сундє, котрі резидували в своїх мілїтарних дістриктах дуже велично в тих добрих, давних часах, коли край мав не тїлько військо, але і війни.

Се було видно також по цілїм заложеню, по великих деревах та по розлогім парку. Дїм був збудований з дерева, дуже довгий, високий на два поверхи, з багато просторими кімнатами і великим передсїнком, до котрого можна було дістати ся з надвору через досить широку, довго розтягнену, закриту веранду, над котрою вазались корони двох величезних дубів. На внєшнїм поверсі находили ся гостинні покої, а до города, котрого дерева, як сказано, розповїдали про минувшї столїтя, виходила знов чудова веранда.

Що первісно на широку міру заложені зїднички не цілком відповідали євому давньому завданю, що куці були онуцнені і досить зарослі, що на конєць бесїдка в найдальшїм дутї города видавала ся запалою і нічо вже на нїй не лишилось з єї первісних прикрає і красок, все те мусїв кождий, будь як будь, вложити на рахунок численних занять власитителя; однак головні черти огорода були заховані, а смак робюко був, розуміє ся, менче рафінованого способу. До того перекопаня приходило ся також, переходячи вутро до дому, де кімнати були через бількоразові реставрації цілком видезінфекціоновані від запаху старинности. Яєні, цвітнєтї, друковані панєрові танєти, новомодні зєлїзні печі, привоногі меблї, все промавляло за тим, що тут розвєдможились гроші сего столїтя. Фріц очікував того сїльського торжєства з певною естетичною цікавостю. Він надїв ся побачити тут, досить далеко від столиці, образ сїльської, демократичної рівности, зложеної з єї первісних тицїв, але те, що він побачив, було зібранє по мієскому убраних мужчин і жінок, котрих мїг би з поверховности прирівняти скорше до певного кружка з мієского житя. На нинїшнїм зібраню на горі бачив він мужчин в хлопєських одєжах і женщин з морщєними чипками, при Ваагаардовім столї не мїг їх найти, а найменше нинї. Вєстун до того дому вимагав так для панів, як і панї строю, що не ріжнив ся від мієского і не євдїчав про особнєсту тяжку роботу. Громадили ся на ріжних місцях; деякі находили ся в покоех, деякі на верандї, а инші в городї, бо по года була прєнїя така красна!

(Дальше буде).

вительство спільно з другими державами розслідило справу мирових судів міжнародних, котрі мали би полагоджувати спори держав.

Лондон. Архiepископ Кентрбері при богослуженню дістав удар серця і, ледви его занесли до дому, помер.

Вісбаден. Заповіджений на нині приїзд царської пари відложено. Міністер Воронцов-Дашков і фм. Гурко приїхали ту лічити ся.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 13-го жовтня 1896.

Львів. Чернівці.

Пшениця . . . від 6.80 до 7.75	від 7. — до 7.10
Жито . . . . . " 5.75 " 6. —	" 5.40 " 5.50
Ячмінь бров. . . " 6. — " 6.50	" 5.75 " 6.25
Ячмінь простий " 5. — " 5.50	" 5. — " 5.25
Овес . . . . . " 5.50 " 5.75	" 4.75 " 4.85
Ріпак . . . . . " 9. — " 9.50	" 9.35 " 9.60
Горох . . . . . " 5. — " 8. —	" 6. — " 7. —
Вика . . . . . " 0. — " 0. —	" 0. — " 0. —
Льнянка . . . . . " 0. — " 0. —	" 0. — " 0. —
Біб . . . . . " 0. — " 0. —	" 0. — " 0. —
Бобик . . . . . " 4. — " 4.50	" 0. — " 0. —
Гречка . . . . . " 0. — " 0. —	" 0. — " 0. —
Конюшина черв. " 35. — " 40. —	" 0. — " 0. —
Конюшина біла " 30. — " 45. —	" 0. — " 0. —
Конюш. шведск. " 0. — " 0. —	" 0. — " 0. —
Кукуруза нова " 4.50 " 4.70	" 4.75 " 4.85
Хміль 35. — 45. — здр. за кіло у Львові	око- вита за 10.000 літрів 12.75—13.25

ВАЖНЕ

для кожного, годуючи для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлення, що існуюче тут уже під багатьох літ, на крайній виставі в Чернівцях 1896 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, писем і інших знарядів значно побилизило ся і тому смій зьохать перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також під *улицю ледесову ч. 11*.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко співзасн. сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк — в управленні персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи гальванерій, друк на стижки до вінів, окрасу до гальванів, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

з поважаням

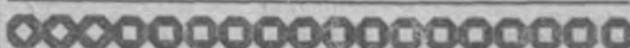
6—10

Кобжинський і Канюк.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою некомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день святаї волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Гайна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, приурочене Веч. Духовенству і всім вірним через Виреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

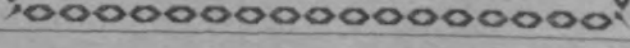
Шкоди лівидують ся і винадчує ся сейчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і винадчувати і найвищі суми

Позей „Дністра“ приймає банк крайовий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористявіші умови і видає позей і квітти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опроцентовани по 5 процент. Гваранція цілкова. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки взлетителам реальностей, вілних від татарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїли.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доск під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укїзїно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чїм запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорту, низькими цінами і уважною услугою.

Прощу о часті замовлення і пишучь з поважаням

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

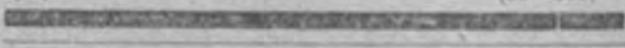
Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерит. оператора ц. к. хірургі. клініки університетської Білгород-Губернської у Відни

находиться ся

в Чернівцях, *улиця Мендєра ч. 25.*

В справі приймає хворих і вишних інформаций треба удавати ся до управителя приватної клініки Д-ра Квятковського в Чернівцях, *улиця ратушова (дїм Вішофєра.)* (56—100)

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчана у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на позотії, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, *ринок ч. 10.*

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и					Відходять	П о ї з д и				
	поспільні		особові		мішані		поспільні		особові		мішані
до Чернівців						з Чернівців					
З Відни, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128		657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відни	347		941	1029	538
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329		912	1000	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203		717	1048	616
З Новоселиць, Садагури					1113 950	До Садагури, Новоселиць				430	621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейський час ріжнїть ся від чьвівського о 36 мінут, а від чернівецького о 44 мінут; коли на залізницї є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мін., а на чернівецькій 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рескої Пали“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцією відповїдає **Осип Маковей.**

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносіть
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редация і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланій“ по 10 кр.
від стрічки.

Доки будем ждати?

Жаде справедливий Волох не може нам закинути, що ми торік по смерті Мораря-Андрієвича не вміли пошанувати его, як волоського патріота. Навіть значне здивоване викликало торік в краю, коли по такій завзятій борбі, яку вели Русини з покійним митрополитом через 15 літ, *Буковина* зовсім безсторонно, а навіть з поважанем признала пок. Мораря-Андрієвичеві то, що він зробив для свого рідного народу. Бо ми знали, що не годить ся лихословити упавшого льва. І пошанувавши его пам'ять та почисливши безчисленні шкоди, які для Русинів вийшли з причини его волоського патріотизму, буковинські Русини з довірем звернули ся до его наслідника, митрополита Чуперковича. Звернули ся з далеко більшим довірем, як Волохи. Се вже певно і він і его консисторія забули, яку бучу звели торік Волохи за его виступ против Купчаяка і задля примінення Кільмансегових принципів для урядників до православного духовенства на Буковині. Він уже певно простив загорілій молодіжці свого народу (Junimea), що его прилюдно остатніми словами лихословила в *Gazet-Źi Vasovinei*. Впр. митрополит уже може й того не тямить, як задля фальшивої чутки устроїли дуже значучу овацію о. Репті ті

самі люди, котрі гнеть, поспускавши носи, стали хоч нерадо знов горюти ся до него. І того він певно не замів, як Мустаца разом зі своїми сателітами з противників его перекинули ся нараз в великих прихильників его і взяли в свої руки ціле торжество інсталяцій.

Волохи разом з „Православною Буковиною“ і „Буков. Вѣдомостями“, котрі довгий час воювали против о. Чуперковича історією монаха Стояна в Драгоміряні і т. п. — ті люди, а не правдиві Русини-народові, виступали завзято против торішнього адміністратора, поки змрікували, що митрополитом стане таки не хто инший, лише о. Чуперкович, і поки з фарисейським усміхом на устах не стали ему підлецувати ся, аби мати на него вплив.

Перфідія візантійська відіграла комедію і тепер уже та комедія пішла в непамять; ми бачимо поважаного старця-митрополита-окруженого тепер тими самими фарисеями „з кадилом і воню благоуханя“, котрі перше метали на него болотом. *Hilf, was helfen kann!* Менше о честь і справедливість, коли з мідяним чолом можна удержати власть в руках... Але ми таких „цирих“ приятелів і дорадників впр. митрополиті не завидуємо...

Русини-народові віднесли ся до нових достойників церковних з як найбільшою

терпимістю, мимо того, що вже сама та номінація їх скривдила. Сказано було: „По ділам їх будемо їх судити.“ Того становища ми й до нині ще супротив них держимо ся, ждемо на діла, віримо в їх добру волю, не агітуємо пристрасно, допоминаємо ся свого права мирно, інформуємо консисторію, чоґо Русинам потрібно, не сягаємо за далеко, а прокладаємо жадання віч народних з докладно вичисленими, найбільше пекучими потребами — одним словом, хочемо і стараємо ся уможливити новим достойникам православної церкви і консисторії поправу давню заподіяних нам кривд. Ціле наше поступоване від смерті бл. п. Мораря-Андрієвича було повне вирозумілости що що через 15 літ инакше вело ся, сего годі за 15 днів поправити; оно було і єсть цовне прихильности до нових достойників; — але що мусимо з жалем сконстатувати: терпеливості вже нам не стає. Чи має наново повторити ся борба з консисторією, яка вела ся через 15 літ? Чи й на будуче ми маємо спокійно дивити ся на фабрикацію новоспечених Волохів при помочи церкви? Ми чуємо тепер в собі більше сили, як тому десять літ; ми можемо до нової борби покликати тепер значно більше борців, ніж давніше; і борба може бути далеко неприємніша для консисторії, як була за пок. Мораря... Чи-ж

23)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Новітня з норвезького

Жр. Вікторієльма.

(Даліше).

Взаємно почали представлятись, а чужих оглядали, особливо тих з міста. В великій світлиці стояли три доньки Вааґарда, Ельвіна, Гунда і Фльоріна в однім ряді уставлені і їх треба було поздоровати. Була се ще перша виставка півгодини і они уживали більше очей як уст і і були очевидячки дуже приклонні панам з міста. Жінка Вааґарда зі своїм *factotum*, панною Листад, не показували ся ще, бо були заняті розказами, як мають подаватись потрави. Але було ще кілька інших пань, кілька приятельок панночок дому і кілька пань з сусідних дворів. Студент Берке з „Норвегії“, сам син власителя двірського, посилав ся справити ся скоро з панями, щоби прилучитись до пань і в тім мав очевидно велику рутину. Его ціла особа була в якімсь пошлянтстві, хотай властиво цілком не понятя незв'язаної свободи міського кавалера, а якась шутлива жичливість, котру супроводжали пані від часу до часу змодифікованим через него усміхом відповідно до ситуації, доказувала, що посідає відповідний, а дуже цінний конверсійний талант.

Наконець з'явивсь пані Вааґард і панна Листад. А Вааґард, будучи практичним чолові-

ком, зановів перше живлене, кличучи до сина голосно: „Вийди до города. Аґатон, і новідоми панів, що винемо тепер по чарочці і по шклянці пива.“

Коли зібрали ся коло стола, заставленого ріжними горючими потравами, сказала пані Вааґард досить голосно до свого мужа: „Мусиш заповісти паньству, Хрістофер, що се тільки—“

„Так, так, мамцю — Гу, Мамця каже — моя жена хотіла би звернути вашу увагу, що се тільки вступ, а потому прийде ще вечера.“

„Думаєш певно обід, тату?“ сказав Аґатон, котрий з великою рішучістю бажав, щоби головне їджене називало ся обідом.

„Ах мій Боже, та про мене! Так отже з'їмо обід на вечера, мої панове і пані, а потому будем хіба мусіти їсти вечера на сніданє.“

„Га-га-га-га!“ загуділо по рідях. „Вааґард не злий собі.“

Але Вааґард не мав о стільки слушности, що того дня, як перебувало ся в Ольстаді, не було можливо обчислити часу їдженя після аналогії інших торжеств, бо там їли і пили безнастанно.

На всякий спосіб зачали одні вже пити іроґ, а другі покривались ще стравами, а коли потому ті спізнені прийшли до іроґу, зачали на ново накривати столи.

Настрій став дуже скоро надзвичайно оживлений, а Вааґард находив ся в своїм елементі. Виглядав як чоловік, що знає собі ціню; розумієсь, була его тяжка фігура більше товста, як сильна, а его кругла, шпаквата голова з підстриженими котлетами виглядала властиво

обвисла, але се вражінє зникало, коли придивитись було его очам, котрі в самім ділі уміли дещо розновісти.

Его очі випадали в сиве і були середньої величини з відважним поглядом, що міг рантом перейти до ладної приязности, як хотів, але також міг змінити ся в невідстержені хвилі до колючої і чигаючої гідоти.

Навіть тепер, коли були тут люди, як Голь і инші, чути було его голосну бесіду як голос мужа, що привик, щоби его слухали з певною увагою.

Фріц, що не інтересував ся матеріальною стороною гостини, розмазав уже від довшого часу з якоюсь часткою людей про політику і ему видалось відповідним, перейти вже до якогось легкого предмету. Він відшукав Берґого, що був дуже зайнятий надсакуванням коло Вааґарда і дав завести ся ему до молодших пань. Там були они очікувані з нетерпеливості, о скільки можна було судити з безцеремонної отвертості, з якою відказались пані уважності зі сторони кількох синів власителів двірських, що власне розмазали з ними. Фріц був при звичайний здобувати трофеї в дамських товариствах, але тут мусів преіти уступити перед Берґим; таке було привабливше его перше вражінє. Було очевидно, що пані чули ся з Берґим більше на своїм ґрунті, коли гадже обходжене Фріца мимо его безцеремонної простоти тримало їх в певнім віддалені. Длитоґо пристали радо до него пошплені сини двірських власителів і вийшли через те назад до кружка,

має до такої борби доконче прийти? Чи-ж маємо посполу тратити сили, котрі ужиті в інших справах могли би поєднати оба народи до дальшого розвою, коли тимчасом без кривдженя Волохів могла би консисторія вже тепер полагати багато справ мирно в користь Русинів?

На жаль, консисторія — видно — не бажає собі мира в краю і се ми недвозначно мусимо піднести. Констатуємо, що старець-митрополит, хоч певно має найлучшу волю, не в силі оперти ся своїм фарисейським дорадникам і що відносини, які він застав і перебрав по своїм попереднику, до нинішнього дня не змінили ся. Богослуження відправляють ся по церквах далі по волоски (в день іменин цесарських навіть в православній катедрі в Чернівцях не було руского богослуження); Русина не допускає ся до катехитур; Прокоповича (!) покликає ся на заступника совітника консисторського; на дяківських зборах поважає ся на кацапські агітації; агітує ся против рускої гімназії; лихословить ся прилюдно такі добродійні товариства, як наша бурса; на жадання віч мовчить ся; підлелизуєство і безхарактерність нагороджує ся; священники виступають против читалень, прозивають читальників уїятами (хоч чейже хто як хто, а апостолки любови ближнього, церкви: православна і уїятська, повинні передовсім між собою любити ся) — одним словом, який був нелад за покійного митрополита, такий остав ся й до нині. Поодинокі докази сего неладу ми подавали і торік і сего року — отже не потребуємо їх повтаряти. Ми лиш подаємо нині разом наші спостереження, пороблені за сім місяців правління нового митрополита, і доходимо до висновку, що господарка консисторії і тепер лиха і несправедлива. Чи вийде се на добро православній церкві, побачимо.

Найближшою до поладженя і найважнішою справою єсть тепер справа іменування Русинів консисторськими совітниками. Кандидатів, з кожного взгляду гідних на

таке становище, маємо. Залежить тепер від митрополита і правительства, як та справа буде поладжена. Відповідно до того будуть Русини знати, чого мають сподівати ся; чи мають далі мати переконане, що „у владики два язика“, чи може, що теперішній владики дивить ся на свою задачу, як чоловік справедливий і безсторонний.

Але як довго ми маємо ще на се ждати?

НОВИНИ.

Чернівці, дня 14-го жовтня 1896.

Іменоване. Нотаріальний кандидат в Станіславові Володимир Левіцький іменований нотарем у Винниках. Д. Левіцький був доси також редактором літературної часописи *Зоря*.

Відзначене. Ротмістр жандармерії в Чернівцях Юрій Катаржі одержав лицарський хрест ордера Франц Йосифа.

Рада державна і краєві сойми. З Відня доносить, що правдоподібно рада державна буде вести свої наради до кінця січня 1897, так що краєві сойми зійдуть ся аж з початком лютого.

Вечерок з танцями устроєє руске гімнастичне товариство „Сокіл“ у Львові дня 3-го листопада с. р. у великій залі „Народного Дому“.

Кваліфікаційні іспити для народних учителів на Буковині відбудуть ся в днях від 4-го до 9-го листопада с. р., а то в днях 4, 5 і 6-го листопада письмени, а від 9-го листопада почавши устні іспити.

Черновецька праса займає ся тепер головню виборами до міської ради. Одинокі Русини стоять здалека від тих виборів, як би їх то нічого не интересовало. Чому оно так? Ажте в Чернівцях жие около 12,000 Русинів, а до громадських виборів стає з них певно около 1,000, коли не більше. 1,000 голосів, то заважило би при виборах багато, коли би Русини зорганізували ся і поступали згідно як один муж. Але на жаль ще не пайшов ся між черновецькими Русинами ніхто, котрий би мав на стілько часу і охоти та між мінцанством — а о се розходиться в сїм випадку — розбудив більше заїнтероване для місних справ черновецьких. З того то виходить, що рускі голоси розбивають ся: одні голосують з лібералами, другі з їх противниками.

ми, а знов інші зовсім не користають із свого виборчого права. Очевидно, що серед таких обставин ніхто не побиває ся за рускими голосами так, як се пр. дє ся о польських виборців. А преїнь ще найлегше могли би мінцани зорганізувати ся за посередництвом церковного братства (треба іменно знати, що більша части червоноцких Русинів, то гр. кат. віроісповідани). Що є час, ще можна би щось зробити і евенуально вибороти собі хоч зо два-три мандати, але треба покинути апатію до сєї справи. Подивім ся однак, що дє решта виборців, а взглядно праса. Поляки ідуть спільно з лібералами, а Волохи старають ся заманити до себе жидів виборців та роблять се на свій спосіб: підлецуєть ся, щоби опісля, досягнувши свою ціль, їх відкинути. А німецька праса, як *Buk. Post* і *Buk. Rundschau*, так погано розуміють моральну силу праси, що іноді не хоче ся вірити в таку публичну безсоромність. *Rundschau* — як ми то вже раз писали — хоче при сїй нагоді заробити якийсь гріш і підлецує ся волоским дідичам, — і сям разом торгує своїм переконанєм... А волоскі дідичі раді, що хоч *Rundschau* стоїть за ними і певно нагородить еї за ту приязнь... Опісля ще відважить ся *Rundschau* з правдиво жидівською безвистидністю дзвати моральні науки іншим газетам. І хто-ж подивує ся, що на таку праєу дивимо ся з погордою?

Ювілей берестейської унії празнували львівські Русини від неділі до вітківка. Першого дня відслужив торжественне богослуження вірменський архієпископ Ісакович, другого дня латинський архієпископ Моравський, а третього дня митрополит-кардинал Сембратонич. Церков сьв. Юрія і палата архієпископська були прибрані в хоругви і умясні зеленю, а балькою палати, з котрого виголошували ся проповіді, пристроєний багатими декораціями та інсигніями кардинальськими. На неділішнє торжество насїли процесії з сімох сїл під проводом священників при великій здній народу. Від 6-тої год. рано відправлено служби Божі як внутр так і виї архи-катедральної церкви. Відтак настуило торжественне посвячене церкви С. Ем. кардиналом. О год. 10-тій архієпископ Ісакович відправив службу Божу і виголосив проповідь по польськи. З балькони архієпископської палати проповідували Василіян оо.: ігумен Шентницький і Скоробогатий. Понодудни по вечірни з проповідію двигнув процесіональний похід з церкви сьв. Юрія до церкви т. зв. Волоскої. Похід розвинув ся величаво: поперед поступали процесії львівських церков і з сїл, а відтак духовенство з крилошанами капітули, двома митратами і С. Ем. кардиналом. В поході брав участь великий двиг

хотай дивили ся з великою завистію на лаври, які старав ся Берке зібрати.

Однак була одна паничка між ними, що очевидно розтоплювала ся поволи: була се наймолодша донька дому, Фльоріна. Она вже слїдила Фріца своїми ясними, граючими очима, а коли ему принадково прийшло ся звертатись по більший части до неї, почала являти відваги. Его поверховність була надзвичайно елегантська, але на дїл він був дуже отвертий собі. Однак свобода побідила цїлковито, коли Аїгтон прийшов до них.

„Ну, дістала тепер здась правдивого міського кавалера, Ельвіно. Стережись перед Берком, то ботого! Крутить словами як ручкою при камени до острепи — не правда, Берке? Маєш що сказати на то, що?“

„Мовчи вже, та йди собі до Альвільди! Там можеш преїнь свої власні слова прутити,“ сказала Ельвіна з уданою уразою і острим припиком до мнимого любовного відношеня свого брата.

„Ну, подивіть ся тільки! Оце почервонїлась, як найчервонїша рожа.“

„А рожа єсть королевою цвітїв,“ сказав Берке з легким укланом.

„Ну, чи не так, як я кажу? Берке уміє прутити словами.“ Аїгтон був в знаменитім гуморі. „Але кажу вам, дівчатка, сїй тут то ще гірший“, і з тим ударив Фріца по товаришески по плечі. „Мусиш забезпечитись перед швадою від огню, Рїна, бо Рандель знаний з того, що запалює серця всіх панів.“

„Чи чув хто щось подібного!“ сказав Фріц виникаючи жартом.

„Ну, чи се не правда, Берке? Чи не так, як я кажу?“

„Певно, так само правда, як ти сказав — і потому випалять ся з середини, згорять живцем і нич з них не зістане, тільки вогні плами.“

„Чи ви справді такі жостокі?“ сказала Фльоріна і немов усміхалась очима.

„Думаєте, що се так жостоко, як запалить ся трохи дївоче серце? Але се не належить впрочім зовсім до мого досвіду.“

„О нї, я не думаю цілком в тїм зміслі, пале Рандель.“ Фльоріна усміхалась чаруючо і була цілком побіжена. Але молоді сини двірських властителей почали чини раз більше глумити на Фріца, оскільки невіййна видавалась їм Фріцовою побідою.

„Се міг я собі зараз подумати,“ почув нарешті голос Ваагаарда, „се міг я собі зараз подумати, що ті прокляті дівчата видруть нам трїюми. Ходїть тепер, мої панове, стїл накрїтий, як кажу.“

Фльоріна чула ся гордою, коли Фріц укланив ся і подав їй рамя з усміхом, що так богато, так несказано богато міг казати. Ой так, ті міські панове такі елегантські! Она старалась ему о їду і вишукувала найліпші куїні та запевняла, що вино знамените. Аїгтон сам куїнував его в місті, а отець каже, що з вічним не треба спунитись. І певно не спунили ся в вічім.

„Тут, Гюель,“ сказав Ваагаард, „з того мусиш взяти русиня. Дороге, але хороше! Так

єсть, за сє безрогу був би я дістав певно на всіх виставах премію, як би хотїв був виставити. Була така товста, що заплігували ся її очі, як новонародженому котяти, а коли повісили еї по смерті, зігнула пятицалевий цїпх.“

„Мені майже здає ся, що ти зарїзав цілу свою череду, Ваагаард! Але-ж се вже марнотравство, прямо марнотравство!“

„Ах, нуєте балаканє, мій любий Гюель! Коли судилась мені така честь в моїм домі — правда, адже треба преїнь задивонити в шклянку.“

Тоаєтували і пили, пили богато і часто, для дельних занепокоючо богато, а між ними був також коханий Аїгтон, котрий певно сповняв свої дитинячі обовязки в службі господаря.

„Тепер мусимо також винити разом шклянку,“ сказав Ваагаард до Фріца і Віїга, котрі стрїтили ся при столі, де стояв десерт.

„Хочу вам презентувати мадейру. Дороге, але хороше! Покоїтуйте, кажу вам. Отже, на здоровя! Най жие свобода і справедливість! Але слухайте, мої любі приятелі — правда, я тут напивав дещо!“ Витягнув напїр зі своєї нотатки. „Се, думаю, могло би бути для Норвегії“ дуже відповідне. От, подивіть ся сюди. Я назвав се „Дещо трошки з статистичних ордерів,“ бо се преїнь просто доходить до шалености, що дє ся при роздаваню тих ордерів.“

„Се преїнь чиста дурнища з тими ордерями,“ сказав Фріц рівнодушно, поїдаючи завяз-то десерт.

„Пхуб! — Не так цілковито! Нагороди за вірні услуги суть сильними принадами.“

народу, так що деколи треба було на хвилю здержувати похід, щоби оминути глоту. В цілім торжестві взяли участь також намістник Галичини кн. Санґушко, галицький маршалак краєвий ґр. Станіслав Бадені і начальники всіх урядів державних та автономічних. — Другого дня відправив богослуження латинський архієпископ Моравський, а проповідь виголосив о. др. Бартошевський. В торжестві взяли участь нечисленні товпи вірних, що прибули знід Львова і з подальших сторін. У вівторок відправив богослуження руско-католицький митрополит кардинал Сембратович, опісля виголосив проповідь і уділив зібраному народови папського благословенства. — Рівночасно відбули ся ювілейні торжества берестейської унії по провінціональних містах і містечках.

До відомости емігрантів. Консулят в Бремі повідомляє, що північно-німецький Льюїд не приймає галицьких емігрантів до Бразилії, бо бразильське правительство робить різні перешкоди емігрантам з Галичини.

Убийство. В селі Добрівнях, самбірського повіта, побили Антія і Войтіха Шаньські в коршмі легко Петра Невидомського. Побитий пішов до дому, а знаючи, що Шаньські будуть вертати домів попри его хату, виїшов з ціпом на дорогу і вдарив ним Антона Шаньського. Сей вирвав ему ціп, а коли напастник хотів утічи в поле, оба Шаньські дігнали его і так оббили, що він за 14 годин помер. При лікарських оглядинах показало ся, що убитий мав на кількох місцях чашку розбиту, а в мозку найдено кілька відломків кости. Войтіха Шаньського арештовано, але Антона не можна було на місці арештувати, бо відійшов до війська.

Сензаційна поголоска кружить в Лондоні, а то що султан хоче заізнати о обиду перед англійськими судами ті газети, котрі назвали его „убийником“. Такі процеси вже були. І так 1799 р. Іван Вінт, Григорій Рос і Іван Баррі мусіли ставати перед судом за мниму обиду папи Павла І-го в часописи *Concierge*. Властителя тої часописи Івана Вінта засуджено на шість місяців в'язниці і 100 фунтів штерлінгів кару, а співвидавників на місяць в'язниці. В 1803 р. ставав перед „судом королівської лави“ Іван Пелієр за се, що оскорбив Наполеона Бонапартного, тогочасного першого консула, і его також засуджено, але від кару спасла его війна, яка вибухла меже Англією а Францією.

„Розручили ся“. Таке публичне повідомлене, здає ся, ще не було поміщене в жадній газеті, аж червоночка урядова газета мала щасте першою бути в тім вигляді. Нам вже часто

лучало ся читати: „Прошу мойї жінці не давати нічого на кредит, бо я за ню не буду платити“ — або: „Остерігаю перед мойм малолітнім сином.“ Але перший раз прочитали ми в червоночкїй урядовій газеті таку нотатку: „Повідомляю, що моя донька Ганна Шльосман вже від кількох тижнів розлучила ся з д-ром Брандом.“ Небавом може прийде ся читати, що „моя донька А. дала панови В. коша“ або що „моя жінка хоче зі мною розлучити ся; хто хоче знати мой терпіння, най старає ся о ню“...

Смерть від тютюну. Американські часописи повтаряють вість о новій слабости. Іменно ті люди, котрі сильно курять тютюн, затроують собі з часом організм цікавито і гинуть марно. І так якийсь Кароль Каррель, що мешкає недалеко Врідсвіль, умирає поволи від палена папіросів. Через два роки він курив 2—5 пачок денио і навіть тепер, хоч лежить на смертельнім ліжку, не може без них обійти ся. Трійло з папіросів зробило его шпирю цілком зеленою. Він страшно терпить і заховує ся мов хорий на пухлину.

Що може братня любов! Сими днями показало ся у варшавській в'язниці незвичайне заступництво. Там відсиджував вже від кількох тижнів кару за крадіж Андрій Долебковський. Нараз виказує ся, що у в'язниці сидить не Андрій Долебковський, а его брат Антія. Запитаний о причину такого заступництва, заявив Антія Долебковський, що его брат Андрій має жінку і діти, отже мусить для них заробляти на щоденний хліб і не має часу сидіти у в'язниці; а він з братньою любови рішив ся за него відпокутувати крадіж.

Велика крадіж. З України доносять, що там дуже голосною стала велика крадіж в заряді маєтностей ґр. Володислава Браницького. Его касиєр, Косацький, обкрадав касу цілих 20 літ, а умів все так зручно ховати кінці і прибивав собі таке довіре, що его ніхто не контролював. Вкінці дійшла украдена сума до висоти одного мільона рублів і аж тоді виявила ся робота Косацького. Кажуть, що він уживав крадених грошей до гри на біржі збіжів. Его арештовано і посаджено в київській в'язниці.

Вистава котів. Минувшого тижня відбувала ся в Парижі вистава котів і тривала три дні. Виставив було до 300. Сеть се розмірно мале число, коли возьме ся на увагу, що може в ййім місті не держать тільки котів, як в Парижі. Однак лише мала часть любителів котів рішила ся розстати ся з своїми пестями хочби на три дні і умістити їх в клітках умнене до того прилаштованих. Найбільше наїшло ся котів „анґора“, а першу нагороду приніс якийсь

акушерці еї великий кокур з незвичайно довгою, гарною шерстю. Другу нагороду одержав бувний міністер, член сенату п. Вальдек-Руссо за kota породи, завезеної з Кипру. Показало ся, що коти не люблять в'язниці, бо багато з них навіть не рушило подаваних їм до кліток ласочів. На чолі комісії судив стояв член академії, звістний поет Франсоа Конде, великий любитель котів, а до комісії належали між иньшими Золя, Тюріе, Павло Атен, Катіль Манде і кілька иньших знаменитих писателів.

Підлоги з паперу тепер в Сполучених Державах американських дуже розповсюджені і улюблені, бо они в багатьох взглядах дїшні, як деревляні підлоги. Передовсім они тим добрі, що після відомостей технічного бюро Лідерса в Германію не мають шпар, а тим стає ся неможливим нагромадження порохи і шкідливих грибів, як се дїє ся при звичайних підлогах. Нові паперові підлоги консервують добре тепло і помімо їх твердості ступає ся на них з приємністю, бо м'якко, щось ніби так, як при лінозеум (масі). Сі підлоги багаторазові від підлог з твердого дерева. До паперової маси додають трохи цементу і потім розсилають ту масу у формі порошка. Коли дістане ся той порошок, робить ся з него масу, розливає ся на підлогу і притискає ся валками, а вкінці намащує ся фарбою, якою хоче ся.

Померли в Чернівцях Йосиф Дішко, урядник державних залізниць, в 28-ім році життя; — у Вижицях Олена Тавора, донька вижицького староости, в 17-ім році життя.

Телеграми „Буковини“.

З дня 14-го жовтня 1896 року.

Відень. Бюджетова комісія прийняла по довшій дискусії, в котрій кілька разів забирав слово міністер шкільництва Гавч, закон о управильненю платні учителям середних шкіл державних з деякими змінами. Проект передкладає дві класи платні, але бюджетова комісія прийняла внесення референта Бера, в котрім передкладає ся для учителів середних шкіл загальна платня 1.400 зр., 17 голосами против 6, хоч міністер Гавч протестував против сего предложення з фінансових причин. Так само постановлено функційний додаток директорам середних шкіл

„Цілком слушно, мій любий Віг, акурат так, як я сам се сказав. Так ест, слухайте тільки! Припадає чотири ордери на кожного міністра, три на кожного дворака, півтора на кожного військового і так далше на долину, як побачите, але ви еностерекете далше, що посол до сторінці має тільки четверту часть ордеру! Чи се розумно і оправдано? Всьо з тими ордерами се гумбуг, кажу, прямо гумбуг.“

„Дайте мені папір! Се цілком — пхуб! — пхуб!“

„Де ест Рандель?“ закликала Флоріна, що пристуїнула. „Тепер мусите йти, Рандель, грають до танцю.“

„Ти не повинна бути така докучлива, Ріна!“ сказав Вааґард з докором, „бо ще цілком не можна знати, чи Рандель робить собі щось з такої дрібниці.“ І він поглянув свої котлетки з задоволення, що его стати про статистику ордерів дїже ся опублікована в часописи.

„Дуже радо буду танцювати,“ сказав Рандель, подаючи рами Флоріні. Він вхопив з задоволення нагоду, щоби відчепити ся від обох панів.

А там на сали вже гуляли, а суха, стара панна Листад сиділа при фортеп'яні і грала. При небіжчику управителеви дистрикту стала она машиною, бо еї вроджена гордість мусіла корити ся на підрадянїм етановиску. Тут в дома зістала она також машиною, бо надавала своїй зависимости позір етикетальної переваги, котру унаслідила в обходженю з управителем. І она грала, розуміє ся, також як машина.

Всьо танцювало жваво, а Берке показував

свою штуку з Ельвіною; Аґатон танцював отяжіло і досить непевно з Альвільдою. Суреслянд, донькою сусідного, багатого властителя двора, з котрою, як казали, мав бути на-нів заручений. Танцювала також кілька синів двірських властителей гордо і з повагою. Але если Фріц перше вже переміг трусливість пань, то здобув тепер величезну і сьвітаю побіду, коли танцював з Флоріною. Безперечно він був королем балю. Навіть лаври Беркого зівали. А Фріц танцював то з одною, то з другою, а найбільше з Флоріною.

„Ах ні, мені так горячо, що з мене піт тече,“ сказала, коли при однім танця надзвичайно довго танцювали. „Думаю, щоби ми пішли трохи до города відсалатись, там холодніше.“

„Справді, ходім трохи відітхнути сьвіжим воздухом,“ відповів Фріц, котрий троха призвичаїв ся до еї дивоглядних виражень.

Він кинув ся в танець з чувством визволення, але тепер хотів дуже радо прийти трохи до себе і усеунитись від танцю.

Ах, се було так гарно вийти в отвережуючий холод і они пішли в темні, широкі, вершками дерев заслонені етежки далеко, далеко на долину в огорох і до горв назад до двора. Він провадив жінчину при своїм рамени; могли бути парю з минувшого століття; она могла бути ніжною шляхотською панночкою, котру він міг би викрасти; а там за городом могла стояти стародавня карита, котра мала би їх звідси занести; могло розходити ся о любов, страх і небезпечність; голоси, що чув там в віддали, могли походити від шпигунів — одну хвилю він сну-

вав такі сні. В тім она заговорила до него і образи зникли; се не була шляхтянка.

„Так, мій отаць дуже багатий,“ сказала в розмові, „але ви не можете говорити, що я вам се сказала, лише мати каже, що він має кілька сот тисяч.“

„Корон?“ запитав Фріц з усміхом, котрою она на щасте не могла бачити в сумерку.

„Ба — таларів, розумію. Біг-ме, які ви сьмішні, Рандель! — А нас есть тільки четверо дїтей.“

Він почув на своїм рамени легке етиснене і був справді трохи в клопоті, як має продовжати сю розмову. Але она прийшла ему сама з допомогою: „Ходім сюда наоколо, там надходять Евеліна і Берке.“

Тривало ще довго, доки перестали танцювати, а коли се стало ся, було після людського числена вже недалеко ранка. Однак панове не були очевидно еклонні до відходу; згромадили ся там коло великої сьвітлиці, де наїшли так карти, як грої. Граючі били картами об етіл, аж гуділо, і робили голосні і дотикаючі взаїмно уваги. Взагалі всі поводили ся гамірно. Аґатон, котрий тепер зближав ся до найвищої стадії, стояв власне, коли Фріц прийшов, з шклянкою гроїу в одній, високо піднесеної руці, а другою рукою обнимав сьильно Беркого за шия і еслівав: *Edite, bibite collegiales, post multa saecula rosula nulla!*

(Далше буде).

на 500 зр.; катехити дістануть платні 900 зр. а не 800 зр., як було предложено. Решта змін не є значна. Закон має правосильність з днем 1-го липня 1897.

Відень. В справі скарги редактора залізничної газети Der Eisenbahner, Томішка против міністра залізниць Гуттенберга просив повітовий суд в Штернбергу віденський суд, щоби переслухав міністра. Міністер відповів, що якщо генерал чинної служби так довго не стане перед цивільним судом, поки військовий суд не постановить інакше.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 13-го жовтня 1896.

	Львів.		Чернівці.	
Пшениця . . . від	6.80	до 7.75	від 7.—	до 7.10
Жито	5.75	" 6.—	" 5.40	" 5.50
Ячмінь бров. . .	6.—	" 6.50	" 5.75	" 6.25
Ячмінь простий .	5.—	" 5.50	" 5.—	" 5.25
Овес	5.50	" 5.75	" 4.75	" 4.85
Ріпак	9.—	" 9.50	" 9.35	" 9.60
Горех	5.—	" 8.—	" 6.—	" 7.—
Вика	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Льнянка	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Біб	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Бобик	4.—	" 4.50	" 0.—	" 0.—
Гречка	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Конюшина черв.	35.—	" 40.—	" 0.—	" 0.—
Конюшина біла .	30.—	" 45.—	" 0.—	" 0.—
Конюш. шведск.	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Кукуруза нова .	4.50	" 4.70	" 4.75	" 4.85
Хміль 35.— 45.—	зр. за мішко у Львові оквитна за 10,000 літрів 12.75—13.25			

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

● Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою перекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, які багатородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Гаїна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всм. Духовенству і всім вірним через Вирессьв. Митр. і Преоссьв. Еп. Ординаріати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрож“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористивіші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опрорентованія по 5 процент. Гваранція цілювата. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власникам реальностей, відданих від тигарів, на порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїленні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отрим маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу укзінно, мати те саме довіре на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишуть

з поважанем

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерит. оператора н. к. хірургі. клініки університетської Білгород-Гусевської у Відня

находиться ся

в Чернівцях, улиці Менгера ч. 25.

В справі приймає хорих і інших інформацій треба удавати ся до управи приватної клініки Д-ра Квятковського в Чернівцях, улиці ратушевої (дім Шпофера.) (57—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

ПОВИННА НАХОДИТИ СЯ

Народописна карта

українсько-руського народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіти“, а виконана в літографічній накладі Андрія Андрійчика у Львові.

Книгарсна ціна карти, наклеєної вже на позолоті, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і нерезидентів „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	637	1028	550	347	941	1029
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000	523	1203	717	1048
3 Новоселиці, Садагури							430
							621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час рїкнїть ся від чернівецького о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницї є 12 год., то на львівській годинницї є 12 год. 36 мин., а на дерновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучаняча.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносити
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювіча в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Згода Волохів з жидами.

Волоска Gazeta Bucovinei помістила на початковій сторінці щось немов відозву, в котрій політичне товариство волоске Concordia визнає буковинських жидів, аби помирився з Волохами. Як звісно, згадана волоска газета ще вчора кидала громами на жидів, давно засудивши їх на погибель в нашій країні.

З нагоди такої зміни фронту Волохів пише Gazeta polska: Голосу Gazet-и Bucovinei і Desteptarea, одиноких на Буковині явно антисемітських часописів — радо слухало волоске населення на провінції і в полудневих повітах Буковини веде ся доси люта боротьба проти всього, що жидівське. Волоскі повіти в краю глибоко переняли ся антисемітизмом і доля жидівського населення там зовсім незавидна. Тимчасом нараз по шістьох літах пристрасного і успішного підбурювання проти жидів, волоский орган виставляє білу хоругву згоди і визнає прогнаних із сільських корінням, кравів і сіл жидів, щоби подали руку до згоди і заприязнили ся з Волохами. Зміна та склала ся в кількох годинах, на однім засіданні виділу Конкордії, що відбуло ся в Чернівцях дня 10 с. м. Шекспір каже, що „убогі очі бачать часто вивертане козлів богачів“.

але такого salto mortale не уявляла собі певно і найбуйніша фантазія. Одна одинока ухвала змінює нараз симпатії і антипатії цілого населення. Concordia ухвалила згоду з жидами на цілій лінії: отже від завтра замість расової ненависті наступить горяча любов — чи також расова?

Сей нагний вибух любови зі сторони волоских провідників єсть без сумніву наївним, але аж надто зрозумілим. Знають они добре, що в дотеперішніх відносинах широкіх верств волоского населення до жидів ухвала Конкордії не змінить нічого, а навить щоби не змінила, мають на се другу часопись Desteptarea, в котрій своєї відозви певно не повторять. Pro foro interno будуть ту ухвалу уважати за небувшу, бо в протилежнім случаю зразила би населення до волоских провідників; натомість рішили єї і оголосили лише pro foro externo, яко — досить впрочім дитинню — штукку ввиду надходячих виборів. Зловить ся хто на се, то добре, а не зловить ся, то нічого не стратить ся. А воробці на світі ще не перевели ся.

І найшов ся справді такий воробець, що дав ся зловити. Тутешня газета Bukovina Rundschau, котра бажає ухвалити за орган якоїсь політичної партії жидівської, котра що йно має витворити ся, — сказала раз мимоходом, що „глупота поміж жи-

дами не гине,“ і видко на potwierdжене сеї мудрої сентенції, — пішла на-осліп на приману волоских політиків.

Buk. Rundschau відразу забуває всі обиди, які до Волохів могли мати жиди і з одушевленням дякує Concordi-ї за великодушну відозву. А рівночасно в імені всіх буковинських жидів зрікає ся дальшої приязни з Німцями. Наводимо сей цікавий уступ: „Закликають жидів невдячність і зраду супроти Німців і питають нас: Як довго з Німцями? На то скажемо коротко: язик німецький єсть неутральним ґрунтом, на котрім порозумівають ся всі елементи монархії. Історія і культурний розвій держави надали сему язикови то значіне злуки, але тільки язикові, не Німцям самим.“

„Не німецькість піднесла жидів, лише язик німецький. Впрочім, коли жиди чули ся тут Німцями і ширили германізм, то не они єсть довжниками Німців, лише Німці винні вдячність їм. Отже не може бути мови про зраду і невдячність.“

До тих слів ми додамо, що переважна більшість жидів прийшла на Буковину з Галичини, де признавала ся до народности польської. Ту стала німецькою народністю, а тепер орган жидів заповідає нову зміну жидів — на народність волоску. Єсть се, будь що будь, цікавий об'яв, хоч на вибори статі Buk. Rundschau певно не зроблять

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвезького

Хр. Вінтергеліа.

(Далше.)

„Звідки ти взяв ті латинські верші, Агатон?“ запитав Берке, котрого нікла постава сиділа ще як в мати від шруби і викручувала ся, щоби видобути ся наверх.

„Ну, я навчив ся їх від мого старого приятеля Енеа Рустада. Рілері, ріле ріле рілера“ — він ще завжди сипав по латинськи. „Ні вмію ще кілька пісень, мій приятелю,“ говорив Агатон і тиснув Берке ще сильніше до себе і тручав его.

Але Фріц не слухав довше тої розмови: він звернув увагу на розмову межи редактором Віггом а старим Гаврилом Суркеляндом в кутику коло печі, бо она дотикала его, як єму видалось. „Ой так, тут у нас на горі говорило ся про те багато, що „Норвегія“ пише проти віри.“

„Пхуб! — Ну-ну, пане Суркелянд, як я вам перше сказав, не було се властиво проти релігії, але було се тільки трошки критики, самої критики тай впрочім дальше ми не розводились над тим предметом.“

„Бог знає, чи се розумно, релігію мішати до політики — викликає тільки незадоволення — так єсть, тільки спори і незадоволення,“ сказав Суркелянд з гнівним натиском.

„Але се не було на політичній полі, мій найліпший пане Суркелянд, лише дотичило наукового питання — пхуб! — наукового.“

„Так, але ми мусимо провадити свою політику — головна річ політика, о котру розходиться ся. Мусимо до чорта бути христианами, инакше стратимо всіх розумних.“

„Ну, так, так, пане Суркелянд, ми вже его приборкаємо; він буде уже осторожнийший.“

У Фріцу закінчило і він став перед ними. „Ні, мій панове, він не буде осторожнийший. Коли буде мати охоту, буде писати проти релігії, а коли не буде мати охоти, зів'явить єї в спокійно; залежить просто від мене. Працюємо прецінь для свободи, чи не так, мій панове?“

„Так, певно, працюємо для свободи“ сказав заскочений Суркелянд з рішучістю, „але“ —

„Але не для духової свободи, думаєте? Ми прецінь „до чорта“ христиани, чув я?“

„Ну, так, я часом клену по трохи...“

„Але я не є таким, пане Суркелянд, і задержую собі право мати свою власну віру, або невіру і задержую собі право ширити мою гадку, скільки єхочу. Се зовсім негідно, називати себе „людьми свободи,“ а потім засувати народови дорогу до духової свободи і правдивого образования. Се так само, як в минулих століттях, мої панове; мусять порватись всі пута для простого робітника, нім ціла людськість буде могла зачати пробивати собі дорогу до духової свободи і незалежності.“

„Можете пробивати собі, куда хочете, дорожці,“ сказав Суркелянд уперто, „але наша по-

літика іде в першій лінії, а она не має нічого спільного з релігією.“

„Ні, то справді маєте слушність,“ сказав Фріц іронічно.

„Пхуб!“ зробив Віг і моргнув на Фріца перестерігаючи.

Фріц стояв байдий і з певним поглядом. Він був гнівний за те, що трохи розгорячив ся, але тепер, коли се стало ся, хотів єму досинати повну мірку.

„Ну, я сказав свою думку,“ сказав Суркелянд; „мене то нічо не обходить, бо я вірю в те, до чого маю охоту, але не можемо другим тикати се під ніс.“

Він відтягнув ся поволи, задоволений тим, що уникнув спору, котрого Фріц очевидно навмисно шукав і котрий міг стати дуже неприємний.

„Боханий Рандель, беріть річи тепер спокійно, будьте такі грічні. Треба — пхуб — треба трохи притамувати людям, трохи осторожно.“

„Так, я чув добре, що ви хотіли мене „приборкувати.“

Віг подивив ся своїми ян-пів замкненими очима на Фріца. Він майже виріс був; упертість, самосвідомість, визнаюча охота, що він якийсь час по часті затримував, згромадили ся тепер в его колючім, зимнім погляді мов би в запальній точці, а якесь сконцентроване в его поставі і в его виразі твари свідчило про рішучість, з котрою треба обходити ся обережно. Віггови видало ся майже дивно, що бачить ся

впливу, хоч би вже з тої причини, що анї ся газета, анї Concordia не мають за собою в Чернівцях поважнішої фракції.

Результат жнив у всхідній Галичині і на Буковині в році 1895-ім.

Написав

Вячеслав Будзиновский.

(Далше).

Єсли-б один гектар, взятий в всхідній Галичині під управу, давав тільки

См.	Продукт	що в Чехах	було би у всх. Галичині з тої самої просторони сот. мет.	Т. е. більше о	с.м.
"	пшениці	"	3,558.680	1,259.937	"
"	жита	"	3,452.148	1,44.154	"
"	ячменю	"	3,008.096	857.216	"
"	вівса	"	4,350.249	1,185.403	"
"	кукурудзи	Моравах	1,424.838	389.989	"
"	льну (волок.)	Чехах	76.031	28.764	"
"	насіня	"	37.890	37.890	"
"	Коноп.	"	70.593	70.593	"
"	бурак. цук.	"	421.372	3.102	"
"	Конош. нас.	"	29.014	3.746	"
"	сіна	"	18,813.087	377.346	"
Гкт.	проса	"	388.314	100.661	"
"	гороху	"	704.855	63.005	"
"	сочевиці	"	38.154	3.191	"
"	вики	"	243.949	12.510	"
"	фасолі	Моравах	121.599	6.830	"
"	гречки	"	1,544.108	775.063	"

Ще некористийше представить ся видайність галицької господарки рільної, коли видайність in natura спровадимо до видайности в грошах. Якість галицьких продуктів гірша, як продуктів західних провінцій, до того ще торговельні відносини не так упорядковані, як там, тож і торгова ціна наших продуктів далеко нижча, як напр. в Чехах.

В тій самій околиці, у того самого навіть господаря, трапляє ся різне зерно, одно ліпше, а друге марнійше. На тім са-

мім навіть куснику рілі є зерно різне. Задаючи продуцента є, відсортувати зерно гірше від ліпшого. Ліпше іде на торг, а гірше, котре на торг не кваліфікує ся, лишає ся господареві для домашнього ужитку. Без вартости і оно не є, і оно має якусь ціну, однак меншу, як зерно ліпше, назв'їм его — „торгове“. Як до тепер, так і в тім Галичина не видержить порівняня з Чехами. Возьмім такий приклад:

З усього продукту є слідуєчий процент торговий:

	в Чехах;	всх. Галич.,	Буков.,	зах. Галич.
пшениці	90-9	84-9	80	60
жита	90-7	83-4	75	70
ячменю	89-6	76	90	75
вівса	90-8	85-4	90	80

Ціна збірка за сотнар метричний:

к р а й	Торг.	не торг.	Торг.	не торг.	Торг.	не торг.	Торг.	не торг.
Чехи	вівса	2-87	2-29	5-59	2-46			
	ячменю	4-09	3-78	4-59	3-60			
	жита	4-04	5-05	4-02	3-21			
	пшениці	4-46	4-37	4-76	4-41			
Всхідна Галичина	пшениці	7-63	5-84	6-80	7-37			
	жита	8-64	6-73	5-75	6-43			
Буковина	пшениці	4-46	4-37	4-76	4-41			
	жита	4-04	5-05	4-02	3-21			
Західна Галичина	пшениці	4-46	4-37	4-76	4-41			
	жита	4-04	5-05	4-02	3-21			

Маючи ті дати, можна дуже легко обчислити, яка була ціна пересічного сотнара, т. є. такого, в котрім знаходиться ся торгове і не торгове зерно в такім відношенню, як і в цілій масі красивого продукту:

Пересічна ціна за 1 сотнар м. в зр.

	в всх. Галичині	Чехах	Буковині	західній Галичині
Пшениці	5-62	7-44	6-33	6-19
Жита	6-45	6-78	5-32	5-46
Ячменю	4-95	6-97	5-05	4-96
Вівса	5-36	6-01	5-04	5-37

Уважляючи видайність гектара рілі і ціну продукту, одержимо видайність одного гектара в грошах:

Один гект. засіяний	д а н е				
	всхідної Галичині	західній Галичині	Буковині	Чехах	
Пшениц.	43-30	52-27	58-19	97-46	65-20
Житом	36-80	44-50	40-30	70-00	47-35
Ячмен.	44-55	51-00	49-10	90-60	75-23
Вівсом	37-00	49-30	55-30	61-30	52-00

Та сама пшенична просторня, котра малій посілості всхідної Галичини дає зерна за 100 зр., дає великій посілості всхідної Галичини зерна за 120-7 зр., в західній Галичині 134-38 зр., на Буковині 150-6 зр., а Чехам 225 зр.!

(Далше буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 15-го жовтня 1896.

Церковні достоїнства роздає в останнім часі впр. митрополит Аркадій Чуперкович, гол. з нагоди посвячення нових церков. Сами

блїду, делікатну твар, сю поставу з напруженими нервами посеред того гамору, що его окружав.

„Зможете преїїнь поняти Рандель, що я мусїв его успокоїти,“ сказав на конець. „Я мусїв з ними дійсно — їхуб — трохи згоджуватись. А ви не маєте поняти, як то тяжко з того рода людьми маневрувати; они для нас потрібні, а кожний з них має свої слабї сторони. Чи можете собі подумати, що може перед годиною Вааггард прийшов сам до мене і зажадав, щоби ми старали ся о запроваджене людських медалів для послів стортїну і иньших заслужених політиків, що в той або в иньший спосіб піднесли політику народа? Він казав се, ей-Богу, — їхуб — певно, гадаєте, що я тепер брешу, але се правда — він має при собі готовий рисунок на медалі з золота і срібла; они мають бути на краю зубаті, бо инакше були би надто подібні до стрілецьких медалів і иньших. Ну, що скажете на те? — їхуб! — Се мушу преїїнь уважати дивною ідеєю.“

Як дуже був Фріц огірчений, мусїв сьміяти ся. „Він цілком божевільний,“ сказав, „він, що недавно перед тим передав вам статистику ордерів.“

„Божевільний! — Ихуб — Зовсім ні! Ті медалі він ще нерепре, будете виділи, він енергїчний чоловік.“

„Чи ви може ему се обіцали?“ запитав Фріц насмішливо.

„Зовсім ні! Я післяв его до Гоєда. Але тепер хотїв би я видіти, що ви не возьмете того за зле — того з Суркалїдом.“

„Тут анї місце, анї час, щоби щось подібного обговорювати,“ сказав Фріц коротко і рішучо.

„Ну, ну, певно!“

При столах йшло гарячо; але ніхто не спостерїгав того, бо кожний був перенятий загальною, шумною веселостію і своїми власними гадками. Картьєри стукали сильнїше як перше об стіл, але їх заглушував цілковито гроговий кружок Аїатона, на котрім робив гарячий напиток сильні успіхи. Берке був уже цілком готовий; сидїв в кутї софи, з головою схиленою на груди, другі збїджали ся дуже до того стану. Лицї палали, уста були червоні, набрекклї і воєкі, очи зачали ставатись витрішуватї, шклянки вивали ся їм в руках і они не могли своїх м'яких, розкусаних відгарків з цигарів, котрі хотїли на лармо засьвітїти, замінити на якийсь анемїтичний тютюневий приємний смак. Сам Аїатон тримав ся ще найбільше з них; він був сильної натури і міг еще трохи зрозумїти засьвітїти другий латїнський вірш:

Spasilater clericus
У зелений рай пішов,
Vidum spasilantum,
Гарну дівчину найшов.“

Фріц пішов на сажу, щоби вийти з тої атмосфери, шкідливої для здоров'я і для духа. В кутку на софі сидїло двоє старших гостей і спало, впрочім було ще кілька осіб в сажі. Подивив ся на годинник: настав уже ранок. Коби він міг дістатись до своєї комнати, але він не знав, де она. Проклинав годину, в котрій рішив ся, брати удїл в тім торжестві.

„Рандель!“ почув він голос, що вливав від дверей передпокою притїсненієм, але оживленим голосом. Була се Флорїна, що отворила двері і наставила голову, і кликнула: „Добраніч, Рандель!“

Підїшов до неї; она отворила двері, але

осталась на дворі, так що він видїв ся примушеним вийти до неї. Тепер донерва замкнула двері. На дворі було майже цілком ясно від свитани.

„Я не могла вам сказати скорше, добраніч Рандель... Ідете завтра? — О, можете преїїнь лишити ся ще один день.“

„На жаль не можу; мушу завтра рішучо їхати назад до міста.“

„Се преїїнь нікогда! — Не могли би ви бути у нас на Рїздво, Рандель? Тодї ту дуже весело, можете менї вірити.“

„Дуже радо я вчинив би се, але тепер ще за вчасно рішати, що на Рїздво зроблю; до сего часу може ще неоднї станути на перспекоді.“ „Але-ж она, до черта, докучлива!“ подумав собі. „Однак в ґрунті она преїїнь жива, мила істотка.“

„Правда, отже добраніч!“ Побїгла у бічні двері, певно до своєї спальні. Нїм зловилла кличку, обернула ся ще раз і післяла йому поцілунок рукою. Тут він зробив мимоволї кілька кроків до неї, але рухом руки задержала его! „Нєт, сестри суть там!“

„Але зробіть менї одну лєску, скажіть менї, де мій покій.“

Она пішла за ним, щоби ему показати; покій був положений о поверх висше. Там взяла его за руку, щоби перепроводити через пів-темний коритар. Її рука була мала і гаряча і він притїснув єї до себе; цілував єї, цілував раз по раз — було се щось нового на єї дивлю балкати з нею, чути єї так близько себе. Се-ж була преїїнь жєнщина, було серце наляжє жєром, були гарячі уста, м'які рамена, граючі слова, кров коло крови, жєнщина в єго сильних обіймах.

днями відбуло ся посвячене гр. пр. церкви в Качині і при сій нагоді одержав між иньшими о. Юрій Ганикий з Сергіїв достоїнство ека-рха.

Руский народний театр відіграє в Заліш-ках сьогодні оперетку „Пташник з Тиролю“, в суботу (17-го с. м.) оперетку „Гаспароне“, а в неділю (17-го с. м.) на працальне представ-лене народну оперету „Чорноморці“. З Заліш-ка переїде театр дня 19-го с. м. до Городенки і дасть там у вівторок, дня 20-го с. м., перше представлене. Відтак поверне до Снятина а від-там на Буковину.

Нова читальня „Просвіти“ отворила ся дня 4-го с. м. у Вислобоках, львівського повіту.

Руске робітничє тов. „Родина“ у Відні устроїло в неділю, дня 4-го с. м., перші більші вечірні. Учасників було понад 100 осіб, між ними много женин. Явили ся також репрезен-тації товариств „Січ“ і „Громади“. Вечер отворив промовою заступник голови п. Скварко, опісля йшли сльви, продукції на фортеп'яні і гра на цитрі. Хор стояв під управою о. Садов-ського, віденьського сотрудирика. Межи продукція-ми винесли час танці під командою п. Стеши-на. Не обійшло ся і без нашої коломийки, а український козак, виконаний членами переїз-жого хору Надії Славинської, викликав недо-стижний ентузіазм. По пірноті пішли промо-ви: говорили пп. Будзюк (голова товариства), о. Садовський, Партицкий (за тов. „Січ“), Сквар-ко, Ференчик і один польський робітник. Весела і невимушена забава протягнула ся до 3-ої го-дини поза північ.

Буковинські Поляки будуть в суботу і не-ділю святкувати пам'ять Тадея Костюшка. З тої нагоди відбуде ся заходом гімнастичного то-вариства Sokół в суботу заупокійне богослуже-нє, а в неділю вечером в сали Czytelni i polsk-oi музикально-декламаторський вечєрок.

До історії німецького права на Поділю, Волині і на Україні. Під таким заголовком ви-дав проф. черновецького університету, др. Аль-фред Гальбан книжку (в Берліні 1896, стор. 135), котра певно в кружках фахових учених найде належиту оцінку. Проф. Гальбанови му-сять Русини бути вдячні, що він тою своєю працею причинив ся до розясненя правних сто-сунків на Русі.

Черновецький магістрат видав дуже хосен-не розпорядженє, котре мало би велику вар-

тість, коли би его держали ся. Іменно сконста-товано, що в голяриях уживають неочищених, а часом навіть заржавілих бритв і що в пар-нях, де підлога ховзка, голять, хоч дуже легко може лущити ся нещастє. Отже магістрат розпо-рядив, що в парнях взагалі не вільно голити; в голяриях має ся перед кожоразовим голєнем бритву вичистити карболовою водою; коли бритвою втне ся тіло, то сейчас має ся то місце обложити карболовою ватою і гостєви по-радити лікарську опіку. Як бачимо, сї розпо-рядженя дійсно добрі і хосенні. розходить ся ли-ше, щоби черновецький магістрат не забув про се своє розпорядженє так, як то єму часто ду-чає ся при иньших нагодах.

Втікають з Чернівців! Недавно тому до-несли ми, що довголітний черновецький адвокат др. Френкель переносить ся до Дрогобича. А тепер мусимо знов занотувати таку саму вість: іменно молодий адвокат др. Адольф Шаєвер пе-реносить ся по упіві законних 3 місяців до Відня. Сї випадки, що лущили ся один скоро по другім, звернули на себе загальну увагу, бо видко черновецьким адвокатам не конче добре діє ся, коли втікають геть. Але нема що казати, є їх в нашій місті досить, так що помимо велико-го числа процесовичів не можуть жити дуже по-нальськи.

Росія узброєє ся. В Басарабії і над Пру-том концентрує Росія своє військо коло руму-нської границі. Також відсилають військо з кїв-ської губернії в губернію одеську. В Одесі буде тепер 24.000 воєнків. Велику увагу звертають тепер також на воєнні пристани на Чорнім мо-ри. Їх сподучать разом підземними ходами. Пе-ред кількома днями відішли до Царгорода in-ognito відділ торпедової флотії, щоби обезпе-чити в'їзд до Дарданеллів і до Босфору перед евентуальним неприятелем. З того вносять, що Росія побоює ся нечаяного нападу Англії на Царгород.

Зворот в студентськє житю? Як взагалі в Чернівцях є дуже багато товариств, так і на нашій університеті заложили студенти 11 това-риств на щось 350 студентів. З виїмкою трьох національних товариств: руського, польського і волоського, всі иньші товариства академічні ма-ють властиво ціль, щоби члєни товариства добре забавляли ся. Ну а що то найліпше — після їх понятя — діє ся при ниві, то і велика консум-ція пива належить до доброї забави. При тім однак не обходить ся без сварок, а в наслідок того

й не без поєдинків. Тому в Чернівцях рідко видко студента, щоби не мав ту або там розрізане лице, розбиту голову і т. п. Віини і між ні-мецькими студентами найшли ся такі, котрим то було за багато і они завязали чисто літературне товариство Heinebund. В потверджених прави-тельством статутах стоїть виразно зазначено, що члєни того товариства не дають иньшої са-тисфакції, як усний або письменний відклик пі-сля рішеня мирового суду.

З міського театру. Вчєра відіграли в чер-новецькєм театрі Вердієго гарну оперу Der Tro- badour. Ся штука знаменита що-до музики, а що так сьпівачи як сьпівачки вчєра прекрасно сьпівали, то була справдішня приємність для публики в театрі, і публика ондєскувала майже кожду відєкону. Передовсім відзначив ся п. Кірш в ролі Манрієго обємом і силою свого го-лосу та певним виступом на сцені. На загальне бажанє він мусів одну часть своєї партії по-вторити. Також п. Гордон сьпівала свою партію яко Леонора знаменито. Попри них був добрий в своїй партії яко граф Лєона п. Лєорєнц. Так за свою гру як за приємний сльв збирала рясні оплески п. Фрід яко стара циганка - Арзєна і кілька разів викликувано єї на естраду. Спіню-ти ще належить п. Свободу і п. Поля. — Сєго-дня грають оперету „Дилик“ з музикою Штравса.

Спільку на зиск і страту завязали між со-бою два інтудерні львівські жидки і вели інтерєс досить довго з добрим поводженєм, доки аж вчєра не удає ся одного з них прихочити та розбити ту чесну кумпанію. Інтерєс свій ве-ли спільники в досить простий спосіб, котрий хибя з нашими неперворотними людьми може удати ся. На пр. передвчєра так було: Один зі спільників торгував у сєлянина зід Львова 200 яєць за 4 зрі. Щоби затуманити кунуючого, тор-гували ся оба злодії своїм звичаєм довго, бо яких дві години, а коли вкінці один з них пе-речислив яєць і уложив їх у власнім конику та мав платити, станув другий спільник коло сєля-нина та просив єго, аби єму дав трохи тютюну до зюльки. Недогадливий сєлянин згодив ся на те і відвернув ся від яєць до другого спільника, а тоді той, що мав в конику яєць, щєз в товпі людий, не заплативши очевидно за куплений товар. На крик сєлянина зловлено одного зі спільників, того що брав тютюн, за другим по-ліція глядає.

Драма на морі. З Християнії доносять: Капітан норвєського корабля „Свен“, Нільє Ва-лєнтинєн — котрий з своєю залогою, зложеною з сїмох людий, прибув перед кількома днями до Лєрвік — привіз вість о пригоді, яка навіть в тяжкєм житю моряків на північних морях на-лежить до незвичайних. Корабель „Свен“ вишав перед шістьма тижнями з місцевости Арєндаль на море для ловлі риб. В послєдних чотирох днях подорожи час був дуже бурливий, тому постановлено, вертати перед означеним з гори рєчинєм. Нагє буря змінила ся в оркан. Кора-бель був тоді 25 миль від Ставангєр. Морєкі филі підіймали ся заєдно понад поклад. Около першої години побачено другий корабель, що жадав ратунку. По напруженю всіх сил залоги удає ся „Свенowi“ підплатити до того корабля. Показало ся, що то був шведський корабель „Юрій Лєдвик“, що шив до Трєллєборг. Кора-бель був продірваний і кожної хвилі грозил єму погібєль. Зі „Свена“ спущено малє човно з двома моряками, котрі мали закінчити ратункову ливу. Втім великанська маса води притиснула човно до корабля, розірвала єго на кусини і один чоловік пішов на дно. Другого човна не було. Шістьох людий на zagrożєнім кораблі кричали як божевільні. Але „Свен“ не міг їх ратувати і тому шведські моряки кидали ся у розбурхані филі та старали ся добитись до него. Підплати досить близько, але заки всїм вхо-пити ратункові прилади, пірвав їх шалєний вир і они всі потонули. Послєдний на повладі пото-паючого корабля лишив ся капітан. І він давав знаками пізнати, що хоче ратувати ся при помочи коркового носєу. Кинєно єму довгу ливу з привязаним на єї кінці бальком. Капітан, оче-видячи добрий пливак, боров ся з филіями з надїєюкою силою і щєсливо вхопив за спас-тєльне дєрево, коли нагє удар филі закрутив „Свенom“. Рух той був такий напрасний, що

Коли она потім збігла по сходах, війшов він до свого покою, отворив вікно і сів там якусь хвилю на свіжєм раннємєм воздуху. На долині вирабляли крики дальше! Бог мїг знати, коли они схотять перєснати ся. Аїтєм сьпівав ще завжди: „Edite, bibite collegiales,“ а сту-канє партарів по столі долїтало аж до него.

Він думав про минувність і про тепєріш-ність, думав про минувний, вечірний танєць і про перший танєць, що танцював з Кларою. Мимовільно мусів сьміяти ся, але в тім була горіч.

„З тобою але їде, ти унадаєш, дорогий Фрїдє! Від нині почавши мусимо ся знов підне-сти,“ сказав сам до себе з рішучою постановою і старав ся розяснити собі свій материяльний побит, лежачи в вєсєлєх, мєлких перинах, що єго зовсім погребали собою.

XXI.

На другий день був Фрїд знов у місті.

Він сьміяв ся і гнівав ся, коли подумав про події вчєрашнього дня, але гнів і невдоволенє брали перевагу, аж в кінці почув відразу до всєго того пережитого. Як далеко мїг сягнути пам'ятю в минувність, і перебігав минувний час, не видів нічого, лиш нужденність і нужде-ність. Сєли єго фантазия виводила єму коли три-юмфальний віз, на котрім він мав яко побідитель вводити нові порядки, то тепєр проясняло ся єму, що той віз провалив ся. Чи дасть ся він назад піднести? З якоюсь неохотою думав про те в тій годині.

Єго побідний віз перевернув ся впрочім не лише образом, се стало ся також в дійсности, коли разом з прочим товариством мав відїжджа-ти другого дня з Ольєтад, і в носєху надто

скоро скручував до залізничої стациї. Тепєр ле-жав з звичєною погою на софі.

„Ти ще добре викрутив ся з того,“ сказав мо-лодий др. Герман Рєдє, котрого казав прикликати. „Прикладай нильно оловану воду і заховуй ся тихо, то зможєш відтак за кілька днів знов виходити“. Рєдактор Вїг сів по другій сторони стола і фєрвав, як звичайно. Він прийшов під тою притичиною, щоби розвідат ся про здоров-лє Фрїна, але в дійсности для того, щоби впро-вадити єго знов в добре розножєнє потім спо-рі в Оєтад. Він не радо хотів би стратити таке перо, як Фрїна, а ще не радше хотів би видіти єго на противний сторони. Люди можуть легко змінити ся в своїх переконанях, того дожив він уже пераз. Їх перебив в розмові лікар, але що тому не опішило ся, мусів він відїхати ся.

„Так, мій коханий Рандєль,“ сказав він „му-шу відїйти від вас. Ви яреїнь певно — пхуб! — ну, ми вже пізнійше поговоримо про се і ви-яснимо річ, як будєте могли виходити“.

„Нї, позвольте тепєр цілковито вияснити відносини між нами,“ відповів Фрїд спокійно, але дуже рішучим тоном. „Я постановив цілко-вито виступити з редакції“.

„Що?“ сказав Рєдє. „Хочєш „Норвєгію“ по-кинути?“

„Ну, чи ви чули коли щось такого шалє-ного? — Пхуб! — Нєма ні птєтки причини до того. Якєсь проста дрібниця, щось такого, що заходить межи журналістами що дини.“

(Далєше будє).

лива зірвала ся і капітан пішов за своїми товаришами в морську бездну. „Свен“ держав ся кілька годин місця, на котрім дучило ся нещасте, але вже не добачено ніякого сліду залози з затопленого корабля. Похоронна піснь моря була кінцем тої сумної події.

Телеграми „Буковини“.

З дня 15-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засідане 14-го с. м.) Постійна комісія промислова предклала справоздане референ-та Екснера про закон о зміні додатку до проми-слового закону. Пос. Сокол інтерпелював в справі положення учителів при карних заведеннях. — Підчас дебати над законом о своїй заявив пос. Кравс, що закон не можна прийняти, бо він означає борбу одної групи інтересів против другої. Президент міністрів гр. Баденіу виказав, що дотеперішні спротивлення законови мають при-чину в непорозуміннях що-до ества закону. Авто-номія є політичною засадою, котрої виразом є ін-дивідуальність поодиноких королівств і країв та в постановленню круга діляна краєвих соймів. Ча-сом мішають автономію з поняттям самоуправи, хоч цілком фальшиво. Палата повинна уважати, оскільки предложенний закон розрізняє сі два поняття. Закон зовсім не обмежає прав країв і тому правительсто мусить спротивити ся вся-ким змінам в проєкті. Бесідник протестує закид, мов би проєкт противив ся автономії громад. Але коли сего вимагає загальне добро, то мусить закон постарати ся, щоби есентуально против волі громади можна осягнути горожанське право в тій громаді. В деяких параграфах просто ipso facto признає ся те право. Позаяк надане права горожанського пристойть зрештою вільній волі громади, то пра-вительство не може згодити ся на збиране таке за се право. — Говорили ще пос. Кайзер, Праде, Пацак, Функе, Повше і Кайсаль, по чім перервано засідане до пятниці.

Варшава. Наслідником губернатора Шува-лова має стати Горемікин, губернатор східного Сибіру.

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Apotheke in Prag.
Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apo- theken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Друкарня „Рускої Ради“
В ЧЕРНІВЦЯХ.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валога ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Ду-ховенству і всім вірним через Виреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, госпо-дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огне-вих за можливо-найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товари-ствами контрасекураційними подають „Дністрови“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позачках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві-вза-їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко-ристішні услуги і видає поліси і квити в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стова-ришене зареєстроване з обмеженою порукою, при-ймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опродентованя по 5 процент. Гваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, вільних від тагарів, за по-рукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Поручаємо гостинницю Метрополь Лерхенфельда в Чернівцях при улиці Ратушевої.

ВАЖНЕ

для кожного, головнє для всіх П. Т. урядів, торго-вельників і ремієників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернів-цях 1886 р. визначене почесним принаменем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій локаль пере-несло на улицю ратушеву ч. 12, другий вхід також від улиці залізної ч. 11.

Заразом приступили доголїтний фаховець, нам Еміль Канюк яко свідник сего переплетничого заве-деня і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о — з виправленим персоналом всі фахові роботи, як: оправленє книжок, роботи гатянтєрїї, друк на етажки до віниць, окрасу до гатювань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по най-нижших цінах як найліпше і як найскорше достав-ляти.

Просимо о заєзакві замовлення з поважанєм
6—10 Кобжинський і Канюк.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. клініки університетської

Білороти-Гуссенбаєра у Відні

находиться ся

в Чернівцях, улиці Менґера ч. 25.

В справі приймає хорих і інших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки д-ра Квятковского в Чернівцях, улиці ратушевої (дім Вішо-фера.) (57—100)

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11 ²⁸	6 ⁵⁷	10 ²⁸ 5 ⁵⁰	До Снятина, Коломиї, Ста-нїславова, Львова, Кра-кова і Відня	3 ⁴⁷	9 ⁴¹	10 ²⁹ 5 ³⁸
З Букарешту, Яє, Сучави, Глибоки	3 ²⁹	9 ¹²	10 ⁰⁰ 5 ²³	До Глибоки, Сучави, Яє, Букарешту	12 ⁰³	7 ¹⁷	10 ⁴⁸ 6 ¹⁶
З Новоселиць, Садагури			11 ¹³ 9 ⁵⁰	До Садагури, Новоселиць			4 ³⁰ 6 ²¹

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнисть ся від чьвівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізници є 12 год., то на львівськїм годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькїм 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюха в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Навесні“ по 10 кр.
від стрічки.

Результат жнив у всхідній Галичині і на Буковині в році 1895-ім.

Написав

Вячеслав Будзиновский.

(Далше).

Видаєність в грошах з ґрунту малої
поєїлости у всхідній Галичині має ся до
видаєности з ґрунту великої поєїлости
всхідної Галичини, до буковинського ґрун-
ту, до чеського як:

100 : 120.7 : 134.38 : 156.6 : 225 (пшениця)
100 : 120.9 : 109.5 : 128.6 : 190.2 (жито)
100 : 114.5 : 110.4 : 164.4 : 203.3 (ячмінь)
100 : 133.2 : 149.4 : 140.5 : 165.69 (овес)

Ті обчислення учать нас, що мала по-
єїлність всхідної Галичини господарує гірше,
як велика тої половини краю, і гірше, як
західна Галичина. Велика поєїлність всхід-
ної Галичини продукує менше пшениці і
вівса, а більше жита і ячменю, як Гали-
чина західна. Се однак завдячити має не
лінійній господарству, але тій обставині, що
земля всхідної Галичини без порівняння лі-
нша, як західної. Порівняне з Чехами, а на-
віть і Буковиною, виходить під кожним
взглядом некористно так для всхідної як
і західної Галичини.

Обчислім тепер, кільки то Галичина
тратить грошей через те, що Галичанин

гірше справляє рілю і сїє гірше зерно,
як Чех:

Если би у нас, так як в Чехах, 90% всеї
пшениці кваліфікувало ся на торг, була
би пересічна єї ціна 5.70 зр. Тоді тепе-
рішня продукція пшениці вартувала би
13,102.835 зр., то є о 183.900 зр. більше,
як тепер.

Если би один гектар взятий під упра-
ву пшениці давав нам тільки, що Чехам,
то при галицькій ціні була би вартість все-
го продукту 19,699.781 зр., т. є. о 6.780.846
зр. більше, як тепер.

Если би до того ще галицьке зерно за-
служило собі на таку ціну, як зерно чеське,
то вартість есентуальної сїї продукції пше-
ниці була би 26,476.579 зр., т. є. більше о
13,557.643 зр., як тепер.

При тих самих умовах продукували
би всхідна Галичина:

жита за 23,405.563 зр. т. є. більше о 10,479.802 зр.
вівса „ 26,144.996 „ „ „ „ 9,183.422 „
ячменю 20,966.429 „ „ „ „ 10,319.573 „

З цифр в числі 219-ім бачимо, що най-
ліпше рентує ся у нас управа ячменю, бо
гектар, засіяний ним, продукує більше гро-
ший, як кожний пшеничний рід збіжжя. Тому
то добрий газда повинен сїяти пропорцій-
но як найбільше ячменю. Чим видат-
ніший і дорожчий продукт, тим більший

процент рілі повинен брати ся під его
управу.

Іде під управу	в західній у всхідній		в Чехах
	Г а л и ч и н і		
	процент всеї рілі		
пшениці . .	10·55	10·44	8·17
жита	14·80	12·88	15·45
ячменю . . .	10·76	8·89	15·46
вівса	16·21	16·31	18·20
ріпаку . . .		0·29	0·42
хмелю . . .		0·05	0·45
цукр. бурак.		0·08	5·05

І в тім взгляді стоїть Галичина низше,
як Чехи. З чотирьох перших родів збіжжя
найліпше рентує ся ячмінь. З того вихо-
дить, що кожний рільник повинен як най-
більший процент рілі засївати передовсім
ячменем. Тимчасом коли в Чехах іде під
ячмінь 15.46 процентів рілі, тоді західна
Галичина засїває ячменем 10.76, а всхідна
лиш 8.89 процент всеї рілі.

Если би всхідна Галичина засївала
ячменем, як Чехи, 15.46 процент своєї рі-
лі, було би у нас засіяно ячменем 402.194
гектарів, то є о 170.802 гектарів більше,
як тепер. Если би далі ріля наша так ви-
давала, як в Чехах, мали би ми 5,228.522
сотнарів, то є о 3,077.640 сотнарів більше
зерна, а при чеській ціні мали би ми про-

25)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з портеского

Хр. Вінтергільма.

(Далше).

„Се може бути. Але як я сказав, так буде“,
відповів Фріц.

„Се-ж прецінь не така ваша правдива дум-
ка, щоби ви нас покинули?“

„Що я вступив до редакції, се стало ся
задля мене, не задля вас, і я міг би так само
добре сказати, що ви мене покинули. Ви хотіли
мене приборкати, а я не маю охоти давати ся
приборкувати. Справа прецінь досить ясна.“

„О, будьте розсудні! Ви вже — пхуб —
ви вже прийдете до опам'ятання“, сказав Віг в
нашутливій, найоблесливійшій тоні, на який
міг здобути ся.

„Я ніколи не настановив мудрийшого за-
міру — але —“

„Але —“

„Розуміє ся само собою, Віг, що я не хо-
чу вас лишити в клопоті, буду полагоджувати
всі біжучі справи, доки не найдете собі кого
другого. Удайте ся до Євса Була, він дуже ра-
до займе се місце.“

Віг зрозумів, що се була правда, взяв
капелюх і пішов. Коли був коло дверей, затри-
мав ся нагло і сказав: „Для котрої часописи бу-
дете тепер писати, Рандель?“

„Для жадної — принаймєне не яко сотруд-
ник.“

„Ну, славити Бога“, подумав Віг, коли схо-
див по сходах. Коли Фріц цілком відтягав ся
від журналістики, то єму було байдуже.

Герман Роде, що недавно зложив свій по-
свідний іспит, належав до кружка, в котрім обер-
тав ся Фріц, нім поїхав за границю. Але аж по
его повороті зблизили ся они до себе, і Роде
був тепер тим, з котрим Фріц найбільше сходив
ся. Роде був мужчиною середного росту, при-
садкуватий, з темним волосем і повним заростом
і парюю малих, сивих, глибоко осаджених очей:
звичайно він поводив ся дуже тихо, і наче ви-
жидаючи і спокійно досліджував всього. Був за-
всїгда чемний, майже приятельський, але певно
не уйшло уваги Фріца, що був трохи зимний і
замкнений. Було в нім все щось скритого, якесь
кривка, де міг сховати свої найтайніші заміри.
Може се власне було для Фріца на нім таке ін-
тересне, як і те, що посідав велику інтеліген-
цію і читане, та що що могли вимінювати між
собою думки про найрізноманітніші матерії.
Скрите має завсїгда щось притягаючого, навіть
коли не знаємо чи добре, чи лихе то, що під
тим скриває ся.

„Мусить бути щось надто важного, що те-
бе спонукало виступити з часописом?“ запитав
Роде, коли Віг віддалив ся.

„Може так добре сказати „так“, як і „ні“. Причини
остатня досить незначна, але причини
інші суть численні і рішучі. Возьми там ци-
гара і сїдай сюди; здає ся, можеш зі мною по-
балакати годинку.“

„Ну — і?“ запитав Роде сїдаючи, а коли
Фріц говорив, дивив ся на коліна і гладив їх
руками, так що Фріц міг тільки зрідка заглянути
єму в очі.

„Я прийшов до переконання, що люди суть
всі однаково добрі, або ліпше сказати, однаково
злі“, почав Фріц, „і не можу казати, що боротьба
о бит відповідає конче мому зміслові-краси.“

„Не конче! — Але чи ти так думаєш?“ ни-
тав Роде з усмішкою, не підносячи погляду.

„Отверто сказавши, я виставляв собі те тро-
хи інакше, як єсть на ділі. Я мав свої ідеали,
як хочеш се так назвати: я дійсно думав, що у
вродженім почутті свободи народа находить ся
більше духової певности, і гадав собі, що розум
має більшу силу, як я мав нагоду переконатися
си. Я не повірив би був, що ті, котрі найбільше
потребують свободи, самі опирають ся їй, або
навіть ділають против неї.“

„Се ніче інше, як досвід, до котрого до-
ходимо ми лікарі“, сказав Роде з тим самим
усміхом. „Люди вірять дурисвітам і відхиля-
ють ся від правдивих лікарів.“

„Дурисвіти, так, ворожити, градобури і
планетники“, продовжав Фріц з житем, „ти на-
зав їх правдивим іменем! Дурисвіти, замість
уважати, що єсть одинокою підставою свободи
і усувати з дороги ціле те понижає і глибо-
пановане авторитетів, котре спиняє їх, стати
людьми, слухають того, як би говорив до них
неприятель або, що найбільше, як дуже нена-
ручний приятель, котрого треба зацїлювати. Я
вірю в них: так, я покладаю ще тепер на них
свою віру, але на цілком інший спосіб. Що з

дукту за 36,214.798 зр., т. є за 25,567.942 зр. більше, як тепер!

Так само збільшила-б ся вартість нашої продукції, если-б край економічно стояв взагалі вище, і ми продукували платнійші від звичайних родів збіжжя, промислові рослини.

Всхідна Галичина засіває 0.29 процент рілї ріпаком. Если-б ми тою рослиною засівали так, як в Чехах, 0.42 процент рілї, було би у нас під ріпаком 10.926 гектарів. Один гектар дає у нас 12.45 сотнарів продукту, значить, при згаданій просторони продукувала би всхідна Галичина 136.029 сотнарів ріпаку. При галицькій его цінї була би тогди вартість продукту 1,146.247 зр., т. є о 335.857 зр. більше, як тепер. При цінї на чеськім торзі 1,496.319 зр., т. є. більше о 685.929 зр.

Если-б під управою хмелю було у нас так, як в Чехах, 0.45% рілї, продукували би ми тогди 60.873, то є 54.262 сотнарів хмелю більше, як тепер. При цїнах західного торгу мала би тогди всхідна Галичина з хмелю 3,953.745 зр. то є 3,853.610 зр. більше, як тепер.

Если би під управою цукрових бураків був такий процент рілї, що в Чехах, то є 143.083 гектарів, то при чеській видаїности мали би ми бураків 28,902.766 сотнарів метр., т. є. більше о 28.484.496 с. м. як тепер.

Беручи цїну одного сотнара по 80 кр. (в Чехах доходила цїна і до 1 зр., сего року 1896 в наслідок картелю фабрикантів цукру грозить упадком їх цїни до 60 кр.) мали би ми бураків за 23,122.182 зр. замість 334.620 зр., то є більше о 22,787.560 зр.

(Далше буде).

Нове товариство політичне на галицькій Русі.

(Допись „Буковина“ зі Львова).

Если коли, то нині виявила ся на галицькій Русі нагла потреба заснованя товариства політичного, котре стояло би на сторожі двох найцінніших скарбів кожного народу: народности

гори на мене накинуть ся з силою, на те я був приготований. Там не знесуть прецінь і найменшого, свіжого подуву в своїй душній атмосфері і ще довгого часу треба, щоби і довші прийшли до пізнаня, се міг кожний знати наперед. Але що ті самі, що дійсно борються за свободний розвій, не розуміють справи на стільки глибоко, що прямо їм личило перед великою правдою — се було ненадійне — се мені зробило прикрість.

Роде глянув на гору. В тонї Фріца пробила ся якась м'якість і сум, що дійсно виглядало радше на жаль, завід, ніж на огірчене з причини дізнаної несправедливости.

„Також і они не борються ся о нічо инше, як о власний вплив і власну могутність,“ сказав Роде сухо.

„Бути може. Але я дивлю ся на те трохи инакше,“ сказав би я, що они не бачать нічо більше, як найблизні жаданя, або може бачать, що в їх власнім інтересі лежить, ширити свободу. Вірю в них, але цілком инакше, як перше, се хочу сказати, що вірю в велику необроблену масу. З неї може з часом дещо витворити ся. Всього инше новне знесуть, пересудів, привичок; збудували великий будинок на визницю для людскости, а розширювали єї і припоровлювали віками — але все-ж то визниця! Величезна лавка на мивни, в котрій бідні зьвірата зістають і живуть, множать ся і мусять умирати. А треба єї збурияти з середини і знищити. Нехай тоді поваги пересуду піднірають зверху, їх при-

ді віри. Здавалось, що заснована перед роками „Народна Рада“ у Львові перейме ту задачу на себе. Оно так і було зразу, як довго керму „Нар. Ради“ держав в руках пок. Олександр Огоновский, муж, що зріс при прапорі національній і чистою душею полюбив нарід свій. На жаль керма та перейшла небагом в руки чоловіка, що в 60-их роках стояв далеко від львівської громади народовців, що ховав ся і виховав ся в иншій школі, а котрому керма сирив народних руских понала ся в руки заходами ближних ему товаришів. Від сего часу „Народна Рада“ тратить поволі свій характер, програма єї національна лишалась в більшій мірі на папері, а керманія видїлу, нераз і против волї видїлу, ходив дорогами, котрими йти ніякому народовцеві не лиш не яло ся, але і не вільно. Маємо тут на гадї ті змаганя до всяких „примирень“ з всякими елементами, до котрих пок. Романчук яко голова „Народної Ради“ прикладав і прикладає ще руки, щоб висше згадані сьвятощі подонтати власними ногами.

Здавалось, що досвідці, зроблені „Народною Радою“ в послїдних роках як на позі „примиреня“ чи „перемоленя“ кацанів, так і на позі акцій політичної, врозумлять если не самого провідника сих промахів то бодай загаль народовців. Однак-ж стало ся инакше. „Народна Рада“, а властиво видїл єї, приспособляючись до нових виборів до ради державної, пішли наново в службу елементів, з котрими спільна акція значить одно, що зречене ся ідеалів національних. Голова „Народної Ради“ хотїв до будучих виборів — а з сими вже ся тісно і всяка акція політична і народна на будуче — залучити з радикалами і перевертнями московськими. А коли радикали відкинули союз, він кинув ся найвиразнійше в рамена наших кацанів, приляг туди, куди душа стремїла. В виду того сумного факту одній часті народовців не лишилась инша дорога до виходу, як лиш засновати товариство політичне, котре би не лиш на папері, але і на ділі вело далше справи національні і політичні народу руского в Галичині простим, битим шляхом, не манівцями, котре берегло би чистоту прапору, двигнениго колись Маркіаном, прапору, на котрім кричевими буквами написано: „Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш, а не возьмеш милости, і віри не возьмеш, бо руське ми серце тай віра руська.“

Під сим окликом і довершив ся 14-го жовтня с. р. факт заснованя нового політичного товариства руского у Львові під назвою: „Католицький руско-народний Союз.“ В назві сїй міститься ся вся цїль товариства. Она каже виразно, куди нове товариство буде змагати, а які елементи з гори виключені.

давають упадаючі мурі, а вязні дістануть ся на воздух і світло.“

„Дячого властиво ти завдаєш собі тільки клопоту з тими всіма річима?“ сунув Роде, поглядаючи перед себе из-під замкнених очима. „Люди будуть завжди мати нересуду, будуть завжди вірити в надприродність. Першими богами були певно грім і бура. Робіть що найліпше в тім вигляді, що нас дотикає. Або може ти змінив свій погляд на ті річи?“

„Нї, а найменше тепер, але до потреби мого життя залежить вже, щоби я задовольняв свої бажаня.“

„Нема більше, як два правдиві, первісні бажаня,“ сказав Роде, „а ті суть: задоволене задля поводженя і задоволене задля любови. Се суть підставні елементи, на котрі можемо всі наші бажаня звести. Сьвяті угодники і почитуючі Магдалини і вірїкаючі ся герої чесноти і героїни, ті репрезентують всі тільки рід поводженя, що виродилось в карикатуру, се єсть „жосток розкіш,“ як каже поет.“ Фріц сміяв ся. „О певно, на ділі не робимо нічого, если то нас не задовольняє, але моїм задоволенням буде тепер, бурити все те старе дракне, оскільки буду міг се досягнути.“

„Що хочеш поставити на его місце? Суспільність зїстане завжди так само знеутою, борба о істнованє і о поводженє зїстане завжди такою брутальною.“

„В деякій мірі певно, але прецінь в певних напрямках ідемо на перед. Тиранія духа змен-

Збори основателїв відбули ся в ратушевій сали. З запрошених явилось 56 людей з всіх кінців галицької Русі. Многі оправдали своє не-прибуте окремими писемлами, в котрих заявили повну солідарність з початим ділом. Провід поручили збори пок. Барвінському. У привітній промові сказав п. Барвінський між иншим:

„Справа якої підняв ся комітет запрошуючий на нинішні збори, єсть лише дальшою кон-секвенцією і переведенєм ухвал остатних шир-ших зборів довірочних з 26-го грудня 1895 і 22-го вересня 1896, а іменно постанов сих зборів, що признали конечну потребу організації всіх ширших Русинів, котрі бажать ца народних основах працювати для подвигнення нашого народу в напрямі моральнім, просьвітнім, національно-політичним і економічним. Вибраний тими зборами комітет езекутивний старав ся поставити ту організацію на ширших основах, як се єму зазначили збори з 26-го грудня 1895, хоч безуспішні заходи депутатів, висланої попередними зборами до провідника т. зв. незалежних народовців, могли пересвідчити, що дороги нашї так розійшли ся, що бодай в найблизшій будуччинї трудно робити якусь спільну роботу органічну. При всім тім сов. др. Савчак підняв ся того труду по сесії соймовій, щоби звести разом заступників т. зв. незалежних чи опозиційних Русинів з опортунїстами чи реалїстами, а також з радикалами.“

Розходило ся о те, щоби установаити основи, на яких ті три фракції рускі могли би вести хоч в певних напрямках спільну акцію і робити органічну роботу для руского народу. Однак протїгом двомісячних пересправ (в марті і квітні с. р.) виявило ся довідно, що спільна акція неможлива. Я се наводжу лише на доказ, що з нашої сторони роблено два рази заходи, щоби довести між нами а т. зв. опозиційними до порозуміня і можливої спільної роботи для народу, а сьв. Збори зводять се прийняти до відомости, щоби колись не стрітив нас несправедливий до-кір задля розладу і розстрою в рускій суспільно-єти. Не досить того, ми ще постановили по сих невдалих переговорах виждати кілька місяців з переведенєм організації по жєсли ухвал довірочних зборів з 26-го грудня 1895, а тіснійші довірочні збори з 13-го липня 1896 постановили в засаді таку організацію. Зайшли однак в перших днях вересня в Станіславові події, котрі спонукали нас подумати о виконанню сих ухвал організаційних, о скликаню ширших зборів довірочних, щоби їм представити конкретні лїсенє на що-до організації — і се причини нинішних зборів.“

По привітній річи вислано депутацию до Єго Еміненції Кардинала Сильвестра з заавзєнем єму

нає ся від віка до віка, але се доконало ся через революції. Не треба лаятись революційного елемента, належить звалити духове невилічництво і розділити духову власність. Се ділало би борбу менше брутальною.“

„Але коли ти тепер вірив з своєю партією, а перед тим відхилив ся від другої, куди-ж звернеш ся тепер?“

„Буду незалежним.“

„Але не маєш прецінь часопису, в котрій би ти міг писати.“

„Буду так писати, буду писати для инших, як перше. Я хотїв зачинати з дозвину, тепер зачну з гори. Цїль єсть та сама, але иншими способами, а там на долинї будуть мене незадовго знов потребувати. Се казав я також до Вігга: Там на сходї маєте своїх найгірших і найапатизційних неприятелів в тих, з котрими я воюю.“

Фріц виражав ся з більшою вірою і довірем, як на ділі посідав, а що хотїв починати, не було єму властиво зовсім ясно. Але він встигав ся признати, що програв, хотїв в дійсно-сти мав хоробливе чутство, що єго робота даремна, а єго змаганя не потрібні. Він був тиїний на ціле товариство держави, на їх жадобу вла-сти в горі і в долинї і в державі і в церкві, на облуду в остиглости і ліниїм нересуді, на гру-бість, на несаможїїність, на боязнь перед всім. І сєй Вавилон, озружений муром побожнєсти, де поклавали ся всяким пристрастям дїєю і жа-сївно і в брідкій скритости, видав каменем на

преданності і любові, з протестом против обид, нанесених ему на вічу станіславівським і з просьбою о уділене благословення для доброго діла. Депутатия (дир. Григ. Цеглинський, декан Славицький і нотар Волод. Левіцький) удала ся сейчас до Его Еміненції, виконала поручене і принесла відповідь, що найвищий достойник церкви рускої годить ся вповни на почате діла, піддержить его всіма силами і уділяє зібраним свого благословення. Відповідь прийнято з одушевленням. Пос. Барвінський пояснив відтак головні задачі нового товариства, а др. Волод. Коцовський зreferував статут, котрий прийнято з деякими поправками. Вибрано відтак комітет ексекутивний, в котрого склад увійшли яко члени: Крилошани Пюрко, Чапельський, Подольський, Гробельський, оо. др. Юрик, Сьвітенький, ин. Левіцький Волод., др. Коцовський, Теоф. Барановський і пос. Барвінський; яко заступники: проф. Бічай, Грушкевич, Тисовський, Іл. Огоновський і о. Ем. Ваньо.

Вечером, на сходах товариства, продовжались наради. Тут прояснено в довших виводах положене політичне Русинів, політику політичного шестиліття, змагання сторонництва руских і рішено з груднем сего року приступити до видавництва щоденника політичного і часопису для селян. На ту ціль декларували зібрані члени значніші суми і зобов'язали ся до морального піддержування обох органів товариства.

(Про се нове товариство політичне у Львові ми ще скажемо своє слово. — Редакція.)

НОВИНИ.

Чернівці, дня 16-го жовтня 1896.

Архикнязь Петро Фердинанд приїхав вчора поспішним поїздом до Чернівців, щоби ще перед своїм вступом до військової школи попрощатися з нашим 41-им полком піхоти. Архикнязь їздив через дві години по місті і потім зайшов до військового казино. Сьогодні відбув ся в офіцерське казино великий шпир, а о 5-ої год. попозудни відїхав архикнязь поспішним поїздом до Відня.

3 буковинського кр. правительства. Комісар Теофіл Неделко з Кімполонга і концепіст Яків Мікул з Гурагумори перенесені до Чернівців, а з Чернівців комісар Віктор Негруш до Кімполонга, практикант др. Роберт Корн до Гурагумори.

Міністерство залізниць рішило подати спенсерованним урядникам цивільним, державним і двірським на державних залізницях ті самі

подекші, що і дійсним урядникам (значить на половину ціни їзди); однак за кожним разом треба подавати умотивовану, стемпльовану просьбу. Хоч треба признати, що міністерство справді вчинило тим дечого доброго, але з тими поданнями буде клопіт. От пр. у нас на Буковині: коли спенсерований урядник схоче поїхати до Гайбоки, то мусить подати просьбу з 50 кр. маркою, а знизить ся ему ціну їзди на половину (50 кр.), то ему все одно як би був заплатив цілу їзду 1 зр. А до того всео має просьба бути добре умотивована! Чи не можна би якимсь способом то улещене зробити хосенійшим через заведене легітимаций.

Шевченкова спадщина. Давид Мордовець поясняє в „Новостях“, що дієть ся з літературною і артистичною спадщиною, що лишилась після Тарасової смерті. „Всі ті скромні „реліквії“ талановитого і популярного співача України не пропали, — каже він. Деякі річи, як палітра поета-артиста, пензлі, скринька на фарби, мунтабель і инші дрібниці до 80 — 90-их рр. сьвято зберегались у приятеля покійного поета Г. Н. Ченстохівського (нині вже також покійного); відтак він передав їх в моїй присутності звісному власникови приватного українського музею В. В. Тарновському з тою умовою, щоби їх описав передано в громадський український музей, коли він буде заснований у Києві. Тому-ж В. Тарновському і на ту саму ціль подарував я два офрти Шевченкової роботи, котрі я одержав в дарунку від поета в осени 1859-го року. Що-ж тикаєть ся рисунків і ескізів, котрі бунім-то счезли, то річ має ся ось як. Ці рисунки і ескизи, разом їх 280, були у покійного вже тепер — колишнього директора педагогічного музею, генерала Каховського, також одної з близьких претови осіб, а по смерті Каховського зберегались в его сем'ї, до останнього часу; відтак, на підставі добровільної умови, передала їх вдова генерала пані Бразоль, подрузі молдавського губернского начальника дворянства. Бажаючи зробити сю дорожочину збірку і ескізів улюбленого і найпопулярнішого українського поета загальною власністю, пані Бразоль проектувала В. Тарновського закупити єї, але до купна якось не прийшло і пані Бразоль в-марті сього року звернулася до мене за радою: що зробити з дорожочиною колекцією, на случай, коли ніхто не схоче набути єї? Се питане линає ся і до сєї пори нерішено, ддятого то Д. Мордовець шукає тепер за посередництвом, газет охотника набути сю колекцію за 1500 — 1600 карбованців, — суму, на яку оцінює єї пані Бразоль.

(З „Зорі.“)

А. І. П.

На руский народний театр зібрано досі разом 25.601 зр. 56 кр. Скажемо отверто, що

ся сума, аложена з самих складок Русинів, є як на руску суспільність, що не дуже похопна до таких річий, досить значна, але заразом за мала, щоби тепер вже можна думати о будові театру. Тут треба взяти ся енергічно до діла, аби хоч за кілька літ забрати ся до будови власного театру.

Знов затроєне грибами. У вівторок заслаб в Лужанах 38-літній Петро Онуфрійчук, коли ввечерю зїв грибову зупу, серед виразних ознаків затроєня. Також жінка і донька Онуфрійчука чули ся нездоровими. Вкінці по довгих трудах удало ся тамошньому лікарєви спасти їх від певної смерті.

В черновецькім театрі відіграють завтра, в суботу, вперше Доніцеттїго оперу Луція з Ламермуру. Головні партії розділені між пані Гордон і Фрід та панів Шміда, Кірша, Льюренца і Свободу.

Дрібні вісти. У Відни перестанє з кінцем сего місяця виходити півурядова часопис Presse: натомість дотеперішня військова газета Reichswehr стане політичною газетою і заступить стару Press-u. — В президії львівського магістрату зложив незнакомий пан 11.000 зр. в краєвих облігаціях на добродійні ціли; подрібніші зарадження зробить пізнійше. — У Відни найшло ся 204.339 осіб, що виказали ся віком, австрійським горожанством і потрібним часом замешкання у Відни, отже мають виборче право до ради державної. — У кариім заведеню у Львові збунтували ся вязні оногди, коли дістали смерлячу страву. Треба було аж війська, щоби привернути порядок. Доставником їди є жид. — В Станіславові замкнено всі народні школи задля пануючої там діфтерії і шкарлатини. — Місто Триєст стоїть задля зливної дощу майже ціле під водою. — В Сеньковій, горлицького повіта, появилася в території компанії Пляцкокого, Крушевського і Калінки рона нафтова у великій кількості, так що деіно збирають 2.000 бочок рони. Суєдні поля залиті ропою. — В Перемишлі відбувають ся в послідних днях з незаних причин ревізії по домех, при чім конфіскує ся книжки і папери. Кілька людей вже подали жалобу на фунціонарів поліції.

Учителі середних шкіл. Бюджетова комісія прийняла після внесення референта Бера позимом спротивленя міністра Гавча дуже значні зміни. І так для всіх учителів середних шкіл є одна платня 1400 зр. річно; признане п'ятилітнього додатку не залежить від „задовольного поведєня в службі“; дальше учителі середних шкіл можуть задля успішної діяльності не лише до VII-ої, але і до VII-ої класи ранги поступити, а директори середних шкіл і до VI-ої класи

ті самі пристрасти, если они, як у нас, розвивали ся в вільній краї!

Его найбільша думка була, що все те мусить бути пімщене і уваране: они повинні самі побачити ся колись на виставі на сьміх і наругу як відселені опирі. Але в який спосіб має взяти ся до діла, сего ще не знав. Може остаточно Раде мав слушність, що він мусить від всего того відказати ся.

Одного дня він стрітив професора Барта. Найрадше був би він вининув сю стрічу і сю розмову з ним, але не дало ся се зробити без очевидної нечемности, бо Барт надійшов прямо на него. Фріцови здавало ся так, мов би істота професора, що видавався ему колись цілком і і силлюю, як еталь, тепер зачала носити на собі п'ятно сухої, докучливої ароганції, наче мов би тільки він і ніхто инший не був ознакомлений з правдивою мудрістю сьвіта.

„Отже ви покинули своє місце при „Норвегії“, сказав Барт, „дратуюю вам до того з серця. Мені се ніколи не видавало ся відповідним, що ви видавали їм свої сили. Ви посідаєте инші і далеко красиві таланти, як щоби скінчити своє житє на буденних спорах і сварках в тавій часописі.“

Фріц чув добре, що за тими словами лежала правдива прихильність, але се его піввало власне, він слухав того прямо наче докору. „Я побачив, що се не відповідало мені; робота забиває і вимагає за надто богато взглядности,“ сказав. Ближше не входили в справу, бо Барт

доміркував ся, видко, великої части правдивої причини і уважав недискретним, допитувати ся про неї. Перейшли сєйчас потому на цілком инші, рівнодушні темати, але коли розставали ся, сказав Барт:

„Отже видите прецінь, мій любий Рандель, що лише було слухати моєї ради і не занукаати ся так далеко в Гюелєву кліку.“

„Не хочу про те диспутовати з вами, пане професор,“ відповів Фріц трохи зимно, „але такі мені тепер здає ся, як би тепер я на се вже позожив хрестик.“

„З рани лишиє ся завше знак, що пригадує нам минувшину,“ сказав Барт, відходячи.

Деяким лєзанє зносити навіть і тугі удари від своїх отвертих неприятелів, а знов не знесуть навіть лагідного п'ятку від тих, що справді їм прихильні. У Фріца було так завсєгди в зносинах з профессором Бартом.

Він задержав в паміти уразиве огірченє; за се, що той докорив ему за прилучене до науки чистого матеріалізму і відречене Бога; він пригадував собі нераз на его остерогу, щоби не звизував ся з Гюелівською партією політичною, але радше лишив ся незалежним. Барт нагадав на се тепер також в дуже нещасливу хвилину: бо Фріц тепер в своїм роздраженієм незадоволеню з себе і з других був настроєний менче як коли инді, щоби знести таку колочку, що хтось, що мав вєї дані, аби міг витягнути правдиві висновки, мав вгляд в его чувства, до котрих він навіть сам перед собою

не хотів признати ся. Не диво отже, що він загриз уста і Барта, так сказати, винсав у свою чорну бингу.

„Ніхто нехай не важить ся зближати ся до него з упокоряючою добротою учителя. Він не мав жадоби за такою прихильністю. Але певне для него найліпше, відтяти ся на якийсь час; ще було літо таке довге, що міг собі найти якесь місце, де би не потребував злєстити ся на своє окруженє. Замешкав в досить віддаленім місци на західній стороні Фьорду, де майже цілком відділив ся від людського життя, бо за тим малим кавалком землі, де риба мав свою хату, підносила ся стрімко утєс гори, і треба було їти добрий кусень вздовж берега, щоби дістатися на громадску дорогу.

Він забрав своє на-пів крите човно з собою і коли не пливав, то риби ловив, а коли не ловив риб, то нічого не робив. Навіть книжки не взяв з собою, навіть не казав собі присилати жадної часописи і не мав жадного чоловіка для товариства, крім чесної і скромної жінки рибача і его дити, а також рибача Івана, що мешкав недалечко і котрого він забирав до своїх виправ на риби. Люди з околиці не заходили туди ніколи, пароходи переходили з такою остерожністю тем від Фьорда, що потреба було далєковиди, щоби побачити людей на покладі.

(Дальше буде).

ранги. Міністер Гавч заявив, що коли бюджетова комісія занадто великі зміни ухвалить, котрі потребували би більших розходів, то в такім разі хто знає, чи управильнене платити учителям середніх шкіл наступить і коли.

Померла в Сереті Ізабелла Кшесіньовска, жена тамошнього старости.

Телеграми „Буковини“.

З дня 16-го жовтня 1896 року.

Відень. Бюджетова комісія розпочала генеральну розправу над бюджетом. Міністер фінансів Білинський вступився за неопроцентованою позичкою інвестиційною і докладно обговорив засади, які були міродайні при уложенню інвестиційного прелімінаря. Бесіда рішучо противить ся тому, щоби нарушувати резерву доходів, бо сим утруднило би ся фінансову адміністрацію. Значні зміни в бюджеті і інвестиційнім прелімінарі неможливі, про менші зміни можна би ще поговорити. Бюджетова комісія вибрала субкомітет, котрий до 8 днів має здати справу про інвестиційний прелімінар і почала спеціальну дебат над титулом „міністерство фінансів.“ Рубрику про фінансову адміністрацію прийнято без зміни по довшій дискусії.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 13-го жовтня 1896.

Львів. Чернівці.

Пшениця . . .	від 6.80 до 7.75	від 7.— до 7.10
Жито . . .	5.75 „ 6.—	5.40 „ 5.50
Ячмінь бров. .	6.— „ 6.50	5.75 „ 6.25
Ячмінь простий	5.— „ 5.50	5.— „ 5.25
Овес . . .	5.50 „ 5.75	4.75 „ 4.85
Ріпак . . .	9.— „ 9.50	9.35 „ 9.60
Горох . . .	5.— „ 8.—	6.— „ 7.—
Вика . . .	0.— „ 0.—	0.— „ 0.—
Львівка . . .	0.— „ 0.—	0.— „ 0.—
Біб . . .	0.— „ 0.—	0.— „ 0.—
Бобик . . .	4.— „ 4.50	0.— „ 0.—
Гречка . . .	0.— „ 0.—	0.— „ 0.—
Конюшина черв.	35.— „ 40.—	0.— „ 0.—
Конюшина біла	30.— „ 45.—	0.— „ 0.—
Конюш. шведск.	0.— „ 0.—	0.— „ 0.—
Кукуруза нова	4.50 „ 4.70	4.75 „ 4.85
Хміль 35.— 45.—	злр. за кильо у Львові	обовита за 10.000 літрів 12.75—13.25

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“
в Чернівцях.

Перша на Буковині РУСКА ДРУКАРНЯ в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.
Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.
Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкід отне-них за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори закінчені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористійші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вклади до опророчовання по 5 процент. Гваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, вільних від тегарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Поручаємо гостиницю Метрополь
Лерхенфельда в Чернівцях при улиці Ратушевій.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

новинка знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Велачком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарска ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвітѣ“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чиме скорше!

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

омерит, оператора н. к. хірург. клініки університетської

Білгорода-Гусенбаєра у Відні

знаходять ся

в Чернівцях, улиці Менгера ч. 25.

В справі приймає хорих і інших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки Д-ра Квятковського в Чернівцях, улиці ратушевій (дім Вішоф-фера.) (58—100)

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и							
	поспішні			особові				поспішні			особові			мішані	
до Чернівців							з Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Сиятина	1128	.	.	637	1028	550	До Сиятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	.	.	717	1048	616		
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	1113	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	430	621	

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейський час різнить ся від чьвівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецькій 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находять ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Результат жнив у всхідній Галичині і на Буковині в році 1895-ім.

Написав

Вячеслав-Будзиновский.

Але не лиш менше зерна продукує
наше поле, не лиш се зерно є лекше і гір-
ше, як в Чехах; також в продукції соло-
ми не можемо видержати конкуренції з
Чехами. Менше соломи се також значить
щось в господарстві. Для повноти образу
подаєм ріжницю, яка заходить в продукції
соломи у всхідній Галичині, Чехах і на
Буковині.

Соломи продукують з гектара сотна-
рів метричних:

	Чехи	всхід. Гал.	Буковина
пшениці . . .	20·9	18	21·8
жита	21·5	13·7	16
ячменю . . .	16·8	17	16·3
вівса	18·8	17	20·2
проса	17	14·7	15·3
стручкових .	15	17	14·6
ріпаку . . .	14	15	11·4
гречки Мор.	14·6	14·4	12·8
кукурудзи .	—	23·5	33

Значить у всхідній Галичині

випродовано, а могло би бути т. є. більше сот.

	пшени.	жита	ячмен.	вівса	проса
пшени.	4.889.790	5.677.590	787.800	„	„
жита	4.591.690	7.205.940	2.614.250	„	„
вівса	7.250.415	8.018.110	767.695	„	„
проса	337.850	390.710	52.860	„	„

В соломі з ячменю і гречки ріжниця
майже нема. Солома прочих продуктів пред-
ставляє ся троха ліпше як в Чехах, але
она майже без вартости. Найважнійша є
солома з чотирох перших родів збіжжя, а
тої могла-б всхідна Галичина продукувати
4.222.545 сотнарів соломи, а 377.350
сотнарів сіна більше, як тепер продукує.

В порівнянню з Буковиною продукує
всхідна Галичина менше соломи: пшенич-
ної о 3·8, житної о 2·3, вівсяної о 3·2, про-
сової о 0·6, кукурудзяної о 9·5 сотнарів;
більше: ячмінної о 0·7, стручкових овочів
о 2·4, з ріпаку о 3·6 сотнарів.

Результат нашої студії ось який:

Всхідна Галичина повинна продуку-
вати:

пшениці за 26,476.579 зр. т. є. за 13,557.643 зр.	
жита „ 23,405.563 „ „ „ 10,479.803 „	більше як тепер
ячменю „ 36,214.996 „ „ „ 25,567.942 „	
вівса „ 26,144.996 „ „ „ 6,183.422 „	
гречки „ 11,287.866 „ „ „ 5,614.036 „	
проса „ 2,291.052 „ „ „ 996.604 „	
гороху „ 5,637.240 „ „ „ 2,207.065 „	
фасолі „ 1,215.990 „ „ „ 297.838 „	
сочеви. „ 763.020 „ „ „ 133.680 „	
виги „ 1,488.089 „ „ „ 338.751 „	
ріпаку „ 1,496.319 „ „ „ 685.929 „	
хмелю „ 3,953.745 „ „ „ 3,853.680 „	
конопел. „ 353.185 „ „ „ 653.185 „	
насіня „ 350.482 „ „ „ 350.481 „	
маку „ 105.075 „ „ „ 16.345 „	
бурак. н. „ 23,122.182 „ „ „ 22,787.560 „	
конш. н. „ 1,160.560 „ „ „ 326.260 „	
кукуруд. „ 6,839.222 „ „ „ 2,182.402 „	
	99.232.626

Більше як дев'ятьдесять дев'ять міль-
онів! Дочислім до того вартість 29·000 сот-
нарів льну, 377.300 сотнарів сіна, чотири
і 1/4 мільонів сотн. соломи і надвишку, яку
Галичина повинна мати в тих продуктах,
о котрих ми не говорили; то вартість ріж-
ниці продукції всхідної Галичини повин-
на перевищити теперішню її вартість що
найменше о 120 мільонів зр.!

Того, що наша земля о много ліпша,
як чеська, і повинна би видавати ще біль-
ше, як край, з котрим Галичину ми по-
рівнюємо, що самі наші пасовища, котрі
нині не дають майже ніяких доходів, ви-
давали би о кілька мільонів більше, если
би переведено потрібні меліорації, — вже
й не беремо в рахунок. Лишаємо ся при
попередній нашій цифрі, стодвадцять міль-
онів зр.

Що значить для нас та сума? —
Кілько з того випало-б на родину ріжни-
ка? Докладного числа ріжничої людности
у всхідній Галичині не знаємо. Можемо
найти лиш приближене число дорогою по-
середною. Русинів у всхідній Галичині ма-
ємо несповна три мільони. Се є як раз на-
селення всхідної Галичини. Припустім, що
з того відчислити треба пів мільона на ру-
ску бюрократію, ремісників, купців і мі-
щан, що не займають ся ріжництвом, ли-
шить ся нам півтретя мільона ріжничого
населення всхідної Галичини. Така сама
більше-менше цифра вийде, если зважимо,
що ріжничої людности в цілій Галичині
числять до півнята мільона. Розділивши ту

Думка.

Ти, ірміка музико, зарай мені дико,
Щоб я в серцю своєму чув потугу грому,
А жалю мені не задавай!...
Гей там у юрах, у верхах і зорах,
У айській гущаві місця величаві —
Там мій видуманий рай!

Тільки тою раю, що квіток у маю,
Тільки всьою диво, що думка щаслива,
Що там не видаги лиця журних;
Тільки шум смереки, шепоти далекі,
Тільки іра потоку — і думка широка
Лине по верхах ірських, сумних.

Що мені турбота, вся людська робота,
Радости затруті, смутки незабуті, —
Я про них тепер вже не журюсь;
Маю я чудовий куток смерековий,
Грає там музика Господня велика,
Нею я на всі часи уживсь!

По пустих надіях у солодких мріях
Промине так сонне життя непомітно,

Як по ріки сей ірський потік...

Де ж ти молодячий віку солодкий,
Де твої угізи, радости і сміхи,
Що ти так незаметно утік?...

Ой зарай, музико, ірміко, гучно, дико,
Най у серцю своєму чув силу грому,
Щоб зарало, як у повені ручай!
Досить тою сумою, кину ґеть задуму,

Досить тих мрій сонних, бажань нев-

(поміжних,

В праці своєю туго забувай!

М.

Зісохлі рожі.

Написав

Мирон Ксрдуца.

Qu'importe le caractère?

le cœur est tout!

Scribe: Le verre d'eau II, 2.

Вже стало теміти. Я кинув перо, бо бук-
ви почали покривати ся якоюсь сірою опаною і
були що раз то більш невиразні.

Сумрак вечірний має дивний вплив на чо-
ловіка, особливо на самоті. Він розіймає ду-
шу, подразнює уяву.

Я відсунув написане на бік та забрав ся
машинально перекладати панерці і карточки у
своїм „etui“. З бічної переділки висунули ся дві
зісохлі рожі.

Одна з них червона, колись аж вилискува-
ла ся против сонця, та палила краскою любови,
свіжою, неперочною. Сю рожу она мені при-
шпилила своїми ніжними ручками до кляни сур-
дута. Пришпилила на прощане, коли я виїздив
з її дому, щоб більше не побачитись з нею.

Ми були свояки: тіточний брат і сестра.
Однак любов, що нас вазала, була зовсім не та-
ка, як між свояками. Се була любов мужчини до
жінчини, любов горяча, пристрастна, глибока і
і незмірима мов океан. Ми ніколи не казали одно
одному як любим ся. Але чи-ж на висказане се-
го треба аж слів? В такій любові, яка між нами
була, слова суть безсильні, мляві. Ми розуміли
добре, що значить то прискорене биття серця, ко-
ли самі в комнаті остали ся, та туга, коли роз-
лучили ся бодай на хвилину, та приємна дрож
і милий суєнок, коли наші руки сплели ся. А
прочо доповіли очі...

О ті очі, очі! Чорні мов терен, горачі мов
полуміння. Бувало, дивив ся в них і забував
про себе, про світ, жите...

суму на обі часті краю, припадає на західну Галичину два, а на східну півтредта мільона. Если почислимо по пять осіб на родину, будемо мали 500.000 родин, занятих управою рілі. Після мінімального нашого обчислення, повинна східна Галичина продукувати о 120 мільонів більше, як тепер продукує. Тоді кожда родина мала би з рілі о 240 зр. доходу більше, як тепер! Для нашого селянина сума ся така значна, що обізнаний з нашими обставинами мусить мати спору дозу цивільної відваги, щоби в се увірив. А однак так оно є. — Се мінімальна сума, о яку може піднести ся наша продукція рілі. Галичина повинна і може продукувати два рази тільки, кілько продукує.

(Конець буде)

Католицький руско-народний союз.

Поміщаючи вчера допис про се нове політичне товариство руске, ми обіцяли сказати своє слово про него. Чинимо се нині зараз, бо — як читаємо в *Діло* — оно дуже цікаве знати наш погляд, — ну, а ми не маємо причини відмовити его цікавості. І нині певно також цікаві на наше слово.

Єсть у Русинів особлива охота, добачувати на Руси більше партій, ніж їх справді є, і уважають се якимсь лихом спеціяльно руским, таким, якого в інших народів нема. Отже розрізняють у нас старорусів і москвофілів (ніби дві партії), коли по правді се одна партія; розрізняють радикалів і соціал-демократів, коли се лиш дві галузі одної партії, котра добровільно, а не задля незгоди поділила в той спосіб свою роботу. Найдє ся гурток людей, що мають иншу думку в якійсь даній справі — то хоч би він у всім иншим годив ся з засадами партії, сейчас рускі мудрагелі придумують для него окрему назву і відтак бідолахи плачуть, що ось то на Руси аж тільки партій і ми тому такі слабкі. Замість рішити ся вже раз і пристати виразно до котроїсь партії, більша часть рускої інтелігенції думає собі, що она мудріша

від тих, котрі вже пристали рішучо до організації, і тільки рахує собі нові обяви жити народного і зараз штемплує їх назвою партій, щоби потім плакати. Отсю руску мороку підхопили й польські і чеські газети — і така газета *Politik* думає собі, що сказала щось дуже мудрого і характеристичного словами, що „Русини не мають нічого иншого до роботи, як усе викликати нові партії.“ Хто се каже? Чеська газета, котра знає, що у Чехів, не рахуючи шляхти, є партії: молодочехів, старочехів, хлопска-аграрна Стясного, партія клерикальна, рока-агге, соціал-демократи, омлядієти — і ще може які инші!... А у Поляків хіба партій мало?

Нехай отже часониси других народів рахують собі свої партії, а ми, Русини, знаймо, що у нас час переходовий, що у нас з хаосу політичного що лиш тепер повстають партії справді політичні, що організація така, як „Католицький руско-народний Союз“, — се на всякий случай цілком консеквентний обьяв жити народного і означає не зацопанє, а поступ. Доси ми укладали свої партії після ідей національної; тепер та ідея уже на стілько здійснила ся, що не маємо чого побоювати ся о її бит, — отже в організацію народну входять тепер справді політичні моменти. Хто признає рачию бити радикалам, той зовсім не повинен дивувати ся, що організують ся і клерикали.

Опозиційні рускі часониси (поки-що *Діло* і *Галичанин*, а до них, розуміє ся, прилучить ся і *Громадский Голос*) прийняли „Католицький руско-народний Союз“ обьявами великого невдоволення. Нас то дуже дивує. Обі ті перші часониси все запевняють людей, що Русь стоїть лише на сьвященствах, що їм дорогий і католицизм і інтереси сьвященників, що они готові все їх боронити; — коли-ж сей католицизм і інтереси католиків прийняли форму „союзу“ для успішної оборони, — *Діло* і *Галичанин* виступають против него. Де консеквенція? Тут видко або безпринципність або фарисейство сих двох газет, і не ми, буковинські Русини разом з „Буковиною“, тільки прихильники сих двох галицьких газет, сьвященниками підніраних, не знають, що з католицизмом почати. Тепер же настала крайня пора для них виявити виразно свою краску і рішити ся, в котрий бік йти. Хто каже, що боронить католицьких сьвященників, а разить его католицизм в програмі політичного товариства, той фарисей і облудник.

„Католицький руско-народний Союз“ має на цілі: дбати про релігійно-моральні, народні, політичні і економічні справи руского народу в Галичині, іменню же справи руских селян і міщан на основах католицьких. Тим то товариство буде: 1) розбуджувати і піддержувати свідомість народу, ширити пізнанє і почутє прав горожанських, поучувати про горожанські права взагалі як і про законні способи оборони в случаях нарушеня або перепони в свободнім виконуваню прав; 2) ширити почутє справедливости, взаємної помочи і потреби стоваришеня, яко найважливіших способів до піднесеня добробиту і усуненя визиску; 3) дбати о зменшенє публичних тигарів; 4) дбати о переведенє в законодавстві справедливого розкладу податків і тигарів публичних; 5) дбати о узекшенє набування, побільшуваня і взагалі піднесеня селянських і міщанських господарств, ремесла і промислу.

Так означена ціль сего нового товариства в статуті. Хто що може заинути против цілей сего товариства і партії, яка коло него збере ся в Галичині? Чим ті цілі кому не до вподоби? Тим хіба, що основу мають католицьку? Розуміє ся, галицьким москвофілам, котрі в справі віри були і суть фарисеями, не подобає ся Союз іменню сего католицькою основою, бо впрямі они не мали би нічо против того, аби за ними був і С. Е. Кардинал і правителство і щоби они могли зносити ся з правительством так, як колись. „Діловикам“ не плад се товариство тим, що они самі не знають, чого хочуть. Раз дають они докази симпатії з радикалами, другий раз з якимись старорусами, третій раз нищать чорно на білім, що в Барвінським мають сільний ґрунт, четвертий раз доказують, що не будь сьвященників і Руси не було би, а пятий раз повстають против товариства, котре має цілі зовсім безгнанні, ті самі, що і Львівска Народна Рада, лише основу має католицьку. Жадайте від них логіки!

Так тепер прийшла пора Діловикам подати ся або в бік радикалів, або в бік клерикалів, мають до вибору, — а мороки на Руси нехай далше не підтримують своєю гойданкою поміж противними собі партіями.

Ми, буковинські Русини, займаємо супротив сего нового товариства політичного у Львові таке становище: Товариство се виразнозначає у своїм статуті, що має дбати о руский нарід в Галичині; коли-ж так, то жадє православний буковинський Русин не має права

Серця наші раювали, але уста мовчали. Слова „люблю тебе“ не почуло ся між нами ніколи.

Чому?

Чому не висказати того, що серце чує? Чому не розказати своїх гадок безугавних? Чому не сповнити того, про що цілими початами мріло ся, що цілими днями в душі леліяло ся?

Чому не кинути ся було їй на шию і не сказати: „Будь моєю на віки!“

Чому?

На се лиш одна відповідь:

Ми були своїми!

А родичі єї ніколи не згодили-б ся на наше подружє. „Сувружество між тітчим братом а сестрою — сказав раз єї батько — то гріх.“

„Близькі своїки у сільному пожитю ніколи не бувають щасливі.“ — говорила часто мати.

Всяке перекопуване, всякі докази противні не довели-б до нічого.

Ми мусіли розпрощати ся...

При від'їзді она прийняла мені червону рожу, а очі єї говорили:

„Се на спомин від мене.“

Від тої хвилі минуло десять літ. Рожа зісохла як перець, скорчила ся, покритилася, але я єї все ховаю. Она мені дорожче діамантів.

В півтора року від часу розлуки єї видавали за муж за інтомця. Мене просили на весіле...

Чи міг я їхати і дивити ся, як моя ясочка летить в обійми другого, донче всі милі спогати і недавні мрії?

Чи міг я се спокійно перенести?

Ні! сто разів ні!

Я хотів зробити ся хорим і тим оправдати своєю неприємністю. Та захорював таки справді

і то тяжко. Прийшло ся лежати цілих три місяці...

А она?

Вихована ніжно, від онікунчими крилами родичів, що берегли єї мов ока в голові — пустила ся на розбурханє море життя. Муж єї був людина добросердна. Однак слабе здоров'є зробило его прикрим. Найменша дрібниця давала почин до суперечок та незгодних домашніх. Він сам був троха брусватий. Нераз в товаристві чужих людей видав їй прикрі слова, їй, що єї разив вже шорсткийшій тон в бесіді. Не розумів, що все те боліло єї несказано, обиджувало єї ніжне чутство, ранило острым ножом серце.

Она почула порожнечу, якої ніх не виповнити не зуміла. Зрозуміла цілу безвихідність свого положеня...

Не плакала, не жалувала ся ніколи перед ніким. На се була за горда. Біль свій вкучий давила в собі.

Певно нераз приходили їй на думку ті щасливі хвилі, які проминули нам у юні...

Так бодай мені видить ся! Бо я ті хвилі все люблю згадував. В горю так люблю мріти о щастю!

Два роки знову проминули. Я дістав друге запрошенє.

Була се чвертка паперу а чорною обвідкою.

Она вмерла!

Думаєте, я плакав? Зовсім ні! Оно було сухе-сухисеньке; ні одна слеза не протиснула ся між повік. Лиш там у грудях, над серцем... щось так давило... Ох!... Моя ціла свєда розпирала груди, аж від горла підходила. Я снував ся мов оголомишений.

По похоронах остав я ще тиждєнь в селі,

де вмерла. Ночи нереспивав у місцевого учителя, а цілі днини проводив на єї гробі...

Мені здавало ся, що вернули давні хвилі. Ми знову були так близько себе! Лиш тоненький шар землі нас ділив. Я обсівав гріб цвітими, а в головах посадив рожі.

На другу весну, в маю, я прийхав знову відвідати сестричку. Першу рожу, що зацвіла, зірвав собі на спомин.

Се друга рожа...

Вже не червона, як перша, а біла. Білосенська як найчистіший сніг, аж вилискувала ся против сонця. Та якось то сьвежо, що било від неї, було инше чим у першій. Не таке веселе, любляче, а янєсь жалібно-жалібенське, аж за серце хватало.

Тепер лежать обі рожі передо мною. Обі сухі, лінялі, місцями аж на порох стерті. А колись било в них жите, колись цвітала ся краса...

Чому судилось їм так марно зіванути?

Згинути перед часом...

Замертти...

Чому?

„Бо подружє між своїми не буває ніколи щасливим.“

А нас хотіли зробити щасливими!

І зробили...

Я підібє червону рожу і зложив на їй горячий поцілуй.

Те саме хотів зробити й з другою, та непрошена слеза висунула ся із-за повік і впала важкою калєєю на саму середину.

Але вже не привернула єї до життя.

Заразниця, 7-го серпня 1896.

дорікати сему галицькому товариству за его католицьку основу. В квестіях віри толерантні, ми не забуваємо, що маємо і православних Русинів (і то далеко більше, як католиків) — і нам одна як друга церков однаково мила, коли сповняє свою задачу супротив народу руського.

Ціль же „Католицького русько-народного Союзу“ така, що против неї ніякий розумний Русин нічого не може мати; диятого оскільки католицький характер союзу не буде сягати у сферу інтересів православної церкви (а о се нема найменшої обави), о стілько союз може бути певний нашої симпатії. Так само радо привітали-б ми реальну роботу львівської „Народної Ради“, коли-б она до якої розумної роботи була способна, як радо цюватемо реальну роботу сего союзу, коли він розвине ся і зискає собі прихильників.

Буковинські Русини мають аж надто багато роботи у своїм краю, щоби бажали собі інгеренції в справі галицьких Русинів; але они мають так багато спільного ґрунту з галицькими народностями-Русинами, що всякі заходи тих для скріплення сили народу можуть нас лише тішити і додавати нам віри у нашу роботу. А в тих спільних змаганнях нам — як кажемо — так само потрібна і користна робота уніята як і православного чоловіка.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17-го жовтня 1896.

До Чернівців приїхала графиня Анастасія Кільмансег, жена дошійно-австрійського намісника, на відвідини своєї матери, бар. Лебедев.

„Руску Торговлю“ отворено минувої суботи, дня 10-го с. м., в Дорошівцях, кімчанського повіта. По відправленю служби Божої посвятив тамошній парох о. Манастирський льокаль „Торговлі“, при чім взяли участь також пп. учителі Радик і Бойчук. Відтак виголосив о. парох до народу відмовіду до хвилі промову. Директором „Торговлі“ вибрано о. Манастирського, ка-сперами господарів Івана і Ілю Павчуків, а торговцем церковного пілля Івана Овищука. Неба-вом буде отворена ще друга християнська кра-мниця в Дорошівцях. Щастя Боже!

Еміграційна нужда. З початком сего року висмігував з Нового Двора коло Кристинополя оселиня Гнат Полотнюк з цілою своєю родиною, разом 8 душ. Він був зажиточний господар, мав около 30 моргів поля, але мав довгів на 3000 зр. Полотнюк продав господарство, сипав довги і виїхав за море в надії, що аж там він розбога-тіє. Та не довго прийшло ся ему ждати і побачив, що пішов знід ринви та на дощ. Що-ж бу-ло ему робити? За решту грошей з проданого господарства повернув Полотнюк з родиною на-зад в своє родиме село, але не мав навіть на щоденний хліб. Сокальський староста змілосердив ся над ним і зарядив складку для Полотнюка, так що Полотнюк буде хоч мати з чим пере-зимувати. Сей випадок нехай знов буде остерогою для наших селян, щоби не пускали ся за море, де їх замість сподіваного добра жде лише край-на нужда.

Поклад торфу найдено в Станіславові при боляню каналу міського через середину улиці Газової. Поклад торфу знаходить ся в глибині 2 — 3 метрів, а сам поклад буде мати кілька метрів глибини. Причиною того дивного явища та обставина, що улица Газова тягне ся вздовж давних валів міських, поза котрими були глибокі і широкі фоси. А що улица Газова знаходить ся в місці давньої фоси (широкого на кільканайцять метрів рова), тож і торф утворив ся там з во-дяних рости та з всякого сміття, що висипувало у фосу. При твердіннях з часів середньовічних і новітніх аж до XVIII-го століття мали велике значіння для оборони фоси широкі і наповнені водою.

Для гімназистів. З шведських гімназій буде в короткім часі всяка наука латинської і грецької мови вининена. Комісія, котру поклика-но ще 1890 р. для реформи науки у висших школах, висказала ся за усуненем і вирацьова-

ла проект закону, котрий предложено 1894 р. міністерству шкільництва. Відтам прийшов про-ект оногди під наради етортінгу (парляменту). Міністер Свєрдрун сам, бувший єввищеник, ду-же холодно відносив ся до старинних мов, але бажав хоч якийсь переходиний час. Однак етор-тінг ухвалив всіми голосами радикалів і кілько-ма голосами правийці цілковите усуненє науки латинської і грецької мови з середних шкіл без переходового часу. У нас явось перед роками говорили о знесеню науки грецької мови, котра непотрібно морочить молодим ученикам голови, але опісля все притихло і доси остало все при старім, але чи при добрім, о сїм сумніваємо ся. Може ухвала шведського етортінгу і у нас при-гадає сю важну справу.

Вершок еманципації. Ширшаюча еманци-пация жєнщини в Америці приносить нам щодня щось нового. Але вершком єї буде, здаєть ся, уведєне судженє. Особи: Юлька Сальотер — трусливий і вєстидливий суджений; Гандзя Пі-керінг — молоденька, гарна, до того ще й бо-гата. Юлька не домагає щось на серце, диятого батько заборонив ему, 36-літньому молодцеві, жє-нити ся! В батьківськїм домі в Нью-Джерсі недужо-го Юлька доглядала якась стара тітка. Але наивна Гандзя Пікерінг засїла ся і одної днини, коли трїзно-ніжний тесть їн спє поїхав до Ново-го Йорку, она заїхала перед дїм, мимо сильного протесту тітки казала винєсти жєнїха, поїхала з ним до єввищєника і той без проволоки повін-чав молоду пару. Від тої хвилі недуга серця у Юлька майже щєзла, а Гандзя каже, що то она єго вилїчила. Хто знає, коли то і у нас зачє-так жєнщини лічити.

Відложено ad calendas graecas електричне освітленє Тернопілля. Міска рада відїинула передєвсім невигідну офєрту фірми Семєнє і Галка, а єпілки жєнєвєскї і берлінскї поинули свої офєрти, бо місто зовсім нічим не хоче причинити ся до урядженя у фїнансовім взгядї, а дає лише ґрунт, і то невїдповідний задля своєї якості і положєня. По докладїм обчи-слєню показало ся, що єпілка мала би всєго 2-9% зиску із вложеного капїталу, а до того ще міска рада тернопільська не давала жадної запоруки що до паводженя цілого підприємства. Очевидно не могла на такий інтерєс згодити ся жадна фірма.

Торговля дївчатами. Краківськї поліції удало ся спровадити назад до дому двї моло-денькї дївчинї, 16-літню Н. і 15-літню М., котрі походять з Підгірї. Їх заангажував знаний об-манєць Ерлїх для своєї „оркєстри“ в Салонїках в Турєччинї. Дївчата поїхали туди і наїшли там ще 14 жєртв безсєвістного Ерлїха. З тих 16 дїчат вїзли грати 8, а рєштa удавала, що грає. До дому писали дївчата, що їм дуже добре дє ся. Завдяки єнергїї краківськї поліції дістали ся ті двї дївчинї до дому, але Ерлїх остав ся в Салонїках.

Новий костел в Чернівцях. Архїєпископська консисторїя рим. кат. обряду надїсала сими днями комітетови єввищєничих урядників в Чер-нівцях своє зїзволєнє на будову рим. кате-драли коло тутєшнього двірця головного. Заразом призначив рим. кат. архїєпископ Моравський із своїх фондів на ту цїль 500 зр. Костел має повєстати із добровільних єкладок. А що буде з робїтниками инїших віроїсповідань? Коли вже заряд єввищєниць такий дбалий о се, щоби рим. кат. робїтники, котрі зі єлужбових взгядів мусять бути на двірцї і не можуть їти в місто для єновнєня своїх релїгїйних обовязків, мали євій костел, то чому не подбає о таку саму опїку для православних і унітєських робїтників?...

Прикра сцена відіграла ся сими днями в Чернівцях. В помешканю податкового ад'юнта Писєфа Туєнїєвїча явив ся одиє підноручник 41-го полку піхоти і заявив, що арєштує уряд-ника, та відвів єго до єарїзового арєшту. В єїй справї довідємо ся дєщо: Ад'юнт Туєнїє-вїч одержав заїзванє до військєвої канцєларїї на 1/2 11 год. перед полуднєм. Він явив ся то-чно, але поручник, котрий мав тоді інспєкцію, заявив, що командант ще нема, отже нехай Ту-єнїєвїч заждє. Туєнїєвїч дїєсно ждав нїв го-дини на улиці, але командант не приходив. Яко урядник не має Туєнїєвїча надто богато часу, отже він забрав ся до уряду. Се іменю має бу-

ти причиною єго арєштованя, котрє викликало в цїлїм містї велику єнєзацию.

Втік з єввищєні. Черновєцкї суд засудив минувшого мєсєця 37-літнього Танасєго Гїглюка за убїєство на 18 лїт тяжкєй єввищєні. Гїглюка відєзвєли до карного заведєня в Станїславові і відтам втік дня 13-го с. м. Він мав на собі ар-єштантєське убранє із знаком S. T. F. I. Він ро-дженїй в Юрківцях, кімчанського повіта, і гово-рить лише по руски. Краєвий суд звизає вєїх, хто би єго лише придїбав, відєставити єго по-ліції.

Росїйська єєнзура дозволила п. Тимчєнко-ви друковати в Київї „Словар“ єго-ж укладу з тою умовою, що в заголовку буде він названий не „росїйськє-українськїй“, але „русськє-малорус-ськїй“. Словар має вийти в двох єбємїєвїх то-мах; друк першого тому вже розпочав ся.

Грошєві клопоти. В єєреду зраня відобрав собі єлавний кнїгарник відєньскїй Манц жите вистрілом з револьєру. Він перебрав минувшого року яко самєстїйний влєстїтєль звітнєу кнїгар-ню Герольда, але в торговельних єругах гово-рили собі нїшком, що єя стара фірма зачинає бути у фїнансових клопотах. Манц повернув пе-ред трїма тижнями з цїлою родиною з Ст. Гїлгєн, де перебував через цїлє лїто. В єєреду прийшов до своєї кнїгарнї, але дуже єумний і розєтроєний, так що се вїдало вєїм в очі. Від-так пішов до своєї канцєларїї, наїсєав кілька лїстїв, казав їх понєсти на почту, а сам замкнєв ся в канцєларїї. З початку було всє тихо, отже робїтники думали, що їх шєф працює. Нараз почули вистріл з револьєру, а коли виважили дєрї, наїшли Манца з прєстрєленою головою. Єго відєзвєно до шпїталью, де номер 1/2 11 год. перед полуднєм. В кнїшенї наїшли лїст до єго жінки. Загалюно уважають фїнансові клопоти причиною самоубїєства.

Крадіж в костелї. В нєчї з дня 11-го на 12-го с. м. допустив ся якийсь невєслїдженїй доси злочинєць зухвалої крадежи в костелї Пр. Богородицї у Віднї при ул. Am Gestade. Коли захристїян вхєдїв о 4-їй годїні ранє до костєла, побачив, що на головїм прєстолї нема покрївця. Догадуєчи ся крадежи, прикликєв костєльнєго і з ним єтав глєдати за єлїдами злодїя. І справді під одним вікном побачили окрушини ванна, а на ємєли нєдалєкє відтам лєжали порозкидувані рїжні рїчи, що доси були замкнєні в єкрїнцї коло лївого прєстєла. Замєк тої єкрїнки був вирїзаний, єсклєних єтїв злодїй не уникєдїв, певнє не хотїв робити єтукоту. В єкрїнцї мїстїли ся дорогєцї-ности і захристїян перекєнав ся, що не доста-вало двайцїятї предмєтїв вартєсти 300 зр. На цїєстє дорогєцїйний подарунок кнїжнї Мар-гарєтї вїртєнбєрєкєй, а іменю висаджєно дорогим камїєм золотє єєрє, давнїше украдєнє, а відтак віднаїдєнє, нєрєхєвує ся задля єстєро-жностї лїше в дєнь в тїй єкрїнцї, в нєчї аж нєрєпєнєстїє ся на прихєдєство, бо инєкшє і єно було би єтадє добїчєно злодїя. Зараз повїдомлєно дирекцію поліції. Єкєнєстєтовано, що винєвник вдєр ся до костєла через малє вікно в єутєрєнах. Злодїй був очевидно добре єбзнакємлєний з мїсєєвєстїєю, бо витягнєв драбїну укриту коло головнєго прєстєла і по нїй дієтав єя до єкрїнки, прибитєй до єтїни в висєтї трєх мєтрїв. Тою самєю дорогєю утік з костєла. Дирєкція поліції зарядила єлїдєство за злочинєцєм, але доси не удало ся єго віднаїти.

Нєщастє на морю. Німєцкїй парєхїд „Ема-нуїл“, котрий мав відїїєстї до Амєрикї, розбив ся на морю і потєнуєв. Людї, що були на кораблї, спасли ся.

Вєлїкї єгнї. В Дєлатїнї згорїло 12-го с. м. 30 домїв, а 50 родїн єтратїло шлє своє майно. — В Тарновї 7-го с. м. о 11 годїні в нєчї вї-бух грїзний єгєнь у військєвих бараєках при ул. Гумєнєськїй, наповнєних єїном і вїєсом. Підчас єгнє зїрвав ся вїтєр, отже ратуєк був дуже трудний. Згорїло до тлє 22 бараєків і 100 єєгїв дєрєва; уратєвано 13 бараєків і 600 єєгїв дєрє-ва. Єгєнь погашєно дєнєрєва о 8 годїні ранє. Богато єтражаєків єильно попарїло і поєалїє-ло ся. Шкода вїноєстїє єлїзєво 200.000 зр. Єгєнь, здаєть ся був підложєний.

Телеграми „Буковини“.

З дня 17-го жовтня 1896 року.

Відень. (Засідань 16-го с. м.) По закінченню генеральної дебати відкинула палата внесення, щоби закон о своїй відослати до комісії, і ухвалила перейти до спеціальної дебати. Описав перейшла палата до наради над пильним внесенем пос. Гавва. Внескоставець узасаднював пильність. Президент міністрів гр. Бадені заявив, що правительством вже пояснено своє становище супроти безпосередніх виборів підчас розправ над виборчою реформою. Правительством тепер не може подати стаду програму про своєчасні праці законодавчих заступництв. Рада державна має поладити пильні справи, котрих не можна відкладати. Бесідник заявляє ся против пильності, котру при голосуванню відкинуто 103 голосами против 98. Так само відкинуто пильне внесення пос. Шлезінгера в справі звернення 3-процентних відтягень від платні державним урядникам для пенсійного фонду. Пильне внесення пос. Шустера, щоби діяльність кредитових спілок не спинене вузкоглядністю судів, прийнято.

Відень. Правнична комісія ради державної прийняла рішення палати панів в справі фідейкомісу родини ки. Чарторийського 9 голосами против 3. Против того голосували пос. Пацак, Вашатий і Ніцше.

Відень. Найвищий трибунал відкинув жалобу Ілаша Кітула і тов. з Валяви против черновецького правительтва в справі громадських виборів яко неузасаднену. Краєве правительтво операло ся на тім, що коли-б навіть подані в жалобі причини мнимої неважності виборів були правдиві, то вони зовсім не вплинули би на результат виборів.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерят. оператора н. к. хірург. клініки університетської
Білзго-Гуссенбаєра у Відні
находять ся

в Чернівцях, уліця Менгера ч. 26.

В справі приймання хорих і інших інформацій треба удалити ся до управителя приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, уліця ратушова (дім Вішоффера.) (58—100)

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх Н. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним признанем

ЗАВЕДЕНЕ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка тепер через набуте найновіших машин, інструментів і знарядій значно побільшило ся і тому свій асортимент перенесло на уліцю ратушова ч. 12, другий вхід також від уліці мейсерової ч. 11.

Заразом приступили до голівних фахових робіт, пани Еміль Канюк як співзасновник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о— в управленні персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи гальванерійні, друки на етажках до вікнів, окрасу до гальванів, ручних робіт і т. д. для Н. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

в поважанем

7—10

Кобжинський і Канюк.

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ, столяр-артист

Чернівці

преміюваний

на виставі

ул. турецька ч. 3

преміюваний

у Львові

поручає ся для елегантского виробу церковних, домашніх, салюнових, скляних і хатних уряджень.

Приймає ся поправки і виконує ся їх як найліпше.

2—5 33

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

Визначене на краєвій виставі в р. 1894 почесним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі квітковім і адаманковім;

також доставляє матеріялів на комплеті і найдешеві

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (пошта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібірки і цінники на жадане оплати і відворотною поштою. (9—52)

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

ВИШИВКИ всхідної Галичини

після колективної зібраної Товариством „Клуб Русинів у Львові“, подивились наглядом Антоном І. Хойнацького з літографічного заведення Андрія Андричича по ній

3 зр. 30 кр.

на примірник, складаючий ся з 20 таблиць в 4-х королівського формату в хорошо видланій теці.

Видне сих „Вишивок“ перенесено значно подібного реда видання, що появлялось в Києві, Одесі і Москві, і то не лише під вигадом технічного вдосконалення, але також і під вигадом самого змісту, бо видне се складає ся з точних репродукцій численних візирів народних вишивок з повітів Борнів, Городенка, Калущ, Надвірня, Снятин, Товмач і інших о вірних наглядованню красок, уживаних народом в дотичній окрестности.

З замовленнями належить звертатись до Антоном І. Хойнацького, управителя Книгарні Старониницького Інституту у Львові, уліця Руска ч. 3.

26—26

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокое руске товариство аскураційне, припоручене Веч. Духовенству і веім вірним через Виресєв. Митр. і Пресєв. Еп. Ординарії всіх трьох галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийніші умови і видає поліси і квіти в рускім мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створане зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опродентована по 5 процент. Гаранція цілковита. Уділь по 50 корон. Позички уділяють ся тільки власителям реальностей, візьманих від тигарів, за порукою двох членів. З позичкою відтїгає ся десята часть на уділ.

Зголошення в уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Вучканича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюнова в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходять ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся на
оплату 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Українська літопись.

Допись „Буковини“ з Києва.

З учителів в шинкарі.

З $\frac{1}{12}$ липня сего року уряд російський завів на Україні горівчану монополію. Шинкарі — урядники; шинкарям положено добру платню: 360—750 карб. річно; значить тричі більш за ту платню, яку дають учителям „народних“ шкіл (120—240 карб. річно). Не диво, що на „посади“ шинкарів та шинкарок подали ся люди інтелігентні, навіть — панночки з освітою гімназій та дівочих інститутів.

(Хто би думав, що на Україні така гіперпродукція освічених людей!!) Річ натуральна, що учителям і учителькам „народних“ шкіл стало заздро; ліпше-ж брати 500 карб. і квартиру за щоденну чисто механічну, хоч і 15-годинну працю, ніж 200 карб. за щоденну, 9-годинну духову працю. І от „Кієвлянини“ подав звістку, що в подольській губернії велика сила шкіл лишилася без учителів; бо учителі і учительки пішли шинкарувати...

(З Полтавщини пише нам наш знакомий, що та горівчана монополія показала ся в практиці добра, бо тепер піянства в Росії стало менше і піянство само не таке вже розпутне. В нас — каже — по селах майже третина шинкарів були жиди

таї ваші були не луччі від них, хіба що не такі спритні, бо жид і з найбільшим вічливим і облесливим, а наш мужик, звиклий, що на него вічно гулюють, дуже любить, коли его поважають. Але однаково як нані так і жиди приймали крадене або нишком переховане дітьми від батьків, жінками від чоловіків, брали залоги, і ширили ще й на няний спосіб розпусту. Тепер деморалізація від шинка минулася, хоч всі інші причини деморалізації лишили ся, головно сидяча по селах ніби інтелігенція, полупанки, кулаки (лихварі), урядники (жандарми), доктори з фельдшерами і такі інші люди).

Заборона жидам освіти.

В еусьдній з Подольскою губернією Київщині є велике (100 тисячів людности) повітове торгове місто Бердичів. 80% людности сего міста — жиди. Задля освіти бердичівців, окріч 2-класової школи нема в Бердичеві жадної іншої школи. Почуваючи велику нужденність в середній освіті, бердичівські жиди урядили собі організувати в Бердичеві власним коштом 8-класову класичну гімназію, збудовавши задля неї відповідний будинок. Після такої ради жиди вирядили депутацію в Петербург до міністра освіти графа Делянова, просити його, щоб зауважив недостачу в Бердичеві середньої школи і казав органі-

зувати гімназію з урядовим характером, а всі кошти удержання гімназії жиди беруть на себе. Здавалось би: чого й ліпше! Людність, знімаючи руки до неба, благає визволення з „египетської“ темноти. Прощо тут міркувати ще міністри?! Подякувати жидам та швидше вволити їх єврейське бажане. Міністер і згодив ся, але з тією лише умовою, що до Бердичівської гімназії, як і до всякої іншої в Росії, жидівських дітей приймати-муть не більш 10% загальної скількості гімназистів нежидів. Звістно, жиди на таку нечувану умову не згодили ся. Таї як його було їм згодити ся! В Бердичівській гімназії не може бути більш сотні гімназистів християн; значить жидів до тієї гімназії прийняли-б не більш 10 чоловіка; а тим часом уся гімназія удержувалась би коштом жидів. Яка-ж тут була би справедливість?

Се така дика звістка, що ми уважали-б її за клевету, коли-бона не була подана півурядовим „Кієвлянином“.

Незадоволені класичною освітою.

Останніми днями минулого вересня в Чернигові відбуло ся зібранє шляхти („дворянства“) з цілої губернії. Зїхало ся 300 шляхтичів. Першою постановою зібрання було: вдатись безпосередно до царя просячи перемінити систему класичної освіти по гімназіях. З сего знати, що лат. заведений

В д о р о з і.

Гю де Мопасанта.

I.

Віз залізничний, що їхав до Кани, був цілкомито заповнений. Всі бавили ся і гуторили між собою, бо всі знали ся. Коли поїзд минав містечкість Тарасков, завважив хтось: „То оселя розбишак.“

Всі так і зачали розказувати про загадочного розбишака, що від двох літ нападає подорожних в залізницю. Великий подавав свої здогади, всякий виявляв свої погляди; жінки гляділи боязливо крізь шибі і все їм привиджувалась голова страшного чоловіка, що вихляла ся із-за дверей. Відтак зійшла балачка на страшні оповідання, стрічі з шаленими, та інші романтичні пригоди.

Кожний знав якусь анекдоту, в котрій він сам грав визначну роль. Кожний показував серед застрашаних обставин дивку притомності і холодну кров в борбі з якимось убійником. Один лікар, що пробував кожду зиму на полудни, хотів також оновити одну пригоду і почав:

„Я не мав щастя, коли небудь показати свою відвагу при подібній нагоді; але я знав одну жінку — се була одна з моїх пациенток, она вже вмерла — котра пережила пригоду, за разом загадочну і зворушуючу.“

Се була Московка, графиня Марія Барано-

ва. Краса її була ослінляюча: ніс її був тоненький, усточки як шпурочок, сині очі, а всюди пробивалась у неї якась холодна ніжність.

Лікар лаяв ся наглого вибуху грудної недуги і порадив їй поїхати до полудневої Франції. Однак она ні за що в світі не хотіла опускати Петербурга. Остаточно, осені, повідомив лікар мужа, що его жінка страчена безповоротно, і сей спонукав її сейчас відїхати до Ментони.

Она мала своє окреме соупре, а послуга її сиділа в окремій возі. В сумнім настрою сиділа коло дверей і гляділа крізь вікно на околицю; чула ся цілком опущеною, одинокою мов билина в полі. Муж не любив її і тепер посилав її з одного кінця світа на другий, так як висилають хорого слугу у шпиталь.

На кожній стації довідував ся її льовий Іван, чи барині чого не треба. Се був старий слуга, що готов був всякий приказ на саїно виконати.

Ніч розностерла свої крила а поїзд гнав ся повною парю. Роздражнена до крайности, графиня не могла заснути. Нараз прийшло їй на думку почисляти гроші, які їй муж дав в останній хвилі. Отворила подорожну мотушку і висипала золото на подолок.

В тій хвилі повівся холодний протяг їй в лице. Налякана піднесла голову. Двері отворили ся. Чимкорше кинула графиня свій шаль на гроші і жде. Минуло кілька хвилин і з'явив ся мужчина без капелюха, задиханий, зранений в

руку, одітий в тоалету візитову. Зачинив двері, усів і глядів лискучими очима на подорожну. Обвинув хустку довкола руки, з котрої текла кров. Молода жінка чула, що зі страху замирає їй віддих. Без сумніву бачив той чоловік, як она числила гроші, і прийшов її обрабувати та убити.

Все ще глядів він на неї бездушно, з не-
рекривленим лицем, мов би чатував, коли би ки-
нутись на неї.

Нараз відізав ся:

„Пані, не бійте ся!“

Она не відповіла ані словечка, бо була не-
спосібна й рухити язиком.

„Я не є жаден розбишака“ — говорив він
далше.

Графиня ще не відказувала нічого; нараз
впало золото на землю та почало котити ся по
коврі то сюди то туди.

Незнакомий здивований глянув на гроші
та зігнув ся, щоб їх підняти.

Обурена графиня піднесла ся, кинула ціле
своє майно на землю і поспішила до дверей во-
за, щоб вискочити. Але він відгадав її гадку,
заступив їй дорогу, схопив її за рамя, посадив
насилно і сказав, придержуючи за руки:

„Слухайте мене, пані! Я не є злочинець,
і в доказ сего позбираю ваші гроші та верну
вам їх назад. Але я пронацій чоловік, коли ви
мені не поможете переїхати границю. Більше
нічого не можу вам сказати. За годину будемо
на останній російській стації; за годину і двай-

в Росії 25 років назад тодішнім міністром освіти „незабутим“ Д. Толстим знесилив нарешті і чернігівську шляхту. Витаючи сей поступ чернігівської шляхти, згадуємо, що вона не догледала ся до другої більшої болячки, болячки темноти народної, і не урядила собі просити царя про знесення кайданів з рідного для Чернігівської шляхти українського слова, про заведення в народних школах народної мови. Чи для Чернігівської шляхти просвітні і культурні інтереси рідного народу — байдужі? Мабуть — чи не так оно, бо вже-ж не дурно в Чернігівському губ. земстві третій рік лежить „під сукном“ подане гласного Шрага про народню мову в школі народній.

Памятник Котляревському.

Збір складок на пам'ятник Котляревському знов щось іде пиняво. Доси ще щось не стає до 7000 рублів. Полтавці сподіваюсь ся, що тепер знову почнуть більше докладати труду на сю справу. Д. Білоловський подарув на сей пам'ятник свій альманах „Складка“ (чистий дохід з него). Полтавці хочуть видати у столітні роковини Євгені альманах, для чого мають звернути ся до всіх як українських так і галицьких письменників.

Бесіда посла Барвіньського.

виголошена при першій читанню бюджету дня 10 го жовтня 1896 р.

Висока Палато!

По обширних висловленнях цього ряду бесідників, обмежу ся лише на кілька заміток, щоби зазначити становище руского клубу. Не буду для того заносити ся на то широке поле, як сказав пос. др. Кайцал, докторських фінансово-наукових питань, і годжу ся з ним, що уста-

новлене засад бюджетованя, рішене, що суть звичайні а що надзвичайні видатки, що інвестиції* і т. п., треба полишити комісії бюджетовій.

Коли тут справедливо з різних сторін сеї Палати висказано бажане, щоби бюджет був правдивим і щирим, виразним і проглядним, то треба се вчислити в заслуги Е. Експ. н. міністрови фінансів, що мав відвагу дібрати ся в сеї справі до самого споду, і отверто признав, що в дотеперішніх прелімінарах були видатки за низько преліміновані, що з konieczности мусіло довести до значного переступлення, і він ділає зовсім конституційно, коли раді державній подає нагоду, висказати свою гадку, ухвалити їх в спосіб законодавчий, підчас коли дотеперішня господарка в переступах не давала раді державній можности впливати на економічну господарку.

Але хоч заведені в предложенім нам прелімінари державним на 1897 р. зміни бюджетованя, позичку інвестиційну і цілу політику інвестиційну Е. Експ. н. міністра фінансів піддаю острій критиці, то мушу все таки із становища мого родинного краю Галичини взагалі а культурних і економічних потреб руского народу спеціально лише похвалити той перший крок правительства, котрим воно бере ся до ширшої політики інвестиційної. П. міністер фінансів ставить справедливо засаду, що скріплене народної господарки єсть також скріпленем господарки фінансової. Наміри правительства треба лише щиро повитати, що воно виступило із дотеперішньої застої і чує ся зобов'язаним, з року на рік сповняти деякі цілі і задачі інвестиційні, які держава винна господарі народній.

Дуже се відрядна проява, що наше правительство рішило ся раз увільнити Австрію від того камерального і приватно-господарського розуміння держави, котре шувало в тім своїй найвищої мудрости, що держава може робити лише такі видатки, на котрі єсть покриття в звичайнім бюджеті. (Голоси: Так єсть!). Доси у нас не питали ся, чи сей або той видаток єсть потрібний, щоби сповнити якусь конкретну і важку задачу державну, лише чи міністер фінансів має покриття. (Голоси: Так єсть!). Говорено тут не раз так багато, а вчора також і пос. Зіс, о застої в австрійській торгівлі і жалувало ся на її небезпечні наслідки; але о вибудованню каналу

*) вклади.

Дунай-Одра і каналу Дунай-Лаба, що тут вже давно порушено, або також о так само важнім каналі Дунай-Висла — ніхто не думає; ніхто не бере ся до утворення цілої систематичної сітти водних доріг. А для чого? — диятого, що в Австрії рішають о тім не із становища міністерства торгівлі, лише передовсім питають ся: чи міністер фінансів має покриття?

Ми довели тепер до кінця дуже важну реформу поступованя цивільного. Але може стати ся, що вона позістане у великій частині на папері, коли не знайдуть ся відповідні засоби для збільшення персоналу судового і судів та відповідного їх уміщення. Селянська людність домагала ся від десятків літ зниження ціни сози, але всі заходи в с'їм взгляді розбились об опір міністра фінансів. Наша половина держави все якось бояла ся інвестицій. Зовсім инакше де св. в тамтій другій половині держави. (Голоси: Дуже справедливо!) Ми, що правда, подивляємо величезний економічний розрив Угорщини, але не хочемо бачити сего, що єго треба принести розумний і експанзивний політиці інвестиційній у великім стилі.

Треба диятого лише з признанем зазначити, що управа фінансова змагає тепер до зміни дотеперішньої політики фінансової. Коли хоче ся виворити і вишукати тривалі сили податкові, то треба передовсім подати питомому промислові підати (дуже справедливо!), вільні від фіскальної вузкоглядности і піддержувати тимчасовим увільненням від податку зарібкового приватну підприємчість, яку можуть пружити і чинити новочасного життя економічного. (Славно!). Але треба й торгівлі, с'їй посередничій звязи межі продукцією а консумцією подати потрібну для її розвою свободу і підносити її відповідними способами та отворити нашій продукції нові поли відбиту. Залізничній державній треба дійсно поставити на службу господарки народної, а не фіскальної політики фінансової, (дуже справедливо!) а скорим і дешевим залагоджуванем обороту товарного на залізничних державних і приватних можна довести до значного розвою продукції і торгівлі. Але коли наші дорогі комунікаційні мають сповнити сю важку задачу, то треба кінце доповнити наші залізничні відповідною сіттю водних доріг. На останку мусять правительства обох половин держави старати ся о то, щоби розумною політикою позискати для нашого вивозу Балканської держави. Доси, на жаль, уміли ми під

цять минут переїдемо границю царства. Коли мені не поможете, я пропав. А преді я нікого ані не убив, ані нічого не вкрад, ані нічого не зробив такого, що противилось би моїй честі. На се я вам присягаю, більше не можу вам сказати."

З тим кинув ся на коліна і почав збирати гроші. Коли цілу монетку на ново наповнив, віддав єї своїй товаришці, не кажучи і словечка та сів у другому кутку воза.

Обоє не рушали ся. Она сиділа мовчки без руху; ще була під вражієм страху, однак поволи успокоювала ся. Він не шевелив ся також; сидів перед нею з блідим обличчям та випаленими очима, мов мертвець. Від часу до часу кидала на него скорим тривожним поглядом. Се був мужчина літ около тридцять і виглядав на світового джентельмена.

Пойзд все ще їхав крізь темну ніч, раз помайніше, щоб описати шуміти ще з більшою швидкістю. Остаточо засвіталась мазинна кілка разів і пойзд задержав ся. Се була станція.

В дверех появи ся Іван по прикази своєї барини.

Ще в останнє поглянула графиня Марія на свого товариша подорожжя, а відтак сказала дрожащим, майже шеретким голосом:

"Іване, ти вернеш до графа. Мені тебе вже не треба."

Здивований лобом вибадушив очі і вистогнав:

"Але-ж, барине..."

Але она перервала:

"Моїм бажанем є, щоб ти остав в Росії. Тут маеш гроші на поворот. Дай сюди свою шапку і плащ."

Старий слуга здійняв шапку і подав свій

плащ. Він слухав все не розбираючи, бо звик уже до вибагів і примх свого паньства.

Знов рушив ся пойзд, в напрямі границі. Тепер сказала графиня до свого товариша подорожжя:

"Я сповнила ваше бажане, мій пане, і тепер ви моїм слугою, Іваном. Я ставлю лиш одне умову: Ви ніколи не будете зі мною говорити, не промовите ніколи слова до мене, щоб не мій подякувати, або з якої иньшої причини."

Незнакомий склонив ся, не відповідаючи нічого.

Незабаром задержали ся знова; урядники в мундурах переглядали пойзд. Графиня подала свої папери і сказала вказуючи на чоловіка в возі:

"Се мій слуга Іван; отсе єго паспорт."

І знова пойзд пустив ся в дорогу. Цілу ніч сиділи мовчки против себе.

Коли засияв ранок, а залізнична наслідла на німецьку станцію, висів незнакомий; ще в дверех обізвася:

"Вибачайте пані, що дамлю свою обіцянку; але я позбавив вас слугачого, отже річ справедлива, щоб я єго місце зайняв. Чи нічого не прикажете?"

Она відказала сухо:

"Прикажете сюда мою почесу."

Він сповнив приказ.

А відтак зник.

По хвилі узяла єго в буфеті, як їй приглядав ся.

Они приїхали до Ментони.

II.

Лікар завовав на хвилю, а потім оповідав далше:

"Одної днини, коли я приймав своїх пацієнтів у своїм кабінеті, війшов один високий мужчина, і сказав до мене:

"Пане доктор! Приходжу довідатись про здоров'є графині Марії Баранової. Хоч она мене не знає, я щирий приятель єї мужа."

Я відповів:

"Она пропала і не верне вже у Росію."

Нараз почав сей панок плакати, відтак підніс ся і виїшов несповною ходою немов панний.

Я оновив се графині того самого вечера, що якийсь чужинець розвідував ся за єї здоров'є. Она здавала ся дуже зворушеною і оновила мені цілу історію, яку я вам що-ино розказав. А відтак докинула:

"Сей чоловік, котрого я не знаю, ходить вєжди за мною, як тінь; кожного разу, коли виходжу, стрічаю ся з ним. Все гладить на мене якось дивно, але ніколи не заговорив до мене."

І задумала ся... Описав сказала:

"Я певна, що він тепер стоїть під моїми вікнами."

Рівночасно підвела ся, стягнула занавісу на бік і показала мені чоловіка, котрий був у мене. Сидів на лавочці і випалив очі у вікна готелю. Коли нас заперимітив, віддалив ся, не обертаючи ся ані разу.

Тепер стало мені на серці моторошно; я пізнав йому любов тих двох осіб, що йшли крізь життя собі чужими.

Він кохав єї з відданістю впратованого, вдичного, і до всякої жертви готового звіра. Що днини приходив до мене і питав:

"Як їй тепер?"

А коли я мусів говорити, що она з дня на день робить ся слабша і блідіше, починав тяжко ридати.

Раз сказала она до мене:

"Лиш один одиєсенний раз говорила я з тим чоловіком, а мені видить ся, що знаю єго від двадцяти літ."

сим взглядом осягнути лише якраз противне і тим довели до того, що на тамошніх торгах панували німецькі і англійські продукти.

Пос. Кайцль зовсім справедливо не бачить в програмі Е. Експ. Міністра фінансів інвестицій для суспільно-політичних цілей і жадає, щоб щось зроблено для безпеки на старість і для заснованих в тій цілі краєвих забезпечень на старість. Я далекий від того, щоб маловажити важне значіння такої суспільно-політичної задачі. Але далеко кончеїшим здається мені се, щоб правительство заняло ся раз рішучо заведенням загальної безпеки від огню та інших шкід елементарних та взяло ся з дотичними краєвими заведеннями забезпечень до відповідної задачі. Тим можна би заощадити величезні суми, які держава видає що року для запобіження нужди, з другої же сторони можна би охоронити людність від нужди. Особливо кончеїм було би, зробити щось для загального забезпечення худоби від зарази. Єсть доказаним, що через взаємне замикання країв в наслідок пануючої зарази на худобу, або також через замикання границь держави від сусідніх держав наш вивіз терпить і що ми через то тратимо річно яких 100 мільонів золотих. Через то стаєш наш біляне торговельний наживним, наша сила податкова слабше, кредит державний і приватний підриває ся.

П. Міністер фінансів в своїм поясненні сказав, що політику інвестиційну треба розложити на цілу чергу літ. То слушно і розумно і для того позволяю собі звернути увагу правительства на се, що у всіх тих змаганнях інвестиційних стан селянський, котрий преїї творить основу держави, а найбільше підупав і задля того потребує скорого поратования, позістав майже неуважливий. Правда, що для основного і успішного переведення інвестиційної політики задля поратования наших відносин хліборобських потрібна передовсім організація селян, яка передвиджена в предложенні правительства о хліборобських спілках, над котрими радила комісія господарска. Було би дійсно на часі і в інтересі рільництва, щоб се предложене ще сего законодатного періоду стало ся законом і щоб тим утворено кріпку підставу для успішної політики інвестиційної задля піднесення рільництва. (Голоси: Дуже слушно!) То мушу особливо з вагою зазначити в інтересі мого родинного краю Галичини і нашого селянства. Потреба би конче основана центральної інституції для розвою спілко-

Коли де зустріли ся, відповідала на его поклін поважною, чудовою усмішкою. Я знав, що она щаслива від такої любови, з тою пересадною поезією, тою на все готовою відданістю. А все-ж рішучо відказувала его у себе приняти, не хотіла знати его імені, ані з ним говорити:

Ні, ні! се перервало би сю рідку приязнь. Ми мусимо остати собі чужими.

Що до него, то був се рід Дон Кішота, бо не старав ся ані троха до неї зблизити ся. Хотів аж до кінця додержати сю дивну обіцянку, яку їй дав в поїзді.

Часто в нудних годинах недуги, підносила ся она на постели, стигала занавісу на бік, щоб поглянути, чи він стоїть на дозвіллі. А коли побачила его на лавочці, клала ся знову з щасливою усмішкою на устах.

Одного рана, коло десятої години умерла. Коли я опустив готель, він вибіг мені на зустріч зі зміненним обличчям. Вже знав все.

„Хотів би-м єї в посляднє бачити“ прошептав.

Я взяв его за руку і провів у комнату.

Коли станув перед ліжком покійниці, схопив єї руку і цілував довгий час. Відтаї вибіг мов шалений.

Лікар завовав, а вкінці докинув:

„Се найдивніша пригода в подорожжю, яку знаю.“

Одна жінка прошептала лів голосом:

„Я се дуже добре розумію: обое були...“

Але не могла довше говорити, бо розплакалась. Коли змінено розмову, щоб єї успокоїти, вже не знала, що хотіла була сказати.

Переклада

Гая Кордуба.

го кредиту особистого, в котрій би могла взяти участь і держава із значнішою вкладкою (голосне притакування), щоб селянству подати можливість сплати довгів гіпотечних, закупива ґрунтів і переведення меліорацій.

Ми, що правда, чули тут підчас оногдешньої дебати, і то перший раз із тамтої сторони вис. Палати красні слова милосердя, яке ті панове добросердні мають ніби то для руского і польского селянства; ми чули частійше від тих панів поучаючі слова упіймения о культурнім занедбанню нашого краю, о застрашанім числі неписьменних. Але рівночасно чули ми також в сій вис. Палаті слова: „Не дамо своїх мільонів до Галичини!“ (Голоси: Так єсть!) Хіба-ж єми трогаючими словами безконечного сожальня для нашого селянства не хотять ті панове чисте лише заманювати селян?! Ну, коли вони справді думають о нужді нашого селянства в Галичині, коли се має позістати лише пустими словами, котрі в газетах мають осолодити народи его нужду, то жадаємо, щоб ті чувства сожальня були доказані також ділами; але коли розходить ся о се, щоб для народу в Галичині щось зробити, то ті панове кажуть: „Не дамо своїх мільонів для Галичини!“

З нашим краєм обходжено ся цілими десятками літ по мачошиному (не хочу ужити острійшого і дїпшого вислову), підчас коли другі королівства і краї надїлювано щедро із загального скарбу державного. Не хочу тут розбирати ближше причини сеї політики давніших правительств, котрі уважали Галичину за страчену або за страту выставлену позицію; запримічу лише, що ще перед кількома роками той погляд переважав і у виїскових кругах, а може навіть і ще переважає.

Але ще й тепер, коли розходить ся лише о будову якої школи, або о яку залізницю, заводять ся тут великі розправи, щоб до того не допустити. (Голоси: Дуже слушно!) Наведу лише кілька примірів того ніби то більшого уважливості нашого краю, тої великої старанности до піднесення добробиту в Галичині. Підчас коли в інших краях для премієзового шкільництва зроблено дуже багато, маємо ми ледви від кількох літ одну державну школу промислову у Львові, а доси не ані одної державної школи торговельної. (Голоси: Так єсть!) Наші громади засновують школи народні, але ті школи сотвимають через цілий рік необсажені задля браку учителів, бо ми маємо замало семінарій учительських, котрі могли би помістити напливаючих до них кандидатів стану учительського. Сего року н. пр. згодосило ся до женської семінарії учительської у Львові (то одинока на цілу східну Галичину) 230 кандидатів на перший рік, з котрих можна було прийняти лиш 60, бо фінансові взгляди не дозволяли, щоб для східної Галичини оснувати другу женську семінарію учительську. Так сама мусіли мужескі семінарії учительські у Львові і Самборі, мимо того, що там єуть рівнорядні еляси, відправляти багато кандидатів задля браку місця. Чи-ж дивувати ся, що єсть брак учителів, що школи народні позістають необсажені і просвіта народна не поступає?! (Зовсім справедливо!)

А гляньмо н. пр. на будову доріг. Від чверти столітя не вибудовано в Галичині ані одного кілометра державної дороги. Чи то також особливий ошкі?! А що зроблено для піднесення рільництва, для годівлі роґатої худоби і коней з фондів державних? В порівнянню до інших країв тільки що й нічого. (Так єсть!) А чому, бо правительство хоче уникнути докору, що уважливия більше край, котрий через десятки літ був занедбаний і для того потребує значивіших вкладів, бо воно боїть ся протестів: „Не дамо наших мільонів до Галичини!“

Будемо для того лише підирати наміри н. Міністра фінансів, котрий хоче робити на ширшій розмірі політику інвестиційну, хоч єуть ще доктринерські ріжничі що-до розумів „інвестиційна“, і жадаємо від правительства, щоб воно, роблячи вклади, руководило ся дійсними потребами і не дало ся відстрашити, коли се або то треба буде дати „на жалі і для Галичини“ — як то висловив ся н. Міністер фінансів. (Дуже добре!)

На останку заявляю в своїм і в імені моїх товаришів політичних, що будемо обставати за скорим залагодженем бюджету і застерігаємо собі при другім читанню предлімнарія державного предложити потреби руского народу. (Грімкі оплески, бесїдникови ґратулюють.)

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 19-го жовтня 1896.

3 бук. краєвої шкільної ради. На засіданню з дня 17-го с. м. іменовано: уч. Сидора Долинського з Боян учителем при новозаснованій школі в Сторожинцях, уч. Александра Шилекого з Борі надучителем в Пояна-Мікулі; стабілізовано уч. Іларіона Віттенка в Капукімпулуй, а уч.-пом. Дениса Бендевского іменовано мол. учителем на передмістї Рошоши; признано п'ятилітні додатки: проф. при реальній школі в Чернівцях Юрія Тарновецкому п'ятий, надуч. Онісимови Поповичеві в Оршівцях п'ятий, надуч. Тимофтеєви Гнїдєєві в Берегометі третій, уч. Василєви Орзі в Лужанах другий, а перший уч. Людикови Асманови в Люзенталь, Альбінови Аксєтовичєви в Ошихайбах, Николаєви Синиулови в Брїдку і Альбертині Пічман в Чернівцях. Признано кільком учителям запомоги, спєнсїоновано одну мол. учительку і полагоджено кілька менше важних справ.

До гр. пр. консисторії в Чернівцях покликано на місце спєнсїонованого консисторского совїтника д-ра Іласєвича, яко тимчасового референта-помічника б. Юрія Іласєвича, гр. пр. пароха при церкві св. Параскеви в Чернівцях.

В черновецькїм театрі відіграють сегодня Нєстроє комєдію *Einem Jux will er sich machen*, а у вівторок улюблену оперету *Der Obersteiger*, при чім н. Ней перший раз виступить яко оперетова співачка.

Електричний трамвай в Чернівцях має з кінцем падолиста с. р. бути готовий. Тепер працює три рази тільки робітників, що перше, аби лише докінчити роботи в час і справді робота іде скоро наперед. Небавом мають насїтити навіть вагони і ми в зимі зможемо з двірця заїхати в місто за яких 6 до 8 крейцарів. Очевидно подорожні не можуть вже дочекати ся тої вигоди, тим більше, що она була зановїджена ще на падолист минувшого року!

„Мошко“ колись і тепер. Під таким титулом подали вчєрашні *Buk. Nachrichten* дуже добру характеристику одної черновецької газети, котра тепер ні сіло ні пало розпинає ся за союзом жидівско-волоским. Ми вже подали були нашу гаду про се, але подаємо і єю характеристику, бо она дуже вірна. *Buk. Nachrichten* пишуть: „Хто не знає сеї чудної фігури „Мошка“ з творів Крашевского, хоч би з *Resurrecturi*? Чєстнота і отвєртїсть, вірність відзначували сеї тип. Що зробило ся з „Мошкою“ того часу?! Відколи він мешкає в місті, він стратив всі ті прикмети: він удає з себе газетярского махєра, а преїїє є лише простий баричівник, огидний лайлак, котрий сегодня сєму, а завтра тому панови служить, сегодня стоїть за, позавтра знов против обидвох — як до виглядів. Для ретельних інтересів не можна здобути сего роду „Мошка“, який репрезентують махєри газети *Rundschau*. Він радо переберє ролю наїїнника, а коли не може пієли бажаня свого пана здобути якої непорядної жінки, то видає єснї дами за таких, аби лише прийти — до свого зиску. „Наганяй мені жидів, Мошко, бо я їх потребує до виборів!“ Добре, ясний пане, — відповїдає Мошко, і насувєє шанку, при чім єго очі блистять, і заразом простягає руку... І на другий день він сїдає, бере заржавієє перо в руку і пише: Іменем жидів ми заявляємо ся за союзом з проводирами Волохів. Іменем котрих жидів? Се забуває та єсна людина сказати. У котрого жиди дістало то індівідуум таке заявленє згоди? Черновецькі жиди рішучо протєстують против того, щоб такі люди, котрі є наїїнниками для тих, у котрих жебрають, давали якїєсь заяви в їх імені. Може та зволяє дійсно добра яко слу-

та низшої категорії від часу до часу для февдальних панів, але против того мусить кождий чесний чоловік, чи то жид чи християнин, Волох чи Німець, рішучо протестувати, що має якусь моральну спільність з тим лайдаком, з креатурами, що їх можна купити, і... та по що їх ще далі кваліфікувати? Прещінь всі знають Rundschau і її махерів.

Складки. Добродій Михайло Ганько з Полтави прислав на бурсу при Народнім Домі в Чернівцях 63 зр. 75 кр.; відтак пані Олена Пігулякова зложила на сю ціль 3 зр., а о. Стефан Маланчук з Пляски 2 зр. Тим вив. добродіям молодіжки складає заряд бурси сердечну подяку. Разом зібрано доси на бурсу 797 зр. 5 кр.

На сплату друкарні зложила п. Олена Пігулякова 3 зр. — разом 916 зр. 45 кр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 19-го жовтня 1896 року.

Цетіне. Черногорський князь Николай, княгиня Олена і Анна, князі Мірко і князь Неаполю і Генуї виїхали нині серед одушевлених окликів населення до Риму.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерит. оператора н. к. хірург. клініки університетської
Більрота-Гуссенбаєра у Відні

знаходить ся

в Чернівцях, у вулиці Мецгера ч. 25.

В справі приймання хорих і інших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки Д-ра Квятковського в Чернівцях, у вулиці ратушевої (дім Вішоффера.) (59—100)

П. Т.

Отсам маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу ухвалити, мав те саме довіру на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишує.

з поважанем

Стефан Гаїна.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Дарівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою не рекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Дарівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Галіна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Виреосів. Митр. і Преосв. Еп. Ординарнати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарені знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках протів шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористивіші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третях лиш вкладки до опрощення на 5 процент. Гваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички ухвалюють ся тільки власниками реальностей, вілних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею

і приймати з осторожністю лише флашки зі знаменним охороною „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

ПОВИННА НАХОДИТИ СЯ

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на подоті, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскоріше!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при вулиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Стайславова, Коломиї і Снятина	11 ²⁸	6 ⁵⁷	10 ²⁸ 5 ⁵⁰	До Снятина, Коломиї, Стайславова, Львова, Кракова і Відня	3 ⁴⁷	9 ⁴¹	10 ²⁹ 5 ²⁸
З Бухарешту, Яс, Сучави, Глибоки	3 ²⁹	9 ¹²	10 ⁰⁰ 5 ²³	До Глибоки, Сучави, Яс, Бухарешту	12 ⁰³	7 ¹⁷	10 ⁴⁸ 6 ¹⁶
З Новоселиць, Садагури			11 ¹³ 9 ⁵⁰	До Садагури, Новоселиць			4 ³⁶ 6 ²¹

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнить ся від чернівецького о 36 минут, а від чернівського о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівському годиннику є 13 год. 36 мин., а на львівському 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюна в
Чернівцях, ул. годовна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят 6 год. 5. по пол.

Редакція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. під стрічку;
а в „Надсланим“ по 10 кр.
від стрічки.

Результат жнив у західній Галичині і на Буковині в році 1895-ім.

Написав

Вячеслав Будзиновский.

(Даліше.)

Більшу частку цифр, що відносять ся до Буковини, навели ми вже в тих уступах, в котрих порівнюємо продуктивність західної Галичини з іншими країнами монархії. Щоби не розривати зв'язи між поодинокими датами, та щоби поданий нами образ був, оскільки можна, одноцілий, не могли ми вносити там всіх дат, котрі відносять ся до річної продукції Буковини. З тої причини подаєм решту буковинських дат на закінчене окремо.

Буковина поділена після природних прикмет терену на три слідуєчі часті:

1) Низина і горби: Чернівці, Кіцмань, Садагура, Станівці, Сучава, Серет, Заставна, Селетин; часті: північна Радівців (19%), північна Гурагумори (34%) північно-західне Сторожинців (34%), і кілька громад західної часті Вижиць (20%).

2) Підгір'я: Солька і більші часті повітів: Сторожинців (66%), Радівців (81%) і Вижиць (80%).

3) Гори: Дорна, Кімполонг, Путилів і більша частка повіту Гурагумора (66%).

Погода 1895 року була на Буковині дуже змінна. Початок осені 1894 був дуже сухий, так що вчасні засіви зимові, особливо ріпак, зійшли дуже зле. Вже в осені треба було уважати їх за неурядні.

Правда, що при кінці осені були достаточні опади; але засіви не могли вже сильніше розвинути ся, бо до того в північних частях знищили їх сильно миші. Під кінець грудня стало зимніше і упав сніг, по чім в другій половині січня 1895 наступило незвичайне тепло. Аж під кінець січня і в лютому упали знов великі сніги, що грубою верствою покрили цілий край. Під снігами згинула велика частка озимини, бо земля була не замерзла. Коли сніг стопив ся коло марта, наступили уперті сухі вітри західні, котрі тревали кілька тижнів і знищили знов велику частку зимових засівів. В червні падали за часто дощі, так що в заглублених і на долах назбирало ся багато стоячої води, котра щезла аж від горяча липня. Горячо се причинило ся також до сего, що жнива дали дуже невдовольний результат.

За те погода в серпні і вересні була незвичайно прихильна для пізніх плодів (кукурудза, бураки, картоплі) як також і для нової озимини.

Сочевий, вики, льнянки, маку, цукрових бураків, огородини (з виїмкою капусти) і хмелю не управляють в цілій Буковині, або що найбільше релятивно на дуже малі розміри. Окрім того не маємо ту гороху, фасолі, бураків і конюшини в третій часті краю; ріпаку, анижу, тютюну, капусти і винограду в другій і третій часті.

Виноград засаджено на 56 гектарах сіножатий, перемієнених на виноградники.

В слідуєчій табелі подаєм, яка просторонь була ужита під управу кожного плоду, який процент всієї рілі в краю становить та просторонь, кілька зібрано сотнарів метричних з цілої просторони і пересічно з одного гектара.

гектарів	% рілі	зібрано: з 1 гект. взагалі
пшениц.	17,224	6.01 177.886 10.3 сот.
жита	25,289	8.7 225.847 8.9 "
ячменю	32,918	11.4 478.427 14.5 "
вівса	44,409	15.4 455.440 10.3 "
кукур.	74,553	25.8 1,338.935 18 "
проса	951	0.4 13.996 14.7 гклт.
бобику	3,080	58.133 15.6 "
гречки	2,674	0.93 34.374 12.8 "
гороху	3,091	52.320 16.9 "
фасолі	2,490	43.807 17.59 "
картоф.	22,018	7.6 2,541.525 110.8 сот.
бураків	2,527	0.88 599.950 237.5 "
капусти	83	0.03 19.920 240 "
ріпаку	1,135	0.39 12.646 12 "
анижу	213	0.08 1.704 8 "
льну	1,552	0.54 (нас. 9.353 5.9 "
конопель	5,520	1.9 (прях. 3.543 2.3 "
тютюну	12	0.004 (насін. 51.899 9.3 "
конюш.	30,749	11.6 (пряд. 25.193 4.6 "
винограду	56	(сїна 605.028 21.6 "
Гарбузів, яко додатковий продукт на грунтах засаджених іншими плодами		(нас. 11.900 0.38 "
сїна	132,496	662 11.8 "
		2,185.000
		1,675.850 12.5 "

Окремо подаєм, який процент рілі,

ФІЛЬОН І ЛЯВРА.

ІДІЛІЯ

ДЕНИСА ЛУКІЯНОВИЧА.

Михась любив Варку від шести вже літ, бо їх знакомство сягало тих ще часів, коли они пасучи товар „на долах“ накривали ся одним мішком перед дощем, коли він обороняв її перед санітарними ревізіями пастухів своєю значною силою, котрої бояли ся. Її носив він ціле літо ягоди на прохолоду та яблука на полуденок, а коли — бувало — всі пастухи бавили ся гуртом і на Варку принала черга завертати чиню небудь там худобу від шкоди, Михась все її виручав. І най лиш она послужить ся ким иншим, то він був уже захмарений, сумний.

Варка мало не все розказувала цілому товариству преріжні байки, яких наслухала ся від старенької бабуні; она була моторна, а „з перцем“ на кожну зачіпку відриже, і тому хлопці дуже любили займати її та брати в танець, хоч була ще молоденька і мала старші сестри. А страх за-мало було Михасеві слухати Варчиних казок, а ще любіше глядіти в її очі та лице і вважати собі, як то она була весела, розказуючи сімніні річі, а як знов сумна і

трохи не заплакана, розказуючи невеселі події. Та се тревало коротко: Варка хоч і плакала коли чого, то зараз таки, витираючи очі, вже халала когось, що найближе стояв і крутилась, танцювала з ним, придонтуючи зелену травичку. А часто забігало ся Михасеві глядіти в ті очі сині на самоті і на самоті розмовляти з Варкою, коли товар розійшов ся по широкій толоці.

Але прийшов час і Михайло мусів піти до парубочої роботи, трудитись поруч із наймчотом, а до товару приймив батько пастушка. Варка ще скорше покинула свої корови і почала дівочити, хоч їй ще дуже час було до того. А она то знала найладніше до стану вишити собі камізелку і найладніше вивазати хустку на голові, а коли пішла до міста на прощу і замість христинів та медаліків купила собі контик міщанські, то не винила їх з ух, хоч прозивали її шляхтянкою. На що було вишмати, коли їй з ними було дуже до лица, а навіть парубки самі брали ту шляхтяночку в танець. Варка-ж знов не опустила ваз ні весілля ні музик — хоч сварили ся з нею обі старші сестри та не позволяли їй гуляти.

Тепер Михайло зрідка видав її, бо батько не позволяв ему вечорами блудити, а впрочім він не знав добре танцювати і ще на „долах“ — бувало — приспівував своїй Варці і всім пастушкам, коли они під коломийковий такт круж-

ляючи, збивали порох ногами, а сам в танець не йшов. За те, як зійшлися коли, то вже годі було наговорити ся. В зимі на грядках Варка за вузелею розказувала казки і вигадки, як колись пастушкам, а Михайло слухав її, глядів в її сині очі і вливав. З „придок“ відіпродважав він її мало не все, держав її руку в своїх долонях і повторяв їй то, що она вже може забула, бо ще на „долах“ лежачи горілиць обіцяв він їй, що як поберуть ся колись, то їй буде дуже добре: не буде нічого робити, лиш нанувати. Він один, сестри всі підуть з дому, она собі буде гадзиною в хаті, буде лиш обслуговувати старого, слабого татуня. А Варка слухала того всеміхаючись і Михайло не знав, чи дуже він їй милий — хлопці ходили за нею юрбою, она з всіми бавила ся і сімїала ся, а коли старший її сестрі дружив Миколу, то про Варку розійшлась була така недобра слава, що Михайла дуже засмутила.

Аж ту прийшло Михайлови ставати до бранки на двадцятім році. Старий багач розглянув ся скрізь, заплатив за нисьмо і рекламував одинака. Та рівно з тим десь заневав старий тажне: попухли ноги і він чув, що їде конеш йому, а не було кому навіть обійти его — лігав ся на старі літа! Найменша дочка віддала ся вже і то аж на друге село, а старші так лиш забігали до якого часу та ратували батька. Але они мали у себе свою роботу. Отже старий ка-

був зайнятий під управою деяких продуктів в кождім з трьох природних теренів Буковини.

В частині: був процент рілі засіяний:

пшениц. жито м. лямей. пшасм. кукур. тютюн. ріпак									
Перший	6.6	7.77	12.12	14	27.1	0.004	0.45		
Другий	1.74	9.9	7.03	24	19.6	—	—		
Третій	0.84	2.5	6.8	21.8	10.6	—	—		

(Конець буде).

25.601 зр. 56 кр.

(Письмо з Перемишля).

На галицькій Русі настрої умів тепер інтересний. Наші політики (а хто в нас не переконаний, що розуміє політику?) мають тепер нагоду, дати волю своїм симпатіям і головню антипатіям до осіб; і заявами сих почувань дуже часто закривають свій дешевенький патріотизм та наївний погляд на жите суспільности. Вже-ж не без того, аби не було в нас на що обурювати ся, але в тім і біда, що по тім патріотичним обуренню пересічного Русина і підписаню якої небудь адреси недовіря чи телеграми, Русин думає, що Бог знає яке важне діло зробив і може спокійно даліше нічого не робити.

Єсть у наших думках і поступках в Галичині така мішанина, що можна би не раз чудесно усміятися, як би не треба сумувати над такою недостаткою здорової логіки у наших патріотів навіть з „університетськими студіями.“ Вказу тільки на виступи католицьких священників против католицького союзу; на адреси обурення і недовіря священників для п. Вахнянина, котрий в раді державній з нагоди заборони віс говорив іменню в інтересі священників против радикалів. Можна з п. Вахнянином не годити ся в поглядах на заборони віс; розумію і се, що н. пр. радикали і навіть не-радикали мають причину не годити ся, — та чому священники наші в тім випадку воляли обетати за радикалами разом з їх Йосифинським патентом і безбожністю, того ніяк не розумію. Коли нагадаю факти, що деякі священники свої не зовсім красні вчинки обороняли вказуванем на радикальну агітацію, якої не раз і не було, то мені тепер незвичайно чудно, що они гнівають ся на п. Вахнянина за те, що він виступив против радикалів.

Але се іменню свідчить як найлучше о тім, що в нас цілі верстви інтелігенції (як н.

пр. священники) дуже часто своїх власних інтересів не розуміють — і коли прийде зі Львова рада в часописи, що правовірний Русин на провінції повинен в данім випадку виявити своє обурення, Русин обурює ся, не розбираючи, чи є за що і чи треба за все обурювати ся.

На такі дешеві заяви патріотизму у нас звертає ся без потреби більше уваги, ніж они гідні; адресу недовіря вважає ся чимсь таким важним, що оплатити ся стягати сотки людей на віче лише для ухвалення сеї адреси; містик Данило на яких там небудь зборах побожного товариства своїми візіями такого клина забиває ще побожнішим католикам в реверендах, що ті готові ширити атеїзм, аби лиш розбити католицький союз; Дьло покликає ся на чисто капанські аргументи Богу душу винного Душиастиря, аби лиш доказати п. Барвінському, що він іде також против С. Е. кардинала (хто би в то повірив!) — одним словом, весело на Русин!... А вже чого як чого, а того славного „хлопського розуму“ у нас тепер не глядай; перевів ся вже...

У такім загальнім настрою просто небезпечно було би прийти до галицького Русина і сказати ему: „Мій любий! Що ти на то скажеш, що ми зложили на будову руского театру 25.601 зр. 56 кр.“ — Що значить у него такий факт супротив того, що комісар розв'язав віче? Єго вся душа така озлоблена на всіх комісарів, міністрів і президентів, що коли-б він міг тих всіх панів вислати до Бразилії, аж тоді може звернув би увагу на себе і на своїх братів-Русинів. Але й за се не ручу, бо єго ніхто не вчить сподівати ся також на себе, а не лиш на самих послів та президентів.

Тимчасом як би можна у нас яким чудесним способом звернути хоч половину уваги і енергії Русинів на роботу у себе в народі, що би то можна осягнути! Навіть у нас, у тих „бідних“ Русинів... Двадцять п'ять тисяч зр. зі складок Русинів зібрати до кількох літ — се-го-ж у нас ще як світ світлом не бувало! Як же не звернути уваги на такий цікавий і поучаючий факт самопомочи?

Нічого з того! У нас сей факт пішов як новинка по газетах разом з самоубійствами та з любовними пригодами якої там американки. На тім факті не найшли нічого поучаючого. А тимчасом мені видить ся, що зможу все того, що ми самі осягнули за тих кілька останніх літ, сі 25.000 зр. найважливіші, не тим, що они становлять такий маєток (хоч за него ще театру не вибудуємо), лише тим, що Русини, коли хотіли, потрапили зібрати складками таку будь-що-будь значну як на нас суму. Значить, найшов ся у нас один такий план, що одушевив і захопив

широку масу, почавши від великих патріотів аж до гостей на весіллях і забавах, котрих навчено, що єсть якісь народні цілі, і до селян, котрі та кож по змозі складали ся на театр.

Хоч як ся будова руского театру для кількох соток Русинів у Львові здає ся мені утопією, а прецінь та утопія „видерла“ від байдужих Русинів 25.000 зр. Чи-ж се не цікаве і не поучаюче? Оно вчить нас, що як би наші часописи хоч половину тої уваги, яку посв'ячують політиці, обернули на штуку, науку, літературу, то наше заінтересоване загальне не було би таке страшно одностороннє і таке безнадійне. Політичні події — чи ми тому винні чи невинні — мало коли підносять нашого духа; у них і не бере загаль участі. А тимчасом є ще такі справи, в котрих всі можуть брати участь, можуть одушевляти ся, можуть находити освіту і вдволене; є такі справи, від котрих не менше, як від політики залежить розвій народу. А про ті справи ми забуваємо.

Шкода, величезна шкода, що в нас се забує ся. Навіть ся справа будови театру, що так одушевила на якийсь час Русинів, за безнастанним політикованем загально пішла в забуте; ніхто не старає ся у нас одушевлене до сеї справи даліше підтримувати — і тепер уже складки на театр не збирають ся. Хто тому винен? А хто-ж би, як не ті учителя народу, наші дуже потітні часописи?

В цілім кермованню опії і освіти читателів у нас від давних років знати зовсім фальшиву педагогічну методику. Цілі покоління зросли на такий односторонній науці — і тепер ти видавай н. пр. хоч і який цікавий літературний журнал, читателів на него не найдеш, ніхто до того не цікавий, бо ніхто того не вчив публіки.

Ми в Перемишлі зібрали були немалу суму на будову театру; свідчило се іменню о тім, що я кажу: о одушевленню, обнимаючим ширші верстви, — так, що-ж? Коли бачиш таку путаницю на Русі, то мимоволі охолонеш. І мені особливо жалко тої енергії, яку знати було в збірраню складок на театр. Як можна такий дійсний капітал, як одушевлене, так мало вжити? Як можна н-а-о-мі-є-ць ширити непевної вартости всякі обурення і недовіря? Що властиво в результаті знає читатель такого Дьла або Галичанина, перерісавши по 300-аркушів друку на рік? Чи не набере він зовсім сумішного, наївного переконання, що як би Романчук був президентом міністрів, то упорав би ся з всіми і аж тоді було би Русинам добре, без ніяких заходів самого народу?...

Ми мусимо жадати безумовно від наших часописів, аби у план своєї науки

зав Михайлови женити ся, а потому, не питаючи навіть єго богато, покликав сусідів і післяв людин до вїтвової Маринки. Аж тоді показало ся, що і Варка була за Михайлом, бо як почула, що він сватає другу, побігла до сусідки-попівни та в плач, та нарікати! Втираючи запаскою слюзи з веселих все, синих очей, она повтаряла змідно: „Ратуйте мене, паннулицю, ратуйте!“ Гадав би хто, що єї хотять убити. Попівна признала до себе Михайла: бучім-то наймати у нього фіру до Тернополя, і далі полетки взяла розшукувати про Марійку та Варку та єго свати, а коли прийшла на то хвиля, сказала ему прямо, що після данного знаомства з Варкою він не повинен сватати Марійки. Відному паробкови аж слюзи станули в очах, він всю вину зложив на батька, а далі нарікав і на Варку, що она з сьміхом слухала єго слів, коли він розказував їй про подружжє і все показувала, що він їй байдужий — а впрочім про Варку таке повідають, що батько ему не дозволить з нею женити ся. І відійшов з чимось рішучим.

Не минув ще і тиждень, як підняла ся буча: Михайло звернув вїтвови за могорич. Гадав вїтг, що відетрашить єго високим викладом, начислав собі коштів аж на одинадцять єрібних, грозив старому карами, то обіцяв всім вигоди, але Михайло такої не послухав, а одинадцять єрібних як один крейцар положив вїтвови на сьрину і почав водогити ся з єго старим. Тай переміг. Правда: сих м'ясниць не було вже нічо з того, але то через Варчиного вїтця. Він не хо-

тів весілля справляти: казав, що стягнув ся з послидного на старшу доньку, а проле, що мало би прийти Варці, обтяжене вже довгами і заставлене на пару літ. Та Михайло тим не журив ся: сказав, що не хоче маетів, а бере Варку та йде з нею на скарбову хату — стане за форналя. І сьим налякав рідного батька, а старому Процеві дуже підобрив ся. Бо він хонив єго за слово: на весілля стягнув ся якось по великодні, поля не дав — а Михась мав свою любовку.

Тепер они щасливі. Люблять ся, як голуби, Михась вдволенний, Варка на все село найкрасна молодичка. Старому она припододала ся, аж хвалить єї між людьми, що й за небіжжє жінки не було так, як тепер, бо невістка ходить коло нього, як рідна донька, хату прибрала, як чітко, подвіре обмітає, як сьвітлицю і варить, як кухарка в шавдарів, а все весела, все шебече. Михайло не може влякуватися ся нею, не пускає єї в поле, щоб не обгоріла, каже їй лиш хати вантрувати, привозить їй з міста — як коли поїде на торг — дарунки, а коли она йде кудись, то каже їй приходити до себе, і сам оглядає, як вивизала хустку на голові. Старий на то дивить ся крізь пальці. А Варка все чепурна і в претенсіях. Коли складала першу пізиту попівній, то висунула знід хустку мунки на чоло. І так она все ходить, не зважаючи на споконичну моду, після котрої наряджати ся відданий, ше єї баби і прабабуна.

Завистні люди взяли єї на язик. Певно, бо Михайло, мабуть чи не перша партія в селі,

пропав для всіх чорнобрових, для всіх свекрів через Варку, за котрою на азість красавицям тельмон ходили паробки, але нікотрий (на втіху богатым) не думав по правді женити ся з нею, небогатою. Выгадали, що Варку (таку молоду) старий Проць мусів віддати, хоч зазначив ся на весілля, що іменню попівна поличила сорок левів, щоб покрити сором своєї сусідки. І дехто вірив в ті слетні. А тільки слетні були єс, бо тепер вже все винишло ся. Правда лиш то, що Миколо була она дуже рада, а він поїхав до Бразилії.

Але ті брехії і слетні не мішавуть ні троха познати любові пари. Єсть одна хмарка, котрої тїнь налягає на ясний світ щастя, бо Михайла (дядьчого-там) мають ще раз покликати до браки, але Варка не дасть журити ся. До браку ще далеко, у старого є грошники, думіє панам поклонити ся, тому Варка і далі весела та любя... Як сонце пролизує і розганяє мрак, так она сідзує тїнь смутку на Михайловім чолі.

Тай щастем їх, правдивим щастем радіє кожда права душа. І попівна дуже радіє; радіє, що на бідній, рускій, ображеній землі, котру пощочиною зневажений мужик кидав для бразилійського гаразду — єсть хоч для двох єрдець рай.

Гаразд Варко — гаразд Михайле! Жийте много літ!...

приняли і інші інтереси, не лиш політичні, і знання їх учили так само завзято, як учать політики. Також і всякі сходи та збори доконче треба ужити на се. Без того наша суспільність вічно буде виглядати так, як та каліка, в котрій одна половина тіла жива, а друга спараліжована.

Spectator.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 20-го жовтня 1896.

Архикнязь Людвик Віктор приїхав в понеділок incognito до Львова на кілька днів.

Іменоване. Концептовий практикант при фінансовій дирекції Лев Вінклер фон Зефельс іменованій концептовим практикантом при буковинським правительством.

З черновецького університету. На місце перенесеного ректора нашого університету д-ра Грузи відбуде ся новий вибір ректора у вівторок, дня 27-го с. м. — Заразом подаємо цікаву вість, що бюджетова комісія ради державної рішила минулої суботи удержувати оплати від колегій на університетах для звичайних професорів; для надзвичайних професорів і приватних доцентів остає та шкільна оплата приватною власністю.

В справі австро-угорської угоди забирали в неділю аж три угорські міністри слово. На той день скликали они своїх виборців для вислухання посольського справоздання. При сій нагоді міністри Банфі, Люкач і Ердеї заявили, що жадане, аби підвищити угорську квоту, є цілком несправедливе і що они зовсім годять ся на становище угорської депутації оплат. Банфі запевнив ще своїх виборців, що буде старати ся довести до порозуміння між обома правительствами і депутаціями оплат без змішання корони. Коли так, то наше австрійське міністерство буде мати дуже трудне становище: з одної сторони неподатливість Угорщини, а з другої сторони справедливі жадання всіх краєвих соймів, щоби зменшити австрійську квоту. Мабуть таки не обійде ся без інтервенції корони.

Нова філія „Рускої Школи“ заважала ся у Вишнівиці і буковинське правительство вже затвердило статут. Тимчасовий комітет екликують отже перші загальні збори філії „Рускої Школи“ у Вишнівиці на неділю, дня 25-го с. м., на 3-у год. пополуночі до народної школи у Вишнівиці і запрошує отсим всі рускі товариства, учителів і взагалі щирих Русинів, котрим добро рускої школи лежить на серцю. Товариші! Прибудьте як найчисленнійше! Порядок денний ось такий: 1) Вступне слово; 2) вибір виділу; 3) рішні внесення. — *Комітет.*

На штуку штуку. В Збаражці мало дня 12-го с. м. відбули ся віче для наради над виборами до повітової ради. Позаяк повідомлене о вічу подано до староства за пізно о 3 години, (!) то староство заборонило віче. Тоді скликав Янко Остапчук на той сам день довірочні збори до близького села Базаринців. Коли вже селяни зійшли ся і радили, прийшов нараз комісар і хотів увійти до салі. Але Остапчук заявив, що без легітимачії не впускає нікого до салі і що устні зарядження староства не обходять его. Тоді комісар забрав ся зі встидом, а збори відбули ся спокійно і після порядку. Вже все скінчило ся і лише деякі люди були ще на подвір'ю і в хаті, коли прийшов инший комісар з жандармами і хотів увійти до салі, щоби переконатися, чи все в порядку. Він навіть показав легітимачію, але лише для себе, а для жандармів ні. Зборів вже не було, тому і сей комісар мусів зі соромом забрати ся. На такі штуки беруть ся вже й наші селяни.

Клопоти з рускими книжками. Недавно жалували ся в *Діло* родичі руских дітей в Галичині, що в книгарнях беруть за книжки більше, як стоїть надруковано на окладинах. Опісля таке саме доносене стояло про книгарню Шалого в Чернівцях, котрий за руский катехизис вазав не 50 кр. (як належить ся), але аж 70 кр.!

У нас в Чернівцях взагалі велика біда з рускими книжками. Хочеш мати якусь шкільну книжку, то мусиш чекати кілька днів, ба часом і цілий місяць, поки книгарник спровадить зі Львова. А коли Русин хоче купити який твір, то в Чернівцях его ніяк не дістане. Треба самому замовляти книжку з товариства ім. Шевченка, бо книгарник рахує собі порто дорожнє, як его коштує. Зважмо ще до того, що тепер з кожним роком більшає попит на рускі книжки, бо росте число руских учеників в рускій гімназії. Тут дійсно варто би подумати над скорим заложенням власної книгарні, котра властители певно принесла би немалий зиск. Наше тов. „Руска Бесіда“ повинно сю гадку взяти під зрілу розвагу.

До відомости емігрантів. З огляду на розрухи в Бразилії заборонило італійське правительство, приймаючи емігрантів на кораблі в Генуї. В наслідок того мусять 5000 емігрантів з Галичини і Угорщини, котрі тепер знаходять ся в Генуї, вернути домів, бо годі буде їм ждати так довго в Генуї, чужім місті, поки устануть розрухи в Бразилії і італійське правительство зможе знести своє розпоряджене. Подаючи се до загальної відомости, остерігаємо наших людей, щоби не вибирали ся в дорогу, бо дармо лише потратять свої гроші і в нужді опісля вернуть домів або згинуть з голоду в чужині.

Союз львівських шевців. Під такою назвою заважало ся у Львові товариство, котрого членами суть самі шевці. Товариство має на цілі сполученими силами протидіяти заграничній фабричній конкуренції, головню-ж дістати в свої руки доставу обуви для армій. Товариство хоче також заложити загальний варстат і склад обуви де кожний член міг би віддавати свою роботу в коміс.

150 мільонів на переселення жидів. Після відомостей *Dziennik-a Polsk-ого* одержав один визначний проводир жидівських сіоністів у Львові лист від д-ра Теодора Герцля, автора знамого твору „Жидівська держава“, з відомістю, що один англійський мільонер хоче жертвувати 150 мільонів для відновлення палестинської держави. Однак мільонер жадає доказів, що польські жиди дійсно хочуть вивандрувати. Отже др. Герцль просить, щоби львівські сіоністи ширли сю гадку і збирали підписи. Християни против такої пропаганди певно нічого не будуть мати.

Великі огні тепер лучають ся в Галичині майже кожного дня. І так в п'ятницю від полудня зачав горіти Нараїв. Згоріло місто і Лапи, т. є. понад 300 номерів. Погоріло і руске приходство; церков уратовано. Жиди вибрали ся до Бережан, а християни плачуть з розпуки на згаринах. Шкоду поки-що годі обчислити. — Дня 13-го с. м. підняв хтось в дворі гр. Ст. Стадницького в Хідковичах гумна і дві стирти збіжжя, так що три стодоли враз з кератом та молотівницею згоріли до тла. Самого збіжжя згоріло над 2.000 кін. Шкода величезна, однак доси не можна єї ще обчислити. — В Золочеві згоріла оногодні хата і стодола, а в огні згинули двоє людей та деяка худобина.

Здичілість. Лучає ся часом у нас, що студенти в своїй молодечій легкодущности деколи позвозять собі жарт, на який під иншими обставинами ніхто не згодив би ся. Тоді все так толкують: от забавив ся молодий студент, то не можна єму сего брати за зле. Коли однак студент, до того академик, в тверезім стані накинє ся на безбронну жінку і єї тяжко побиє, то таке поступованє не можна инакше назвати, як здичілістю. А такий випадок лучив ся в неділю, де академик Е. З. побив тяжко стару жінку на ул. Франца, і то при людях. Очевидно збігла ся на крик жінки і єї дрібних дітей велика товпа народу, що ще було прикрийше. Против здичілого академіка внесено жалобу до академічного сенату і суду.

Намірений замах. З Мадриду доносять: Тут намірено виконати замах на двірський поїзд, котрим король Альфонс XIII і королева-регента вертали із Сан-Себастьяно до Мадриду. На шляху найдено бомбу, котра мусіла би була вибухнути і наробити страшний спустошенє, коли би на ню був наїхав поїзд. Зайнятий будинок

найшов єї ще вчасно і перед приїздом поїзду єї усеунув.

Нещасливий випадок. В Запотові під Львовом гнали молоденькі пастухи товар на толоку. Між ними був також 10-літній Павло Ференц. Пастухи прийшли до рова, наповненого водою. Ференц не хотів обминути того рова, тож загадав его перескочити. Та не досягнувши другого берега, впав Ференц у рів і втопив ся. Єго товариші мовчали о сій пригоді і аж сими днями найдено трупа нещасливого пастушка, коли вишили на верх.

Торговля людским товаром. Против вивозу дівчат до Аргентини заважало ся там товариство „Société de protection et de secours aux femmes amenées par émissaires“. Оно вже повідомило австрійські власти і деякі дзєвники про шайку, яка вивозить дівчата до Аргентини. Та шайка мала вибрати ся недавно до Австрії. Центральні власти повідомили о тім приїзді підвладні органи, щоби нагадали за роботою шайки. До неї належать: Герц Лябледовский, Гейох Коген, Мойсей Гайст, Лейба Мунд, Соломон Блюм, Менахем Шульрайх і Анна Стражевська. Они вивозять дівчата на Генуу, Марсілью, Шербург, Гавр, Ла Пале або Сугамитон. В готелях „Аквіла“ і „Лігурия“ в Генуї мають постійно запас дівчат для дальшого переїзду до Аргентини. Як видно, переселені бар. Гіршом до Аргентини жиди, замість займатись честною працею при хліборобстві волять торгувати „людским мясом“.

Добрий радник судовий! Велику сензацію викликало в Берліні відкрите тамошньої поліції що судовий радник Леві допустив ся перед кількома днями злочину влому і крадежи цінних паперів. Коли Леві бачив, що поліція попала на єго слід і леда хвиля грозить єму ув'язненє, порішив відібрати собі жите і своїй жінці. Штилетом поранив тяжко жінку, а коли она вже не показувала признак життя, пробив собі серце і впав труном на місці. Однак жінка, хоч тяжко поранена, жие і лікарі мають надію удержати єї при житю. — Таке доносять віденьські часописи; не знати тепер, як собі витолкувати телеграму в сьогоднішній *Buk. Post*, що мовляв „радника Левієго убито.“

Померли о. Іван Тарнавський, гр. кат. парох в Трійці, добромільського деканату, в 77-ім році життя, а 47-ім євзаченства; — у Львові Марко Збоїньський, один з першорядних артистів польської сцени, в 50-ім році життя.

Телеграми „Буковини“.

З дня 20-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засіданє 19-го с. м.) Палата прийняла одностайно цісарське розпорядженє в справі підляг для тих, котрі потерпіли від елементарних нещасть. Дальше прийнято резолюцію пос. Діка визнаючи правительству, щоби оно до місяця зажадало ще євентуально потрібних сум на ту саму ціль. — Опісля приступлено до спеціальної дебати над законом о своїні. До § 1 вісе пос. Носке, щоби держава покривала частє видатків для тих громад, котрі не можуть понести видатків закону о своїні. Пос. Ніцше вісе, щоби лише громада мала рішати о прийнятю в громаду. Слідуюче засіданє в середу.

Відень. З нагоди ювідею 50-літньої служби шефа генерального штабу, фельдцеймаштра бар. Бека, написав цісар до него-ж писмо, в котрім висказує своє задоволенє з єго дотеперішньої діяльности і надає єму великий хрест ордера Стефана.

Вісбаден. Царська пара відїхала віден до Нернбергу.

Цетіне. Князь Никодим, княгиня Олена і Анна і князь Мірко відїхали до Риму враз із італійським престолонаслідником і князем Генуї.

Атени. Асту доносять з Царгороду, що американський корабель одержав наказ, есентуально силою переїхати через Дарданелі. Два турецькі торпедові кораблі віділили до Дарданелів, а два до Смірни.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора н. к. хірург. клініки університетської
Білорота-Гуссенбаєра у Відні
находить ся

в Чернівцях, уліця Мецгера ч. 25.

В справі приймає хорих і інших інформацій
треба удавати ся до управителя приватної клініки Д-ра
Квятковського в Чернівцях, уліця ратушева (дім Вішоф-
фера.) (59—100)

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

уліця Петровича число 2,
має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану
Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892,
1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7
разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

П. Т.

Отримую честь повідомити шановних від-
бирателів, гостей і публіку, що я перебрав істау-
ючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вині делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під
моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку
за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і
прошу укліно, мати те саме довіре на даліше і
для мене, при чім запевняю, що все старатиму
ся задовольнити шановних гостей добірними това-
рами найліпшого сорта, низькими цінами і
уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанням

Стефан Гаїна.

Прекрасна повість Ольги Ко-
блянської „Царівна“ вийшла
накладом „Буковини“ окремою
книжкою, котра має 424 сторін,
вісімки, і коштує лише 1 зр.
20 кр., з пересилкою перекомен-
дованою 1 зр. 30 кр., з рекомен-
дованою 1 зр. 40 кр. Передмову
до повісти написав Осип Маковей.
„Царівна“ так своїм змістом,
артистичним обробленням, як і бла-
городною тенденцією визначає
ся дуже поміж нашими новітні-
ми повістями.
Купити можна в редакції „Бу-
ковини“. Тут також можна ді-
стати оповідане О. Я. Конисько-
го „В день сьвятої волі“ за
10 кр., з пересилкою 12 кр. і
оповідане Т. Гайна „Перші
Зорі“ за 30 кр., з пересилкою
35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство
асекураційне, припоручене Веч. Ду-
ховенству і всім вірним через
Впреосв. Митр. і Преосв. Еп.
Ординарияти всіх трех галицьких
Епархій, обезпечає будинки, скот, госпо-
дарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно
в стогах і будинках против шкідливи-
х за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по
пожарі, а договори асключені з першими Товари-
ствами контрасексураційними подають „Дністрови“
можність обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові
при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найко-
ристіший усяля і видає поліси і квити в руській
мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стова-
ришене зареєстроване з обмеженою порукою, при-
ймає від своїх членів і третих лиць вклади до
опроцентовани по 5 процент. Гваранція цілкомита.
Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки
власителям реальностей, вілних від тягарів, на по-
рукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята
часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею
і приймає з остерожністю лише флаш-
ки зі знаменним охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній закладі
Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
єної вже на позолоті, виносить 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-
ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при уліці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські
в мовах руській, польській і німец-
кій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами
до своєї рускої друкарні!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1138	657	1028 550	До Снятина, Коломиї, Ста- ніславова, Львова, Кра- кова і Відня	347	941	1029 538
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717	1048 616
3 Новоселиці, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиці			430 631

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час ріжнить ся від
чеського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на
черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковина“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Результат жнив у всхідній Галичині і на Буковині в році 1895-ім.

Написав

Вячеслав Будзиновский.

(Конець.)

Понеже в продуктивності рілї захо-
дять разячі ріжницї між поодинокими окру-
гами, подаємо кілька один гектар дає пе-
ресїчно сотиарів метричних

В повіт.:	пшениці	жита	ячменю	вівса
Чернівці	11-1	9-9	15-6	11
Садагура	11-6	10-5	15-6	11-7
Гура-Гумора	8-2	8	12-1	8-9
Солька	7-7	6-5	11-2	8-8
Дорна Ватра	—	4-6	9-3	6-4
Кімпожунг	5	4-6	9-3	6-4
Кічмань	10-7	9-6	15-5	4-5
Заставна	9-6	8-6	15-3	11
Радівш	9-8	9-6	14-1	10-6
Селятин	5	4-9	9	6-4
Серет	9-3	7-8	13-6	9
Станівці	11-6	10-6	15-6	11-9
Сторожинці	8-2	7-3	11-7	10-2
Сучава	11	10-1	16	11
Усте-Путилів	4-9	5	9-6	7-2
Вашківці	11-4	8-9	14-7	9-5
і Вижиця				

Ціни збіжжя і видаїність одного буко-
винського гектара в грошах, подали ми
вже в загальній таблиці попередно, для того
тут їх те повторяємо. Рільна продукція на
Буковині стоїть, як вже сказано, о много
вище, як у всхідній Галичині. Буковинь-
ська рілля видає більше зерна на міру, а

ще більше на вагу, видає більше соломн.
З тої самої просторони, з котрої Галичина
збирає 100 см. пшениці, збирає Буковина
122-6 с. м. Продукція жита, вівса, куку-
рудзи і ячменю у всхідній Галичині має
ся до їх продукції на Буковині, як 100
до 148 : 139 : 146 : 158!

Між 19-ма австрійськими краями зай-
має Буковина десяте місце під взглядом
управи пшениці, дев'яте жита, друге вівса
і кукурудзи, а під взглядом управи яче-
ню, перше! Гектар на Буковині дає пере-
сїчно 14-5 с. м. ячменю, коли Чехи, дру-
гий по Буковині край, 13 с. м. (всхід-
на Галичина 9-2 с. м.) З тої самої про-
сторони, з котрої Буковина збирає 100
сотиарів ячменю, збирають Чехи 89-6, а
всхідна Галичина лиш 63-4 сотиарів.

Однак про те все не можна сказати,
що буковинський рільник як найліпше вико-
ристовує свій природний капітал, землю.
Рільництво буковинське не може під мно-
гими взглядами рівняти ся з чеським.

Буковина презентує ся гірше від Че-
хів тим, що менший процент рілї засїває
реентовими плодами. (З винятком ячменю,
стоїть она під тим взглядом гірше навіть,
як Галичина.) На Буковині нема цукрових
фабрик, тож не можна було до тепер управ-
ляти на більшу скалю цукрових бураків.
Правительство не журить ся управою тю-

тюну, а хмелю також не бачимо в реєстрі
плодів буковинських.

Сего року роблять ся заходи над осно-
ванем цукрової фабрики — через те при-
буде буковинському рільництву нове сред-
ство до збільшення вартости продукції.
Если-б під ячмінь ішло так як в Чехах,
15-46 процентів всеї рілї, то є 44,579 гекта-
рів (о 1.1661 га. більше), продукувала би
Буковина о 167.968 сотиарів, а при чеській
ціні о 2,089.317 зр. більше, як тепер. Над
два мільйони зискати в такім малім краю, як
Буковина, се також щось значить!

Північні повіти краю надають ся ду-
же до управи тютюну. Тимчасом під тю-
тюном було лиш 12 гектарів, то є 0-004
процент рілї. З тої просторони зібрано 108,
словами сто і вісім сотиарів тютюну дале-
ко не першої якости. По 9, виразно: де-
в'ять сотиарів з гектара, коли в Галичині, тій
намі зматованій Галичині, де рільна го-
сподарка зійшла нязне абсурду, гектар
дає 17-5 сотиарів! Буковинська земля і
клімат надають ся ще ліпше до управи
тютюну, як в Галичині. Майже весь куку-
рудзний ґрунт можна би взяти під управ-
ву тютюну. Если-б однак лиш четверту его
часть ужито на ту ціль, мали би ми в Бу-
ковині 18.638 га. під управою тютюну, що
при галицькій вже видаїности дало-б нам
326.165 сотиарів тютюну. За тої тютюн ма-

26)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з пороскою

Хр. Віктергіельма.

(Даліше.)

Часто ставало Фріцови дивно, що він жи-
ве такий самотний, але се було успокоююче
і вносило мир і щось мов би дитиняче чувство в
его душу, коли він у сонні дні перележував
цілі години і придивляв ся морській травині або
молодому рибникови, а між тим полоскали одно-
стайно тихі хвилі об лодку, що поволі сунула
ся за слабою струєю моря, або коли любував ся
підчас сірої та мокрої слоти тим, що чалавав у
високих чоботах та грубій бурці наче той ри-
балка. А відтак робив довгі прогульки на морі,
а потому знов ловив риби з Іваном.

Господина казала нераз, що він якийсь див-
ний чоловік, коли до пізна в ночи сидів при
світанні місяця на горістім березі та прислуху-
вав ся, як ріжнородно клекотіли рухливі хвилі,
або шуміли верхи дерев, чи далекі водопади. Она
не розуміла, за чим він так дивить ся, але вла-
стиво се не обходило її нічого. Пречинь він був
приязний і хороший чоловік, а вже там місці
люди все якісь такі дивоглядні.

Одно, що его часто гризло, було се, що як
збуджували ся в нїм дитячі чувства, вниклювали
ся і згадка про Веделя Стегнерзена. Сей був так

нерозривно звязаний з его згадками молодости;
він чув невисказану порожнечу в свідомості,
що Ведель так далеко від него, і з тою прига-
дкою виринало усе, що було в минулому, одно
по другім, в его уяві. Але коли прийшло кілька
таких днів, що его пригнетали, то він проганяв
їх з рішучістю від себе. Власне се минуле він
хотів доконче забути, вичеркнути з пам'яті.

Тоді кликав до себе Івана, сего чоловіка
буденних змагань і коротких галок; в его розмо-
ві не було небезпечности забавити ся.

Одного вечора хотіли Іван і він вертати
до дому з виправи за рибами. Они перестояли
своєю чайкою уже дві-три години на однім і
тїм самім місці, поки риба почала брати, але по-
тому був полів багатий, і они замірили тепер
повертати. Іван був звичайно мовчазний і де-
коли навіть простакуватий в відповідях, але з
спокійним, добродушним лицем сидів собі на се-
редній чайки. Череняна фаяка сиділа у него не-
звичайно далеко в нутку рота, а рука працювала
при саку з певною регулярністю. Раз сплю-
нув, раз тягнув з усеї сили, раз кидав нові сі-
ти, раз попускав шнур, потім знов сплюнув і
починав знов тягнути, все з незрушимою пова-
гою. Се годило ся в правліз дуже добре з на-
строєм Фріца: він не хотів взагалі мати коло
себе жадної балакучої людини; і не багато слів
було чути між ними, коли ловили рибу.

Але пречинь був Іван в добрім розположе-
нню духа. Нині удав ся був полів багатий, і він
знав, що крім деяної заплати дістане всі риби,

з винятком тих, що Фріц привозив домів, а їх
було по правді не багато. В повороті розбалакав
ся трохи Фріц і они говорили про Івановий дім
і родину, про его жінку і діти.

„Ой так, она роботяща жінка і розумна“,
сказав Іван, веслуючи довгими правильними у-
дарами; „дома она завжди була господарна.
Правда, се добра жінка, не можу сказати інакше.“

„Але ти маєш так багато дітей, Іване“,
завважав Фріц, „ти не повинен був женити ся
так вчасно, тоді міг би був дещо зложити.“

„Правда, вже так якось складало ся. Але, ви-
дьте, жаден не прийде до розуму, доки не оже-
нить ся. — А потім се одна утіха, так я міркую,
яку маємо ми, бідні люди“, додав по довшій пе-
рерві, в якій певно роздумував глибоко про не-
змінні призначення життя.

„Але мені-ж здає ся, що мусять бути дуже
тяжко вижити їх“, замітив Фріц. „Ти без на-
стану на воді, літом і зимою, і бореш ся о своє
життя.“

„Ба, але як потому приємно вертати домів,
вірте мені, тай ми не терпимо нужди, бо сходять
ся нам оба кінці, як то кажуть.“ Знов наступи-
ла павза, а підчас неї виглядав Іван знов дуже
задуманий і сплюнував далеко у море. „Оно так“
говорив даліше, „мов би Бог викладав благосло-
венство в працю, особливо як чоловік і жінка
тримають ся разом в добру і злу годину у сил-
ній згоді. Ми ще ніколи не терпіли голоду, що
так скажу, а нас є дома вісім голів.“

„Тут знов они зйдуть ся з своїм Богом“,

ла-б Буковина що найменше 12 мільйонів зр!

Цифри ті показують нам, що так галицький як і буковинський рільник не експлуатує землі своєї так, як би се можна було робити, що рік-річно лишає багато мільйонів закопаних в землі. А для кого, чи для дитини своїх? Скорше для тих пейсатих і інших заводок, що заберуть спадщину по ній!

І що з того? Яка користь з того обчислення, котре виказує, о яку суму земля наша позваляє збільшити продукцію рільну? Чи є рада, котра спонукала би наших рільників, змінити свій теперішній спосіб господарювання? Перша рада, котра кождому насуває ся, є просвіта, освідомлене рільників, як они марнують з власною шкодою сили природи, і навчити їх, як повинні господарювати, щоби оскільки се можливе, експлуатувати свій капітал. Значить треба: Розширювати економічні брошури і часописи, уряджувати агрономічні виклади, уряджувати господарські вистави і преміювати ліпших виставців, засновувати популярні школи агрономічні... Се вже тут і там робить ся, хоч в малих ще дуже розмірах. Все те однак, хоч би було зроблене і на більші розміри, таки не доведе до цілі. До піднесення рільництва оно у нас не причинить ся. Оно не переломить теперішньої руїни, особливо у мужиків, котрим віковичний плеєдрия господарський, недбальство, брак спекулятивності і запопадливості перейшов вже в кров і кости. Тут треба кріпших средств.

З теоретичної науки, з викладів, брошур і статей газетарських мужик нічого не навчить ся, а если щось і затамить собі, то се на ній не зробить аж такого вражіння, щоби він змінив свою систему господарську, до котрої вже его традиція, якої держав ся від дитинства. Теоретичні відомости повинен він набувати рінобіжно, а навіть яко результат практики.

думав Фріц і тим закінчив розмову. „Біда спонукує їх до завзятої енергії і опадности, а они називають се Богом! Але власне се безсильне здаване ся і несвідомість прав істини доконує, що чують ся щасливі в своїй пригнобленій нищоті.“

Однак через кілька днів він все якось мусів звертати річ на розбиранє Іванового домашнього життя-буття. Ему видавало ся дивним, яку силу має жінка над унесою чоловіка, що він дасть ся нагнути і повести і допровадити себе до того, що дійсно чуже задоволене в тяжкій борбі о удержанє численних дітей.

А як се діє ся на тій нерівній стежці трудно і борби, що ті бідні рибалки зовуть житєм, кілько се мусіло тогди значити у тих, котрим дорога життя така рівна і гладка, що кождий маленький проблиск правдивої жіночості може відбити ся і підвести? Если що небудь заслугувало би на назву „Бог“, то мусіла би бути тим ся містична сила в душевній відношеню межі любленим мужем і люблячою жінкою. Се любов сить також і в житю самотнім тим, що він ознавався би чимось містичним, дійсно невинним.

Чим довше роздумував над тим, тим більше находила на него жазь негуча, несповідна, болюча, а прецінь приманлива туга. Заким же сам прочув, онакувала его згадка на душевне, розкішне уноєне, яке вишило з початку в его відношеню з Кларою. Він говорив тогди з жарту, але з задумовою гадкою, що відчув се про „свою квітку“ любови, що єї запах ніжний і уюючий їде за ним усюди і хоронить его

З викладів скористає він тільки, як той хлопець, котрого мати післала на науку до коваля, а котрий учив ся в той спосіб, що сидів в копні над варстатом, і придивляв ся роботі майстра. Вернувши до дому показав родичам свої відомости. „Умію робити пшик“, сказав. Розпалив жеlezо, вкинув у воду — і був „пшик“. Такий пшик буде з викладів і теоретичних наук.

Тут мусять вмішати ся законодавчі тіла і урядити се, що на малу скалю зроблено в Румунії. Держава повинна устроїти в ріжних околицях краю, взірцеві господарства, де би мужики господарювали під надзором урядників після найновіших вимогів рільничої техніки. Так ті мужики, котрі заняті при тій господарії на тих взірцевих господарствах, як і всі доокрестні села бачили-б наглядно, які користи приносить така господарка і як до неї забирати ся.

Такі взірцеві господарства можна би урядити в державних доменах, а там де їх нема, повинна держава ґрунта на ту ціль закупити.

Гроші на ту ціль не суть жадною утопією. Можна було найти 40 тисячів на прикрашенє Відня, можна буде найти стілько на ратованє від руїни цілої хліборобської класи.

Але така наука, хоч би і практична, ще не зовсім вистарчить. Держава повинна постарати ся о се, щоби мужикови уможливити раціональну господарку. І для того держава повинна постарати ся о се, щоби мужик міг справляти землю так, як справляє взірцеве господарство. На се потрібні машини треба визичувати мужикам через заводів стоваришеня рільничі, подібно тим стоваришеням, які хотіли завести Фалькенгайн і Ледебур. Держава повинна постарати ся о одностайні засіви і введенє в продукцію тих плодів, котрі рільники дають найбільший зиск, о те, щоби насіє було як найтійсною якості. Се можна досягнути в той спосіб, що держава через

против всякого простійшого і низшого зближеня.

Від того часу зробив він багато гідних досвідів, пізнав усю нищоту дуже з близька, але тогди — так, тепер дрожав наново, він тужив за чимось і в его нутрі палило ся, а прецінь се не мала бути она: се мало бути ще щось далеко делікатніше, але і сильніше.

Чи се він сам був справді, що давав ся увести таким мріям?

Він висміював свою власну романтику, коли не міг відорвати себе від місячних ночей на фіорді, якось при кінці серпня. Але такої они притягали его своїм блідим світлом, своїми легко вириваючими пригодами про морські русалки та своїми золотими привидами сонини.

Не хотів довше останати ся тут, пробувати тут, робило его сентиментальним і задумчивим. Хотів знову бути між людьми.

XXII.

Було се вже серед зими, серед правдивої, старої сніжної зими, коли настала дні з морозом, що справді аж дзвенів, а зі всіх сторін було чути веселе дзвенящее дзвінків.

Фріц любив такі правдиві зими, се відчував найбільше, коли за границею бачив тільки бруд та неприязну вогкість. Ні, тут дома було щось зовсім инше, додаюче сил в зимнім, черствім перебуваню на вільнім воздуху.

А потім давало се ему в его дотеперішнім знеохоченю до цілої суспільности дуже добре тло для змінюючих ся образів соціальної нерівности. Прямо спонукувала до естетичних ре-

заводів стоваришеня подавала би продуцентам відповідне насіє. А можна би се тим легше тогди перевести, коли-б ті заводи стоваришеня взяли на себе роль посередника між продуцентами збіжжя а его консументами.

В той спосіб, коли мужик буде бачити на очі користи з сеї методи, о якій ему учитель викладає, коли суспільність подасть ему спроможність, завести сеї новий лад у своїй господарії, аж тогди зріє наш мужик з давним руским „Най буде, як бувало!“

До ситуації в парламенті.

(Допис з Відня).

Старий парламент коротає лиш своє житє. Посли заняті більшою собою, як справами державними. Ті, що нічого або мало робили через ціле шестилітє, раді би чим-небудь покрити свою недолужність. Окрім того багато послів рефлектує більше на популярність, чим на позитивні успіхи. Холодні набирають жару, щоб виборцям своїм показати, якими би они стали, наколи би ще раз їх вибрано до парламенту. Тому і не чудуйтеся, коли в часі засідань ради державної при якій-небудь нагоді синляють ся громи. Man spricht zum Fenster hinaus.

Чи парламент старий ухвалить бюджет, се річ досить непевна. Ніодно сторонництво не має до сего щирої охоти. Онозичіоністи раді би неухваленом допачи правительству, другі сторонництва відносять ся до сеї справи рівнодушно. Они воліли би навіть, щоби по ухваленю провізорії бюджетової парламент розпався. Правительство не рішить ся в теперішній сесії на ніякий рішучий політичний крок. Оно буде лавірувати. Тому не можна говорити о тім, що би ґр. Бадені прихилив ся вже нині в сторону Німців або Чехів. А в такім прихизеню лежить все суть політики домітанської. Рішучий нахил до Чехів розірвав би Німців всіх, а се би вилинуло недобре на будучі вибори. Наклін правительства до Німців викликаний би знову тим більшою онозичією у всіх Славян, не виймаючи Польсків. Аж новий парламент розваже питання чесько-німецьке, оклаз котрого нині вертять ся все політична акція. Чехи розуміють вагу своєї справи, знають, що ся справа нині чи завтра мусить бути вирішена, і хотять ждати на її

флексий ся перемерзла, носилла, ледовата і заплала декаденція, як ему видав ся образ якогось чоловіка, що бігав по морозі зі старим, поруділим циліндром на голові і в позаниманій аж до самої ший літній загортиці, що носила на собі сліди колишньої елегантності, та з обвиненою на ший хустиною, що підозріло подобала на старі панчохи. Се рівнодушна, заведицька офіціозна цинка, тонка, непевна постава, зношене, коротке, вузке одяг, все те стояло в знаменитім контрасті до малої, непевної постави, що затягнула дороге футро високо на уха з великим чорним респіратором перед устами та делікатними футриними рукавицями на руках, так що зпід тої заслони було видно з чоловіка тільки двос запліх, пережитих очей. Пересит богатства і нужда убожества переходили попри себе, поглядуючи побіжно на себе. Що они могли думати? Може думав той в дорогім футрі, що він витиснув дещо з свого мастку тому в зношеній одежі. Хто се знає?

Коли Фріц давнійше вишивав між гурт у такий день, відчував все те більше як збірне вражінє краси і свіжости в сорокатім житю. Іграючи очі жінки під заслоненими воалками, веселий гамір самої і голосна гра дзвінків входили на перше місце; тепер він змрікував виразно, що став більше спостерегаючий і що его погляд заострился на дрібниці і контрасти. Була в тім особлива розкіш, проникати нужду, особливо тому, що єї можна було найти не тільки на улиці, але також і по салонах. Ему справляло задоволенє, що взагалі бачив так остро; в ній будило ся почутє відлати і під-

розв'язане аж до часу зборів нової ради державної.

Оскільки можна заглянути за куліси, то Чехи суть безперестанно в контакт з гр. Баденім, але не напірають на него з справою чеською, знаючи, що тепер не пора на її розв'язку. Як-раз тепер відбуваються у Празі збори провідників народу чеського. Там і буде порішена справа не на тепер, а на будуче. Можна догадуватися, що кроїть ся союз славянський, до якого увійшли би крім Чехів і Моравян також Словінці, Хорвати, Русини і Поляки. Коло сего ядра, скріпленого чисельно новими виборами, мала би уформувати ся будуча більшість в новім парламенті. До сего ядра прилучились би умірковані Німці, згруповані коло президента палати, бар. Хлюмецького, в числі до 40. До сего союзу приступили би і консерватисти чесько-німецькі і клерикали в числі до 80 членів. От такий гороскоп на будуче, а тимчасом вдоволяють ся всі звичайним ходом річий в деживаючій віку парламенті.

Посли рускі заходять ся тепер головню коло того, щоби в бюджетовій комісії була піднесена справа регуляції конгріву і заосмотрена вдовиць і сиріт по євнїчениках. З долею духовенства зв'язаний тісно зріст інтелігенції рускої.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 21-го жовтня 1896.

Є. В. Цісар дарував із своєї приватної каси погорільцям громади Шершенівців, борцівського повіта, суму 500 ар.

Руским послам у Відні подаємо до відомості, що трета руска читанка для бук, шкіл народних видрукована вже від кількох неділі, а ще й доси нема її в книгарнях, бо п. к. видавництво книжок шкільних у Відні не видає її книгарникам. В інтересі руских шкіл, що вже далі два місяці не мають для 5. і 6. року рускої читанки, просимо ва. послів, щоби постарали ся о як найскоріше залагоджене сєї некучої справи.

Іменини посла проф. Єротея Нігуляка обходила черновецька руска громада в пятницю товаришеским вечерком в читальні „Народного Дому“, при котрій нагоді відслонено портрет добре заслуженого патріота.

Руске драматичне товариство в Чернівцях задумує по довгий перерві розпочати наново

свою діяльність. В тій то цілі відбуде ся сєї неділі, 25-го лат. жовтня с. р., о 3 год. понодні в читальні Народного Дому головний збір, на котрий повинні прийти всі, що мають охоту взяти участь в сїм товаристві, котре крім ілюкації питомої драматичної і музикальної штуки має на цілі й доброчинність. Відзиваємось проте до ви. панів і панів, панночок і панничів, щоби прибули як найчисленніше на збори, вписались до товариства і взяли в нїм чинну участь, чим справлять собі і другим неодну приємну хвилю а й споможуть руску бурею і др. наші заведеня, що потребують дуже матеріальної помочи.

В Самборі основує ся тов. „Шкільна Поміч“, котрого статуту вже потвердило галицьке намісництво. Перші загальні збори відбудуть ся в суботу, дня 24-го с. м., о 7-й год. вечером в кімнатах „Рускої Бесіди“ в Самборі.

З черновецької пошти. Почтовими асистентами іменовані Клементій Фрідман з Серету, Михайло Якобан з Чернівців, Николай Никорович з Ілкан і Кароль Маєр з Лінцу.

На загальних зборах руского академічного товариства „Союз“ в Чернівцях, котрі відбули ся в неділю, дня 18-го с. м., вибрано головою товариства на слідуєчий рік студ. філ. Ореста Гандака.

Предвиборчий рух у Львові. Небавом має у Львові відбутися вибір двох послів до галицького союму з міста Львова. Отже доси залажено два комітети: загальний і горожанський. До загального комітету належать більше опозиційні елементи і поставили кандидатами проф. Соляського і редактора Кнїжє-а Lwowsk-ого Рєваковича. Горожанський комітет є представителем польської демократії, а его головними кандидатами проф. Балясін і Цесельський. Коли проф. Соляський говорив онюди перед виборцями, запитав его п. Нагірний про его погляди на справу руску. Проф. Соляський відповів, що від давна стоїть за рівноправністю Русинів на полі шкільництва і під всяким иньшим виглядом; єсть тої гадки, що годі зничити сего, що істнує, тож треба подати рускому народови способи і можність до самостійного розвитку.

Черновецькі вибори до міської ради займають тепер черновецьку пресу найбільше. Безперечно найбільше заважать при виборах голоси жидів. Тож ніяком оправдане, що кожда з двох партій старає ся о голоси тих жидів. Кажемо, що є дві партії, а сего перше не бувало в Чернівцях. Передшніми роками були ліберали одинокими панями в місті, до них прилучали ся Поляки. Сим разом виступили до борби пенасит-

ного, еси єму прийшла охота звернути на се увагу.

Але в глибині серця перемагав у него неспокій і туга за красними, м'якими вражіннями, і він чув се добре. Розуміє ся, він згадував тепер з якоюсь потордою про те, що називав своїми снами при місяці там на фїорді; однак статі жєнщини, що тогди утворила ся в его душі, ще переслідувала его. Але де він мав найти її? Першо, що не між тими пересіченими людьми! Богато було Клар, певна річ, але тепер були они єму забавкою для очей на одну годину, і завсїгди, коли зближив ся в приступі якоїсь розпуки до такої особи, покидав її знов незадовога. Ніжна, змислова сила притягання у них не була для него тривалою.

Але прецінь мусїла бути така істота, що була би в силі, влити в него духову енергію, котрої єму не доставало.

Що-ж він мав взагалі починати? Пряма особиста діяльність навкучилась єму, журналістика так само. Він найрадше бажав стояти цілком особіньком і не стівати ся з ніким, як читав про якусь поганьську сенту, у котрій пророк, укритий за заслоною, виливав на своїх слухачів, хотай они его не виділи, та не знали про него нічо більше, як тільки те, що він є чоловіком.

(Даліше буде.)

ні Волохи, котрі не лише в соїмі хочуть панувати, але і в черновецькій міській раді. Та органи волоських дїдичів-проводирів (иньших проводирів Волохи доси не мають) все писали в дуї антисемітским. Як же тут було придобити ся жидівским виборцям? Отже передовсім Buk. Post страшно вихвалювала Волохів, а до неї прилучила ся дешева для дїдичів Buk. Rundschau. З яким омерзїнем всі дивлять ся на таку газету, про се ми вже писали. Остала ся ще Gazeta Bucovinei, властивий орган буковинських олігархів. Ся газета постуїнала собі чисто по Мустацьки. Доси все антисемітська, она через ніч стала великою приятелькою жидів, — бо розходять ся о жидівських виборців! Справді, се слуга гідна свого пана! На се вказують справедливо сегоднішні Buk. Nachrichten у вступній статі і кличуть до таких „переконаних“ людей: Hände weg! Ми до такого поступованя волоських дїдичів привикли вже давно і тому не дивуємо ся, бо їм годі відпекати ся византийських звичаїв. Але се буде для нас новим доказом при слідуєчих виборах до ради державної і краєвого соїму, що волоські проводирі готові в кожній хвилі змінити своє „переконанє“ і пустити свого союзника в трубу, як се небавом зроблять з своїми „консервативними Русинами“, коли єї їм вже не будуть придатні!

Любовна драма. Перед вісьмома літами навазав молодий чоловік любовні зносини з гарною молодого панночкою, дочкою убогої вдови в Чернівцях. Але що не мав сталого занятя, то й не могли они зараз побратися. По довгих заходах дістав він малу посаду в Боснії і виїхав туд, на разі сам. Сердечних зносин з панночкою не зривав, писав часто, навіть відвідував Чернівці, але з вінчанєм протягав, чекаючи на аванс, котрий мав забезпечити молодятм дішню долю. Вкінці, тут будучи перед роком, назначив день вінчання, а щоби не продовжати відпустки, порадив своїй судженій, щоби наперед вислала своє придане до Боснії, а по вінчаню без клопотів і накунків видуть на своє господарство. Уложивши се все, відїхав, а мав прийхати аж на весїле. Родина панночки зачала ладити придане; при убожестві вдови ішло оно досить тяжко. Коли все вже було готове, вислано в пакунках до Боснії і з великою нетерпеливістю вигладано жениха. Доперва по кількох місяцях прийхав він до Чернівців і на самім вступі заявив, що знов муєть відложити вінчанє, бо не лиш не авансував в Боснії, але і стратив посаду, а тепер хоче знайти якусь занятє в Чернівцях. Легко понати, що дішло ся тогди вдові і єї дочці! але годі. Они приймили судженого поки-що у себе і по довгих трудах удало ся вдові випросити для свого будучого зятя посаду. Тогди він по кількох днях випроводив ся від них, виїхавши собі мешканє, і до мешканя зїїхав з Боснії новажнє жєнщина з двоїма дітьми. Виявило ся, що новажний жених, граючи через вісім літ ролю судженого вдовини, оженив ся в Боснії. Рівночасно з прийздом его родини прийшли на адресу обманеної панночки паки з єї приданним, але все те було уживанє і зничєнє. — За звичайну крадіж, за рабунок назначує закон карний визницю. Але яку кару назначує законодавство такому злочинцеві, що молодий людині вкраде вісім літ найпринагіднішої весли і зрабує шастє цілого життя?...

Борба з пачкарями. Минувшого тижня стояла на румунській границі між селами Кічерою а Терешенами патруля нашої фінансової стражи, złożена із старшого стражника Рєльнера і двох стражників Замостного і Темєля; з них чатував кожний на иньшій місци. О год. 2 по півночі перейшли через границу 12 до 15 пачкарів, котрі гнали 18 штук безрог. Пачкарі натрапили на стражника Замостного. Коли сей завізав їх, аби піддали ся, стрїляли пачкарі два рази з револьверу на стражника, а сей знов вистрїлив з карабіна. На гук вистрїлів прибігли обидва товариші Замостного і тепер почало ся стрїланє з обох сторін. Вкінці пачкарі втіли. На місци борби остали шість забитих безрог і 12 живих. Із стражників не ранений ніхто; чи з пачкарів ніхто не ранений, сего не знати.

Не кохай ся у богатім... Стара пісня. Молоду, гарну дівчину любить мужчина і присягає їй любов. Она вірить єму і... стара пісня: в понеділок она отруїла ся, а сегодні єї поховали в

носило его, що він почував ся поза єєю нуждою і міг дивити ся з гори на ціу єю недолю. Були певно і другі, що бачили такі подробиці, але він видів їх звязь.

В товаришескім житю почали поводи уважати его зблззованим. Він був найчастіше замкнений, часами трохи з паньська недоступний; казали то, хотий в розмові він рідко сказав щось таке, що можна би уважати сарказмом, то однак пирвала ся часто якась замітка, якийсь усміх, за котрим може скривала ся зневажлива гадка.

А навіть в поверховности він задержав старанно п'ятно сьєтанци, що відповідала для него: він добре знав про те, і разом підносило его троха холодне відокремінєнє.

„Котрий се французський малар такий подібний до вас?“ сказала одна панї на бази до него, неосторожно усміхаючи ся до него трохи визиваючо. „Я видїла его образ перед кількома днями в ілюстрованій часописі — волось лежала цілком так, як ваше, і рівна дітя вуса і кички від него і краватка — все!“

„Які ви злоєсливі! Майте на гадці певно котрогось малара, що примушений малювати жіночі портрети і шовкові суки?“

Зимний, насмішливий погляд і такий самий вираз лица нагнали їй кров до лица, а він любував ся єї помічанєм, коли она сизувала ся зійти з тої теми.

Але рідко приходило єму відирати прямо такі зачіпки. Міг і без того пізнати, що переходжено радо над его особою до пораду дня-

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виноситься
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, 7-а. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходяться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

„Зелена Буковина“.

І. Коник „Православної Буковини.“

Сего року в маю в числі 10-ім „Прав. Буковини“ читали ми, що „богоснасаемая старорусская партія, посѣдѣвши вѣроятно отъ старости, даже рта не открываетъ, дремлетъ, если не сладко спить“. Докази, що оно так дійсно есть, нас зовсім вдовалили і переконали. З того часу не стало ся нічого такого незвичайного, по чім можна би пізнати, що староруска партія на Буковині вже „не дремлетъ“. Взяла вправді „общество русскихъ женщинъ“ в свої руки, але в тім обществі завжди так бувало, що одна пані Матковська все провадила, а другі були для паради і для титулів „касириши, контролорши, бібліотекарши, секретарши“ і т. д. І тепер ледви чи буде інакше, бо в товаристві треба досить багато робити, а до того москвофіли, що привикли лише все негувати і нічого на-томісць не ставити, ніколи не були охочі. Так само по політичнім обществі „Народная Рада“ нічого позитивного не можна сподівати ся, як се впрочім і сам п. Козаркевич, редактор „Прав. Буковини“, висказав на зборах сего товариства.

Значить, старорусская „партія“ (красна мені партія!) „если не сладко спить, то дальше дремлетъ,“ і тільки сї обидва

редактори ратують славу сї, вихвалюючи себе що тижня або що дві неділі, як то они „сміло, мужественно, честно и неустрашимо не допускають и никогда не допустятъ украинomanовъ завести нашъ рускій народъ въ іезуитское и польское рабство.“ Нема кому їх похвалити, то хоч самі себе, бідолахи, величають...

В чім же видко ті всі гарні чесноти, ту смілість, хоробрість і неустрашимість н. пр. „Православної Буковини“? Відповідь коротка: видко сї в чисто Дон-Кішотській борбі з вітраками. Видумає собі байку, що Поляки разом з єзуїтами і „україноманами“ завзяли ся заівечити сьв. православіє і — хоч цілими літами не дїє ся в краю нічого такого, що свідчило би о нищенню православія — та газета мимо того цілими літами торочить, що страх яка небезпечність грозить православію!... Отсе той коник, на котрім безнастанно їздить „Православная Буковина“ і очевидно за різні циркові продукції на тім коні бере заплату.

Для викорінення православія на Буковині — як читаємо в числі 19-ім „Прав. Буковини“ — „предпринимаются крайніи и довольно грубыи мѣры.“ Хто би думав, що ті крайні і грубі способи такі вже справді грубі, що їх кождий бачить і нащем на них може вказати. Отже ні! хоч они такі грубі, а сама „Прав. Бук.“ признає

ся, що їх не бачить, бо все, каже, „не ведется откровенно, а подпольнымъ образомъ (способом)“, в наших часах „послѣдовалъ незамѣтный образъ дѣствія тайного подкопыванія основъ св. православной церкви“...

Отже ті крайні і грубі способи на знищенє православія дїють ся „подпольнымъ образомъ.“ А хто такий підпольний спосіб придумав? Ну, розуміє ся: Рим і Поляки разом з єзуїтами і „україноманами.“ А на що они се придумали? Для златинізованія всхідної церкви. Що-ж Полякам і Русинам з того приїде? Зовсім нічо, а навіть шкода, бо на думку „Прав. Бук.“ — „премуншественно для славянъ католицизмъ означаетъ отказъ отъ той культурной мисіи, якая предстоитъ славянству.“ По яке-ж лихо Поляки і україномани, яко Славяни, зрікають ся сєї культурної мисії? А що думати про Чехів-католиків, чи они собі так само маловажають свою мисію?

Чи на думку „Прав. Буковини“ всі католики-Славяни, хоч їх є мільони, дурніші від п. Козаркевича, що не можуть зрозуміти своєї мисії і не зрікають ся католицизму? Але-ж се таке вузкоглядне і наївне становище, що, з него річ судячи, треба би всіх католиків-Славян зачислити між Німців і Французів, а не до Славян, лише для того, що їм їх католицька церков

27)

ФРИЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвезкого
Хр. Вінтергіельма.

(Далше).

Передумував якийсь час над новелістичним зображенєм родинних відносин, в котрім хотів представити цілу тоту шматковану і облудну гниль та усю придавлену природність. Робив для себе нотатки, збирав тини і вражіння з давнішого часу і з теперішнього і зачав навіть поводити укладати матеріал. Чим більше роздумував над сими річами, тим більше переконувався, що все те неле, боляче, простакувате і дике у низших класах походить тільки від утиску класів вищих, що спинає їх порушати ся вільно і піднести ся до поняття краси. Они живуть для того в багвинню низького, бо їх туди схиляють, але ті урядники, що так пнуть ся до влади, ті грубі великі купці, що пропадають за уживанєм, ті облудні попи, стрійні, базарові дами, говоріє, ласі на пригоди панни, віроломні жінки і чоловіки і як они там усі називають ся — они вже в крові мають гниль, се отвертий рак на суспільності, котрого треба огнем випалити.

Его власний досвід життя поучав его достаточнo об тім, що таке — людські пристрасти в своїй внутрішній істоті, як они можуть в уживаню дучити ся, розвивати ся і як їх можна використати. У него, правда, вивязало ся оно в

красу і тому з правом висвободженої індивідуальності, але він хотів ужити елементів і все повернути на бридку сторону, показати, як оно видає ся під брутальною рукою, без ніжного, делікатного, естетичного прикрашення.

Однак ішло дуже поволи з зібранєм тих подробиць і з уложенєм їх в сталі образи: тут показало ся, що ему не достає давнішої пружистости, тай і не спішило ся ему, він міг преїняти чекати, доки его дух не збудить ся.

А потому зайшло инше, що его розебало. По перше мав він кілька спен зі своєю мамою. Цілом супротив его ожидала мала пані Рандель по смерті свого мужа одну зі своїх більше світських період, коли відкладала релігію на нділю і на засідання в товаристві. Не мала нікого, на кого би переливала свою релігію, бо сї дівчина була така сама ревна сестричка, як она, а опріч того мала она несвідомо таке безбожне почуте, що доля лично збидала сї, видерши від неї мужа. Она дійсно відчувала свій вловичий стан; як прийшла між людей, видно було велику ріжницю.

Але коли призвичаєне загоїло легку рану сумуючої душі, почала нудити ся. Передумувала поважно над тим, чи не виїхати би до столиці і замешкати у Фріца. Але все така то було трохи за утажливо, а при тім так дивно, відривати себе від давнини, до котрої навилася. Зажила, вигідна жінка зросла ся з своїми відносинами і оселею.

„Мені здає ся, що моя самотина стає для

мене чим раз більше без змісту,“ нарікала одного разу на засіданю перед сьвященником. „Ой, вірте мені, се страшна судьба, так без змісту, так без змісту!“

„Мусите читати щось доброго і пожиточного, моя добра пані. Як позволите, я прийму вам кілька книжок.“ І він іслав їй нове виданє отців церковних Августина і Кипріана, а пані Рандель прочитала їх з ським-таким інтересом; вправді тогди за сьвятих були дуже дивні відносини, але дуже поучаючі і покріпляючі.

Підчас того студіювання відвідав сї одного дня Веделъ Стенерсен, що прибув до своїх родичів у гостину. Уже его поява зробила на неї велике вражінє. Она бачила его по слідний раз як хорошого, але трохи змарнілого і збураженого студента, але тепер виступав він з штивною, спокійною постатю, в довгій сурдуті, в високій, чорній камізелю і білій в'явці. А впрочім его лице було худощаве і бліде, немов переняте духом поважної боротьби, а погляд був досить ясний, але тяжкий і глибокий.

„Чую, що ти „лучшую частъ“ вибрав, Веделъ,“ сказала по першій привітанню. „Правда, не будеш нічо мати против того, що я говорю про те до тебе? Се був хороший час, твоя мати оповідала мені.“

„Тяжкий був і рішучий, але закінчив ся преїня так красно, що я не знав, як маю дякувати Богу за те,“ відповів Веделъ з вогниім поглядом, що був доказом его отвертости. „Задуму-

так само дорога, як православним — православна!

Але дарма глядати у „Правосл. Буковини“ здорової логіки! Ова-ж не для Буковини, а для Росії мусить силоміць доказувати, що „небезпечність для сьв. православія на Буковині робить ся незвичайно грізною і нема жадного сумніву, що заходи против православія на Буковині придумані незвичайно хитро, dokonують ся вперто і знаходять підмогу зі сторони сильних міра сего“... Але коли-б редакторам „Прав. Буковини“ прийшло ся на той хрест, який знаходить ся в заголовку їх газети, присягнути по совісти, кого вважають найбільшим ворогом православної церкви, хто підкопує повагу її найбільше, — то вони під грізбою присяги певно сказали би дійсну правду, а іменно, що більша часть самого православного духовенства маловажає свою власну церкву для цілій сьвітеких і румунізаторських.

Нині, пишучи о католицькій пропаганді, „Прав. Буковина“ бачить лише Рим, єзуїтів, Поляків і україноманів; нині бачить она, що передовсім ми, народовий, агітуємо против православного духовенства, а за духовенством не бачить ніякої вини; але та сама „Прав. Буковина“ иншими часами знала також „агітувати“ против православного духовенства і „підкопувати основи сьв. православія“ коли — в хвилевім почутті справедливості — написала н. пр. раз в ч. 17 з минулого року таке:

„Сумні, дуже сумні появи починають би-стро розвиватися в сторожинецькій повіті, особливо же в становецькій судовій окрузі. Майже всі Волохи тутешнього повіта, виявивши кілька правдивих чесних Волохів, як також і їх ревні помічники волоскі перекинчики — прикладають всіх сил, аби сей чисто руський повіт зволошати. І так пустили они в хід цілу румунізаційну машину з її численним апаратом, як

волоскі політичні урядники, учитель-румунізатори і такі-же сьвященники, аби придбати племені Траяна чисельну більшість і щоби звербувати для ідеї *de la Nistru până la Tisa* (мрія поета Eminescu) з руської крові і кости послужних яничарів. Таке душехвастство мотивують названі *patres patriae* тим, що руські села становецького повіта, як Стайнівці, Костинці, Кабини, Бобівці, Драчинці, Глинці і пр. були колись то волоскими. Коли то іменно було, історія о тім не знає, то можна хіба найти в апокрифічних історіях, написаних партійними волоскими „ученими“, котрі руському народові відказують права існування на його рідній, прададній буковинській землі. І наші румунізатори понали, де боєстне місце в руського народа: они взяли ся за румунізацію его народних шкіл.“

Порівнявши сей уступ з статєю в числі 19 „Прав. Буковини“ з сего року, де зовсім безпідставно говорить ся навіть о впливі католицизму на буков. учителів і школи, а памятаючи се, що *gros intelligenții* волоскої — се також сьвященники, менше-більше всі такі румунізатори, як ті в сторожинецькій повіті, — прийдемо до таких висновків:

1. Православне духовенство забуває на задачу своєї церкви і підкопує повагу її.

2. Буковинські москвофіли підтримують румунізацію, бо она здержує розвій руського народу — і в тій цілі унадок поваги православної церкви приписують безпідставно посторонним впливам.

3. На Буковині москвофіли ширять небезпечну нетолеранцію релігійну, забуваючи, що в Австрії вільно жити і католикам, зненавидженим москвофілами і румунізаторами.

4. З того всего бачимо не піднольну, але явну роботу буковинських москвофілів на шкоду церкви, народу і краю.

мую стати місійним проповідником,“ додав за-раз по тім.

„Се-ж дуже гарно,“ сказала пані Рандель майже неслухливо, перекинувши голову на бік.

І розуміє ся, незадовго прийшла бесіда на Фріца. Вже-ж знала пані Рандельова властиво вже перед тим, що Фріц був таким, який она називала при оцінюванню инших людей безбожниками, але аж тепер, підчас душевного потрясіння, що відчула при оповіданні Веделя про історію свого навернення, стало їй ясно, що єсть її християнським обов'язком, впливати на Фріца. Она складала м'яксті руки і плакала, і на всі найшов знову один з її щирих надів релігійної ревності. Найгірше думала ся того, що Фріц може мати одної ночі також такі гідні привиди, як мав Ведель.

Для того она поїхала до столиці і виповідала ему промову на уніжнене, але се помогло не багато. Фріц був привиклий по формі і як дитина виминаючий, але навіть не могло бути бесіди про те, щоби она що небудь осягнула. Сиділа понад годину біля него на софі; бо-ж він і урядив ся так красно і з комфортом і міг тут жити так хорошо і приємно, коли лише був євангелічно-лютеранського духа. Підчас того, як его напам'янала, мала досить часу оглянути его меблі, его стоячий зигар, его образи, все було хорошо, навіть зі смаком. Одно, що не подобало ся їй при оглядках, була велика напів нага етатів жінчини на тлі темно-зеленої суки в буті комнати. Се нескромна гадка, твердила она. А Венера з Мільо не мала навіть рук, щоби висше підтягнути одне.

Навернення не пошло ся їй, і пані Рандель залишила на той раз надію.

„Отже ти зовсім не знаєш своєї матери,“

Фріц,“ закінчила з міною справді нещасливою. Потім відвідали разом пана секретаря при експедиції Юеля і поробили ще деякі орудки.

Але по вісьмох днях прибула знов. Зовсім забула сказати ему, що его небіжчик батько єсть тепер в небі, а на смертній постелі сказав виразно, щоби Фріц повернувся назад на лоне перкви. Се стало очевидною вихідною точкою нового уніжнення, бо єй запад і єй несупокій роздула наново розмова з сьвященником, що їй приніс кілька нових отців церковних.

Результат був докладно той самий: „Отже ти не знаєш зовсім своєї матери, Фріц!“ Але пані Рандель зовсім не свала була з тіла за тих вісім днів.

Однак від того часу жив Фріц в суєтоку, бо пані Рандель була дома надто занята великим спором, що обертав ся коло того, чи хочена євангелічно-лютеранська метрика в товаристві для хорих дітей на селі.

Що его боліло при тих стараннях матери, було не найбільшій части те, що они приходили під условинами, що вимагали виглядності, і его боліло дуже, що мусів супротив несупкою і смутку матери захищати ся відкопуючо. Розуміє ся, він знав єй достаточну, щоби зрозуміти, що ся нагла ревність перейде знов скоро, але предінь між ними отворила ся пронасть, котру він був змушений оставити отвором, хотай і як се его боліло.

Було се неприємно, бо він думав уже, що раз на завсідги заощадить его від своїх релігійних заходів.

В тім часі стало ся також, що всі витрати до новелі звязав в один пакет і замкнув се до шухляди, де мали тимчасово лежати.

Тому був иншею доктор Роде.

Руска справа в Галичині.

Нашу гадку про нове руське політичне товариство в Галичині ми вже подали. Повстало оно, як нам доносять, таки головни на домагане самого галицького духовенства. На мотиви основани кидася сьвітло також промова референта статутів, проф. В. Коцовського, котру тут подаємо:

Рік 1890 становить важну хвилю в нашій народній житю. Правда, уже 1848-го р., на зазив австрійського правительства, зорганізували ся Русини галицькі вперше до політичної діяльності, але містим першим виступленням з подіями з р. 1890 є значна ріжниця: 1848-ого р. не була справа руска ані для правительства, ані — для самих Русинів ще вповні ясна, а крім того були Русини, та ще в часі безпосереднього переходу від абсолютизму до початків життя конституційного — до політичного життя дуже мало приготівані.

Рік 1890 становить з того погляду дуже важний крок наперед. В сім році звернуло ся правительство австрійське вперше до Русинів народовий, а звернуло ся як-раз до тих між ними, кого самі Русини-народовці узяли тоді за найвідповідальніших і найгірших. Русини-народовці відкликнули ся на сей зазив, а відкликнене їх знайшло дуже прихильний відгук в цілім краю, як того доказом були численні адреси довіри з всіх сторін краю. Тепер наконечі досягнули були Русини-народовці можнїсть витревалости, а систематичної політичної діяльності. Правда, можна було таку діяльність вести і без зазиву правительства, і се в значній мірі справді робило ся: — все-ж таки, і сего ніяк не можна заперечити, багато лекше і з багато більшим успіхом можна таку діяльність провадити тоді, коли правительство само від себе заявляє охоту зближення і порозуміння, ніж коли правительство держить ся безучастно або опірно. Правда, зроблено опісля виступлення послів-народовців в сеймі 1890-го р. закид, що виступлене се ослабило або й розбило руські сили! Закид сей був і несподіваний і неясний: несподіваний — по так многих адресах довіри, а також і для того, що позавив ся трохи за скоро, заки ще можна було як-небудь ошанити й провітрити згадане виступлене; неясний був сей закид вже для того, що одні відносили его до самого виступлення, другі що-лино до т. зв. нового курсу-

В бесіді, що они вели одного дня, робив свої замітки до „способу друкована“ Фріца, як він се називав. Твердив, що все єсть, розуміє ся, нужденне, але цивілізація єсть раціональною нужденністю, котру можна ще яко-таким звести, коли сама природа вироджує тільки первісну дичілість. А се дичілість зі споду тисне ся в виспні веретви суспільності і спонукує, що і тоті перемінює ся, та що цивілізована нужденність може стати брутальною.

Коли Фріц зачав против того диспутовати, випровадив Роде против него різні докази з науки природної і етнографі; і по найбільшій часті не удазо ся Фріцови підперти їх. Мало могло ему, що назвав остаточно Родего „примитивним аристократом.“ Роде звернувся до него і почесав уважно бороду; Фріц не виглядав також надто демократично, але скорше як переліпливий *attaché*, чим популярний радикал.

„Отже ти справді демократ,“ сказав Роде з емоційним усміхом.

Фріц засміяв ся і перестав строгати нігті, що на них звертав в послідних часах особливу увагу.

Але коли розлучив ся з Родим, опустил его легкий, байдужний вираз. Хотай він властиво не заважав ся в своїм переконанні, де лежить бляд, але предінь тепер насунулись нові моменти, на які він перше не зважав; они насліді мов мрачні плами на сьвітличній образ. А они мусіли перше зникнути. Коли справді було так, як казав Роде, і коли справді знісуть знаходило ся так само у найближчих наредів в повнім розвитку, хотай звичайно приписувало его тільки горючій нивілізації, то було се передовсім доказом на те, що все було в своїй суті ще нужденніше, як він сам собі виставляв.

одні звертались з ним до самих послів, другі до правительства (будьто оно не додержало умови), а кожний противник відмінно мотивував сей закид. Тимчасом ніяке порозуміння тіснийшого чи ширшого кружка людей не повинно і не може в нічому шкодити успішній внутрішній праці загалу, — противно, зараз по виступленню в сеймі 1890-го звернув сам п. Романчук справедливо увагу на се, що тільки при усильній внутрішній діяльності принесє таке виступленне пожадані наслідки.

Бо-ж не досить звертатись до правительств з жадами й жалобами, треба при тім — 1) організації, бо лише з з'організованою силою може і мусить всяке правительство числитися; 2) щоб таку організацію утворити, треба усильної позитивної праці, праці для позитивних цілей, треба ті цілі знайти і вказати, а суспільність і нарід певно тоді підуць за провідниками. Лише при такій організації й при такій усильній праці для позитивних, яernih цілей можливе яке небудь відношенє до правительств, чи порозумінє з ним, чи — коли-б треба — опозиція. Адже й при найліпшій порозуміню мусить заходити й ріжниця й потреба річевої опозиції; адже і ті послі, що витривали на основі порозуміння з правительством з 1890-го р. й даліше придержують ся его — виступили м. р. солідарно з принципною декларацією супротив правительств.

Чи така організаційна й позитивна діяльність у нас по виступленню послів-народовців з 1890-го р. наступила — о сїм здає ся у нас ніяких сумнівів бути не може. Противно, велика часть народовців, враз з явними ворогами народної справи, почали небагом рішучо виступати против власного діла, розпочала ся у нас т. зв. сконсолідована опозиція. Опозиція сама по собі не була-б ніяким ще лихом, але у нас опозиція стала ся чисто особистою, звернула ся против кількох осіб, що не хотіли опускати заяв того в 1890-ім р. становиска, а під позором опіонована правительству — взяла собі ся опозиція за виключну ціль сих кількох осіб. Замість працювати хоч би й в опозиції позитивно, поставила ся опозиція себе для самої себе ціллю, а як була ведена, найліпшим доказом сего недавнє віче в Станіславові, де без всякої прямої причини втягнуто в зовсім невластивий спосіб в дискусію особу найвишнього достойника рускої церкви в Галичині, хоч церков чейже найважнійша й єдина загальна наша організація.

Можна було цілком знеохотити ся. Коли взагалі можна буде прийти до кінця з тим безнастанним досліджуванєм річей?

Тоді стало ся, що він замкнув свої записки.

З недостачі занятя хотів тепер зложити державний ієніт, хотів загадував відложити се до весни, бо властиво був приготований тільки в декотрих предметах. Але він спускав ся на свою добру голову і свою добру пам'ять, і справді показало ся, що оно вистарчило.

В тім довідав ся одного дня, що опороженє на університеті місце на стипендію. Се відповідало власне для него тепер, коли зробив ієніт. Хотів він не бавив зовсім вистати ся таким становищем, що вимагало взглядности, але старав ся о него власне тому, що був певний, що ему не дадуть его. Іменно відколи він відійшов з редакції „Норвегі“, почало довозко него ставати тихо — безгласно. Ему здавало ся, як би ішов в забутє, що его не згадують більше, як бувало перше; змркував, що се лежить у воздуху. А робота до ієніту додала ему нової охоти, виступити троха наперед.

В его кругах натякували, що він єсть відомою особою і як нагла реакція по бездушній безчинності прийшла на него рішенє, вести борбу, котрої надів ся по причині своєї кандидатури.

Тоді витягнув декотрі з естетичних розвідок, що їх хотів колись видати книжкою. Перейшов їх і вибрав розправу про енциклопедистів: переконав ся, що она найліпше написана і досить подає нагоди до супротивленя.

(Даліше буде).

Від 1890-го р. минуло 6 літ, а за весь той час для позитивної політичної діяльності не зроблено у нас нічого. Ніхто навіть не веде якої небудь евіденції наших, хоч би й найважніших справ, они залягають або — полишені на чужу ласку, бо до сего сили одиниць за слабі й діяльність їх по неволі ограничає ся тісним кругом. Крім того має діяльність одиниць і сю недогоду, що противникам дає нагоду мішати сї одиниць з самою народною справою. А преціж основа діяльності сих одиниць лишає ся правдива й непохитна навіть тогди, коли-б сї одиниць при одній чи другій нагоді справді в чім похибили. Замість стояти на сій основі і використати єї — настав у нас час повного розладу й непорозуміння: у нас приходить до опозиційного єднаня з людьми антинародними, зовсім без огляду на то, кому то таке єднанє одиноку користь принести може й мусить? Чей же не народови, а ствердити се є обов'язком так само, як глядати почину до позитивної діяльності на народній основі.

В парламенті переведжені були премногі важні справи, як реформа податкова, катастрофи і другі. Кожда, хоч би й найменша група послів, кожде сторонництво береже там пильно своїх інтересів, а чи се й про нас Русинів сказати можна? У всяких політичних справах можна йти або в порозуміню з правительством або й опозиційно, але поперед всего треба-б над всіми тими справами попрацювати.

Кожда діяльність в добрій вірі піднята мусить принести користь, она спонукає бодай противників до пильнішої провірки власної діяльності й до усильнішої праці. Успіх діяльності нашого товариства залежати-ме поперед всего від нас самих.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 22-го жовтня 1896.

Краєвий президент гр. Гоєс виїхав враз із женою до Галацу і Сінаї в Румунії, аби відвідати своїх.

Товариство властителей реальностей в Чернівцях. Від давна вже відчували черновецькі властители реальностей потребу спільного порозуміння. В Чернівцях дучає ся часто, що через малу ошибку вимірюють податки, чи то державні чи громадські, за високо. Поодинокий чоловік рідко коли розуміє ся в сих справах, отже без надумування платити ті податки з власною шкодою. Або кілька разів дучає ся, що до помешкання сировадить ся якась доси незнана партія і описля не хоче платити чиншового; ну і починає ся таганина по судах і такій вишій клопоті. Коли-ж є товариство властителей реальностей, то має ся евіденцію над тими „честними“ партіями і кожний властитель дому буде стерегти ся, его приняти у свій дім. Додаймо ще, що таке товариство може відповідно заступати інтереси всіх властителей реальностей супротив властий державних чи автономічних, то стане ясно, що таке товариство дуже потрібне і хоєсенє. Проф. др. Клайвехтер, адвокат др. Грабшайд і проф. др. Вендер подали до правительств перед двома місяцями відповідні статуту такого товариства, а що доси нема заборонючої відповіді, то основателі того товариства скликають перші загальні збори на неділю, дня 28-го с. м., на 4-ту год. пополудни до салі людської кухні в Чернівцях. Школа з сего товариства для „невластителей реальностей“ може вийти така, що коли змовлять ся, жадати всюдї грубого чиншу, то бідні люди не будуть мали навіть де мешкати. А мешканя в Чернівцях вже тепер дуже дорогі.

Шкірка з серни. До жида Мендзя Гольденберга в Чернівці прийшов в ведля Дюрдї Лотоцький і хотів продати шкіру з серни. Гольденберг пізнав, що шкіра походить з одної крадежи і заявив Лотоцькому виразно, що мусить се подати до відомости жандармерії. Але се зовсім не настрашило Лотоцького, бо він не лише готов був до крадіжки, але і до убійства. Тож не бо-гато надумуючись, заявив Гольденбергові, що

коли донесе о всім жандармерії, то его уба. Жид видко перепудив ся такого відважного чоловіка і попросив жандармерію о его арештованє. Лотоцького відставлено вже до черновецького суду.

Артистично-фотографічний заклад Едварда Тшемеского у Львові при улиці Третього Мая ч. 7 виконав дуже вірну фотографію Є. Е. кардинала Сембратовича і з сєї фотографії продає фотодруки по 50 кр., а з онакованєм 70 кр. за один примірник. Сї фотодруки знамениті, дають справді як найліпше свідощтво о фотографічній закладі Тшемеского. Можемо їх сьміло поручити нашим гр. кат. читателям в Галичині і Буковині і ми певні, що в кождім інтелігентнім домі сїй фотодрук найде ся.

Значні крадіжки. В Самборі арендовано поштову експедиторку Крамарчик, котра з поштової каси дефравдувала 4.000 зр. таким способом, що фальшувала поштові перекази і посылала гроші своєму любовникови в Старій Солі, котрого також арештовано. На підставі автентичного, а в невитолкований спосіб викраденого документу вибрав якийсь незнаний обманець в касі дирекції державних залізниць у Львові 6.000 зр. в цїнних паперах, зложених яко кавця скільської фірми братів Гредль; на цїлого з персоналу залізничної каси не паде найменший закид. — У Відні відобрав незнаний обманець на підставі сфальшованого поштового переказу 12.000 зр. в щадничій касі поштової.

Нетакт бурмістра міста Відня. Перед кількома днями вислазла праска рада міста до віденського магістрату запитанє в якийсь справі по чеськи. Бурмістр Відня, ц. Штробах, звернув то писмо без відповіді, тільки з увагою, що по чеськи не розуміє. Той факт обурив членів праскої ради міської і на онотдашнім єї засіданню був предметом нарад. Радний Бжезновський назвав то постунованє п. Штробаха нетактовним (Голоси: То радше безлічно!) і поставив внесенє, щоби на будуче від віденської ради міської не приймаати жадних писем німецьких. Бурмістр Грегор також назвав постунованє Штробаха нетактовним і прирік заховувати ся в дусі предложєня Бжезновського. Видко нічого не помогло, що під час коаліційного міністерства Молодочехи ішли рука в руку з антисемітами як найліпші прятелі.

Перший сніг вивав сими днями в карпатській верховині, в наслідок чого воздух значчо постуденів. В Солотвині за Богородчанями улав дня 16-го с. м. такий сильний сніг, що лежав верстовою по колїна.

Добродушний бурмістр. В Німеччині переїздив один князь через своє мале князівство і і зайхав також до малого містечка. Очинивно устроєно в его честь велику парад, фестин і пир. Підчас пирю повинєн був після всяких правил бурмістр виступити якесь промову в честь князя. Але добродушному бурмістрови якоє не приходило нічо на гадку. Аж вкінці его сусїд ему шепнув, що бурмістр повинєн піднести добре живо сегорічнє, що край взагалі дуже щасливий і се все завдячує князеві. Бурмістр встав з поважною міною і сказав: Мої панове, ячмінь сего року удав ся. (Славно! загуди присутні.) Так єсть, мої панове, ячмінь дуже добре удав ся. (Славно! і веселїть. Мала павза.) Таков картозї добре уродили ся. (Трімє славно!) А що картозї добре удали ся, то звизаю вас кликнути в честь князя: Наш князь нехай живе!

Немилосердна мода. До чого вже нарисками не доходить в своїй погоні за все новішою окрасою своєї голови?! Дорогі, рідкі цвітї їм не вистарчали, тож взяли ся до итиць, казали їх убивати і причипляли до канелюхів. Але тепер їм і сего стало за мало, тож загалали прикрашувати свої канелюхи живими сотворінами! Істнує маленьке сотворінє, що подабає на черепаху, але не є більше, як великий хрущ. Те сотворінє, знанє під імам апанський терацин, жило собі спокійно і мирно, аж нараз кільком парижанкам обридла хамелеон, котрих носили яко окрасу, причипили терацина на лядущє до сукні і носять его яко прикрасу. Невинне сотворінє має гарний панцир, до котрого причиплює ся лядущє, а лядущє знов причиплює ся іглою до ковника сукні. Тепер можна в Пари-

жи подібати дами, котрим по шії лазить мало сотворіне! Не знати, над ким більше жаліти, над бідним хрущем чи над дотепними дамами.

Телеграми „Буковини“.

З дня 22-го жовтня 1896 року.

Відень. (Засідане 21-го с. м.) Палата прийняла § 1 закону о своїй без змін і приступила до наради над § 2. Заступник правительства секційний радник Шварценав вступав ся за внесенем комісії, що горожанське право має ся, коли через 10 літ сидить ся в одній громаді. Опісля приступлено до розправи над пильним внесенем пос. Пернерсторфера, щоби візвати міністра залізниць до науки підвладних органів, що вплив на низших слугів залізничних, аби не приступали до законно позволених товариств, противить ся засадничим уставам. Міністер залізниць Гуттенберг відповів, що доси слуги не жалували ся на такий натиск, хоч до сего мають безперечне право. Міністер скаже розсудити подані випадки. Фаховий орган, на котрий покликую ся внескоставець, переборщує, прибільшує і перекручує факти. При залізницях потрібний строгий порядок, бо розходиться ся прецінь о жите подорожних. Куд би се завело, коли б слуги замість своїх наставників слухали якихсь партійних проводирів? Директори залізниць мусять постарати ся о карність, очевидно зі строгим придержуванем ся службових принципів. Міністер не противить ся пильності. При голосованю відзначено пильність.

Відень. З нагоди срібного весілля одержав президент міністрів гр. Бадені поздоровляючі телеграми від імператора і архикнязя Людвика Віктора. Зрания зложили желання архикнязя Евгений, міністри, дипломати, депутати урядників і п.

Барі. Серед одушевлених окликів народу причалив корабель „Савеса“, на котрім були чорногорський князь, княгиня і княжич та італійський престолонаслідник. В костелі приступила наречена італійського престолонаслідника, княгиня Олена, до католицької церкви. По торжественній службі Божій удали ся достойні гості на корабель на нир.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою не рекомендованою 1 зр. 30 кр.; з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передхову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Гайна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Виресєв. Митр. і Преосєв. Еп. Ординарияти всіх трех галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сєйчас по пожарі, а договори заключаєть ся з перними Товариствами контраасекраційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Полїсє „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористайшій усаїві і видає полїсє і каїти в руськім язичі.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришенє зареєстрованє з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опроцентовани по 5 процент. Гаваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички ухїляють ся тільки власителям реальностей, вілїхних від тигарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся деїнта часть на удїл.

Зголошенє о ухїленє аґенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отєям маю честь повідомити шановних відбратєлів, гостей і публіку, що я перебрав істнєючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатєсів

→ (заснований 1812 р.) ←

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагоді складаю єєрєдєчку подяку за довїре, оказанє так часто попередній фірмі, і прошу ухїлїно, мати те саме довїре на дальше і для мене, при чїм запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовленя і пишуть в поважанєм

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

ємерит. оператора н. к. хірург. клініки університетської Білгород-Губєєвського у Відні

находять ся

в Чернівцях, улиця Менґєра ч. 25.

В справі приймає хорих і иньших інформаций треба удавати ся до управителя приватної клініки Д-ра Квятковского в Чернівцях, улиця ратушєва (дїм Вішоєєра.) (59—100)

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-руського народу.

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просьвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрєйчина у Львові.

Книгарска ціна карти, вклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просьвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просьвітї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и					
	поспішні			особові				поспішні			особові		
до Чернівців							з Чернівців						
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538
З Букарешту, Яє, Сучави, Гайбоки	329	.	.	912	1000	523	До Гайбоки, Сучави, Яє, Букарешту	1203	.	.	717	1048	616
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	1113	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	430

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнить ся від чівівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізниця є 12 год. то на львівськєм годиннику є 12 год. 36 мин., а на лєрновецькєм 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучакича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет А. Горюха в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редация і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланій“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

„Зелена Буковина“.

2. „Україноманское нашествіє“.

Нічо так не дошкулоче буковинським солодко дрімаючим москвофілам, як „україноманское нашествіє“. Без того нашествія они просто спали би спокійно; а так їх солодку дрімоту перебивають люті україномани і що найгірше — спонувають їх лїнів, сонливі уми до думаня. Як би не ті україномани, то „Прав. Буковина“ і „Буковинскій Вѣдомости“ просто не мали би о чім писати; а так на щастє більшу половину кожного числа газети можуть заповнити пречудними історіями з борби з „україноманским нашествієм“ і чванити ся перед наївними своїми читателями своєю незвичайною „бодростю, мужественностью и неустрашимостью“. Зовсім так, як ті, що були в Боснії, а пороку не нюхали, або так, як віденське москвофільське товариство „Букавіна“, що ніяких концертів і відчитів не устроювало, а в „Прав. Буковині“ в довжених дописях вихвалювало свої небувні концерти і т. п. Така то „партия“!

„Україноманское нашествіє“ так прибило „Правосл. Буковину“, що она в числі 19-ім аж в трьох статях справді неустрашимо (тільки в тім біда, що нечесно)

ширить всякі сплетні про Русинів-народовців. Той сам автор, як з ходу гадок видко, що такі нісенітничі понаписував о католицькій пропаганді, в другій статі перекинув ся на дуже мудрого дяка, що читає навіть Посланіє Шевченка, і словами Тараса бажає всім україноманам, „щоб там і здихали, де ви поросли!“ Се красне бажанє премудрого сладкопівця на кождім україномані безпечно сповнить ся, коли на него прийде смерть; він там іменню і помере, де виріє, значить на Буковині. Але заким помре, то певно не дасть солодко дрімаючим москвофілам спати, а буде на всю Буковину кричати: „Вон із зрадниками народними!“

„До ихъ нашествія (значить: народовців-Русинів) жили мы себѣ мирно, якъ Богъ приказалъ,“ — сьпіває дяк „Прав. Буковини“, як жиди на ріках Вавилонських. А тепер „они принесли нам езуїтами підтримувану уніятську пропаганду, відбирають нам наш „руський“, віковичний лязик, нашу віками освячену правоту, они підбурили сина против вітця, вітця против сина, они внесли між нас деморалізацію і т. д.“ Розсьпівав ся дяк, мов на похороні. Вчинив ся відтак як сльпий плота на них вірних справоздань за дяківські збори в Кіцмани — і вкінці на запечатанє обертає до нас слова Шевченка: „Схемейте ся, будьте люди, бо лихо вам буде!“

На те відповідаємо всім подібним „дякам“ також словами Шевченка з Посланія:

Як би ви вчили ся так, як треба,
То й мудрість би була своя;
А то залізете на небо:
„І ми — не ми і я — не я!“

З неущта і несовістности походять ті всілякі напасти на нас. Против честних православних сьвященників і дяків ми ніколи не виступали і не будемо виступати; але де під покришкою влади і значіння діють ся надужитя, там ми тих надужити закривати не будемо.

Наконець ширить „Православная Буковина“ про нас сплетні і в видуманій перепиці редакційній. Подаємо їх для розвеселеня, бо ніхто чей не повірить, щоби правительство нараз спеціально згодобало собі буковинських Русинів і їм давало „величезні гроші“. Там читаємо:

„Коли ви бажете, що черновецькі україномани докучають і назидують свою еснотичну або купцовську „Буковину“ за половину і за третю часті ціни або навіть зовсім даром, кому тільки можуть, то ми вам в тім зовсім не перешкодим; так само як ми вам і в тім зовсім не перешкодим, що україномани дістають що року від центрального правительства з диспозиційного або т. зв. рентильного фонду величезні суми так на свою беззастілку „Буковину“, як і на україноманські інститути: друкарню, бурсу і т. д. (значить і на Руску Кабу, як недавно писали

28)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвезького
Хр. Вінтергелльма.

(Далше).

XXIII.

Десять-колись проявляв ся у Фріца погляд, що має причини жалувати свого рішеня, але він висказав ся публічно про річ в такій рішучий спосіб, що не міг, як ему видавало ся, відтягнутись назад.

Розправу мусів переробити і вигладити, стиль відсвіжити, зробити его дотепнішим і натякаючим, впровадити деякі оклики і заострити свої відважні твердження. Часами ішло се до сьї гладко, але потому приходили знов дні, коли питав ся себе, чи дійсно его фантазія зачинає усеихати. Виходив, щоби віддихнути воздухом і шукати нових вражін, але коли сїв знов за стіл, так его мисли знов наче вали і шнєвїли. Не лишало ся ему нічого иншого, як відложити перо та йти до театру, або на концерт, або шукати якоїсь подібної духової розривки.

Одного такого дня пішов на концерт музичного товариства. Се вже було для него якоюсь розривкою, коли опертий о стови в сали приглядав ся замішаню приходячих, що добирали ся на свої звичайні місця і безоглядно сували прїєлами сюди і туди, шестєди сукнями, вахлярами і програмами, не говорячи вже про півголосні роз-

говори. Зачав бесїду з дамою, котра засїла місце зараз коло него, познакоив єї про кількох чужих віртуозів, що недавно з'явили ся, та перекладали ся поздорованями з тіснійшим музикальним кругом в перших рядах, і се заняло его увагу на той короткий час, доки зачала ся перша точка програми.

Потому віддав ся зовсім музиці. Грала увертуру з Егмонта. Він знав єї так добре, що тони видавали ся ему як відгомін, а коли потому ненароком повів взором по численних личах в сїлі, то зробив се на-пів з притомністю, так що се не могло відорвати его мислий від музики.

Але нагзе вирвало его щось з того настрою. Там на другій стороні сїдїла она, она, жєнщина з Кільського корабля. Она мусїла певно увїйти, коли его увага була занята чужими артистами, а тепер, коли его погляд печально тамтуди забїг, здавало ся ему, що єї взір був звернений на него. Не було таких друтих очей в цїлій сїлі, як ті великі, бруднаті. А прїєльє — ні! Аж тепер, коли підїєсь льорнетку, сьвідчило майже нестерпне порушенє єї очей, що она замїтила его увагу.

Повише галерїї сїдїла на одній з червоних соф під вікном. Була одїта в чорний шовк, з нагорткою з червоного аксамїту, котру веривав широкій коронковий ковїр. В темнім волосї була занята рожа тої самої темної барви.

Коли їх очі здїбали ся на хвилину в его шєлі, она відвернула ся знов, і не було видко жадної ознаки несподїванки або пізнаня. Здава-

ло ся, що она слїдить кождий рух капелїмайстра, і єї увага відноситься ся до чогось в оркестрі. Бути може, що она тільки слухала уважно, або може — ну, він вгадував раз те, раз се, бо щось его змушувало, що він старав ся відчитати єї мисли.

Серед навзи перейшов на другу сторону, перейшов саме попри неї і ему здавало ся, що спостерїг, що она була без жадного товариства. Коли він переходив, на хвилину піднесла очі позїрно цїлком байдуже, але довкола уст з'явилось легке дрожанє, як би нерви були зворушені через нагзе вражєнє стрїчи.

Фріц відвїк був давно від всякої боязливості і повдержливості в таких разях, але що нїчого не найшов, хто би міг знати єї даму, мусїв вдоволити ся тимчасом сїм, що заняв місце, звідки міг єї оглядати, не звертаючи загальної уваги. Хто она могла бути? Як би був тогди не чув на кораблі, як она говорила по норвєзськи, думав би найскорше, так як тогди, що походить з полудня; ся плоть, трохи темнава, сєб буйний, темно-бруднатий волос, єї темні очі і очевидний талант, добирати в уборї барви, додавати єї появі теплої гармонїї. Справді, хто се міг бути?

Він пішов за нею, як виходила, щоби принести собі верхню одєжу, і він слїдив кожде єї порушенє, щоби не загубити з очей чорного футриного каштану і єї театральної калоти з білими краями. Могла в товнї легко ему пізнати. Коли сходила по сходах, були ті переповнені бо-

„Бук. Вѣдомости.“ — Ред. Буковини). Одиак ви не розумієте справи і тому робите дуже фальшиві висновки.

Ви повинні знати, що сей диспозиційний фонд не тече з кишені „панів“ міністрів, лише складає ся з податків народу, отже і з податків нашого руского народу. Тому кожний Русин, що платить податки, разом посередно оплачує і купцохвосту „Буковину“ і „русько-українські“ інститути. Тепер вам мабуть буде ясно, чому українцями обов'язані роздавати безплатно між наш нарід ту без'язну, так сильно деморалізуючу его „Буковину“, чому они мусять ей безплатно давати.

Але на тім не терпить ні троха кишеня черновецьких кандидатів на українських гетьманів, бо они наводняють своєю фонетичною „Буковиною“ всю полудневу Росію контрабандою і дістають за се від російських революціонерів рублі, до чого они прилюдно признають ся в числі 203 фонетичної „Буковини“.

Коли-ж они ширять всілякі байки о рублях для нашої народної або консервативної партії, то они придумують се лиш для того, як то ясно показало ся на процесі д-ра Дудикевича в Коломиї, щоби таким способом перше замаскувати і закрити свою власну бездонну підлість, а по друге пошкодити особливо газетам нашої народної партії, котрі видають ся незалежимо за власні приватні гроші, котрі сміло, хоробро, чесно і неустрашимо борються за сьв. православ'я і другі святости нашого народу і не допускають і ніколи не допустять українцям, завести наш руский нарід в єзуїтську і польську неволю.

Нехай собі ніхто фальшиво не толкує сеї переписки. Даром не посилаємо газети нікому, хіба дописувателям своїм, а хто схоче не заплатити довг за газету, того будемо скажати, як уже й скажили декого сего року. Ми не згодимо ся на то, щоби самі вчили людей несовітності.

Правительство ще не зробило ся таке на нас ласкаве, аби грішми підтримувало наші інституції і т. п. — і ми з тої причини маємо претенсію до него; нехай нам справді або дає гроші, або замкне рот тим крикунам. Ми за гроші дуже красно подякуємо, бо нам потрібні дуже на перший

поверх для Народного Дому і на розширене бурси.

На нинішні сплетні нема потреби відповідати. Через них іменню, а не через що иньше називають наш край „зеленою“ Буковиною. Ту ще багато людям дуже зелено в голові...

НОВИНИ.

Чернівці, дня 23-го жовтня 1896.

3 „Просвіти.“ На засіданні головного відділу в днях 6-го і 13-го с. м. прийнято між иньшим до відомости справоздане проф. Врецьони з розвою читальні „Просвіти“ в кількох селах, далі справоздане В. Короля з листрації читальні в снітинському повіті і призначено того-ж п. Короля на прелегента з відчитом до читальні в Городку. Окрім того полагоджено ще кілька дрібніших справ.

Пригадуємо Русинам вижницького повіту, що сеї неділі о 3 год. пополудни відбудуть ся у Вижниці перші головні збори філії тов. „Руска Школа“, і надіємо ся, що особливо наше патріотичне учительство явить ся, як завжди, як найчисленніше. На збори висилає головний відділ з Чернівців своїх відпоручників.

Проф. Солеский яко приятель Русинів. З нагоди кандидатури до сойму кр. мав проф. Солеский в львівській салі ратушевої на інтерв'ю п. Нагірного, який его погляд на справу руску, відомісти, як звіщає „Галицький“, ось як: „Всю жизнь свою защищалъ равноправность Русиновъ вообще, спеціально же въ школьных дѣлахъ. Безполезными были бы стремленія вынародовити Русиновъ. Що существуетъ, не можетъ пропасти; можетъ развѣ быть перемѣнено или испорчено людьми. Щобы охранили рускій народъ отъ порчи, наилучше дати ему свободу самостоятельнаго развитія.“ Так мав повелити своє становище в рускій справі проф. Солеский. Не западати нагадати, як він висловив ся в тій самій ратушевій салі на з'їзді педагогів підчас вистави краєвої в р. 1894, коли там ведено розправу про засноване женської гімназії у Львові.

ей, але ему не удавало ся. Назвіть Акселя Борх, що впрочім все знав, не міг сям разом дати жадного висноєня. Она мусіла певно бути в місті зовсім новою.

Але одного дня розлютив ся сам на себе і кинув ся назад до роботи з твердою постановою: хотів скінчити свою розправу; она надійшла в сям добрий час, була нова, свіжа і стала предметом загального обговорюваня власне, як стипендію оголосили публично опорожненою, і він міг тепер старати ся о ню.

Тоді побачив він єї одного разу в театрі. Не була сама, але сиділа в наряді біла молодой жінчини, котрої він не знав, але ему видало ся, що бачив єї уже давнійше, імовірно якась пані зі столиці. Він сів в куті коло оркестри і користав з кожної нагоди, щоби її придивити ся. Небаром переконав ся, що они спостерегли его і говорять про него. По постановленю взяла перед театром дорожку, а він вже не міг доводити річи так далє, щоби не переслідувати єї так само.

Аж при слідуєчій музичній концерті побачив єї знов і знов сів за нею.

Коли они обоє вийшли з будинку, побачив, що як-раз перед портом она стрітила якогось пана, котрий безпосередно приступив до него і сказав в півголосім тоні: „Мій пане, не хочу викликувати скандалу, але маю велику охоту перетримати вас, бо ви переслідуєте мою сестру.“

Отже се єсть пан Гольет, подумав Фріц, імовірно єї муж, до котрого говорила на кораблі.

„Ні, Никола, я не хоту того,“ сказала она, ловлячи его за руку.

„Я думаю також, що того не зробите,“ сказав Фріц холодною кров'ю, але чемно, „коли подво-

Тоді то виступив п. Барвінський, котрий прибув на сї збори яко гість, і іменем „Клюбу Русинів“ домагав ся, щоби сій гімназії надано устрій утравістичний, се-б то щоби половину предметів учено рускою мовою. Проти сего домагання виступив п. Солеский зовсім рішучо і неприязно і висловив погляд, ніби то руска мова не є ніякою самостійною мовою, а так собі якимсь говором, впевняв, що мати его була Русинка, але дома все говорено по польськи і ніхто не почував і не відчуває потреби, учити ся по руски. Тимто він уважав домагання п. Барвінського зовсім неоправданим. Що-ж стало ся, що проф. Солеский нараз зробив ся таким приятелем Русинів і прихильником рівноправности? А вже-ж згадане виступленє его на з'їзді педагогів перечить его заперенню, що наче-б він всю жизнь защищалъ равноправность Русинів?

Чесні гості у Львові. З нагоди ювілею уїї берестейської загостила була до Львова дня 13-го с. м. громадка ческих священників з берненьської дієцезії, щоби своєю участію віддячити ся Русинам за їх гостину в Велеграді і щоби при тій нагоді придивити ся нашому життю. Вечером 12-го с. м. оглядали ческі гості руску духовну семинарію, придивляючись з цікавістю ладови в церкві після гр. кат. обряду і хвалячи багатство і красу риз церковних, відтак гостили в музеях і в салі рекреаційній, де містять ся читальня. Тут зібрані нитомні відсилювали кілька пісень і ті дуже сподобались гостям. На другий день, 13-го с. м., були Чехи на архієрейській службі Божій, хвалячи красу гр. кат. обряду та сьвіт питомиць. По службі і сніданю в митрополітській палаті Є. Ем. кардинал відфотографував гостей ческих, котрі одні зі всіх Славян прибули на се руске свято церковне. Відтак гості поїхали оглянути рускі товариства і були в „Просвіті“ та в „Рускій Бесіді“. Повернувши до митрополітської палати, були на галевім обіді, де їх радо і сердечно приймав Є. Ем. господар. Погостивши ще в ческій Бесіді, відїхали сердечно прагнати до своєї відчини.

Против еміграції. Міністерство внутрішних справ повідомило краєве правительство, що після послідних відомостей не приймає ся в бразильських краях, іменню в Парані, вже жадного емігранта. Повідомляючи о сїм загал, остерігаємо всіх охочих до еміграції, щоби не наражали ся непотрібно на страту мастку або в житті.

гато людьми і він не міг ніяк перетиснути ся попри грубу паню, що котила ся новоленьки; доперва міг перебрести ся тоді, коли она знаходила ся вже на виходових дверях, на котрих чекала на неї дівчина.

Він тиснув ся звязато та стягав за те на себе неласкаві погляди, але на щастє побачив на дворі знов малий проблиск з неї. Она вийшла скоро зі своєю дівчиною, а він сівши за ними. Але коло театру переїхало кілька возів напоярек, для него випадало зачекати, а коли знов пустив ся наперед, она пропала.

Хто така була она?

На другий день він пішов до великої торговлі музикалями, щоби поглянути на листу абонахентову. Там стояло шлюком виразно: „Панна Гальет.“ — „Хто єсть панна Гальет?“ — „Не знаємо єї.“ — Отже він дійшов так само задалєко. Хто она була? Се питання занимало его підчас слідуєчих днів так дуже, що він не виходив потрібного спокою до праці.

До чорта з енциклопедистами та їх нїсєнітніцями! Хто може про них думати, коли побачить їх — ті очі! Там під галереєю в салі блищали они в такій самій лагідній тїні, як в на-пів темнім салоні корабельнім, і ему здавало ся, мов би они блищали для него з духового віддалєня.

А потому найшла на него знов ціла туга за чимось правдиво живочим. Вже-ж була се она; не тільки она сама, означена особа, котру тепер знов побачив, але она, що єї образ утворив собі там високо на фюрді, коли висміював себе самого задля „місячної горячки“. На-пів духовна змисловість, на-пів душевні нахоні того фантазийного образу стали тепер дійсністю і ся свідомість одушевляла его.

Вештав ся по всіх уличах, щоби спіймати

лите, щоби я висловив все, наберете певно вильного переконаня.“

„Так, так, Никола,“ сказала в тоні на-пів боязливім, на-пів просєчім, та стиссаючи ще дужше руку брата.

„Ну, отже прошу висловити,“ сказав Гольет трохи неохотно.

„Я побачив вашу сестру в таких обставинах, що мимоволі остала ся в моїй пам'яті,“ сказав Фріц, коли зачали йти через площу. „Я їхав тоді власне до смертної постели „мого батька і на покладі Кільського корабля побачив вашу сестру. Була одіта в жалобу; був се тільки мій оца, що я єї бачив, але піймете, що я не міг его забути.“

„Се було, як батько помер,“ сказала тихо до брата.

„Потому я побачив знов вашу сестру на минуєчій концерті. Може не мав права говорити про те, що я відчував при тій стрічці, але в мені повстало на кожний спосіб рішенє, що я мушу єї пізнати.“

„А відтак почали єї переслідувати вечером на улиці,“ сказав брат з жарутою.

„Прощу пані — правда, ви зможете посьвідчити, що я не допустив ся нічого иньшого, тільки ішов тою самою дорогою, що ви, щоби побачити, де мешкаєте і тим чином довідати ся, хто ви є. Я не оближав ся був до вас, не заговорив до вас, не правда-ж? Я розлигував всюди, де лише надіав ся дістати яке висноєнє, щоби зискати нагоду, представити ся вам. Чи в тім є що невідповідного?“

„Хто-ж ви такий остаточно?“ запитав Гольет.

„Мое ім'я Фріц Рандель — я єсмь —“

„А, так! Отже се ви Фріц Рандель,“ сказав Гольет в видимо лагіднім тоні. „Але правда,

З цвітника „Дѣла.“ „Дѣло“ подало за „Галічаніном“, мов-то на перекуску до палати митрополічої на ювілею унії з 200 (!) запрошених не явилось більше як 50 священників тому, бо на сю перекуску був прошений і пос. Вахнянин. Се найпростіша лож, позаяк пос. Вахнянин не був прошений там, де по богослуженню зібрались священники, щоби перекусити.

З хлопцями вдоволенем поміщає також „Дѣло“ в своїх виданнях „заяви погорди“ для пос. Вахнянина з ріжних сторін краю, добачаючи в тім прояв опії прилюдної. Супротив сего констатуємо, що „Галічанін“, а за ним „Дѣло“ вже тоді подали вість про такі „заяви погорди“, коли пос. Вахнянин не одержав був ще ні одної. Са тактика „Дѣла“ цікава, хоч наскрізь нечесна. А мала она на цілі, спонукати радикалів з провінції до як найскоршої висилки таких протаковатих заяв.

„Дѣло“, фальшуючи річ пос. Вахнянина з 7-го жовтня (про заборони віч), сказало відтак в виводах своїх, що посол виступив в обороні старостів, а проти свободи зборів. І се лож, що на ложі йде і ложню поганяє. Чей же пос. Вахнянин сконстатував найвиразніше, що „тут і там зборюються збори — се признаю“, а не виступав він в обороні такої системи, а лиш вказав на шкодливість зборів і сходів, де поза плечима хоч би навіть послів (Новаковського, Остапчука і самого Романчука) виступають радикали, щоби в каламутній воді і собі зловити хоч малу рибку. *Пустоглиши* подав знов вість до „Дѣла“, що минувшого тижня не було у Відні послів Барвіньського і Вахнянина, що має значити: Ось подивіть ся, як послі рускі легко вважать собі свій обов'язок. Дитиняча забабочка! Таж всім було звісно, що оба послі виїхали до Львова на торжество святкування унії берестейської. Ось кілька малих примірів, як совісно виробляє „Дѣло“ опінію прилюдну...

По п'яному. В Станіславові розійшла ся в неділю страшна вість. Вночі з 17-го на 18-го жовтня о 11-ій годині счинила ся бійка між ріжними братами, старшим 30-літнім Станіславом Бартинком і молодшим Петром. Непастований і білий в хаті молодший братом Петром, понав білий Станіслав в злість і пхнув брата так нещасливо великим ножом, що смертно ранений Петро віддав духа до кількох хвиль. Братобійник під грозою власного учинку хотів тим самим ножом позбавити й себе життя, але

я кінцем Гольст, а се моя сестра Август. Справді, се було дійсно так: ми їхали тогди до дому з Ніци, де помер наш батько. Мушу признати, що я вас тогди зовсім не заприїтив на покладі; та правда, що тогди мені було не в думі, займатися другими, але самим собою.

„Говорім краще про вас, та про вашу нову книжку, як про себе. Я прочитала її що інший“, сказала Августа, а по короткім часі додала: „Не беріть мому братови за зле, він дуже напрасний чоловік.“ І то тім ударила брата за кару зарукавом по рамени.

„Ваш пан брат має до того деяке право“, сказав Фріц, „але, як я вже сказав, на всякий спосіб моїм обов'язком шукати йшої нагоди, щоби вам заявити, для чого я —“

Муєло певно лежати щось в тої, коли він затаїв ся, що зрозумів його обоє товариші: бо наступила коротка мовчанка, в котрій они всі три шукали природного переходу до иньшого предмету.

Коли Фріц відлучив ся від них, сказала Августа до брата: „Слава Богу, що діло так скінчило ся! Тепер можеш перекопати ся, що ти не повинен був сего брати так остро — я була остаточно нерозважна, що тобі оповіла про все.“

Але купець Гольст не був такий цілковито заспокоєний; ему видавало ся, що все ще уриває ся за тм щось підозрілого, коли панове переслідують нань на улиці, говорив, і що він мусить мати доперва „референції“.

„Але я такої думаю, що прийде до того —“ она нагло задержала ся.

„До чого прийде?“

„Що прийде до того, що він буде з нами зносити ся.“ Було ясно, що она змінила хід своєї думи і власноруч хотіла сказати щось иньше.

(Даліше буде.)

надбігли домівники і не допустили до того. Убийник зголосив ся відтак сам до жандармерії і дав себе арештувати.

В дописи зі Львова про засноване нового товариства політичного: „Католицький руско-народний Союз“ в числі 220 „Буковини“ було між иньшими сказано, що пос. Романчук в шістьдесятих роках ховав ся в „иньшій школі“, не в тії. в якій ховались проті народівці, названі під той час „Словом“ згідною назвою „хлопо-манів“ з огляду на їх роботу просвітньо-економічну для хлопів, а „сепаратистів“ з огляду на їх програму національну, що голосила відрубність народу руского від московского. Сей уступ: „пос. Романчук ховав ся в иньшій школі“ викликав в „Дѣлї“ відповідь п. Алексе. Борковського, в котрій сказано, що п. Романчук належав в 60-их роках до табору народівців, себ-то до тодішньої їх організації громадської. Отже мусимо се твердження п. Борковського спростувати і кажемо ще раз рішучо, що п. Романчук не належав тоді до „Громади“ і то ані тоді, коли головою її був пок. Володимир Качала, ані тоді, коли „Громада“ відновила ся (в 1865 р.) під проводом Андрія Стчинського. До „Громади“ належали тогди: Волод. Шашкевич, Сидір Заревич, Корн. Сушкевич, Мих. Косак, Горбаль, Лунашевич, Олек. Барвіньський, а з молодших: Навроцький, Желохівський, Евгений, Мел. Бучинський, Ганкевич Волод., Олек. Огоновський і другі. — П. Борковський не був тоді у Львові, бо учив в гімназії самбірській. Але даятого самого не яло ся ему подавати все те за правду, чого не був свідком. Пана Романчука втягнуто до роботи народівців аж під кінець 1868 р., коли засновувала ся „Просвіта“. Се факти, котрі будуть істнувати, хотя би і антобіографі календарські, на котрі п. Борковський покликає ся, говорили инакше.

Вибори до черновецької ради міської. Спис виборців буде сими днями готовий і тоді сейчас винише ся вибори, котрі мабуть відбудуть ся при кінці листопада. Оскільки можна доси судити, буде виборців разом около 2500. Хоч вибори ще не розписані, то агітації вже розпочали ся. Пануюча в раді міській партія лібералів скликала свідатийших людей всіх партій в краю на спільну раду, але Волохів не явив ся, бо — як казали — відій політичного товариства Concordia був тоді перешкоджений. Отже другу раду скликали на вівторок, але і сим разом не явили ся заступники Волохів. Се просте нечесне поступоване заступників Волохів обурило всіх цілком справедливо, бо чейже можна було вислати одного або двох ділчів, котрі прецінь не всі нішли агітувати до Сучави за своїм кандидатом на посла до крайового сейму. Видко, що ті панове ще не навчили ся європейського ладу і не перепросивши вміють не приходити, коли власне треба. Та нічого, всі иньші сторонництва рішили іти без Волохів. Ліберали, Поляки і Русини постановили поступати згідно при сих виборах. Який результат довірочних нарад, се покаже ся найліпше при самих виборах. Рускі проводирі відозвуть ще ся в час до своїх виборців, аби їм виразно показати дорогу, з тою мають іти при виборах до міської ради. За те відбув бар. Мустанда враз з адвокатами др. Штраухером і др. Кізлером тайчі наради, на котрих себе самого вихвалявав яко кандидата на радного. Ми не завидуємо бар. Мустанді его автоаналогії.

Еміграційний агент перед судом. У вівторок, дня 27-го с. м., стане Мартин Гергель з Лещкова перед судом присяжних у Львові за обманство. Він був еміграційним агентом і наліз селянам, що коли ему дадуть 10 зр., то він постарав ся їм о карту аж до Бразилії. Легковірні селяни давали ему по 10 зр., і таким способом він призбирав 1715 зр. Тепер его зловлено при гешефті. До розправи покликано 46 свідків.

Також шпорт. В неділю перед полуднем їздив собі на семагородській улиці в Чернівцях на бічилью один фельдфебель 41-ого полку ніхоти. На тім не було би нічого злого, хоч той шпортемен ледво вмів держати ся на бічилью. Але люди чомусь страшно втікали з улиці. А то тому, бо той шпортемен прийшов на думку, примонувати до обох кінців керми дві шаблі з остриями кінцями до переходжик. І з таким ана-

ратом він гнав по улиці, так що люди мусіли втікати, коли не хотіли дати ся поколотити шаблями; а шпортемен ще сміяв ся з людей! Варто, аби військово начальство поучило того фельдфебля о тім, що люди мають право ходити по улиці без наараження на каліцтва від фельдфебля.

Торговля чортами. Перед судом карним в Одесі відбув ся послідніми днями процес, що кидає ярке світло на забобонність і темноту тамошнього міщанського населення. Міщанка Матильда Зайде довідала ся від другої міщанки Афрозини Дроздовської, що она знає когось, хто продає таких чортів, котрі, ставши раз чиеюсь власністю, працюють над збагаченням свого господаря. Дроздовська оповідала Матильді Зайде, що всі багаті люди мають таких чортів. Чорт стає невольником чоловіка; котрий его купить, і може все зробити, що лише прикаже ему господар. Матильді Зайде дуже сподобало ся того оповідане і она стала випитувати Дроздовську, чи не могла би она купити такого чорта. Дроздовська відповіла, що можна, она знає таку особу, що торгує чортами, але то дорога річ, бо й найменший чорт коштує 80 рублів. Зайде дала Дроздовській жадані гроші, а тоді сказала їй Дроздовська, що то єї рідна мати Акилина Дроздовська, що мешкає на Поділі, торгує чортами і що она пішла їй тих 80 рублів, а мати прийде і привезе чорта. І справді за кілька днів приїхала стара Дроздовська до Одеси і привезла Зайдовій яйце, котре веліла їй носити 9 днів під пахою лівої руки, а тоді по 9 днях мав вилізти з яйця малий чортик. Зайдова послухала старої мантийки і вложила яйце під паху та носила его серед страшних болів руки і цілої пахи повних 9 днів. Але дуже завела ся, бо і девятий день минув, а чортик не виліз. Она пожалувала ся тоді перед молодого Дроздовського, а та пояснила їй, що чорт тому не виліз, бо Зайдова кожного дня хрестила ся, отже він бояв ся божої сили. Зайдова повірила Дроздовській і а-етавивши свої річі дала їй 40 рублів та просила, аби она цілала їх своїй матері за нового чорта, але вже не в яйці, а за живого. Та стара Дроздовська не згодила ся на то і аж коли Зайдова грозилась їй, що єї завізла до суду о 120 рублів, прислала дурній жінці два нові яйця. Тільки-ж тепер Зайдовій було того за багато; не хотіла виставляти ся на нові бої і носити яйця під пахою та знестерилелазла розбила їх, надіючи ся найти в середині малих чортиків. Однак дуже розчарувала ся: в середині не було нічого иньшого крім звичайного жовтка і білка. Розгнівана подала до суду жалобу, а суд розслідивши справу засудив стару Дроздовську за обманство на три місяці в'язниці і зворот грошей Зайдовій. Друга мантийка, молода Дроздовська, утікла до Болгарії.

Телеграми „Буковини“.

З дня 23-го жовтня 1896 року.

Відень. Бюджетова комісія ради державної полагодила закон о управлінню службових додатків для університетських професорів. Міністри Гавч і Білинський кілька разів забирали слово. Гавч заявив, що внесе проект закону о управлінню плати ад'юнктів і асистентів.

Рим. Черногорський князь Николай, княгині Олена і Анна і кн. Мірко приїхали вчера сюди. На двірці повитали їх королівська пара, престолонаслідник, князі і княгині, міністри і заступники урядів. Повитане було сердечне. Місто прикрашене.

Софія. Князь Фердинанд згодив ся на жадане президента міністрів Стойлова, щоби розв'язати собрание.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 21-го жовтня 1896.

	Львів.	Чернівці.
Пшениця . . . від 6.80 до 7.75	від 7.— до 7.10	від 7.— до 7.10
Жито . . . . . " 5.75 " 6.—	" 5.40 " 5.50	" 5.40 " 5.50
Ячмінь бров. . . " 6.— " 6.50	" 5.75 " 6.25	" 5.75 " 6.25
Ячмінь простий " 5.— " 5.50	" 5.— " 5.25	" 5.— " 5.25
Овес . . . . . " 5.50 " 5.75	" 4.75 " 4.85	" 4.75 " 4.85
Ріпак . . . . . " 9.— " 9.50	" 9.35 " 9.60	" 9.35 " 9.60
Горох . . . . . " 5.— " 8.—	" 6.— " 7.—	" 6.— " 7.—
Вика . . . . . " 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Льнянка . . . . . " 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Біб . . . . . " 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Бобик . . . . . " 4.— " 4.50	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Гречка . . . . . " 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Конюшина черв. " 35.— " 40.—	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Конюшина біла " 30.— " 45.—	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Конюш. шведск. " 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—	" 0.— " 0.—
Кукуруза нова " 4.50 " 4.70	" 4.75 " 4.85	" 4.75 " 4.85
Хміль 35.— 45.— здр. за кільки у	Львові око-	Львові око-
вита за 10.000 літрів 12.75—13.25		

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою не рекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, які благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідане Т. Гайна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Виресєв. Митр. і Пресєв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сеччас по пожарі, а договори заключені в перших Товариствах контрааскураційних подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліс „Дністра“ приймає банк красний у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористітійші услуги і видає поліси і квіти в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опрорентованих по 5 процент. Гваранція цілкова. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, відданих від татарів, за порукою двох членів. З позичок віддають ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїленні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав істну-ючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.), —

з окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу ухвалити, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прощу о часті замовлення і пишусь

з поважанем

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна, лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерт. оператора п. к. хірург, клініки університетської

Білорота-Гусєвського у Відні

находиться

в Чернівцях, улиці Менгера ч. 25.

В справі приймає хорих і інших лічниця інформаций треба удавати ся до управителя приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, улиці ратушної (дім Вішоєра.) (59—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

ПОВИННА НАХОДИТИ СЯ

Народописна карта

українсько-русского народу,

закладена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Пресвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчика у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-

єної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Пресвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Пресвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и							
	поспішні			особові				поспішні			особові			мішані	
до Чернівців								з Чернівців							
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128			657	1028	550		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347			941	1029	588	
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329			912	1000	523		До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203			717	1048	616	
З Новоселиці, Садагури						1113	950	До Садагури, Новоселиці						430	621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час рихить ся від чеського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вноситься
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надднісній“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Австрійські справи.

(Справи парламентарні. Регуляція
платні професорам. Соймові вибори. Хри-
стіянські соціали а німецькі націонали.
Австро-унгорська угода).

Цікавий прояв приходить ся у нас
записати, а іменно, що наради австрій-
ської ради державної не викликають
такого інтересу, як то бувало передше. Ли-
ше кілька клас займає ся ними, головню-ж
професори середніх шкіл і університетів, бо
в бюджетовій комісії рішали ся тепер ду-
же важні для них справи: регуляція плат-
ні і додатків. Треба признати, що так ре-
ференти як і більша часть послів в бudge-
товій комісії віднесла ся дуже приязно до
учителів середніх і висших шкіл, навіть
щедрійше, як само правительство. Де пра-
вительство предложило було для учителів
середніх шкіл есентуально VIII-у класу
ранги, бюджетова комісія ухвалила навіть
VII-у, а для директорів і VI-у класу ран-
ги. Надто відкинуто услівє для признання
пятнадцатого додатку, котре доси залежало
від „задовольної служби.“ Очевидно по-
встали з того для правительства нові знач-
ні видатки, як було передвиджено, і власне
на се звернув міністер Гавч увагу комісії,
а дав навіть до пізнання, що есентуально

ціла регулярний платні буде відложена за-
для браку грошей! Се були би дійсно сум-
ні вигляди, тим більше сумні, що учителі
середніх шкіл чекають вже так довго на
ту регуляцію.

Для професорів висших шкіл мала по-
при підвищення платні ще великий інтерес
справа оплати колегій. Ще 1878 р. підійс-
сю справу тодішній міністер Унгер, але
доси не можна було дійти з нею до кінця.
Розходило ся о се, чи має ся оплата ко-
легій цілком звести, як сего жадають Мо-
лодочехи, чи мають оплати йти до каси дер-
жавної, а професори мали-б дістати від-
шкодоване, чи має остати ся все при ста-
рім. Против цілковитого знесення оплати ко-
легій повстали всі, бо таким способом утра-
тила би держава значні доходи. Тепер оста-
ли ще два послїдні способи: оплати мали
липати ся професорам або впливати до
державної каси. Правительство рішило ся
за сим послїднім і міністер Гавч рішучо
вступав ся за правительственным проектом
і дійсно переконав своїми выводами біль-
шість бюджетової комісії. Против того бу-
ли головню заступники міста Відня, бо їм
розходило ся о віденський університет. Там
ходить на виклади світлішних професорів
велике число студентів, а з того бувають
незвичайно великі доходи. Розуміє ся, що
серед таких обставин професори віденсько-
го університету нерado заміняли-б ті ве-

ликі доходи за менші, які будуть мати з
підвищення платні. Ще один момент підне-
сено справедливо підчас розправи над тим
предметом. В послїднім часі їдуть світїла
австрійських університетів радо до Німеч-
чини, де університети справді процвітають.
Там університетські професори мають не
лише більшу платню, але і оплати колегій
приносять значні доходи. Тож коли тепер
і на віденському університеті відобрали би
світлішим професорам оплати колегій, то
було би першим старанем тих професорів,
дістати ся до Німеччини, значить, Австрія
стратила би найліпші сили учені. Аби
сему запобігти, рішено, що теперішні
професори університетські, можуть після
вподоби вибирати між більшою платнею
а задержанем оплати колегій, а дальше,
що університетські професори можуть ді-
стати титул двірського радника, значить
дійти до V-ої класи ранги. Вийде отже
таке, що на більших університетах, як
у Відні і Празі, професори будуть за-
держувати оплати колегій, а по мен-
ших університетах виберуть більшу плат-
ню. Се послїдне відноситься ся головню
до професорів філософічних факультетів
на всіх університетах, бо в цілій Австрії
ті факультети не мають багато студентів.

Зрештою, як кажемо, не викликають
наради нашого парламенту більшого інте-
ресу — хіба деякі пильні внесення цікав-

220

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з хорватскої
Хр. Вікторгієльма.

(Далше).

XXIV.

Пані Вірт показувала ся рідко на улиці,
але як уже вийшла, то можна єї було пізнати
з далека по чорній клані на оді. Она проганяла
завсїгди Фріда в одну з бічних улиць, або до яко-
го склепу, бо по перше не видів приємности
жадної в розговорі з нею, а потому мав природ-
ний страх, вхолодити з мамою Кларі в близше
зносненє, як вимагала строга чести.

Він міг би і тепер оминати єї, бо се було
кілька днів перед Різдом і улиці були перепов-
нені людьми, що по черствім морозі спішили ся,
щоби піти до склепу, або з пакетами виходили
з них. В тій цілій торговельній замішаній було
би для него легко, втечи перед нею.

Але она ішла з Августою Гольст. Звідки
они знали ся? Ну, се могло бути цілком обоя-
ним, для него було се свіжою притокою і він
поспішив ся подорожувати їх.

„А, добрий день! Якже-ж вас рідко вида-
ти!“ сказала пані Вірт, а єї око глинуло на не-
го з тою самою містичною остротою, що єго так
налякала, коли він єї побачив перший раз по сво-
їй подорожжї. „Позвольте, що представляю вам
паньку —“

„Дякую вам, пані добродійко, пан Рандель
уже представлений мені,“ сказала Августа.

Він майже не спізнав єї голосу; перший
раз видав ся єму тихий і боязливий, тепер ле-
жало в нїм щось такого, що звеніло сводливо і
заразом лагідно. Она склонила ся легко і звер-
нула очи на него з природною, отвертою при-
язністю.

„Так, отже ви знаєте ся уже? Се інтерес-
но,“ усміхнула ся пані Вірт на обі сторони, а
що Фріц ішов з чорного боку від неї, так що
мусїв висунути голову далеко наперед, щоби міг
єї побачити, то здавало ся єму, мов би єї по-
гляд виражав злосливе питання. Чи він не зрадив
себе, що при стрічї з панною Гольст виглядав
надто утисаєний? Але се була непотрібна
обава; ненаручне питання, звідки повстала знако-
мість, не настунала, хотий було зовсім природ-
но, щоби тепер єго поставила.

„Я вам щось скажу, пані Рандель,“ говори-
ла пані Вірт дальше, „родина Гольстів прибула
донева не давно до нашого міста і я маю замір,
вести їх в круг своїх знайомих. Я була-би ду-
же рада, если би панна Августа познайомила ся
з моїми донечками паня Юлія. Міла єсть пре-
цінь в єї віці, а ви мусите, розуміє ся, стати їх
лицарем, пані Рандель, чуєте, я рахую певно
на вас.“

„Пристанете на се?“ спитала Августа живо
і подглянула з усміхом поперед паню Вірт. Як
свіжо і привадно виглядала она в тих живих

барвах, що надавав їй мороз, а потому ті очи
що панували над цілим виразом.

„Чи я пристану?“ відповів з особливим на-
голосом. „Але не забувайте, що тогди прийма-
єте на себе деякі зобовязання, а на мене перели-
ваєте деякі права.“

„А, мій Боже, чи-ж я маю зобовязання?“ ска-
зала весело.

„Они не дуже небезпечні, тільки мусите
мене внові признати за лицаря, то значить, му-
сите пристати на те, що буду ваші барви но-
сити за боеву відзнаку; дальше не їдуть ваші
зобовязання.“

„Але, коханий Рандель, ви-ж прецінь не
будете на правду такі романтичні, щоби есте
справді носили бинду?“ запитала пані Вірт з
сумнівою повагою.

„Правда, слушно,“ скликувала весело „Авгу-
ста і розсміяла ся над поневольною згадкою па-
ні Вірт з романтичної лектури для молодіжи.
Але нараз снова жайла і відтиснула ся троха; до-
перва тепер зміркувала, що в тих словах лежить
щось глибокого, і замовкла.“

„Отже я хочу носити ваші барви і стати
за вас в обороні против вського,“ сказав Фріц з
особливою певністю, коли завважав єї не-
решіну.

„Тогди мусите найперше знати мої барви,“
відповіла виминаючи.

„Розуміє ся, се мусю очевидно дізнати ся.“

„Можете сейчас,“ відповіла, „бо я не маю
жадних.“

ні тих мнених концесій (він сам в комісії умовній не був), проголошує звістну декларацію. Яке-ж зачудуване прошибло его, коли по всіх горячих деклараціях правительством сказано: я ніщо не обіцяю ані до нічого не зобов'язався. І правительством мало підставу так сказати, бо після ходу умови так дійсно було. Концесії були уложені, але не перед правительством, лише в „Народній Раді“.

Було хотіло тоді людям з провінції сказати цілу правду. Ні, не сказали. По провінції розіхались делегати і оповістивши їй про заключену умову, почали виписувати обіцяні концесії: 1, 2, 3, 4... Ті концесії розбурхали навіть сонних. Концесії, концесії — стали життям, програмою, всім. Концесії, концесії — лунали місяцями по всіх усядах. Одушевлене росло до безконечности.

Тимчасом минали дні, минали ночі, минав рік 1890, 1891, а о концесіях нічого не чути. Самі творці умови за ними не побились. Умовляючи ся дивились на декларанта, декларанти на членів умовної комісії. Почалась страшна реакція. Термометр одушевлення унаві до зера і негодоване піднялось з елементарною силою і під її напором розпочав поєзд Романчук відворот до прихильно вижидуючого, потім прямо вижидуючого, а вінці таки до опозиційного становища. Як в періоді умови (1890, 1891 р.) був безчинний, так в часі опозиції діяльний, певний, рішучий, тим і відкупив собі надщерблену передше популярність.

Покинений ним прапор умови підняли два мужі (пн. Барвінський і Вахнянин): один егорюк умови від самого початку, другий аж до відвороту посла Романчука ярий еї антагоніст, і прапор той тримають до нині. Правда, обставини змінилися, їх позиція стала о много трудніша, як в 1890 році. Положення їх не скрили і концесії, котрі наспіли, против елементарного зворушення, піддержуваного опозиційними струями. Найбільше однак ослабили они себе самі. Хто пускаєсь на поле політичної праці, вступає на дорогу тернисту, важку і криваву: хто еї лакаєсь, найкраще не бореться до політики. Сили прапор ними піднятий був прапором правди, треба було з ним витримати і з ним постолати все і всюди, треба було з ним освідомлювати, его боронити в найближнім кружку, в народних товариствах, потім в широкім, прилюднім круж, перед цілим народом. Тимчасом они, зневіривши собі опозицію, виступили з Народною Радою, Просвіти, Педагогічного товариства і тим зірвалий найважливіші зв'язи, що їх лучили з народом. Опозиція се визискала, і справедливо. Даліше: замість ставати прилюдно з справозданнями із своїх діяльностей парламентарних, прилюдно ставати і вислухати хотів би думок противних,

уряджували они збори частинні, прошені, наче би боялись прилюдного виступу і прилюдного голошення своїх ідей. І се опозиція визискала також справедливо. Хто з ідеями своїми не стане як апостол з хрестом в руці проти найбільш розбурханих хвиль противників, той з правдою своєю не перебере ся.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 24-го жовтня 1896.

Архикнязь Кароль Стефан, контрадмірал в австрійській маринарці, одержав відпустку на цілий рік і осів в Галичині в Живці, котрий унаслідив по архикнязю Адльбехті. У Відні толкують се усунення архикнязя з чинної служби якимсь непорозумінням з адміралом Штернеком. Однак в урядових кругах запевняють, що архикнязь мусів взяти відпустку для поратования здоров'я.

Іменования. Повітовими комісарами іменовано галицьке намісництво концесістів Зенона Гляжевського і Юстина Шведницького, а концесістами Володислава Яновича, Тадея Гавронського, Боліслава Кудельського і гр. Володислава Стадницького.

Відзначенє. Цісар надав старшому інспекторови податковому, Альфонсови Боровському в Жовкві при нагоді перенесення его в стан супочнику титул і характер радника судового.

Нещастє на залізниці. Вночі з середи на четверлучило ся на шляху між Коломнею а Станіславоном велике нещастє. Львівський поїзд особовий стоїв на шинах спокійно, а черновецький татаровий поїзд наїхав на него тими самими шинами. Не було вже часу, аби хоч зменшити сигнали та гальмованем силу удару. Удар був такий сильний, що колеса першого вагону одного поїзду дістали ся на дах першого вагону другого поїзду. При сїм спіткненню втратив жите кондуктор Павло Чукай, батько двоє дітей, а чотири слуги тяжко ранені. Будняк але поставив зворотник (вайху), так що черновецький поїзд їхав тими самими шинами, що львівський. Сейчас зараджено стріле сідство.

Галицьке намісництво знесло заборону віча в Жадачеві. Звістно, що жадачівське старство заборонило віче, бо уважало, що програма віча готова викликати неспокій і розрухи. Се рішенє галицького намісництва витаємо з радістю яко переходом в тій, инді зовсім незрозумілій погоні галицьких старостів за рускими вічами. Чей-же тепер знати-муть, що не яло ся заборонити віча

без всякої причини і що намісництво не хоче їти тою самою дорогою.

В рускім акад. тов. „Союз“ вибрано на загальних зборах головою слух. філ. Ореста Гандяка, заступником голови слух. прав. Олександра Кадмуцького, першим секретарем слух. прав Володимира Кобилянського, другим секретарем слух. філ. Николая Ісупенка, касиром канд. прав Емануїла Варницького, бібліотекарем слух. прав Олександра Кобилянського, контролером слух. філ. Теофіла Бриндзана, господарем слух. прав Михайла Ганкевича, а виділовим слух. філ. Іларіона Федоровича. Заступниками виділових вибрано канд. прав Івана Костецкого, Льва Єха і Гедиміна Лисинського.

Похвалив своїх. В останнім числі *Галичанина* находимо допис з Чернівців, в котрій говорить ся про вибори до черновецької міської ради. Дописуватель очевидячки радує ся, що бар. Мустаца, ревний покровитель москвофілів на Буковині, хоче розбити лібералів. З допису довідуюмо ся, що бар. Мустаца втягнув в цілу акцію не лише двох жидів-адвокатів д-ра Штраухера і д-ра Кізлера, але також „представителів старо-русской партії.“ Ми можемо бар. Мустацу лише погратулювати, що він навіть в Чернівцях, де рускої інтелігенції так мало і з котрої з виїмкою кількох, котрих можна почислити на пальцях одної руки, всі признають ся отверто до народовців, де отже між черновецькими Русинами є лише кількох хрунів, винайшов „представителів старо-русской (чому не виразно москвофілської? — *Ред.*) партії“ значить їх вивиснив на представителів якоїсь „партії“! Ми нераз вже вказували на те, що невірних людей, котрих можна-б вчислювати до москвофілів, є на Буковині всего 46, а називати сих людей, до того ще неоднакових поглядів, партією, се хіба іронія! Але то так: бар. Мустаца хоче киче мати коло себе не лише Волохів і жидів, але і послухних Русинів, котрі его мають величати і хвалити во всеуслышаніє! Що на жаль не вмерли ще у нас хруні-зрадники, се мусимо признати, але не довго їм прийде ся надуківати свого руского імени, бо скоро наїде час, де нарід скаже своє слово і з погромами проклау нажине їх в табір Волохів, котрим они так ревнио служать. Нарід не дасть безкарно своєї честі закатати! — В дописі читаємо даліше, що політичне товариство буковинських москвофілів „Народная Рада“ винайшло комнату, де можна буде сходитись, бо москвофілського касина доси нема. Ми цікаві знати, для кого та комната буде, для тих кількох черновецьких москвофілів чи може для академиків-качанів, котрі ані по русі ані по російськи не зміють? Але дописуватель ще похвалив „общество русских женщин“, „котрое вполнї оправдывает надежды, яки в немь полагали при его основаніи“ — доламо: москвофіли. Чи се є похвалою супротив руского народу, о тім нема що сумнівати ся, і ми дописувателєви лише вдячні за се, що виразно відкрив публічн очі, що „общество русских женщин“ хоче бути москвофілським гніздом. Коли агадаве товариство не чує по своїй стороні тої вини, то повинно сейчас вислати до редакції *Галичанина* спростованє, бо инакше мусимо слова дописувателя уважати правдою. За те зробив дописуватель православний конисторій докір, що для руских православних дітей нема більшого руского молитвослова і кінчить свою допис значучими словами: Богато, богато треба для православних Русинів!

З міського театру. Сьогодні відіграють перший раз гарну оперету Сунє „Модель.“ Завтра, в неділю, посполудні представлять класичну штуку Шіллера „Розбійники“, а ввечером повторять оперету „Модель.“ В понеділок відіграють оперу *Cavalleria Rusticana* і комедію „Господина ближнього“, а у вівторок комедію „Родинне гніздо.“

В справі голосного убійства адвоката Левіого в Бердині мусимо нашу дотичну нотатку спростувати остільки, що Левіо був адвокатом, а не судовим радником і що дійсно має ся діло з убійством. В неділю вночі верзали ся до помешкання Левіого, котрий недавно дістав великі гроші, 17-літній Гросс і бувний слуга у Левіого Вернер. Вернер кинув ся на Левіого і шпательом его смертельно ранив, а Гросс на жінку Левіого,

Гольст мав за жінку одну даму з Триєсту, а еї краса і товарніскі прикмети становили его гордість. Крім того дарувала ему дві донечки і одного сина Дамгерта, що отримав поверховність і усposоблене матери та мусів немало грижи і борби перевести, заким его виховали до торговлі, хотів вже вчасно він виїхав був за гринцію. Дамгерт був іменно пристрасним грачем на скриннях і був би певно найрадше став музиком, однак на таке становиско дивиди ся в тодішніх часах, як на крок назад: і тому не могло бути про те навіть і бєсєди: але отець видав з жалем, що сєй інтерес займав сина далеко більше, ніж інтереси торговлі. Потім доконав він того, що его син оженив ся з донькою найбогатшого і найстаршого купця в містї, а она принесла ему такий за великий маєток, як его спадщина по батькові, хоч також казали, що принесла ему далеко більше. Іменно она занимала ся справами свого маєтку і справами торговлі далеко більше, як він, і говорили, що се еї заслуга, що сєй дім удержує ся зі своїм маєтком і не упадає. Надто привела ему сина, цілком своєю подобизну, боли дочка удала ся до него.

Торговля, що не поступає нанеред, кажут, іде назад і на великий спосіб рішили син і мати, як Дамгерт Гольст намер в Німї, перенести торговлю до столиці. Може дїткнуло їх то, що в Берген повстали молодші заклади того самого роду і грозили перестигнути їхній, а може на-

дїяли ся знати в столиці ширше поле. На кожний спосіб перебували тепер тут.

Фріц, розуміє ся, шукав першої нагоди, щоб его представила панї Гольст і Августе сама зробила се. Але з тої хвилі, як стрїтив ся з еї трохи твердою приязністю, котру треба було тільки поволі позискувати, чув ся непевним і недовірчивим.

„Таж я уже чула про вас,“ сказала ласкавим, одноставним тоном в голосі, а що при тім усміхала ся майже гордо своїми тонкими устами, а остра борода ставала ще острійша, міг означати сєй усміх: „все можливе добре,“ коли малі, сїрі оченята виглядали межі безчисленними морщинами, мов би говорили щось противного і Фріц думав, як оно дивно, що ся висока, суха жєнщина з острими рисами, що могла нагадувати собою старого, мовчаливого, вислуженого бухгалтера, як би не мала в собі тільки само-свідомости і унижености — що ся жєнщина могла бути рідна мати Августе. Сїцілий тихий, повільний спосіб захованя доказував, що ніхто не єсть такий розсудний і досвідчений, як она, і не було прецінь потрібно ударати всюди з силою, щоб бути зрозумілою і вимогти послух.

Фріц важив дїятого кожде своє слово на вазї золота. У Гольстів мав відбутися товари-ський вечер для їх нових знакомих.

(Даліше буде.)

при чім і себе в руку зранив. На крик пані Леві прибігла служниця і убійники втікли. Леві помер небагом, не повернувши до пам'яті. Его жінка хора, але не небезпечно. Спочатку поліція не знала, де шукати убійників. Але Гросе по дорозі на утечі поступив до одного лікаря і казав собі забандажувати ранену руку, отже лікар дав о тім знати поліції, і ся зловила Гросого. Він признав ся ся до вини і видав свого товариша Вернера, котрого однак доси ще не зловлено, бо скриває ся в недалекому лісі Груневальд. Убійники хотіли по убійстві вкрати гроші.

Недібрана пара. Італія тепер дуже радує ся, бо її престолонаслідник женить ся з чорногорською княгинею Оленою. Ся пара у фізичнім вигляді зомсім недібрана. Італійський престолонаслідник е ростом малий, худощавий і слабый; натомість его наречена перевищує его о цілу голову. Її можна справедливо назвати сегочасною амазонкою. Вистрілом з пістолета она певно цілить птаха у воздуху, а штилетом забиває вовка з таким супокійним усьміхом на устах, з яким приймає своїх гостей в салоні.

В справі процесу редактора залізничої часописи. Томшика продив міністра залізниць Гуттенберга о образі чести рішила генеральна прокуратура внести зажадення неважності, бо прокуратура е того пересвідчена, що повітовий суд в Штернбергу переступив своєю компетенцією, коли завізав міністра генерала Гуттенберга перед суд.

Чудак. Під Мантуєю в Італії номер в своїй палаті багатий чоловік і великий чудак Людвік Піцці. Его чудацтво проявляло ся тим, що він ніколи не одівав ся і заодно ходив наго, лише окривав ся в літі простиралом, а в зимі кодрою. Їв сире м'ясо і ярину і від 30 літ не виїшов ні разу з палати. Его називали божевільним, але він був лише чудаком. Коли хто заїшов до него, то він его радо приймав, гостив і розмаляв з ним. Лише доказував, що нинішні люди повигадували собі надто багато всяких забав і що ліпше жити в простоті так, як він живе. І справді не мав він ніяких інших потреб, крім зміювання від часу до часу простирал і покривал.

Складки. На бурсу Народного Дому зложив вир. генеральний вікарій о. архимандрит Володимир Рента 10 зр. Вир. Добродієви складає виділ Народного Дому за сей щедрий дар сердечну подяку. — Доси зібрано на сю ціль 807 зр. 05 кр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 24-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засідає 23-го с. м.) Палата прийняла в спеціальній дебаті § 2 закону о своїні з поправками пос. Ієна і Пінгінського, описля прийнято ще §§ 3 і 4, після котрих має громада, в котрій хтось мешкав, право зажадати від другої громади, до котрої та особа переселила ся від 10 літ, щоб ся громада дала тій особі горожанське право у себе і повідомила її о с'м. Коли хтось через два роки опустив громаду, то тратить там горожанське право. На тім перервало розправу. Пос. Шнайдер інтерв'ював президента міністрів, чи він схоче з огляду на розрухи в угорській комітаті Вісельбурекім охоронити тамошних австрійських підданих Ріттера і Грека. Слідуюче засіданє в понеділок.

Відень. Італійський амбасадор Нігра лікував іменем короля Гумберта нашому цесареві за те, що три австрійські воєнні кораблі супроводжали корабель „Савоя“, на котрім їхала родина чорногорського князя і наречена італійського престолонаслідника.

Будапешт. В кількох місцевостях прийшло з нагоди виборчого руху до значних розрухів, при чім убито кілька осіб, а кількох ранено тяжко. Треба було покликати військо для привернення порядку.

Рим. Король надав президентови міністрів Рудініому ордер Анунціати.

Берно швайцарське. В горах внаслідок великого снігу. В кількох провінціях вилили ріки в наслідок зливних дощів.

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі
при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські
в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами
до своєї рускої друкарні!

ВАЖНЕ

для кожного, головю для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей е повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєній виставі в Чернівцях 1886 р. визначено почесним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій з'являв перенесло на *улицю ратушську ч. 12*, другий вхід також від *улиці залізничної ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник его переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о — а приправленим персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи галантирні, друк на стижки до віників, окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найвищих цінах як найліпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8—10

а показанєм
Кобжинський і Канюк.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ, столяр-артист

Чернівці

преміюваний

на виставі

ул. турецька ч. 3

преміюваний

у Львові

поручає ся для елегантного виробу церковних, домашніх, салонних, скляних і хатних уряджень.

Приймає ся поправки і виконує ся їх як найліпше.

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

Визначене на краєній виставі в р. 1894 почесним динльомом и. к. министерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯЖА)

в Коросні

поручає Пав. П. Т. Публіці свого виробу чисто льняні зв'язні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі квітковім і адамашковім;

також доставляє матеріалів на комизетні і на одягочевні

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (пошта, телеграф і станція залізнична в містечку).

Прібірки і цінники на жадає оплачено і відворотною поштою. (9—52)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся на
оплату 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Руске драматично-літературне товариство в Чернівцях.

засноване 1884 р., розвивало свого часу дуже ревну діяльність і буковинські Русини радо спомінають ті часи, коли се товариство завело дуже гарне товариске життя між Русинами. На жаль, та діяльність устала, коли ревнійші члени того товариства мусли з Чернівців перенести ся на провінцію, а оставші в Чернівцях мусли зайняти ся иншими важними справами, котрі годі було відложити. Наше руске драматично-літературне товариство заснуло вже від п'ятих літ. Тож з приємністю приходить ся нам занотувати, що завдяки ініціативі рускої академічної молодіжки повстала гадка, воскресити се хосенне товариство. Ся ініціатива не могла серед черновецької рускої громади минути безслідно, бо у нас кождо силу, охочу до громадської праці, витавють радо і шанують. Тим більше прийняла ся та гадка, бо і руске патріотичне жіноцтво заявило щиро охоту, зайняти ся долею сего товариства, значить, будучність товариства спочиває в певних руках. До ся руске жіноцтво в Чернівцях не брало в громадській праці майже жадної участі, а позаяк в „обществѣ рускихъ женщинъ“ віє ворожий нам вітер, то наше жіноцтво стояло відокремлено та сходило ся хіба на заба-

ви. Очевидно вийшла з того шкода для громадского діла, котру дуже прикро відчувано у нас. Коли-ж тепер і руске патріотичне жіноцтво хоче підперати наше драматичне товариство, то витаємо сей прояв з радістю і повним довірем в щирю охоту, причинити ся для піддержання товариского життя.

Отсе зібрало ся в неділю, дня 25-го с. м., о 3-ій годині пополудни в кімнатах „Народного Дому“ около 50 осіб з Чернівців, котрі хочуть ревнійше інтересувати ся долею драматичного товариства; між ними було багато пань. Загальні збори отворив інспектор Омелян Попович привітною промовою, в котрій вказав на причини застою в товаристві та зазначив цілі товариства, котрі лежать не лише в уряджуваню аматорських представлень і концертів, але також в піддержуваню убогої шкільної молодіжки, взагалі має товариство також добродійні цілі. Піднесено в приватнім кружку, що треба змінити застарілий статут в тім напрямі, щоби можна плекати не лише драматичну штуку, але також спів. І в сім напрямі повинні загальні збори щось рішити. Також показало ся, що декому вкладка за велика, отже належало би єї зменшити, аби тим улекнити приступлене в члени. На секретаря покликав провідник зборів п. Калмуцького. Сов. Ясеницький спротивив ся зниже-

ню членської вкладки, але за те жадав, щоби вкладки збирати точно кожного місяця, то таким чином членам буде легше, зложити малу частину вкладки і ніхто не буде залягати з більшою квотою. Збори одобрив гадку бесідника. Опісля приступлено до впису нових членів, котрих приступило до товариства 34. На внесенє п. Желехівського вибрано виділ аклямацією. У виділ ввійшли яко голова п. інспектор Омелян Попович; яко виділові пані Олена Пігулякова, п-а Ольга Кобилянська, дальше Івай Костецкий, Емануїл Варницький і Олександр Калмуцький; яко заступники виділових Лев Єх і Олександр Догоміля; до надзорчої ради вибрано сов. Володимира Ясеницького, надконтрольора Івана Глиньського і амануензіса Івана Ронгуна, а верифікаторами вибрано пані Єлисавету Семаку і Теофіла Бриндзана. Підчас перерви уконституував ся виділ в той спосіб, що вибрав заступницею голови паню Пігулякову, секретарем п. Калмуцького, касиром п. Варницького, господарем п. Костецкого, а членом виділу паню Кобилянську. На підставі статуту приступлено ще до вибору артистичного директора, на котрого вибрано одноголосно управителя бурси „Народного Дома“ п. Льва Лопатинського.

З черги слідували вільні внесення. П. Калмуцький поставив внесенє, щоби новий виділ змінив застарілий статут від-

303

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Новість з норвезького
Хр. Вінтергелъма.

(Дальше).

Пані Гольст сиділа на софі з робіткою, просто як сівічка та висока як статуя Мемнона, зелена заслона на бронзовій підставці стояла межі нею а лампою. По боках стола зайняли місце Август і Николай.

Август сиділа з олівцем в малій білій руці і нотувала всі імена тих, що мали бути запрошені на великим аркуши листового паперу. Она нагнула ся низько над папером, і коли писала, порушала ся єї уста з легким дрожанем, хотай єї лице заховало цілком поважний вираз, як би се був надзвичайно важний документ, що она писала.

Потім підносила лише трошечки голову, випесувала якийсь нове ім'я і поглядала питаючо на одио з обоїх.

„А потім Фріца Ранделя,“ сказала підчас навзи, коли вже упорали ся з родинами і зачали від молодіжки.

„Я дійсно не знаю, чи оно буде розсудно,“ сказав Николай.

„Але-ж се прецінь дуже потрібне,“ сказала Августа живо, піднявши ся цілком в гору і поглядаючи на него з зачудованем.

„Сего я не виджу,“ замітив Николай, „ми супротив него не зобов'язані до нічого.“

„До нічого? А супротив других до чого? Принайменше він відносив ся до мене з тим самим поважанем, як всі другі. Се було би прямо нечесно.“ Говорила се дуже горячо і поглянула на матір. Але мати не підносила очей від робітки.

„Однак зрозумієш прецінь,“ сказав Николай трохи невдоволено, але з натиском, „що коли він в такий спосіб біг за тобою, то лише для того, що очевидно залюбив ся в тебе. Сего не можна випускати з уваги, а коли тепер ми запросимо его, тогди буде так, як би хотіли сказати: „Будьте такі добрі, вам вільно.“

Августа почервоніла як мак і нагадала ся хвилю, потім сказала трохи зниженим тоном: „Але коли его не запросимо, то буде виглядати, як би ми хотіли сказати: „Розуміємо тебе, але відправляємо з квітком.“ Тогди не повинна я була приймати его ввічливості в тім часі. А тепер було би се образливим нехтованем. Надто его приймають усюди і строго взявши він не зробив нічого такого, що можна би ему закинути. Се-ж ти сам був признав.“

„Ти займаєш ся ним так дуже, що може хочеш тим сказати: „Будь такий добрий і прийди?“

Мати поглянула скоро на Августу, а она поміркувала се, схилила ся знов над папір і сказала уражена: „Не буду відновітати на таке дурне питанє. Не маю охоти образити его, се ціла річ, але нехай мама рішає.“

„Ну отже, що-ж скажеш, мамо?“ запитав Николай.

„Мушу держати з Августою. — Тяжко було би виключити его, справді дуже тяжко. — Але властиво я не запрошую его радо,“ додала і глянула знов на Августу недовірчивим поглядом.

Августа усміхнулася легко: щось блиснуло їй в очі, а уста і оловець написали: „Фріц Рандель.“

Як раз того вечера, як се рішило ся, сидів Фріц у професора Барта. Хотів при добрій нагоді розвідати ся прецінь децо про місце, о котре старав ся. Міг набрати не лише певности, що его позинуть, але також матеріалу для тих, що в прасі були готові заступити ся за него, як би се збулось.

„Я не був би подавав подання на вашім місці,“ сказав Барт, коли обговорив цілу ситуацію, певні голоси против і неспівні — і так дальше. „Досвідчите прикраси, котру ви могли передвидіти і старати ся уникнути єї.“

Фріц засміяв ся непевно.

„Ви повинні були поговорити вперед зо мною.“

„Я не мав вибору,“ сказав Фріц зі скромною, поважною міною, „не міг поводити ся лише взглядами на себе самого; здавало ся мені, що се обов'язком — обов'язком супротив тих, що поділяють мої переконання — задля справи самої. Мушу піддати ся моїй судбі; она зариває за-

повідно до теперішніх обставин і пропонує змінити статут до потвердження звичайним загальним збором, котрі мали би відбути ся в грудні с. р. Сов. Ясеніцький підпер те внесення зазначаючи, що іменом належало би статут змінити в тім напрямі, щоби товариство займало ся також співом. П. Лопатинський підніс, що така зміна мусить наступити вже з огляду на наші народні штуки. Русини мають іменом багато красивих народних шук з хоровими співом, отже при представленнях годі буде оминати спів, значить, треба мати виравний хор. Внесене п. Калмуцького прийнято. — На запитанні п. Желєхівського, чи лишив ся в товаристві з давних часів якийсь маєток, відповів голова п. Попович, що тепер годі се констатувати, бо треба вишукати старі книги і відтам аж можна буде о тім довідати ся. Тільки певно, що є деяка гардероба і деякі меблі, котрі знаходяться в „Народнім Домі“. — П. Догоніла підніс, що для самих перших початків, а іменом для вирав хорів, для виучення роль, проб представлення і т. д., потрібна необхідно особня, власна селя. В Чернівцях трудно буде винайти для представлення відповідну салью в кождім поодинокім випадку, отже треба завчасу постарати ся о власну салью. При тім замітив бесідник, що можна би винайти салью з побічними кімнатами на ул. резиденції за 400 зр. річно. Над сею справою вивязала ся довша дискусія, в котрій іменом сов. Ясеніцький зазначив, що годі тепер на самім початку, де товариство не має ще жадних матеріяльних засобів, рішати таку важну справу. Она безперечно дуже важна і пекуча, однак з огляду на обставини належало би сею справу полишити віділові до рішення. П. Лопатинський звернув ще увагу зборів на се, що коли винаймать ся власну салью, треба буде постарати ся о відповідне уряджене єї, о сцену і гардеробу, а се буде коштувати около 300 зр. Коли-б винаймати вже уряджену салью, то кошти

покриють ся з доходів представлень і фонди товариства не будуть зовсім порушені. По довшій дискусії прийнято внесення п. Калмуцького, після котрого поручено сею справу віділові з тим, що треба буде справу предложити загальним збором до остаточного порішення. — П. Бриндзан підніс ще, що треба би звернути ся до людей на провінції о піддержане товариства. П. Лопатинський зазначив, що коли мають представлення іти в порядку, то мусять їх учасники, се-б то члени товариства, особливо пані повинні що тижня по кілька разів сходити ся, тим більше, що виділ „Народного Дому“ радо відступає на ту ціль свої кімнати. Сю гадку бесідника одобрено загально.

Коли вже ніхто не забрав голосу, подякував голова товариства, п. інспектор Попович зібраним за численну участь, завізав членів до ревної участі у великих справах товариства і виїс трикратний оклик в честь цесаря, котрий присутні повторили з одушевленням. На сїм скінчили ся загальні збори драматичного товариства. Присутні розійшли ся з пересвідченням, що зробили добре діло відновивши драматичне товариство. З того вносимо, що сїм разом не остане ся лише при словах, але скоро наступлять діла, о що певно постарася новий виділ, зложений з енергічних людей. Тож вітаємо наше руске драматичне товариство щирим руским: Помагай-біг!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 27-го жовтня 1896.

В Станіславові відбуде ся дня 9-го листопада с. р. концерт і вечерок з танцями на дохід проєктованого інституту дівочого.

Рускі ремісники заложили в Коломиї особне товариство „Зоря“ на взір львівського товариства той-ж назви. Галицьке намісництво затвердило вже статут „Зорі“. Щастя Боже!

3 Відня пишуть нам: З послів руских присутні лиш Барвінський, Вахнянин і Охримович. Романчук виїхав перед десяти днями. Він не бере участі в комісії бюджетовій. Русь не потребує ніяких концесій. Засновани гімназії рускої в Станіславові годі домогати ся. Се внесення Вахнянина, а ми держимось тепер той „принципальної“ політики, що не піддержуємо ніяких внесень, що виїхали з табору „Барвінчуків“. Впрочім оно буде дучше, як правительство (die hohe Regierung) зробить щось „для нас без нас“. Нема також надії, щоби креовано посаду руского міністра без теки для Русинів... Ситуація препогана! Поступишиши.

Нову часопись задумують в Чернівцях видавати. Сїм разом вже не політичну, але фахову, господарську. Редакцію часописи, котру будуть видавати в німецькій, рускій і волозькій мові, обіймають поки-що директор різниччої школи Баер і др. Найман Вендер. Фахове знане сїх панів дає запоруку, що нова часопись буде відповідна до красивих обставин. Ми лише цікаві, як упорать ся ті два панове, котрі рускої мови не знають, з рускою частиною своєї часописи. Ми вже тепер остерігаємо їх, щоби в сїм взагалі не пускали ся на манівці, не слухали за них до радників, а видавали руску частку в правдивій рускій народній мові, бо инакше рускі селяни не зможуть з часописи користати.

З цвітника „Діла“. Духовенство руске утнівського доканата, на соборчику в Динисках, вибрало одноголосно о. Кузика з Махнова делегатом на зїзд духовенства австрійського у Відні в справі урядованя контрун. Се свідчить о довірі духовенства утнівського до о. Кузика. Сего самого о. Кузика вибрано на днях і до ради повітової рускої. Але позаяк о. Кузик не припадає до смаку нашим капітанам, то „Діло“, яко вірний їх союзник, у виданю своїм з 10-го жовтня завізвало сейчас о. Кузика, щоб він аложив мандат до ради повітової. Такий самий запис подало оно і до о. Жука (народовни) яко вибраного з „ласки старостинської“. Не обізвалося лиш до о. Дуткевича з Піддубель, хоч про него каже ся в дописі з Равнини, що він „смирений супротив властей“. О. Дуткевича „Діло“ не тисне, бо він — предсідатель єїлі „Общества ім. Качковського“.

Про „католицкий руско-народний Союз“ подав „Dziennik Polski“ вість, мов-то аранжери его, послі Барвінський і Вахнянин, „входять тепер в зносини з польським табором католицьким, щоби розпочати спільну алянцю політичну.“ „Діло“ повторило поспішно ту вість, хоч она наскрінь неправдива. Єї спростовано вже в N. 11.

всїди того, хто бере ся за те, що уважає правдою — як самі се знаєте, пане професор.“

„Певно, будете мати багато ворогів, уже перед тим будете їх мати, хочуть вже наперед шкодити вам, а навіть публично, як розповідають.“

„Ну, тогди покаже ся, чи нема також таких людей, що вступлять ся за мною.“

„Не знаю, чи ви не звертаєте сїм на мене,“ сказав Барт з спокійним взором; „однак тогди я мусїв би вам сказати, що таки не можу публично мішати ся у сею справу. Але буду за вами голосувати, хотий вам се мало поможе і хотий би я мав які там сумніви в тім вигляді.“

„Розумію вас,“ сказав Фріц, „і за вашу прихильність мушу бути подвійно вдячним — так єсть, не так задля себе самого, як задля цілої справи,“ додав з іскоркою застереження.

В дійсности був би такий самий радий, есїлі Барт голосував против него і подав ему через те поверховне управлене до огірчення супротив него, бо не міг увільнити ся від того. І тепер Барт наунав его і обсилав закладами.

Але всі ті обчислення, що він наважав був до своїх відвідин, уступили тимчасом в кут перед одним, що таку силу осягнуло над ним; а в тім надійшов день, коли мали его ввести до дому фамілії Гольетів.

Коли він з'явив ся, перервала Августа розмову з кількома панями і зробила кілька кроків ему назустріч. Було се наглим імпулсом, бо як его побачила, нагадала собі на перешкоду, які

мала при его запросинах, і в тій хвили мов би забула, що він про те все не знав нічо; хотїла принайменше бути дуже ввічливою.

Вирішм ся перенона помогла дуже у неї его справі. Були супротив него несправедливими, не багато деставало, а були би его навіть уразили і супротив матери висказала ся отверто, що сама добачила в нїм трохи за сїмізі і резолютне поступоване, що сейчас намагав ся, щоби єї відняти, та що з того пробиває ся ретельність, коли він не боїть ся, щоби его не порозуміли зле. З нею стало ся таке саме при першій разі, як з ним. Они побачили себе; заприїтила его, не здаючи собі властиво справи для чого, але звернуло єї уваги на себе щось в его істоті, що его відрізняло від звичайних людей. Коли потему розповідала дома, що він ішов за нею, не було в тім страху, але видавало ся їй природним, оновісти цілком отверто, що їй приважило ся.

А коли він мусїв боронити ся, коли брат видав на него підозріння, коли хотїли его уразити, лиш для того, що він показав свою увагу для неї в сїмїлий трох і незвичайний спосіб, тогди почала ся она на правду заїммати его особю, хотий тихо в серцю обороняла себе саму перед тим і пераз питала себе, що на нїм єсть такого, що так притягає єї до себе.

Але що росло поза тим занятєм, сего не затаювала певно перед собою і се назвало наглом на неї, коли тепер подала собі руки. Найшла на них обох язась дивна невпевність і обала перед присутніми, так що було цілком природно, коли

они замінили тільки кілька слів і потім знов розійшли ся.

Пані Гольет привітала Фріца з гордою приязністю наче яка над-охмістриї на нїм дворі. Але коли шукав за паном Гольетом, дивував ся, побачивши его в сусіднім покою в притишній розмові з доктором Роде. Він виїшов досить скоро до них і почув вимовлене своє імя. Дантого подав ся назад, сказавши: „О, прошу!“

„Нї, нї приступіть тільки ближше,“ посівши закликати Гольет, „здорові були! Чую, що ви знаєтесь з доктором Роде. Ви навіть приятелі.“

Фріц причував, що Гольет звернув ся до Родего як до судії про него, але він відповів цілком свобідно і, звертаючись з зимним поглядом на позовину до него, сказав:

„Наша приязнь не дає ся такою інтимною, бо до тепер він мені ще не оновідав, що вас знає.“

Легка краска перелетїла через лице Гольета, коли Фріц знов поглинув на него з легким усміхом і щось шукав в его очах, а Роде зістав на вид цілком незрушений. Він стояв на тім самім місці і гладив сильнішим пальцєм рукавички. „Не знаю, чи я мав нагоду розказувати тобі про се,“ сказав сухо.

„Але не хочу перешиджати розмови,“ сказав Фріц скоро зникаючись.

Однак Гольет уважав відновленим, нїти за ним до сальону.

Тут було щось ворожого супротив него,

Presse. Однак-ж „Дьло“ доси не добачило сего спростованя.

„Дьло“ шало з радости, що віче в Староміщині висказало телеграфічно з підписом о. Вітошинського вотум недовіря пос. Вахнянинови. Ось як — писало оно — осуджує опінія прилюдна річ Вахнянина! А тимчасом з найновішої дописи до „Дьла“ з Староміщини, уміщеної в „Дьл-ї“ 11-го жовтня, виходить, що вотум се вище молодий радикал Вітик, а піддержав его в тій акції з-поза плота хто? — кацап др. Гумецький з Самбора. В Жовкви поставив таке внесенне радикал-селянин Мек-Лита, а піддержав его знов кацапи. Войничів є вітчиною н-на Белея, в Бучачи аранжував „недовіріє“ дикий посол Тейшевський, в Калуші др. Кос Андрій, тихий радикал і ісповідник політики „примиренія“ з кацапами. (Се адвокатско-канцелярська політика: з всіми партіями на Русі жий добре, щоб лиш інла клієнтеля.) Молодіж знов львівська заявила тим свою солідарність з радикалами, що 30 кр. заощаджених подарила редакторови „Хлопської бібліотеки“, др. Франкови. Ось киянички, з котрих пливє нова акція політична. Найпаніше друти в кірни маку. А „Дьло“, убравшись в ті шори кацапско-радикальні, кричить: я „независиме“!

„Дьло“ тішить ся також, що в радї державній найшли ся такі оборонні справи рускої (?) як Вапатий, Пернерсторфер і Люеґер. А що-ж се за панове? З Вашатого сьміють ся нині самі послы чеські. А коли сей адоратор Росії говорить в радї державній, то товариші его виходять на кульовари. Пернерсторфер — се соціял-демократ, котрому Русь галицька є великий Schmatgen. А Люеґер — він жалить ся над бідним руским селянином в перній часті своєї річи, а в другій каже: „Ми на Галичину не дамо ні зломаного шельога.“ Але „Дьло“ промовчує все. Оно мабуть не знає навіть, що найбільшими ворогами, з піною на устах, суть як раз антисеміти і німечкі націонали.

„Дьло“ кинулось вже навіть на директора Цеглиньського з Перемішля. Оно мало рацию. Бо дир. Цеглиньський був так сьмілий, сказати в своїй дописі до „Дьла“, що радикали в перемішкї „виходять між нарід яко звичайні агітатори політичні, щоб як найбільше мандатів позольських для себе здобути.“ Се цїкава ревелация! А ми думали, що они заходять ся коло добра „бідних селян“, що они позакладали там шпильдїри громадські, каси задаткові або якісь ще користніші інституції? Так, так! Пословина наша добре каже: „Голосні бубни за горами, а з близька шкїряні.“ Шевченко виворожив нам, що на

Русі з'являть ся люди, у котрих буде „великих слів велика сила, а більш нічого...“

Хто спомагає еміграцію? До безсовісних агентів еміграційних належать і наші москвофіли та їх органи „Просвіщеніє“, „Прав. Буковина“, „Бук. Вѣдомості“, „Селянин“ і т. п., що з кожним числом виносять в нарід зневіру і знеохоту, представляючи їх положенє в Австрії безнадійним і безвихідним. Редактор „Селянина“ Білецький в Чункові став, як нам оповідають, таки агентом еміграційним. Наш хлібороб, що не поступає з духом часу, заходить в чим раз трудніше положенє й не диво, що не слухає ради розумної і накликувань протнеміграційних, яких ми доси кількадесят помістили в „Буковині“, а радше йде за підпентами агентів, що обіцяють ему золоті гори за морем. Агенти мають в тім зиск матеріальний, а москвофіли матеріал до дальших нарікань на австрійський ряд, котрого деякі органи, як Мустаців староста, угаїє, як доносить баронівський „казак“, за „Буковину“, бо ото в ній наведений один уступ американської газети, котра помімо своєї прихильности до еміграції остерігає людей від легководного вивандрованя, що не спитавши броду, лізе в воду. Але міродайні сфери пізнали ся давно на Мустацових фарбованих лісах, а ми не перестанемо проповідувати Русинам, що тільки власна поміч спасє їх, а не рай американський або московський.

За убійство вітця ставав в п'ятницю перед львівським судом присяжних молодий селянин Дмитро Кулишин з Добросина коло Жовкви. Справа була така: Дмитро Кулишин оженив ся перед трема роками і мешкав разом з жінкою у своїх родичів. Обоє жили в згоді і щасливо, коли нараз жінка Дмитра покинула его і вернула до своїх родичів. На просьби мужа вернула до него, але не хотіла виявити причини, чому утікла. Повтаряло ся то кілька разів. Одного разу сказала жінка Дмитрови, що утікає від него лише тому, бо его отець переслідує єї своєю любов'ю. Дмитро робив вітцю докори за те, але то нічого не помагало і коли в день заочину вернув до дому та довідав ся, що жінка знов утікла з тої причини, розпочав з вітцем сварку, з чого прийшло до бійки і він ударив вітця так сильно збанком по голові, що той за кілька хвиля помер. Суд по переведеній розправі, узгаляючи лагодячі обставини, увільнив Дмитра Кулишина від злочину убійства, а засудив его за провинку против безчестности життя на 5 місяців строгого арешту.

Зеліничне нещастє в Голоскові, про котре ми в останнім числі нашої часописи доносили,

викликало серед праси дискусію про організацію зелізниць. Ціле нещастє стало ся тому, що будинок заснув і не поставив зворотника як слід. Отже той будинок мав 21 годин служби на добу. На станції Голосків робить службу один низший урядник, котрий є начальником станції, каснером, товаровим і особовим, магази́нером, телеграфістою, надзирателем шляху, ревізором поїздів, при котрих мусить бути в день і в ночі, одним словом, він є ein Mädchen für Alles. Їму помагали два слуги, котрі через 21 годин роблять службу, а 6 годин мають опісля вільних. Коли зваяжить ся, що такий слуга не сьміє через 21 годин відпочити, а тяжка служба втомить его аж до неможливости, то що-ж дивного, коли слуга робить все мов автомат, без життя і зрозуміння. Треба до того ще взяти на увагу, що такий слуга яко батько родини має обовязок супротив своїх дітей, словом, він так зайнятий, що просто тратить голову, як то кажуть. Ну, і робити по тому все, як треба! Безперечно, на зеліничну службу в Голоскові паде велика вина за ціле нещастє і она буде за те покарана. Але рішучі круги повинні з рукою на серці спитати себе, чи справді можливо серед таких сумних обставин, як ми отее представили, докладно служба, без помилок?...

Повени. Після останніх вістей з Целовця повилювали ріки в Каринтії і залили величезні простори землі. Зеліничка в долині Гайля їде тепер через озеро. В Триєсті дни 20-го с. м. море знов залило берег. Філії виступили понад портові вали і дістали ся на яєше положені улиці. Комунікація була якийсь час перервана, а магазини і склади потерпіли значно. В Горичці і Градисці прибули ріки, а особливо Соча. Води тої ріки піднесли ся так значно, що дійшли до долинного берега зеліничного моста і підняли високе на 10 метрів ліве вазанє того моста. Рівночасно ушкодила вода в кількох місцях гати. В Італії прибула вода в Тибрі і грозить великою повенню. Король оглядав zagrożені місця. З північної Італії доносять, що там вилили ріки Адиґа під Вероною, Таїяменто в Удіне і Рено в Феррарі. В Петербурзі вода в ріці Неві так піднесла ся, що побоюють ся заливу міста, а в Парижі в Сєврані стан води такий високий, що не можуть по ній їздити пароходи, бо не помістились би під мостовим дуком.

се було ясно, але він не звертав би на се уваги, як би тільки знав, з котрої сторони оно походить. Мало би походити від Родоґа? Або чи він мав би бути таким сльним, що зле пізнав Августу?

В салоні втягнули его до розмови: він був преймь один із сьвідомих в театральній літературі і в штуці, про котру тепер балакали. Кілька разів мав він нагоду замінити кілька слів з Августою, але був остерожний. Тепер хотів він слідити так, щоб его не запримили, а для більшої певности занав ся трохи більше як звичайно Мілею Юєлівною, котра чулась тим не мало щаслива, так що була ціла усьміхнена і приагна, а подекуди справді кокетна. Їму здавало ся, як би его слідила Августа: на всякий спосіб стадо се нене тоґди, коли она стояла там в дверях і розмавляла з торговельними товаришами Николая Гольста, що не спускала его з очей, коли він жартував з Мілею Юєлівною. Але він видів також, що Роде шукав нагоди, щоб бути біля неї, а при перекусці видів, як они разом довго стояли і розмавляли.

Він перебішов попри них і чув, що говорили до себе „ти“ і хвилюк потому спостеріг, що она сьміяла ся дуже весело, а Роде поцілував єї руку.

В его серцю горіло від заздрости і нетерпички, і не було нічого дивного, що пані Юєліва, з котрою говорив, завважала его розсїяність, коли мусіла порожню тарілку від кофину покласти на стіл. Се не могло так довше їти: він мусів відважити ся на удар.

Мусів старатись, щоб ще нині в вечер міг з нею поговорити. Она стояла в малій бічній комнаті з панєю Віртовою і якоюсь иньшою панєю, котра поверховно переглядала купу фотографій з Італії. З салону видів єї, як стояла при столі, і думав, що она там сама, але тепер такої підійшов до неї. Коли вступив в двері, звернула свої великі очі поважно на него: він і не спостеріг, як она збїдла, коли ставув на против неї. Зачали говорити про байдужі річи, доки, як він надів ся, не віддалили ся обі старші пані. Він обернув ся і глядів за ними, доки не заняли місця в салоні. Потому підступив ближше до Августы, ставув плечима до салону і підтер руку на столі. „Я шукав вас тут“, сказав шепотом, „бо мені не поможе бавитись довше сїної бабки і я довше не знесу сего. Від самого початку ви бачили, що я вас люблю; не тільки ви самі, але і ваш брат і ваша мати будуть се знати. Я се майже отверто сказав їм. Не знаю, чому я нинішнього вечера...“ — обернув ся неспокійно. „Мущу мати певність, що-до своєї судьби — мущу знати, чи ви...“

Він затримав ся, а она піднесла очі. Була бїда, уста дрожали, але в его очах було щось, що давало їй менше пізнати, що він до всего спосібний, як би отримав відмову. Она сама була далеко спокійніша: хотий виступила на єї лице проминаюча краска, однак було так, як би се не прийшло на неї несподівано і як би она стояла на м'якшом певнім ґрунті. Сама не пізнала, як могла бути така спокійна.

„Ви не відповідаєте?“ сказав, відступаю-

чись кроком і закусувши уста, а его погляд наче виявляв боязнь і просьбу.

„Не знаю — так, я хотїла“, поправила ся нагле тоном посишнього запевненя в голосі, бо побачила, що его твар зморщилась понуро, „я хотїла би радо все те вам розказати, о щось вас просити, але мені не можна, я не повинна — мущу бути отвертою і сказати вам все.“

„Що любите иньшого, доктора Роде!“

„О!“ Она подивила ся на него з усьміхом, з таким справді невинним виразом, що не можна було его зле розуміти. „Се тільки знакомість з дитячих лїт.“ І она затримала той усьміх, як приступила до стола і взяла ману до рук.

„Але він надскакує коло вас!“

„Ну, бути може“, відповіла і споглянула знов на него. „Але не се хотїла я вам сказати; мати і мій брат не суть до вас прихильно успособлені — тепер я вже вам сказала. Дятого я не можу вам тепер нічо більше сказати. Ми знаємо ся що лиш такий короткий час, а мама має право —“

„Отже ви не любите жадного иньшого?“

„Нї.“ Она поглянула несупокійно до салі і зробила рух до відходу.

„Тодя надїю ся! — Неправда-ж, позволите мені надїяти ся?“

„Нехай так буде, як було до тепер“, сказала рішучо, стягаючи трохи брови мов з догадкою, і пішла до середини.

(Далше буде).

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вивозить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надселянім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Третя філія Рускої Школи у Вижниці.

Значіне руских учителів і учительок на Буковині щораз більше зростає. Оце розкинені по селах і містечках, лихо платні, а інтелігентні робітники на поли просвіти народної, котрі ще тому кілька літ вважали самі себе чимсь низшим від найвишнього урядника, котрі не знали собі ціни, — починають самі розуміти своє велике значіне так для школи як і для руского народу. Свідомість сего значіня під розумним і енергічним проводом інспектора Ом. Поповича до кількох літ піднесла незвичайно високо науку сільської і мало-міської молодіжи, піднесла мимо всяких перепон значіне школи в очах селян, а з самих учителів зробила громаду солідарних товаришів з однаковою любов'ю до свого руского народу. Почуте сеї солідарности каже їм вже тепер збирати ся в товариства, вязати ся приязню в ім'я своєї високої задачі і в ім'я сего унослідженого руского народу, котрий має так багато ворогів, а так мало приятелів. Ми можемо вже тепер з гордостю вказувати на буковинських учителів-Русинів, як на взорець робітників народних, і маємо надію, що чим далі, тим значіне їх буде рости, бо і ті декотрі учителі, що ще нині хитять ся, куди вітер повіє, пізнають гнеть,

що не в ростичи, а в солідарности сила і приступлять до учительських товариств. А тоді тих більше як двіста руских учителів наших може разом так піднести наші рускі села, що буковинська Русь не наликає ся вже ніякого ворога. Буде-ж Руси добре, буде й учителям краще, як тепер, поводити ся.

У Вижниці оснувала ся дня 25-го с. м. третя філія товариства „Руска Школа“ (одна єсть в Кічмани, друга в Сереті). На збори, котрі відбули ся в місцевій школі, прибуло до 40 осіб, між котрими крім учителів ми бачили також кількох селян, як двірника Стефана Лазоряка з Багнї, Стефана Григоряка з Іспаса, Михайла Євдошика з Черногузів і інших. Як би не то, що в горах упав дощ, було би зійшло ся ще більше учителів, а так було їм трудно.

Збори отворив Мих. Понич, надучитель з Іспаса. Він привитав делегатів з Чернівців, проф. Стефана Смал-Стоцького і редактора О. Маковей, і зібраних. Заложене вже третою філією Рускої Школи — сказав він даліше — свідчить, що наша суспільність переймає ся щораз більше свідомістю великої ваги виховання молодого покоління, виховання відповідного вимогам повочасної педагогії і національним потребам рускої суспільности. Веїм членам нової філії повинно залежати на тім, щоби вижницька філія станула як найвище. А досягнути дасть ся се лиш як найчисленнішим внесом в члени товариства, коли не сотні а тисячі членів зложать що року

на виховане рускої молодіжи дрібну лепту 1 зр. Теперішня хвиля вимагає живійшої діяльности, як перше, бо руске шкільництво щораз росте і руска мова здобуває собі в школі щораз ширше поле. Маємо вже хвалабо свою гімназію, маємо в самім вижницькім повіті одну 4-кл. школу чисто руску, одну 4-кл. руско-німецьку, три 3-класові, п'ять 2-класових і 18 однокласових чисто руских шкіл. Нова фонетична правопись улекшила нам науку рускої мови так, що та наука єсть тепер справді наукою мови, а не наукою правописа. Одним словом, на поли шкільництва ми значно поступаємо наперед. Треба-ж і даліше дбати. Війни-виє бесідник оклик на честь цесаря.

Провідником зборів вибрано проф. С. Стоцького. Подякувавши за вибір, він сказав між иньшим: Руска Школа оснувала ся 1887 року серед дуже тяжких обставин. Тоді руских учителів поневіряно і не було кому за ними упінути ся. Тепер часи значно попрамили ся, учителі набрали духа і довіря до себе та горнуть ся коло прапора освіти народної. Тепер всюди видко змагане до товариського жити. Учителі, котрим повірено так важке виховане молодіжи, мусять для спільної поради, помочи і товариських зносин також лучити ся разом. Тому центральний відділ Рускої Школи витає радо нову філію і бажає їй як найлучшого розвитку.

По поясненню статутів вибрано відділ, котрий зложив ся так: Головою філії став діяльний і заслужений Русин, ад'юнкт су-

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвезького

Хр. Вінтергіельма.

(Даліше).

По хвилі він пішов за нею. Цілком в глибокій сальоні побачив Родого і їх очі здивали ся а довкола Фріцових уст заграла усмішка, котру можна було уважати за тріумфуючу.

Тепер він був певний єї. Тільки трохи терпеливості і одної або другої обставини, котру визискає на свою користь. А она мусіла найти ся.

В саді поводити ся она між гістьми привітливійше, живійше і природнійше, як колись, але очевидно хотіла оминути стріч з его очима: може бояла ся, що инші добачали би в тім більше, як би она собі бажала, а коли нарешті устала коло одної пані, що чула ся в тім кружку трохи чужою, охляв нараз вираз єї тварі, як би була дуже змучена.

Фріц приступив до панни і перевертав розсіано картки в потах, а підчас того думав над тим словом, що она сказала там в малій комнатці, і коли стояв так відвернений від цілого товариства, міг знов побачити, як єї око свіщало на нїм отверто і супокійно, міг бачити делікатні, нервові дрожання єї уст підчас бесіди.

В тім ударив его хтось легко по рамени і він відвернув ся. Був се Роде.

„Що тебе ввело тут в таку задумчивість?“

„Одна романца, що називає ся: „La dame de cœur.“

Они змірили себе остро і Фріц пішов до пані.

XXV.

Отже він висказав ся і думав, що тепер перед нею стоїть поважна борба, що не одного в єї звичайних обставинах може глибоко доторкнути.

І она плакала, коли остала ся сама по гостині. Не без натури задержувала спокій, і коли усунула примус в поступованю з гостями, вибухнуло чувство в новій силі. Тоді здавало ся їй, мов би стало ся ягесь нещасте для неї, хотай чула, що любила его і що мусіло так прийти. Але коли вже ранком сиділа в своїй комнаті і приглядала ся світлу соннішому, не плакала більше: вигляди були яснійші і она добачала можливості, де перше не виділа жадних.

Коли тільки сильно вірить в него і спустити ся зовсім на него, то мусить скінчити ся добре.

Як то він прийшов до того, так єї подобало, що так скоро зробив рішучий крок? Піднесла ся і кинула мимовільно погляди на зеркало, переходячи коло него, а коли потому оперла ся на вікно і дивилась на перехожих, могла зрозуміти, що она єму видалась нязичною, як другим. Але прецінь мусіла се бути правдива любов, що так нагло їх обняла. Тут не могло бу-

ти сумніву і она потрясла з усміхом головою на саму згадку про те.

Ні, цілком певно ні! Але мати, що скаже на се мати? Богато треба було перемогти, се ясно. Може краще було сказати всьо матері, але она лякалась того і остаточно не було що казати, коли она рішила сама вже справу. Виражді не звязалась словом, а лишила справу неполагоджену; була також трохи горда на се, що відразу приймила его предложене так розумно і прилично і була переконана, що мовчанка не єсть недостатком правди.

Можна було також дуже добре чекати. Тепер мала его і чула себе его власністю через вязи любови, що були, як чула, найсильніші із всьх; духове посідане єсть сильнійше, як зми-слова приналежність, і она думала виставити собі его, як неприємного задля якої довгої подорожи. Можна було цілком добре чекати, а між тим мала право бути щасливою.

Але се щасте нарушували дуже часто другі, як говорили про него. Особливо Николай шукав наче наймислені нагоди, щоби звертати малі винади на Фріца, а єї мати не була також склонна боронити его.

„Для чого ти властиво нападаєш завжди на Рандля?“ сказала Августа раз при нагоді, коли Николай став незвичайно їдкий у своїх словах.

„Для чого ти боронив его завжди?“ запитав Николай.

„Справді, для чого — скажи нам се!“ до-

довий Михайло Коралевич, заступником сго надучитель Михайло Понич з Іспаса, контролером надучитель Дмитро Кейван з Вилавча, касиеркою учителька Євгенія Попович з Іспаса, секретарем учитель Пилип Андрюк з Іспаса. Заступниками віділових вибрані: надучитель Фердинанд Швайцер з Вижниць і учитель Вол. Григорович з Черногузів. По таким виділі можна сподівати ся, що і учителі і учительки приступлять всі до товариства та що діяльність товариства буде жвава.

Відтак наступили вільні внесеня, а радше ради для нового виділу. Промовляли різні учителі і делегати, а зміст тих промов мав на цілі винайдене комнати для товариства, товариські зносини учителів, устроюване відчитів і забав і т. п. Видко було велике заінтересоване у зібраних порушеними справами.

На збори прийшли також телеграми, котрі прийнято з подякою, що другі філії Рускої Школи відчували так свою тісну звязь з вижницькою філією. Кімманська філія прислала таку телеграму:

"Товариство учителів кімманського повіта засилає молодший сестричій свій щирий привіт. Жийте і працюйте для добра держави і свого народу! Стратичук, голова."

Серетська філія Рускої Школи прислала таку телеграму:

"З першими загальними зборами шлемо вам сердечний привіт! Щастя Боже! Виділі серетської філії: Іван Соллоу, Одовичук, Никола Соллоу, Шижкарюк, Заліско."

Крім того привітали нову філію пп. Адольфіна Стратичук, Кордашевська і інспектор кімманський Іларій Стратичук словами: "Щастя Боже вам, товариші, до доброго діла! Ми духом з вами!"

По зборах вечером зібрало ся з 40 осіб в одній вижницькій ресторації. Появив ся там також п. Корнило Устиянович, котрого всі сердечно повітали. На різних промовах і розмовах минув вечір дуже весело.

"Буковина" від себе витяє нову філію Рускої Школи щирим серцем і бажає їй як найкращого успіху.

Що нового в світі?

Про справи, котрі відносять ся до нашої держави, писали ми сими днями: а тепер хочемо

дати мати зі звичайним собі ненарушеним спокоєм, поглядаючи на Августу допитуючо.

"Бо я всіх тих бороню, що з ними обходять ся несправедливо і так буду все поступати, хотай би супротив кого-небудь."

Чула добре, що увага обох звернена особливо на неї і грізло їй, що не могла сама пізнати, чи хто задримітив зміну в її виразі.

"Він мусить страшенно оправданий виглядати в твоїх очах," сказав Николай, легво закидаючи.

"Певно, се ясне, що ми глядимо на него ріжними очима, бо впрочім не понижав би ти его задля того, що я уважаю відважним і самостійним."

Мати не бажала, щоби брат з сестрою переносили ся на особисте поле, бо хотай і яке она мала би підозріне, знала однак дуже добре, що Августа мала свою власну голову та що нічого не станеться рішучого, чого би она раніше не довідала ся. Тепер буде ліпше звернути бесіду на звичайні річі.

"Але дорога Августо, всі люди говорять, що він має прямо страшні погляди про релігію і подібні річі."

"Так єсть, розуміє ся," сказав Николай, "він малий, запеклий революціонер."

"Він каже се отверто, що тисяч інших думає і се мені видає ся відважним і правдолюбним, все одно, чи він має слушність, чи ні."

мо хоч коротенько написати про всі ті події, які займали політичний світ в останнім часі.

В Німеччині перебуває ще до кінця сего тижня російська царська пара у своїх царикі. При сій нагоді прийшло до нової стрічі між російським царем а німецьким цесарем. Ся стріча втихомиряє може прасу французьку, німецьку і англійську. В останнім часі, іменню відколи царська пара перебувала у Франції, вела ся, а по части веде ся ще й тепер прасова боротьба між Німеччиною а Англією. Побут царя в Англії не приніс очікуваних успіхів, хоч — як кажуть — англійський прем'єр-міністер Сальсбері предложив цареві поділ Росії і відступлене Царгорода Росії. Цар не згодив ся на сей план і Англія знов стоїть самотня з своєю східною політикою. Се огірчило англійську прасу дуже і она напала для того не на царя, а на свого конкурента в торговлі, на Німеччину. Спочатку доказувала англійська праса, що Німеччина починає бути небезпечною в справах колоніальних і що Англія повинна мати ся на острозі; німецька праса відповіла остро, вказуючи на англійську захланність. Вийшла з того велика суперечка, в котрій однак німецька праса була більше здержливою. Не обійшло ся при тім без погроз. Для доказу наведемо замітку з Vossische Ztg., котра написала, що рахунок про евентуальні кошти збратаия Франції з Росією не предложити ся ні Німеччині, ні тридержавному союзові, але Англії. В сих словах містять ся зарозумілість Німеччини, що гостиня російського царя не пошкодила Німеччині зовсім, що Німеччина не потребує побоювати ся війни зі сторони Франції при помочи Росії. Мов би на potwierdжене сєї вістки, котра розійшла ся по цілій німецькій прасі, наступила скоро опісля нова стріча німецького і російського монарха. Можна цілком сміло сказати, що з тої прасової суперечки, в котрій деколи довідав ся світ цікаві подробиці з англійської або й німецької політики, вийшла німецька праса побідоносно. Зміркувавши се, англійська праса за неводом міністрів оставила ту некористну для неї суперечку, а наклікує лише правительству, щоби оно вело колоніальну політику енергійніше. Німеччина знов утратила на сьм поли значного чоловіка, тайного радника Кайзера, котрий був директором колоніального відділу в міністерстві заграничних справ. Сму признають навіть его противники дуже великі здібности. Німеччина недавно тому розпочала свою колоніальну політику і то без підтримки приватних фінансистів. Очевидно вийшли з того для Німеччини видатки, котрі поки-що не покривають ся доходами з колоній африканських. Се деколи знеохотило і так наїшли ся з одної сторони рішучі противники колоніальної політики, а з другої сторони знов ідеалісти в сьм огляді. І одні і другі шкодили ділу і Кайзер мав незвичайно трудну роль: він мусів одних успоко-

ити, а других облити трохи змином водою. Так він зробив собі з одних і других ворогів, нарадив ся на безпастанні напасти, котрі війни навирікрили старому чоловікові его урад і він его зрік ся. З сєї нагоди праса заняла ся обширно німецькою колоніальною політикою і висказала, що тут повинні приватні фінансові інституції сильно піддержати правительству, то в такім разі скоро покажуть ся добрі успіхи німецької колоніальної політики.

Італія празнувала в суботу вінчане свого престолонаслідника Віктора Емануїла з чорногорскою княгинєю Оленою. При такій нагоді звичайно бувають великі паради. Однак сям разом не уряджувано на виразне бажане короля великих парадів та парад, бо король не хотів на-рушувати жалю багатьох італійських родин, котрих сини бідують ще в абессинській неволі. І стало ся по волі короля. Але одушевлене для королівського дому було задля того зараджене тим більше, бо нарід мав новий доказ, як сильно відчуває королівська родина недолю народу. Надто промови короля до різних депутатів були дуже значучі для теперішнього положення в Італії. Король напминав, що Італійцям не вільно віддавати ся рознуці, а треба з достоїнством взити ся до діла, а тоді з потрібною розвагою і силою стане Італія на висоті своєї задачі. Загально уважають подружжя італійського престолонаслідника з чорногорскою княгинєю за перший крок до зближення Італії до Росії. Коли так, то се повинно всіх приятелів мира владувати, бо тим певніші будуть дружні відносини між тридержавним союзом а Росією.

У Франції устає помяду шалена радість з гостини царської пари. Французька праса поводила ся спочатку просто негідно, мавчила о запиті Альзациї і Лотарингії за помочу Росії. Взагалі наділи ся у Франції, що російський цар уцаснивить Францію якоюсь війною против Німеччини. Лише розсудливіші люди — а таких було серед тої шалености дуже а дуже мало — наважували правительству, аби оно виразно сказало народові, чи є властиво списана яка угода з Росією і яка ціль тої угоди. Праса правительству не скоро дало відповідь, бо оно знає французький нарід як дуже охочий до забави. Але опісля таки прийшло ся їм сказати правду, що властиво о відобранню Альзациї і Лотарингії при помочи Росії нема бесіди, що справді приязнь між Росією а Францією скріпила ся, але чи є яка написана угода, о тім всі мовчали, бо мабуть єї нема. Отже нічого дивного, що по таких повеленнях Французи носукали нос і були трохи недоволені. Але правительству наїшло скоро нову забавку для народу: оно звернуло увагу на пошту Англії в Африці супроти Девініів і ну-ж тепер против Англії! Праса вхопила сю тему і рознищує ся широко про ню, а нарід — бавить ся тим.

міг навести якого нового, постійного мотиву для жіночої фантазії.

Але до того хотів визискати спір, що підніс ся над его управлінням прийнята до колеї професорів університету.

Вже деякі поодинові, розсіяні нападні дали видітись, але головний удар мав знов вийти на него від пастора Рута. Сей не прияв ся, що явстунити, і постарав ся прямо о тоє, в лицарсьім почутті, що партия не повинна бути тайною, а отвертою, щоби се дійшло до відомости Фріца. Перетяжений роботами, як звичайно при численних урядових занятях, дізнавав він часто в своїх літературних працях помочи відтеологічних студентів, котрі задля справи приймались збирати матеріали після его рад, а між ними був Вєдєль Стенерсен найнижчийшим. Для Вєдєля було правдивим задоволенням, що міг брати участь при здивитанню будови правдивої святини, і чим молодішша була робота, чим скромніша его роль, чим невидиміша і на позір невідчуйніша була его участь, тим миліша була она для него. Рут чув також особливину прихильності до того тепер так поважного молодого чоловіка, котрого витривалість, совістність і горяче старання не могли вже бути більшими. І він звернувся власне до Вєдєля, як була бесіда про те, що-би зробити витяг з різних статей Фріца і дивувався дуже, коли бачив, тихий чоловік по-

І тепер почався диспут над моральністю, що властива матеріалістичним вольнодумцям; чи справді наїде ся в них місце для доброти, вірности, благородности, чи посідають тільки так звану вольну моральність. Пані Гольст закинула туди, що ніколи не могла би як правовірна християнка і жєнщина віддати ся за вольнодумця, не уважаючи се за нещастє та не чуючи безпастанної непевности.

Августа чула дуже добре, що ті слова були звернені до неї, але она боролася ся сміло і мала те щастє, що могла трохи стримати їх бесіду, наводячи Родого; він прецінь годить ся з Фріцом Рандлем, о скільки она пізнала. Здавало ся, що Родого не хотіли радо зачинати — менше о те, для чого.

Однак се не був тільки одинокий случай, що Августа була виставлена на подібні суперечки, а сего разу чула добре, що не може й не повинна ухизатись від них. Але можна прецінь чекати.

Однак Фріцови видавав ся час за надто довгим. Минали тижні і місяці, а він не міг з нею поговорити иначе, як з якою чужою і хіба принадеом світкати ся з нею. Він пізнав єї досить ясно, щоби не знати, що она відчула би се як догик грубого настрою, що був би досить сильний, не шукаючи виразу в словах, прорвати границю, яку она поставила, если би він не

Мабуть ще жадне іспанське міністерство не було в такім труднім положенні, як теперішнє. Від півтора року триває повстання на Кубі і хоч більше як 200.000 воєнків старає ся его придушити, то доси не удало ся. Ба, що більше: повстання росте з кожним днем, бо з американських Сполучених Держав надходить поміч в грошах і зброї, а президент Клевленд хоче розпочати акцію в користь незалежності Кубі. На Кубі повстало повстання з незадоволення населення, котре жадало хоч якої-такі автономії. Маршал Мартінез Камінос радив вдовольнити се бажання, але дармо. Тепер кубанські автохтони жадають вже повної незалежності. Повстанці сильні і уживають всяких способів для досягнення своєї цілі, як підкупівства, нападів на залізничні поїзди, знищення живих, насильства, словом, для них нема нічого святого. Проводир повстанців Мансес розпоряджає 6.000 воєнків і 500 озброєними жінками, котрі дуже хоробро воюють з іспанським військом. Іспанці пригтовляють ся до рішучої битви против Мансеса, але чи до того прийде, се ще велике питання. Так положене на Кубі незвичайно трудне, майже безвихідне, а між тим на Филиппінах ширять ся повстання також сильно, так що треба все більше і більше війська для его придушення, хоч тамошний губернатор казав, що до місяця виграє ся з повстанцями. Мабуть не остане ся іспанському правительству нічого иншого, як дати Кубі як найширшу автономію, а цілу силу звернути против повстанців на Филиппінах.

В Болгарії очікують тепер розв'язання собраний, на котре згодив ся князь Фердинанд. До сего средства мусіло болгарське правительство взяти ся, бо инакше его правління було загрожене. Проводиря московців болгарських Цанкова вибрали до собраний і его прихильники хотіли его вибрати президентом собраний. Від того часу не могло правительство спускити ся певно на прихильників Радославова і Цанкова, значить, більшість в собранію була дуже непевна. Окрім того сторонники Цанкова назирають на погаджене справи російських емігрантів, і роблять від прихильного погадження сеї справи зависимим своє голосоване над торговельним трактатом з Австро-Угорщиною. Позаяк правительством відкладає справу емігрантів, а торговельний трактат з Австро-Угорщиною хоче конче ухвалити, то не оставало ся нічого иншого, як розв'язати собраніе.

Треба спіймнути також про небезпечно хору Туреччину. Там таки до порядку ніяк не може прийти, бо турецьке правительство не має до того ані матеріяльних средств ані сильної волі. Тому в загрози дуже займають ся дипломати сею справою, але мабуть не остане ся нічого лишнього, як хіба силою спонукати султана до привернення порядку. На то вказують ви-

червоний і підчас внасення Рута, як брати ся до діла, показував якийсь несунукий.

„Бези не думайте, що се мій безусловний обов'язок задля самої справи,“ сказав Ведель заступаючись, „то я був би дуже радий, як би хто инший підняв ся тої роботи. — Зрозумієте, що се не робота, котрею я займаюся...“

„Певно, що знаю,“ відповів Рут, „але що-ж вас здержує?“

„Я був Радзевим найблизшим приятелем, аж доки за Божою ласкою не пішов иншою дорогою, як він. — Але я обавляю ся, що то буде може гірніше відсутство, коли я задля моїх власних чувств...“

„Ніколи в світі,“ сказав рішучо Рут, „однак лагідним тоном, кладучи Веделю руку між свої, „ті чувства роблять вам найбільшу честь, і мушу вас дійсно перепросити, що я мій так зовсім забути на те: тепер, коли се кажете, пригадує собі на сю приязнь.“

Лице Веделя роз'яснило ся. „Думаю, що може власне було би се моїм обов'язком для того іменю, що для мене се прикро.“

„Бези би ніхто другий не міг сего виконати, то певно! Але ви одержите красне завдання, котрего підіймете ся радо. Я повідомив би радо Радзю, що виступаю против него. Чи не могли-б ви сего підняти ся?“

(Далше буде.)

слані на Босфор кораблі європейських держав, котрі мають стерегти добра чужих підданих в Царгороді. Між тим Вірменів ріжуть дальше, без розбору в Малій Азії, а в Царгороді їх арештують і кидають в холодну. На Крети ліби щось притихло, але від часу до часу надходять і звітам вісти про маду різню в якійсь провінції. Коротко сказавши: Туреччина небезпечно хора, а деякі європейські держави раді би довести еї до скорої смерті, а знов инші хотіли би еї штучно хоч ще на якийсь час удержати при життю. Що з того лишне, годі сказати, але мабуть не уласть еї удержати при життю.

В Америці в Сполучених Державах поїлилися ся вигляди кандидата на президента Мак Кінлея, заступника золотої валюти. Іменно в Європі живио сего року не конче добре, а в Америці як раз оно богате. З того мають тамошні рішники великі доходи, котрі в золоті стають ще більшими. Тож число прихильників срібної валюти зменшає ся з кожним днем, тим самим і вигляди кандидата Бріана.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 28-го жовтня 1896.

Краєвий президент гр. Гоес верне враз із своєю женою в четвер, дня 29-го с. м., до Чернівців з Сінаї в Румунії, де перебував у своїх.

Іменоване. Гірничий управитель Фавстия Красуский в Якобенах іменований старшим управителем гірничим.

Посвячене гр. пр. церкви відбуде ся дня 7-го листопада с. р. під проводом впр. генерального вікарія Ренти в Камениці.

Вибір ректора черновецького університету відбув ся вчера. Вибрано на сей рік професора статистики д-ра Юлія Рошмана-Гербура. Проф. Рошман родив ся у Відні 1852 р. і став по скінченні правничих студій урядником центральної статистичної комісії і зареком приватним доцентом статистики на університеті і рішничій академії у Відні. В 1891 р. став др. Рошман звичайним професором на нашім університеті. Его фахові праці мають велику вартість і зробили его імя славним не лише на Буковині, але в цілій Австрії.

З черновецького університету. Звичайний професор церковного права др. Людвиг Вармунд покликаний до Ісєбрука. Проф. др. Вармунд рішничне вже в сїм семестрі свої виклади на університеті в Ісєбруку. Так отже на нашім університеті необсладжені катедри римського і церковного права. — В суботу скінчили ся перші, правничо-історичні іспити. З 75 кандидатів, котрі зголосили ся до іспиту, здали его всего 29. Результат не дуже потішачий, бо з огляду на введення нової цивільної процедури готово нам небавом на Буковині бракнути своїх урядників і треба буде брати з инших країв, хоч ті урядники знов не будуть знати наших краєвих мов.

Церковні відзначення. З нагоди празника св. Параскеви в Чернівцях іменован впр. митрополит Аркадій Чуперкович ексархами гр. пр. парохів оо. Нестора Горецького з Барбівців, Михайла Купчанка з Ванківців, Сидора Барбіра з Кабінки і Константина Боканча з Юрківців.

Приятель п. Романчука, чесний посол Ванятний, котрего „Дьло“ вважало також великим приятелем Русинів, не міг якоєс найти собі приятелів поміж своїми людьми. Сими днями підчас зборів виборців в Митровичах напад він на клуб молодеческий і то так нечесно, що клуб поручив парламентарній комісії розслідувати справу. Комісія се зробила і ині (в середу) — як нам телеграфують з Відня — клуб чесний виключив Ваняного зноміж себе. Гарний приятель Русинів!

На уніятів дуже гніває ся о. Семанюк з Вижиць; у него кождий, що хоче працювати для свого народу, „унит“ і не-автохтон. З тої причини робив він перешкоди комітетови у виїзденню до Львова на збори філії Рускої Школи. Поважана вчителів собі через то не здобув, а крім того виняв нехристиянську ненависть до

другого віроісповідання. Що-до автохтонства то най кождий буковинський Русин знає і ворогам відповідає: „Від Сяна аж по Дон я всюди автохтон.“

Доповняючий вибір одного посла до буковинського краєвого сейму з меншої посілости сучавського повіта відбуде ся сеї п'ятниці. Сучавський повіт є переважно волоський, отже мандат належить ся безперечно Волохови. Однак коли розходить ся о вибір з меншої посілости, отже о посла для селян, то дивно виглядає, що волоське політичне товариство Concordia ставить кандидатом дідича. Видко ся, що тим панам не розходить ся так дуже о добро селян, як лише о їх дальше пановане. Се підніс на передвиборчих зборах в Сучаві дня 15-го с. м. також Волох, др. Ісєнескул. Він висказав своє здивоване, чому властиво Волохи ставляють кандидатом не Волоха, а православного Вірменина. „Чи волоський нарід вже так низько упав, що не може з своєю серединою поставити кандидата? Concordi-ї розходить ся о дальше пановане дідичів, то є товариство волоських боярів, а не волоського народу! Вибір Прункула накидують волоському народови.“ Такі слова правди сказав адвокат-Волох волоським дідичам в очі і, розуміє ся, викликав против себе гнів дідичів. Ми подали коротко зміст его промови, бо уважаємо сей виступ характеристичним для слабого ще демократичного напряду між волоською інтелігенцією, котрей волоські дідичі в страху о своє пановане всякими средствами поборюють. Сей вибір буде новим причинком для нашого твердження, що волоським дідичам не йде ані о добро своїх виборців, ані так о добро краю, як головнио о своє власне добро, о свої мандати, о своє пановане в краю. На сїм вже пізнають ся і самі Волохи.

Кацапські газети деморалізують нашу публіку, накидаючи ся без всякого замовлення, так що люди наші привикли читати і не платити, через що руска журналістика і письменники нищуть, а наша питома література не може розвивати ся. Що се щира правда, то стверджує сам Купчанко, що неспрошено розсилає на всі вітри „Просвіщеніє“, а відтак плаче, що ніхто не платить. В ч. 9 і 10 признає ся вже сарак, що розіслав більше як 16.000 людям сю газету і не дістав ані крейцера, так що жадає від них більше як 85.000 зр. Коли 16.000 людей не замовляли „Просвіщеніє“, то не обов'язані і платити, а що дійсно не хотять платити, то найліпший доказ, що та газета не варта заплати і що якийсь там малований генерал московскі нас мало обходять. Ще й то повинен був п. Купчанко знати, що треба стримати висилку газети по неуплаті одного кварталу, що кожда солідна редакція робить, аби не наразити себе і публіку на страту. Але п. Купчанко знає, що за его газету ніхто не заплатить і еї не замовить, тож треба брати ся до штучок прикрашених — сльозами. Так само коломийська „Русская Рада“ плаче, що мало хто хоче кацапські видавництва читати. Каже, що „Бук. Відомости“ не мають і 200 передплатників, „Просвіщеніє“ навіть 150 не має, а „Селянин“ і до сотки не дійшов. Дай їм Боже легку смерть!

В справі громадських виборів в Дорна-Ватрі відкинув державний трибунал зажалене тамошнього нотаря Баєрфельда, бо нотар не удавав ся в сїй справі до всіх інстанцій, які існують. А що-до питання, чи через спізнення виборчого списку і незачислене нотаря до другої курії наступило порушене законів, то трибунал не міг сям питанням зайняти ся, як довго нема рішеня висших інстанцій.

На вибори до Угорщини — не вибирати послів, але умиряти виборців — виїхало передвчерашніми поїздами залізничними з Галичини в наслідок наглого розпорядження воєнного міністерства значне число війська. Зі Львова поїхало 400 воєнків з 15 і 80 полку, з Станіславова рівно-ж 400 воєнків з 95 і 58 п. п., з Коломиї до 600 воєнків, з Перемишля два батальони: виїхав відділ війська і з Чернівців. Тая з инших провінцій австрійських вислано тудя відділи війська, іменно з Галиції: градецького, брунського, целовецького, люблянського. Але на тім ще не конче, бо угорське правительство зажадало вислани з Долитавщини 15.000 воєнків до 28-го с. м. яко дня виборів, а оно так скоро не йде. Красні бу-

дуть вибори! Військо кличуть тому, бо в Угорщині при виборах вже недавно були кроваві бійки.

Осторожно з перами! В одній промисловій школі в Будапешті бавився ученик Антін Шварц сталевим пером і з неосторожності вбив собі його в живіт так глибоко, що перо в тілі застрягло. Тяжко раненого хлопця відвезено за раз на клініку, де лікарі виймили перо, але кров скоро закаркала ся і хлопець серед страшних мук по кількох годинах помер.

В черновецькій міській арешті замкнено вночі на суботу Софію Кирстюк, бо її натрапив строгий поліцай на дорозі саму. Кирстюк взяла собі се арештоване так до серця, що на власній хустці хотіла в арешті повісити ся. На щасте спостерегли се її товаришки в недолю, і відтяли її. Та за короткий час Кирстюк ще раз спробувала відібрати собі жите, але і сим разом її уратовано. Аби она не могла ще раз спробувати перекладення свого самоубійного наміру, звязано їй руки. Але і се средство показало ся недостаточним супроти твердої волі Кирстюкової. Она через більше як чверть години була своєю головою об стіну арешту, аж поки непритомна впала на землю. Її відвезено рано до краєвого шпиталю, де лежить небезпечно хвора на потрясене мозку. Кажуть, що она бояла ся, аби її шпунсом не відвезли з Чернівців. Однак сего ще не сконстатовано і дуже легко може бути, що зробила все зі встиду, бо у нас дучає ся і таке, що поліцай арештує цілком невинно після пословиці: Die grossen Diebe lässt man laufen, die kleinen hängt man.

Переписка редакцій. В понеділок 26-го с. м. *Буковина* не вийшла, бо було православне свято. Се для інформації галицьких передилатників, що рекламували се число.

Завтра, в четвер, буде в черновецькій театрі виставлений улюблений сценічний жарт „Бідна дівчина.“ В ролі Мукого виступить п. Керрайтер, котрий в сій ролі виступаючи у Відні здобув собі великі похвали фахової критики. В суботу виставлять веселу оперету „Модель“, в неділю о 2½ год. по половині ціни. Равнаха „Млинар і его дитина“, а ввечером 4. раз оперету „Модель“, котра дуже сподобала ся публіці.

Помер у Львові Жигмонт Дембовський, голова кредитового товариства земського і надзорної ради краківського товариства обезпечень, посол до галицького сейму, в 77-ім році життя.

Надіслане.

Поважаний Пана редактор! Видрукованем отсих стрічок Ви зобов'язете мене до особлившої вдячності. Один робітник став від несповна 20 тижнів неспосібним до заробку. Сильна хвороба першою, а після боженьство прислала

вали нещасного лежати в ліжку. Жінка і діти голодують, виставлені тепер на біду і нужду без всякої помочи. Жадне перо не зможе описати положення тих бідаків; досить буде сказати, що ціла родина просто гине з голоду. Хто милосердиться над старим робітником, над невинно нещасними дітьми, той нехай дрібницю подарує для них. Сльози вдячності, які проллють ті нещасні, будуть їм надгородою. Хто лише може, нехай спмагає! Датки перебирає підписаний адміністратор черновецької спілкової друкарні (Buchdruckerei-Gesellschaft) і адміністрація нашої часописи.

З поважанем
Сидір Віглер.

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу.

владження д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчана у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на позолоті, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передилатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Прекрасна новість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою перекладеною 1 зр. 30 кр., а рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передхому до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і багатородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідань О. Я. Кобилянської „В день сьвятої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр., і оповідань Т. Галіна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинове руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впресєв. Митр. і Пресєв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя і зерні і соломі, сіно в стогах і будинках проти шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сеччас по пожезі, а договори заключені з першими Товариствами контраасекураційними подлять „Дністер“ можність обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Найсь „Дністра“ приймає банк красний у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбинацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші услужа і видає найсь і книги в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване в обмеженому поручку, приймає від своїх членів і третих лиць внаслід до опрощення на 5 процент. Гаранція цілковита. Уділь на 30 років. Позички ухвалює ся тільки власниками реальностей, відклик від татарів, за порукою двох членів. З позичок відтаткує ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и																				
	поспішні			особові				мішані			поспішні			особові			мішані											
до Чернівців							з Чернівців																					
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина							1128			657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня							341			941	1029	538			
З Букареншту, Яс, Сучави, Глубоки							329			912	1000	523	До Глубоки, Сучави, Яс, Букареншту							1203			711	1048	616			
З Новоселиць, Садагури													1118	950	До Садагури, Новоселиць												430	621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. ввечері до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час рижить ся від чьвівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; вози на залізницях о 12 год. то на львівській годиннику о 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для нагайнич 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі-газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїєланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Буковинські рускі „консерватисти.“

„Від 1848 року переходить наша австрійська Русь кризу, котра ще не скінчилася і ледви коли скінчиться ся. Криза та походить з того, що наша Русь не висказала навіть ясно, хто она? який она нарід?“ — Так думають „Буковинський Вѣдомости“, і очевидно аби тій кризі зарадити, розповідають уже в двох числах, що ми Москалі, і даліше думають ще говорити, хто така австрійська Русь, який она нарід.

Аби-ж читателі „Бук. Вѣд-ей“ зовсім не мали ясного поняття, хто така австрійська Русь, „Бук. Вѣдомости“ зараз на вступі фальшують історію і кажуть: „Коли отже в 1848 році одна часть учених галицьких Русинів заявила, (де, коли і які учені? — *Ред.*) що ми австрійські Малороси єсьмо частиною одного великого руського народу, тоді сказав гр. Стадіон, що в такому случаю ему миліший Поляки, як Русини, котрі уважають себе таким самим народом, як Москалі.“ І так мали повстати українофіли. Тимчасом історичним фактом єсть, що в відозві головної руської ради 1848 року з 10. мая сказано найвиразнійше в світі, що „ми, Русини галицькі, належимо до великого руського народу, котрий одним говорять язиком і 15 мільонів

виносить, з котрого півтретя мільона землю галицьку замешкує.“ Як би Руська Рада мала була на думці московський великий нарід, була би его начислила в четверо більше, як 15 мільонів. Так само собір руських 99 учених, скликаний в жовтні 1848 року мав між иньшими також на цілі, як сказано у відозві: „вказати різницю руського язика від церковно-славянського і також від російського і від польського“ — і як з видавництва 1848 року видно, загальна думка була за народною мовою. І тоді і тепер ніякого сумніву не було і нема, який „великий руський нарід“ мали Русини в 1848-ім році на думці — але історичний факт без сорому сфальшувати, приписати після кацапського звичаю істнуване Русинів гр. Стадіонові, а відтак Полякам, се „Бук. Вѣд-ям“ іде гладко як по маслі.

Не диво, що приступаючи з таким научним апаратом до історії і характеристики наших партій „Бук. Вѣдомости“ поділяють люто поперекручені факти, котрі мають остаточно на цілі вказати, хто така австрійська Русь, а іменно, „що наша рідна руська земля сягає від Вислока аж до Урала, а всі ми, мало-, велико- і білороси один і той сам народ.“ Витаючи ту отвертість буковинських „консерватистів“, котрі вкінці признали ся, хто они такі, — з правдивим вдоволенем, ми заразом муси-

мо зазначити, що „Бук. Вѣдомости“ толкують повстане української партії в Галичині зовсім фальшиво. Ще про Стадіона ніхто нічо не знав, ще Поляки журили ся розбором своєї Польщі, як Котляревський тамтого століття писав свою Енеїду зовсім так, як ми нині пишемо і говоримо. А й перед Котляревським, як свідчать новіші досвіди научні, багато людей писало по народному, живою мовою. Значить, не нас витворили Австрія і Поляки, бо ми вже були, але за те цілком певна річ, що москвофільської партії сего століття в Австрії не було і що йно Москалі витворили єї у нас.

О тім в Галичині знає вже кождий хоч троха освічений Русин, але на Буковині, де в школах руської літератури до недавня не вчили, може кождий недовчений москвофил плести небиліші своїм читателям і не заслужити собі за се навіть якого обурення. Торік і сего року ми з цілою силою старали ся не допускати такого кацапського баламутства; але проте і нині ще раз порушимо єю справу, аби наші читателі знали докладно, як та справа має ся. Буде се заразом і відповідь на всі небиліші „Бук. Вѣд-ей“, котрі коли читати, то приходять дуже часто охота сьміяти ся, бо страшенно старають ся говорити ніби на підставі науки, а науки і совісти в них ані троха.

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з німецького

Хр. Вінтергільма.

(Даліше.)

І так не хто, иньший як тільки Ведель Стенерзен мав передати Фріцові вістку і після умови мав се зробити так, мов би се була вість лиш від него. Він робив се зі своєї сторони не з легким серцем, що йшов до Фріца, але єму видавалось сьвятим обов'язком, ужити єю нагоду до проби, щоби вплинути на Фріца, хотай сумнівав ся про усеїх. Але подумав, що і мале зернятко, кинене в землю, також зможе зійти, а що-до самого себе, не робив собі нічо з того, хотай би его з погордою прогнали від себе.

Фріца перенало морозом, коли Ведель вступив до него: тільки неприємні пригадки виринули єму в пам'яті на єго вид, пригадка на зірване приязні з єго причини, що єгожали між ними наче мур і відділяли їх приязні. Але він підніс ся зза свого бюрка і стиснув Ведлеви руку. Хвилюк видавалось, як би очі Ведля набрали вохкого блиску, але се зникло скоро. Він став знов тихий і спокійний, усів без особного запрошення і звернув бесіду сейчас на властиву причину своїх відвідин. Фріц відповів тільки: „Сего я міг надіяти ся, на се міг я бути приготовлений.“ Він сів против Ведля і чистив собі нігті сцизорисом, і Ведель не міг для того знати

певно, чи він усміхає ся, чи ні. Він знав єей вираз дуже добре; Фріц не був властиво затверділий, але неприступний. А коли Ведель потім зачав напирати на него, говорячи про мир, який він сам найшов, виявляло Фріцове лице готовість до всякого нападу: часто переходив вираз уданого здивовання через єго черти, часто заострював ся вираз до глумливого співчуття, або він видав жартовливими словами: „Я вже мушу вдовольняти ся менчим щастем“, сказав він. „Не змію правдоподібно скласти мого лица в потрібні морщини — я не дізнаю візні в ночі.“

Давний дух взяв на хвилю верх у Ведлю: він обурив ся на єю глумливу і дїтєливу відправу, хотай як був на неї приготовив ся. З твердим виразом в лиці і в голосі сказав нараз: „Але чи не видиш ти ніколи перед собою нещасливого Аазума?“

Фріц зірвав ся блідий і гнївний: „Ти не маєш жадного права, мішати ся в ті річі, Ведель!“

„Сумління має завжди право говорити, а ти єго заглушуєш наругою.“

„Ти не є моїм сумлінням. Як би ти був ним, то не метав би мені в лице те, що тебе нічо не обходить.“

„Маю право збудити твоє сумління“, відповів Ведель. Він знов заспокоїв ся, коли Фріц роз'ярив ся гнївом. Стояли против себе і дивили ся собі в очі. „Коли ти не видиш перед собою того кривавого і грїшного діла, коли лішня часть твоєї душі не має в тобі переваги, тогди удаю-

ся тобі вирвати з свого серця всі людські чувства. А єя одна річ повинна бути зовсім достаточною, щоби спонукати тебе до наміслу.“

„Виджу, що ти цілком збожеволів“, сказав Фріц, здвигаючи плечима. „Сумно то дивитись на чоловіка, що так, як ти, збив ся з пантелику і ступнів через релігійні екрупули.“

Ведель пішов, коли пізнав, що Фріц цілком недоступний, але вже був в дверях, як Фріц кликнув за ним: „Ведель, слухай-но, говорім, як давні приятелі! Я розумію се, що ти думаєш добре, але чи ти не розумієш, що ти присвоюєш собі право, котре мені заперечуєш? Знаєш мене за добре, знаєш, що з того прецінь нічо не буде. Лиши се отже на будуче, а тогди забудем нинішні острі слова.“

Задля давньої приязні жалувал, що висміяв троха Веделя.

Але Ведель відвернув ся, поглянув на Фріца поважно і смутно і сказав голосом, що дрякав від зворушення: „Буду за тебе молити ся — і буду молити ся за душу того нещасливого чоловіка!“

Коли замкнули ся двері за Ведлем, Фріц не міг стримати легкого усміху над комічно-торжественим виразом в очах свого давнього приятеля. Заходив прецінь немалый контраст между тим Стенерзеном, а давнішим Веделем і гожим молодцем, щоби не застановити ся над тим в свій спосіб.

Ціла сцена вирочім пройшла тенер рівнодушно попри него, тільки одне осталося. Засів

„Бук. Відомості“ зовсім уже ясно признали ся до кацапетства і висмівають українські ідеали, та хоч они старають ся доказати, що австрійські Русини Москалі, та проте самі не знають, звідки нараз прийшла Русинам охота бути Москалями. А історія вчить нас о тім ось як:

Хто знає хоч сяк-так російські відносини, той знає також, як переобразовувала ся мисль російська сего століття. Від сліпого наслідування чужих взірців і майже ідопоклонського поважання до всего, що приходило з заходу, перекинули ся Москалі в другу крайність — в надмірне пошановане старо-російської минувшини, часів перед-Петрових, недіткених ще впливами західної цивілізації. Об'явом сеї реакції, ніби корінно російської, став ся табор славянофільський, котрий рівно симпатично відносив ся не лиш до минувшини старо-російської, але і старо-славянської. На тім становищі стояла лише стара школа славянофілів. Молодше покоління їх почало помалу перекидати ся в панславистів, а панславизм вкінці значив то само, що панрусизм. Той панрусизм дійшов до крайного шовінізму, величав часи Івана Грізного, ідеалізував особу того найбільшого тирана в історії Росії, домагав ся замкнення Росії перед впливом „гнилого заходу“, а витворення власної відрубної цивілізації. Той остатній напрям (самобитників) вплинув значно на напрям внутрішньої політики російської, спонукав страшне переслідуване неправославних і неросійських народів, а дійшов до найкрайніших границь в останніх літах пановання Александра III. Охота, московщити все, перенесла ся і до Австрії і страшенно спустошила руський наріз. Повстали москволюби, котрі систематично йдуть до того, щоби стати дійсними Москалями і з других Москалів поробити. Звідси й взяла ся та кацапетія, що нам до нинішнього дня торочить про „адін народ од Вислока до Урала“, а „винайдене“ Русинів приписує Стадіонові і Полякам.

Знов до бюрок, але образ Алазума етанув меж ним, а працею. Думав про него і видів его перед собою. Видів се лице без виразу, майже дурне. Ся історія, що вже є так давно він зіпхав в забуте, виступила знов перед него. Думав над тим, як він бодай поступав собі, як почув правду, і як взагалі ціле то склало ся; як би то було виглядало, коли-б так були стояли лицем в лице на протилеб. Він прогавив образ, але той вертав все наново.

Се гнівало Фріца, перешкаджало ему і майже тривожило его. Ні, годі так працювати! Вийшов на двір: хотів піти на гору до редактора Вігга і сказати, що Веделю ему оновістив; там могли би они дещо об'єднати, бо Вігг сказав, що „Норвегія“ використає річ.

А коли вийшов на узлицю між людей, заняв его, розуміє ся, вишні вражіння; кілька разів затримав ся і говорив з знайомими, а коли прийшов до Вігга на гору, счезло все з его пам'яті.

„Ах, так, се тишить мене — пхуб — се справді не так дуже кепсько! Можемо з того зробити велику річ, Рандель, а ви можете спустити ся на те, що ми вихиснуємо справу добре.“

„Ба, але я для вас за вольнодумний...“

„Вольнодумний! Пхуб! Власне для того! Видите, нам треба се брати спокійно. Релігія єсть тільки покривкою; що має ваша невинна „естетика“ до діла з релігією? Чи ви не можете навчати про правила краси, хотай маєте вірніші переконання в справах віри? Чи-ж не даємо молодіжи читати грецьких і латинських авторів, що були прецінь справедливі погани? чи не був естетик Арістотель поганином? Отже релігійна справа єсть тільки покривкою. Ні, они не мо-

що думати про ту загорілу охоту, все московщити, ми вже нераз писали. Але нині ще наведемо слова двох російських учених, аби читателям „Бук. Відомостей“ зовсім відобрати віру в правдомовність сеї газети.

При кінці минувшого року *Вистиник Європи* помістив послідню працю недавно помершого професора харківського університету, Потебні, п. з. „Язык і народність.“ Хоч та праця невикінчена і необроблена достаточо самим автором з причини его недуги і передчасної смерті, та проте і так з неї можна навчитися сего, чого наші москвофіли не знають і, що найгірше, не хотять знати.

Та односторонність і ексклюзивність російських самобитників — про яку ми вище згадували — мусіла, розуміє ся, викликати спротивлене більше уміркованих і розважливих людей в російській суспільності. Зворот в протилежний напрям видно щораз краще, а з того хитання поміж двома скрайніми напрямками мисли російської мусить вкінці витворити ся напрям посередній, здоровий, котрий скорше чи пізніше почне мати вплив і на відносини суспільності і правительства російського до іновірців і іноплеменників. Одним з значивіших представителів сеї реакції против блудів напрямку ultra-народного був саме учений Потебня, котрий свої думки висказав найвиразніше у згаданій пошесте праці.

Потебня, котрий здобув собі славу філософічно-історичними студіями на полі філології, виісє світло слідачої думки і правд строго научних до сего хаосу російських мрій і утопій ultra-народних, а вплинув на них отвережуючо. В своїй праці: „Язык і народність“ доказав очевидно, що наріз поступає, розвиває ся, витворює самостійну культуру не тоді, коли відгородить себе від світа хітським муром, стане відкидати чужі впливи і маловажати загально-людську цивілізацію, лише тоді, коли має найширші, найвсесторонніші зносини з чужими народами, коли присвоює собі се, що они доброго мають на полі мови, науки, штуки і літератури.

Самостійність і оригінальність в життю даного народу уважає Потебня лише висним щаблем цивілізаційного розвитку і доказ сего не вводить у своїй статті. Там також зазначає він виразно, що не вірить, щоби колись мови могли зіляти ся разом, щоби могла повстати одна мова універсальна, про яку думають фантасти. Уважаючи мову кожного народу за відрубну форму его відрубного думання, каже, що смерть кожної мови була би великою шкодою для цивілізації, а витворення універсальної мови потягло

було звести наших вільнодумних, політичних переконань, ненавидять вашу горячу, сердечну прихильність до терлячих і пригнетених класів суспільності. Не хотять виступити в свій круг чоловіка, котрому отворились очі в великих народних справах. Чи розумієте мене? Не правда-ж? — пхуб! — що? —

„Ціаком“, відповів Фріц з усміхом. Але він стримував ся, він не хотів дати ему заглянути собі в карти. „Словом вільнодумний розумів я впрочім вірні погляди в усіх справах; мені справді видає ся, що люди поступають несправедливо і що переслідують мене в тім випадку зовсім неоправдано яко...“

„Переслідують вас — пхуб! — цілком слушно! В тім власне річ! Але се дуже добре, дуже добре, пане Рандель. Нехай они вас тільки переслідують. Ви мучеником вашої любови до правди і вашої незалежності в поглядах і ми не забудемо піднести се публічно. Ну, видите, що ми маємо з вами добрі наміри.“

„Я ніколи в тім не сумнівав ся“, сказав Фріц з легким поклоном, думаючи про те, як Рігг хотів его приборкувати. Але він був досить розумний, щоби не виявити сего в бесіді, бо він знав машинерію за добре, щоби не зміркувати, що она працювала би добре, если єї поєднувати такою оливою, яку можна витиснути з тої нагоди.

„А прецінь ви покинули нас“, сказав Вігг, намагаючись зробити жалібні очі, „але надіємо ся, одного дня побачити вас знову між нами, — пхуб! — не правда-ж?“. Він подав Фріцові свою табакерку і драгав себе в бороду.

„Мені здає ся, що я цілком не надаю са-

би за собою зовсім певно упадок людської думки.

Так каже учений Потебня. А з найновішого випуску „Життя і Слова“ можемо дізнати ся, що писав найлучший російський педагог, російський урядовець, К. Д. Ушинський в „Журналі міністерства народного просвіщенія“ про московщене шкіль на Україні. Він думає, що московська школа в українськй селі низша від народу, безцільна і некористна, доброго сайду не кине, бо єдине в дитині розвиток, душі не розвиває, лише псує; вирабляє огидний жаргон українсько-московський і стає трохи не пеклом для дитини.

Так писали учені люди в Росії про московщене, а наші доморослі неукі-кацапетні безсовістно, нелюдяно морочать людям голови, ширять темноту, і ще мають ту сміливість, покликувати ся на якусь науку.

Буковинські Русини! Майте розум, не давайте ся обдурювати! На манівці легко зійти, та повернути трудно. Шкода ходу до кацапетного роду!

3 розправ в комісії бюджетовій.

(Довісє. Буковинськє а Відня).

Ческа справа.

Нині (27-го жовтня) веда ся розправа над фондом диспозиційним. Доси забирав голос: Бер в імені ліберальної лівниці, Гальвіх і Руч в імені чеських Німців і Пацак в імені Молодоцехів, почім забрав слово гр. Бадені.

Бер р думає, що в Австрії почне ся ера політики клерикальної та що закони шкільні з 1838 і 1869 р. будуть змінені. Він проте питає правительство, яке становище оно займе єупротив сих справ?

Пос. Гальвіх розказує про нетерпимість Чехів єупротив Німців в чеськй соймі, що правительство Таагого і Віндінгренна завело Німців в їх надіях, що послали німецькі вступили лиш условно назад до сойму чеського (1890 р.) що однакж справа Цілейска і найновіші події в Чехії доказують, мон-то і правительство гр. Баденіого сприяє Чехам. Оно заховало ся пасивно єупротив утворення національних курій в соймі чеськй; оно терпить інвазію Чехів на територію німецьку, Герольд називає Німців заїздами; гр. Бадені виразив ся, що ему борба Чехів з Німцями є байдужною (відповів на наглице внесенє пос. Пергелюта 1-го жовтня); роз'ярене в Чехії

до журналістики,“ відповів Фріц із звиняючим духом, котрий міг так добре відносити ся до послідного натяку, як і до поданої табакерки. Як би могли були відгадати взаїмні думки, були би переконали ся, що оба думали в тій хвили одно і те саме: ні, так лише. Фріц поглянув на свої шахматні тяги в тій справі; они були добре обчислені, отже осягнув се, чого хотів. Его імя будуть знов згадувати і оно стане знов предметом євчати у многих, що цінили его талант більше, ніж прикладали вагу до его переконань; часочис має прямо хосен з острого виступлення за его справу, а наковесє надів ся, що ціла ся борба не оставить Августу без зворушення. Знаючи публіку, старав ся о то, щоби его бачили і пригадували собі; не євустив жалого запрошення і кожного дня можна було его видіти в спавцеровий час на узлиці у яснйм атнім пальті і дискусійм капелюсі, котрим так кланяв ся поважно, коли витав ся з панями. Они зиркали на него і говорили між собою: „Ах Боже, прецінь се властиво гріх, що они так поганю пишуть про него — справді, чи его се не гніває? Але в кожнім разі по ній сего не пізнати.“

А нагади приходили, удар за ударом: удар Рута прийшов в трех статтях в Трибуні, виступила відповідь в Норвегії від редакції, безнаставний спір, дискусія за і против і нарешті рішене само, по котрім якийсь хемік одержав становище.

Професор Барт пішов сейчас на гору до Фріца, коли спір рішене, щоби повідомити его про результат.

„Все-ж то прецінь шасте в нещастю“, сз-

росте і т. д. і він питає для того правительство: чи оно і на дальше буде терпіти чеські провокації (поїзди Соколів), чи буде боронити Німців чеських, чи не думає змінити теперішню конституцію (в користь чеського державного права) і чи буде підпирати утворене національних курій в соймах? Від того залежить становишко Німців чеських до бюджету.

Пос. Русе думає, що в Чехії не приїде до
мира національного без помочи правительства;
що треба конче витворити курії національні з
правом vet-a в справах народних; що треба Че-
хію розділити після етнографічних границь і да-
ти кожній часті окрему адміністрацію; що тре-
ба знести розпоряджене: щоб кожний урядник
в Чехії умів оба язики краєві. Розділ адміні-
страційний не є ще розірванням краю, позаяк
Чехія не розпалася, хотя заведено там окрему
німецьку раду шкільну і господарську управу.

Пос. Пацак реагував на виводи всіх трех послів німецьких. Він думає, що Чехія не успокійть ся, доки не буде справа язикова управильнена в житю прилюднім. Як се зробить ся, то тоді можна приступити до куріяльної організації і до поділу адміністраційного. Він обстає за тим, щоби урядники володіли обома язиками краєвими. А звернувшись до гр. Баде-ного, він питає его: Чи правительство наміряє унорядкувати справи язикові; чи готове розши-рити автономію краю чеського і тим підготовити державну самостійність і чи допоможе Чехам на Мораві? Річ свою кінчить пос. Пацак тим, що послі чеські не будуть голосувати ні за фондом диспозиційним, ні за бюджетом. Чехи не мо-жуть довіряти правительству, бо оно фортує ще заедно Німців і не стремить до децентралі-зації цілого законодавства.

На сі промови і питання відновів гр. Бадені таке: Ухвалене або неухвалене фонду диспозиційного не вважає він за вотум довіря або недовіря. Теперішнє правительство не буде ніколи правительством одного або і кількох стороництв. Поступки правительства в справі віча католицького в Зальцбургу оцінено хибно. Правительство не возьме ся за розв'язку таких питань, котрі суть не до зреалізованя. Оно не думає змінити теперішню конституцію, але в міру потреби буде змагати до усевершеня її, подібно як се стало ся через реформу виборчу. Оно не вступить на дороги екстремні в ніякім напрямі, а що-до шкідливих справ буде займати те саме становище, на ягім поставилось в програмовій річі перед роком, т. є. буде попри науку дбати і про морально-релігійне вихованє молодіжи. Різниця господарські, релігійні, соціальні, народні

зав Фріц в можливо здержанім тоні, «що я економічно незалежний від того рішення.»

*І можете потішити ся також тим, що мали за собою досить сильну меншість," сказав Барт, бо чув справді співчуття для неї.

«Думаю також, що маю трохи прихильності публіки за собою.»

„Цілком певно!“ Малий чоловік почав крутити бороду; він сидів так, що міг себе самого видіти в зеркалі і порівнював майже рафінований вигляд Фріца, як ему видавав ся, зі своєю власною граничатою: поглянув на Фріцові вузкі делікатні руки, а потім кинув поглядом на свої сухі та костясті. Видно було, що бажав сказати ще щось більше.

Ага, подумав Фріц, тепер прийде певно знов якийсь его унімненя! І швидко справедливо! Коли Варт підніс ся до відходу, сказав: „Але се, що хтось є певний публіки, не значить тільки, як те, що я певний самого себе.“

Фрін чув ся певний самого себе. Тепер знов силувало все на него, що дау жите дало свіжа борба, згадка між людьми, певні ознаки згоди на его борбу против всього унаслідженого, а передовсім, або, ліпше сказати, через те все жінчина, котрої ціла істота его одушевляла і загіривала. Все, що могло ему жите принести, буде міг назвати своїм, скоро тільки она усеєне перегороду, що утворила між ним а собою.

(Дальше буде).

і політичні в поодиноких краях суть такі великі, що політику внутрішню не можна вести після одного шаблону. Правительство буде змагати до того, щоби если не примирити народи австрійські, то щоби їх бодай зблизити по себе. Оно визнає потребу примирення народів. Сю потребу зрозуміли вже і деякі народи, іменню Чехи і Німці на Мораві. Спори національні мішають розвій економічний. Прикрі відносини в Чехії буде правительство старати ся направили. Але почия до злагоди мусить вийти від обох народів, заселяючих Чехію. Правительство апелює проте до обох народів. З Чехами не звязалось правительство. Доказом сего є обставина, що ческі послы не хотять голосувати за бюджетом, хотя бюджет сей уважляюче аж надто потреби ческого народу. О консервованю національного посяданя не може бути і бесіди, позаяк ніхто не в силі спиняти національний розвій. Правительство висгунить рішучо і завжди против всяких нарушувань національного спокою. Оно буде старати ся лагодити суперечности на полі націоналізм, але жадає також щоби і заступники народів у своїх змаганнях не були ексклюзивні і нетерпимі. Вкінці звернув ся гр. Бадені до сторонниць уміркованих з зазивом, щоби і они старались брати участь в тій роботі примирення і злагоди суверенностей.

Річ гр. Баденіого зробила мабуть добре вражіне.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 29-го жовтня 1896.

Іменованє. Окінчений правник Іван Костецкий іменований концептовим практикантом при черновецькій фінансовій дирекції.

Черновецька рільнича школа обходить сьогодні ювілей 25-літнього існування тихим шкільним святом. На слідуючий рік відбудеся в цей день велике торжество з нагоди посвячення нового будинку.

Сучавська міська рада надала своєму послові до ради державної, судовому радникові Омельникові Міськольчому і архимандритові Емануїлові Чунтулякови за їх заслуги около міста почесне горожанство в тім місті.

„Найпідліїші клевети.“ Відсилаючи наших читачів до 207 і 212 числа „Буковини“, де говорить ся про консолідаційні заходи п. Романчука, наводимо нині з найновішого випуску „Життя і Слова“ із статі п. Ів. Франка уступ о тій самій справі на доказ, що не „Буковина“, а „Дзюло“ показало ся „найпідліїшим клеветником“. П. Франко пише: Історія дотенерішних передвиборчих заходів досить цікава, та не так сама собою, як радше тим, що з неї зробила газетна дискусія. Довідавши ся про те, що переговори між опозиційними народолюбцями і радикалами що-до утворення спільного комітету виборчого розбили ся, кореспондент „Буковини“ розтрубив про „новий подвиг п. Романчука“, котрий, мовляв, „відкинув союз з радикалами для того, щоб не наразити ся москвофілам.“ Замість вияснити справу докладно, „Дзюло“ відповіло на сей голос не то щоб запереченем, але ось якими словами: „Такі клевети рознухають рускі урядові, скоро довідали ся, що „Народна Рада“ рішила вести самостійно акцію виборчу і на основах своєї народної програми лучити всіх людей доброї волі до борби з рентильтниками. Де нема аргументів, там послугують ся рентильтні газети найпідліїшими клеветами, щоб лиш викликати заколот і захитати у людей віру в успіх і добро справи. Для кого найвищою ідеєю — рентильтний фонд, сей не може нічим иньшим воювати, як лиш клеветами. Для того і для руских урядовців всяка самостійна акція виборча не в смак, бо знають, що для них нема там місця.“ Прочитавши уважно допис з Львова в „Буковині“, я не видажу, чого було так гивати ся „Дзюлу.“ Факти подані в тій дописі зовсім правдиві, розуміє ся, лишаячи на боці те, що надруковано при кінці курсивом і що треба вважати ввидами кореспондента. (Там є висновок логічний з факту. — Ред.) Коли

За редакцію відповідає **Осип Мановей.**

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювіча в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ знаходяться в
Чернівцях (ул. Петрівська
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Н. дісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Буковинські Русини а церква.

Дванадцять літ, майже в кождім числі газети, сміло і отверто голосимо про уполіцене Русинів в православній церкві, незважаючи на нечислімі прикрити і низькі підозріння, які щодня чуємо і терпимо, бо ми переконані, що лиш так здобудемо Русинам принадлежне їм значіне і поважане в своїй дієцезії.

При тім можемо по такім лихоліттю повеличати ся все таки замітними успіхами, приєднавши народному ділу вже дотепер дві десятки Русинів-священників, єдино переконуючою силою нашої народної програми, так як спорий ряд совісних Русинів єввіських на наш поклик щиро віддав ся народній праці; се перший і найважнійший здобуток нашого труду. Другим, не менше важним кроком наперед є обставина, що виrozumілостю декотрих одиниць теперішньої єрархії церковної починає переломлювати ся вплив давних румунізаторів на біжучі діла в дієцезії, а тим тратить і горстка капанів, покликаних колись Морарем для ратования ситуації, ґрунт під ногами, що ясно видно власне тепер з подвоєної скажености сих наймитів московских і волоских в плитеньких їх газетках. Волощене і московщене руского народу починає силою природи ухи-

ляти ся, а коли і Русини ввійдуть в склад консисторії, що небагом мусить наступити, то відпаде її причина до незгоди між Волохами і Русинами і запанує мирне й хосенне пожитє обох сих автохтоничах народів.

„Московский дурак.“

Тринадцять літ тому, коли Русини на Буковині перший раз почали організувати ся, стала тодішня консистория, а особливо консисторський референт о. Морар в отвертій противенстві против всіх руских, зовсім скромних бажань, а щоби надати своїй неблагоклонности ціху справедливости, кинено підозрінє на особи і названо одного Русина за другим „унїят“, щоби тим не бути дальше обовязаним потреби рускі серіозно трактувати. Слово „унїят“ є ориґінальним винаходом пок. Мораря, щось в роді французкої мітрайлези, котру вислав против Русинів на кождім кроці, так що стало синонімом з понятєм „Морар.“ Мітрайлеза та виїлила не лиш єввіських Русинів тодішніх, але й духовних, між котрими були особливо совітчики консисторські Коморошан і Ласевич, парох Андрійчук і — протосрей Василь Продан, що натерпілись безчислених шиканів від Мораря, котрий, ставши митрополитом, заінсценував проти них навіть товариський утиск, забороняючи їм сослуженя при сво-

ім престолі, доки будуть членами руских товариств. Але про покаранє або усуненє зі служби не було й бесіди, бо „унїят“ була лиш мітрайлеза — румунізаторська.

Пятнадцять літ вигукували набої, а товариства рускі собі розвивались, більшали і будили дрімлючих Русинів до нового життя. Морар знов іґнорував і заголомшував все руске, але тільки до часу, бо голос Русинів став для него грізним, а правительство краєве і центральне доглянуло нелад і страшну партийність в пасторованю дієцезії і уїмилось за покривдженіми Русинами. Тому матадори консисторекі впали на гадку, нехотючи й тепер заспокоювати Русинів, „rušići Rusina na Rusina“ й спровадили собі капана Купчанка і прочих кількох запроданців, котрі й зараз показались готовими до всякої геростратської роботи за миску сочевиці, — і Морар мав чим виказатись перед правительством, що він Русинам сприяє. Згодом придумано і винайдено ще й Paraderuthen-ів і обі єї породи рускі переняли мітрайлезу Морареву против Русинів і гукнули: унїят! Они стали нараз ультраправославними, як Мортко Штекель, без розбору, яка ціль, чи руска, чи волоска.

І так, коли засновано гімназію в Сучаві, капани тягнули туди обі народности, бо то школа являлася православною; а коли протосрей о. Продан уїмав ся за заснованем

ФРИЦ РАНДЕЛЬ.

Новісць з норвежского

Хр. Вінтерґельма.

(Далше.)

А прецінь він не смів єї просити о то; тепер же мусів спробувати. Що уважали в єї домі тільки проминаючим, але небезпечним заінтересованем, що не пустило глибоше коріння, те виростало підчас спору в глибоку склонність, і мати почала часами знов набирати підозріння, коли Николай читав про те з часописів, а она виділа Августу похилєну над робіткою, як червоніла, то блідла, а єї брови стягали ся, очи звертали ся непорочно на іглу, а довкола уст показували ся живі дрожання. Тоді опирала ся пані Гольстова против свого звичаю цілком глибоко на софу, поглядала довго на Августу і думала про те, яка она красна і як єї муж перед много літами власне через такий самий розвиток красни позискав єї серце.

Августа бачила, як довгола Фріца громадила ся юрба, щоби завдати єму рану чи прикрість. Одно, що єї ляжало, було питанє, чи він зносив також мужню опір. Она знала з власного досвіду, як глибоко можуть досягнути удари, і за кождим разом, як стрічала ся з ним, по більшій частині в товариствах, не мала відваги порушити сю справу з боязню, щоби не відкрила

в нїм малодушности. Коли єго хтось питав ся при нагоді про сю справу, зявлялась она навіть иншою розмовою, щоби часом не почути якої малодушної відповіди. Се не уїшло єму і він зрозумів цілковито, що се могло означати: він заключав добре, числячи в тім спорі на одушевлене співчутє для прикро нападеного.

Кілька днів по рішеню побачив він паню Гольстову, як виїздила: отже може була Августа сама дома. Мав повну причину зробити відвідини і він застав єї.

Коли зністили єго прихід, найшов на неї дивний неспокій, котрого не могла цілком затаїти при єго вході, а коли він так стояв осібняком против неї, перенїс ся той неспокій і на него, так що не міг зачати розмови з тою самою певністю, на яку був приготовив ся. Она спостерегла се і чула, що приїде щось рішучого, але певний спокій, що мала першого разу, зник тепер, на неї найшов страх, що тепер не о просьбу буде розходити ся, а о жадає, котре відлучений, покривджений, зранений чоловік поставить до єї благородного серця.

Він сам почав бесіду про свою справу. „Ви мабуть вже дізнали ся, що я не дістав посади?“

„Знаю.“ Она погинула на ланцюшок від зигарка, що окручувала вкоколо пальця.

„Ну, певно, я не міг майже нічого иншого ожидать по тій цілій куряві, що піднесли за- для тої справи, котра на ділі надто незначна.“

„Але в тім поросі находились також камені, досить острі камені.“

„Отже ви сїдили хід спору?“

„Сїдила!“

„Справді бидали на мене камені — се певно — але видіте мене ненарушеного. Я при зви- чаєний стрічати такий опір. Чи може ви бачили, що сей опір звалив мене?“

„Нї“, відповіла, підносячи очи. „Але се не можливе, щоби ви супротив таких безвестидних нападів остали ся цілком зимні; такі дотикаючі, безличні... не знаю як маю виразити ся!“ Щось пекло єї в очах і она торгала сильно ланцюшок, котрим ще бавила ся.

„Зимний? в певнім взгляді не можемо пре- цінь остати ся зимними задля такої справи, бо не було би причини до спору. Чей-же зрозумієте, що в такий опір виладаємо цілу особистість — чей також признаєте, що лежить в тім щось природного, если трохи гірко відчуваємо те, що мусимо майже самотні стояти у таїй боротьбі. Не розумію під тим, що я не найшов оборонців, але що в наших часах зидяють ще против людий баніцію, і они приїдуть через те в особну касту як нечисті, що не повинні сїдти при однім столі з чистими.“

„Розумію се дуже добре“, сказала з сумом, як би справа дотїкала єї самої.

„З тою справою діє ся так, як робили по всі часи з новими ідеалами — розпинають на хрест тих, що відважались ся виступити з новою наукою. — Але се не значить нічого, если тіль-

рускої гімназії, Морар в Відні все спинав, а дома голосив, що то заходи унітєскі, а кацапи потакували. Се посьвідчить колишній „унїят“ о. Андрійчук, котрого зробив час также дуже „православним“, бо уїдає вже на здійснену руску гімназію так, як з ним робив его учитель Морар.

А читальні, школи, учителі, домаганя о рускі посади, пунктації рускі що-до церкви, віча, бурса, товариства, журналістика — не були і не суть то „унїтєскі“ витребеньки з цілю „поспїшествовати уничиженію св. православія“, не суть то „ієзуитско-польскія интриги и козни“, не есть то „ієзуитско-польская деморализація“?

Так накирили нездари-кацапи, закликані Морарем для ратованя ситуації, рускому народови в некористь, але задля своєї плиткости не помогли й своему панови, ба скомпромітували его ще лїпше перед правительством і его розчарували. Нечисті средства не doprowadили до цілі, обурили до крайности Русинів, викликали відпир, визвали і усталили нові сили, і де ми сьогодні стоїмо, там не бажав нас видїти Морар і в сні,

Enfants perdus.

А подучшав? Ба, де то, ще гіршими стали!
Без ножа і авто-да-е людей закували
Тай мордують... Ой, ой, пани, пани-християни!
Шевченка „Сон.“

Нема Мораря, а на згариню его нечасної політики снують ся ще мов тїни бездомні сіромахи: Мортко Штекель, оборонець в справах православія, враз з „автохтоном“ з Галичини, уніятю Крушиньським, крім них є ще Козаркевич і Гершко Чоп. Тимінський вже так як би махнув рукою на сю компанію... А кацапи? Вияють, як вірні раби на гвалт, і то здвоєний, бо пана вже нема. Та бо нарозумтеся, бо осьміште ся! Не цїлійте Мораревою мітрайлезою, бо заржавіла. І хосен з гвалтовного „православія“ вже минув ся, а тепер годї лепетати на вітер „якая польза?“ Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan... На що чїпатись і маневрувати вже солілкою — даскалами? Та-ж і они люде, що хотять жити достойним житєм. Ви

вже відряджені і заплачені за вашу прислугу; яка робота така і плата. А про „унїятів“ — лишіть уже, сараки: quod licet Jovi... Ой пани, пани-християни!

Горі їмєм серця!

До стїни притиснене духовенство православне перейшло або в табір волоський, або почало лиш підпирати деякі волоскі стремління про людске око, або підпомагати Морарем нїби фаворизованих кацапів, або махнуло на все рукою і з Русинами тримали лиш кілька одиниць. Знаючи всіх по імені і по переконанням, ми при помочи свідомих краю людей дійшли до ось якого вірного, а поучаючого обчислення:

Священників Волохів є 241, руских відступників 35, кацапів 11, романофілів 30, Allerweltsbürger 15, Русинів 20. Що так есть, може собі, хто хоче, сам вирахувати. Роздвоєне, як бачимо, замітне між духовенством, бо на 352 загального числа припадає аж пять таборів; самі Русини розбіглись на пять сторін свїта, бо Волохи лишились в компактній масї, діставши ще заходом Мораря 35 людей в дарунку, так що сьогодні розпоряджають дійсно 276 людьми. Але чи варта було хитрити і тиранїзувати цїлий свїй довгий вік, аби своему народови придбати такий „дорогоцінний жемчуг“ — 35 людей, і то проблематичної вартости? А ті розбігші ся сини рускі, тепер, коли не кружляє половик під небозводом, чей повернуть під рідні крила, де стоїть двайцять братів їх непохитних. Таж громи, кидані недавно ще з резиденції на все, що руске, притїхли і виривають вже личности, хоть ще не рускі, що гамують вибрики позіставших дорадників пок. митрополита, надаючи діловодству цїху справедливости. Будуть і рускі совітники, будуть Русини радити над Русинами по вітївськи, і відпаде слово „унїят“, а запанує любов і згода між обома автохтонними народами.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 30-го жовтня 1896.

Іменованє. Руским катехитом при учительській семінарії в Тернополі іменований о. Яків Вацик, дотеперішній катехит при тамошній женській школі.

Презенти одержали в львівській архієпархії оо. Симеон Винавський з Черепина на Станимир, Михайло Ревакович з Волосняки на Волосинку а Апол. Крохмалюк з Млиниск на Млиниска.

Руский народний театр перебуває тепер в Городенці, а відтам виїде сїдучого тижня до Снятина. Подаємо се до відомости наших буковинських Русинів, що мешкають недалеко Снятина, та звертаємо ся до них з просьбою, щоб піддержали сю нашу народну інституцію по своїм силам і до того заохочували ще інших.

Важне для свян. Міністерство рільництва зарадило з огляду на те, що домашні збірнати дуже часто задля злої або фальшованої наші нездужають, щоб розсїди муки, борошна і иньшої наші, котрі занецинені або фальшовані, відбували ся в ц. к. центральній станції для контролю наші у Відні або в ц. к. рільничих хемічних станціях у Відні, Горицї і Спалито за оплату 1 зр. для всіх сєдин. Таке повідомленє оголосило буковинське краєве правительствє.

В старих часах було у нас в Австрії і на Буковині звичаєм, що коли у війнї військо здобуло від ворога які відзнаки або хоругви, то дарували ті здобутки церквам. В наслідок того по буковинських церквах і монастирях можна подбати ще такі старі хоругви та відзнаки. Позаяк тепер центральна комісія для історичних пам'яток хоче зібрати ті пам'ятки, то тутешній консерватор дир. Ромсторфер удав ся з відповідною просьбою до гр. пр. консисторії, котра з своєї сторони повідомила о тім буковинське духовенство з порученєм, такі пам'ятки списати і як найскорше прислати консерваторови.

З черновецького театру. В суботу і недїлю відіграють сєнзацийну оперету „Модель.“ Як нам доносять, купила дирекція міського театру право, представити оперу Traviata (Дама самелїова). Мабуть наступить представленє сєї гарної опери скоро, бо проби вже розпочали ся під управою дир. Льового.

Львівські Русини прийшли на дуже добру гадку, іменнє хочуть від тепер устроювати що тижня в комнатах „Рускої Бєсїди“ товариські сєходини. У нас в Чернівцях таке саме уряджували вже минулої зими. Тепер вже довгі вечери, пізна осїнь не позволить робити прохадї, тож час би і нам черновецьким Русинам подумати о таких товариських сєходинах. На загальних зборах драматичного товариства піднесено єю гадку

ко не... если нема причины, чтобы... так есть, не чули ся цїлком иньший спосїб опуцєним особисто і самотним.

Она зарумянилась і почала екубати тороки від сервети.

„Тяжко зносити виїшнє нещастє, если есть у нас в серединї шрєс таке, що гризе нас єумнївом і безнадїйностїю; але я признаю, що суть такі години, коли мене опуцєє відвага і коли я чую ся опуцєним від уєїх — ой так, від уєїх!“ Насиув ся наперед і заглянув їй в лице: она спустила очи низше і зморщула руки.

„Знаете, що я думаю“, продовжав. „Знаете, як я вас дуже люблю, і ви видїли, як хоробро я боров ся до тепер сам з собою, хотїй мусїв за той час по сто разів питати себе: Чи й она відверне ся від тебе, як будеш стояти так сам опуцєний? — І питаю вас знов: Хотите справдї бути тою, що мене в самїй річї забє і знівєчить відвагу моєї душі — або...“

Его голос задзвенїл так чудово мягко і не певно: зворушенє ошанувало его і в тїй хвилї забув він на всї бистрі вирахуваня; боязнь перєд рїшенєм пробивала ся через уриванї слова.

„Нї, я хочу бути такою відважною“, відповіла Августа і обоє встали, і я маю перебороти борбу.“

„Але ви любите мене — хотите мене любити — не правда-ж? Скажіть?“

„Так — се вже було тогди“, відповіла і глянула єму отверто в очи, даючи взяти себе за руку. Була така вузка, а мїтка, і якась рухлива, мов би дрожала, або первово кидалась. Він був би єї обняв, зложив перший горячий поцїлунок: справдї, він взяв би єї на руки і понїс би єї, щоб знати на певно, що она цїлком его владїє; але хоть як напирала на него нагальна радїсть, такї стримувало его щось, щось чисте, відтягаюче ся у неї, щось, що прєсїло о нїжнє пошанованє єї першого, чистого відданя.

„Оставьте мене саму“, проєсала тихо і благаячо, „мама мусить прийти незадолго, а она не повинна вас тепер застати. Знаю, що буду мала з нею тяжку борбу.“

„Чи-ж супротивила би ся нашим бажаням?“ „Маєте мое слово“, сказала з певним поглядом на него. „Працїайте, дістанете вістку, коли будете могли прийти.“

Він був майже стрївожений тою бїдїстїю, що обляла єї лице, але зрозумїв, що не може тут ставити питань. Для того підїєсь тїлько єї руку, поцїлував єї і пішов. Она зістала на тїм самїм місци і дивила ся за ним ще довго, хоч замкнула ся вже двері.

Коли вернула нанї Гольстова, єностерєгла-сєйчас, що щось стало ся: станула перед Августою і надивила ся на неї влєстївним, питаючим поглядом, котрий не потребує слів.

Августа піднеслась, відступила кроком до неї і сказала тїлько: „Мамо!“ Але благаючи відверте зрадило вєсь і нанї Гольстова задрожала зі страху.

„Що се такого, дитино, що стало ся?“

Августа кинулась їй на шию, поклала голову їй на груди і сказала: „Я дала слово Фріццєви Рандлєви — мусїш его прийняти приязно.“

Послїдні слова вистарчали для нанї Гольстової, щоб зрозумїла, що тут зроблена вже постанова, котрої не можна було так прямо уєунути зі свїта.

Одно було можливе: пробувати обїйти єї і законати обережно. На то потреба було перєдовєїм часу; але як тут зискати часу?

Опору не можна було під жадним умовєм показувати. Поглянула Августу лагідно по волосї і сказала приязно: „Що-ж, моя дитино, на річї не можна нічого змінити. Але ти знаєш мїй погляд і я мусю отже, чи хочу, чи не хочу, приготєвитись до тої поважної річї. Се стало ся певно нинї перед полуднем? Але ти певно потребуєш єпокою, щоб зібрати мисли?“

По обїдї мала нанї Гольстова довгу розмову з своїм єнієм.

„Прєщїнь, не дам їй так без нічого своє позволенє до єсто вчїнє?“ сказав Николай майже в гнївнїм тонї, коли она почала довго на всї сторони говорити про справу.

ку, тож очікуємо, що ініціативу до того возьме новий виділ згаданого товариства і постарася як найскорше о такі сходини.

Подяка. Вис. Правителство буковинське справило нам з фондів державних прекрасний іконостас за 1500 зр. для нашої недавно побудованої і доси ще убогої церкви. Висказуючи правителству за его старане щирю подяку, мусимо zarazом піднести і артистичну роботу іконостаса, повірену маляреви Фридрихови Шілерови з Чернівців. Робота его в повнім значінні сего слова прехороша. Николай Гелюх, гр. кат. священник, Стефан Дутка, Іван Родич, Іля Дутка, Григ. Бойко, Василь Орчук, Николай Бурдинюк, Іван Лулуз і Дьордій Лулуз, церковні епітропи в імені всіх гр. кат. вірних в Раранчу.

Жид у війську. До 15-го полку піхоти у Львові — як пише одна часопись львівська — прийшов недавно на вправи жидок Маер Куй, бельфер з якогось містечка. Бельфер той — не знати, чи справді не вмів і не розумів ані по руски ані по польски, чи може удавав, що не розуміє — досить, що задля того мали з ним в компанії чимало клопоту, а підозріваючи, що жидок удає, тяжко карали его. Раз повісили его на стовп під пахи, але слабовитий воляк не міг витримати тої кари і зімлів. Зняли его і відтерли, але небагом дали ему десять буків. Тоді жидок з розпущених постановив відібрати собі жите і пробив ся багнетом двічі — повишше серця і в живіт. Тяжко раненого відвезено до військового шпиталю, а лікар, довідавши ся від жидка, задля чого він рішив ся на самоубійство, зробив о тім допесене і справою займе ся суд.

Аграрне питанє в Австрії. Австрійський аграризм показував ся доси лише в тихім діланні, однак всі позначки вказують на те, що Австрія, подібно як Німеччина, дуже скоро стане ся видовищем сильного аграрного руху. Три найважливіші жадання німецького „союзу рільників“ — підвишене ціни збіжжя, подвійна валюта і знесення продаж збіжжя на речинець — становлять також в програмі австрійських аграристів головні точки, отже кожний, хто бере участь в політиці і господарських питаннях, мусить знати ся з цими питаннями. Найважливіше з них очевидно те, чи згідно се з державними інтересами Австрії, коли викличе ся штучне підвишене ціни збіжжя. Після дотеперішних заявлень можна вносити, що в широкіх верствах населення нема про сю справу ясних понять. Тому дуже відносна та книжка, котра — оскільки дотичить Австрію — вперше займає ся питанням заграничної конкуренції збіжжя. Така книжка виїшла тепер іменно як відповідь з віденського тижневика Die Zeit знід пера д-ра Р. Дрілля п. з. „Аграрне питанє в Австрії.“

В першій часті тої брошури скідає автор австрійський рух аграрний і розсліджує аграрні відносини в Австрії. На підставі урядової ста-

тистики показує ся передовсім, що тут ледви 15% рільників мають в високих цінах збіжжя безпосередній інтерес — се дуже важний факт з огляду на те, бо дідичі радо представляють свої власні інтереси яко інтереси цілої рільничої господарки. Коли розглянемо ся в справі задовження і субстацій яко тих ознак, котрі виразно представляють положене рільничої господарки, то показує ся, що гіпотечарні довги на рільничих господарствах збільшили ся в останніх 25 роках о більше як 50 процентів, але zarazом показує ся і се, що теперішні довги становлять ледви 30 процентів вартости ґрунту, а се певно досить мало. На жаль не подає статистика жадних даних про задовжене поодиноких клас маєткових. Описля слідуєть докладні докази про причини задовження: найважливішою є очевидно зміна власности через унасліджене і купно. З задовження в наслідок позичок, здає ся, виходить, що більша посілість, отже дідичі показали ся супротив низької ціни збіжжя менше відпорними, противно-ж селянина се майже зовсім не діткнуло, бо вага его господарства лежить в плеканю худоби. Коли-ж все таки виказує ся, що селянинові подекуди не дїє ся як найліпше, то се пояснює ся тим, що плекане худоби в Австрії унало від 15 літ сильно. Отже селянинові не поможе ся більшою ціною збіжжя, але інтерес в тім мають дідичі. Чи має ся для того ціну збіжжя штучно підвищити?

Се питанє оброблює автор в другій часті брошури. В ній показує автор на підставі статистики заводів, заграничної торгівлі і податків, що вага австрійської господарки народної і державної лежить вже від давна в індустрії і торгівлі, що головні інтереси сїх заробкових заводів східні з інтересами держави; отже здійснене бажань аграристів було би для Австрії господарським самоубійством.

В третій часті обговорює автор австро-угорську угоду з огляду на евентуальне відновлене митового і торговельного трактату. Австрійські аграристи не бажать, як відомо, того відновлення, щоби тим більше замкнути ся супротив заграничного і угорського збіжжя. Автор уважає відокремлене обшару митового за невідповідне, однак переконаний, що оно виправді не при теперішній, але певно при слідуєть угоді наступити. Він мотивує своє пересвідчене, вказуючи на очевидне змаганє угорського правительства, щоби заложити угорську індустрію. Сї істнованє і спроможність конкуренції з австрійською індустрією була доси можлива через призианє особливих привилеїв. Після гадки автора справа на тім не скінчить ся, а тимчасовий копіє розвитку буде торговельно-політичне відокремленє Угорщини від Австрії. Однак коли се наступить і Австрія ще більше, як сегодні, обмежить ся на вивіз за границю (до котрої належати-ме тоді і Угорщина), то о крайній охороні, якої домагають ся аграристи, не може вже навіть і бесіди бути.

В кінцевім слові вказує автор на те, що показані заступники інтересів індустрії і торгівлі дуже слабо сповняють свою задачу, бо н. пр. оломушка торговельна палата вислала до парламенту аграриста Просковина. Такі прояви треба толкувати великим браком зрозуміння, а сему бракові запобігти, є цілком згаданой брошури.

Наука, штука і література.

Нова праця д-ра Раймунда Ф. Кайндля.

Накладом книгарні Р. Нардінгого появилася власне в Чернівцях нова брошура ученого Німця Р. Ф. Кайндля про бук. Русинів під заголовком „Der Festkalender der Rusnaken und Nuzulen“, яко передрук з „Mith. d. k. k. Geogr. Gesellschaft in Wien“, ст. 402—446.

П. Кайндль зазначає на вступі, що з огляду на превелике число старожитних елементів, які подібують ся у святотичнім календарі русинів далеко частіше, як в інших народних переказах, присвятив він сї студії святотичному календареві, при чім уважавши попри Подолан (Rusnaken) рівномірно і Гуцулів, про котрих зі-

брав сего літа багато матеріялу етнографічного. Брошура поділена на три часті: I. Die Feier der Winter-Sonnenwende (der Weihnachtsfestkreis); II. Die Feier der Tag- und Nachtgleiche im Frühling (der Osterfestkreis); III. Die Feier der Sommersonnenwende und die Herbstfeste.

В I. часті описує звичаї, обичаї і віровання Подолан і Гуцулів в часі різдвяних свят, трьох царів і нового року. В часті другій ті на Стрітене, Євдокії, 22 Мучеників, теплого Олексі, Благовіщенє, в м'ясиці і піст великий, на бечкову неділю, великдень, де між іграми наводять „вербовую дощечку“ з слідуєть удачним переводом дотичної пісні:

„Dort am dünnen Brettchen von Weidenholz,
Geht herum die Nastia, so schön, so stolz.
Wo bist du, o Nastia, umhergecilt,
Als den grünen Hain hat die Glut erreicht?
Lüschchen wollt' die Glut ich im grünen Hain
Und erspäh'n, wo der Liebste könnte sein:
Wollte sehen, woher er gefahren kommt,
Mit Geschenk, das mir, seiner Liebsten, frommt.
Schenken wird er mir Schuhe, schön und fein,
Die in Kossow fertigte das Schusterlein.
Ja aus Kossow kommen die Schuhe,
Die daheim ich trage in Ruhe.“

Описує докладно ігри гуцульські „Schweif“, „Eutenspiel“, „Hasenspiel“, „Glockenthurm“, а про Зельмана розводить ся обширно на тлі історичнім, додаючи варіанти переказу в Галичині і Буковині; згадує докладно про події на сьв. Андрея, про сьвято волове (сьв. Марка), літнього Миколи, зелені свята, петрівку, що припадає на перший понеділок по сьв. неділі; той понеділок — „дідьчий день“: „Чорти збирають ся на означених горбах, н. пр. на полонині Лучина в Буковині, танцюють і витончують землю так, що тут нічого вже не поросте. Того дня, званого розігри, не можна робити. Найліпше его переселати, аби не видіти дідьчого танцю, але ніяк в чужім домі, бо чорти нароблять пакости, а навіть могли-б чоловіка увести. Сї чорти, „навки“, мають з переду вид найкрасої панни, а з заду висить їм ціла утроба. Декотрі виглядають як птахи, а то суть нехрещені діти, що сїм літ надармо благали вихрещеня.“

В III. часті наведені віровання про силу відм і громів, через котрих особливо сьв. Онуфрей сьвяткує ся, попри него Іван Христитель, сьв. Прокій (вогневе сьвято), Гавриїл, Володимир і Керик, Марина, Макрина, Іля, Палій, Фока, Борис і Гліб, Пентелей і Мафтей; Мафтей (27/8) і Катерина (24/11) то сьвята ласиці, а Лука (23/8) вогневе сьвято; на Здвиженє збирають ся гадини, а хто корону „котич“ (визначної гадки) набуде, стане найщасливішим; особливі віровання звязані ще з Покровою, Лукою, Пилипом, Воведенєм, Андреем, сьв. Варварою, Савою, Амвросієм, Анною (сьвято вогневе) і зимним Миколаєм. Віровання на сьв. Андрея описані обширно: Pflockzählen, Orakel mit Hanfsamen, Stiefelwerfen, Orakel mit den Mehltschen, Orakel mit Flachskugeln, Orakel mit dem Kamm, Blei- und Wachsgiessen, Krenz-Kranz und Puppen-Orakel, Thierorakel (в Гуцулів). При кінці наведені віровання Гуцулів кожного дня тижневого: понеділок сьвяткує ся, аби худоба вела ся; аби уйти нещастю, не чесати ся в вівторок; в середу не прятати, аби сьв. Серда не напустила; четвер і неділя то щасливі дні для сльобів; в п'ятницю хліб не нечи, бо в ній явить ся кров і можна ослінити і т. д., а в суботу нічого не починати і т. д.

Нові сї студії п. Кайндля є важним причиною до пізнання життя нашого народу, бо не суть они компіляцією, а писані на тлі матеріялу, зібраного н. автором на численних екскурзіях по Поділю і Гуцульщині; автор, хоті Німець, володіє бесідою і знає жите нашого народа ліпше, як не один дрімающий Русин-інтелігент і тому ся его праця, як і численні попередні про Русинів, визнаєть ся рідкою докладністю і вірністю. Велики симпатичному приятелю Русинів, п. Кайндлеви, наша щира подяка, а чи не яло ся его книжки купити і читати і заохотити до дальших трудів, то питанє до — Русинів.

Галим Селюка.

„Що-ж маю робити? Що маю против того сказати?“

„Що він безбоджий чоловік на примір.“

„Що ти можеш говорити так нерозумно, Николаю! Чи-ж ти не зміркував, що власне сїй поганий спір спонукав єї до сего вчинку?“

Николай мусів признати, що она мала безпечно слухніть.

„Іде отже о се, щоби знекати часу,“ сказала, „не знаю в сїй хвилі нічого иншого, як жадати від Августі, щоби заручини остали тайною для всіх чужих.“

„Справді, маєш, слухніть“ сказав Николай, задоволений. „Що ми не думали про се скорше!“

„Ну, я думала про те, розуміє ся, бо мені нічо ліпшого не могло прийти до голови!“

„Як буде час, найде ся рада,“ сказав Николай, додаючи з затисненим кулаком і стуком ноги: „Я вже зі своєї сторони постарюсь, щоби єї від того проклятого...“

„Але-ж, але-ж Николаю, мусиш поступати обережно, ти не повинен дати Августі пізнати нічо.“

„Будь цілком спокійна, мамо. Але як я сказав!“ І він грозив знов затисненим кулаком.

(Далше буде).

Телеграми „Буковини“.

З дня 30-го жовтня 1896 року.

Відень. Цісарська пара прибула сюди вчора по кількатижневній перерві. На двірці витала товпа народу цісарську пару одушевленими окликами.

Відень. Бюджетова комісія прийняла 25 голосами против 9 диспозицій фонд і чотири перші часті бюджету. Против диспозиційного фонду голосували Молодочехи, Романчук, німецькі націоналі і 4 ліберали, решта лібералів голосувала „за!“ Пос. Гальвіх заявив, що голосує против диспозиційного фонду, однак лівіція не буде робити жадних труднощій ухваленю бюджету, бо она бажає скорого закінчення теперішньої сесії.

Будапешт. Доси знаний результат з 380 виборів. Вибрано 256 лібералів, котрі зискали 57 виборчих округів головно від національної партії і фракції Уґрона та безпартійних. З народної партії вибрано доси 20; фракція Уґрона упала, навіть самий Уґрон упав при виборі. При виборах заховували ся виборці взагалі спокійно. Лише в двох громадах прийшло до розрухів, при чім жандармерія застрілила двох людей, а двох тяжко ранила.

Дармштат. Царська пара відїхала вчора серед одушевлених окликів народу.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на крайній півністі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновітших машин, писем і різних знарядів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улиці залізної ч. 11*.

Заразом приступили до золотий факховець, пав Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о— в виравленім персоналом всі факхові роботи, як: опрацюванє книжок, роботи галінтерійні, друк на стійках до пишів, окрасу до гачтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлені

з поважанєм

8—10

Кобжинський і Канюк.

Друкарня „Рускої Ради“
в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сеччас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Позіси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші услїва і видає позіси і квіти в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришенє зареєстрованє з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опрочентованнї по 5 процент. Гваранції підковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, вільних від тагарів, а з порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десяти части на удїл.

Зголошенє о удїленє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбарателїв, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку за довїре, оказанє так часто попередній фірмі, і прошу уклїнно, мати те саме довїре на дальше і для мене, при чім зазначю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прощу о частї замовленя і пишущь

з поважанєм

Стефан Гаїна.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять.	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и											
	поспінні			особові				поспінні			особові			мішані					
до Чернівців										з Чернівців									
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550		До Снягина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538					
3 Букареншту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523		До Глибоки, Сучави, Яс, Букареншту	1203	.	.	747	1048	616					
3 Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	.	1113 950	До Садагури, Новоселиць							430 621				

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейскї час ріжнить ся від чьївського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залїзниці є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькїм 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі Газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.
Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

3 розправ в комісії бюджетовій.

(Допись „Буковини“ з Відня.)

Нині (29-го жовтня) забирали слово:

Пос. Газе (з Шлеска). Він годить ся на заяви гр. Баденіого, що правительство не буде змінити конституцію ані законів шкільних та що буде старати ся мирити поодинокі народи. Шкода, що гр. Бадені не дав тих заporучень, відповідаючи на інтерпеляцію в раді державній щодо ухвал католицьких зборів в Сольногороді. Там заявили виразно католики, що они бажають мати більший вплив на школи, а намістник сольногородський желав зборам, щоб їх бажання осуцнили ся як найскорше. Зборам тим вислав телеграму і гр. Ледебур. Звідси і повстала думка, що теперішнє правительство клонить ся до реакції і клерикалізму. Відтак станув пос. Газе в обороні жидів, котрих власти не допускають ні до посад учительських ні до посад судейських. Він рад би також знати, чи віра протестантска найде у правительство повну обзбеку. Протестанти Шлеска затревожені, хотять вислати депутацию до корони. Він тишить ся тим, що гр. Бадені признав німецькому елементови культурне висше значінє в Австрії. Від відповіді на єї питання робить посол зависимм своє голосованє в справі диспозиційного фонду.

П. Романчук не уюминав ся в своїй короткій річі о ніякі ширші права для Русинів. Він не вірить заporученням гр. Баденіого, бо факти свідчать о противнім. Правительство доси не змінило системи против Русинів. Русини і він з ними єуть демократами, поступовцями, бажають правди, справедливости і лояльности. До правительства теперішнього не мають проте

ніякого довіря. В Галичині верховодять більші властители, йде до реакції, панує самоволя і автократизм. Волю народа ніхто не уваглядає. Правительство краєве давить іменно Русинів, розбиває їх на табори і провадить на шиурку. Оно і одержує фікцію, що мов-то оікує ся Русинами і що вже руску справу полагодило. З диспозиційного фонду удержує правительство прасу неприхильну Русинам і уживає сей фонд не лиш до акцій виборчої, але і до підкуства.

Пос. Фуке (німець моравекій) каже, що він рад би помиритись з Чехами на Мораві, але Чехи сего не хотять, а виступають агресивно як против Німців так і против жидів (що держать з Німцями). Моравя не хоче належати до корони чеської, а лиш до Австрії. Матиця чеська закладає у них школи і тим чехізує Німців. В найновіших часах рушили ся і клерикали, думаючи, що для них настав теper добрий час. Мими сего всего німецькі послы на Мораві будуть змагати до того, щоб чеську меншість на Мораві обезпечити в єї розвою національнім. Они заведуть в соймі новім куріяльний устрій і поділять раду шкільну на чеську і німецьку.

Пос. Кайцль (Молодочех) полемізує з Фукеом. Чехи на Мораві боронять ся лиш і для того закладають на свій кошт школи. Против жидів они не виступають; против жидів виступають на Мораві німецькі антисеміти. Баденіого слова не втихомирять Чехів. Чехи ждуть на діла. Треба змагати до того, щоб розширити компетенцію соймів і автономію країв. (Про чеське право не згадував посол Кайцль виразно.) Не можна проте казати, що теперішньої конституції правительство не буде змінити. Чехи єуть противні школі конфесійній; яка буде школа в інших краях, се Чехам байдуже. Чехи хотять лиш береження горожанських прав, вільности праси і

зборів та розширення контролю над ділами правительства. Чехи будуть голосувати против фонду диспозиційного. Пос. Гальвіх кличе без потреби правительство на поміч, щоби берегло Німців перед Чехами. Розвою природного народу не спинить ніяке правительство. Німців і Чехів не ділить справа чеського державного права, а ділять їх спори національні. Як ті будуть полагожені, то наступить зближенє само із себе, а тоді і чеське державне право не буде Німцям страшне. Чеські послы будуть домагатись того, щоб урядники їх володіли обома краєвими азиками в цілїм краю. Они і не позволят розривати Чехію на два краї на основі етнографічних границь. Німці хотять в своїх областях урядувати лиш по німецьки, а в прочім краю утравквистично. Се несправедливо. Чехія була зразу виключно краєм чеським, відтак увійшли туди Німці, тоді і заведено утравквизм азикий в урядах і школах. Ми єсьмо і теper за тим утравквизмом, але ви, Німці, сего не хочете і фантазуєте о витвореню чисто німецької області з окремою адміністрацією. На се не пристанемо ніколи. Передовсім рівноуправленє азикиове в цілїм краю, а відтак будемо миритись.

Пос. Барайтер (націонал німецький) думає, що доки не буде територіяльного розграниченя в Чехії, доти не буде спокою. Австрія потребує нині двох законів: закону азикийого і о народностях. Ми єсьмо против того, щоб урядника чеського сплывано знати оба краєві азики. Він не знає також яких-небудь країв „корони чеської“. Вкінці питає гр. Баденіого, чи він скличе сойми для порішеня справи безпосередних виборів.

Пос. Менґер виступає против пос. Кайцля і жадує, що сей посол не поставив ся на становищу чисто річевім (як нині зложились націо-

342

ФРИЦ РАНДЕЛЬ.

Новість з норвежско

Хр. Вінтерґельма.

(Далше).

XXVI.

Пані Гольстова, а ще більше Николай чули якусь полєзну, коли фамілія виїхала літом на село. Примус, який собі завдавали ту супротив Фріца, можна було на селі оминати, і коли вишуквали собі мешканє геть далеко коло якоїсь стації залізничної, то стало ся се з укритою гадкою, щоби єго відвідини ограничили ся через те як можна найбільше.

Але Август не думала так. Мимо цілого уважного обходження і досить оправданих причин, що Николай наводив на доказ, причувала она, що ціле те зарядженє єсть утєчею і що єї хотять віддалити від него. Так она мусіла би ще самотнійша стояти в борбі.

Але она мусіла мовчати. Бін мав предінь, позволенє приходити, як часто могло се уходити, і єго принимали з цілою поверховною вічливостію.

Однак не уійшло увазі єї матери і єї брата, що она стала цілком иньша. Они привикли до того, щоб уважати єї оживляючим елементом в фамілії, що завжди міг викликати веселий настрій і вирвати їх з односайдного трохи жи-

тя нагле вибухуючою свавільністю. „Цілком як отець, він мав таков такий щасливий гумор, як ти,“ казала пані Гольстова. Але теper не було вже того; она була спокійна і односайдно тиха, але дуже замкнена в собі, а веселість неначе би заммерла в неї. Они може знадто розійшли ся у неї дитинячє уєноєобленє, а теper єго майже викоринили і прийшло ся дихати в тяжкїм воздухі.

„Не знаю, як се стало ся,“ сказав Николай одного дня, „але мені здає ся, що все змінило ся, відколи почалась та проклята історія. Виходить майже на те, що она єю річ бере поважнійше, як для неї добре.“

„Справді, се небезпечна криза, все одно, який возьме оборот,“ відповіла пані Гольстова, віддихаючи тяжко. Она заховувала ся зиньо, єлїдючи в приєутности других, але неодна єлїза скотила ся по старих морщинах, коли була сама, і тоді обчисляла кожде за і против з певним єучиньом, чи властиво добре ставати так межі двох закоханих. „Але она має єильну натуру,“ додавала тоді, „а ми знов не замкнули цілком дверий перед ним.“

„Власне се прямо нещастє, що она має такий характер,“ сказав Николай знеохочений. „Чим раз більше приважує ся до него і виходить з того проклята історія. Оєаточнє прийде до того, що таки переєре свою волю.“

„Єсли би не могла дивити ся на него иньшими очима.“

„Ба, звідки-ж оно прийде? До теper не у-
дало ся мені відирити що небудь.“

„Ну що-ж, так нехай іде в імя Воже, куди хоче. Коли прийдемо назад до міста, треба буде рішити справу.“

Пані Гольстова зложила робітку в подолок і дивилась розсїяно через вікно до огорода.

А там стояла Августя цілком далеко в огороді, оперла руки на ґліт і дивилась на поля та дуги. Літнє сонце стояло в зєніті і освітляло кождий кутик між горбками і ґаями, але воздух був мрячний задля винарів водних, так що всі барви дієтавали блєсь, а всі віддалені предмети видавали ся ще дальшими. Вирочім можна було з висоти, на котрій стояв дім, далеко єагнути оком понад фїорд з білими, лискучими плєсами і єзеленими островами; але коли хотіла глянути на місто, де він находив ся, мусіла вилїзти висше там, де виростав чарівний березовий лієсь, бо від дому був вид заслонений.

Потім положила голову в долоні і замкнула очі. Тута за милим доєонувала єї. Для чого они мали тільки закидів против него? Се питанє підносило ся вже по тисяч разів в єї душі. Знала, що він є многою людий є любимцем і що то, за що єго перед тим ганяли, було таке дрібнє, що на таєє у других майже не єладуть ваги, позїтїка, релїґія і тим подібнє.

Она не могла сего ніяк зрозуміти; се-ж була проста забаганка з їх сторони; власне се огірчало єї і додавало єї уєноєобленю, що вирочім заєвгди охотно корилась, заєятости і охоти

нальні відносини в Чехії, на Мораві і Шлезку), а покладає ся на права історичні, іменно на те, що колись, перед віками, в тих краях панував лиш елемент чеський. Урядники не можуть бути силувани до науки обох мов краєвих, бо чеський язык дуже тяжкий до науки. Що-ж буде на Шлезку, де живуть три народности? Треба проте знести давніше розпоряджене правительством в тім напрямі. В Галичині то уходить, іменно у всхідній часті, де живуть Русини. Там урядник мусить знати оба язики. Але як може хто жадати, щоб урядник в Кракові умів також по руски? В Чехії не прийде проте до порозуміння, як довго носли чеські будуть стояти на становищу історичнім.

Пос. Гневонш Едвард каже, що буде голосувати і за бюджетом і за фондом диспозитивним. Він жадає лиш, щоб правительство було справедливе для селян, іменно не осуджувало руху селянського, котрий не єсть звернений ні против династії, ні віри, ні порядку суспільного. Гневонш признає, що радикали хотять нарід обаламутити, але селяни не солідаризують ся з ідеями радикалів. Пос. Бойко не воює против шляхти, він хоче лиш селянству придбати рівні права. Шкода, що з Стояковским влади духовні так але обійшли ся. Посол надіє ся, що гр. Бадені увзгляднить его слова та що не буде спиняти руху селянського консервативного.

Пос. Рує невдоволений відповідями правительства на свої конкретні питання. Він жадає ще раз рішучих відповідей від гр. Бадені, іменно, як думає правительство боронити Німців чеських против агресивної політики Чехів?

Пос. Гальвіх рівно-ж невдоволений відповідями правительства. Ті відповіді були дуже дипломатичні, але непопулярні. Нарід німецький не прийме їх з довірею. Бадені опустив майже чеських Німців мов би нарід неживий. Він полемізує як і Менгер з Кайлем. Его сторонництво не буде голосувати за фондом диспозитивним як і Молодочехи. На тім полі наступила вже згода межі тими двома сторонами.

Пос. Морсей (консервативний клерикал) боронить головню школу і каже, що католики австрійські мають повне право до того, щоб їх діти в школі не лиш учились, але і в вірі утверджувались. Нині школа сегі не робить. В Галичині і на Угорщині росте рух против віри. Нині треба взятись за реформи соціальні лиш на основах віри католицької. Дивним видає ся також підняте в комісії питання до правительства що-до школи конфесійної. Таке питання підносять парламенти на початку законодавчої періоди, але не тепер, коли парламент наш розходиться. Ми сегі справи тут не підносили, по що-ж було єї зачинати?

до боротьби. Коли він тогди виїздив до них, відчувала, як би мала его боронити перед неприятелими, хотай его оглядне і позаддержливе заховане не давало до того жадної вигоди; але сама гадка готовости до бою, що се могло стати ся, привязувала єї чим раз більше до него.

Сама не знала, для чого власне нині давалась пригнетати тим думкам. Переднозудне було для неї таке довге, бути може довгого, що она очікувала его трохи не на кожде попозудне. І він прибув справді. Она була ладі над берегом і витала его і коли пізнійше виїхали на гору, усіли на місця, котре вибрали собі на спаді березового гайку, що видавав ся мов разма на околу вигляду до міста. Се було тільки одиноким місцем, котре они тут полюбили. Звідси научила ся она пізнавати его чайку вже з далекого віддалени, а на довгім, скандистім горбі, по котрім мусіла сходити на долину, щоб дістати ся до берега, знала кожний закрут, кожний борч, кожний кіл в плоті.

"Я була нині в дуже лихім настрою," сказала, "не знаю для чого." І потому розповідала ему, як розповідає той, хто захваний, про все, що думала і про все, що єї огірчувало. Він був одиноким, котрому могла виявити своє серце і для того і виходило все з її півним завязем і горечкою, що згромадили ся підчас его неприємности в єї душі.

"Се жено, що они тільки на те чекають, щоб ти відтягнула ся." Сказав мов би сам до себе.

Пос. Нітше (чеський Німець) не хоче входити на поле антагонізму чесько-німецького. Замічає лиш, що гр. Бадені не відповів на питання, чи він буде боронити прав чеських Німців на території чисто німецькій.

Пос. Пінінський заявляє ся за фондом диспозитивним. Становище польського клубу до правительства зазначено вже в раді державній. Ми відносимось до правительства приязно, хоч не єємо сторонництвом архиправительственным. Ми єємо автономістами, маємо найбільше жадати на полі економічнім, іменно, щоб поправити долю селян. Селян обложено трохи через деякі звисні нам закони, але на будуче будемо жадати передовсім, щоб ті полєккі побільшено іменно через реформу закону о правних належитостях, головню при спадках селянських. Що-до руху селянського, то єму не противимось, поки він здоров. Ми маємо в соїм досить значне число селян і працюємо з ними разом. Але в краю панує і рух шкідливий для самого селянства, рух звернений против віри і напоєний соціалістичними тенденціями. Межі нарід втискають ся ложні апостоли. Перед ними мусімо селянство боронити.

Пос. Беррайтер (з лівниці) хвалить правительство, що оно стануло неутрально супротив чесько-німецької справи. Се сталося перший раз. Він хоче однак-ж звернути увагу правительства на потребу соціальних реформ, щоб тим підорвати ґрунт нездоровій агітації соціалістичній. Рівно-ж важним є експозе міністра фінансів о інвестиціях. Перший раз сталося таке у нас, що міністер фінансів хоче розширити інвестиції на полі економічній, а парламент, оскільки можна було зміркувати, боїть ся сих буд-то надмірних видатків. Він буде за фондом диспозитивним, але жадає, щоб праса правительственная заховалась до поодиноких сторонництв за те обективно.

Пос. Пальфі яко сирваодавець закінчив дводневні розправи над фондом диспозитивним. Він підносить вагу заяви правительства, що теперішнє правительство хоче рішити справу чеську, а справа ся, як признали всі інтересовані бесідники, є перворядною. Сирваодавець полемізує відтак з поодинокими бесідниками. Він не хоче адміністративного поділу Чехії. Се противить ся державним інтересам. Чеське державне право не зашкодить Німцям чеським. Край чеської корони зискали би лиш через то, бо автономія їх була би розширена, а і фінанси тих країн поправлені. Угоду чесько-німецьку треба доконче перевести на основах нової справедливости і рівновартности обох народів.

При поіменнім голосуванню прийнято фонд диспозитивний в сумі 100.000 зр. 25 голосами

против 9. Против голосували лиш деякі Німці з лівниці, як Менгер, Нітше, німецькі націонали, два Молодочехи і пос. Романчук.

До ситуації в дієцезії.

(Статя надіслана).

Статі обговорюючи сумну теперішність руського народу з огляду на цілковитий брак сьвященників-Русинів і ще сумнійшу будучність чеського народу з огляду на цілковитий брак сьвященників-Русинів до страшаючого числа чотирьох на 50, викликає межі Русинами вражінє пригноблююче і великий жал до кругів міродайних в дієцезії; бо задля примхи румунізаційної полишати 260.000 православних Русинів без проводу духовного, без уморальненія і ублагородненія, то іграшка з огнем, котрий непередвидженими дорогами може запалахкотіти всепожираючою полумією.

Але в загальнім єім смутку треба назвати відрадою і ту новину побуту, що найшлись в резиденції між тьмою безоглядних румунізаторів поодинокі впливові личности, що признали сей стан за неприродний і шукають якоїсь вихідної дороги. Одні думають, що коли відпаде причина до неприродного стану в дієцезії, і наслідки самі собою відпадут; іменно через иншу управу, яка вже наступила, витворить ся терпимість в краю і Русини не будуть мати причини до нарікань. Інші тої думки, що вплив волоских панотців не є язвою і парочіє не народність, а язівка може бути предметом урядового трактованія, а волоске духовенство в руських сторонах силою природи стане руским в другій-третьій генерации.

Мя з єими поглядами поодиноких міродайних личностей ніяк не можемо згодитись, бо тези, яко би гасло румунізаторське від смерті Морара затихло і що Волохи перемінить ся в єїдуючій генерации на Русинів, є чистою єкциєю, єтвердженою щоденними подіями. Морара нема — система его і дорадики живуть і утримують поза кулісами румунізації в повнім розцвіті і задля невинности днів панованія навіть з жестокостю; они то старають ся організувати нового митрополита і генерального вікарія, личностей будь-що-будь безпартійних, але немогутчих доглянути їх остаточних цілей, задля того, що нагло вступили з захисту на поле публичного життя; они то з незлізною завязістю комплістують свій осередок лиш шовіністами собі рівними, де радять над Русинами без Русинів і горе тому сердєзі-Русинови, котрого імя попаде ся під їх образу.

І погляд на колишнє зрученє Волохів не

перше не мів собі ніколи подумати, яку она має велику силу; без тебе моє життя вже нічого більше не варта! Не усміхай ся так, як би се була фраза, Августо; коли-б они забрали тебе від мене..."

"Чи ти певний, що любиш мене правдиво, цілком а цілком певний?" Але она нахилила ся близько до него, а єї очі не мали в собі жадного сумніву.

"Августо, Августо!"

"Вірю тобі, Фріце!" відповіла, а в тих словах лежало тільки дитинячої щирости, "і славити Бога, що ми обоє віримо собі. Для того уступаймо і чекаймо, они не зможуть нас розлучити."

І она глянула на него глибоко і довго. Він мав пречинь весело, він був херешний, був адбний, був енергичний і відважний, він горів з любови і був єї власністю.

Припадок хотів, що й доктор Родє власне нині відправдав Николая монозудневим поїздом на село і застав Фріца в розмові з панєю Гольсеговою і Августою. Оба здивували ся троха, коли побачили себе посподу, бо Родє був тільки в неділю приїждати, разом з кількома гістьми з міста, і тогди, розуміє ся, не дивував ся тому, як бачив Фріца, але тепер —

"Ах, Рандель є отже тут само!" сказав по тім жартуючи до Николая.

"Так єсть, я чув під матері, що він приїздив своєю чайкою перед пів годиню. Бог знає, як єму се прийшло на думку!" Никол-

"Відтягнути ся! Тебе вирічєсь!" закричала і поглянула на него в трівозі, але потому усміхнулась знов і обняла его широкими руками. "Фріц, чи ти не думаєш на мене? Кажуть, що ти не віриш в ніщо, але кождий чоловік мусить в щось вірити. В що-ж ти віриш?"

"В тебе і в твою любов," відповів і продовжав чим раз завязітше, майже пристрасно: "Кажуть, що я волюдумець — так, се правда, не належу до тих, що видають свою біотерію за релігію. Я можу се дуже добре розуміти, і коли я провадив з ними борбу або, динше скажати, жадав єїца також і для своїх поглядів, то не діялось се для того, що они думали, мов би занахтували релігію, — нехай би і так — але для того, що они уживають на але своїх релігійних нерезонанс і других хотять примусити до того і переслідують противників. Все те виродилось в тиранію, а я хочу свободи, от і все. Але я маю також свою віру. Коли не думаю про ніщо надприродне, то вірю тим більше в великі сили природи, що лежать в мислях і в чувствах людських. Коли мати любити своє дитя, чи се дієсь для того, що релігія того жадає? А коли ціла єамілія або великий нарід звязаний звенами, котрі роблять можливим, що радо жертвують за него кров і життя, чи се дієсь також для того, що так казав релігія? Любов то найбільша сила на землі і для мене она винюває цілу мою істоту, се знаєш дуже добре," говорив і притиснув єї до себе. "Відоми я тебе побачив і тебе пізнав, розумію аж тепер так, як

має підстави, бо єї національно так вишколені як Поляки чи Німці, що також при спорадичнім своїм розсіянню по руских сторонах задержують свою народність від рода в рід; при тім стоять Волохи в безперервних зносинах з волоскими осередками, товариствами і журналістикою, гасла тих-же розповсюджують по руских околицях, діти своїх висилають до Сучави, а навіть до Смигороду на науку, а товариство руске уникають, — то-ж тим певніше можна казати, що Волохи ніколи не винародовлять ся, чого ми і не бажаємо.

Чи сак, чи так, — руский нарід не має свого питомого духовенства і сею дорогою собі его не придбає. Все, що рекрутує ся з домів волоских священників, Русинам вороже, може тому, що вирросло на руским хлібі. То пропачі діти руского народу!

Але добра воля декотрих личностей з резиденції, вишукати дорогу до полагодження некучої справи, якою є брак руского духовенства, є похвальною і ми радо підносимо сей небувалий намір і хочемо радо спричинити ся до втворення зносинишого стану річей.

Але при тім твердимо, що час не загоїть рани, що відносини самі собою не укладують ся. В нас треба основних перемін, — переведених рукою енергічною, без пересуду підшентного шовіністичними дорадниками, а іменно таких, які виписані в книжці „die Lage der gr. or. Ruthenen in der Buk. gr. or. Erzdiözese,“ які зажадав нарід руский по численних віках в краю і про які вислав пропачатий лист до конвенту і президії краю.

Саме тепер буде нагода показати добру волю обсядженням двох посад совітників конвенту і двох посад при катедральній церкві щирими і знаними Русинами; ті знов як найщирше уймуть ся за долею і священників-Русинів і руского шкільництва, так що діти рускі не будуть опущені, а ведені по вітцівськи, заповнять семінарію, парохії рускі, і буде своя інтеграція — не куплена, що стане на чолі руского народу і тоді аж буде мир на Буковині.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 31-го жовтня 1896.

Красвий президент г-р Гоес вернув в п'ятницю вечером до Чернівців.

При доповняючій виборі одного посла з куриї меншої посли сучавського повіта вибрано діда Вартареса Прукула 70 голосами на 80 голосуючих.

Лави удало ся сказати се так байдуже і прилюдно, що Роде не міг набрати підозріння.

„Диви ся добре, він надсажує коло твоєї сестри.“

„Ах, що там!“ сказав Николай. „Але може і твоя правда, та тоді мусіли би ми вже давно були змирувати.“

„Се-ж прецінь ясне, як він так без нічого сюди приїздить.“

„О, се-ж може бути зовсім природне, а надто до того належать двоє і я прецінь мушу думати, що Август... Але як би оно так дійсно було, то було би дуже интересно, довідати ся де-що близького з его минулими. Чи не міг би ти, що знаєш тільки людей — але делкатно і осторожно і без яких-небудь натяків на нас тут на сесі... Ну, знаєш що, прецінь твої власні вискази ставлять его у нас наче би в стан обжаловання.“ додав в веселім тоні засміяв ся, „але мені здає ся, тобі привиджують ся мари.“

Роде дізнав міжним чути, що кілька чорних карток з життя Фріда не були би для Николая байдужим дарунком.

Що він пізніше міг від спільних знайомих з'ясувати, оновів Николаєви, але оно не було нічо иншого, як таке, що можна взагалі сказати про молодого чоловіка, на те годились они оба.

(Далше буде.)

У Львові відбув ся в п'ятницю доповняючий вибір двох послів до галицького крайового союму з міста Львова. Вибрано більшістю голосів бурмістра міста д-ра Годимира Малаховського і Станіслава Цюхницького.

Вистава знарядів і моторів в промисловім музею в Чернівцях. Завтра, в неділю, дня 1-го листопада с. р., наступить у відповідно прикрашеної сали буковинського промислового музею торжественна передача того-ж музею президенту кураторії, крайовому президенту г-р. Гоєсови, а заразом торжественне отворене вистави знарядів і моторів. Вступ вільний для публіки щодня від 10-ої год. перед полуднем до 9-ої год. вечером за оплатою 20 кр. Катастроф, в котрім містять ся три таблиці з нарисами і фасадами музею, імена всіх виставців, короткий і докладний опис виставових предметів і анонси, коштує 30 кр. Вступна карта дає право оглянути водопроводи і електричне заведення, а за доплатою 10 кр. можна буде також оглянути т. зв. Scheinwerfer, що з ратушевої вежі буде освітлювати цілу околицю міста.

В Самборі завязало ся тов. „Шкільна Поміч“, що має на цілі підпомагати бідну шкільну молодіж, а також засноване власної бурси. Ця товариства дуже гарна, тож повинен кожний щирий Русин те товариство підпомагати, тим більше, що владка на рік виносить всего 50 кр. Видів самбірської „Шкільної Помічі“ відзиває ся отсим передовсім до руского духовенства і до знаних з своєї щирости міщан і селян в Галичині о складанні хоч би й найменших датків.

До всіх народних шкіл в Чернівцях вчає с. р. 4847 дітей, з того 1211, отже як раз четверта частина, руских, хоч в деяких школах, головн-ж в т. зв. „волоській“, себго православній занесено неодну руску душу між яничарів волоских. З тих 1211 дітей руских є 683 хлопців, а 528 дівчат, з котрих крім 32 дітей, що ходять до школи на Рощині і в Горечі, всі інші є в місті і близьких передмістях, ба 1000 в самим місті. І для такого великого числа рускої молодіжки шкільної вижидано на дармо й доси отворення руских шкіл, ба, навіть руских парадельок, хоч се посліднє далося би зробити майже без коштів. Подаючи се, надіємо ся нової енергійної акції черновецьких Русинів в сім ділі.

Місто Стрий буде сего року обходити ювілей свого істновання. Вправді не знати, в котрім році збудований Стрий, але перший раз згадують старі хроніки місто в 1396 р. В 15-ім і 16-ім століття місто страшно терпіло від різних війн, а 1886 наступив величезний пожар, що знищив 646 будинків. Тепер Стрий вже наново відбудований після регуляційного плану і числить 20.000 мешканців.

Рух поміж Вірменами. Львівські газети розписують ся, як о незвичайній новині, що Вірмени, котрих Поляки уважали вже за цілком засимілюваних зі своїм народним організмом, стремлять до відродження в напрямі народно-вірменським. Початок до того руху дали Кути, де проживає 2.000 Вірмен, котрі до нині ніяк не говорять, лиш по вірменськи і по руски. А сивачами тої нової ідеї є головн-ж молоді священники і академики. Тих академиків єсть зі 20 на львівським університеті і они носили ся з гадкою, заложити своє народне товариство академічне, але поки-що відступили від того, вдоволюючись тихою пропагандою серед своїх. Також мала поведати у Львові вірменська часопись, що була би посвящена виключно вірменській ідеї і проповідувала би народну відродність серед галицьких Вірмен. Хоч уж і вірменські Мехтаристи були заявили, що будуть сею часопись безплатно у себе друкувати, проект розбив ся задля браку редактора. В Чернівцях, де є далеко більше Вірмен, як у Львові, має небагом заложити ся вірменське товариство. Часописи вірменські з Тавлеу, Царгорода і Відня, як Arewelk (Вехі), Nantes (Неренд) значно розходять ся у Львові. З Арменією стоять львівські Вірмени в постійній переписці, а тамтого року вислали зі Львова 2.000 зр. зібраних складками для жертв переслідування магометанського. Головн-ж причиною розбудження вірменського патріотизму з Галичині стала остатній провади події на Виході. Речники того патріотизму жалують ся на Поляків, що

коли Вірмени підтримують полицію на Буковині, то Поляки не почувають ся до ніякої для них вдячності і не запротестували против насильства турецького, сповнюваного на Вірменах, як се зробила Англія. Се нова ідея обхопила велику част вірменського духовенства, академиків і много богатих міщан; не одушевляють ся нею лиш Вірмени-дітичі. Нині по публічних локалах у Львові можна почути вже нерідко вірменську мову. Всіх Вірмен у Львові, Станіславові, Бережанах, Кутах, Коломиї і Снятині є по-над 5.000, в самим Львові до 500 душ.

Загальні збори гімнастичного товариства „Сокира“ у Львові відбудуть ся в неділю, дня 6-го листопада, пополудні в комнаті товариства.

З черновецького театру. Завтра, в неділю, представлять пополудні Равнаха „Мельник і его дитина“, а вечером четвертий раз оперету „Модель“. В понеділок, дня 2-го листопада, відіграють оперету „Пташник з Тиролью“. Проби до Судермана „Конец Содомі“ вже розпочали ся.

Наслідник престоло в Туреччині є особистістю, про котру ніхто нічого не говорить. Ним не є найстарший син султана, але найстарший по султані член родини. Его держать на убогу, далеко від всіх державних справ, у відокремній палаті; він зовсім не одержує відповідного до его пізніших обовязків виховання. Теперішнім наслідником престоло є Реннад Ефенді, молодший брат султана. Від трох літ він не був в Царгороді. Коли перше показував ся на улицах міста, їхало за ним звичайно 6—8 позичнянтів; хто відважив ся ему поклонити ся, той міг бути невиним, що его досягне „рука справедливости“. Тепер він мешкає в палаті Айидшер-ді-Кую, недалеко Буюкдере, і не сьміє відтам рушати ся. Хто его знає, каже, що він є невинований фанатик, має немилый вираз тварі, в очах пробиває ся недовіріє. На випадок его смерті став би наслідником трону Юсуф Ізедін Ефенді, котрий так само не може поведичати ся особливими здібностями. Не знаючи державних справ, дістає ся опієли такий чоловік на трон, тож нічого дивного, що не вміє собі порадити.

Три зовсім зрозумілі річи. В Америці є релігійна секта, що називає ся квакери. У них проповідують не лиш мужчини, але і жєнщини. Одна така проповідниця сказала у Філадельфії на проповіді: Є три річи, котрим я найбільше дивую ся. По перше, що діти такі нерозумні і видають камінем в овочеві дерева, хоч овочі самі спадуть, коли будуть дозрілі; по друге, що мужчини такі нерозумні і йдуть на війну та забивають себе, а прецінь они і самі помирають, коли приїде їх час; по третє, що молоді мужчини такі нерозумні і бігають за дівчатами; коли-б они се залишили, то молоді дівчата самі до них прийшли би.

Телеграми „Буковини“.

З дня 31-го жовтня 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засіданє 30-го с. м.) Палата привіляла серед оплесків проект закону о своїй в третім читанні. Опісля відіслала рада державна по довній розправі проект в справі достави соли для худоби по зниженій ціні до різнничої комісії, привіляла в другім і третім читанні закон організації судів і закон о заведенні промислових судів і судівництва в спорах о заплату. Міністер судівництва г-р. Гляйсбах вступив ся за обома законами яко докінчене великої реформи цивільного процесу. Він протестує против погодосок, мов би він хотів реформу відкладати і заявив, що коли не зроблять події європейської ваги реформи у великім розмірі взагалі неможливими, то він реформу цивільного процесу, як остане ся на своїм становищу, певно заведе в Австрії з днем 1-го січня 1898 р. (Гучні оплески.) Міністер заявив, що всілякі приготування до того вже пороблені. Предложений закон забез-

печує незалежність і взаємно скорий аванс для судив. Міністер дякував справоздавцеві Бернрайтерові за його визначну участь в реформі цивільної процедури. — Пос. Пацак поставив пильне внесення в справі переведення рівноправності обох краєвих мов у внутрішнім урядованю чехів, Мораві і Шлеску, в останнім краю також і польської мови. Нарада над сим внесенням наступить дня 6-го надоліста. — Пос. Крумгольц запитав про закон що-до знесення або обмеження торгівлі на речинці на біржах збіжних. — Пос. Гавк інтерпелював що-до заряджень для охорони рілників против цукрових фабрик. Слідуюче засідане в четвер.

Берно моравске. При виборах до сойму з міст вибрано 18 лібералів, 12 чехів з уговою партії і 1 кандидата німецької народної партії. Торговельні палати в Берні і Оломунці вибрали дотеперішних пістєх ліберальних послів. Ліберали втратили отже в сій курії два мандати.

Будапешт. Остаточний результат виборів до угорського сойму є такий: Вибрано 266 лібералів, 37 з національної партії, 10 безпартійних, 46 з фракції Кошута, 6 з фракції Угрона, 21 з народної партії. Мають відбутися ще 7 тіснійших виборів, а 2 поновні вибори. Ліберали зіскали 56 датів.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбратів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го зніня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіру на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатимуся задовольнити шановних гостей добірини товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанем

Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в злітографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-

єної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ,
столяр-артист

Чернівці

преміюваний

на виставі

ул. турецка ч. 3

преміюваний

у Львові

порукає ся для елегантского виробу церковних, домашних, салюнових, склепових і хатних уряджень.

Приймає ся поправки і виконує ся їх як найліпше.

4-5 33

*** Заразом пошукує ся хлопця до науки. ***

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетом дипльомом и. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“
(ПРЯЖА)

в Коросні

порукає Пов. П. Т. Публіці свого виробу чисто льняні авістні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСКИ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кистковім і адаманковім; також доставляє матеріалів на комплектні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібірки і ціниики на жадане оплатно і відворотною почтою. (11-52)

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремієників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. відзначене почетомним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньского і Еміля Канюка

тепер через набути найновіших машин, писем і аніших апаратів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на вулицю ратушну ч. 12, другий вхід також від вулиці Лейбей ч. 11.

Заразом приступив доволітний фактовець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведення і тепер оно аюже під новою фірмою

— о Кароль Кобжиньский і Еміль Канюк о —

з виправданим персоналом всі факти роботи, як: оправленє книжок, роботи галлантерийні, друк на стижки до віниць, окрасу до гаятовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8-10

з поважанем
Кобжиньский і Канюк.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, siehe man stets nach der Marke: „Anker“.

Приватна клінічка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

гмерит. оператора и. к. хірург. кабінки універитетської

Піларата-Гуссєвського у Відни

находять ся

в Чернівцях, уліца Медгєра ч. 25.

В справі приймання хорих і кишних інформаций треба удавати ся до унравителя приватної клінічки д-ра Квятковського в Чернівцях, уліца ратушєва (дім Вішоє-єгра.) (59-100)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при уліци Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Справа мови на Україні.

(Допись з Києва).

Чи можна, чи не можна (в розуміню правничому) інтелігентним Українцям на Україні уживати рідної своєї мови в прилюдних промовах серед інтелігентного товариства?

В відповідь на се (трохи навіть чудне) питає маємо такі факти: З одного боку в законах імперії російської нема жадної заборони українського слова, де би то не було, чи то в бесіді устній, чи то в виданнях друкованих. На друковане українське слово, як і на українську сцену наложено двічі veto р. 1863 і р. 1876; але положено его не законом, а окремими наказами. Тих наказів теоретично не можна вважати за закон; бо видано їх не тим шляхом законодавства, який приписано в основних законах імперії російської. Зовсім инша річ практично. Навіть практика судів часто густо не відрізняє закону від царського окремого наказу, а що до практики адміністративної, то тут завжди наказ панує над законами. Правду сказати, в державі самодержавній (абсолютній) різниця між законом а наказом тільки формальна і ваги правничої різниці та не має. Часто-густо трапляє ся, що законні права горожанина геть чисто знівечує який

будь наказ окремий, навіть наказ міністра чи иншого адміністратора.

Що до уживання в промовах устних української мови, так ми не відаємо і ніколи не чули, щоб в Росії була она заборонена, хоч би яким-будь адміністративним наказом. А про те з другого боку нам запевняє відомо, що інтелігентні Українці боять ся прилюдно в товариствах, на пр. в Києві в „Литературно-артистичному Обществі-і“ держати промови навіть на Шевченкових роковинах мовою українською. Виходить ніби так, що вже саме лише уживане мови української єсть якийсь вчинок злочинний, за який би то „начальство“ (адміністрація) може покарати.

Признаємо ся: нам ніколи не доводило ся чути, щоб трапляли ся в Росії факти такої карі єдине за мову, та ледви чи й можливі они.

Що законом не заборонено — те дозволено: сего всесвітнього елементарного правила ледви чи відважить ся нехтовати адміністрація, вже хоч би тому, що таке нехтоване принижало-б і зневажало-б її власний авторитет.

Коли сего загального правила не досить, то є ще инші указки на те, що уживане інтелігентними Українцями рідної мови в прилюдних промовах не може потягати за собою не тільки жадної найменшої карі, а навіть доріканя, або нагани від начальства.

В сїм разі подати доводи допоможе нам невеличка брошурка редактора „Кіевской Старини“ д. Науменка, надрукована з дозволу цензури.

Д. Науменко учитель в гімназії і навчає „русской словесности.“ Він видав, яко учитель брошуру „Примѣрная программа преподаванія предмета русской словесности въ курсѣ мужескихъ классическихъ гимназій.“ З сєї брошури (на ст. 14 і 15) знаєти, що д. Науменко спостеріг, що в нормальних програмах зовсім пропущено виділ історичних „южно-русскихъ“ (се-б то українських) пісень вже-ж дякуючи „ню-которому затрудненію читать образцы мѣстнаго мало-русскаго нарѣчія;“ але я, каже д. Науменко, вважаю не можливим зовсім пропускати сїй виділ, не подавши хоч загального розуміння про те, що таке козацька дума, коли не через безпосередню знайомість з нею читанем уривків (з дум) то хоч указкою тих умов історичних, за якими складала ся ота пісня.“ (стор. 14.)

Висловлена д. Науменком думка цілком консеквентна і висловлена она перед начальством. А звідель ми робимо такий висновок: коли гімназістам не тільки можна, а треба читати твори мовою українською, так хіба-ж може бути річ про яку-будь заборону, або перешкоду уживати в промовах туж саму мову перед людьми дорослими?...

352

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвезького
Хр. Вінтергіельма.

(Дальше).

XXVII.

Було се в вечір св. Івана. Що фамілія з міста Берген не могла его пропустити, не пересвятувавши его як найкраще, розуміло ся само собою: мусіли палити бочки з мазю та мусіли бути тавені в етодолі і штучні огні.

Роді і Николай приїхали власне з жезіниці з двома великими пакетами, в котрих находили ся штучні огні і множество ракет. Они стояли з Августою і Фріцом при велиім столі коло входу до кухні, де хотіли побачити розігнані несподіванки. Се було власне в углі дому, де розіграв ся заїзд від дороги, а Фріц, котрий стояв плечима до дороги, відвернув ся скоро, як почув заїздаючий віз. Він звертав власне на розі а Фріц побачив в нїм Кляру і якогось пана, очевидно єї мужа, капітана Лоренцена. Фріц злякав ся мимоволі і змінив ся на позір тільки дуже незвично в виразі лица, але в властивий створий а виразистий спосіб, котрого не можна було инакше обяснити, як через нагле здивування. Фотий і як скоро він опанував себе, однак не уійшло се увазі всіх трех, що були коло него, а ще виразийше можна було запримітити,

що Кляра стала як рожа червона в тій хвили, коли єї погляд сїтєвав вперед Фріца. Тільки капітан Лоренцен, котрий думав про насмішливі дотинки тих щурів на суші над морями на кони, був надто зайнятий тим, щоби елегантно заїхати возом, як щоби міг був що иншого мислити або видіти. Николай поглянув скрито на Родого, а Роді поглянув скрито на Николая, Августа споглядала трохи несповійно на Фріца, але Фріц дивив ся знов цілком незбентежений на веї трое, хотай чув, що маленька сцена не пройшла неспостережено. Коли Августа по вимині привитань здивала его знов в чотири очі, запитала: „Але що се діялось з Клярою? Она стала червона як полонінь, коли побачила тебе. Чи ти сего не видиш?“ Она сама не знала, що єї здержувало, запитати ся єї самої про него.

„Справді, мені здає ся також, що она була здивована“ відповів Фріц в найпривроднійшій тоні в світі і я признаю отверто, що і я здивував ся. Ніхто не сказав мені, що она сюди приїде, а навіть, що она мешкає в тій околиці. Як се могло властиво стати ся? Позволь, най пригадаю собі, який то час тому, відколи ми не бачили ся? Здає ся, се було, заким я виїхав за границю.“

Августі здавалось, мов би хмара перебігла поперед єї очі, і сонце розливалось знов на всю своє світло. Она дійсно була трохи несповійна, але тепер найшла все так природним, бо цілком справедливо, що она не розповідала ему нічо про те, що капітан Лоренцен писав з Берген

до Николая, що він одержав новий дістрикт в Остландії і щоби Николай був вічливий, виняяти для него на селі менше-близько від Гольстів: она також не розповідала ему, що перед кількома днями они там сировалили ся. Все те занимало єї прецінь дуже мало, бо мала досить до думаня про себе саму.

Єї любов вірила знов на сліпо: він прецінь сам звернув єї увагу на те, що був єстудований, а що єстудував ся, була она сама винувата, бо не сказала ему нічого про все те. Те саме сказала потому своему братові, коли він хотів обережно впустити в єї думу краплину сумніву.

Але Николай і Роді мали свої власні думки, они злучили голови осторожно до купи і зачали сідити.

Але инні не помогло їм се багато. Не було так мало гостей і Фріцові було легко омняти Кляру, о скільки се годилось задля загальної чести. Також і она старала ся виняяти его; нагле засвоєне лишило сказку і она уникала старанно, щоби з ним не говорити. Колиж лучала ся до сего відповідна нагода, вихиснувала єї на те, щоби виявити свою любов для мужа; опирала ся рукою на его плече і заглядала з усміхом ему в лице, або зависала обома руками на его рамена, кате би для охорони, перед западеними ракетами. Він був нині надзвичайно задоволений з неї. Капітан Лоренцен не був вирочім зовсім такий бридкий; середнього росту, широкоплечий і сильно збудований як справдішний моряк, мав в обмаленім лиці ви-

Вистава в Чернівцях.

Оно правда, що д. Науменко висловився так невиразно, що люде охочі до змагання, або до похлостливості, ачеї же скажуть, що д. Науменко не пропонує твердого і невідмінного читання зразків з наших дум, а каже „коли і т. д.“

Але таке розуміння Науменкового „коли і т. д.“ було би неправдивим. Нам очевидно, що те „коли не читанем“ — автор стосує до таких slučajів, коли трафить ся, що гімназисти не розуміють мови українських пісень. Річ певна, що в таким разі не тільки ліпше, а й треба не читати пісень, а переказати зміст і „ті указки на умови історичні, за якими склала ся пісня...“ Звісно, таких випадків на Україні бути не може і д. Науменко писав свою програму не для тих лишень гімназій, які на Україні, а для всіх, які є в Росії.

Нарешті зауважимо, що по всіх гімназіях в Росії приписано читати в оригіналі „Слово о Полку Игоревѣ“, а яка-ж там мова, як не українська? Далі приписано вчити „югозападную літературу“ XVI і XVII; се-ж знов українська, хоч і напів народна мова. Нарешті і нормальна програма нігде не забороняє учителям познайомити своїх учеників з „югозападною літературою“ і в XIX віці.

З усього висловленого нами в горі виходить, що, Українці, аби они самі того хотіли, можуть з повним правом скрізь уживати рідне слово, не тільки в прилюдних промовах, а навіть і в зібраннях наукових. Тут може бути тільки одна умова: щоб слухачі їх розуміли.

Хоч в російських порядках є чимало такого, що й не снило ся мудрецам: а проте ми не можемо і виобразити собі такого дико-некультурного факту, як заборона уживання української мови в промовах серед яких би то не було товариств. Возьмім такий slučaj: на весні був у Києві зїзд лікарів: нехай буде, що прийїхав на той зїзд наш доктор-професор Горбачевський з Праги і не вміючи мови російської, держав би бесїду, або реферат рідною мовою українською. Чи вже-ж таки можливо, щоб ему заборонити говорити по українськи? Ні! такої дикої заборони не можна й гадати!

Маленьку, але поучаючу виставу маємо від неділі (1-го с. м.) в Чернівцях в промисловім музею. Єсть се заповіджена вже нами вистава знарядів ремісничих, помісних машин, моторів і матеріялів для дрібного промислу. Ціль тої вистави така: хочуть тутешніх ремісників і промисловців, котрі задля некористних обставин не дуже вчені, познакомити з найновішими знарядями і машинами ремісничими і показати їм, як роблять ті машини, без котрих тепер ремісник і промисловець не може видержати конкуренції з фабриками. Отже та вистава має показати поступ в ремеслі, о скільки до дрібного ремесла і промислу можна уживати машин, яка користь з того, і як можна собі завести мотори, чи то поодинокі, чи в спілці з другими. Тим чином мають ті робучі люди набрати довіри в свою роботу і зискати собі більше поле для відбуту єї. І взагалі вся публіка, що буде ходити на виставу, має переконатися, що не потрібно купувати заграничну тандиту, коли свої краєві вироби можуть бути і добрі і дешеві. Край наш дуже багатий, залізниці має досить, отже може сам у себе розвинути широкий рух ремісничий і промисловий.

Вистава знаходить ся в промисловім музею і то в подвір'ю, в сугеренах і в саях на партері і на першій поверсі. В подвір'ю і в сугеренах виставлені різні мотори і тяжкі машини. Для вигоди публіки єсть там також пиварня і електрична кухня. В чотирьох саях партеру стоять декілька машин і знаряди ремісничі. В трьох саях на першій поверсі стоять різні річчя, що відносять ся до дрібного промислу і дотичні книжки.

Вистава поділена на шість груп: I. Знаряди ремісничі і начиння (19 виставців); II. помісні машини і промислові знаряди (30 виставців); III. мотори нафтові і бензинові (4 виставці); IV. електричні мотори і акумулятори (4 виставці); V. матеріяли, фабрикати, малі апарати і т. п. (29 виставців); VI. Література (10 виставців). Всіх виставців є разом 96, з тих з самої Буковини лише 13. З інших країв Австрії є 39, з Угорщини 19, а 25 з заграниччя.

На виставі можна бачити багато цікавих річчя, але найцікавіша таки „електрична вистава“. Від суботи вже з верха ратуша що вечера викидає сніг сьвітла, кидає на місто і на далеку околицю так званим рефлектором. Діє се так, що сьвітло великої лампи електричної відбиває ся в різаним зеркалі і великим снігом сягає геть поза місто. Селяни з околиці дуже чудують ся тому, що те таке є. На небі видно ясну, просту дорогу, а не знати звідки...

НОВИНИ.

Чернівці, дня 2-го жовтня 1896.

Відозва. Виділ повітового товариства учителів кішманського повіта скликає на день 19-го листопада загальні збори на годину 3-ту до Василева. Особи запрошені не розсилають ся: тому просимо через газету о як найчисленніший зїзд. — *Виділ товариств.*

Читальня Просвіти повстала в Кутах минулого місяця. Вписало ся до неї вже 90 членів, а головою вибраний місцевий сьвященник о. С. Кархут. Постановлено також заложити касу позичкову. Розвій читальні заповідає ся дуже добре, бо є люди, що хотять онікувати ся читальною. Оно так всюди буває: коли є кому займатися читальною, вести єї, заохочувати і стигати людей, то читальня підносить село з упадку: а як нема таких людей, то з читальні неслася. То повинні собі наші учителі добре затамити.

Задумні дні сьвяткують ще в Чернівцях по старосьвітеки. Сьвітять багато сьвітла на цвинтарі і складають нераз дорогі вінці на гробах. З того для покійників нема ніякої користі, се хіба для живих потіха. А тисячі гроша пропадає так марно. У Львові вже завели звичай, що хто хоче поминати померлих в задумні дні, той засьвічує хрест з чотирма простими олівними лампами на грабі, а решту грошей, які давав на то давніше, дає тепер на бідних. То розумно.

Черновецькі батьки міста нарікають, що в Чернівцях люди не шанують води. Рогізнянська керниця посилає їм до міста на добу 18.000 кубічних метрів води, а они чи потрібно чи не потрібно випускають воду з керниць так, що болять ся, що в Рогізні жерело покаже ся за мале. Вже радили над копанем другої такої керниці, як та в Рогізні. І передумують також над тим, як людей навчити, щоб без потреби не випускали води з рур. Кажуть, що з тої води, яка припадає на Чернівці на одну добу, три частини пропадає марно, а лише четверту люди спотребовують.

Др. Кирило Студинський габілітував ся на доцента рускої мови і літератури в краківській університеті. Кольоквієм габілітаційне відбуло ся дня 27-го м. м., а виступ п. а. „Характеристика і генеза поезій Амвросія Метлинського“ дня 30-го м. м. Колегія професорів краківського університету признала дрови Студинському односторонню *veniam legendi*. Др. Студинський оголосив досі такі свої праці: В р. 1886. напечатан в „Зорі“ ч. 13 — 14. етнографічні матеріяли п. а. „Дідівська, (жебрацька) мова“, котрі доповнені звістками про жите і організацію дрі-

раз якоїсь сьвітлої добродушності, а при таким сьвятоївській торжестві, як інші, причинив ся не мало до піддержання веселості: особливо коли прийшов танець в стодолі, не знав ніхто так як він внести жите між селян. Коли Фріц раз пішов в танець, запитав, що Кларя сьидить его очима. Само про себе не впадало се так надто в очи, але в даних обставинах непокоїло се его; могли спостерегти се, а він мав причуте, мов би Николай і Роде старали ся все бачити. На щасте не був ніхто з них в тій хвилі при тім.

По хвилі пішов Фріц до Кляри і просив єї до танцю. Августу була при тім і він постановив лише кілька разів перетанцювати докоза. Коли переходили туди, де стояла Августа, говорив так голосно, що она могла чути, про зовсім байдужі річчя, але коли знаходили ся на протинній стороні, прошептав він до Кляри: „Будь трохи осторожні, нас сьидять.“

Се легке діткнене їх спільної тайни і що чула знов, як він шептав, мов би між ними була приязнь, збудило у неї давно приспаний настрій. Нагле виринаюча пригадка, що наповняла его досі тривогою, почала огортати єї теплим струменем, зовсім такими, як були тоді.

Она не відповідала, але неспокійні думки шибались у неї по голові. Все, що стало ся від того часу, пролітало скоро в мрачних образах

перед єї духовними очима і зникло остаточно за тою одною згадкою, котра заставляла єї червонітись, і з якою боязливою радістю питала себе, чи той шепіт не єсть новим зближенням.

Они стрітали ся і розійшли ся, він з сильною постановою оминути єї, де тільки можна; она з неспокійним чувством потрясеної невпесті.

На другий день сиділи Роде і Николай в того-ж конторі і розмалявали про сєй випадок. Очевидно щось крило ся за тим наглим заклопотанем, і годили ся оба на се, що особливо заховане Кляри мусіло правдоподібно походити від чогось неприємного. Роде не знав нічого і радив велику осторожність; могло прецінь бути, що Фріц тільки наденував їй свого часу і дістав відправу або може міг бути і якийсь инший випадок.

Николай протинно був нетерпеливийший. Він видів, як Августа привадувала ся з кожним днем більше до Фріца; він знав єю мішанину мрій і жіночої упертості; він знав, що она буде сьвітлою на всі дрібниці, котрі би у иньшій зродили підозріння. Мусіло бути отже щось важніше, що могло зробити на неї вражіння, а тут можна було забути таке навіть, бо коли щось зайшло було між Клярою а Фріцом, то більше як правдоподібно, що історія зі смертю Азума

була з тим в звязі, а єю історією чула Августа свого часу так часто як і він.

Роде зрозумів, що Николай склонний слідити глибоше за тою справою і щоби самому відтиснути ся від того, справив его до Велели Стенерсена, що одиночий стояв тоді в близьких зносинах з Фріцом. „Але я не можу їти до него“, сказав Роде, „я не маю жадної причини.“

З тим мусів Николай погодити ся, але він постановив своє рішення. Він хотів значайні вагати оставити на боці, не робити собі нічого з того, що він суворитив Стенерсена чужий, бо тут розходило ся о надто важні справи. А потому числив на се, що такий строго релігійний чоловік задержить мовчанку, як єї наложити на него, і так само скаже ему правду, коли ему розкаже, о що тут розходить ся.

Але до Велели сказав тільки, що Фріц наденує его сестрі і даятого він хотів би швидко на той випадок, если би прийшло до осядіння.

Велель був трохи збентежений тим жалем, котре ему розуміє ся видало ся досить докучливим. Як далеко сягав его обовязок говорити, а як далеко его право до того?

Що він уважав своїм обовязком казати зади свого сумління, се буде мусів сказати, але

ників вийшли в р. 1894. в статії „Ліриники“ печат. в „Зорі“ і в особній відбитці (8° стр. 56.) В р. 1895. напечатав свою студію п. з. „Пересторога“ (8° стр. 193.), котру опінив дуже прихильно проф. Брікнер в сегорічній „Kwartalniku historyczn.-im.“

В р. 1895. вийшла его літературно-язикова студія п. „Адельфотес“, граматика видана у Львові в р. 1591., в „Записках“ наук. тов. імени Шевченка і в особній відбитці (8° стр. 42.)

В р. 1895. напечатав в „Правді“ статію п. з. „Причинки до історії уні“ і в окремій відбитці (8° стр. 21.)

В р. 1895. вийшов в друку „Панегірик Євфонія веселобрмача“ посвячений Петрови Могилі в р. 1633. з вступними увагами про панегіричну літературу кінця XVI і пол. XVII віку. („Записки“ товариства імени Шевченка і в окремій відбитці (8° стр. 14.)

В р. 1895. вийшла в V т. „Записок“ его широка рецензія на твір др-а Франка п. з. „Іван Вишенський“ (стр. 29 — 48.)

В р. 1896. напечатав в XII томі „Записок“ статію п. з. „Три панегірики XVII віку“ в особній відбитці (8° стр. 32.)

В р. 1896. напечатав в виданях краківської академії наук студію „Geneza poetycznych utworów Markiana Szaszkiewicza“ і в особній відбитці (8° стр. 46.)

В р. 1896. подав в XI т. „Записок“ рецензію на твір Недзельського про митрополита Кишку.

До кінця жовтня ми мали погоду, що люди не могли надивувати ся і жалувати ся. І тепло і ясно було цілими днями. Але від 1-го листопада вже щось зимою пахне. Сонце ховає ся за хмари, на дворі мрак — треба буде небавом кожух натягати. Але буковинська осінь таки прекрасна! Користаючи з неї, в Чернівцях поклали вже майже всі під електричний трамвай.

Великий огонь знищив минушого тижня господарство Івана Поневича в Молоді. Згоріли всі будинки і багато збіжжя. Шкода виносить тисячі. Причина огню незнана: здогадують ся, що був підложений.

Еміграційний агент перед судом. В п'ятницю по чотирнадцяти розірали єврейські процеси проти еміграційного обманця Мартіна Гергеля, про котрого ми писали в ч. 230. Судні присяжні узнали, що Гергель ділав на шкоду селян і засудили его на два роки тяжкої вазниці з постом що два тижні.

Приклад для нас. Словінці, котрих всего на всего є лиш мільон, обходили минушого тижня в Любляні велике народне свято — отворення словінського „Народного Дому.“ Ще в 1848 році піднесли словінські патріоти гадку звідгнення „Народного Дому.“ де концентрувало ся би

жите народне. Збирані жертви принесли 104.000 зр. З тою сурою приступлено до будови Дому, а що будова коштувала 220.000 зр., то на решту затигнуто позичку. На торжество відкриття „Народного Дому“ прибуло до Любляні множество народу. В передодень отворення відбуло ся в театрі торжественне представлення, а другого дня на засіданню комітету председатель др Блайвайс віддав „Народний Дім“ на ужиток народний, а відтак відбув ся бенкет. Словінців, як кажемо, є лиш мільон. Нас же, Русинів, в самій Австрії є чотири мільони. Виравді галицькі Русини також щедрими жертвами поставили Народний Дім у Львові, та яка нам з того користь, коли сей Дім захопили в руки москвофіли і мимо ріжних „консольдацій“ не хотять туди прийняти жадного народця. Тепер же закам Русини сипають Дім Просвіти, то ще довгий час сипат ся потягне ся. Ми на Буковині маємо свій Народний Дім, але він — як то всі знаємо — за малий тепер на ті всі товариства, що в нім містять ся. Свої великої до забав і вечерків не маємо. А доконче потрібно! Як би так мали ми в руках хоч 10.000 зр., можна би перший поверх поставити на Народнім Домі і там салю зробити. А де ті гроші взяти? Бідний нарід Словінський новачив ся будувати Народний Дім за 220.000 зр.; чи-ж то не був би сором перед світом, коли-б ми на Буковині хоч десятку частину того не зложили? Наложім на себе добровільний податок, збираймо складки, а розширимо свій Народний Дім!

При львівській церкві побіч „Народного Дому“ кінчать ся вже роботи. Сими днями вже усунуто із внутра церкви густе руштоване, що стояло там літами. Ризниця від полудня з красною кофудою і декорацийна вишва єї сїм уже скінчені, а північна ризниця кінчить ся. Внутро церкви по усунуто руштовань представляє ся величаво. То буде дуже краса церков, тільки біда, що ще гроший на ню треба багато, а нема їх; а й краківська улиця, при котрій та церковь стоїть, така погана, що церковь серед такого жидівського плягавого окруження багато тратить.

Гірка доля емігрантів в Бразилії. До села Нового Двора під Крестонополем в Галичині повернув з Бразилії Понс-Дам і після до староства в Каміні струмилівій аїст, в котрім опінує долю емігрантів в Бразилії. Він так пише. „Добре каже пословиця: „Не купуй kota в мішку“, так само і з тою Бразилією. Зрадники, обманці, що вже промарнували свої маєтки і не мають ся вже чого хопити, обирають ся за агентів і в порозумінню з заграничними купцями туманять бідних тутешних людей, щоб й они прогаїнували своє добро та їхали до Бразилії; захваляють, що там не треба нічого робити, що земля два рази до року родить і т. ин., а то все брехня тих зрадників-дурисьвітів. Я був в Бразилії, поїхав там з Гнатом Полотнюком, з его жінкою і сином, з дочкою та з его синовією.

Ми ледве були два тижні і мусіли вже утікати, не тим кораблем, що нас привіз, але італіянським і мусіли викрадати ся, бо ми були запродані якомусь купцеві, що мав нас брати так як невільників і робити нами так, як ми тут робимо кінями або волами; я бачив, як інші з нашого краю роблять. Отсе дають їм насамперед знаряди до корчовання корчів — то чоловікам, а жінок забирають до иньшої роботи, на пр. вижнати цукрову тростину і т. ин., але не робить разом чоловік з жінкою на однім лані, лише о мілью або дві. Суть там такі посіпаки, що обходять ся з людьми як ті, що Христа розпинали, молоді жінки забирають там, де їм сподобає ся і роблять з ними, що схотять, а чоловік не може обізвати ся нікому пожалувати ся, бо там нема ніякої зверхности, там хто сильніший і другого забе, того правда. А що до поживи, то у нас можна вижити за 30 кр. на день одному чоловікови, а в Бразилії ані за 1 зр. 50 кр. не вижне. А чому? Бо там все сироваджують з далеких країв, отже все дороге коштує. Такий хліб як у нас платить ся 4 кр., там коштує 40 кр., а мелений лише на жорнах та такий, що его не можна проковтнути. Фунт солонини коштує 40 кр., але треба єї відразу зїсти, бо на другий день то повно в ній хробів, так, що аж гідко дивити ся; словом остатня нужда. Отже прошу, щоби Хв. ц. к. Староство представило всім начальникам громадским тутешного повіта, щоби они в своїх громадах оголосили, що я тут пишу, а иншу сьвяту правду, бо я сам того всего зазнав. А найбільше прошу оголосити то в моїй громаді, де я уродив ся, в Станині, щоби вїт остеріг цілу мою родину, аби ніхто з них не важив ся марнувати свого маєтку і вибирати ся до Бразилії. Я сам собі приписую ціле мое нещасте, що я так змарнував ся разом з моїм сусідом Полотнюком, бо він мав 24 моргів поля, коні, худобу і цілий маєток естратив, а вернув тепер бідаком, та не має навіть де переночувати, бо кожлий питає его: „А де твоє господарство?“ Ба, того господарство Бразилія зїла; отже такий кінець всім, що рушились би відси та інди гадати легкого хліба. А як би не вірили тому мому писему, то прошу, нехай мої брата, що не живуть в Станині, мене завізвуть, а я їм сам оновім цілу мою пригоду.“

Пригода. На дорозі з Давидя до Волоско-го Баналова сполонили ся коні і перевернули тяжкий віз так нещасливо, що фірман Дмитро Голицкий з Чіреша унаві під віз, тяжко поранив ся і на другий день помер.

Убийство жандарма. В дїсі коло Гашгоф під Віднем найдено дня 28-го м. м. трупа убитого жандарма Робля. Убийство довершено після здогаду судової комісії попереднього дня. Коло убитого найдено в корчах звичайну ложку цинкову, котра імовірно наведе на слід убійників. Яка зручна віденська тайна поліція і як навіть дрібниці може послужити до викрити убійників, свідчить найліпше передвстуніє сїдство. Іменно поліційний агент найшовши ту цинкову ложку і знаючи, що жандарми ложок не носять з собою, оглянув єї дуже докладно. Отже показало ся, що єї власитель мусів єї уживати до перетонювання металів, а то знов насунуло підозрінє, що убійниками жандарма були певно фальшивники гроший, котрих він певне зловив на горачім учинку і арештував. По перешуканню кишені плаща жандармового найдено справді кілька фальшованих 20 сотикових штук. Отже зручний агент прийшов до здогаду, що в околиці мусів в якійсь кривій підробляти фальшивники гроші а що не було близько того місця ніяких домів, перешукав дїс і подиба в нїм між деревами стару, майже цілком вже розвалену хату. Там найшов знаряди до фальшовання гроший та куєний наперу, на котрім були виписані різні цифри і кілка італіянських слів. Супротив того не було вже сумніву, що фальшивниками, а певно і убійниками жандарма були італіянські робітники, заняті в околичних каміньоломах. Той здогад підтверають сьильно і зізнання двох малих хлопців, що вертаючи лісом зі школи, стрітили жандарма, як він двох італіянських робітників. Хлопці описали дуже точно обох арештованих. Тепер поліція вже на сліді убійників, а до їх вижити причинила ся в першій раді найлена коло убитого цинкова ложка.

ему здавало ся, що границі так збігали ся разом, що не було цілком легко рішити ся.

„Трохи тяжко для мене сказати вам се, що ви бажаєте,“ відповів Стенерсен, „справа має ся іменно так, що мої дороги суть зовсім ріжні від его і що я ині бачу ріжні річи в иньшій і острійшій освітленю, як колись бачив.

„Знаю, що він волянодумець,“ відповів Николай, „але я хотїв би дещо довідатись властиво про его чисто особисті відносини.“

„Так, але ті відносини суть дуже широкі, а надто власне їх можна видїти в ріжнім освітленю. Після мого погляду буде найліпше, як ви будете ставити означені питання, а я потому застановлю ся, чи можу і ємїю на них відповідати, се значить о скілько мені позволят мое сумління.“

Ведель мешкав ще в тій самій комнаті, що давнїше. Ему здавало ся, як би та ніч знов зближала ся; він пригадав собі, який він був тогди переконаний, що Фріц в той, або иний спосіб дав причину до сумної долі Аазума. Але потому подумав про те, як він пізніш все збирав, що могло допускати можливості, що зі сторони Фріца не стало ся нічо такого, що прямо спадало би тягарем на него.

Він мів уже відповісти прихильно на кілька питань Николая, коли той запитав нагле: „Ви знаєте прецинь паню Клару Лоренсен з

Віртів? Ну, можу пізнати по вас, що знаєте єї,“ додав з усміхом, а Ведель не мів дійсно скрити свого неприємного счудованя, коли спостеріг, що вона и на слід свої справи. „Чи пан Рандель був з нею заручений, чи щось подібного?“ запитав Николай з подвійним посміхом.

„Ні, о скільки я знаю.“

„Але він надекакував коло неї?“

„На се не можу ніяк відповісти, ані на одну сторону, ані на другу. Они стрічали ся часто, але можу сказати з цілою правдою, що я ніколи не чув, щоб люди застановляли ся над тими стрічами.“ Се-ж була ціла правда; чи-ж се було его обовязком розповідати, що він бачив річ в иньшій освітленю?

„Добре, отже они стрічали ся часто! Але ви знаєте прецинь, що она була раз заручена з одним купцем Аазумом? Чи его смерть єсть в якійсь звязи з Рандлем?“

„Мені видає ся, як би се виглядало дуже на якесь сїдство,“ сказав Ведель, здержуючись, „а мені здає ся, що се не конче відповідне до тої ролі, котру ви граєте супротив мене, і з якою просите мене о виясненя. Властиво я не обовязаний супротив вас до яких небудь вияснєнь.“

(Далше буде).

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори закладені а першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Подіси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає подіси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третих осіб вклади до опрощеної по 5 процент. Гваранція цілковита. Удільні по 60 корон. Позички ухвалюють ся тільки кастителям реальностей, вільних від тягарів, на порукою двох членів. З позичок відстає ся десята часть на уділ.

Зголошення о ухвалені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отрим маю честь повідомити шановних відбратель, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА
склад корінних товарів, вин і делікатесів

→ (заснований 1812 р.), ←

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИХ МАШИН

з дня 1-го липня с. р. і буду далі вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу укліно, мати те саме довіре на далішє і для мене, при чім зазначаю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанєм

— Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зведена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічних закладах Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 ар. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 ар. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 ар.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ,
столяр-артист

Чернівці

преміюваний

на виставі

ул. турецька ч. 3

преміюваний

у Львові

поручає ся для елегантского виробу церковних, домашніх, салюнових, склепових і хатних уряджень.

Принймає ся поправки і виконує ся їх як найліпше.

4—5 33

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

Відзначене на красній виставі в р. 1894 почетним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“
(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі квітковім і адамантовім; також доставляє матеріалів на комп'юти і найдешевши

ВИПРАВИ СЛОВНИ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (пошта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібірки і ціни на жадане оплатно і відвратною поштою. (11—52)

ВАЖНЕ

для кожного, годібно для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на красній виставі в Чернівцях 1894 р. відзначене почетним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновітніших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на ул. ратушну ч. 12, другий вхід також від ул. Валової ч. 11.

Заразом приступив до довголітньої фахової, нап. Еміль Канюк як співзасновник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

з виправленням персоналом всі фахові роботи, як: оправлення книжок, роботи галютерійні, друк на стижки до книг, окрасу до галювань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о записці замовлення

8—10

з поважанєм

Кобжинський і Канюк.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einlauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, setze man stets nach der Marke: „Anker“.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна дільниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ц. к. хірург. клініки університетської

Білороти-Гусенбасера у Відня

знаходять ся

в Чернівцях, ул. Мейсера ч. 25.

В справі приймає хорих і інших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, ул. ратушова (дім Вішоф-фера.) (59—100)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Нове бук. краєве товариство учительське.

Нове краєве товариство учительське, що заснувало ся під назвою Bukowiner „Lehrerbund“, відбуде в суботу 7-го с. м. о 3. годині пополудні свої перші головні збори в Чернівцях в школі народній при улиці краєвої палати. Нашим читателям відома причина, котра спонукала учителів буковинських до засновання сего нового товариства краєвого, а іменно нетолеранція і партійне поступоване проводирів товариства „Buk. Landeslehrerverein“ супроти всіх членів, що не хотять повинувати ся сліпо тим проводирам, котрі мають тільки власний інтерес в тім, щоби водити учителів за ніс і нічого не робити. Крім газетки „Buk. päd. Blätter“, котра не подає учителям ніякої користі, ба й ще докоряє їм або виставляє їх, а в руских статях і руску мову і правоніс на сміх, не проявило се товариство досі крім щорічних зборів, що зійшли вже на просту балаканину, хіба що в додатку виявили брутальний шовінізм румунізаторський, ніякого життя.

А в найважливішій справі, себто підвищення платні учителів стануло, як відомо, в р. 1894. просто супроти волі вказаної всім учительством в поданнях з по-

одиноких повітів. Словом, з цілого товариства єдина користь моральна для голови товариства, що чванить ся: ото за мною стоїть ціле буковинське учительство, — а матеріальна для плачених редакторів, що продають полову. Всі заходи около мирного полагодження і направлення сих незносних стосунків не придали ся на ніщо. Теперішні верховоди предлагали ніби то згоду а відкидали опісля і найважливіші жадали в брутальний спосіб, як се стало ся тогді. Сего року задумали були на зборах в Радівцях нову згоду, але розбурханий ними такий шовінізм румунізаторський не допустив її, хоч офіційна ліста відлових виказувала лиш поверховно рівномірне узгляднене всіх національностей. Та румунізаторська горда не хотіла й чути нічого про вибір якого будь Русина, крім випробованих двох етимологів, аж по великих грозьбах і просьбах виїшов при тіснійшій виборі один Русин, котрий при таких складі річі зовсім слушно вибору не прийняв.

По всім тім нема для свідомого учителя, а тим більше для учителя-Русина в товаристві „Buk. Landeslehrerverein“ місця. Учителі-Русини могли би на кінець задоволити ся своїм тов. „Руска Школа“. Однак крім своїх національних справ мають учителі ще й загальні інтереси шкільні і станові, котрі вимагають спільної роботи з прочими учителями. Сій потреби має відно-

вісти нове учительське товариство краєве „Buk. Lehrerbund“, в котрім знайдеться крім Русинів, Німців і Поляків що найменше тільки Волохів, як в старім товаристві є тепер Русинів, так що й нове товариство може тим самим правом називати себе краєвим, що й старе. Праця одна покаже, котре з обох товариств заслужить собі на те ім'я. Обовязком учителів-Русинів є вступити до нового товариства і прибути на головні збори сєї суботи як найчисленнішим, а від прочих учителів надіємось так само як найревнійшого співділяння; бо Русини не хотять і не потребують, щоб се товариство було руским, маючи свою „Руску Школу“. Учителі-Русини надіють ся, що нове товариство, котре виїшло не з їх ініціативи, злучить всіх самосвідомих учителів до щирої і ревної праці для добра краєвого шкільництва й учительства і в тій надії підопруть его зі всієї сили, але жадають сего й від прочих своїх товаришів, котрі не мають свого стоварищення.

Крім сего на сих зборах буде треба піднести голос в справі підвищення учительської платні, котру краєвий виділ думає ще на далі зволікати. Отже чим численніші будуть збори, тим важливіший буде его голос і в сій справі.

363

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з норвезкою

Хр. Вінтергіельма.

(Даліше).

„Вибачте ласкаво“, сказав Николай трохи змішаний тим, що пішов у своїй загорілоості трохи за далеко, „але я казав вам, що тут ходять о щастя цілого життя одної жінчини, і я переконаний, що чоловік з вашими поглядами на обовязок зрозуміє, чому я покладаю на вас, що не схочете її виставити на велике нещасте, если ви маєте які виясненя.“

„Мою сестру я видів би не радо замужньою за Фріцом: він не має віри і для мене сего досить. Але що-до тої справи, про котру ви мене запитували“, сказав Ведель в певнім і безпечнім тоні, „то нема здає ся нікого, що мав би право сповідатись зі свого личного переконання про якусь річ. Коли хто собі гадав, що Фріц насакакував Клярі, як ви виразили ся, то на кожний спосіб стоїть перед нами одна важна річ. В завіщанню Аазума заасмотрена панна Віртівна в той спосіб, що під кожним услівем переважає принищене звязи межі Фріцом а Клярю. На мое сумління можу вам сказати, що коли їде річ про знане, а нічого не знаю.“

Николай Гольст мов уняв на голову, не довідав ся нічого певного, до чого міг би приченити ся,

і казав собі сам, що може було занадто по сангвінічному, надіятись чого небудь. Але тільки спостеріг очевидно, що Ведель не міг дати цілком неохотного свідчення, а се вистарчало для него для скріплення его підозріння. Але в який спосіб роздобути щось очевидного, що Августу мусіла би признати рішачим? Кляря постановила собі в повороті від Гольстів, уникати всякого зближення до Фріца. Коли сиділа в мазім візку при своїм мужу, що розвеселений товариством жартував з нею спокійно і добродушно, прийшла до перекопання, що в цілости она заживає ненаганного, домового щастя з правим чоловіком; а коли прибула до дому і побачила свою малу дівчинку, як спала з головою затуленою глибоко в м'яких подушках і з маленькими кругленькими рученятами на колдері, здавало ся їй, що для жінки і матери легко перечеркнути сю малу несподівану подію нинішнього дня одним відважним почерком. Она положила сама голову на подушку, замкнула очі до сну і подумала по раз останній про его вищептану пересторогу — так, від завтра ані одної думки більше про ті річі!

Коли пробудила ся другого дня, стояв єй чоловік посеред комнати з щасливою миною, яку може викликати тяжка голова, сухий язик і нечесане волосє, коли злучать ся разом у ранній годині.

„Но, добрий день!“ сказав. „Мені трохи заморочилась голова від вчорайшої розмовки.“

Вчора — а правда, у Гольстів — ітучні огні — таясь — тепер знов з'явилось все —

Фріц — его шептання — одно приходило по другім. Потім розбудила ся цілком і застановила ся при Фріцових словах.

Підчас туалети, як стояла перед зеркалом, порівнювала свій теперішній вигляд з тодішнім, коли Фріц пізнав єй. Здавало ся їй, мов би значно змінила ся, стала трохи роскішнішою, хотий не згрубіла: она обняла стан пальцями та вихиляла ся то на одну, то на другу сторону. Оглядала свою винуклу білу грудь та круглі рамена: там було місце, де его лице доторкнуло ся єй по раз перший. Але-ж бо правда, она мала зовсім не думати про него більше!.. Приклизала дівчину, говорила про купно в місті, чи готова кава, чи поправа поранні одяги, коли бавили ся вчора вечером тут на хуторі. — Она пішла на сніданє а за годину від'їхав єй чоловік до міста.

Коли осталась сама, станув знов Фріц перед нею — не давав ся в жаден спосіб прогнати. Що він пренія сказав? „Стережуть нас.“ „Нас!“ Наче нерозривна звязь межі ними лежала в тім „нас“ — їх спільна історія, їх щасливі дні, повні мрій, ціле упоєне першою любовю, скрите глибоко в небезпечній тайні межі ними обоїма — „нас.“

По спосібі, як він тепер промовив до неї, годі було инакше думати, тільки, що хотів наново зблизити ся до неї. Але ні, се не повинно стати ся ніколи в житті, за жадну ціну свята! Однак се в самій річі приємно, що не стратила на красі і що ще тепер така сама молода і притягуюча, а коли поглянула ще раз до зеркала,

Що єсть „воля народу“?

Читаємо в *Правді* з 30-го жовтня:

„Останніми часами дуже часто у нас і в часописах і в прилюдних бесідах покликують ся на „волю народу“, „голос народу“ і сего виразно неозначеного загальника надуживають всякі люди для піддержання або потвердження своїх партійних поглядів, змагань і цілей. Годиць ся отже дійсно над сим застановити і розібрати се, що єсть „воля народу“ або „голос народу“, на що у нас так часто покликують ся.

Не думаємо на сю тему писати розвідки, лише на основі новітніх подій нашого національно-політичного життя постараємо ся сю справу пояснити. Нагадаймо собі часи соймової декларації з 1890 р. Значна часть рускої суспільности прийняла з великим одушевленням сю заяву і слава п. Романчука адреси довіря, а „Діло“ не мало місця для яких небудь інших статей, бо все місце в часописі протягом цілого року заняли сї адреси. П. Романчука відігравала численна громада Русинів з інтелігенції і селян з селі „Народного Дому“ (де відбували ся збори „Народної Ради“) домі, а недалеко хати підняла его на руки і занесла до хати. Висвятили, що се був голос народу, воля народу.

Тимчасом радикали виступали і у Львові і в Відні і в інших містах в Галичині проти сєї декларації яко прояви сервілізму, клерикалізму, шляхетско-панських інстинктів і т. п., доказуючи, що се зовсім суперечне волі народу, незгідне з его голосом і т. п.

Москвофіли ссылали відтак до селі „Народного Дому“, з котрої перед місяцем чи двома п. Романчук відбув триумфальний похід до своєї хати, „всенародне віче“, велими численне з усіх кінців краю і се віче пиятувало п. Романчука і его товаришів посольських зрадниками, запродавцями і т. п. „Галицька Русь“ і т. п. висвятили, що се був голос народу, що воля народна протинна всяким таким починам як „нова ера“ і т. п.

Від часу, як проявила ся живіша свідомість національна в рускій суспільности, Русини народовий все стояли на основі національної окремішности і самостійности українського-русого народу і вважали москвофільську квітку ворожим чинником в нашій народній організмі, перешкодою свободного розвитку українсько-рускої ідеї і задля того виключали всяку можливість якого небудь компромісу з москвофілами.

Пов. Вол. Барвіньський пробував приєднати людей т. зв. старої партії (тоді ще різниці не були так заострені), однак виразно виключені були від тої акції редактори „Площанський, Марков і т. п.“. Та хоч акція не поехала ся, а

процес Наумовича et comp. кинув яскраве світло на табор і змаганя москвофілів, п. Романчук, копіюючи роботу пок. Барвіньського, клеїв снільні комітети виборчі („Діло“ нехай тамить, що si duo faciunt idem, non est idem!), а в 1893 р. відому консолідацію, до якої запрошено яко „мужів довіря“ Маркова, Дудкевича і т. п. Тоді вже не тільки „Галичанін“ але й „Діло“ стали висвяти, що се „воля народу“. Підчас останних виборів соймових якийсь дописувач „Галичаніна“ висловив думку, що треба би хіба удати ся до „імператора“, щоби засистував і уневажнив вибори; повторив се новинар „Діла“, відтак члени виділу „Народної Ради“ в porozуміню з „Рускою Радою“ і радикалами склали віче довіроче в „Народнім Домі“ для вислання депутації до Відня. Мончаловський відтак на двірці благословив путників, що їхали віддати „последній поклонь западу“ і се названо голосом народу, представлено, що депутація вийшла з волі народу.

В Долині здавав о. Небиловць справу з соймової діяльності і там заходами д-ра Могильницького et comp. ухвалено, що о. Небиловць не сьміє підпірати ніякого внесення пп. Барвіньського і Вахнянина, навіть, коли-б вони були для народу користні. Се записано в часописіх яко голос народного віча, яко волю народу.

Коли на домагане наук. товариства ім. Шевченка і Руского товариства педагогічного власти шкільні заходили ся коло того, щоби завести в школах фонетичну правопись, збирали наші москвофіли під ріжними окликами підписи на петиції проти фонетики і збирали тисячі підписів (підписували й неписьменні і діти; деякі підписували, думаючи, що розходить ся о заповідженні новий навчання, новому податковому і т. п.). Ще й на сегоднішніх зборах общества Качковського рішено однедушно вислати „кровю писаний меморіал до імператора“ о знесенні фонетики і очищенні нашого азика. — І се також називають голосом і волею народу!

На повітовім вічу в Станиславові 3-го вересня с. р. д-р Трильовський відомим способом зневажив митрополита-кардинала. Деякі сьвященники протестували, а відтак віче усновою ся по поясненню д-ра Т-ого, що се не було вимірене проти голови руско-кат. церкви, а проти его політики. І се воля народу?

Зяхаряк з Ліної на зборах общества Качковського протестував проти накидування селянам історії унії, з легковаженням висловив ся о сьвятокованню ювілею, а домагав ся „правдивої історії рускої церкви“ і видани портрету Наумовича для роздачі поміж селян. „Галичанін“ висвяти, що все те було прийнято „одномышленно“ і „з

одушевленням.“ Отже се має також бути голос і воля народу!

Отсих кілька подій показує, які то не раз зовсім випадкові або з собою суперечні прояви, називають у нас голосом або волею народу. Се що не раз єсть бажанем одної частини рускої суспільности, або лише кількох одиниць, або тої чи сєї часописи, виставляє ся зараз волею народу. Хто бував на народних вічах, сїй добре знає, як там всякі ухвали западають загально, коли лише промовляє за ними який язикастий референт, як там при голосуванню оден або двоє підносять руки і кричать: *всі! всі!*, як падають оклики: *славно! сумно! кривда нам!* і т. п. після директиви кількох крикунів розставлених в масі народу. Хто бував на народних вічах, сїй міг висвяти, як там не раз роздмухана пристрасть, отуманене, засліплене суть головними спонуканнями ухвал і постанов, як там видає ся не раз суд про справи і особи без розбору, без розваги і без знання речі, а так лише навмання, поверховно, не раз за лагідно, иньшим разом за строго і несправедливо.

Коли-ж подумаємо, що серед більш освічених суспільностей, як німецька, англійська і ин. бувають подібні пригоди, що там суспільні поділена на всякі сторониництва з ріжнородними і не раз суперечними змаганнями і задля того голосу одної групи чи одного сторониництва не можна видавати голосом або волею народу, то що-ж доперва у нас? Наша суспільність ще мало освічена, мало розвита і вишколена політично, отже тим менше годить ся голос, що значайно з гори накинений або підданий, вважати голосом народу, тим менше годить ся сїй або иньшу прояву життя, що вийшла не раз з малого кружка, прокламувати яко волю народу. Отже радили-б ми деяким редакціям і проводирам політичним не так то поспішно видавати се, що урештє ся в їх голові або що они суггестивно підсунуть масі, проголошувати яко волю народу. Тим то обережно з такими загальниками: *голос народу, воля народу!*

Се справді розумний погляд на річи.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 3-го жовтня 1896.

Отворенє вистави знарядів ремісничих, машин, моторів і матеріалів для дрібного промислу в нашій місті відбуло ся в неділю в такий спосіб: Як звістно було се заразотворенє і промислового музею і вистави. Виставу уряди

переконала ся, що він мав цілком слушність. Тим більшим задоволенням буде, як дасть ему на дурно зіграти.

Сї чоловік відбував інеспекційну подорож і она зістала через якийсь час сама зі своїми думками, в котрих тепер ніколи не бракувало Фріца. Було прецінь в ґрунті очевидно річев, що она властиво ніколи не любила кого иньшого, як тільки его. Роскоши любови не відчула ніколи при нінім иньшій, тільки при нім; так, він був чудовий хлопець, сего не можна заперечити, але саме для того буде держати его з далека.

Одної неділі, як була у фамілії Гольстів, розяснило ся їй нагле, що Фріц мабуть задля Августу сюди приходить. Ся думка докучала їй, она стала задрісною і від тої хвилі не було вже бесіди про се, щоби его оминати, а радше щоби его шукати. Се чувство змагло ся чим раз більше, она хотіла его знов позискати, завинути его собі на палець; хотіла побігати другу, видерти їй его. Она посідала его прецінь скорше і хотай би може могла знести, щоби він не належав до нікого, навіть до неї більше ні, то прецінь не хотіла знести, щоби він мав належати до якоїсь другої.

Она мусіла мати повне вясненє того, що він розумів тою своєю нересторогою, але у Гольстів не трапляла ся ніколи до того нагода і тому їздила часто до міста, щоби може там его спіткати. Мала добру посприлку, мов би відвідати матір, котра не могла була приїхати до них на село, бо мусіла перебувати довгу оч-

ну хворобу. Але се ніколи не удало ся їй, она стрічала всіх можливих иньших, а тільки не его.

Минали тижні. Она зачула натяки, що Фріц приїжджає також в будніх днях до Гольстів і се подразнило єї ще більше. В тім наційшов серень з іменинами намі Гольстової; запрошено кілька гостей на обід, цанів і намі, достаточн, щоби можна було розділитись і не звертати безнастанно уваги на поодинокі лиця. По обіді пішли на прохід до одного місця, звідки розстали ся далеким вил, але Кларі не могло удати ся, поговорити з Фріцом в чотири очі.

Фріц зміркував вже від якогось часу по незрозумілих дрібницях, що діялось в душі Кларі і він старав ся усіми силами, тримати ся від неї віддалік. Думав, що она нарешті сама спостереже се і покине его.

Під вечір, коли вже почало смеркати, стояла она випадково сама над грідвою з шьїтами, а він находив ся недалеко.

„Пане Рандель — о, будьте добрі, скажіть мені, що се за цвітня?“

Не міг відтягнутись від того зазиву.

„Фріц, мушу з тобою поговорити,“ шептала, коли він прийшов ближше, „мушу знати, що ти хотів сказати тогди в вечір на сьвятого Івана? Але не тепер, не тут — коли всі роз'їдуть ся, у мене дома.“

„Се неможливе задля вас самої — будьте прецінь раз осторожні!“

Се вже годі було витримати, казав навіть „ва“ до неї, хотай она заговорила до него „ти.“

Закінчило в ній, она стала гнівна. „Чи ти зовсім забуваєш на те, що ти мені винен? Я не хочу пристати на те, — чуєш — мусиш прийти — хочу знати, що те все має значити.“

„Пег! будьте-ж прецінь трохи розсудні!“

„Ні, не хочу! Ти не знаєш, що я перейшла через тебе. Ти винен мені щастє — я хочу...“

„Пег! Будьте вже раз тихо — я прийду!“

Его огорнуло прямо страх перед якоюсь сьвою, котра могла би стати чимсь гіршим, як все иньше.

І він почав відчувати сильну нехоть до тої жінчини, що наче хотіла перетяти его дороги.

Роде провадив при обіді Августу до стола і може се вининуло на него в подученю з яном, що видів жите і его найблизні відносини трохи рожевійше, як впротім мав звичай. Она була нині така весела і мила, ему навіть адавало ся, що видить в єї настрою щось близьке і незвичайно отверте супротив него. Може его підозріне супротив Фріца було несправдане; а всякий спосіб о скільки се дотичило єї „чувств“. Она нині була далеко уважнійша супротив него, як супротив Фріца, адавало ся ему, і поволі вистрала сьміла відвага залюбленого.

На віддаленій огородині стежці, куди він єї хитро завів був, вибухла она. Але при кожнім натяг, з котрим він вийшов, обертала она все в жарт, а коли остаточно відповіла на найпряміше питанє: „Майте-ж розум“ і потону утикла, перейшов він правцем через травни-

заряд музею. В прикрашеній салі рисунковій зібрали ся перед полуднем достойники міські, аранжери вистави і гості. Президент торговельної компанії Лянґенган привітав краевого президента ґр. Гоеса відповідною промовою, в котрій вказав на значіне промислового музею для міста і краю і просив президента краю відібрати будинок, подавши йому ключ від него в руки. Директор Ромсторфер пояснив ціль вистави і просив президента краю о її отворені. ґр. Гоес заявив свою радість з того, що буковинський промисел має тепер свою власну оселю, подякував всім, що причинили ся до будови будинку і урядження вистави і, бажаючи доброго поведження, отворив її. Відтак зібрані, між ними митрополит Чуперкович і бурмістр, почали оглядати виставу. Ми постараємо ся небавом подати в „Буковині“ приступний опис всеї вистави.

Електричний рефлектор на ратуші черновецькій дуже сподобав ся мешканцям нашого міста. Одних він тішить, а других дивує. Від кількох міщан і селян чули ми предивні пояснення сего „дива.“ Одні казали, що то змія якась на небі, другі що то війна буде...

З краєвої ради шкільної. На засіданню дня 28-го жовтня с. р. краєва рада шкільна перенесла учителя Івана Григорійчука на власну его просьбу з Боянчука до Малаїтинців. Признала додатки службові (квінквені) учителеви Кальмавови Дубенському в Чернівцях перший, надуч. Мих. Ронґушеви в Гайбоші другий, а учит. Кузьмі Леонтовичеви в Радівцях третій. Принято до відомости справоздане інспектора Ом. Поповича з інспекції 4 руских народних шкіл в Кімнюльоніській повіті і рішено післати его міністерству. Постановлено для школи в Гурагуморі святкувати православні свята, а в Кізмани і Заставні також римско-католицькі. Затверджено на посаді учителя гімназії в Радівцях Конрада Зеленку і признано ему титул професора. Крім того позагоджено ще інші адміністраційні справи.

Карта Буковини, мала підручна і велика стінна, вийде небавом накладом черновецької книгарні Пардіню в рускій мові; на се звертаємо увагу Русинів вже тепер. Досі вийшла карта німецька, котра дуже сподобала ся, а й велика стінна вже виготовлена дуже удачно надручником жандармерії п. С. Фішером; она вийде небавом в німецькій мові, а описи в рускій і волоскій, кожда з осібна. Не потребуємо чейже додавати, що Русини повинні купувати рускі карти, котрі будуть закуплені й для руских шкіл, та придались би й для руских канцелярій громадських. Ціна малої карти 10 кр., великої ж ще не означена, але й она буде уміркована.

щоби ніжною дорогою, як она пішла, снігати її знова.

Чи се тільки сцудоване, котре викликало его слова, чи що инше лежало в причині її відповіді. Він бажав першого случаю, а на думку про противний виринула знова у него метива гадка на Фріца, того щасливішого.

Коли хотів перейти попри базові корчі, що росли надовж головної стежки, почув голоси і задержав ся мимовільно, бо здавало ся ему, що голоси розмови були пригнішені. Він мав острій слух і захопив слова: „я прийду.“ Чекав ще, але не почув нічого більше; они віддалили ся. Се були Фріц і Кляра.

Осторожно пішов він тою самою дорогою, котрою прийшов і в ній сходила нова налія.

„Хочеш зі мною поїхати до міста?“ запитав Фріц, коли Роде прощав ся з прочими, щоби поїхати послідним поїздом. Він бажав радо мати яку стійну причину, щоби зломити дане Клярі приречені.

„Ні, дякую, я їду з другими, бо се їде скорше — щоби тебе спратати з дороги,“ додав собі в мысли.

Фріц остав ся ще хвилику, а коли попрощав ся, відпровадила его Августа, як звичайно русень дороги. Николай вийшов на сходи. Він видів, як она стояла там на долині. Фріц поцілував її і пішов потому долі горю, і Николай не міг его більше видіти; она махала хустиною. Тепер мусів бути на пернім закруті дороги, бо она махала знов, а потому завернула ся до до-

„Шкільні повідомлення“ рускі і німецькі „Schulnachrichten“ можна дістати в нашій друкарні найдешевше, на що звертаємо увагу пп. учителів зі взгляду на близький уже термін клясифікації. Сі друксорті є готові на складі, а всякі інші виготовляє друкарня як найскорше.

На університеті черновецькій промовано 30-го м. м. на доктора прав Лонгіна Вомелу, практиканта намісництва в Градци.

Перші загальні збори нового учительського товариства на Буковині, про котрого значіне пишемо у вступній статі, відбудуть ся в Чернівцях в суботу дня 7 листопада о 3 год. в будинку школи при Landhausgasse. Осібних запросин не розсилає ся; отсе повідомлене нехай для кожного буде і запрошенем. Сподіваємо ся, що зїдз буде великий.

Поділ черновецького староства. В бюджетовій комісії ради державної посол Лупул поставив резолюцію, аби черновецьке староство поділити і отворити нове староство в Садагурі. На се відповів ґр. Бадені, що того можна сподівати ся небавом; а залежить оно лише від грошей, котрі на се треба перше звідкесь роздобути.

Вилізло шило на верх. Буковинській Відомості“ подають вже остатню статю під повисшим заголовком. Они хотіли доказати, що з повстанем „Католицького союзу“ у Львові повстала заразом якась нова, не народна руска партія в Галичині і на Буковині. Єсть то очевидно лиш замілюванем людям очей. Справу ту ми виписали вже нашим читателям докладно, і не думаємо наших слів повтарати. Не ту вилізло шило на верх, але з Бук. Від-ей вилізло шило зовсім асно на верх; іменно ся газета зовсім недвозначно стапула тепер на чисто-кацапських основах і признала ся до них прилюдно. Того й очевидно ніхто не буде зборонювати; але коли она не признає вже рачії бити нашому рускому народови, то тепер засі й до руских справ! Як не терпимо, коли Волохи мішають ся в наші справи, так не стерпимо, щоб нам Москалі бороздили. Що то з того славного буковинського консерватизму зробило ся?! Що тепер скаже нам в соймі про него бувший народовець п. Тимішевський? Чи він собі такого бажав?

Власть тьми. В неділю у Львові на уз. Замаретинавській ч. 27 в мешканю сторожа, в котрім проживає кількоро бідних людей, зняла ся суперечка між двома термінаторами теслярськими Теодором Шимаком і Максимом Геримом. Ходило в суперечці о якусь дрібницю, але мимо того Шимак так роз'ярив ся, що добув ножа і пхнув ним свого противника два рази в шню а раз в

лице під око. Удари були такі сильні, що Герим помер по 10 мінутах. Убийник утік, аж поліція мусіла его вислідити.

ґр. кат. парохію в Кутах одержав Володимир Стефанович, адміністратор з Стопчатова.

Складки. На нашу бурсу зібрав п. Николай Савіцький, учитель з Панки в домі п. Костя Тольюка, учителя з Вербіців, від гостей 3 зр. 23 кр. На ту саму ціль зложив п. надучитель з Чорнавки Омелян Іваницький 2 зр., п. учитель Василь Радомський з Кучурова малого зібрав 7 зр.; п. Іван Семенко, господар з Кучурова малого жертвував 5 зр., о Евґ. Семака з Витилівки 6 зр., господар п. Іля Бойчук з Дорошівців 1 зр.; п. К. Стрончинський 1 зр. 10 кр., селяни з Старих Мамаївців 40 кр. — Разом зложено досі на бурсу 832 зр. 78 кр.

Дрібні вісті. Від 1-го мая 1897 року буде на дорозі Львів-Чернівці їздити і другий поспішний поїзд. — В Римі помер кардинал Іустав Адольф князь Гогенлоє-Шіллінґсфелс в 74 році життя. Нині відбуває ся его похорон.

Помер в Качині управитель салі Іван Ферч, проживши 40 літ.

Американські доми. Капіталістів і будівничих американських поразила ухвала тамошнього парламенту, заборонююча будову виспих камениць — як на 17 поверхів. Такі великанські камениці в Америці не рідкі, а особливо богато їх в місті Чикаго. Їх будують капіталісти з жадоби зиску і називають їх „Скі Скрейпер“ т. є. доми, що опирають ся о небо. Будова тих великанів поступає дуже скоро і триває не місяці, а тижні. І так один наочний свідок оповідає, що від 12 до 20 жовтня с. р. під вікнами его мешкани здвигнено виїхні стіни камениці на 15 поверхів і покрито її дахом. При тім робило 25 робітників.

Телеграми „Буковини“.

З дня 3-го листопада 1896 року.

Відень. Міністрам Біліньському і Гліснахови надав імпер ордери жєлізної корони першої класи.

Бюджетова комісія погодила бюджет міністерства справ внутрішніх. Заступник правительства, шеф секції Кербер, в справі еміграції з Галичини заявив, що правительство займає ся тепер упорядкуванням еміграції. Вступні робо-

ду, ти досить нікчемний, коли розбуджуєш в мені гідке підозрінє — я знаю дуже добре, що ти противний ему,“ сказала Августа обурена, коли Николай розповів їй, що Фріц має нині з Клярєю сходини.

„Не жадаю, щоби ти вірила в те, що я тобі кажу, але ти сама побачиш. Его човно лежить ще коло берега.“

Накинута на себе великий шаль і поспішила за ним. По дорозі він розповів їй всі обетавини, як дізнав ся про них від Родога. Сам не хотів, розуміа ся, за нічо инше не брати на себе відічальности як тільки за те, що Фріц не пішов до свого човна, але стежкою через діє; може сама робити собі з того висновки, так як і він.

Усіли на краю смерекового ліса. Човно лежало дійсно при березі і колихало ся в вечірнім леготі. На головнім манті блєстїли позивані білі вітрила в світлі місяця, а нікого не було на чайні або на березі.

Отже се було правдою! Він, що ще недавно сказав, при розлуці: „Не можу жадної другої любити крім тебе і я не люблю ще жадної другої“ — він був тепер, о хвилику пізніше, такої у другої! Також і у неї блиснуло тепер нараз світло на історію перших заручин Клярі; она згадала про се і Николай розповів їй тогди про свою розмову зі Степаном.

(Далше буде).

„Се не правда Николаю, ти кажеш неправ-

ти вже почало. — Посол Гневош говорив про відносини в Галичині; нарікав на те, що автономічні влади мішають ся до виборів; а в справі Стояловського заявив, що треба її розважніше брати, бо селяни уважають Стояловського мучеником. — Посол Лунул говорив про регуляцію до ріг і рік на Буковині і просив о більший кредит на се. На то відповів заступник правительства, шеф секції Рожа, що правительством займе ся регуляцією Прута від Чернівців гори, оскільки на се позволят фінанси.

Париж. Помічник кухарський Лемарі (як кажуть анархіст) зранив револьвером двох агентів поліції. Его арештовано.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк Красний у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вклади до опрощенованих по 5 процент. Гваранція цілковита. Удѣли по 50 корон. Позички удѣляють ся тільки власителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удѣл.

Зголошення о удѣлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отрим маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РИЛЬНИХ МАШИН

в днім 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добіриними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прощу о часті замовлення і пишущь

з поважанєм

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерит. оператора ц. к. хірург. клініки університетської

Білгорода-Гуссєвського у Відні

находиться ся

в Чернівцях, у вулиці Менгера ч. 25.

В справі приймання хорих і інших інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки Д-ра Квятковского в Чернівцях, у вулиці ратушевої (днім Вішоєра.) (59—100)

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній задляді Андрія Андрєйчика у Львові.

Книгарсна ціна карти, накладеної вже на полотні, вноситься 3 ар. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 ар. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 ар.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий умирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з остерожністю лише флашки зі знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою рекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідань О. Я. Кобилянської „В день сьвятої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідань Т. Гаїна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Рух поїздів залізничних

важний з днім 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и								
	поспішні			особові				поспішні			особові			мішані		
до Чернівців							з Чернівців									
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538			
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	.	.	717	1048	616			
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	1113 950	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	430	621	

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнять ся від львівського о 36 минут, а від чернівецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на чернівецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучеманіча.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюха в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся на
оплату 6 кр. від стрічки;
а в „Надієланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Нові ревелаяції.

В 227 числі „Буковини“ умістили ми річ директора перемискої гімназії рускої, яку він виголосив на зборах заснователів „католицького руско-народного Союзу“ у Львові. На сю річ помістило „Дѣло“ не-наше критику, в котрій виправдує посла Романчука, задля чого він і его товариш Телишевский відступили від „нової ери.“ Причиною відступлення була будь-то та об-ставина, що „правительство не додержало умови.“

В справі сій одержуємо нині письмо, поясняюче квестію звороту пос. Романчука в „Дѣло.“ Поміщаємо се письмо з огляду на его вагу. Оно таке:

Хотай всім Русинам докладно були звісні обставини, посеред яких посла рускі народовці, під проводом пос. Романчука в 1890 році вступили на нову дорогу політичну, і хотай вся акція в тім на прамі навіть в подробицях була пояснена в брошурі „Справа руска в роках 1891—1894.“ то таки не зашкодило, що дир. Цеглинський порушив єї на ново в письмі до „Дѣла“ (з 10-го жовтня) та що редакция „Буковини“ письмо се перепечатала.

О ніякій акції політичній на Руси не витворилося стілько хибних а при тім тен-денційних понять, скілько о т. зв. „новій ері.“ А чейже річ ціла була так проста, що єї і не політик міг легко зрозуміти. Корона мала дуже вірні реляції о сумнім положенню Русинів галицьких і буковинь-

ських під кінець 1890-их років. І з єї то почину вийшла ціла акція зближення прав-ительства центрального (кабінету гр. Таф-фого) до руских послів-народовців союзу краєвого. До других двох стороництв ру-ських правительство не могло звернутись з огляду на їх змагання національні і суспіль-ні, що стояли в прямій суперечности з ін-тересами держави. Справа зближення, о скілько знаємо, була предметом нарад на двох засіданнях ради міністрів під проводом цесаря. І там то з огляду на державні ін-тереси порішено вдоволити Русинів. Польскої інтриги не було при тім. Не спод-илось також нікому розбивати послів руских соймових (вже тогді розбитих) ні Русинів (рівно-ж розділених на три стороництва). В листопаді 1890 р. довершено потрібні формальности. Пос. Романчук проголосив звісню декларацію а правительство устами намісника зложило заяву, що оно піддер-жить на будуче всякі змагання Русинів на поли культурнім і національнім, з чим бу-ло тісно звязане і політичне значінє Русинів. Окремої умови з лунетами не бу-ло, позаяк в конституційній державі не все зависить від правительства. Ніхто не міг проте і зомити умову, як се пізній-ше голошено.

Ся пригадка повинна би вистати „Дѣ-лу“, котре засідно ще протівидує, мов-то пос. Романчук задля недодержання умови правительством мусів відступити від цілої акції. Але ми позволимо собі в розказі пійти крихту даліше, щоб річ цілу по-

яснити всесторонно. Отсе факти, що всім нам звісні. І так:

Акцію з правительством прийняла га-лицька Русь з чувством мішаним. Народов-ці попали в крайне одушевлення. Їх най-цирїйші бажання, двигнути Русь на полях: національнім, політичнім і економічнім, мали тепер здійснитись. Москвичі наші і ради-кали виступили проти сєї акції, позаяк їх окремі надії не могли бути осущені. Наро-довці звеличали пос. Романчука Мойсеем, що випровадив Русь з неволі кацапської, засипали его адресами довіря, понесли на руках. Москвичі і радикали кинулись на него мекрим рятком, зааранжували в краю віча з протестами против „нової ери“ а самого автора акції окликали простим зрадником справи рускої, сервілетом, зло-каєм, інкамерованим Русиним і т. д. Др. Цеглинський каже проте справедливо, що „той контакт з правительством Руси не міг нанести ніякої шкоди, противно, що він дав їй запоруку і безпеку пропаганди своїх ідей, народної організації в душі тих ідей та шильованя, щоби скріпитись та стати політичною силою.“

Що-ж сталося даліше?

Русини почали тепер думати над тим, чого би їм домогатись для себе у прави-тельства. Се зовсім природна конечність. Дещо могло правительство зробити для Ру-синів в дорозі адміністративних розпоря-джень, другого треба було домогати ся в соїмі і радї державній. Щоби все нараз одержати, о тім не міг думати ані жаден

37) ФРИЦ РАНДЕЛЬ.

Повість з пораскою

Хр. Вінтергільдма.

(Дальше.)

Гріх і смерть — не було у неї більше сумніву — тяжили на тім чоловіці, котрого она так дуже любила — ні, ні — котрого она так дуже любила. Він ошукував єї прецінь тепер в тій хвилі, і він, котрого она так любила, був для неї померлим. Жаріло їй в серцю, боліло єї, смертельно боліло, але се вигарював его світ-лий образ, що глибоко вирізав ся в єї серцю а на тім місці зарисовував ся другий, що єї на-повняв жахом: такого чоловіка она полюбила! Яка она була бліда! Не плакала, сиділа цілком тихо, шаль обтиснула тіснійше на собі, отверті, витяті мешти висядали знід сукні, тіло похили-ла на перед, руки зложені під шалем опирали ся на колінах; виглядала ще делікатійше як коли небула, але була бліда і безкровна, майже як який страшний дух в тім яснім світлі і вди-вляла ся своїми великими темними очима понад пристань. Чайка колихала ся сюди і туди, пині-сті хвилі блесіли; море клекотіло. Власне так колихали ся філі і блесіли і шуміли також то-

гда, коли сиділа там і снувала мрії про щастє; але они не знали ріжний межі радостію і смут-ком, так само як і жите тут на землі, що без-журно перепливає понад нещасливі сїї жертви; як не зможуть удержати ся в світлі і радості, потапають они в смутку і пітьмі. Але Бог до-дасть їй сили, коли тільки сама не буде слабшою! Хотіла боротись, знала, що буде мусіла долго терпіти, але назовень вийде побідоносно з борби. Бог нішле їй просьвіченє, так що не затоне в темноті.

Вдивляла ся ще завжди понад пристань. Властиво не було за чим дивити ся, але назе щось перло єї могучо, щоби его ще раз побачи-ти в тій ночі обманьства. Там на долині в ку-ті він мусів з'явитись, повертаючи від Кляри. Була там темнота, непроглядна темнота, ззелю-нена високими скалами, але даліше в долині лежав в острій тіни беріг в світлі місяця, майже бі-лий від чисто винопоканого морського піску.

„Чи се що поможе, як будеш тут довше сидіти?“ сказав Николай.

Він думав над тим, чи не можна би пове-сти борбу против Фріца в той спосіб, щоби не стала для неї така несподівана і нагла.

„Хочу видіти, коли він прийде“ відповіла. Але ти не потребуєш чекати; я не лякаю ся остатнєй сама.“

„Ні, я можу цілком добре чекати.“ По хви-

лі додав: „Але принустім, що він тепер не на-ходиться у Кляри, або що він єсть там без жадної такої мисли, що могла би тебе діткнути?“

„Про те я вже казав д. д. д. але що пре-цінь було між ними давнійше? Яка се страшна звязь межі ними, що може его примусити, ви-ступити перед мої очі з ложею в серці? Бо він мусів зреїтись... Коли би не було се щось страшне, що его вяже з нею, тогди міг би був поступати зі мною отверто і чесно.“

„Ну, все-ж таки не можна подумати, що все дало би ся може вяснити, може его оправ-дати або хоч виправдати. Не будь тільки за ско-рою в своїй постанові, щоби се пізнійше не жа-дувала.“

„Чи думаєш, що я могла би бути жінкою такого чоловіка, що має на совісті кров невин-ного чоловіка? Чи ти сам не віриш в те?“

Николай мовчав. Минула година, минуло дві. Они балакали про сю справу з ріжних сто-рін і Николай дивував ся, що она говорила з та-ким спокоєм і з цілковито ясним поглядом на звязь всіх обставин сєї події.

Назле віднесла ся скоро, притиснула руку до серця, що зачало скоро бити. Побачила его, як ішов. Він спішив вздовж берега до місця, де прибив човном, вскочив до човна, розтягнув ві-трила і минуло заведи кілька хвилин, як поба-

політик руский, ані загал народу руского. Такої практики в Австрії не було. Народи сильніші від Русинів доходили до своїх прав лиш поступово. І ось в тій справі розходимося з поняттям дир. Цеглинського, котрий послам руским робить в своїм письмі мов би заміт, що вони „великий капітал розміняли на дрібну монету, на т. зв. концесії“.

В р. 1891 „нова ера“ розвивалась досить правильно. Рускі посли зайняли до правительства центрального становище прихильно викидаючи, одержали від гр. Таффого деякі запоруки, а пос. Романчук завірявав в тім часі кожного, що се одиноким розумна дорога політична, котра спасе Русь. Донева в грудні 1891 р. появилася звісна брошурка пос. Телишевського, видана радикалом М. Павликом, в котрій Русини вичитали деякі сумніви в хосенність „нової ери.“ Але брошурка та не зробила великого впливу ні на табір народівців ні на „Дѣло“ яко їх орган, а клуб руский ради державної осудив її яко плід нервового успособлення свого товариша політичного.

Зовсім інші обставини вплинули на зменшене довіря Русинів до „нової ери.“ А тими були з одного боку недостаток позитивної акції клубу руского в цілі розширення прав національних народу руского з другого боку велика пасивність гр. Таффого і правительства краевого. Если Русини галицькі в тім часі, т. є. до половини 1892 мало одержали, то сталося се головне для того, що голова клубу руского ждав на „концесії“ майже з заложеними руками, а до того, заведувачини тяжко, не міг розвинути потрібної енергії в домаганю чи то о зміну системи чи на поли розширення прав для народу руского. О ті останні дбав під той час виключно і то на свою руку лиш пос. Барвінський.

В 1892 році належить занотувати ось які факти. Передовсім то, що правительство обмежалось ще заздалека напусті приречення. Деякі урядники-Русини мали вернути з Мазурщини на Русь. На прѣйма

сторій руских могли але не мусіли владі політичні відписувати руским письмом. На староствах обіцяно умістити написи рускі. На катедру історії Руси глядано дуже довго кандидата. Катедра права цивільного стояла пусто. Директором семінарії учительської в Самборі іменовано проф. Керекіярта. Правительство прирекло відкрити паралельки рускі при гімназії коломийській, але зволікало і сю справу. Се і в друге вплинуло на загал Русинів дуже некористно, тим більше, що посли рускі не подавали до відомости загалу дійсних причин всіх тих неудач. В слід за тим і сталося, що Русини, зібравшись в цвітні 1892 р. на збори довірочні, втратили вже частину віри в успішність „нової ери,“ що відтак в падолисті і грудні пос. Романчук при бюджетовій розправі висказав гр. Таффову невдоволені і що збори „Народної Ради“ (рівно-ж в грудні 1892 р.) по справозданню проголошенім на тих зборах пос. Романчуком, рішили зірвати всякий контакт з правительством і вести опозицію.

Як п. Романчук заявив гр. Таффову свою зміну фронту, о тім знаю з жерела достовірного, бо від мужа державного, перед котрим пок. гр. Таффе розкрив цілу розмову свою тодішню з рускими депутатами. Гр. Таффе спитав:

— Ви знаєте пос. Романчука?

— Знаю. Се голова руского клубу.

— А чим він є?

— Професором гімназіальним.

— Я й догадував ся. Отаке сей пан Романчук був у мене вчера на аудієнції з другим послом руским і предложив мені меморандум, в котрім нахожу 28 постулатів. Я переглянув се меморандум і сказав: „Се споре число, 28 точок. Тут домагається навіть іменованя руского міністра. Чи не буде сего за багато нараз? Може би ви могли мені указати на ті точки, котрі суть нагльїші і лекші до виконання?“ На мій заміт — сказав гр. Таффе — підняв ся пос. Романчук з крісла і заявив мені таке: „Если правитель-

ство не може вдоволити нашим бажанням, то мусимо заявити, що ми не в силі дальше піддержувати его.“

— Що ж ви сказали на таке dictum acerbum? — спитав муж державний.

— „So muss ich leider auf diese Unterstützung verzichten,“ от що сказав я. Ми розпращали ся. А скільки членів числить клуб руский? — спитав дальше гр. Таффе.

— Сімох.

— То щось таке, як тих сімох півбів? — замітив з усміхом. — А чи slučajно не вважає сей пан себе чимсь більшим, ніж є (дословно: Leidet der Mensch zufällig nicht an Grössenwahn?). Як би він мав за собою хоч 30 послів, ну, то тогді гр. Таффе прийшов би сам до него та сказав: пане Романчук, піддержуйте мене!

Чи такий був перебіг аудієнції обох наших послів у гр. Таффого, най би найлучше они самі розказали. Але так виріз ся гр. Таффе о тім факті, з котрого виходить, що пос. Романчук або не зрозумів тоді всієї ситуації, ставляючи цілу свою політику на одну карту, або що він хотів зірвати всякий контакт з правительством, домагаючись полагоди постулатів руских з такою наглостію, одним почерком пера.

Від сего часу, признаємо, пішов пос. Романчук вже консеквентно. Зірвавши з правительством рішучо, дав він небавом наклонитись молоді Чехам до антикоалїцій славянської, трудив ся відтак над „примиренем партій,“ проголосив в Бібрці „політику принципіальну,“ погребав відтак в собімі враз з Антоновичем і Королем „нову еру“ власними руками, і живе в тім пересвідченю, що опозицією дійде до того, що не повелось ему зробити поступово через „нову еру.“ Консеквентно мусів пос. Романчук прилягти німї до всіх елементів опозиційних в краю без ріжнїї на народність і пересвідчення соціальні. Під сим прапором переводив він и союз з капанами останні вибори до сейму, під обличком: опозиція намірив стати до виборів до ради державної.

чили білі вітрила, що пересувались поперед них через затоку.

„Ходи!“ сказала она „вертаймо до дому.“ Думала про те, що радше бачила би его умершою, ніж мала дізнати того всього.

Николай поглянув на годинник. Було пів до третьої. Фріц мусів бути більше, як дві години у Кляри.

XXVIII.

Вночі не спала Августа і не плакала також; оно може прийде пізніше. Она ще раз викликала цілу минувшину перед своєю душою, але образ виїшов короткий і ясний. Що занимало її цілий ум, се були заміри на будучність.

„Чи ти оновідала про се матери?“ питав ся Николай, коли прийшла на другий день до сніданя.

„Так сесті і она згодила ся зі мною.“ Було щось дивне в її голосі, що зачайно звучав так свіжо і повно; вправді не стратив звуку, але став мов би сухий. Потому попросила брата виконати нинї те, що она постановила, а мати дала на те своє призволенє. Він має насамперед, як прибуде до міста, піти до Германа Родого і скажати ему, що она приймає его оспівдчїни; она оновіла, що він просив її вчера о руку.

„Але-ж ти не любиш его, Густо!“

„Ні — я не буду ніколи любити кого небудь — ніколи. Але можу зробити его щасливим, а коли се має статись, нехай сей час стане ся. Мати годить ся в тім зі мною.“

„Чи не послухавши перше виснесена?“

„Він ніколи не буде в силі виснити мені, як я зможу назад те одсигнути, що я стратила нинїшньої ночі.“

Николай видів, що се не вибух пристрасти, але зріла, свідчена постанова і не робив більше жадних замітів, тільки прирік всьо так виконати, як она ему поручила.

Перед полуднем пішов він до Фріца і повідомив его з короткості, майже сухо і урядово, о всім, що відкрили про него і які висновки вивели з того так що-до теперішньої ситуації, як і що-до минувшости.

Фріц сейчас змінив ся на лиці, коли почув, о що йде. І він остав ся і дальше блідим, тільки слухав і мовчав.

Ему стало ясно, що тут було поєднанє вже не можливе а супротив того брата, що все тільки дїлав супротив него і що тепер певно з утїхою звістив ему сей нещасливий копець, навіть не хотів пробувати оправдуватись хотай би в тих точках, де виведено несправедливі висновки. Се-ж не могло допомогти нічого.

„Чи маєте мені ще що більше оповістити?“ запитав, коли Николай задержав ся і не робив ще мінї до відходу.

„Так, маю вас оповістити, що Августа заручила ся з Германом Родим.“

По лиці Фріца перелетів вираз недовірчївого сумніву, як би хотів сказати: „Се очевидно лож, щоби мене стримати відїтись з нею і дати їй виснесена.“

„Виджу з вашого лица, що не вірите мені,“ сказав Николай спокійно. „Прощу!“ І він подав ему білет без адреси; на нїм стояло: „Я заручена з Германом Родє. Августа Гольстїннє.“

Фріц не розумів, яку се все мало звали, але мовчав і віддав білет.

„Може би се викликало здивованє, коли би ви нагле знали цілком з нашого дому,“ сказав Николай, відносячи ся. „За чотирнадцять днів відбудуть ся у нас на селі заручини і до вас прийде запрошенє на них. Скорше не наїдем ся відїти вас. Августа не жадає собі перед тим нас приїмати.“

„Я також і не думав про те ані хвилини, щоби робити який небудь крок в тій справі — знаю, що се було би зовсім безхосенне. Але скажіть їй — та ні, не кажіть їй нічого. Однак нам скажу, хотай ви ирандоподобно подумаете, що се брехлива фраза, скажу вам, що я ніколи не любив другої і що я єї ще тепер люблю, як любити мужчину, котрий вірить що одна любов на світї надає житю вартости.“

Николай усміхнув ся; він справді уважав се пустою фразою.

Фріц опустил своє мешканє скоро по відході Николай. Він хотів піти ген далеко з міського заколоту, не хотів стрїтитись з жадними знайомими людьми; для него було досить, занимається самим собою в такий годинї, як отєя. Може була се якась гордість, що піддержувала его під час бесїди з Николайом; тепер він упав на душі. Ішов на нї оголошений наперед, ішов не зна-

В радї державній займає він нинї становиско „дикого“ посла. За коалїції придержував ся поли молодого-Чехів. Нинї змарїли вже всякі надїї на яку-небудь антикоалїцію славянську, молодого-Чехи йдуть иньшою дорогою, шукають „контакту“ з правительством, нинї лишилось пос. Романчукови не багато союзників в радї державній крім Ваншатога, Пернерсдорфера і Люегера. Чи однаковж ті панове спасуть Русь? — се питане повинен собі поставити загал Русинів!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 4-го жовтня 1896.

Еміграція на Буковині. Від д-ра І. Одеськова одержало Дїло таке письмо: Висланники агентів з Гамбурга, буюючи по Буковині, розбудили там сильну горячку еміграційну. Богато також подїлав анонс „До Канади“ в американській газеті „Свобода“, котрий якимсь дїйшов до відомости селян. По прочитанню анонсу сейчас вислали селяни писма до Івана Глови, председателя „Союза“ в Ексцельсіорі в Пенсильвенї, підписаного на анонсі, але дістали звідтам пояснене, що їх заохота до еміграції до Канади відноситься тільки до робітників Русинів, працюючих в Пенсильвенї. О. Ардан, відписуючи Буковинцям в імені „Союза“, порадив людям звернути ся по інформації до мене. В наслідок того прийшли вчора до мене три висланники з Буковини. Привезли із собою аркуш зі списом охотників до еміграції. Було на сїм аркуші порядно списаних 138 родин. Се із одного чи з двох сїд. На мої допити показало ся, що вони майже всі круглі бідаки і по сиродажи свого маєтку не можуть мати 100 до 300 левів; що у них вже тепер передновок; що зарібку по 15—18 кр. на день годї запасти; що їх дїти та багачі визискують, вакаючи собі відрабати панщину по 9 день від моря даного в управу за третю шудлу кукурुзи — і т. д. Я мав від року досить нагоди привикнути до того образу крайної нужди хлонської. Із всіх сторін Галичини тот сам голос роспуку. Селяни зчаєта кажуть: „Від нас би ціле село цїшло, як би був який спосіб на то.“ А про те за кождою новою нагодою дерне чоловіка коло сєри. Став я буковинським селянам пояснити річ, але в міру як їм ставало ясно, що вони їхати в жаден спосіб

жаючи, де знаходиться ся. Тільки глухе чувство величчї его нещастя ворухнуло ся у него, доки поволи не зачав думати, пригадувати собі і передбачувати наперед.

Весь повалило ся довкола него і як по землетрясеню він стояв посеред руїн з боязним почутем, що не чуті нігде твердого ґрунту під ногами. Він проклинав саїний принадок, що заступив ему дорогу.

Що він пережив був, було тільки половиничне, доки не прийшла ся любов з своєю могутною красою і він чув, що без неї стане жити менше як половина життя. Перше міг він в надїї глядіти наперед, тепер тільки міг оглядатись назад на невідшкодовану страту, на розбите щастє.

З кождим днем, що переходив, ставало ему чим раз неяснїйше, що він має тепер починати. Знова вертатись в публичну борбу було ему противне, се не давало ему вже жадного особистого задоволення. Він думав, щоби тільки найти який новий викрут, який час про новелістичний план, але ему не давало би жадної утіхи викінчувати его, а хоч кому випому він і поміг би, то ему самому він не поміг би нічого. Все те було в відношеню до него самого — нічо. А він стояв посеред тої нищети, не знаючи, що має сам з собою зробити. Так, він міг зробити, що Аазум зробив, але тогди додумали би ся звязи, а він не хотів би справити їм задоволення, щоби поглядали з наругою на его заведені надїї.

В тім одержав записки від Гольєтів.

(Далше буде).

не можуть, мутїли їх очі і малювала ся на ликах роспука. Найстаршому з них набїгли очі слезами: „Тож бути не може, щоби бідний так мусїв гини! Ми напишемо або таки поїдемо до Відня — най нас або розстріляють або вишпають або нехай нас вишпають там, де нас потребують.“ — Даремні ваші надїї — кажу я їм — нігде вас не потребують. Не допускайте собі такого до голови, бо іно дурно ще більше втратите ся. — На тім ми роззирали ся. — Оногди виїхала партія з кількадесяти буковинських родин буїм то до Канади, а в дійсно-сти Бог вість куди. — Др. Олександр.

До нашої редакції приходили також селяни, охочі до еміграції, по пораду. З розмови з ними ми змїркували, що еміграційний рух ширить ся головню на границі Галичини і Буковини. До Канади хотять вибрати ся люди неписьменні, неоноворотні в сьвітї, і з такою малою сумою грошей, що ледви на дорогу стала би їм. А є охочі і такі, що мають досить значний маєток, над котрим як би хотїли попрацювати дома, то могли би зовсім незалежити. Треба тямити, що не лише біда гонить людей за море; є й такі, що хотїли би наживи і лежаного хліба. Всім же їм просто годї витолкувати, що „ониханого“ нігде не найдуть, що на зиму жаден розумний рільник не вибирає ся до Канади, що без гроша і там нічого не вдїють, що без науки і проворности і там не дадуть собі ради; — селяни того слухають, махають головами, але очевидно не вірять. Лише з селянами з декотрих більше освічених сїл можна було на розум поговорити і ті покинули гадку емігрувати. Інші хочуть перше змїрити, а потім певно будуть вірити, що ми радили їм щиро.

Віденьська газета Presse, котру звали „старою“, перестала виходити, від 1 с. м. натомість Reichswehr перенала всіх передплатників Преси. Presse виходила 49 лїт.

Коли буде на сьвітї найгірше? Англійський географ Равенстайн обчислив, що земля не буде могла вижити більше, як 6000 мільонів людей. А тільки людей буде на землі за 284 роки, бо що десять лїт в Європі перебуває на сто людей 87 більше, в Азїї 6, в Африці 10, в Австралїї 30, в Америці північній 22, а південній 15. Таким чином земля за три сотки лїт скаже людям „Робіть собі, що хочете! Я вас вижити не можу“. Щастє, що ми того часу не дочекаємо.

Під тягаром роботи позбавив себе життя старший поручник 19 полку крайової оборони у Львові, Михайло Краюца. Був він сином селянина з Буковини, а зятем о. протоєрея Д. Гакмана з Низшого Викова. Покійний провадив всі рахунки 19 полку крайової оборони сам один і мав тільки роботи, що не міг всего поладити. Від рана до пізної ночі працював в канцелярії, щоби сповнити свій тяжк обовязком, і бувало на обїд навіть не ходив, лише казав собі приносити до канцелярії. Кілька разів просив о назначенє ему другого офіцера до помочи, але его не послухали. Житє в такій тяжкій службі довело его до розстрою нервів і до самоубійства. Він застрїлив ся, позинивши молоду вдову і малу дитину. В цілїм офіцерскім корпусі львівського гарнізону викликала та смерть глибоке вражєне, а що покійний очевидно в розстрою нервів наложив на себе руку, то ему церков не могла відмовити остатньої прислуги і его похоронено при участі військового священника о. Ник. Дмитрієвича і о. єромонаха Ом. Воробкевича.

По американськи. Як звістно, веде ся тепер в Сполучених Державах Америки північної завзята агітація за двома кандидатами на президента: Браєном і Мек Кінлєм. Браєн єсть прихильником системи срібної монети, Мек Кінлей золотї. Тому то всюди, по містах, в селах, землемірних вагонах і т. д. ведуть ся розговори і суперечки на тему, яка має бути монета в Сполучених Державах, срібна чи золота. Отже тота справа послужила сими днями двома злодіям до обрабовання подорожних, а було то так: На малій станції Вайлер, над рікою Міссурї вїїло до салюнового вагона двох панів і займили два послїдні порожні місця. Коли кондуктор виїшов, розпочала ся між новими подорожними суперечка, котра звертала на себе увагу прочих осіб в вагоні. Нагале станув на серединї одєя зі спорачих і обернув ся до присутних

з просьбою, щоби вони рішили спір. „Я кажу — говорив незнакомий — що всі присутні тут панове прихильники золота, а мій товариш вмаєляє в мене, що ви стоїте за срібною валютою. Отже прошу тих панів, котрі одної думки зі мною, щоби піднесли праву руку до гори“. В одній хвили всі присутні вдовольнили просьбі незнакомого. „Тотїж панове, котрі гадають — говорив далше — що Мек Кінлей буде президентом, нехай піднесуть лїву руку до гори“. А коли всі піднесли і лїву руку, виїмив нагале той незнакомий два револьвери і так далше говорив: „Хто тепер рушить ся з місця, упаде сейчас трупом. Мій політичний приятель буде в тїй хвили відібрати готівку і инші вартїстні предмети, які при вас найде. Отже до діла, Джонє, бо надїйде кондуктор“. За дві мінути зрабували оба ті подорожні около 5000 доларів, зіскочили з вагона і заки обрабовані прийшли до себе від страху, щєзли в густім лісї.

Спадщина дивачки. В однім домі при Шкільній улиці в Празї мешкала від довгих лїт спокійно і здалека від людей вдова по краєвім інспекторі шкіл Марія Приступіль. З нею мешкала лише єї служниця, один неє і девять котів. Она займала цілий дїм з виїчкою одного скленїку, де був бляхар, але й той був в скленї лише за дня, бо мешкає де инде, так що в ночі не було в цілїй камениці нікого крім тих двох старих жєнщин. Перед кількома днями умерла вдова, в 82-ім році житя, зі старости. Комісія, котра по єї смерті прийшла до мешканя, аби списати спадщину, застала цілий дїм в найбільшїм неладї. Всюди було повно бруду і сьмітя, а воздух просто убийчий. В ліжку небіжки крім різних річий найдено кілька щадничих книжочок на кілька тисячів зр. і 10.000 штук мідяних крейцарів. Нес і коти мусїли розлучити ся з своїм рідним місцем і їх віддано до душі.

Чи жєнщинам вільно курити на улиці? Таке питанє має сими днями розвизати суд в Берлінї. Як звідтам доносять, переходило улицю двох поліційних урядників і стрїтїю дві панї, з котрих одна курила цїгаро. Курячу зачєнив один з урядників, записав собі назвиска обох дам і сказав, що зробить против них доносєне до поліції, бо курєнем обиджують публичну моральність.

Прикра сцена відбула ся вчєра поноудни на черновецькїм ринку перед маїстратом. На парадїм караванї вєзли покійну К. Тїшїнєрову, коли нараз караван завадив о шини трамваю і зломил ся вїсь. Караван перевернув ся, трумна вилєтїла і розбил ся, так що труп випав також. Можна собі представити, якого страху наробило се поміж зібраною публичкою, коли побачили труна. Як могли, так собі караванарї порадили і занєсли трумну до костєла, а тимчасом єспроваджено другий караван.

В ставі Теодора Столярчука в Кучурові великим вгонив ся лїяниця Стефан Мельничук.

Телеграми „Буковини“.

З дня 4-го листопада 1896 року.

Відень. Завтра відбуде ся ту весїє в цїсарскїй родинї. Князь Йосєф Орлеанскїй звїчає ся з архикняжною Марією Доротою. Нинї в полудне в присутності цїсарскїй родини, міністрів і державного нотаря в цїсарскім замку відбула ся рєнунціяція архикняжни, значить она зрєкла ся своїх прав до корони, зложила відповідну присєгу і підписала дотичний акт.

Відень. Міністер просвїти надав єпорожнену посаду при вишїйшїй гімназї в Чернівцях Оттонови Маєрови, — профєсорови з промислової школи в Чернівцях.

В радї державній радили вчєра над цїльним висєсенєм Барайтера, щоби видати закон для оборони свободи виборів. Заступник правительства Краль відповїв в тїй справі, що міністерство сираведливості хоче в реформі цілого крїного закону дати місце і уступови про

вибори. Не радив видавати якийсь окремий закон. Виєсене відіслано до комісії правничої.

Новий Йорк. Доси має Мак Кінлей запевнених 271 голосів на президента Сполучених держав, значить 47 більше, як потрібно; за Брауном заявило ся 37.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначено почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці залізної ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк яко епізодично сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о— а вправленим персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи гальванітерій, друк на стійках до віниць, окрасу до гальванітерій, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8—10

и поважанем
Кобжинський і Канюк.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокое руске товариство аскураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Виєсєв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористітійші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до с.р. товариства по 5 процент. Гаранція ліквідна. Удільні по 50 корон. Позички уділяють ся тільки гіпотетично реальностей, вілних від тигарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на уділь.

Зголошення о удільні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є вступлений, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою рекомендуваною 1 зр. 30 кр., з рекомендацією 1 зр. 40 кр. Передхову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна літати оповідань О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідань Т. Гайна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних субірателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з доси 1-го липня с. р. і буду даліше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

Про свій нагоді складаю сердечну подяку на довіру, окладив таку частю попередній фірмі і прошу ухвалити, жати те саме довіре на даліше і для мене, при чім нагадую, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добіриними товарами найліпшого сорту, низькими цінами і уважною услугою.

Прому о часті замовлення і пошуку

и поважанем

Стефан Гаїна

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емірит. оператора п. х. хірург. клініки університетської

Вікаріо-Гусинівська у Відні

находиться ся

в Чернівцях, улиці Менгера ч. 25.

В справі призначення хворих і лікування іноземних треба узгодити ся до управління приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, улиці ратушній (дні Менгера.) (39—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

закладена д-ром Гр. Волічком, видана товариством „Просвіта“, з намовою и літографічним зображенням Андрія Андрійовича у Львові.

Книгарсна ціна карти, виконаної вже на золотій, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендацією-пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Виходять	П о ї з д и						
	поспільні			особові				поспільні			особові			
до Чернівців								з Чернівців						
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538
3 Букарешту, Яс, Сучави, Галічки	329	.	.	912	1000	523		До Галічки, Сучави, Яс, Букарешту	1204	.	.	717	1048	616
3 Новоселів, Садагури	.	.	.	.	.	1113	950	До Садагури, Новоселів						430

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнять ся від львівського о 36 минут, а від чернівецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а в чернівецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

Здрукарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучачевича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Геровица в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Письма від селян.

Панове селяни! Хто з вас дістане ту газету в руки чи то в читальни, чи від учителя, чи таки сам її дістає, най собі добре розміркує наші слова. Ми знаємо багато таких селян, що дуже радо писали би до „Буковини“, але они в письмі не такі дуже вчені і не мають відваги писати до нас. Здає ся їм, що ми ще готові сміятися з їх письма або що. А нам то і не в голові. Ми хоч яке письмо, а відчитавмо, бо нам не йде о то, чи хто пише красно, чи не красно, тільки о то, чи розумно тай чи правду пише. Найважійша річ, аби кожний правду писав, бо вже як ми кого в газету пустимо, то мусимо за правду постояти хотьби і в суді. А як нам хто напише неправду, а ми то видрукуємо, то нам з того клопіт і захід великий.

Отже хочемо вас просити, аби Ви, брати селяни, до нас писали так само відважно, як пишуть ті, що високі школи покінчили. Газета „Буковина“ дуже радо писала би ще більше о мужицких справах, як пише доси, але до того треба нам помочи з сїл. Оно велика річ, як що стоїть в газеті. О тім довідує ся зараз цілий край, так добре люди зпід Снятина як і ті в Сучаві — всюди зараз може стати

рада о тім, що стало ся і як собі помагати. Через газету можуть люди з різних далеких сторін радити собі над своїми справами. Отже як би так з кожного села ми дістали письмо, які там порядки чи непорядки, що мають, а що їм бракує, то ми би то за порядком друкували і так всі Русини буковинські пізнали би, що їм бракує, а наші радні в соїм (послі) знали би, о що ще упоминати ся. От тепер злі люди, що раді би наших мужиків у ще більшу біду заплести а на їх ґрунті осясти або на них заробити, намагають наших мужиків, аби они свій край покидали, а їхали за море до Канади. Ми вже о тім не раз писали, що всюди добре, а дома найліпше і що нігде лежаного хліба не дають; але то варто би знати, хто так людий туманить тай чого люди хочуть втікати за море, хоть не знають, чи їм там буде ліпше. Нанішіть нам о тім, а ми то зараз видрукуємо і розкинемо газету по цілім краю — а з того вийде і порада і остерога для всіх.

Так можна зробити і в кожній иньшій справі. Є села, звідки ми дуже часто дістаємо письма, от як з Топорівців, Товтрів, Лужан, Садагурі, Рогізин, Брідка з Мамаївців і з иньших сїл. Пишуть самі селяни і ми їх письма вже не раз друкували і будемо друкувати. А є знов села, в котрих так глухо, як би їх на сьвітї не

було. Думає би хто, що їм так добре дїє ся, коли сидять тихо. А то ні; і в них найде ся неоднє лихо, котре можна би направили, на котре можна би показати капітанії і самому пану президентови краю, аби порадив; а они мовчать і нічого не пишуть. Так не повинно бути! Коли кому в чім кривда, най до нас напише, аби всі люди знали, що по наших селах дїє ся і зачинали раду над тим, якби біду взяти на гоцки.

От ми маємо тепер в руках кілька писем від мужиків і цікавих і мудрих і таких, що з них можна змїркувати, яка кому біда допікає та й що мужики собі мїркують о тім, що в краю дїє ся. Просимо вас, панове селяни, то собі прочитати, а самі скажете, що розумно писано тай по наших боці правда. Один мужик таке пише:

Ми а черновецькі патріоти.

Ви собі там в містї десь певно думаете, що в нас на селі політики нема. А в нас політика також є і вже неоднє знає, що і до чого, куди хотїли би нас Волохи завести, куди ті Русини, що за Москалем тягнуть та по нашому говорити встидають ся, а куди знов наші патріоти з Народного Дому. І до нас на село приїде не раз і Просвїщеніє і Буковинські Вѣдомости і ми їх читаємо та порівнюємо з „Буковиною“.

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Поієсть з мореского

Хр. Вінтергільма.

(Далше).

Воздух показував на дощ, на кожний спосіб була погода неспівна і Фріц прийшов, заосмотревши дощевими приборами, по полудни до за-токи для чайок. Тому що его власну чайку витягнули на берег задля направи, замовив він другу у владителя чайок Ларса. Він не хотів відтягнути ся, хотів прибути, так як звик був прибувати, а надто так урадити, щоб аж тоді явити ся, коли вже всі другі, що залізницею ви-брались, будуть там зібрані! Там де славники дерева мають своє місце, звернуло его увагу на себе якесь зібраве, де на манті була вивішена так звана місійна фана. Отже там знаходив ся якийсь проповідник, що використав нагоду, щоб у тих дурних, працюючих невільників заціпляти дурниці та забобони.

„Моліть ся без устанку, бо самі в собі ви нічо не значите; тільки Господь може подати силу, а без Него ви мов луцїна з орїха на морі.“

Фріц станув мимоволї; ему здавало ся мов би знав сей голос. Підійшов кілька кроків ближше. Ціком слушно, се був Веделъ Стенерзен, котрий стояв на куні дерева на березі, в одній

руці з хусткою до носа, в другій з чорним молитвословом і говорив сю проповідь. Було вла-стиво щось незалежно інтересне в его поставі, коли він его так вихід у профілю, щось, що могло би для маларя послужити за модель.

„Моліть ся без устанку, бо тільки через молитву провадить дорога до віри, а не йдучи в вірі, не зможете дійти до спасення.“

Фріц усміхнув ся; для него лежала в тім надзвичайна комізі, що завжди уживано тих самих слів і фраз, того самого надгробного сти-лю; зовсім так, як редактор Віг, що мав завжди той самий засіб фраз про утиск, як писав свої передні статії. Правдоподібно, се найліпше вила-зало на загаль.

„Ви молитесь, а не отримуєте, бо молитесь не так, як треба.“

Ах певно, ще довго потребає, заким люд-скість підховає ся до розуму! — подумав Фріц а ему було се остаточно байдуже. Ему все на-доїло. Однак був се великий гріх, що такий чо-ловік, як Веделъ Стенерзен понижає ся до такого ідіотичного балакана.

„Кенезо, вигладає на дощ“ сказав Фріц до Ларса.

„Так єсть, можливо, що під вечер зата-гне ся.“

„Тоді поверну залізницею і кажу човно завтра привести до міста.“

Фріц кинув ще раз оком на людий довкола місійної хоругви і сказав до Ларса: „Чи не пі-деш також там?“

„О, коли маю сказати свою гадку, я не вірю, щоб мені то що помогло против нещастя або хвороби; бо тепер они сьнівають а нині в вечер будуть пили.“

Фріц усміхнув ся, бо він видів, що убо-гий моряк Ларе єсть цілком розсудним чоловіком.

„Ні, я думаю, що багато ліпше їти до прав-дивої церкви, бо се принаймїй дїм Божий, а потому жити як порядний чоловік і пити в міру.“

Ах так, се була отже тільки та сама річ в иньшій формі, прямо як ті самі страви, що на-ходять ся в книжці до вареня з ріжними над-писами: забобони і глупота! А коли дійсно ося-гнув хто висний степен, то також не було бо-гато ліпше, тільки діставав через те острійший погляд на гідь і дурноту.

Мимо того виринуло підчас его нарути над справою в нїм самім щось таке, що мимоволї тягнуло его до тої особи там на горі, що єї слова заносить вітер почасти до него.

Тепер, коли все для него провадило ся, мав він часто години, в котрих его молодість виступала в его думках нанерод як одинока дій-сність, сьвітлість, ніжність і загідність его жи-тя, а Веделъ Стенерзен був нерозлучно вложений в ті образи. Тепер, коли він его там побачив, почув до него наші тугу, що був від него від-длений такою незміримою пропастию, хотів тільки віддалений на сто кроків — не до того Веделъ, але до давнього, до дитини, до приятеля. Але обох він не міг докладно розрізнити.

„Жадоба Бога провадить прещїнь до узи-“

Боже! Кілько противників і ворогів мають наші патріоти з Чернівців! Тай за що? За то, що за нами, мужиками, обстають?

Ще тоді, як наші даскали в Кіцмани раду мали, ми не могли начудувати ся, чому декотрі з них дали ся збаламутити і писали потім Бог знає що до „Буковинських Вѣдомостей.“ Тимчасом ми не сліпі і бачимо, що хто робить, і знаємо вже, кому можна вірити, а кому ні. Бо ми бачимо, як патріоти з Народного Дому для наших мужицких дітей, а не для своїх, заложили буреу, де майже за дармо 30 хлопців має і хату і харчі і можуть вчитися і доробляти ся кусця лучшего хліба, як наші. Ми то бачимо і вміємо оцінити, що їх заходами призирано вже звиш вісім соток на наші мужицкі діти. З тих дітей ми будемо мати колись своїх учених людей, а ті за нами будуть обставати і будуть нам помагати.

А й Руску Касу, де можна на такий малий процент позичити гроші, они заложили не для себе, не для свого стану, не для своїх родин, тільки для нас мужиків, аби нас жиди не обдирали. Для нас они устроювали віча, нам подають ріжні добрі ради, пишуть книжки і газети, учать нас на добре, для наших дітей постарали ся о гімназію, для нас упоминають ся о руских панотців, котрі би мали серце до нас, — отже ми за то все не будемо против них іти, тільки разом з ними.

А тим, що нас на злу дорогу намавляють, ми пригадаємо слова Ісуса Христа, котрий сказав до книжників і фарисей: „Горе вам, книжники і фарисей; ви бо затворяете врата царствія небесного, не входите в них ні входящим не даєте вийти.“

Ви, наші патріоти в Чернівцях, на то не дивіть ся, що вороги на вас кажуть; ми вже їх пізнали і з ними не підємо, тільки з вами!

Таке нам написав один мужик з Наддністрянщини і ми за то писємо дуже красно ему дякуємо. Видко, вже пізнають мужики, хто їм брат.

А ми завтра подамо ще писємо пишного селянина, а нині радимо вам перечитати собі в Новинах за тих, що хотять їхати до Канади в світ за очі.

Народна Торговля у Львові.

На дванадцятих загальних зборах 2-го с. м. предложив управляючий совет Народної Торговлі справоздає, з котрого цікавіші ось-які дані: Адміністративне справоздає др. К. Левіцького представляє ся так:

Персонал службовий Нар. Торговлі складає ся з двох директорів і секретаря, бухгалтера і помічника, магазинера і возного в головнім заріду, 10 начальників, 3 начальниць, 9 касирок, 7 помічників і 38 практикантів торговельних. Разом було зайнятих 74 осіб, що титулом платні побирали 24.556 зр.

Для практикантів заложив був управляючий совет школу, де члени головної управи учили їх наук з рускої і німецької мови, з рахунковости, товарознавства і права.

В безпосереднім звязку з Нар. Торговлею оставало в останнім році 333 крамниця, що побрали в неї товару за той час на 51.318 зр. з опустом на 7.306 зр., стан уділеного їм кредиту від 30-го червня 1896-го року виносить 5.921 зр.

Надто уділяла Народна Торговля інформацій тим крамницям і людям, що не стояли з нею в тіснійшій звязи, та заміряє в тій цілі висилати свого учителя крамарства по крам. Тільки не одержала ще від краєвого союму потрібних до того фондів.

В останнім році мала Народна Торговля 13 складів товарів мішаних. Число їх не приблизило ся в тім році головню задля нестачі факхового персоналу. В Тернополі крім значаєного обороту торговельного Нар. Торговля провадила також доставку товарів для війська і для шпиталю місцевого. Стан надлиди Народної Торговлі з кожним роком росте помімо незначного недоволення деяких із за того, що совет управляючий, не знижуючи стони процентової (5%) від вкладок надлидних перебіє виплату і призначає вкладок до головного зарплату у Львові.

Др. Федак відчитав відтак касово справоздає.

З давних членів уступило 25, нових вступило 26, а всіх разом з кінцем червня минулого року було 860. Білшиє, який всі члени мали в руках, виказав чистого зиску в готівці по оплатенню всего удержання товариства 2.700 зр. Сума дебіторів в Тернополі збільшилась, за те в центрі зменшилась. В обороті було звиш 1 1/2 міліона. Дівиденда виносить 6%.

В дискусії, яка виникла ся над тим

справоздаєним підпис н. Ром. Цеглиньский, що зиски річні в сумі 2.700 зр. а 13 складів торговельних суть абсолютно за малі, а причину того добачає він в високих позинках на огороженні, податках на загальні збори, дієтх на подорожжя делегатів, та головню в тім, що богато дають на кредит, а через те виходять процеси, або безповоротні страти.

Др. Гумецкий з Самбора жадав, щоб за удешевлення порівнянн на загальних зборах подали також білшиє з попереднього року. Відтак ставити внесення, щоб вклади надлидні приймали в будучности більш богад в тих місцевостях, де нема окремих руских інституцій економічних.

На сі заміти відновив в імені управляючого совета др. Федак, перше на заміт: чому товариство мало тільки 2.700 зр. чистого зиску! Публична інституція виказує менший зиск и приватна тому, що тут працює сам купець, а не разом з жінкою і дітьми, а там треба удержувати численний персонал та ще і центральний зарплат. Приватний купець ховає зиск до кишені, інституція оголошує білшиє. Тим то купець она платити значно більший податок земновий. — Що до видатків адміністративних уважає 5 зр. дієти дуже нуждовним зиском дивнем, а застелости у дебіторів не суть ні великі, толи заважить ся, що богато злидні, то могли би брати товар за готовий гріш, беруть на книжочку для удешевлення рахункової маніпуляції. А знов у Львові велику часть дебіторів становлять сільські крамниці. Надто не могли було устладити доконаних уже виплат, за останній місяць замкнувши касу разом з замином рахунків дня 30-го червня с. р.

Що до коштів процесу підпис справоздаєним яко потімаччий обов'язок мало їх число, бо лиш 4—5 процесів на 13 єдин.

Колета урядженя виїшли сего року білшиє через переносини Народної Торговлі до нового, власного залога в ринку, а канцелярії обминають позинки за другі надлидні книжочок і регуляції.

По білших ще формальних поясненях закінчено дискусію.

З записаних перед тим до голосу проголосили ще др. Федак і пром. Гейс в справі опусту позинки др. Гумецкого, відлираючи потім др. Левіцького, по чім др. Гумецкий відступив від свого знесеня.

По скінченій дискусії і відчитанню справоздаєним комісії контрольної пром. Присловом збірні уділили управляючому советови абсолютну і приступили до донованого вибору двох членів совета і трьох членів комісії контрольної. Вибрано до управляючого совета нн. Ос. Галицька інженера зі Львова і Ян. Коритовського купця з Калуша, а до комісії контрольної нн. Прислову, Станіславського і П. Огоновського.

скажи щастя, котрого ніхто не покаже, але жадоба всього світського провадить до смерті," довів до него вітер.

„Здає ся, що вітер трохи змагає ся, Ларс.“

„О, се певно тільки перехідний подув.“

Фріц відбив човно. Коли опускав затоку, оглянувшись назад, Веделъ стояв ще там на купі дров і витягав руку з хусткою. Він виглядав майже так, як би кивав до него.

XXIX.

Минула прикра година. Коли Фріц бажав нареченим щастя, споглядав на него Роде з насмішливим, визнаючим усміхом; сего не визнавав собі дуже до серця.

Она противно була бліда, її рука була зимна, дивилась просто ему в очі, як би се мало бути послідне прощання її чарівного сну, що тривав тільки так коротко. Се шло ему по серцю і коли опановував себе, щоб видаватись спокійним, перебігало ему зимно через усі жили. Її погляд збудив нагле те все до життя, що він уривками через ті дні пережив і що старав ся перебороти.

Щож отже значило все инше? Ніче!

Клара блеснула в щіль блеску своєї краси. Хотіла Фріц знав собі позискати. Пані Віртова дивувалась са тому, що не Фріц єсть нареченим, бо она була би дала шию за се, казала. Інші ж говорили очима те саме. Николай був при-

язний: ніхто не міг по ній пізнати, що стало ся щось незвичайне. Але і во Фріц не пізнав нічого. „Він був дивний," проментав Николай до Родо. — „Щіжам, мов би ніче не стало ся," шепнув той у віднові.

А при тім були змущені задля несправитного, зимного повітря позістати через щільний день в середині дому. Там при новім світлі ламп, під неустальною контролею!

Але остаточно надійшла година прощання. Фріц попрощав ся рівночасно з другими гістьми.

„Чи не поїдете радше желанієм?“ запитав Николай, поглядаючи на віднові: „Здає ся, що наближає ся буря.“

„Як значе платити дощ, то я маю пляс від дощу при собі," відновив Фріц.

„Але для чайки може предпис стати грішню ся неногода, бо мені здає ся, що громадає ся хмары.“

„О, зуміємо також і бурі ставити чоло," сказав Фріц з усміхом.

Коли дійшов до утесу гори, обернувшись на пів. Она стояла оперта на поруче сходів і дивилась за ним.

„Грізна негода," сказав Гейс. О так, по сій погоді можна було всего сподіятись. Під час цілого дня пів вихідний вітер, а тепер перескочив на захід. Дякото не було несправедливим, що нападуть буря.

І чайка полинула. Се був послідний раз,

що він сказав відлидний по сін боці вітру. Він старав ся відлиднити ся звідси, як скоро було можна. Він добрий, може за сильний вітер але рівномірно і без ударів. Не довго буде тривати, щоб довести до міста, може злидні забере са буря.

Ворочім було щось в тім, що сказав Гейс. Справді, що було трішки неосторожно, признав се, пускати са з чайкою на море, коли би заскочила сто буря.

Було в човні кілька непромаканих відлід але не була се сто лавина, сильна чайка.

Неосторожно? Ну, ну, так! Поглянув на гору. На захід лежали хмары, як оливо, так же суша виглядала майже черна, а тут на моря було також богато синілине. На небі надлидні хмары в густих швах, одна за другою і обляжали са до него. Вітер почав вже від часу часу ударати і він занув трохи вітрила. Море стало тільки синє і обмало піну, але він від остро і добре, і відлидний морські злидні.

Над містом лежала посеред темноти, дати хмары блідої, жовтавої світлості і він мав таке перед собою огні на побережжю. Неосторожно? Ну, а як би тепер стало ся нещастя, як би називались злидні, що тогач? Тогач все споділо би ся і за тим не було би нічого. Дякото, котрий певно вірив в загробове життя, мав яку вагу конічити сам собі, дякото не мав би ніяк таке зробити? Се була неможлива думка.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 5-го жовтня 1896.

Руске драматичне Товариство в Чернівцях устроює, заходом забавочного комітету зі свого дона, в неділю дня 8-го листопада перші вечерні в кімнатах Народного Дому з багатою, інструментально, вокально-декламаторською програмою, з танцями і товаришескими забавами. Початок точно о год. 8. вечером. Вступ 15 кр. від особи, для родин з 4. осіб 1 корона.

Посол Ол. Барвіньський приїхав вчора зі Львова до Чернівців, аби відвідати нашу руску громаду, котрої особисто крім кількох осіб не знав. Побув одну добу і нині відїхав. Сподіваємося, що з тої нагоди Бук. Відомості, Бук. Пост і інші наші „приятелі“ наторочать сім мішків гречаної половини. Цікаво нам буде се перелічити. І так не маємо своєї гумористичної газети.

Деканат філософського факультету праского німецького університету вислав адресу з подякою до міністра просвіти барона Гавча за нове управління доходів університетських професорів. Подяка вислана в імені філософських факультетів всіх провінціальних університетів — між ними також і чернівецького університету.

Задля регуляції катастру ґрунтового відбуде комісія в суботу засідане, правдоподібно уже посідане.

Курс науки для сторожи фінансової що від року 1894 виобрадував 250 стражників під управою нн. радника двору Шмідмаєра, надрадника фінансового Германа і надомісця Вурмбрандта розширив свою діяльність і на висні курси, в котрих старші стражники приготавляють ся до іспиту на респіцієнтів. Сего року ходило на ту науку під проводом респіцієнта Мікана 20 найстарших надстражників і зложили дотичний іспит перед численною комісією всі з дуже добрим успіхом.

Для краєвого промислу старала ся депутация з Радівців, зложена з будівничого Мердінгера, теслі Танаса Вішальбаєра, муляра Віктора Гана і слюсаря Антона Гарасимчука, виробити відповідне підпирте у краєвого президента, просачи, щоби при будові нової локальної залізничі приймали краєву роботу, а не лише роботу Галичан і Італіянців. Президент краєвий приймає депутатів дуже прихильно і обіцяє особисто віднести ся в їх справі до надінженера Кутни. Може се буде початок підпори краєвого промислу.

В світ за очі. Для тих селян, що мають охоту покинути наш край і їхати в світ за очі

Певно настане буря, так! Він чув вже як між горами греміло гдухо, але ще в дали, а удари вітру ставали частішими і сильнішими, море чорніше, хмари густіші і більші а край занедавав докода чим раз більше в темноту.

Алазун, бідний ідіот, зробив се цілком по джентельменськи з драматичним чувством і естрільним ефектом. Але в той спосіб, розуміє ся, виявив свої чувства і пошкодив другим по своїй смерті. Сего не повинен був робити, навіть коли чув, що не може далі жити.

Ну, але він сам мав справді добру нагоду. В часописях появило би ся товстими буквами винисане: „Нещасна пригода“ — а потому: „Підчас бурі вночі случило ся жалісне нещасте“ — і так далі. Проповідники опускали би ся, бо мусіли би казати дзвонити в дзвони і держати надгробну бесіду. Ніхто, ані тепер, ані пізніше, не мав би навіть підозріння, що се не стало ся принакрово. Навіть Гольети не могли би казати протівно.

По що він мав властиво далі жити? Жити не варте життя більше!

Щасте не можна позискати, але треба его зловити в добру хвилю, а коли се щасте позбутись того нужденного життя, тогди треба також резольотно ловити нагоду.

(Тимчас. буле).

на непевну долю, ми маємо кілька слів і порад. Кожний, що хоче їхати за море, повинен знати,

1. що до Бразилії не пускають тепер нікого;

2. що до північної Америки до Сполучених Держав не пускають тих, що не вміють ані читати ані писати; їх завертають до дому;

3. що дорога куди-небудь на ґрунт коштує тепер найменше 130 зр. на кожду особу, старшу над 12. Значить коли їде на приклад чоловік і жінка і двоє дітей, котрим вже по 12 літ минуло, то они мусять заплатити чотири рази по 130 зр., значить 520 левів чистими грошми за саму дорогу.

4. Далі треба знати, що в Канаді зима дуже люта і дуже довга. Літом приморозки нищать картоплі до споду і пшениці дуже шкодять. В Канаді нема садівниці, нема пчіл, на кукурудзу за зиму і она вимерзає все; а озимини там ніхто не сїє. До д-ра Олеськова у Львові писали з Канади, що там нічні приморозки були вже в Петрівку (дня 21-го липня) і зівечили картоплі і пшеницю.

5. Кирило Ієнік, розумний і вчений господар з Коломиї, що поїхав до Канади, писав недавно до д-ра Олеськова у Львові так: „Всі наші люди — каже — котрих ви дома не навчили, де мають їхати, в котру околицю Канади, — ті всі без винятку марнують ся. Аґенти, і то тави свої, зарібники, що приїхали тут давніше, осаджують людей на болотистих ґрунтах і видирають від них остатній гріш. Так писав Ієнік з Канади.“

6. Всі аґенти над морем то жида, самі ошуканці. Коли що пишуть до наших селян, то все брешуть. Ошукують на ціні шікарти, на зміни грошій і обдирають кожного до остатнього грейцара. Ніхто не певний куди їде; хочеш на приклад до Канади, а они тебе вишлють на голі скали і пустині краю, що називає ся Техас, або на нездорові болота краю Георгії. Американські суди не можуть собі дати ради з такими ошуканцями і замкають їх до арештів; але на їх місце зараз нові беруть ся.

7. Хто не вислужив 12 літ у войску, не сьміє покидати свого краю; а хлопці, що не мають ще 14 літ, нашіпорту не дістають. В дорожні кілька разів ревідують кожного, чи має потрібні гроші на дорогу, і завертають щонасмом чи зі Львова чи з Кракова чи з границі, або навіть і з німецького краю. А коли хто має тільки грошій, що ему ще й на господарство лишиться ся яких тисяч левів, то най добре запише собі номер того повіту і того ґрунту, на котрий їде. Коли ж хто не знає дороги і не має нікого, аби ним заопікував ся, то змарнує ся напевно, аби й кілька грошій мав; пропадає, як пропали всі ті, що дотепер пускали ся в світ на свою руку.

Хто тих наших рад не послухає і буде такий дурний, що продасть ґрунт і не спитавши броду позізе в воду, найже потім на нікого не нарікає, тільки сам на себе. Та що ему потім приїде з того нарікання, коли вже буде жебручим старцем?

Приклад для нас. Ми вже писали, як Словінці склали ся на свій Народний Дім в Любліні. Другим таким поучаючим приміром енергичної праці Словінців єсть їх просвітне товариство „Слв. Могорія“ в Целовці. Після оголошеного за 1896 рік справоздання, числило то товариство крім членів-основателів (було їх до 1.200) 74.095 членів звичайних з річною вкладкою по 1 зр. і доси вже всі ті 74.095 членів, заплатили свою вкладку за біжучий рік! Словінці, як сказано, є лиш трохи більше як один мілїон; нас-же Русинів, в самій Австрії є чотири мілїони, а яка між нами різниця! Їх просвітне товариство числить 75 тисяч членів, а наша „Просвіта“ має не цілих 5 тисячів, а й з тих велика часть не платить літами вклади, хоч ся вкладка виносить річно також лиш 1 зр. і хоч ми не бідніші від Словінців. Та в тім і ціла біда, що хоч ми матеріально не стоїмо гірше від Словінців, то не дорівнуємо їм духом. Нехай то буковинські Русини також собі затамлять і на народні цілі ніколи не забувають.

Товаришка забава з танцями відбуде ся в Василеві дня 19-го с. м. Вступ від особи коштує 1 зр. 50 кр., від родини 2 зр. Стрій домашній, звичайний. Чистий дохід призначений на стипен-

дійний фонд імені О. Поповича. Початок о год. 6. вечером. По запросини треба виносити ся до п. М. Кракалі в Василеві п. Кадобівці.

Пригоди. Шіскайцятлітний селянський хлопець Єремія Гаврилескул в Драгоєштах, котрий нас вівці на толоці, хотів барана завернути до череди. Коли біг за бараном, упав так нещасливо, що смертельно зранив ся і зараз помер. — Страшна пригода лучила ся в послідних днях в Томашеві равськ. Від кількох тижнів копав там робітники кирицю. Коли вже кириця була близька викінченя, звернув інженер міський увагу властителя на то, що ґрунт, в котрім копаю, за м'який і грозить засипанем робітникам. Властитель постановив перестати даліше копати, але киричний майстер Салаціньський упер ся робити даліше і невірив висказови інженера. Він докінчив класти цембрине і перед кількома днями спустив ся рано до кириці з своїм помічником Квятковским, щоби кирицю докінчити. Однак ледве станули оба на долині, обірвала ся земля і засипала обох деревом, камінем і гліною. Нещасним попішили зараз з помічником, але коли їх відкопано, оба вже не жили. І Салаціньський і Квятковський полишили численні родини.

Жіноче войско. Американські днівники доносять, що на поміч повстанцям на Кубі прибув відділ жінок під начальством панни Мартині Герандез Перез. Жінки перед трема тижнями напали на Іспанців і побідили. Панна Перез, довідавши ся, що відділ іспанського войска недбало виставляє сторожу, рішила напасти на него. Коло 4-ої години по полудні она зі своїм відділом вийшла до містечка. Сторожу з 12 іспанських жовнірів коло брами напали жінки шаблями зовсім несподівано, а потім перейшли улицями містечка, вєрда рубали іспанських воїнів. В Пляза заатакували они 200 Іспанців. Ті вистріляли і вбили три жінки, але бачучи по їх стороні перевагу, утікли до бараків. Тогді жінки почали за ними гнати і вбили вісьмох жовнірів. Онісіа вернула ся до іспанських магазинів, забрали з них оружжя і відїхали при ємні кубанського народного гимну. Панна Мартині Герандез Перез, начальниця того відділу була до тамтого року судженою капітана революційної армії, а що Іспанці его зловили і стратили, то она постановила помститись на них. Почала збирати відділ з жінок і дівчат, котрих кожду в який небудь спосіб скривдили Іспанці. Кожда, вступаючи до того відділу, мусіла зложити присягу, що не пощадить ні одного Іспанця. З таким то відділом, уже від кількох місяців оперує панна Перез в окрузі Ремедіос і добре дає ся в знаки Іспанцям.

Задержаний дарунок весільний. Корабель, що его султан мав дарувати чорногорській князні Олені з нагоди єї вінчання, задержано в корабельних верстатах одної австрійської фірми, а то з причини, що султан за него не заплатив. Властитель корабля хотів вже продати корабель якомусь багатому Маджрови, але від султана прийшла телеграма, що довг в сумі 300.000 фунтів (3 мілїони зр.) заплатити на весну. Не лише сам султан остає в грошевих клоцях, але й в державній касі такі пустки, що нема з чого платити воюкам грошій і они просто жебрують по улицах Царгорода.

Просимо панів учителів в тих околицях, де ширить ся еміґрація, аби новинку „В світ за очі“ перелітали селянам у своїх селі. Кожний їм за се подякує.

Телеграми „Буновини“.

3 дня 5-го листопада 1896 року.

Відень. Нині відбув ся єлюб архієпископа Марії Дороти з князем Орлеану. Панове були одягнені в стрій цивільний (фрак), жених був в тоалеті салонній, мав ордер золотого рука. Молода мала корону з брилїантів, подаровану французькими дамами. На єлюбі були всі австрійські міністри а з угорських ті, що були у Відні.

Відень. Бюджетова комісія прийняла 22 голосами против 3 внесення субкомісії, щоби прийняти проект інвестицій.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка
тепер через набуте найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушову ч. 12*, другий вхід також від *улиці Зеленої ч. 11*.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко співзасид сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

а виразеним персоналом неї фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи галітерійні, друк на стижки до віниць, окрасу до гасовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8—10

з поважанем
Кобжинський і Канюк.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валога ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовенству і всім вірним через Впрєсєв. Митр. і Преосєв. Еп. Ординариати всіх трєх галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сєйчас по пожарах, а договори заклєчені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Позїсє „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотєчних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбїнацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котрє дає як найкористїйшї усаїва і видає позїсє і кїтї в рускїм языкї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третїх лиць вкїлади до опрєдєленїя по 5 процєнт. Гваранція цїлєвогата. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, ріллях від тагарів, на порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошенє о удїленї аґєнцїї в місцевостях, де „Дністер“ не є встїпленїй, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобжинської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімь, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою не рекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією відзначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати зовніданє О. Я. Кониського „В день святаї волї“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галина „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбрателїв, гостей і публїку, що я перебрав існуючий досї під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатєсїв

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагодї складаю сердєчну подяку за довїре, оказанє так часто попередній фірмі, і прошу укїліно, мати те саме довїре на дальше і для мене, при чїм запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о частї замовленїї і пишувє

з поважанєм

Стефан Гаїна.

Приватна клінічка хїрургїчна

(Приватна клінічка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерит. оператора п. х. хїрург. клінічки університетської

Вїлорога-Гусєвєвєра у Віднї

находиться ся

в Чернівцях, улиці Менґєра ч. 25.

В справі прийняття хорих і живих інформаций треба удавати ся до упрївїтєля приватної клінічки Д-ра Квятковського в Чернівцях, улиці ратушовї (дїм Вїлорога-Гусєвєвєра.) (59—100)

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

заклєченїя х-ром Гр. Величєнєм, видана товариством „Просвїта“, з виконанїя з літографїчним закладї Андрїя Андрєйчєна у Львові.

Книгарська ціна карти, накладеної вже на позолотї, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвїти“ і передплатників „Зорї“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвїтї“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и											
	посліпні			особові				посліпні			особові			мінані					
до Чернівців										з Чернівців									
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Святинна	1128	.	.	657	1028	550		До Святинна, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538					
3 Букарешту, Яє, Сучави, Гілоки	329	.	.	912	1000	523		До Гілоки, Сучави, Яє, Букарешту	1203	.	.	717	1048	816					
3 Новоселний, Садагурі	.	.	.	.	.	.	1113 950	До Садагурі, Новоселний	.	.	.	.	.	.	430 621				

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечєром до 5 год. 59 мїн. рано. — Серєдно-європейський час рїзнять ся від львівського о 36 мїнут, а від черновєцького о 44 мїнут; коли на залїзницї є 12 год., то на львівськїм годиннику є 12 год. 36 мїн., а на черновєцькїм 12 год. 44 мїнут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучанїча.

За редакцію відповїдає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 зр.
в бюрі газет Л. Героніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходять ся в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 зр. від стрічки;
а в „Надїсанім“ по 10 зр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Письма від селян.

Селянин про єввященіків-румуїзаторів.

В письмі другого селянина читаємо о єввященіках-румуїзаторах, то єсть о таких єввященіках-Волохах, що руский хліб їдять, а з Русинів хотять поробити Волохів. Він починає від такого разячого прикладу:

Наш панотець-Волох говорили в церкві проти горівки тай так людям серце зрушили, що ті аж плакали. Справді, то нам подобало єя, бо кільки то гроша їде марно на горівку! Але приходить наш панотець з церкви до дому, розповідає жінці, як люди плакали від проповіді, і каже собі дати порцію горівки, бо такий трудний, аж єму горло від проповіді висхло. Випив порцію, як кулак — і вже єму лекше. Але була при тім слуга, що перше слухала проповіді, а тепер виділа порцію в руках панотця — от она й розповіла людям, що панотець також не горівку. Не великий то гріх, може і панотець випити порцію, тільки най би так людям не відряджував, що ті аж плачуть в церкві. Але то так нераз буває не лиш з горівкою, а й з иньшими річами. Каже нам наш панотець любити всіх, навіть ворогів; а він сам Русинів не любить і де тільки може,

там шкодить їм. А ми то бачимо і яка нам наука з того?

Ви писали нераз у своїй газеті, яка нам біда з чужими панотцями, що нам на руску читальню ворогують і нераз волять з жидами йти в купі, як з нами, рускими мужиками. За то на вас, як нам розповідають, дуже в'їдають волоскі і иньші газети, що ви ніби не шануете наших панотців тай до унії тягнете. Але ми знаємо, що у вас такої думки не було і нема, що то самі волоскі панотці прозивають нас уніятами, хоть ми такі православні люди, як они; а ті панотці нехай перше самі себе шанують, коли хочуть, аби їх люди шанували.

Є панотці такі, що ми за ними і в огонь скочили би — против таких ніхто не повстає, бо они правдиві слуги Божі, — а є знов по руских селах такі, що я не знаю, чому би не можна о них писати правду. Адже то і старий панотці з резиденції в Чернівцях повинні би знати, що лїпше довідати ся правди і порадити, аби панотці були добрі, ніж закривати злі вчинки їх, а може ще й боронити їх.

А ті злі вчинки найдуть ся і в наших панотців-румуїзаторів. Що нас найбільше в них разить, то се, що як ми, мужики, хочемо заложити собі руску читальню і вчити ся, що они зараз против нас. Та найби собі вже самі і були против чи-

тальні, аби тільки людей не баламутили. А то най тільки в яким руским селі повстане читальня — ого! перший зараз стає против неї єввященік-Волох або Москаль. Та давай далі людей, що закладають читальню, висьмівати, ріжними словами прозивати: „Ти галіція! ти уніят! ти хочеш на унію пристати!“ і таке иньше. Навіть в церкві у фелоні при службі божій забувають ся і всьляко називають нелюбих собі людей, машкарять їх, у церкві політику провадять; а що вже дома і на улиці — то й не казати. Дехто-ж з селян гадає собі, що панотець спасенне діло робить, називаючи всьляко читальників — і давай собі також від читальні сторонити та читальників прозивати! В таким селі не щадить ся вже ні старости, ні родини, один другого переслідєє, один другого по судах тягає, в селі повстають дві партії, а на чолі партії противної читальні стає хто? — панотець. Якже то нас не має боліти? Чи то по християнськи, коли сам панотець єє незгоду в селі? А хто з тої незгоди поміж двома користує: дурисьвіти, жида, злодій двірники і иньші.

Нашим душнастирим ми би нічого не жалували, як би они нас добре пасли. Бо звичайна річ: зробить панотець щось добре для села, то село й для него повинно щось добре зробити. І коли панотець добре дбає о селян, то й єму самому з тим до-

39)

ФРІЦ РАНДЕЛЬ.

Новість з норвежского

Кр. Вітергрієльма.

(Конець).

Се було справді заманююче. Вирочім удало би ся також забавити ся в рід *rouge et noir*. Як би тепер потягнув вітрила, а вирочім веслував, як треба було веслувати, то могло би все залежати від гри щастя, але трохи партаства було би в тім, подумав з усміхом. А потому притвердив вітрила, але такої не виглядало, що постигне єго судьба, бо вже два рази напружили були два удари вітру всі свої сили, але такої їм не удало ся. Подумав, що видко сам мусить удавати судьбу.

Коли спостеріг, що має надійти третій удар вітру, що ще грізніше заповідав ся, потягнув мимовільним рухом виправного моряка знов за вітрила. Они стоали твердо.

Коли човно перекинуло ся на бок і він почув, що вода лєє ся понад него, було тільки одно, що стануло перед єго душею: ратунок; все иньше уступило нагле з пам'яті, мов би ніколи не існувало. Передоєм думав про се, що би не пішов під чайку, а потому, що би відстав ся зі шнурів. Се були єго перші, неспішні думки. Але як виплинув назад з води з боку чайки, почув, що єго одно рами придержувала ли-

ва, чи що оно могло там бути. Він не міг увільнитися від того, а треба було як найскорше свіштити ся. Потягнув сильно і думав, що увільнив ся, але рами боліло єго сильно. Положив ся на крижі, що би плисти, а в кишені шукав за пожитком; але він мав на собі візитовий одяг і не було вожика при нїм. Хвилі були дорогі, ливни вже ішли під снід. Керма чайки лежала на верха, але чайка повинна би плисти задля непромокаючих переділок, і тому він мусів відстати ся на гору. Вхопив ся за чайку, що би висадитися на неї, але ліва рука не хотіла слухати, і боліла нестерпимо, як хватив за човно. Рука була зломана.

Тоді не було иньшої ради, як найти конець шнурів; обвинув ним своє праве рами на випадок, що рука могла би змучитися і не мати сили до тримання, бо море було не трохи неспокоїне.

Донерва тепер пригадав собі, що він сам хотів такого, але було в тім щось дуже дачне, що би потовути у воді. Не міг рішитися, що би пустити ся шнурів. Ух, се повільне потананє, ні!

„Ратунку!“ Прещінь мусить хтось почути сєй крик. Тому лежав на переді чайки, міг тільки до берега дивити ся, і не видів ані вітрила, ані нічого иньшого. А буря надходила чим раз ближше, ставало чим раз темнійше, а глухий трім давав ся чути, виправді без блискавки, але чим раз сильнійше.

Вітер змагав ся, віяв понад керму зпроникаючим свистом, море докола спаженіло, а під

чайкою було чути глибоке, хлипаюче, глухе плюсканє, таке правильне і одностайне, як пендель стародавнього годинника.

„Ратунку!“ — Коби вже раз блиснуло, то тогди міг би побачити, чи єсть яка поміч близько. Перед близько годинною переплив сюда через фюрд Готенбурекский парохід і тепер не було вже як сподіватися якого корабля. Він не чув нішого звука крім вітру, моря і грому; се мінало ся в голосний шум, що наповняв єго жалем. Се-ж тревало цілу вічність! А потому прийшла на-конєц буря. Переходила власне понад ним. Блискавка освітіла все так ясно, як в день, і зараз потім наступив громовий лоскіт. Єму здавало ся, як би се тріщала чайка, а море успокоїло ся наче прибите бурєю.

Постановив чекати на сльдоую блискавку і уважати, чи не побачить яких вітрил над водою. Але він видів все иньше, дерева на верхах гір, кожний дімок з осібно на горбах, шумлячі філі коло островів і при берегах, та дві білі мєви, що свішили ся до суні. Як би яке одиєсь вітрило або яка чайка знаходилась на морі, був би єї побачив, але він не видів нічого.

Мимо того найшов немов товариство в тих блискавках і в тім грімі; они переривали одностайний кипучий шум докола него і відділяли єму хвилі, в тім безмежнім часі, а опісля він міг виглядати за помічю. Мусіло бути тепер коло півночі, а буря тревала так довго, думав.

„Ратунку!“ кликав по кожнім грімі; може

бре. Але у нас дуже часто буває так, що чужі нам панотці вміють нас тільки стричи, а не пасти. Они так, як ті таїдні ремісники, роблять лиш, аби з рук дати, а чи та їх робота добра, їх то не обходить, коби лиш самі по паньски жили. Найліпше то Гуцул або Липован каже: „Панотче, дійте нас і стрижіть, але за то нас добре пасіть!“ І не дармо можна від Гуцулів або Липованів, як до нас з якою марфою прийдуть, почути бесіду: „Ваші панотці вміють вас тільки стричи, але пасти не вміють і не хочуть. А ви, сараки, геть помарйли!“ Міг би я вам до того подати прикладів цілу купу, але то хіба на інший раз лишу.

А нині ще вам напишу о уїятях. Дивує нас, мужиків, страх того, чого наші панотці-румунізатори против уїятів і інших обрядів гірші, як против жидів, особливо, коли з людьми інших обрядів не живуть добре. Тоді они показують ся, як які погани. Знаю припадкі такі: Умирає на селі уїят або Поляк. Коли православний панотець жив з ним або з его родиною добре, то каже ему три рази дзвонити, сам іде на похорон і позваляє хоронити на православнім цвинтарі, бо врешті іншого нема. Се, розуміє ся, не є нічо злого, так повинно бути, бо церков учить нас: „Люби ближнього, як самого себе.“ Але от що робить той сам панотець потім: Помре інший уїят або Поляк, з котрого родиною панотець жив у незгоді, то вже він тепер ніяк не дасть ся ублагати, аби позоволив покійника похоронити на православнім цвинтарі, бо іншого нема. Таке трафіло ся недавно в однім селі. Померла уїятська дитина. Православний панотець-румунізатор заборонив в церкві дзвонити і замкнув браму від цвинтаря на ключ, так що уїятський євхаристік чекав більше, як дві години під брамою, посилав дармо післанців по ключ, а коли все те не помагало, казав браму розбити і аж тоді поховав дитину.

На такім похороні певно неоднє слово впало на православного панотця, а таке

слово потім ширить ся, в селі настає недоволенє, недовіре до панотця і до церкви, — а коли потім спитають панотця, звідки то взяло ся, то він замість признати ся до вини, зараз починає гукати на наших черновецьких добродіїв та всю свою жовч на них виливати. Він скаже всюди, що нічоґісенько не винен, що то лиш черновецькі „уїяти“ винні тому. Він почне потім на всілякі струни як найсолодше грати, але то вже ні єму ні селянам не помагає. І так наш бідний мужик пропадає на селі без опіки і без науки.

За таких панотців і на воловій шкірі не списав би всього. А що найгірше, они гнівають ся, коли їм то виткнути. Так не повинно бути! За правду ніхто не повинен гнівати ся, а коли що зле, то радше то направити, як викручувати ся.

УКРАЇНЬСКА ЛІТОПИСЬ.

В Харкові і Київі існують вже від кількох літ так звані „Общества распространения въ народъ грамотности“, се-б то просвітні товариства. Відома річ, що ширити між українським народом найкраще просвіту книжками, написаними на народній мові, бо лише ся мова народова зрозуміла. Можна і треба було сподівати ся, що наступить лише така, а не інша постанова. А вже ніяк не можна було припускати обрусительної постанови і в сїм дїлі, тим більше, що названими товариствами керують люди освічені і, здає ся, не поклонники обрусительної темноти і деморалізації. На чолі харківського товариства стоять люди, що походили з українського народу, котрих батьки вчили не говорили, як по українськи. Ми маємо на гаді паню Альчевську, тепер богату Хлімчу і жінку банкира, та професора університетського Багалія, родом з Київя. Що-ж ми бачимо під їх керівною? Харківське товариство організувало в Харкові безплатну читальню і видало друкований спис книжок тої читальні. Зі спису довідуємо ся, що та читальня має кілька тисяч книжок, та самі они російські, хоч би тобі одна одніська народною мовою українською!... Чи-ж се не глум? Міжтим відомо, що міністерство дозволило на те, аби в народних читальнях на Україні були твори наших письменників Котляревського і Квітки. Та се ще не все лихо: Між російськими книжками згаданої читальні майже

нема книжок про Україну! Є книжка про Радіщова, а нема про Шевченка, про Квітку, про Костомарова; — є Ризина „Повісти из русской истории“, а нема Костомарова „Русская история из жизнеописаний...“ Є „творы Шалера“ і між ними навіть філософії і естетик, але нема творів Шевченка, писаних російською мовою або переложених на єю мову...

Гадано, що се простий недогляд, хоч і доволі чудний недогляд. Сподівано ся, що дд. Альчевська і Багалій поправлять отсю недержоту, а коли нема як і коли того треба, то они повинні (чуєте ин. Альчевська і Багалій, на повинні!) удати ся до міністерства і реалізувати дозвіл, щоб в народній читальні на українській землі були всі українські книжки, дозволені цензурою, а передовсім повинні в читальні бути твори Шевченка.

В Київі взяли, здає ся торік, керу товариства „Грамотности“ в свої руки такі люди, як дд. Науменко (редактор „Кіевской Старини“), Василенко, Лучинський і н. під проводом генерала Косича (колишнього губернатора в Саратове). І тут прокинуло ся щось таке, що тїм же тїм же „обрусеніє“. Маємо тут на гаді паню Павловну, видавати для українського народу книжки мовою російською. Ще не знати, що із сїх заходів буде. Але тимчасом знати, що київський губернатор генерал Тамара тої гаді, що київське товариство не досить впливає обрусеніє, та зачав вже ворогувати против того товариства. З того вийшла війна між двома генералами, з котрих один Тамара не вірить в „благодійність“ другого. Товариство задумало організувати продаж книжок в Київі, Черкасах і Одесі. Треба гадати, що там одякого провади-б ся і книжки українські поруч з російськими. Генерал Косич удав ся до генерала Тамари дозвіл. Але сей пристав лише на те, щоб продавати тільки російські книжки. Заістє, такий дозвіл можна прийняти хіба як глум... Чи не був би справді глум: організувати склад книжок на те, щоб за рік продати десяток букварів!... Генерал Косич написав вдруге до генерала Тамари, щоб сей дав дозвіл організувати склад на продаж книжок що найменше таких, як міністерство дозволило для народних читальнь. Не знати, що на се скаже генерал Тамара і не можна вгадати, котрий генерал виме гору? Чи військовий Косич, чи цивільний Тамара? Знати лише, що сему останньому все і всюди правдує ся „неблагодійність“.

прецінь авє човно находило ся нинішньої ночі на морі, хотай він не міг его звідси відерити. Або чи не находив ся він може недалеко землі, щоби могли его звідтам почути? Его рука так ослабла, що мусів пускити конєць і пробувати плисти, щоби випочати.

Чи справді мало се бути дійсністю, що він стратить тут жите?

Ну, тоді був би конєць і потім punctum finale! Але він не міг дати сему віри: він був прецінь добре приващений до чайки і сам знаменитий плавач, що умів без напруженія дати себе нести воді на крижах, хотай убрале дуже єму тяжило. Вже-ж він мусів знов пробувати вилізти на гору на верму. Лівої руки не міг піднести.

„Ратунку!“ — Чув сам, що захрип, так довго вже кликав. Бура потягла на північний захід і гуділа чим раз даліше і даліше. Ся мішавина шуму і гамору і пїсесканя знемагала его усею своєю одноставністю. Чи-ж ніхто не надійде вже ніколи? „Ратунку!“

Коби так знала его мати, в якім він находить ся небезпеченісті! О мати! Дотепер він не думав про неї. Цілий дитинячий вік, всі ті ясні спомини — се наїшло на него як горячова боязнь, він не хотів умирати.

Бура притихла, воздух прояснив ся трохи, але була ще ніч. Чи була темна ніч тоді, як Аззун застрілив ся? Ні, тоді не був би відважив ся. Мусів бути день і мусів сонце освітити. Але тут в сїй нічній нітмі! Він бачив не-

ред собою Аззума і сей образ не хотів зникнути.

Потому зачав уперто думати про свою матір, щоби позбутись того виду. Вираваї се помогло на хвилю, але з матірю і з дитинячим віком вирінув також Ведель і тепер видів его знов, як проповідав на дронах у затоці, чув его поєдні слова, вітер доносив їх до него — а потому побачив знов Аззума.

„Ратунку!“ Він пустив ся чайки, був прецінь добре приміюваний до неї. Не тільки тіло чуло ся таким слабім, але і гадки станали блідими образами і виступили знов юрбою — мати, Аззун, Ведель, Клара, Августа — він не міг їх відрізнити від себе.

Се не могло так бути довше, він не міг піднявтися ослабленю.

„Ратунку!“ Єму самому видало ся, як би слово звучало слаба. З великим напруженєм хотів він знов за край чайки і єму адалось, як би се вирвало его з того оспалого настрою. Почав знов думати ясно.

„Чи се можливо, що ще щось єсть по тім життю?“

На него наляг страшний, прирний сумнів, і підчас того, як думав над пілою своєю світловою мудрістю, кликав безнастанно о поміч. Не чув, що его голос ставав чим раз тихий і тихий, а нарешті підказав зовсім, коли єму адалав ся таким самим сильним, як его тревога нитискала.

Він навіть не чув більше, як море клекоті-

ло, бо оно утихомирало ся трохи, тай він вже призначав ся також до него. Неначе би чув, що пливе в пустім просторі, не знаючи, куди его занесе.

„Ратунку!“

Остаточно було се такж загадкою: вже-ж прецінь міг бути такий Бог, але невиним се не єсть. Але також не єсть невиним, що нема нікого Бога. А як би був Бог, то через те що не виходить, що жите не має ся кінчити раз на веїх. — Дячого вірили они всі в то — в жите поза гробом?

„Де він находив ся? І що се був за звук, що він почув? Голоси і удари весел. Они могли бути на другій стороні чайки.“ Здалось, як-че би вступило в него нове жите, вадя вирянула знов; він ухопив ся сильно за край чайки. Так він находив ся в воді прирваний.

„Ратунку!“ Чому не чути его? „Чи не хотів его ніхто чути? Як єсть який Бог, то послухай мене — допоможі мені — позволь, щоб почувал мій голос на березі!“

„Ратунку!“ Вже тільки тревога кричала тепер в нім, а голосу не було. Боже, допоможі мені — допоможі! Знов стояв перед ним Аззун і плав его під воду, так що він не міг дикти. — А мати була так далеко, она допоможє. „Мамо, ходи, ходи!“ А Ведель стоїть при ній. Они мусять бороти ся з цілим світом, щоби сїм прибути. Прирвають за нім! — Боже!

„Ратунку!“ — Стало світло дивом, він лежав на шкільній, дошкільній дупі і сів з

НОВИНИ.

Чернівці, дня 6-го жовтня 1896.

Цісар подарував погорільцям громади На-
раїв, бережанського повіта, 500 зр. запомоги.

Презенту на опорожнену гр. кат. парохію
в Пістині одержав о. Михайло Левіцький, гр. кат.
парох в Обертині.

Чому так помалу? Перед двома місяцями
ми звернули увагу управи державних залізниць
в Чернівцях на те, що на новім дворі в Чер-
нівцях замість руских написів є чисто московські.
На відповідне зажадане нашого політичного тов.
„Руска Рада“ відповіла управа, що вскорі бу-
дуть ті написи змінені на рускі з рускою право-
писною. Коли ми се оповістили в нашій часописі,
наробили кацапські газети крику. Але ми ждали
спокійно, бо надіяли ся, що управа залізниць
полагодить скоро справу. Однак на жаль доси
не поправлено всіх написів, бо все ще видно
велику напіву „Выходъ“ і т. п. Не знаємо, яка
причина тому зволіканню з сторони управи заліз-
ниць, бо не хочемо навіть припустити, щоби пу-
стий крик тих кількох „консервативовъ“ мав
управу залізниць наполохати. Ми бажали-б в
інтересі подорожних, щоби написи такі дійсно
поправлено як найскорше.

Доповняючий вибір одного посла з міста
Львова відбуде ся дня 9-го с. м., бо при онго-
дашнім виборі вибрано лише одного бурмістра
Малаховського, а на другого посла голоси пороз-
стрілювали ся.

3 Городенки пишуть нам: Виділ Рускої
Бесіди у Львові дав без жадної причини дими-
сію вдові по старім ветерані рускої драматич-
ної штуки, покійнім Андрію Стечицьким, ледви
кілька місяців по его смерті. Навіть всякі „ар-
тистичні взгляди“ не виправдають того поступ-
ку супротив матері троїх сиріт по заслуженім
члені не приватної, але громадської інституції.
А найліпшим доказом ужиточності п. Стечиць-
кої при театрі єсть те, що п. Касиненко, ди-
ректор театру, котрий вже також забирає ся з
нашого театру і вимовив свою службу, бере п.
Стечицьку з собою на Україну. Разом виїздить
також і п-на Фінцерівна, а поступок Бесіди го-
тов пістити ся на ній самій, бо такі ужиточні
сили не так легко найти. Управителем театру
став п. Ольшанський, режисером п. Янович.

Бідні ті Топорівці зі своїм двірником, зі
своєю славетною радою громадською, зі своїми
злудями та ошуканцями. Що там уже не діяло
ся, а ще біді не кінець. Вчора доніс Двірничук

світлі сонічній. Від часу коли був малим до-
теперішньої хвилі стояло все перед ним в однім
образі, але оно порушало ся в німсь вирі і зро-
било ся чорною, великою кудею, що котила ся
геть і ставала все більша і більша, котила ся
через поля і ліси і далі сюди до него на траву.
Тепер надходить, она роздаєє его, заєдаєє
сонце; се шайв простор світла, а не куля біль-
ше, тільки величезна яма, пуста і чорна. — Але
він не находив ся прецінь на траві, лише плав
в білім молоку і молоко було на усіх сторонах
— а тепер потопав в нім. Він не міг через не-
го нічо видіти, бо оно не було біле, тільки
чорне...

На другий день, як засвітало, надіяли
два рибаки і запрямили перекинену чайку.
Піднявши бланше, завважали, що при ній плав
якийсь чоловік, що правою рукою був прицепле-
ний до кінця шнурів. Він вишавіряв ся на них
отвертими очима, як вода сполікувало его зеле-
нявими філами по лицю. Она надала его тру-
нячий блідости золото-зелену краску, а уста були
брудно червоно-жовті і через те свідчили, що
трун лежав вже від кількох годин у воді.

І тільки всього остало ся по Фріцови
Рандлеви. Про причину его смерті, про его діла
і змагання, про напрям его думок поветали різні
осуди, коли розійшла ся вістка про его смерть.

Переклав Л. Лопатинський.

до черновецької прокуратури, що вночі хтось
обірав касу громадську близько на шість тисяч
зр. Мали то бути податкові гроші і инші. Зло-
дій забрав заставні листи, а лишив як на глум
п'ятку. Три вартівники „пильнували“ каси і
якось злодія не бачили. Що то за злодій, о тім
всіляко толкують в селі; кажуть, що таки якийсь
свій. — Дивуємо ся дуже властим, що до ни-
нішнього дня не полагодили рекурсу в справі ви-
борів громадських. Тепер, заким настане инша
рада громадська, всякі злодії вирабляють, що хочуть.
А злий приклад іде від самого двірника Двірничука.
До всіх тих злих учинків его, про які ми вже
давнійше писали, говорять ще, що він в селі ши-
рить зіпсуте через то, що зводить чужі жінки.
І не знати, коли вже раз тому кінець буде. Чо-
ловік, котрий щось два роки сидів в криміналі
за спроневерене і надужите власті; чоловік, на
котрого підчас процесу о крадіж волів чотири
судії сказали, що і він крав — тепер двірничує
так, що громадські гроші пропадають, злодії га-
дують мимо вартівників, в селі бійки і зіпсуте;
а пан староста на то дивить ся і жде. Німіцї пи-
шуть собі помаленьки та вигідно, не спішає ся,
а ту в селі хоч гнів. Коли власті не поспішає
ся з полагодженням рекурсу, то тепер по тій кра-
дежі громадських грошей готова така біда на-
стати в Топорівцях, якої там ще не бувало. За
довго вже люди ждуть.

Нова залізниця. У вівторок приїхала до
Копичинців перша залізнична машина шляхом з
Тернополя. Очевидно викликала ся подія велику
втіху між доколичним населенням, котре по до-
розі витало машину окликами радости, а в Те-
ребовлі дожидала надїждяючих гостей військова
музика. Небавом, надїють ся, що за 14 днів, на-
ступить торжественне отворені цілого шляху,
котре має наступити в присутності міністра за-
лізниць генерала Гуттенберга. Також має до
кінця сего місяця скінчити ся будова шляху з
Тернополя до Галича.

Черновецька вистава викликала очевидне
зацікавлене між черновецьким населенням. Хоч як
у нас мало интересують ся ще індустрією, то
таки завдяки старанням виставового комітету за
чотири перші дні вистави загостили туди 1100
осіб, значить як на Чернівці досить велике число.
Треба до того знати, що сими днями число
гостей значно збільшило ся, бо і студенти се-
редніх шкіл мають оглянути ту цікаву виставу.
Найбільше цікавлять ся люди електричною ку-
хнею, як то там за кілька хвиля чай вже заваре-
ний або ковбаса готова на столі. Люди, що ще
не мають понятя о електриці, дивлять ся на се
мов на яке чудо.

Загадочна смерть. В селі Крутевичках,
мостиского повіта, найшли минувшого тижня
тамошнього 22-літнього учителя Володимира Кос-
цюлька умерлого на лаві в городі коло его
хати. Груді покійного були прострілені. Позаяк
нема причини підозрівати, що Косцюлек сам
собі відобрав життя, то жандармерія розпочала
енергічні докождження в сій справі.

Мак Кінлей, нововибраний президент аме-
риканських Сполучених Держав, походить з ір-
ландської родини, котра вивандрувала до Амери-
ки ще 1750 р. Его прадід брав участь в рево-
люції під Вашингтоном, а батько президента був
власителем малої ферми, з котрої не мав великих
доходів. Мак Кінлей родив ся в 1843 р., значить
має тепер 53 роки. Малою 17 літ він вступив
на університет, але задля слабого здоров'я му-
сив покинути науку. Коли в 1861 р. вибухла до-
машня війна, він вступив в ряди добровільців,
а яко 22-літній молодець одержав рангу майора.
Офіція скінчив університет і відкрив адвокатську
канцелярію в Кантоні. В 1876 р. вибрано его
до конгресу, в котрім засідав без перерви аж до-
си; в останнім часі він був навіть президентом
конгресу. Він то вступав ся так гарячо за пве-
денем більшого мита на заграничні, значить єв-
ропейські товари, так щоби Америка була більше
свобідна від європейської конкуренції. Его вибрано
в 1891 р. також губернатором малої держави
Огіо і яко такий він гарячо вступав ся за неза-
висимістю острова Куби, де повстанці ведуть
тепер війну з Іспанією. При виборі на президен-
та Сполучених Держав одержав Мак Кінлей щось
о один мільон голосів більше, як его противник
Брайан.

Нова читальня „Рускої Бесіди“ буде отво-
рена в неділю, дня 8-го с. м., в Чорторії в ха-
ті Василя Пилипюка. Основателі нової читальні
просять отсім сусідні читальні і взагалі всіх
щирих людей о ласкаву участь в сім народнім
торжестві. — Щастя Боже!

Незвичайна подорож. На однім пароході,
що приплив сими днями до Плімаве в Англії,
находив ся цікавий подорожник. Єсть то австра-
лійський адвокат Гік, за котрим розписано гончі
листи за спроневерене суми 800 фунтів штерлін-
гів. Его випущено в Австралію за кавцією з
визначі, а він, користаючи з того утік. За ним
вислано в погоню поліційного агента, котрий
слідив его через Нову Зеландію, відтак пустив
ся далше до Аргентини, де прибув на час,
щоби зажадати видана злочинця. Але завдяки
повільності аргентинських властей, Гік утік з
жінкою до Бразилії. Аж тут вкінці прихотив
его агент і арештував, та привіз до Англії,
звідки знов має відвести его назад до Австралії
і віддати тамошнім властям. До Австралії по-
їдуть оба дорогою на Суез, так що і злодій і
агент поліційний об'їдуть мимо волі цілу землю
довкола.

Проміні Рентгена викликали в Португалії
передовсім великий переворот в моді. Першою
жертвою пав горсет, котрого зрекши ся передо-
всім всі двірські дами. А стало ся то в слідуючий
спосіб: Португальська королева зацікавила ся сим
винаходом і казала фотографувати свої двір-
ські дами. На фотографіях показали ся фізичні
збочення від ношеня горсетів. З тої причини по-
ветало на дворі королевої гасло: Геть з горсе-
тами! Небавом зрекши ся всі заможніші Порту-
гальки тої нещасливої горсетки і тепер з досто-
їнством зносять всякі жарти, які дозволяють собі
португальські часописи з тої нагоди.

На оригінальну гадку попав один пастор
в Америці. Він забажав побачити зібрані разом
всі пари, котрі він в часі свого довголітнього
урядування повинчав. А що его дуже любили, то
коли він оголосив в часописях своє бажане, ро-
блено ему з різних сторін улексеня. Товариства
приватні уділили ему своєї помочи, бюра заліз-
ничі дали знижені ціни їзди, а товариства теа-
тральні і музичні обіщали свою участь в торже-
стві. Вкінці надійшов дожданий день і около
300 супружних пар, окружених товпами цікавих
людей, з'явило ся перед пастором. Промовив
пастор, промовило кількох з зібраних, а всі мови
були веселі і повні дотепу. Глядачи так на ті
зібрані перед собою товпи веселих супружів,
тішив ся пастор гадкою, що преці его діло не
пішло на марно. Розрадований і утішений за-
нітав голосно: „Котрий з мужичин не сказав
доси своєї жінці ні одного прикрого слова, нехай
піднесе руку.“ Лише одна рука піднесла ся, а
по хвилі показало ся, що власителем єї був
молодий мужичина, котрого вінчане відбуде ся
допереднього дня.

Телеграми „Буковини“.

З дня 6-го листопада 1896 року.

Відень. Бюджетова комісія полагодила бу-
джет міністерства рільництва, при чім міністер
гр. Ледебур подав деякі поясненя. Потім прина-
то титул „центральна міністерства рільництва.“
Міністер Іавч підісе, що правительство по зможі
уважляє бажане що-до піднесеня штуки, пле-
вання і відновлення старих пам'ятоків, та заявив,
що наукові приготування для археологічних ви-
копів на Вєході вже майже покінчені. За кілька
місяців можна буде мабути прийти до гарних
результатів. Буковинському послову Лунулову
відповів міністер, що для викопів коло старого
замку в Сучані вже зановіджено державну запо-
могу; а що-до відновлення церкви Міроуцької, то
ведуть ся в тій справі переговори, бо можна би
може дешо від гр. пр. релігійного фонду на те
дістати.

Відень. Намісництво долішно-аверийське заборонило ввез волів, безрог, кіз і вівців з кількох повітів Галичини і з вижницького повіту на Буковину задля пануючої там зарази.

Прага. Поспішний поїзд Прага-Берлін виїхав вчора з шии. З подорожних ніхто не ушкоджений; поїзд потерпів сильно. Причина нещастя ще не відома.

Атени. Вчора розпочав грецький парламент свої наради.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлення, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій злочаль переїхало на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улиці мейсеної ч. 11*.

Заразом прибути догозланий фаховець, пан Еміль Канюк як співзасновник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о — в вираженні персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи галантерейні, друк на етикетках до винців, окрасу до гаштовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Прохимо о ласкаві замовлення
з поважанем
8—10 Кобжинський і Канюк.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка операційна)
Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО
«мерит. оператора п. к. хірург. клініки університетської
Білгорода-Гусенбаєра у Відні
находиться

в Чернівцях, *улиця Менцера ч. 25*.
В справі приймає хорих і інших інформацій
треба ухвалити ся до управителя приватної клініки д-ра
Квятковского в Чернівцях, *улиця ратушева (дім Вішоф-
фера)* (59—100)

П. Т.
Отримав честь повідомити шановних від-
бирателів, гостей і публіку, що я перебрав існую-
чий досі під фірмою
АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА
склад корінних товарів, вин і делікатесів
— (заснований 1812 р.) —
а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИХ МАШИН
а десь 1-го лютого с. р. і буду дальше вести від
менею власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку
за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і
прошу ухвалити, мати те саме довіру на дальше і
для мене, при чім запевнюю, що все старатиму
ся задовольнити шановних гостей добірними това-
рами найліпшого сорта, низькими цінами і
уважною службою.

Проху о часі замовлення і пишуче
з поважанем
Стефан Гаїна.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1884 почесним дипломом
п. в. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке „PRZADKA“ (ПРЯЖА) в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публіки свого виробу чисто льняні звисти
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших — веб і біле столове о взорі кистковім і адамашковім;
також доставляє матеріалів на комизетні і найденешні

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення прохимо надіслати просто до Коросна (пошта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібки і ціни на жадане оплатно і відворотною поштою. (11—12)

Якубовський і Ярра,

Чернівці. ринок ч. 5, готель „під Чорним Орлом.“

П. Т.

Маємо честь повідомити, що ми в Чернівцях отворили

— ФІЛІЮ —
нашої

фабрики товарів з хіньського срібла

під управою п. Кароля Шорра.

Склад на дрібну продаж уряджений після великоміських складів з великою естетичною.
Ми маємо на складі і продаємо по найденешних цінах всілякі до сего часу належачі

товари ужиточні і люксові.

Цілковиті урядження реставрацій, кавирень і цукорень з хіньського срібла
і альпак. Особливі спеціальності: церковні предмети.

Слава нашої фірми і добра якість наших товарів для нас поруку, що тутеш-
ня філія вскорі адобуде собі довіру П. Т. Публіки.

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ, столяр-артист

Чернівці

преміюваний

на виставі

ул. турецька ч. 3

преміюваний

у Львові

поручає ся для елегантного виробу церковних, домашніх, саломонних, скла-
пових і галицьких уряджень.

Принймає ся поправки і виконує ся їх як найліпше.

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richter's Apotheke in Prag.

Beim Einlauf dieser anerkannt vorzüglichen,
schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apo-
theken vorrätig ist, lege man stets nach der
Marke: „Anker“.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучманця.

За редакцією відомідає Осип Мановей.

рівну вартість і рівне право всіх язиків; що оно буде стремити до примирення всіх народів і в слід за тим приступити до управління язикових прав в поодиноких краях коронних.

Як бачимо, то чеські послы звернули вже рішучо з дороги опозиційної супротив правительству, а у себе дома змагають до помирненя обох народів. З другої сторони не ховає теперішнє правительство неполаджених питань язикових в поодиноких краях коронних під спудом, а думає рішучо забратись до довершеня своєї програми: примирення народів австрійських.

Додамо до того, що подібний постулат, який поставив пос. Пацак до правительства, поставили наші рускі послы ради державної недавно в пропам'ятнім писемі до міністра справедливости, гр. Глайсхаха, упоминаючись о то, щоби в судах галицьких придержуванось точно всіх тих постанов цїсарських і розпоряджень правительствених, які від 1850 р. були видавані в користь язика руского, а котрі то розпорядження пішли в великій мірі в непамять.

Молодочехи.

З промов молодоческих послів пробиває ся в послїднім часі мирний тон, хоч они свого опозиційного становиска не покидають. Та не лише в тім можна побачити зворот в молодоческій політиці, але також в тім, що они починають позбувати ся крайних елементів, от як недавно д-ра Вашатого. В добре інформованих кругах говорять, що така сама доля жде ще послів Пуркгарда, Шаманека і Сокола. Значить, Молодочехи ладять ся помалу до того, щоб з часом стати правительственим сторонництвом. Они видко пересвідчили ся, що таки більше досягнуть своєю дорогою, як крайною опозицією. Се висказав цілком отверто дня 2-го с. м. пос. др. Крамарж перед своїми виборцями в Геріці. А коли его запитали, чи дійсно перейдуть Молодо-

чехи в правительствений табор, коли правительство введе чеську мову у внутрішнім урядованю і замінене чеського міністра, то пос. Крамарж відповів, що з тактичних взглядів не може сказати, під якими умовами покинуть Молодочехи опозицію. Тут вже цілком виразно заговорено про покинене опозиції, а се мабуть наступить з отворенем нової сесії ради державної на весні 1897 р., коли консерватисти, Поляки, Молодочехи і одна часть лібералів мали б становити правительственну коаліцію.

Розлад в ліберальній лівниці.

Се бачать добре німецькі послы з Чехії і побоюють ся, що правительству дасть Нїмців в Чехії на поталу Чехам. Щоби сему запобігти хоч почасти, они задумали робити правительству труднощі, затягаючи ліберальну лівницю до опозиційного табору. А коли далеко переважна часть лібералів під проводом президента ради державної бар. Хлюмецького тому спротивилась — мабуть тому, що в такім випадку побоюють ся величезної страти мандатів при недалеких виборах — то 25 німецьких послів з Чехії, два з Моравії і два з Каринтії виступили з ліберальної лівниці і мають тепер утворити особну групу. До них прилучать ся вскорі ще кілька німецьких послів. Розлад в лівниці готовий. Се є також знаком для будучої правительственої більшости, бо німецькі послы з Чехії не можуть на жаден спосіб іти рука в руку з будучими правительственими Молодочехами. Ще й се певне, що ліберали вийдуть з виборів у значно зменшенім числі, а щоби свою ситуацію ратувати хоч як-так, они не хочуть цілковито відпасти від правительства, котре все ще признає німецькому народови культурну висшність.

Цікаві вибори.

Долішня Австрія була в послїдніх днях видовищем страшного погрому лібералів при виборах до долішно-австрійського сойму. Склад попереднього сойму був такий, що ліберали мали

ще більшість, хоч антисемітська меншість була досить поважна. Антисеміти вже наперед заповідали, що пановане лібералів в соймі минуло ся і оно тепер дійсно так стало ся. При виборах з ольської курії — замітних ще й тим, що перший раз в Австрії переводили ся на підставі загального, безпосереднього тайного голосованя — перейшли самі антисеміти. А сего тижня відбували ся вибори з міст, з котрих найбільше зацікавлене будили очевидно вибори з Відня. В середу вибрано 21 антисемітів, а 7 лібералів і то в краю. В самім Відні вибрано того дня лише антисемітів. В першій і другій ділянці прийшло до тіснейших виборів, при котрих вибрано в другій ділянці двох антисемітів. Мабуть і в першій ділянці були би антисеміти побідили, однак при тіснейших виборах злучили ся вже ліберали і нова партія соціальних політиків, так що в тій ділянці вибрано трьох лібералів і трьох соціал-демократів. Долішно-австрійський сойм складає ся з 78 послів, а з них є тепер 16 хідичів, 46 антисемітів, 10 лібералів і 3 соціал-демократи; до того ще 3 вірні голоси. З сих чисел видко як найдокладніше, що ліберали побиті цілковито і що антисемітам всего бракує 6 голосів, аби мати аж дві третини цілого сойму. Очевидно мусять серед таких обставин стати крайнім маршалком антисеміт. Доносять, що ним має стати кн. Ліхтенштайн, а заступником маршалка проводир антисемітів др. Люгер.

Сі вибори не остануть також без впливу на становище лібералів в раді державній, бо їх вплив мусить тепер впасти сильно, тим більше, що їм не конче добре повело ся і при соймових виборах на Моравії, тій твердині ліберальній. Там они виграли ще мають 49 голосів враз з хідичами, але се не становить більшости, бо моравський сойм складає ся з 100 послів. Як тепер там справа стоїть, то при голосованю будуть рішати шість членів з т. зв. *Mittelpartei*, котра хизить ся до Чехії. Так відпадає лібералам один край за другим, і мабуть недовго вже будуть великі капіталісти водити на шмуреку всіх інших заступників народу.

Австрійсько-угорська угода.

Серед того розбурханого політичного життя вели ся сими днями дальші наради між австрійським і угорським правительством в справі австрійсько-угорської угоди. Наші читателі знають, що ціла трудність лежить в питаню спільних оплат. Ми про се вже верзали писали і казали, що ціла Угорщина вперто противить ся підвищенню своєї квоти. Аж сими днями перший раз дан ся чути голос підмійний. Бувший міністер швейцарства Естевеш ставав перед своїми виборцями і заявив,

зробив, нема що й говорити; шкани відай знають, що їм свобідно гризти." Так говорили, так дивували ся горожани в Бідунівцях, дивували, а далі їм з диву вишло — перестали.

Возить Гриник Гриників каміне, правильно возить; хоть "калічки" змінюють ся, раз той з одним оком, другий раз і той без того одного ока, третій раз оба, що мали полуди на кождім оці, але добро загальне не оскорбляло ся: цїсарський гостинець з Бідунівч до границі Вічного-Переднівку що тік рівненький, Юда Какалайника що пампук ситенький і пан комісар-вейсмайстер і дорожня-навішник задоволені. Єсть в хаті старого Гриника чим перелюнок укоротати, єсть і на податок, єсть чим і кару шкільну заплатити за двох молодших вітрогонів, котрі до школи справді не ходять, але за того як цілий божиий день або чублять ся в хаті мов когути завзяті, або бушують по чужих огородах, садах, право птиці небесні.

Стали будувати козю, каже Юда до Гриника Гриникового:

— Маєш в мене за кождий день ринського, навіть за неділю, будеш з моїми парубками пісок возити там, де великий міст мурують і великі цегляні доми будують.

Гриник Гриників думав з початку, що жид являє. Жид не явив, дав десятку на задаток. Така великанська грошева сума зневолила парубка, Юді поклонити ся: він адоїмив батьківський, сїраковий капелюх в виді вареного пирога і диво! Какалайника поцїлував в обі руки.

Різ цілий возик Гриник Гриників пісок, каміне, землю при козї, вїтовав над парубками

Какалайника, навіть і д'хати мало приїдлив. Отець купив корову, "перетрає" в тім році стару ділянку на нову, купив кусень поля, а все за ті гроші, що Гриник Гриників заробив, навіть і кожух з красним чорним баранковим виткуванням ковїром за двадцять без двох до хати купив. За кожух справді давали уже нать двадцять, але чи через ошибку, чи може через того, що жид хотів в новім кожусі мужика як будучого вїйта надуті, сям разом шасте чи не шасте стадо по стороні їм: Купив сиродавав з виткуванням, Гриник загорнув на себе кожух з виткуванням ковїром, згодив при свідках, купив могоряч, заплатив без двох двадцять — і провазо.

В тім році Юда Какалайник також розбогатів ся всім на диво, пошив ся добре при будові залізничі і також гроший не ховав під платвою і не закопував в землю: покупив поле майже з цілих Бідунівч, позганий лани, виставив аж три "фільварки" мов себети — один на середній селі, два на обох кінцях; помістив в тих многонадійних твердинях своїх ще многонадійніших синів з сунругами, з виучками, і запровадив добровільну панщину. Гриникови Гриниковому сказав:

— Тепер уже не будеш каміне возити, хіба за "ширварок": дорога уже не цїсарська, тільки новітова; цїсар має тепер козю на війско.

Послїдні пранцальні слова Юдові приймив Гриник Гриників байдужно; він знайшов роботу на свої руки: чи в своїм селі, чи в сусідніх фабриках робив; сокира, ціп, коса, різак в его ру-

ках ходили, мов ялик в торготанвої невістї; працював і даліше на двох своїх старих, на двох молодших братів, котрі о дві голови его переросли і вже парубочили, вже по затїнах річки любовні змови укладали, а на музиках зведно чубили ся.

Часом Гриник Гриників дістав від своїх молодших братів при вечері або при обїді якутку межі очі, або кулаком в груди, але він за того не гнівав ся на них, не лихословив, тільки тихонько виносив ся де в кут спати або йшов до роботи.

II.

Доробив ся Гриник старий найстарішим сином, став лєпше на світі віддихати; хоть молодші брякають, в хаті троха за богато борють ся, то за того первородний на хатних заробляє стілько, славить Господа небесного, що й не потреба більше. Хлібець сьвятий є, бузьба під запічком є, а що найважнійше, адокуції за діти, що не ходять до школи, не потреба платити, — чого-ж хотїти більше? А молодші раз собі леґуни: плетуки мають адорові, єсть з ким поставити ся і так прижіром сусїдові, кумови Василю Носатому і его синови Гаврилови, також Носатому, троха кости подрецкати.

Піхїснудав старий Гриник трїбу обох своїх синів молодших, своїх многонадійних зичарів, показує людям свою потугу, заводить з сусїдами незгоду, глядає собі кулі: то курку обкубе, то пороса пересадить, то чемерніцї за порогатами насипає, то пса понарять, все акує насїсть вигя-

що він годить ся на умірковане підвишене угорської квоти, аби таким способом уникнути втягнення корони в сю справу. Дивна ся аргументація; як би таке підвишене не відповідало простій справедливості! Та все таки добре, що дав ся чути такий поважний відмінний голос, бо се зможе вплинути також на решту Угорщини і може таки прийде до якогось порозуміння.

Вибори в Угорщині.

Угорщина жие тепер під вражієм скінчених виборів до угорського сойму. Остаточний їх результат такий, що ліберали мають 282 послів, 37 е з національної партії, 10 безпартійних, 48 з фракції Комута, 7 з фракції Угрона, а 20 з народної партії. З виборів вийшли побідносно ліберали, бо зискали 65 мандатів — але як? Наші читателі знають з наших новин і телеграм, що для „усмирення неспокойних елементів“ спроваджено до Угорщини військо з Градця, Львова, Перемишля і Чернівців. Додамо, що при виборах убито 24 осіб, а тяжко ранено 84. Зрештою відбули ся вибори... спокійно! Не можна тепер вже подати хоч би маленького образка тих надужит, які діли ся в користь лібералів, бо угорські часописи про се не сьміють писати з обави перед конфіскацією. Про се почує світ, аж коли сойм збере ся в грудні на наради, і ми очевидно подамо тоді в нашій часописі про се ширші вісти.

Руске драматичне товариство.

Новий виді драматичного товариства зробив першими вечерниками, що їх урядив в неділю в комнатах Народного Дому, милу несподіванку черновецьким Русинам. Недавно ми кинули гадку від себе, що би розбудити товариське життя у нашій громаді такими сходинами, а вже успів виді драматичного товариства перевести її в діло. Неділийні вечерники не тільки, що зібрали численний кружок, особливо молодіж, але і одушевили просто усіх присутніх, та заповнили поводжене драматичному товариству на цілий сегорічний сезон.

Богату програму тих вечерниць розпочав голова товариства п. О. Попович гарною вступною річю, де попри прошені о можливу уважність для виконавців програми, котру для короткого часу і не було можна так добре підготувати, звернув увагу гостей на значне вечерниць, що мають виробити злуку всіх сил в лоні товариства для досягненя его подвійної ці-

дає, кому? Та вже-ж не собі, тільки сусідам; хоть сам не змагає, хоть якесь мара все під грудьми тисне, але числить на силу обох молодих лицарів, конечно хотів би ся з ним потрібувати.

Найбільше біди, найбільше наруги виправляє старий Гриник з своїм кумом обмежником, грубим а куртим Василем Носатим: нераз цілий день той з свого, а той з свого порога кулаками собі грозять і аж пінать ся з лютої, але все солодко кличуть ся до себе і стоять на своїх місцях. Ще-ж старий Гриник бодай підбігне аж до плота, бодай всадить з досадою колом по сусідній стрісі, але Василь Носатий ні: стоїть собі в сінях за порогом, виставить із за одвірка ніс як скарбонку громадеку і все:

— Торбію, торбію, не дри стріхи, торбію! А розсадило би тебе, а пук би ти, торбію!... Ходи сюди, ходи, солодонький, сюди, ось ту... ту...

— Боїш ся з носом, серденько, щобсь его не обшкудив? — ренете Гриник. — Видиш, носачику, видиш, як ховаєш ся...

— Що? я бою ся?! — питає Василь і виставляє один ходак як конаницю з сінні.

Якже старий Гриник крикне на своїх синів: „Василью, Ільку, ходіть-но сюди,“ так Василь Носатий сейчас дверми тріс! засуне їх на всі лавки, виїме ключ з засува, і тільки скрізь вікно глумить ся і припрошує его до себе, а люди на улици поза плоти стоять, сьміють ся, аж боки зривають.

Пакостить старий Гриник своєму кумови, сусідові обмежникови що може вигадати: то

ли, артистичної і гуманітарної — плесати руску пісню та руску мову і спомагати доходами з продукцій руских школярів.

Відтак відчитав п. Л. Л. перший акт своєї оригінальної 3-актової комедії „Свекруха.“ Уже в першій акті заняв слухателів інтересний завязок комедії, а жива акція і гарна, закрашена здоровим гумором мова визивали що хвиля ознаки вдоволення серед аудиторії.

Хор мішаний, що тепер виступив на естраду, вивазав ся з свого завдання зовсім вдоволяючи так в усіх трьох продукціях програмових, як описав також в надпрограмах. Немала часть збираних оплесків припадала дірігентови п. Домині, що в такім короткім часі зумів дорівняти своїй задачі.

В слідуєчій потім деклямації відзначив ся п. Б., вибравши на сей раз трудний до віддання устун з Шевченкових „Гайдамаків,“ цілого „Титаря.“ Звичайно неперестають декляматори на першій часті „Титаря,“ де Ярема працає ся з Оксаною, і ми справді побоювали ся зразу, вслухуючись в реві, ліричні тони п. Б., чи стане ему сили віддати драматичний кінець сеї трогачої події. Але з правдиво артистичною природністю і мірою поконав декляматор ті трудности і змалював так само страшно кінець старого Титаря, як віддав ніжно невинне воркотане залюблених молодят.

Кульмінаційною точкою програми був сьпів паві Л. Вправді заздалегідь ми не прикладали звичайної міри до виступу піві Л., яко знаної ширшої публіці артистки-сьпівачки, але те що ми вчера чули, перейшло дійсно наші очікування. Перша пісня Шашкевича „Цвітеа дрібная“ з музикою о. Матюка вийшла в тій інтерпретації так артистично скінчено, що критика може тут хіба розлизитись в найбільших похвалах. Не то нам дивно, що піві Л. так відчула глибоко марну долю проминаючої краси, але що той голос здібний так діймаючи, так пориваючи виразити сам собою такі глибокі зворушення. В другій пісні, котру сьпівачка додала на невмовкаючі оплески і загальне домагане, ми подивлялись знаменитий перехід від веселости до туги і суму. Була се скромна, народна пісенька в Лисенківій гармонізації „Ой не сьвіти місяченьку,“ а в її трьох зворотках змалювала піві Л. дуже удатно загадні настрої. Акомпанювала до сьпіву молоденька п. В. знаменита, а в слідуєчій точці, в котрій виступила з грою на фортеп'яні, доказала великий засіб техніки і зрозуміння музики. Але ті оплески, що посипали ся для п. В., ми поділили-б на дві часті. Бо знаємо з досьвіду, що багато єсть таких, що уважають гру на фортеп'яні мов би тільки якоюсь додатковою точкою концертної

хлопців з села вабить, щобі дізти на его дисципліну стару перед вікнами, то дощівку або гноївку пускає поплід підлогу. Носатому до хати, хаче зловити в свої руки борсука опального.

Коли-ж бо й Василь Носатий хитра руска штуку, не зловив его в матню ніяким підступом. А его син Гаврило ще хитрийший, ще проворнийший, уникне рук лицарських синів Гриникових, але своє робить: хтось одного вечера таракнух стару Гриничку на перелазі колом по стегні, невіста вже не перелазла, занесла її до хати, відлежала дванадцять неділь. Хтось знов зайшов одної ночі до Гриника старого стадоли, попровалював обом сплячим лицарям Гриниковим голви: лизали ся оба знов кілька неділь. Ей біда! Хто то може бути? Всі показують пальцем на Василя Носатого. Ба, але хто его з'їмав, хто его бачив? Навіть стара Гриничка раз каже, що то старий Носатий єї на перелазі колом вгатив, другий раз здає ся їй, що то молодий Носатий: дийди-ж тепер кінца правді, відгадай тоту загадку!

Що верає Гриник Гриників вечером з роботи до дому, то отець, мати з жалобами до него на кума Василя Носатого і на его сина Гаврила. Гриник Гриників одним ухом ніби слухає, другич випускає, їсть саламаху, з'їв, встає, христіть ся, починає „Молитвами сьвятих Отец“... а кінчить „На морю, на білім камені, там переконня стоїть, а в тій церквині сам Христос сидить“... бо покляни перед образами і кладе ся спати, снить солодко о завтрашній роботі.

(Кінець буде).

програми. Тож припускаємо, що тільки половина присутніх оплескала молоденьку концертантку за єї знамениту гру, а друга половина плескала не менче горячо за єї уроду, котрою вчера усіх чарувала. Тож оплескам не було кінця. Сольо тенорове Ордова „Когдаб я зналъ“ відсінване п. С. вийшло дуже складно; не диво, бо п. С. єсть знаним в черновецьких музичних кругах спосібним музиком і рутинованим челістом.

В другій деклямації того богатого вечера виявив п. К. багато знали декляматорського виступивши з кількома гумористичними річами Руданського і Масляка, та тільки памятева сторона не дала ему розвинути усього комізму тих поезій.

Над заповідженими „товариськими забавами“ перейшла охоча молодіж „до порядку дневного“ і пустила ся відразу у вир жвавих танців, що тревали при золотім гуморі до 2 год. по півночі. На другу поділю заповів „забавочний кружок“ драм. тов. неменче займаючи програму, а если би справді, як ми чули, виділа Народного Дому“ схотів свою велику сальо відступити на ціли товариства, то вечерники такі стали би правдивим оживляющим огнищем товариського життя між черновецькими Русинами.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 9-го жовтня 1896.

Іменования. Майстри лісничі Август Бем і Рудольф Шнерльбавер при дирекції буковинського гр. пр. релігійного фонду іменовані радниками лісовими.

Перенесенє. Почтовий комісар в Задарі Еміль Надь перенесений до Чернівців.

Руский народний театр переїздить в середу з Городенки до Снятина. Перше представлене відбуде ся в четвер, відіграють народну оперету „Запорожець за Дунаєм“ і „Вечерники“ в суботу (14-го с. м.) оперету „Пташник з Тиролю,“ а в неділю (15-го с. м.) драму Ів. Франка „Уражене щастє.“

Вільгельм князь Віртемберский помер в п'ятницю вночі в Мерані на серцевий удар. Князь Вільгельм родив ся 1828 р., вступив 1848 р. до австрійського війська, брав участь у війнах 1850, 1859, 1866 і 1878. Він був від 1883 р. до 1889 р. корпусовим командантом у Львові, описав в Градці і дослужив ся ранга фельдцейхмайстра.

Еміграція до Бразилії. Урядова Szegrowitzer Ztg. оголошує: Знов дістали ми певні вісти, що післи дотеперішних досьвідів еміграція до Бразилії показала ся для наших австрійських гороман цілком некористною, що до того кліматичні і культурні відносини, головни в державі Мінас Герраєс, дуже тяжкі; отже мусимо як найбільше відраджувати від еміграції до Бразилії.

Для черновецького університету старають ся буковинські посли до ради державної вже від довгих літ о заснованє медичного факультету. В бюджетовій комісії ради державної ставлено і прийнято вже давно відповідну резолюцію, однак доси вимоги посли від міністрів лише заявлене, що они будуть сю справу мати на увазі. Отже в суботу пригадав нос. Лунул в бюджетовій комісії міністри ту прийняту резолюцію і новитав з радістю вставлене суми 5.000 зр. на будову дому з помешканнями в ботанічній горі в Чернівцях, але бажав zarazом підвищення той суми, аби в тих комнатах могли в літі відбудувати ся практичні курси.

Нове красєе учительське товариство „Volkshamer Lehrerbund“ відбуде в суботу свої перші загальні збори. Головою товариства вибрано носла і члена красєої шкільної ради Єротея Пігулюка. Ширше справоздає з тих зборів подамо задалі браку місця пізнійше.

Замкненє угорської вистави відбуде ся 3-го с. м. в присутності сьпільного міністра війни Крігсшаммера, міністра Калая, всіх угорських міністрів, бана Хорватії, представителів столиці, начальників усіх відділів та комісій, репрезента-

тів праси. Директор вистави Шмідт промавляв до міністра торговлі. Він розвинув погляд на історичний момент, в яким вистава зістала отворена і зазначив досягнені успіхи. Промову его прийнято живими окликами: eljen! Відтак міністер торговлі дякував усім учасникам за прихильність для вистави, згадав теж про її успіхи, а вкінці оголосив, що вистава замкнена. Угорські часописи доносять, що ту виставу в протягу 6 місяців відвідали 3 мільйони осіб. В виду такої участі і зазначених директором вистави та міністром торговлі успіхів можуть Мадяри одушевляти ся і... дефіцитами. Їх на 300—400 тисяч зр., та невдовзі покаже ся більше.

Читальню Рускої Бесіди в Чорторії отворено в неділю, дня 8-го листопада. На се свято прибули з Черновців оба наші посли др. Ст. Смоль-Стоцький і Єротей Пігуляк. На зборах явив ся також місцевий священик о. Кибинович, а також і члени Читальні з Вашківців і люди з Завалі. Слота перешкодила, що людей з Чорторії досить мало явилось на зборах. До Читальні вписало ся членів двайцять кілька, головою читальні вибрано о. Кибиновича, а его заступником начальника громади Тодора Левіцького, старанем і заходами котрого тоту читальню засновано. Чорторія громада невеличка, з. ще до того страшна туча сего року (на самого Панталеймона) знищила все до чиста, шкоди є понад 10.000 зр., тож і людям сего року дуже тяжко, але має доброго священика, а особливо дбального двірника, котрий пазить добра громади як ока в голові, котрий в своїй праці для громади уважає на те, аби по ній лишилась добра пам'ять в селі, тож Бог допоможе, що громада піднесе ся небавом через освіту, тверезість і працьовитість, і стане ще другим громадам взірцем. До розширення тверезості в нашій стороні дуже причинив ся о. Кунчанко з Вашківців. Тепер уже люди не пють у нас так, як то бувало. — Найліпше сподобали ся людям науки наших посли Пігуляк і д-ра Стоцького і они остануть нам на довго в пам'яті. Читальники Вашківські, межі котрими було половина жінки, відслідували кілька пісень народних, і тим показали, що читальні не лиш для того, щоб там читати і освітяти ся але і для забави, що читальні подають чесним і тверезим людям все те, що не годна дати їм кориння. Хоть початок майдан в Чорторії, але маєм надію, що під проводом начальника громади п. Тодора Левіцького збере ся небавом ціла громада в своїй читальні, зложить собі спілковий склеп і касу позичкову і тим стане ратувати ся від біди, яка чим раз більше якось доскулює нашим людям. *Чорторійський читальник.*

Я також! В Угорщині оновідають талу веселу пригоду. Соймовий посол Шіжоль, вже старушок, не хотів більше послувати, але щоб не сидіти безчинно, почав старати ся о якусь посаду державну, бо гадав, що ему за заслугу положені коло добра народу, належить ся нагорода. Отже пішов до президента міністрів і просив его як давнього приятеля з парламенту о надане посади управителя в державних добрах. Міністер вислухав просьби з усміхом, а відтак сказав до него: „Добре, милий друже, дам вам посаду, яку схо-

чете. Але ви, довголітний посол, самі знаєте, що хто переступив 40 літ жити, не може одержати державної посади, хіба за дозволом короля. Отже раджу вам, постарайте ся о аудієнцію і проєсть короля, щоб вам дав veniam aetatis.“ Шіжоль услухав ради, надів на себе свій найгарніший народний одяг і поїхав до Відня до короля. Коли станув перед королем, зашмер ему голос в горлі і він не міг слова промовити. По кількох хвилях мовчання цісар снітав посла, чого бажає. Шіжоль вручив монархові просьбу, а відтак виленетав: „Ваша королівська Милости! я хотів би мати 40 літ!“ Цісар поглянув на него спершу зачудований, але коли кинув оком на письмо і порозумів, о що їде, сказав усміхаючись: „Я також хотів би мати 40 літ.“

Чим ближше надходять вибори до черновецької ради міської, котрі відбудуть ся мабуть дня 1-го грудня, тим більше розвиває ся агітація. Ліберали вже зорганізували ся, заіменували на чотири опорожнені мандати з третього кола своїх трьох кандидатів, а четвертий мандат лишили вільний до розпорядимости Польків. Противники сполучених лібералів, Польків і Русинів скликають тайні сходини, не допускають жадного противника; видно, що боять ся божого світла. Ну, нехай їм буде з тим добре, але ми переконані, що щирий, ретельний і свідомий своєї справи противник так не робить. Міжтим по-встають ще якісь „незалежні виборчі комітети“, котрі скликають плякатами збори до жидівських поп, яких уживають вандрівні артисти.“ Сей спосіб агітації в Чернівцях новий, а доказує хіба, як низько у деяких людей упало почуте людської гідності. Друге коло виборців починає вже також рухати ся. Тут зарисували ся національні ріжниці, однак є надія, що прийде до обоюстороннього порозуміння, так що до міської ради вийде із сего кола ще один Русин. Доси спить лише перше коло, коло богачів. Їм агітації не-потрібно, они всі без ріжниць знають добре, як мають боронити свої багаті інтереси.

Електричний трамвай в Чернівцях буде мабуть аж в зимі готовий. Се для мешканців нашого міста дуже поучаюче, що зі всяких новим заведем у нас зволікають. От як мали завести електричне освітлене, то ставили досі стовпи, а за кілька днів їх витягали, а небавом знов вставляли на тім самім місці стовпи. Або розпочали роботу на панській улиці, все ішло добре: нараз не знати з якої причини покинули, а побігли робити світло на кушнірській улиці, аби пос. Тиміньському було ясно, коли пізно вертає домі від свого „швагра“. Стоїть робота на панській улиці неготова, прийшла осінь і з тяжкою бідою в зимі скінчили роботу. Але з того вийшли для міста страшні видатки, котрі дадуть ся в знаки аж при закінченю всіх рахунків. Тепер їде так само з електричним трамваем. Мав він уже бути давно готовий. Але що то обходить підприємців! Они знають, що мають діло з містом, де не все беруть так дуже докладно... Можна спізнити термін, а громада вже покрити ті видатки, що нароснуть задля того спізнєння... А чи так повинно бути? Чи так мають ся марнувати громадські гроші?

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припорученє Вєч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сьчасно по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Полісь „Дністра“ приймає банк красний у Львові при полицках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає їх найкращіші умови і надає полісь і квітє з руської жинці.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстрованєм з обсяжним портфєм, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опроцентованя по 5 процент. Гаранція цілковита. Удїл по 50 копєк. Полички удїляють ся тільки власителєм реальностей, вільних від тигарів, на поручє двох членів. З поличок відтїгає ся десяти части на удїл.

Зголошенє о удїлєні агєнції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

« Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буквини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімків, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою не рекомендованою 1 зр. 30 кр., з рекомендованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленєм, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями. Купити можна в редакції „Буквини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галли „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте! »

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и											
	поспільні			особові				поспільні			особові			мінані					
до Чернівців										з Чернівців									
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	637	1028	550	.	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	528	.	.			
З Бухарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1090	523	.	До Глибоки, Сучави, Яс, Бухарешту	1203	.	.	713	1048	616	.	.			
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	.	1113 950	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	430	621			

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечєром до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейський час ріжнить ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізницях є 12 год., то на львівськєм годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецькєм 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучачича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходяться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надселянім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Письма від селян.

Допись з Черногузів.

Читав я минулого тижня в „Буковині“, що добре було би, як би мужики писали про свої села до газети. То я прошу прийняти мою допис про село Черногузи коло Вишніці.

Був у нас колись через 15 літ двірником чесний господар Іван Фочук. Напрацював ся він для села, як мало котрий двірник; з всіх сил старав ся, аби збудовано нову церкву, аби заложено читальню і шпихлір. А помагав ему при тім дуже Михайло Понич. Станула в селі нова церква, на будову котрої Фочук позичав гроші сам на свою руку, аби тільки скорше довести єї до кінця, і рахував собі так, що громада ему ті гроші зверне. Нова читальня і шпихлір дуже стали людям в пригоді. Одним словом, за двірництва Фочука ліпші були часи в селі.

Але як то всюди буває, так і в нас стало ся, що від напасти не пропасті! Господар Микола Грибовський не впадовав собі роботу Фочука і давав громаду бунтувати, аби скинула Фочука з двірника і аби не давала своїх паїв на церкву, що на кожного припадала. Не давати гроший

— така річ подобає ся кожному мужикови, хоч би то йшло о складки на дім Божий.

Дала ся наша громада Грибовському підбунтувати, взяла і скинула Фочука з двірника, хоч ему гроший не звернула, і вибрала собі двірником Грибовського. Думали собі люди: коли він такий мудрий, нехай же тепер покаже, що знає, як найліпше господарити в громаді. А він і показав зараз:

Хто позичав із шпихліра зерно, мусів за вигоду робити один день двірникови Грибовському. Ні за що ні про що виставив двох з членів шпихліра на суд, але за то хоч дістав добре почесне від самого судії.

— Прийшли для кого на почті гроші і, аби їх відібрати, треба було потвердження від двірника (бо непісъемні люди самі не вміли підписувати переказів), то двірник Грибовський за таке брав 20, 30 або 50 кр. Треба було кому прибити печатку на свідоцтво убожества, то він за таке брав 50 кр. — Були в селі які спори о межу, о садовину і таке инше, то він казав собі за суд платити по 1 зр., по два і більше. Не впадовало ся то вкінці громаді і 27 людей прискаржили Грибовського в суді.

Як там та справа в суді скінчить ся, знати не знаю, але громаді було вже за багато такого двірниківання і она сгинула

тому чотири тижні Грибовського, а вибрала натомість двірником наново Івана Фочука. І так та громада мусіла перше зазнати біди, аби прийти до голови по розум, що легше було Грибовському на другого нарікати, ніж самому добре і гідно громаду провадити. А ми тепер з нашим чесним двірником Фочуком заведемо собі добрі порядки в громаді так, аби Черногузи були славні на всю околицю.

Нове бук. краєве товариство учительське.

Як заповіджено, відбуло нове буковинське краєве товариство учительське „Bukowiner Landes-Lehrerbund“ свої перші загальні збори в суботу, дня 7-го с. м.

О 3-ій год. пополудни отворив черновецький учитель і тимчасовий голова К. Дубинський збори привітною промовою. Бесідник подякував присутним за численну участь, котра доказує, як дуже потрібне було засноване нового товариства, коли на перший поклик явилось 102 учителів. Дальше обговорив бесідник в короткій цілі товариства, котрі дадуть ся лише тоді досягнути, коли учительство лишиться на боці всякі національні змагання, так що кождий учитель зможе в товаристві доложити і свої старання для добра школи і учитель-

Безжурність.

Налисав

Стефан Шатка.

(Конець).

Ту розгар роботи в полі, ханатня така по кількох недільній слоті, що ніхто не знає ні друга ні ворога, ні арендари ні двора, кождий ханує за своє, а хоть замінити на ниві перекошене, винасене, або щось тому подібне, не глядає за шкідником, не проклинає, бо нема часу іти до вішта, до радників, до таксаторів, лише бере ся до роботи; словом, кождий відкладає штуку правотарську на пізніше, тільки старий Гриник не дарує свого кумови Носатому, він один в Бідунівцях задумав показати не будь-яку штуку. Вийшов собі на обору і говорить своїм обом молодшим лицарям:

— Пождіть, хлопці! я вже найшов спосіб на тих тхорів носатих, я їх в руки тепер дістану; посіть-но сюди за хату того дубове кіле, що Гриник наносив на стодолю.

Забрали ся хлопці з старим до роботи, біють кіле, городять пліт такий високий в півтора хлопа, до вечера загородили Носатого Василя так мудро, що тільки з одного боку для него можливий вихід з хати на поле і то куди? з одного боку стропом, бо задніх дверей нема, на узвию загороджений, а один причолок опирає ся о стодолю Гриникову. Старий Гриник аж руки

затер з великої радости, що прещінь раз в життю удало ся таке величне діло; ні за его вігця, ні за его діла ні прадіда ще такого плота не було на тім заході, плота високого на півтора хлопа і з дубовим кілем. І було чого затирати: щоби, видни, було ходило о спасення всего сьвіта, то не були би Гриники з більшою торопливістю, з більшою пильністю той пліт городили. Оба паробки уже й не вечеряли і старшому братови не докоряли, як звичайно, при вечери, пішли разом з курми до стодоли спати.

На другий день досвіта встав старий Гриник. вийшов своїм звичаєм з хати, зачав кашлати і не докінчив на порозі: весь пліт з дубовими колами був вивалений, порозмітуваний по дорожці, по ровах, по гною. Ціла громада лихих духів ліпшої би штуки не могла доказати. Як зачав кашлати на порозі, так ні вмитий, ні оперезаний скінчив аж у віттовій хаті, летів без пам'яті, щоби его захопити на постелі.

III.

Вішт справді схован ся був перед старим Гриником в сінях до ями, коли довідав ся, о що ходять, але Гриник зараз его найшов; викашлав ся добре в сінях, приступив до отвору ями і повідає:

— Війте, що ви там робите? Перебираєте бульбу? то в нас ще стара бульба? Вилізайте, вате вам ринського, дайте мені таксаторів.

Виліз вішт з ями. — Що робити? думає собі. — Не дам людей, буде мені старий Гриник з синами навестити, буде нападати

кождого дня на хату. Дам людей, не обійде ся без покарання, бо хитрий Гаврило Носатий пустить мене з димом і сусідів, а як добре піде, то сповелють цілі Бідунівці. І так зле, і так не добре. — Політикує вішт, крутить сьмі-туди, то на неділю відкладає, то до суду велить писати, але старий Гриник о панах нічого й слухати не хоче, тільки вішта благає о таксаторів.

Десь лихо надіслало і таксаторів; пішли оглядати шкоду, а вішт не йде; стоїть собі за своїм плотом, дивить ся здалека, що то з того буде? Ого! тільки опинили ся радники коло місця злочину, вже залунала на цілі Бідунівці таксация: бе старий Гриник з обома синами кума Василя Носатого і его сина Гаврила Носатого, відбиває на них того ринського, що дав радним, відбиває і пліт розвалений, все відбиває, все хоче собі нагородити.

Біжуть люди дивити ся на білку, а Юда Казалайник і собі з свого двора хоче дивити ся, та не може, бо дворічний бичок стоїть під віном, вивалив до него язик і лише шибу.

— А кіч, а кіч, ти руске той! — кричить Казалайник. — А кіч, бо око зломив.

Не встунає ся бугай, лише шибу дальше, а другий такий самий стоїть в поблизьїм потоці, глудить на свого побратима, постогнує, має охоту також жидівське вікно лизати.

Вибіг жид на двір, гонить бика, а бик до него: жид хоче до хати, а бик заступив уже двері... Жид утікає там, де люди дивлять ся, як біють Гриники обох Носатих, а бик за ним: вхо-

ства. В надії, що всі учителі схотять працювати в згаданім напрямі, повитав бейсидник ще раз зібраних і виїс трикратний оклик в честь цесаря, котрий учителі повторили з одушевленням. Опісля відспівано народний гимн в німецькій, рускій і волоській мові.

Коли предсідатель зборів отворив збори, поставив уч. Іллї з Вижиці внесене, щоби від цїлого буковинського учительства вислати телеграму до цесаря з виразами лояльності і вірності. Се внесене повитали зібрані гримкими оплесками і прийняли его одноголосно.

Наступило справоздане провізоричного видїлу з его дотеперішньої діяльності, по чім на внесене надуч. Савіцького з Нових Мамаївців висказано уступаючому видїлові подяку через повстанє з місця. Дальше вела ся нарада над видаванем педагогічної часописи яко органу новозаснованого товариства. Дебата вела ся довго і иноді була горяча, а вкінці рішено покищо видавати газету раз на місяць в німецькій мові.

По короткій перерві приступлено до вибору видїлу, до котрого ввійшли: член кр. шкільної ради проф. Єротеї Пігуляк, надуч. Бадазе з Вами, уч. Дубинський з Чернівців, надуч. Іваницький з Нової Жучки, надуч. Камінський з Чернівців, уч. Кайндль з Чернівців, надуч. Шорш з Садагури, уч. Шульц з Чернівців і надуч. Зугасевич з Заставни. Касовими контролерами вибрано уч. Фаєрверка з Чернівців, надуч. Малика з Веречанки і уч. Руснака з Чернівців.

Послїдню точку програми становили вільні внесення, при чім виявилось, що буковинські учителі почувались до солідарности з цїлим австрійським учительством і не хочуть піддати школу під цїлковитий вплив і заряд сьвященства, як то свого часу було у нас. Передовсім висказали збори на внесене надуч. Носієвича з Черепківців своє незадоволенє віденській радї міській за те, що она не відступила німецько-австрійському товариству учителів

салї в новім ратуни для загальних зборів. Уч. Іллї з Вижиці бажав, щоби предсідатель зборів подав до відомости резолюцію иньших учительських товариств супротив рішень сольногогородского віча католицкого. Предсідатель заявив, що всі учительські товариства в Австрії спротивили ся рішучо відданню школи сьвященству і рішили резолюцію, в котрій жадають задержання теперішнього стану. Збори одобрили се поступованє своїх товаришів по чину і прилучили ся до тої резолюції.

По вичерпаню дневного порядку подякував уч. Меркер з Глибоки предсідателеви за оглядний провід зборам, по чім предсідатель уч. Дубинський попрощав присутних в сердечних словах.

Вечером відбули ся ще товариські сходини членів нового товариства, де учителі при сердечній розмові провели час приємно аж до півночі.

3 широкого сьвіта.

Вже більше як від двох тижнів обговорює європейська праса справу, котру виволікли на сьвіт Hamburger Nachrichten, орган бувшого німецького канцлера кн. Бісмарка. Они виразно оголосили, що в 1884 р. зробила Німеччина з Росією угоду, після котрої кожда з тих держав має бути нейтральною, коли на другу з них нападе якась иньша держава. Однак сеї угоди не упавку кн. Бісмарка в 1890 р. не відновлено з вини тодішнього канцлера Капрівіого, хоч Росія була до того охоча. Очевидно мусїла та віетка наробити багато шуму, бо се означає властиво зраду супротив Австрії. Возмїм випадок, що Австрія з якоїсь причини розпочала би війну з Росією, то властиво після основ тридержавного союзу повинна би Німеччина поставити своє військове до розпорядимости Австрії; а так після угоди з 1884 р. мала би не мішати ся до нічого... Значить, Німеччина не була супротив свого союзника Австрії щирою, а покликуване на „німецьку щирість“ було лише фразою. Нема причини не вірити словам Hamburger Nachrichten, тим більше, що урядова німецька часопись не спростувала сеї віетки і лише написала, що не може виявити урядової тайни. На цїм тим скандаль є добре-хйба се, що знаємо докладно, як погане

поступав кн. Бісмарк супротив Австрії і що тепер дійсно тої угоди вже нема. Тепер отже не потребує Австрія побоювати ся якоїсь зради від свого союзника, бо на се не згодить ся вже теперішній німецький цесар. Але з другої сторони ситають, з якої причини виявив кн. Бісмарк єї страшну тайну? Отже тут можна відповісти словами самого таїя Бісмарка, котрий раз сказав: „Я скінчу якоюсь величезною дуринцею...“ Са хвили, аде ся, вже недалека. Кн. Бісмарк хотїв німстити ся на теперішнім цесарі, котрому не може забути своє примусове уступленє, ну і виявив сьвітоту урядову тайну; але при тїм до всім не розважив у своїм гніві, що властиво показав у найгіршій сьвітї таїя самого себе, бо-ж прецьм він робив ту угоду з Росією, а не цесар Вільгельм II. Тому розуміємо ті голоси обурення в німецькій прасї, котрі домагають ся арештованя Бісмарка. Его поступку в 1884 р. і тепер не можна ніяк похвалити, хоч з того виходить для всіх союзників Німеччини добра наука, за котру треба кн. Бісмаркови бути вдячним.

До Італії наспїла віетка від особного посланця Неразініого, котрий має переговорювати в справі миру з Абесиніями. Переговори закінчуть ся імовірно аж з кінцем сего місяця, а прийдуть до відомости італійського правительства в грудни. Заразом розійшла ся поголоска, що абесинський король Менелік вже підписав був у відпавленє всіх 1300 італійських полонників, однак коли почув о схороненю голандського корабля, котрий віз оружє для Абесинців, італійською флотою, то надер той акт. Італійське правительство готує помирити ся, але в потреби не налякає ся і дальшою війни.

Француский парламент зійшов ся вже на осїнню сесію. Цікава була оногди нарада, коли міністер заграничних справ Гамьото відповідав на інтерпелляцію в справі всхідній. Він зазначив, що всі європейські держави постановили їти згідно в сїй справі і що не бажать розбору Туреччини. Франція очиняє їде рука в руку з иньшими державами і підкре їх змаганя. Сї виводи мусять вплинути на ентасистичні Французїв трохи охолоджуючо, бо они думали, що по гостинї російского царя зможуть наламати європейській політиці такий напрям, який їм захоче ся, а мїжтим міністер Гамьото мусїв виразно признати, що утихомирєне в Македонїї треба завадити не кому иньшому, а таїя Австрії.

Сербський король Александер був при кінці жонти в гостинї у румунського короля, а тепер має вибрати ся до Відня і Риму. Прияте було дуже сердечне, а щира приязнь сїх головних балканських держав виявила ся досить ясно

пив его на своє широке чоло і викинув на купу гною. Котить ся жид по другім боцї з купи в долину, а другий бик вибіг з потока і знов жидом підсунув на верх; той звідси той звідси, підмітують рускі гої своїм „дзедзідом“, мов забавляють ся.

Какалайничка замінула ся з синами, з внуками в дворі, кричить кризь вікно „ратуйче, ай вай, ратуйче!“ Недалеко о кількадесят кроків числять Гриники Носатим ребра, бики Какалайником підмітують що раз то жвавіше, війт за плотом стоїть, кукає, а Гриник Гриників надійшов єдучайно з поля, став коло плота і дивить ся байдужно на того все, мов на ті купи каміня, що колись їх тільки назинав своїми руками.

Стоїть Гриник Гриників, не їде там, де его отец і молодші брати бють Носатих, тільки схопив наган з онанки, прискочив до Какалайника і накрив его. Бики здуріли: десь подїла ся червона біда з цїсесами, — вивалили ще більше свої дурненїї слїзки, покрутили широкими чобілами, постогнали, пішли під оборіг єїно їети.

Вибїгла Какалайничка з своїм табором з двора, вхопила свого пана разом з кафтаном, понесла до лїжка, а Гриник Гриників став, жде, як скінчить отец і брати тоту завязту бїйку з своїм обмежником єсїдом.

Ого! утікає Василь Носатий до своєї хати, але одна рука телемає ся як на мотузку привязана, вже не его!

Ого! вирвав ся яєсь і Гаврило Носатий з рук лїцарських, але не втікає за вітцем до хати,

тільки як приголомшений їт біжить просто до Гриника Гриникового. Підбіг близько, вхопив з купи жидівської колїи дубовий, таракхув Гриника Гриникового в голову коло уха і побїг собі дальше, а Гриник Гриників навіть не застогнав, тільки унав на землю.

— Пой, єсть і тавсання! — вликує аж тепер війт їзза плота — бігме, забив хїона.

Прибігли радні, тавсатори, війт, обступили Гриника Гриникового, а він встав, постунає ся то наперед, то назад, як заспаний, а червоний собі ївброку, нї гулі, нї сляка, тільки дрібку коло уха щось чорного, маленький значок, немов кінцем батога хто нехотячи потягнув.

Постунає ся Гриник Гриників уже лїше, але скаржить ся, що в голові щось дуже пече, а війт тільки головою похитує як над тою шкелею, що всі чотири ноги в повітовім мостї подомала.

Прибіг старий Гриник з обома лїцарями, кричить: — Що ту тає? Хлопцї, не даймо ся!... Най нам з роду не виходить!... Я єму покажу, злодїєви, зараз везу до доктора!...

— Ба, таки вейтї! — каже війт. — Я свої конї тим разом даю, тільки борзо вейтї.

Радники гавнули на віїта, а один з тавсаторів з нїжним нїхоом аж нахилив ся на него, щоби переконати ся, чи голова громадєка везети автономїчної не має горячки.

— Та що ви, війте, говорите? — питає тавсатор.

— Що чуєте: берїть его на віз чим скор-

ше! — відповідає війт, а на уїо шениув радниця: — Виграю на лїотерїю, коли его живого завезете до міста.

І повезли таки зараз Гриника Гриникового до докторів, а доктори своє такеж новїли: один новїдає: „дайте єму горїлки, то вицдорувїє“, а другий каже: „він ще має вїтїнаїцять мїнут найдовше жити.“ Відгадка той другий доктор: тільки напровадили з шпиталю на дорогу, упав під брамою, єсїчина Гриник Гриників, навіть з вітцем не попрацав ся, повезли труна до дому.

Похоронили Гриника Гриникового в его сьвятотїчїї сьвітї по християнськи, але могли тільки дошками накрили, бо нї: мала комісія приїхати. По тижни приїхала комісія в саму лїну, новий грїб води, нїхто не хоче вмерлого з ими тягнути. З такою бідою знайшов війт лїцарих на тоту сївузу, і они витягнули труна Гриника Гриникового з гробу, занесли до трупарнї, стягнули з него тоту сьвятотїчїї сьвітї, а брати лїцарї взяли єї до дому висушити!

Стала комісія труна пороти, показало ся, що череп під шкїрою на пять куснїв розлунав ся, а мозок весь єрвїю захлїпїв. Страх! нїх то була сила витрималости, яке то було жите без єсїти житейської!

В два місяці пізнійше відбула ся кїрна розправа перед судами прасїяними і Гаврило Носатий їїетав нїсім місяцїм вїзницї за того, що забив Гриника Гриникового, а молодший син

також у проголошених тоаствах. Сю поїзду короля Александра уважають початком до звороту в сербській політиці. Іменно має Сербія тепер прихилити ся більше до тридержавного союзу, що очевидно з огляду на теперішнє положення на Балкані є річчю першорядної ваги. Хід прийняття у Відні і Римі подасть прасі досить нагоди, заговорити ширше о сій справі і ми не залишимо тоді поінформувати і наших читателів о сій.

Англія тихо, але консеквентно веде своє діло в Африці. Перед кількома роками стратив Єгипет полудневі провінції в користь т. зв. фальшивого пророка Мадіого. Надармо накликували тодішні військові команди в Єгипті Гордон, Емін і Сягін англійське правительство, щоб оно як найскорше післало багато війська до Африки. Англія зважала, посилювала помалу недостаточні відділи війська, а через те стратила Англія здібного Гордона, багато війська, і полудневі провінції єгипетські. Аж тепер, коли австрійський горожанин Сягін Паша об'їздив Африку і показав Англії дорогу, англійське правительство рішило ся енергійно виступити против повстанців. Ми вже доносили, що єгипетські війська здобули Донголю, а тепер приготували ся до завоювання головного міста Хартума, через що дістали би в руки цілий Єгипет. Вправді то не йде так скоро, бо там нема відповідних доріг, і впрочім треба дуже обережно поступати і стерегти ся перед нападками хитрих Девінів, але Європа не противить ся поступкам Англії і тому небавом оситне англійське правительство свою ціль і то без великих труднощів і страт.

Американські Сполучені Держави мають свого нового президента Мак Кінлена. Про його вибір і его житє ми вже писали в нашій часописі, а тепер хочемо сказати кілька слів, яке значення має той вибір. Сим разом стояли против себе два кандидати: Мак Кінлей і Браун. Сей останній вступав ся за єрбиною валютою і против картелів багатих фабрикантів. Особливо ся послідня точка его програми здобула ему багато прихильників, бо бідніші люди багато терплять від тих картелів. Фабриканти зроблять між собою умову і продають свої товари по такій ціні, по якій самі хотять. Коли-ж хтось виступає против тих картелів, то се означає боротьбу против капіталістів в користь бідних людей. Але вигляди Брауна вили ся слабо, коли в посліднім часі пішла ціна збіжжя в гору і тим поліпшила ся доля рідняків. Вибраний президент Мак Кінлей є представителем американських змагань, щоб на європейські товари наложити велике мито. Тепер же президентови оно ему мабуть не вдасть ся, тим більше, що партія Брауна все

Гриника дванадцять місяців за того, що зломив руку Василеву Носатому.

Василь Носатий як довідав ся о тім на печі, то аж ногами ударив о стелю, дякував Богу, що не повісив ся того рокового дня.

Майже рівночасно відбуло ся весілля другого, молодшого сина старого Гриника. Весілля як звичайно на галицькій Русі цілесеєний тиждень; пили, їли того, що покійний Гриник Гриників придбав трудящими руками.

О покійнім Гринику Гриниковім ніхто нічого не згадував, лише стара Гриниха, коли троха голову загріла, стала плакати та нарікати.

Такий то мені суд, — жалувала ся стара — така то справедливість нині на світі: за мого сина злодій дістав тільки вісім місяців, а за Носатого руку моя дитина пійшла сидіти аж дванадцять місяців... Така то справедливість!... Згадка старої Гринихи про покійника і про несправедливість людеку викинула на весільних дуже нехотенно і викликала такий сміх завзятий поміж сватами о невовинній смерті Гриника Гриникового, що може було би смішило ся знов на колику дубовім, але староста весільний Лебедик положив тому конець. Він встав за столом, повіс своїм чорним, татарським хитрим оком по гурті весільнім і повів:

— Преславні боїри а ще преславніші боїрині! Знаєте ви слова „Печатає ся сей гроб аж до общего воскресенія“, знаєте ви їх, тоді слова не жидівські, не талмудські, а слова божі, рускі?

такі сильна і має свою головну підпору в тім, що ширить ненависть до Англії, так що Мак Кінлейови закидають, мов би він був в службі англійських дуків.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 10-го жовтня 1896.

Іменоване. Окінчений правник Авреліан Балаану іменований концентровим практикантом при черновецькій фінансовій дирекції.

Презенту на опорожнену гр. пр. парохію в Іспасі одержав о. Константин Яворовский з Яблониці.

Посвячене нової православної церкви в Каменці відбуло ся в неділю, дня 8-го с. м. Митрополитого делегата, генерального вікарія о. Ренту, котрий приїхав в товаристві о. д-ра Воюцького, диякона Боки і актуара Завадовського, повитали на двірці в Гайбоці правительствений концентрист др. Тарангул, заступники гр. пр. і гр. кат. віроісповідач та жидівський кагал. В неділю зраня відбуло ся висвячене, а пополудня забавили ся гості в домі каменецького пароха о. Фердєвича.

Непошановане наших свят. Звістно, що наш 41-ий полк ніхоти і 22-ий полк краювої оборони складає ся головню з селян православного віроісповідачя. Коли три четверти цього полку є православних, то прецінь повинно ся шанувати хоч для тих воєнів їх великі свята. Бо що-ж мають собі думати селянські сини, коли бачать, як їх жене військова команда на толоку в саме свято св. Дмитра на муштру і тим способом відбирає можливість піти до церкви? Міністер війни Крігсгаммер заявив був у делегаціях, що воєнки будуть ходити до церкви на богослуження, але якось черновецька команда не дуже журить ся православними святами і воєнки мають хіба вільний час, коли прийде неділя або яке католицьке свято. Звертаємо ся проте до військової команди в сій справі і надіємо ся скорої заради сему лиху.

„Консервативні“ Русини. Було то дня 29. січня 1896 року. На засіданні буковинського союму вичисляв посол Стефанович мимоходом партій в буковинськєм союмі і між „госпітантів“ румунської партії зачислив пп. Тиміньського, Воляна і Бежана, котрих назвав давним німцем, не дуже ясним словом Altruthene, кажемо: не дуже ясним, хоч прийнятим у Німців словом, бо до „старих Русинів“ причисляють і таких,

що мають лише по 20 літ, а до „молодих“ належать і старці. Очевидно мав п. Стефанович на думці сторонництво, у котрого членів то більше то менше проявляють ся пересвідчення москвофільські. На то відповів п. Тиміньський, що він не є ніякий Altruthene, він собі консервативний Русин, так само пп. Волян і Бежан. На се встав п. Стефанович і спитав ся зачудований, що таке властиво є ті консервативні Русини, що они мають консервувати? (Бар. Мустаца кликнув: „віру“!) Тепер віри ніхто не любить з національністю — а коли вже п. Тиміньському так дуже залежить на тім, щоби его вважати консервативним Русиним, то добре; п. Стефанович згодив ся уважати п. Тиміньського типом консервативного Русина...

То стало ся, як кажемо, недавно, бо тому девять місяців. В той сам час дякували „Буковинській Вѣдомості“ послови Волянови прилюдно за те, що він „по книжески“ спомігав сю газету, з чого всі мали доказ, що „Буковинській Вѣдомості“ суть органом сих „консервативних“ послів: Воляна, Тиміньського і Бежана. Тепер же в девять місяців по тім „Буковинській Вѣдомості“ в числі 41-ім кажуть, що п. Тиміньський як був так і є народовцем, лише не був ніколи новоеристом, — але за то они („Бук. Вѣд-н“) признають ся тепер явно, що вважають собі капанство за честь, що з своїм капанством не крили ся і не криють ся. Отсе що найменше щиро і така отвертість мусить кождому подобати ся. Але... але чей не прогнівають ся нервові „Бук. Вѣд-н“ на нас, коли скажемо, що троха минають ся з правдою; минають ся іменно в тім, що кажуть, будто би они не крили ся із своїм капанством, а тимчасом фактом є, що крили ся і з „Православною Буковиною“, правдиво капанською, заводили суперечки такі, як би себе не вважали також капанами, тільки якимись консерватистами. Врешті доказ, чим уважали себе ще недавно „Бук. Вѣд-н“ находимо і в наведених новіших словах їх покровителя п. Тиміньського. Коли-ж тепер „Бук. Вѣд-н“ признають ся до капанства, а п. Тиміньського уважають все ще народовцем, то з того виходить, що п. Тиміньський з товаришами Воляном і Бежаном „перестали мати вплив на „Бук. Вѣдомості“, а се знов є доказом, що політика „консервативних“ Русинів на Буковині взяла в лоб. Се аби всі Русини знали.

В чий інтересі? Черновецьким поліцаєм удало ся винайти трох злодій, що від довшого часу стали небезпечними для ріжних кас на Буковині. Суть то Лайзер Асїє, Петро Янек і Вольф Триф. У них найдено ріжне знаряде, остро набиті револьвери і великі дорожні цінності, що походили з ріжних крадіж. Они признали ся вже до кількох більших крадіж і заявили, що вибрали ся в дальшу дорогу для виконувани своєї „штуки“. Не знати на якій підставі сегодіння Buk. Post в новинах подає, що ті арештовані злодії покрали також гроші в громадській касі топоровецькій. Ся крадіж ще не розсліжена і годі відвертати від деякого підозрінє, яке на того паде...

Вже кілька разів, все наново, старають ся „Буков. Вѣдомості“ вмовити у своїх читателів, що „Буковина“ намалала селян до еміграції і що захвалює Канаду. Ми самі в Канаді не були і з власного досвіду не можемо єї ані захвалювати ані ганити. Але був у Канаді проф. Олеськів зі Львова ще з одним господарем, оглянув все, написав о тім книжку, ту книжку видає „общество им. Качковського“, і ми з неї здали ширше справу в числі 7-ім з сего року. І відтак, коли писали про Канаду, то звичайно покликували ся на проф. Олеськова. Річ не в тім, аби за всяку ціну навіть тих, що можуть емігрувати, відмацати від того; а тільки в тім, аби стримувати бідних, неписьмених, непропорних від еміграції, бо ті погинути, як багато інших погинуло. Сама еміграція не єсть ніяким лихим вчинком, коли діє ся розумно. А щоб діля ся розумно, т. є. щоби правительство само взяло єї в свої руки, о то старають ся ріжні люди вже здавна, хоч доси без успіху. В бюджетній комісії у Відні дня 2-го листопада с. р. заступник правительства, сесійний шеф Кербер, в справі еміграції в Галичині заявив вправді, що правительство займає ся тепер упра-

Ох! знаємо, знаємо — застогнала вся дружина весільна від образів аж до порога.

— Мовчіть же, мовчіть — говорив Лебедик даліше — і запечатайте собі роти ваші грішні боїрські тим, чим хата богата; загатіть їх тим, під чим стіл утїнає ся, а над чим під столом наші пси гризуть ся! Хваліть Бога серцем, а газду словами: покійному „Вічна паміть“, а молодим жєнїхам з води, з роси, шаслива доля і всім многая літа! І так далі говорив проворний староста Лебедик, поки боїрщина весільна кілька разів порядно не зітхнула і не пошалакала ся. На замичене промови здриботів смичний музикант смичком на надитуюваній шовковій „квітці“, ситкар звелів пастуком в продерте сїтє з мосяжними дзвінками і кілками і бас відозвав ся як запалена здова четина — і настав знов спокій поміж посоловізою громадою весільною, тай тільки...

Ага! ще одно: старий Гриник від смерті свого найстаршого сина завовав, займів так, мов би не жив на світі. Сидить годинами в тім куті на лаві, де его покійний Гриник спочинав по тяжкєм труді, і глухий, байдужний на все. Люди одні кажуть, що то з гризоти по покійнім сину, другі, що то его якась лиха совість гризе: а хто-ж то може знати, коли він сам нічого не каже? Може і одна і друге правда, а може одно тільки з них, а може і нічого.

Борислав. 22-го вересня 1896.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для награниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі члени по 6 кр.
в бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Наддніпрянці“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Рада державна.

(Допише „Буковина“ в Відні).

Я допису вам, що молодоческий клуб з виїмкою виключеного Вашатого та ще деяких, як Пургард, Шаманек, Бзорад, Рашиї і Соколь, змінив рішучо свою політичну крайню опозиційну тактику і стає ся звільна утилітаристом, то значить, що послі чеські, не зрікаючись в принципі права свого державного, зрозуміли, що до сего права не дійдуть они инакше, як лиш по-степенно, етапами, не дорогою опозиції, а через розумний контакт з правительством.

Ся зміна зазначила ся дуже ярко на засіданні ради державної 6-го падолиста при нагоді наглого внесення д-ра Пацака в справі заведення чеського языка у внутрішнім діловодстві урядів і судів в Чехії. Ся зміна виявилась і в прасі чеській, котра вже нині розпала ся на два великі табори політичні, табор молодоческих утилітаристів і табор крайньої опозиції радикальної, котру піддержують органи староческого сторонництва, з „Politik-ом“ на чолі.

В радї державній станули при згаданій розправі над внесенем Пацака против себе Вашатий і др. Герольд. Вашатий кинув клубови чеському явно сєй заміт в очі,

що клуб надробляє з гр. Баденім поза кулісами, що не стоїть уже на становиску ухвал зборів чеських мужів довіря в Нїмбургу, де рішено придержувати ся крайньої опозиції; що в червні с. р. клуб не хотів прийняти его наглого внесення в подібній справі та що взагалі послі чеські стали вже правительственными. Не щадив при тім Вашатий острих слів посередникам межі клубом Молодочехів а правительством, іменню пос. Аймови, тому самому, котрий колись дорікав послам руским ради державної тим, що они не дали ся втягнути в антикоаліцію славянську.

Вашатому дав справедливу відправу др. Герольд. Він сказав: „Поважною хвилі, в котрій послі чеські упоминають ся о своє добре право языкове, не хочу я марати відповідей на заміти, а властиво „брехні“ пос. Вашатого. Ту справу з пос. Вашатим розсудимо дома перед лицем народу чеського. Пос. Вашатий веде тут політику на власну руку. Він говорить нині і по чеськи, але лиш на те, щоб кинути на нас болотом.“ Др. Герольд осудив сими словами Вашатого чоловіком, що з простої мести і зарозумілості йде на розріз з чеським клубом.

Не меншою ваги є і той прояв, що фєвдальна шляхта чеська прихилила ся нині рішучо до нової політики Молодочехів. Виявив се на тім самім засіданні ради дер-

жавної пос. князь Фридр. Шварценберг, кажучи, що фєвдальна шляхта солідаризує ся вповні з народом чеським, стоїть на становиску чеського права і що буде солідарно піддержувати внесенє пос. Пацака. Річ ки. Шварценберга доказує, що межі послами чеськими а шляхтою фєвдальною, що до тепер держалась по середині межі Нїмцями а Чехами, прийшло до повного порозуміння. Говорять тут також голосно о тім, що з нових виборів до ради державної в Чехії вийдуть лиш послі, годячі ся на нову політику чеського клубу. Рівно-ж потверджує ся вість, яку подав я вам перед місяцем, що будучу більшість ради державної будуть складати всі Славяни, не виймаючи Поляків, а з ними разом підуть консерватисти всяких народностей, Румуни і уміркована лївиця. В опозиції полишає ся: Нїмці чеські, націоналі нїмецькі і антисеміти.

(Від редакції: До сєй дописи з Відні позволимо собі додати кілька слів. Передовсім впадає тут в очі аналогія, яка заходить межі нинішньою акцією політичною молодоческого клубу а клубом руским ради державної. Як Молодочехи до досягненя своїх головних цілей завернули нині на дорогу утилітаризму, в надії, що сєю дорогою скорше осуцять бажання народу свого, так і клуб руский ради державної зрозумів уже давно, що, не маючи чисельного

Дволичний сьвіт.

Оповіданє

Л. Весткіржа.

У півночку господаря Гроскурта сьогодні якоесь живіше, ніж звичайно в будні дні. Коли-б русавка Ева не була найметкішою дівчиною в селі, то ніяк не могла-б собі поради на стуканє порожніх склянок, а ще менше на всі питання і похвали, якими єй обсипувано. Навіть панотець і учитель, що сиділи а цловим інспектором при картах, знавали карти, аби залюбити на ню поглядати. А Юрген Гроскурт, батько, стояв за шинкарським столом, шаночка у него на костистій голові трохи на бакір і голова сама трохи скося в самосвідомій гордості. „Яке диво, що моя Ева така собі хватська дівчина? Се вона в мене адала ся.“

Сго родичі не були ослі в громадї: сувроти накоренку мужицького, що дуреко-придержував ся пської старини, він сьвідомо заступає поступ, новий час. Він не прикладав ваги до старини, гаддував на невеличкім ґрунті, який у него був, після свого власного розсудку. Він кинув собі із поведінок і давних звичаїв. Що не стояло в книзі законів, того він не визнавав, але він вихисю-вував всі свої сили. Урядив собі гадівство а также і крамницю; вино, яке продавав, сам розводив. Пробував также, хоч правда, часто се му

не удавало ся, садити тютюн, з котрого робив відтак власні цигари. Зависеливий Сруль Леві намовив его побудувати ґоральню, і він єй збудував, — поставити млин над потічком, що повз через его сіножать, і він заходив ся всіми силами і тоту раду винувити. „Глухота се найбільший ворог чоловіка“ було его окликом, а его вся гордість, що він, як чоловік дуже розумний, довів до того, що громада мусіла его, хоч прийшов в село лиш з клучочком в руках, терпіти між своєю старшиною.

„У Гроскуртів думи все при куні, у доньки і у батька, се річ знана,“ сказав властитель вітрака Ганьес і подав Єві свою порожню склянку. „А тепер розкажи докладно, як того було, Ево. То справді бугай кинув ся на тебе?“

„Таже так,“ сказала дівчина, „коли я шла з конем по отаву.“

„Скажи-ж, по що ти двигаєш сама отаву на своїм хребті? Чи-ж вже такі не стало коний в Веттерсгаймї? Коли ваш гідний кулає, то я був би радо запоміг.“

„А так,“ заперили два иньші парубки, „і ми були-б помогли.“

Четвертий парубок, що сидів разом з ними при столі, такий осмалений сонцем, що аж по-чорнів, глянав скося кутиками очий на дівчину, нажав свою люльку і не казав нічого.

„Гідному нічого не вадить,“ відповіла Ева, „але Пилип, наймит, не хотів їхати, довів пастух не віджене череди далше, він боєв ся бугая.“

Отже я рада єму була показати, що нема чого боїти ся —“

„І тоді бугай кинув ся на тебе?“

„Може его моя червона хустинка на голові розлютила.“

„Ну, а ти? Десь страшно перелякала ся!“

„Не було, Ганьес, багато часу, щоб злякати ся, кинула на сказаного кіш і хустку, що его розлютила, а сама в корчі, як лиш могли ноги нести. І се має щастє. Пастух каже, що кіш пішов в дрібні кавалки, а в хустку заповор люто рогами.“

Тепер і той чоловік, що доси не промовив ні слова, розімкнув рот, і коли другі вишипили свої очі в моторну дівчину, набожно подивляли єй, проїхав сухо: „Шкода.“

„Шкода — чого?“

„Ну, коша і нової хустки.“

Єві обкинуло румянцем лице як полемію. „Якже-ж ти думаєш, Петре Галлер, що було мені мудрийшого зробити, ніж се кинути?“

„В дома сидіти,“ відповів наренє слокійно, а що Ева мовчки обернула ся на занятку, додав ще: „Або може ні? Що-ж тепер мави? Отави ні, кіш розбитий, а твого батька із страху могло дуже легко спаралізувати.“

Ева вже більше не слухала. До віконця крамниці хтось зачукав. Учителка зажадала моток бавовни, але се була лиш прилюдка.

„Що ви, Ево, що таким страху вже знов жваве і несеєш помагастє татови і в склені і в господарстві, се чудно, се чудно! Ба, такої, як

значіння в радї державній, для него лишає ся лиш дорога утилітаризму, щоби поступенним розширенєм прав скріпити свій нарід і підготувати в будучности его значіне політичне. Ріжниця лежить лишень в тім, що нарід чеський зрозумів відразу хосенність сеї дороги, на яку вступили его послі, а у нас послів наших окликано „зрадниками“ справи рускої. Аналогія лежить також в тім, що в Чехії опозицію захвалює ще заєдно „Politik“ яко представителька політично мертвих Старочехів, подібно як у нас до опозиції кличуть „кацапи“ в своїм „Галічаніні“ і в органах народоцевчих, хиличих ся туди, куди віє вітер популярности.)

Дяківське товариство.

(Письмо від православного дяка).

Дякувати Богу, що вже деякі наші товариші-дяки перестали по ворожих нам газетах чванити ся своїми відомостями правописними та промовляти до своїх товаришів так, як би они всі розуми поїли і як би над них більших патріотів не було. Справа була така проста — ішло о заповогове товариство — а они з того зробили справу політичну. Чей тепер, коли вже досить напалітикували ся, можна знов поговорити о нашій товаристві.

Статутів нашого кіцманського товариства правительство ще не potwierдило, але певно небавом potwierдить. Поки-ж то стане ся, виділ рознісав картки до всіх дяків на Буковині, аби вступили в члени, але доси жадеи з них ще не зголосив ся. А я певний, що хоч волоскі дяки свого власного товариства ще не мають, але они до нашого не пристануть, бо раз: їм занадто було би трудно з полудневих сторін Буковини їхати н. пр. на збори до Кіцма-

ня, а по друге Волохи не люблять нас і як би навіть вступили в члени нашого товариства, то хіба тільки на то, щоби нас Русинів взяти під ноги. По що їх ще просити, аби вступали в члени? Коли видять, що товариство добре і користне, то нехай самі зголошують ся.

Але я хотів би звернути увагу товаришів передовсім на се: Наші товариші з кіцманського деканату перші взяли ся за сю нашу справу. За то, розуміє ся, кождий може їм тільки подякувати; але таки певно не пошкодило би, а противно помогло би багато, коли би они вислухали, що дяки в інших деканатах думають. І я раджу так: Зійдїм ся ми перше по деканатах на нараду, постановім, як би було найліпше, і виберім по двох делегатів на зїзд такий, на котрий і з інших деканатів по двох приїхало би для спільної наради. Ті наші делегати з різних сторін, зїхавшиєсь н. пр. в Чернівцях, могли би розважити докладно ту справу, чи можна нам числити на членів-Волохів чи ні. Коли би показало ся, що ні, то звин сто наших руских даскалів може сьміло мати своє власне товариство. Крім того можна би там порадити ся, як вести товариство, як роздобувати фонди і т. п.

Нас, даскалів на Буковині, нема так багато, щоби ми могли закладати собі свої деканальні товариства. Нас не буде більше всіх в краю, як около 250. Тому я собі представляю, що в краю нашій можуть бути лишє два товариства дяківські, одно руске, друге волоске, котрі згідно мали би поступати в справі добробиту дяків. Против того, щоби були два товариства, і власти наші духовні не можуть нічого мати, бо они то добре розуміють, що адміністрація одного товариства на цілий край була би за трудна. Вирочім, кажу, як би то все мало зложити ся, над тим треба би перше

порадити ся. А в тій цілі я раджу товаришам перше зїхати ся на нараду по деканатах.

Дяк.

З Раранча пишуть нам: Прошу пана редактора помістити пару слів з нашого Раранча. В нас люди итратили бузи вже надїю на читальню і дехто говорив уже, що читальня пропала. Але дякуєи нашої радї шкільній, що нам до Раранча дала таких ревних Русинів, як директор нашої школи п. Іван Ярошинський, як донька его, учителька п. Євгенія Ярошинська, і ин. учителі Панчак і Русак. Тоті Русини виховані в рускїм дуєї і люблять так свій нарід, мон отець, свої діти. А не так, як поступає собі наш панотець Тарнавський. Він чистий Німець, все читає тільки німецькі газети, а о Цопа то знов самі волоскі. Даскал Павлович, давнійший член читальні в Раранчу, пустив ся на таку дорогу, як п. Тиміньський в Чернівцях. Він собі знову любує в „Буковинських Відомостях“, а не в нашій „Буковині“, котра хоче, щоби одно серце і одна гадка була в буковинських і галицьких і угорських і українських Русинів, щоби любали ся мон діти одної матери. — А тепер ще скажу, що наші читальники хотять змінити свою читальню на читальню Рускої Бесїди. Кілька разів говорив уже нам о. Гелюх, аби ми постарали ся о нові статуті і кілька разів заходив наш п. директор Ярошинський до читальні, заохочувати людей до доброго діла. Він і дав нам на нашу читальню 1 зр., а п. Е. Ярошинська також 1 зр. Крім того директор із свої кинеші дав на нашу побілизні читальню. — Іван Душка, господар.

ни, треба сьвітами шукати. Чи знаєте, що позавчесь сказала про вас паніматка? Вона-ж завжди має тільки нещастя з своїми помічницями. Коли-б я, каже, лиш раз могла дістати таку помічницю, що-дорівняла-б Евї Гроскуртїній, то уважала-б се благословенством Божим. По правді, так сказала вона. Ну, та-ж се вже знає кожда дитина три милї навкрути, що такого гарного ладу, як у Гроскуртїні, нема у жадній хатї.

Ева не могла єї похвали вислухати до кінця. Із шинку чути було злик Стефена Гроскурта. Вона взяла жмїнку бомбонів із слюїка. „Занесїть се вашим дїточкам, панї Гензе.“ Відтак побігла, а бинди від запаски мали за нею.

Ева не ходила а бігала завжди, сусїди не видїли єї инакше як в бігу; навіть до костела ішла вона скорим кроком. Стара Андертиха, що сидїла у свого сина на доживотю, а свого вільного часу уживала до того, щоби в кожнім газдівствї виширирати слабї сторони, казала про Еву Гроскуртїнну, що вона в селї єдина дївчина по серцю Божему, бо

Дївчата можуть тільки на такий час єсти, як голуб потребує, щоби зерно зїсти.

Що при своїй рухливості Ева не була пухля, се ясно, але номимо своєї сухирливості впадала хлопцям в очи вже хочби задля свого батька, а матерї своїм синам не залишали впазувати на Еву. „Бери ся до неї, хлопче, вона вніє гадувати!“ Та якось ніхто ще доси не сватав єї. Ева знала, що вона вартя, а батько ще її підтримував єї в тім, щоби не рвала ся замуж.

„Чекай, мовляв, аж млин поставлю, а тоді можеш виявити свої претенсії.“

Перед дверима шинку обіймало єї заду двоє рук а один голос хливав:

„Богу дякувати, що ти ще живеш! О Боже

милосердний! Що було-б зо мною спротою, як би ти там на єївжати була розітратована. Ніколи жадної річи не годна я зробити хрестий мамі до внодобы, як ти не приложиш своїх рук. Ох, любочко, і нині маю варити єї на лиму повидла з черешень, не лишє мене безпомічну, Ево!“

„Не жури ся“, сказала Ева, вирияючи єї з рук. Вечером приїду і зладжу тобі тий горщик повидлїв.“

„Ево! Ево!“ кликав Гроскурт нетерпачо. Дївчина ввійшла.

„Ево“, шепнув їззда, „я саме тепер бачив візок Оруля Левї на гостиниці, як напертав до Поеддерстайму. Може він відтак свочить до нас задля млина! Прилагоди єї якось з вечерою.“

„Він часто приїжджає задля млина, тату.“

„Ну так, таку річ, видиш, годї так нїби з колїна видумити. Тут що кїльоза дїлї треба щось нового обдумати. Але будуть гроші, будуть гроші, Ево! Посаг для тебе такий, що донька оттого там Єнгельке аж поковне з задрости. Тут, бачиш, не можна скупувати ся.“ Він затрав руки. „Бігай! З тими кїлькома гостями тут дам я собі сам раду.“

Ева пішла послухати на подвірє, зловивши два молодї коготи і відрізала їм голови. Коли стекла кров з них, а Ева повернула з ними до кухні, побачила, що вже на нїю чекають. Дуже молода жєниця з дитиною сидїла коло прїниїка.

„Аннаїза“, сказала Ева і піднесла вїї.

Жєниця винїла змінтий лист з кишенї. „Сет знов писала“, шептала она немов усправедливляючи. „Як схочеш почути —“

„Сет, так. А Франц що завєдїл нї?“

„Нї, Франц нї.“ Аннаїза читала:

„Люба Аннаїзо!

Як ся ти маєш? Менї добре, лишє що мій завєдїл їдять тензу вечеру і я до 11-ої год муму вое помити. Зрештою у містї дуже гарно, але се неприємно, що мій часто, саме коли я недїлю маю вільний вихід, не дістає урзону, бо він сьлужить при 65-їм і тому можу тобі сказати, що дїє Франц Біденвеї, бо він не товче добре справує ся, робить клунї збитки а жєнїрани, сидить часто в арештї, страшно утанє за дївчатами, але то вони всі такі в першїм році — мій Вільгельм дослужує вже третїй рік. І він не споминає, що має певну наречєну, але я сказала Вільгельмю, щоби пустив се межї люди, бо инакше готов ще збаламутити яку білну дївчину. І Вільгельм каже, що бачив у Франца межї єго річями єїтцату мошєнку, сьмію нїнивану з жєвними крапючками: він бере єї лиш в недїлю. А що я знаю, що ти на сьвятки винїла Францови таку мошєнку, то хотїла лиш тобі сказати, що вона ще у него є. Тай тільки, і жалє менї, що нема нічого дїшного. Мужчини занадто лихі. А кляний єя паніматнї пасторонїї і панї учительнїї і Евї Гроскуртїннїї, єї особливно і всім знакомим.

Подороваваю Тебе

Твоє ширя

Сет Фалькїнгер.“

Аннаїза скїнчила і соромливо обернула лист в руках. „Я собі думала, коли-б так отєї недїлї скочити до міста. Бач, у него все ще є моя мошєнка і я завєдїл кажу: у Франца добре серце, лиш дєтєдух — дєтєдух, а покуса велика. — І — а не горда, коли-б лиш нарештї став моїм чоловіком, а-б радо свої ноги відбігла. — Я-б вже була і пішла.“ — Вона затяла ся.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 11-го листопада 1896.

Красивий президент г-р. Гоес виїхав в поїзд до Городенки і вернув сьогодні вечером о 10-й год. назад.

Іменоване. Будівничий ад'юнк при дирекції г-р. пр. реалігійного фонду, Александер Іссескул іменованій інженером.

Вечерниці. Забавочний кружок нашого драматичного товариства устроєне в неділю, дня 15-го с. м., в сали Народного Дому в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2) вечерниці з богатою декламаторсько-музикальною програмою. Особних запрошень не вислав ся, тож всі рускі родини отсім запрошені ся. Перші вечерниці удали ся добре, тож виді драматичного товариства надіє ся, що сим разом вечерниці будуть ще красиві, бо докладає всіх старань до того.

Підвисшене платні народним учителям на Буковині. Хоч урядова Czernowitzer Zeitung не оголосила нічого в сій справі, отже з того жерела не можемо нічого довідати ся, але подаємо сю справу після Bukowiner pädagogische Blätter ч. 20, що є власністю члена кр. ради шкільної дир. Іссескула, отже має певні інформації. Там читаємо: „При кінці засідання краєвої шкільної ради, ще в жовтні, запитав шкільний радник Іссескул, чи є які виглади, що уложений правительством ще 1895 р. закон про платню буковинських учителів прийде сего року під на-ради буковинського союму. На се відповів адміністративний референт, правительственный радник бар. Швінд, що проект закону відослано ще перед роком до виділу краєвого, але сей его не предложив. Позаяк учителі ждуть на ухвалені сего закону, то краєва шкільна рада пішла в сій справі письмо до виділу краєвого. Член кр. шк. ради і виділу кр. бар. Мустаца заявив, що не можна було про закон радити задля великих видатків, які з его введенням сполучені. Податок на школи виносить вже тепер 23 кр. від одного гультена податку, а треба би его ще побільшити о 15%. Предсідатель кр. президент г-р. Гоес вказав на се, що проєкт народної школи залежить від поліпшення матеріального положення учителів, бо лише тоді можна буде мати відповідне число учительських кандидатів з відповідним образованием. Задля сєї причини мусять

найти ся гроші на сю ціль; зрештою сей податок в порівнянню до податку в иньших краях не є такий великий, бо підстава оподаткованія на Буковині в порівнянню богато низша. Вирочім референт вишле, як вже сказано, в сїм змісті письмо до виділу краєвого.“ Нема причини, щоб не вірити сій вістці в Buk. pädag. Blätter, бо знаємо, що лише виділу краєвий, котрий тепер в руках Волохів, спротивляє ся підвищенню платні народним учителям. При відповідній енергії краєвого правительства і ширій підпорі народолюбних послів мабуть в недалекій сесії буковинського союму ухвалить ся той закон. Наші оба рускі послі приложать до того очевидно всіх старань, щоб народним учителям поліпшити їх тяжку долю.

Ревізія катастру ґрунтового. В суботу, дня 7-го с. м., відбуло ся друге засідане краєвої комісії для ревізії катастру ґрунтового під проводом краєвого президента г-р. Гоеса. По перчитанню і справдженню протоколу з засідання дня 30-го липня повідомив член бар. Николай Мустаца яко предсідатель обох субкомітетів для економічних культур і лісів, що субкомітети мали 35 засідань, з котрих богато знавали цілий день і що відбули ся через 24 днів оглядини майже у всіх частях краю. При справдженню рефератів урядових органів про неточности в попереднім оціненню прийшов субкомітет до пересвідчення, що ті реферати не вистарчать для осягнення бажаної рівномірности в оціненню поодиноких громад і округів. Також оглядини на місци не уможливили фахового і річевого сповнення задачі, які поставлено комітетови, а з тої причини треба неоспоримі неточности в оціненню усунути иншою дорогою. При тім ще розважано, що в деяких округах і класифікаційних обшарах змінили ся за послідних 15 літ значно доходи і що сю обставину треба по мисли закону кінче мати на увазі. Для того субкомітет змінив лише в деяких культурах тарифу, щоб тим усунути почасти неправильности в оціненню і зміні доходів. Рудольф Ферро, Антін Кохановский мол., Густав Марін і Вікентій Екль подали іменем субкомітету внесені на зміну тарифу для ріл, толік, лісів і озер, ставів і мочарів. Внесені прийнято. Рішені тарифи оголошувє сьогоднішня урядова Czernowitzer Zeitung.

3 кр. санітарної ради. В понеділок, дня 9-го с. м., вибрано президентом буковинської краєвої санітарної ради д-ра Володимира Залозецкого, а его заступником міського фізика д-ра

Августа Ремера. Членами виділу вибрано проф. д-ра Л. Клайнвехтера, д-ра Е. Міткевича і д-ра Н. Нусбаума, а їх заступниками д-ра Вебера з Радівців і д-ра Целермаера з Вижиці. Палата лікарів вислала до санітарної ради яко своїх делегатів д-ра М. Вурделя з Сучави і д-ра Оттона Блюма з Кімполонгу. Першим секретарем палати лікарів вибрано проф. д-ра Людвика Клайнвехтера, другим секретарем д-ра Е. Міткевича, а касиером д-ра Н. Нусбаума.

Лихвар перед судом. Знає ся, що наші буковинські лихвари і спекулянти кинули ся головою на путилівський судівний повіт, бо найцікавіші процеси перед черновецьким кримінальним судом все походять відтам. За сю дбальість треба путилівському суду, на котрого чолі стоїть повітовий судія Лучаковский, бути вдячним, бо чей же удасть ся вирвати наших Гуцулів з рук жидівських павуків. От минувшого тижня вела ся перед черновецьким судом карна розправа против Зайди Вайслера і его жінки. Річ мала ся так: В селі Пюскі номер перед літами заможний Гуцул Іван Курза і полишив своїм трьом дітям велике господарство та чотири морґи поля. Діти не поділили між собою маєтку, лише завідував ним найстарший син. Він дав господарство в аренду ніби-кравареві Зайді Вайслерові, а сей так дуже привязав ся до того ґрунту, що кінче хотів его придбати собі на власність. Ему сприяли в его намірі обставини. Між дітьми покойного Курзи була також 40-літня Евфрозина, в котрої не всі дома, значить, она придурковата. Она десь щезла з Пюски і вернула аж 1893 р. Вайслер удав ся до неї з своїм гешетом; хотів від неї єї пайку спадщини купити за 35 зр. Але Евфрозина не пристава на таке, бо инші жиди давали їй за ту пайку 100 і 120 зр. Однак Вайслер не впустив своєї жертви з рук. Бігав за нею, все намовляв до продажі, а одного разу вткнув їй в руки 35 зр. і втік. Придурковата жінка прийняла гроші. Але змінив ся в справу єї свяж Полнчук, котрий wraz з конкурентами Вайслера не хотів допустити до продажі. Вайслер бачить, що біда, отже сховав Евфросину в далекий „дом“ свого приятеля, Гуцула Дудика. Там він страхав єї криміналом, так що перенуджена Евфрозина відома згодилась на продаж. Однак Вайслер бояв ся, що его конкуренти по дорозі до путилівського нотаря відібють ему жертву і так гешет не власть ся. Що-ж він робить? Перебрав Евфросину за Гуцула, а що їй Бог не дав проди, то єї ніхто не пизнав; і так зайшли до нотаря в Кутах, бо до Путилова Вайслер бояв ся їхати. Але нотар в Кутах заявив, що не може списати контракту, бо Пюска належить до території путилівського нотаря. Вернув Вайслер з Евфросиною до Пюски з лічим. Та як ему їхати до Путилова, коли на кожнім кроці сховить его конкурент? Мав він у своїм домі темну комірку, без вікна, у місци віддаленім, за кухнею. Там він помістив Евфросину. О своїм побуті в тій комірці розповідає Евфрозина ріжні річі: она в день не виходила з неї, лише в ночи, і то під надзором; страшили єї все криміналом, змушували ся над нею; але — розповідає Евфрозина з втіхою — давали досить їсти і курити люльку (се звичай у Гуцулах). Як довго она була в тій комірці, она не знає, бо в комірці було все темно, отже втратила рахунок днів. Але слуга Вайслерів розповідає, що то тривало „більше як тиждень“. Очевидно мусіло таке трагичне зі сторони жидів зломити хоч би найсильнішу волю придурковатой Евфросини і она підписала контракт у путилівського нотаря, котрим продала свою пайку Вайслерові за 35 зр. Вайслер подав зараз таки о видученє своєї частки маєтку Курзи, але процес ще не скінчив ся. Міжним довідала ся судова прокуратура о всім і оскаржила Вайслерів; а позаяк Вайслер дав Полнчукови задаток 5 зр. на умовлені 25 зр. „за добре свідонство“, то оскаржено его також о підмовленє до фальшивих зізнань. Вайслер перечив всім, а деякі свідки висказували в его користі. Оборонець Вайслерів, др. Стшельбицкий, висказував, що коли Евфрозина прийняла тих 35 зр., то була до контракту зобовязана і о вимушенню не може бути бесід. Суд прихилив ся до доказів оборонця і увільнив Вайслерів від вини і кари. Але Вайслери на кожний випадок не зробили так, щоб християни вважали жидів за своїх приятелів.

Ева прозуміла. „Може нема у тебе грошей на дорогу? Ну, то возьми, дуринку.“

Сягнула в кишеню і кинула два срібні талери на стіл, котрі вхопила захланно Аняліза. „Ні, такого доброго серця, як у тебе, нема ніде на світі. Спасибі, Ево, і ще раз спасибі! Малий і великий Франц тай я дякувати мемо тобі ціле наше житє.“ Вона цілує Еві спідничку і руки. „Ба, ти, не така як другі, ти не гордиш і не глумиш з бідної дівчини.“

„Дявото-ж будь тихо,“ приказувала Ева. „Я завжди кажу: Гріх ошукувати, а бути ошуканим се нещастє.“ При тім нагнула ся, щоб Анялізу поцілувати.

Не могло бути нічого більше нерівного над єї обидві дівчини, Ева зі своєю гордою, устаткованою чистотою, а очима в чудно строго і остро вирізаному обличчю, що споглядали чесно і розумно, але майже холодно, і Аняліза із своїми бдучаючими, чорнявини, палахкотячими очима, а ямочками на ликах, з темно червоними губами, около котрих грав ся майже безнастанно усміх на позовину несмілий, а на половину хитрий.

Віз зайхав на подвірє. „Чи се не коляска Сруля Леві?“ спитала ся Аняліза. „Гляди, Ево, най твій батько буде обережний з паршивим жидиском.“

„Жид такий чоловік як кождий другий,“ відповіла коротко Ева. Відки тій глумній дівці, котра сама не вміла собі поради, могло лиш прийти на думку, що вона осміялась Евиньому розумному батькови подавати раду? Вона вже зовсім не чула Анялізиної несмілої відповіді: „Сей ні, Ево, сей ні! Вір мені! За ним тягне ся нещастє, як хвіст за котом!“ Вона прозуміла, що тепер треба їй спитати ся.

Одною рукою вхопила бритвану зі стіни,

другою горщик, сюда кидала бараболі, там дала трохи масла. Ринки брязчали на кухні, бараболі пласкали в воду, аж вода розбризкувала ся, а краплі на горчичній плиті сичачи розприскували ся, міжним коли масло в бритвані шкварчучи і тріскаючи розливалось ся.

„Мати Божа,“ чути було голос крізь великий галає, „я завжди думаю, що Ева бе ся з своїми горщиками.“

Сміх був на се відповіду.

Ева аж підскачила, як би єї гадина вкусила.

„Він не з лихого серця так каже, дурний хлопчице,“ виправдувала Аняліза свого свовка, Петра Галлера.

Ева здвигла плечима. „Се я вже давно знаю, що я ему нічим угодити не можу. Відколи повернув із своєї великої вандрівки, від тоді про кождо річ у него инша думка, ніж у других розумних людей. Можє бути, що на его полі і черешні сині.“

„Справді, дивним став він, відколи був на чужині,“ додала Аняліза. „Знаєш, се так ему від безнастанної самотности. Але золоте серце завжди було у него — і тепер ще є.“

„Думаєш, се мене щось обходить?“ І Ева знов гримала бритванами, бігала по кухні, то сюди то туди і то саме в той кут, де Аняліза сховала ся перед єї диким завзятем. Кухня була велика, але таким чином стала мала. Нарешті стояла вже мужичка з своєю дитиною в одвірках, а за хвилью і там єї стало тісно, немаче піхали єї за поріг. Тепер вона прозуміла, „Я вже за довго голову тобі клопочу. Бувай здорова, Ево.“

(Далше буде.)

Війна в часі миру. Батальйон війська, зложений з воєнків 40-го і 89-го полків піхоти в Перемішлі, котрі вимагали для умиріння не-супокійних угорських виборців, вернули вже назад, але в дуже сумнімі стані. 18 воєнків 89-го полка є тяжко ранених. Огірчене населення видало на тих воєнків камінем і стріляло в них з револьверів.

Злодій-двірник. Перед судом присяжних у Львові відбула ся сими днями розправа против Семена Чопи, війта з Волиці комарової, в сокальській повіті, обжалованого о сироневірене податкових і громадських грошей та против Корн. Островського, судового диякона в Вишнівчику, перед тим писаря згаданої громади о співучасті в злочині. Чопи сироневірів з побраних податків звиш 200 зр., а своє обманство покрив тим, що випустив з касових книг кілька позицій, до чого помагав ему Островський. Чопи казав, що не уміє читати ні писати і що то все зробив Островський, але той боронить ся тим, що Чопи уміє читати, та що він приказав ему сам сфальшувати книги. По тридневній розправі засудив суд Чопи на три місяці тяжкої вазини, заостреної постом що місяця; Островського увільнено. Оборонець Чопи, др. Горюхін згодосив жалобу неважності на тій основі, що Чопи ще перед судовим сідством умовив ся з люстратором сокальської ради повітової що-до заплати хибувшої суми.

Цукор подорожів. Біднійші люди австрійської держави будуть тепер мати ще більший видаток на цукор, як доси, бо фабриканти цукру підвищили ціну цукру о 3 кр. від кіля. То підвищення не було конечно потрібне, але того вимагала від них найпростіша спекуляція. Правда, що податок від цукру підвищено о 2 кр., але з другої сторони впала ціна сирого матеріалу о 2 кр., так що видатки рафінерий цукрових є цілком ті самі, що минувшого року; отже підвищення ціни цукру є цілком неоправдане. Після обчислень віденської Arbeiter-Zeitung будуть власники рафінерий цукру з того підвищення мати зиску на 9 мільонів зр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 11-го листопада 1896 року.

Відень. Бюджетова комісія ухвалила бюджет міністерства шкільництва і прийняла 17 голосами проти 9 резолюцію пос. Пальфого, в котрій жадає ся для школи ім. Коменського у Відні призначити права публичності, а відкинула 16 голосами против 8 внесені пос. Фукса, щоби з бюджету списати видатки на словінську гімназію в Цилей. Буковинський посол Луц у л обговорив розв'язання середньої школи в Сереті, призначив прийняту резолюцію о заведення волосних паралелок при новозаснованій низшій гімназії в Чернівцях; далі обговорив бесідник докладно по-

діл учительської семінарії в Чернівцях на руску і волоску та стан народного шкільництва на Буковині.

Триєнт. При виборах до сойму тирольського вибрано у всіх шістьох повітах сільської куриї попередніх послів-Італійців, котрі не хочуть брати участі в нарадах сойму.

Париж. Коли султан довідав ся о виводах французького міністра заграничних справ Гаїно-то, після свого секретаря до французького амбасадора, котрий висказав потребу заведення таких реформ, щоби Европа могла бути спокійна о долю Туреччини. Султан наказав розібрати і не-ревести такі реформи: 1) Має ся всі особи ви-пустити з арештів, котрі не є оскаржені; 2) по-ліція не сьміє спокійних Вірменів переслідува-ти; 3) має ся зараз скликати вірменські збори для вибору патріарха; 4) полковник Мазар Бей, що провинив у вбивство П. Сальватора, має стати перед воєнний суд; 5) начальника в Діабені-відкликати; 6) начальникам повітів треба дати принеси, як мають удержати спокій; 7) като-лицькі монастирі, котрі потерпіли шкоди підчас розрухів, мають дістати відшкодоване.

Царгород. Всі амбасадори зажадали енер-гічно скорого переведення реформ на Крети.

С. 17. М.

Не їду до Сиктина, бо не варто. Буду тут. Жду. Чи прийдеш?

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних від-бирателів, гостей і публіку, що я перебрав існую-ючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

а днес 1-го липня с. р. і буду даліше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу ухвалити, яти те саме довіру на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними това-рами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прощу о часті задоволення і пишущу з поважанням

Стефан Гаїна.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокое руске товариство асесураційне, припоручене Всч. Ду-ховенству і всім вірним через Вицеєв. Митр. і Преєєв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, госпо-дарські знаряддя, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого ог-ни за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся одчас по пожежі, а договори заключають ся з першими ТОВАРИ-ствами контраасураційними надають „Дністеру“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліс „Дністер“ приймає банк кредит у Львові при позачках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-їмних обезпечень в Кракові, котре дає як найдо-рощіший усякі і надає поліс і коти в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стока-ришено зареєстроване з обмеженою поручкою, при-ймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опрощення по 5 процент. Гарантія цілювота. Уділь по 50 перен. Понадця уділяють ся тільки власникам реальностей, вілних від титарів, за по-рукою двох членів. З позачок відити ся доси часта на уділ.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Ко-биланської „Царівна“ видана накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, лістки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою перешче-дованою 1 зр. 30 кр., з рекомен-дованою 1 зр. 40 кр. Передмаю до повісті написав Осип Мановей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і бла-городною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітні-ми повістями. Купити можна в редакції „Бу-ковини“. Тут також можна ді-стати оповідання О. Я. Конисько-го „В день святної волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповідання Т. Галицького „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейського годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и					
	посіпні			особові				посіпні			особові		
до Чернівців							з Чернівців						
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломий і Снятина	11 ²⁸			6 ⁵⁷	10 ²⁸	5 ⁵⁰	До Снятина, Коломий, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3 ⁴⁷			9 ⁴¹	10 ²⁹	5 ³⁸
3 Бухарешту, Яс, Сучави, Гайбоки	3 ²⁹			9 ¹²	10 ⁰⁰	5 ²³	До Глибоки, Сучави, Яс, Бухарешту	12 ⁰³			7 ¹⁷	10 ⁴⁸	6 ¹⁶
3 Новоселиць, Садагури						11 ¹³	До Садагури, Новоселиць						

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнисть ся від львівського о 36 минут, а від чернівського о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на чернівській 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під заходом Осипа Бучачича.

За редакцією відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 кр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Геровица в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят 6 год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

З остатних днів.

Комісія бюджетова рада тепер над етатом міністерства просвіти. В тій нараді брав участь і п. Романчук. Передвчера домагав ся він там, щоби низші класи для гімназій і шкіл реальних були спільні. Для заради достачи кваліфікованих учителів для шкіл середніх треба змінити групи предметів, викладані поодинокими учителями. Нарікає ся на переповнене галицьких шкіл, але сему можна як найліпше зарадити заснуванням нових гімназій, а не заострюванням вступних іспитів. Передовсім руске населення в Галичині покривдене на полі шкільництва; доконче треба отворити нову руску гімназію в північно-східній часті Галичини і заснувати руску семінарію учительську у східній часті краю. Вкінці домагав ся бесідник знесення оплати шкільної (чесного). Щоби бути увільненим від оплати половини чесного, повинна вистати „достаточна“ нота з обичаїв і щільности (а не як тепер аж „добра“ нота).

Для наради в справах церковно і народно-політичних скликає львівський митрополічний ординаріат відпоручників деканальних з архієпархії львівської до Львова. Ся нарада стоїть очевидно в звязи з „Католицьким Союзом.“ З тої причини „Діло“

всіма способами старає ся витолкувати своїм людям, що митрополічний ординаріат робить дурницю. А само притім робить ще гіршу дурницю, бо католицькому кардиналові приписує підпиране „католицького швіндлю.“ До чого то не договорюють ся львівські опозиційники, то нераз справді варто послухати і — посміяти ся.

Дневник, видаваний львівським католицьким Союзом, буде називати ся *Руслан* (після Русланових псалмів Маркіяна Шашкевича). Почне виходити вже в грудні і буде складати ся з всіх тих рубрик, які мають інші рускі дневники. „Правда“ перемінить ся на популярну газету для селян. „Руслана“ видавати буде спілка, так само, як „Діло.“ Тимчасовий комітет католицького Союзу вже почав заходи в користь „Руслана.“

„Діло“ каже, що „Руслан“ має вести ся в тім дусі, що „Буковина.“ Мало сказало, але досить, аби виявити свій великий розум політичний. „Буковина“ видає ся передовсім для православних Буковинців, а „Руслан“ для католиків. „Буковина“ видає ся в краю і для краю, що розвоєм своїм стоїть що найменше о кількнайцять літ позаду Галичини, а „Руслан“ буде вступати інтереси одної політичної партії в краю, в котрім політичне жите

вже розвилось дуже широко. Який же ту однакий „дух“ може бути поміж „Русланом“ а „Буковиною“? „Буковина“ може вправді з „Русланом“, так само як і з „Ділом“ мати в неоднім спільний ґрунт, але оскільки буковинські відносини суть відмінні від галицьких, остільки й „Буковина“ буде різнити ся від кожної галицької газети, а не лиш від „Руслана.“

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 12-го листопада 1896.

Іменования. При дирекції пошт у Львові іменовані кондесисти Тома Беневський і Фр. Шнайдер комісарами.

Краєві сойми — мають як довідуємо ся з достовірного жерела — зійти ся в половині місяця грудня на наради, щоби рішити, як мають відбувати ся вибори до ради державної, посередньо чи безпосередньо, а також бюджетову провізорию.

Черновецький магістрат іменував уч. Максиміліана Кайндля надчителем при 4-кл. народній школі на передмісті Манастирисках, а мол. уч. Івана Ольшанського дійсним учителем при хлопчачій 6-кл. школі в Чернівцях при ул. семигородській.

До громадських виборів в Чернівцях прилагодили ся вже ліберали і Польки; одні і другі відбувають збори і замінували своїх кандидатів.

Дволичний світ.

Оповідання

Л. Востокіржа.

(Даліше.)

Ева понесла усмажені курята до хати, де Сруль Леві сховив ся від живої розмови з батьком мов опареним, аби донці як найнижчий поклін віддати.

„Цвіте як рожа, панна Гроскурт! Завсїгди тїшу ся, боли можу побачити єї гарненьке личко і єї сиритні рученьки. Для такої донечки треба дбати, пане Гроскурт, треба дбати. Се обовязок батька.“

Еві не було навіть коли подивувати за ласкавий суд, ані єїсти до вечері. Прийшов післявещь від одної мужички, дві милі дороги віден: троє єї дітний лежить тяжко слабих, нехай-же Ева Гроскурт на милість Божу дасть єї яке добре зіле.

Ева встала спокійно від стола, взяла частину своєї славної аптики в кишеню, вкрьїла ще кавалок хліба собі на дорогу. „Не рада-б я, щоб бідна жінка довго чекала.“

Стефен Гроскурт дивлячись на свою доньку, так розхвалювану на всі застави, аж розливав ся з гордоці. Сруль Леві благословив в зачудованню. „Така добра дівчина! Єї лиш в золоту оправити! Нема рівної єї під небом, так би я адорон

був! А серце з цугру і марципану! Єї мусить колісць бути добре на світі, пане Гроскурт! В неї мусить бути гаразд!“

„Правда,“ сказав Гроскурт; „а щоб єї було добре, то я не злякаю ся ніяких трудів, ніяких клопотів. Моя рука, Леві! Згода! Постарайте ся мені о гроші, а я побудую млин.“

Він був розумний чоловік, Стефен Гроскурт, але Сруль Леві був ще розумніший.

Ева тимчасом ішла долі улицею. Де сиділи люди перед лверима, там кланялись єї, діти вибігали, щоб єї ручку подати, а від хати до хати ішла одна мова: „Ба, Гроскуртова донька, се правдива окраса нашого села, гарна в нутрі, гожа з верхи, як церква у цвітну неділю. Робота аж горить в єї руках, сиритна і розумна, що чусь як трава росте, притім можна у всім на ню спустити ся, вона завсїгди готова з поміччю.“

„У неї правдиво християнська підкора, щирість і правда, — тому Господь очевидно держить свою руку над нею,“ сказав пастор, що обтинав в своїм городі розі, які записала єму Ева з міста. „Вона дівчина безпорочна, чиста і обичайна,“ додала пасторова, що саме дрилювала черешні, які прислала єї Ева. Похвали мов хмари кадила збиралась за нею. А вона ішла собі жваво далі, до кадила привична, навіть не обзирає ся.

Завімів голос вечірнього дзвону. Ще лиш цвіркунці цвіркали боками дороги. Сонце як огниста куля звисало край далесих гір; роса спадала на поля по лівім і по правім боці на

високі вже стебла молодого збіжа, що непорушно стояли в супокійнім воздуху. Мак світнів ся поміж ними як червоні жарові лампочки; прозвично в вечірнім світлі блищав голубий горошок, а білдорожеві і біляві павої замикали всі запавом свої чашочки, бо на них сонце вже не свило свого проміння. Довкола поля і сіножаті і знов поля, як далеко око сягне під далесорозпростертим, ясним як скло небом, на убогах виноградниках, низом сочистозелене збіже, — не видно ліса, нічо не лежить облогом, родючий кожний закуток, кожний клантик землі. Лиш го-стивець біг як широка порожня борозда поміж розкішним і буйним збіжем по правій і по лівій руці простїсенько на заходаче сонце, се одніюка необроблена і не справлена смужка землі. Від цвітучого жита підносив ся сильний запах; цвіт лози виноградної, що сего року так буйно висипав ся як ніколи, наповняв новітре пілі мизі навкрути своїм запашним духом. Людеке жите стигнулось вже в села; на полях почалась нічна робота, зайчики труси, то ховались, то осторожно на всі боки обзираючись підбігали до канусти. Коти бурлаки почали вже свій негамінний розбілничий похід. Грубочереві нічні мотилі, як сам сумерк сїрі, літали довкола темнявих чашочок нічних цвітів. Виразно чути було через тишину, як бринїчали їх тяжкі крила.

Ева ішла скорим рівним кроком втішпа, по половині несвідомо, гарним вечером, спожинаючи свою невеличку вечеру із здоровим апетитом молодих. А спорий канал дороги за нею

До тої спілки приєднали вправді і Русини, однак досі ще ані не відбули жадних зборів ані не рішили, хто з Русинів має кандидувати. Не знаємо, чи справді так яло ся легковажити ті вибори; хоч правда, що в громадській раді не рішають жадних національних питань, але все таки нема причини, чому би Русини мали зречи ся свого доброго права і зрештешт на виборчу акцію, котра придасть ся також для інших цілей. Се-ж наліжна нагода зорганізувати черновецьке міщанство і спонукати его до живішого життя.

Клопоти на залізницях. Наш край не може жалувати ся, щоб у права державних залізниць о него дбала. Все щось бракує, все в чімсь нема порядку; а коли хто пожадує ся, то утихомирюють его словами і — все остає при старім. Тепер стало ся таке диво, що бракують вагони на шляхах державної залізничі. Потребують купити 30 вагонів денно на вивіз дерева, то у права дає їм всего 5 або 6, бо більше не має. Очевидно виходить з того велика шкода для купців і доставців. Таке саме дїє ся пр. в Новоселиці, де нема досить вагонів, аби вивезти замовлене збіже. Дійшло до того, що буковинський посол Тітінгер мусів вчера в радї державній інтерпелювати в сій справі міністра залізниць і ми справді цікаві знати, як думає міністер направити се лихо.

В справі еміграції помістив Kurjer Lwowski таке писмо д-ра Олеськова: „Наслідком системи нашого публичного виховання є те, що ми, вишколені на абстрактних теоріях, тратимо зміст для непосредної обсервації того, що докола нас дїє ся. Річи, посеред яких живемо, на які щодня дивимо ся, остають ся для нас незнані, поки не являть ся обговорені в книжці і тою дорогою не дійдуть до нашої свідомости. Ні один нарід арийського племені не живе серед таких нужденних умовин життя, як ми — а все таки говорило ся в нас про іділлічне „щастє“ хлопів, поки книжка Щепановського і печатані цифри не отворили очей суспільности. Інтелігентні класи мали нагоду бачити голодову агонію хлопів, але на перединовках; та они завважали сей факт аж по прочитанню алармового голосу Щепановського, що: в Галичині зме що року 50.000 людей з голоду! За статистиком подав той сам факт до свідомости суспільности „фізіолог“ проф. Н. Цибульський в своїй „Próby badań nad żywieniem się ludu wiejskiego.“ На ст. 176 він пише: „Значна частина сільського населення без сумніву відживляє ся недостаточно і постійно знаходиться в стані пів-голоду.“ Та, видно, за мало писало ся про хлонську нужду, скоро в часї масової еміграції різномірні речеренти потре-

бували ломити собі ше голови над її причинами. Ex libro docti, не вміючи непосредно дивити ся на життя, не дивини, що не вміємо добачити, що наступити хоч би в найближшій будучности. Ледви притихли голоси про еміграцію (дарма що та еміграція сильно розвиває ся й дальше), ми починаємо знов відвертати увагу від тої справи. В таку хвилю не завадить пригадати історію народа, котрого судьба була похожа на судьбу нашого народа. Говорю про Ірландію. Різниче населене того краю, зруйноване парламентарними рестрикціями, що підковували его домашній промисел, і захианністю лордів, дійшло до такої нужди, що голод був там звичайною появою. Серед такого гаразду нарід почав емігрувати. Результат еміграції вельми поучаючий. Ото ціля урядових даних (Census Leturnus) було в Ірландії населення:

в 1841 році	8,175,124
„ 1851 „	6,552,385
„ 1861 „	5,412,377
„ 1891 „	4,704,750
„ 1892 „	4,668,073
„ 1893 „	4,643,187
„ 1894 „	4,629,118
„ 1895 „	4,574,807

Положене нашого народа є певно без порівняня сумнішше, ніж було коли небудь в Ірландії. Скоро отже з хлонських уст чуєть ся часто, (що й само собою розуміє ся) такі слова: „Від нас ціле село висмігрувало би, коби лиш мали гроші на дорогу,“ то пригадайте собі виписаний ряд цифр.“ Значить, правительство повинно як найскорше взяти ся до усунення причин еміграції.

Помилованє. Цесар помиловує Василя Голода, котрого львівський суд засудив за сфистоубийство своєї жінки на повішенє, а найвищий трибунал змінив кару на довічне ув'язненє.

Фальшива поголовка. Перед кількома днями донесли деякі галицькі часописи, що директор львівської дирекції державних залізниць Альфред Дейма має пійти в пенсію, а на его місце стати Вербишкий, директор залізниць в Станіславові. Довідуємо ся тепер, що се поголовка є цілком фальшива і не має найменшої підстави.

Чи справді? Інспектор нескінченного електричного трамваю в Чернівцях Лютт оглядав роботи при тім трамваї і висказав ся про них похвально. Коли не наступлять „особливі перешкоди,“ то трамвай зможе з днем 3-го січня 1897 функціонувати. Дай Боже, але нам видить ся, що у нас все наїдуть ся якісь „особливі перешкоди.“

Дивна етика. Німецький орган буковинських румунізаторів Buk. Post при кожній, хоч би

найдрібнішій нагоді накидує ся на черновецького магістрата і ганить его господарку. Іноді она має рацію, бо там все іде по патріархальному. Але в деяких разях оно виходить на напасть, котра порядній часописец не личить. От тепер накинута ся Buk. Post на магістрата за доставку каміньних плит. Міжтим в сій справі завинив чоловік, що не цілком чужий редакції тої газети і все стоїть у звязи з протектором її. Річ мала ся так: Треба було скоро мати меншшу скількість плит, а що головний доставець міста до того не зобов'язаний, то виписали оферту. Зголосили ся три: Вурмбранд із Залічич жадав за кожду плиту 44 кр., Паст по 46 кр. — але оба не могли відразу всего доставити — а Целер по 40 кр. і зобов'язав ся все відразу доставити. Секція очевидно рішила ся за послідняк і мала в суботу на засіданні предложити своє вибране рах. Міжтим дав хтось телеграфічно знати Вурмбрандові о всім, і він в суботу рано знижив ціну за одну плиту на 38 кр. Але в редакції міста стоїть виразно, що додатковий оферт не слід ся приймати, бо тин деморалізує ся лише оферентів і виставляє ся новизна міста на посміховисько. Помимо того радник Моріц Пікер страшно побирав ся за офертою Вурмбранда і вінниці — а се дуже сумно — перш ніж своїми виводами більшість громадської ради, хоч бурмістр заявив, що готов ріжницю в ціні з власної кишені доплатити, аби лише не поставити міста на сміх. Стало ся протипа! Тепер же ганить Buk. Post за те магістрата, а не Пікера, властивого ініціатора цілого скандалу. А той Пікер дуже близький редації Buk. Post і бар. Мусташови; він може і ділак, не розуміючи моральної сторони цілої справи. Але що-ж думати о засадах тої „уморальної“ газети, що за се накидує ся не на близького собі виновника, а кричить про... корупцію в магістраті?...

Обманьства на залізницях. Щоби уловити привіз збіжжя до краю, правительство зарадило так, що коли пр. збіжжя привезуть до краю, а купець его змече, то в таким разі мито є богато менше. З того скористали — жили в Галичині і казали собі виставити фальшиві свідчення, що збіжжя передано до змеленя. Довідавшись о таких обманьствах, висточила прокуратура процес і між ними засудив львівський суд Сіму Габриєль і Рави рускої на 3 місяці в'язниці, а тернопільський суд Сіму Ландсберга на один місяць в'язниці. Тепер мають відбутися ще сімьх процесів з тої самої причини.

Між сусідами. Перед судом у Львові став у виторок селянин з Винників Іван Палях, обжалований о убийство. Его сусід, Наконечний,

ішов хтось инший, ще трохи скорше. Небавом він є наздогонив.

„Добрий вечір, Ево.“

„Дай Боже здоров'є, Петре Галлер.“

Парубок глигнув понад своєю дількою пліну, а Ева глигнула на него, відтак мовчала. Але ішли разом крок в крок; він по тім боці край гостиниці а вона по сім.

„Коли відіймо спитати,“ почав він нарешті, „куда ідеш ти так пізно і чому тобі так спішно, що не було навіть коли в дома повечеряти?“

„Райзінгери з Альбенгайму післали до мене. У них лежить троє дітей слабих.“

„То ти вже навіть і в докторське ремесло свій ніс втираєш? — Ево, як би всі люди були такі як ти, тоді-б коваль припасовував нам чоботи до ніг, а кравець кував коні.“

Вона дивилась простісько в червону смужку, в котрій саме захолило сонце.

„Петре, я тобі щось скажу. Видиш, а зовсім ретельно старала ся угодити Богу і мому сумлінню, і моє сумління задоволене і люди, чи богати чи бідні, также мною задоволені і вдячні мені за мою добру волю —“

Петро Галлер кивнув головою. „Та так; всі вони так страшно тобі кадять, аж від чаду голова запаморочена.“

Ева вела річ далі. „Ти один, однісенький, як далеко і широко, що тобі я ніяк не можу вгодити. Та кожний має, як то кажуть, свої мухи, про се нема що балакати. Може я тобі опротивила. Але відтак думаю собі: Веттерсдорф під Пешхерегайму доброї пів години а на гостиниці „місця для більше людей як для нас, двоє. Як

тобі так дуже не в заї те, що я роблю, і яка я, то не треба тобі так часто тим сердити ся, як ти се чиниш, — тай мені міг биє так же дати трохи спокій.“

Петро Галлер сьміяв ся дивиним, чистим сьміхом, який дуже прикрашав его осмалене лице.

„Різно рубаш, коли тобі хто не тиче від ніс цілі хмари кадила.“

„Ти, правда, чоловік сьвятий, понад тебе нема. Тобі не може ніхто нічогосінько виткнути. Ти там деєш на чужині всего якоесь „лішне“ навчав ся, ні-ж ми глуші люди тут в дома.“

„Привайний депо якоесь дивно мені тут видає ся,“ говорив Петро, нускаючи клубами дим з своєї дільки.

„Видео ся, де-ж тільки сьвіта звиди!“ глузувала Ева. І думала собі

Полетів як Рен гусяк

І вернув дурний, як гак.

По що лиш ему так дуже вчиняти ся понад других? Та-ж пречінь аж не поціан ся з утїхи, що міг вернути і притулити ся на господарстві в різнім селі, яке ливив ему далекій его свояк.

Парубок глигнув на дівчину своїми темними бурими очима і кивнув головою поважно. „Щось воно таки на тім є. Правда, віддалене тут ні при чому. Вода водою, хоті би єї було трохи й більше як в Рені. І по містах стоять дома саме так як тут на селі, а по домах сидять люди, і вони вседи дурні і розумні, добрі і злі, чи балакають собі по англійськи чи по німецьки. Сьвіт такий там як і тут, але я бачив, — що дуже

мало хто добачав, чи там чи тут — а бачив друге лице сьвіта.“

„Друге лице?“ повторила Ева зачудована.

„Таки так, сьвіт дволичний, одно лице у него для пана, а друге для наймита. Може у него і більше лиць, але я пізнав лиш ті дві, значайно-ж люди живуть лиш одно.“

„Одно лице для пана, а друге для наймита? І на них, на пана, на наймита, треба-б не-же киньме, відіймо, дивити ся?“

„Інакше, чи то ходити о правду, чи крикати, о хороше чи браке, відіймо від найвищої річи до найдрібнішої.“

„Видиш, а се не розумію. Ось дивий мак“ — Ева зірвала один шайт, — „останє пречінь завіжди дивим маком, і чи хтось служить, чи розкажує, то він ему казатого, так міркую а, не буде інакше казати ся.“

„Якраз, Ево, доволі інакше, еге! Так кажу, бо так знаю. Видиш, тоді, як мені, бідному сироті, треба було тузити ся то у одного (зали то у другого, і один мене ганьбив, а другий бив —“

„Бо ти був зовсім хлончиною,“ перебила Ева, „а се добре там.“

„Галлєш? Може бути. Мені тепер не так видить ся. — Відтак мусів я робити як червоний від, тут і там, та жалували мені навіть слова доброго за се.“

„Як треба було тобі зарішницю дати, то ніщо ще добрих слів в дадату?“

„Видиш, а того не знав, твоє правда. Але тепер я розумію. Тоді-ж затиснув я кулаки з жести на несправедливість людей. Тоді то в-

оповідав о ній, що він комусь украв 6 зр. Дізнавши ся про те, постановив Банах дійти причини тої клявети, тому стрітивши Наконечного, спитав его о ту справу, а коли Наконечний дав виминаючу відповідь і — як каже обжалований — обидив его чинно, ударив Банах сусіда так сильно сокирою в голову, що той упав на місце труном. По тім убійстві утік Банах до Львова і тут сам віддав себе в руки суду. Судні присяжні узнали Банаха винним убійства, а трибунал на тій основі засудив его на три роки в'язниці, заостреної постом.

3 неосторожності забили в неділю коло Рожнятова одного селянина. Того дня вибрали ся три газди і один панчик на лови на дики в долину над Чечвою під Струтин, а стріляючи до зайця убили газду з Рожнятова Николу Валонича. Протів виноватих заряджено слідство.

Відчит божевільного. На психіатричній клініці шпиталю у Відні мав професор Крафт-Ебінґ виклад о цікавім випадку божевільності. Той виклад був о стільки цікавий, що професор дозволив божевільному відчитати свої власні помічання о перебізі і признаках недуги. Заки ще винушено до салі божевільного, пояснив др. Крафт-Ебінґ слухателям, в який спосіб дістав ся він до шпиталю. Імению в часі недавніх засідань ради державної володів ся по коридорах парламенту якийсь чоловік, котрий зачіпав послів і приказував їм, аби вносили в палату інтер'єрації, які він уложив на писемі. Вскорі пізнали, що то божевільний і велено відставити его до комісаріату, а звідтам на клініку до шпиталю. Тут пізнав в ній Крафт-Ебінґ старого знайомого, котрого правильно раз на рік приводжено на клініку. Він терпить на унасліджену т. зв. „періодичну“ божевільність. Від часу до часу нападає в роздрознені і стає такий бистроумний та дотенний, що хто-б его не знав, гадав би, що має до діла справді з чоловіком дуже розумним і здоровим. На даний знак професора увійшов божевільний до салі і сів на професорськй кріслі. Єсть то чоловік середнього віку, з довгим волоссям і бородою, та робить вражіння поважного ученого. Коли перечитав кілька речень, зірвав ся нагіле і крикнув: „Там хтось сьміє ся. Кому на моім викладі не подобає ся, нехай вийде.“ Професор успокоїв его, вивівши, що всі ждуть нетерпеливо на его відчит і божевільний почав відтак читати о своїй недугі, її признаках, о психіатрії і її відношенню до філософії. Себе назвав філософом, котрий займає ся також психіатрією і знає також всі твори професора Крафт-Ебінґа. На его гадку психіатрія не зробила нічого і з часом мусить уступити місце філософії. О собі сказав, що знає свою недугу, она називає ся „поступаючий параліж“

і єсть невилічима. По відчиті, котрий дуже подобав ся, бо був ясний і дотенний, сказав проф. Крафт-Ебінґ ще кілька слів о життю того недужого. Нещастний походить з Градця, учив ся дуже добре і до 8-ої класи гімназійної був все відзначаючим учеником. Однак перед іспитом зрілості став дуже зле поводити ся і его прогнали зі школи. Від того часу пробував він ріжного, але нігде не був довго, бо божевільність на всіх его поступках вибивала своє грізне пятно. Тепер видає він себе за доктора філософії і в дірці від сурдута носить стяжку неіснуючого ордеру. В тім проявляє ся не зарозумілість, а почуте власної вартості, бо той чоловік коли-б не був божевільним, миг би зайняти навіть дуже визначне становище. На жаль его стан безнадійний. Напади божевільності будуть повторятися чим раз частіше, аж вкінці він мусить стати жертвою тої недуги, бо на неї лікарі не мають доси средства.

Статут „Католицкого Руско-народного Союзу“ у Львові затверджений намісництвом. Тимчасовий комітет того товариства ухвалив ся минушого тижня, вибравши головою ерилошанина І. Чапельського, заступником голови ютара Володимира Левіцького, секретарем д-ра В. Коцовського, касиром д-ра Ст. Юрика.

Смерть від горсету. Перед кількома днями в львівському омнібусі зімліла якась молода панна. Перенесено єї до шпиталю, де небавом померла помимо всякого ратунку лікарів. Переведене слідство виказало, що небіжка була служницею і упала жертвою — тісного горсету. Її родичі зізнали перед слідчим судією, що она хотіла кінче дійти до тонкого стану, а що була досить товста, то носила заєдно горсет, а навіть спала в ній. Горсет був залізний і замикає ся на колодку. Лікарська секція виказала цілковиту зміну печінок, рани на бедрах і в легких. Чи той сумний примір послужить в науку пильним жінцям, можна сумнівати ся, бо особливо молоді Англичанки терплять найбільші муки, що би лише видавали ся тоньші. Один львівський лікар писав о шкідливості горсету пів року, видав кільканадцять книжочок о тім і вигодошував відчити, але коли побачив, що нічого не вдіє, помахав ту невдачну роботу. „Доти не поправлять ся — сказав — доки одна з них не умре.“ Тимчасом справді одна умерла, але мабуть і той айк не багато допоможе.

Брилянт в зубі. Сими днями прийшов в Празі до лавари торговельний агент і казав собі вирвати один зуб. Коли дома оглянув вирваний зуб, спостеріг в ній блискучий камінець. Се був брилянт. Жінка агента пригадала собі, що перед роком випав їй при прилагодженні якоїсь

страви брилянт з брошки і щез без сліду. Очевидно брилянт дістав ся враз зі стравою до рта агента, і заіхав ся в дірвий зуб. Від того часу тернів агент страшенні болі від того зуба.

Смерть за гриби. В Зубриці, повіту бучацького, пішов Іван Босак на гриби до панського ліса. Подирав его лісничий і зажадав від него карти позволення на збирання грибів. Босак карти не мав, а щоби позбутися бід, зачав утікати. Пан лісничий, для котрого хлоп значить тільки що зайць, стрілив до безборонного Босака і раптом его в руку так тяжко, що той відвезений до шпиталю за кілька днів помер.

Складки. На нашу бурсу зложив уч. Іванюк з Кліводина 50 кр., Черновецка руска громада місячний даток за падолист 19 зр., о. Орест Кисилевський 1 зр. 50 кр. Разом зложено доси на бурсу 852 зр. 78 кр. На друкарню зложили п. проф. Олександр Барвінський 5 зр., п. Велегорський з Мілієва 1 зр., о. Орест Кисилевський з Чернівців 1 зр. 50 кр. — разом 923 зр. 96 кр. Сердечне спасибі!

Померли: в Чернівцях старший інженер при дирекції гр. пр. релігійного фонду, Адольф Клемент, в 60-ім році життя; — у Вовкові, львівського повіта, уч. Кароль Войтович, служивши 32 роки в тім званню.

Телеграми „Буковини“.

З дня 12-го листопада 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засіданє 11-го с. м.) Палата прийняла одну часть проєктів нової із змінами, на які згодив ся міністер торговлі Гліц. Опісля слідувала розправа над пильним внесенєм пос. Кайцля в справі скорого удержавлення північно-західної і полуднево-східної німецької залізничі. Підчас розправи заявив міністер залізничі Гуттенберґ, що і він уважає придбанє північно-західної залізничі корисним в економічній відношенні. Сьвітлі доходи тої залізничі в сім році утрудняють положенє правительства. Однак оно додержить свого слова, коли лише до того прийде відповідна хвиля. Після теперішніх обставин не остає нічого иншого, як вижидати умовленого речіння для удержавлення, до котрого буде

знав я те лице, що его сьвіт має для наймита. Відтак згадав покійний вуйко на мене в послідній своїй годні, Бог заплать ему! І а перед трома роками вернув в рідне село як газда. Тоді знов пізнав я того друге лице, того, аже сьвіт має для панів, і тепер заведе бачу а обидва нараз, вкупі оба лица, і не можу якось вжити ся так, щоб кожного разу лиш одно бачити.

Ева засьміяла ся. „Іди геть! Ти одурів з твоїми обомъ лицами. Аналіза правду каже, ти дивачієш в своїй самотній хаті. Жінити ся тобі треба, от що!“

Петро Галлер змірив дівчину, так як сьміючись перед ним стояла, від голови до ніг довгим, дивним зором, перед котрим не могли устоятись Евині холодно сьоглядаючи очі, а відтак кинув оком поза сьножати, над котрою носилась біла вечірня имла, туди, де на оден стріг перед селом блищав ся червоний дах его хатки, саме коло селського етапу, що его вода під веним небом миготіла блеском, як чисте зеркало, обмаєне темною відлишиною.

„Ево,“ сказав він звільна, „чи то правда, що твій батько хоче будувати млин?“

„Правда,“ запевнила дівчина, „чорний потік загатаєть.“

„І сусіди на се пристають?“

„Вони мусять,“ каже Сруль Леві.

„Ага, вони мусять,“ так він каже,“ кинув головою Петро Галлер. — „Ево, то те лице, аже для тебе сьвіт доси має, воно, правда, усьміхає ся тобі як той медівник на торзі перед різдвяними сьвітлицями. Не жичу тобі, щоб ти пізнала ще і его друге лице. Добраніч тобі. Тут я

уже в дома, а доброго слова не заслуужив би а собі певно у тебе, як би схотів пілвезти тебе до Альбентайму? Що?“

„Що тобі заходить ся? Мене і так ніхто не втраде.“

Петро ступив кілька кроків стежкою, що вела через сьножати. Нараз став, обернувшись, а очі его заблїнали найвеселішою насьмішкою. „А що до женички, Ево, то се не гадую сказано. Що гадаєш, як би ти так вибралась до мене як газдиня в мою хату?“

„Счасай,“ засьміяла ся Ева, „такого бурмила як ти не схотіла-б ніколи.“

„Гадаєш? — Та воно правда: Така, що з половиною антиси в кишені іде від села до села, могла-б мене перенудити. Отже нема з того нічого. Най пильбїг провадити.“

„І найже тут хто розізнає ся,“ думала собі Ева дальше дорогою. „Очі у него магенські як оксамит, очі, в котрі не сьмієш навіть заглянути, вони просто усналяють чоловіка, — а язик притім, острогранчастий як висохлий бодяк — — Та що се мене обходить? —“

Пізня весна звернула вже на літо. Фундаменти нового млина вже вимуровано, почались будови водні, але зараз таки їх застановлено, бо сусіди не гадали так як Сруль Леві, що їх може хтось присилувати, аби дали собі відвернути воду з своїх сьножатів. Подали скаргу і Стефен Гроскурт тепер чим раз частіше бував в місті, аби перед судом заступати свою справу. Адвокат запевняв его за кожним разом, що справа вже скінчить ся, що він сам разом без-

печно виграє. Але один речивець минав за другим, пронос провадкав ся, о тім, щоб Гроскурт мав справу виграти, чим раз менше якось можна було чути, лиш гроші і его добрий гумір линав ся там в судових садах. Сруль Леві приходив тепер що хвиля, жичив гроші і кобенив упертих мужиків остатними словами: Стефен Гроскурт підписував один вексель за другим. Ледви чи було ему що иншого й робити, бо горальня, о котру не дбає, не богато варту була, а а млином, що так ему на серці лежав, якось справа не йшла наперед, лиш будувача чим раз більше збирало ся на сьножати і псувало ся від вітру і дощу. Само гадівство нїд дбалою рукою Еви йшло по давньому. Ева не клопотала собі голови ні млином ні процесом; збирала всім своїм злім на злім у свій час, варила ріжні повидла в свій час, не дала, щоб і одна агідка агресу дармо змарнувала ся на корчи, або жалі молока в коморі, мила, чистила, робила масло, подавала раду і потіху, давала їсти людям і худобині, хвалила і ганьбила, і гадувала в дома так весело, що єї рухливність не раз аж лякала прибитого журою чоловіка. Але вона потїшала его, коли він приголомшений журбою сидів згорблений в кріслі: „Та-ж ти найрозумніший в селі, тату, а правда мусить стати правдою.“

(Далше буде).

правительство змагати, однак з береженням прав епілки, котрій та залізниця належить. Против пильності внесення міністер не має нічого, але не можна надіятися скорого поладження цієї справи. Описля прийнято пильність і внесення само.

Відень. В бюджетовій комісії заявив пос. Рус, що складає гідність председателя тої комісії, позаяк при початку теперішньої виборчої періоди великі партії парламенту умовили ся, що председателем бюджетової комісії має бути член ліберальної зівниці, а він з неї виступив.

Відень. Галицькі послы постановили до центральної комісії для ревізії катастру ґрунтового вибрати: для львівського округу Д. Абрагамовича, для тернопільського Пининського, для краківського Сиджейовича, а їх заступниками: Вахваніна, Поточка і Пастора.

Відень. Галицький сейм збере ся дня 27-го грудня на коротку сесію для ухвалення бюджетової провізориї.

Відень. До Neue fr. Presse доноситься з Софії: Потверджує ся, що цїсар Франц Йосиф післав болгарському міністрови війни свою фотографію з власноручним підписом. Князь Фердинанд подякував в дипломатичній дорозі за се відзначене свого міністра, додаючи, що уважає ся ласку цїсара заразом великим відзначенням цїлої болгарської армії.

Берлін. В німецькій раді державній інтерпелювало сторонництво центрума: Чи може державний канцлер подати пояснення, чи до 1890 р. існувала між Німеччиною а Росією тайна угода? Коли так, то які були причини, що її не відновлено? Який вплив мають найновіші розприви в справі на відносини Німеччини до тридержавного союзу і до інших держав? Над сею інтерпелляцією буде нарада вести ся в понеділок, дня 16-го с. м.

Берлін. Німецький канцлер кн. Готенльог мав з австрійським амбасадором в справі тайної угоди між Німеччиною а Росією з 1884 р. довгу розмову, котра довела до обопільного порозуміння.

Царгород. Положене в незвичайно критично. Кілька амбасадорських родив виїхало відси.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

aus Richters Apotheke in Prag.
Beim Einlauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, siehe man stets nach der Marke: „Anker“.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РИЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу укліно, мати те саме довіре на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добіріми товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь з поважанем

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерит. оператора ц. к. хірург. клініки університетської

Вільного-Гуссенбаєра у Відня

находиться ся

в Чернівцях, уліця-Мейгера ч. 25.

В справі приймання хорих і всяких інформацій треба удавати ся до управителя приватної клініки Д-ра Квятковского в Чернівцях, уліця ратушева (дів Вішоффера.)

(59—100)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при уліці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Виреось. Митр. і Преось. Еп. Ординарият всіх трех галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкода ліквідувать ся і виплачує ся себже по пожарі, а договори заключають ся з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністером“ можливість обезпечувати і виплачувати і найкращі суми

Поліси „Дністера“ приймає банк красний у Львові при початках іпотечних.

На житє можна обезпечувати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котро для як найдо ристійшій уліця і надче поліси і квіти в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зразеюстракане в обмеженню поручкою, приймає від своїх членів і третях лиш вклада до опрорентування по 5 процент. Гаранція членства. Удїли по 50 корон. Початки удїляють ся тільки класическим реальностям, від яких від татарів, за порукою двох членів. В позичках відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлах агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є застосований, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою несекомсудованою 1 зр. 30 кр., з рекомсудованою 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими нодійшими повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кобилянської „В день сьвятої ноді“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр., оповідане Т. Гаїна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11 ²⁸	6 ³⁷	10 ²⁸	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3 ⁴⁷	9 ⁴¹	10 ²⁹
З Букарешту, Яс, Сучави, Гайбожи	3 ²⁹	9 ¹²	10 ⁰⁰	До Гайбожи, Сучави, Яс, Букарешту	12 ⁰³	7 ¹⁷	10 ⁴⁸
З Новоселиць, Садагури			11 ¹³	До Садагури, Новоселиць			4 ³⁰

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час ріжниться ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізниця є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювіча в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надєсланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Національні а соціальні справи в Австрії.

В півурядовім Pester Lloyd-і появили ся сими днями дописи віденського корреспондента, котрі звернули на себе увагу австрійської преси, бо містять цікаві замітки о розвою нашої держави, а головню дуже вірні спостереження в справі народностей в Австрії. Задля ваги сеї справи хочемо наших читателів познакомити з тими виводами віденського корреспондента півурядового Pester Lloyd-а хоч вкороті. Він так резонує:

Від 1848 р. борикає ся Австрія майже без перерви з справою народностей. Всякі старання австрійських мужів державних змагали до того, щоб сю справу усунути і підчинити населеню монархії австрійському почуттю державному. Змагали до того ріжними дорогами: диплом з жовтня 1860 р. сидував ся зацпенити австрійську державну ідею тим, що зацпенено конституційну свободу; патент лютовий змагав до тої самої ціли при помочи заступництва інтересів. Белькреді каптував народности для ідеалів консервативних, міщанське міністерство Гербета і Гіскри для ліберальних, Гогенварт думав, що федералізм допоможе найліпше до уґрунтування австрійської ідеї державної, Таффе знов хотів на-

родности попросту „помирити.“ Таким чином бороло ся в Австрії кожде міністерство в імя ріжних політичних гасел, однак в дійсности змагало кожде до одної ціли: до перероблення Німців, Чехів, Поляків, Італійців і т. д., на правдивих Австрійців, котрі лише в Австрії бачили-б можливість здійснення всіх своїх ідеалів.

Але жадна держава на світі не існує замкнена в самій собі. В великім морю держав становить кождий державний організм філю, котру другі спонукують до руху, другі її тручають і кидають на берег. Кожда духовна філя, яка повстає не тільки в Європі, але навіть на другім кінці світа, стрічає ся з противною філею. Сих засад не знали в Австрії через довгі часи. Коли в Європі спихають справи народностей щораз більше з дневного порядку, коли навіть відвічна борба лібералізму з консерватизмом прибрала зовсім нові форми, Австрія остала на позір недіткнена тими напрямками і жила впрост ідилічним життям. В парламенті сварили ся о заведеніє кількох повітових судів, а в найновішій часі упало перше парламентарне міністерство задля — словінської гімназії в Цилей.

„Заслугу“ продовження борби національної в Австрії може приписати собі преса. Більшість віденських дневників поміщувала на вступі все пристрастні статі

з поля націоналізму, а читаючи їх мало ся вражине, мов би не могло на світі бути нічого страшнішого над... заложеном нового ческого суду. Таким чином населеню не одержало ані від преси політичного виховання і жило окручинами „справи народностей.“ Але вже під кінець міністерства Таффе почали зарисовувати ся позначки, що маси народу тужать за якимсь иньшим гаслом, котре їм заповідало би поправу суспільного положення. В цілій Європі голосило ся про поступ, який зробила суспільна ідея, і годі було заперти ся перед виглядами, що та ідея зайде також до Австрії. Смертельно хорий Таффе з'орієнтував ся в ситуації: его посліднім ділом був проект виборчої реформи, котра відчинила двері для загального голосовання; нема сумніву, що притім він мав на гаді, зробити вже раз кінець національним спорам. Однак Таффе упав, так як в коротці опісля коаліційний кабінет, що став в разі чім протівенстві до загального політичного настрою.

Загальний європейський напрям суспільний зайшов і до Австрії, хоч дуже пізно. Але вираз „соціальна реформа“ естратив своє давнє значінє. Кождий розуміє его так, як ему найвигіднійше і як він найліпше відповідає его особистим цілям. Швець, котрий бажає продовжити час праці як найдовше і не хоче нічого знати

Дволичний світ.

Оповіданє

Л. Весткіржа.

(Далше).

Сего літа виявилась вповні вся її сила. Не виадоровів ніхто в селі, ніхто курки не зарізав, ніхто і каваляк подотна не віддав бізвити без її поради, без її помочи. Молоді парубки снували ся около обійстя Гроскуртів як залюблені копури, а в неділю, як ішла Ева до костела, зараз таки із правого її боку ставала собі мельничка, а з лівого багатиризм мужика Енгельса і кожда ну-ж величати перед нею своїх синів. Деколи, як парох вже таки занядто на тонко розтагав своє казанє, глянула Ева зід лоба на хори, де сиділи парубки; тоді то дивилась вона в цілий ряд очей, що всі безнастанно були звернені на ню, почавши від очей русавого мельничука аж до очей неотеси Йонатана, пастуха від коров. Але її серце не забилось від того ані крихітку скорше, чи дивилась вона на одного, чи другого, чи послідного з них. Чемненько усміхалась до похвал так мельнички як і багатиризм-мужички, але до сватана якое і сего літа не прийшло.

Саме коли вітер розгуляв ся по стерні а грозна тяжко висала з винограду, спало на них нещастє. Ще день перед тим писав адвокат: завтра послідний речинець і від тепер нічого его

клієнтови не ме хибувати. На таке писмо заїріг Стефен утішно свого коня, а Ева заткнула гнідому найкрасшу рожу з огорода за ухо.

Як конина повернула назад до стайні, то рожа вже була зівзала, а сильний, кринкий в замислі і витревалый в праці мужичина так же ніби зівзав як квітонька без соку. Взяло звисала фалдами шкіра з его лица, голова, що ще рано держалась гордо на карку, похилилась глибоко на груди: він програв процес.

А що нещастє рідко коли само приходить, то ще того самого дня з'явив ся в хаті Сруль Леві, щоби домагати ся заплати своїх давно вже платених веселів. Він був щирый приятель нана Гроскурта, так нехай Бог его так же скарає! а золотої панночки ще більше, але свої гроші, свої гроші мусів він мати. Він же не змігав грошей на гостиниці, ані видувлював їх із коліна, се-ж розумів нана Гроскурт, а мзин, що его не можна будувати, се не мзин, а потічок, що его не можна загатити, не годен гнати коліс млинських. Де-ж вонме він заліз за свої добрі гроші, за свою готівку, що він її вилізчив нанови Гроскуртови на стіл? І нана Гроскурт най буде чоловіком сираведливим і най ему виплатить его гроші.

Але-ж гроші лежали в камію, в піску, в пилі там на снопжати, спочивали в кітлах неготової геральди і в наців готових водних будовах, як се Сруль Леві добре знав, хоч і удавав, що ніби то не знає. Він руки заломлює і рве волосє на собі. Гроші мусять ему бути! Він потребує грошей! Бог так же его покарав. Мусять ма-

ти таки зараз сім тисяч таларів, а ні, то він пропаний чоловік. А нема готового гроша, то він вдовольнить ся домом, обійстєм, господарством і скелею. Ему жаль, се-ж було нещастє для нана Гроскурта, і для него самого було се так же нещастє. Він же-ж не мав жадного зиску при тім інтересі. Злий інтерес! Нуждений інтерес! Пани при зеленім столі, отті то були виповаті, що бідний Сруль Леві, котрий завжди був заїадто добродушний, втратив оттак ні сіло ні жало частину свого маєтку. Нана Гроскурт нехай вибачає, коли він хоче ратувати ренти, так як можна.

Гроскурт сидів в рудім сівранім кріслі, як би заціпенів там і отунів, слова лхвиря спадали ему цінами на голову, і ніби винолочували мозок з его бідної голови, що вже і без того ему самому видавала ся порожною, як той колосок, де вже зерна нема.

Ева вхопила жидя за поли каштана і викинула его за двері, аж він наново не прийде і їх не викине. Потім погладила налі лиця батька, що в тих кідсьох годинах так страшно постарів ся.

„Не бери собі того так дуже до серця, тату. Ми обоє Богу дякувати сильні і здорові і не лякаєм ся праці. Ну, то починаймо наново з кінця.“

Починати з кінця, о чім молоді говорять з усміхом, се для старих сзєво дуже терпнє. Але вона, его хватсє Ева, стоїла перед ним така відважна і моторна, що Гроскурт сам не раз

о вісімгодинним дни робочім, є соціалістично успособлений супроти багатого біржевіка, а ще більше соціалістичним супроти фабричної продукції обуви, котра йому робить конкуренцію. Веї ремісники є природними ворогами великого промислу. Однак всі соціалістичні змагання не є небезпечні, як довго они не з'організовані. Соціалістичний рух в Німеччині розпочався властиво аж в 1863 р., коли засновано „загальний німецький союз робітничий“, і аж на тій підставі здобув там собі той сильний вплив, який має тепер. В Австрії не грає робітнича партія такої важкої ролі, а коли її орган Arbeiter Ztg. мимо того говорить о мільонах, котрі за нею стоять, то се лише тактичний маневр.

Ідея соціальних реформ, котра зарисувалася в Австрії по укладу коаліційного міністерства, обняла передовсім дрібний промисел і він то по відповідній політичній організації стався тим сторонництвом, котре підчас останніх виборів громадських і соймових опанувало цілий Відень і Долину Австрії. Те сторонництво звалось спочатку антисемітським, а сьогодні називає ся християнсько-соціальним. Нема сумніву, що оно з часом позбуде ся антисемітизму і стане на становищу чисто соціалістичним. Не можна его ігнорувати, однак було би блудом, обмежувати ся на те, щоби той напрям консеквентно — обкидувати болотом. Треба его передовсім пізнати. Его слаба сторона лежить в тім, що его організація зависить від одного чоловіка. Коли-б сьогодні щез Люгер, що стало би ся з цілою партією християнсько-соціальною? Чи Ліхтенштайн або Гесман потраплять провадити маси?

На висший стан міщанства мали соціальні реформи також великий вплив. Передовсім зродило ся в ній пересвідчення, що самими спорами національними не можна довго вести політики. Те, чого не досягнув ані Шмерль, ані Бельєреді ані Гоґенварт, ані Таффе, те, здає ся зроджує ся само через еволюцію. Дивна річ, що гр.

Баденіому, подібно як всюди, і в с'м разі печені голубці влітають самі до рота. Чисто національні партії сьогодні неможливі в Австрії. Зникли вже цілком німецькі народові і прихильники Шенерера, а німецька ліберальна лінія саме тепер перетворює ся; таке-ж перетворення жде також інші сторони. Зі становища наших заграничних відносин є цілий сей процес користним, бо найслабшою стороною Австрії була доси саме ріжнородність змагань австрійських народів.

Галицьке і буковинське шкільництво в бюджетовій комісії.

Бюджетова комісія ради державної ради сім днями над бюджетом міністерства шкільництва. При сій нагоді виявили очевидні подинки послі бажаю і жадани свого народу на тім полі. Чого жадав нос. Романчук, донесли ми вже вчора. На жаль не маємо доси ширшого справоздання з тої его промови, отже ми могли єї подати лише після коротеньких справоздань віденських часописів. Та галицьке шкільництво займало сим разом бюджетову комісію трохи більше, як звичайно, а один бесідник, нос. Едвард Гневош представив галицьке шкільництво в дуже лихим світлі. Ему відповідав другий польський посол Рутевський, але викликав лише остру відповідь Гневоша, так що тепер галицька польська праса жадує ся на сего послідного, чого він так погано представив галицьке шкільництво і називає сей поступок запечиченням власного гнізда. Хоч деякі цифри в бесіді нос. Едварда Гневоша не були точні, то все таки унажасмо его голос дуже замінливим, а деякі его заміти так справедливіми, що годять ся нашим читателям познакомити з ними.

Нос. Едв. Гневош жалувал ся на невідраїні відносини шкільні в Галичині. Обовязковий прихис пошени мундурів спинає многим бідним ученикам доступ до шкіл. До шкіл середніх ходять переважно діти селян і міщан, котрі не правді, як каже ся, о голоді і холоді мусять задоволювати свою жадку науки. В Синоді н. пр. омілів хлопчина в гімназії і показало ся, що сей бідний ученик гімназійний не мав від трох днів в губі нічого, крім кусника сухого хліба. А знаєте длячого? Ого 50 зр., які роздобув отепі хлопчина, продавши послідну корову, треба було ужити на закуплю мундура і оплату

чесного, а на прожиток вже нічого не лишило ся. В підвищенню оплати шкільної і в обовязковім умундурованню добачає населена Галичина перепону для доступу в школи, перепону вигадану лиш против біднішого населення.

Відтак обговорив бесідник kwestію шкіл народних. Застеріг ся, що не покидає притім становища автономічного, бо галицьке шкільництво краще належить виключно до компетенції сойму кращого. Коли однак найбільші автономісти галицькі тут в комісії, а також в парламенті, обговорюють автономічні справи кращого, годішло коний і безроз, то бесідник думав, що не порушить засад с'ї автономії, коли тут з сего місця порушить kwestію годіалі — виховання людей, а то тим бідше, що комітетський парламент в тій справі заборочена законами, а також що просвіта народу не є виключно справою кращого, але загальною, обходячою цілу монархію. В Галичині не може ходити до школи 700.000 дітей, (се цифра невірна, бо після справоздань галицької ради шкільної не ходило до школи 390.000 дітей. — Ред.) обовязаних до науки шкільної, а то задля того, що 2.500 громад (і се цифра невірна, бо таких громад 400 шкіл етатових не функціонує задля браку учителя. Причина нестачі учителя лежить в низькій платі учительській, при чім треба єї підвищити, що учителі мусять на власний кошт їздити до урядів податкових. Галичина не може сама понести всіх титарів. Доли учителів дуже незначна, тому їдуть кваліфіковані учителі з фінансових стражників, приватних офіціалістів, бо їм так ліпше, як при учительським етаї.

Такий чорний образ галицького шкільництва спонукав нос. Рутевського відповісти бесідникові, тим більше, що нос. Гневош вже кілька разів без обиняків скритикував публично галицькі відносини. Нос. Рутевський закінчив ему, що він не живе в Галичині, отже не може добре знати галицьких відносин. На се відповів нос. Гневош остро, що его бесіда була обдумана серйозно, що через свої відомості з урядових справоздань, а нос. Рутевський повинен тамити німецьку пословицю: Wer in einem Glashaus sitzt, soll nicht mit Steinen herumwerfen.

Очевидно викликала ся суперечка між двома польськими послами записавшись у інших послах, бо в послідній часі зачинає світ чим раз більше довідувати ся про галицькі відносини, котрі Подільська рада би затягла перед широким світом. Віден і та нерасправність польської праси супроти нос. Едварда Гневоша.

Для буковинських Русинів певно буде цікавим довідати ся, чого жадав одиникий було-

набрав відваги. Властиво все те, що він стратив, він, він же сам і придбав. Чому-ж не мав би він сего ще раз придбати? Та-ж яким був, таким і остав!

Але коли пустив ся тепер селом з головою до гори піднятою, аби показати, що нещасте з ніг его не звалило, то читав в очах сусідів, в їх здоров'янню, в їх усьмішці, в їх бідчанню, в їх словах потіхи і рада, що для них він вже не той самий став, він вже не розумний, не богат, котрого бояли ся, котрому завидували, — лише дурак, жебрак. Утрату свого маєтку може був би ще переболів, — утрату своєї поваги, сего годі ему було переболіти. Вночі спараліжувало его і коли стало займатися на новий день, утратив Стефан Грескурт і то послідне, що ще мав, своє здоров'я. Лівий бік ему відняло, а зник лиш з великим трудом міг белькотати прокляти, що жерлом би і ему з серія.

Навіть вороги, коли-б які були у Еви Грескуртівної, мусіли-б єї дати свідчення, що вона тої нещаста зносила величю. Хотіла би тоби одно слово жадати за своїм маєтком, і то не вишло з єї уст. Веї єї думки, веї єї робота звернені були на слабкість єї батька. Аж немов подвоєвала ся в старанности о него, обходила его, не спала цілими довгими ночами коло него, вона его потішала, робила, що треба було зробити, не припускала до него нещасливого мужеских і жєнських плачків, тих добрих приятелів, що нечуті слідом за нещастем, як тої гнєви, що зачують єтерво, і своїм зойком кожний жалі збільшують і кожну рану затроюють собою своїх сльз. У неї був особливий упрямий і колючий спосіб, ви-

правляти таке співчуте за двері. „Наша хата пропала, то правда. Що-ж робити? Може побудемо собі ще кращу.“ Або: „У нас не гаразд, таке ходять по людях, але такі вірні приятелі і сусіди пречні нас не опустять.“

І вони єї справді не опустили, ті єї приятелі. Перш усього все а все на ново наувчили вони єї, як то мудріше треба було єї батькові і єї таки самій уладити свої справи. Трохи се за пізно було, знала се тепер Ева сама. Але за зле єї брали, що вона тих раз не хотіла те-пер слухати. Коли хто зробив яку дурницю, то найже хоті вислухати, як то мудрагелі Гринько та Гаврило, що такої дурниці не були-б зробили.

Правдиву прислугу зробила єї бабця Андертен, що відвідала єї одної неділі зраня по службі Божій:

„І так на 1-го вересня мусите забирати ся! Се читали ми на брамі коло костела.“

Ева кивнула головою.

„Що-ж ти нічнеш з собою? Маєш вже який готовий плян?“

„Ще ні.“

„Видиш, як би ти не була за горда, то я-б тобі щось сказала —“

„Горда, бабуню? Я вже давно гадала собі, що ми, батько і я, могли-б ще раз розпочати все на ново, з кінця, але і се тепер пропало. Коли-б я могла яким чином зробити, щоб старенький не потребував журити ся на старі свої літа, то я-б собі нічого більше й не бажала-б.“

„Се може бути. Видиш, наша галицька по-требувала-б когось, щоб єї доглядав у хаті і в

стайнях і коло дітей. Вона остра, правда, але ти задля того не потребуєш єї боятися, бо-ж ти пречні навчила ся гадувати. Але багато вимагати не можеш. Пречні ти сама знаєш, що тепер не багато лишило ся, хоч ти ся мучиш замуч.“

„Нічого не вимагаю.“ відповіла Ева з надзвичайними від утіхи лицами. „коли-б ви лиш мому батькові дали маленьку комірку і їсти, і щоб в его мала при собі і могла его доглядати.“

„На кімнатку можє бути згода. Стоїть єме одна гарненька порожня в хатчині для старих з віснями в садку.“

„В садку? добре; то старенький і не побачить, як его дїм і гадівство підуть на бубен. Бог заляхте вам! Не забуду тої і галицької сего ніколи, що ви мені і мому батькові зробили доброто.“

Настав день 1-го вересня, день, коли мали вивести ся. Ева своїм розумом доси не збагла, як серце чинєш може привязати ся до дому, в котрім він припадково уродив ся. Що-ж то аби хата? Мертве камене, деревляни без мута. Герод, ну що-ж? Квітки, дерева, вони-ж ростуть всюди. Аж тепер дїм став нараз живим сотворінем, що его кохати оновідали самі із давних часів, его підлога жалісно греміла на прощанє під їх ногами, що его порожні пілля немов з болі витріснути очі, не маючи вже сил, тую в них відважали ся. А корчі в огорді шептали єї: ми не завжди зеленіли, не думай собі. Бабця, що під ним кохалася ти свою дитину, лиш один раз в світлі ріс, тої корчі бабину.

винський посол в бюджетовій комісії, а заравом наш краєвий маршалок Лунул, котрий ніби-то стоїть понад партіями. Отже пос. Лунул вказав на те, що через знесення середньої школи в Сереті повстала для того міста величезна шкода, бо прецінь в всі условія, потрібні для удержання середньої школи. Дальше згадав бесідник прийату минулого року палатою резолюцію, в котрій жадає ся засновання волосних паралельок при новозаснованій низшій гімназії в Чернівцях. Опісля запитав пос. Лунул, з якої причини не засновує правительство помимо розпорядження з 1892 р. 7-кл. дівочої школи в Чернівцях (з волоскою викладовою мовою) на кошт гр. пр. рейдінного фонду; дальше зажадав бесідник поділу учительської семінарії на руску і волоську і жалував ся на угносіджене Волохів на поли народного шкільництва.

Як бачимо, пос. Лунул упоминав ся лише о такі справи, котрі вийдуть на користь і Волохів. Коли-б пос. Лунул не був також краєвим маршалком, котрий повинен стояти понад партіями, то не можна би ему з сего зробити закиду; однак будучи маршалком краю повинен пос. Лунул також уніміти ся за Русинами, котрі з рускої паралельки в Чернівцях і германізаційної системи в ній не можуть бути вдоволені. І хто-ж має уніміти ся о Русинів?

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 13-го вересня 1896.

З черновецького університету. Як звісно, на нашій університеті не обсажені катедри римського і церковного права. Отже довідуємо ся тепер, що надзвичайним професором римського права іменованний приватний доцент у Відні др. Ерліх, а церковне право буде з наказу міністерства викладати в сім семестрі проф. др. Гальбан.

Виділ учительського товариства Bukowiner Landes-Lehrerbund уконститував ся в той спосіб, що вибрав головою посла проф. Єротея Пігулака, заступниками голови надуч. Каміньського і уч. Дубинського, секретарями надуч. Шорша і уч. Шульца, касвером уч. Кайндля, а его заступником надуч. Зугаєвича. До виділу належать ще без особних функцій надуч. Бадаза, Григорович і Іваніщук та уч. Іллі.

Ще одно товариство політичне. Під гарну осінь множать ся у Галичині товариства політичні мов губи по донци. Ще не уродив ся „Ка-

що під ними училась ти пісні співати до першого причастія, стоять тут, лише тут; а лавка, що на ній ти перші свої думки думала, є на світі лиш тота одна і другої нема.

А як голуби літали довкола неї, як би знали, що треба розстати ся, як сумно корови ричали, як подала їм у поєдніє їсти! Когут на сьмітці підніс одну лапку до тори, перестав гребати, аби перебакиривши голову подивити ся за нею, коли его минала: він не привик бачити, щоб сльозами заливала тоти ясні очі. Розстати ся треба було з усім, усім! Навіть білоштанкатої кітқи, що вигривала ся на сонці на даху курника, не встала з собою, ані вірного сторожа пса, що склавуючи шарпав єї за спідницю. Вона не знала, вона не гадала, як єї серце з тим всім зросло ся! Навіть мухи, що літали довкола склянок від пива, що з ними вона через ціле літо вела завзяту борбу, і тоти мухи вилаваались єї тепер своїми, любими, рідними.

Але єї треба було показати ся сильною. Батько не сьмів бачити, який гіркий жаль стислав єї серце. А старенький в своїй хатчині казав собі те саме.

Він цілу ніч переплавав, але рано підніс голову і прибрал охочу міну.

„Видиш, Ево, чоловікові треба всього спробувати в житті. У Андертих, в хатчині для старих там мені буде дуже добре.“

Потім вийшли на подвірє. Ева піднірала батька калібу.

„Не думай-про се, що ти тут знаєш, тату. Ми обоє все таки знаєм ся вкупі.“

„Гадаєш, що я гризу ся зади тої ста-

толицкий Союз,“ а вже виставляє голову нове товариство політичне з фактичним осередком в Станіславові. Що се за товариство, годі поки-що дізнати ся, бо все держить ся у великій тайні. То лишень певне, що в перших днях сего тижня відбули ся в Станіславові вступні довірочні збори, котрим проводив крилошанин Бачинський зі Львова. Фірма сего найновішого товариства політичного, як видно, не нова, бо о. Бачинський був свого часу властивим редактором „Мира,“ що по кількох ледви літах нужденного життя „на бажане дописувачів“ втисив ся в казанській „Червоної Руси.“ Поживемо та побачимо, що се буде за диво?...

Від руского драматичного товариства довідуємо ся, що заповіджені на неділю вечірні не можуть відбутися в сали Народного Дому задля труднощостей, які з того вийшли би для бурен. Тож вечірні відбудуть ся як і попереднього разу в кімнатах Народного Дому з богатою музикально-декламаторською програмою.

Важна нарада має відбутися в Перемішля дня 27-го листопада с. р. о год. 2 пополудня в кімнатах Рускої Бесіди. Нарату ту скликає виділ переміської філії „Просвіти.“ Предметом наради буде: справоздане з діяльності дотеп-рішних Читальн. Просвіти (референт п. І. Прийма), дальше справа засновання нових читальн. Просвіти (референт о. Підгорецький), а вкінці справа крамниць при читальнях Просвіти (референт др. Кормош) і внесення учасників.

Красний обяв. В Борщеві вибудовали в сім році тамошні Русини коло парохіяльної церкви одноповерховий дім. Дім той призначений на народні цілі і містить в партері відповідно уряджений локаль для будучої філії „Народної Торговлі,“ а на першій поверсі вигідно поміщене для тамошньої читальні „Просвіти.“ До будови причинили ся найбільше міщани, котрі вложили на себе добровільний шарварок, а робота йшла так завзято, що навіть малі школярі, хлопці і дівчата, вийшовши зі школи з торбинкою на плечах, бігли носити і подавати цеглу до будови. За несповна три тижні зведено даром всю цеглу, лісок, вапно і дерево, введено цілий перший поверх, і нині дім стоїть під дахом, а з весною буде вкінчений. Цікава річ, як буковинські Русини собі поступили, коли за рік, за два схочемо наш Народний Дім розширити? Такий Борщів має свій Дім на поверх для руских товариств, а ми лиш партеровий.

Відважний хлопець. В Ростині, сокальського повіта, пасли сими днями три двірські наймити коні на озимині і почули як пси недалеко від них уїдали. Побігли в ту сторону, дивлять ся а

рої кучі? Нехай завалить ся над пархуном, над драбом, над тим злодюгою, шахраєм! Се мені байдуже!“ Ба навіть захотілось єму свистати. Але щось рознерзло єму губи так, що вийшов лиш фальшивий тон.

„Ми розумні люди, тату, ми собі нічого з того не робимо,“ бормотіла Ева.

Потім так як би змовили ся, обернуло одно голову на ліво, друге на право і було чути щось таке якби сухе хлипанє. Одно другого не питало ся.

І коли йшли селом з своїми клуночками до Андертеїв на службу, вид їх був сумний але достойний і ціле село було знов одної думки: оттак йти із своєї власности, навіть і не оглянути ся, се лиш одна Ева Гроскуртівна годна зробити.

У брамі стояла вже гадинка. „А я вже гадала, що не приїдете. Роботи всюди повно. Ну, та робити ти навчила ся, Ево! і діти тебе слухають.“

„Насамперед най заведу тата до его кімнати,“ просила Ева, а гадинка показала долі обійстя: „Оттуда навкрути.“

Поперек дороги стояв Фріц, найстарший син гадини. Тим разом не прибіг він до неї, щоб подати єї руку. Він не сказав ані Дад Боже ані Добридень, він аж дусив ся від сьміху: „Ади, ади як Гроскурт штигує!“

(Дальше буде).

то два двірські звичайні пси напастують величезного дика. Забравши коли, які найшли на дорозі, післяли хлонці по економа, щоби прийшов з рушницею, а самі побігли до дика. Ще економ не насів з помочию, коли хлонці обскочили дика. Один з них ударив зьвіра по голові, вискочив на хребет і ножем ихнув его так сильно під ліву передню ногу, що дика убив. Тим відважним мисливцем був 18-літній невеликий хлонець Пилипко. Дик важив 140 кілограмів.

До чого доводить партійне засліпленє. Буває у нас нераз, що в селі роблять ся дві партії, котрі не знають дати собі иншої ради, як хіба битєм пуджати свого противника. З того приходять часто і в родині до незгоди, та не обійде ся на жаль і без бійки. Так далеко доводить часом засліпленє темних людей. Не инакше оно буває і в инших людей. От недавно відбували ся на Угорщині вибори до сейму. В місцевості Чорнок голосував один селянин не на того кандидата, що син хотів, тож з того прийшло до сварки, а з того знов до бійки, в котрій син забив батька.

Великий огонь. В селі Бодозві горінний, староміського повіта, вибух дня 3-го с. м. в наслідок неосторожного обходження з нафтовою лампою огонь, котрий на сильнім вітрі знищив 13 господарств; з них було лише одно обезпечене. Разом згоріло 26 будинків, а загальна шкода виносить 20.000 зр.

Спиритус з дерева. Перед кількома днями доносили ми, що в Галичині закладають ся фабрики спиритусу з дерева. Тепер можемо подати о тій справі такі ближні поясненія. За починком гіпотечного банку завязало ся у Львові „Перше галицьке товариство акційне для дестилляції дерева.“ До того товариства належать: банк гіпотечний, банк краєвий і галицький банк кредитовий. Основний капітал виносить 3.700.000 корон, а як буде треба, то може він збільшити ся до дванадцятих мільонів корон. Товариство буде видобувати з дерева метиловий алькоголь, терпентину, мазь та буде виробляти дерев'яні цеголки на паливо. Метиловий алькоголь не можна пити, як то фальшиво думають, він сдужить головню до виробу бездимного пороху і лише для того єго дуже цінять. Виріб єго мусить бути дорожчий від звичайного спиритусу, бо зі 100 сотнарів дерева можна добути ледве один сотнар метилового алькоголю. Фабрика буде виробляти головню дерев'яні цеголки. Они будуть динші і значно дешевші до палива, як дерево і камінний вугіль. Фабрика буде отворена в Вигоді під Долиною, де вже побудовано потрібні будинки. З весною 1897 р. буде она пущена в рух. То буде перше заведенє такого рода в Австро-Угорщині, а що буде уладженє на великі розміри, то найде там занятє кількесот робітників. Ослідок зараду того нового товариства буде у Львові. — Рівночасно будують приватні підприємці подібні фабрики в Бродях і в Путиві на Буковині, але на значно менші розміри, як в Вигоді.

Гарні відносини панують в Сербії. Від кількох тижнів облагають товари народу почтовий уряд в Білгороді і домагають ся виплати почтових переказів. Одні просять, другі кричуть, инші знов кленуть, але все те нічого не помагає, коли в кзєї нема грошей на виплату переказів, бо правительство забрало виплачені гроші з кас на покритє біжучих видатків. Кілько то осіб з того має величезні страти, а кілько знов купців може збанкрутувати!

Кошти виборів президента Сполучених Держав обчислено на 30 — 40 мільонів доларів. Такі суми видає суспільність на одну аїтацію, бо кошти самих виборів покриває публична каса кожної держави з окрема. Дві третини аїтаційних коштів складають богачі, котрим безпосередно залежить на тім, щоби вийшов сєй, а не другий кандидат, отже фабриканти, непривхальні високим митам на свої вироби, директори акційних товариств, гдаючи правительственої протекції і т. н. Розуміє ся, що й противники їх жертвують не менші суми на контраітацію.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносьть
на цілий рік 10 р. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюр-і газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходять ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надсіланім“ по 10 кр.
від стрічки.

На що они є?

Для посторонних людей оно може й дивним здавати ся, що ми в „Буковині“ так часто говоримо про ту горстку буковинської кацапії, котра видає „Буковинський Вѣдомости“ і „Православную Буковину“. Але хто, так як ми, цілими літами в кождім числі тих газет, мусить читати вічні напади на нашу руску громаду, на наших людей, на нашу роботу, той вічно мусить собі задавати питанє, на що они є, та буковинська кацапья? Які інтереси она боронить? Що розумного она зробила?

Читатель тих кацапських часописей, читаючи що тижня вічно перемелювані напасти на нашу народну партію, може набрати переконання, що она складає ся з самих недовірок, дибаючи на православіє, з самих недоляшків, намагаючи ся нарід спольщити, з самих негідних людей, у котрих і злодійство не новина. Людей праці мішає ся там безнастанно з болотом і закидує ся їм такі каригідні вчинки, за які ніщо в криміналах гниють. І то що тижня все то само, все то само!

Хто-ж то ті оборонці православія, що з такою відвагою у своїх газетах закидують нам зраду православної церкви? Чи то самі православні споконвіку люди? Крім редактора Козаркевича, Тиміньського і о.

Андрійчука — то самі уїяти, професор Калужницький — уїят: редактор Крушинський — уїят, адвокат Геровський — уїят, проф. Бранік — уїят; всі головні „махери“ кацапські — самі уїяти! Хто-ж они є? чи скриті уїяти чи скриті православні? Яким чолом ширять нетерпимість релігійну, коли самі фарисеї? Чому православна церковь має собі шукати своїх оборонців поміж уїятами або навіть поміж жидами? Чи она тої оборони потребує? Чи їй грозить яка небезпечність? Цілими роками не дїє ся нічо такого, по чім можна би судити, що хтось повстає против православія — а ті ренегати цілими роками вмавляють в людей, що страшенне нещастє грозить православної церкві від „новоеристів“. Які-ж наївні ті люди, що дають віру тим дурисвітам!

Коли-ж церковь православна сеї уїятсько-жидівської оборони зовсім не потребує, то на що-ж они є, ті патентовані політики, що ніби-то неї розуми поїли? Де їх робота? В чім єї видко?

Чи заложили они яку читальню? чи скликали яке віче? чи піддержують жите товарише, чи у своїх газетах обяснили хоч одну справу порядно? чи зробили яке добре діло для селян? чи видали хоч яку людяну книжку? Шукайте-падайте, а нічого з того у них не найдете! Цілі літа

кричуть на цілий край, що ось то ми зл робимо, а де-ж їх власна робота?

На щож они є? Они є на то, аби не допустити руского народу до розвою. Они, що вічно нарікають на Поляків, суть далеко гіршими ворогами нашого народу, як ті. Они є на то, щоби нам на кождім кроці бороздити, киринити і кидати колоди під ноги, аби ми не могли дальше поступати. Не будь нас, они не мали би по що жити і не знали би що робити. А так вся їх робота теперішня обчислена лиш на те, щоби нівечити нашу працю.

„Буковинський Вѣдомости“ і „Правосл. Буковина“ розходять ся по наших краях, розкидані даром. Вправді, як писала коломийська „Руска Рада“, не багато тих газет розходить ся, (разом ледви які три сотки), але проте опиняють ся они в руках руских. Так ми всіх тих людей, що читають часом або правильно ті газети, питаємо ся: що доброго зробили для руского народу люди, що ті газети видають? Нехай кождий задасть собі се питанє і по совісти відповість на него! А для порівняня нехай возьме нашу роботу і пригляне ся тому, що ми досягнули за ostatnich кілька літ. Справедливий чоловік не буде довго відповіди шукати.

Дволичний сьвіт.

Оповідання

Л. Востокіря.

(Даліше).

А его бабу, що сиділа на лавці перед дверима і парила ся на сонці, засміяла ся до того. „Правду каже! Якось ви, сусідо, ідучи сьогодні до нас не ступаєте так широко, як то колись бувало.“

„Божа воля“, сказала Ева і пішла собі далі.

Хатина була простора, але гола. Руде скріпанє крісла, що перенесли его вже сюди, се був найкрасніший мебель тут. Перед вікном висікавав мур від етайні а великий орій волоский стояв также зараз таки коло вікна, так що в хатині було майже темно. „Можеш, тату, сидіти собі на лавці перед дверима, як буде погода“, потішила Ева і поцілувала его, що тяжко опустив ся в крісло, в чоло. Відтак зложила руки: „Боже благослови наш вхід!“

„Амінь“, забормотів Гроскурт.

Як Ева вийшла з хати, задержав єї Фріц за цивилу від занаски. „Тв, Ево, ти тепер служиш у нас?“

„Еге“, відповіла дівчина мужно, хоч того слово „служиш“ дуже єї в серці неохотало, „і ми будем жити в приязні, правда, Фріц.“

Але хлопчище заложив обі руки назад. „Я в жадну приязнь не вдаю ся з нашими плимичками.“

Казав би ся: от дитина! верзе, що на язик понало! Розумні люди про се байдуже. — Але все таки якось воно дивно. Бувало, коли Ева приходила сюди, то газдиня їхала єї просто сідомінь до сьвітлиці, клала перед нею вєачину, а лице укладала в такі солоденіє фадди, що Еві, котра не любила великих любонців, видавало ся не раз аж за багато. Нині: „Дя до кухні, та гляди, щоб в час зладила обід. Як хочеш їсти, то хліб там на столі.“

Не жадні була вона куска хліба. Добре слово, добрий погляд, коби єї отсим хто нині привітав! Ет, слабість! Що відповіла вона Петрови Галлерови недавно? „Як тобі хтось платить зарібцину, то пощо ще добрих слів в додату?“ Ні, Ева не мала претенсї до того, що єї не належало ся.

Вона вмїла працювати, і хоч роботи було ціла куна, обід був готовий на свій час. Пішла вона, щоб привести батька. В синах, що вели до хатки, остановилась і руки заломила на груди. Бачила він, а на їм бемісню судону. І Сруал Леві був также вже в селі. Як там нині будуть люди товнити ся в старій, любій їх хаті. Оттам видко ще було кінчик даху. Пропало! пропало! — Вона сядувала ся до усміху, Степан Гроскурт усміхав ся также. Усміхаються сїм вони до столу, там вісєць стола, де місце для челяди, перший раз, відколи Ева на сьвітї, не до свого

столу. Але газда похвалив колочений горох. Так відрядно серцю єї як тепер, не було ще ніколи від жадної похвали, хоть наслухалась вона їх до си через міру. Вона піднесла очи до чтирогранчастой волової голови газди, блискаючи вдячністю, так блискаючи, що газдиня закашляла ся, а Фріц, що розумів ся добре на тім, яке саме верємє у его мамі, спльовуючи крикнув, що горох якийсь кзасний, та его зараз таки батько осолодив єму добрим поличником. Оттого поличника Андертиха не забула Еві ніколи.

„Не гай ся“, уюмивала газдиня, як Ева відпроваджувала батька. „Ранніе грушки треба ще нині пообривати.“

Еві того й треба що сили зайняти ся роботою. Година горести в єї житю наближаєсь. Коли грушки ступати і гуркати муть єї около уший, і то як найбільше, то може не чути ме голосу висличива: „по перший, по другий — ніхто більше?“ і стукоту молотка, що єї рідну батьківщину, до котрої єї серце привязало ся, так кавалками то сему, то другому віддають і так на всі вітри розкидають.

Вже по вєсєму, стало ся. Вона нічо того того страшеного не чула, а батько также ні. Богу дякувати! Вечірний дївн, що тепер чути его голос, се немов подивинє по їх давнім житю, по їх щастю, їх давних надїях. Вона над тим всім зробила вже хрестик. Але голову держить гордо як і колись: вечірний дївн, що дивиньє єї нині так якось сьлаточно, як ніколи вєсєред, зарано подивинє по тім днї єї житя, в

НОВИНИ.

Чернівці, дня 14-го листопада 1896.

3 черновецької гр. пр. консисторії. Недавно тому ми писали обширно про відносини в гр. пр. консисторії і її становище до Русинів. Висказали ми там надію, що мабуть, такі поліпшити ся стан Русинів в нашій православної дієцезії, хоч наші вороги-румунізатори ще не перевелись і не сплять, а всюди бороздять. Ми вказали вчинки на се, що саме тепер буде нагода для впр. митрополита Аркадія Чучерковича і гр. пр. консисторії, доказати свою голошену прихильність для Русинів при обсаджено посади двох консисторських совітників. Після всього права і справедливості належать ся ті дві посади Русинам і ми все будемо повторяти, що нам ніхто не має права відмовити того, тим більше що маємо відповідних кандидатів. Отже довідуємо ся, що при обсаджено місця одного консисторського совітника є найспівнішим кандидатом впр. архимандрит-митрофор Іларіон Филипович, настоятель монастиря в Сучавиці. Сердечно радуємо ся сею вісткою, бо їм іменований зробило-б ся перелом в 15-літній практиці, що консисторськими совітниками можуть стати лише найгірші гонителі Русинів. О. архимандрит Филипович має також стати настоятелем катедральної церкви в Чернівцях на місце пов. о. Реуса. Буковинські Русини певно повітають сю вістку, котру маємо з віридостойного жерела, з щирою радістю в надії, що чей же вже раз перестануть гонення православних Русинів у своїй власній дієцезії. Та на жаль мусимо поділити ся з Русинами сумною вісткою, а іменно, що о. архимандрит Филипович сими днями тяжко занедужав. Що значить для мужа в так поважній віці, як о. архимандрит Филипович, перебути тяжку слабкість, се може собі кождий представити. Однак маємо в Бозі надію, що скоро повітаємо впр. о. архимандрита здорового серед православних вірних в катедральній церкві. Сего бажаємо ему з щирою серцем.

Драматичне товариство в Чернівцях просить нас повідомити отсим всіх членів сего-ж товариства, що в неділю, дня 15-го с. м., о 3 год. пополудни відбуде ся в конюшнях Народного Дому важна нарада. Видля драматичного товариства просить отже всіх членів товариства зійти ся о означеній годині, аби спільна нарада могла довести до бажаного успіху. На вечірніх буде п. Осип Маковей читати про оповідане Кобиланської „Царівна“.

котрим зазнала найбільших мук. Коли вона перебувала той день мукою, то чого ще їй в сьвітлі бовтати ся? Чи може настати ще гірша година для неї? Той день вже минув. Слава тобі, Господи, що дав еси силу его пережити!

Приступає до батька, що сидить собі на лаві в хатині тихо і неворушно. А їй якось навить як би легше на серцю. День вже минув, пощо ще журити ся? І ось бачить: ба ні, день ще не минув, горіч дня ще не минула. Мука, що перед нею замикали очі і уши, не випускає їх, образ, перед котрим хотіла сховати ся, суне ся за ними.

На камінь у брамі, що лежить там на те, аби часом від о браму не зачепив, виліз Фріц, перед ним гурток хлопців, він держить дощину в руці, пугає нею і кричить:

„Дванадцять слянок до нива! Девять феників по перший, по другий — і по —

„Десять феників!“ кричить другий якийсь хлопець.

„Одинадцять“ знов якийсь инший і Фріц добиває торгу.

„Хата з ставкою, шняк, Стефана Гроскурта шняк! Хто що дає?“

„Срібний грін!“

„Тисячу таларів!“

„Виноградник!“ — Синожать, пів мліна! —

Пес! — Кіт! — Петре Паллер, на, бери собі котюгу!“

Еву який щось за гортанку схватило. Дивить ся на батька, а той білий, білий як та біла стіна, і бушує їй страшно в думках. „На-

Кваліфікаційні іспити для учителів народних шкіл відбули ся сими днями перед іспитовою комісією. До іспиту з рускою викладовою мовою ставляло ся 7 кандидатів, з котрих один відтягнув ся від іспиту, а одного репробовано. Імена п'ятиох учителів, кваліфікованих з рускою викладовою мовою суть: Альбота Касян, Балошескул Себастьян, Годовенський Сидір, Галда Михайло і Омельський Гинолит.

Ювілей 40-літньої служби обходив дня 7-го с. м. податковий поборець в Кімполонзі, п. Николай Вердеш до Влад, член народно-руських товариств. Того-ж дня вечером відбув ся в гарно прикрашеній салі магістратській бенкет для 70 осіб. Численно зібрані поважні гості дали доказ, як улюблений є п. Влад в їх корузі, хоч в Кімполонзі мешкає лише короткий час. Перший тост виголосив староста бар. Вольфарт і скінчив его окликом в честь цесаря; присутні з одушевленням повторили сей оклик, а музика заграла народний гимн. Опісля говорив податковий інспектор Сиретян в честь ювілата, підніс его заслуги, точність і сумлінність у сповнюваню свого обов'язку. Фінансовий конциєліст др. Бараш прочитав наснівші телеграми і поздоровляючі писемля, які надіслали всі податкові уряди на Буковині і приятелі ювілата. Слудувало ще багато тостів від заступників суду, сьвященства, адвокатів, міста, учительства і т. д. Се гарне сьвітло нашого Русина-патріоти, остало всім в приємній пам'яті. Спеціально від черновецьких Русинів-народовців може поважаний ювілат бути певним найсердечнішою симпатією і привітанням, на яку собі заслужив своїм щирим руским патріотизмом.

3 вистави в промисловім музею в Чернівцях. Для т. зв. рефлектора на магістратській вежі, котрий функціонує кождого вечера, коли лише не перешикає мрак, уживають вже і барвни шкла. З того виходить справді чудове сьвітло. На виставі, до котрої не передіше так і тепер все горіє ся, були ученики середніх шкіл під проводом своїх фахових учителів. Фірма Кірхнер з Лінса вишле в наступній тижни сего місяця одного інженера, котрий буде викладати про машини для виробів дерев'яних. — В суботу і неділю вечером відстають гості на виставі безплатно карту, вироблену в присутності гостей машиною, а на тій карті списаний провідник по виставі і кілька вершів на честь праці.

3 Топорівців пишуть нам: Нашого двірника Костяка Двірничука взяли знов до арешту; кажуть: за те, що ксьє не вильнував. Дав би Бог, щоб він вже до нас не вернув. Одиначить лїт бідємо з ним і годі ворога відганяти

решті батько може ще раз мати напад сєї ночі.“ І хватає Фріца за баран, тормосить ним.

„Бав ся чим иншим, хлопче, не сий! не сий!“

„Підеши ти,“ каже Фріц, „а тобі що до того?“

Ева аж вінить ся. „Бав ся чим иншим! Зараз там перестані!“

Єї рука жейзна. Фріц міркує, що динше дати драпа. Але до вечері приходить він на тварі подрананий і в подертих штанах. Тому лише Ева винна. Та-ж він бавив ся собі спокійно і чесно на подвір'ю, а Ева виходила его за плечі і вигнала. Розуміє ся, треба ему було тепер вилзти на високу грушу і там штани подерти.

З того перші докори.

„Гроскурт,“ сказав галда, обтерши собі уста по вечері, „вашу хату і наше галдівство кунив на ліфтанції Сруль Лелі, а виноградики і синожать Петро Галлер з Педдерсдорфу. Як той чоловік чим раз більше виробляє ся! Се слава цілій громади. Его небагом виберуть до ради громадської.“

Ева пригадала собі докладно, як Андертен буде тому уже ішканиць лїт, будучи тоді начальником громади, держав худонявого окатого хлопца, котрого саме стягнув із сльнки, за уха і прозивав его ганьбою і нещастем громади, леданим хлопчинцем, котрого треба-б як шкура втопити, бо з него нічо доброго не буде — і ливувала се тому, як то все страшно змінило ся.

Взагалі оттоді дні були найнапатніші в житю Еви; вона з зачудованя не находила. Зав-

від двірництва, як пса від стерня. Уже бідні люди не троха находили ся нопід мури червонощій — а надурно. Тепер пропали ще наші гроші і не знати, хто нам їх зверне. — Заким отсе лихо стало ся, Двірничук хвалив ся, що дасть ся ще людям в знаки. І так п. пр. має він жалі до Григорія Пашкевича за якийсь так сьвідентво. Отже вже кілька разів вибирав єму візля, а вчинки своїм двоєм синам позволив его переслідувати. З 19-го на 20-го жовтня двірничкові хлопці зібрани з собою з весіля з 50-ю ексевів і пішли на Пашкевича. Хтось дав ему знати і той заминув ся в хаті. Прийшли ексеві і один син присяжного Георгія Цибуляка колом набив Пашкевичеві вікна. Пашкевич мав при собі ніку і почастував него напастиника межі плечі, другого двірничого сина під паху, але лиш в паху, а сина Івана Дубецкого в руку, а сина Тодора Старчука в голову — і так позначив кількох. То було з суботи на неділю. А в понеділок знов напастували Пашкевича. Двірничука вили пили хлопцям, аби ті лиш его слухали. — У виторок вечір ішов сий Іван Цибуляк Симіонового із Чернавіч з ліса, а присяжний, то значить гайдук громадський а вийшов і дав йому два рази в лице. А той сокиров та в голову тай розтяв гайдукови ухо і голову. І такі то у розбійничі часи настали.

Перший лід. Вчора зраня перед сходом сонця настав перший раз значний мороз; термометер вказав відразу на 6 степенів, а опісля дійшов мороз аж до 14 степенів. Мілка стогола вода покриває ся тоненьким льодом, на беріжках поробили ся соніли, на деревах по огородах позинив ся густиий іній, а вагонні поїзди, що приїхали рано, вигладжали мов би убрані в сніг. Тепер вже вкази і посльоні листочки з дерев, вікна позамерзли — зима загостилась до нас вже цілком серйозно. А сегодня вказ перший сніг.

Три рускі державні стипендії по 100 зр. річно розписані для студентів черновецького університету з речинням для подань до 30-го с. м.

Міщанська Читальня в Чернівцях дє в неділю, дня 15-го с. м., вечерок з танцями в салі бімнатичного товариства. Початок о 8-ій год. вечером. Вступ від особи 50 зр.

Про черновецький театр. а власливо про дирекцію того театру доходили нас в наступній часі досить приєрі вісти, котрим не хотіло ся просто вірвати. Говорено іменно, що дирекція ангажує акторів і акторок на сезон, однак з дво- або тритижневим часом на пробу. За той час всі сезонові театри забезпечують ся щодол персоналу, отже актор чи акторка в нашім театрі віддані на волю і неволю директора, котрий

сідєи була вона жалєз, всі єї жвавости і моторности не могли бувають нахвалити! ся, а тепер, хоч робота під єї руками аж горіла, то в очах галдині вона ніколи не робила досить жвано. Бувало єї спосіб щось робити ставив ся влірєм цілій громаді, тепер та сама галдиня, що голїз поперію просила єї о пораду, знала все иншим робити ніж вона, і все лїниє. Реченті пухонкі, ще їх бабка колись у неї такс вижебрала, тепер нічого не була warta: так як вона обходила худобу, було цілком глузо; масло, котрого єї ціло село бувало завидувало, було до нічого, ба не багату хибувало, а треба-б єї і того ще учити ся, як хату мести.

Що-ж більше? Галдиня була дивачка, тай годі, а таке треба прєдїє стерїти. Принаїмні батько має приставляти, та коанір не тече і їсти є досить, тай кождої хвилі може до него побіжи. Що там, що галдиня трєти передє? Коли в Андертизи мєжє для неї доброго слова, ну, Боже лєскавий, то є у других. Вона-ж має приятеля багату. От наїотєць і наїматєць, от обоє учителі, мелничка з своїм сином, багатирик Євєдєєє, от Труда, що жити не може без неї. Аїнаїлєз, котрій аж два рази давала гроші на дорогу до міста, до єї Франка; а всім молати парубків, що так такс кожде єї слово і поїзля-ло-б, і не агадуй.

Правда, тут, в хаті Андертизи, вона тих любих людей не бачить. Далшого подвійно вже тепер тішити ся недієє, коли вона вибере ся до церкви. В церкві надїбає їх всіх, всіх. Оттоді відїтєє. Цілий дїнь, дїньми, мучили, гань-

опісля значно знижує гажу або і дає впрост дімсію. Таке поступоване означало би використуване безвихідного положення актора чи акторки, котрі зі своїми м'ястками приїхали часом аж з Німеччини. Саме тому, що се був би поганій вчинок, нам тяжко приходило ся вірити тим вістям, хоч про се стали в місті досить голосно говорити. Аж сьогоднішні *Buk. Nachrichten* приносять вістку, що дійсно дирекція дала кільком акторкам дімсію і що вони тепер стали в чужім місті без помочи, виставлені на голод і холод. Згадана газета навіть запевняє, що ті акторки радо згодились би на знижене своєї гажі. По розголошуванні людяности дир. Льового надіють ся, що він полагоди́ть справу скоро і так, аби акторки не мусіли з тяжким жалем споминати наше місто і театр.

Доля галицьких емігрантів в полудневій Америці. В *Neue fr. Presse* читаємо: З полудневої Америки насіли нові вісті урядові о безвихіднім положенню галицьких емігрантів та о обманствах еміграційних агентів. До Монтевідео, столиці Уругваю, прибуло дня 14-го серпня с. р. 50 галицьких селян, переважно з повітів скалатського і збаражського. Представляли они собою образ крайньої нужди: на-нів голі, без гроша, зачали просити по улицах милостини або роботи. Власті урядові не хотіли ними зайняти ся і з великим трудом удадо ся австрійському консулятові примістити їх в міснім притулку для безпритульних. З візнями емігрантів виходило, що властивою метою їх подорожі є Парана в Бразилію, де вже су́ть їх свояки і знакомі. В Генуї купив якийсь агент за їх гроші карти корабельні нуби то до Бразилію, а они са́мо ему повинували ся. Парохід завіз їх до Маренаї, з відки на кораблі *Italia* мали бути перевезені до Парани. Однак сей корабель не поїхав до Бразилію (бо правительством бразилійське заборонило вступу галицьким емігрантам), лиш просто удав ся до Монтевідео і там покинув емігрантів, кажучи їм, що за кілька годин (!) зайдуть до Парани. Цілу сю подорож оплатили емігранти, а що їм ще лишало ся, то й се нимантили від них в дорозі. І так опинили ся емігранти в столиці Уругваю без гроша і без роботи. Консулятові австрійському в Буенос-Айрес удадо ся з великим трудом випрохати у бразилійського правительства, щоби перевезло безплатно емігрантів до Парани. Але чи там їх доля поліпшиться ся, лиш можна надіяти ся, бо бразилійські п'янтатори обходять ся з галицькими емігрантами мов з невізниками.

Продаж цигар в кавярнях і реставраціях. Свого часу ми подали в нашій часописі вістку, що в одній віденській кавярні арештовано кіль-

кох кельнерів, що они продавали гостям паніро-си з трафіки спеціальностей. В сій справі була у міністра фінансів Біліньського депутація і міністер обіцяв, що дозволить у кавярнях і реставраціях продавати цигари і паніроси. Сегодня урядова *Czernowitzer Ztg.* оголошує відповідне розпоряджене міністерства фінансів.

Гарні вибори на Угорщині, нема що казати! Мадарський *Esti Ujsag* подає цікаву статистику виборчу. Вчислені там жертви виборчих борб. Ото жертви виборів до угорського сойму: Дня 13-го жовтня в Грушні в комітаті Арва жандарми вбили дві жінчини. Дня 20-го жовтня в Ердеез застрілено трьох виборців, а 11 виборців ранено. Дня 21-го жовтня в Ремети проколено тамошнього учителя. Дня 21-го жовтня в Егігазмартен ранено небезпечно одного виборця. Дня 22-го жовтня в Ниірегігазі застрілено провідника опозиційного сторонництва. Дня 23-го жовтня в Секел-Удваргелі ранено ножем одного виборця. Дня 24-го жовтня в Кіс-Тал-ді провідник народного сторониства Керекес застрівив судю Ковача і його жінку, а виборця Ігальса ударами обічків убито на смерть. Дня 25-го жовтня в Тириаві прийшло до борби між виборцями і військом: один гузар поляг на місці, кількох ранено, два виборці погибли під конітами коний, два поломили собі ноги, а трицятьох поранено шаблями; в Вайслю вбито двох виборців з народного сторонництва; в Драуге застрілено двох мужчин і одну жінчину; в Фельзе-Легота вбито двох ліберальних виборців, а двох ранено; в Гайду-Бересмені застрілено одного виборця з опозиційного сторонництва. Дня 28-го жовтня в Дунапатай гузари розганяючи зібрані товни народа, зранили кількадесять осіб; в Діосад нотар Кавфман застрівив одного ліберального виборця, що викликало розрух; військо вдарило на товпу і почало рубати шаблями, дві особи вбито на місці, а кількадесять ранено; на стадії в Сіет-Сентмікльос опозиція напала на ліберальних виборців і засипала їх каменем, при чім кілька осіб тяжко ранено: в Лоренц виборці з Сент-Лоренц убили двох виборців з Мікеу, а 10 особам пообрізували уха; в Липп вбито нотаря; в Темеш-Моравиці вбито провідника народного сторонництва; в Тіса-Есляр погибло двох виборців; в Патицерах вбито одного виборця і одного поліційанта; в Сабад-Баттіан вбито двох виборців; в Сатмарі військо, зачеплене товлою, вбило трьох виборців, а кільканайцятьох ранило. Разом виказує статистика 53 осіб убитих, а зник 100 тяжко ранених. Кілько-ж людей так лиш побито, сего ніхто не обчислить. Не дивний, що серед такого виборчого загалу міг там єти вбитий рід-

ного батька за те, що той не голодував по его волі. Галицькі вибори против того то нічо!

Бійка в авлі університету віденського. Минувшю суботи зібрали ся в авлі університетської товариства буршівські на т. зв. „*Vismel*“. Студенти з товариств німецько-народних стаули по правій стороні, а по лівій устави ся представителі партії католицкої. Для членів товариства жидівського „*Кадіма*“ не лишено місця. Нараз на головних сходах появили ся предсідатель і кількох членів жидівського товариства студентського „*Кадіма*“. Саме тогді виходили з авлі бурші і привитали їх криком: „Проч з жидами! Ту німецький університет! Не позволим, щоби нам занечищувано воздух!“ На се звернули ся члени тов. „*Кадіма*“ до буршів і енергічно за-протестували против тої обиди. Се викликало бійку і таке завзяте по обох сторонах, що лиш з бідою могли розборонити їх університетські поделі. Ректор зарядив слідство.

Число дневників, які друкують ся в однім році на цілм сьвітї, виносить після обчислень одного англійського бюра статистичного 12 мільярдів примірників. Тими газетами, застелив би 30.000 квадратних кілометрів, а вага паперу вивесла-б 781.243 тон. Коли-б цілий наклад відбивали тільки на одній машині, числячи один примірник на секунду, то він був би готовий по 333 літах. Всі газети, поскладані одна на другу, представили би стови високій на 80.000 метрів, а на прочитане всіх дневників, числячи по пять минут на один примірник, треба-б 100.000 літ. Дивні дива, а ще дивніші, що знайшов ся для них математик...

Відки бере ся у жидів масток? Відома річ, що окрім малолітніх синів богачів і урядників становлять офіцери головний контингент жертв для лихварів. В який брудний і нелюдський спосіб они зміють визискувати прибре положене своєї жертви, одним приміром сего нехай послужить отсей факт: Один офіцер Н. у Львові потребував перед трьома місяцями нагло 200 зр. для заплати гонорового довгу. Отже він удав ся до одного жидівського фактора, щоби ему вистарав ся о ті гроші. Фактор привів з собою другого жидя, а той знов третього і сей згодив ся позичити офіцерові 200 зр., однак лише під уелівек, коли офіцер заразом купить у него коври за суму 800 зр., хоч ті коври були всего варті 100 зр. Офіцер був у великій клопоті, бо у офіцерів п'ятигас незаплатене гонорового довгу за собою страшний наслідок. Що-ж було робити? Він підписав вексели на 1000 зр., а дістав за те 200 зр. і коври. Жид був перед законом охоронений, бо він позичив 200 зр. без процентів, ну а коври сподобали ся офіцерові і він їх купив. А зиску було на цілм генсееті більше як 2000 %! Прийшов речинець заплати векселя, офіцер не мав відки. Жид написав до матери офіцера, що коли она не заплатить векселя свого сина, то він удесть ся до полковника. Мати приїжджає в великій страху і удає ся до одного адвоката. Він закликає лихвара, а сей настрашив ся процесу і давав вже адвокату 100 зр., аби лише не втратив „своїх“ 1000 зр. Однак адвокат загрозив карним процесом за підкупство і жид змив так, що згодив ся на 600 зр. або, щоби „інтерес“ приніс ему всего 900 % зиску!! Таких випадків можна би начислити багато.

Найменший з песячого роду. В Лондоні закінчила жите знаменитість в своїм роді, іменно здох найменший на сьвітї песик. Він мав не цілих десять сантиметрів довгости і міг вигідно положити ся спати на долоні дитини. Ів так мало, як яка комаха. Здох з перестудженя. Его властитель, англійський генерал Маклен, велів впахати его шкіру і подарував той незвичайний оказ зоологічному огородині в Лондоні.

Складни. На *бурсу* Народного Дому в Чернівцях аложили п. Т. Аксентовича з Болви 1 зр., п. Іван Голота, урядник при дирекції залізниць в Станіславові, 1 зр., о. Мелетій Галія, гр. пр. парох в Бріду, 5 зр.; доси аложено на сю ціл 859 зр. 78 кр. Сердечне спасибі!

били, зневажали єї. Тепер бодай на одну годину буде вона давною Евою Гроскуртівною, котру так величали, котру трохи не всі для себе єдвали. Єї лица палають з радости, коли працює з батьком і з газдяком, котра єї не радо пускає, бо треба богато порати. Але Ева глуха на єї навики. Нині їде вона до Бога. До Бога, ні, але до любови, що єї зацепив. Він у серце своїх людей.

Вас не так скоро як бувало їде вона собі стежкою до церкви. На цвинтарі стоять парубки при куї, торочать теревені, обзирають дівчата, як то їм звичай. Дивно, вони єї сегодня гебби не замітили. Чи єї хід стає вже такий тихий у службі? Ще ніколи не обзирали ся вона на них, сегодня обзирає ся: всіх очі звернені в оден бік, мелничка їде онтам з своєю братаницю, богадкою донькою з Гессен. А правда, вже довго ждуть на ню, мелничка оповідала єї о тім. Вони мали стати приятельками, тепер певно познакомлять єї з нею — ба ні і мелничка якось єї не добачає. Вона їде таки саме попри неї через церкву — тепер обертає ся, вона кланяє ся якось недбало, як би чужа. Єї серце стискає ся. Але-ж правда, прецінь мелничка не сама. І сьміло їде вона на своє давнє місце. Там розідала ся вже мелничка із чуженицею широко і пиндючно, коло неї богатирка Енгельке. Труда з своєю хрестною маткою присунули ся таке, — лавка занита. Такого Ева в своїм житю ще ніколи не зазнала. Там було єї місце від першого єї причастія. Чи може вона сегодня спізнала ся? Вона тихенько помалюла ся і сіла собі о кілька лавок далше на заді. Відтак глянула на хори, зі стра-

хом, крадьки, гебби мимохити, аби парубки собі не погадали — Але єї очі аж остовніли дивлячись на цілий рід осмалених сонцем лиц. Не треба було їх підвертати: ніхто не звертав уваги на ню, ніхто про ню не думав.

І знов і знов летить єї зір до того місця, відки бувало ушановане, прихильність таким расним промінем, як очий там на горі, синались на ню. В казано нічого не чула. Обуреє, подоптана і зневажена гордість, прогнала Божий ведільний сувоїй із єї грудий. Що такого стало ся, що єї тепер не добачають? Чи се ганьба, що вона чесно працює для свого батька кадіка? Чи се не повинно уважати ся скорше за честь? Коли бувало заслуговала вона собі на поважане, то нині в двое, в десатеро більше! А прецінь его не находить.

З церкви виходить, і знов мало хто з нею витає ся. Навіть парох, котрий так часто зникнути єї любе сльїде на дорогу, нині, саме коли вона аж гине із сраги за добрим словом, і він нині мовчки минає єї.

Аналіза, щира душа, нарешті таки до неї заговорила. „Здорова була, Ево. Що дєш?“

„Чужий хліб твердий,“ каже Ева. Говорити єї тяжко.

„Та так, як хто такий упертий як ти,“ міркує Аналіза престоудно.

Ева споглянула на ню з бою. „Ще й вона починає давати єї науки? Вона уперта? Нехай і так! Лиша упертість як немилосердність.“

„Май ся гаразд, Аналізо.“

(Далше буде.)

Телеграми „Буковини“.

З дня 14-го листопада 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засідане 13-го с. м.) Бюджетова комісія предложила своє справоздане про проект правительства в справі упрямління плати професорам університетским, середних шкіл, державних, учительських семінарий, державних шкіл промислових, а комісія для ненарушимости послів предложила своє справоздане про обовязок послів бути свідками. Міністер Гавч відповідав на кілька інтерпеляцій. Палат прийняла опісля в другім читанні новелу промислову. Підчас дебати заявив міністер торгівлі Глянц, що лише видаване постанов против неретельної конкуренції спеціальному законодавству. З ревізією урядження кас хорих, котра небагом наступить, буде сполучене також упрямлінняне обезпечення від огню через краєве законодавство. — Пос. Вашатий поставив пильне внесення, щоби его старе внесення про стягнення відповідного податку при заложенню фідейкомісів зараз обговорено в першім читанні; внесення відкинено. — Пос. Паттай, Люеґер і тов. поставили пильне внесення, котрим звизає ся правительство, щоби сейчас вимовило митовий і торговельний союз з Угорщиною. Се внесення прийде під наряду в понеділок. — Пос. Дідушицкий інтерпелював председателя бюджетової комісії в справі упрямління плати католицким священникам. Пос. Катрайн відповів, що спізнєне наступило в сій справі задля трудних обрахунків, однак позагоджене сеї справи наступить в недалекий будуччині. — Пос. Шаманек інтерпелював міністра судівництва, чи справді міністер думає заборонювати збори урядників.

Відень. Господарська комісія прийняла проект закону о заснованню рілничих спілок.

Берлін. Предложенный парламенту бюджет на 1897/8 р. виказує в доходах і видатках суму 1.328,301.824 марок (1 марка 60 кр.).

Берлін. На інтерпеляцію центрума в справі німецько-росийської умови відповість правительство аж по повороті канцлера.

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА
склад корінних товарів, вині і делікатесів
(заснований 1812 р.),

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛНИЧИХ МАШИН
з дня 1-го липня с. р. і буду далі вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіре на далішнє і для мене, при чім закликаю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті завіздки і нинішнє

з вишаченем

Стефан Гаїна.

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ,

столяр-артист

Чернівці

преміюваний

на виставі

ул. турецька ч. 3

преміюваний

у Львові

поручає ся для елегантского виробу церковних, домашніх, саломових, склянових і хатних уряджень.

Приймає ся поправки і виконує ся їх як найліпше.

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

Відзначене на красній виставі в р. 1894 почетним дипломом і. в. министерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“
ПРЯХА

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публіці свого виробу чисто хмари звісти з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі кистевім і алмашиновім; також доставляю матеріяли на кохкати і найдегнати

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення пріємно надіслати просто до Коросна (пошта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібіки і ціни на жадане оплатно і відборотною поштою. (11—32)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Вс. Духовенству і всім вірним через Преосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияті всіх трех галицких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і солоді, сіно в стогох і будинках против шкід огню вих за можливо найнижшою оплатою.

Шкода ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контраєскураційними надають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найменші суми

Поліса „Дністра“ приймає банк пруский у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращішіші умови і видає поліса і виплати в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обсягом капіталу, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки на оброчення по 5 процент, і зарплата відсотка. Удільні по 60 корон. Новачки удільнять ся тільки власителями реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся третина часті на уділ.

Зголошення о удільні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є засуджений, приймають ся.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

генерал-оператора н. к. хірург. клініки університетської

Білорусько-Грушевського у Відні

належить ся

в Чернівцях, у вулиці Мейстера ч. 23.

В справі прорізання хорих і вищих інструментів треба укліпати ся до управління приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, у вулиці ратушній (дів. номер 100—101)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при вулиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Робота виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки.
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Руский театр.

I.

В числі 237-ім подали ми з Городенки письмо, в котрім каже ся, що виділ Рускої Бесіди у Львові без жадної причини дав димісію пані Стечинській і що деякі артисти самі покидають руску сцену. Ся вістка очевидно занепокоїла виділ львівської Рускої Бесіди і він по довнім намислі відповів нам в остатнім Дьлі так:

„Минувшого тижня подала „Буковина“, мов би виділ Рускої Бесіди дав без жадної причини димісію п. Стечинській, вдові по бувшій артистці руско-народного театру. Позаяк „Буковина“ до нинішнього дня не помістила спростованя, висланого їй уповноваженим до того референтом театральним, заявляє виділ сею дорогою, що повнеше донеєне „Буковини“ є просто неправдиве. Виділ не дав димісії п. Стечинській, але протинно, пані Стечинська сама внесла під днем 26-го жовтня с. р. просьбу до виділу з жадаєм увільнення єї з дружини театральної і звороту кавцій до дні 5-го листопада с. р. Просьбі тій виділ не тільки не мав права відмовити, але радо вдоволів єї вже з тої причини, що пані Стечинська яко одинокий мотив до уступлення з дружини руско-народного театру подала в згаданій просьбі, що їй трафив ся

„випадок заробити собі красний шматок хліба.“ (Пані Стечинська не виступала вже від початку сего року на сцені, отже три місяці перед смертю чоловіка, а була тільки касиркою театальною, за що побирала 30 зр. місячно.)

В сльї за повнешою на неправдивих інформаціях опертою звісткою „Буковини“ появилася тота звістка і в „Народній Часописи“, котра надто зі своєї сторони робить виділові закид, мов-то заряд (виділ?) був причиною того, що деякі члени дружини театральної уступили. За „Народною Часописою“ накинув ся і „Галичанин“ на виділ з доносом, мов то під его управою театр розбиває ся (тимчасом дає він представлення в Снятині) і пр., а надто з своїми клеветами на виділ „Рускої Бесіди“ і на єго референта справ театральних, котрий єсть тільки виконавцем постанов виділу. „Галичанин“ посунув ся так далеко, що просто приписує виділові вину смерті б. п. Стечинського! Кождий розумний чоловік мусить признати, що против таких напастей і клевет годі бороти ся.

З своєї-ж сторони виділ вневняє всіх бажаючих добра руско-народній сцені, що найщиршим бажанем виділу є і буде: довести до того, щоби нашу сцену поставити на становиско їй належне, чого годі було досягнути через елементи просто деструктивні, котрі уступивши з театру, уміють те-

пер найти собі легковірних, а притім розвою народної сцени несприяючих людей, що поміщуючи радо клевети і неправди в органах до їх диспозицій стоячих, та накидаючись на праці виділу, служать інтересам личним, а не справі народно-рускої сцени. — Від виділу „Рускої Бесіди“ у Львові.“

Вже то таке наше щасте чи нещасте, що нехай ми про роботу львівської рускої громади подамо як найвірнійші факти (от хоч би про знані заходи Романчука консолідації народівців з москвофілами і радикалами), зараз нас напші панове братя зі Львова частують преріжними делікатними словами, як „клевета, підлість“ і т. п. І хоч фактів наших не заперечують, бо не можуть, а проте їм так любо бавити ся „найшідлійшими клеветами“, що закинути се хоч би кому їм так легко, як похвалити ся своєю величезною роботою для народу...

Через те, що ми подали правдиву вістку про димісію п. Стечинської, ми вже очевидно люди несприяючі рускій сцені, підпираємо елементи деструктивні, ширимо клевети і неправди і боронимо личних інтересів (очевидно в тім випадку акторів). Тимчасом нехай нам виділ львівської Рускої Бесіди принесе ще більше таких сорокати латок, як ті названі, ми таки не можемо — хоч нам се дуже прикро — признати єму

Дволичний сьвіт.

Оповідане

Л. Вестхіржа.

(Дальше.)

Обертає ся, дорогу до служби найде вже сама. І нині перший раз дізнає терпкого чуття задля тої служби, в ній починає жити, вона нетерпеливисть є. Не жадає прешнь бути багатою, вона хоче працювати, щоб аж кости єї тріщали, працювати до загиби, як Божа воля. Але ниншою вона прешнь не стала через ніч, чому-ж обходять ся так з нею, як би вона не була вона сама?

„Добрий день“, чути мужеский голос коло неї. Чи справді адувало ся якомусь парубкови їй хвилинку посьвятити? Довго треба було ждати.

„Добрий день“, відповідає коротко. І вить, що се був Петро Галлер, Петро, що купив частину єї батьківщини, — голий велике ледащо, небавом начальник громади.

На отсім ході до церкви Ева немов загубила свої хороші прикмети, спокій і розвагу. Веревотане газдині, що доси зносила єго терпеливо, бурить єї кров. Вона мусить закусувати зуби, як Андертиха гонить єї від одної роботи до другої, а відтак ганьбить, що перша лежить незроблена. Одного разу обурене перешло через верх і по раз перший вона відрізала: „Я

навчила ся робити, їм ще до тебе прийшла, газдине, але так жадна робота не робить ся!“ Від того часу вона вже взагалі нічим єї не вдовольє.

Деколи здає ся єї вже, що у неї одна рука за богато. Поставить горщик по лівім боці, не добре, поставить по правім, таке ж зле. А спить ся: якже-ж зробити? Отгоді сьміх, як би всі відьми нараз засьміяли ся. „Христе Царю, і того ти не знаєш?“ а як зробити щось після свого розуму, то відтак знов: „Пощо у тебе рот, що не считаєш ся?“

Заслаб наймит, вона дає єму зіла із своєї славної антики. І диво дивне, відколи вона із хати і з господарства, утратило алає свою цілющу силу. Наймитови робить ся гірше, а учитель зажаує їй дймаючими до живого словами єї захвалу і недозволену фущерку. Наймит все ще лежить в перинах, газда десь не в дома, а тут винило так, що віз конечно треба запрагати. А що Ева у всім знає лад, бере ся услужно запрагати коні. Але каний стає дуба, вона аж повисла на узді, аби єго усьпокоїти. Може то і не гарно виглядало, як вона з конем борикала ся: так бодай пасторова каже їй сказати: най вона розважить, що пристойно дівчині, і лишити мужчинам те, що до мужчини належить.

І ще один чудний досьвід робить Ева. Коже нерозважне слово, яке коли небудь з пустоти сказав єї єсорий язичок, вирізане в пам'яті людській як би в міді. Вони єї тото пригадують, той се, той то, тоті заданені, давно вже нею забуті слова. О услугах без ліку, менших і більших

услугах, о добродійствах, які вона, готова завжди нести поміч, чинила що дня, що години, про се ніхто не сьмінув.

Фріц просто як би з увази зурвав ся, доскулює їй, де лиш може. А мати ще й жадує ся: „Як може хлончище мати до тебе серце, Ево, коли ти ходиш тут така скривлена, як живісінська нуджа?“ Тепер повинна вона ще і такі міни прибирати, які до впадоби газдині.

Раз коло обіду сказав єї газда: дурна. Се слово діткнуло єї так, як би єї дав хто в лице. Образцем, взірцем вона вже давно перестала себе уважати, але дурною! Що хтось може єї назвати дурною, єї, розумного Гроскурта розумну доньку! Те їй ніколи і в сні не було-б приснило ся. Від тепер тото гідке слово вже при зада-жній нагоді все напово повертає. Нехай Фріц і найбільшу дурницю зніти, то газдиня каже: „З того буде але робітник!“ а газда сьміє ся собі з нишпа. „Той собі не дасть забрати масла з хліба!“ Ева нехай говорить Бог зна яке мудре, без милосердя мусить усе чути: „Перестань же торочити таке дурне!“ аж поки у неї не стало асно: Розум заарендували панове газди, а для наймитів лишила ся сама глупота.

До церкви не йде вже в отсю неділю Ева. Люди єї обиджають, а Господь Бог не бере єї в охорону в своїм власнім домі.

За те пішла газдиня до церкви. Коло брами на цвинтарі надбала мелничку.

„Тепер маєш Еву Гроскуртівну в своїм домі, як же ти задовольєна?“ сьміла мелничка.

втім випадку слушність, бо правда — хоч як її беріть — є по нашій стороні. Фактом є, що виділ Рускої Бесіди дав димісію п. Стечинській в Борщеві, що не лиш здивувало, а й огірчило всю труп театральну. Фактом є, що відтак товариші і товаришки пані Ст. просили виділ Бесіди на письмі о помилування вдовиці. Фактом є, що виділ повідомив відтак п. Ст., що буде держати її лиш до нового року. Тимчасом сталося так, що п. Касиненко покидав наш театр і знаючи, що п. Стечинська має заняття лиш до нового року, заангажував її до трупи Кропивницького в Одесі. Очевидна річ, що п. Стечинська не хотіла вже ждати до нового року, повідомила виділ Бесіди о тім, що найшла лучший приматок хліба, і виїхала до Одеси. Отсе повідомлене п-ні Стечинської вважає виділ Рускої Бесіди поданем о димісію і промовчує при тім все те, що перед тим сам зробив. Як оттаке поступоване назвати, нехай собі кождий подумає. Ми знаємо справи нашого театру, ми не дамо собі зробити закид, що не сприяємо рускій сцені, ми для того не хотіли порушувати діяльності львівської Бесіди в тім взгляді, аби не витягати на верх справ таких, котрі можна у виділї полагодити, але коли нам в живі очі після львівського звичаю закидає ся без найменшої підстави клевету, то — даруйте! — таких закидів в кишеню не ховаємо. Поговоримо собі троха ширше про руский театр і знов напишемо саму чисту правду, не на те, аби дошкулити котрому з поважних членів виділу львівської Рускої Бесіди, лиш на те, щоби про громадську інституцію довідала ся де-що більше руска громада. Поговоримо собі прилюдно, коли прилюдно закидає ся нам клевету і несправдість.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 16-го листопада 1896.

Буковинський краєвий сойм. Опогди ми донесли після одержання з Відня вістей, що краєві сойми (отже між ними і буковинський) мають в грудні с. м. зійти ся на коротку сесію. Таку саму відомість дістали також галицькі часо-

писи. Досі однак знати лише певно, що галицький сойм зійде ся 28-го грудня с. м. на коротку сесію для ухвалення бюджетової провізирії. Про буковинський сойм довідує ся Buk. Post, що він зовсім не буде скликаний.

Про кваліфікаційні іспити для учителів і учительок народних шкіл на Буковині маємо додатково ще донести, що з учительок здали іспит з рускою викладовою мовою п. Глинська Олена, а з німецькою викладовою мовою і рускою мовою два предмет здали іспит уч. Хшоністовська і Тутнявер. Замітне ще й се, що одного учителя, котрий ставив ся до іспиту з рускої мови яко предмету, репробовано. Бидко, минули ся часи, коли кандидати легким чином діставали свідоцтво на учителів рускої мови без уваги на се, чи знали руску мову докладно чи ні. Тепер годі вже собі легковажити руску мову, а треба її така добре знати, аби одержати добре свідоцтво.

Товариский з'їзд всіх буковинських учениць львівської женьської семінарії відбуде ся в днях 19-го до 21-го с. м. у Львові. Сей з'їзд буде разом святкованем 25-літньої річниці отворення женьських учительських семінарій в Галичині.

Вчорашні вечірничі в нашій Народній Домі випали знов зовсім складно. Були се зовсім безпретенсіональні сходи, на котрих була і наука і забава. О. Маковей мав виклад про новість О. Кобилянської „Царівна“ і новість Габрієля Райтера „Aus guter Familie“, подібної багатьма до „Царівни“. Річ та буде небагом друкована в *Буковині*. Відтак слухували євня, декламції і гра на фортеп'яні. Брали в тім участь з пань: Лопатинська, А. Варшавка і О. Ковблянська. Танцями вільноаніяють пар закінчили ся ті вечірничі.

Руский народний театр, що тепер перебуває в Снятині, відіграє у виторок (дня 17-го с. м.) оперету „Барон циганський“, в четвер (19-го с. м.) народну комедію „Вихованець“, в суботу (21-го с. м.) мєльодраму „Галька“, а в неділю (дня 22-го с. м.) народну драму „Не ходи Грицю на вечерничі“.

Ще не всі! Пишуть нам з міста: В статі: „На що они є?“ в числі 243. *Буковини*. Ви вичислили декотрих убитів, що нахидають ся православній церкві за адвокатів, яких она не потребувала і не потребує. Се вже знала річ, що з роду православний релігійний чоловік ніколи не заведе такої незгодної суверенки про вартість сеї чи тої церкви, як іменна сі недотарені православні. Але Ви за мало їх вичислили: Крім пп. Калужинського, Крушинського, Геревського і Браніка маємо ще в Чернівцях таких ставців православної церкви, як уніят — каснер Матковський, як уніят — оміаг магістратський Харжевський, як уніят — сов. Калитовський, ну, і відзначений паною уніят посол Волян. Менше значних покровителів православної церкви я не хочу й вичисляти. Як бачимо з того списку, то

уніяти достарчають православній церкві найважливіших покровителів і оборонців. Коли ж так, то всі великі і малі люди з резиденції не повинні мати ніякого жалю до уніятів. Але они заразом повинні захищати від тих людей, що самі непрошені нахидають ся за адвокатів православної церкви, аби не кривили душою і аби самі стали православними, або — замовкли.

В справі управи тютюну відбула ся скардними в бюджетовій комісії ради держави розправа, підчас котрої промовив також міністер фінансів Білинський про управу тютюну в Галичині і на Буковині. Але головнио о се, аби довести населене згаданих країн до більшої і ширшої управи тютюну. Як се має стати ся, о тім має після завершення міністра радити небавом особна анкета. Треба іменнио, щоби селяни розуміли, як полишити свій тютюн. Галицька продукує осіму часть всего тютюну в Австрії, але тютюн що-до якості не може рівняти ся з тютюном в Чехії. На Буковині стоїть із сєю справою ще гірше, як на се вказан в буковинських сойми на підставі урядових дат нос. др. Сміль-Стопкой. Він вказав також на средства, якими би можна полишити управу нашого тютюну. Радимо ся, що его слова не остали без наслідку і правительство пресїи хоче зайняти ся сєю справою на серію.

Academia ortodoxa, товариство гр. пр. богословів в Чернівцях, відбуло дня 5-го с. м. свої загальні збори, на котрих вибрано також новий виділ. З оголошень довідуємо ся, що омірат-я не вибрано до виділу Academia ortodoxa ані одного Русина, хоч — що правда між православними богословами Русинів всего чотирь. Передніми роками вибрано бодай про диком око все одного Русина до виділу, а сии разом вийшли. Се означає поступ и шовіністично-волюнтерський, якого властиво не повинно ся теріти і резиденції.

Маленьке питання. Пише п. Поступинський в Відня до Діла про Молодечехів, що опозиція їх стає шораз користнішою. З писемна его я і з інших інформацій знаємо, що опозиція Молодечехів навіть так дуже поправила ся, що она небагом стануть зовсім правительством партією, розуміє ся не за дармо. П. Поступинський на тій підставі виходить до такого висновку: „Отже показало ся наглядно, що тверда і рішуча опозиція Молодечехів, з котрої ще недовго так вийли хоч-би й рускі урядовці, не виділила на шкоду ані на ганьбу.“ Хоч рускі урядовці в такий спосіб собі не сміли, але менше і тим; факт є, що п. Поступинський тішить ся з того, що Молодечехи стануть також урядовцями. Він очевидно має на думці притім і свою партію і так само не твердїй і рішучій опозиції є сподіває ся і о то навіть повинен старати ся, щоби она стала — правительством, розуміє ся, не за дармо. Бо над тим не треба дуже довго заставляти, ся аби зрозуміти, що всяку опози-

Газдиня здвигла плечима. „Я собі тото инакше гадала.“

„Так, так“ підхвонила учителька розмову, чванлива і уперта була Ева завжди.

Богатирка Енгелька й собі пристунила. „Але робити уміє, що?“

„Та, то значить —“

„Що? Навіть робити ні?“

„Боже ласкавий, я її певно не хочу обмалювати в її нещастю. Але чоловік тепер помалу починає дещо —“

„Розуміє ся! як пізнає ся чоловіка у своїй власній хаті —“

Андертиха стиснула мелничий руку. „Знаєш, маючи чоловіка,“ шептала она, ідучи разом з нею серединою церкви. „То нещасте з тими мужчинами.“

„Що? Ева? Диви ся, сего я ніколи не була-б про ню погадала. Уміла усе прикидати ся такою невинною.“

Андертиха зітхнула. „Тиха вода береги рве. З легким серцем, можеш мені повірити, не відходжу хоті би лиш на годину тепер з дому —“

Ева м'яким працею ще більше ніж вперед, руки її трудоватіють і дерев'яють, а як газдиня ганьбить, то закусує губи аж до крові, а слези шадить на ніч. Але рада витримати. Зима перед дверима, а старенький має бодай тензий кутічок

і свою добру страву. Що вона батька приводить до столу, а відтак відпроваджує до хати, се, що правда, газдині солово в очі. „Пів дня перебуваючи із старим. Нехай їсть у своїй хаті, коли не може сам сюди зайти.“ Від того часу носила-ть старому їдо до хати Гроскурт задоволений. „Я радо сиджу сам один,“ занепавав він, коли Ева деколи могла до него заглянути. Часто сего не бувало, бо газдині кождий крок, який для старого зробила-б, вже за богато. І не вольно єй самій носити ему їсти, але він хвалить її щодня, і взагалі видко: ідеком задоволений, лиш якої блідю виглядає і сміає з тієї трохи не з година на годину. Власне для того треба ему як найліпшого старунку, і досі він тото має, доти Ева терпить, нехай всі горесті і всі лиха просто градом на ню сиплять ся. Вона уперта, се сказала Аняліза раз правду, у дрім, але і в добрім такжє.

Ева прийшла одного разу в ранці до батька такою порою, коли він єй зовсім не сподівався, коли вона его ніколи не відвідувала, і бачить, як він в своїм рудім скріпнім креслі сидить скучений, голова в руках, а сухорляве тіло аж телінає ся з гіршого хлизна. Ева аж руки опустила зі страху. Вона з роду не бачила ще ніколи, щоб батько єй плакав; він і того дня не плакав, коли забрав ся із свого гадінства.

І показує ся: вони его гадом морили холодом студіли, вони обходили ся з ним так як люди з псом не обходять ся. А він нічого-еньки не казав, бо урівн собі, що его Еві діє ся добре, що й добре тут постелено. І якже не мало ему таке урівн ся, коли вона шадля з сердечним усміхом переступала его поріг? А тут бабка Андертен влізла ему в его хатину, забрала ему частину вугля, що і без того дуже скучену мірку ему давали, бо сии і стару держав дуже суку, а притім вона ему своїм урядним способом очі витикала, що вони на Еві бунімо дуже ошуквали ся, що вона дувала, як господарстві не знає ся ні крихіточки, а все так хоче все динше розуміти, і що єй невістка вчепила собі прандийний татар на шию, прикинувши єй за помічницю.

Еві аж зуби залзвонили зі злости. „Будь-тихо, тату,“ каже вона, а єй голос дрокить, „не плач. І галицькою я зараз опорою ся до чиста.“

Вона обняла собі руки і лице і вбрала ся з найбільшим поспіхом в сьматочну одіж. Андертен аж очі витріщала, як єй побачила.

„Ти чи не одуріла, або чи не виграла великого лосу, що так бучно виченурала ся моя на храм, де треба їти до барабана.“

„Газдине,“ каже Ева, „я до Вас прийшла і не жалала жадної иншої плати, лиш аби я

цію веде ся лиш на то, аби по часі мати вплив на справи держави, аби бути правительственною партією. Коли-б рускі опозиціоністи не мали на цілі нїколи стати правительственными (розуміє ся, не за дармо), а хотіли до суду-віку бавити ся опозицією, то они очевидно були би глупі. Але хоч признає на се, що опозиція — у нас руский импорт, є досить багато, то ми все таки не хочемо посудити всіх вив. опозиціоністів, що між ними розумного чоловіка нема. Ми віримо в то, що є, і дятого дуже радо хотіли би почути від них відповідь на оттаке зовсім чей не дивне питанє: Коли наші опозиціоністи думають стати правительственными і дучити ся із шляхтою по приміру Молодочехів? Чи то буде ще сего століття, чи аж 20-го? — До відповіди на се питанє, треба очевидно не забувати на число молодочехів а руских послів...

Ревність не на місці. Із заставницького повіта пише нам один господар таке письмо: „Сми днями мав я судову справу у п. начальника заставницького суду. Туда прийшло также двоє молодят з двох сусідних собі сіл, він православний, а она уніятка, і просили о позвілі на слюб, бо молода була ще малолітня сирота. Але що она з дитинства служила в тім селі, де тепер замуж мала вийти, і що весіле єї мало відбутися в домі молодого, то она рішила ся, аби не робити ріжниць в селі, перейти по закону до православної церкви і там слюб взяти. Коли-ж она так представила свою річ, пан начальник не лише не прихилив ся до їх просьби, але просто сказав, що молода не сміє переходити до православної церкви, бо то не вільно, і що слюб мусить відбутися в уніятській церкві. Не помогло тут свідомство староства, що молода вже перейшла на православіє, ані просьба матери, що єї донька бідна і не знайде другого жениха, котрий би єї без нічого схотів взяти тай ще до того весіле зробити. Пан начальник не дав ся нічим переконати і відслав їх з нічим. Раді-б ми знати — пише дальше нам господар — що може се обхотити п. начальника суду заставницького, що тота малолітня людина перейшла на православіє? Чей се не належить до опікунчого уряду! Таке розширене опікунчої влади і на сумління в тім разі тим менше було на місці, що п. начальник суду є гр. католицкого ісповідання (уніят), і мимоволі можуть собі люди толкувати его заражене так, що він займає ся релігійною пропагандою. Думаєм, що ревність релігійна п. начальника була бодай в тім разі не на місці.

Для сконстатованя правди. Як хто вже лише на то й жие, аби другому бороздити в роботі, то ему добре всяке средство. Тож такому сотворію стая клевети і неправда так потрібна до житя, як кождому чоловікові хліб і вода. Таке то з тими „Бук. Відомостями“. Заложені лише на те, щоби не допустити до щирої праці для народу, до просвіти народної, они в кождім

числі не знають нічого иншого, як все лише бороздити, обчорнювати і клеветати. Дійшло до того, що просто гідь бере читати такий свисток, а спорити і напроваджувати їх на добру дорогу — то вже таки у них на нічо не здасть ся. Шкода перел кидати... Сим разом подаємо лише нагі факти: В 240-ім числі нашої „Буковини“ стоїть на другій сторони про дяківське товариство в Кіцмані: „Статутів нашого кіцманського товариства правительство ще не подтвердило, але певно не бавом подтвердити.“ А „Буковинский Відомости“ говорять, мов би ми написали, „що статутів общества церк. півців правительство не подтвердило.“ З того виводять „Бук. Від.“, що ми пишемо неправду і удають оборонців православних дяків. Нехай же тепер люди розсудять, хто писав неправду.

Місто Чернівці мало несподіваних гостей. В суботу прийшли бурмістр міста Яс в Румунії і заступник президента сенату Ганеа, его заступник Таку і головний інженер Шелан для оглянення водопроводів та електричного заведення. Гості відвідали обі централь, приглядали ся всему докладно і хвалили ціле устроєне. Вечером були на представленю в міській театрі, а в неділю відїхали назад до Яс.

Нові залізничі. Управа державних залізниць оповіщує тепер план їзди на локальних залізничках Гайбока-Серет і Іскани-Сучава на Буковині, а в Галичині Галич-Тернопіль і Тернопіль-Копичинці. Отворене сих локальних залізниць настануть в перших днях місяця грудня с. р. Шлях Гайбока-Серет довгий на 19 кілометрів і має п'ять стайцій: Гайбока, Каменка, Берлінці, Терембленти і Серет; шлях Іскани-Сучава довгий на 5 кілометрів і має пристановища: Іскани, Сучава-кунелі, Старі Іскани, Крижова Каса і Сучава. Шлях Галич-Тернопіль довгий на 116 км., а шлях Тернопіль-Копичинці на 82 км.

Перша жертва морозу. В суботу зраня найшли в Чернівцях на улиці мостовий незнаного 45-літнього мужчину неживого. Прикликаний місний лікар сконстатував, що бідачинко згинув від морозу, замерз просто на дорозі. Вираді не дуже то великий мороз, ще у нас, але коли хто не приготований хоч на малу студію, той очевидно мусить гинути. А таких бідних є досить у нас. Скоро приїде ся в Чернівцях відновити пристановища для таких біданів.

Нова цивільна процедура. що ввійде з новим роком 1898 р. в жите, буде між иншими мати той наслідок, що люди не будуть мати таких великих видатків на стемиді, як то тепер буває хоч би при малих процесі. З того вийде для держави утрата около 2 міліонів зр. Щоби якимсь чином одержати за те відшкодаване, внесе правительство проект закона, котрий постановляє, що спораці сторони мають відповідно до вартости річ, о котру спорити, заплатити належитість. Правительству надіє ся, що з того вийде для него дохід на більше-як 2 міліони зр.

Помилованє. Зарібника в Станіславові Федора Групаду, котрого суд засудив за удушенє своєї жінки на кару смерті, помиловув єсєсар, а найвищий трибунал змінив ему кару на досмертну в'язницю.

Задля спадщини. Селянин, Іван Чолган з Бержави прибрал собі свого хрестного сина Онуфрія Печенюка за свого. Але Онуфрій замість шанувати свого прибраного батька, сварив ся з ним майже кождого дня, так що Чолган его видїхав. З німсти застрїлив Печенюк свого добродія. Печенюка арештовано і відставлено до тернопільського суду.

ВІДОЗВА.

Дня 25-го жовтня с. р. основалась у Вижицях філія товариства „Руска Школа в Чернівцях“ і видїл того товариства перенятий повною свідомостю своїх обовязків і щирою готовостю до праці для загального добра, хоче совістно сповняти повірене ему діло, але осуцненє его найліпших намірів можливе не инакше, як лиш при однодушній підмозі цілого загалу рускої суспільности і щирій співучасті всего учительства вижицького повіту.

Тому осмїджуємо ся нині відозватись до Вас, ви. Родимці, з вірою у велику вагу народної ідеї, котру заступати нам поручено, с. є. оборони наших найбільших скарбів — нашої мови, історії, наших прадідних звичаїв, словом, нашого народного духа на позі шкільництва — і в імені тої ідеї надіємо ся, що не відкажете нам Вашої помочи вивеуючи ся громадно в члені нашого товариства.

В особенности же до Вас, Ви. представителі руского учительства вижицького повіту, відносимо ся із уклїною просьбою, будьте ласкаві по силам Вашим піднерати нас своїм співділлем, а чей обудимо спільними силами тої великий організм народний із просони, вселімо в него животворного духа просвіти і науки і двигнувши молоді, самосвідомі сили, станемо із ними на почеснім місці в крузі других просвіщених народів.

Вижицян, в надолзисті 1896.

Від видїлу виж. філ. тов. „Руска Школа.“

П. Андрич,
секретар.

Михайло Коралевич,
голова.

Телеграми „Буковини“.

З дня 16-го листопада 1896 року.

Відень. До Neue fr. Presse доносять зі Львова, що польські демократи і Русини наміря-

добре обходили мого хорого тата. Що я у нас лежю не дежала, се ви чей не скажете, а як би і сказали, то знаю я се сама і без вас. А як ви коло хорого чоловіка наденасували, се ви так же знаєте і без того, щоб я вам се сказала. Тож лиш от що знайте: ми сегодня забираєм ся.“

„Сегодня не кінчить ся служба,“ гримнула гадина різко. „На різдво можеш собі їти.“

„Ба, не так,“ відповіла Ева. „Я не прийшла сюди наймичкою і не за заплату. Я їду туди зараз.“

І не оглянувши ся навіть, обернула ся. Єї свідничі мали майже до данийому, як їшла спіншо горі селом.

Задихана опинила ся на горі Веттередорської, де від осіннього вітру жваво обертали ся крила вітрака.

Ганіес стояв перед дверима в забороненій мукю кававайці, порохом мучний прилав руса-не водосє, вії і брови, але зноза пуху мучного свїтили весело его очі.

„А бач, Ево, прийшла прецінь сюди і то на будній дни.“

„Я мала-б сказати дещо твоїй мамі, Ганіес.“

„Можеш.“ Ганіес повів дівчину до хати і відчинив двері до свїтлиці. Єї збривлось якось нескладно злобо на серцю, що не мусіла чекати

в хоромях. Добрий був чоловік, той мельник Ганіес. Що то вже здавна не прийшло єї се на думку!

Мельничка вийшла скоро, груба і румина, та ще, й усміхалась ся при повитаню. Від коли то вже ні одно лице не роз'яснювало ся до усміху задля Єви! Серце зм'якло дівчині.

„Не нализай ся, мельничко, з великою просьбою виїждай в твою хату. Змишуй ся, прийми мене з батьком до себе!“

„Вже доста м'яси ти Андертихи? Можна собі подумати, небого! Страх остра баба.“

„Не дятого. Я терпелива, — як може не була, то вже тепер стала. Але вони старому чоловікови мерзнути давали, голодом его морили, обижали, зневажали. На таке я не можу дивити ся. Я таки нині забираю ся. Як ти нас, мельничко, не приймеш, то, правда, не маєм ніде пристановища.“

Мельничка розгадувала. Хоть Андертиха дуже тоненько пішла, все таки Ева була дівка жвава і єї робота певно далеко вартійнаа против тої їди, що піде на їю зі старим. Чому-ж мала-б вона задля неговірок тої їдкої нянки, обходити ся без вартної помічниці? Най і вона раз на свїті має вигоду.

„Бачиш, Ево,“ казала вона протяжно, „по-д ребувати помочи я тепер не потребує, бо ос-

моя братанниця, Лєоня, є в млинї. Але що я завжди тебе любила і що жаль мені тебе, то най буде й так.“

Ева трохи єї не обіймала.

Коли прийшла до дому, стала єї гадання вичитувати всі грїхи, а що бачила, що Ева ніким чином вже не лишить ся, то читала без заставок. Баба Андертен помагала. Чути було пискливі голоси ген далеко в селі. Ева тимчасом збирала свій і батьків єдунок і коли вже була готова, подала спаралізованому руку.

„Гаразд, гадлине. Най тобі павибі не на-м'ятає, що ти з нами ділає в нашім нещастю.“

Гадка дивилась за ними, як вони відходили і чухав ся в потилицю. „Маме, була най-жвавіша цілий час. Такої вже не дістати.“

Але гадина перечала. „Зухвала жебрачка! Таке расте по плотах.“

Комнатка, що єї виборожинили старому Гроскуртову в вітраку, була високо на піддашу, а що і вітрак стояв високо, то дуже вітер протягав кризь двері і вікна. Опріч того була ще шибга збита.

„Знаєш, мені то не шкодить,“ сказала мельничка по prostu. „Без потреби гроший не видаю.“

(Далше буде.)

ють в галицькій соймі поставити кілька внесень в справі виборчої ординації соймової.

Відень. Politische Correspondenz доносить з Будапешту: Супротив визначного органу ліберального партії, котрий з нагоди виступу клерикальної агітації підчас виборів в комітатах на границі висказав свою обаву про зріст ультрамонтанських тенденцій в Австрії, підносять рішучі круги в Угорщині, що нема чого побоювати ся, аби клерикалізм з Австрії переніс ся до Угорщини. Протинно, увеських ділах внутрішньої австрійської політики підпорядковують ся всякі змагання найвищої цілі: стислому порозумінню обох половин держави. Особисті гадки не зможуть змінити засад політики, яких держать ся обидва правительства як найточійше, бо они старають ся інтереси обох держав, Австрії і Угорщини, злучити разом. Навіть малі непорозуміння не можуть з того вийти.

Рим. Угода мира Італії з Абессинією постановляє незалежність Етіопії і зложене комісії для остаточного рішення границі. Поки-що остає границею лінія Маас-Бельча-Муна. Затверджене угоди наступить за місяць. Зараз опісля випустити Менелік італійських полонників на волю. Що-де відшкодована за їх дотеперішнє удержане, має після волі Менеліка поставити італійське правительство.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на крелівій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій асортимент перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці Зеленої ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк як співзасновник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк — в управленні персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи галантерейні, друку на стижки до віниць, окрасу до сьвітловань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Проксьмо о асортименті замовляти

8—10

з поважанням
Кобжинський і Канюк.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Виреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі, а договори закладені з першими Товариствами контраасураційними подають „Дністер“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Поліс „Дністра“ приймає банк красний у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліс і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опроцентовані по 5 процент. Гваранція цілковита. Удільні по 50 корон. Позички ухвалюють ся тільки власителям реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята част на урід.

Зголошення о удільне агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котре має 424 сторін, вісімьки, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою нерекондованою 1 зр. 30 кр., з рекомендацією 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей. „Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленням, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповідане О. Я. Кониського „В день сьвятої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр., і оповідане Т. Гаїна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

П. Т.

Отсім маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що в перебран існуючий досі від фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з дня 1-го липня с. р. і буду даліше вести від нової власної фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку на довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу ухвалити, котре те саме довіре на даліше і для мене, пра чім зазначаю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Проксьмо о часті замовлення і викупів

з поважанням

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна клініка оперативна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерт. оператора и х. хірург. клініки університетської

Білгород-Городищенської у Відні

находиться на

в Чернівцях, улиці Медієра ч. 25.

В справі приватних хорих і інших інформаций треба удавати ся до упраздненої приватної клініки Д-РА Квятковського в Чернівцях, улиці ратушної (днішній бік Медієра.)

(50—100)

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и																	
	поспільні			особові				поспільні			особові														
до Чернівців													з Чернівців												
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128			637	1028	550		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347			941	1029	538											
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329			912	1000	523		До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203			717	1048	616											
3 Новоселиць, Садагурі						1113	950	До Садагурі, Новоселиць																	

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Вучанича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковина“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надієлані“ по 10 кр.
від стрічки.

Руский театр.

II.

Вчера пояснили ми поневільно уступ-
лене п-ні Стечинської. Виділ Рускої Бе-
сѣди домагав ся від нас спростованя (в
формі приватного листу), але ми того
спростованя не могли помістити, бо не було
згідне з правдою. Виділ Бесѣди думав і —
як видко з его відповіді в *Днях* — ще
й тепер думає, що у нас крім малого
письма з Городенки інших інформацій в
справі п-ні Стечинської не було. Тимчасом
ми мали інформації від самої п. Стечин-
ської, котра разом з п. Касиненком і Фі-
цнерівною переїжджала через Чернівці до
Одеси і в нашій місці задержала ся. І она
і п. Касиненко potwierдили наше письмо з
Городенки. Що більше, у п. Ст. є письмо
від виділу львівської Бесѣди з виразною ди-
місією єї від нового року...

Не потрафить також виділ Бесѣди і
сего заперечити, що сегорічна театральна
господарка видала дуже сумний результат.
Від місяця марта покинуло руску сцену
аж тринадцять акторів і акторок, не
вчисляючи в те суфлера, прислуги і мо-
лодших членів хору. Тринадцять осіб ви-
ступило в протягу такого короткого часу
з товариства, в котрім лишило ся тільки
10 давних членів, а трьома ново-заанга-

жованими виповнено по змозі повсталі про-
галнии! І так покинули театр від марта:
Лопатинський з женою, Біберовичева, Під-
висоцький старший з женою, Підвисоцький
молодший, Слободівна, Стадник, Григоров-
вич, Хомяківна, Фіцнерівна, Стечинська і
Касиненко. Не вчисляємо до того числа
навіть капельмайстра Долісту, котрий та-
кож був примушений взяти димісію задля
шорсткого поступованя виділу, та незаба-
ром і помер. Не вчисляємо его, бо не мо-
жемо відкликати ся на свідомство небіж-
чика. Не вчисляємо і бл. п. Стечинського,
бо той уже сам взяв димісію — у моги-
лу. Але і по ній лишила ся також цілина
у театральній трупі, котру виділ Бесѣди
повинен був заповнити, замість — як то
він зробив — розганяти ще й живих та
досвідних членів трупі. Разом взявши,
як бачимо, більша і лучня половина пер-
соналу руского театру покинула руску
сцену, а се факт будь що будь незвичай-
ний і такий, що варто придивити ся при-
чинам его.

Першою причиною єсть се, що виділ
львівської Бесѣди помітує членами трупі
зовсім нелюдано. Обнимаючи управу теа-
тру знесла Бесѣда нїби-то різницю між ак-
торами — всі мали бути собі рівні, чи
старший чи молодший, чи гірший чи ліп-
ший; але рівні мали бути тільки на те,
щоби всіма зарівню помітувати. На наше

питанє, котрий референт був добрий для
акторів? хвалили члени трупі п. Іл. Ого-
новського, а з давніших д-ра Олесницького
та Гр. Цеглинського. За то послїдними ча-
сами виділ Бесѣди забував ся занадто ча-
сто і не зважав, чи се особа, котру він
сам поставив на чоло товариства, чи єї
становиско супротив других осіб вима-
гає якоїсь поваги, (як пр. діяло ся з
Стечинським, Долістою, Лопатинським і
Касиненком), чи се старший чоловік, чи
молодший, чи мужчина чи жєницина, — з
всіма обходив ся виділ, як з паробками.

А друге те, що виділ розтягнув за-
надто велику оїку над приватним житєм
акторів. Якї они вже там є ті актори, та-
кими певно і зістануть, мимо тої „комісії
моральности“ Рускої Бесѣди, котра для
розсліду приватного життя акторів висилає
окремих комісарів чи делегатів і ті спису-
ють скучні, сьмішні і нікому непотрібні
протоколи. Годї вимагати від людей, ко-
трих невідрадне жите призначило до які-
хось налогів, щоби позбули ся їх, коли їм
не подає ся навіть до того способу. При
постійній оселі, при урегульованих відно-
синах театру відпала би певно половина
сих примх і навичок акторів. Але нїяк не
доведе ся до того системою доношеня, про-
цєсами та грубостями. Тим занижує ся
тільки інтриги, роздуває ся пристрасти,
скривляє ся молоді характері і витворює

6) Дволичний сьвіт.

Оповідання

Л. Вестхіржа.

(Даліше).

Таємним чином мусїла Ева витягнути свій
вузлик і вставити шибу, коли не хтіла, щоб зи-
мовні вітри дули єї немічному батькови просто
на ліжко.

Вона зробила се радо. Лиш щоб можна ли-
шити ся, ось що! В мнїні було зрєнтяю при-
ємно.

Коли вони надходили, стояв Ганнес на ган-
ку, що йшов довкола вітрака.

„Боже помагай, Ево, тай тисячу раз Боже
помагай! Оттак мене вже давно нічого не вті-
шило, як те, що ти тепер до нас приходиш!“

І нїм ще мати показала ся ізза вузла хати,
счєз він знов в вітраку. Євї було се сьмішно.

„Отсе Лїоня“, сказала мелничка і вивела
високу як тичка і веснянковату дівку.

„Добрий вечір“ сказала Ева.

Дівка витріщила очі. „Я завжди думала,
що побачу тебе в церкві. Ти вїжди туди не
приходиш?“

Ева почервонїла. „Богато було роботи.
Отсеї неділі їду, як мелничка позвонить.“

„Що, ти ще питаєш? В неділю нічого не
робити ся в мнїні. Тут инакше, як у старого
скупинди Андертена.“

Так здавало ся Евї. Єї так якоє було, як
би вона десь добре була перемерзла, а тепер пома-
лу відтавала. Кожду роботу брала мелничка з рук.
Вона літала, вона бігала, вона найрадше була-б
в десертєро подїляла ся. Лиш тут лишити ся,
тут єї видавало ся як в раю.

Так було першого дня. Другого стало єї
уже знов якоє дивно. Такою сердечною жінкою,
як вона собі думала, мелничка таки не була. І у
неї було двоєке лице, одно про євїте і про го-
стину, а друге про будний день і про дїм, і ли-
ше про будний день не було таке гарне, як дру-
ге. Відтак було Евї якоє дивно, що мелничка
трохи не як перед Богом падала перед своєю
гєсєкою братанією. Чи-ж може дівчина не ма-
ла гарного волосє? Най лиш Ева придивить ся.
Як повіємо з золота. Евї видавало ся вона якоє
подібнїше до сьїжко битї мїди. А яка вона бу-
ла зручна в господарстві, в шитю, у всьєму дї-
лї. Притім бачила Ева, як у тої перехвалюваної
всє начинє з рук летїло, як у неї всі гали до-
мали ся. А все таки не могла мелничка нахва-
лити ся, як то вона виглядає, як то вона робить,
статує, цїлєм так, як то волєє перед і по
єдужбї Божїй вихвалювала Еву, без мїри і без
вїнця, і Ева могла-б собі була уроїти, що се так
як волєє бувало, лиш що ті гарні слова відно-
сили ся до того иншого. Се єї таки різало в
серцю.

Ганнес був як бувало, легкодух і любий.
Коли єї подїбав в огорді або в хорємах: „Я
на смерть тішу ся“, шєнтав він, „що ти у нас,

Ево. Анї три склянки не винив я більше під
червоним волом, відколи ви відтам забрали ся,
цира правда! І тут в дома нема вже таке для
мене утїхи, відколи мати взяла сьїди отту тичку
від хмєлю тай ще хоче, щоб я до неї заливав
ся. Пїрєа робота, Ево, мати лає, що я такий не-
спосібний до того. Залишє, залишє, мусить їти
з серєа.“

То-ж жєнити ся мав Ганнес з Лїонєю?
Власиво шкода. Гарний хлопець, а вона така
нездара! Ева спала з Лїонєю в одній комнатї і
тут пізнала вона єї з верха і з сєредини. Коли
вона хотїла єї щєнебудь показати, щєсь гарного,
хорєшого, як вона повинна-б укладати білизну,
або дїрєчку так зашити, аби не було знаку, то
дівчина зі сьміхом прєтєгала свої сухі руки аж
понад голову. „Днї гєть, нащо? Я все таки дї-
єтану чоловіка.“

І Ева стала собі марити, як би то було,
якби вона перше була послухала нативів мел-
нички. Але чому то лише серце єї якоє не
дагло до Ганнеса? Був хлопець моторний. Прав-
да, був русвий, а вона собі уроїла, що єї чєло-
вік мусить бути чєринвий; мав малі жєно-снї
очи, а вона марила про великі, огнисті, бурї. Ба,
чєму-ж лиш про такі? Коли чоловік добрий і
чєсний, то що таке его очі, его волосє? Тай чи
було де яке таке обличє, як вона собі его уроїла?
— Напрасно провала єї лїхєрада і вона грим-
нула имбрїчком так дуже до стола, що Лїоня
зарєз так засьміяла ся в свій незугарний снє-
єб. „А я вже гадала, що то-днї я взяла в

ся невинному атмосфері для всякого зорового елементу.

Третою причиною деструктивного фактору, який розгостився в нашій театрі, є нестача зарплатень виділу Бесіди, що підтримує у членів товариства поважання і довірливість супротив заряду. Поминаємо вже те, що виділ сам змінюєся, що в його склад входять що року інші люди, настає інший референт театральний, а з тим і інший лад, бо се тут не належить. Се, так сказати-б, принципіальна хвиля в відношенні виділу до театру. Але теперішній виділ виконав уже в біжучім році стільки скоків і козлів, що їх не витримали би кости найзручійшого линоскока. Перейдім їх за порядком: З новим роком відняли управу пок. Стечинському, а передали Лопатинському. В марті відобрали Лопатинському, а передали Ольшанському, в квітні відобрали Ольшанському, а передали Вороному; по однім місяці п. Вороной уступив, а дирекцію передали п. Касиненку. В перших днях листопада покинув театр Касиненко, а управу передали знов Ольшанському. Чи Бесіда здаєся, що се так легко діло вести театр, що се потрапить хто небудь? Чи він не уважає, що становище управителя нашого одинокого театру належало би оточити загальним поважанем, та що оно вимагає заступника, гідного високого завдання театру? По ділах Бесіди не пізнати того, а наслідком того виникла між членами дружини майже справдішня анархія.

Дальшою причиною постійного невдоволення в руській театрі єсть за мала платня. Досить сказати, що п. Лопатинський бувши управителем трупи і спосібним актором по трилітній праці в трупі побирав не менше, ніж більше, тільки 40 зр. місячно. Сего деінде і для хориста за мало. Акторки, ба і співачки дістають по 35 зр. до 40 зр. місячно з обов'язком справляти вейляку гардеробу на сцену, а теперішній суфлер дістає 14 зр. словами: чотирнадцять зр. а. в. місячної платні. Отже не диво, що коли заангажували п. Ка-

синенка на 150 зр. місячно, дав ся почувати великий диссонанс в товаристві. За його-ж гажу виділ мав давніше дві ргімадонни, Лопатинську і Фіцнерівну і управителя! В яким-же відношенні була гажка інших акторів до гажки п. Касиненка? Настали невдоволення і сцени, котрим даремно старався виділ запобігти деякими підвищеннями — більша частина давнього персоналу покинула театр. А що найчудніше, і сам п. Касиненко мимо не малої як на наш театр платні волюбив всего зречи ся і виїхати знов до Росії.

Щоби давати більшу платню, треба — розумієся — більше заробляти. Тут ми признаємо цілковиту слушність виділу Бесіди, коли він заявить, що не може ліпше оплачувати своїх членів. Але тут приходимо до останньої причини, котра спонукала упадок нашої народної інституції, а єсть се нестача фахової антрепризи. Цікаво було би для вияснення цієї причини, коли би бувши директор п. Біберович схотів оголосити деякі дані та замітки з часу свого довголітнього ведення руської сцени. Здаєся нам, що образець тогдішньої адміністрації вийшов би певно о стільки користнійшим від теперішнього, о скільки в нашій пам'яті остався користнійшим образ з тодішніх вистав, як з теперішніх.

Так, здаєся, ми вже досить спростували спростоване львівської Бесіди. Кождий наш читач бачить з того, що ми прийняли се того не на те, щоби може ставати до пустословної сварки, або служити личним інтересам (в тім випадку, коли театр стоїть на акторах, не був би й такий великий гріх, брати в оборону їх личні інтереси), але на те, щоби підняти театр на ноги і не служити безличним інтересам.

Наші мужики.

Терпке, але заслужене слово хочемо сказати нашим буковинським мужикам руским. Веті знаємо, що не для нації, а передовсім для руських мужиків заклали ми банк Руську Касу.

Тоді вони падають коло неї як мухи коло меду. Відтак зміркувала ся. „Іди і ти, Ево, в світлицю.“

Ева не мала охоти. „Не могла-б я замість Льоні скочити до швачки?“

„Іди. Коли тобі кажу, то йди до хати! Я там не знаю, які тепер думки у дівчат. Але коли Льоня думає, що без хатонців нема утіхи, то май і ти свою утіху, Ево.“

Лиш що Еву се не тішило буги там у хаті партівником, як сего мелничка хоче. Тай б'ється вона Петра Галлера. Він єй все гаяв тоді, коли другі не могли єй нахвалити ся; що-ж вона тепер від него почує, коли кожде про неї так язиком рубає, аж тріски летять? А ще-ж тепер, коли вона буде єму на вершині в его залицяню! — Але мелничка втиснула єй в руку бляшанку з тісточками, що то ними мелничка завжди величала ся, і вона мусить слухати.

При столі, під оправами в рами слябним вінком мелнички, сиділи оба парубки, чорнявий і білявий, один просто другого. Межи ними, оперши ся о стіл і майже сидачи на нім, стояла Льоня і хихотала ся охоче з масеньких любовців, що ними частував єй Ганнес. Він оперівшись о стіл а голову о руку; его руські кучері пересмикали ся поміж грубими, білими пальцями, і він був так занятий, що не чув, як Ева тихенько увійшла. „Розумієся“, подумала собі Ева, „він чує суперника і рахує дорогу запобіжну“, і яксь горяч спала єй на серце. Але суперник сидів тихо і спокійно, як се був у него

Тимчасом мужики вміють лише брати гроші з Каси, а вкладати з них ніхто не хоче. А ми знаємо дуже добре, що не лиш самі бідаки живуть на Буковині, бо як би так можна було нам заглянути у скрині багатих наших мужиків на Буковині, то певно знайшли би там не одну тисячку. Ті тисячки лежать по мужицких скринях без найменшого проценту, але борони Боже аби котрий з них зложив їх до нашої каси. Така яка поганя натура мужика і такий дурний розум у наших богатирів. А зійде котрий на біду, то зараз знає дорогу до нашої і просить: ратуйте! Тепер же, коли не то що не страшило би нічого, а ще й зислав би проценти, — тепер такий богатир нікого знати не хоче; він собі пан і до него без бука не пристунай.

Або от возьмім нашу бурсу. Жадна руська бурса в Галичині не може похвалити ся тим, щоби до кількох місяців дрібними вкладками зібрала близько дев'ять соток, тільки наша зібрала. І ми всі тим тішимо ся, що наші люди не жадують грейдара на таке добре діло. Ба! але хто ті гроші зложив? Чи може самі наші мужики? А бурса знов заложена не для напівських дітей, тільки передовсім для мужицких, бо пан має гроші і може дати сина куди хоче на виховання, а мужик не має і мусить просити о поміч. Чому ж наші мужики не намагаються о бурсі? Були, правда, деякі мужики, що на вічах і призначеннях зложили, що могли (за то дай їм Боже здоров'я!), але тих складок як вийде із кількох десятків левів, то певно більше ні. А решту, тих 8 соток, хто зложив, як не ті пани, котрі хвалять тільки й пани, що несуть сурдути, а не сердики. У них є щире руське серце і они собі від уст віднімають, аби підверти добре діло; а мужики, пани у серцях, думать гроші по скринях і їм не в голові людська біда і потреба, вони їм самим добре.

Ото не фальш і навіть дуже не фальш! Нам встигло за таких мужиків, бо ми не можемо німи перед світлом похвалити ся.

Синтак нас хто: „Які там наші буржуваські мужики?“, а ми що на те можемо відповісти? Скажемо хвиля: Ліпше не питайте, бо сором казати.

Говорили ся, що як настане осінь і вже мужики унорують ся в поля, то они пригадають собі, що повинні також щось дати на руську бурсу. А тимчасом вже осінь минула, вже й мороз потяє, а ніхто не чує, аби в котрій селі прийшло мужиків на думку, зібрати складку на мужицку бурсу. І що ми собі маємо міркувати про наших мужиків? Самі скажіть!

Нам страх прикро отаке писати, але ми мусимо. Незай правда в очі закладе, а чей де-

оренду черепе бити. Але бачу, зручність Ева вміє се також.

„Я перелякала ся“, сказала Ева і вхопила ся за серце. Правда, було таке обличчя, як вона собі гадала, але той, чие воно, не питав про неї а вона не питала про него. „Я повинна була піти за Ганнеса“, подумала вона собі, „тоді моя доля була-б безпечна і батькова також. Дурна я була. Але може ще не за пізно.“

„Дівчата“, крикнула саме в тій хвилі мелничка з дверей, „а винесіть по збанок пива на гору. Петро Галлер їде сюди до мого сина.“

Ева побігла до пивниці. Коли йшла з пивом на гору, стояла гадина в кухні. „Велику ласку ти мені зробила-б, Льоню, коли-б ти зараз таки побігла в село до швачки.“

Але Льоня засміяла ся. „Пішли собі, тітко, кого иншого. Яраз тепер хотіла-б я тут бути.“

„А то чому?“

„Хвиля не можеш собі подумати? Та-ж у твоїм млині і без того так як в янім монастирі. Я привикла у нас в дома веселіше жити і не дам ся висилати з дому яраз тоді, коли через поріг переступити якийсь мужчина.“

Видко не така дурна гота сторонська, як вона собі гадала. Бере Еві збанок з руки і їде в світлицю. Мелничка аж кучани затислає зі злости.

„Чого він тут тепер приходить, той долон? Бувало не міг найти дороги до млина. Але най лиш покаже ся де-якась богата дівчина,

звичай, коротка люлька висала єму з рота, а уста аж тоби ворухнули ся до сміху. Побачивши Еву похворіла єй, а се знов можна було зрозуміти, бо-ж богата дівчина не зворотила уваги на него. Але-ж диво! Перше видавалося Ево похитане якоюсь найхолоднішим зі всіх, який єй витали, нині видалося воно єй майже теплим. Ну, се з того, що похитані инших стали між тим значно холодніші.

Вона поставила тісточка на стіл і стала порати ся в хаті, укладала білі шкварки скатиніше, гланула до мушкетерів. Вийти жось не сміла, та-ж єй своїй нісали, а лишати ся таке же не мала підстави. Де-ж служивцем до світлиці? Нарешті увійшла і мелничка з найгарнішим медіанним лицем і зробила конче єй мукам. Очі Льоні блищали.

„Оттак були би ми знов всі гарненько прикупи“, засміялася вона, поспішуючи собі. „Прялий монастир отсей млин!“ Коли-б вона не була собі зі всім партівником поспішала там в дома, то ще нині зкурнула-б до дому, так що за нею аж курява підняла-б ся.

Мелничка чинить ся, що не добачає єй нересорди. Баламутить про осінь, про винозбори, поважно, дуже розумно. Лежа виногради зисають сего року такі лави, що грози не поламають ся; вже від кількох медіан чатує сторож день і ніч, а гадки можуть свій власний виногради рвати лиш в окремих днях і годинах. З медіан наизначено винозбори. Вже дуже занепокоєно листопадом.

хто опам'ятає ся! Нехай наші читальні тим займуть ся, нехай наші громади о тім пам'ятають! Знаймо, що то не на чужих складаємо ся, тільки на свої діти!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17-го листопада 1896.

Іменованя. Секретар суду у Львові др. Марко Мисинський і повітовий судія в Копичинцях Марко Пілецкий іменовані судовими радниками з підвищенням на дотеперішних місцях. — Старший інженер при дирекції почт у Львові Іван Рудковський іменовані радником будівничим.

Товариство учителів і учительок в Чернівцях відбуде в четвер, 19-го с. м., о 3-ій годині пополудні повне засідання, на котрім буде обговорена справа, чи учительство має уступати ся за стоячим письмом в школі, чи може оставати при теперішнім, т. зв. лежачім письмі.

Число судових посад в окрузі львівського висшого суду хоче правительством, як доносять з Відня, збільшити о 346. З того числа припадає на Буковину 100, а решта на Галичину. То збільшене наступить за слідуєчих 5 літ. За той час будуть основані окружні суди в Ярославі, Жовкві і Чорткові. З наведеного числа правительством отворить в найближшій часі 40 посад радників судових в Галичині, а всіх президентів повітових судів, з винятком сніжського, перенесе з VI-ої до V-ої класи ранги.

Наукові виклади устроєє черновецьке товариство Коменія. В п'ятницю, дня 20-го с. м., буде проф. др. Ледерер в ратушеві сали о 7-ій год. вечером говорити про найновіші викони на Акрополіс в Атонах; притім буде демонструвати експоником. В неділю, дня 22-го с. м., розпочне від 4—5 год. пополудні в сали експортацийній реальної школи проф. Скобельський три виклади про етичне значіння поезій Адама Міцкевича, а того-ж самого дня буде асистент Гіксман в університеті читати про хемію.

На ново-вибудованій залізниці Галич-Тернопіль перейшов 10-го с. м. перший поїзд комісійний на шляху межі Підвисолим а Островом. Поїзд провадив радник двору Вербицький і інспектор Цезарекій. На кожній станції комісія ставала і оглядала всі урядження приладів і мешкала, до котрих неабавом спровадять ся урядники і служба залізнична. Ново-збудований шлях залізнич-

ний визначає ся різними мостами і відвуктами: особливо відзначає ся міст на Сереті під Островом, котрого одно склепіння виносить 48 метрів, а кожний з чотирох луків по 24 метрів. В перших днях грудня має бути цілий шлях відданий до публичного ужитку.

Віче руских радикалів, яке відбуло ся в неділю у Львові, згромадило ледви около 100 селян, переважно з львівського повіта. Народи відбували ся в ратушеві сали під проводом Михайла Павлика. Дискусію розпочав др. Іван Франко, обговорюючи обширно економічне положення селян і припоручаючи знану теорію самопомочи не тільки економічної, але також політичної. На сей темат говорили кілька селян і адвокатський кандидат др. Вацик. Збори ухвалили кілька резолюцій, в котрих домагають ся безпосередніх виборів до сейму і ради державної.

Шпорт одного буковинського панка. Нам доносять з одного села черновецького повіту таке: Наш пан, а властиво він вже лише панок, винайшов собі дивний шпорт. Інші пани ідуть на лови, їздять на конях і т. п., а наш панок не може собі такого дозволити, тож знайшов ось що: Між бідними людьми звичайно нужда, ну і они не можуть держати ся чисто, а з того плодять ся всяка погань. Нашого панка се так тішить, що коли такий жебрак прийде і ему поставити один екземпляр тої погани, то він ему дає се один крайцар. Про сей шпорт нашого панка вже знає ціла околиця і тепер чути у нас таку розмову: „Слухай ти, нуждарю, вичисти собі волосся і одж, аби затративсь ту погань.“ — „Е, відповідає жебрак, ти мені не відберай сего, бо се для нашого пана.“

Смерть п'яниці. По торж на ринку черновецьким доколичні шинки переповнені різними жінками, котрі тяжко зароблений гріш пропивають. І то п'ють так старі як і молоді. В неділю вечером вертала 80-літня Домника Аксенті з передмістя Клокічки домів підніта так, що з горбка впала в рів і згинула там без помочи. Міський лікар сконстатував, що вмерла від парализу, котрий наступив від сильного потрясення.

Самоубійства у війську. Kurjer Przemyski доносить, що минувшого четверга кинув ся повобранець 58-го полку піхоти під колеса залізничного поїзду, котрий їхав з Журавин до Перемишля, коло т. зв. Шайбівки, де вже нераз поповнено самоубійства. Однак на переді машини були приміцтовані щітки, котрі жовіра відкинули на бок, так що він утратив лише одну ногу. Тяжко раненого відвезено до військового шпиталю. Нехіть до військової служби мала бідака піхнути до розлучливого діла.

„Та тобі, мелничко,“ каже Петро Галлер звільна, „певно не велика журя. Маєш рук аж за багато для свого трощки вина. Але я сеї осені в великій клопоті з моїми двома великими садами-виноградними, тай таки і прийшов я до тебе з малою просібною. Добрих робітників, що на них можна-б спустити ся, се ти і сама знаєш, в винозбори за гроші годі дістати. А я з наймтом і з служницею сам не видолаю. Що-ж дало-б ся наймити, те потребує острого надзору, бо інакше виноград рознесуть. Велику ласку ти мені вчинила-б, якби так відпустила мене кого до помочи при винозборі, не так, знаєш, до роботи, як щоб був якийсь порядок. Маєш дві жваві дівки в хаті, то можеш легко без одної на кілька днів обійти ся, га?“

Еві забились серце. Той просто іде до ціли. Очевидно, як Петро Галлер щось хоче, то короводить ся не довго. Зни, що він хоче саме Льюню Ункігерівну! — Але може ему сподобало ся довге чайчине лйде, що у неї замість липи засіло на плечках, та ж у него завсідя був дивний смак. І вона запирає дух, щоб чути, що на се скаже мелничка. Лиха мусить десь бути в середині, але не видно того по ній, навіть своєї святочної міни не змінає.

Та вона зрештою розуміє ся само собою, що сусід сусідови пособляє, міркує вона, а вона-ж не є неучинна, сего ніхто про ню не скаже. Льюня, єї любя свочка, тотя певно не піде до чужого дому на роботу, се вона мусіла єї батькови приречи. Але є ще Ева, котра власти-

во в млині зовсім залишилась. Як тотя схоче трохи розрухати в осени свої сугави, щоб єї зовсім не закликали, то вона певно не буде тому противити ся.

„Хочеш, Ево?“ питає Петро Галлер. Вона глигнула боляко на него. Із розчарування, яке мусіла ему справити спритна бееїда мелнички, не видно нічого на его одностайно поважнім лиці.

„Як мелничка дозволить і я тобі вгодна,“ бурмоче вона. Властиво-ж єї страх трівожно. Будуть се тяжкі дні у того чоловіка, котрому вона в своїм житті ще ніж не могла угодити. Але вона не може вивинути ся тим, що потрібна у млині, бо-ж се вже заперечила єї газдиня в спосіб для неї майже зневажливий. А просто сказати, що не хоче, також янось не ялось такий, що їсть чужий хліб.

Петро Галлер витягає звільна мошенику і з мошеники якийсь срібний гріш, тисне его Еві в руку.

„Згода, на три дні до винозборів. А плата така, яка належить ся передовому робітникови в осени.“

„Я не хочу плати,“ гримнула вона. Невже-ж завсідя мусить він єї зневажати? Ще ніхто не посмів годити єї на плату.

Він видивив ся на ню зачудований своїми великими очима. „Ти-ж не адуриєш і доброї роботи не робити меш без заплати?“

(Далше буде).

Видумані скарби. Мешкаюча в Кракові п-ї С. віддала за порадою своєї служниці стару коробку до направи братови тої-ж служниці, столарському челядникови, 19-літньому Ів. Вонторови. Вонтор доїде через свою сестру п-и С., що направляючи коробку найшов в ній старинну польську монету вартости 100 зр. і документ з 1763 р., котрий говорить о закаханих під Ковном скарбах. Пані С. зажадала звороту документу, але Вонтор дав їй лиш відпис. Тоді обжалувала его п. С. в суді і сими днями відбула ся розправа против обжалованого. При розправі виявилось, що Вонтор видумав цілу історію, а відпис документу зладив сам, начитавши ся різних книжок. Суд увільнив его від вини.

Обильне жерело нафти відкрито в Ронині рускій під Галицями. Жерело показало ся на ґрунтах наслідників властителя села пок. Рогойського і дає без помпования 500 бочок рони денно.

Огонь. На станції Новоселиця, коло залізничного магазину, вибух минувшого п'ятниці огонь в стайні залізничного надзирателя Майтінга. Шкода виносить більше як 1000 зр., бо згоріли кілька штук худоби, віз і різні прирідди. Шкода не була обезпечена!

Російського дезертера арештовала вчера черновецька поліція. Він називає ся Іван Пастушак і служив при артилерії в губернії житомирській. Пастушак каже, що ему вже навирикнула ся служба військова і єї муки і тому він втік до Австрії.

Залізнична катастрофа. Варшавські часописи доносять, що у вівторок, дня 10-го с. м., о годині 3-ій пополудні між станціями Кузниця і Сокила коло Білостока розбив ся поїздовий поїзд від найхана на другий поїзд. Одна варшавська газета вислала на місце нещастя свого справоздачця з тої причини: На місці катастрофи найдено шість трупів, а між ними двох офіцерів, двох подорожних цивільних і дві жінчини. Кажуть, хоч то ще не стверджене, що одним з подорожних, котрі упали жертвою нещастя, єсть гр. Рошфор. Для помочи наїїли два поїзди, один з Варшави, другий з Вільни. Судові влади вислали на місце комісію. Всі три локомотиви відбох поїздів дуже ушкоджені. Після найновіших вістий число убитих виносить 8 осіб, також пошкоджених єсть 13, а легко 22. Одною з жертв єсть імовірно властитель Сокили і его дочка, а догадують ся, що мусіла утратити жите і его жінка, бо не найдено єї ні між живими, ні трупа єї. Ще оногди рано лежали на шинах розбиті локомотиви, з котрих одна вбила ся в другу.

По ірландски. Бурмістр міста Рількенні в Ірландії предложив на засіданні міської ради виїєнти англійську фану на ратуши в день роковин заняти Трафальгару. Радні обурили ся; один навіть накрутив ланови бурмістрови уха і викинув его за двері. Потім до сали нарад маїстрату внесено порожню бочку з пива, вибрано єї зовсім поважно бурмістром і поставлено на президентальнім кріслі.

На весілю п. Альбіна Аксентовича, надучителя в Ошихлібах, зібрав п. Догочила на бурсу „Народного Дому“ в Чернівцях 6 зр. 72 кр. На сї суму зложили пп. молоді 2 зр., о. Юрій Казинюк з Шиниців 1 зр., овінчений богослов Василь Велигорський 1 зр., уч. Маринчук 50 кр., дрібними дятами зложено 2 зр. 22 кр. Поважним добродієм складає виділ „Народного Дому“ сердечну подяку. — Доси зложено на бурсу 866 зр. 50 кр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 17-го листопада 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засіданє 16-го с. м.) Правительством предложено проект, в котрім ждає кредиту на 1,200,000 зр. для участі Австрії на світовій виставі в Парижі в 1900 р. Президент міністрів гр. Бадені відповів на одну інтерпелляцію пос. Пернерсторфера, описавши прийнято в

третім читанню повелю ремісничу. По короткій розправі перервано дискусію над внесенем пос. Вурмбранда в справі забезпечення від огню. Пос. Паттай узасаднював пильність свого внесення, аби правительством сейчас вимовило митову і торгівельну угоду з Угорщиною. Міністер торгівлі Глянц заявив, що правительством не згодять ся на таке продовження теперішньої умови на далішних 10 літ і вимовить завчасу умову. (Опески.) По промовах пос. Гальвіха, Крамаржа, Пешки, Ріхтера, Лягінного і Люегера, котрий притім сильно напав на угорське правительство, додаючи, що его напади не звернені против Угорщини, але против пануючої там кайки, заявив президент міністрів гр. Бадені, що мусить відперти напади на заприязнену з Австрією Угорщину. О статях в угорських часописах про австрійське правительство довідався бесідник, що статті в Nemzet-і були поміщені без відомости угорського правительства. Гр. Бадені підніс згозвольність угорського міністерства при угодних переговорах, — Пильність внесення і саме внесення прийнято.

Берлін. В німецькій парламенті відповіли канцлер на інтерпеляцію в справі німецько-російського союзу, що постановлено безумовно держати в тайні переговори між Росією і Німеччиною; отже не можна сказати, коли той обов'язок перестав існувати. На союзників не зробили ті об'явлення жадного впливу, бо між союзниками панує як найсердечніший порозуміння. Відносини до Росії не перестали бути добрі і приязні. Позаяк постановлено ті переговори держати в тайні, то канцлер не може урядово давати про се поясненя; він пересвідчений, що від 1890 р. німецько-російські відносини не погіршили ся, а мусить рішучо відперти твердження, мов би тут був англійський або який инший вплив міродатним. Виравді спочатку повстає в найнижших верствах союзних держав недовіря, однак тепер оно цілковито уступило і союзники опирають свої відносини на повний довіря до себе. Також відносини до Росії остали добрі і приязні. — Державний секретар Маршал відпер гадку, мов би Німеччина зробила коли щось такого, що противило-б ся існуючим угодам. Бесідник доказував, що від 1890 р. запевнене мира зовсім не змінилося ся, і підніс заслуги ки. Бісмарк омоло добрих відносин між Росією і Німеччиною. Німецька політика каже вірно і непохитно держати ся союзу з Австро-Угорщиною і Італією, ілювати приязнь з Росією і старати ся о добрі відносини до всіх європейських держав. — Кілька бесідників заявили, що німецько-російська угода не годить ся з тридержавним

союзом. Ріхтер назвав її об'явлення поганою зрадою тайни, а инші бесідники піднесли, що ки. Бісмарк хотів тим об'явленням очевидно прислужити ся Німеччині. Гр. Герберт Бісмарк, син ки. Бісмарка, заявив, що не має причини говорити, бо заявлене канцлера усунуло для дискусії правну підставу; такт не позвазив ему забирати слова. В сій справі не було голосованя.

Рим. Мир між Італією і Абисинією закінчено дня 26-го жовтня.

Можна купити

дім з двома фронтами, в Чернівцях панська ул. ч. 35 і ул. вірменська ч. 2., з 11 кімнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудованя. На дімі заінтабульована бук. цадничка клас на суму 6.000 зр. Дім продає ся з вільної руки під дуже користними умовами. Близькі пояснена подаль п. оціняв Гоан у красівім видлі. (1—4)

ВАЖНЕ

для кожного, головні для всіх Н. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомленя, що існуюче тут уже від багатьох літ, на красівій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуття найновіших машин, писем і знарядь значно побилизило ся і тому свій асортимент перенесло на ул. рагузину ч. 12, другий вхід також від ул. Галицької ч. 11.

Заразом приступили до закінчення, чин Еміля Канюка яко співзасновника переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою вірною

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о — а виразенням персоналом у всім виді роботи, як: оправдане книжок, роботи галютерійні, друк на станках до шрифту, окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для Н. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8—10

з поважним
Кобжинський і Канюк.

Котвица

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймаати з обережністю лише єдинки зі знакам знаком озерцяном "Котвица" бо лише ті правді.

Аптека Ріхтера під золотим ланком у Празі.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, припоручене Вс. Духовенству і всім вірним через Виресск. Митр. і Преосв. Ек. Ординариати всіх трох галицьких Епархій, обезпечує будинки, селі, господарські знаряди, збіжжє і зерні і солоді, сіно і сіногах і будинках против шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди лісують ся і виплачує ся особам пожежарі, а договори заключаєт ся з першими Товариствами аскураційними подлять „Дністер“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Пайки „Дністера“ приймає банк красівій у Львові при пошечках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих побилизань в товариства і інших обезпечень в Кракові, котрі дає як найнижчий ціна і надане пайки і кайки в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з об'явленою статуту, приймає від своїх членів і третих лиць вклади до процентування по 5 процент. Гаранція цілковита. Удільє по 50 коп. Попечки уділяють ся тільки власителям реальностей, від яких від татарів, за вступом док членів. З початком відтиску ся доплата часті на уділі.

Зголосення о удільном агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступником, приймають ся.

Зголосення о удільном агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступником, приймають ся.

Зголосення о удільном агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступником, приймають ся.

• Прекрасна повість Ольги Кобжинської „Царініна“ вийшла накладом „Букварини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісників, і коштує лише 1 зр. 20 кр., з пересилкою пересилкою 1 зр. 30 кр., з рекомендацією 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей.

„Царініна“ так своїм змістом, артистичним обробленям, як і благородною тенденцією визначає ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Букварини“. Тут також можна дістати оповіданя О. Я. Ковалевського „В день сьнятої нощі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданя Т. Галицького „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и																										
	посилні			особові				мішані			посилні			особові			мішані																	
до Чернівців										з Чернівців																								
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина										1128				657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня										347				941	1029	528	
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки										329				912	1090	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту										1208				717	1048	618	
З Новоселиць, Садагури																1113	950	До Садагури, Новоселиць																450

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнять ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізниця є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зглядом Осипа Бучачинця.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходяться в
Чернівцях (ул. Петровська
ч. 2.)

Оголошення приймає ся аз
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надієлані“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Народови правду!

(Молодіжи на розвагу.)

Коли Прометей приніс людям огонь з неба, то приніс він їм небезпечний дарунок, бо в тім огні кували люди так само мечі, як і плуги. Хто нині хоче проповідувати народови правду, той робить не менше небезпечне діло. Він намагає ся дотерпіти звичай і традиції нагнути до поступу, котрого наслідків не може передвидіти. Спершу він вагає ся, розважає, чи правда не має світити лише небагатьом і вибраним людям, але відтак чує він, що се зовсім не залежить від его охоти чи неохоти, що далеко більша міць, як воля одного чоловіка, наказує рішучо: народови подавати правду! Вей теперішні нові змагання йдуть до того, щоби зламати систему опіки і провладу, під котрою люд тисячі літ спав. Тепер вже не йде о то, щоби лише на горішню поверхню людскости світило сонце. Темний люд оживає почасти; з під сільських стріх аж до брам університетів лунає оклик: більше світла! Отсей оклик повинен бути гаслом академічної молодіжи.

В чім лежить властива ріжниця в просвіті народній колись, а тепер? Головна ріжниця є мабуть не инша, лиш така:

1. Загальний обов'язок посилення дітей до народних шкіл, які настануть доперва

сего століття, розширив знань читання так, що тепер і пастухи се знають; а хоч неписьменних у нас ще й тепер дуже багато, то такі давніші і того не знали, що нині знають по селах і містах.

2. Загальний обов'язок служби військової вириває кожного здорового паробка в самих найкрасніших его літах зпоміж его окруження і через три роки він живе під иншими впливами, як перше на селі.

3. Виборче право що кілька літ зворушує тепер села що найменше на місьця, а се зворушення сягає тепер і під сільські стріхи, де перше того ніколи не бувало.

4. Новітні дороги, залізничні і т. п. перевозять з місця на місце ріжних людей ріжних вір і племен, перемішують їх посполу, а розкидаючи скоро часописи по цілм краю, розносять тим чином матеріал до думання з великих міст на села.

Таких „дошок забитих і Богом збудованих“ сіл, які давніше бували, вже тепер і на Русі не багато. А коли так, то старосвітський спосіб виховування людю вже тепер неможливий. Давніші хіба освічені люди сягали думкою поза свій повіт або край, а люд і півінтелігенція жили і думали так, як би поза своїм повітом або краєм не хотіли знати навіть своїх рідних братів. Такого вузкого провінціалізму учить дехто ще й тепер буковинський ру-

ський люд, забуваючи, що коли-б досягнув що в тім напрямі, то тим вчинив би народови велику кривду. Правда, що коли по провінціях є така заскорузлість, то держава має спокій; але й то правда, що в тім випадку селянин і півінтелігент не має своєї власної думки. Тепер же почуте єдності зі своїми і чужими людьми в других провінціях — почуте, яке доконче потрібно ширити, — розширює знань півінтелігента і селянина та вирабляє у него певніші і справедливіші пересвідчення, погляди на жите сусільне.

Розуміє ся, що пробудження маси поступає почасти і неодностайно. Богато в тім напрямі зробили наші євangelісти в Галичині, а учителі на Буковині, богато в новітніх часах зробили і радикали в Галичині. То треба їм признати, хоч они не досягнули багато з того, що гримко і з зарозумілістю заповідали і обіцували. Отут повинна почати ся робота академічної молодіжи.

Політична партія може ширити правду лише до означеної границі. Она не має сили, щоби спокійно і поступово виховувати люд. А проте виховувати люд хтось мусить, бо стан маси народної є менше-більше такий:

Давніша заскорузлість і втерті погляди, набуті навичкою, зникають і вже їх ніхто не потрапить наново зліпити до ку-

Дволичний світ.

Оповідане

Л. Востокірка.

(Даліше.)

Властиво він має рачуно. Такою дурною була вона досі. Нині вперше вона того бачить. Гірше ніж з якою слугою з нею обходять ся, тажже мусить вона працювати, ще менше їй за те дякують, отже лиш плата — а плати вона не бере.

„Може гадаєш собі, зарібічина то сором,“ говорить далі Петро Галлер повільно. „Але-ж се зовсім несправда. Ми всі працюєм за заплату, всі, кільки нас тут є. Мелник не змеле а я не орав би без заплати.“

„Не бери мені того за зло,“ каже Ева покірно, „а ще не признавала ся до того.“

Але мелничка кривить ся. Недотепа Петро готов не в ціну вбити дешево її слугу.

А Ганнес, як пішов собі уже Петро, просто таки й каже їй се в темнім ходнику вітрака, кудя его мати післала Еву по муту. Его очі світяться як у kota на потемні, его віддих обвіває гранею її лице.

„Ось який, той Петро! Він не соромить ся! Гроші тобі давати, тобі — гроші.“

„А чому-ж би ні?“ каже Ева, що мусіла вже признавати ся не до одного такого, що далеко прикрийше, як згортати чесно зароблений

грив. „Мені оттепер якраз треба пару нових черевиків. Хіба швенець дасть мені їх без грошей?“

„Як ти чого потребуєш, чомуж ти мені не кажеш. Ево?“

„Тобі?“ Вона сміє ся. „Не мада бим кому?“

„Не вірши, що я рад би тобі все дати, Ево, все, чого забажаєш?“

„Але я від тебе нічого не хочу.“

Він держить її спільно за руки. „А від чорнявого Петра береш! На три довгі дні ідеши до него, в его дім, і байдуже тобі, що до мною за той час стане ся.“

„Прецінь, лишає ся Ляня, вона тебе потішати ме в твоім горю.“ Сі слова якось мимоволі вирвали ся їй з уст. Ганнес аж підскакнув з радости, почувши се.

„Ти задрісна? Чекай же, тепер стану и на добре азличити ся до тої фасолевої тички, аж в очах тобі пожеване та позеленіє, а мама в гадках вже різати ме туси на наше весіле!“

Ева хоче вирвати ся ему з рук. Але годі: в ліній руді у неї мірка повна муки, як знадто стане пручати ся, то висипає. Мусить кринко держати.

„Ево! любя Ево! Коли-б ти хоті трохи мала серця до мене! Ляня і всі її гроші мені десь! Чи ти мене ані трошки не любиш?“

Очі его миготять ніжністю, голос его підскакує як музика. Мов марево ще вириває перед її очима: Вона вже ніби собі мелничка, без всяких мук і журби служниця; і старенький, добрий чоловік міг би відтак зійти із своєї кімнати.

ки, повної протигів, в котрій сидить з тривожною скрозністю, міг би сидіти там в хаті разом з другим, на лавці коло теплої печі. Чому-ж не мада-б вона хавати ся сего? Вона не любить Ганнеса, але він добрий хлопець, легко буде з ним жити. А преціль якось вона отигає ся, нерішуча, а віддих її жене скоро.

В тім Ганнес обіймає її напружено рукою, цілує її. Вона кричить, нерелакана, зминая мірса вишитає її з руки, мука розсинає ся і вона стоїть в хмарі, мов ті боги, одно лихо, що найшлись в такий хмарі, що їх поблизити — і в тій хвилі закрунула мелничка в ходник вітрака.

„Ево! Ево! Ти не гадаєш іти? — Ба, а се що?“

Ева не може і слова промовити, мука пресеє її в горло, лежить на її волосою, в її віях, в її бровах. Найрадше провалила-б ся під землю із сорому.

Але Ганнесови ходить азик як у млину. „Ева, зачепила міркою отгуг о острый пугол, дурний пугол. Ходи сюди, Ево, дам тобі иншої муки.“

„Так, так, острый пугол,“ каже мелничка. Ева читає її з лица, що вона в се не вірить.

Щега сего не може вона єй вже доволити. Так як би влучилась у Андертихи, так тепер ганьбить і ласє її мелничка, і новий тон мішає ся до давньої пісеньки: вона не може того стерпіти, се протинить ся єй моральному чуттю, ворохобить її серце аж до найглубшої глубини, як молоді дівчата гонять ся за парубками. При тім насилає вона Ляню, де лиш може, Ганнесо-

пи. Селянин чує тепер з різних сторін так багато рад і наук, що він їх не в силі стравити, передумати. Зпоміж них вибирає він то, що було найголосніше, що чув найчастіше і що найлучше відповідає его матеріальним інтересам. В такий спосіб доходить він до свідомості, що вже пізнав правду, особливо коли орудує вже деякими фразами, деякою — так сказати-б — півосвітою, котра, розуміє ся, не багато варта. Осея півосвіта то найбільша перешкода в розвою мас. Коли тільки себе спитаємо, чому наше селянство мимо своєї чисельності не може похвалити ся більшими успіхами, то все мусимо відповісти: наші селяни за мало ще мають поміж собою голов, котрі вже перебули щасливо пору фраз у своїх відомостях. Отже хто помагає до того, щоби більше людей з селянських шкіл ішло до висших шкіл, той додає масі сил до конечної борби. Отут повинна молодіж допомогти.

Що то значить, подавати народови правду? Чи то значить, подавати ему систему, однохлібний спосіб думання, н. пр. радикальну систему? Така система має свої добрі сторони і злі. Але взагалі має ся річ так, що подаване народови такої однохлібної системи лише так довго можливе, як довго якась група або партія має в монополію освіту народу. Коли народну освіту мають в руках священики, то виховане люду є клерикальне, коли радикали — то радикальне, коли москвофіли — то москвофільське. Коли-ж ті партії, кожда на свою руку, просвічують нарід, то очевидно систематичне виховане всего люду не можливе. Тому правдиві ширі просвітительські народні повинні ставити собі за ціль, учити людей так, щоби ті поміж ріжнородними поглядами, нераз собі присто противними, могли самі знайти собі дорогу, то значить, щоби людей навчити передовсім способу ясного і правильного думання.

Спосіб думання подавайте народови! У тих словах міститься ся майже безконечна задача. Лише той зрозуміє, яка то тяжка задача, хто знає, як трудно навчити на-

віть нашу т. зв. інтелігенцію способу думання. А таки ми мусимо ставити собі за ціль, щоби з сеї півосвіти нашої інтелігенції і селян зробити дійсну освіту. Дійсна освіта навчить усіх того, що для низших верств суспільності дасть ся досягнути, а що єсть лише фантазією: она допоможе ті невизначні скарги і жалоби селян, котрі звичайно менше знають, що їм бракує, ніж інтелігенція, замінити в розумно означені ради і внесення; дійсна освіта додасть передовсім сильної волі нашому народови, якої він не має. Бо сильна воля єсть лише там, де знає ся ясно, чого хоче ся. Чим більше буде тої ясності, тим більше в народі збере ся енергій, котра загальний поступ поєднує жвавіше наперед, ніж як тепер се діє ся.

Але як же ми можемо навчити люд способу думання? Ту нема иньшої ради, лише явно і широк думати (говорити) перед людьми і з людьми. Лише коли ми рішимо ся, розповісти народови всю нашу власну борбу за правду, можемо ми ему духово прислужити ся. Коли-ж ми „для народу“ уживаємо иньшого способу писання і говорення, як для себе, то ми не заслугуємо, щоби нарід брав нас поважно. Не треба скривати і переназначувати того, що потребують знати „освічені“. То давнійше так учили, а тепер уже той спосіб пора закинути. І его вже не в однім краю покинули. Нині знають і селяни, що й учені між собою сперечають ся о правду, — так на що-ж селян учити так, як би була лише одна якась, правдива, патентована наука! Ні, нехай і селяни заглянуть у ті тайни науки, нехай бачать власними очима побовищення духа, нехай зрозуміють ті страшні труднощі, які людскість мусить поборювати, щоби хоч о одну ступінь вище підняти ся. Нехай і они знають, що релігій, конфесій і напями також поборюють ся! Оно так єсть, а коли так є, то і люд повинен се знати. Народови подавайте правду!

Для кого властиво працюють мислителі і ріжні слідителі? Чи они працюють

лише для своїх учених товаришів, чи таки й для тих людей, що їм хати ставили, що їм крісла робили, що їм напір складали і книги друкували? Чи они справді дають народови так багато, як дістають від него? Чи може й они тому винні, що там в низу ще такі мраки? Безпечно, они винні. Кілько учених працює для широких мас? На що в нас кладе ся більшу вагу: чи не на то, щоби ту верхню верству народу мов ті філі на річ рушати, коли тимчасом спід линаємо на ласку і неласку немічних товариств просвітних? Але щоби таких щирх людей, котрі би для люду вирост працювали, ми мали, на те росте в нас молодіж і від неї ми того мусимо ждати. Огнєвий стовп освіти мусить іти перед людом, щоби він перейшов гладко через небезпечне море, морі жида.

Отже що повинен робити кождий, що вибирає собі науку за свій фах? Не м і не багато: Нехай піде на село одно-друге, шукати людей не з тої верстви, з котрої сам походить, нехай зрозуміє духа народу, а потім нехай піде так по руска, щоби се розуміти не лише самі учені, отак як наше москвофільське изичіє. Решта прийде вже сама з себе. Але его почуте обовязку мусить ему казати: Мои духовна робота належить всім моім братам; народови правду!

Добра рада.

В Народній Часовні читавмо: Читателі наші може вже й давно зміркували, що ми чимусь дуже не маємо охоти писати про руску політику та всіляких наших ведінь і малих політиків. Так єсть; дуже не маємо охоти. Волемо писати, як робити гуляш, бо до того можна бодай знати, чого і кільки знати і як; можна навесню знати, що як зробили так а так, то виїде з того то а то, а руска політика то саламаза, до котрої не підбереш ні матеріалу ні сосу ні перцю, хіба пари води — вода буде. — Се єсть причина, що ми держимось далі від рускої політики, бо не хочемо домішувати і свого матеріалу до тої саламази, котра замість роботи смак, викликає лише що раз більший апетит, замість

ви на очі; властиво се цілком не потрібно, що вона єї писала, Їїона іде вже сама. Ганнес аж лише до матері, аж лише до сволчи. В Еві будить ся унір. Як би він був різкий, як би на него можна спустити ся і на его слово, тоді певно підняла-б ся вона борби, загніздила-б ся в мазині, мелничці на збитки. Чи-ж не бажала вона собі перше єї за невістку, єї „найрозумнішу, найзручнійшу, найліпшу робітницю, найбагачішу дівчину на все село?“ Ну, — так пере-хвалена може єї сю ласку зробити.

Вечером перед винозборами, саме коли Ева сама собі в своїй комнаті, летить вязанка єї на через відчинене вікно. Здивована обертає вона єї бодити-туди, мацає, аж там щось твердого, розтрясає, а там пара новісеньких черевиків. Єї то випатком то студеною водою обливає. Лукавий нічменник! Ледви глянув на ню через усі ті дні а між тим — Але вона не хоче жадного дарунку від него! Другий платить, що вона собі заробить, то що иньшого. Вона виходить са з кісна, на дворі нема нікого. Коли вона казати-ме, почує мелничка, як лишити єїно в комнаті, занитає ся Їїона, що то значить ся. То-ж ховає черевники в свою скриню на сам спід під білизну, а єїно несе до стайні. Повернувши стає, хитає головою, усміхає ся, дивить ся в зеркало а відтак не може втертіти, мусить черевники взути. Пристали до ноги як вилити. Се схлибляє єї мимоволі. А все таки має Ганнес взяти собі назад свій дарунок, і вона собі вимовить, щоби єї жадних иньших дарунків не робин. Коли-б

лише могла якось так зробити, щоби з ним в чотири очі поговорити. Але він показує ся аж при вечері, чинить ся зовсім невинним, носить ся з Їїною, що мати аж не чує ся з радості, дивить ся Еві просто в очі і навіть не червоніє ся. Се єї не подобає ся, що він так добре уміє грати комедію; єї самій так якось на серці як білий гримаси. А в додатку мусить вона таїти ся, мусить бути мимоволі его співвиконавицею! Вона-ж прецінь не може его прислужувати у мелничці, — его однісенького, що старає ся єї потішити, відкоди вона в нещасть! Ні, сего вона не зробить! — Але завтра скоро сьвіт мусить вона іти до Педдерегайму.

Вона его не побачить через цілі три дні, через цілі три дні будуть черевники в єї скрині, через цілі три дні буде він думати, що его дарунок прийнятий. Годі се змінити. Скоро его самого де задрить, то вже скаже ему без обиняків, що вона думає. Третій особи вона не звірить ся.

Досвіта Ева вже в Педдерегаймі у Петра Галера. Вона божда ся, що Ганнесови приїде може на думку єї відірвати, але мелничка назвичене так пустила вітрак, що єї сні не міг на крок відступити, ані навіть на стільки, аби Еві сказати „Будь здорова.“

млинку свої грозна, замість щоби казати молодіж години ногами їх відганувати. Служниця ж раз дала людам злиску на сніданок. Петро виргав кінці, котрі метерислява ждали довгих хвостами.

Ева стала несміло, з клуночком в руці. „Добривдені, Петро,“ сказала вона явноті тихенько.

Він підняв очі і кивнув головою. „Здорово була, Ево. Там в хоромах то наші люди. На право є комора. Понейдк тріхли євннн. Відтак можеш брати ся до свого діла.“

„Що-ж мені робити, Петро? Як тобі зараджувати?“

„Ну, та так, як ти зараджувала перш роком в ділі твого батька. Чи вже-сь збудла?“

„То ні. Але прецінь у вождого є свій спосіб.“ — „А у Петра Галера то не такі зовсім особливий,“ дала вона собі в думці.

Він усміхав ся. „Я чувач: нема онда спосіб Еви Гроскуртвиної.“

Ева потерпівала як рак. „Та не потребуєш кияти ся з жене.“

„Роби, як знаєш,“ кивнув він, виліз на віз, на котрий в тій хвилі вилізало шестеро виноградарів, причеплюючи єї як можли поміж пуги і конелами. І при голосних окликах робітників затуротів він з подібра.

Ева закрила руками очі, в котрі заїзляла підступали сльози. Як усе те нагадувало єї давні літні часи! Нівані, нівані вона вже не писала!

виходити організми народному на пожиток, лиш здуває его і розсаджує.

Але инді і найсвятійший чоловік не витримає би; хоч би який завзятий, що постановив би собі мовчати, мусів би таки відозвати ся.

Як у нас робить ся політика, се звістно загально: без якоїсь ясної ідеї, без цілі, без плану. Виспа ідея у нас — то бідкати вічно і нарікати на лиху долю, на упосліджене, на противників і ворогів, на близьких і дальших сусідів і на весь світ, а вслід за тим перемелювати пусті фрази о патріотизмі, говорити о єдності, о консолідації, о величчю можливім і неможливім сполученню партій і т. д., але самим залаживши руки не робити нічого і чекати, щоб готове само спало для нас. Ціль нашої політики — то вибори: як би тих, не дай Боже, не стало, то ми би й не знали, що жиемо на світі, ми би не знали, що ми, Русини — Русинами. А так бодай маємо якусь ціль жити політичного, ест до чого завязувати всілякі товариства політичні. Та й цілі нашої політики не аби які: беремось бити ворога і бемо з цілою силою — себе самих в лице.

Але вже найкрасше з цілої тої нашої роботи політичної виглядає вічно нарікане на роздори партійні. Порівняне з приповідкою о тім звірятку, що самодре мішок і... тут аж просить ся. Наші великі і малі політики добачують найбільше лиху в роздорах партійних, і ні один з них не хоче того видіти, не хоче того зрозуміти, що всіх людей годі поставити під одну міру, годі наказати всім, щоб однаково дивили ся на світ божий, однаково ділали: їм не може то помістити ся в голові, що скоро рививає ся жите політичне, то мусять конче творити ся і політичні партії, бо без них не буде того жити. Та годі. Наші великі політики сказали раз, що роздори партійні то найбільша біда, отже так і мусить бути. Малі політики тепер лиш заєдно і собі то повторяють за ними.

Припустім же, що і так би було, як кажуть наші політики, що партії політичні то найбільше лиху для руского народу. Коли-ж так, то на що партії, на що держати ся якоїсь партії або стояти на партійнім становищі?

Але вже аж смішно виглядає, коли на партійність і на партійні роздори нарікають люди, котрі самі не можуть і не хотять відступити від партійності і з цілою завзятістю держати ся єї самі та ще й других до того заохочувати.

Що „Діло“ н. пр. стоїть на партійнім становищі, сего й оно само не заперечить, а що єго партійність єсть так сліпа і завзята, що єї перевиснає хіба може ще лиш один „Галичанин“ (і то не о богато), о тім знає кож-

дий, хто читає ту газету. Отже і дивно і смішно мусить виглядати, коли сей орґан виступає в ролі ментора і дає комусь науки, котрої сам не держить ся. „Діло“ подаючи справоздане з радикального віча у Львові, каже зараз на самім початку, що віче се зробило фінско, а відтак розписує ся широко над причинами того і кінчить словами: „Коли у нас в роботі народній буде класти ся в першій ліній вагу на партійність, а не на саму справу, то можна побоювати ся, що чим раз частіше будемо стрічати ся з такими фінсками, якого зазнав радикальний комітет вічевий.“ (На недавніх зборах львівської Селянської Ради не було й тільки людей, що на радикальнім вічу. — Ред. Буковини.)

Як то легко видіти дрібненьку скалочку в чужім оці! А „Діло“ як робить? Чи оно дуже кладе вагу на саму справу а не на партійність? Хіба може тим хоче закрити свою сліпу завзятість партійну, котра не дає єму добачувати самої справи, що дасть другому науку, що би не клав ваги в першій ліній на партійність? Будьте ласкаві, зачитіть-ко насамперед самі від себе, а тогди зможете сміло давати науку другим і будете мати більше права до того.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 18-го листопада 1896.

Академічна Громада. товариство руских академиків у Львові, відбула свої загальні збори минулої неділі. Із справоздання уступившого виділу довідуємо ся, що товариство мало в минулому році доходу на 688-46 зр., а видатків на 680-69 зр. так що в касі остало ся 7-77 зр. Запомоговий фонд виносить 409-27 зр. а з того позичено членам 274 зр. Бібліотека товариства числять 1.164 чисел в 1.531 томах, а 1.288 примірників. Однак в двоє тільки порозичали члени з бібліотеки і не віддають, так що товариство рішило в сїм взгляді удати ся на дорогу судову. Часописий держало товариство 54. Новий виділ складає ся так: Головою став Сидір Голубович, студ. прав; заступником голови Володимир Гнатюк, студ. фїл., бібліотекарем Стефан Томашівський, студ. фїл., скарбником Михайло Лісевич, студ. прав; контролером Адольф Підлішечкий, студ. прав; писарем Іван Вілик, студ. фїл., виділовими Іван Макух, студ. прав; Остап Веселовський, студ. прав; Олекса Грабовський, студ. медицини; Олекса Барилас, студ. прав; заступниками виділових: Евген Косевич, студ. прав; Петро Рондак, студ. прав; Карло Чайківський, студ. прав; Гнат Касіль, студ. прав.

горіла. Як повернув віз, Ева була готова і з послідними виноградарями вийшла і собі.

З путтю на плечах ходив Петро поміж радами то в гору то в долину, тут і там хизяючи ся, аби виноградар міг в тоту путню спорожнити своє ведро новие грознів. Як вже була поїна, ніс він єї аж по коведь виноградаря, де над великою боднею стояв млинок. Носити путню річ не легка. Тягарем яких двайцять п'ять до п'ятдесяти фунтів снадали нараз грозня в путню присилени ремнями до плечей. Тоді треба кренко держати ся на ногах, аби нагла сила тягару не перевернула горілиць. Дужий чоловік годеє се лиш кілька годин вдержати. Петро був був якраз до лиця тоту роботу. Як з каменя витесаний стояв він з своєю короткою люлькою в роті і звільня і без упину так-кав свій тягар на своє місце.

Ева розділила зараз свої люди, двоє в перший ряд, двоє в другий, а двоє в третій. „Тепер глядіть, аби за богато не лишалось на дої.“

Що лишать ся, се для бідних, але за богато не сміє лишати ся. Дятого то вставала Ева від чаю до чаю і обзирає пообривані доли. Де найшла полишений виноград, там наварилася. Притім видала нинішню око на Петра, чи єму се в лад, як вона робить. Але тог так-кав свої путні і ніби зовсім не дивив ся, як вона дає порадою

(Даліше буде).

Загальні збори руского акад. товариства „Січ“ у Відні відбули ся минулої суботи. Головою товариства вибрано дрд. мед. Олександра Петровського, заступником голови студ. прав Романа Сембратовича; до виділу ввійшли як члени: Володимир Загайкевич студ. прав; Іван Семанюк, студ. прав; Іван Саноцький, студ. прав; як заступники виділових: Сильвестер Яричевський, студ. фїл. і Гнат Воевідка, студ. лісної академії. Судіями мировими вибрані: дрд. Володимир Янович, дрд. Евген Левіцький і дрд. Осип Партицький.

Презенту на опорожнену гр. пр. парохію в Сучавенях одержав о. Юрій Стряк, священник при карнім заведенню в Станіславові.

До дівочої школи в Кіцмани повинно, як нам доносять, учанцати до 1-ої класи єго й кількадесят дівчат. Тимчасом є їх всего ледво четверта часть, і то майже самі жидівські і польські, бо ледво з 10 православних руских. Председатель місцевої ради шкільної протоєрей Гомівка не наминає своїх парохіян, а староство не стягає кар, що нарастають на сотки. Таким способом виходить, але не людям, трояка користь, а то „пани“ показують тим ніби свою ласку, „хлопи“ не набирають розуму, а руска школа стає жидівсько-польською. Просимо звернути на се увагу занедбане увагу нашого посла і члена ради шкільної краєвої, а небавом напишем до „Буковини“ обширніше всілякі інтриги, які тут кофь шайка безсовісних людей на шкоду народу.

Новий прояв в Чернівцях. Рідко коли величали громадські вибори в Чернівцях такий великий рух, як тепер. Ми про се не писали би так часто, бо спеціяльно для Русинів, котрих головну силу становить провінція, ті вибори не єуть першорядної ваги. Однак підчас агітації виявляють ся такі річи, що варто їм ближше приглянути ся. Ми вже споминали о тім, що Волохи старають ся з'єднати собі одну часть жидів, хоч доси се стараєє не мало значних результатів. Та вже саме те, що в таборі жидів настав розлом, готово з часом панованє лібералів в громадській радї вкортити. Означало би се унадок лібералів, який ми бачимо в західних краях. Однак ми такі виразно зазначуєм, що сям разом після дотеперішнього стану ліберали побідять при виборах, бо залучили ся не з Русинами і Поляками. До того долучує ся тепер ще один важкий прояв. Ого доносять, що урядники, котрі вибирають в другім і першім колі, мають зорганізувати ся, вибрати особний комітет і ставити своїх самостійних кандидатів. Урядники іменно незадоволені з дотеперішньої господарки громадської. Ну, се незадоволенє має свою рацию, і ми на се вказували з своєї сторони досить часто. Але заходять важке питання: чи справді всі урядники схочуть згідно поєстунати? Прешнь між урядниками є великі різниці національні і політичні, так що безперечно мусіло би прийти до спорів. Кажуть, що при іменованю кандидатів урядники мали-б на увазі також право поодиноких народностей. Не беремо ся пророкувати, чи удасть ся така організація урядників. Коли-б однак она здійснилась, то в таким разі заважувть урядники рішачюче в другім колі, а мати муть також великий вплив при недалеких виборах до ради державної. А се був би новий і дуже значущий прояв в Чернівцях.

Фахова школа для виробів з дерева в Кімполонзі. Саме тепер вийшло справозданє управи тої школи за рік 1895/96. Школу отворено дня 5-го листопада 1895 р. теоретичною наукою, а коли надійшли знаряди, то розпочала ся також практична наука. В школі були фахові відділи для столярства будівничого і меблів, для будови мешкань, для токарства, різьбарства і плетения кошів. Науки о будові млинів не можна було розпочати задля браку фахового учителя. З початком шкільного року було 27 учеників, а них виступило 5, так що при кінці року було 22 учеників. Вчили один управитель і п'ять учителів. Будівничий сойм уділив шістьом ученикам стипендію по 50 зр.

„Православна читальня“ в Кішовині відбула 27-го м. м. під протекторатом „уніяга“ Матковського головні збори, на котрих „маладець“ Іван Савчук відчитав справозданє, уложене по-

ти не із свого власного обійста веселі громад-ки виноградарів, ніколи вже не збирати не радісної подяки за добрий харч і щедрий грїш на могорич. Ніколи вже не побачить, як єї батько ласючим оком перелічує бочки соку, що ними осей їх обдарила, ніколи вже не стунати не із із старанно загашеним світлом поміж довгими рядами бочок в винниці, в котрій чудний соє виноградарий мусував з таким гучним шумом, що чути було теє далєєво через город.

Минуло ся! Минуло ся! Навіть на жалієні спомини не стало часу. Вона зложила свій клунок в хоромах у кутю і почала з завзятєм краяти хліб і мастити маслом на другий сніданок, котрий служниця мала понести о девятій годині. Відгас ладила кіш на полуденюк, краєла пласти шинки, варила яйця на твердо, не забула покласти соли до хліба і кілька ножів. Також дві фляшки горілки занакувала і казала служницї понести три великі имбрики горячої кави, аби кров утримати горячу на листопадовому вітрі, що подував різко по високо розложених виноградарниках, бо люди дивили ся там через полу-день, аби короткий день вихіснувати.

Майже дивним видалось Єві, що при тім уєім ніхто єї не приганяє лнї стримує, ніхто ані словом не мішає єї, ніхто не ганьбить. Служниця не богата була на слова. Вона казала: „Так, Ево“ і „ан гадзеш, Ево.“ Зрештою було тихо в хаті як в церкві. Оттак певно легко зібрати свої думки до купи, і робота аж

По улицах небезпечно тепер ходити в Чернівцях, бо ми поступили вже так далеко, що стріляють з револьверів на проохожих, мов би то було в анархістичній Франції. От в понеділок вечером ішов грайзлерник Яків Гляссер рускою улицю; нараз гукнув вистріл з револьвера і Гляссер впав на землю ранений в ліве ухо. Хто то той мисливець на люди, доси не вислідил наші славна поліція.

Пімстив свою жінку. В Привороках, селі серетського повіту, вдарив Ізя Странський сокирою Танаска Гайсюка так сильно в голову, що Гайсюк по тяжких муках до чотирьох тижнів помер. Вчора відбула ся против Странського карна розправа. Він толкує ся тим, що Гайсюк вдарив его жінку, отже він хотів пімстити свою жінку, ну і вдарив сокирою Гайсюка в голову. Суд засудив его на чотири роки тяжкої вазниці.

3 черновецького театру. В четвер відіграють в друге оперу „Фавст.“ В п'ятницю театер замінений задля проби до опери „Травіата.“ В неділю пополудни відіграють „Чарівницю на камені.“

З дня 18-го листопада 1896 року.

Відень. В бюджетовій комісії веда ся нарада над бюджетом міністерства торгівлі. Міністер Гляйх обговорив справу каналів Дунай-Одра і Дунай-Молдава-Лабз. Перший канал буде коштувати 95 мільонів, а другий 106 мільонів. Міністер надіє ся, що удасть ся зробити торговельну угоду з Болгарією.

Відень. Адміністративний трибунал відкинув зажадане М. Маєра в Серету проти міністерства фінансів в справі особного податку від щинкування горячих ваннців.

Триєст. Тут від двох днів лютить ся страшна буря, так що кораблі не можуть виїздити на море.

Берлін. В німецькій парламенті ведеся нарада над інтервенцією в справі поєдинків і випадку Брізевіца. (Офіцера Брізевіца образив один цивільний чоловік, а за се проколов его офіцер шаблею, так що той згинув. Брізевіца засуджено лише на 4 роки в'язниці без страчени ранти.) Канцлер кн. Готтсакер заявив, що пра-

вительство приготоває закон для обмеження по-
єдиноків. Коли офіцери мають рішати якусь гоно-
рову справу, то не мусить прийти до поєдинку.
— Міністер війни Гюслер заявив, що Брізевіц не
мав ніколи кари і не був схильний до бійки. Ко-
ли хто нападає офіцера, то сей мусить боронити
ся. Убитий Сінман був дуже сильний і вже не-
раз нападав людей. Промова пос. Мунеля була
підбурююча. Президент парламенту віднер сесії
невластивий вираз міністра. Розправу відложено
до четверга.

Рим. Парламент сзваний на день 30-го
С. М.

Париж. Парламент прийняв 297 голосами проти 238 закон, котрим зміняє виборчу ordinance до французького сенату. Тепер будуть сенаторів вибирати безпосередньо і тайно.

Царгород. Осібний судовий трибунал, що мав судити справу розрухів дня 26-го вересня, засудив вірменського єпископа з царгородського передмістя Гаскін, котрий підчас розрухів в Царгороді не був, на смерть. Касаційний трибунал потвердив засуд вірменського єпископа Вільріса на смерть за розрухи з минулого року.

у Львові у.л. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручеє Неч. Духовєству і всім вірним через Вирєсєв. Митр. і Прєсєв. Еп. Ординариати всіх трєх галицких Епархій, обезпечєє будинки, сєвєт, господарєкі знаряди, збіжє в зерні і солонї, єїє в стогах і будинках протів шєїд огнєвих за можливє найнижшєю оцєнєю.

Шкоди ліквідувати ся і виплатити ся тойчас по
пожарі, а договори заключені з першими Телери-
стами контраскураційники подіють „Дієстрові“
можливість обслуговувати і виплатувати і майже ці сум

Поэзия „Добетра“ приемлема как красивая у Ланца при поэтических источниках.

На жито можна обезпечити та через „Дністер“ післати всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
вільних обезпечень в Кракові, котрі дає як найко-
ристіший усяким і видає наліс і світи в руках
власні.

Товариство взаємного кредиту „Дністер”, створене зареєстроване з обмеженою порцією, приймає від своїх членів і третіх осіб вкладки депозитовані по 5 процент. Ізавдання діяльності УДІЗ по 50 коп. Подача укладок є тільки власниками реальностей, відомих від татарів, за порукою двох членів. З позачас відтиснеся на десяти часті на УДІЗ.

Зголошення о ухваленні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є застуджений, приймають са.

(pyoxal)

(continued)

є на складі в друкарні

„РУССКОЙ РАДИ.“

Просимо вп. учителів о ласкаві замовлення.

для кожного, годюно для всіх Н. Т. урядів, торго-
вельників і ремісників, бібліотек, студентів
і приватних людей є очевидним, що існуючі тут
уже від боготих літ, на красній акації в Чернів-
цях (1886 р. встановили почесним приватним

Тепер через кабіну навігують машини, нисам і анки.
Паралельно значно мобілізуємо як і тому свій досвід, пере-
вело на *допомігу* *розумову* ч. 12, *другий* *хід* *також* *і*
кількі *модель* ч. 11.

Нарешті приступив до складання фаловця, на
Емілі Канюк вже сиділа цю передостанню зим
уку і тепер вже злиже під новим вітром

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о—

з управління персоналом *той самої роботи*, як опрацювання книжок, роботи галереї/територій, друга ж стаття до міміки, окрему до гомостатів, ручних робіт і т. д. Д. П. Т. укріплює, зміцнює і зменшує людей до кінця книжки, а також як найкраще і як найкраще устатковані.

Прогноз о Ласкэй замонию
и продолжении
S—10 Кобзинский и Ивнюк.

добру і дешево

МАШИНУ до ШИТЯ.

важный з днем 1-го мая 1896 після середньо-європейського годинника.

Приходять	П о ї з д и			Віходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128		657 1028 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347		940 1029 508
3 Букарешту, Яс, Сучави, Галаці	329		912 1000 523	До Галаці, Сучави, Яс, Букарешту	1204		717 1048 616
3 Новоселани, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселани			428 6

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні «Руської Ради» в Чернівцях під zarядом Осипа Буччинича.

За редакцію підготував Осип Білановей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на щодня рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет А. Горонца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

„ІІ І ІІ.“

(До характеристики нашої суспільності.)

Недавно в *Душпастири* котрийсь із гр. кат. священиків утівав ся дуже на Андрія Чайковського за то, що той у своїй повісті *В чужім гнізді* змалював несимпатичного священика і дійшов навіть до такого острого висновку, що на адресу автора повісті написав: „Бридка п'яца, що своє гніздо каляє.“ Священик, давши таку відповідь Чайковському, поступив собі виправді несправедливо, але він того може бути певний, що галицькі рускі священики стануть по его стороні, а не по стороні Чайковського. Ті священики, котрих значіння і поваги ми зовсім не маємо наміру зменшувати, згорділи дуже через те, що галицькі газети вічно їх хвалили, як одну ку підпору народу, не допускаючи ніякої критики на них. У них виробила ся фальшива амбіція, зарозумілість на своє домінуюче становище, віра в свою всемогутність і непомильність в народних справах — і вони тим титулом в нинішніх часах в дуже значній часті — сплять, а відзивають ся лише тоді, коли хто поважить ся написати неввічне слово „пін“ або ще гірше: поважить ся виставити на позорище священика, негідного свого післанництва і ряс.

Коли ми торік на підставі справджених документів судових „обробили“ одного

такого унійтського священика, то з Галичини дістали ми кільканайцять листів (звичайно безіменних), з котрих посипали ся для нас різні компліменти. Зміст їх мав нам сказати: „Як ви, сякі-такі, осмілюєте ся так писати про священика!“ А ми писали про сего панотця саму чисту правду.

Або які великі очі зробили особливо унійтські священики, коли ми знов на підставі судової розправи писали торік дещо про одного православного панотця, котрий собі вподобав чужу жінку! І тут ми і листи діставали і в розмові у Львові чули: „Як можна таке писати?“ Про всіх же інших людей священики позваляють все писати, ще й тїшат ся. Коли писателєви європейської слави вичислить який недозрілий критик, кілько він чарок горівки за життя випив, то се нікого не болить, се годить ся!..

Коли ми торік розсилали на показ *Буковину*, то галицькі священики повіденали нам примірники з такими простаками замітками, що хоч би вони були і десяти разів заслонювали ся своїми університетськими студіями, на які вони звичайно з зарозумілістю покликають ся, то такі ми не могли би бути їх інакше назвати, як простаками. Кажемо виразно: не зробив сего один-другий священик, а велике число тих слуг божих. Ми, звісно, не можемо за те мати до них великого жалю,

особливо тому, що помогли нам пізнати вартість нашої інтелігенції і утвердити нас в нашій погляді.

Нагадаймо собі ще до того, з якої то причини наш театр не поважив ся ніколи виставити комедію Гр. Цегляньського *Аргонавти*, в котрій змалювані питомці, а зберемо собі таким способом кілька фактів, дуже характеристичних для наших священиків. Радикали, адміністрації наших газет і видавці книжок — могли би із свого власного досвіду розповісти дещо більше про деякі дуже немілі прикмети нашого духовенства, сего грош галицько-руської інтелігенції. Тимчасом о тім всім навіть самі пошкодовані і скривджені мовчать.

Звідки такий привилей мають священики, що можна їх лише хвалити і величати, а ганити за блуди не можна? Хіба вони себе не вважають людьми, тими грішними людьми, котрих і ряс не спинить бодай від грішної думки, як не від грішного діла? А коли вони себе признають такими самими людьми, як ми, то вони мусять допустити і критику на себе.

Андрій Чайковський відповів своєму критикові о. Ю. Д. в *Дьль* між иньшим так:

Стая духовний має привилей, але wraz з тяжкими обов'язками; а хто тих обов'язків не виконує або йме по за межу тих обов'язків, тоді

8) ДВОЛИЧНИЙ СВІТ.

Оповідання

М. Востокірка.

(Даліше.)

Але була тут молоденька дівчина, Марія звала її, то та не хотіла до ладу робити, сьміяла ся і передражнювала ся з одним виноградарем, а між тим руки відпочивали.

„Роби,“ сказала Ева мимходом до маля. Але та і ухом не веде.

„Платять тобі за роботу, а не за балачку,“ упоминала Ева по раз другий. „Роби!“

На се обернулася дівчина зневажливо за дом до неї і ще гірше пустувала ніж перше. Тоді післала Ева наробку на один кончик ряду а дівчину на другий, так що мусіли добре руками махати, коли хотіли знов до себе дібрати ся.

Смерком побігла Ева до дому, приладити їсти, добру вечеру, смажені ковбаси, смажена барабуля, червона капуста і до того муст, бо у виноградарів треба піддержувати охоту, в осени се богато значить. В хоремах приладила стіл. Хорошо єй все бачилося, але певно не так буде, як треба“ подумала собі Ева. „Тепер все не до ладу, що я роблю.“ І коли Петро повернув з другими до дому, стояла вона сама себе не-певна.

„Так було у нас в дома, Петре. Може як інакше було-б тобі до вподоби.“

„Гаразд“ відповів Петро просто і сів собі до столу.

„Але капусту, може ти любиш більше солону? Ні?“

„Хрань Боже! Гаразд так як є.“

Еві якось аж моторошно стало: один день, що кінчить ся без прикраси. Та за скоро вона благословила сей день.

Як миски стали порожні, приступила Марія до Петра, щоб поскаржити ся на Еву. Острою, гордою завесиди она славилась, але тепер було-б мудріше понустити трохи і заставити ся, хто вона таке. Принаймні она не дасть, щоб єй розказувала мелничина наймичка, і не гадає далі робити під сякою такою.

„Гаразд,“ сказав знов Петро і вишчип єй на стіл плату за день. „Робити мені завтра у кого иньшого.“

Дівчина, сподіваючи ся иньшого успіху, стояла хвилю як громом прибита. Відтак хлипаючи стала скаржити ся. Вже три роки робить вона у Петра Галлера, аж ось мусить лише наднести тому горду жабрачку, фальшиву, підлу людину, аби єй виїти.

Петро взяв єй за плечі і вийшов з легка за двері. „Маєш, чого хотілась. Кричи на дворі.“

Ева то червоніла то блідла при тій сунеречі. „Але що я тобі тану прикрість зробила! Робітниця, що вже три роки у тебе робить! А в осени люди як золоте рідкі! Треба мені було розважити і дивити ся крізь пальці!“

Але Петро киває головою. „Гаразд. Порядок мусить бути.“

Гаразд —! Того, его „гаразд“ стане вона небагом більше бояти ся ніж докорів иньших людей. Гаразд! Ніколи нічого не було єму гаразд, що вона робила, а тепер нараз неустанно: Гаразд, та гаразд! Серобить єй недовірливою, вона не вірить тому слову. Петро то проворна голова. Може він з неї так собі кепкує. Ще і в єній чує его голос: „Гаразд!“

Другого дня, коли в винограднику стояла межи рядами, надходить один шовлір з Веттерсдорфу і приносить єй карточку від Ганнеса. Над потоком коло вербів, буде він нині переїжджати з мукою і мусить поговорити з Евою, най же вона смерком там на него чекає. Зі злости по-дерла Ева лист. Що той дурак собі гадає? Посилає єй такі листи в чужай дім! Як би Петро Галлер о тім довідав ся, просто умерла-б з сорому, на саму гадку о тім лише єй напала.

В тім паде тїнь на єй руки: Петро з пунєю на плечах стоїть перед нею. Вона трохи що не стала кричати.

„Чого хочеш?“ якось аж крикнула.

„Ну, та твій виноград,“ сьміє ся він.

„А так.“ Вона підіймає на позволину повну посудину. „Не бери мені за аде, що я так якось аж закричала на тебе. Я думала, що ти прийшов задля того листу.“

„Що мене обходять твої листи?“ відказує Петро і шланає далі.

Зріст Буковинців. Прибрані в 1895 р. сконстатовано, що між 10,591 20- до 22-літніми молодцями має:

менше як 153 цтм.	319	люда, т. е.	3 ⁰ / ₀
153 і 154 "	248	" "	21 ⁰ / ₀
155—160 "	1.848	" "	17 ⁰ / ₀
161—165 "	3.242	" "	30 ⁰ / ₀
166—170 "	2.808	" "	26 ⁰ / ₀
171—175 "	1.445	" "	17 ⁰ / ₀
176—180 "	576	" "	5 ⁰ / ₀
180 і більше "	105	" "	1 ⁰ / ₀

Із сего зіставлення виходить, що найбільше молодців мало 161—165 цтм., далі йшли молодці з 166—170 цтм. висоти. Значить, більша частина молодого населення Буковини є малого зросту. Коли поділити сю статистику ще на поодинокі повіти, то одержуємо сумний результат: повіти з чисто або переважно руским населенням (Кіцмань і Чернівці з околицею) вказують некорисніші відносини в сім взгляді, як повіти з чисто або переважно володимирським населенням (Радівці, Сторожинці і Сучава). В руских повітах є 61⁰/₀ всіх молодців нижших як 166 цтм., а в володимирських лише 53⁰/₀. Буковинські Русини, як бачимо, є меншого зросту, як бугари. Найгірше під сім взглядом стоїть кіцманський повіт, бо тут 72¹/₂⁰/₀ всіх молодців нижших як 166 цтм., значить тут більше як три чверти молодого покоління є малого зросту. Ба, коли порівняти кіцманський повіт з іншими повітами нашого краю, то виходить, що молоде покоління кіцманського повіту так найнижше ростом від всіх інших. Найвищі ростом люди бувають в Чернівцях і кімполюцькому повіті. На жаль нема у нас ще докладнішої статистики під сім взглядом, отже не можемо подати нашим читателям ближнших даних про се. Але однією можливістю сконстатувати, а іменню причину сего сумного явища. Чому власне рускі молодці так низького росту, такі слабі, хирляві? На се є лише одна відповідь: бо вони бідні, живуть в недостатках і недіях. Рускі селяни не живуть так, аби могли мати достаточну силу для тяжкої праці, вони не кормлять ся належнито. Статистики кажуть, що руский селянин їсть лише половину того, що повинен. Та мусимо сказати, що тут такі почасті вина нашого селянина. Він не дбає про своє тіло ніколи, чи то він бідний чи трохи багатший. Навіть в Америці, де деякі Русини доробили ся трохи маєтку, вони так не кормлять ся належнито. Цілюком низьше роблять Німці, Польки, Чехи і інші народи. А роблять се тому, бо знають, що чим більше будуть їсти, тим сильнішими будуть, тим більше можуть працювати, тим більше зароблять. А наш селянин не доієсть, а потім тратить на роботу і так нічого не доробить ся.

че під ніс молодому Енґельс, що то він колись коза неї дуже вертів ся. Той виправдує ся, як може. — Чи треба тут аж виправдувати ся?

— Коли хто молодий, ну, то не має розуму. Той се правда: страшно змарніла, небога, в послиднім літі, аж жалі дивити ся.

Другі тому перечать. — Ева прецінь завсігда була похожа трохи на жердку з своїми довгими раменами, з своїми остроми плечками і з своїм кінчастим носом. То ви дин так собі вазили ся, як хто носив якє слово сказати проти її краси.

— Ба, у неї нема нічого мягенького, нічого пухенького, такого, що то у других жінок так якось тягне до себе.

— А очі ostrі і ясні, як у того кота.

— А носа вміє тобі втерти, ну! — Ба, вона з таких, що вилічувати ме колись своєму чоловікові що до зломаного, що він брати ме до шинку.

Кожний знав щось сказати. Одному була за русава, другому за чорнява, тому за мало приязна, а тому за докладна. Ева чекала заперти рух в собі, чекала, щоб і Петро рота роззявив і промовив слово, але він держав свою люльку в зубаз і мовчав.

Ева була дівчина відважна. Ну, так, думала вона собі, гарне зеркала, в котре я отсе нехотючи дивлю ся. Отже так виглядаю я на правду. Що мені самій видавалось в мені гар-

Місто Львів не має щастя з новим театром. По довгих парадах, комісіях, офертах і т. п. рішено для ріки Полтви вивонати нове корито зараз коло дотеперішного на площі Голуховського, аби мати місце на театр. Стали отже будувати склепінє з бетону, а коли Полтва вже влила в новім кориті, накрили часті склепінє землею. Нараз в неділю склепінє під вагою землі пукло і завалило ся. Матеріал, який уживали до будови, був лихий, так що склепінє не могло удержати напору землі. З того вийдуть для львівської громади великі кошта, а будову нового театру треба відложити знов на пізніше.

Прикра сцена відіграла ся підчас засідання черновецької громадської ради у вівторок. Радний др. Штраухер поставив пильне внесенє в справі зміни виборчої ординації громадської. Він бідачесько забув, що таке саме внесенє поставив перед шістьма роками, що то внесенє відослано до правничої комісії і там его вибрано референтом сєї справи, але що він досі нічого не зробив. Отже на се звернули его увагу інші радні і замітили, що годі таку важну справу трактувати в дорозі нязлого внесення. Підчас дискусії дав ся почути голос: „Ви малолітні!“ Радний Бальтінестер зірвав ся з місця і просив бурмістра, щоби він хоронив повагу громадської ради. На запитанє зявив р. Бальтінестер словом чести, що ті слова крикнув редактор Вуковинаер Randschau Жигмонт Вельт. Хоч сей відпекував ся, то бурмістр казав закликати поліца, щоби викинути Вельта, але той мігтим сам вийшов з сазі.

Прогулька бальоном. Минувшої суботи около полудня побачили люди в Березові, що над містом кружить бальон. Спочатку він здавав ся завбільше наметовою лампою. Описля помалу спав, дали ся чути голоси о поміч і спущено лину. Люди стали втікати від такого „дива“, лише відважніші жінки вхонили лину і стягнули бальон на землю. З них вийшли два мужчини у футрах. Збігли ся люди, прийхав староста гр. Дідушицький, прийшли жандарми і вийшла ся фіра. Ті два воздухоплави представили ся старості яко капітан ки. Оболенський і поручник Уліанів. Староста завіз їх до себе до дому, а до Варшави вислав голуба з відомостію до команди військової, що вони в Березові. З Перемішля прийхав офіцер від команди корнусової, аби довідати ся о цілі тої прогульки російських офіцерів. Вони вже відїхали назад до Росії.

Тютюновий монопол приносить нашій державі великі доходи. На 1897 р. предіміновано в австрійським бюджеті прихід з того монополю на 93 мільонів зр. В Чехії виворюють річно тютюну за 24 мільонів, в Галичині за 12 мільонів зр.

нічним, то було лиш відблеском битих талірів його батька.

Але все таки тота розмова краєва на кавалки її серце.

Коли хлопці розійшли ся, прийшло до виплати; насамперед виноградарки, відтак виноградарі з долини в гору; нарешті прийшла черга на Еву. Петро личив блискучі срібняки перед нею, спокійно, ніби урядово: один, два, три, при світлі маленької лампи, що горіла на довгім столі. Голоси людей протемоніли, вони були сам на сам.

— Треба, щобиш відтиснув собі до чиста за побите нацине, Петре, — доповідала ся вона.

— Нема такого звичаю в осени. Може я тобі і більше винен, що грійши годі оплатити. Отже мусини чекати, аж найде ся нагода, аби я тобі віддячив ся.

Ева глянула на него; непоборима цікавість пазала в ній. — Не сьміє ся з мене, Петре, коли тебе щось дурного занятаю ся. Чому казав ти завсїгда: гаразд, на все, що я робила?

— Коли ти робиш те, щось повинна, ба ще й поза те, то що-ж маю на таке казати?

Ева перебирала пальцями сюди й туди. — Не потребуєш з мене собі кини бити. Чи ти справді, цілюком без жарту був вдоволенний моєю роботою? — Її голос тряс ся.

Він поклав головою, пав ся за руки і притертаючи її до себе, дивив ся їй немов на саме дно очей.

В погоні за посагом. В понеділок відбула ся перед трибуналом присяжних в Чернівцях карна розправа против 19-літної Евгенії Статкевичівної, обжалованої о крадіж. В Борівцях, селі кіцманського повіту, мешкає вдова Статкевичева, котрій відступлено мешканє в громадським уряді, бо була дуже бідна. Статкевичева має 19-літну доньку Геню, котра окрім краси не має нічого. Она дуже полюбила тамошнього учителя М. Так що-ж з того, коли она не мала посагу і не мала надії, стати жінкою улюбленого учителя. Не знати, чи учитель М. єе се зявив виразно, але досить, що Геня страшно журила ся тим. Бачила она, як на дворі — було се у вересні — грали ся пташки, любували ся собою. І стало їй тужно за власним домітвом; думала она, думала, і вкінці відумала таке, що може вийти замуж на громадський кошт. В громадським домі була громадська каса, а в ній гроші. Вправді скриня була замкнена на три колодки, але до двох „насував“ ключ від мешканя Статкевичевої, а третю колодку отворила Геня ножем. Із скринки она вибрала 793 зр. 13 кр. і сховала їх у шоні. Здобула собі Геня тим чином посаг, але страшилась спокій і спирт. Сама она дала вїтові Скорийній знати, що хтось вломив ся до громадської каси, а коли прийшов жандарм, то була така несучокійна і змішана, що на ню пало сейчас підозріне. Жандарм винитував її і вкінці она признала ся до вини і вказала місце сховку. В понеділок она перед судом з плачем оповіла, що іменню довело її до крадіжки; її зізнання викликали глибоке зворушенє. Присяжні признали її винною крадіжки суми менше як 800 зр. і на тії підставі засудив суд Геню Статкевичівну на два місяці звичайної вазинії.

Свідство против судових урядників. Черновецька Gazeta Polska донесла, що з Коломиї вийшла сими днями до Кут вислана коломиїським судом окружним комісія на слідство против кутських судових урядників: судия Комана, ад'югнта Остеряна (котрий недавно був обжалований о підпад в своїм бюрі), авскултантів Вжесньовського і Каснарка та нотаря Заремби, посуджених о надужите урядової власти при перттракціях спадкових. Слідство веде радник Бучацький. Gazeta Polska, а за нею галицькі польські газети догадують ся, що слідство спонукали Русини адвокат др. Данилович і о. Попель. Не знаємо, відеи згадана газета має сю неімовірну вістку.

Циклісти оподатковані! Міністерство заридило, що за зівволенє уживання біцикли має платити ся стемпель за 1 зр., а так само за свідомство уадібнєня, їхати на біцикло, а за карту, на котрій потверджує ся принадлежність до товариства циклістів, має також платити ся стемпель.

„Що тобі, дівчино?“

Тоді прірвало ся все горе, весь некучий білі, придушений в її серцю, немов слова его відняли тоті застави, що его стримували. Вона кинулась на стелець коло стола, закламила руки і закриши собі лице ридала:

— Все я відкинула чути добре слово. Ти не знаєш, ти не можеш собі навіть подумати, як я терплю, як вони мене мучать, відколи пішла я з дому! Се просто так, якби ціле село змовило ся, заклало ся на те, хто найліпший спосіб винайде, аби мені як найгірше допечи. Що перше було у мене добре, се тепер але; що я роблю з найвищийшого серця, на те кажуть такі при мені, що се зі злостя; і щоб я не знати як гадала, аби угодити, глупота, глупота вся моя робота глупота! Перший, одинокий, що промовав до мене добре слово в протягу всіх тих неділі, се ти. І диви ся, се власне я не розумію. Бо кому як кому я перше не сподобала ся, а тобі напевно, і я, се ти также знаєш, не остала ніколи тлосю доджинцею. Чому-ж, чому-ж відтак явраз ти для мене добрий і ласкавий, і то в пору, де мої найліпші приятелі і то саме ті, у котрих я собі на пинше заслужила, ані одного сердечного слова не мають для мене.

(Даліше буде.)

за 50 гр. Се розпоряджене входити в жите з новим роком 1897.

Лікар злодієм. З Будапешту доносять, що тамошний повітовий фізик і міський радник др. Арпад де Коротнай обікрав свою пациентку, богату 75-літню вдову Патеу, що померла в вересні с. р. При її смерті був лиш Коротвай, а у в'язненні признав ся, що по смерті пацієнтки здіймив з її шиї ключик, отворив ним касу і забрав з неї дорожнечу і значну готівку. Дня 13-го с. м. він хотів отруїти ся, та перешкодив ему поліцейний агент. Др. Коротнай мав славу великого богача, ще більшу популярність і не знав ніяких завирих порогів. Перед смертю вдови він закупив у неї дім за 68.000 зр. і виплатив цілу суму готівкою. Він був також професором гігієни в жінських школах. Тепер вже і в его давнім, ще студентським життю віднайдено один скандал, за який він був засуджений на шість місяців в'язниці.

14-літня переступниця. Перед судом присяжних в Станіславові ставала сими днями молода дівчина, що ледве скінчила 14-ий рік життя, потрібний після австрійського закону, аби можна бути потягненим до одвічальності перед карним судом. Обжалована о піднал Анна Сазеї з Радча, признала ся цілковито до заповідного злочину, оправдуючись тим, що розгнівала ся на сусіда за то, що заграбив у неї корову, яку пасла на его полі, і тому его піднала. Судні присяжні признали обжаловану 9 голосами винною, на основі чого трибунал, примінюючи найнижчий вимір кари, засудив її на три роки тяжкої в'язниці.

Задля завітнішого сьвята вийде слідуєче число *Буковини* аж в суботу вечером.

Померли: В Бережанах Емануїл Мерль, купець, бувший довголітній бурмістр міста Бережан, оснудатель многих добродійних товариств місцевих, в 71-ім році життя; — Іван Скварчинський, нотар в Надвірній, дня 28-го жовтня, в 46-ім році життя; — Антін Лавровський, бувший бухгалтер товариства кредитового земск. у Львові, в 87-ім році життя; — о. Прокій Белей, вислужений гр. кат. парох в Перевізіях, галицького деканату, в 76-ім році життя, а 49-ім сьвященства; — о. Василь Волошиневич, гр. кат. парох в Яселі, яслиського деканату, в 70-ім році життя, а 42-ім сьвященства; — у Вашківцях міщанин Николай Жуковский в 62-ім році життя.

Женщина. (Метеорологічні спостереження.) Від 2 до 5 літ — слота; від 5—10 л. — перемінливо; від 10—16 л. — погідно; від 16—18 л. — вітрянниця; від 18—21 л. — тепло; від 21—23 л. — горячо; від 23—30 л. душно; від 30—35 л. — вихор; від 35—40 л. — уміренно; від 40—50 л. — сухо; від 50—60 л. — холодно; від 60—70 л. — замерзає; від 70 і дальше понизше нулі.

Телеграми „Буковини“.

З дня 19-го листопада 1896 року.

Відень. Бюджетова комісія радила дальше над бюджетом міністерства торговлі. Міністер Глянц заявив, що він не є ані противником ані прихилом картелів (союзів торговельників), бо є і добрі і злі картелі. Доси ще в жадній державі не управильнено сеї справи. Підчас розправи буковинський посол Дунаї підніс вагу будови каналу між Дунаєм а Одрою, звернувши увагу на потребу особного інспектора промислового для Буковини і просив о відповідній зарплаті.

Відень. Генеральна дебата над бюджетом розпочне ся в повній палаті дня 30-го с. м.

Будапешт. Pester-Lloyd доносить з Відня: Грецький король Юрій, котрий уже від'їхав з Відня, говорив з кількома дипломатами і заявив, що нема жадної надії, аби заповіджені в Туреччині реформи були колись переведені. Навіть що до Крети нема чого надіятися, хоч би фінансовий стан Туреччини поліпшив ся.

Рим. Італійський король Гумберт згодив ся на заключений мир і вислав відповідну телеграму до абессинського короля Менеліка, котру підписали президент міністрів Рудіні і міністри Вісконті-Веноста і Пелю.

Рим. Італія заплатити Менелікови за удержане полонників 1 мільон лірів (400.000 зр. а. в.)

Букарешт. Румунський парламент розпочне свої наради в п'ятницю, дня 27-го с. м.

Софія. Міністер війни Петров, котрий подав ся в димісію, остане задля недалеких виборів до собрания поки-що на своїм становищу. Надіють ся, що удасть ся его нахилити до відтягнення свого подани.

Софія. За причину жаданої димісії міністра Петрова уважають безперестанне ігнорування его княгинею, котра его не приймає на аудієнції і демонстративно виключає від двірських обідів, хоч покликую до тих обідів інспектора артилерії і одного підвладного Петрову офіцера. Княгиня дуже гнівна, що імператор Франц Йосиф відзначив Петрова, присилаючи ему свою фотографію з власноручним підписом.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Шкільні повідомлення

(руські)

SCHULNACHRICHTEN

(німецькі)

є на складі в друкарні

„РУСКОЇ РАДИ“

Просимо ви. учителів о ласкаві замовлення.

П. Т.

Отсим має честь повідомити шановних відвідувачів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси від фірми

АНТІН ТАБАКАР І ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

з скарію того

АГЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

в дні 1-го липня с. р. і буду дальше вести від свого власного фірми

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу ухвалити, нати те саме довіру на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорту, низькими цінами і уважною услугою.

Приму о часті заходження і пишусь з поважанням

Стефан Гаїна.

Хто хоче мати
добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пошукаю. Нові продаю дешевше як асиди, а употреблені, ще добре удержані почаше від 20 зр. і то за тої гроші і на яклат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за репарацию не потребує журити ся, бо я роблю туу безплатно через цілий рік.

Руськи, удавайте ся до мене, бо я також Руськи і обслужу Вас по братньому.

З поважанням

В. Данилович.

жительство у Кракова Шляхетський 12.

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11 ²⁸	6 ⁵⁷	10 ²⁸ 5 ⁵⁰	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3 ⁴⁷	9 ⁴¹	10 ²⁹ 5 ³⁸
З Букарешту, Яс, Сучави, Гайбоки	3 ²⁹	9 ¹²	10 ⁰⁰ 5 ²³	До Гайбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12 ⁰⁸	7 ¹⁷	10 ⁴⁸ 6 ¹⁶
З Новоселиць, Садагури			11 ¹³ 9 ⁵⁰	До Садагури, Новоселиць			4 ³⁰ 6 ²¹

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнисть ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучачича.

За редакцією відповітає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ знаходяться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надсіланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Гавт, румунізація гине!

В каламутній воді легко рибу ловити, а з всяких неясностей, неточностей та непорядків легко користати ріжним дурисвіттам, обманцям таї нашим румунізаторам. Правду сказав Федькович, що они „хотіли-б набити свій порожній хліб“ — Русинами; они заповнюють его свідомими перекиначиками і несвідомим, темним людом руского роду, покриваючи своє душехвастство ріжними, преріжними видумками; они перекручують історичні факта і рускі імена; сей у них Волох по татові, той по мамі, тамтой по імені, четвертий ніби-то по прадівській мові, инший по вихованю або по шляхотстві хоч-би хоначковім. Такі то крutarства без кінця і міри й зродили у нас характеристичну приповідку: „Тато Рус, мама Рус, а Іван Молдован.“ Та хоч і стоять бук. Волохи головню перекиначиками-Русинами, котрі, як усі яничари, становлять їх головню силу національну, то мимо того одно горяче бажане румунізаторске й доси не сповнилось: число Русинів на Буковині в дійсности, ба навіть у фальшованій румунізаторами в безличній спосіб конскрипцій значно перевищує і доси число Волохів. Се гризе, їсть великорумунських крикунів, бо оно є найліпшим доказом румунізаторської неправ-

ди, що ніби-то Буковина „пара ромаяска“, а тут нема й одного одійського повіту чисто волоского, бо всюди є ненавистні румунізаторам рускі громади. Коли-ж не вдало ся їх зрумунізувати, то бодай на папері хотять їх румунізатори зволощити. Як дуже заходять ся они в сїм ділі, бачимо не тільки з дотеперішних конскрипцій, при котрих записувано руских мужиків сотками яко Волохів, як пр. в Рогожештах і др., але виходить се і з посліднього, 89 ч. „Gazet-и Bucovinei“, в котрій читаємо вступну статю, повну жовчи, їди і піни ось про що.

Незасліплена національним шовінізмом педагогіка признала, що найможнійшим средством розумної науки є рідна мова дитини; проте доконче совістному учителю знати, якою мовою говорять его ученики. Се тим конечнійше знати учителю на Буковині, де як раз велика мішанина язиків. Ся конечність педагогічна спонукала мабуть і бук. краєву раду шкільну зазначити в нових формулярах каталогів, що учитель і управитель школи мають сконстатувувати на підставі власних спостережень, якою мовою дитина говорить.

Через отсе заряджене румунізатори попросту сказали ся і не находять слів обурення й огірчення ізза такого „безправства, переслідування, нищення, засудження на

смерть людяного і жертволюбивого“ волоского народу.

Ми не маємо причини боронити нашу краєву раду шкільну, бо зазнали й зазнаємо від неї неодну тяжку кривду, а коли забираємо в сій справі слово, то чинимо се тому, бо „Gazeta Bucovinei“ вітрить у сїм розпорядженю ряду (!) бажане, як найскорше зіславляти, отже зрусчити Буковину.

Яким чином, спитає ся кождий, у кого в голові ще не помінало ся, може се заряджене заповідати кому небудь кривду, коли учитель і управитель школи запишуть за рідну мову дитини ту, котрою она дійсно говорить? Отже-ж таки вийде кривда, і то румунізаторам, котрі в „Gazet-и Buc.“ жадають, аби родичі розуміє ся: підюжені або навіть підкуплені, рішались над тим, яку мову записувати до каталогу. Тоді скажуть румунізатори в руских селах, — де й они самі не говорять по волоски, аби записували, що рідна мова, се-б то та, котрої діти в дійсности не знають і в зуб, є волоска. Тоді назбиралось би для статистики в руских селах як: Кучурів малий, Горонівці, Іванківці і других, де тільки є який пін-румунізатор, зараз тисячі волоских дітей, хоч там і сам румунізатор часом не вміє і чиркнути по волоски. Inde lacrimae „Gazet-и Bucovinei“. Она покликуює ся на ухвалу черновецької ради

Дволичний світ.

Оповідане
Л. Вестмарка.

(Дальше).

„Чому? — Ну, видиш, може тому, що я годеи надумати ся в твою душу, що я также пізнав того лице плагаве, яким тепер світ звертаєть до тебе. Напятаєш, як ти раз сьміяла ся з мене і з моєї мови про дволичність світа?“

„Я вже не сьмію ся,“ відказала Ева крізь зуби.

„А відтак може і тому —“ Усміх підняв в гору кутики уст у наругу, він взяв сталець і присів ся до Еви, „напятаєш ще, як ти мене прозивала бурмилом, напятаєш той вечер оттам за сьножатю? Може, бач, мені того й треба, щоб ти трошки инакше про мене стала думати.“

Ева з перелику аж стрепенула ся і глянула на него крізь сльози. Той вечер! Неначе сам огонь так бурхала по ній тота споминка. З її відмовою, котру він єї тепер повторив, виринуло і его питанє перед єї душою: Чи не схотіла-б вона поділитися з ним самотністю его хатини? Жарт, і питанє і відповідь, то правда. А прецінь мимоволі виринув усе єї перед очі образ, як би то було, коли-б вона була тоді инакше відповіла, як би вона з своїм батьком в мирі і в суспокій тут собі сиділа у того чоловіка, дивного чоловіка, що ласкавіший був для нещасливих, як для

щасливих, що дивив ся на жебрачку Еву Гроскуртвіну тим самим добрим оком, як колись на богачку, ні, ще ліпшим, ще щирішим, з теплою ніжністю, в котру могло-б потонути єї розквервлене серце. Немов на оборону підняла вона руку. О перше місце в млині могла вона бороти ся, зухвало, без пощади, без боязни, здобути собі сина мелнички так, як здобуває ся якусь добру долю, — але скорше умерла-б, ніж посміла-б хоть би одним поглядом, одним словом підхлбити ся, ворушити ся тут! Власне тота безколична жалієливість в очах того чоловіка відняла єї всяку сьмілість. А ну-ж він ще-б подумав собі, що вона з ханчivosti, з жадоби гроша з ним принаймше тепер обходить ся, ніж давнійше —!

Вона схопила ся руками за голову і з диким якимсь окликом кинулась на двір в пітьму ночи, полинивши гроші на столі.

Покивуючи головою згорнув Петро гроші до куни.

„То треба віднести єї гроші.“ І він усміхнувся на те, надія видавалася ему не занадто захмарена. А Ева бігла, як би перед кимсь утікала, стріжкою дорогою і не опинилася скорше, доки не стала на горі Веттерсдорфській і не побачила перед собою хреста спокійно стоючих крил вітрака, що відбивав ся чорно на сірім небі.

В мелничиній сьвітлиці було в вікнах сьвітло, але родина сиділа в кухні. Льоня клачала в гуртку молодих людей перед печою, в котрій в приску несли ся каштани. Скоро який каштан

з великим доском розпук ся, то ціла громадка аж зашчала втішати з такого переляку. Ганнес в капавайці будений і в шапці, запоросеній мукою, держав збілок повний мусту в руці і наливає.

„А диви, Ево,“ сказала Льоня, відкинувши голову в зад. „В самі заручини! Можеш таки зараз нанити ся мусту з заручин. Всип єї повний пугар, Ганнес.“

Мелничка, що розсіла ся широко коло стола, другий кінець котрого змивала наймичка, кивнула головою понажко. „Нині сповнилось ся моє найлюбіше бажане. Так, та ти знаєш, Ево, як я завжди на те наставляла, аби дочку-мого братчика дістати тут в млині за гадзину.“

Ева знала, що у неї був хран на цілком иньшу невістку. Все таки єї се в середині трох кохнуло: Злість, що Ганнес єї назичував сьходини, міжним поди з Льонею поєднав ся, злість, пекуча злість — а більше нічого. Самій єї аж дивно було, що ні найменшого жалю ані навіть розчарованя не дізнала. Вона глянула на наругу, як він серед кухні стояв в незручній унорі сам не свій, червоніючи від єї німого питання під пороком муки, що покривав его білаве лице і запоросив его руські кучері. Най собі бере его друга, ані одна єї жилка за ним не стрепенуєсь. Спокійно подала вона тій парі руку, щоб повитати щастем. Мелничка глумилася на ню притім косим оком з боку недовірливо. Вона добре бачила, як Ганнес трохи єї не роздусив пальцями. А що вона вийшла тепер з хати, то і він зараз таки за нею.

міської, хотіла-б підчинити шкільні влади і державні закони (sic!), она цитує навіть §§, котрих мабуть не читала або не розуміє; бо як же противорічить сконстатоване голого факту, якого домагаєся заряджене краєвої ради шкільної, артикулов 19. основних законів державних або §. 6. держ. закону нм. з 14-го мая 1869 р. Протівно, оно запобіжить нарушенню сих законних постанов. Та ба, сего як раз не бажає собі кукона румунізаторска, бо правда не по її стороні, она-ж лиш кривдою, обманом і брехнею на нашу шкоду так потовстїла і розпанюшила ся. Бородаті фарисей-румунізатори впоюють темним руским людям, що они „волоскої“ віри й по руски вже знають (!), а по волоски треба їм учити ся; таким способом сфабрикували Волохів у поконвічних руских селах, упахали волоску мову до руских шкіл і морочать нею голови бідним дітям, за те гонять руску мову навіть із громад чисто руских, як н. пр. Іпотешти, а не то з мішаних.

Знаємо, що й се розпоряджене остане ся в великій мірі на папери, про се подбають учителі й інспектори румунізаторські в радовецькім, кімполуньскім, серетскім і сторожинецькім повіті, отже як раз у повітах мішаних. Знаємо, що і в селах мішаних, де найде ся велике число руских дітей, не так легко увійде наука рускої мови, як се й тепер є н. пр. в Банилові волоскім і др. Коли-ж заговорили ми ширше про сю справу, то вчинили се головню задля того, аби показати й доказати світові, якого страху завдало гегемонам-румунізаторам отсе заряджене, що має на цілі сконстатоване фактичного стану; як то нацолохались они, що вийде троха більше правда на верх і покаже ся, що Русинів і кривди рускої ще більше на Буковині. Сим своїм криком зробили они Русинам і всім прочим Буковинцям велику прислугу, нарікаючи завісди, що їм, румунізаторам, дїє ся кривда, коли они других кривдити не можуть, що славянїють ся Буковину, коли спинає ся румунізацію Славян, а

властиво одних Русинів на Буковині, бо на сором і ганьбу руский нарід славний національною безхарактерністю інтелігенції, а несвідомістю маси!

Рада державна.

Австрійська рада державна скінчила свої наради над промисловою новелою. Не є се цілий закон промисловий, а лише частинна поправа соціально-політичних постанов, винятих з проекту правительственного, котрий обробила постійна комісія промислова. Передовсім урядові сей закон термінаторство, умови термінованя і обовязки майстра і термінатора. Майстер не може накладати на термінатора робіт понад его силу фізичну, але закон не забороняє вживати его до послуги. Коли майстер провинить ся щодо своїх обовязків, можна ему на час або на все відняти право тримати термінаторів. Се саме може его стрінути, коли би не посилав термінатора правильно на доповнюючу науку. Друга часть новелї містить постанови щодо примісних стоваришень, признає їм більшу автономію, а іменно задачу: закладати каси заомогові і хорих, заомогові фонди, особливо для майстрів, до чого можуть бути всі члени зобовязані. Закон признає стоваришенням право, побирати оплати вступні і за визволене. Із сих загальних нарисів можна вже вносити, що рада державна дійсно ухвалила поліпшеня.

По скінченню сих нарад розпочали ся наради над проектом о загальнім обовязку обезпеченя від огню, а заповіджено також розправи над урядовим платні державним урядникам, але задля пильних справ не можна було забрати ся до сего діла, хоч державні урядники вже більше як від року ждуть на остаточне порішення їх оправданних бажань.

Міжтим треба було вести наради над кількома пильними внесеннями послів, зміж котрих найбільше шуму наробив антисеміт др. Паттай із своїм внесенем щодо вимовленя митового і торговельного союзу Угорщини. Хоч правительство вже перед тим дало знати, що коли до нового року не буде порішення ціла австро-угорска угода, то оно зовсім не думає тинком-нишком продовжати торговельний і митовий союз з Угорщиною, а зрєє его в свій час. Однак антисемітам ходило передовсім о виключенє в палаті дебати над Угорщиною і притім повелічати ся перед світом усім, бо-ж процінь певно було, що коли міністерство годить ся на вимовленє союзу, то і палата ухвалить се. Антисеміти використали сю нагоду добре і на-

говорили Угорщині багато комплементів, які она собі зрештою заслужила, бо спираді зарозумілість і претенціональність росте в Угорщині до неможливости. Минувшого тижня дібало навіть таке далеко, що Nemzet, орган угорського президента міністрів Баньїого, дав нашому міністерству заяву о політичній внутрішній. Ціла австрійська преса з Fremdenblatt-ом на чолі відперла з обуренєм се вмінуванє в австрійській внутрішній справі, а бар. Баньї навіть особисто перепросив гр. Баденїого, мовляв, він тоді не був у Будапешті. Хоч се і правда, то таки она характеристично, як дуже зарозумілі ті угорські політики на свій політичний розум. Тож дістала ся їм підчас розправи над внесенєм Паттая така наука, що угорска преса тепер аж ніяк не злілости. Паттай, Ріхтер і Ляефег (всі три є антисемітами) обговорили з досадою невідразні внутрішні відносини в Угорщині, вказали на несподївний вибори, при котрих дібали ся страшні надужити, словом, вичитали Угорщині цілий єї образумок сумління. Гр. Баденї в загідних словах просив не накладати на союзну Угорщину, але є акційсь обуренєм у него не було слїду. Се іменно доводить мадєрську прасу до скажености, они не можуть гр. Баденїому простити его загідности.

Виходить тепер питання: що буде з угодою? Наша рада державна буде до рішаних світ радити над бюджетом, по сьвітлах наступлять розправи над иншими проектами, а в середині лютого буде рада державна розвизана. Десь з початком квітня зйде ся нова рада державна і тоді — як доведеть ся з Відня — прийде від обраної австро-угорска угода. Яка она буде? Що буде з кюотою на спільні видатки? Отсе питання, які ставляють собі політики. Угорщина не хотїла погодити ся на підвищення своєї кюоти, тоді загрозили єї, що цїсар буде рішати справу. Мадєри трохи понижали внесенє носом та остерігали, що той крок несприятливий. Тепер по дебаті над внесенєм Паттая і тов. угорска преса жадає, аби Угорщина не допустила за жадну ціну підвищення своєї кюоти хоч би є один крайцар. Значить, Угорщина ставить ся на мадєрско-шовіністичне становище, а в таким разі Австрія не має ані охоти ані потреби бути податливою, як досі. Одинокий виходом буде мабуть такий: просити цїсара о рішенє справи. В таким разі мусить Австрія йти на тім добре; так загально кажуть.

З Відня пишуть нам:

З подученєм долї нашого гр. кат. духовенства їде паняно. Торік прирєкло правительство записити управлїньскє конгруї рївночасно з управлїньскє плати профессорів університетских і шкіл середних. Але сего року, коли та справа воза ся в окремїм субкомітетї, а відтак в комісії

„Маю з тобою поговорити, Ево,“ шепнув єї в саме ухо.

„А я з тобою,“ відповіла Ева голосом зовсім не тихшим, як звичайно.

„То-ж коли так, то коли всі спати муть, в шопї за вітраком, га?“

„Нї,“ гримнула Ева, „завтра о другій годинї пополудни під оріхом в огороді.“ Вона пустила ся на сходи.

В своїм розчарованю не закримітив навіть хлопчище, що двері за ними легенько відчинили ся і зачинили ся. Сходили за дня, то зовсім не те, що він собі урєв. Але він потїшав ся. За дня починає ся, при сьвітлі місяця їде далше, жвавий хлопець, як він, вже того доконає.

В скріпанї крісел сидїв Стеєн Гроскурт евулений. „Зле, Ево, зле, як би хто нас зачарував. Й сьвято собі обіцявав, що зовсім хто инший стане тут мелничкою.“

Другий день була неділя. Ева пішла до церкви, тим разом не поїби людям, а щоби Господу Богу угодити. Трохи добрими днями він єї обдарував, за те треба подякувати: — жадає, щоб вони один за другим всі були добрі, такою печемною вона вже не є.

Відтак було багато роботи, бо пополудни будуть сьвяточно обходити заручини, а приятелі придуть на каву щедрїну. Мелнички мають багато приятелїв. Приїде панотець з панїматкою, Андертиха з своїм чоловіком і з Фрідом, Труда з своєю тіткою, такжє Енгельсє, батько і син і Аннаїла з Францом. Тот повернув з мї-

ска задля болячки на нозі і Аннаїла перемогла: за три неділі має бути їх весіле.

Коли колач явив ся на столі, а занїк трохи розжючили ся кавою, виносить єа Ева тихенько з хати. Ганнес лиш чекає на се, а тієї хвилі і він вже за дверима і думає собі, що жадне око сего не закримітило. Кілька скєвїс і він вже в огороді.

„Ево! Наймилїша любко, мот Ево!“ Він обіймає єї, пригортає до своїх грудий, ябї хтів єї залусити, лиш що утіха не триває довго: Ева відтучує его від себе як якого дїтваса. І навіть не лиха вона притїм.

„Ти хїба азурїв? Держиш мене за Ляоню?“ „Ево! Чи-ж ти сама не кликала мене сюди?“

„Аби розмовити ся,“ каже Ева, „а не щоб цілувати ся. Насамперед бери собі назад, що твоє.“ Вона єму єму якусь начку в руки. Се его черевник, він чує се. Зі злости кидає він їх на землю.

„Що ти нічого доброго про мене не думаєш, Ево, се очевидно, але пречїнь могла-б ти мене вислухати. Ти не гадай собі, що се з Ляонєю було вже давно умовлено. Мати страх-лихо гадувала. Ну, тай я, знаєш, ніколи собі нічого не жалувал. В таким разі трохи прищавного дуже пособило-б вітракови. У Ляонї батько багатир і воля одиначка. А відтак повітрем, бачиш, господарство не стоїть, тоді головню мур пробити, не правда? Але любити, бачиш, любити,

нічого на сьвітї не люблю, лиш тебе одну, Ево! І зновїдї буду лиш тебе любити!“

І знов хоче він єї обіймати. В тії хвилі заскєгїв за ними голос мелнички:

„Чула я, чула, як вона вчєра сєди єго гїлїкала, тої неслачнє, лєдащє сєтворїнє, котрє а чи не за кару за мої грїхи припала в свою хату. Давати ся цілувати зарученому мужицї, казати собі робити подарунки і Бог знає що там ще! Непогуду сїяти нежї мною а моїм сином, де з нею в нашїм домі обходили ся, як з донькою!“

У мелнички короткай відлїх, бо вона дуже відбита сєлом, але коли задля чогось закукурїть ся, тоді у неї відлїх довгий. Вона кричить так голосно, що всі гості біжать з хати один по другім.

Мелничка не тайє єа перед ними з єм, що вони бачать. Нема жадної лайки, як-б вона не синула Євї в лице: як на лотосах залїєсь потанї слова. Серед сєї лївини тоне дїтчина, серед нїї замирає єму на устах слово заперечєня. І Ляонї такжє не з ними. Кога вона мало дєчєго в житї навчїла ся, то з лайкою таки уродил ся. Ганнес стоїть, руки в кишенях, дивить ся уперто на носє своїх сьвяточних чобїт і не каже ані слова.

Нарешті починає панотець, зїнтаючи головою, набожно, засумовано. „Мало утіхи мї з Тебе громада, Ево. Колиєш уважала з тебе з наймерзлївїшу дїтчину в сєлї, а тепер мусиш тебе видати в обїймах того лєтєдузла, котрєго

бюджетовий, правительство забуло якось на справу конґруи. Треба було аж пригадати із сторони парламенту, іменню зі сторони польського „кода“ устами пос. Дідушицького, котрий запитав пос. Катрайна, що дє ся з регуляцією конґруи. Катрайн відповів, що комітет внесе сю справу на порядок денний. І ось довідуємось, що намірена регуляція буде залежати в тім, що сотрудники лишать ся при дотеперішній річній платі (300 зр.), але одержать два додатки п'ятилітні по 50 зр. Парохам буде плата підвищена з 500 на 600 зр. і їм признасть ся три п'ятилітні додатки по 100 зр. Можна сподіватись, що се підвищене плати духовенству наступить вже 1-го липня 1897 р., отже в тім самім часі, коли і прочим урядникам державним буде підвищена плата. Подаю вам се до відомости в виду акції, яку дехто готує в Галичині, щоб, спонукати виславе делегації від руского духовенства до Відня на загальний з'їзд духовенства католицкого. Що-до заосмотрення вдів і сиріт по сьвященниках, то в теперішній хвили о сїм міністер просьбіти просто не хоче чути. На тім поли задала ся би акція. Іменню належало би в окремім пропам'ятнім листі подати правительству до відомости: стан всіх трьох фондів єпархіальних вдовино-сирітських, відтак число вдовиць і сиріт і кільки они нині побірають, а кінці належало би і на те звернути увагу правительства, що духовенство кат.-руске готує причиняти ся до збільшеня фонду пенсійного в такій мірі, в якій урядники державні до такого фонду причиняють ся, платячи 3 % від сотки побору.

Загранична політика.

Німеччина стоїть перед цілим сьвітом тепер як переступниця, обжалована і засуджена за спронування. Нашим читателям знаміє виявлення бісмарківських *Hamburger Nachrichten* про німецько-російський союз, котрий з'явився аж 1890 р. Сими дими ведає ся над сею справою в німецькім парламенті дебата і заступники німецького правительства не заперечили тих виявлень, бо они очевидно правдиві, але старали ся їх оправдати тим, що нім-російський союз не противив ся тридержавному союзови, що отже о зрад не може бути бесіди. Хоч і як гарно промавляв у сїм дусі бар. Маршаль і кн. Готевльог, то таки не затерли они того несмаку, що повстав у теперішніх союзників. Вираздї той союз уже не існує, але союзники тепер будуть вже остерожливі і не будуть сліпо вірити в „німецьку вірність“. Тим то ми і не подаємо навіть змісту промов німецьких міністрів в сій справі, бо того, що було і є,

они не могли своїми гарними промовами затерти. Ва тепер — після телеграм з Берліна — розголосив старий кн. Бісмарк, що 1876 р. заявив ему російський цар Александер II. охоту, напасти на Австрію. З того зробив ся великий крик і на приказ теперішнього царя Николая II. хочуть Бісмарка спонукати, аби відкликав сю вістку. Ні, до чого вже не дійшли ті Німці! У них іде все дїпше...

З квасною міною удає тепер Італія радість. Дня 26-го жовтня уложив єї повномочник майор Неразіні мир з абессиньським королем Менеліком. Італія признала Абессинію незалежною, а границю має осібно комісія означити до року. Менелік осягнув то, чого хотів, а Італія стратила дармо тільки молодих воїв і гроша задля забаванок! До того ще треба задля винищення полонників на волю заплатити велику суму. Додати-б ще, якого сорому набрала ся Італія задля своєї погроми під Адуою, то виїде, що Італія справді не має чого так дуже тїшити ся тим миром, бо она в нїм лише стратила, а нічого не знекала. Коли отже королеви Гумбертови деякі монархи ґратулювали з тої нагоди, то хіба тому, що тепер вже не буде дармо тратити війська і грошей. Се повинен він був давно пригадати собі. Загально замічено, що наш цїсар не вислав з сеї нагоди своєму союзникови жадної ґратуляції; мабуть тому нї, що нема до чого ґратулювати...

Саме тепер доносять прихильні Бісмаркови *Leipziger Nachrichten*, що Італія заключила 1891 р. з Росією такий самий союз, як Німеччина в 1884 р. Чи ся сенсацияна вістка правдива, покаже ся небавом.

Цікаві то відносини в Туреччині. Держава у великих фінансових клопотах, мусять таки між горожанами збирати гроші; в малій Азії ріжуть Вірменів; на Креті анархія, бо реформи не перепроводжують; в краю неспокій, в Царгороді кожного дня відбувають ся арештованія Вірменів — а офіціальні телеграми доносять: „Розбурхані євлі успокоюють ся; правительство заповило реформи в цілій державі і щиро хоче заняти ся поправою дозі угнетених.“ Не знати, чи справді турецькі міністри думають перехитрити цілий сьвіт, чи може они дають ся надувати иншими „патріотами“ і роблять в добрій вірі. Чи сяє чи так, а офіціальним донесенням не можна вірити. З віридостойних жерел доносять, що стан держави просто розвучливий і що коли європейські держави не возьмуть ся скоро до ратунку, то анархія в цілій державі готова. Між тим засуджують вірменських єпископів-патріотів на смерть, а патріотичних Вірменів або ріжуть або арештують. Не знати, коли вже надобеть Європі слухати ті скарги.

Про решту заграничї не маємо що богато донести, тож коротко подамо найважніші вістки: Французький парламент ухвалив безпосередні і тайні вибори до сенату, однак сенат певно відкине сю ухвалу, так що виїде знов борба між парламентом а сенатом, як під попереднім міністерством. Ріжниця лише в тім, що попереднє міністерство стояло по стороні парламенту, а теперішній кабінет держить ся здалека. — Іспанія веде ся тепер дїпше. В послїднім часі говорили, що американські Сполучені Держави вставлять ся за незалежністю Куби. Отже командант іспанського війська генерал Вейлер з напруженем всіх сил напирал на повстанців і в кількох менших борбах їх побив. Коли піде далше так, то Іспанія уратує собі Кубу. — В Бельгії уступив міністер війни Брасин, бо міністерство не може перевести его реформи військової, на котру наперал сам король. Сею справою займають ся в Бельгії вже від кількох лїт, але не можуть дійти до кінця задля партійно-політичних відносин.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 21-го листопада 1896.

Перемиским єпископом руским іменовав цїсар о. пралата Константина Чеховича. Ми вже тому два місяці писали, що іменоване о. Чеховича певне. Галицькі газети рускі не дуже хотїли тому вірити, а „Галичанин“ виявив при тій нагоді свою неприхильність до народовця-кандидата на єпископа. Стало ся не по его бажанню, а по бажанню народовців, котрі певно всі без виїмки приймуть іменоване о. Чеховича єпископом з правдивим вдоволенням і з надїєю, що він доведе до ладу єпархію перемиску, славно більшо з лихої, як з доброї сторони. Новоіменований єпископ Константин стоїть в самій силі віку, бо має що лию 49-тий рік життя. Рукоположений в 1873 р., провів перших чотирнадцять лїт свого єпископства на душпастирстві по сільських приходах, а в 1887 р., будучи парохом в Десятері, дек. потелицького, був покликаний на єпископський соборного до Перемішля. Сего року по смерті єп. Пелеша обияв адміністрація єпархії і був іменований архипресвітером собора. Він є вдовець — а се знов свідчить о тім, що „Галичанин“ дозволив собі обдурювати публіку, що — мовляв — тепер уже в рускій церкві настали такі часи, що безжениї всюди ставлять ся на перше місце. Як бачимо, так не є.

На інспекцію черновеского суду приїжджає сьогодні до Чернівців президент вишого краєвого суду у Львові тайний радник Тхоржинський.

Еміґрація до Канади. Про Канаду ходять між буювинськими селянами чудні казки. Розумна наука ніколи в сьвітї не приймала ся так скоро між селянами, як ті казки, що їх видумає біда і туга за лінійним житєм. Кажуть селяни, що то якийсь інженер відкрив Канаду, але там була сама мрака. Став він з другими Бога просити, аби ту мраку забрав — і мрака зникла. Тоді цїсарі стали льосувати ту нову землю, кому з них она має припасти. І видьосувала єї невістка нашого цїсари, Стефанія. Тому то, кажуть, та земля належить під нашого цїсари. — Коли селянам пояснити, що так не є, як они собі думають, они знають лише одну відповідь: „А люди кажуть, що то нашого цїсари земля.“ Треба довгої розмови, аби їм розповісти, де лежить Канада тай до кого она належить. — Маємо вісти, що якийсь несовістний агент ходить по селах і намагає людей до еміґрації; жандарми мали его переконати. Також агенти з Бремена намагають людей їти на цуні Тексасу. Скоро розбудемо дотичні письма, то подамо їх.

З Бріджа пишуть нам в справі еміґрації так: „В селах над Дністром почала ся була, як зяїстко, сего року гарача еміґрація до Канади. Майже в кожнім з сих сїл намірали еміґрувати по двайцять і ще більше родин, бо шукали навіть куніїв, щоб продати своє тяжке приставне господарство за пів-дурно. Та хоч охочих було багато, але дїйсно шло дуже мало; бо з часом народумили ся і пізнали, що дїпша тут

серце ти відвертаєш від Богом назначеної ему невісти.“

„Ви-ж, панотче, прецїнь не вірити, що“ — підіти. Ева крізь зуби, надмірно прибіта. „Линьго дарунок хотїла и Ганнесови назад віддати!“

Але панотець знав вже, що ему гадати. „Не бреш, дївчино. Не завершуй злого ще неправдою. Справді, мушу соромити ся за твою душу. Як ти здичїла, Ево. В нещастю пізнати, що золото, каже письмо сьвяте, але ти, бачу, показуєш ся марнич оловом.“

Паньматка сїнула мелничку за рукав, єї-ж чоловік говорив. Але були ще і другі, що не дали собі заткнути рота, Андертиха, котра тепер пригадала, як тота облудна нещастя і на єї чоловіка такса наставляла сїтку в єї таки хаті, що не мало здивувало самого Андертея, котрий в серці жалувал, що не замїтив тої сїтки за часу. Була ще Труда, котрій серце аж розливалось з радости, що не стало вже одного вірця, не стало зеркала чесноти; і Аннаїза, котрій в голову так дуже залїзла зовсім ще сьвіженська єї чесність, що держачи ся мов кліщами руки Францової, так якби его хотів хтось єї відобразити, бурмотала: „А не потребувала роздирати свій рот так дуже на мені, от тана! З зарученим чоловіком а бодай ніколи нічого не мала.“

Еві аж зуби задзвонили. „Неправда, все неправда, що ви кажете! Ганнес, на милість Бога! Коли вони мені не вірать, то роззяв ти рота! Скажи їм, що я нічого від тебе не хочу!“

Блаґаючи обернула ся вона до него. Але парень вихиснував заклад, щоб нішком дати драка. Огида! оттаке переслуханє перед половиною Веттередорфу! Жінки наварили пива, най-же тепер самі его пють. Сего шукало око Еви надаремно, але инше лице побачила вона, блїде, скривлене від болю, за малими шибками верхньої кімнатки, лице Стефана Гроскурта. І крик добув ся з єї уст, а розриваючий серце біл, який виразив ся в нїм, втихомирив на хвилю шум і бурю розбурханої злоби.

„Батечку! батечку! І ти чуєш се! І ти бачиш се!“

Паньматка стало якось ніяково, вона тручала наперед себе газдиню. „Ходїть! Ходїть!“ А тотій власне заперло дух. „Забирай ся мені разом зі старим ще перед почію, кажу тобі,“ зізнала вона. „В моїй хаті не стерплю жадної лайдачки!“

Другі пішли за мелничкою. Льоня вже перше побїгла, щоб помукати Ганнеса. Мало-помалу стихали грізні лаючі голоси і тишина, сьвятоточна тишина озвужає Еву, що сїдїла під оріхом перед черениками з впоєними занятками і старала ся очувити.

Отже тепер вже вона лайдачкою, повією стала, вона, що ще недавно широко і далеко славилась найбичайнішою дївчиною; брехуною стала, вона, що з єї уст не вийшло ще ніколи слово неправди!

(Конець булл).

своя хата, як за морем неперва палата. (Такі бідні, що може й не мали своєї хати, навіть не могли вибирати ся в таку компівну дорогу). На листи, які приходили і ще приходять, часто навіть під реценсією, з Америки ніби-то від наших там прибулих селян, они не кладуть більше великої ваги, бо, як кажуть, листи можуть походити з рук ошуканців, котрих можна найти тепер і край світа. Тому чекають они на певніші докази про рай в Канаді.

Так вивандрували н. пр. до тепер з Брідка, де був найживіший еміграційний рух, все-го-насього три родини; з інших сіл пішли також лише поодинокі родини, а з деяких таких ніхто. Цілковиту зміну в еміграційній горячці зробили в наших селах сими днями поради, видруковані недавно в газеті „Буковина“. Найшли ся щирі свідчення, учителя народні та другі письменні люди, що зробили наш нарід уважним на ті ради і остероги. Газди позичали ту часопись навіть до дому, щоби собі її прочитати або дати читати своїм письменним дітям. Неоднє із господарів, почувши згадані остероги від нерозумної подорожі до Канади, ударив ся руками по полях, кажучи: „Ото мав-ем розум, що важив так довго!“

Н. С.

На виставу в промисловім музею в Чернівцях коштує від тепер вступ від особи лише 10 кр., коли іде ся виставу оглянути в часі від 10-ої год. перед полуднем до 1-ої год. по полудні. Діти і військо аж до фельдфебля платять половину.

Дві нові газети будуть в Чернівцях виходити з новим роком 1897 р., а то: один орган соціал-демократичної партії в Чернівцях, а друга газета буде редагувати ся у всіх трьх краєвих мовах під заголовком: Bukowiner Landwirtschaftliche Blätter (Часопись для буковинських рілників).

Отворенє нової залізничї Тернопіль-Копичини наступить у вівторок, дня 24-го с. м. Новий шлях отворить міністер залізниць генерал Гуттенберг.

В Струсові завязало ся нове економічно-політичне товариство „Хлопська Рада“, що має на цілі ширене свідомости і почуття прав горожанських, заборучених основними законами, оборона тих прав, ширене почуття справедливости і взаємної помочи, стремленє до зменшення всіляких оплат і справедливого розміру податку, стремленє до піднесення економічного і політичного народу так руского як і польского.

Уважайте на діти! В Шиничах, селі кінманського повіту, пішла селинка Марія Ілюк на подвірє, аби начерпати з криниці води; між тим її двоїтний синок Григорій став сувати горшки на кухні і ціла горяча вода виляла ся на него, так що він за кілька годин серед страшних мук помер.

Визволенє хліборобів з довгів гіпотечних. З дуже поважної сторони дістала „Правда“ допис в справі визволеня хліборобів з довгів гіпотечних і заля її великої ваги подаємо до прилюдної відомости та звертаємо на се бачність всіх, до кого се належить, щоби постарали ся се заряджене президиї в. суду обернути в користь „Дністра“ і руского селянства та міщанства. „Позвольте, що зверну Вашу увагу на одну дуже хосянну річ, на котру, оскільки мені відомо, доси ще ніяка руска газета не звертала уваги. Ходить о се: Послїдніми часами зарядив президент вишого суду краєвого у Львові, щоби при всіх судах повітових західної Галичини і Буковини завести єдині каси сиротинські, з котрих би наші селяни могли побирати позички. Се заряджене починають суди вже тепер вводити в жите, і єсть надія, що тим способом дасть ся увільнити малу посїдїсть земельну від утискливих гіпотечних довгів. Не буду довго розводити ся над тим, в який спосіб се розпорядженє президиї вишого суду буде введене в жите, скажу лише, що всякий, хто хоче позичити гроші, мусить згодуєтись в суді, де з ним єдинуть протокол, а відтак підписати скринг довжний, на доказ, що одержав позичку. В тім скрингї мусить довжник заявити, що через весь час, доси не зверне позичених грошей, буде убез-

печатись в яким небудь асекураційнім товаристві. Такі записи довгу будуть друковані вже наперед.“

Княжий роман. Великий скандал, про який доносять з Риму, міг би собі бути зовсім невеликий і звичайний, коли-б головної ролі в нїм не відіграла княжна Ельфіра Бурбон, дочка інфанта Дон Карлоса. Гостячи в Римі у княжій родині Массімо, она змовила ся з 45-літнім і жонатим вже чоловіком, малярем Фолькі і втікла з ним... на волю. Она мала забрати з собою щось на 300.000 всіляких дорожчихностей, отже дорога повинна постелити ся гладко. Задержавшись одну добу в якомсь готелю в Генуї, залюблена пара виїхала відтак до Парижа.

З нужди. В середу по полудні кинула ся 27-літня жінка Анна Курц з своїми 20- і 9-місячними синами у Відни в Дунай. Діти втопили ся, її виратовано в послїдній хвили. Она розвела ся з своїм чоловіком, бо той знущав ся над нею, а сама заробляла по своїм силам на себе і свої діти. Вийня її сил не стало, настав голод, а з того прийшла она на нещасливу гадку, позбавити себе і свої діти життя. Нещасливе подружє, материнська любов, боротьба о насущний хліб, страшна нужда і розпучливий плян, зробити всемо кінєць — отсе части страшного роману з великоміського життя, котрий закінчить ся ще й судовою карою для нещасливої жєнщини.

Спробував! Студент третього року математичного видїлу в Києві, Мартинів, мабуть під впливом сильно розвиненої умислової хороби, прийшов на здогад, що револьверова куля не пробиває деяких місць людської чашки. Спробувати постановив сам на собі, та перед тою пробєю написав: „набиваю, прикладаю его до чола і остану при житю.“ І справді, він набив револьвер, приложив его до чола і... розчеренив собі голову.

1425 літ вязниці. Якийсь фальшивник і обманець Вард здобув собі в протигу кількох літ через фальшованє чеків і різні обманства суму 300.000 доларів. Тепер его арештовано в місті Мемфіс в американських Сполучених Державах і обжаловано о 97 найріжнородїйших провин. Американське право признає за кожду таку провину певний час вязниці. Отже Варда засуджено разом не більше і не менше як на 1425 літ вязниці. Ну, тільки літ він хіба таки не відсидить!

Коби таких багато! Однє господар в Тиролі видобув з землі на своїм полі одну бараболу, що важить 1-27 кілограму.

Кишеньковий годинник яко компас. Се виглядає щось неімовірно, але оно дійсно так є. Кладе ся годинник горизонтально так, аби мала сказівка вказувала на сонце. Середина між малою сказівкою і числом 12 вказує на полудень. Коли отже мала сказівка показує на десїту годину і зараз на сонце, то в напрямі числа 11 є полудень. О сїм практичним уживаню годинника дуже мало людей знає; ба навіть Стенлі мусїв по своїм повороті з Африки признати, що о тім не знав і взагалі нічого не чув.

Жарт природи. Природа нераз кинє собі з людей, навіть з учених, що сидують ся всі явища її підтягнуті від якісь норми чи правила. Она жартує собі з них від часу до часу, підсудуючи їм таке, чого ніхто й не сподївав би ся. Недавно підчас секції трупа якогось робітника, занятого козисє при фабриці металевих виробів, відєньскі лікарі знайшли серце по правій сторонї грудий, потрібні легки, значаїно по правій сторонї уміщені, були по лївій сторонї, і протївно ті, що бувають по лївій сторонї знайдено по сторонї серця. На місци печінки були нирки, а печінка там, де нирки повинні сидїти. Так само поперевертані були у того чоловіка всі провонські начини. І з тим всім він жив, поки не вмер, і аж підчас останньої секції, по смерті, люди побачили, як собі з чоловіком зажартувала природа...

Помер о. Єроним Костецкий, гр. кат. парох в Збаразї, в 46-ім році життя, а 23-ім сьвященства.

Складки. На бурсу Народного дому в Чернівцях зложили нотар Барановский в Кімполонї 5 зр., проф. І. Скобелский 2 зр. На христїнах у роїзінянського господаря Івана Майданського зібрав ч. Дмитро Грещук на бурсу 2 зр. 10 кр.; на сю суму зложили: Дмитро Грещук з Садагури 50 кр., господарі з Роїзіної Ізуда Меленка 20 кр., Олекса Зелєско 20 кр., Іван Бурденюк 30 кр., Іван Майданський 20 кр., Василь Гаврилєв 25 кр., Василь Юрчук з Нової Жучки 20 кр.; Олекса Шкрета з Шубранця 25 кр. — Доси зложено на бурсу 875 зр. 60 кр. Поважаний добродїям складає видїл „Народного Дому“ серденю подяку. (При складах просимо подавати докладно сїмє і суму, яку хто зложив, аби можна подавати прилюдно точне справозданє).

Телеграми „Буковини“.

З дня 21-го листопада 1896 року.

Відєнь. Цсар відїхавє дня 24-го с. м. до Будапешту на отворенє угорского сойму.

Відєнь. Сербский король прибув сюди сьогодні зранка. На двірці повитали его придїлені до почетної служби генерал-майор Бабиц і маїор Грданька, сербский амбасадор Сїміч і італїанський аташе Полліо. Король поїхав з дружиною до готелью. Зібрані перед двірцем Сербї повитали свого короля окликаючи Zivio.

Відєнь. Росийский великий князь Николай Николаевич приїхав сюди сьогодні зранка на вісімнадцятий побут. На двірці повитали его російский амбасадор Каннист з амбасадорским персоналом і австрийский амбасадор в Петербурзі кн. Ліхтенштайн.

Рада держання.

Відєнь. (Засїданє 20-го с. м.) Палата відєнула внесенє, щоби відєслати проект о примусовім обезчєненю від огни до комісії, і приступила до спеціальної дебати. Пос. Носке назвав підчас своєї промови Люєгера політичним агїтатором, котрий через свою змінчивість діїшов до почетий. В палаті настав з того страшний галас. — Палата принала три перші параграфї проекту. Решта параграфів відєслано на внесенє пос. Вурібранда для поправки і доновненя до комісії. Пос. о. Траїнєсєє інтерпелював міністра оборони краєвої в справі недавнього посидику між двома офіцїрами краєвої оборони і питає, як гдє правительство увільнити людскїсть від того лиха. — Сїдуюче засїданє у вівторок.

Будапешт. Угорська преса обговорює онєдашні промови Люєгера і тов. вже спокійніше і висказує ся про антисемїтїзм з малоуваженєм. Будапешт Correspondenz проєтує вість, мов би міністер торговлі Давїаль мав уступити і стати губернатором у Фїюмі.

Шкільні повідомленя

(руськї)

SCHULNACHRICHTEN

(німєцькї)

є на складї в друкарни

„РУССКОЙ РАДИ“

Просимо вв. учительів о ласкаві замовленя.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 зр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редация і Адміністрация
„Буковини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровіца
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 зр. від стрічки;
а в „Надїєланім“ по 10 зр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Доля емігрантів.

Gazeta Lwowska помістила сими днями ряд статей, котрі на підставі урядових справоздань представляють в ярих красках, але вірно з правдою сумну долю емігрантів, котрі вийшли до Америки шукати щастя. Ми подаємо сї статі в перекладі, нехай їх наші люди читають, нехай розповідають другим і остерігають всіх, котрих би ще брала охота до еміграції, від такої самої судьби.

I.

Ц. і к. конзулят у Філадельфії доносить, що в останніх часах емігранти з Австро-Угорщини шукали у него кілька разів помочи і жалували ся на визиск своєї несповідомості і легковірності північно-німецьким агентами корабельними, та на нужду, в яку через то попали.

Так н. пр. в наслідок листової намови свояків, осівших в Манітоті (в Канаді) селяни Петро Луй, Юрій Цеве, Іван Торі і Матій Кондерман (з женою і 5 діти) з Бенкендорфу в Сирії постановили з початком сего року виїхати до провінції Брокенгіх в Канаді і на забезпечення собі перевозу вислали до гамбурзького агента корабельного Кароля Штекля задаток в сумі 25 зр. Коли в марті с. р. поїхали через Берлін до Гамбурга задержала їх

поліція в Бермоні і заборонила їм їхати далше. Мусіли удати ся до агентів еміграційної, а зложивши там майже всю свою готівку в сумі 360 зр. дістали карти корабельні з Гамбурга до Нового Йорку. З Нового Йорку, де знайшли відносини гіршими, як їм агенти в Берліні представили, поїхали до Філадельфії, де їх якісь милосердні люди завели до конзуляту. Доходження против несовісних агентів не довело до нічого і не можна навіть було відібрати 25 зр. задатку; удало ся наконєць вишукати емігрантам роботу, при котрій може зберуть собі фонди на виїзд до Канади.

Подібно приключило ся руским емігрантам Митронови Яйшевському, Іванови Туркову, Йосифови Турчанському, Федьковому Романикові і Танасови Яцишиному, котрі, крім Романика, що їхав до Бразилії, мали зразу намір їхати до Канади. Коли приїхали до Бреми, агент Міслера, з котрим ще з дому порозумівали ся о переїзді, намовив їх дуже принадними обіцянками, щоби не їхали до Канади або Бразилії, а купили собі карти майже за цілу готівку до Георгії, де фірма Міслера має великі грунти. Приїхавши там, замість обіцяної урожайної землі, знайшли піски, вимагаючи тяжкої праці, замість користного підсоя, страшенну спеку, а замість доброго зарібку 2½ долляра за день,

лиш ½ до 1 долляра і то ледви через чотири дні на тиждень.

II.

До конзуляту в Генуї зголошують ся безнастанно емігранти, що повертають з Бразилії, і просять, аби могли безплатно повернутися до дому; нарікають, що агенти їх визискали, що з ними не по людски обходили ся в Бразилії і що розчарували ся гірко. У вересні приїхали до Генуї кілька родин, котрі в конзуляті таке зізнали: Микола Яницький з Пробижні, гусятинського повіта, виїхав разом з жінкою і двома малими дітьми в червні сего року на Брему за намовою тамошнього агента Міслера, котрий ему доніс, що в Бразилії зовсім не платять ся податків, що там хуба найкрасша і земля найлучша. Дім і около 2 морги поля продав за 600 зр., за подорож до Бреми заплатив 50 зр., а за шіфкату 185 зр. В агента Міслера в Бремі зміняв гроші і платив по 12 зр. 50 кр. (більше як дукат був варт). В Бразилії міняли ему 10 зр. за 12 мільрейсів (значить, дали ему лише 5 зр.), в Парані і Аква Марелі пробув місяць і переконував ся, що земля до нічого і що навіть такої не хотять даром давати. Декотрі ждуть уже від року і не можуть землі дістати. Переконував ся, що добрі вісти з Бразилії дістають ся звітам в такий спосіб, що

10)

Дволичний сьвіт.

Оповіданє

Л. Вестерха.

(Конець).

На гряді, на обіному спустошеній і зарослій, саме перед нею ріс припизнений мак. Раптом прошибла єї згадка. Як то властиво казав Петро Галлер того памятного вечера? „Якраз цілком инакше видає ся мак панови ніж слугі.“ І справді се так. Колись, як то єї тоді буйні чорні головки межі ясно червоними листочками чашки виглядали кумедно, забавно в своїй завчасній поважності! А чашка сама показувала втішно сьвятоточний вигляд немов багрянця. По тій квітці з бідими, вялими листками, з котрих найпереднійший звисав без сили, не видно було жадної утіхи, жадної сьвятоточності. Розкудвочена головка, здавало ся, гей би зиркала понад зімнятий листок на Еву, зухвало, неприязно і ніби питала насмішливо: З усіх, що товпились около тебе, обсернуючи тебе похвалами і облезливими словами, з усіх, що приймали безличко від тебе подарунки, добродійства, чи нема ані одної, ані одиєснійої душі, щоб заступила ся за тебе в твоїй біді? —

Заскрипотів пісок на дорозі. Підіймаючи голову побачила Ева Петра Галлера перед собою! Коли-б була в городі яка безодня, то вона радше була-б туди кинула ся, ніж мала глянути ему

в очи по всім тім, що стало ся. Не стало у неї голосу, щоб крикнути; не маючи сили рушити ся, вліпила очи в него.

„Що хочеш? — Ти?“

„Так твою зарібницю прийіс, ти дуренька,“ сьміяв ся він. „Може налягалась жмені твердих талірів?“

Вона глянула на него. „Чи чув ти, що вони на мене виговорюють? Ні? Чи чув ти?“

„Що другі говорять, се я чув, правда,“ кивнув головою і присів ся до неї на лавку. „Але я тепер рад би знати, що ти сама скажеш?“

„Що я скажу? Що я —? Хто про се питає? Кого се обходить?“

„Ну, преїнь мене.“

Із лавки зсунула ся вона на вохку землю і в безвихідній розпущі зомкла руки. „Що тут говорити? Що я можу сказати? Що сказав би ти, як би вони на тебе зложили вину, що ти вежу Веттердорфську на плечах переніс? Як би я хотіла була піти за Ганнеса за муж, то присягаю тут на все, що мені найсвятішше, принесли-б були мені его на тарілці аж до хати, як ще був на рубіжю! А тепер, як має вже наречену, мала-б я на него підсідати ся, на него і на Андертена, старого чоловіка, та Бог знає ще на кого? А як я скажу: се не правда, то моя брехня. З соромом і ганьбою випитанню мене з хати тоді люди, що колись як песики за мною бігали, що вже мені аж терничок не стівало, тоді люди, що не находили слів, як мене розхвалювати! Люди, що були думні на те, як я для них

хоть хвилинку найшла. Я терпіла, але те, що нині, то вже за багато! Я собі сего не заслужала. І сего не буду вже більше терпіти!“

„Що-ж робити?“ відповів Петро спокійно. „Як тебе тут, в тім домі не хочуть, то підеши деінде. Знаєш куди?“

Вона затиснула кулаки. „Як би мені не ходило о старенького чоловіка там на гірці, — знала-б я уже добре.“

„Не треба зараз таки так тобі кидати ся, як навіжений, Ево,“ упіймав він. „Що собі люди про тебе думають, видиш, се змінє ся, як місяць; але що нам Господь Бог приказав, то стоїть твердо як сонце. А з нещастєм то так само як з грубезною хмарою, вона може ціле небо затінити, але стояти вона не стоїть, длятого завжди внаєсноє ся. Нехай я тобі виразно скажу: в мой хаті є місце також і для старенького чоловіка. Що-ж думаєш, як би ти так до мене пішла?“

„До тебе —?“

„То значить, як тобі се не було-б неприємно.“

„Неприємно? Я гадала-б, що просто до неба іду, коли-б могла перенестись до твого тихого, спокійного дому. Але, се не може бути, Петре, се не може бути —“

„Ні?“

„Та-ж ти видиш; люди що тепер без дани ради мене обмовляють і чорнять, змогли-б се робити по правді, коли-б я до нехотаного на рубіж пішла як наймичка в службу.“

листи посилає ся на руки агентів, а ті їх фальшують. Агенти пишуть всі листи, а емігрантам кажуть, що пошта приймає листи тільки від них. Бразилійські вояки приневолюють емігрантів, щоби їм віддавали свої жінки і діти. Молодих емігрантів беруть до війська, особливо коли заносить ся на яку війну. Капітан корабля, котрим Яницький вертав, приневолив его два рази платити за перевіз жінки.

Семен Бакуменко з Загір'я (повіта бродського) виїхав разом з жінкою і двома дітьми перед роком, продавши ґрунт за 200 зр., і всі ті гроші видав в дорожжя. В Куритибі заробляв муляркою на день 6 мільрейсів, але се ледви вистарчало на удержане. Нужда в кольоніях страшна, спека нечувана, а Европійці терплять дуже від мух; тіло їм пухне і роблять ся рани. Вояки б'ють емігрантів і рабують. Емігранти не мають домів, кольоністи цілими громадами покидають свої ґрунти. Муляркою заробляв Бакуменко мало, бо не було роботи. Нашим емігрантам трудніше знайти заробок, ніж иншим, бо не вміють розмовити ся, так як там. Богато селян, що мали по 1000 зр. і більше, все потратили.

Данило Кость з Опаків, повіта золочівського, виїхав сам, мав піфкарту і 80 зр., поїхав до провінції Санта Катарина і там працював при будові доріг. Кольонії (свободи) не хотів прийняти, бо давали тільки ялову землю в горах і лісах; емігрантам вимерли всі діти, старші хорували на малярню і інші хороби. Померлих не ховали на цвинтарі, бо тамошні люди не хотять уважати галицьких емігрантів за католиків. О заробок трудно. Уряд не дає харчів. Треба їх купувати за власні гроші, а хто не має, той гине. Зарібку зовсім не платять або платять нерегулярно. Нужда така, що описати годі. В бараках змущують ся над емігрантами. Кость бачив емігрантів, котрі вже від 10 літ живуть в Бразилії, а всіля ледви хату собі виставити. Заможних селян зовсім не бачив. Худобу годі тримати, бо лише в декотрих околицях є добра паша, впрочім самі голі гори.

Подібні річі оповідали і інші селяни, котрих агент Міслер з Бреми вислав до Бразилії. Той Міслер висилає тепер свої письма на Буковину і намагає людей їхати до краю Георгії. Стережіть ся!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 23-го листопада 1896.

Іменоване. — Директором міської рускої школи у Львові ім. Маркіяна Шашкевича іменована рада міста на засіданні в четвер дня 19-го с. м. п. Гамоту, дотеперішнього учителя при тій школі.

Впр. митрополит Аркадій Чуперкович наїхав сьогодні в товаристві архимандрита Калінескула, ексарха Івана Прокоповича і диякона Михайла Боки до Вашківців, де у вівторок відбуде ся посвячене гробниці родини бар. Петріна.

Надзвичайні загальні збори Наук. Товариства імені Шевченка відбудуть ся дня 8-го с. м. грудня с. р. о годині 9½ рано в приміщенні „Рускої Бесіди“ у Львові (ринку ч. 10, 1. поверх). На порядку деннім зборів поставили виді товариства: 1) зміну статутів товариства і 2) відклик 15 членів товариства в справі винуватих в друкарні товариства печатання часопису „Діло“ і „Батьківщина“ з початком 1897-го року.

Торжество 25-ліття семінарії учительської в Галичині і сполученого з ним I-ого з'їзду учителів семінарийних почало ся у Львові дня 19-го с. м., а скінчило ся в суботу дня 21-го сего місяця — після заповідженої програми. Участь Русинів була в торжестві і в нарадах з'їзду визначна. В п'ятницю рано при відкритті з'їзду учительок промовляли по руски проф. др. В. Кошовський і панна Бохенська, учителька зі Збаража; також панна Махчинська, професорка львівської женьської семінарії учительської, у своїй вступній промові винуватила кілька привітних речей в рускій мові. Відтак на першій торжественній засіданні (в котрій як і тість взяв участь також С. Ем. кардинал Сембратович) промовив по руски член галицької кр. ради шкільної проф. Барвінський. Описи і при нарадах над організацією семінарий учительських бразі Русини визначну участь і промавали — хоч, на жаль, не всі — по руски.

З кіцманського повіта пишуть нам: На 19-го с. м. відбули ся в Василіві загальні збори учительського товариства кіцманського повіта. Голова товариства п. інспектор Стратичук отворив

збори привітною промовою, поздоровляючи вібраних і дякуючи їм за таке численне вібрание, мимодалекою не раз дороги і злого веремя. Потім об'явив бесідник прихильність Габсбургского Дому до шкільництва і навіть факт, що першим загальним збором австрійського учительства поздравляв монарх відбутися в его замку; а потім поздоровле імператорові. Всі вібрані повторили оклик з одушевленем, а мішаний хор відспівав першу і останню строфу гимну народного. Відтак вислали п. інсп. Стратичука поздоровлене від п. старости Захара. Потім відчитано протокол з минулого засідання, котрий прийнято до відомости. П. В. Івасюк мав відчит дидактично-педагогічного змісту, за що подякували ему присутні повстанем з місць. Потім слідував відчит п. В. Радомського, також вироблений дуже старанно, а кінці візні внесені. При кінці засідання подякував п. Радомський голові товариства в імені учителів сердечними словами, за его стараний провід. Ім Малюк подякував старості п. Захару за поздоровлене. По кожній промові відспівав хор „многая літа.“ Вечером відбула ся в тамошнього учителя Михайла Красаля, знавця в цілїм новітї як дуже гостинного чоловіка, весела забава з співками і танцями, що тривала аж до білого дня. В забаві взяло участь 70 осіб.

Нова читальня „Прогресу“ разом з крамницею отворила ся в Кобилівці рускій, австрійського повіту. Гроші на крамницю зложили члени читальні.

В справі громадських виборів в Чернівцях ми вже доносили, що державні урядники закладають для другого кола особливий комітет. Говорили ся, що всі народності будуть заступлені в тім комітеті і між кандидатами. Отже тепер вже вибрано комітет, котрий має зайняти ся тими виборами але там в комітеті не знаходимо ні одного Русина! Подякуємо вість про сей комітет, даде Бог. Ростає питання: „Чи видно, заступлені тут всі народності і вірогідні вибори? і таке саме у вигляджене буде при виборчій акції? В комітеті не засідає ні один Русин, а між кандидатами певно також не поставлено жадного Русина, хіба може якогось такого, котрий лише тоді приїде ся до Русинів, коли має вигляди на якийсь мандат...“

Локальна залізниця Галицько-Радіві. Fremdenblatt доносить, що в останніх днях зробило міністерство залізниць з управою буковинських локальних залізниць угоду, після котрої локальна залізниця Галицько-Радіві перейде під державний етат. Та залізниця довга на 9 кілометрів, рух розпочав ся на ній 17-го листопада 1889 р. Оня коштувала 340.000 зр. і за таку суму купила держава тепер сю залізницю. Державна поспішила ся з тим купом тому,

„Дятого? — Та се не мусить бути докопечено як наймичка.“

„Не як наймичка?“

„Могло-б прецінь бути так же як жінка, як тобі се в дід.“

„Петре — “ Вона глянула на него тривожно, а дрож телінала нею. Чи і він брав собі єї на кия? Вона збідніла, він загогав, міг нині вибрати поміж найбагатшими галицькими доньками. Вона все стратила, що чинить дівчину такою, що за нею побивають ся: багатство, красота, як би прийшлося повірити словам парубків, а ще і свою часту, непорочну славу. Але в его великих, дивно говірких очах було щось иншого ніж кини.

І повалилась ему до ніг, вхопила его руки і рясними поплунками покривала їх. — Забий мене, як тобі се приємно, я тобі не бороню! Що ти мені таке кажеш, тепер, в тій годині! Я тобі сего не забуду до гробової дошки —“

„Ну, ну, ну,“ засміяв ся і притиснув єї до себе.

А з одного візна знов дав ся чути нескладний голос мелнички: „Христе Царю, Льоню, ходи скорше! Ось вже знов має другого парубка!“

Петро держав Еву, що з переляку аж стрепенула ся, кріпко в своїх руках і кивав собі спокійно головою до лютої баби там на горі.

„Але сим разом то вже правдивого, мелничко.. Може не знаєте, що Ева і я з собою заручені?“

Мелничка вибузнула очі. Заручені? Ні, сего вона не знала.

„А що, видим,“ каже Петро далі, „и своїй княгині можу сам купити черевички, то забери собі чим скорше отсі твого хлячиска, щоб роса їм не пошкодила. Шкода було-б гарних черевичків.“

Мелничка зловбно засміяла ся. „Маше, Петре, вже свої літа, не потребуєш оцінку. Побачим, який твій скарб!“ Заперла вікно, що аж шибі задзвонили і як Ева з веселим посміхом збирала докуні річи свої і свого батька, побігла до сьвітлиці, аби вібраним ще там гостям розказати тоту чудну вість. Тоті взяли єї з собою в село, куда вже на крилах вітра полетіла перед нею вістка про те, як адерго маску чесноти з лица Еви Гроскуртіної.

У всіх прадідів, у всіх шинках чудують ся тепер не начудувати ся, шепчуть не нашенчуть ся! Ані одного доброго волюка не лишилось на Еві сьогодні вечером в Веттерсдорфі. Аж тут як промінь студеної води лице між розгорачені голови нітка: Петро Галлер женить ся з Евою. Петро Галлер, чоловік поважний, заможний, вже не дівчак, тай не горичка, а протинно, разне трохи за повільний і за тяжкий в рішенях. Він женить ся з нею. — Видко ся, вона не така дуже негідна. Тай правда, мелничка, се знають вже Веттерсдорфці добре, має свою руку у всім, що дотичить єї Ганнеса, єї несподіваного синка; єї привадижує ся, що кожда дівчина таки

мусить ся понести на шию єї золотенякому синкові.

Парох убрал нарешті думки майже цілої громади в такі слова: прикро і мікчемне неспорозумінне збило людей з пантелику, як думати про Еву Гроскуртіну. Мелничка дала ся нерозважно піддурити і так пошла у дурні уїх. А що він був чоловік на місці, то він сам до хатки шавчик, що у неї Петро Галлер примістив тимчасом свою книжницю і свого теста, щоб неспросити Еву за свою частку в нашенній єї обиді.

Того дня чулась Ева такою щасливою, як ніколи. „Диви, Петре, сьвіт починає знов бодріти показувати мені своє красне лице. Ти один вічини того!“

Він спокійно сміявся своєю злозку. „Уважай, Ево, як станеш галиською на своїм господарстві, то красним своїм лицем зараз таки зовсім оберне ся він до тебе! Тоді парубки стануть завидувати мені і сказати, отто хитрун, яку він собі гарну, сиритну і господарну дівчину вибрав за жінку, таку, що мені своїми руками і своєю головою більше привнес, ніж яке велике господарство, яке маж-б дістати в спадщині. І ти набереш відваги у власній хаті, підоймеш твою голову до гори — і те саме собі подумаш.“

Вона усміхнулась щасливо.

„Думаєш, тому, що я тоді так дуже привадила і собі в голову вбила, що все те

бо правительство задумує вибудувати залізницю між Радівцями а Бродиною, отже треба було мати сполучення з головним шляхом Львів-Чернівці. Проектована залізниця Радівці-Бродина буде провадити в долину Сучави і уможливити вивіз дерева з лісів буковинського православного релігійного фонду. Розуміє ся, що також сей фонд причинить ся до будови тої нової залізниці значною сумою.

Слідство в Кутах, о котрім після *Gazet-i Polsk-oj* донесли і ми, веде ся тепер не против всіх урядників судових, лише, як тепер доноситься до згаданої газети, против ад'юкта Остермана, судії Комана і Заремби. Два послідні ставали перед слідчою комісією за те, що давали Остерманови заняте.

Велике спроневерене на кільканайцять тисяч зр. викрито в „Рільничім кредитовім товаристві у Львові.“ Ся вістка викликала велику сенсацію, бо по недавню викритім спроневеренню в кравівській асекурації надіяли ся всі, що в таких інституціях буде заведена строга контрола, аби спроневерення стали неможливими. Надії, видно, завели.

Сільський романс. В Каменці, селі серетського повіта, живе 28-літня Марія Ткачук, жінка мельника. Він чоловік фізично і умислову унослажджений, тож Марія чула ся нещасливою і шукала щастя в зносинах з ріжними парубками. Се удавало ся їй тим більше, що має приємне лице, а очі у неї дуже заманливі. Перед чотирма роками стала она з 16-літнім парубком Петром Кирстюком мати зносини. Але їм перешкадивав завжди син віята Дьордій Карличук, котрий заходив до слуги Ткачукки, Савети Ізачук. Его підозрівала Ткачукка, що він приходить у хату лише, аби їй підслухувати і перешкаджати їй сходинам з Кирстюком. Нічого отже дивного, що залюблений Кирстюк хотів позбутися того непрошеного надзирателя. Одного вечера він настигнув на себе велике полотно, завісив ся на Карличука і так тяжко его побив, що той за кілька година помер. Кирстюк пішов до Ткачукки та похвалив ся їй що Карличук уже більше не буде перешкаджати, а Ткачукка з того була дуже рада. Коли опісля арештовано Кирстюка, він признав ся до вини, але казав, що то Ткачукка его намовила до убійства. Перед судом однак віднекував ся від всего та заявив, що попередній зізнання робив лише, приневолений жандармам. Також Ткачукка виперала ся всякої вини. Їй увільнив суд цікавить, а Кирстюка засудив на два роки тяжкої в'язниці.

Міністри сподобало ся на Буковині! В пятницю закінчив на засіданню бюджетової комісії ради державної пос. гр. Пінський правительству, що оно зле господарує в галицких і

добре, що я роблю? Не гадай так, Петре. Ніхто мене вже не піддурить своїми похвалами. Я пізнала у світа его друге лице і ніколи не забуду, як виченурено люди і річ з ним виглядають. Огидне, брідке того лице, Петре, але все таки не жалую, що я его побачила, бо я в ній побачила і тебе, такого, як ти є, найбрасший, найліпший, мій золоті! І коли любов жінки може мужчину ущасливити, тоді, Петре, виграти великий лос і певно вони мають причину тобі завидувати.

І справді щиро завидували ему. Ті самі люди, що ніколи не були б схилили ся, аби Еву з її упадку підняти, чудуючи ся споглядали замисливим оком на щастя і достатки, які спливали на дім Петра Галлера від пыльних її рук, її невсипучої дбальости. — А у неї любов, віра, повсякчасна, вірність без міри для свого чоловіка і свого старенького батька, що немов оживає в її щастю.

З німецького переклада С.

буковинських лісах. На то відповів міністер рільництва гр. Ледебур, що на своїй подорожжю по Буковині найшов виравді великі обшири знищених лісів, але то були приватні ліси. Ліси православного релігійного фонду є, загалом взвзявши в добрім стані. Міністер навіть бачив, що в деяких місцях вже давно треба би вирубати трохи ліс, що отже господарує ся аж занадто добре.

„Дивно, але значуче“ скажемо й ми про нотатку, що появилася під таким самим написом в 89-ім ч. „*Gazet-i Bucovinei*.“ В тій то нотатці доноситься якийсь із получених з нашими „консерватистами“ Волох, що „українофілі і романофілі“ Евстахій Продан, управитель школи при улиці залізничній в Чернівцях, їздить яко переводчик для волоскої мови з комісією, назначеною для експропріації землі під залізницю Радівці-Фрасин і намовляє людей, щоби продавали свою батьківщину за безцінь. Притім запитує „Г. В.“ чи має п. П. певні на такі поїздки? А коли має, бо, каже, українофілам все можна, то хто его кваліфікував і декретував на перекладчика волоского? „А може“, додає „Г. В.“ в своїй злобній наївності, „вислано п. П. в чисто волоскі сторони з якоюсь, тайною місією? І се можливе! Оно відповідає зовсім подіям, які відбуваються ся вже давно в бідній країні нашої.“ — Дивно кажемо, що румунізатори називають одного із „руських консерватистів“ українофілом, а заразом романофіла романофілом; але значуче оно, коли зважимо, що прецінь орган „*Concordii*“ мусить знати одного з передових тих немиогих своїх союзників-москвофілів. А про те нападає на него і в слід за тим робить его українофілом, щоби показати: ось що то за люди, видають школу та йдуть за мекстерством; видно з того, що наші консерватисти не мають вже до консервовання й кусничка ласки румунізаторскої, на яку їх зловив був Мустаца. О „які в бідники!“

Михайла Телімана, бувшого редактора „*Gazet-i Bucovinei*“, засудила сучаска поліція за галабурди в стані негверезім на три дні арешту.

Суперечка між лікарями. В суботу скінчила ся перед черновецким судом кари розправа против 22-літньої молодий Параски Чубанюк з Балківців, села серетського повіта. Після оскарження она удушила свою власну дитину при породі. Чубанюк каже, що породила в горді дитину неживу і лишила її через ніч таки на місці, а на другий день поховала в недалеких багні. Серетські лікарі Ерліх і др. Перль казали, що дитина прийшла на світ жива, але Чубанюк тиснула дитині низшу щокку до висної так, що удушила дитину. Тому видно на щой дитини синяки. Черновецкі лікарі, особливо др. Фалікер, заявили, що зовсім нема певности, чи дитина прийшла жива на світ. Коли дитина уродила ся в горді, то могла при породі побити ся і з того походять синяки. Суд був у клопоті, бо не знав, котрому лікареві вірити, серетському чи черновецкому. На суботу закликав серетських судових лікарів до Чернівців і тут они по довгій дискусії мусіли уступити перед черновецкими лікарями. На сій підставі присяжні увільнили Чубанюк від убійства, але признали їй винною заведбання конечної опіки над дитиною. Суд засудив Чубанюкову на один рік в'язниці.

Филеон Залеский, ославлений атодій почтових грошій, ставав сими днями перед судом присяжних у Відні. Як ми свого часу доносили, прийхав Залеский до Відня з Одеси, де тепер мешкає, і оголосив в часописях, що глядає молодой і хорошої дівчини, в віці від 18 до 20 літ, на управительку в однім заграпичнім готелі, за місячною платнею 40 зр. і з всіма вигодами. На то оповіщення зголосило ся до Залеского множество охочих. Він вибрав найгарнійшу з них, Гільду Добровольну, і зробив з нею умову. Крім неї замовив ще чотирь вишні дівчата і тада з ними виїхати до Одеси. Але поліцій віденьській видали се поведене Залеского підозріним. Она зателіграфувала до конзуля австрійського в Одесі, а той відповів, що Залеский має таку найгіршу славу і займає ся дуже підозріними інтересами. Залеского заарештовано в хвили, коли хотів з дівчатами виїхати з Відня, і прокуратура зарядила против него процес за торгівлю дівчатами. Але суд присяжних увільнив его від того обжалованя, а лише признав его вин-

ним фальшивого зголошення в поліції. За то засудив его трибунал на два тижні арешту.

3 сільського життя. Вночі на неділю, дня 15-го с. м., чатували селяни з Борівців Гейко і Андрій Скорейко на парубка Дьордія Гуичака, як він ішов з весіля до дому, і так тяжко побивли его буками, що він до двох днів помер. Судова-лікарська комісія сконстатувала насильну смерть і за се арештовано убійників. Кажуть, що причиною сего убійства були якісь спори між убійниками а батьком убитого ізза ґрунту. — В Остриї напали два доси невисліджені злочинці на селянина Дьордія Порехицана, побивли его і забрали ему гроші, які він коло себе мав. За рабівниками шукає тепер жандармерія.

Університетські бібліотеки в Європі. До найбогатіших бібліотек належать бібліотеки в Німеччині. В її двадцяти університетських бібліотеках зберігає ся до 5,850.000 книжок, о 3,000.000 більше, як в бібліотеках італійських університетів, що в тім взгладі займають друге місце по Німеччині. В університетських бібліотеках Англії і Австрії переховує ся по 1,800.000 книжок. В Швеції і Норвегії число всіх книг університетських бібліотек вноситься 790.000, в Іспанії до 726.000. Бібліотеки французьких університетів посідають менше книжок, як всі другі, не виключаючи й іспанських. В Англії є дев'ять університетських бібліотек з 1,849.800 книгами, з яких звич міліон переховує ся лиш у двох бібліотеках, в оксфордській і кембріджській. Найбільші на світі бібліотеки, як сказано вже, має Німеччина: її марбургська бібліотека числить 704.076 книг і 80.000 марок річної субвенції; по ній їде лінська бібліотека з 40.000 марок річної субвенції. В бібліотеці оксфордської університету в Англії є 530.000 книг, на її удержаніє і доповненіє видає правительство 207.755 франків річно. На бібліотеку кембріджского університету з 506.000 книгами видає ся що року 48.000 франків. Університетські бібліотеки в Геттінгені, Монахові, Гайдельберзі і Відні мають по 400.000 книг.

Нещасливі випадки. Наймит арендара в Чирешу їхав так незручно, що він перевернувся на него і він удушив ся. — В Руснебузі рубав в лісі дрова селянин Андрій Латиш із Садови, але так нещасливо, що падаюча ялиня забила его на місці. — У Фрумощі конала Саваскиця Шуганій землю. Нараз над її головою усунула ся земля і удушила її на смерті.

„Зорі“ ч. 21. з 1 (13) падолиста містить в собі: початок повісті Володимира І. Масляка (Залуквича) п. заг. „Аристократи“ з его циклу „Кістяки Гольбайна“; — 3 поезій Володимира І. Масляка (як і поезій); — продовжене Мордовцевого оповідання „За українську дитину“ в перекладі з російського Цезаря Бізла; — дальший один недрукований доси вірш П. Гулака-Артимовського п. заг. „Ой час нам, Гришчу, пошанувати ся!“ — другу дію драми Карпенка-Карого (Івана Тобилевича) п. заг. „Сербія“; — продовжене статі д-ра І. Роллового в перекладі Василя Лукича „Жінки при Чигиринськім дворі в другій половині XVII. віку“; — вкінці із постійних рубрик: хроніку і бібліографію. — Ілюстрації в сім числі: портрет Володимира І. Масляка (Залуквича), На бантані, з побуту гуцульського і маленький образочок „Прочави в Чорноморі.“ — В додатку до сего числа „Зорі“ розіслано дальший ніваркуш російсько-українського словаря М. Комарова (стор. 151 — 158, від слова „Предпоставлять“ до слова „Приближать“).

У лікаря. — Сните ви добре вночі?

— Де-ж там, пане доктор! Зовсім таки не сплю.

— А то чому?

— Та-ж я нічний сторож.

В суді. — Судія: І як вам не сором украсти у бідного чоловіка кожух! І що до того літом, коли він вам і так не потрібний.

Оскаржений. Та правда, але-ж я не можу украсти его зимою у него, коли він его сам завжди носить.

Соломонів суд. В суді являють ся супруги, що хочуть по 16-літнім пожиттю з собою розвести ся.

— Є у вас діти? — спитав ся судія.

— Є, трое, два хлопці і одна дівчина, і се якраз причина, що ми аж до суду прийшли. Дайте раду: жінка моя і я хочемо взяти собі по двоє, а їх всего трое. Що-ж тут зробити?

— Я би вам порадив почекати, поки у вас буде четверо, відказав судия.

Супруги відійшли; около двох літ про них не було ні слуху, ні диху. Нарешті судия стрітив чоловіка на улиці.

— Ну, якжеж-там, що з розводом?

— Ах, пане судия, про се тепер нема що і балакати.

— А то чому?

— Та у нас тепер п'ятеро.

— Ну, то ми ще почекаєм, — рішив судия.

Чоловік не противив ся тому.

Причина. — Змилюйте ся, пане, дайте три леви, завтра похорон моєї мачухи.

— Три леви я тобі можу дати, але при чім тут похорон?

— Та я хочу добре впити ся, бо по тверезому я не годен буду ані одної слези пролити.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовенству і всім вірним через Вирєсєв. Митр. і Преєсєв. Єп. Ординарияти всіх трех галицьких Єпархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огне-вих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сєйчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами-контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Полїса „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористивіші услїви і видає полїса і квітї в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоваришенє зарєєстрованє а обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опрєсєнтованя по 5 процент. Гіпєрєнція цілковита. Удїля по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реєлїєстєв, відлїзних від татарів, за порукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошеня о удїленє агєнцій в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торго-вельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомленє, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернів-цях 1886 р. визначене почесним призначєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, письм і інших апаратів значно побільшило ся і тому свій льокаль пере-несло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улиці левиної ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заве-деня і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

а вправлєним персоналом всі фахові роботи, як: опрєвленє книжок, роботи галицькєй, друк на стижки до вінців, окрасу до гафтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по най-нижших цінах як найліпше і як найскорше достав-ляти.

Проємо о лєсєкєй замовлєнє

в поважанєм
Кобжинський і Канюк.

8—10

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

новинки знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрєйчина у Львові.

Книгарска ціна карти, викле-сної вже на полотні, вносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., а рекомендованою пе-ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отєям маю честь повідомити шановних під-бирателїв, гостей і публицу, що я перебрав існую-чий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делїкатєсів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

а дєк 1-го лїпня с. р. і буду дальше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагоді складаю сердєчну подяку за довїру, оказанє так часто попередній фірмі, і прошу уклївно, мати те саме довїре на дальше і для мене, при чім замовляю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними това-рами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлєнє і пишусь

в поважанєм

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічєниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

ємерит. оператора п. к. хірург. клініки університетської
Вільного-Гусєвського у Відня

знаходьт ся

в Чернівцях, у лїній Менгєра ч. 25.

В справі приймає хорих і амбулантних іноземцєв треба удавати ся до управлєня приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, у лїній ратушевої (дїм Вішо-єра.) (60—100)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німєц-кій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941 1029	538
З Букарєшту, Яє, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яє, Букарєшту	1203	717 1048	616
З Новоселиць, Садагури			1119 950	До Садагури, Новоселиць			430 611

Підчеркнені числа означають пору пічну від 6 год. вечєром до 5 год. 59 мін. ранє. — Серєдно-європейськє час рїхнєть ся від львівського о 36 мінут, а від черновєцького о 44 мінут; коли на залїзницї є 12 год, то на львівськєй годинницї є 12 год. 36 мін., а на черновєцькєй 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарєдом Осипа Бучєвичєв.

За редакцією відповїдає Осип Маковєй.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділя і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки:
а в „Надселянім“ по 10 кр.
від стрічки.

Чи помагає що упоминати ся о своє?

Вже багато разів обговорював я справу ревізії катастру ґрунтового,^{*)} але-ж бо, що правда, се тепер була найважйша справа для наших хліборобів, для нашого руского народу на Буковині. А що ми стоїмо на сторожі інтересів наших хліборобів, то і ще раз мусимо про сю річ поговорити, бо якраз тепер маємо знов до того причину.

Комісія краєва для ревізії катастру ґрунтового по довгих нарадах прийшла до того переконання, що аби поправити хиби давнього катастру, аби тягар ґрунтового податку розложити рівномірно і по справедливості, нема на те иньшого способу лиш той оден, що *треба змінити класифікаційні тарифи*.

Хто читав уважно те, що ми про сю справу писали в „Буковині“, той пригадає собі, що ми того якраз домагали ся, і хоть за те нас Вук. Пост. газета п. бар. Мустаци, обкидувала болотом, називала дурнями і т. п., ми все при своїм обста-вали і таки вийшло на те, чого ми жадали, стало ся таки так, що наше на верхи.

Комісія краєва справді ухвалила змінити де в чім тарифи для рілї, для сіно-

жатий, для лісів і для ставів, і тоту свою ухвалу оголосила в урядовій газеті Черновецькій дня 9-го листопада.

Пригляньмо ся тепер ближе тим змінам, які поробила комісія, то побачимо, що загально взявши *знижено* тарифу для рілї і для ставів, а *підвищено* для лісів і сіножатий; де і як, се покажемо зараз. І так

в Кіцманьскім повіті (разом з Заставнецьким) *знижено* тарифи від рілї і від ставів, а тарифи від огородів, сіножатий, толік і лісів остають і далі ті самі, що були доси. Кождий газда знає, що для рілї установлено у нас 8 клас доброти, і після доброти обчислено чистий дохід від морґа (= около пів фадьчі) поля, і що від кожного 1 зр. чистого доходу має ся платити відтак податку державного 22-7 кр. Після тої то зниженої тарифи випадає чистого доходу від одного морґа рілї I-ої класи 7 зр. (замість давних 8 зр. 50 кр.), а II-ої класи 5 зр. (зам. 6 зр. 25 кр.), а III-ої кл. 3 зр. 60 кр. (зам. 4 зр.), а IV-ої кл. 2 зр. 60 кр. (зам. 3 зр.), а V-ої кл. 1 зр. 80 кр. (зам. 2 зр.); в VI-ій і VII-ій класі лишно ся по давньому і нічого не знижено: в VI-кл. 1 зр. 40 кр. а в VII-ій кл. 60 кр., а VIII кл. в кіцманьскім повіті нема. Стави розділено на три класи і почислено тепер чистий дохід від одного морґа I-ої кл. 2 зр. 50 кр. (зам. 4 зр.), а

II-ої кл. 1 зр. 20 кр. (зам. 2 зр. 50 кр.), а III-ої кл. 60 кр. (зам. 1 зр. 20 кр.). Як тото знижене відібє ся на податках, покажемо на отсім прикладі: Газді, що має 10 морґів (5 фадеч) поля зачисленого н. пр. до II-ої класи, рахує ся тепер чистий дохід від одного морґа 6 зр. 25 кр., то зн. 62 зр. 50 кр. від 10 морґів і він мусить платити податку (рахуючи від кожного лева того чистого доходу 22-7 кр. податку) 14 зр. 19 кр.; після нової тарифи чистий дохід виносив би у него від тих 10 морґів лиш 50 зр. (5 зр. від морґа), т. зн. податку платив би вже лиш 11 зр. 35 кр. отже о 2 зр. 74 кр. менше.

Подібно змінено тарифи в Черновецькім і в Сучавскім повіті. В Сучавскім повіті (з виїмкою громад: Гурагумора, Мо-настир-Гумора, Капукінулюй, Валесака і Воронец) *знижено* тарифи від рілї так, що від одного морґа I-ої кл. установлено чистий дохід 7 зр. (зам. 8-50 зр.), II-ої кл. 5-50 зр. (зам. 6-75), III-ої кл. 4-50 зр. (зам. 4-75 зр.), IV-ої кл. 3-60 зр. (зам. 3-90 зр.), V-ої кл. 2 зр. (зам. 2-50 зр.), VI-ої кл. 1-50 зр. (зам. 1-70 зр.); в VII-ій і VIII-ій кл. полишено давні тарифи 90 кр. і 50 кр. Тарифи для огородів, сіножатий, толік, ставів і лісів тут зовсім не змінено. В Черновецькім повіті установлено для рілї I-ої, II-ої і III-ої кл. подвійні тарифи: давні 8-50 зр., 6-25 зр. і 3-90 зр. і *зни-*

З творів Т. знад Прута.

Злочинець.

Була третя година пополудни. День похмурний і сніжистий, він нерідко бувають у другій половині листопада.

Полагодивши свої орудки в місті, я став роздумувати, як би „убити“ ті чотири години, що ще мені остали ся до відходу поїзду.

Пригадав я собі, як хтось десь зранку мені оповідав, що іменю сьогодні вичить ся важна судова розправа против „славного“ убійника Н. Нічо дивного, що я рішив ся вступити до судової салї, не придумавши для вивчення зіставного ся часу иньшого відповіднішого способу.

В салї був натовп цікавих страшний. Спочатку я, було, розкавав ся у своїм намірі, бо при дверях, де мусів стояти, не міг я просто нічого почути із всего того, що говорило ся: навіть лиць головних осіб процесу, як оскарженого, свідків, оборонця і иньших, не можна було у вечірнім сумраці розпізнати.

Пізнйше западали сьвітло. Я протиснув ся троха наперед. Цікаві жиди, котрі завжди при подібних нагодах невимомно шепчуть межі собою, зложили для мене о цілій справі досить повний коментар. Річ мала ся так:

Сороклітний фабричний робітник Н. винай-мив перед роком мешканє у багатого сталара Х., де проживав зі своєю численною родиною мирно і статочно — дехто казав, що жив до сповнення злочинства навіть примірно. Все, що заробляв, приносив домів. Ніколи по корчмах не скитав ся. Тільки „щастя“ не мав. У домі панувала нечу-вана нужда і недостача. Пояснали се тим, що мабуть жінка его була негосподиня, і в иньшій спосіб. Але я думаю, що инець, котрий стояв біля мене, найменше оминавсь з правдою, коли казав: „Говоріть, що хочете, але як сьогодні бід-ному робітникови з сімюма дітьми при лихій платні і тяжких часах вижити?“

Втім обізвала ся позад мене якась жінка-на: „Jak Boga Kocham, jego oblicze nie zdradza niczem zbrodniarza!“

Я став пильно приглядати ся рисам оскар-женого. І в самім ділі. Він ніяк не подавав на злочинця, спосібного до такого вчинку, о який его посуджували і до котрого вже і сам отвер-то признав ся. — Худий, блідий, з довговатим, тонким, шляхотним носом, великими синьо-зелен-коватими очима, котрі в якийсь байдужний заду-мі блудили супокійно поза головами зібраних у салї десь геть на стіні, — оскаржений сидів, злегка иноді тремтячи, на своїй лавці так супо-кійно, що мені здавало ся, мов би то не о нім вела ся ту розправа о-житє і смерті. Говірливий жиди виводили із сего, що він мабуть уже не перший раз зашутаний в таким гешефті. Але иньші не хотіли в то вірити.

Якийсь товстий, з німецька убраний жиди-ско, отираючи піт із чола, замітив: „А гешефті-хер ганеб — а роубер...“

Его товариш відповів на то жартобливим питанням: „Зуг-же, вус біє те зельбет?“

Кілька осіб обізвалось на се придавленим сьміхом.

Так слухаючи своїх сусідів, я пізнав мало по-малу цілий акт оскарження (професіональні про-мови судового нереспалу, котрі я до того тільки зле міг чути, мене майже зовсім нічого не ін-тересували).

Одної ночі Н. тихцем вліз через вікно у комнату, де спав самий его господар, котрого в миг ока задушив силою своїх зелізних рук. Зра-бувавши потім із шафи готівкою 5000 гульденів і около тисячі дорожчинностями, утік тою самою дорогою на двір.

Ничним поїздом поїхав потім через Стані-славів-Стрий до Кракова, де его арештували. У него найшли всі напері, потрібні до виїзду за границю. Сам він признав ся, що мав намір ви-їхати до Америки. Із украденої суми розтратив ледви кілька гульденів. Жінка і діти его не ма-ли найменшої вісти о всім, поки его самого не прихопили.

В салї запанувала нараз тишина. Наступав засуд. Присяжні узвали оскарженого одноголосно винним злочинства мордерства, сповненого за-для рабунку, і засудили его на кару смерті.

*) „Небезпечний злодій — розбійник.“

**) „Сказки-но, що такого ти самий?“

жени 7 зр., 5 зр. і 3-50 зр.; в IV-ій кл. знижено тарифу з 2-90 зр. на 2-50 зр., а в V-ій, VI-ій і VII-ій кл. полишено давні тарифи 1-90 зр., 1-10 зр. і 50 кр. Здає ся, що давні висні тарифи лишили ся для міста Черновець, а знижені для громад Черновецького повіту, хоть сего виразно не сказано. Крім того знижено тут ще также тарифу для ставів із 2 зр. на 1-50 зр. Решта все остає ся по давньому.

До тих повітів, де лиш знижено тарифи, належить ще повіт Серетський, а з Сторожинецького дистрикту I-ий (Становецький) і II-ий (долина ріки Серету). В Серетському повіті *знижено тарифи для ріл* лиш в I-ій кл. на 6 зр. (зам. 6-75) і в III-ій кл. на 2-50 зр. (зам. 2-90); в кл. II-ій, IV-ій, V-ій і VI-ій полишено давні тарифи 4 зр., 1-40 зр., 65 кр. і 30 кр. — В Становецькім дистрикті *знижено тарифи від ріл* лиш в трох найвищих класах із 7 на 6 зр. (I-ша кл.), із 5 зр. на 4-50 (II кл.), із 3-50 на 3 зр. (III кл.); в інших класах позістали ті самі тарифи: 2-30, 1-40 зр., 90 кр., 50 кр. і 20 кр. — Подібно і в селах в долині ріки Серету (Брошківці, Комарівці, Корчешти, Панька, Жадова, Сторожинець і т. д.) тарифу для ріл устанавлено тепер таку: I. кл. 4-50 (зам. 5 зр.), II. кл. 3 зр. (зам. 3-20), III. кл. 2-20 зр. (зам. 2-30); в IV-ій, V-ій і VI-ій кл. позістали давні тарифи: 1-40 зр., 65 кр., 20 кр.

Коли для сих повітів (Кіцманського, Заставнецького, Черновецького, Садагурського, Серетського, Становецького, Сучавського і для II-го дистрикту Сторожинецького) бачимо в новій тарифі саму знижку, то знов для Кімполунського, для гірського, ліснетого дистрикту Радовецького, а так само для ліснетого дистрикту (III-го) Сторожинецького і Вижицького повіту нічого не знижено, а *підвищено тарифи*. В Кімполунськім повіті *підвищено тарифи від сіножатий і лісів* так, що тепер чистий дохід від сіножатий устанавлено в I-ій кл. на 4 зр. (зам. 3 зр.), в II-ій кл. 2-50 зр. (зам. 2 зр.), в III-ій кл. 1-50 зр. (зам. 1-20 зр.), в IV-ій кл. 80 кр. (зам. 60 кр.), а в V-ій кл.

лишено по давньому 30 кр. А для лісів устанавлено в I-ій кл. 50 кр. (зам. давних 40 кр.), в II-ій кл. 40 кр. (зам. 30 кр.), в III-ій кл. 30 кр. (зам. 20 кр.), в IV-ій кл. 20 кр. (зам. 14 кр.), в V-ій кл. 14 кр. (зам. 10 кр.), в VI-ій кл. 10 кр. (зам. 6 кр.), в VII-ій кл. 6 кр. (зам. 4 кр.), в VIII-ій кл. 4 кр. (зам. 2 кр.). Того підвишене відібе ся так на податках в Кімполунськім повіті, що газда, котрий має н. пр. 10 моргів сіножати в II-ій кл. і платив доси 4 зр. 54 кр. податку (від чистого доходу 20 зр., рахуючи після старої тарифи 2 зр. від морга), буде тепер платити податку 5 зр. 72½ кр., бо чистий дохід у него після нової тарифи виносить вже 25 зр., отже підвишене виносить 1 зр. 18½ кр. Хто-ж мав 100 моргів ліса н. пр. III-ої кл., той платив доси 4 зр. 54 кр. податку (бо після старої тарифи дохід від одного морга ліса III-ої кл. устанавлено 20 кр.), а тепер платити ме 6 зр. 81 кр., т. зв. о. 2 зр. 27 кр. більше, бо чистий дохід підвищено в тій класі лісів на 30 кр. — Подібно *підвищено в ліснетім дистрикті (II-ім) Радовецького повіту* (т. зв. в громадах: Фіретенталь, Карльсберг, Путна, Шиніт камеральний, Селестин, Стража і Сучавиця) тарифу для *сіножатий* в I-ій кл. із 3-20 зр. на 3-60 зр., в II-ій кл. із 2 зр. на 2-40 зр., в III-ій кл. із 70 кр. на 1 зр., в IV-ій кл. із 20 кр. на 30 кр.; а для *лісів* в I-ій кл. із 45 на 50 кр., в II-ій кл. із 30 на 35 кр., в III-ій кл. із 20 на 25 кр., в IV-ій кл. із 12 на 16 кр., в V-ій класі полишено тут давню тарифу 6 кр., в VI-ій кл. із 2 на 4 кр. — А в ліснетім Сторожинецькім (III-ім) дистрикті (т. зв. в громадах: Стара і Нова Гута, Волоский Бавилів, Чудин, Чиреш і Опаєш, Давидиш, Ізешти, Красна Путна, Красна Ільске) тарифу для *сіножатий* *підвищено* в I-ій кл. із 3-20 на 3-60 зр., в II-ій кл. із 2 зр. на 2-40 зр., в III-ій кл. із 1-20 на 1-50 зр., в IV-ій кл. із 80 кр. на 1 зр., в V-ій кл. із 40 на 50 кр., а в VI-ій кл. полишено по давньому тарифу 20 кр., а для *лісів* в I-ій кл. із 50 на 60 кр., в II-ій кл. із 30 на 45 кр., в III-ій кл. із 16 на

25 кр., в IV-ій кл. із 6 на 16 кр. і устанавлено ще V-ту класу з тарифом 6 кр. чистого доходу від 1 морга ліса. І в Вижицькім ліснетім (III-ім) дистрикті (т. зв. в громадах: Дихтиней, Довгополе, Яблолиця, Коятия, Петраші, Плеска, Підзахарич, Путилів, Ростоки, Стебне, Шиніт приватний, Усте-Путилів, Киселиці, Мариничі, Сергій і Тораки) *підвищено тарифу*, але лиш від *сіножатий* в I-ій кл. із 3 зр. на 3-40, в II-ій кл. із 1-50 на 1-80 зр., в III-ій кл. із 1 зр. на 1-20, в IV-ій кл. із 70 на 80 кр., в V-ій класі полишено давню тарифу 20 кр., а так само і для лісів і всіх інших культур лишає ся давня тарифа.

Др. Сміль-Стоцький.

Білець буле.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 24-го листопада 1896.

Іменоване. Окічений правник Лев Сх, бувший голова акад. товариства „Союз“, іменований концентоном практикантом при буковинськім правительстві.

3 буковинського красового правительства. Правительственный концент др. Кароль Розін перенесений з радоевського староства до Чернівців, а концентові практиканти Адольф Адельбергер і Моріц Лайбнер перенесені до староства, перший в Радівцях, а другий в Сереті.

Перші загальні збори „Іліт Прогресиві“ в Бібрці відбууть ся дня 10-го грудня с. р. о 1-ій годині пополудні в сали старожи огневої. На зборах буде о. Яків Сінгадзевич мати реферат про економічне підвищення народу. Вечером відбуде ся концерт при участі Львівського Бояна.

3 Садагури пишуть нам: Наш панотень Миситович дуже напосів ся знищити нелюбих ему людей. А вже кого як кого, а членів читальні „Рускої Весни“ він так не терпить, як сіл в очях. Шукав він всієї нагоди, аби напосити їм, але они все терпеливо ждали, як справдішні діти Божі. Се мабуть дуже розсердило нашого панотня і він видумав на ч. Дмитра Гринчука таке, що, мовляв, він зневажав релігію і перешкадав панотнєви у службі Божій. Се якимось чином вигадало всім, бо-ж ми знаємо, що наші селяни дуже шанують церков і за нічо не сьвітлі їх розсідлах. Що вчинив би кождий на его місце? Я хочу розібрати свою власну душу і одержати мені властивий прикмет, так щоб остала ся тільки душа з прикметами загально-людськими. — Що би я на его місце учинив? — Як то роздумати на его місце? Коли би я тільки мешкав замість него у Х., а впротім був би я тим самим виглядом вигідним положенню, що тепер — безсечно не поступив би так. Але в нужді, але в нечуваних злиднях, але але вихований, але унаслідивши може ще від релігій назіг до брутальності, але... але... але... і т. д. — безсечно — здає ся мені — що не тільки міг бим, ні, мусів бим стати убивником. І мене би засудили, і засудили би справедливо. Чи поступавмо ми слушно, відтискаючи своє співчуте таким II.?

Шалено захав перед перон поїзд. Ведаючи в купе а подумав: „Ibis redibis non morietis...“ Таке все наше, навіть і справедливість. Як слушно та наші хотіли видіти в своїм образі а зєркали злочинця...
Де ви, дії щастя, де ви, дії милі?...
Стара пісня. В дитинстві а часто єї співав. Чи подобалась она мені тогди? Не знаю. Однак коли а став ся старшим, мелодия мені напиралась і а перестав єї співати. Та й на що-ж мені було єї співати? На верлім шебля молодечої сили і удачі — тогди співав ся вище і вище.

Засуджений в инім не змінив ся. Він певно був з одної сторони на такий копець приготований, а з другої сторони знав ще, що ему отверта поки-що дорога до висшої інстанції.

Коли ми виходили із сали, почув я в сїнях мені уже знакомий женський голос:

„Dulipan, gdy patrzeć w jego twarz, to зда mi się, że tak samo można by samego siebie rozsądzać o zbrodnię, patrząc w lustro...“

Я поїхав просто на дворець залізничний. Ще цілу годину мусів перечекати, заким надійшов поїзд. Я сів у почекальні на лавку і задумав ся.

Чи переступив єєй заслужив на кару смерті?... Взагалі на кару?... А коли не заслужив, то за що его засудили?... І що би а був на его місце учинив?... І чому так поступати не відібно?...

Що поступати так не відібно — то нема довго що й гадати. На се закон. Ба, але що се таке закон?... Закон то основа можливости якогось порядку; а порядок всюди мусить бути: і в природі, і в науці... і в людсьім житю. Без того — хаос. Гарно! — Так що-ж? і в душі II. може був порядок, коли він задумав убити Х. Може Х. був старий, гідний сьвенець, котрого богатство не приносило нікому лісна, а II. міг тим богатством свою родину виратувати із Бігзна якої пропасти. Чи то не порядок?... Так, для

одвинці безперечно порядок (моральні правила а при сїм розсуді нарочно кину на бік) — але для загалу, для суспільности безсечно ні. Ма, що янем під тінню законів загалу, мусимо поступати згідно з сими правилами (навіть тогди, коли-б нам здавалось, що они ведать рахувати: два а два є пять). А коли не поступаємо так, то творимо щось злого... І II. тому поступив з а. А все-ж ему самому може адалати ся, що добре.

Чи він в таім випадку признає за себою кару? — Ні! Суспільність, то щось друге. Суспільність мусить навіть за ним признати кару. Чому?... Зада свого інтересу. Але-ж інтерес — мотор підрадиний, низький. Де тут правничий принцип? По що їздити на злих шкелях, коли є гарний кінь вороний... Що є найвищим принципом нашої справедливости?... Summa vis — justitia... Ось що! — Ibis redibis non morietis. Так, так! Бєі наші держави — чи не силою они повстали? А тому що силою — тому они повстали і на справедливій підставі. А середньовічні суди? Чим они по принципу гірші наших?... Ibis redibis...

Ми дійшли тут до краєв мудрости. Далі іти не можем, хіба що як молодий віт ставемо крутитись кругом свого хвоста.

Але що а був би учинив на місци сего злочинця? (Я знаю, загал закричить з асєктом: „О лише смерть, як так загалати свою честь, своє сумління...“ Але загал мене не захитає в мо-

не відважили-б, ся на таке діло. Але що з того, коли наш панотець конче хотів зробити ч. Гріщука нещасливим. Подав він все до суду, а прокуратура зробила оскаржене, але висша апеляція знесла оскаржене, так що навіть до процесу не прийде. Ми дуже втішилися, коли о тім довідалися. Тепер ми переконалися, що правда мусить вийти наверх. Дмитро Гріщук стоїть тепер чистий перед цілим світом; а як виглядає наш панотець тепер?... Читальник.

Доля емігрантів. У вчорашнім номері в першій уступі говорить ся про се, як фірма Міслера з Бреми наших людей замість до Канади вислала до Георгії. Там застали они лиху землю, спеку і зовсім малі зарібки. Отже довідуємося далі, що они рішили ся шукати ліпшого зарібку і працюючи по дорозі приїхали до Філадельфії, де їх стрітали країни і показали дорогу до консуляту. Консулят тамошний за посередництвом консуляту в Бремі завів переговори з фірмою Міслер, щоби виробити виходцям вільний перевіз до Канади або зворот всякої страти. Фірма Міслер однак заявляє, що виходцям лишила повну свободу, куди хотять їхати, звернула однак їх увагу, що правительством не журить ся виходцями, а Парана так єсть переповнена рускими емігрантами, що власти тамошні нікого не приймають, що впрочім доказує виданий в червні с. р. наказ еміграції Галичан до Бразилії. На дальші питання емігрантів, куди мають в північній Америці йти, мав Міслер звернути їх увагу на Георгію і Тексас, де ще найліпше, і де в его колоніях можуть через кілька днів в тиждень працювати, призначаючи про ці дні тижня на обробляння ґрунтів закуплених або найманих. Емігранти недовго надумуючись вибрали Георгію. Описуючи користи і відносини тої провінції мав Міслер зазначити, що жалуючи ся рускі емігранти не будуть нігде вдоволені, бо мають мало охоти до праці і хотять управляти ті самі плоди, що в своїй вітчизні, підчас коли в Георгії зі зглядів на суєспієство великих міст управління ся городиною, виноград і овочі. Заявив накінці, що готов тим пачею родинам заплатити перевіз з Філадельфії до Манітоби. Сей случай доказує, на які страти виставляють ся легковірні емігранти; посередництво властей консулярних в виду агентів захланних на зиск найчастіше не доводить до ніякої цілі, бо емігранти не можуть поставити ніякого доказу, що стали ся жертвою визиску.

Програма діяльності законодавчих тіл. Сесія державної ради продовжить ся до 19-го грудня, а потім почнуть ся різдвяні ферії. Галицький сейм буде скликаний на день 29-го грудня, а 31-го грудня перерве наради мабуть до 20-го січня 1897 р., бо після нового року збере ся рада державна для закінчення бюджетової роз-

прави. Опісля — як пишуть віденські часописи — буде рада державна розв'язана около половини січня, а в тім часі зберуть ся краєві сейми на свої наради. Вибори до ради державної відбудуть ся після всякої імовірности в другій половині місяця марта 1897 р.

В раді державній вела ся в п'ятницю розправа над проектом закону о примусовім обезпеченні від огню. В генеральній розправі говорив між иншими також пос. Вахнянин. Зазначив, що уважає справу законного унавілювання справи обезпечення від огню наглядом, бо як раз Галичичу нищать часті пожари. Треба жаліти над тим, що в Австрії за згодою правительства засновують ся кожного року нові філії чужосторонніх товариств асекураційних, бо при найліпшій охоті годі виконувати достаточну контролю над внутрішньою маніпуляцією тих філій. Що-до kwestії, чи закладати краєві заведення асекураційні, чи віддати обезпечення існуючим заведенням, бесідник був би за тим другим способом. Бо краєве заведення не мало би потрібної меткости і енергії, а противно дотеперішні союзні товариства асекураційні, оперті на взаємности, дають достаточну запоруку. Вкінці висказав бесідник бажане, щоби правительством занало ся переведенням строгих огнево-поліційних приписів.

Дирекція руху в Чернівцях. На суботнім засіданні бюджетової комісії ради державної обговорив пос. Лупух справу заснованя осібної дирекції руху в Чернівцях і виїх резолюцію, котрою визнає ся правительством, щоби оно справу заснованя самостійної, безпосередно міністерству залізниць підлягаючої дирекції руху в Чернівцях для залізничних шляхів на Буковині взяло під зрілу розвагу і зарядило все потрібне, аби найдалше з отворенням локальних залізниць, котрі тепер будують ся, можна отворити також дирекцію. Міністер залізниць генерал Гуттенберг заявив, що заснованя дирекції руху в Чернівцях стоїть у зв'язі з вибудованем залізничних шляхів на Буковині. Міністерство возьме сю справу в свій час під розвагу. — Коли то буде той «свій час»?

Практиканти на учителів. Львівська округа на рада шкільна вислала до дирекції всіх міських шкіл в Галичині розпоряджене з тим припорученням, щоби они під ніяким усьмієм не допускали практикантів до самостійного ведення класу. Може оно хвилює й добре, бо не одну практикантом заміщену посаду прийде ся тепер обсадити стало.

Виховану ся поїзд. Вночі з суботи на неділю вїзав у Галичину і на Буковину сильний сніг так, що залізничний шлях був цілковито засипаний снігом. В наслідок того виховану ся ранішній особовий поїзд коло станції Матіївців

З сеї причини прибув той поїзд до Чернівців о 3 години пізнійше, як повинен був приїхати. На щасте не ушкодив ся при тім вихованню ніхто. Зрештою на всіх буковинських залізничних рух поїздів удержує ся правильно, лише на шляху Гадивальва-Радівці перервано товарний рух на кілька днів.

Нова почта буде небавом заснована в Бобівцях, селі сторожинецького повіту, а управителем тої почти став дідич з Бобівців Еміль Медвецький.

Локальна залізниця Іцкани-Сучава буде отворена — як довідуємо ся — в другій половині місяця грудня с. р.

Многонадійні... злодії. За крадіжки ставали сими днями перед краківським судом присяжних три молоді люди: 21-літній сьюдсарський челядник Станіслав Скульський і его два спільники 18-літній Лавр. Висньовський з Тарнова і 19-літній Стан Галка. Всі три допустили ся сего літа одинадцяти сьміаних крадіжок з вломами та цілого ряду поменьших. Найбільшою крадіжкою довершили в канцелярії реалної школи в Бравові, де розбили підручну касу і забрали 1.650 зр. готівкою. Ся крадіж причинила ся до викриття небезпечної шайки. Всіх трох зловлено і поставлено перед судом. При розправі всі признали ся до злочинів, так що присяжні potwierдили їх вину. Трибунал засудив Скульського на 5 літ тяжкої в'язниці, Висньовського на 4 роки, а Галку за співучасть в крадіжках на 6 місяців арешту.

Віденський бурмістр перед судом. Перед повітовим судом у Відні мала відбутися в суботу розправа против бурмістра Штробаха о «образу гонору». Штробах назвав магістратського діюриста Сеннера «брехуном», а фіякря Бавма ще гірше, бо «свинтухом». Покидані на свідків Наймаер, другий віцебурмістр Відня, і директор магістрату Тахав не явили ся, отже суди засудив їх по 50 зр. кари і відпочив розправу. Тимчасом може збере ся сейм і посол Штробах буде нетикальний.

На шибеницю засудив трибунал суду присяжних в Санюку Олександру Шумного, двірського зарубка з Тшанця, за убійство жінки.

Замерз. Се вже другий випадок в Чернівцях, що від тих малих морозів у нас люди гинуть. Вночі на неділю найдено на поді дому Герша Готсманна замерзлого 60-літнього зарібника Михайла Ратковського. Замітне се, що в сїм як і в першій випадку вступила смерть від морозу недалеко Прута.

Важна постанова. Найвисший адміністративний трибунал рішив, що парох, котрий має річного доходу разом з контрною 600 зр., обов'язаний платити громадянські і повітові податки.

Аж я став ся старшим і нещасливим. Труд, жура, злидні зробили із мене перед часом острогожного, зі свілим досвідом старця, хотів я не сивий.

І знов пригадав я собі мелодію дитинства. Але що-ж? Слів не придумаю. Забув.

Над перші слова:

«Де ви, дні щастя, де ви, дні мрії?...» дали не втну.

Що могло там далі бути? Може була там відповідь, де би щастя шукати? Як сновити наймиліші надії?

Не знаю. І ледви, чи буду коли знати. З виняком мелодії, котру добре пам'ятаю, осталося із сїєї пісні мені лиш порожнє, сухе питання:

«Де ви, дні щастя, де ви, дні мрії?»

Але мелодія, мелодія... Що за прекрасна, гарна, чарівна мелодія!

Москвофіл.

Був я вечером на якийсь забаві. Кругом мене все дорогі, серцю милі знайомі.

Проходжую ся по саді. Серце з якогось блаженства замикає. Я понав у диточу пусту свободу: то ногою тунну о підлогу... так тунну мінно, що аж стидно стане. Але підіймаю очі на близьких мені осіб, і замість «жиданого» обурення читаю в їх лицю веселу, вибачливу усмішку.

Аж ту прийшло їти біля дверей, що ведуть у сусідню кімнату. Я рванув за клямку, конював двері ногою... і остовнів.

По середині кімнати лежить тіло мерця... ні ще не мерця... тіло дрожить у передсмертних судорогах. Одежа на нїм на-пів війна-борця, на-пів весельчача. Та чого оно дрожить? Так... «у него прецїнь голова відтята!» — сказав я голосно глядячи на кров, що текла потоком із шиї.

«Ні, брате,» говорять мені мій сусід, сивий, поважний старець, — «у него таки голова не було.»

Що за чудеса? Як же виріс труп без голови такий великий та товстий? — Сю мою гадку зрозумів старець, тай озвав ся:

«Вот ґо наши австрійські москвофилы...»

Знов комедія! «Відкили у нас сей Москаль взяв ся?» — подумав я і хотів з ним розбалакатись — але обертаюсь, а з него уже нема і слїду.

І Біг-зна, що був би я може ще чув та видів у тому дивному, казочному зібранні — але пробудив ся з переляку.

Писатель і свині.

Він сидів над бюрою, заложений навкруги книжками та газетами, з пером в руці. Збирав

ся писати якийсь твір, що хвилює ему блиснув через душу.

«... В той час...» — ні так не добре, заважно. — «Під ту годину...» — і се ще не зовсім відповідає...

Втім нараз винує ся, як укушений гадюкою. Через вікно дав ся почути крик голодних свиний із подвіря.

Я забув сказати, що мій писатель був разом і малий господар, котрий вів надзір над господаркою у власній особі. І що-ж таке? Забули дати безрогам їсти у час!... Ось небавом надієуть і ті заспокоять ся. Він взяв ся знов за перо.

«Під т...»

Що за чортівна справа? Як тут писати?

Кві... рр... кві... ррр... у... Свині бісують ся мов шалені. Неначе той бас при строєню оркестри, перед представленням провінційного театру, гуде роздражнюючо свинський голос. Хотів із шибри тріснути, тай годі!

Щоби успокоїтись, він пішов на прогулянку. І вернув ся. І писав. Але повість: «В той час...» — на віки запропастилася ся.

О промінях Рентгена доносить новоюорский Herald: Едізон пробував вже два рази, за поміччю Рентгенівських промінів вернути сліпим людям зір. Результат ще не є зовсім певний, однак мабуть той експеримент таки вдасться. Очі можуть бути цілком знищені, лише нерв мусить бути ненарушений. Багато людей сумніває, чи це правда.

О котрій годині вмирає найбільше людей? Фінлсон і Фест Весон в Англії робили в сій справі студії і нашли в 13.000 випадках смерті в місті Гласгоу, що найчастіше вмирають між 4-ою а 10-ою год. зрана. Сі цифри загалом взявши східні з тим, що др. Шнайдер найшов при 57.000 випадках смерті в Берліні, де смерть наступала найчастіше в тім часі.

Як можна мати збір марок? Штудерний якийсь Англичанин заробив собі такий збір в слідуючий спосіб. Він оголосив в Times: Женитьба. — Молода, 20-літня жінчина, бронетка, гарна, з маєтком 800.000 марок, пізнійше ще 2 міліони, хотіла би вийти заміж за чесного, хоч би і не заможного мужчину. Серйозні оферти і т. д. Практичний Англичанин одержав небавом 25.000 відповідей з різних країв; таким чином він мав вже збір поштових марок зі всіх країв на земській кулі.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, сьот, господарські знаряддя, збіжжє в зерні і солоді, сіно в стогах і будинках против шкідливого огня за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виначують ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрасекраційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виначувати і найвищі суми

Поліс „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позачках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліс і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вклади до опрощення по 5 процент. Гваранція цілкова. Удільні по 50 корон. Подача удільностей тільки власникам реальностей, вільних від титарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ВАЖНЕ

для кожного, головне для всіх П. Т. урядів, торго- велників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, писем і дрібних знарядів значно побільшило ся і тому сій злочаль перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці Зеленої ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк яко спільник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о—

а виправленим персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи галатерійні, друки на стажки до вінів, окрасу до галетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8—10

з поважанєм
Кобжинський і Канюк.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ повинна знаходити ся Народописна карта українсько-руського народу.

зладжена д-ром Гр. Величком, кидана товариством „Просвіти“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчика у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на позолоті, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересплаткою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних під- бирателів, гостей і публіку, що я перебрав існую- ючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР І ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів
— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім зазначаю, що все старатку ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорту, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишущь

з поважанєм

Стефан Гаїна.

Приватна клінічка хірургічна

(Приватна клінічка операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

смерят оператора н. к. хірург. клінічки університетської
Відродж-Госпітальєра у Відні

находиться ся

в Чернівцях, *улиці Менцера ч. 25.*

В справі приймає хорих і інших лікоорнах треба удавати ся до управителя приватної клінічки Д-ра Квятковського в Чернівцях, *улиці ратушної (дів Вішне- вєра.)*
(62—100)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Дому

при *улиці Петровича ч. 2.*

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій. Добір буки великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и					
	поспішні		особові		мішані			поспішні		особові		мішані	
до Чернівців							з Чернівців						
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	528
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1090	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1299	.	.	717	1048	516
3 Новоселиць, Садагурі .	.	.	.	.	.	1118 950	До Садагурі, Новоселиць .	.	.	.	.	.	430 631

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рані. — Середно-європейський час різниця ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучковича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковина“ находится ся в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від еґрчки:
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від еґрчки.

Чи помагає ще упоминати ся о своє?

(Роман).

Є ще й такі повіті, де почасти знижено, а почасти підвищено тарифи. Сюди належить з Радовецького повіту дистрикт І-ий, з Сучавського дистрикт ІІ-ий, з Вижицького дистрикт І-ий і ІІ-ий. І так у всіх громадах Радовецького повіту (винявши громади Фіртенталь, Карльсберг, Путну, Шипіт, Селетин, Стражу і Сучавицю) *знижено* тарифу від *рілі* лише в І-ій кл. із 7-25 на 6 зр. і ІІ-ій кл. із 2-90 на 2-50 зр.; а в ІІ, ІІІ, ІV, V і VI-ій кл. лишилась давня тарифа 4 зр., 1-40 зр., 70 кр. і 30 кр. Зате *підвищено* тут тарифу від *сіножатий* і то в І-ій кл. із 7-50 на 8 зр., в ІІ-ій кл. із 4 на 5 зр., в ІІІ-ій кл. із 3 на 3-50 зр., в ІV-ій кл. із 1-50 на 1-70 зр., в V-ій кл. із 70 на 80 кр., а в VI-ій кл. лишилось по давньому 30 кр. — Тарифи для всіх інших культур осталися і далі такі самі. В Сучавському ІІ-ім дистрикті (т. зв. в громадах: Гурагумора, Монастир Гумора, Канукімпулуй, Валесака, Воронец) *знижено* тарифу від *рілі* лише в І-ій кл. із 3-80 на 3-20 зр., і в ІІ-ій кл. із 2-40 на 2-20 зр.; в кл. ІІІ-, ІV- і V-ій полишено давні тарифи 1 зр., 45 кр. і 20 кр. Але від *лісів* *підвищено*, і то в І-ій кл. із 45 на 60 кр., в ІІ-ій кл. із 30 на 45

кр., в ІІІ-ій кл. із 16 на 30 кр., в ІV-ій кл. із 10 на 16 кр., а в V-ій кл. із 8 на 10 кр. — В Вижицькому повіті (в І-ім дистрикті, т. зв. в громадах: Банилів, Паньська Долина, Іспас, Карапчів, Мідів, Ванківці, Вилавче і Замосте) *знижено* тарифи від *рілі* лише в І-ій кл. із 6-75 на 6-50 кр., і в ІІ-ій кл. із 4-50 на 4 зр., а в кл. ІІІ-, ІV-, V-, VI- і VII-ій полишено давні тарифи 3 зр., 1-50 зр., 1 зр., 60 кр. і 30 кр. Але в тих громадах *підвищено* тарифи від *сіножатий*, і то в І-ій кл. із 6-50 на 6-75 зр., в ІІ-ій кл. із 4 зр. на 4-25 зр., в ІІІ-ій кл. із 2-80 на 3 зр., в ІV-ій кл. із 1-40 на 1-80 зр., в V-ій кл. із 70 кр. на 1 зр.; в VI-ій і VII-ій кл. осталися ті самі тарифи, що давніше 50 кр. і 30 кр. — Подібно стало ся і в ІІ-ім дистрикті Вижицького повіту, т. зв. в громадах: Бергомет н. Сер., Лукавець, Мега, Мігова і Вижиця. Тут *знижено* тарифу для *рілі*, але лише в І-ій кл. із 4-75 на 4-50 зр., і в ІІ-ій кл. із 3-10 на 3 зр.; в кл. ІІІ-, ІV-, V-, VI- і VII-ій лишились давні тарифи 2-10 зр., 1-40 зр., 65 кр., 45 кр. і 20 кр. — Але в тих громадах *підвищено* тарифи від *лісів*, і то в І-ій кл. із 50 на 60 кр., в ІІ-ій кл. із 35 на 45 кр., в ІІІ-ій кл. із 25 на 35 кр., в ІV-ій кл. із 18 на 25 кр., в V-ій кл. із 12 на 18 кр., в VI-ій кл. із 6 на 10 кр. Все решта остає незмінне.

Властиво розходило ся, як бачимо, в тих громадах Радовецького, Сучавського і Вижицького повіту так же головню о підвищенні тарифу то від *сіножатий*, то від *лісів*, бо знижка від *рілі* зовсім незначна.

Які наслідки мати ме така зміна тарифу для податників, покажемо на отсім прикладі: Дідич з Бергомету, що не має, здає ся, поля в І-ій або ІІ-ій класі, не буде мати в податках від поля жадної знижки, але від тих своїх 100 моргів ліса, що зачислені до ІІІ-ої кл., буде мусів платити тепер 7 зр. 94½ кр., мігтим коли доси платив лише 5 зр. 67½ кр., т. зв. о 2 зр. 27 кр. більше. Гундулови Бергометському, що має 10 моргів поля в ІІ-ій кл. і платив доси за них 7 зр. і 4 кр., прийде тепер платити за се 6 зр. 81 кр., отже о 23 кр. менше. Газди-ж з долини Черемши будуть платити більше-менше такий самий податок, як і доси, бо що *знижено* в двох перших класах на *рілі*, се *підвищено* на *сіножатях*.

Оттак ми старали ся тут докладно показати, на яку зміну тепер заносить ся в виміренню податку ґрунтового. Докладніше обрахувати той річ тепер годі, бо комісія краєва не оголосила ще подрібного нового розділу податків на усі громади, а без того саме оголошене змінені тарифи для інтересованих податників се кіт в мішку.

З моєї подорожки до Сучави.

Написав

Мужик.

Я ще дитиною був, а добре пам'яю, як моя покійна бабуся, дай їй Боже царство небесне, прийшли були раз з відпусту з Сучави та з плачем кажуть: „Богу дякувати, що я вас, діти, ще вбачу, а то я гадала, що з тих далесних сьвітів і ворон баста мої до вас не занесє.“ Сі їх слова глибоко застрягли мені в пам'яті, і мене все кортіло піти хоть раз коли в ті „далесні сьвіти“, як моя бабуся казала. Що-ж, я й у війську вислужив і аж поза Львовом бував, а Сучави таки не довелося бачити.

Від нас ідуть люди одні пішки, а одні їдуть і на коні на відпуст до Сучави. Пішки я не міг відважити ся йти, бо далеко, а на коні якось мені здасть ся, що не годить ся їхати на відпуст. Так гадав я, що вже ніколи не буду в Сучаві, та мій кум Олександр своїми милими словами мене підійшов, що я иначе став гадати. Як став, як став: „А ходіть, куме, а сик, а так, чи колийов, чи пішки, то все одно, коби лиш добра гадка до Бога.“ Тай стара моя ему басує, впе-леєналась: „Ідмо та ідмо!“ Ну, ідмо! Але коли їхати? В сьвято на самого Івана Сучавського або на Івана Довгого не радили нам деякі їхати: кажуть, що тогди дуже глітво тай жандарми дуже бють людей, щоби не піхали ся. Лучше, кажуть, їхати в будь-яку неділю, там що

неділі наче відпуст. Най буде й так! Лето було; поїхати можна.

Мій кум має одну конину і я маю одну конину: ми сплягли ся тай одної п'ятини вибрали ся з нашими жінками в дорогу, щоби бути в неділю рано в Сучаві.

Ідмо. Дошки вже візканяють, нехлі, у нас нема, дорогою здіймає ся курава від порохів, що тяжко дихати; порох межи зубами хрупоєть. Кукурушки, білі кукурушки пригнути дошки. Сонце наче в якийсь там Сатарі пече, а вони поскручували свої листочки та вижидають небесної роси. Але в Бога надія, що такі кукурушки будуть; хоть не такі як другими роками, а все таки будуть. Землячя наша добра, і без дошки родить. Коби лиш Бог в руки виїє, а буде й борщик, буде каша й кулеша.

Минули ми наш готар, минули одно село, друге, третє та приїхали в ту околицю над Прутом, де сего літа град людям на поля хліб знищив. Аж сум збирав дивити ся по полях. Кукурушки на ниві наче ціном звалені до землі; зломані, збиті, що й одного бізечка цілого нема. Лиш донеди сторчить на ниві пів бізла з обдертим від граду шухльочком. На одній такій ниві виділи ми стару жінку, що збирала в мішок шухльки, які ще остали ся.

— Що, тітко, — кажу, — мала буде кулеша, не допустив Бог жовті збирати!? — Она втерла сльози та лиш сказала: „Тай з сего лиш четвертина наша.“ — Я хотів єї ще щось сказати, але курава пороку від якоїсь переїздаю-

чої карети покрила нас і заслонила перед нами на хвилю той сумний вид.

Над вечір приїхали ми до села вже таки під самими Чернівцями. Тут упросили ся ми в одного бідного господаря на ніч; до богачів не йшли, бо богач звичайно не має місця, щоби подорожний переночував. Бідний, кажу, бо був сторожем коло громадського поля, ще й шестеро дітей мав, а приймив нас радо; ще й вечеряти просив, але ми подякували.

Тут від сего чоловіка довідав ся я, що люди в селах понад Прутом лучше про себе дбають, як в наших околицях. Они пізнали лучше, хто їх веде правою дорогою, а хто манівцями. Я чую ся до нині-то просьвічених мужиків, бо вмю читати й писати, був і філером при війську, а єї неписьменний чоловік, що я в него ночував, такий чесний, такий розумний, що неоднго нашим людям прояснило би ся, коли би єго бесіди послухали. Балакало ся тоді не про одно, та прийшла бесіда і на наш руский нарід.

— Як гадаєте, — питаю — кого вважають тут у вас люди за приятелів наших руских мужиків, Кунчанка і єго співників, чи червоцких Русинів-народовців?

— Я — каже — не письменний як ви, але я маю сина-школяра, що мені читає газети, та я й до нашої читальні ходжу, тай там де-що чую. Кунчанко вміє дуже файно по мужицки говорити, але він пише мужицкими словами, а московськими гадками. Наслухав ся я — каже — казаня з єго газет. Все лиш одно, або перехва-

Але розглянувши ся в цілості в змі-
нених і незмінених тарифах, мусимо при-
знати, що після нового катастру ґрунтового
тягар податковий буде більше спра-
ведливо розложений ніж доси, хоть зара-
зом треба сказати, що ще далеко ему, то-
му катастрови, до того, аби зовсім був
справедливий. Правда, тарифи для рілі
знижено, особливо в Кіцманьскім, Черно-
вецькім і Сучавськім повіті, і се справедли-
во, а тарифи для лісів підвищено в Кім-
полунськім, а также в лісних сторонах
Радовецького, Сторожинецького, Сучавського
і Вижицького повіту, але то підвишене та-
ке мале, що зовсім не відповідає теперішньому
стану лісової індустрії; тарифи для лісів
ще не є справедливі. Підвищено ще так-
же тарифи для сіножатий, особливо в Кім-
полунськім і Радовецькім повіті, і се также
справедливо. Але коли зіставимо до купи
і порівнаємо з собою н. пр. отсі тарифи для

	I кл.	II кл.	III кл.
огородин	в Кімполунськім 3-50 зр.	2-60 зр.	1-30 зр.
сіножа- тий	в Кімполунськім 4-— " 2-50 "	2-40 "	1-50 "
толик	в Радовецькім 2-3-60 "	2-40 "	1-— "
	в Черновецькім 5-25 "	3-80 "	2-30 "
	в Кіцманьськім 4-50 "	2-30 "	1-50 "

то по перше зовсім неоправданою і проте
несправедливою видає ся нам за низька
тарифа для огородин в Кімполунськім і Ра-
довецькім (II-м дистрикті) в порівнянню з та-
рифом для сіножатий там же; по друге
зовсім неоправданою і проте ще більше не-
справедливою видає ся нам за висока тарифа
для толик в Черновецькім і Кіцманьськім повіті
в порівнянню з тарифом для огородин і сі-
ножатий в Кімполунськім і Радовецькім II-м
дистрикті. Хто годен таке оправдати, щоб
з одного морга толоки був більший дохід,
як з одного морга огородин або сіножати?
Я знаю, скажуть нам, що толоки в Чер-
новецькім повіті такі, що тільки ори тай
сїй, а збереш з них тільки, що з поля, але
се-ж кождий знає, що толик майже ніде
не орють і не засївають, що дїйсноґо
доходу з них дуже мало або і жадного

нема, а з сіножати, з огородин все таки є
дохід.

Але ще одна важнійша хиба — про
менші ми тут не спомінаємо, ми радї-б
були, щоб з нашого катастру ґрунтового
счезли тепер бодай більші хиби — одна
разяча хиба, котрої комісія краєва не по-
правила, се тога, що тарифи для полонин
липають ся так само низькі, як були дав-
нійше. Та-ж се загально знана річ, що вла-
стители полонин ні орють, ні сїють, ані на-
віть не збирають, а грошки таки дуплять
і то добрі грошки, далеко більші, ніж
громади наші беруть від толик! А прецінь
поширено для полонин давні тарифи в

	I кл.	II кл.	III кл.	IV кл.
Кімполунськім	85 кр.	55 кр.	25 кр.	8 кр.
Радовецькім 2.	1-40 зр.	55 "	30 "	8 "
Вижицькім 3.	1 — "	50 "	20 "	6 "

Чи се справедливо? Жадати отже тре-
ба-б, щоб комісія краєва і тоті разячі хи-
би в нашім катастрі ґрунтовім поправила.

Вже по тих змінених тарифах, по зни-
жених для рілі в рілних повітах, по під-
вищених для лісів і сіножатий в підгір-
ських і гірських повітах можуть наші рускі
громади бачити, що не на дармо писали
вони подання до краєвої комісії, що їх труд
не був даремний, бо такі знижено тарифи
для рілі і се їм вийде на пожиток. Най-
більше, як знаємо, упоминали ся о свої
книди громади Кіцманьського і Заставнець-
кого повіту, і найбільший буде мати той по-
віт з того пожиток. Але не треба і тепер
мовчати, щоб не гадали, що ми на все го-
димо ся. Треба ще і тепер жадати:

1) аби тарифи для лісів ще більше під-
вищено, бо господарка лісова тепер дуже
розвинула ся, а маючи в їїм краю для
себе залізницю, тепер дуже посплатна і не-
лікі дає користі;

2) аби так само підвищено тарифи
для огородин в Кімполунськім повіті і в Ра-
довецькім (II-м) дистрикті, бо се несправед-
ливо, щоб там тарифи від сіножатий були
вищі ніж від огородин;

3) аби также підвищено тарифи від
полонин, бо вони в порівнянню з толоками
за низько отаксовані;

4) аби знижено тарифи для толик осо-
бливо в Черновецькім і Кіцманьськім повіті
— і в Радовецькім I-м дистрикті, бо а них
в жаден спосіб не може бути такого дохо-
ду, як з сіножатий і огородин в Кімполун-
ськім повіті.

Ще час упінути ся о своє право.
Против оголошених краєвою комісією та-
риф має кожда громада, т. зн. рада гро-
мадська право до 6 неділь, т. зн. до 21-
го н. с. грудня внести на письмі до кра-
євої комісії свої жадання, що кожда з них
до того має сказати. Нехай же свого пра-
ва не зрікають ся, нехай подають письмо,
а так як перше послухавши нас зробили
добре і се їм вийшло на пожиток, так і
тепер пошкодити се їм не пошкодить, але
помогти може.

Тепер чей кождий пізнає, що не на-
даром екликували ми ніча, не надаром на-
вчали людей про катастер, а з того полек-
ша для наших хліборобів. Коли-б ми були
того не робили, коли-б знов громади не бу-
ли послухали нашої ради, то можемо бути
певні, що було-б лишило ся в катастрі все
по давньому, а так від рілі податок так
буде менший. І тепер не надаром пізна-
ємо ся до наших громад, бо надїємо ся,
що як нас послухають, знов таки собі до-
бре зроблять. А ми найбільше будем тіши-
ти ся, коли побачимо, що нашім наро-
ди рада наша вийшла на добре, що ему в
податках стало хоть трохи легше. Ніколи
не пошкодить о своє упінути ся, а як
бачимо, се навіть помагає.

Наших людей інтелігентних по селах
просимо розяснити сю справу докладно на-
шим сілчанам і дати їм пораду.

Др. Смоль-Стоцький.

лює Росію та москалів і притім себе, або визнає,
щоби тримати ся старого писма. А от ся газе-
та (тут він показав на „Буковину“, що лежала
на столі) — она убиває ся за правдою. Відки
знав би мужик н. пр. о катастрі, як би не она?
А то все нам пише наш посол Стоцький: нам
бідним мужикам отворяє очі, щоби знали як і
кому нашу кривду сказати і як за правду упо-
минати ся. Сей добрий пан разом з паном по-
слом Пігуляком заложили — каже — в нашім
селі читальню, они уряджували й віча, а надвох
таких вічах — каже — був і я. Говорили тіль-
ко о добрі руского народу на Буковині. Ну —
каже — треба нам ще більше казати, хто при-
ятель наших руских мужиків?

Гай, гай! думаю собі, чому то всі так не
думають та так не роблять, як сей неписьмен-
ний, але просвічений чоловік? І я був на вічу
в Заставні, і я чув, як там сї пани послы гово-
рили. А говорили-ж они, говорили! так шви-
ро, так до серця, щоби і мертвий камінь їх сло-
ва могли зворушити. Всі були переконані, навіть
і вороги наші, котрі там були, що сї пани най-
більші приятели нашого бідного руского народу,
хоч дехто, скоро прийшов з віча у село, до біль-
ших дїв дав ся инакше переконати.

— Панотець — кажу другої днини по ві-
чу — ви були вчора в Заставні?

— Ні, або що?

— Та там було народне віче.

— Я на уїїтєві віча не ходжу.

— Ні, панотець, то було руске віче.

— Яке оно руске, як там уїїтєві перед ве-
ли, якийсь Стоцький, якийсь Пігуляк і хто знає
ще хто... Они бунтівники, они бунтували нарід!

— Де-ж они бунтували? — кажу — они
казали правду! — І починаю нанотіненн впо-
дати, що на вічу говорило ся.

— Се они таку правду говорили? — сери-
нули нанотінь лївно. — За таку правду їм що
нише належало би ся, а не подїва! — Тут пан-
отець аж запїнив ся з лївості. — Їм до катастру
— каже — зсї, їм до церкви засї, їм до кон-
цисторії засї! Они бунтівники! приїхали бун-
тувати!

— І не були на вічу — кажу — і таке
говорите: коби-сте були і ви прийшли та по-
слухали, тоби-сте инакше говорили.

— Що мужик знає! — крикнули ще раз
нанотінь тай цїпили.

Може оно так і є, як він каже — зачали
межи собою гаморити люди, що также чули бо-
сїду нанотіця.

— Але се неправда! — кажу. — Там не
лиш я був, а було кілька й від нас, а прецінь
там ніхто не чув хоть би одиєське слово за
уїїю. То добрі люди, що нас на вічу научали.

— Може — кажуть люди.

От таке то, замість щоби панотець своїх
парохіян добру научили, а они їх баламутять.
Але я знаю, куда стежка в горах, я знаю чому
панотець панів Стоцького і Пігуляка так дуже
ненавидять. По наших селах мало не всі пан-
отї Волохи або признають ся до Волохів, і їм

то не в смак, що сї пани впоминають ся о ру-
ську мову в концисторії та в церквах на руских
селах. А що то они вже не гїївають ся на сїх
наших руских послы, що они нам мужикам си-
зали ріжницю межи податками полонин і ру-
ських повітів, ну!...

Але-ж бо і деякі рускі сїлчанники не
люблять сїх панів. А знаєте за що? бо ті па-
ни запровадили в школах фонетичку, а фонетичку
— по їх думі — дорога до польського абет-
диз, а потім до уїїї. Я хоть мужик, а таке сїх
панотіям скажу: Як можна спирати коня з во-
лом? Що нас фонетичка разом з вірою? Ажко
чую, самі нанотіні викликули кілька давних букв:
єся, нєся, єтїта — і як там з них кожда так
потанго вилизала ся! Они віддї самі добре не
знають, чого хотять. От дучше було би, аби всі
рускі нанотіні — як вже й тепер кілька є —
стали разом з тими черновецькими Русинами, из
котрих они задурно кричать, дбати о добро ру-
ского народу, а тогди самі похвалили би їх: а
так що! одні тїгнуть в одні, а другі в другий
бік. Але я певний, що оно так в короткім часі
й буде; ми погодимо ся, а наші вороги, як по-
бачать нашу силу, дадуть нам спокій.

Добре то зїїти ся та поговорити з розум-
ним чоловіком, невідно від него довідати ся та
научити ся. Побалакали ми собі з нашим сїлчаном,
аж нам на душі легше зробило ся.

(Даліше буде)

НОВИНИ.

Чернівці, дня 25-го листопада 1896.

Двадцять нових округів санітарних в Галичині. Галицький виділ краєвий предложив союмови внесення в справі уповажнення виділу до утворення в 1897 р. двадцяти нових округів санітарних, а передовсім вісімнадцяти, з яких сім припаде би на повіті західної Галичини. Ті західно-галицькі округи санітарні були-би: в золочівському повіті в Гогогорах, в староміському в Топільниці, в стрийському в Тухольці, в надвірнянському в Надвірній, в перемишлянському в Дунаєві, в березанському в Косовій, в городецькому в Дубровиці і в мостиському в Мостисках.

Товариство лікарів на Буковині відбуде в п'ятницю о 7-й год. вечером повне засідання.

«Ще-с не воскрес, і уже брешеш як пес.» Під таким делікатним написом помістила „Gazeta Bucovinei“ нотатку на нашу „новинку“ з ч. 243 с. р. про гр. пр. консисторію, в котрій ми висказали надію, що чейже при обсажденню опорожнених тепер двох посад совітників консисторських зробить ся, „перелом в 15-літній практиці, після котрої консисторськими совітниками можуть стати лише найгірші гонителі Русинів.“ „G. B.“ перекручує новинний наш висказ і твердить, наче-б ми сказали, що „доси завжди всі висні церковні місця займали Волохи, а Русинів не уважалиювано, хоч ми мали мужів відповідних і гідних до високих становищ.“ Із сего перекручення видно, кому належить ся повисше делікатне мотто „G. B.“; бо-ж усім відомо, що достоїнники прав. церкви іменовані за послідних 15 літ, як Андрієвич-Могар, Калиновський Calinescu, Бежан-Бежан, Прокопович, Чунтулак і т. п. то самі колишні Русини, що відцурали ся свого руского роду і імени, а взагалю шовіністи румунізаторські і найгірші гонителі Русинів. — Та „G. B.“ не доста сего перекручення, бо додає ще, що колишні достоїнники прав. церкви як Влахович, Сухопан, Гакман, Продан, Луческул, Прокопович, Коморощан і т. д. „слайвізували прав. церкв., а з нею — парід волохський від одної границі краю аж до другої.“ Кождий, хто не має „претенсії“ до румунізації і не фабрикує „історію“, як румунізатори, знає, що се твердження „G. B.“ заслугоє знов яко відповідь наведений на вступі делікатний вірш „G. B.“, бо прав. Русини бажали-б із щирого серця, аби всі достоїнники прав. церкви мали хоч частину того почуття справедливости супроти Русинів, як вичислені в горі „слайвізатори“, мали супроти Волохів, котрим н. пр. „рутенізатор“ Гакман вивідав волохску викладову мову в духовній семінарії, піддержував літературні новаторства Пумнула, покликав на радників консисторських такого Андрієвича і Цуркановича і т. д. Що-ж зробив він і всі прочі „рутенізатори“ для Русинів крім того, що не допускали до насильної румунізації, яка завелась під Морарем? Але то-ж бо то й є, що після „G. B.“ той русчить Буковину, хто єї не романізує. — На остаток ще слово про „здібність“ і „гідність“ кандидатів-Русинів до місць консисторських, про що „G. B.“ не хоче тратити слів. В тім ділі вкажемо куконій-румунізаторії тільки на єї кандидатів, як Прокоповича єї tutti quanti, з котрими, коли хоче, можемо сьміло перепроводити докладне порівнянє наших руских; та сего мабуть не захочеш і „G. B.“...

Загальні збори тов. „Руска Бесіда“ в Перемишлі відбудуть ся дня 2-го грудня с. р. о 12-й год. в полудне, а в разі браку компьюту о 6-й год. вечером.

Підвисшенє платні урядників. В неділю скликав бар. Хлюменський на бажанє гр. Баденіого конференцію презесів поодиноких клубів парламентарних для обговорення справи підвисшенія платні урядників. Справа та, як звістно, поставлена на порядку деннім засідання палати послів у вівторок. Президент міністрів гр. Бадені висказав в імени правительства бажанє, щоби в проектї закона змінено речиненє, в котрім сей закон має вийти в жите. (Комісія бюджетова ухвалила була, що з днем 1-го липня 1897 р.

має настати підвисшенє платні). Зміна та — говорив гр. Бадені — потрібна для добра самого закона і речиненє треба змінити, бо нема потрібних фондів на покритє нових видатків, а тим самим і закон не міг би вийти в жите.

Презеси клубів висказали свої погляди, будьто притакуючи пропозиції правительства, будьто противлячи ся єї, але вкінці не запала ніяка ухвала. Клуб Гогенварта і коло польске згодили ся на внесенє правительства, щоби закон о регуляції платні урядників вийшов в жите з днем оголошенія, а правительству полишає ся до волі, коли означить час оголошенія закона. В імени лівниці заивив пос. Бер, що обстає при речиниці 1-го липня 1897 р. Молодочехи поставили посереднє внесенє, щоби речиненє був установлений окремим спеціальним законом.

Регуляція Дністра. В 1876 р. поручив галицький сойм своєму краєвому виділові виробити проект регуляції горішнього Дністра і єго притоків. Доси була майже що року регуляція Дністра предметом соймових нарад, але не можна було довести справу до ладу, бо по перше галицький краєвий виділ не мав спочатку фахового гидротехнічного бюро, а по друге знатоки не могли згодити ся що-до засад і розмірів регуляції. Вироблений галицьким кр. виділом технічний проект предложено намістництву, а відтак знов міністерству до потвердження. Міністерство вислало в жовтні інженера на місце і можна надіятися, що проект буде небавом потверджений. Після того проекту має ся в бюджет на 1897 р. вставити суму 20.000 зр. яко першу рату загальних коштів регуляції, обчислених на 4.600.000 зр., котру то суму покриє ся 40% з державного фонду для забудовань водних, 20% з державного меліоративного фонду, а 40% з краєвого фонду. Регуляція має бути переведена в протязу 20 літ. З регуляцією Дністра є сполучений канал між тою рікою а Сяном.

Біда з мундуриками. Якого лиха наробило для середнього шкільництва в Галичині обовязкове умундування дітей, се підносили рускі послы вже вераз, ставляли навіть відповідні внесення, щоби умундування хоч не було примусовим; а руска преса обговорювала сь справу всесторонньо, та на дармо. Ані сойм, ані галицька краєва шкільна рада не дала ся переконати, що таким способом унеможливиє ся бідням дітям ходженє до школи. Аж коли прийшло практичне переведенє того зарядження, показали ся великі труднощі. А тепер вже такі молоді діти терплять від того умундування. Іменно панючки дуже легенькі і глибокі ледво на 5 сантиметрів. Коли-ж дитина їде зрача до школи, а мороз добре притисне, то дитині дуже зимно не лише в уха, але таки в цілу голову. Прейнь навіть у війську заведено тепліші шапки і то такі, що в потреби можна їх натягнути на уха. Що-ж роблять діти? Они стягають з себе плащик і ховають в него голову, не розважаючи, що тим способом простуджують собі груди. З того вийшли вже у багатьох школах слабобіда, а родичі не мають способу, як би зарадити сему лиху. Навіть польска преса вже звертає ся в сій справі до галицької кр. ради шкільної, але чи оно що допоможе?...

Селянський розрух повстав сими днями в Кремидові, станіславівського повіту. Жандарм хотів арештувати одну селянку за те, що она збирала в лісі дрова, не маючи на те лізволена. Однак селяни напали на жандарма, відобрали єму оружє і увільнили селянку. Станіславівске староство вислало до Кремидова комісаря і трех жандармів.

Дрібні гроші по 10 і 5 крайдарів виходять з днем 31-го грудня с. р. з публичного курсу. В 1897 і 1898 рр. будуть їх приймати ще лише державні каси і уряди. З новим роком 1899 втраять ті гроші всяку вартість.

Неретельний листонос. В понеділок ставав перед черновешким судом присяжних грошевий листонос Павло Онуфрійчук. Єго обжадувала прокуратура, що він сироневірів два грошеві листи на адресу дирекції парового млина Шльосмана в сумі 710 зр. і 509-65 зр. Окрім того підписав Онуфрійчук на кілька переказах грошевих імена адресатів, а гроші сироневірів. При арештуванню найдено в Онуфрійчука 284-40 зр., котрі він — як каже — заощадив собі. Перед трибу-

налом він казав, що грошеві листи на адресу дирекції парового млина Шльосмана він згубив; а що-до поменших грошевих переказів, то Онуфрійчук каже, що на почті він діставав лише перекази, а партиям давав гроші з власних грошей, опісля-ж почтова каса звертала єму ті гроші. Суд засудив Онуфрійчука на 18 місяців тяжкої вазниці.

Кілько жидів є в Австрії? Після статистики центральної комісії живе в Австрії 1.141.615 жидів. З того припадає на Долішню Австрію 128.785, Горішню Австрію 1078, Сальногород 157, Стирию 1979, Каринтию 164, Крайну 89, Побережє 5.268, Тироль 737, Чехію 94.042, Мораву 45.717, Шлезк 10.042, Галиччю 770. 468, Буковину 82.717, а на Дальмацію 329 жидів. На 1000 мешканців виходить 47 жидів. Число жидів в Сольногороді рік-річно подвоює ся, а в Тиролю потроює ся. Відень н. пр. має 1000 адвокатів, а з них ледви 200 є християни. На Буковині маємо їх досить і то особливо в північній частині краю. Не пошкодило би нікому, як би було їх менше.

З черновецького театру. Сьогодні представляють в третє „Тата Тото“; в четвер відіграють перший раз в єім сезоні „Ріголето“ під управою дир. Льового, в п'ятницю „Атенку“, в неділю попелудни „Troubadour-a“, а вечером „Подорож до Африки.“

Жертва бісмарківської політики. Тепер приїхав до Парижа граф Сідней Оддан, претендент до ірландської корони і проводир ірландської національної ліги. Він просидів в одній берлінській тюрмі 8 1/2 літ задля політичних намірів князя Бісмарка. Девять літ тому видали на жаданє німецької амбасади в Парижі женевські власти гр. Оддана пруским властям, котрі єго посуджували о тайні зносини з французьким генералом Буліже і о інтриги, аби викликати француско-німецьку війну. Сідней хоче тепер розпочати процес против німецької амбасади за арештованє і понесені шкоди. Замітно ще й се, що гр. Сідней Оддан був воєнним учителем теперішнього німецького цесаря Вільгельма II.

Все навиворіт. Богато є таких звичаїв, де Араби і Турки ажраз противно роблять від того, що ми. Они обстригають цілком при тілі голову, а бороди зовсім ні, ми противно. У нас знати шанку перед кимсь — се значить честь віддати, а у них се знак зневаги. Входячи до мошеї (божниці), щоби Богу честь віддати, они не знимають накриви голови, а роззувають ся, а ми ажраз противно. Они всьдають на кони з правого, ми з лівого боку. При столі віддають честь гостям набираючи собі першим страви; ми собі берем на посід. Коли нас хто ситає, чи здорова жінка, то се уважаєм за чєстність і уважливість, у орієнталів се зневага. Іх жалобний стрій білий, наш чорний. У всьхідних народів носять мужчини широкі спідничі, а жінки штани. Ми мием руки, саджаючи їх в воду; они зиваючи руки водою.

Правдоподібність вийти заміж для панни. На те певуче питанє відповів один французький статистик в такий спосіб: Від 14 до 20 року жити може вийти заміж на сто дівчат 14-5, від 20 до 25 підносить ся се число до 52%, від 25 до 30 спадає на 18%, а від 30 до 35-го року жити на 15-5%. Від того часу стає ся неправдоподібність вийти заміж ще більша. Від 35 до 40 року жити остаєженццанам ще лише 3 3/4% надії дістати жіночий чиник, від 40 до 45 лише 2-5%, від 45 до 50 тільки 5/8%, а потім — потім вже кінчить ся не лише правдоподібність, але і ціла приємність сєї історії.

Померли в Чернівцях Оттилія Діч в 32-ім році життя; — у Львові др. Тадей Стерняль, польський літерат і урядник львівської університетської бібліотеки, в 28-ім році життя.

Телеграми „Буковини“.

З дня 25-го листопада 1896 року.

Будапешт. Цесар приїхав сюди сьогодні зрано о 5-й год. 40 минут.

Відень. Вчора виїхав сербський король Александр до Риму.

Відень. У вчорашнім пірі, який відбувся в честь російського великого князя Николая Николаевича в російській амбасаді, взяли між иншими участь архикняжна пара Отто і австро-угорський амбасадор в Петербурзі ки. Ліхтенштайн.

Відень. Галицький маршалок краєвий гр. Станіслав Бадені приїхав сюди сьогодні зранку.

Відень. Урядова Wiener Ztg. оголошує: Міністер шкільництва затвердив вибір професора черновецького університету д-ра Рошман-Гербура на члена-кореспондента центральної комісії етатистичної.

Рада державна.

Відень. (Засідання 24-го с. м.) Пос. Менгер і тов. інтерпелювали президента міністрів в справі промови старости з Фельдкірх гр. Шафгофого, котрий на зборах католицького товариства учительського сказав, що правительством відноситься до змагань того товариства прихильно. Пос. Пергелт і тов. поставили в сій справі пильне внесення. Президент міністрів гр. Бадені заявив, що не має ще відомості, чи згаданий староста мав таку промову, як інтерпелюанти кажуть. Однак коли так, то бесідник не може згодитися на таке поступоване політичних урядників і зарядить, щоби на будуче таке не лучалося. — Палата перейшла до наряду над проектом управління плати урядникам. Пос. Діпаулі вніс, щоби перервати наряду і щоби правительством внесло новий проект з узагальненням чотирох найнижчих класів рангі, а заразом постаралося о належне покриття. Пос. Промбер і Ферянчик вступалися за теперішнім проектом. Міністер фінансів Біліньський підніс лише положення урядників і прихильність правительста до них. Однак в 1897 р. нема покриття для тих великих видатків і тому міністер спротивляється ухваленню бюджетовою комісією речинцеви для 1-го липня 1897 р., яко дня важности того закону. Може з новим роком 1898 найде ся покриття. — Промовляли ще пос. Промбер, Шлезінгер, Ферянчик, Бавер, Люрбер, Штайнер і Вол. Демель. Офіція закінчено наряду і вибрано генеральним бесідником „за“ Пентака, а „проти“ Браорада. Ліберали Пергелт і тов. відтягнули своє пильне внесення, бо задоволені з заявлень гр. Баденіого, а обговорять цілу справу підчас бюджетової розправи.

Відень. Підчас вчорашнього засідання ради громадської вище ліберал. Бруннер виступив з недовірою для бурмістра. Прийшло до страшної галабурди

між лібералами а антисемітами. Ліберали всім забрали ся з салі.

Відень. Адміністративний трибунал зніс на зажалене Капраліка з Чернівців его оподатковане за векселеві гешефти, бо оподатковане наступило на підставі оречення мужів довірія; а закон приписує, що в справі оподаткування міродайний уряд промисловий.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торго вельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним припнанем

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набути найновіших машин, писем і инших знарядів значно побільшило ся і тому свій злочаль перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці мейсової ч. 11*.

Заразом приступив догодити факсовець, пан Еміль Канюк яко співник его переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о —

з виправленим персоналом всі факсові роботи, як опрацювання книжок, роботи газетерий, друку на етикетках до віниць, окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просямо о заставі замовлення

а поважанням

8—10

Кобжинський і Канюк.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу.

владжена д-ром Гр. Велічком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів
— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

а днём 1-го липня с. р. і буду дальше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу ухвалити, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатимуся задовольнити шановних гостей добірини товарів найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті навізів і пишуть

а поважанням

Стефан Гаїна.

Приватна клініка хірургічна

(Приватна лічниця операційна)

Д-РА СТ. КВЯТКОВСКОГО

емерит. оператора ч. к. хірург, клініки університетської
Білорито-Гусенкограда у Відні

знаходить ся

в Чернівцях, *улиця Менгера ч. 25.*

В справі прийняття хорих і инших інтересів треба удавати ся до управителя приватної клініки д-ра Квятковського в Чернівцях, *улиця ратушова (дів Шенк-єра.)* (63—100)

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при *улиці Петровича ч. 2.*

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німечкій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейського годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Бразова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	637	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Бразова і Відня	347	941 1029 528
З Бухарешту, Яс, Сучави, Галаці	329	912	1000	528	До Галаці, Сучави, Яс, Бухарешту	1203	717 1048 616
З Новоселиці, Садагури			1113	950	До Садагури, Новоселиці		430 611

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різниця ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізниці є 12 год., то на львівському годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькому 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїєланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Домашні справи.

В числі 94-ім *Gazety polskiej* з неді-
лі вчитали ми інформації, що ближше об-
ходять нашу газету. Кілька днів вижидали
ми нарочно, щоб ці інформації перепеча-
тали інші часописи польські і рускі та
подали свої уваги, з котрих би можна було
зміркувати, яке хто має бажання. Оскільки
знаємо, до нинішнього дня повторило сю
вістку лише *Діло*, не додавши від себе
нічого замітного, і газета *Герника Чона*
Buk. Rundschau, з котрою ніхто не чи-
снить ся. Так отже вже з того може *Gaz.*
pol. бачити, що якимсь не хочуть люди ві-
рити її інформаціям, бо і справді, вони
безпідставні і видумані. *Gaz. pol.* подала
іменно таку вістку, що в виду основи
Католицького руско-народного Союзу у
Львові

„сходиться на другий план дотеперішня фрак-
ція п. Барвіньського, репрезентована червоно-
вою *Буковиною*. Ця фракція — як довідуємо са-
ме в Галичині потонути в Католицьким руско-
народним Союзі. Через те саме *Буковина* стала
би лише півурядовим органом буковинської Русі
і перемінилася би са наново на тиждень. Ці
зміни заповідають на новий рік. Нова організа-
ція руска (Католицький Союз в Галичині) під но-
вим протекторатом єпископату без сумніву зро-
бить рішучий вплив на спокійніший і більше
одноставний хід акції виборчої до ради держав-
ної в руских повітах.“

Хибні ті інформації *Gazety polskiej*
раз в тім, що в Галичині „фракція“ п.
Барвіньського не потоне в якійсь організації,
неподібній програмою до дотеперішніх
поступків партії Барвіньського, бо ніхто
інший, лише та сама партія зорганізу-
вала ся тепер в Союз, значить не потопас,
а протівно вилазить на верх в докладно
означеній формі. І хибні ті інформації
Gaz. pol. також в тім, що „через те саме“
(т. є. через повстання львівського Союзу)
„Буковина“ має з новим роком почати ви-
ходити лише раз на тиждень; бо правдою
єсть, що „Буковина“ як виходить тепер щодня
крім неділей і свят, так само буде
виходити і в 1897-ім році.

Коли „Буковина“ торік стала ви-
ходити чотири рази в тиждень, галицькі газе-
ти рускі прийняли се великим здивуванням.
„Діло“ мало ознайомлене з буковинськи-
ми відносинами, не розуміло, по що має ся
видавати частіше „Буковину“, болю ся
конкуренції і кишло собі, що наша газета
мусить змінити наголовок і назвати ся до-
конче „народною“, бо — мовляв — у нас
вже така натура, що се слово любимо...
Тимчасом „Буковина“ остала ся „Букови-
ною“ до Львова — як чутка ходила —
не переносила ся — і вже з того самого
видко було, що передовсім має служити

буковинським Русинам. Коли-ж комітет,
що видавав нашу газету, рішив не брати
собі прикладу з декотрих галицьких руских
газет, що про справи Русинів поза грани-
цями Галичини мовчать так само, як и пр.
про польські заграничні справи, а старав
ся по-зможі познакомити читателів „Буко-
вини“ з життям Русинів в Галичині і на
Україні, то опозиційні рускі часописи при-
няли і її наші похвальні старання кпинями,
дотепкуючи собі словами: „орган Руси-
України.“ Тимчасом кожний розумний чо-
ловік мусить уважати подібні старання
оправданими і користними і заразом му-
сить бачити, що всі Русини мають багато
спільних справ, котрими всі повинні інте-
ресувати ся; а спеціально австрійські Ру-
сини в Галичині і на Буковині мають тих
спільних справ ще більше і мусять їх
знати. Відносини наші до держави, до По-
ляків і Волохів, до москвофілів, економічні
і просвітні змагання в австрійській Русі
— ці справи обходять так само галицького
як і буковинського Русина і в сих спра-
вах буковинська газета руска не повинна
собі дати відібрати право промавляти,
особливо коли в Галичині добачує ширене
односторонніх і несправедливих поглядів
про них, з чого може вийти шкода і
для буковинських Русинів. Ми глу-
боко пересвідчені, що коли-б редакція
„Діла“ перенесла ся на буковинський те-

З моєї подорожі до Сучави.

Написав

М у ж и н.

(Далше).

Рано подакували ми добрим людям за ніч-
ліг тай поїхали далі битим гостинцем. Я чув,
що колись до Сучави рано відїжджає, взяв від
мого хлопця важки і поганяю сам, щоб не втра-
тити. Коні, хоть від роботи, відпочили, ідуть
скоро. Ми вже минули залізний міст в Чернів-
цях, чуємо: на станції дзвонять! дзень-дзень-дзень,
а потім ще два рази: дзень-дзень!

— Тут деє переква, — каже кум — дзвонять.
— Ні — кажу, се на станції дзвонять, бо
зараз буде колись відїжджати, коби ще хоть не
втрапити.

Я обернув батіг чувавном, та гай-гай, а
конята дрібничуть, що можуть. Вже туй-туй ко-
ло станції, нараз вириває з пірхоху против нас
якась бричка, та грим! своєю осею в нашу
вісь. Ми новилтали як гарбузи з воза, а фір-
ман від брички ще й нагнав ся батогом потя-
гнути. — Як ідеи, мужику! — крикнув тай пі-
гнав далі як шалений. Бідна головко! зачепив
той недолудок бричкою в наш віз і зламав вісь;
що тут робити? А тут вже і поліцей прибіг
та верещить, що не можна з фірою на дорожні
стояти. На щастє якимсь вісь так зломала ся бу-
ла, що її можна було ще звязати. Ми стагнули

козесо, повідчинювали від коний, де яні були
зліпні, посторонні, звязали вісь, затягнули
знов козесо тай вїо! але вже лиш кроком, бо
вісь лиш дхтить.

— Ви на колю, бадю? — питає нас якийсь
в синім убранні нанок, коли ми вже коло ста-
нції стали, — ідть-же чим скорше, бо зараз від-
ходить.

Ми бігом через великі сині туди, де бізети
продають, щоб і собі купити. Та де там...
Заперто! А тут уже й третій раз дзвонять! по-
тім крикнув хтось: фертис, так я при віську,
потім машина фів! тай рушає... Мій кум як не
зірве ся та на здогін за колю. — Чекайте ще
трохи — кричить — бо ми ще не сіли! Але ко-
лія лиш пофурдилала, а пани, що там на станції
були, в сьміх! Задиханий вернув ся мій кум і
почервонів як когут з злости, що не міг синити
колю.

— Що то за погана натура в тих Німців!
— каже. Я прошу, кричу: задержіть ся ще хоть
трохи, але де... він мов оглух, жене...

— Тут — кажу — порадох, куме, не так як
у нас по селах. У нас як зажаже в громадї дїр-
ник, що кождий до того а до того часу має
тільки а тільки купок рини на дорогу навозити,
або щось иньшого в призначений час зробити,
то пи не кваните ся, бо знаєте, що він не один
і не два рази ще вам скаже, щобисьте вашу
повинність зробили. Добре було би, щоб і в
нас такий порадох був: все в призначений час!

Не було тепер иньшої ради, як лиш чека-

ти на другу колю. Кажуть, що аж в ночи їде
другий раз до Сучави; а я в ночи не хочу їха-
ти, таки й бою ся; ніч своє право має. Вже му-
симо, замість в Сучаві, в Чернівцях ночувати,
чей ще в неділю до полудня будемо в церкві на
відпусті.

Ми лишили фіру на підїїню в одній го-
стинниці, а самі пішли розглядати ся по місті.
Знаєте, динька буда робуча; як її переблаци-
ти? Я не привик так дурно валанцати ся. Що
то один день, а він без роботи мені розбм. А
як тоті в місті живуть, що не мають жадної ро-
боти? Тоті великі богачі, та мало не всі пані
та їх доньки: чи они знають в життє смак? За
се я вже і нашого писаря питаю. Він каже, що
безробітні богачі цілими днями лиш по корчмах
та по каварнях пересиджують, там гроші при-
грають, а вечером з цілою родиною по театрах
ходять. А жінки нічого не роблять, лише вбира-
ють ся, та вбирають ся, що динни, або й що
години все в ніче. То їх робота. В місті нази-
вають таку роботу нодою; добра мені се робота:
се розвійгріш, се гріхи!... Таки ми седили кра-
ще жисмо... Що я вже в тім місті не видів, на
що я вже через той весь день не надивив ся!
Там і жінки панські і дівчата якісь не такі, як
у нас на селі. Голова — як голова, ноги — як
ноги. От як в кожній людині, а тіла, вибачте,
такі нема: ні то ладу, ні чюла, в поєсі тонка
наче нитка. А ще є такі, що з тасими дівчата-
ми женять ся. А оно що годно? ані до роботи
аї... от най не кажу.

рен і ту стала видавати свою газету, то інакше не поступала би, як поступають видавці „Буковини.“

Торік і сего року були в Галичині події, котрі тамешні рускі днівники освідчували завжди лиш із свого партійного узкого становища. А щоби почути і противну думку о тих подіях, на те в Галичині не було днівника, котрий би міг о них без церемоній говорити. Тепер же звісна річ, що як рух поміж галицькими Русинами впливає навіть на групування партій на Україні, так — розуміє ся — ще більше мусить він впливати і на буковинських Русинів. Коли-ж сей вплив, відповідно до наших відносин, може нам тут в декотрих справах значно пошкодити, то річ ясна, що часопись буковинських Русинів мусить реагувати, як і реагувала нероз. Тому „Буковина“ мінала ся у галицько-руські справи і буде мішати ся.

Возьмем на се приклад. Не лиш ми, але й радикали пересвідчені, що з москвофілами не треба входити в ніяку спілку, бо они суть великим лихом для нас і в Галичині і на Буковині. Коли-ж ми тут на Буковині з москвофілами сяк-так упорали ся, що з них уже й десятої частини нема того, що колись було, — то в Галичині тимчасом п. Романчук разом з „Дѣлом“ кілька разів підперли москвофілів так, що зараз і наші буковинські кадани стали виставляти голови. Чи-ж може хто сему дивувати ся, що ми передовсім в інтересі буковинських Русинів мусіли зараз противити ся таким поступкам п. Романчука? Очевидна річ, „словесна боротьба“ мусіла з того вийти, та чи за нами, коли боронимо інтересів буковинських Русинів, галицький народовець не добачить ніякої рації? Коли в Галичині, як кажуть, Русинам але, а ми на Буковині маємо обставини такі, що можемо сотворити сильну руску провінцію, то чи годить ся нас ігнорувати і в Гали-

чині вести політику без огляду на нас? Розважте!

А так то було не лиш з москвофілством, але й в багато інших справах, що ми мусіли реагувати на заходи галицьких опозиційних політиків, бо з того передовсім буковинським Русинам виходила шкода.

Погляд на відносини Русинів до Польків, який „Дѣло“ старає ся накинути своїм читателям, не доконче мусить бути найсправедливішим, коли поминувши нас, і радикали розуміють ті відносини інакше. А як они розуміють, розповів се др. Франко у знаній своїй торішній відповіді Романовичеві, котру то статтю ми без застережень повторили в „Буковині“ і з нею згодили ся. Всі наші пояснення руско-польських відносин і перед появою сеї статі і по ній основували ся на тих самих поглядах, які висказав др. Франко. Не сором нам признати ся, що ми може при якихсь спеціальних випадках в розгарі борби перехопили ся і не знаючи при наших майже нерозвинених репортерстві ходу справи, подали часом фальшивий коментар, — але в основі ми держали ся кріпко добре і задалегідь обдуманих поглядів. Коли-ж противні нам газети з нечуваною зарозумілістю до нинішнього дня повтаряють свій погляд, як найвищу мудрість, до ніякої похибки не признають ся, а ще навіть боронять своїх очевидних блудів, нам же не признають в нічім рації, — то ми можемо їх лиш жалувати і очевидно в данім випадку вважати їх шкідливими.

З того виходила і виходить боротьба. Хто йде на ярмарок, той мусить приготувати ся на се, що застане крик. Але чи в тій нашій боротьбі лиш опозиційности у всім мають рацію?

Тепер ті погляди на рускі справи, відмінні від опозиційних, має в Галичині боронити „Руслан“ і Союз. Факт сеї свід-

чить раз о тім, що партія Барвіньського скріпила ся значно, а друге о тім, що до того скріплення і розяснення справ причинив ся найбільше не хто инший, тільки наша газета „Буковина.“ Призбирала ся в Галичині група людей вже така значна, що для неї вже вважають неризиковим видавати новий днівник. Се на всякий случай означає поступ в Галичині, грізний виправді для невраганих елементів в род „Дѣла“ і зго опікунів, що тепер мусять виявити свою краску, але зовсім не грізний для тих, що мають голову на карку і з своєю краскою не кривлять ся. Негатив на верх з тим, чи „Дѣло“ клерикальне чи радикальне! Ми вже знаємо, що ми Русини, і національної програми нам мало. Пора одягати свої партії по європейски!

Але з того виходить ще одно: коли б „Буковина“ була задалегідь призначена лиш для Галичині, то тепер настала се ме пора перенести її до Львова. Коли-ж се не діє ся, а постане новий „Руслан“, то видно з того, що великі галицькі силетні про „Буковину“ були не на місці. Що більше, ми мусимо сконстатувати сеї відрадий факт, що за ті два останні роки буковинська Русь піднесла ся так значно, що без днівника тепер би тим більше не обійшла ся. Число читателів „Буковини“ в нашім краю за ті два роки зросло в трос і далі росте. Маємо і в Галичині споре число своїх прихильників, а при своїй друкарні, котру заложила наша газета, і з котрої тепер доходи з інших робіт обертають ся в часті на видання газети, ми не боїмо ся видавати її далі щоденно. Критична пора для „Буковини“ вже минула. І тим ще тішимо ся, що тепер з подмогою силою будемо могли ужити нашої праці передовсім на користь буковинських Русинів.

Прийшов вечір. Що робити? То не село, на ніч задарма ніхто не хоче прийняти. Хоче жид шість шістьок, аби нас обночув; каже, що й постіль дасть. Почуймо і в жиди! Дали з кумом по три шістьки тай пішли в жидівські подумки. Але гадаєте, що я міг спати? де там! Якесь ворожа мати не давала цілу ніч снукою; мурахи чи що. А ті люди в місті! они ніби вночі сплять? Цілу ніч гамір та гуркотня на дворі. За такий нічліг ще й плати! Ой панство, панство по містах, ви відай ще не знаєте, що то ніч спокійно переспати, хоть би й на сніг під оборогом.

Я вже гадав, що тій ночі не буде кінця, нарешті таки діждав ся. Лиш стало шари́ти в вікнах, а ми вже всі на ногах; всі таку ніч мали, як я. Ми повмивали ся, наповили мому малому, щоби від фіри не відходив та коний доглядав: а самі чим борше на станицю. Ще сонце не зійшло, а ми вже чекаємо на колію. Га, навчило нас вчораше! Коли отворили, щоби купувати білети, то мій кум перший там. Купив для всіх по одному, і ми пустили ся сідати на колію. Але нас не пустили, казали чекати у великій хаті, де новно всякого народу було. За час крикнув хтось, щоби сідати. Кум з кумом схопили ся та в двері, люди за ними, а ми хоть як старали ся їх з очей не пустити, не могли дослідити, де они обок сіли: а їх хаті у моїй тайстрі.

Ми пустили ся й собі за людьми та хотіли до одного отвореного вагона зайти. Але ми лиш у двері, а відти якийсь грубий вусатий пан:

— Що тут шукаєш, мужику? Тут нема таких як ти, тут пани! — Може й бути, що для

панів є особні вагони. Ми відступили ся і сіли в другий вагон, таки зараз коло сего, що з него нас вигнали. Тут були самі жінки. Сіли й ми до них, а самі журимо ся, де кум з кумом; коби хоть не лишили ся!

Задзвонили третій раз. Фертик! Фів! Ідемо. Але мужикови всюди біда.

Не встиг я добре й примістити ся межи бабами, аж ту входять до середини якийсь старший від колії з кліщами в руках та до мене:

— А ти відки тут плав ся? Зараз мені відси! Тут не для тебе місце: се жіноча куна.

— Де — кажу — се же куна? Тут всіх лиш нять бабів, а моя шеста...

Але він не дає собі й говорити, лиш все своє: їди та їди.

Чиста напасть, гей! — думаю, лишай саму жінку, та їди, сам не зизеш ще й куда.

Він став кліщами пробивати білети, а я сказав жінці дещо тай, щоби ще якої чести не дістати, забрав ся потихонько у відхилені двері, що сїй пан лишив був за собою. Сими дверми вийшов я на мостик межи вагонами, там потиснув за клімку у других дверей і вже я у другім вагоні. Але що кажу — в вагоні! тут наче в напівслепих погоях було. Що вже не було! навіть лавки з подушками були. Коби я був за собою ще й свою стару потягнув, думаю собі: она з роду не бувала ще в таких неволях.

В кути на лаві сівши молодий сьвященник або борше семинарист, а коло него — чи вгадали-бисьте хто? — той сам грубий та вусатий пан, що мене з жінкою не хотів сюди пустити. Він завірив ся на мене, увадивши, що мужик

увійшов, но я просив, щоби не гнівав ся, бо не з своєї волі я сюди прийшов, лиш той недобрый пан, що з кліщами, мене сюди післав.

Сьвященник, видно було, був лінший від сего грубияного пана, бо говорить до мене.

— Куди їдете, бадику? — питає.

— До Сучави на відпуст — кажу.

— А, айно, айно! Ваджу, що ви Волох, бо до волоського патрона на відпуст їдете.

— Ні, я не Волох, я Русин.

— Та як, ви уніят, до волоського сьвятого їдете на відпуст?

— Ні, я не уніят, — кажу — бо наш панотець з бородою.

— Ну, видите, що ви Волох, ви пречізь волоської віри.

— Не знаю — кажу — ми кажемо в нашій селі, що ми всі Русини, бо у нас говорять всі лиш по руски, і в школі учать дітий також лиш по руски. Правда, наш панотець не всю службу божу по руски відправляють, але інакше, так, що ми не розуміємо: они кажуть, що то по волоськи, що то айно.

— А видите, що ви таки Волох! — каже панотець.

Більше не говорив до мене, лиш до того пана але я не розумів їх бесіди, відійшов волоски говорив, бо грубияний пан все лиш бурмотів: аша-аша.

Я не хотів показувати ся, що й я щось трохи розумію, та зробив ся таким, як якого не-ме сі пани тримали, простим мужиком. Але я не в тім битий. Він каже, що я тому Волох, бо я

З ради державної.

Відень, дня 24-го с. м.

(Проект закона о підвищенні плати державних урядників. — Бюджет на 1897 р. — Краєві сойми.)

Нині почався загальні розправи над законом о підвищенні плати урядників державних. В розправах взяв участь і міністер фінансів Білінський, а з его промови вийшло взагалі те, що правительством не може скорше думати о підвищенні плати урядників своїх, аж поки не буде на се відповідне, 12-мільйонне покриття. Се покриття хоче правительством пайти в підвищенні оплат естрахних (консумційних) з пива та горівки, а відтак з підвищеного податку біржевого. Однакж позаяк правительством долитаве не може вище згадані податки естрахні на свою руку піднести, а лиш в порозумінню з правительством угорським; позаяк відтак вся та справа стоїть в безпосередній звязи з угодою угорською, а та угода буде переведена аж через будучий парламент і то мабуть в другій половині 1897 р., то хотя правительством не противить ся ухвалі закону о платах урядників, оно не може згодитись на клявузю: „закон сей увійде в жите з днем 1-го липня 1897 р.“ а годить ся на те, щоб було сказано: „закон ввійде в жите по оголошенню.“ Се значить, що правительством тоді аж виконає тепер ухвалений закон, як найде покриття з податків естрахних від пива і горівки та з підвищеного податку біржевого. Урядники державні можуть проте бути певні того, що плата їх буде підвищена аж з початком 1898 року.

До закону о підвищенні плати урядників заняли консерватисти, а побіч них і аграристи (на чолі бар. Дінава) становили зовсім неприхильні. Они виходять з становища, що низші верстви населення австрійського не в силі поносити більших тягарів, а тим менше видержати новий податок (висший) від пива і горівки. Чехи і Німці рівно-ж противні підвищенні податку від пива і раді би весь тягар звалити на горівку, котрої мало уживають. Коротко кажучи, подожене таке, що рада би душа в рай, та гріхи не пускають: раде би правительством помочти урядникам, та біда в тім, що гроша нема, а податники перетяжені.

Комісія бюджетова покінчила майже свої наради так, що з початком сльдуочого тижня бюджет державний увійде на порядок денний повної ради. Оскільки можна догадувати ся, то розправи над бюджетом не покінчать ся в грудні, а потривають ще через січень. Під кінець

грудня будуть скликані сойми краєві для ухвалення провізорій бюджетових, однакж лиш на кілька днів. Під кінець січня будуть сойми продовжати свої наради аж до половини марта, по чім наступлять нові вибори до ради державної.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 26-го листопада 1896.

Іменоване. Радник краєвого суду у Львові Корнило Зубрицький іменований заступником голови мирового суду при закладі забезпечення робітників від випадків для Галичини і Буковини.

„Селянська Рада“ у Львові скликає на день 4-го грудня с. р. повітове віче до великої сали Народного Дому, аби порадити ся в справі недалеких виборів до повітових рад.

Новий залізничний шлях Тернопіль-Копичинці отворено у вівторок торжественно при участі представителів всіх властей державних, автономічних і військових. Міністра залізниць ген. Гуттенберга і галицького намісника ки. Санґушка повитано на тернопільськім двірці. З ними приїхало багато достойників. Всі поїхали до Загорова, де відбував ся в ордината Чарковського-Голієвського пир аж до рана. О 8-й год. зрана наступило отворене шляху. Достойники висідали на кожній станції, де їх витали різні депутати і нарід. В Теревовлі витали гостей вистрілами з моздрів та військовою музикою.

Громадські вибори в Чернівцях розпочнуть ся дня 9-го грудня. Того дня і 11-го грудня будуть передмістя вибирати, а дня 16-го грудня відбудуть ся вибори з третього кола середмістя.

Справу ревізії катастру ґрунтового буде — як відомо — рішати ще центральна комісія, до котрої висилає рада державна і палата панів по 24 членів. Для Буковини вибрала рада державна пос. д-ра Стефановича, дідича з Раранча, а его заступником пос. бар. Василька, дідича з Бергомету. Для Галичини вибрано: пос. Пастора, Абрагамовича Давида і гр. Пінїнського; а заступниками: Єнджейовича, Вахнянина і Поточка. — Маємо надію, що пос. Стефанович буде совістно боронити інтересів наших селян.

Краєвий бюджет для Галичини на 1897 р. вже готовий. Після него будуть мешканці Галичини платити, як і сего року, 61 кр. від кожного лева безпосередних податків. Бюджет виказує надвишку в сумі 26.000 зр.

Для любителів прогулок маємо добру вістку. Черновецька рада громадська рішила на своїм засіданні у вівторок, збудувати понизше вершка Цецини помешкане для лісничого, а разом реставрацію і кілька хатчин для літніх помешкань. Хто знає, що черновецькі мешканці в літі могли робити прогульки лиш до малого ліска Горечи, а коли вибрали ся до подальшого гарного ліса Цецини, то мусіли з собою возити харч і напої, бо там не можна нічого подібного дістати, сей певно з радістю повітає згадане рішене черновецької ради громадської.

З Києва пишуть: У нас сего року незвичайно гарна осінь. Не памятаємо такої вже від давна. До 10-го с. м. малисьмо тут тепле вереме, так що гадав би, що живеш десь в Італії. Аж від того часу пригадає холодніший вітер, що не живемо над берегами Тібера, але над Дніпром.

Віденьський бурмістр перед судом. Під таким заголовком ми вчера донесли, що віденьського бурмістра Штробаха заскаржили діюрист Сеппер і фйякер Бавер за образу чести. Як Wiener Allg. Zeitung доносить, відтягнув Бавер вже свою скаргу. В справі Сеппера толкують антисемітські газети, що бурмістр образив его підчас свого урядованя, а в такім разі ціла справа не належить перед суд.

Сила музики. Коли недавно італійський престолонаслідник оженив ся з чорногорською княгинею, сказала італійська королева Маргарита до своїх повірниць: „Надію ся, що тепер, коли стану бабкою, король не заборонить мені носити окуляри.“ Розповідають, що задля окуляр бувають в королівській родині італійській нераз малі сцени. Коли тільки король побачить свою жену, котра має слабкі очі, з окулярами, він зараз наже роздражнений: „Маргарито“, скинь окуляри.“ А коли королева таки хоче в окулярах читати, король додає: „Маргарито, коли не скинеш окуляр, то я зараз зачну сьпівати.“ Королева сейчас слухає свого мужа. Она іменно дуже музикальна і не може стерпіти фальшивого сьпіву свого мужа, бо то єй страшно дражнить. Тож аби уратувати ся перед „сьпівом“ короля, она скидає окуляри.

Не треба давати злого прикладу! В різних німецьких містах відбували ся недавно з'їзди голірів: на них прийнято одну загальну резолюцію, котрою зажадує ся голірам і їх поміщикам носити бороди, бо — так мотивовано — не треба давати злого прикладу... клієнтам.

Повінь в Сербії. Північні околиці Сербії навістила в кількох послідних днях величезна

волооскої віри. Якої я волооскої віри? Я десь читав, що Волохи від нас від Русинів приймали віру православну, а не ми від них: борше Волохи рускої віри, коли вже так можна судити, як Волохи. Я кажу, що наш панотець в церкві по волоски відправляє, а він вже з сего виводить, що я Волох. От ліпше був би сказав, що я — вибачте — дурень тай що всі ми такі в наших селі. А чому? бо в нас в церкві відправляє ся служба божя також й по волоски, а ми лиш очі повитріщаємо мов цани, нічогосьенько не розуміємо, а мовчимо на таку роботу. А то ади, куда то іде... О ні, так дальше не може бути і не сьміє бути. Най мене наш панотець і за ворохобника в селі тримають, але я таки й сам уноминати ся буду і другим розголкую, щоби уноминали ся о зрозуміду молитву в церкві.

Зараз за другою станцією за Чернівцями найшов мене той недобрый пан з кайдами і тут межі вагонами.

— А тебе й тут повно — каже — як ти сюда вихав ся? Се друга класа, се паньська купя!

— Я не знав — кажу — ви казали йти відти, то я й пішов.

— Не сюда казав я, а в другий бік. Зараз як лиш стане поїзд на недалекий станції, то мені сейчас перейти до иншого вагона на заді, бо штроє не мине!

Що се на мене сьогодні, гей? З жіноскою мене розділяв, відти гонить, відси гонить... може таке й з кумами діють. А хто знає, що з моєю жіноскою діє ся? Я чоловік, а мене гонять як оленя; а жінка що сама може?

Лиш колія трохи стала та двері втворили ся, то я на двір, на долину; та побіг, побіг гет назад і сів вже в такий вагон, де було повно і жінок і чоловіків. О тут то була купя, бо не було де й стати, не то сісти, а не там, де моя жінка. Та гірка година була тут деяким жінкам, що без чоловіків їхали. Один швабсько вєдлив ся одній жінці, що сиділа на лавці, на коліна і вивернув ся наче на кристі. Бідна обиджена жінка спаленіла від стыду та гніву, кричить, сварить: нічо не помагає, ще й сьміють ся з неї. Она вже й просить монастиря, щоби єй дав спокій, а він сьміє ся та ніби то потішає єй, що він зараз встанє, най лиш відійде; его ноги болять, а так ему мягко сидіти. Другий такий самий вітрогон, як тамтой, курить люльку на довжезнім шибусі; а рота пухкає димом наче комин у машини. Та най би собі курив, мара би го вже брала, але він садить як кулак велику люльку жінкам на голову та на груди; регоче си та каже, що як єй неприємно на голові тримати, то най возьме горячу люльку в руки та ему потримає, за ним викурить. Я мало не минув ся з злості, коли дивив ся на такі обиди, а ще як нагадав ся, що й моя жінка сама їде, то аж мене нема; може й там швабів понапихало ся, хто знає...

Бідні жінки скаржуть ся тому, що з кайдами, а від, замість порядку зробити, що й сам до них шквирить зуби та повідає, що они не мають чого гнівати ся, коли до них чужі чоловіки лізнуть. А добре я казав дома кумови, що не люблю на колі йхати...

Я не міг більше на всі ті збитки над бід-

ними дівчатами та жінками дивити ся, та звернув голову до отвореного вікна і дивив ся на двір, на сьвіт божий. Тепер — казали в вагоні — ми їхали долинами а околиці Радівців. Всеюда, видажу, хліб на полі красний, кони густі, кукурузи наче ліс, а худібза ще красна, як у нас. Ну, чого-ж тоті Волохи так дуже гордають на наших руских посів? Чи-ж се не сьвята правда, що н. Стоцький на вічах казав? В чім же їх поле гірше від нашого? Чому наши податки в двоє або й в троє більші від податків сих людей? Го-го, як би одно сотворіне роги мало, то би весь сьвіт покотило, та ба! Є ще слава Богу в нашім краю люди, що безсторонно вмють судити, не вважають на пустий крик.

Продумуючи про наш руский нарід, як его всеюда кривдять, я так трохи й призабув за свою біду. Забув на ті всі збитки, які ту за мною жінкам ділаи ся, забув навіть за мою жінку гадати, що она сама, і що десь о мені журить ся, аж ескреготане гальма під вагоном мене з задуми наче би зі сну збудило.

— Поїзд стає, Сучава недалека! — заговорив хтось коло мене. І справді подальши на горбі по правім боці річки почали виступати куполі церковні та червоні дахи домів: се була Сучава.

(Романь Буль).

повінь, котра забрала множество жертв в людях, деякі села цілком зруйнувала і наробила такої шкоди, що добробит тисячів мешканців знищений на довгий час. Нещасте діткнуло долини ріки Сави і її побічної ріки Дрини, а найбільше потерпіли місцевості Власениця, Зворник і Біліна. В Біліні перервали води недавно збудовану греблю і залили ціле передмістя, перевертаючи навіть більші доми. Великого села Тани вже нема, замінило ся в купу розвалин, седед котрих плавають трупи людські і звірячі. Мешканці того села хоронили ся спершу на дахи, але поміч не прибула, аж вкінці підмунені фундаменти занали ся і люди потонули. Поміч, оскільки можна о ній говорити при такім великім нещастю, наспіла від правительства дуже скоро. Парохід „Разан“ та інші судна увихали ся пильно по затоплених околицях ратуючи людей, та розвозячи їм поживу. Де не було кораблів, там роблено на борзі тратви, котрі врятували 150 людям жите. На місце нещастя прибув король Александер. Правительством визначило поки-що 50.000 франків підмоги для навічених повенню, а під провідом митрополита Михайла завазав ся комітет для збирання жертв.

Телеграми „Буковини“.

З дня 26-го листопада 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Засідань 25-го с. м.) Бюджетова комісія предложила справоздане про бюджет на 1897 р. — Палата розпочала розправу про управильне платит урядників і ухвалила 180 головами против 8 перейти до спеціальної дебати. Принято перші три уступки. Пос. Кронаветтер і Пернерсторфер внесли проект закону в справі охорони права зборів і домагали ся, щоби комісія до 14 днів здала справу про сей проект. Про пильність сего внесена будуть радити пізніше.

Будапешт. Вчора відбули обі палати угорського союму свої перші засідання. Сьогодні відбуває ся торжественне отворення сесії. — В союмі заявили члени Кошутівської партії, що не возьмуть участі в отворенню, бо з бургу повиває лише чорно-жовта хоругва. Президент міністрів Банфі заявив, що жадає Кошутівської партії неоправдане ні в законах ні пранткою. Цісар буде послів приймати в бургу.

Будапешт. Сьогодні в полудне повитав цісар яко угорський король угорський парламент престольною промовою. В ній підноситься ся, що головною задачею парламенту буде окрім полагождення бюджету ще і справа угоди. Цісар висказав надію, що при обовільнім справедливім

уважленню існуючих обставин і матеріальної сили обох частин, а заразом задля політичних інтересів, котрі сполучені з становиском монархії і домагають ся скорого полагождення сих питань, — удасть ся всі справи в свій час і для всестороннього заспокоєня полагодити. З тим сполучений також фінансовий союз із сусідніми країнами. Між дальшими законодавчими працями споминає престольна промова: реформу адміністративної організації, цивільного процесу, цивільного права, усталеве автономії католицької церкви, поліпшене бити кlera всіх віроісповідань, вкінці яко докінчене великого діла регуляції валюти наводить престольна промова виндату готівкою і реформу безпосередніх податків. Сі закони скріплять добрі фінансові відносини країн і устальять їх. Правительством постарав ся предложити новий карний закон для війська, закон для покарання за зраду військових тайн і за шпигунство. Відкликом до патріотизму і розважності послів кінчить ся престольна промова.

Бріск. В карнім заведенню вибух огонь, при чім ранено 6 в'язнів. Огонь повстав мабуть через потайне курене цигар.

Рим. Сюди приїхав сербський король, повитаний італійським королем.

Париж. В раді міністрів говорив міністер Ганіото про положення в Туреччині. Там починають переводити обцині адміністративні реформи.

Мадрид. На Филиппінах побито іспанське військо повстанців по сильнім опорі.

П. Т.

Отсам маю честь повідомити шановних підбарателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишущь

з поважанням

Стефан Гаїна.

Шкільні повідомлення

(руської)

і

SCHULNACHRICHTEN

(німецької)

є на складі в друкарні

„РУСКОЇ РАДИ.“

Просимо ви. учителів о ласкаві замовлення.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу.

зладжена д-ром Гр. Величким, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній друкарні Андрія Андрійчука у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котвинка

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвинцею і прикупити з осторожністю лише антика зі знаком оточеним „Котвинка“ бо лише ці прадки.

Антика Ріхтера під назвою даною у Празі

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и					
	поспільні			особові				поспільні			особові		
до Чернівців							з Чернівців						
З Відня, Бракова, Львова, Станіславова, Коземий і Снятина	1128	.	.	657	1028	559	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Бракова і Відня	347	.	.	941	1079	538
З Букареншту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букареншту	1203	.	.	717	1048	616
З Новоселиці, Садагури	.	.	.	.	.	1113 950	До Садагури, Новоселиці	.	.	.	.	430	671

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різниця ся від львівського о 36 минут, а від чернівського о 44 минут; коли на залізниця є 12 год., то на львівськ годиннику є 12 год. 36 мин., а на чернівськ 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Наддніспі“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Руский театр.

III.

На наші статі про руский театр, поміщені в числах 244 і 245 *Буковини*, одержали ми від „Рускої Бесіди“ у Львові спростоване, цікаве, а властиво нецікаве тим, що подає, що є неправдою, а не каже, що є правдою. Тимчасом погляд виділу „Рускої Бесіди“ на теперішній розлад в театрі був би для нас і для всіх найцікавіший і найвартіший. Подаємо се спростоване разом з нашими замітками:

„1. Неправдою єсть, будьто би виділ „Рускої Бесіди“ у Львові дав нагло і без причини димісію п-ї Стечинській; виділ порішив вправді на засіданні своїм з дня 21-го вересня с. р. звільнити паню Стечинську з обов'язків касирки руско-народного театру, але доперва з днем 1-го січня 1897 р., отже се не було нагло, бо на три місяці наперед, ані без причини, бо заходили до того важні і оправдані причини, стисло зв'язані з добром руско-народного театру; а що п-ні Стечинська зістала звільнена з днем 5-го листопада, стало ся сесе на її власну просьбу, внесену до виділу під днем 26-го жовтня с. р.

2. Неправдою єсть, будьто би хто небудь з товаришів і товаришок п-ні Стечинської просив виділ о помилуване вло-

виці, або яку небудь в тій справі брав ініціативу.

3. Неправдою єсть, будьто би виділ розганяв членів трупи театральної, бо виділ димісіонував тільки одного п. Стадника, котрий розмислено діяв на шкоду руско-народного театру. Прочі члени дружини театральної, які сего року з дружини уступили, зістали звільнені на їх власне письменне жадане. П. К. Підвисоцького, котрий теж дня 21-го серпня с. р. просив о звільнене з днем 1-го жовтня с. р., звільнив виділ дня 15-го вересня, отже о 15 днів скорше, з причин, яких близше публично пояснювати годі.

Справу уступлення п-а Лопатинських пояснив виділ на надзвичайнім публичнім засіданні з дня 21-го квітня с. р., на котре запрошені були усі члени тов. „Руска Бесіда“, котрі вислухавши справоздання виділу і переглянувши усі дотичні акти, одобрили поступоване виділу.

4. Неправдою єсть, будьто би пок. Доліста був примушений взяти димісію задля шореткого поступовання виділу, бо так як пок. Доліста був примушений взяти димісію задля шореткого поступовання так як пок. Доліста западаючи вже в р. 1895 частійше на горляну хворобу, опутив з поводу тої хвороби руско-народний театр в лютім с. р., по чім виїхав на клініку до Кракова, на яку цілком уділив

ему виділ заемогу, хоч пок. Доліста не був вже членом театру; Доліста помер дня 30-го квітня с. р. „по довшій і тяжкій хворобі“, як картка посмертна свідчить.

5. Неправдою єсть, будьто би виділ для розсліду приватного життя акторів вислав окремих комісарів чи делегатів; делегати з виділу і місцеві розсліджували тільки справи, стоячі в зв'язи з добром руско-народного театру.

6. Неправдою єсть, будьто би виділ відбирав управу від п. Лопатинського, бо п. Лопатинський сам о те просив письмом своїм з дня 2-го марта с. р., котре звучить: „Стрітивши на становищу управителя брудні махінації зі сторони членів дружини театральної і брак довіри зі сторони виділу, прошу звільнити мене з наложеного на мене обов'язку управителя.“

7. Неправдою єсть, будьто би п. Вороний був коли небудь управителем руско-народного театру.

8. Неправдою єсть, будьто би виділ відбирав управу від п. Касиненка. Причину уступлення п. Касиненка з управи і з дружини руско-народного театру, як теж причину інших змін в персоналі театральній подасть виділ на підставі актів до відомости загальних зборів „Рускої Бесіди“, бо ті справи не годять ся до публичного трактовання зовсім не з огляду на виділ.

З моєї подорожі до Сучави.

Написав

М у ж и к.

(Конець).

Колія стала, а я, як той птах з клітки, вискочив на волю і ну шукати за жінкою! Є, слава Богу, она вже мене шукала. От є вжекум і кума, всі прикупі. Як їхало ся, так їхало ся, боли заїхало ся. Ну, тепер в дорогу пішки від стани до міста; а тої дороги таки є кусник добрий! Ми прийшли до міста аж на 11 годину перед полуднем, там справили нас добрі люди на дорогу до монастиря, де лежать мошні св. Івана, а за часочок були ми вже й коло дому божого. Церква з надвору велика, але на вид сумна; її оточують почасті високі та грубі мури, а почасті будівлі приналежні до церкви. Понід високу склепелену браму, верх котрої є дзвіниця, входить ся на широке церковне подвір'я.

Вже на вході в подвір'я вдарив на нас сонух київського гною. Не знаю, чи повірять хто тому, що хочу казати, бо і я не вірив би, як би таке чув: на подвір'ю церковнім київські гної, наче коло якої придорожної корчми. Людям дозволено з фірами заходити на подвір'я; там худоба й почує, як хто наперед приїде, — і тому там така нечистота коло церкви. У нас скоро лиш курка або гуска побіжить коло церкви, то вже гріх, а тут...

Служба Божа вже кінчила ся, коли ми увійшли до церкви. Народу битком набито; але Богови щиро помолити ся тут годі. В церкві неперізок, газас, крик... Гов, люди! кричить хтось. Люди, бійте ся Бога, дитину ми задушіте! голосить якась жінка. — Не пхай ся! кричить знов хтось. Волохи знов по своєму кричать. Одні тиесуть ся до середини, другі на двір. Один плечистий мужик робить собі ліктями дорогу; здалека походить він на пливача, що вимахує в воді руками. Ліктями лютує на всі боки, а з цілого аж тече, так унів. Мені й рукав від сердака відорвали, — я вбраний був на онаниш — тільки я его й видів. А чи-ж можна в таким тертуці піднести серце до Бога?...

Попри стіну з правого боку церкви під бадляхином лежить дорога, ціла в срібло вбрана трумна св. Івана. Там була найбільша глота; одні пхали ся до трумни, а другі до панотця, що там при трумні сидів та продавав зіле чи що. Прийшовши до трумни, нас обгорнув смуток; ми так дуже бажали видіти св. Івана, а тут як надто трумна замкнена була. Але наш смуток не тривав довго; а чому? учуєте пізнійше.

У кріслах під стіною читали павотці люди акафисти. А що то за акафисти там? якісь дуже короткі, з двайцять таких на годину прочитав би. Я не знаю, може для відпустів є короткі акафисти. А вже-ж так, бо я і у Хрещатику на відпусті то саме видів. А що я вже там в Хрещатику не надивив ся та не наслушав ся!...

— Кілько маєш? — (т. є гроший).

— Клади тут! — Потім кілька разів „ра-
дуй ся“ тай конець!

— Ану далі! борше! — І так без кінця; а гроші сиплють ся від побожних людей наче з нитки на стіл.

От вже по всему, згорнув панотчик за молитву зібрані гроші у велику білу хустку тай помежи люди несе до дому вузіль наче муки на дві мамализді. Я не завиждую, бо й то зароблений гріш; але чи не міг би був найти ся який инший спосіб, як ті гроші до дому забрати? А то металъ руку криже, старці, занюхавши в хустці гроші, голосять-просять, а ти роби ся такий твердий, що ніби то їх не видиш і не чуєш; — се й мені самому було би маркотно.

Се я лиш так мимоходом спіснював; бо знаєте, коли чоловік щось замітного побачить, то й нагадує ся мимохіть на подібні речі, що їх давнійше бачив. Тай відпусти, на яких я вже був, всі они своїм безпорадком до себе подібні.

А тепер вернім ся знов до Сучави.

По відправі повстав нараз на переді по правім боці у церкві ще більший колод, як коло трумни. Зразу не міг я собі вияснити, чого на-
рід так валить ся тудя. Там високо понад людські голови тримала живнота рука мужика Волоха круглу з жовтої бляхи зроблену пуніку завбільшки доброго самозлоха з накривкою, подібною до тарелі, і з отвором на середині; до неї лиш дзвонять люди грішми. Одні схиляють ся, другі піднімають ся, на одних кричать, а других від-

9. Неправдою єсть, будьто би виділ платив артисткам найбільше по 35—40 зр., бо п-на Фіцнерівна побиравла 70 зр., п-ні Біберовичева 60 зр., п-на Слободівна 50 зр., п-ні Осиповичева побирає 50 зр., п-на Радкевичівна 55 зр. і т. д., а тільки три наймолодші побиравли і побирають по 30 зр. місячно, надто уділяє виділ артисткам заповомогли на справлене гардероби.

10. Неправдою єсть, будьто би хто небудь з дружини театральної побирав 14 зр. місячно, бо найнижша платня кожного початкуючого члена виносить 20 зр. місячно, кошти переїзду і дієти на подорожі.

11. Неправдою єсть, будьто би з поводу ангажованя п. Касиненка за 150 зр. місячно дав ся почути який диссонанс в товаристві, повставали невдоволення і сценій.

12. Правдою єсть, що п. Лопатинський побирав місячної платні 40 зр., яку ему визначив був еще попередній виділ без взгляду на те, що п. Лопатинський на своє сценічне образоване отримав від „Рускої Бесіди“ 300 зр. з обовязком служити руско-народній сцені. Теперішній же виділ не видів найменшого поводу до підвищення повищої платні.

Від виділу „Рускої Бесіди.“

У Львові, дня 24-го листопада 1896 р.

(Л. с.) і два підписи: Левіцький, Шухевич.“

Ми наділи ся спростованя від виділу „Рускої Бесіди“ у Львові, але скажемо отверто, не наділи ся в такій формі, що з неї ніхто не буде мудрий. Рівночасно, коли ми вчера одержали се письмо, вичитали ми в *Діль* замітку, що будьто би „напади“ *Бурковини* на виділ „Рускої Бесіди“ задля театральних справ мають на цілі розбити львівської „Рускої Бесіди.“ Сумно оно, що люди, котрі стоять найближше театру, не вагають ся надавати тій справі партійного підкладу, коли тимчасом ся інституція повинна завжди стояти як найдалше від політичних спорів. Тяжко нашій незаможній рускій суспільности удержувати сю інституцію, котра коштує річно більше грошей, як всі інші

просвітні інституції рускі разом взявши (около 24.000 зр. річно), тяжко і тому театрови роздобути ті гроші, що потрібні до его істнованя, тож осторожно, панове львівські політики, се не є театр опозиціоністів, тільки театр цілого народу руского, що любить свою пісню, цінить своє рідне слово і радо оживляє свого духа і кріпить свої надії у тій святини муз.

В дванадцятьох наведених точках виділ Бесіди не спростував майже нічого з того, що ми писали, хотай все аподиктично заперечив.

1) Уже в першій точці переказує виділ тільки іншими словами те, що ми писали, що виділ дав п. Стечинський димісію „не нагло, але три місяці наперед.“ а п. Ст. поїхала з п. Касиненком скорше. Справді сьмішним видає ся се оклепанне „неправдою єсть“ при такім уступі, що цілою своєю основою іменно potwierджує тільки „правду.“

2) Не тільки артисти, але і приватні люди вставляли ся за п. Ст. і нам відоме, що виділ в останній хвилі в наслідок тих представлень віддавав навіть дану п. Ст. димісію, коли б дотичне письмо не прийшло було — по її виїзді з Городенки в Росію...

3.) „Неправдою є, будьто би виділ розганяв членів трупи театральної“ — але великою правдою є, що не притягав їх, коли до півроку покинуло театр звини 13 осіб, а остало ся 10! Тут цигери говорять найліпшу правду.

4.) Чи пок. Доміста дізнавав шореткого поступованя від виділу — не будемо застановляти ся. Небіжчикови вже не домагають жадні земські прикрити, а коли він помер без жалю до виділу, то ми приймаємо на себе, що нас мильно поінформували і що се — „є неправдою.“

5.) Як тяжко означити, котрі іменно справи стоять у звязи з театром, а котрі входять вже у сферу приватного життя актора, так тяжко сперечатися ся з пятою точкою спростованя о делегатах, бо — нуєта. Але кожний натемісь зрозуміє, що „делегати з виділу і місцеві“ не можуть як слід рішати всякі закладові справи, бо не знають акторів і обставин, а зносять ся з ними тільки доривочно, в переїзді.

6.) З наведеного письма п. Лопатинського о звільнене з обовязків управителя: „Стрітими на становиску управителя брудні махінації зі сторони членів дружини і брак довіри зі сторони виділу,“ аж само видає ся в очі, що виділ своїм поступованем піднірав ті махінації, бо своє довіре заявив прещінь уже тим фактом, що іменував п. Л. управителем. Так отже такої не

що инше як поступоване виділу було причиною уступлення п. Л.

7.) Уже сам факт, що виділ установив режисером п. Воронного, виравді спосібного молодого чоловіка, але зовсім не актора, свідчить о легкомудрости виділу в завідованню театру. П. Воронний приніс до театру добру волю і молодецьку довірчивість у свої сили, але по місяці нивіз хіба тільки завіт та розчароване. Однак фактично, як кажуть і Тернопільці, він був також ще до того управителем театру.

8.) Так само просто сьмішним видає ся запереченне, будьто би п. Касиненкови виділ не відбирав управи. Нам ще в паміти шумне впроваджене п. Касиненка на нашу сцену в *Діль*, де попри его персоналія говорило ся про те, що п. Касиненкови передав виділ „ius gladii.“ По ріжних обмеженях сєї влади прийшло всійши до того, що в Городенці він театр, виплачував гажі і пр. делегат виділу посол Окунеский. Бути може, що виділ Бесіди завіт ся в дечім на п. Касиненку, бути може, що було се справді конечністю, але по що заперечувати факт, котрий завжди такий остало ся фактом?

9.) Гажі артисток в тім зіставленю, яке подав виділ, представляють ся справді сьмішливі, але і ми не малювали за чорно. Сю висоту osiąгнули гажі доперва по найновіших підвищенях, як п. пр. п-ни Радкевичівної, котрій підвищення виділ аж сего місяця гажу відразу о 15 зр. а. в., а перед тим она мала тільки 40 зр. а. в.

10.) „Неправдою є, будьто би хто небудь з дружини театральної побирав 14 зр. місячно,“ бо згаданий суєзер побирав, як нас справлено, 18 зр. місячно, а тепер підвищили ему платню навіть на 20 зр. а. в. Коли се стало ся в наслідок наших статей, то той суєзер саракка певно чуже для нас за 2 зр. ищичности, а се таки для нас є відрадою підчас громовиці виділу Бесіди. Отже в сій точці признаємо неточність наших інформацій на 4 зр. а. в.

11) Не розуміємо, для чого виділ Бесіди заперечує недоволене серед театральної трупи по поводу високої, як на наші відносини, гажі п. Касиненка. Так тут уже самі сума стоять в такім розрізі, що тяжко, щоби слова виділу найліпшу віру у кого-небудь. Так і серед самого виділу повстало недоволене і прийшло до сценій з п. Касиненком! Виділ спровадив чоловіка з України, котрого не знав, хіба з оновідання других і третих осіб. З того виїшла не одна стража для театру. Бо п. Касиненко не надавав ся зовсім до веденя адміністративної театру, а в своїх сценічних кресках піднімав ся тільки в народних українських штуках. Та навіть і в них не міг повисати ся перед ширшою публікою, бо граючи шонах через літо і осінь в самих новіших містах Поділя, а на зиму виїхав до Росії,

тручуть, щоби не їхали ся. З далека се дуже дивно видавало ся. Питаю ся гадзи, що стоить тут коло мене в плече, яка причина того напору народу в одну сторону церкви. Він щось каже, коли я не розумію, бо по волоски. Питаю другого, та на такого самого дучив. Аж від одного нашого чоловіка я вивідав ся, що там по під сьвятого Івана ідуть. Як я сям втішив ся, то не можу вам і сказати: я вже не мав надії видіти сьвятого Івана. Тисну ся і з жінкою тудя та обзираю ся за кумом, щоби і він з кумом ішов; але кумови тепер не до ходу було. З великого горяча та сонухів у церкві зімліла була кума. Кум садав, що вже вмирає, зачав бікати ся... Що тут діяти? Коби хоть на двір борше; а кума лиш йой-йой! Нема як іти по під сьвятого, бо там глота, ідемо назад до головних дверей та більше несемо як ведемо куму. Та що се помогло? ми до дверей, а двері замкнені на ключ! Кажуть нам, що через сї двері не можна тепер виходити, але всі мусять по під сьвятого іти, а там через другі двері на двір виходять.

— Та як — кажу — нам тепер тудя іти? Дивіть, жінка вмирає; отворіть двері, змиуйте ся!

— Тут — кажуть — ми до дверей нічо не маємо, тай не знаємо, де ключі.

Ах, прости мені Боже гріха! Хоть в церкві а був би я на остатне зганьбав того, коли був би знав, хто таку моду запровадив, замикати людей в церкві.

Що, они може боять ся, що бляхівка не буде повна? Не дурно мене не кортіло йти до Сучави. Тут більше набере ся чоловік гріхів, як відмолити...

Коло дверей людей було мало, то й кума, посидівши, відійшла тріхи. Тут ми вже ждали, аж доки більша часть богомольців не перейшла по під сьвятого Івана на двір. Аж як в церкві прорідило ся, пішли і ми. Тепер міг я все докладно бачити, що перше через товпу народу не міг. Маленька трумочка усаджена на низьких підпорах на вид брами, а в ній мові ся Івана. Два сильні хлопці тримають з боків підпори, щоби товпа народу не звалила трумну, а люди, кинувши кілько хто може в бляхівку, ідуть схилено по під неї тай через тісні побічні двері на двір. — Люди вірують, що річи, котрі були коло св. Івана; годить ся коло себе носити та в хаті мати, они й кидають при сій нагоді шапки, канелюхи, пояси і т. в. до видіть, на сьвятого, та обтирають хустками его обличчя. Та найби то один, два, десять так робили, а то сотні або й тисячі. Мучили св. Івана зажива Турки, а тепер мучать християни; тріснуть, термосать моцями, що аж тяжко дивити ся. Який дороговісний скарб, а як его шанують!...

Аж тепер я зрозумів, чому трумну під бляхивом замкнена була. То, знаєте, св. Іван живе не в великій, а в маленькій трумні, сю вкладають в ту срібну, велику мол скарни, а прикінці служби божої витягають, щоби люди по-

під неї проходили. Так і тепер було: лиш то але, що тоді головні двері замикають.

Ну, слава Богу, виїшли сюди і ми на двір. Ах, аж лешче на сьвітлім повітрі! Та то як в нечи, ще гірше як в нечи, бо в нечи лиш горіче, а тут ще й страшні сонухи; кожний вирів, що аж злеть ся з него.

Від церкви видко розвалини старого замку. Я читав раз в книжці, що на схід сонця від Сучави є ще розвалини замку молдавського князя Степана Великого. Я дуже цікавий до таких річий, то спостіло й мене піти тудя та подивити ся. Мій кум з кумом вже не тудя, темних людей такі данини нічо не обходять. Є нераз така цікава річ, що просвічений очий своїх не може з неї звести, так нею зацікавить ся, а темному она байдуже, він на ній нічо не бачить, значайно темний, тай годі... Так і я з моїми кумами, на силу їх притягнув до того, що й они пристали піти до розвалин.

Поповівши тріхи, пішли ми узлицю тай попри церкву в долину; нам казали, що сюда найближша дорога до того замку. Правда, найближша, але лучше було би нам ссю узлицю не йти; як є узлиця попри церкву, так вся по-стороні церкви замкнена, та вже не від худоби, а від людей, що сюда на відпуст приходять. Коло монастиря що неділі й що сьвята багато богомольців ночує, а они, звичайно люди, не мають підчас треба де схрвати ся та ідуть, де можуть, на узлицю по під паркан. А по лівім боці узлиці

не виставивши за весь час ані одної нової штуки; хотів в тій цілі приїхав до Галичини.

12) Нарешті признають нам правду, що п. Лоп. побрав відразу 40 зр. без огляду на те, що отримав від виділу на сценічне образование стипендії 300 зр. а. в. з обов'язком служити руско-народній сцені. Оскільки знаємо, п. Лоп. розумів дуже поважно і совістно своє завдання супротив рідної сцени і певно, що в трьох роках відробив тих 300 зр.

Тим сумнішє свідомство дає собі теперішній виділ супротив давнішого виділу, що „не бачив найменшого поводу до підвищення згаданої платні“ з початком четвертого року, в котрім повірив рівночасно п. Лоп. ведене цілого театру, накладаючи на него попри сценічні обов'язки цілу адміністрацію підприємства.

Сумне і те, що теперішній виділ не бачив найменшого поводу задержати того чоловіка на даліше при інституції, котрій він посвятив цілу свою будучність, бо по виїзді пп. Лопатинських мовби улетіли всі добрі духи з руского театру і настали такі відносини, що, уживши слів виділу, „не годять ся до публичного трактовання.“

Думаємо, що отсим ми вже покінчили справу руского театру. „Руска Бесіда“ у Львові прийняла на себе обов'язок вести руский народний театр, тож єї обов'язком єсть зарадити лиху, як нашим обов'язком було вказати на недостатки і похибки зараду. Не в тім річ, як виділ спростує те, що займав в багню, але в тім діло, як він возьме ся до того, щоби виїхати з нього.

Ми-ж не нападаємо, ані не піддаємо інсинуацій; віримо, що виділові лежить добро руского театру на серці, та тільки він помиляє ся в способах і в людях, тож буде вже завданням загального збору „Рускої Бесіди“ розглянути ся в річній справозданню, (котрого виділ, мимо публичного приречення, не здавав що кварталу) і справити діло руского театру на тверду дорогу.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 27-го листопада 1896.

Відзначення. Цар надав гідність двірських шамбеланів радникови галицького намісництва Адамови Креховецькому, старості Николаєви Пороховському і гр. Антонови Козебродському.

Еміграція до Бразилії. Бразилійське правительство задумує тепер не лише не впускати неписьменних людей, але взагалі застановити

приняте всяких емігрантів. Тому оно розв'язало контракт з Compañia Metropolitana, заплативши єї 850.000 мільреїсів. Подаємо се до загальної відомості і остерігаємо всіх охочих до еміграції, щоби не пускали ся дармо в дорогу.

П. Іларій Окуневський, емер. надконтрольор поштовий, наш ревіний патріот-ветеран, занепавав тяжко на горлицю недугу, від якої терпів уже далі 10 років. Щирий жаль зананував із сеї причини між нашою рускою громадою.

Доповняючі вибори до черновецької ради громадської відбулись — як оголошене черновецького магістрату повідомляє — на передмістях Клокічів, Горечу і Калічанів дня 7-го грудня, на Рошши і Манастирських 9-го грудня; в середмісті: з третього кола дня 10-го, есентуально 11-го грудня, з другого кола дня 14-го, есентуально 15-го грудня, а з першого кола дня 16-го грудня с. р.

Побільшенє числа судових урядників. Під час свого побуту в Чернівцях розмалявав президент висшого краєвого суду у Львові, тайний радник Тхоржинський з кількома висшими урядниками судовими і потвердив принесену нами недавно вість, що з заведенем нового цивільного процесу буде число судових урядників в обсягу львівського висшого суду побільшене о більше-менше 400 урядників, а на Буковині у припаде з того 100 урядників. Очевидно усміхає ся судовим урядникам з тої нагоди скорий аванс.

Філія „Просвіти“ в Товмачі уряджує в в середу, дня 2-го грудня с. р. в театральній сали товмачкого казино третє з ряду господарське віче. На нїм будуть реферувати др. Коцюба: „о хованню худоби з углядиенем молочного господарства“, о. Бачинський „про причини упадку наших хліборобів і про спосіб рятунку“, а о. Софрон Левіцький „про організацію нашої торгівлі, передовеї крамарства“. Виділ товмачкої філії „Просвіти“ просить не лиш селян і міщан, але також інтелігенцію руску явити ся як найчисленішє на тїм вічу.

Зміна власности. Буковинський Русин Іван Дашкевич, власитель містечка Кудринів, котрий минулого року дарував своє село Михалівку з 600 моргами поля оо. Василіям, купив сими днями село Завали в сусїтстві Кудринів (борщівського повіта) за ціну 80.000 зр. від спадкоємців по Готгарді Дверницькім, внуку звісного польського генерала.

Як трафить на свого, то біда наша буковина Gazeta Bucovinei або мовчить або щось каже та не до річі. Оттакє дучило ся єї, коли ми на єї балаканню відповіли в 248-ім числі в статії „Гавт, румунізація гине!“ Румунізатори все хочуть вговорити в людей, що навіть само пра-

вительство (sic!) хоче славянізити, значить, русчити Буковину, хоч о тїм нікому і не снить ся. Коли-ж ми виказали фактами в названій статії, що румунізатори називають славизаторами навіть тих, котрі бажають правди і справедливости, то Gaz. Buc. не могла вже нам нічого відповісти, бо не має ні одного факту русчення Буковини. Ну і що-ж єї було відповісти? Замість мовчати і удавати мудрого, Gaz. Buc. передруковала нашу статію у волоскім перекладі і додає лише: „От яких оборонців найшла краєва рада шкільна!“ Вибачте, але для себе редактори Gazeti Bucovinei були би лїпше зробили, як би були мовчали і нічого від себе не додавали! За тиж, що подали цілу нашу статію, ми їм можемо бути лише вдячні.

Лови на диків на ставі. З Горайця коло Чесанова доносять: У вівторок з'явила ся на полях в Горайці ціла череда диких свиний. Селяни переганяли їх цінами і вилами з одного місця на друге. Під вечер забігли дики утїкаючи на замерзлий став і сховали ся в шуварі та тростині. Не можна було потемки пускати ся за ними в погоню, отже поставлено на варті двох людей, котрі стояли над ставом цілу ніч. Аж над раном прийшло трєх стрільців і кільканайцятьох селян. Дику почували на ставі. Один з них унав ще вечером під лїд, прочі сиділи в шуварах, відзиваючись роханєм. Коли вже стало розвиднюватись, війшли стрільці на лїд між тростину і розпочали сильну стрілянину. Чотиром дикам удало ся якось перейти через лід та болота і они, хоч пострілені, утїкли до близького ліса. Вісім штук убито, а одного дика витягнуто майже неживого зпід леду. Таким способом убито дев'ять штук диких, завдяки тому, що самі забігли на таке небезпечне місце, як сьвіжо замерзлий, багистий став. Не знати, чи більше їх не дістало ся під лїд, бо небезпечно за тим гадати.

Буковинський православний календар на рік 1897 кінчить ся друкувати і вийде небагом. Календар містить частє календарєку (святє червоно друковані), інформаційну, а то про Дім Царський, поштові і телеґ. приписи, план їзди на залізницях і належитости щеміселє, частє наукову і забавну з гарними ілюстраціями і важною особливо для селян тарифою нотаріяльною, далі докладний шематизм буковинський і оповіщення. Цїна одного прим. 50 гр. Замовлення приймає і наша редакція.

Складку на бурсу урядили знов наші жертволюбиві учителі на забаві в Василєві в сумі 7 зр. 85 гр., доручені зарядови бурси ви. п. надуч. В. Радоєвським. Дякуючи ви. учительству, просимо їх зарадити складку між селянами; ми певні, що в кождім селі найдуть ся щедрі господарі і господині, котрі пожертвують дещо будь-

є будинки, мешкають люди: бідні они, що все мусять на ту нечисть дивити ся та таким немилым повітрем з тої кириї дихати!... Кілько то з відпустів гроший до церкви вливає! Здає ся, щоби можна десь на боці від церкви стайні для худоби і місце людям для скритку зробити. Ні, не зроблять, і не знати, де гроші дівають.

Ми зійшли сєю улицєю в долину, перейшли маленький потічок, а потім стрімкою стежкою виїшли на горб, де стоять розвалини. Тут треба було переходити ще глубокий рїв, що окружає розвалини, і аж так могли вступити межі стїни грубєзних мурів.

Гай, гай! Та тут болись з золотих кубків нили, та тут болись шастє павло!... Що-ж остало ся з давних блисків? — Лиш сумні повалені мурі, свідки давної слави і недавних грізних туч, що над ними уносили ся. Вієни були — біда була! Тай і то минуло ся. Ба ні, не все минуло ся, охота до війни в декого ще остала ся...

Кажуть учені, що сьвіт нині мудрий, люди повинаюди своїм розумом всякі полєкші до життя. Але я не знаю, чи так оно справді є. Чому-ж они не до нині тої проклятої війни не скасували? Яке би то мудре діло було! Кілько добра оно принесло би! А то ні! кажуть людям стрїляти ся, рїзати ся та нищити приробіток другим. Кілько то праці, кілько здоров'я та життя через ті диавольські війни марно пропадає!

Хоть немале кражїє на чоловіка роблять ті розвалини, то все таки варта би їх як оди-

ноку пам'ятку з давних лїт в нашім краю пошанувати, а не дати їм цілком розпасти ся, що вже по більшій часті і стало ся.

Смутний на душі на вид останків давньої слави, але задоволений, що мав нагоду видіти осєлю колишних князїв, вернув ся я назад до міста.

Мені хтось то раз в Чернівцях казав, що Сучава чисто-волоське місто, а я вам кажу, що то бігме неправда. Дивись, там ідуть люди: говорять по руски; там знов ідуть: говорять по волоськи; далі здибали ся два: поздоровляють ся по польски, а там яксь мама кличе свою дитину по жидівськи. От такє то волоське місто, та Сучава. Тут мішанина народів ще більша, як в Чернівцях.

День був красний, лиш дуже душний; і тут дощу довший час не було. Ми добре втопили ся ходом по містї, а гет зполудня вибрали ся назад в дорогу до-дому. На стайні кажуть нам, що козї аж вечером відїжджає до Черновців. Що-ж, дїй ся воля Божа! Як тут почувати? Хоть в вночі, а треба їхати. А як то страшно вночі в вагоні їхати... Боже! Здає ся, наче тебе хто в повітрі зловив та на крилах несе. Волосє дубом на голові стає, а ти лиш духа в собі запереш, думаєш: от-от зараз і цілий козї і тобі конєць.

Десь аж коло півночі стали ми нашими ногами на черновецькій стайні, та знов до жида на-ніч, та знов шість шістьок. Не хотїв нехрист

тільки лишати, хоть то від півночі було. Який а вже був трудний, а й єю ніч не міг заснути. Я хотїв на постелі, а їду, ні не їду, а лечу — лечу наче в яку пропасть; так до самісінького ранку.

В понедїлок було сьвятє. Ми чули, що велика церква, в котрій владика відправляє службу божу, тепер знов та красно помальована, то й пішли ми до сеї церкви. Правда, тут як до раю ми увійшли: з кождої стїни, з кождого кутка, все лиш сьвяті та сьвяті на тебе поглядють. Не знаю, чи є де вже красєе на сьвітї. Лиш одне мені тут ле подобало ся. В жіночнику намальовали на стїні, як гадина скусила Єву, як ся урвала яблуко та дає Адамови. Малюнок дуже фанний, але не для церкви, Адам і Єва молоді, хороші з лиця, аж мило дивитись, а голі-голієські, як то кажуть: як мати на сьвіт родила. На сеї образ тяжко молодому чоловікови без грїшних гадок і подивити ся. Ну, але й то правда, що они в раю в сердаках не ходили. Може так і повинно бути.

Побули ми трохи в домі божім, а потім помоцували вісь у возі, запрягли конята тай скрип-скрип! поїхали до дому.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

ЗАМІТКИ.

Bukowinaer Rundschau пише про нас так:

„Народовску руску партію на Буковині одійшло вкінці центральне правительство по заслужі. Від 1-го січня 1897 року не дає вже субвенції і деньник „Буковина“ тихо і смирно паде в Оркус (значить, пропадає). Надармо закидували Буковину вільними примірниками сеї невинної газети, ніхто на „Буковину“ не був лакомий. Богато тисячів мусів видати диспозиційний фонд на сю пробу агітації, гремівши гора не вродила ані рудої мині, кольосальна пропаганда покінчила ся величезним фіяском.

Застановлене згаданого деньника стало ся тому, бо у Львові повстав „Руслан.“ „Руслан“ буде від 1-го січня 1897 року виходити яко народовський деньник у Львові, а субвенція, яку викидали на „Буковину“, припаде тепер новій газеті. Ми бажаємо Галичанам багато щастя до газети Барвінського, Вахнянина, Смоль-Стоцького — і як там ті недорослі велитні народу руского називають ся. Нам остав ся з видуманої новоєрської величі тільки „пшик“, тижденьник „Буковина“, котрий для покриття сорому буде виходити від 1897 року, поки й він не щезне. Тижденьник сей буде

тішити ся такими самими успіхами, як і деньник „Буковина“, як одного так і другого в широких кругах не будуть знати. Партія руских народовців чує, що настає день, правительствена олива їм вийшла, а тепер не лишає ся нічо инше, лише вонючий, коптючий гніт, котрий ліберали і Поляки надармо силують ся роздути. На Буковині вже се світло погасло, а се знак, що у нас починає вже зоріти.“

Як бачите з сеї, дословно перетолкованої статейки, справив нам Гершко Чоп у своїй Buk. Rundschau жидівський похорон і вже привалив нас великим каменем. До того ще й заляв нас, аби ми ніколи не встали. Як же він повинен здивувати ся, коли ми й далше будемо видавати „Буковину“, а до того ще й скажемо, що коли би сам садагурський рабін так нас заляв, то й се нічого не помогло би! А чому? Бо вже справді займало ся на день, але не від жадівско-воложких гасел ненависти супротив чверти мільона Русинів на Буковині, лише від свідомости національної, яку ми ширили і ширимо. А коли жиди, що живуть з руского народу, бажають ему такого, як в статі Buk. Rundschau, то нехай не здивують ся, що на тернисті нашу також не будуть могли числити. Хто сіє вітер, той збирає бурю. Ми вже знаємо вартість таких жидів, як ті від Buk. Rundschau, для руского народу і

відповідно до того будемо з ними поступати. Не знаємо, хто на тім лучніше вийде...

*

Між галицькими москвофілами, а розуміє ся також між опозиційниками настав тепер переполох. Они іменню все покликуювали ся на те, що за ними стоїть нарід, а з народом св'ященство. З того виходило нераз баламутство, котре ніяк не могло рускій суспільности вийти на користь. Аби тому положити вже раз кінець, рішив ся львівський митрополит кардинал Сембратович скликати на день 10-го грудня с. р. до Львова з'їзд відпоручників з деканатів львівської архієпархії, щоби нарадити ся в справах церковно- і народно-політичних. В слід за тим і новоіменований перемиський єпископ Чехович завізав деканати своєї єпархії, щоби і они вислали своїх відпоручників на той день до Львова. Мабуть і станіславський єпископ зробить те саме, хоч він взагалі не цікавий до руских справ, — так що у Львові відбуде ся нарада відпоручників цілого руского духовенства, яке політичне становище має зняти руско-католицьке св'ященство. Сего настрашили ся москвофіли і невідлучні від них в таких справах опозиційники, бо кажуть, що кардинал Сембратович хоче силою свого авторитету витягнути руске св'ященство в політику, яку веде пос. Бар-

Енергічний директор.

— Що ту говорити? — розповідав в товаристві старенький пан-отець, звістний всім любитель театру і неминучий гість на кождім представленні театральнім. — Я не дивуюсь зовсім, як там в дружині театральній заїде коли яка хрип. Се діє ся в кождім театрі, не лише в нашім. Се лежить, що так скажу, в артистичній породі. Кождий з них нервовистий. І не дивися. Палка, горяча душа рве ся до театру. Єї манить та мана, ілюзія, котрою і ми старі запалуєм ся: бути героєм, хотіти перебраним, декларувати, терпіти, боліти, сміятися, боротися, ризикати, убивати — та словом своїм і ділом поривати зритель в инший світ, хоч світ мани та ілюзії.

Той хвилиний лавр — гірко потім в житті оплачують. Оплачують адорвалем — і житєм. Скиталці, як той вічний жид, не загірять нігде довше, як шість неділей, бездомні і безпритульні живуть по дійсних порах, бо хто віднайде їм людський куток на кілька неділей? в голоді і холоді коротають день за днем, без вигляду, без будучности. Та ще добре, от як у нас, в більшім місті, і притулять ся десь ліпше і поживлять ся. А що, як зайдуть до якого містечка? Ще щастє, як котрий жонатий, все щось жінка зварить. Як ні, жий горівною та оеседнем. А при тім всім грай, небоже, і смівай, учи ся, відбувай

проби рано і поноудни, а вечером добувай з себе послідної охоти, креш огонь, що палить і займає безкрову, густо-часто чужу публіку. Ні, ні, я вам кажу, як раз той розлад межі їх думками а дійсностю є причиною їх нервовости, неспокійности, сварливости, незгоди, чи як ви, пане директоре кажете, — бунту.

— Голота! — крикнув директор, вдаривши кулаком об стіл, аж чарки зазвеніли.

— Я би так не сказав, — говорив пан-отець далше, — бо голота сцени не тримає ся так, як они. Они відходять, плачуть і вертають назад. Не один з них найшов би поміщенє і деінде, а видите не витримає, вертає до сцени назад. Покійний Стечицький, як знаєте, був вже кілька літ на селі, де мав хату, ґрунт, господарство, а видите, не витримав. Як приїхав до Львова і побачив театр, виріс ся всего і вернув до него назад. При нім і склонив голову. Єсть отже у них якась вища думка, що їх виносить і переносить через всю біду і мізерію, єсть отже якраз божя іскра, що тліє в відрах їх душі, а котру піддержуючи можна кождого з них, а з тим і кождий талан утримати при сцені.

— Цікавий я, як би те ви устроїли? — спитав іронічно директор.

— Я би використував як раз те їх замилованє до сцени, закріпив до науки, до щораз нових вистав. Наша література драматична розвиває ся, хвалити Бога, дуже красно, красне і богатше, як кожда инша літературна вітка. Нова штука, нова пісня надить людей, театр ста-

вав би чим-раз голосніший, люди ходили-б більше — а тим збільшали-б ся і доходи театру. У нас устрій дружинний, і жити стало-б красне. Заінтересована для театру суспільність подумала-б і о будучности артистів, так як думає тепер о будові театру.

При тім всім я дарував би їм неодну дрібницю. На всі їх спори, зависти, колотнечі, інтриги я і не уважав би. Та ж я доброму парубкови неодню прощаю — не то артист, вістунюви просьвіти, місіонареви нових, поступових, культурних в народі думок.

— Добре вам за столиком проповідати, — відповів директор з наругою, — треба серед них бути та видіти. Провідь на ніщо не припадає ся.

— А якже ви ними управляєте? — спитав пан-отець.

— Не я ними управляю, — відрізав директор, — але сей. І з тим словом підняв директор в гору здоровенну палицю, любуючись нею, наче гетьманською бузавою. — Від часу, як я найняв сего режисера, додав, показуючи на палицю, — маю в театрі єпопій. Бувало, ані суди Боже, тепер тихо-мирно, як в раю. От недавно тому збунтував ся мені адміністратор, заїбний молодець і жінка єго прімадонна буза. Бунтуєш ся, кажу, — так з театру вон! І пийшли обоє на зелену нашу. Тай був спокій — на тиждень. По тижні мимрить собі щось під носом найвиша, що я єї ролю відняв. Мимриш, кажу — то з Богом, Парасю! І знов був спокій

вінський. Однак ми переконані, що о якімсь насильстві в с'їм випадку нема й бесіди, а противно віримо, що з того може вийти добра рада, як зробити кінець політичному баламутству в Галичині. А за се повинні галицькі Русини бути щиро вдячні кардиналові Сембратовичеві.

*

З Відня пишуть нам під днем 26-го с. м.:

Нині починають ся наради з'їзду духовенства католицького у Відні в справі підвищення конгрегії. З Галичини прибуло на з'їзд 7 делегатів. Три з них, яко заступники трьох єпархій (оо. Танякевич, Кузик і Мардарович) представились нині міністрам гр. Баденіому, Гавчови, Рітнерови і Біліньському. Делегати піднесли у згаданих міністрів справу ліпшого заосмотрення в'їв і сиріт по сьвященниках. Іменно просили они у правительства на разі якої-то підмоги грошевої для трьох фондів вдовичо-сирітських трьох єпархій. Рішучим в справі с'їй було заявлене міністра фінансів Біліньського, котрий сказав, що готов для всіх трьох фондів єпархіяльних дати 150.000 зр. підмоги, наколи міністерство просьвіти сего зажадає. Відповідею сею вдоволились делегати наші. Они не вернуть з порожніми руками домі, а привезуть поміч тим, що єї як найбільше потребують, т. є. сиротам і вдовам по сьвященниках. Зараз потім переговорювали послі Барвінський і Вахнянин з міністрами Гавчом і Біліньським в тій самій справі. Розходилося іменно о то, щоб сих 150.000 зр. вложено вже в бюджет на рік 1897. Міністер просьвіти заявив, що довершить формальности всі безпроблемно, а міністер Біліньський запоручив, що зажадає від ради державної додаткового кредиту на ту суму ще на рік 1897. Здаєсь, що делегати наші винесли несорішнє вражінє о тім, чи теперішнє правительство відносить ся ворожо до потреб народу руського?!

*

на — тиждень. Потім хвилюють ся щось хористка-вдова на малу жажу. Кажє, що не може вижити з дітьми. Не можеш, жажу, так іди за прімадонну — до Бердичова. І настав знов спокій на який — тиждень. Недавно тому квасить ся щось режисер і співачка. Квасить ся, жажу, так іди собі, бо ще скиснете.

В той спосіб маю в товаристві як найкрасніший зад і — спокій! З ними годі інакше!

— Добре, — запитав хтось з товариства, а багато це у вашій дружині?

— Єсть нас ще досить, — відрізав енергійний директор: а, еуфедеріафінер.

... — вич.

Бібліографічні замітки.

(Береженого Віл береже, Оповідання селянина про скотську чуму. Катеринодар 1896. стор. 16.)

Читаючи отсю невеличку брошуру, аж смакуєш, так вона гарно, розумно скомпонована, і на вірш прекрасною мовою. Звід пера молодих писателів українських дуже-дуже рідко виходить така чиста мова: ні безграйв періодів, ні отих не наших „причастників“ на „учий“ та „ючий“; ні чужоземних слів тут нема; тут і лексика і конструкція українські. В формі розмови Палас Іванович Смілий розповідає своєму розмовникови Остапови: яке тяжке лихо чума на товар і що треба чинити, коли скотина занедужає, щоб снєкати ся чуми і не дати її розійти

У відповідь на нашу статтю в числі 243-ім п. з. „На що они є?“ (буковинські москвофіли) — відповіли Буков. Відомості між иньним (а с'їй уступ найважливіший з цілої відповіді): Обязок боронити православному церков „тажить на уїятах еще більше, як на православних, бо уїяти уже чувствують, яким нещастем єсть для них, що їх отцам видерли віру св. Владимира. Уїяти отже если відносять ся щиро і сердечно до православної церкви, то лиш ієправляють через то ошибки немоцих сво-їх предків, і за то сих уїятів, котрі з достойнством відносять ся до нашої (і своєї) праотеческої православної церкви, і церков ту боронять, всякий честний руский чоловік почитати і цїнити мусить.“

На нашу думку уїят, котрий прийшов до пересьвідчення, що він лишє з вини батьків є уїятом, а котрий не користує з конституційної свободи і не переходить на православну віру, тільки лишає ся при уїятській і ако уїят накидає ся православної церкві за оборонця — такий уїят не заслугоє на імя чесного і консеквентного чоловіка. Тут заходу не багато: понідомає ся політичну власть о своїм переході на православіє, і історія скінчена. Чому-ж сего не роблять наші буковинські москвофіли-фарисеї?

НОВИНИ.

Чернівці, дня 28-го листопада 1896.

Красва комісія для ревізії натастру ґрунтового відбуде засіданє в понеділок, дня 30-го с. м., а евентуально і в слідуєчих днях. На порядку стоять: внесення для усунєня похибок і різних неточностей в розписанню поодиноких парцель в ріжних класах доброти ґрунту.

Непорядки на селі. У нас на Буковині не можна на жалє начислити багато таких громад, котрі були би приміром для інших сіл. Протинано, в дуже багатьох громадах панують страшні непорядки. До таких руських громад належать Топорівці, село черновецького повіта. В нашій часо-

писи появило ся в короткім часі кілька дописів від селян, котрі жалують ся на непорядки в тім селі. Все було би там добре, як би громадська зверхність робила своє діло, пазила порядку. А то вишло тепер там тако, що в селі все лишє боють ся, непотріби напандають на читальницю, винци обирають громадську касу, а двірник Двиринчук іде до криміналу. Коли там дїє ся з начальником громади, то годі і думати о порядку в селі. От сего тижня відбула ся перед черновецьким судом, карна розправа против 21-літнього Дюрдія Ілачука і Тимофея Смондича з Топорівців о убійство. У вересні вдарив партівник Іван Козуб' Николая Смондича в лице. Брат Николая, обжалований Тимофей Смондич хотів на Козубі помстити ся, взяв з собою Ілачука і оба вбили Козуба вночі. Смондича боронив др. Дутчак і лишє облекаючим обставинам, що наші с'їй оборонець, заважають обжаловані, що їх засуджено тільки на п'ять літ тяжкої каторги.

З черновецького театру. Сьогодні в суботу грають в нашій міській театрі в третє оперу Traviata; в неділю поноудни відіграють Troubadour-a, а вечером улюблену оперету Bettelstudent. В понеділок представлять Мізестера „Зачарований замок.“

Рідкий випадок в судовій практиці. Сидячи відбув ся перед трибуналом присяжних в Кракові процес против редактора соціалістичної газети Nargzód, обжалованого о обиду кс. Худибі з Косециш. В Nargzód-і була іменно поміщена нотатка, що, мовляв, кс. Худибя бе своїх прихожан і ставляє дітям в школі несприятливі питання. Хоч обжалований Николай Слєніцкий боронив ся, що не знає нічого о тій нотатці, бо під той час не був в Кракові, то присяжні таки признали винну по его стороні. Однак предсідатель розправи понімо того не відчитав вирок, а оголосив на підставі § 332 кари. Так, уневажненє вердикту присяжних судій. Мотивом такої ухвали трибуналу було переконанє, що Слєніцкий справді не міг мати впливу на уміщенє інкримінованого артикулу, отже в виду того й не може бути потягнений до одвічальности за сновієно напечатанє того артикулу переступленє. Закон вимагає в таких справах не лишє доказів поновненого переступленє, але й доказу, що переступленє стало ся за волею і відомостію редактора.

Нова часопись буде, як звістно, виходити в Чернівцях від нового року почавши, і то в німецькій, руській і волоській мові, під назвою „Bukowiner Landwirthschaftliche Blätter.“ Буде се газета для рільництва, лісництва, плєсання оторолів, а також для ширєня красної індустриї.

ся. Оповідєє Смілий — яко знавєць свого діла і оповідєє виразно, просто і зрозуміло.

Перечитавши отсю добру книжечку, мимо воїї питаєш ся: чи воно справді на дєніє займаєть ся, чи се тільки мана одна? чи се справді ознака, що з очий російських урядників спадєє густий туман лютости проти українського слова і проти освіти українського народу його мовою рідною? На книжечці, замість звичайного російського „дозволено цензурою“ стоїть: „напечатано по распоряженію начальника кубанской обл. асти.“ — Витяємо сего начальника! наказом своїм надруковати названу книжечку (уважайте — книжка не реклад) він признає нестеменисть (правдивість) двох фактів: раз — потребу такої книжки задля народу (кубанська область, чи Чорноморщина заселена Українцями), а друге, що народ не та мить книжки мовою російською. Се такий певний свідок урядовий — якого лишє й не треба і проти нього не змагати-мєть ся найлютіший обруситель і гнобитєль мови українського народу! Бачимо, що начальник кубанської області (йкливо-б ахати імя сего світлого чоловіка) задля боротьби народу з пошестью на скотину — звелів ужити найраціональніших заходів: надруковати задля людности книжку, мовою зрозумілою: який контраст з поглядами колишнього міністра Дурило і начальника „Гласн. Упр. по дѣламъ печати“ Феоктистова, що р. 1892 під тяжку годину лютости пошестьи на людей (холери) не дозволили президенту „Общества Киевскихъ Врачей“ надруковати вдруге брошуру, надруковану р. 1874, як боротьби ся з холерою!!

Тай друге питання: на що-ж в школах на-

родних на Україні катують дітий, починаючи їх учити по книжках незрозумілої їм мови московської? На що їстину, кому на користь неслєдєсь заборона і гнобитєльство слова українського з 18-го мая 1876? Не вже не час скасовати ті всі заборони? Не вже задля скасованя його треба якоїсь ничої, не товаричої чуми, а чуми из тих лиходійних порядків, що сподівають ся тримання України в темноті, досягти „блага“ цілої Росії! — Скаменіть ся!

Чистота мови названої книжечки примішує нєє порадити д. Уманця (чи Комарова, як не що давнє в „Зорі“ повіданє д. Кримський... — Нас трохи дивує така відвага д. Бримського зліммати чужі псевдоніми... Хаба, може, д. Уманець дав йому на те право, тоді ми беремо свої слова назад і неспрашємо! щоб він цюкористовав ся з с'її книжечки задля свого словаря.

В словарі д. Уманця чимало неслєдєду і всяких куріозів, не кажучи вже про головний куріоз, — що він — даючи словарь задля не-Українців, подає приклад мовою українською. Але на стор. 141 т. III. під словом „почти“ ми помітили щось більше за куріоз, щось тасє, про що годі промовчати. Ніхто певного перекладу слова „почти“ нашими: „сливе, майже, правє.“ д. Уманець додає: „Чайченко вживає не „затого“, але слово більше відповідєє російськєму: „вотъ-вотъ.“

Для нас очевидно, що Чайченко уживає за-надто хлибно слова „затого“ в значінні російського — вотъ-вотъ; і слова се не більшє, а єдинє і тільки відповідєє тільки слову —

Редакція сєї фахової часописи спочиває в руках директора черновещкої рільничої школи Емілі Баєра і проф. д-ра Вендера. Коли появилася перша вістка о сїй новій часописі, ми зараз звернули увагу редакції на руску часті. Радше нас, що наші слова не остали без впливу. Довідуюмося іменню, що руска часті тої часописи буде писана шкільною правописною фонетичною. По нашої гадки не досить того, треба ще дуже уважати також на чисту народну мову. Бувають такі случаи, що дехто пише добре що-до правопису, а мова его живцем з німецька толкована, що аж прикро читати. Редакції залежить певно на тім, аби часопис розходився як найбільше і між руским населенням нашого краю; тож повинна зважати пильно на чистоту мови в рускій часті. Така фахова газета є у нас дуже потрібна і тому вимаємо сї щиро, надіємось, що редакція дотримає того, що обіцяє в записках до передплати. В тих записках кажеся між иньшим: „З огляду на наш намір, підтримувати краєве сільське господарство і лісництво, як також ремесло і промисел, і з огляду на дійсну потребу такої фахової часописи, заporučили сьвітлі уряди такому підприємству свою щирі підмогу, тож редакція має надію, що „Буковинські сільсько-господарські Листки“ будуть розходити ся в величезній числі. Видаване сєї часописи в трьох краєвих мовах, як також дуже низька передплата, що виносить враз з додатками „Тетан“ і „Селянин“ лиш 2 зр. річно, уможливають кождому, держати ся одиноким фаховим часописом на Буковині. Богато видатішних знавців заперили, що стануть співробітниками часописи, тож „Буковинські сільсько-господарські Листки“ будуть дійсно повідомляти о всяких успіхах і досвідках на широкім полі сільського господарства і лісництва, огородинства, плекання товару й дробу, розведення риби, пчівництва, меліорації, гноєня, польовання, господарського ремесла й промислу, як також оброблюваня й продажі дерева. „Буковинські сільсько-господарські Листки“ будуть також подавати вісти про збори товариств, про справи ярмаркові, торговельні і асекураційні, про судівництво, урядові вісти й оголошеня, як також взагалі про все, що може інтересувати сільських господарів, лісників, дідичів і посесорів, огородинників і пасічників, власників і арендарів і броварів, виробників дерева і урядників державних, приватних, сільсько-господарських і лісних заведень. Тому редакція „Буковинських сільсько-господарських Листків“ просить о як численнійше передплатуваня сєї часописи. Редакція міститься в Чернівцях, при улиці сьмігородській, ч. 57.

„вотъ — вотъ.“ — Та коли-б Чайченко вживав „зато“ — як „почти“ і не признаючи своєї хибности, так що нам з того? Хіба кожне слово, яке вжив Чайченко — треба конче заводити до словаря? Раз — що Чайченко в справі мови української зовсім не авторитет; в Чайченкових писаних — не можна не помітити кованої, котра свідчить, що Чайченко не добре знає дух мови української і що в мові йому бракує інколи і української складної, а ще більш художницького смаку. Інакше перекладаючи такого класика як Шіллер, він не вжив би таких слів як „вадрити“ і т. п.

А друге те: нехай собі задля Уманця Чайченко і авторитет, так же нам здається, що опріч народу нема такого авторитету між письменниками українськими, щоб з тварів його брати усьяке слово без критики! Тим паче не можна заводити до словаря таких слів, що й самому вищорядковому словарю здають ся не певно ужитими. Нарешті коли д. Уманець гадає, що всяку Чайченкову очевидну хибку в мові треба завести, щоб не згубила ся, так геть лишне було-б видати окремий „Словарь“ Чайченковської мови, а не бгати всячини до словаря, який ніякі люди уважати муть справді яко словарь російсько-український!

О. Л.

Пожар міста. З Америки полудневої доноситься о страшнім огні, котрий знищив за два дні ціле велике місто Ваякіл на побережжі Тихого океана. Полумія ширилася тим сильніше, що доми в місті як всюди, де дучають ся часті землетрясеня, були побудовані з дерева. Пожар знищив в коротім часі 1.500 домів, між ними кількадесят державних будинків, церков, театри, банки і т. д. Грозу огня побільшали ще безпастанно вибухи пороку, зложеного в місцевім арсеналі. До того нещастя прилучило ся другого дня ще одно: іменню над містом перейшов гураган, котрий убив шістьох людей. Під згарищами найдено 20 трупів, однак до сї часу число жертв не обчислене точно. Страти сягають 125 мільонів франків, з того повинна була асекурація покрити 30 мільонів франків. Але зараз по уташенню пожару всі місцеві асекураційні товариства оголосили банкрутство.

Ціла редакція арештована. Таке стало ся в Йоганнесбургі в Африці. Доноситься іменню з Лондону, що властителя газети „Kritik“, котра виходить в Йоганнесбургі, повідомлено, що цілий редакційний персонал тої газети арештовано на підставі нового прасового закону. Але вже слідуєчого дня відбула ся розправа против редакції і всіх арештованих увільнено, бо судова прокуратура не могла сї довести закинену вину.

Еманципация женщин в Америкі. В Сполучених Державах північної Америки жінчина користує ся всіми правами на рівні з чоловіком. Конкуренция жінчини зовсім відняла у мужчинті спеціальности, які більше підходили для них. Шістьдесять літ тому назад жінчини в Америкі мали тільки 7 спеціальностей. Тепер між ними можна поділити лікарів, архітектів, репортерів, лаборантів, фармацевтів, рахмистрів, секретарів, інженерів, пасторів-проповідників, начальників вишниц, адвокатів, нотарів, прокураторів, трохи що не військових командантів і т. д. Яким же сьвітлом они можуть сповняти ще обовязки жінки, матері і гасдині? Першою жінчиною, що виступила 1869 р. в суді з адвокатською обороною, була Арабель Мансерелд. Виступ жінчини на полі судівництва повитали мужчини з негодованнем. Тепер в Сполучених Державах є 150 жінчин адвокатів. В 1849 році була тільки одна жінчина лікаркою, нині є їх звыш 4.500. З останних статистичних даних виходить, що жінчини проповідників є там 200, журналістів 900, писателок 2.800, артисток і різьбарів 10.000, музикантів 35.000, плантаторок 59.000, і вкінці професорок 252.822. Еманципация, видно, і поступає і поналучує.

Звертаємо увагу на зносе F. Ad. Richter et Cie в Бідні, поміщений на 4-ій стороні нашої газети.

Обгризуване нігтів яко прояв хоробливий.

Сю погану, а проте досить часту навичку особливо поміжи дітьми розслідує д-р Берільон, звідний в Парижі лікар хороб нервових і прихильник гіпнозизму. Студія его над оніхофагією (так називає ся науково обгризуване нігтів) містять в собі багато інтересних уваг, які тут в скороченню подаю на розвагу родинам і учителям.

Обгризуване нігтів є шкідливим передовсім длатого, що тим способом ріжнородні мікроорганізми, які витворюють хороби, дістають ся до уст; надто складають ся нігті з матерій, яких жодуток чоловіка не в силі стравити, отже навіть мала їх частинка може викликати боля жодуток; кінці пальців стають потові, виглядають грубими, а рештку нігтя обводять шкіра, в наслідок чого чувство дотику притуплює ся, що справджено у многих учеників шкіл заводових.

Причини оніхофагії лежать по часті в інстинкті дитини до сьня, що показує вже новородок, котрий втягає до уст кожний предмет, який ухопить; один такий об'єкт вродженого інстинкту увійде в навичку, а описане стає ся ділом автоматичним, несвідомим. І так прим. обгризують ученики нігті особливо тогди, коли учать ся зайданих лекцій; один учитель гімназій розказував, що він сам обгризав часто нігті тогди, коли поправляв задачі. Суть діти, у котрих сїй нахил показує ся аж в пізнійшій віці;

тут причиною того є головню наслідковане або дідичність; на шестеро дітей одного пияниці обгризали нігті всі без виньки, а навичку тоту з иньшими ознаками звирідненя приняли від батька.

Взагалі оніхофагія, сама собою обридлива і шкідлива, де звичайно поруч иньших налогів і збочень, як: поруч нехлюйства, перестрахи нічного, люнатизму, закигуваня і иньших вад укритих, котрі підкопують організм. Сам Берільон, а також і Юл. Боазен, котрі мали багато до роботи з ідіотами, епілептиками і дітьми слабого умелу, висказують ся, що обгризуване нігтів є майже певною вказівкою иньших налогів. Спостерігаємо також у тих дітей много ознак звирідненя, як: малу голову, низ, нервові дрожання лобів, неправильність в укладі зубів, вузьке піднебіне, неоднакову величину ушей і др. Много таких дітей не вміє віддыхати носом і снить з отвореним ротом.

Берільон робив розсліди в одній мужескій школі елементарній в Парижі. Показало ся, що на 265 учеників обгризали нігті 63, що становить майже четверту часті цілого числа. В тій самій школі 53 учеників мали звичай обгризати ручки до пер. В ліцею показав ся процент такий, що обгризали нігті, майже такий самий, як в школі елементарній. В школі мішаній обгризало на 50 дітей 17, то є 34%, в школі промисловій (де ученики були вже старші, літ 12 — 17) на 52 учеників обгризало нігті 16, то є 30%; в школі жіночій (вік учениць літ 10 — 17) на 217 дівчат обгризало нігті 63, то є 29%, що доказує, що дівчата не стоять під тим впливом вище від хлопців. Найновіший розсліди зробив Берільон в чотирох низших класах парискої школи міської, яка находит ся в ділянці, замішканій робітниками; на 187 дітей в віці 6 — 11 років обгризало нігті 57, то є 30,5%. В закладі тим, веденім вимково старанно, подали учителі свій суд о учениках, дітнених повисшим налогом. Ученики ті стоять на низшій степені умислого розвою від своїх ровесників, особливо ж суть они менше уважні, письмо їх є менше рівне, менше чітке. В класі, зложеной з 6 — 8-літних хлопців, посаджено при особнім столі найгірших з огляду на кариєту і поступу; показало ся, що зносеред шести там уміщених обгризали нігті 5.

В англійських школах уважають той наліг рішучо шкідливим; там оглядають часто руки учеників і за обгризане нігтів карають остро: але здає ся, що тут кари мало помагують. Лікарі радять мастити кінці пальців яким гірким средством або заздно носити рукавиці; д-р Берільон пробував уживати гіпнозизму (суїтестії, що дитина не вложить ані разу пальця до уст); на 14 случаяв досягнув він сим способом добрі результати.

Берільон не залишив своїх розслідів; він просить учителів і вихователів, щоб крім даних статистичних що-до числа дітей, які обгризають нігті, і означеня їх роду, віку і походження звертали увагу на сльдуєче: Чи і оскільки діти, дітнени тою навичкою, стоять вище других під впливом: 1) загального стану здоровля; 2) сили фізичної; 3) кариєти; 4) пильности, уваги і пам'яті; 5) пазлонів; 6) обичайности і приличности, (чи мають налоги при обгризуванню нігтів і які?); 7) порядку, (чи діти ті панують над своїми потребами натуральними, особливо в ночі); 8) зручности руки (писала, роботи ручні); 9) талантів (спосібности до рисунків, силіну і др.); 10) чи не впливає на той наліг наслідковане посеред учеників тої самої класи? 11) яких средств зарадних уживано против того налогу? 12) з яким результатом? 13) уваги загальні.

(З Учитель).

В. III.

Телеграми „Буковини“.

З дня 28-го листопада 1896 року.

Рада державна.

Відень. (Заїдає 27-го с. м.) Палата принада законів про управлєнє платні учителів

при державних середніх школах, учительських семінаріях і школах вирав, і то з речницею важности закону, який внесло правительство. Принято також додаткове внесення пос. Лупула, після котрого міністер має право по уміненню або нагані застановити учителеви середніх шкіл кваліфікаційний додаток що найбільше на три роки. Підчас розправ заявив міністер шкільництва Гавч, що правительство старає ся всі професорські місця обсадити іспитовими силами і тому міністер робить різницю між іспитованими і неіспитованими суплентами. — Пильне внесення Кронаветтера і Пернерсторфера, аби правительство видало закон для забезпечення права зборів відкрито по одескуваній промові міністра судівництва гр. Іляйсаха.

Триєст. Тут лютить ся все ще страшна буря, котра наробила в місті великого спустошення.

Букарешт. Король Кароль сконстатував у своїй престольній промові до парламенту, що Румунія живе в приязни зі всіма європейськими державами, спімнув побут престолонаслідника при царській коронації, отворене Зелізноі Брами і вельми симпатично підвів гостину цісаря Франца Йосифа у Букарешті. Вкінці згадав, що Румунія має сильну армію, на котру держава з гордостю глядить.

Маю честь повідомити ш. управи шкіл, що III. часть рускої читанки для народних шкіл вже появилася і можна буде за 4 дні у мене купити.

З поважанем:
Ромульд Шаллі,
книгарник в Чернівцях.

ВАЖНЕ

для кожного, головні для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлення, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЕ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушеву ч. 12*, другий вхід також від *улиці м. левої ч. 11*.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о —

а виравленням персоналом всі фахові роботи, як: оправлення книжок, роботи галатерійні, друк на стійках до вінів, окрему до гветовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найбільше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8—10

з поважанем
Кобжинський і Канюк.

Шкільні повідомлення

(руські)

SCHULNACHRICHTEN

(німецькі)

є на складі в друкарні

„РУСКОЇ РАДИ“

Просимо вп. учителів о ласкаві замовлення.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на птиране: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сего загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожністю лише флашки зі знаком знаменитого „Котвиця“ бо лише ті правдиві.
Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почесним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯЖА)

в Коросі

поручає Нов. П. Т. Публіці свого виробу чисто льняні знітні з доброти, ручно тязні

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі кистевім і адамашевім; також доставляє матеріали на комплетні і найдешеві

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібіки і ціни на жадане оплатно і відворотною поштою. (11—52)

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови? —

Мають! Добре, то кажіть собі чиме скорше прислати найновіший цінник, щоби собі вибрати відповідну скринку для доповнення.

Не мають! Ну, то вже крайня

пора написати по цінник кореспондентку під адресою: F. Ad. Richter et Cie. in Wien, I. Operng. 16, бо в тім багато ілюстрованим ціннику найдете і опис скринки з камінцями і опис, як найбільше доповнити ту скринку, а також численні подяки дуже урядуваних родичів, що з власного досвіду пізнали і цінувати дуже високо виховуючу вартість сего скринки з камінцями.

Її можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 ар. і більше у всіх ліпших магазинах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринки зі знаком якоря, бо всі скринки без того знаку фальшовані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil. Steinbaustoffen Fabrik

Kontor u. Niederl. I. Operng. 16, Wien XIII/1 (Nietzing).

Rudolfstadt (Thür.), Offen, Rotterdam, London, New-York,

215 Pearl-Street.

Новина! Забави до мірних терпеливості і товарискі іграшки „якор“.

О цінах вказано в ціннику.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

За редакцію відновляє Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюха в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надсиланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

З остатних днів.

Найважливішою подією в радї державній єсть прояв, що чеські послы рішучо завернули з дороги опозиційної. Показало ся дуже при голосованю над справою о регуляції плат урядників державних. Послы чеські станули при правительстві против Німців, голосуючи за тим, щоби речинець регуляції лишити до волі правительства, а не вязати его днем 1-го липня 1896 р. Послы чеські вступили на дорогу політичну Старочехів, т. є. стали ся утилітаристами. Як звісно, то Рігер добув дорогою політики утилітарної найбільше концесий для народу чеського в дѣлах від 1879 до 1890. За те втратили Німці чеські все то в тім самім часі через опозицію, що Чехи зискали. О опозиції чеській яко такої нині вже ніхто не думає на серію. Чехи хотять доходити до свого державного права поступенно, етапами. На нинішній вдоволять ся они узнанем повної рівноправности язика чеського з німецьким в житю прилюднім, а будуть в будучности стреміти до скріплення елементу чеського на Моравах і Шлеску. Сели-ж Чехи, яко заступники економічно і культурно сильного народу, зрозуміли, що опозицією не дійдуть до цілі та що годї справу свою ставляти на одну карту, то може би і Русини змогли тепер зрозуміти, чи скорше

заведе їх до цілі політика безоглядної опозиції, голошена пос. Романчуком і его органом, чи політика утилітарна клябу руского ради державної?

В найновішнім числі *Правди* читаємо поклик до українських письменників. Автор поклику доказує, що Україна не проявляє тепер у себе майже нічим літературного життя, на 20 мільонів народу не має ні одної своєї часописи на українській мові, так мов би українська праса могла пошкодити великій і сильній Росії.

„Нема у нас, каже, на Україні життя літературного. Єсть у нас знамениті різні „дідусі“ — спадки архівні, єсть починаючі письменники, котрим на роду написано ніколи не виکارбати ся з починаючих, єсть і осередні — мужі твердої волі, але і твердого розуму... Одні при всякім случаю апостольсько-езоповскою мовою поучають молодіж іти за ними і згодом зробити ся такими-ж архівними „дідусями“, другі все починають і зараз же кінчають, нічого не зробивши, а треті насупили ся на весь світ божий, озлобили ся і кріпко-кріпко затверділи в своїй самодовільній персоні. А життя нема, а життя все-ж нема...“

Аби сему зарадити, подає автор поклик таку раду:

„По нашій думі слідувало-б нашим

„дідусям“ узяти на себе ініціативу, зібрати голоси всіх українських письменників, і від лица всіх їх, за їх підписами (а може як і инакше, се вони самі вже знають муть) подати на імя самого Государя вірнопідданчу петицію о розрішене видавати на українській мові журнали, газети і друге, словом — приклинно прохати о зняте з мови української печати якогось „прокляття і отвереження“. Все-ж таки Україна — область не мечем взята, а волею приставши до Великоросії і, думаєть ся, діді наші при Богдані не думали, коли казали: „волимо під білого царя!“, що білий цар коли небудь стане за одно з макогуманною і несправедливою частиною громади московської, мета якої — національний терор. Не думали сего діді наші і ми не думаємо, а твердо віримо, що той, хто так глибоко пройняв в дух своєї рідної літератури, в її історію, знавець стародавніх билин і дум, хто перший з царів дав поміч всім взагалі письменникам, з своїх власних коштів, — віримо ми — не відкине нашої петиції.“

Цікаво-ж знати, що на се скажуть наші українські письменники.

Інтересну допис з Калуша помістив на днях *Галичанин*. В дописі тій ударено на посла Романчука і *Діло* за їх не-

З поезий Н. А. Некрасова.

Переклади Василя Ріленка.

Зелений Шум.*)

Іде-гуде Зелений Шум,
Зелений Шум, весняний шум!

Біжить, колише, граєть ся
З верхівками вітрець:
То гне корчі вільшійоньки,
То підбиває нил цвітний
Мов хмару; все рунієть ся,
Повітре і вода!

Іде-гуде Зелений Шум,
Зелений Шум, весняний шум!

Смереєнька в мене зліночка,
Наташка — господиненька,
Води не скаланить!
Та з нею лихо скоїлось,
Як літом жив я в городі...
Сама сказала, пиніть їй,
Дурнеєнькій, на язик!
З невірницею в хаті нас
Занерла враз зима,
В мої суворі очі все

Смотрить, — мовчить жона,
Мовчу і я... а дума зла
Спокою не дає:
Убити — бідну жалє бере,
Стерити — сил нема!

А тут зима стріхата
І день і ніч реве: —
„Убий, убий ти зрадицю!
Злодійника згуби!
А то весь рік знівечить ся,
Ні в день, ні в довгу ніченьку
Спокою не найдеш.
В лице твоє без сорому —
Сусіди наплюють...“
Під пісню хути в заметіль
Затвердла дума яростна —
Придбав я острый ніж...
Аж тут весна підкрала ся...

Іде-гуде Зелений Шум,
Зелений Шум, весняний шум!

Мов маюком обливані
Стоять сади вишневій,
Тихенько шелестять:
Пригріті теплим сонечком,
Весельним хором гріхтють
Соснові ліси;
Новою з ними зеленю
Нову запечуть пісеньку
І блідоліста липонька,
І з віскою зеленою
Берізонька струнка!

Свистить мала тростиньочка,
Шумить високий клен...
Гуторять по новітньому,
Новітньому, весняному...

Іде-гуде Зелений Шум!
Зелений Шум, весняний шум.

І слабе дума яростна,
З рук острый ніж сковає.
І чую пісню все одну
Раз-в-раз в лісах, в дугах: —
„Люби — як довго любить ся,
Терпи — як довго терпить ся,
Прощай — поки прощаєть ся,
І — Бог тобі судя!“ —

Школяр.

Ну, пустив ся йти, — про Бога!
Небо, сосни і піски —
Не весела то дорога...
Хлопче! гей, сїдай сюди!

Босі ноги, чорне тіло,
Груди ледви криє зах...
Не стидай ся! що там? сьміло!
Се багато славних шлях!

Бачу: з книжкою торбина —
Так, ти вчить ся йдеш собі-ж!
Знаю: десь отець на сина
Видав свій останній грин.

*) Так називає великоруська народ пробуджене природи на весні.

льоальне поведене суиротив москвофільської фракції. Романчук мав обіцяти, що буде здержувати Діло від напастованя москвофільів, та проте — як з дописи виходило-б — москвофіли не думають уже тепер підпирати Романчука при виборах. Се нагорода за вислуги опозиційного народоуеского сторонництва Маркову. „Помогли ви мені розбити табір народоуесів — може сказати г. Марков разом із своїми товаришами — то і будьте здорові!“ А опозиційники і доси думають, що будуть мати хосен з „старорусів“...

Про обезпечення від огню

говорив п. Вахнянин на засіданні палати послів дня 20-го листопада в такий спосіб:

Висока палато!

Предложений проект закона, оскільки він має на цілі упорядковані справи обезпечення від огню, можемо лиш з щирою прихильністю повитати. Годимо ся зовсім з тим поглядом, що ухваленем такого закона — чого можна сподівати ся, буде установлений спосіб, котрого економічного значіння ніхто не заперечить. Справоздане комісії асекураційної кладе зовсім справедливо вагу на ту обставину, що правительсто в першій лінії має обов'язок старати ся о удержане поодиноких економічних екзистенцій, і зматати до того, щоби они в своїм стані і в своїй спроможности були також і обезпечені.

Виходячи з сего становища, уважаємо сей проект закона за дальший крок в нашій змаганні до скріплення і піднесення не лиш економічних інтересів нашої половини держави взагалі, але й інтересів міщан та селян. Коли доси показали ся добрими приватні і дорогі, по більшій часті обчислені на зиск заведеня, то нема ніякого сумніву, що того рода загальні, публичні, добре упорядковані, дешеві і під строгу контролю держави поставлені заведеня покажуть ся всесторонно добрими.

О сім законі не можна також сказати, щоби він був виданий з-поза зеленого стола, бо причиною до него була з одної сторони якась konieczність, о котрій ще ширше поговорю, з другої же і загальні вимоги інтересів; отже для того хочу звернути ласкаву увагу панив на кілька

потішаючих фактів, котрі нас ще більше укріплять в змаганні до установлення нового закона асекураційного.

Єсть річ певна, що число обезпечуючих ся від огню збільшає ся з кожним роком, що обави матеріальних жертв для охорони особистих інтересів всеюди щораз більше щезає і що наші горожани мають також досить змислу для загального добра.

Доказ на то єсть в тім, що н. пр. вся людність Австрії, спеціально же робучі класи, прийняли з найбільшою охотою примус обезпечення від нещасливих случайів, недуг і старости.

Сі потішаючі факти, уважані за премію, мусять нас довести до висновку, що єсть на часі і відповідно, щоби ми наші суспільно-економічні реформи розширили і на поле обезпечення від огню. Проект, що правда, не приносить ніякої полекші. Протівно, він обтяжує інтересованих новими додатками.

Але зваживши то, що потрібні додатки по упорядкованню повинні би показати ся дуже малими, а кожний властитель дому і обійстя буде ся чути безпечним, бо охороняемо его від визиску і пережиткування, то в виду сих немаловажних обставин показує ся також відповідним, щоби вис. палата взяла ся до реформи асекураційної від огню і завела ліпші відносини, як були доси.

Що всі верстви людности в Австрії повитають новий закон о обезпеченні від огню лиш радісно, виходить вже з того, що в поодиноких соймах краєвих селянські послы, отже найперші заступники господарських інтересів, домагали ся від многих літ примусового обезпечення від огню.

Уважаю злишним говорити ту широко, як шкідливо впливають пожари на економічний устрій держави і як тяжко приходить ся потерпівшим піднести ся знову економічно, не кажу вже переболіти матеріальну шкоду.

Ми самі мусіли нераз подавати погорільцям матеріальну поміч, щоби їм улєкшити бодай трохи пекучу нужду. Але ми не могли їх ніколи матеріально відшкодувати.

Коли же в теперішній дебаті забираю слово, то роблю се, щоби також в імені моїх товаришів політичних заявити, що уважаємо сю справу за пекучу і що будемо виступати за скорим єї полагожденем, тим більше, що Галичина єсть як-раз тим краєм, котрий огні аж надто часто навісують.

Позвольтеж мені навести кілька дат що-до огнів в Австрії.

Із справоздань центральної статистичної комісії видимо, що в нашій половині держави буває до року 8120 огнів, при чім згаряє 17.256 будинків, або бувають ушкоджені, і що зроблена ним шкода доходить до 23 мільонів. Та сума єсть значним убитком в нашій економічній бюджеті, і позволю собі заприїмити, що тою сумою можна би заплатити дві третини податку ґрунтового.

Сі числа промавляють як найкраще за konieczністю публичного, добре упорядкованого обезпечення від шкідливих огневих. Входити в подрібности проекту закона не тут до того місця.

Проект закона має преці на цілі лиш установлене деяких головних засад і полишає добровільно поодиноким соймам краєвих, видати в сім обсягу закони, відповідаючі відносинам краю. Для того могло би і тут відпасті розбиранє питання, чи було би пораднійше, переняти обезпечу від огню на державу або на край, або полішити єї і дальше поодиноким дотеперішнім заведеням. А все-ж таки уважаю за конечно поговорити о тім бодай кількома словами.

Передовсім мусю сказати, що з обезпеченем в Австрії робить ся не одну неодоленість. Австрійський горожанин мусить передовсім уміти рішити ся, в яким заведеню має обезпечувати своє майно. Має до вибору своїй заграничні товариства, товариства основані на акциях і на взаїмности, краєві інституції і товариства селянські. Інтелігентному чоловікові, що обезпечує ся, вибір не приходить трудно. Але простий собі селянин виставлений притім на не одну небезпечність, і попадає ся звичайно в ланку якогось домашнього або заграничного товариства акційного, котрі суть дуже рухливі та працюють інтензивнійше, як товариства опертї на взаїмности, мають всеюди проворних агентів, обіцюють багато, установляють також низькі премії, але й котрі нераз на случай якого нещастя кажуть обезпеченому лиш поминати, як звали. Не хочу тут наводити поодиноких случайів, хоч міг би я навести кілька з мого власного досвѣду. На жаль наше правительсто виділо ся від 1873 р. спонуканим до того, щоби і заграничним заведеням асекураційним дати приступ до веденя свого ремесла в Австрії.

Не могу притім поминути і тої обставини, що в Австрії за згодою правительства засновують ся кожного року нові філії заграничних заведень асекураційних, так що у нас в теперішню пору побіч 24 домашніх товариств акційних, 35 взаїмних, 3 краєвих заведень, 4 реасекураційних спілок і 300 союзів селян-

Певно десь стара дачиха
Дала той четвертачок,
Що в дорозі їй купчиха
Дарувала на чайок.

Або може ти покинув
Дім для школи?... Що-ж, ти прав!
Неодин з гнізда полинув
Так, як ти, а не пронав.

Швидко сам почувеш в школі,
Як курилівський мужик*)
По своїй та Божій волі
Став ся славний чоловік.

Не без добрих душ на світі:
В город завезе хто-будь,
Будеш в університеті —
Син у дійсність перейдуть!

А там поля вже широко:
Лиш працєю, не впадь, не ний!...
Ось за що тебе глибоко
Люблю, Руси, краю мій!

Не нездарна та прилуда,
Не загиб ще край той, рід, —
Що виводить з простолуда
Тільки славних на весь світ! —

Тільки — серцем правих, чесних,
Сильним духом у любі —
З між бездушних і облесних
І згорділих у нисі!

Катруся.

Чахне врода, вянуть рум'яні мої!
Зерез мужа-злюку не жите мені.

Як тверезий, — має, а як паний, — бе,
Що попаде в руки, все в коршму несе.

Ой ждала я того, йдучи під вінець,
Та не пожаліли батько ні братець!

Скаржилась сусідам, матінці своїй:
Не жаліють люди — ні чужий, ні свій!

„Потерпи-но, доню,“ — родичі глаять —
„Милого побої довго не болять!“

„Потерпи, сеструню“ — брат почне
(вмовлять —
„Милого побої довго не болять!“

„Потерпи“ — сусіди дружно гомонять —
„Милого побої довго не болять!“

Є Федько жовнярик — дальший мій рідняк;
Він мене жалкує, а кохає як!

Лиш моргну Федькови — вкупці він і я,
За село далеко вийдемо в поля:

Душу всю відкрию, смуток свій проллю,
Все, чого не жалко, Федеви даю!

„Ти куди дівалає?“ — править муж мене;
— „Я туди бувала, де нема тебе!“

— Глянути ходила, чи буйні збіжа! —
„Ти ще брехати? ах, сяка-така!“

Він зачне казатись, гірко-попрікне,
Та нехай і лає! — не привикну вже!

Иноді то й вдарить — не велика трать:
„Милого побої довго не болять!“

Колісанка Яремкови.

Стій, візничу! тоді їхати:
Сонце пражить, жарить страх!
Сніокуси — важко дихати,
Глянь: село все на дугах. —

Сіли ми близь коршми в тінечку.
Нянька там одна сидить.
Вколисала в сон дитиночку
І сама вже майже спить —

Тягне пісню через силоньку,
Рот хрестить, коли зівне.
Сів я побіч на драбиноньку,
Нянька-ж мов крізь сон гуде:

„Порівень слабій билиноньці
Голову свою хили,
Щоб у світі сиротиноньці
Він прожити без журби.“

Сила ломить і стебелочка, —
Низше ще вклонись ти їй,
Щоби старші і Яремочка
В люди вивели мерщій.

„Вийдеш в люди — і з вельможами
Як приятель заживеш,
З молодими мов рожами
Вільні жарти заведеш.“

*) В оригіналі згадка про архангельського мужика; нам мабуть більше звідний Шевченко.

ських — ділає ще 65 заграничних товариств (Пос. др. Прос: для огню лип 2!) — три! — межі тими 28 німецьких, 29 англійських, відтак 5 швейцарських, 4 французькі, 4 американські і по одному бельгійське, голландське, італійське і шведське. Всі ті заведення мають певно змагане поробити нас щасливими. Мушу також зазначити, що австрійські правительства не виділи ся доси спонуканими, видати постанови або закони, котрі би упорядковували спосіб роботи поодиноких заведень асекураційних, і не знаю, чи навіть для нашого правительства єсть то можливим, завести контроль над внутрішнім поступованем заграничного товариства. То суть ті лпхі відносини, що дають нам багато до мислення, а котрі бодай дають мені право висказати погляд, що ми таки змушені вглянути глибоше в наші відносини асекураційні, і старали ся на будуче о то, щоби інтереси тих, що асекурують ся, були ліпше забезпечені, як доси, і щоби можна було своїми грішми для своєї держави працювати.

При таких управліннях забезпечення від огню можна двоюко поступати. Ми могли би по заведенню примусу асекураційного і завівши добре обдумані міри осторожности на кавтелі, асекурацію від огню або удержувати, або укривити, або віддати її під певними умовами якимсь приватним інституціям. То сказано також і в проекті. Я з своєї сторони єсьм за другим способом управління, бо я переконаний, що адміністративний апарат державний або краєвий не мав би потрібної рухливости, енергії та й не міг би проявити відповідного комерційного вишколення, а ще з другої дуже важної причини, що годі нам преці і подумати о тім, щоби ті многі на взаємності оперті заведення, котрі у нас показали ся доси добрими, а котрі нераз мають на оці і добро тих, що асекурують ся, не лиш свій чистий зиск, одним почерком пера через закон викинути на двір.

(Конець буде).

НОВИНИ.

Чернівці, дня 30-го листопада 1896.

3 бук. кр. ради шкільної. В суботу відбуло ся засіданє краєвої ради шкільної. На ній полагоджено бюджет шкільний на 1897 р. і рішено резолюцію, котрою рішучо домагає ся від краєвого сойму полагодження проекту о підвищенню платні

народних учителів в недалекій сесії соймовій. Окрім того затверджено іменованє Макса Кайндля надчителем в передмістю Манастирських і Івана Ольшанського учителем при 6-кл. школі в Чернівцях при ул. Семигородській. Дійсними учителями іменовано А. Ілліго у Вишніци, а Д. Гофманна в Німецьких Терембештах.

Архимандрит-мітрофор Іларіон Филипович, як звісно, тяжко занедужав і небезпечність життя була велика. Тепер вже можемо поділити ся з буковинськими Русинами радістною вісткою, що всяка небезпечність усунена і впр. архимандрит Іларіон Филипович вже на стільки подужав, що думає вкортці вертати назад до Сучавиці до монастиря. Підчас тяжкої недуги випитували різні достойники нашого міста з співчутєм про стан хорого, а селяни в Сучавиці ревню молили ся о здоровлє улюбленого настоятеля монастиря. Все те доказує, якими щирими симпатіями тішить ся о. архимандрит Филипович в цілім краю, тож певно і вістка про виздоровленє его в радує всіх щирих Русинів.

Конкурс розписаний на посаду громадского писаря для громад Дорошівців і Товтрів з рускою і німецькою урядовою мовою, а річною платою 400 зр. Подавати треба до буковинського виділу краєвого до дня 20-го грудня с. р.

Населенє міста Львова. При нагоді уложєня ліст виборців з п'ятої курії обчислено у Львові також населенє міста в день 15-го жовтня с. р. Міске бюро статистичне подає в своїм справозданню до президії такі результати довершєних обчислєнь: населенє міста Львова вносить 128.272 осіб, іменно 59.143 мужчин, а 68.129 жєнщин. Від року 1890 побільшило ся населенє о 7920 осіб, а іменно о 3631 мужчин і 4288 жєнщин. В 1890 р. було мужчин 46·6%, жєнщин 53·4%; тепер мужчин є 46·4%, а жєнщин 53·6%. Приріст населєня в роках 1891—1896 був взгядно о 120 осіб річно менший, ніж приріст в роках 1880—1890. Если до числа населєня додати гарнізон в тім числі, яке подала військова команда в 1890 р., т. є. кругло 9000, тоді число всего львівського населєня вносить ме 136.000 жителів. На ділі-ж то число є певно більше, бо від 1890 р. гарнізон побільшив ся що найменше о 1000 людей. Найбільший приріст населєня виказала П. дільниця, найменший середина міста. Цікаво-б знати, як збільшило ся число мешканців Львова що-до народности.

Нова почта на Буковині. В громаді Фрумесса, кімполунського повіта, засновано почту,

котра від дня 10-го грудня буде приймати лише перекомендовані листи і посилки. Ся нова почта буде в сполучєнню з почтою у Вамі.

Зміна на ліпше. Оногдашнє іменованє приватного допєнта д-ра Теодора Тарнавського дійсним профєсором практичного богословія з волоською викладовою мовою на черновецькїм університеті, зчудувало багатьох, бо доси при подібних іменованях ніколи не було виразно зазначєно, що профєсор має лишє по волоски викладати, а сказано було, що він іменований. Тоді ті панове викладали „також по руски“ — лишє не питайте: як! На різні питання в тій справі ми постарали ся о відповідні інформації, котрими хочємо тепер поділити ся з нашими читателями: Отже на богословськїм виділі черновецького університету заносить ся на зміну на ліпше. Коли тепер др. Тарнавський буде викладати лишє по волоски, то для руских богословів нема поки-що викладів з практичного богословія, однак за короткий час наступить іменованє профєсора того предмету з рускою викладовою мовою. Чи наступлять ще які инші зміни, сєго ми не могли докладно довідати ся. Однак вже сє одно, що на богословськїм виділі буде осібний профєсор з рускою викладовою мовою, значить крок наперед, бо рускі богослови почують вкінці по довгих літах з уст руского профєсора руске слово!

Як оно дійсно було? В п'ятницю пополу-дни відбув ся в ратушевій сали збір виборців другого кола в Чернівцях, де радний др. Гольденберг здавав справу із своєї діяльности. На него і взагалі на лібералів накинuli ся два соціял-демократи, адвокатські кандидати др. Шехнер і др. Гори, і внесли вотум недовірія справоздавцєви і ліберальній більшості громадської ради. Після справоздань Buk. Nachrichten і Gazet-и Polsk-oi відкинєно єї оба внесенє і удієно по свєтлїх промовах д-ра Гольденберга і бар. Фірта справоздавцєви вотум довірія; а після Buk. Post виходить, що др. Гольденберг дістав вотум недовірія. Очевидно не можуть всі три місцеві часописи мати рацію, хтось мусів річ перевертати. Шукаючи за тим „героем“, пригадують ся нам справоздана Buk. Post про деякі рускі збори і справи, переповнені брєхнями і клеветами. За такі „справоздани“ не можна признати Buk. Post правдолюбности, значить, і сям разом она перевертала справу так, як єї треба було, а властиво не єї, а єї панови баронові. Але таким поступованєм зовсєм не підносить ся довірія до місцевої праси! Сє повинні наші фєвдали раз собі з'ятити.

3 життя волоскої молодіжи. В черновецькїм товаристві волоских академиків Junimea прийшло сєго року до розлому. Сини дідичів і ріжних панків уважали те товариство своїм гніздом і розділювали місця виділових між себе. Тепер оно стало инакше: дідичівські і паньські сини виступили з товариства, а керму взяли в руки демократи. Один такий син менших волоских панів виступив також з Junime-ї, бо его натягали за его панєство, котрим він чванив ся задля свого титулу „лицар де.“ Той студент Александер лицар де Цоппа вступив до інтернаціонального ко-ру „Austria“ і став німецьким буршом. Очевидно викликало сє між патріотичною волоскою молодіжю обурєнє, котрє дня 5-го листопада с. р. вибухло в кавярни Orient.. Около півночі прийшли туди члєни Junime-ї Адриан Дєзіану, Василь Вєсальон, Константин Дурє (всі три болослови) і правники Адриан Ончул, Доримедонт Попович і Форґач; а з другої сторони „бурші“ Александер Цоппа, Иван Долинський (також Волох) і Бараш. Спочатку зачало ся острє вдивлюванє в себе або, як то німецькі бурші звуть, фікеованє, опісля перекидуванє ся словами. Коли-ж оба Волохи, а члєни „Austri-ї“ Цоппа і Долинський стали замісь Destcapă te Române (Вєтань, Волоше) співати Calcă te Române (Піддай ся, Волоше), не втерпіли згадані волоскі студенти, кинули ся на своїх братів-противників і прийшло до великої бійки, в котрій бурші дістали добру науку. В суботу прийшло до розправи перед судиєю Сємакою. Богослови Дєзіану, Вєсальон і Дури, родом з Угорщини, признали ся, що вибили своїх братів-ренєґатів, бо не могли втерпіти зневаги волоскої патріотичної піснї; они зовсєм не вєтїдають ся того і готові потерпіти кару. Між численною публікою, по більшій часті студентами,

„І щаслива і вигідлива
Жизнь мов жартом попливе...“
Ей, колісаника огидлива!
— Нанько! дай сюди малє!

„На, сердешний! а ти звідки-би?“
— Я мійський, — в дорозі, знай. —
„На, побав! мені сидітки-би,
То здрімну... а ти снівай!“

— Як-же, любо, не співатоньки?
Та вже, знаєш, не твою...
Знаю, як дитя приспатоньки:
— „Люленьки, малє до сну!“

— В низькій ліни присипляючий
Мудрунів життя гідких,
Будь проклятий — розгніваючий
Низький досвід — ум дурних!

— В нас під батьківською стріхою
Не унало ні одно,
Щоб було для свєта втіхою,
Чистого життя зерно.

— Ти щасливий будь! Незбавлену
Силу чистих, юних днів
В стару форму, передавнену
Нєрозважно щоб не лив!

— Вільними життя вражіннями
Вільну душу покріплай.
З людськими к добру стремлінням
Йй розвитись не спинай.

— З ними роджений природою,
Ти зрости їх, бережи!

Братством, Правдою, Свободою
Називають ся вони.

— Все віддай для їх розсадженя!
Полюби їх більш життя!
Красного нема призначєня,
Ні чеснішого вінця.

— Будеш ти рідкою зорею,
Чудом в вітчині своїй;
Не кріпацкою покорою
В жертву ти віддаш ся їй, —

— А нездержаною, дикою
Ярєстю до підлоти
І охотою великою,
Щоб трудитись без язви.

--- З тою злістю бездоганною,
З віри запалом свєтлим,
Ти над кривдою захланною
Грянеш наче божий грім!

— І тоді... — Аж тут прочуло ся
І заплакало малє.
Нянька раптом отрєпенула ся
І до рук его бере.

„На, грудий! ти може сєатоньки!
Нї?... то люленьки до сну.“
І зачала знов співатоньки
Давну співанку свою...

Виставу в промисловім музею в Чернівцях замкнуто в неділю торжественно і роздано премій. Замітно, що жадна буковинська фірма не одержала державної премії, а самі поза-краєві.

На страшноу драчу жалують ся любителі совганки в Чернівцях. В нашім місті є лише один великий став (недалеко цвинтарів), котрий належить ливварському товариству. Там сходять ся всі т. зв. ліпші родини, приличніше товариство. Однак з того ще не слідує згаданому ливварському товариству користати з тих обставин аж до неможливости. Сего року пр. мають члени платити 5 зр., нововступаючі члени ще 1 зр. вписового, учасники 4 зр. Нечлени платять за одноразове совгане 40 кр., а коли музика грає, то 80 кр. Як на Чернівці і на ті вигоди, які дає ливварске товариство своїм членам і гостям, ті також надто великі. У Львові они дешевші, хоч вигоди далеко ліпші.

Про будапештенську виставу вигривають ся все нові скандали. Про недобори єї ми вже доносили, а тепер оповіщує Budapesti Tagblatt таку історію: Дирекція вистави урядила, як звістно, лєтерію, а на фанти зложили ся виставці. Тимчасом лєтерія та зробила фіаско, бо значної часті лєосів не закуплено, а тим самим остала ся і значна часть виграних лєосів. Не досить того; в лєтерійних постановках було сказано, що виграні лєоси належить зреалізувати до 15 днів по оголошеню. Мало хто знав про таке услівє, а хоч би і знав, то ще таки не міг би був сего вчинити, бо лісту виділованих номерів оголошено значно пізнійше, вже по уеловнім 15-деннім рєччяці. В той спосіб тільки втаємничені в справі вистави могли відобрати свої виграні; більшість виграних фантів остала ся при дирекції. Тепер виставці згідно з попереднім застереженем зажадали звороту пожертвованих фантів. І що показало ся? Фанти пєшли без слїду! За ними глядає тепер будапештенська поліція.

Лічене джуми. Berliner Tageblatt приносить таку вість о ліченні цієї страшної недуги: Коли перед двома роками вибухла в Гонг-Конг джума, ріншио французьке міністерство козьоний поручити д-рови Ерсенови переведене проб лічення джуми сировицею, котру він був винайшов і в тій цілі вибудувати на відповіднім місці анамського побережя лабораторію, де можна би було виготовляти згадану сировицю в більшій кількості. Др. Ерсен вибрав на те місцевість. Натрапив, а то тому, бо коні потрібні до виробу сировини були там дуже дешеві. По переведених пробах на щурах і мишах, котрі також підпадають джумі, виїхав др. Ерсен до Кентону в Хінах, де тоді лютилася ця пошестя, аби там лічити людей. Але в Кентоні Хіні так ворожо виступили против д-ра Ерсена, що він мусів з того міста виїхати і удав ся до другого великого хінського міста Амої, що

числити 300 тисяч мешканців. Там дозволено
єму лічити в шпиталі і показало ся, що его си-
ровиця віддає знамениті услуги. В однім шпиталю
лічив він 23 недужих, з тих до кількох днів ви-
здоровіло 21, а померло 2, а то тому, що недуга
була вже надто розвинена. Але незабавом не ста-
ло д-рови сировиці і він мусів вертати до своєї
лабораторії. Успіхи его лічення викликали у Хін-
ців велику радість і его з почестями відведено
до побережя. Одна хінська газета присвятила
навіть д-рови Єрсенови вступну статтю, але в
статті пише, що хоч заслуги доктора великі, то
однако успіхи не зависять від него, лише від
славного хінського лікаря Гоа-то, котрий помер
перед 2000 літ, а тепер дух его перемінив ся в
д-ра Єрсена. — Недужі на думку, лічені сиро-
вицею, виходять з небезпечности вже по 24 го-
динах, коли завдано їм лік відразу, а по двох
або трох днях в случаях тяжіших.

Складки. О. Мелетій Галін надіслав на *бурсу* 1 зр 50 кр. з акафисту, відслуженого на ту ціль в православній церкві в Брідку. — Доси зложено на *бурсу* 884 зр. 95 кр. — На *друкарню* зложив нотар С. Барановський з Кімнолюнга 5 зр.; на сю ціль зложено доси 928 зр. 96 кр. Сердечне Спасибі!

З дня 30-го листопада 1896 року.

Софія. Вибори до зібрання відбули ся в цілім краю без визначнійших випадків. Правительство віднесло велику перемогу. Помило великого руху виборчого не убито нікого. Лише в Софії ранено одного підпийного урядника.

Софія. Перед домом, де зібралися міністри, устроїв наряд міністрам овацію за те, що правительством побідило світло при виборах. На промову одного бездіяка відповів президент міністрів Стойков, що се признание уважати не правительством сказівкою для дальшого поступованя на тенеризній дорозі.

(pyoxal)

(HIMERIC)

є на складі в друкарні

„РУССКОЙ РАДИ.“

Просимо вп. учителів о ласкаві замовлення.

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовєнству і вєім вірним через Вирєсєв. Митр. і Прєсєв. Еп. Ординарияти вєіх трєх галицєих Епархій, обєзєчає будинки, скот, господарєкі знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїна в стогах і будинках против шкід огне-вих за можливє найнижшою оцєнєю.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі, а договори закладені в першину Товариства контрасекундарійними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми

Подвес „Дифстра“ праймае банкі краснай у Лізона і на позначках іпотечных.

На жите можна забезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві вза-
їмних забезпечень в Кракові, котре дає як найкращі
ристовитий усякім і вяде поїхати і жити в руськім
країні.

Товариство взаємного кредиту „Дістєр“, створене на засадах взаємності та об'єктивної порукою, приймає від своїх членів і третіх осіб вкладення до опозитованості по 5 процент. Гаранція цілковита. Удільні по 50 карон. Позички віддаються тільки власникам реальностей, відомих від нотаріів, за порукою двох членів. З позичок віддається сімдесят частин на уці.

Зголошення в усіх місцевостях, де "Дністер" не є застакануваний, приймають си.

ВАЖНЕ

для кожного, головне для всіх Н. Т. урядів, торговельників і ремісників, біблїотек, студентів і приватних людей є повідомлення, що існуючі тут уже від багатьох літ, на крайній виставі в Чернівцях 1886 р. знайшли неочікуваний прирамок

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Ксанюка

тутер через набуте найновітніших машин, писем і інших
спрацьбіт значно побільшило та і тому свій ділоцьк пере-
несло на вулицю рогувську ч. 12, другий міць також від-
мінив останній ч. 11.

Заразом кримінальні діяльність «хазарина», пан Емілі Канюк іже ємідник сего веронієтінського наездника і тепер оже зможе під новим вірменом

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о—

з виразливим персоналем всі важкі роботи, як: виразливі книжки, роботи Галантереї, друк на стижках до міщів, окремі до газетових, різних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найвищих цінах як найліпше і як найшвидше доставляти.

8-10

Кобжинський і Канюк.

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейського годинника.

Приходять	П о ї з д и								Відходять	П о ї з д и							
	поспішні			особові			мінтані			поспішні			особові			мінтані	
до Чернівців									з Чернівців								
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550			До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1079	538		
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523			До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1200	.	.	717	1048	616		
3 Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	.	1113	950	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	430	621

Видає товариство „Руска Рада“ в Черніноцях.

3 друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавичи.

За редакцію відповідає **Осип Макопей.**

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносьть
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
я бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданция і Адміністрація
„Буковини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Невідгадані загадки.

(Для характеристики нашої суспільности).

Два Русини сиділи в кавярни при чорній каві і балакали про вплив газет на руску суспільність. Для зрозуміння їх розмови треба наперед сказати, що перший з них був знаний оптиміст, а другий більше схильний до песимізму, через що вони мало коли могли погодити ся.

— Ти все своє — говорив оптиміст: — „суспільність наша дрантивна і така і сяка,“ а вона тимчасом така, як і кожда иньша. І коли у вдачі єї є який блуд, то сей блуд такий самий, як у тебе: всі Русини за мало тішать ся тим, що мають, а занадто сумують над тим, чого не мають. В тім взгляді нема в їх душі потрібної рівноваги. Лучше було би, як би Русини всі були оптимісти, бо оптимізм то лучний мотор до роботи, як песимізм, безнадійність. Кождий чоловік з власної практики се тобі посвідчить.

— Ба-ба! — відповів песиміст — ти говориш так, як би можна комусь наказати або хоч поради́ти бути оптимістом. Що таке песимізм? Почуте немочи, зневіра! Сильний, здоровий чоловік ніколи не попаде на довго в зневіру. Сильна суспільність не буде ломити руки над тим, що десь там написи нема рускої або що

їй при виборах який посол перепав. Сильна суспільність по невдачі чує в собі ще більше завзяте, охоту до роботи. А в нас що? Пам'ятаєш ті заповіді по торішніх виборах, що ось „чекайте, тепер ми вам, Ляхи, покажемо, яка в нас сила, коли організуємо ся“? Де та організація? Адже ми вже не перший і не десятий раз переконали ся, що всякі відозви політичних товариств з гаслом: „Організуйте ся!“, всякі статі газетні, хоч би і як в них мітко ставило ся диягнозу суспільности і записувало ся рецепти — се просто пустий вистріл порохом, а нехай і кулею, то у таку ціль, що у мряці розпливає ся. Напишеш ти н. пр. якусь дуже розумну статю, здає ся тобі, що зробив величезне вражіння, що спонукаєш кого до діла (о се-ж іде), та по чім ти у нас зміркуєш, що оно справді так єсть? Ти вистрілив, стрільба і набій були добрі, але знаєш ти, чи кого трафив, куди куля полетіла? Не знаєш, бо у нас не можеш знати. Ніхто тобі звіддалеки не відгукне ся, мабуть куля не долетіла або вдарила о такий панцир темноти і байдужности, що не пробіла єго. Шкода просто заходу і праці!

— Ой, йой-йой! що ти наговорив! — каже на се оптиміст. — Ти не бачиш впливу газет на суспільність? Ти хіба не знаєш, як кождий нумер газети сеї чи тої вандрує з села до села, від одного чоло-

віка до другого? Ти не можеш в розмовах замітити, як читателі повторяють аргументи газетні на сліпо, майже без контролю? Адже коли можна о яким впливі на суспільність говорити, то передовсім о впливі газет!

— Гарний мені вплив, що по нїм не видно ніяких наслідків! — обставав песиміст при своїм. — То, що в газетах пише ся, то нашого читателя не обов'язує. Читаючи різні поклики і відозви в газеті, Русини переконаніє, що се відноситься до єго сусіди одного, другого і третього, до всіх иньших, лише не до него. Між рускою газетою а єї читателем є ще страшна пропасть, котру не знати, чим заповнити. Він читає, але він не вчить ся, він доброї ради не слухає — все те не про него писане. Треба ще когось, хто би при читаню Русини задавав питання: „Ну, і що з того виходить? який обов'язок для тебе?“ Возьмім, що якийсь дневник у своїх 300 нумерах на рік подає лише 100 справедливих поглядів на різні наші справи — то за п'ять літ читатель при-збирає собі 500 поглядів на різні справи і ситуації — се-ж цілий скарб, з яким наш Русин повинен уже в життю вміти найти ся і знати, за яку єму роботу брати ся, коли-б *nota bene* він хотів чогось навчитися... Але в тім і біда, що він не хоче!

В обіймах любови.

Написав

Орест Верещанин.

В гарно урядженій комнаті проходжував ся молодий мужчина. Горячкові рухи тіла, неспокійний, деколи навіть боязливий погляд очий казали догадуватись, що якась журба, якась непевність мучить єго душу. Він зчаста вдвигав ся в двері комнати, мабуть вижидав когось звідтам. Нараз двері відчинились і молоденька, дуже гарна панночка вступила до комнати. Мужчина спитав єї дрожащим голосом: — А що она, спить?

— Що їно заснула, таки в фотели, а дитиною на руках, — а тепер кажіть, пане, чого казали ви мені тут прийти?

— Ах, панно Альмо — говорив молодий мужчина, не відповідаючи впрям на питання — який я неспокійний, який я нещасливий, — мені здає ся, що она вже все знає а се єї решту до-рочля відбере, єї вже певно дібе...

— Не розумію вас, пане, про що гово-рите.

— Не розумієте мене, панно Альмо? — пи-тав він сумно. — Бо не хочете розуміти; чи ж кожде слово до вас сказане, кождий рух мого тіла, кождий погляд моїх очий не говорять вам все одне лише і те саме? Чиж ви все ще не

бачите, що я цілий до вас належу, що я без вас жити не можу, що я вас люблю, панно Альмо, люблю страшно, безконечно?...

— Перестаньте пане, не говоріть дальше, бо я сего й слухати не можу; не забувайте пре-ці, що я бідна, бездомна сирота, без батька, матери, котру ви лише з ласки прийняли у свій дім, до вашої дитини, — за сю велику ласку я вам до смерти дякувати буду, однак думаю, що я не заслужала собі на те, щоб ви, пане, купу-вали собі з мене, ви, пане, що маєте добру жінку і малу дитинку...

— Не говоріть так, панно Альмо! — про-сив дальше молодий мужчина, — а повірте мені, що я вас щиро, сердечно полюбив. Кажете, що я маю жінку, що я маю і дитинку, — правда, на-ні, тому то я і старав ся любов єю придумати в собі, ніколи вам про ню ні словечком не всти-нути, — так се мені не удалось. Я приневоле-ний спершу до сего недугою жінки, шукав ча-сто вашого товариства, розмаляв сердечно з вами, от тому лише, щоб розірватися на хвилю, щоб бодай на часочок забути, що там в сусі-дній комнаті гине, умирає поволи моя жінка, що мене так дуже любила, а котру я лише з якоїсь хвилиної примхи за жінку собі взяв, не турбу-ючись цілком о те, чи она мене любить, чи не-навидить. Так було з початку, — однак описи я переконав ся, що товариство ваше для мене необхідне, що мої відносини до вас — се вже щось більше, чим звичайна чужність, чим проста ввічливість, а пізнавши се, я забув уже на те,

що я не вільний, що я маю жінку, що я маю й дитинку... Чувства любови, яке нечаяно зродило ся в моїм серці, я не міг вже, хоть і як я сего бажав, придумати, викоренити... Я пізнав, що дарма робота бороти ся против власного серця і тепер я не можу вже довше укриватись перед вами, панно Альмо, — я вас люблю, як нікого в життю ще не любив, і ви мусите бути моєю! — Він з таким притиском промовив останні слова, що молодій дівчині аж лачно стало.

Она знала єго добре, що він, коли собі що-небудь постановить, мусить се осягнути, що він не зважає тоді на ніякі перешкоди і пересуди, і що тоді все мусить уступити перед єго енер-гією, перед єго завзятею і витривалістю. Однак того, що він тепер задумав, молода дівчина ніяк не могла зрозуміти, таж преці він має жінку, що єго любить, навіть дуже любить, так якже она може „єго“ стати... І єї знова стало чогось лич-но перед ним, она єму не довіряла і єї здавалось, що у него все є можливим, що він не страхався ніякого поступку, коли-б він лише довів єго до бажаної ціли. І она бачила тепер лише одну ра-ду, щоби всему тому, чого она не розуміла, але перед чим єї дуже лачно ставало, зарадити: она постановила чим скорше поинити сей дім, щоб єго ніколи не бачити, єго забути, хоть як се і тяжко єї приходило-б ся, — і она промовила до него рішучим голосом: — Цитайте, пане, не го-воріть дальше, бо я сего й слухати не буду. Ви знова забули, що ви маєте жінку і малу дитинку, — однак я се тамлю добре, і тому я ще ні-

— Ні, не так я думаю — перечив ся оптиміст. — Ти забуваєш, що попри сотню справедливих поглядів Русин набуває з тої самої газети і сотню несправедливих поглядів, а з того виходить така замішанина, що він ніяк не може з'орієнтувати ся.

— До чого-ж в таким випадку здало ся балакане, що правда має силу переконуючу і приймає ся, що наша суспільність вмє розпізнавати правду від брехні? — говорив песиміст з пересердем. — Возьмім приклад: Результатом опозиційної політики повинен бути руский шовінізм супротив польского, завзятість, „яке без ра-зума,“ неуступчивість сліпа, притім почуте в собі неменьшої гідности, як у противника, що більше: навіть вивиснуване себе над противником. Тимчасом найди ти мені Русина, що так розумів би ту ненависть, яку чує супротив Поляка або шляхти? Ненависть его — то ненависть слуги до пана, слабого до сильного, бідного до багатого! Він ненавидить, але заразом чує свою неміч; ему соромно до тої немочи признавати ся, але він рівночасно неспосібний зробити щось таке, як его противник. Коли-ж би вплив газет був справді такий, як ти кажеш, то ми такий шовінізм уже давно повинні мати. Про вартість его можна сперечати ся, але-ж у багатого Русинів єсть він ідеалом, багатого газет має его на цілі. А чому-ж і по довгих літах его не досягають? Бо суспільність наша плітка, читає газети як дитина без зрозуміння.

Оптиміст мовчав довшу хвилю, немов переконаний словами товариша, але вкінці таки не згодив ся з ним.

— Тут — каже — не газети винні, а глибоко вкоріненний звичай. Є н. пр. Русини, правдиві патріоти, котрі лише задля привычки ведуть свої доми по польски або по німецьки, а в Росії по російськи. Они не можуть сего звичаю викурити зі свого дому — і тому маємо особливо у Русинів

таку безліч родин, котрі не знати чи числити до нас, чи не числити.

— Не числити! — рішив песиміст. — Яким правом?... Ну, добре! Отже таки на моє виходить, що газети не в силі відовчити Русинів злого звичаю. До газет треба ще чогось иньшого, треба товариства (не зараз на статутах, лише товариського життя), треба сходин, але не доконче на карти і танці, тільки для розмов про народні справи, треба передовсім думати — от що! думати і робити! Яка кому користь з того, що Н. Н. перечитає газету і нічо з неї не має, хіба розривку? Адже не для самої розривки видає ся газета, тільки для важніших цілей! Розваж лише, кілька наук і то добрих наук подали газети за остатні роки нашої суспільности! Коли-б десята частина з того була прийнята ся, то ми нині не такі немічні були би! Чому-ж не прийняла ся? Я знаю, ти зараз станеш оправдувати нашу суспільність, але яка нам з того потіха? Факт фактом остає ся: єсть зло, а ми замість викинути его за двері, оправдуємо его. Ми маємо свої тяжкі хибі, а коли хто поважить ся народови їх виткнути, зараз находять ся оборонці тих хиб. Вину звальє ся правильно на кого иньшого, а свої хибі в найлучнім випадку маловажать ся.

Все те невідгадані загадки — закінчив оптиміст. — Суспільности не знаємо, а судим.

— Я не потребую доконче її саму знати; знаю її для і суджу на тій підставі про суспільність. Се ще найлучша метода.

— Але я таки з тобою не згоджу ся — почав наново оптиміст.

— Ну, то не годи ся — відрізав песиміст. Диви ся на світ рожево, як звичайно! Я знаю, що тобі з тим лучше, але з того ще не виходить, аби я не мав рації.

з неї, а незабавом, коли ему напакрять ся, спокійно від себе кине її, — однак его иньшина бесіда, его ніжна, а така пристрасна просьба розбила всі її сумніви, — она повірила, що він її любить, а будучи сего певною, она вже нічо не уважала, она постановила лишитись, розумієсь, як сама в себе вмазала, не для него, а лише для своєї хорої, нещасливої жінки, для її дитинки — і она проментала ледви чутиим голосом: „Добре, пане, я лишалась...“

Молодий мужчина неначе відлихнув, почувши її слова Альми, его ціле лице западенло якоюсь незвичайною радістю і він віддаючись цілий сему почуттю безмірної утіхи, приблизив ся до молодої панночки і унявши її в свої рамена мов божевільний цілував раз у раз її лице і руки, приговорюючи при тім ніжні, любовні слова... А Альма ні трошки не боронилась.

В тім двері від сусідньої кімнати знова по-воли відчинили ся, — бліда, як скипед висохла жінка, з малою дівчиною на руках вступила до кімнати, — сумний погляд її померлих очей угляв на двоє молодих людей, що все ще держались в любовнім обнятію... Жаль глибокий, безконечний відбив ся на померлих личи хорої, і она чим скорше хотіла опустити вохнату, щоб они і не догадувались, що она тут була, що она їх щасте, їх любов влікнула бачила. Однак вже було за пізно, — маленька дитина, побачивши Альму, витягнула рученята до неї і видераючись що сил матери з рук, заедно повторила: „Я хочу до Альми, маме, я хочу до Альми...“ Почувши ці слова дитини хора вже не мала сили вернути ся до своєї кімнати, — она знала давно вже, що муж її ніколи не любив і цілу свою любов, до якої лише любляча жінка піднести ся може,

Про обезпечення від огню

(Тіпсера).

Я отже за тим, щоби обезпечене від огню полишити кільком теперішнім заведенням. Але не хочу тим сказати, що то може бути перше-лішне заведення; протинно, коли вже раз буде примус асекураційний, то Палата, взагідно законодавче тіло краю має певне право поімену-вати і назначити заведення, котрі мали би право виключно перейняти на себе обезпечуване від огню. З тою есентуальністю мусить освоїти ся всі заграничні заведення асекураційні і всі товариства акційні, тим більше, що ми хочемо полишити їм і на дальше широке поле: обезпечуване життя, рент, движимостий, скла у вікнах виставових, обезпечене від граду і нещасливої пригоди, обезпечене худоби і перевозу на морі і на сушій землі.

А позвольте ще, мої панове, відновити також на деякі заводи, які зроблено нам публично, як також і тут в сій високій Палаті, а спеціяльно в присланій нам недавно брошурі. Противники обезпечення від огню і взагалі противники управління для асекурації огневої на-кликують ся на якийсь висказ французского міністра Маніна, котрий у французькій парламенті 1881 р. при справі удержання економічних інституцій мав сказати: „Я, міністер фінансів, гадаю, що інтерес загального добра скарбу державного лежить більше в тім, щоби дати приватному промислові свободно розвивати ся.“

Мої панове! Мусу сказати, що сего висказу не можна добре прикінити до нашої справи, але все таки поговорю о нім ближше. Манін яко міністер фінансів мав зовсім рачию так говорити, бо для кожного міністра фінансів єсть найліпше і найдогідніше, коли промисел яко такий може зовсім приватно розвивати ся, бо він сповнить вже тогди свою задачу, коли оподаткує приватний промисел в користь скарбу державного; о міністрі того фасону можна сміло сказати, що він дуже журив ся скарбом державним. Але не можна сказати, щоби він так само журив ся добром держави.

Другий закид містить ся в тім, що кажуть, що примус асекураційний і сполучений з тим податок асекураційний — не називають вже того премією, лиш податком — покривають горожанина як на его особі так і на его поє-лости. Мені видить ся, що і сей закид не єсть справедливий. Ми обмежємо того, що асекурує ся, лиш остільки в его особистій свободі, що показуємо ему найкоротшу дорогу до осатненя

ні опускаю вам дім, де тільки нещастя, тільки гризоти я принесла з собою.“

— Ні, ви не зробите сего, панно Альмо, ніколи не зробите, бо за вами і я б пішов, — а знаючи ваше добре серце, я певний, що ви не покинете саму, хору жінку з малою лише дитиною. Тому-ж не покидайте нас, зробіть се для своєї хорої жінки, котра так дуже нас обоє любила, не числячи на ніжку відилату. Може бути, она нічого ще не знає, так на щож затроювати послидні хвили її і так вже недовгого життя? Так, панно Альмо, зробіть се для неї, зробіть се для малої дитинки, для котрої ви другою ненькою стали. А для себе я вже нічого не бажаю, я буду щасливий, коли знати-му, що ви близько ко-ло мене, коли ви хоть часами заговорите до мене, коли моя особа вас обиджати не буде. Бачите, панно Альмо, я так мало від вас бажаю, але й о тую дрібничку я вас молю, бажаю, бачите, на школішках жебраю у вас...

Лише молодої панночки як мак почервоніло, — він ще ніколи так до неї не говорив, він ще ніколи її о нічо так сердечно не просив. Его голос, так її добре знакомий, видав ся їй тепер таким милим, таким ніжним, неначе у малої дитини, котрій нічого не можна відмовити. Она глинула ласкаво на него; він все ще кланів перед нею, а его черні, горячі очі так милосердно дивились до неї, неначе якоїсь дуже великої ласки жебрали у неї, і під впливом сего погляду її добре серце заворушилось, забило сильніше, а забило для него... Она-ж преці таков уже давно цілим жаром горячого, молодого серця его полюбила, — але она і в сні не хотіла про те думати, щоб він коли її полюбив. Її все здавалося, що він лише забавку хвилину робить собі

перезала на ту малу дитинку, котра одна лишилась для неї в сій безконечній горі, — так она переконалає тепер, що й ся дитинка возить ся Альму, як її саму, своєю рідну неньку, з сь певністю переходила від її очей, — она задрожала на цілім тілі, ноги почали утинатись під нею і она мусіла чим скорше опертись о двері, щоби не упасти на землю. Однак на голоє дитини і молоді людє відскочили від себе, — він побачив жінку, похитнувши очі до землі і не говорив ні слова. — Альма з голосним плачем кинула ся до хорої і почала просити.

— Простіть мені, пані, простіть мені сей раз, се була перша моя слаба хвиля, але й послидн... Однак ні, пані, я не гідна того, щоб ви мені простили, і я благословляю ся вхило, що дала вам нагоду пізнати, кого ви держали в своїм домі, кого ви нагло ще і добродієтствами і вашою любовію дарили. Бо не прядла-ж, пані, якою підлою істотою, якою безсоромною злодійкою я вам вилатись мусу? За всі ваші добродієства, за всю вашу любов до мене я віддала-ти ся вам тич, що посягнути поважилась на те, що вам найдорожшого було на світі, на любов вашого мужа. — О, скажіть, пані, скажіть мені, як страшно, як безгранично ви мене ненавидіти мусите — і понав, голосний плач молоді панночки заглушила її дальші слова. Хора вже назад прийшла до себе і хотіла вже страшний стискан її серце, она не хотіла зрадитись перед мужем і молодою дівчиною, — не-селий якийсь майже щасливий усміх показав ся на устах хорої, она привстнула до Альми, а ш-дуючи її сердечно в голову, почала її просити тихня, перериваючи голосом: „Цить, Альмо, цить, не плач, бо се і мене болять — ти дума-

его ціли, значить ся, до забезпечення его посілости. О якійсь шкодженню посілости не може також бути і бесіди, бо ми якраз стремимо до того, щоби він за як найменшу суму, за меншу, дешевшу премію, як єсть теперішня, чув ся зовсім безпечним в своїй посілости.

Дальшим закидом єсть то, що кажуть, що держава або край не зможуть переняти обезпечення від огню під дешевшими услівями, як то роблять приватні товариства.

Той закид, мої панове, єсть найсилніший, а коли-б він мав оправдати ся, то був би для нас найсенсціональніший. Позвольте, що постараю ся обезсилити его доказами на числах, бо то річ найважливіша.

Я вже згадав в моїх виводах, що пересічна шкода від огню в Австрії рівнає ся сумі 23 мільонів зр. З тої суми покривають річно поодинокі заведення 18 мільонів зр., 5 мільонів лишають ся непокритими, бо згорівші будинки не були обезпечені. Тепер же настає есенціональне питання: як великою єсть сума, яку мусять заплатити що року поодинокі люди, що асекурають ся, заведенням асекураційним від огню, щоби они з тих самих 18 мільонів дістали назад на покриті шкідливі вогни?

Та сума, мої панове, не єсть незначна. Річні премії асекураційні доходять до повних 53 мільонів зр. Треба отже заплатити 53 мільонів зр., щоби дістати назад 18 мільонів зр. на покриті шкідливі вогни. Так виглядає тепер у нас дешевість обезпечення від огню. Коли відшибити від цих 53 мільонів згаданих 18 мільонів, то лишає ся сума 35 мільонів зр., котра припадає заведенням асекураційним від огню. Тих 35 мільонів розділяють ся в поодинокі товариства на слідуєчі видатки:

На премії реасекураційні видає ся 20 мільонів. Зважте добре, що одна часть премій асекураційних вертає знову до поодиноких заведень на случай т. зв. доброго року, значить ся, коли шкідливі вогни случайно не було багато. В поодиноких річних рахунках тих сум, панове, не знайдете. На провізію для десятків тисяч агентів іде річно 3,800,000 зр. На кошти адміністративні 5,880,000 зр. На фонди резервові 3,450,000 зр., а накінець все таке лишає ся чистого зиску 4 мільони, то називає ся: чистою звишкою оборотовою.

Се є точний обрахунок, який може собі зіставити кожний з нас, коли схоче лише прочитати справоздання поодиноких інституцій.

Питаю ся отже — а я маю право питати ся — чи се добра господарка, чи се дійсно уцалене населення, коли тратить ся 35 мільонів, аби шкоди від огню в сумі 18 мільонів покрити? Я що найменше иншої гадки і для того чую ся управненим сказати тут отверто, що закид, мов би держава або край могли обезпечення від огню перебрати лише під тяжкими услівями, як приватні спілки се доси робили, не має жадної підстави.

Ми навіть можемо, мої панове, дешевше оперувати і подати обезпеченням більші користи, ніж теперішні інституції.

Бо коли ми по заведенню примусового обезпечення від огню цілу річ більше-менше так устроїмо, що поодинокі громади за маленьке відшкодоване переведуть катастер будівель з оцінкою, як се стало ся в Сирії, і то, як думаю, з незначними видатками, про що панове могли довідати ся з виводів Е. Е. гр. Вурмбранда; коли дальше поодинокий господар або власитель реальності, не видівши навіть якогось агента, буде премію огневу платити разом з податком в податковім уряді; коли ми врепші в національно-однотипнім краю коронним засновуємо одну інституцію, в мішаних краях для усунення національних спорів дві інституції, а для менших країв знов спільну інституцію обезпечення, — то мусять також кошти такого устрою бути менші, бо ми не будемо платити жадних агентів, можемо зречи ся належностий від поліції, не потребуємо згромаджувати великих резервових фондів, не мусямо старати ся о чистий зиск, будемо замість 33 інституцій, котрі тепер, аби коротко сказати, „працюють в огні“, мати всего 15 або 16 інституцій, а число директорів, членів ради і урядників зменшиться ся о половину.

Можна би ще евентуально замислити, що заля такого устрою обезпечення від огню пошкодить ся значно теперішнім інституціям.

Мої панове! Річ не така страшна, як виглядає. Над розв'язанем трьох заграничних і ніс-мох наших спілок акційних мабуть ніхто не буде щиро жаліти, навіть і акціонари ні, бо-ж прецінь самі акційні спілки признають у своїх річних рахунках, в котрі кожний з нас може заглянути, що они із свого гешефту коли не великі страти, то певно більшого чистого зиску не мають, як що найбільше 3 або 4 проценти. Розходило би ся отже о 22 домашні взаємні заведення, котрі справді заслуговують на увагдане. З тих 22 взаємних заведень, котрі обезпечують від огню, не всі займають ся виключно обезпеченням від огню.

Богато з них займає ся і иншими обезпеченнями. Здає ся, що всего є 16 або 17 спілок, котрі лише від огню обезпечують, а супротив них зможе кожний краєвий сойм при укресленню обезпечення від огню поступати цілком коректно і льюально, то значить, він зможе їх назвати і постановити, що лише они мають виключне право приймати обезпечення від огню.

Позвольте винести мені обговорити ще одно питання. Тут тверджено іменню, що по заведенню примусового обезпечення від огню імовірно число огнів побільшиться ся. Після моєї гадки се тверджене є лише здогадом. Число огнів, котрі повстають через підложене огню, доси не було значне, а із справоздань поодиноких статистик можете довідати ся, що підложене огню стояло до инших огнів в порівнянню як 683:8120, або 1:11. Думаю, що також в будучности огні по більшій части поділять ся на звичайні причини, то є на неосторожність з огнем і світлом, злі або ушкоджені комини і кухні, небезпечні промисли, зле чищене коминів, громи і инші незнані причини.

Коли-б однак число огнів збільшило ся, то думаю, що можна би лиху достаточо зарадити виданем постанов, що пр. не можна обезпечувати цілої вартости річи, але лише дві третини тої вартости. Прецінь тоді ніхто не підпалить своєї хати, аби опісля дістати дві третини вартости яко відшкодоване.

Кінчу просьбою до правительства, щоби оно на будуче видало острійші приписи огнево-поліційні і також уважало, аби їх точно додержано. Добре було-б також, аби правительство або будучі інституції для обезпечень від огню постарали ся о се, аби на селах покриті не було з соломи, але з огнетривалих соломаних мат або тревалішого матеріалу. Се дуже багато значить, бо після обчислень припадають з 100 огнів 81 на будинки, котрі покриті соломою, лише 17 на будинки з дахівками, а 2 з тревалим покритем.

Тісно зв'язана з тим також премія, значить висота премії; і чим більше по заведенню тих зараджень осторожности буде зменшати ся число огнів, тим менша мусяла би бути також премія.

Огнем завважу, що будемо голосувати за переходом до спеціальної дебати над проектом закону. (Оплески.)

ещ, що я гніваюсь на тебе за те, що він тебе любить і кажен, що ти мені его любов украла... Та-ж ти сама добре знаєш, що він мене ніколи не любив... Я знала се також дуже добре і з початку я старалась, за одинокі цілі мого життя я собі вибрала, позбутися его любові для себе, — але се мені не удало ся. — Я бачила, що він що дня, що хвиля мене менше кохав, хотай моя любов до него майже в такій самій мірі більшала, взнавала ся. — Се мене дуже боліло, дуже гризло, — однак я его чим раз більше любила... Але не думай, що й я не мала щасливих, веселих хвиля в житті, — були дні, коли він весело глядів на мене, коли він радо слухав мої бесіди, — однак, правда, хвиля єї щасливі дуже скоро минули, — а тоді я чула ся дуже нещасливою. Мені здавало ся, що я що дня стаю брудною, незноснійшою, старшою, підчас коли мені здавало ся, що він що дня красивим, молодшим ставав. І се мене також боліло..., бо справді, дивлячись що дня в зеркало, я перекопувала ся, що з дня на день моє тіло виділо, марніло, лице тоншало, відтак блідло, а в кінці десь аж в жовте переходило, а очі десь меркли, в голову западали і я справді ставала старою, гидкою, старою жінкою, котрої він ніяк не міг полюбити. — А тоді я чула ся дуже нещасливою і одного лише просила, молила у Бога, щоб мене чим скорше покликав до себе, щоб він став вільним, щоб міг найти другу собі, котра-б ему все те дала, чого я не могла, хоть як сего хотіла... І Бог милосердний, здає ся, вислухав мої горячі молитви, — він знайшов свою любов, а вибір его і не міг дучше випасти. — Томуж, Альмо не покидай его, оставь при ній і зроби его дуже, дуже щасливим.

Голосний, сухий кашель не дав дальше говорити хорі, єї сили цілком вже вичерпались: спомини на ціле єї минуле, так дуже нещасливе життя з мужем, оцілила та невність, що она вже дійсно нічого не значить для него і що він вже иншу любить, зломивши сей супокій, котрий она до тепер з надлюдською майже силою старала заховати. Єї серце почало знова так сильно чогось в грудях бити, неначе домагало ся єї хорі, запалі-груді розсадити, а биль якийсь дивний, неозначений, але страшний, безконечний задавив єї знова в гортанці, так що она не могла й віддихати. Она поглянула на мужа і не могла йти віри, — чи-ж би справді? але ні, она не помилила ся, она бачила справді, як слеза за слезою котила ся поволи по его звичайно так хмуриім для неї лицю, — слези капали поволи ему на одежу, а він все ще стояв на тім самім місці, не підводячи очей з землі. В его душі відбував ся якийсь дивний процес: — він ніколи не припускав, щоб та хора, слаба жінка, котра его нічого ніколи не обходила, дійсно так сильно, так безконечно его могла любити. Він сего не знав і не намагав ся знати і его совість була цілком спокійна, — бо кількож то, мій Боже, побирає ся молодих людей, не питаючись цілком о те, чи одно друге любить, чи ні!... Однак ся совість, що доси так спокійно спала, чогось тепер під впливом послідних слів жінки відживатись почала. Єї супокійні, безпритрастні, але помямо того такі сумні, до глубини серця порушуючі слова зворушили, стогнали і его ледяне серце і він почав відчувати незносний біль в душі, а гортає якийсь таємний, неумолний за-одно ему тепер повтарав, шептав: „Ти сему все му винен, ти одея...“ І ему чогось параз страш-

но жаль стало єї жінки, котру він ніколи не любив, а котра так горячо, так вірно а так безкористно его ціле життя кохала. І він навіть не зауважав, як слези мимо волі котились по его лицю... Однак жінка, побачивши его слези, приступала поволи до него і снітала сумним, несупокійним голосом:

— Ти плачеш, Осипе?

Він неначе зі сну пробудив ся, а побачивши тую, що тільки страдала через него, так близько себе, затряс ся на цілм тілі і винувив ся на колінки перед нею, промовив благаючим розчуленим голосом: „Прости мені, Зоміе, прости мені!“ Надземна радість украсила лице хорі: она пристрастно обняла мужа за шия а притискаючи его що сили до себе, як тая голубка притулилась до него, неначе в тім обняттю любовним шукала для себе відплати за всі ті довгі літа смутку і терніня, які з ним пережила.

Однак за хвилю лице хорі змінило ся, она крикнула голосно і вхопилась за серце, — налязаний муж заніс єї на каміну, — хора подивилась ще раз на мужа і на Альму, ангельський усміх показав ся ще раз на єї безкровних устах і она перестала жити... Єї серце терпіло, мучило ся цілі літа, — однак першої, правдивої радості в обіймах любовних дорогого мужа она не могла ніяк перенести.

Чернівці, дня 10-го листопада 1896.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 1-го грудня 1896.

На загальних зборах „Львівського Бояна“ котрі відбули ся минулої п'ятниці, вибрано до нового виділу яко голову проф. Володимира Шухевича, заступником проф. Іларія Огоновського, дрірінгентом д-ра Ст. Федака, заступником дрірінгента Філарета Колесу, дрірінгенткою паню Г. Шухевичеву; до виділу увійшли окрім того: Ів. Копач, Остап Веселовський і Василь Чума, а на заступників панна Галя Огоновська і Михайло Копертинський.

Нова руска катедра на черновецькій університеті. До вчерашньої нашої новинки в сій справі доносить урядова Czernowitzer Ztg. що на підставі цісарської постанови з днем 1-го марта 1897 р. буде заснована постійна катедра практичного богослов'я з рускою викладавкою мовою на черновецькій університеті.

Против германізаційних заборів. Не знати, з якої рації деякі Німці уважають наше місто Чернівці виключно німецькою доменою. Вони забувають, що тут не Лінц ані Інсбрук, а головне місто Буковини, краю з переважно руским і володимирським населенням. До таких германізаторів, а дещо сказати б, фантастів належить також гімназійний професор Вольф. Ми вже з нагоди дебати в раді міській про руску гімназію вказали на його германізаторські забори, але він доси від них не відлучив ся, як доказує отсей факт. На справозданню радника Гольдєнберга — про котре ми вчора доносили — він закинув Німцям лібералам, що они до шкільної секції громадської ради вибрали на місце Німця Гандля одного Пеляка. В найновішій числі Buk. Post простує п. Вольф свій свій висказ остільки, що тоді не вибрано Пеляка, а Русина Володимира Ясеницького, але се такі остає провинною по стороні лібералів. Спитаємо ся проф. Вольфа, чи дійсно є то провинною, коли ліберальна більшість громадської ради вибрала в почуттю справедливості до шкільної секції Русина? Проф. Вольф повинен прецінь знати, що німецьких дітей — коли відчислити ся жидів, котрих прецінь він яко німецький народовець не хоче уважати Німцями — є в черновецьких народних школах менше, як руских, польських, а навіть володимирських. Коли ж проф. Вольф хоче в с'їм році жидів зачислити до Німців, бо се ему тут до ниміти, то все таки в міських школах остає таке значне число руских дітей, що нам належить ся не лише одне місце в шкільній секції, але і в раді шкільній і міській, а навіть бодай одна особа руска народна школа в Чернівцях! Се признав в крайнім соймі союзник проф. Вольфа, бар. Мустаца, голосуючи за дотичною розподілкою, котру одоголосно прийнято. Ну, а коли проф. Вольф таки не хоче попустити із своєї германізаційної манії, то нам остає ся над ним лише здвигнути плечима і пригадати ему німецьку пословицю: Jedes Thierchen hat sein Manierchen.

Застановлене руху. Задля заметели застановлено на два дні рух на львівській залізничній Бергом-Межгороді.

На електричне освітлення жалують ся черновецькі мешканці, бо надіяли ся чогось диншого, як оно є. Кажуть іменно, що світло надто темне, так що не велика різниця між нашим електричним світлом а світлом нафтових ламп. До того всего управа центрального електричного заведення чомусь мало уважить собі свою задачу, а з того виходить різні недогідності. Лукові лампи, котрі на жалі цілого міста дуже рідко світять, гаснуть скоро, треба їх все направляти. З того мають утіху лише малі хлопці, котрі за кожним разом, як лукова лампа загнїває ся на місто і згасне, роблять великий галас. Та по улицах хоч світять жарові лампи, то не є цілком темно... Але пр. в ресторанах або кав'ярнях часом лампи цілком гаснуть, а гості мусять в темноті сидіти. Таке стало ся в неділю у віденській кав'ярні. Аж за пів години надійшов робітник з централі і направив що треба. Гарні то порядки, нема що казати. Ми цікаві аніше, що майстрат сказав би, як би податники так само „порядно“ платили високі податки.

Буковинські адвокати відбули минулої суботи повне засідання, на котрім вибрано новий виділ палати бук. адвокатів. До того виділу увійшли яко голова др. Ротт, заступник голови др. Генрик Кізлер, а яко виділові др. Райс, др. Фукенштайн, др. Табора, др. Вахтель і др. Селеский.

З судової салі. В понеділок відбули ся перед черновецьким судом дві карні розправи, котрі характеристичні для сільського жити. 17-літня Домна Даміян служила у Марка Фроєскула в Горішніх Станівцях. Она дала ся обіцянками піддурити від свого пана і наслідком того було дити. Аби оминути сорому, она кинула новонароджену дитину в криницю, де немовля згинувло. Однак Даміян твердить, що дитина прийшла нежива на світ. Позаяк і судовий лікар др. Флінкер заявив, що зовсім нема певности, чи дитина прийшла жива на світ, то постановлено закликати судових лікарів станівських або знавців і відрочено розправу на середу. — Того ж самого дня відбула ся тайна розправа против 16-літніх Дьордія Анкивичука і Івона Вашикана з Веренчанки, котрі зносили 14-літню Софію Кармарирчук. Суд засудив Анкивичука на 18 місяців, а Вашикана на 13 місяців в'язниці.

Алькоголь і травлене. Про вплив алькоголю на хемічний процес травлення розписали ся два американські лікарі Читтендон і Мендель. Они ствердили, що 1—2% алькоголю в пропорції до спожитих страв удекуюють травлення. Є се більше-менше пів звичайного келишка. Уживане більшої кількості алькоголю спиноє травлене. Притім належить тимити, що уживане алькоголю перед обідом викликає дуже наглі хемічні процеси, а часом навіть корчі. Ліпше уживати алькоголю аж по обіді, чи взагалі не перекусити.

Телеграми „Буковини“.

З дня 1-го грудня 1896 року.

Відень. В справі управильнення платні університетських професорів перейшла вчора палата послів до спеціальної дебати. — Цісаревна відїхала до Ліхтенег в Баварію.

Рим. На тайній консисторії іменовано нових кардиналів Піеротті і Пріско.

Новий Йорк. З держав Міссурі, Міссісіпі, Мінесота, Дакота, Монтана і Цаго доносять, що там упали страшенні сніги і покрили місцями землю на п'ять метрів високо. Настав великий мороз. Богато людей і худоби замерзло. Залізничі перестали ходити.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 28-го листопада 1896.

	Львів.	Чернівці.
Пшениця . . . від 7.35 до 7.60	від 7.60 до 7.70	
Жито . . . . . 6.— „ 6.10	5.85 „ 5.70	
Ячмінь бров. . . 6.— „ 6.75	5.75 „ 6.25	
Ячмінь простий . 5.25 „ 5.75	5.— „ 5.25	
Овес . . . . . 5.60 „ 5.75	5.20 „ 5.30	
Ріпак . . . . . 10.— „ 11.50	9.50 „ 10.50	
Горіх . . . . . 5.— „ 9.—	6.— „ 7.—	
Вика . . . . . 0.— „ 0.—	0.— „ 0.—	
Льнянка . . . . . 0.— „ 0.—	0.— „ 0.—	
Біб . . . . . 0.— „ 0.—	0.— „ 0.—	
Бобик . . . . . 4.25 „ 4.75	0.— „ 0.—	
Гречка . . . . . 0.— „ 0.—	0.— „ 0.—	
Конюшина черн. 45.— „ 50.—	40.— „ 43.—	
Конюшина біла 40.— „ 55.—	0.— „ 0.—	
Конюш. шведск. 30.— „ 50.—	0.— „ 0.—	
Кукуруза нова . 5.30 „ 5.75	5.10 „ 5.25	
Хміль 35.— 45.— зар. за кіло у Львові око-	вита за 10.000 літрів 12.75—13.25	

Можна купити

ліч з двома фронтами, в Чернівцях панська укр. ч. 35 і укр. вірменська ч. 2, а 11 комнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудована. На домі заінтабульована бук. шкідлива каса на суму 6.000 зр. Дім продає ся з вільної руки під дуже користними умовами. Близші поясненя подає п. оцінник Гови у краснім виділі. (2—4)

LIQUMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Kapseln in Prag.
Beim Einlauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Krankheiten vorzüglich ist, läßt man sich nach der Marke: „Anker“.

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейського годинника.

Приходять.	П о ї з д и			Відходять.	П о ї з д и		
	поспінні	особові	мішані		поспінні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11:28	6:57	10:28 5:50	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3:47	9:41	10:28 5:38
З Букарешту, Яс, Сучави, Гайбоки	3:29	9:12	10:00 5:23	До Гайбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12:03	7:17	10:48 6:16
З Новоселиць, Садагурі			11:13 9:50	До Садагурі, Новоселиць			4:30 6:21

Підчеркнені числа означають пору пічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. ране. — Середно-європейський час різнять ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізничі є 12 год., то на львівській годиннику = 12 год. 36 мін., а на черновецькій 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучачича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виноситься
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюха в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровська
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Наддніпрянській“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Перша руска професура на богословськім виділі в Чернівцях.

Коли австрійське правительство завело 1827-го р. для виображення православних священників на лад католицьких богословських виділів богословський заклад науковий (theologische Lehranstalt), то постановило разом, що викладовою мовою має там бути мова латинська і німецька. Що йно 1849-го р. змінено сю постанову так, що заведено там волоську мову викладову і то головню за старанем Русина владки Гакмана. Так було аж до р. 1875-го, коли засновано в Чернівцях університет, а давній богословський заклад науковий замінено на богословський виділ того університету. Тоді то постановило міністерство, що мовою викладовою на богословськім виділі в Чернівцях має бути мова німецька. Лиш практичне богословіє — пасторальну, катехитику, гомілетику, літургіку і практичні справи в тих предметах — мали викладати ся по волоски і по руски. Вишкливо мали ще також окрім історії церковної і права церковного викладати ся інші богословські предмети по волоски, а то аби відтак помалу перейти до німецького викладу.

Так отже вже тоді подбало правительство ліпше і о мову руску. Але ціле лихо лежало в тім, що для практичного

богословія був лише оден професор, ну, і розуміє ся той професор був Волох, що по руски нічого не знав, так що тоту постанову правительства не виконувано, виклади в тім предметі відбували ся лише по волоски, а лиш практичні справи відбували ся йбіто і по руски. З того виходила очевидна шкода для богословів руских, бо якраз практичного богословія, т. зн. тої науки, котрої вони як найбільше відтак в душпастирстві потребували, не учили ся вони так, як се для практики було їм потрібно.

Та ніхто не звертав на се уваги, а Волохи тішили ся, що так собі тишком-нишком богословський виділ став волоським. Аби довершити румунізацію духовенства православного на Буковині, покійний митроп. Морар-Андрієвич видумав ще одну хитру штуку. Число богословів Волохів за його пановання так значно зросло, що вистарчало їх знові не лиш для волоських парафій, але і всі рускі парафії мали їм з часом діставати ся, бо Русинів богословів так якби не стало в духовній семінарії. Між тим тоді богослови Волохи ані в зуб не знають по руски. Не вміють навіть читати церковнослов'янських книг; се було б ще не велика річ, бо могли б відправляти богослуження по волоски, але прокляті „українці“ звели задлятого крик, мужики

домагають ся слов'янського богослуження, домагають ся, щоб священники проповідували і то по руски. Біда! Треба отже богословам Волохам таки щось знати по слов'янськи. Отже 1892-го р. заходить ся покійний митроп. Морар-Андрієвич около того, аби на богословськім виділі засновати нову професуру для церковнослов'янської мови (очевидно з зрозумілою для Волохів німецькою або може навіть волоською, а не рускою викладовою мовою!). З того мала отже вийти користь лиш для богословів Волохів, се замишляв покійний митрополит лиш на те, аби таким чином богослови Волохи, підучивши ся трохи селебізувати церковнослов'янські книги, набули вже тим самим права до руских парафій, бо йбіто вони вивчивши ся (?) церковнослов'янської мови вміють вже і по руски. Коли так дбав покійний митрополит про Волохів, то і „Руска Рада“ стала допоминати ся у міністерства за Русинами, стала допоминати ся такої постанови, котра-б Русинам в кождім згляді виїшла на пожиток, стала жадати рускої професури для практичного богословія, уважаючи тоту професуру потрібнішою для Русинів богословів, котрі і без того церковнослов'янську мову досить розуміють, а крім того мають нагоду на філософічнім виділі тоді свої відомости ще побільшити, а котрі найбільше потребують справи в руских

На агітації.

Написав

Стефан Хлопів.*)

Повіт, в котрім доводить ся мені сповняти обовязки мого звана, положений суміжно з повітом, де люди починають прокидатися з довгого сну, а горнуть ся до світла — а так званим глухим кутом, де штука читана споконвіку уважалась за велику мудрість. Я нераз мав нагоду бесідувати з селянами про біжучі справи, живо дотикаючи їх інтересів, і они мені у всіх моїх виводах притакували.

Заохочений прихильністю до мене, загадав я удатися на село і там перед численнішим збором розвести їх права і обовязки, які їм прислугують після існуючої конституції.

На догідну пору не довго мені було ждати. Наближались вибори до тієї автономічних. Мені звістні були всі практики виборчі. Я знав і те, що ані одні селянини-виборці, віддаючи голос на заступника хлопських інтересів, не знав, по що він голосує-і на що. У него було лиш одне задушевне бажання, щоб у той день виборів гаразд поповісти смердичої ковбаси, дрегав і дещо винити за дармо. Я все те знав дуже добре, однак я укладав що цинного в моїх молодечих мріях. Після мого розумованя не удача

мого апостолованя була просто неможливою. Мені не могло поміститися у моїй черепі, як можна помімо остороги діяти самохіть у пропасть, тим більше, що я вже стільки разів вказував селянам на згубні наслідки їх поступованя при виборах. І они мені не відмазвали рани, а навіть декотрі сьмільчаки грозили неприємним ворогам затисненими п'ястками. Те все запевнило мене, що від тої хвили, коли я перед ними розкрию всю правду, наступить великий зворот у способі думаня селян при виборах; а ще як піду сам до селянської хати і перед більшим гуртом розведу яркими красками всю огиду, яка сарисається на жите хлопів, тоді певно не буде того, що доси бувало, а усе не то, що змінить своє поступованя, а ще своїх сусідів перед лихом будуть остерігати.

Умовившись з одним молодим чоловіком, моїм сусідою, пішли ми оба вечером до хати, в котрій мали згромадитися старші віком господарі.

Вечер був гарний. Небо вивізнялось і світило враз з багданим місячечком мільярдами дрібних блисків, а теплесенький легіт розп'янував наші розмірні голови, викликаючи у нас чувство упоєня.

Та де мені тоді було до подиву краси природи! У мене на гаді лиш селянська хата, а у ній брати мої, хлопці. Я укладав наперед, що буду говорити і як. Я вже бачив наперед ясноту з великої втіхи лица хлопів, що они вже прозріли, пізнали в яким поганім блуді доси жили. Мені уявлялось, що ось-то они з подяки для

мене видають ся в мої обійми, цілують мене, пригортають до себе, присягають від тої пори йти разом у всіх своїх справах, — а я аж радію, а з надміру щастя душі в собі не чую.

І таке инше вертілось до моєї голови і Бог знає, чого-б я ще не новигадував, як би товариш не торкнувся мого рукава, кажучи, що ми вже у цілі.

Ми увійшли до хати.

Густа мрака диму, що клубами видітав з фойок, залягала низьку курну хату селянську. На перший погляд не міг я розпізнати нікого. Коли приступив ближше стола, а очі освоїлись трохи з тою душною атмосферою, окинувши зором цілу хатину та крім ліжка, на котрім у якихсь подертих перинах спало двоє діточок, скрині, лавки під стіною і жердки з пількома лахами, не було більше жадної обстави. Коло печі порала ся господарня, а на лавках позасідали селяни, котрі про щось голосно спорили. При нашій вході затихло все. Ми поздоровились і посідали на вказаних нам господарем місцях під образами.

Зразу не клеїлась мені бесіда.

Я став говорити про погоду, про роботи минулого дня; з того звела ся бесіда на господарку, котра при нинішніх тиграх, які доводять ся селянинові поносити, зовсім не оплачує ся. Той темат мабуть найбільше всіх зацікавив, бо майже кождий з зібраних забирає голос. Онисла зійшов я на існуючі порядки, котрі зовсім не беруть хлопів в оборону, а як раз ведуть его до чим раз більшої руйни і неминучої загибелі. Я

*) Подано сьї гарний і вірний образок з американської Свободи, котра щоразлучше розвиває ся. — Ред.

в довірочних нарадах, скликуваних Сьвітлим Виділом, дав я, здає ся мені, доказ, що готов пожертвувати досить много часу й труду так для піддержання карності й солідарності, як і для позитивної патріотичної діяльності. Та вконець я переконав ся, що переведене якого небудь порозуміння з теперішньою управою „Н. Рада“, а тим більше переведене такого порозуміння на есентуальних загальних зборах, при прийнятті у нас тепер на жаль спосіб дискусії, стало ся прямо неможливим.

Я так рідко коли кликаний був на довірочні сходи ширшого кружка членів „Народної Ради“, від яких двох літ й зовсім ні, а тепер нараз Сьвітлий Виділ хоче почути „моє слово...“ Моє слово таке: коли „Н. Рада“ закляне т. зв. опозиційну агітацію, ведену посередно чи безпосередно в спілці з антинародними елементами в виключну їх користь, коли почне животворну політику, хоч би опозиційну, але справді народну й реальну, та стане для тих, що раді би взяти участь в такій діяльності, справді доступна, тогди оба політичні товариства будуть ділати в порозумінню, а може й справді нове політичне товариство стане ся злишнє.

Коли писмо Сьвітлого Виділу до мене писане щиро, то думаю, що я достатньо пояснив своє постановлення й радо ждати му нагоди до близного порозуміння. Супротив перфідії й напасти мусів би-м зістати рівнодушний.

У Львові, д. 29 н. ст. жовтня 1896.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 2-го грудня 1896.

Бурса „Народного Дому“ в Чернівцях повітала сьогодні достойного гостя. О год. 1/2 12 перед полуднем явив ся в бурі впр. митрополит

— Я-б вас просив такої книжки!... вирва-лось у него немов нараз.

— Якої, Михасю? кажи! У мене є всілякі!

— Та такої, щоб про все мала бесіду, про сьвіт, про людей, про все, все! про те, що ви нині так гарно говорите!

При тих словах очі засяєли таким гарно-загідним поглядом, яким тільки матери дивлять ся на своїх любчиків-пестунів, а лица у него зложили ся до легкого усміху, западаючи у дві малесенькі ямочки.

— Добре, Михасю! я дам книжок і не одної, лиш зайди коли до мене!

— Дасьте? — крикнув вдовоаний хлопець. — У нас є більше таких хлопців, як я, що мали-би велику охоту читати... І вхопивши мене за руку, хотів єй поцілувати, та я не ждучи на те, притягнув хлопця до себе і поцілував его високе чоло.

Михась висмикнув ся з моїх обіймів і побіг до хати.

Ми переглянули ся оба з товаришем, і хоч нічо на те не сказали, та мабуть нас обох обгорнуло те саме любе чувство невиспаного вдоволення.

У нас настане гаразд, настане! Настати мусять! А борцями за него — осьте молоді до-растаюче покоління.

лит Аркадій Чуперкович в супроводі о. Георгія Ілєєвича, щоби у власній особі пересвідчити ся о стані бурей. Впр. митрополита повитав управитель бурей і подав жадані інформації. Впр. митрополит висказав ся похвально о порядку, який застав в бурі, і заявив, що радо буде піддержувати руску бурей, жертвуючи на ню, як довідуємо ся далше, рівно як на волоску 500 зр., щоби, як виразив ся сам Преосвященний, дати доказ, що его серцю однаково близькі як Волохи, так і Русини. Сей щедрий дар і ласкаве прихильне заявлене є найліпшим доказом, що бурей „Народного Дому“ веде ся як слід і що всякі клевети наших противників не мають ні найменшої підстави. Управа бурей дуже тішить ся тою гостиною впр. митрополита і ми додаємо в ній відрадний і многообіщючий факт, котрий повитають радісно всі щирі бун. Русини.

Угорська Русь ще не пропала! До „Дьла“ надіслав один галицький Русин, котрий тепер перебуває в Ужгороді (Унгварі) на Угорщині таке писмо: Перебуваючи в Ужгороді від весни мин. р., міг я доси по трохи приглянутись тутешнім відносинам руским, то й подаю Вам де-що, тим більше, що торічного року появило ся в галицьких руских і в російських часописах о угорській Русі неоднораздо песимістичне або не цілком згідне з правдою. Я зовсім не хочу казати, що тут все „благополучно“ — хорони Боже! — справа стоїть зле; але-ж вже пак не так зле, як тамтого року я вичитав в одній галицькій часописі: „Русь угорська пропала!“ Під вражінням того висказу я, переїздячи на весну 1895 р. на Русь угорську, і з прикритістю думав так, що дістанусь на ту Русь, де Русинів нема. Миктим — хвалити Бога — я застав тут ще не зовсім так зле. — Приїхавши до Ужгорода, я почув усюда лиш руску бесіду. (Розуміє ся — жиди і містова голота говорять по мадарски.) При продажі на ринках бесіда лише руска, бо селяни з околиць інакше не знають. В полку воєки від Марамороша, від Угрі, Берегу (Beregszasz) і від Мукачева (Munkács) всі говорять чисто по руски; за те воєки від Примєва (Eperies) та й з шариского комітату, хоч майже всі греко-кат. обраду, говорять якоюсь мішановою словацько-руською мовою, кожний „Словак“ греко-кат. віри каже, що він „русинак“. Лише по містах велика мадаризація. — В школах в Угорщині викладають язык мадарський, але не можна сказати, щоби по руски „зовсім“ не вчили. Мої дівчина ходить до першої класи і учить ся два рази на тиждень по руски (хоч правда, по руски учить ся лиш той, хто хоче). Своєю дорогою — рускі книжки нікілі, поправлені тамтого року угорським міністерством, то дивогляд: правились ні то етимологічно, ні фонетично; але видавці книжки, яку маю під рукою, оправдує ся кажучи: „Читателю! Не диво, що не годен я так писати, як ти говориш, бо у нас всеюди інакше говорять: і так коло Сигету говорять: „кін“, коло Мукачева і Берега „кун“, „вуд“, (зам. „від“), коло Унгвара, Березної: „кин“, „вод“ — та через те я буду писати у сій книжці: „кін“, „вуд“, „вуд“ і т. д., а учитель має дігий учить так, як у них вимовляє ся.“ Ну певно, така наука на біса здаєсь, але все таки бодай дрібку учить по руски. Що-до богослужень по церквах — то в мукачівській єпархії (Мункач, Унгвар, Сигот) відправляє ся все чисто так, як в Галичині. (Як у прашівській, не знаю.) Сьвіт перковний як у нас, — дух в церкві як у нас. Аж у церкві найлучше побачив Русь на угорській Русі. Там, де Русинів нема, лиш Мадари греко-католики, міністерство дозволило відправляти по мадарски. Я був у Nyiregyháza; там всі мешканці греко-католики, але ніхто не вміє ніякше, як по мадарски. Вирочім то плоди мадарської цивілізації: у них все зле, що не мадарське... Я, яко Русин і греко-католик, знакомий майже зі всіма тутешніми сьвященниками. Мав я щастє говорити і з владиною Юлієм Фирцаком; говорив зо мною по руски, а на Великдень чув-ем сам, як сей влади-ка говорив у церкві проповідь по руски. Але не перечу, що між духовними панув мовою мадарська. В Ужгороді майже одиноким підпорою русини є три сьвященники Гебей: один о. Гебей єсть каноником, другий архидияконом, третій учить в семінарії; крім них говорять кількох богосло-

вів по руски; прочі говорять з собою найбільше по мадарски.

З краєвої комісії для ревізії катастру ґрунтового виступив на понеділковім засіданні бар. Николай Мустаца. Появ-шо не знаємо причини сего кроку, а на здогади не хочемо пускати ся. На его місце покликано сейчас его заступника дідача Балшескула. До субкомітету вибрано на місце бар. Мустаца одноголосно д-ра В. Гільвіга.

Перемиський єпископ Константин Чехович не буде — як довідує ся *Душастырь* — преко-нізований, а просто лиш затверджений львівським митрополитом-кардиналом, котрий має право рукоположення нового єпископа. Затверджене впр. єпископа Константина має небавом наступити. В тім факті, що римська курія згодила ся на імено-ване вдівни єпископом, додає *Душастырь* доказ, що наша прихильний руско-католицькому обрядови і що цілком фальшиві є погоски, мов би заносило ся в руско-католицькій церкві на за-ведене цілібату (безжениости).

Загальні збори гімнастичного товариства „Сокіл“ у Львові відбудуть ся в неділю, дня 6-го с. м.; а загальні збори „Рускої Бесіди“ в Тернополі відбудуть ся у вівторок, дня 8-го с. м.

В станіславській касі поштової вночі з четверга на п'ятницю занюхав якийсь канди-дат на злодія колекцію монет австрійської валюти. Та ієлиту не вдало ся ему зложити, бо не знайшов способу отворення вертгаймівських кас. Він пробував шастя й по урядових бюрох, але й ті показали ся неприхильні. Ціле живо злодія обмежило ся на 5 зр., так що й потрачений труд не оплатив ся по людски. А тепер ще і поліція не лишить его в спокою.

Фальшиві банкноти появили ся тепер в Тернополі. Шість таких банкнотів є вже в руках власті. Підозріне о веденє торгівлі фальшивими банкнотами впало на жидів-різників Ушера Басса, Лайбу Геллера і Хаскля Зайда. Їх відста-влено до суду. Догадують ся, що фальшиві гроші не походять з Австрії, лиш з Англії.

Нещасливі випадки. У вівторок впала чер-новецькому робітничови Гнатови Ляхови бочка так нещасливо на ліву ногу, що єй цілковито роздмукала. Его перевезено до краєвого шпита-лю. — На дорозі з Чернівців до Нових Мамаїв-ців найдено минулої неділі умерлого Тодора Боднара, господаря з Глинців. Не знати, яка бу-ла причина его смерті.

Свій у свого! Між авансами сегоднішнього числа найдуть ви читателі оголошенє п. Гната Власюка, що отворив в Чернівцях при п'анській улиці власний склеп. П. Власюк є вихованець „Народної Торговлі“, до котрої вступив зараз при єй завязанні, а перейшовши всі степені практи-ки став опісля управителем єїї „Народної Торговлі“ в Стрию, пізніше в Перемишлі. Не-бавом отворив п. Власюк власний склеп в Бере-жанах, а тепер переніс єй до Чернівців. У всіх тих містах здобув собі п. Власюк симпатію публіки і довіріє своїх купців своєю солідно-стю і точністю і дешевістю своїх товари-шів. Отворивши власний склеп в Чернівцях, на-діє ся п. Власюк так само здобути собі довіріє тутешнього населєня, а передовсім Русинів. Обо-визком Русинів є, підмагати свого чоловіка, особливо ще коли на те заслугоє внові. Час вже раз нам лишити нивних торговельників і звернути ся до своїх. Свій у свого!

З російської цензури одержали всі польські книгопродавці і наклади розширення, щоби на всіх польських книжках побіч польського заголов-ка друкувати той сам заголовок по російськи. Цензор Янкудо зарадив се в цілі улегшеня контролі неросійських книжок і, розуміє ся, ви-кликав тою новиною серед Польків велике обу-рене. Для нас се не новина. Нашим братам в Росії не лиш заголовки, але й цілі книжки ве-лять друкувати по російськи. Тут би нашим су-єїдам належало обури-ти ся, хоч би лиш з огля-ду на те, що: кині нам, завтра вам.

В установленю ціни жєнщин не згаджали ся всі старинні законодавці. Мойсей оцінив жєн-щину на 30, а мужчину на 50 мінків сєріблз. Гомер оцінював жєнщину на 4 штуки товарина.

Кучері студентки. З Будапешту доносять о такій інтересній історії: На будапештеньським університеті учить ся тепер п'ять молодих жінок. Досі все було гарно. Та в останній часі сказали наниї Ш., що она мусить покинути науку медицини або дати обтяти собі своє гарне, довге волосся. Славний професор хірургії заявив, що не може її допустити до хірургічної практики, поки не обтігне собі свого волосся, бо через довге волосся хорі легко заражують ся. Справді інтересно, що побідить у неї: любов до науки чи до гарного волосся.

З дня 2-го грудня 1896 року.

Відень. Підчас розправи над управильне-
нем платні університетських професорів заявив
міністер Г'явч в раді державній, що професо-
ри, котрі хочуть і даліше pobирати оплати за
колеїї, не можуть жалати підвищення платні.
Коли удержавнить ся оплати за колеїї, то пра-
вительство годить ся на підвишене платні. Опі-
сля приняла палата §§ 1—11 проекту.

Рим. В італійському парламенті веда ся горяча розправа над африканською справою, іменю над миром з Менеліком. Вкінці зажадало правительство вотум довірія, однак до голосовання не прийшло, бо не було потрібного до того числа послів.

Дня 28-го листопада 1896.

	Львів.		Чернівці.	
Пшениця . . . від	7.35	до 7.60	від 7.60	до 7.70
Жито . . . . . "	6.—	" 6.10	" 5.65	" 5.70
Ячмінь бров. . . "	6.—	" 6.75	" 5.75	" 6.25
Ячмінь простий "	5.25	" 5.75	" 5.—	" 5.25
Овес . . . . . "	5.60	" 5.75	" 5.20	" 5.30
Ріпак . . . . . "	10.—	" 11.50	" 9.50	" 10.50
Горох . . . . . "	5.—	" 9.—	" 6.—	" 7.—
Вика . . . . . "	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Льнина . . . . . "	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Біб . . . . . "	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Бобик . . . . . "	4.25	" 4.75	" 0.—	" 0.—
Гречка . . . . . "	0.—	" 0.—	" 0.—	" 0.—
Конюшина черв. "	45.—	" 50.—	" 40.—	" 43.—
Конюшина біла "	40.—	" 55.—	" 0.—	" 0.—
Конюш. шведск. "	30.—	" 50.—	" 0.—	" 0.—
Кукуруза нова "	5.30	" 5.75	" 5.10	" 5.25
Хміль 35.— 45.—	алр. за відро у Львові окупита за 10.000 літрів 12.75—13.25			

поручає на зближаючі ся Різдвяні свята товари швидко сьвіжі і по можности дешеві.

Миделка і перфуми.

Листо Черновецьке, єврейське і нім-
ченське в 4-х частях.

Услуга скоро, вага точна, ціни совісні.

Поручаю мою першу руску торгівлю ласкавої пам'яті і охоти

(3) *Алгоритмическое моделирование*;

Ігнатій Власюк.

русской кухне, а Чернышев.

Спільноті енергії!

ВАЖНЕ

для кожного, головне для всіх Н. Т. урядів, торговельників і ремісників, біблїотек, студентів і приватних людей є воістину тим, що істнує тут уже від багатьох літ, на крайній виставі в Чернівцях 1886 р. визначено почесним призначен-

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновітніших машин, після і зниклих
анархістів значно побилизалося як і тому сай Львів не
несло на вулицю ратушну ч. 12, другий від тамтих від
ф.в.ч. м. Лейки ч. 11.

Заразом приступив до дійсного «захисця», коли Єміль Канюк як співник сего переметливого заведем і тепер оно зможе під новим «фірмом»

—o Кароль Кобжинський і Еміль Канюк o—

а вправленням персоналом всіх садових робіт, як: опрацювання кущиків, роботи галanterійної, друка на етикетках до вишень, окрасу до гостиниць, ручних робіт і т. д. для П. Т. урадів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпніше і як найкраще доставити.

Простий о'деский замовлення

8-10

и повежливом
Кобжинский и Кленюк.

P. T.

АНТІН ТАБАКАР І ГАІНА

—•• (заснований 1812 р.), —••

in 1994, there

АГЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН
і двох 1-го дивізію в. р. і Буку даємо вести ці
машини під назвою «Мікроскоп»

СТЕФАН ГАЙНА.

При цих методах складати оціркову вибірку за довірею, вибірки так часто повторюють вісім, прощу укладено, жати те саме довірею на дальню для жати, при цих наміщеннях, що не стирати, се відомою вибіркою густий добірками товн ризи найліпшого сорта, низькими цінами унікалою устатком.

и ПИРАТНИК
Стефан Гайна.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Видне товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під zarядом Осипа Бучацького.

За редакцією підпублікації **Осип Маковей.**

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Геровица в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редация і Адміністрация
„Буковини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошени приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїєланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Гостина митрополита в рускій бурсі.

Гостина впреосв. митрополита Аркадія Чуперковича в нашій бурсі і его справді княжеский дарунок в сумі п'ятьсот зр. з приватних фондів в користь сей бурси — зробили дуже добре вражінє на всіх буковинських Русинах, котрі по довголітніх непорозуміннях з волоською єрархією церковною сей справді красний поступок самого голови церкви хотять уважати добрим знаком на будуче. Вже-ж бо безсторонний чоловік, котрий пам'ятає, що де два племена живуть в однім краю і рівно дбають о свій розвій, там без борби не може обійти ся, — все таки мусить Русинам признати, що у них була і єть охота покінчити або нехай і вести далше ту борбу — але людяним способом, з пошанованєм того, що кождому чоловікові дороге. *Beati possidentes* мають то до себе, що їм незвичайно жаль уступати місце другому; тому що мають силу, то їм здає ся, що вже і правда по їх стороні; все те безперечно обяви щоденні і до певної міри оправдані; — але коли взяти руско-волоські відносини з боку рівних обовязків, отже і рівних прав, і з боку християнсько-гуманного, то безпечно відкриє ся в них дисгармонію, в котру найбільше фальшивих тонів досипували не ми, тільки *beati possidentes*, наші сусіди Волохи. За нами спра-

ведливости не признавали, бо ми були ослаблені, але з того ще ніяк не виходило, мов би ми справді виявляли свої жалі, як нерозумні діти без причини.

Так коли стане ся такий факт, як отсей найновіший, що впр. митрополит відвідав і обдарував ту бурсу, котру заклали ті зненавиджені Волохами „Українці“, то очевидно у Русинів вступає надія, що чей за якийсь час руско-волоські відносини поладяться ся в людяний спосіб, коли почин до того з волоського боку дає сам митрополит. Згаданий факт не мав би такого значіння, яке ми ему приписуємо, коли би за ostatnich 16 літ було щось подібного стало ся. Тимчасом і Волохи того не заперечуть, що за той час они разом із своїми союзниками і найменшим поступком не заявили, що признають рацію біту тим 268.000 буковинських Русинів. Вже в самих найновіших часах і нашу гімназію і тих бурсаків, що ходять до неї, привитали противники об'явами такої неприхильности, що треба було щиро жаліти над ними. Тепер сам впр. митрополит своїм поступком посвідчив, що на наші заходи дивить ся иншими очима, як навіть ті, що знаходять ся в его найближшій окрузі. З той то причини, як довідуємо ся з кільканайцяти листів, які ми нині одержали з різних сторін Буковини (особливо від православних євangelіків-Русинів), та

заява прихильности митрополита до наших старань зробила дуже добре вражінє на всіх.

Мабуть тепер ті різкі панотії, що „страха ради юдейска“ притихли і трохи не відрекли ся свого руского походження, зміркують, що ніхто їм не боронить бути Русинами і що з тим крити ся не потребують.

Наші євangelіки і народні учителі.

(Довісць.)

Тяжкі злидні, що від віків не переводять ся на нашій Руси, довели нас вкінці так далеко, що ми повтрачували всі наші висні станові верстви. Остав ся в Галичині тільки, як то Поляки трафіо виразили, „*chłop i por.*“ Хлоп — варід, під аристокрація его, і все.

Але у нас, на Буковині, народна справа ще о добрий ступень низше підупала. І у нас лишив ся ще руским хлоп, але пона вже не стало. Бо хоть і був де-не-де євangelік, у котрого грудях ще не згасло руске чувство, то він не міг того чувства ніяк переводити в жите, під тяжким обухом своїх здичілих дакійських зверхників. Вирочім навіть і такі в народнім почуттю звязані рускі євangelіки були

ДЯДЬКО УЛЯН.

Гі де Монассанта.

Старий сивобородий дідусь просив нас о милостиню. Мій товариш Осип Давраши зинув ему пятаку. Се мене смудовало, але товариш сказав:

Сей нещасний пригадає мені одну подію, котру тобі розкажу, а якої ніколи не забуду.

— Моя рідна, що була поселилась в Гаврі, не визначувала ся замужністю. Нераз бракло і на найпотребніше. Батько працював в уряді аж до пізньої ночі, але его майно стояло в оборотнім відношенню до его праці. Крім мене було ще дві дівчини.

Мати відчувала дуже сильно тягар обетавин і часто-густо доводило ся батькови наелухатись від неї гірих слів і менш або більш неприємних докорів. Тоді робив бідолаха рух, що сильно вражував моє серце: не відповідаючи ні савечка тер простертою долонею по чолі, немов хотів би стерти нит, котрого там не було. Я чув, що его пропийбав безсильний біль. Ощадности заведено під кождим зглядом. Ми не приймаємо ніяких запитань, щоб не потребували у себе давати прийняти: ми купували товари лиш по знижених цінах і останки. Мої сестри шили свої сукні самі і довго торгували ся о ціну матерії, котрої метр стояв окол. 12 кр. У нас на обід давали звичайно зуну і мясо з всіляки-

ми можливими сосами. Се мала бути їда здорова і поживна, але я волів би иншу.

А вже як я згубив коли гузик або прийшов коли з дірою на колінах! Мав же ся я, мав!

Однак що неділі відбували ми урочистий прохід по надбережній греблі. Мій батько в чорнім сурдуті, циліндрі і рукавичках подавав рами матери, що навішала на себе плати мов три-нарусний корабель. Сестри, котрі все найкраще причепурились, чекали на знак до виходу. Але у послідній хвилі все находило ся якось, досі незаміченя пляма на одній голови родини і треба було радити собі на борзі миткою напущеною бензиною.

Батько чекав, з циліндром на голові і в камізоль, кінці операції, яку виконувала мати беручи свою льорнету в одну руку і схилювши обережно рукавички.

Відтак починав ся урочистий похід. Сестри йшли за підруки на переді. Вони вже були на виданю, і для того треба їх було показати світові. Я держав ся лівого боку матери, а батько йшов коло неї з правого. Досі ще докладно уявляю собі той бундючний вигляд, якого старали ся собі налати мої бідні родичі при тих недільних прогуляках, їх суворі черти лица, їх маєстатичний хід. Інші випрямившись, мов попрохвтували палиці, витягаючи ноги як струни, немов би то від їх постави Бог-зна що залежало!

І що неділі, коли ми бачили великі судна торговельні в пристани, котрі припливали з далеких країв, казав батько все ті самі слова:

„Що то була би за несподіванка, коли-б там Улян був!“

Дядько Улян, брат батька, був одинокою надією родини, так як перше був єї пострахом. Я чув про него вже від дитинячих літ, і мені все здавало ся, що пізнав-бим его від першого погляду, так часто моя увага ним занимала ся. Ціле его жите, аж до дня від'їзду до Америки було мені докладно знаме, хоча про ту епоху его буття оновідали собі на ухо.

Він мабуть лихо провадив ся, себ-то коштував троха грошей — найгірший проступок, який істнує у вбогих людей. У панів кажуть про молодця, що лиш розривки шукає, що він дурний стріляє і називають его з усмішкою пустяком; між бідними син, через котрого мусить нарушити своє маленьке майно, називає ся лизим чоловіком, волоцюгою, шаленим.

І ся ріжниця є оправдана милою того самого поступованя, бо лише наслідки рішають про вагу діла.

Остаточно дядько, протративши свою частку спадщини до посліднього шельога забрав і ту частку, на яку батько числив.

Нісля звичаю вислали его на торговельнім судні, яке з Гаври відпливало до Нью Йорку, до Америки.

Там взяв ся дядько за діло, не знаю вже якого реда, і незабаром надійшов від него лист, що ему добре поводить ся, і що сподіє ся батькови нагородити прияду, яку заведе. Се нисмо викликало в родині малий переворот. Улян, про

в останніх часах вже такі рідкі, що їх далі на пальцях можна було почислити.

Се причина, задля котрої наше сьвященство не могло слідувати за приміром галицького в розбудженню народної просвіти. За сьєю високу задачу прийняли у нас народні учителі. Ті роботою обтяжені, але платні учителі, котрі живуть під убійчими відносинами, так що рідко котрий доживає 50-го року життя, — учителі, котрих всякий з маловажаєм ніби не додає — се перші наші борці за сьвяту народну справу — вони перші несуть свої жертви на престолі рускості! В історії буковинської Руси їх імя буде завжди на першому місці. Бо коли весь нарід у тяжкій неволи чужої еміграції стогнав, підняв ся сей стан першим, що виповів лютому противникови війни.

Ми хочемо надіятися, що під теперішніми лепшими обставинами скоро і сьвященники наші, хоть їх поки-що мало, приступлять до ведення народної боротьби, ми навіть твердо віримо, що з часом провід національного руху опинить ся головню в руках сьвященства, котре є вже із природи свого стану до того покликане, — але ніхто вже ніколи не зможе заперечити, що буковинські рускі народні учителі перші узброїли і устроїли народне ополчення.

Наперед, братя, Бог з Вами!

Т. з над Прута.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 4-го грудня 1896.

Почетний доктор. Впр. генеральний вікарій Володимир Рєнта іменованій на винесені професорської колегії черновецького університету почетним доктором.

Переклад буковинського вісника краєвих законів поручило наше правительство д-ру О. Кулачковському у Відні. Досі був перекладчиком п. Іван Тиміньський.

Читальня в Васловіцях складає сердечну подяку товариству „Просвіта“ у Львові за гарний дарунок 56 книжочок вартості 10 зр. 42 кр. — *Виділа читальні.*

З бук. кр. ради шкільної. В доповненню нашої онгодашньої новинки маємо ще донести, що на засіданні з дня 28-го листопада с. р. признано п'ятилітні додатки: уч. Альбінові Носенячеві в Чернівцях перший, уч. Стефаній Окуневській з Садагури і уч. Василеві Солонару з Дорна-Ватри другий, а надуч. Антоній Юркевич в Сучаві четвертий; іменовано ще Станіслава Ткачика учителем в Ілті, Николан Ботезата в Рус-Манастіора; мол. учителем в Поїана-Негрі Михайла Бумбу, а мол. учителькою в Німецьких Терезенштах Людмилу Дерер; уч. Дмитра Падурю перенесено на власне жадане з Кудівців до Боїчука. Окрім того уділено кілька заповідей, покладено подання о увільненні від чесного і ще інших дрібніших справи.

Фінансовий директор, радник двору Франц Шмідмаєр має — як говорять в місті — за короткий час перенести ся до Берна моравського.

Пригода на залізниці. В середу пополудні від'їхав з Чернівців тигаровий поїзд до Львова, але вже коло першої станції за Чернівцями, в Жучині вихованув ся і досі лежить ще машина в снігу, бо її помімо найбільших напружень не можна витягнути на шлях. Задля того і поспішний поїзд спізнив ся в середу о дві години. На щасте лише один кондуктор легко потонув ся.

За твоє жито... Зі Львова доносять нам, що 26-го листопада, на загальних зборах то-

варства сьвітового „Боїна“, слухач прал Весоловський поставив виносене на виключення пос. Вахнянина з товариства. Виносене се прийнято оплесками. Голова, проф. Шухевич мовчав усильно, а лиш др. Федак закинув, що право виключення члена залежить в першій лінії від виділу. Загальні збори не суть до того управлені. Тою жайвою, скажемо, відсунув др. Федак компромітацію товариства на якийсь час. Однак можна надіятися, що виділ небагом впаде волью п. Весоловського і виключить п. Вахнянина з товариства, як се зробив вже виділ „Народної Ради.“ У нас настала система бойкоту і тероризму. Hajda na Soplice! Основателів товариств викликає ся немов нещадний черен за віном. Що проф. Вахнянин через кілька літ всі свої сили посьвятить „Боїнові“, що збогагив его репертоаром, що динг его з нічого до життя і слави — се маринця! „Савка в кут, де радикали суть.“ Довідемо ся, що факт сей викликає великий резонанс в кругах самого „Боїна“ та що деякі члени зголосили у виділу своє виступлене з товариства.

Політичне християнсько-соціальне товариство в Соляці надіслало нам відозву з просьбою о оголошенні. В неділю, дня 6-го с. м., в 2-й год. пополудні відбудуть ся в парку в Соляці загальні збори того-ж товариства, на котрих виберуть виділ і будуть радити над ставленнями виносеннями.

Зі Станіславова пишуть нам: На закінченні року ювілейного зачав ся ту з ініціативи Пресвітера Епископа довший ряд духовних революцій для уможливлення духовного відновлення всіх верств тутешньої рускої суспільності. І так: минушого тижня відбули ся революції для катедрального сьвященства під проводом самого Епископа, а сими днями починають ся революції для другої половини деканального сьвященства під проводом о. совітника Трача. В половині с. м. відбудуть ся революції для членів тутешнього товариства жіноч під проводом о. матратора Фанієвича. Відтак при кінці грудня будуть революції для мужескої сьвітської інтелігенції станіславівської. Науки моральні для неї буде уділяти декан станіславівський о. Омелян Каратилецкий з Загір'я.

котрого досі говорило ся, що він не варт і фунта кляча, вийшов нечаяно на чесну людину. Зі щирим серцем, на правдивого Давранша, бездоганного, як всі Давранші.

Крім сього ми дізнали ся від одного капітана, що він має величавий склеп і веде велику торгівлю.

В другім листі, що прийшов два роки опісля, писав: Мій любий Пилипе, пишу до тебе, щоб не турбував ся про мене: я здоров. А й діло йде мені добре. Завтра вибираю ся в довгу дорогу до полудневої Америки. Може минути літа, поки одержиш нову звістку від мене. Проте не бануй, коли не писати-му. Коли дібу ся щастя, верну до Гавру. Сподію ся, що не так довго на се ждати треба і ми відтак жити-мемо у купі...

Сей лист став евангелієм родини; его відчитували при кожній нагоді, і показували всім знайомим.

І дійсно, дядько Улян не подав через шість літ ніякої звістки про себе. Але надія батька білжала, чим довше чекав; а й мати часто говорила:

„Нехай-но лиш наш Улян приїде, наше життя змінить ся. Преці найшов ся один, що вийшов на людей!“

А що неділі повтаряв батько, коли узрів на видокузі темні великі-судна, що бухали димом до неба, з точністю годинника слова:

„Що за нсподіванка була би, коли би Улян там навадив ся!“

А нам здавало ся майже, що бачим его як киває хусточкою і чуєм его голос:

„Гон, гон! Пилипе!“

Тисячні плани укладали ся в безсумнівнім ожиданні его повороту; навіть маленька вілла близько берега належала до добродійств, якими дядькові скарби мали нас обсипати. Я не пригадав би, що батько не назвався вже під тим зглядом переговорів.

Сестрам минав тогди, одній двадцять ось-

мий, другій двадцять шестий рік. Здавало ся, що жадна не вийде уже замуж, що небаду грижу наводило на родину.

Війни з'явив ся жених до молодшої, не багатий але порядний урядник. Я не можу побачити ся переконання, що як раз лист дядька, який ему показали одного вечера, усунув его сумнів і спонукав до рішучого кроку.

Его старане о руку панночки прийшли з одушевленням, і рішено по весіллу урядити родину прогульку до Джерей.

Джерей — се ідеал подорожі для людей, що лиш немого мають в кишені. Не лежить се далеко, їде ся звичайним судном через море, і небадом припливає ся до чужої землі, бо остров сей належить до Англії. Так може Француз собі дозволити, по двогодинній їзді побачити сусідній народ в его вітчизні і придивити ся варварським, по его думці, обичаям мешканців острова належного під британську хоругву.

До тої подорожі на Джерей відносили ся від тепер всі наші думки і сни.

Остаточно надійшла хвиля від'їзду. Я ще бачу, немов би то було вчера, пару бухаючу з корабля, як батько з тисячним несупокоем наглядая за перевозом наших трьох клунів як мати в найбільшій несупокоем взяла за руку мою незамужню сестру, котра відлучила ся від прочих і показала ся так безрадна мов писля опущене, як молода пара супругів все оставала ся позаду, і я мусів часто обертати ся за ними.

Світляк засвітав. Ми на помості, а корабель випливає на море, що таке гладке перед нами лежить немов стіл з зеленого мармору. З чувством гордого щастя, якого дізнають всі, що трохи гуляють, бачили ми, як зникли береги.

Батько витягнув ся з повагою і вдоволенням під своїм сурдутком, з якого того раня усунено всі плями, так що він виділював ся бензинувою воною, яку я знав вже з наших прогулок і яка наводила на мене недільний настрій.

Нечаяно помітив він дві елігантні пані, ко-

трим два панове подавали устриці. Старий одертій моряк отирав мущі ножем і подавав їх панам а сі паням. Дамі споживали се в апетитній спосіб: брали шкаралупу на тоненьку хусточку, витягали уста наперед, щоб не помурати одня, одним коротким порушенням втягали устрицю а шкаралупу кидали в море.

Мабуть сей зручний спосіб споживання устриць поділав на мого батька. Він приступив до матери і сестер та поспитав:

„Чи можу вам служити устрицями?“

Сестри сейчас кивнули головами згодуючись, але мати маючи на думці видаток відказала:

„Бою ся покусити собі жодуток. Дай лиш дітям, але не мною, щоб не захоругали.“

Онісія звернула ся до мене і сказала: „Для Осипа сего не треба, хлопців не годить ся розпускати.“

Так остав я коло матери, хотів серце мого обрушувало ся на сьї несправедливість. Лише очима поглядів а за батьком як сей він велич поважно обі дочку і зятя до старого і одвертого моряка.

Обі дами відійшли і батько показав сестрам, як треба обходити ся при їдженні устриць, щоб нічо не пішло марно. Сам хотів їм дати примір і назв устрицю до руки. Але коли хотів наслідувати дами, викинув усе на свій сурдут і я почув як мати заворотилась:

„Було краще тижє сидіти.“

Але нечаяно видавсь мені, що батько став несупокійний. Поступив ся кілька кроків в зад і звернув незвичайно острій погляд на моряка загорненого в старий напущений дохтем захлан і нагло приступив до нас. Мені видало ся, що він зблід а лице его прийало якийсь особливий вигляд. Півшепотом сказав до матери:

„Се дивно, як той чоловік з устрицями силь-но подобає на Улана!“

Мати поспитала з серцем: „Якого Улана?“ Батько пояснив: „Ну... мого брата... Коли-б

Телефон будують між Ічканами а Сучавою. Ся вістка була би дуже радісна, як би не се, що сполучення телефоном обмежає ся на залізничні станції, а для приватних людей з того не буде жадного хісна! А прецінь коли залізниця між Ічканами а Сучавою буде отворена, то рух торговельний ще збільшить ся, значить, телефон буде конче потрібний. Тепер ще час зробити все як слід, коби лише сучавська рада громадська до того взяла ся.

Галицькі льокальні залізничі. В понеділок відбула ся під проводом галицького кр. маршалка гр. Станіслава Баденіґо нарада галицької краєвої ради залізничної, на котрій зіставлено програму для будовання льокальних залізниць в Галичині. Між иньшими рішено, що потрібна залізниця між Десятином-Коломиєю і Городенкою, між Бориславом і Стебником, між Львовом а Винниками.

Справи залізничі. Міністерство залізниць видало розпоряджене, що від дня 1-го с. м. мають секретарі І. кл., старші інженери, старші ревіденти і старші офіціали яко службу відзнаку носити золотий ковнір з одною зізвздою, інспектори золотий ковнір з двома зіздами, а старші інспектори і заступники директорів золотий ковнір з трема зіздами. — У міністра залізниць ген. Гуттенберґа була онюди денутация залізничних урядників і передала ему пропаметне письмо, в котрім представлено сумну долю залізничних урядників. Міністер прийняв денутацию дуже прихильно; він признав ся, що не знав о тій великій матеріальній нужді урядників низших рангів і заявив, що небагом будуть залізничні урядники належати до державних урядників.

З Дорошівців пишуть нам: У нашому тихенькому селі обходять ся річниця вступлення на трон нашого Монарха що року вельми торжественно. Вже раненько видно було нашу шкільну молодіж, як йшла з шкільним прапором до поблискої церкви, звичайний молебень відспівано за здоров'я нашого старенького владителя та народний гимн в трьох голосах під управлінням о. Манастирського, котрому сего року повірено з уваги на брак учителя управу Ш. класи. Потім

вернули всі до школи, де перед зібравшою ся шкільною радою та цілим учительським тілом по хорошій промові п. надучителя Радика розділено між убогі діти сердаки, постільці, чоботи і т. п. в вартости 25 зр. Се єсть патріотичний подарок, котрий рішила громадська рада ще 1888 року і котрий що року повторяє ся, так що сям здійснило ся желане нашого Цісаря: аби підпирати тої днини убогих та милувати нещастних. Грімким: „Многая літа,“ відспіваним шкільною молодіжю за здоров'я Цісаря, закінчено се гарне торжество, при чім не обійшло ся і без оригінального епізоду. Один школяр, убравши ся в тільки що подарований сердак, приступив до надучителя і сказав дословно так: „Прошу пана Панови Цісареві до Відня написати, що я їм за сердак дуже файно дякую, — та кланяю ся до них низенько, бо... (тут розхилив ся хлопчик)... я вже не буду мерзнути.“ „Але прошу не забути на письмо,“ — додав ще щасливий. — Як нам доносять, має дорошовецький наряд замір обходити торжественно і 50-літній ювілей вступлення на трон нашого Цісаря. —

Ювілей 30-літньої служби буде в неділю обходити директор висшої гімназії в Чернівцях, шкільний радник Генрик Клявзер. З тої нагоди відбуде ся того-ж дня о 11-й год. перед полуднем в сали висшої гімназії шкільне торжество, котре уряджують своему директорови гімназійні професори. Хор відспіває одну німецьку, волоску і одну руску пісню укладу проф. Ізидора Воробевича в честь ювілата.

Cavalleria rusticana. Черновецький суд займає ся в посліднім аж надто часто поганими справами з сільського житя. Ті розправи вказують на крайню здеморалізоване жите по селах, на рознусту і дичілість. Такі прикмети наших селян зовсім не роблять чести тим, котрі повинні дбати о моральне виховане народу. Може тепер, по таких сумних наслідках байдужности до народу, возьмуть ся покликати до того люди і стануть наворотати наряд на праву дорогу. До великої визанки тих процесів, які ми вже описували, додаємо отсе новий випадок, про який вела ся у вікторок перед черновецьким судом карна розправа. 28-літній робітник Віктор Вердей з Кучурова великого пішов сего літа з иньшими

зарібниками до Румунії на роботу, лишаючи свою молоду, а гарну жінку Катерину дома. Громадський слуга Дюрдій Домітрюк думав, що коли чоловіка нема дома, то можна до жінки залицяти ся. Він заходив до хати і хоч Катерина відпихала его від себе, він все лавив і раз навіть обезчестив безпомічну жінку. Вердей вернув з роботи, чув ріжне про Домітрюка і свою жінку і рішив пістити ся за нарушену честь. Дня 9-го жовтня с. р. він здибав Домітрюка, котрий ему доручив якесь завізане. Вердей удавав, що спійнить до громадської канцелярії, ну а Домітрюк забіг до Катерини Вердей. Між тим Вердей ріжними стежками прибіг до дому і почув крик своєї жінки. Роз'ярений вбіг до хати, почала ся лайка, потім бійка. Не мав Вердей нічого в руці, а конче хотів вибити напастника. Тож витягнув его за волосе на подвір'я, там взяв кіл і так сильно вдарив Домітрюка по голові, що той на місці погіб. Перед судом признав ся Вердей до вини, що убив Домітрюка, бо хотів пістити ся за свою жінку. Его засуджено на два роки тяжкої вазинці.

Гарний проваз між селянами. Селянин з Яворника, буківського повіту, закупили за ціну 20.000 зр. двірський обшар Яворник від жидів Озні Шмельца і Германа Райха. На ту значну суму зложили ся самі яворницькі селяни. Они й підписали вже дотичний контракт в нотаря буківського. Се вже шеста громада в буківськїм повіті, що закупила обшар двірський; пять попередних були: Радошиці, Озлавиця, Чистогорб, Ренед і Вислок. Крім того ведуть тепер переговори з фірмою Фальтер і Датнер о закупню більшої посєлости, котра находит ся в їх районі, громади Команча, Довжниця, Перелуки, Душатиць і Миків. Щастя Боже!

Славний лихвар, Пінкас Штраве, в Дебичи коло Тарнова, ставав сими днями перед тарнівським судом присяжних і дістав рік вазинці та 1000 зр. грошової кари! Пінкас позичав збіже на переднювку і брав такі проценти, що нераз забирав за довги і більші селянські господарства. В той спосіб зруйнував він 36 господарів. По відбутій карі має Штраве стояти під поліційним наглядом, щоби его знов не скортіло пробовати давнього ремесла.

я не знав, що він в Америці живе серед добрих відносин, думав би, що се він.“

Мати подражнена розсипала ся: „Ти дурак! Як можеш такі небилішні плести, коли знаєш, що се не він.“

Але батько був упертий: „Ану, поглянь-но ти, Кларисо; я возів би, щоб ти власними очима пересвідчила ся.“

Она встала і підійшла до дочок. Я також приглядав ся пильно сему чоловікови. Він був старий, огидливий, поморщений як печене яблук і не відвертав очей від своєї роботи.

Коли мати повернула до нас, я спостеріг, що она дрожала. Не переводячи духа сказала:

„Мені видить ся, що се він. Пди, розвідай ся у капітана. Але будь обережний, щоб той ледар не снав нам на каре!“

Батько відійшов; я почимчикував за ним незвичайно зворушений.

Капітан, горда, висока людина з довгими бокбородами похожав з поважною міною по помості сюда то тудя, немов би звав під своєю рукою корабель, що пливе до Індії.

Батько приступив до него чемно, сказав ему кілька заскавих слів і поставив кілька питань, про значіне Джереї, его продукти, населенне, тамошні обичаї та звичаї, рід землі і т. п.

Можна було думати, що балачка йде щонайменше про Сполучені Держави північної Америки.

Відтак говорив про судно, що нас несло; перейшов до бесіди про послугу і остаточно поспитав дрожащим голосом:

„У вас є он-там старий устричник, котрий внав мені в око. Чи знаєте що близше про сю людину?“

Капітан, котрий мабуть не находив задоволення в довгій розмові, відповів сухо:

„Се старий французький волоцюга, котрого я минушого року зобраз з Америки. Він має мабуть своїх у Гаврі, але не хоче за ними

шукати, бо винен їм гроші. Зове ся Улян... Улян Дарманш чи Дарванш чи якось подібно. Мені видить ся, що він там колись був багатцем, але бачите самі, в якій він тепер нужді.“

Батькові сплила вся кров з лиця. Цілком збентежений вистогнав:

„Так, так? Дуже гарно... дуже гарно... Се цілком природно... Велике спаси-Біг, пане капітан.“

Вернув до матери, але так зворушений, що сеса сказала: „Сідай, бо спостережуй.“

Він упав на лавку і прошептав: „Се він, се він!“ Відтак поспитав: „Що нам тепер діяти?“

Она відповіла швидко:

„Діти мусять відійти від него. А що Осип все знає, нехай їх закличе. Цілу увагу треба на се звертати, щоб наш зять нічого не дізнав ся.“

Батько видавав ся приголомшеним. Безпестанно бурмотів: „Яке нещастє!“

Мати тепер визнала цілу повздержувану доси злість і розсинала ся!

„Я знала, що з того волоцюги нічого не буде, і що остаточно ще нам влізе на каре. Як можна від Дарванша чого доброго надіяти ся!“

Батько тер рукою чоло, як се звик робити при докорах жінки.

Она докинула:

„Дай Осипови гроші, нехай швидко заплатить устриці. Ще хибувало би сего, щоб той прощак нас пізнав. Се зробило би гарне вражєнє на цілїм кораблі. Мерщій ходім на другий бік судна, щоб ся людина не присунула ся до нас!“

Встала і обоє пішли, а я одержав пятку. Сестри счудували ся, що батько не вертає.

Я заявив, що мати дістала малий напад морської хвороби і поспитав моряка: „Кілько вам належить ся добродію?“

Я мав велику охоту сказати: „дякую.“

Він відповів: „Півтретя золотого.“

Я дав ему пятку, він видав.

Оглядаючи его шерстку, поморщену руку, старе, ажурбамі пооране лице я подумав: „Се мій дядько, брат мого батька.“

І дав ему пів золотого „на ниво.“ Він подякував: „Хай вас Бог благословить, паничу!“ і то з тим наголосом прошака, що одержує милостиню. Я подумав, що й жебраче ему не чуже.

Счудовані моєю великодушностю, глянули сестри на мене.

Коли я віддавав батькові два золоті, спитала мати здивована:

„Се коштувало три золоті?... Се неможливо!“

Я відповів сильним голосом: „Пів золотого я дав „на ниво.“

Мати була близька назаду, і глянула мені в очи:

„Ти шалений! Пів золотого тому чоловікови, тому вітроговору...“

Погляд батька на зятя замкнув їй уста.

Відтак всі замовкли.

Перед ними висунула ся з моря велика тина. Се був Джереї.

Коли ми причалили до пристани, почув я в серці налечу жажду, поглянути ще раз на дядька Уляна, привітати до него і сказати ему щось приятного, потішаючого.

Але що ніхто не хотів вже їсти устриць, він зник. Мабуть пішов до брудної яри коло керия, де мав своє мешканє.

Ми вернули до Гаври нильним судном і его не бачили. Через цілу дорогу мати сиділа як на шпильках.

Від сеї хвилі ніколи не доводилось мені бачити брата мого батька.

Бачиш, се причина, із-за чого я часом прощакови й пятку пишу.

Переклав Мирон Кордуба.

За підпал і крадіж ставав у середу перед черновецьким судом присяжних Фолка Кожокар з Кіцмана. Він вкрав в жовтні с. р. Іванови Павлюкові хустку, в котрій були завинені 98 кр., а Костеві Зучканові вкрав кожух вартості 10 зр. з его помешкання. Аби за одержаві побої помстити ся, він ще й підпалив хату Зучкана, котра згоріла до тла. Кожокар признав ся до вини, а суд засудив его на шість літ тяжкої в'язниці.

Мимовільний фальшивник грошей. Лесь Малинач, 18-літній гуцул з Жаба, чистив „сріблом“ стертим з зеркала тоніри. Одного разу уявив кусник того „срібла“ на крейцар, що лежав на столі. Лесь розтер его по крейцарі і замітив з зачудованем, що крейцар виглядає як десятак. Утішений тим поробив ще ножиком рівні на краю довкола і післав за той грін до коршми по тютюн. Але там пізнала відразу трафікантка ту „хитру“ роботу Леса і дала звати до жандармерії. Жандарм зробив ревізію у Леса і найшовши багато стертого з зеркала „срібла“ та гадаючи, що Лесь фальшує гроші на великі розміри, доніс отім до суду. Цілий місяць пересидів Лесь за свою штуку в слідчій арешті, аж тепер при розправі судні присяжні увільнили его від вини.

На кару смерті засудив золочівський суд минушого тижня жebraка, 56-літнього Івана Боднара за скритоубійство. Боднар був вже караний за подібні злочини 18 разів, а тепер ставав обжалований о убіство Гейла Сафіра зі Стремільча.

Померли. О. Теофіл Полянський, гр. кат. парох в Доргошеві, куликівського деканату (перемиської єпархії) в 81-ім році життя, а 55-ім священства; — о. Іларій Зарицький, гр. кат. парох в Поморянах, золочівського деканату, в 56-ім році життя, а 30-ім священства; — в Кольбушовій ке. Людвик Ручка, рим. кат. прелат і довголітній посол до ради державної, в 82-ім році життя.

Подяка.

З нагоди іменини (в день св. Архангела Михайла) почтили впов. Доброді, добрі Знакомі, Товариші, вив. видлі Читальні в Ієнасі, видлі „Рускої Школи“ в Вишніви і многі вельми пов. члени тих корпорацій як і інші поодинокі достойні Особи мене, низше підписаного своїми привітними листами, — зложенем своїх бажань через делегатів і личними поздоровленнями. Не будучи в можності кождому з осіб подякувати лично за сю зділану мені честь і за сі докази симпатії — прошу всіх висше згаданих впов. Доброді, вельми пов. Товариства, Приятелів і Знайомих — прийняти в сій дорожї мое шире і сердечне Спаси-Біг! з запевненем мого високого поважання і широї прихильности, з якою маю честь писатись

Михайло Коралевич,
ч. к. адвокат суду.

Вишніва, 22-го в. ст. листопада 1896.

ВАЖНЕ

для кождого, головню для всіх П. Т. урядів, торго-
вельників і ремісників, бібліотек, студентів
і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут
уже від багатьох літ, на крайній виставі в Чернів-
цях 1896 р. визначене почесним призначенм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, пасм і інших
апаратів значно побільшило ся і тому свій локаль пере-
несло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від
улиці делієвої ч. 11.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан
Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заве-
дення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

з виправленням персоналом всі фахові роботи, як:
оправлене книжок, роботи галітерійні, друк на стижки
до віниць, окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для
П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по най-
нижших цінах як найліпше і як найскорше достав-
ляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8—10

з показанм
Кобжинський і Канюк.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валува ч. 11.

перше і одинокє руске товариство
асекраційне, припоручене Вєч. Ду-
ховенству і всім вірним через
Вирєсєв. Митр. і Прєсєв. Еп.
Ординаріати всіх трєх галицьких
Єпархій, обезпечає будинки, скот, госпо-
дарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, сіно
в стогах і будинках против шкід огне-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по
пожарі, а договори заключені з першими Товари-
ствами контрасекраційними подають „Дністрові“
можність обезпечувати і виплачувати і найкращі суми

Полїси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові
при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві взаї-
мних обезпечень в Кракові, котре має як найдо-
рестійний усулєв і видає полїси і квітє в русьм
язикѣ.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стова-
рищенє зарєєстрованє з обмеженою порукою, при-
ймає від своїх членів і третях лиш вклатки до
опроцентованя по 5 процент. Гваранція ісковата.
Удїлє по 50 корон. Позички удїляють ся тільки
власнителям реальностей, вілних від тягарів, за по-
рукою двох членів. З позичок відтїгає ся десята
часть на удїл.

Зголошенє о удїленє аґенцій в місцевостях, де
„Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

П. Т.

Отєня маю честь повідомити шановних від-
бирателїв, гостей і публіку, що я перебрав істну-
ючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під
моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сїй нагодї складаю сердечну подяку
за довіру, оказанє так часто попередній фірмі, і
прошу уклївно, кияти те саме довіра на дальше і
для мене, при чім зацєнюю, що все старатку
єя задовольняти шановних гостей добірними тона-
рами найліпшого сорту, низькими цінами і
уважною услугою.

Прощу о часті замовлення і виниує

з поважанм

Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Великим, видана товариством
„Прєсєвіт“, а виконана в літографічній закладі
Андрїя Андрїевича у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
єної вже на полотні, виниєть 3 зр. 50 кр.,
а для членів „Прєсєвїти“ і передплатників
„Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пе-
ресилкою 3 зр.

Купити можна в „Прєсєвїтѣ“ у Льво-
ві, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

Котикца

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на итиране: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жалдти сєй загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котницією
і прикласти з осторожністю лише вліп-
ки зі знаменнм оцєркованм „Котикца“
бо лише ті правдєні.
Аптека Ріхтера під золотим лєвом у Празі.

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	Поїзди			Відходять	Поїзди		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941 1029	528
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000 528	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717 1048	616
З Новоселиць, Садагури			1113 950	До Садагури, Новоселиць			430 621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнять ся зі львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізници є 12 год., то на львівськм годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькм 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцією відповідає **Осип Маковей.**

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят 6 год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїсданіи“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Політична пошесть.

Русия родить ся політиком. Се здає ся так неперечним фактом, що й доказувати сего не потреба, бо щоденні прояви доволі се стверджують. У нас політикує все, що лише живе, і хлібороб і дяк, і сьвященник і учитель, ремісник і крамар, студент університету, ба навіть школяр і то не тільки старий, але вже й малі школярики, що ледво вступили до гімназій. Ся проява поясняє у нас другу не менше цікаву, що в австрійській Русі маємо три щоденні політичні часописи, а четверта от-от появиться, а не можемо удержати одної літературної, „Зорі“, що мусіла би перестати виходити, як би єї не підмагало наук. товариство ім. Шевченка своїми фондами; що не маємо ні одної часописи фахово-популярної для хліборобів і промисловців та крамарів, а всі того рода видання і москвофільські і радикальні і народовські пишуть майже виключно про політику. Навіть духовна часопись „Душпастир“ при таких значнім числі духовенства не оплачує ся, а Матиця, Ставропігія і Наук. товариство ім. Шевченка не видали-б ні одної книжки, як би не мали фондів, бо в продажі ніяка така книжка не оплачує ся. Віча народні скликають ся у нас майже виключно для політики, соборчики деканальні для політики, все і

всюди робить ся і оцінює ся у нас з становища політичного і скрізь політичну призму, всюди вноситься у нас політика, де зовсім не повинно нею і пахнути. Се очевидно наша народна недуга, се справдешня пошесть, що наносить нашому народному організмови велику шкоду, бо робить лише багато шуму, збиває багато пороку і здається, що се йде народна робота, а тимчасом се лише пустий шум а роботи дійсної дасть Бог! Ба, коли-б то у нас робило ся справді хоч би поважну і систематичну роботу політичну, переводило ся дійсно політичну організацію, але бо й того нема. Все кінчиться ся на розбурхуванню пристрастей, нетерпимости політичної, ба навіть пропагує ся бойкот і переводить ся се в практиці виключуванем того або сего з якогось товариства. Іменно т. зв. опозиція у нас робить багато такого пустого шуму політичного і сидує ся всюди внести політичну агітацію, все настроїти на політичну нуту. Не дуже то давно, як „Дзюло“ величало ся, що опозиція робить і в „Бесїді“ і в „Дієстрі“, і в „Торговлі“ і в „Просьвіті“, а новокуреники задержали лише „Наукове товариство ім. Шевченка“ в своїх руках, а й там головну роботу роблять елементи опозиційні! А останніми часами п. Щурат, заїхавши аж до „Monitor“-а (хоч „Галичанін“ і „Дзюло“ були-б се сон amore помістили) з нагоди

виповідження печатання всяким політичним часописам (і *Правді*) в друкарні наук. товариства ім. Шевченка (опозиція тенденційно згадує лише о виповідженню друку „Дзюла“ і „Батьківщини“), посмів висказати, що всі ті *žadania* p. Barwińskiego i jego ruskich popleczników, мають метою лише *utrwalenie politycznych wpływów stronnictwa Barwińskiego* в наук. товаристві ім. Шевченка.

Отже ми мусимо передовсім сказати, що „Бесїда“, „Торговля“, „Дієстер“, „Просьвіта“ і „Наук. товариство ім. Шевченка“, не мають і не повинні мати нічого спільного з політикою, що „Дзюло“ дуже недобру прислугу робить сим товариствам, міняючи там політику — нехай нею займає ся „Народна Рада“ і ин. такі товариства, а все тамте не є ні для опозиції, ні для опортунізму, а має робити свою роботу означену виразно статутами. Се дуже шкідна і небезпечна річ, що „Дзюло“ сидує ся з своїми сторонниками настроїти навіть неополітичні товариства і інституції на опозицію, значить бажає відорвати їх від властивої і дійсної роботи, а звернути на поле політики.

Колиж п. Щурат і в наук. товаристві ім. Шевченка добачив політику, і вневняє, що там розходить ся о *utrwalenie politycznego wpływu Barwińskiego*, то нехай же зволить доказати, коли і де п.

Гробар і Фарисей.

Було колись, малою дитиною ще, любив я бавити ся на цвинтарі, що був недалеко за селом, а мав ся всілякими дикими цвітами, немов діброва пишна. В гробаря було також таке мале хлєно як би і я; ми дуже полюбили ся і оба на теплій погоді по цілих днях блукали поміж гробами; але не думайте, любенькі: „дивні то діти меланхолїї!“ будьте суповінні, ми бігали по гробах за яскравими цвітами, за цвітистими мотилками, та заднали з зілля-баблї, високих бязьок, всілякі дїточі забавки, як голубинки, котички і таке друге.

Гробар не підходив до владі звичайних гробарів: він не пив горілки, не нюхав табаки, мав своє мале гадівство, все пинав околом якоїсь роботи — чи то дома чи поміж гробами, а дуже любив діти. Не буду хвалити ся, коли скажу: може любив і сина і мене однако, тільки мене нестиг більше і підлецував ся всілякими новими забавками, від коників і трічків починав аж до дерев'яної гармати, до котрої придбав пороку і стріляв з нами такою на гробах — а то на честь всім померлим. Гробар, хотя ще молодий чоловік, а дуже любив балакати з нами дітьми, як би ми і були єму рівня розумом. От він оповідає нам раз таке:

То зілячко, діти, по гробах — воно цвіте, відшитає і підшитає ся дрібною травою. Перед живими то а трохи косять — а трохи і серпом вистрижув-виголю всюди травичку, вона висохне —

і зложу коничку сїна, буде для телятка або для малих овець на зиму; так єгомість позволили за те, що пильную порядку на гробах... О, доки я живу і гроби копаю, не стане на посвяченім місці ні худобина ні збиточна рука, бо мені все видко такою з моєї хати з вікна і за те боюсь ся мене: пастух пильнує череди, коли наближає ся в село, а гусарі страшать оден одного: „а завертай, бо йде гробар!“ От бачите, дітвонки, чому на гробах таке красне зілячко і така весела травичка? бо ніхто не донче, нічо не свуде єї! А яке то пахуче сїнце — то і діброва не дорівнає.

Торік Бог погодив, я зібрав сїно як барвінок і положив високу-високу коничку: хто їде, заведе та каже: „Нівроку — нівроку такої стїжечок поклав гробар з сїна, а я радую ся — та думаю: от і бідному Господь дає якое жити на сьвітї. Що динни божої обходжу мою коничку сїна, приглядаю ся, люблю ся у нїй, як ви діти в нових канцеляхах, а мені так цїсь і шепче до серця, що коничка мале і мале: я оглядаю і з близька і з далека і все здаєть ся мені, як би коничка за багато осїдала: вона ставала все низька а не грубіла в ширш, подобала на вузлу а часом прибирала ціло подобу відсуданої гуски. — Думаю я собі, що би і не було — а такої хтось заглядає до мого сїна, є спільник непростений! Хтож би се був такий? християнин? нечувана річ! деж обкрадати гробаря такої на гробах?! жид? також ніяково — внас є бо-гацько жидова, вже і зве ся єсело-містечко —

не підє жидова ачеїже поміж хрести за обереж-ком сїна.

Що буде то буде, тра допильнувати і за-пати гостя нічного! Подумав і придумав таке: переночую на гробах! Я зарив ся в коничку пізно смерком, а так обережно — що і ніхто не бачив мене, коли я виходив на цвинтар. Сиджу я у сїні, та думку думаю... А як зодїй не прийде сьої ночі або може вже більше не схоче мене кривдити, що тоді? Може прийде ся на дармо страждати цілїсєку ніч в коничці? А треба вам, діти, знати, у сїні дуже духота, а зирів як руда мин, — але чекаю і надєсдухую... Не чути нічого — вже і північ може — вже і дрімає ся мені, вже кури заїзали, не приходить ніхто! Я здрімав ся на добре — і чую крізь сон, хтось молить ся. Я здрігнув ся, отворив очі, — слухаю: хтось молить ся грубим, протяглим голосом а все виразнійше а все ближше, чую на власні уха: „отче, наш, иже, еси, на, небе-сїх.“ Щоби се було, не можу розібрати. Чи би се душі молизи ся, але вже кури перенїзли — вже і пересни*) давно минули, а на досьвітї далеко, та таких на силу побожних у нас в селі не має, і не звичай між народом молити ся в ночі на гробах. Мені і цікаво і лячно, а впрів за дві руді мин, — голос уже під самою коничкою обзиває ся, вже сїнає сїно і зачинає: „Бо-го-ро-ди-це-Дїво“... Я опам'ятав ся, бо подібний голос деє чув, а все в страху великі очі, такої не

*) Пересни (тітка pluralis) — по першій сїбі.

Барвінський в чім небудь проявив там, чи на загальних зборах, чи на засіданнях виділу, чи взагалі при якій небудь роботі вплив або напрям політичний? Чи не користувалися засобами товариства з наукового огляду і пн. Щурат, Будзиновський та Франко, хоч вони зовсім не є політичними приятелями п. Барвінського, або чи находили з тої причини які перепони з боку п. Барвінського? Нехай п. Щурат перегляне всі протоколи і видання наук. товариства і на тій основі викаже, де, коли і як проявлявся політичний вплив в наук. товаристві п. Барвінського за весь час, як він є головою тогож товариства? Хиба що виведення щорічних субвенцій з сойму і міністерства, виведення друку книжок шкільних (взагалі придбане матеріальних засобів для товариства) можна би зв'язати з політичним впливом п. Барвінського? Мабуть не в силі ніхто сего доказати, а коли так, то по що бубнити по „Monitor-ax“ се, що не згідне з правдою?

Справи священничі.

Регуляція конгруї.

На засіданні 538. ради державної (30-го листопада) поставив пос. Вахнянин до председателя комісії бюджетової (посла Бера) таке запитання: „Загально звісно, що на днях 26 і 27 с. м. тут у Відні відбули ся збори делегатів всего духовенства католицкого з Австрії, на котрих ухвалено одностайно, щоби завізвати правительство до предложенія закона о управленію конгруї рівночасно з підвищенням плат урядників державних. Позаяк і ми сю справу уважаємо за нагду і єсмя пересвідчені, що б. рада державна як і правительство єуть охотні взяти ся за регуляцію конгруї, то осміляю ся запитати високоповажаного председателя бюджетової комісії о те: в якій стадії підготовки знаходиться та справа в комісії бюджетовій і чи в загальні буде можливим єї в найближнім часі успішно перевести?“

Позаяк председателя комісії бюджетової не було в палаті, то офіційна відповідь на се за-

питанне зараз не наступила. Однакж можемо подати до відомости інтересованої сторони, що реферат в справі регуляції конгруї вже готовий, що референт др. Фуке порозумів ся вже з правительством що до підвищення плат для духовенства, що правительство згодило ся на внесення референта, та що ціла справа відде на порядок денний бюджетової комісії в сих днях. Як звісно, то плата сотрудиників не буде підвищена, плата же парохів збільшиться ся о 100 зр.; що сотрудиникам будуть признані два додатки п'ятилітні в високости по 50 зр., парохам три такі додатки по 100 зр.

Нині довідуємо ся з листу з Відня, що закон о регуляції конгруї прийде напевно на порядок денний теперішньої ради державної імовірно в січні 1897 року.

Вдови і сироти.

З Відня пишуть нам:

В справі заимоги для фондів вдовичо-сирітських з скарбу державного конерував передвчера посол Вахнянин вдруге з міністром Біліньським. Результат конференції єсть такий: що міністерство фінансів згодило ся виплатити на те, щоби суму 150.000 зр. вложити в бюджет на 1897 р. Надто розбирано справу, чи не було би можливим убезпечити на будуче вдови і сироти по священниках руских в спосіб подібний, як вдови і сироти по урядниках державних. Однакж до сего належало би передовсім подати правительству точний матеріал, іменно дані: 1) о числі вдов і сиріт в поодиноких єпархіях; 2) кілько вдови і сироти побирають з фондів єпархіальних а кілько в дорожні заски цісарської; 3) який є стан всіх трьох фондів? Робота та спадає на консисторію наші, котрі могли би як-раз тепер справу цю порушити у правительстві, котре до сєї справи відноситься ся дуже прихильно. При бюджетовій розправі порушиться се питання пос. Барвінський.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 5-го грудня 1896.

Наукове товариство ім. Шевченка одержало з міністерства просвіти 2000 р. ако субвенцію на наукові видання на 1897 р.

Президент краю граф Гоєс виїхав вчора до Гурагомори і повертає нині назад до Чернівців. (Га. телеграми).

розберу чий голос. — Я притаїв ся — і чекаю, що дальше стане ся. А душа молить ся і микає сніно, аж мені самому вкучила ся така довга молитва. Наконєць сказав дух „амен“ і завизує величезну вязанку, бере на плече. Я нестерпів вже, вискакую з копиці та хап за вязанку та за обшивку побожної душі! А вона хрестить ся і каже: „Всяка душа хвалить Бога! Що се? що се? де я? я заблудив! вибачте, свате! я заблудив!“

— „Та який я там ваш сват?“ — відри-зав я зі злостію. „Ми не торгували разом кін-ми! Але чому ви не заблудили до своєї стирти з сніном, лише до моєї мізерії?“

„Вибачте, сватоньку, бігме! заблудив з про-соня, присесто Боже! Видите: Пан Біг не брат, хрест святий пошлюю, як знав, що роблю; — коли хотів на стебельце вас скривдити або коли я скривдив на волос кого за цілісеньке мое жи-те! Таж я купив дзвін до церкви і новий віттар, я вилочив 2000 зр. на тоє як леду — ви зна-єте? а що це і ви не знаєте і наші люди!“

— Бог з вами, Ядамку! — та се і мені самому чудно! Вашу славу голосить ваш дзвін і в буддєні і в свята, при вашім віттарі кож-дої Служби Божої молять ся за вас наші єго-мости, а ви би, Ядамку, хотіли моєї кривди? А такої від тижня мое сніно десь дівається ся, а ни-ні чогось вас придибав...“

„Бог свідок, свате! то таке вже мое не-щастя! Бог покарав мене за гріхи батька та може прадіда, чиста моя совість, Бог свідком! вибачте і не говоріть нікому, доки не ляжу на віки під гробовцем зимним, а за те я вам тепло віддачу і грейдаром і зерном!“

— „Вашої вдяки не хочу, моя мізерія ста-не для мене — але пів кониці сина віддасте, бо тільки мені хибує, а про базачку — най їде каменів у воду; — хто би мені повірив? та ще в такі річи про такого богачиря!“

— „Возьмете собі цілий віз отави з сніо-жати мої ніби за колеса, бо ви колісник.“

„Най буде і так, — але колеса вам зро-блюю...“

Ядамко не дослухував останних моїх слів, а стргннув як лавець доми.

Не довго по тій пригоді скоїлось в селі велике лихо. Панський шинхір новий був зби-жа і добре замкнений, а такої збіжжє мєнчало — і так маліло з дня на день, що стали тихнем сідити і варта і шандарі. Поланали таки двір-ских наймитів, та вони, наймити — кажуть, були ще найменше винні. Щось причіпились і Ядамко — був і процес — всіляко говорять; кажуть, що і до Ядича і до адвоката багато пішло грей-царів від Ядамка, він дуже вже молив ся — і помер.

От, діти, сей гріб недавний з хрестом зо-лотистим, де ви все бавите ся, там спочиває Ядам-ко; помоліть ся за єго душу.“

Кілько-ж то людей і нині дають офіри, кла-дуть доми Божі і з молитвою на устах обрада-ють найбільшого брата!

Грицько Васильович.

З Вишніці пишуть нам, що наш писателі і майор Корнило Устиянович лежить там під двома неділї хорий на тиф.

Красна комісія для ревізії катастру грун-тового відбула на днях 30-го листопада і 1-го грудня два засідання для справлення деяких ош-бок і недокладностей в прикладенні поодиноких парцель до відповідних клас. Попри ті зміни в складі сєї комісії, про котрі ми вже доносили, що імені барон Мустаца виступив з неї, а на єго місце покликаний Константин Балашеску, мусимо занотувати, що член комісії др. Вель-гельм Гільбгґ вибраний до підкомітету. Підкомі-тет розпочав з дня 2-го грудня свою діяльність та вибрав головою п. Густ. Маріна.

40-літній ювілей служби обходив збір про-фесорів черновецького університету в честь про-фесора Фердинанда Цігльєра. Обхід був зовсім тихий і скромний, бо сам солідант уникав так великих овацій, що аж в останній хвили довіда-ли ся єго товариші по праці з одної інсбру-кської часоники про принадаючий ювілей. Профе-сор Цігльєр займає катедру австрійської істо-рії на черновецькім університеті від р. 1875.

Доповнюючі вибори до ради міста Чернів-ців сполучили лібералів, Русинів і Поліс-ків один комітет, котрий поручає чотирох канди-дів: Бергарда Бальтівестра, Нафталію Тітінґера, Михайла Тишківського і Адольфа Вальштайна.

Се має бути для наших селян в Австрії... Число 11 і 12 Просвіщенія за сєй рік ви-шли разом і в них находимо такі ілюстрації з „науку“ наших руских селян: 1. Портрет К. По-белюносєва, 2. коронованє царя Александре Теодоровича, 3. торжественний похід царя Нико-лая Александровича, 4. цар Николай і цари-ца Александра кланяють ся євому наро-ду, 5. ілюстрація з Москви і 6. чотирі ілю-страції з історії російських царів. До того розу-міє ся, належать відповідний текст. Треба би бути сльним, аби не добачувати у таких редак-ваню чогось ширєня політичного розкоші-ства поміж нашими селянами.

Рух залізниць на шляху Галицька-Гали-ці отворений з нинішнім днем.

Віче в Самборі скликають на день 10-го грудня Іван Михас і др. Чайковський. — Віче в Бродях скликають на день 14-го грудня іменем товариства політичного „Селянська Рада в Бродях“ о. Гр. Лонґевич і др. Н. Должиковий.

Загальні збори „Бережанського Бояка“ відбудуть ся дня 17-го грудня а потєм „Ми-колайко“ для дітвори.

Чи казка чи билиця?

Не тямлю вже, де сказало ся —

Чи в Конґо, чи на Яві, —

Желаний цар там лад веде,

И страшний радий лукаві.

А нарід щось бутний є там

Від проли барабел...

Кланяє ся всім своїм богам,

Щоб дали крихту волі.

Забігла в царський замок вість

Про се і цар шле слуги

Синити у підданих вість,

І каже: „Вірні друзи!“

„Закон дам, щоби від двось

Здобити скрізь податок;

Най нарід рвєсь до праці прєсь,

Буде гаразд-достаток.

„Ви друзи всі вірнієшіє,

Наставляте добре ухо,

І скажете відтак мені,

Що народ менєє глух.“

І став закон тиснути всіх,

Донік біді податок;

Замовк вже сльєв, забракло втіх, —

Платать з добра остаток.

І клече цар услужних слуг,

Питєє: „Що тає дєдє

Говорять двось, чи оре плуг

На волю, чи ще буде?“

Хто ширить еміграційний рух? Відколи в Галичині повстав еміграційний рух, шукають за його причинами. Ріжні люди різно говорять про ті причини: однак всі вони годять ся в тім, що безсовісні агенти вихиснують невідрадне положення наших селян для своїх спекуляцій. В Галичині селяни вже осторожнійші супротив таких агентів, бо вони вже знають, кільки то людин марило втратило свій маєток, послухавши намов агентів. У нас на Буковині люди лиш недавно почули про се, і тому вірять у всякі байки, які чують про незнані краї. Хоч ми дуже часто навчали парід, щоби не пускав ся в небезпечну дорогу, то ми таки певні, що багато селянам тих казок не вибили з голови. На впертість і глупоту ми не маємо ліку і раді не раді мусимо придивляти ся тим об'явам без участі. Однак для остероги сим разом подаємо ще один факт: Селянин Стефан Гандабуряк з Дубівців, кіцманського повіту, написав до д-ра Олеськова у Львові лист, в котрім заявляє, що він радо би поїхав з цілою родиною до Канади, тож просить о книжку д-ра Олеськова про Канаду. Далі розповідає Гандабуряк в листі, що до дубовицького війта прийшло від агента Феліці Саббадані з Анкони (в Італії) заохочення, щоби люди емігрували до Minas Geraes, де їм дадуть по 90 моргів поля і все що потрібно до господарства. Також заплатять людям їзду аж на місце, а коли-б селянам до шістьох місяців не подобало ся, то їх відвезуть безплатно на Буковину. Оттакі то байки голосять безсовісні агенти між народом, ну а парід мабуть всемо вірять. Міжним Minas Geraes лежить під самим рівником (жватором), де панує страшна спека і вічна убійча фебра. Якже-ж там наші люди можуть вижити? Там жадного поля для сїння і орання нема, отже ціла байка про дароване ґрунтів і потрібного знаряддя для господарства, не правдива. Там є лишне плантації для виробу бавовни і там потрібно дешевого робітника! Тож агенти хочуть постарати ся для своїх панів о добрий гешефт і айтують між нашим народом. Коли-б наш селянин хотів відтам з тяжкої неволі втікати, то его певно не пустять, а готові ще застріляти і то буде та „фрайкарта“ до Буковини! Не знаємо, чи такої „фрайкарти“ хоче Гандабуряк і инші.

Аматорське представлення в Перемишлі відбуде ся заходом товариства „Руских женщин“ дня 8-го грудня. Грати будуть комедію Гр. Григорієвича „На добродійні цілі.“

В черновецькім театрі грають нині по раз другий Атенку, завтра в неділю 6-го грудня

пополудни „Зі ступня на ступінь“ людову штуку зі сльівами в 5 відслонах, вечером „Жидівку“, оперу Галевоїго в 5 актах.

Новий майорат. В радї державній перейшов закон о майораті родини по пок. Волод. Чарторискім 148 голосами против 86. За утворенем майорату голосували послі польські, рускі (Барвінський, Вахнянин, Охримович і Підляшечкий), всі словіньсько-хорватські, кльоб Гогенварта, християнські соціяли і поодинокі члени лівниці. З молодоческих послів було лиш 10 присутних, що голосували противно враз з націоналами німецькими, антисемітами і частиною лібералів. Як звісно майорат Чарториских має на цілі обезпечити існуюче великої бібліотеки і музею в Кракові. Бібліотека Чарториских містить в собі побіч других багато дуже рідких манускриптів і найдавніших друків руских.

Про божевільного короля баварського Оттона I. подає деякі цікаві вісти „Frankfurter Zeitung“. Король має тепер 40 літ. В ради-годи бувають в него ясні хвилі. Тоді він розмавляє з своїм маршалком Редевним, з сповідником і лікарем. Часто він сїдає з ними до стола, не доторкаючись навіть подумисків, хоч лаком кидає ся на десерт. Ходячи по парку, нещасний трібує їсти траву і землю. Він любить шампана, і в тім взгляді треба его все пильнувати. Був час, коли він курив папіроси: нині та привичка щезла. Король є все спокійний і несвідомий свого нещастя.

Напад на кн. Віндінґґреца. Поручник драґонів кн. Віндінґґреца прибув під кінець минулого місяця на Корсику, щоби лишити ся там під доглядом свого лікаря д-ра Мааде цілу зиму. Для хорого князя вибрано віллу, віддалену о дві години дороги від Аячіо, на горі Monte d'Oro. В кілька днів по-приїзді князя, в неділю 20-го м. м., появило ся перед віллею кількох узброєних людей. Один з них війшов з великою певністю до середини дому, тринув саугу на бік і, влетівши, до покою князя, зажадав грошей. Др. Мааде вийшов мотонку, хоча на поручення князя дати напастникови якусь суму, але той вирвав ему з рук все і втік. Догадують ся, що напад на князя зробили селяни, котрі в останніх часах крутили ся без занятя по поблизьких лісах. На поручення австрійського консула в Аячіо францускі власти зарядили енерґічне слідство.

Подорожний в скрини. Німецький кравець Цайтунґ, славний з того, що вже кілька разів їздив укритий в скрини, як пересилька залізнична з одного міста до другого, прибув сими днями

до Риму в скрини заадресованій до переплетника Андерсена. Коли паку отворили в цловім уряді, виліз з неї Цайтунґ і почав просити їсти. В до-розі був 150 годин і за той час живив ся лишне виноградом і водою з оковитою. Залізничний заряд має внести против него жалобу о обманство.

Процес о тоаст царя підчас его побуту у Вроцлавю ведуть тепер в Берліні. Іде о то, чи цар сказав, що переиятий традиційними засадами „як мій достойний отець“ чи „як Ваше Величество.“ Обжаловані літерати Декерт і Ліцф, редактор Плец, редактор Берґер, репортер Фермер і купець Фермер, котрі закидували офіціальному справозданню, що в нім фальшиво подані слова „як мій достойний отець“ в тій цілі, щоби викликати лихий настрій між обома державами. За свідків стають: секретар стану Маршаль, радники легіляційні Гольштайн і Гаман, князь Гогенльог, директори бюра Вольфа, комісар кримінальний Тавні і кілька літератів, а в дальнім ході розправи покличуть і самого канцлера.

На заразу пискову і ратичну випробуваним ліком є нафта. Треба тільки язик намастити нею і ратичі яких два—три рази. Хора худобина зараз подужає, а здорову охоронити ся від зарази. Сего ліку уживають загально в Староміщині в Галичині з великим успіхом.

Переписка редакції.

П-а Н. пошта Кіцмань. Як кожда наниа, хоч би сама гарна була, все таки старає ся ше красно і до лица убрати ся, так кожде чуте і думку, хоч би яку поетичну, треба також одгинути у красну форму. А того у Вашій поезії нема. Ви плачете:

Хто почислить сльози, котрі проливаю
В самотних годинах — я сама не знаю.
Хто розвіє смуток, що груди розпирас,
І бізь і рознуку в сльози убирає?
Хто почислить ночі у пристрастїм горю,
Не сплючи прожиті, плачучи на долю?
Хто почислить хвилі молоді ті милі,
Що скоро зникли в незнаний край?

Почислити проліті сльози, непроспані ночі і т. п. можете, очевидно, тільки Ви самі — отже нема по що питати ся. Але на нашу думку найлучше не числити таких річій, не плакати, спати добре і не тужити за тими милими хвилями, що „зникли в незнаний край.“ Приїде час і найдуть ся певно инші милі хвилі, бо не тільки сонця, що у вікні...

Телеграми „Буковини“.

З дня 5-го грудня 1896 року.

Відень. Старша дама двору цісареві, графиня Гесс, мати президента краю графа Гесса а сестра міністра оборони краєвої графа Вельсберггайма померла нині по кількадевним, незначнім з початку нездужанню.

Відень. Рада державна прийняла закон біржевий з незначними додатками в другім читанню.

Відень. Палата послів прийняла нині зараз на початку внесення п. Вітше, щоби дальше вести раду над пильним внесенем п. Руса в справі звесеня стемли газетного і кольпортажі газет. Президент палати надармо спротивляв ся. П. Ддушинський промовив перший.

Відень. Wiener Zeitung оголошує закон про організацію судів, як також закон про устрій промислових судів.

Гамбург. Центральна комісія стрейків постановила стрейк усіх портових робітників.

І кажуть всі: „В народі зле —
Лунає глухо роніт...“
„Так? роніт! то податок ще
Здвоїть! се лік на клоїт.“

Вклонив ся слуг послушних рій,
Нові йдуть закони:
Завмер народ, став як не свій!
Мов смерть голосять зводи.

Лунає грім проклятя, дїм
Став гробом скарт-обсуд...
І крик і роніт в мирі всім,
Дух мести і облуди...

І кличе цар всіг слуг своїх,
Питає: „Як там діло?“
„Ой крик лихий!“ — „Дурниця, сміх!“
Податок дерти сміло!“

Вклонились всі налякані,
Збільшають ще податок,
Забрали вже добра усі,
Вже тиснуть сам нестаток.

А парід що? нічо — нічо!...
Гулає: ніч і днину...
Уряд царю казав усьо —
Доклав і сю новину.

А пар на се промовив так:
„Не тїштеся, необачні,
Се лихо вам, се злиднів знак,
Се громи заоблачні!“

На раду час — і крайний час
На раду добру... Други, радте!

Бо в друге вже не верне час,
До діла рук докладте!

Оттак гуляли в давнину,
Як Рим у грїб хилив ся —
І ше в давнійшу добу
Мабуть так лад водив ся:

Як джума в італійський свїт
Ішла людий костри,—
Як на шафот перед сто літ
Ішли голови клоїти,—

Гуляли всі і ніч і день
Гуляли, умирали,
А смерть людий рубала в пені —
А народи гуляли!...

І нині гуляки і танці
Утіхами лунають, —
Та втіхи ті, лалаз, вінні —
Чи щастє вни звіщають?

На могилах гуляете —
На могилах свободи. —
Гуляйте... а чи знаєте,
Як ймуть гулять народи?!

1-го марта 1896.

Грицько Васильшин.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх осіб вклади до опрочентованія по 5 процент. Гваранція цілкова. Уділь по 50 корон. Позичка уділяють ся тільки власникам реальностей, вільних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

КАРОЛЬ СТРОНЧИНЬСКИЙ, столяр-артист

Чернівці.

преміюваний

на виставі

ул. турецька ч. 3

і преміюваний

у Львові

поручає ся для елегантского виробу церковних, домашніх, сальонових, склепових і хатних уряджень.

Приймає ся поправки і виконує ся їх як найліпше.

4-5 33

Заразом пошукує ся хлопця до науки.

Можна купити

дім з двома фронтами, в Чернівцях панська ул. ч. 35 і ул. вірменська ч. 2., з 11 кімнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудованія. На дімі заінтабульована бук. щаднича каса на суму 6.000 ар. Дім продає ся з вільної руки під дуже користними умовами. Близні поясненія подає н. офіціял Голя у краєв. виділі. (2-4)

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацьке

„PRZADKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

порукає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні знітні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі кістковим і адманковим; також доставляє матеріалів на комплетні і найдешевше

ВИПРАВИ СЛОВНИ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місті).

Пріски і ціни на жадане оплатно і відворотною поштою. (12-52)

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови?

Мають! Добре, то кажіть собі чиме корше приклати найновіший цінник, щоб собі вибрати відповідну скринку для доцниєня.

Не мають! Ну, то вже крайня пора написати по цінник кореспонденту під адресою: F. Ad. Richter et Cie in Wien, I Operng. 16, бо в тім богаго ілюстрованім ціннику найдете і опис скринки з камінцями і опис, як найліпше доповняти ту скринку, а також численні надки дуже урдуваних родичів, що з власного досвіду пізнали і цінують дуже високо виховуючу вартість своєї скринки з камінцями.

Сі можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 ар. і більше у всіх ліпших склепах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринку зі знаком якоря, бо всі скринки без того знаку фальшованийі.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil. Steinbaukasten Fabrik
Kontor u. Niederl. I. Operng. 16. Wien XIII/1 (Hietzing).
Budapest (Thür.), Offen, Rotterdam, London, New-York,
215 Pearl-Street.

Новина! Забави до мірної терпеливості і товариські іграшки „якор“.

О цім більше в ціннику.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втирає: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і прикупити з остерожністю лише великі і знаменні пакети охоронки „Котвиця“ бо лише ті правдиві. Аптека Ріхтера під золотим левом у Празі.

ВАЖНЕ

для кожного, годібно для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є необхідне, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1894 р. відзначене почетним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набути найновіших машин, папір і знаменні апарати значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на улиці Петровича ч. 12, другий вхід також від вулиці Малицької ч. 16.

Заразом приступили догодити фактори, при Емілі Канюк і до співзакладу сего переплетничого заведення і тепер оно знає під новою візкою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк—

з направленням персоналом всі важної роботи, як виправлення книжок, роботи галanterийної, друка на етикетки до віників, окрасу до тавтиновань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей на найвищих цінах як найліпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

8-10

з показанням Кобжинський і Канюк.

Літературне Товариство
„РУСКА БЕСІДА“
в Чернівцях,

улиці Петровича число 2,
яке на редакції

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 ар. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 ар.

З пересилкою поштовою 7 ар. 30 кр.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Вучанича.

За редакцію відповідає Осип Шаковей.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюна в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДІТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находитъ ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошени приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Неділянім“ по 10 кр.
від стрічки.

„Неправда, ненависть і клевета.“

Отсими трема оружжями воюють, так пише *Gazeta Bucovinei* в 92. числі, Русини против Волохів. Хто читав наші статі про Волохів, румунізацію або *Gazet-y Buc.*, той знає, хто воює вицисленими в заголовку способами. А на новий доказ, що як раз *Gazeta Buc.* послуговує ся ними, наведемо зміст сеї таки статі єї. Ото неправда містять ся в одині (!) аргументі, наведені в сїм числі *G. B.* супроти нас, бо ми не писали, що „Волохи бук. складають ся в своїй більшості із Русинів ренегатів“ і т. д., а написали в ч. 248 дословно: „Та хоч і стоять (значить творять їх головну опору, силу) бук. Волохи головні перекинчиками-Русинами і т. д.“ А се признає і *G. B.*, що: Андрієвичі, Калиновські, Цуркановичі, Бежани, Репти, Воюїкі, Прокоповичі, Мусяни, Васильки, Галіни, Топали, Тарасієвичі, Жанковські, Цопи, Бужори і т. и. становили й становлять головну силу бук. Волохів. Знає се *G. B.* а хоч і не скаже сего она, то знає і скаже се ціла проца Буковина, що єї люди походять по найбільше з руских родин, бо жили в руских околицях, говорили рускою мовою, були Русинами з роду.

Правда наша, що святики-румунізатори вмовляють в руских селян, що они

Волохи, і домагають ся науки волоскої мови в чисто руских школах; а неправда по стороні *G. B.*, коли перечить сему. Сїй правді нашої зовсім не противить ся навіть погляд, висказаний в дописі поміщеній в ч. 116. *Буковини*, що нарід волоский не зрумуниців руских сїл розкинутих між волоскими, а скорше дїє ся противне. Однак сеї процес відбуває ся природно, а не через штучну пропаганду, яку веде від якогось часу інтелігенція румунізаторска. Ось в чім сук!

При сїй нагоді мусимо згадати й про культуру волоского й руского народу, ізза котрої квестії напесувала собі *G. B.* в своїй „латинській“ зарозумілості багато крови. Кождий безпартійний чоловік признає, що нині загал руского і волоского народу на Буковині стоїть на зовсім однаковім ступені культури, а й бук. інтелігенція обох народів ріжнить ся (завдяки дотеперішньому фаворитованню Волохів) єдино числом. Що-ж до культури обох народів в минувшості, то не будемо про се сперечатись з *G. B.*, бо й она відає добре, що в церкві, урядах, ба навіть на дворах молдавських князів панувала мова руска.

Із сего вже видно, хто воює неправдою, ми чи румунізатори; а хто послуговує ся клеветою, на те вистарчить знов таки статя з 92. числа *G. B.*, в котрій сказано дословно: „Монархія наша завдяки тепе-

рішному способови правління власне нині затрясена в своїх основах від внутрішніх небезпеченьств, зі сторони обох ворогів внутрішніх своїх: по сїм боці панславізму, по тім боці панмадаризму. І один і другий, і оба разом піднімають ся супроти всецїлости сеї монархії“ і т. д., причім *G. B.* зачисляє „елемент руский“ до панславістичних, небезпечних для Австрії. Хто-ж клеветче, куконі, ми чи ви? Та, ся *G. B.* тим підійшла, що ніхто в світі не посмів ще причислити Русинів-народовців до табору панславістів, і то ворожих Австрії. Ся клевета *G. B.* тим обридливіша, що як раз патрони *G. B.* злучені політично з тими ренегатами рускими, що належать до панславістів, небезпечних для Австрії, се ті „консерватисти“, політичні товариші Волохів, що в своїх органах признали ся прилюдно до капатства, до небезпечного для Австрії панрусизму, котрий за помічю румунізаторів воює як раз супроти нас, що одні стоїмо їм на заваді до досягнення їх нікчемної цілі: препарованя руского народу для Росії. *G. B.* зробила лиху прислугу своїм патронам тим, що виїхала передчасно з панславізмом; бо сеї тайний план румунізаторів міг би був придатись аж тогди, коли-б румунізатори разом із своїми „руськими“ товаришами були вже побити ненавистних „Українців“; тогді могли би були ужити „панславізму“

Дещо про курене тютюну.

Після власного досвіду

написав

Т. знад Прута.

Передне слово.

Не дасть ся заперечити, що курене тютюну становить на нині невідлічну хвилю цілого культурного світа: бо хоч і дораджує ся поодиноким людям курене покинути, то ледви думає ще хто, сесю що найменше залишу привичку зовсім викоренити із загалу суспільности. Оно правда, що декотрі поважні мужі науки старали ся довазати, будьто би курене тютюну загално не було таким дуже великим лихом, як нині вірять і описують, та все-ж мусимо признати, що і ті учені, котрі проscribeють уживане тютюну, говорять не зовсім безпідставно і часто мають рацію.

За ученими їде ватага всїляких недовчених писателів популярних нисем, котрі плетуть з великим одушевленем, але малим розумінем предмету то, що другі совістно і після зрілої розваги постановили, цілком не зважаючи на заклиди противників, і думають, що проповідуючи (хоть би і брехливо) против куреня тютюну, они, Бігзна, яке велике і хосенне для народу діло говорять. У нинішніх сих писак безличність і нікчемність просто обурююча. Она простісенько дру-

гих надувають. Писнуть против куреня взагалі, і думає би-сь, що то правдиві аюстолі повздержливости — так багато і ріжнородних аргументів підбуєш у їх писанні — а тим часом глянеш припадково у вікно кавярні і видиш, як они безсоромно курять одно сигаро за другим. І таким людям не встидно перед самими собою...

А проповіді уже нічо пошкодити так не може, як противне поведєне проповідника. Але на нашої святий Руси таке поступованє зовсім не рідкість. Так приміром знаю я майже півсотні проповідників против піянства, котрі не соромлячись, що-дня запивають ся міцною парухою (sic! парухою!).

Зваживши докладно причини, промавляючі против куреня тютюну, як і причини, не заважаючі безусловно, а противно дозволяючі курене, я хочу у слїдуючім подати вказівки, яких я притримуюсь сам і котрі, сказані отверто і щиро, стануть ся може неодному в пригоді.

Чому куреке тютюну так дуже розповсюджене?

Розповсюдженє уживаня тютюну завдячує людськості головнє — що так слажу — малочинности своєї природи. Курять старші — то видать діти і уважають, коли не за щось дуже добре, то бодай за щось гарне, гідне наслідування. Що їм курене відраджує ся — то їх ні троха не спинає, бо они видять, що відраджуючі самі своєї ради не наслідують. Та ще

звичайно буває заказаний овоч приманчивим. Діти починають курити із глупости, а властиво із причини малочинности своєї натури. Спочатку їм то не смакує і коли-б они мали зрілий розум, то може би неприємність, яку справляє спочатку курене тютюну, стримала їх на завжди від сеї ненотрібної привички. Але біда в тім, що розум їх незрілий і они продовжають на дальше малювати. Тим часом нікотин бере своє. Організм, призначений до уживаня сеї трутини, не може з часом куреню супротивлятись. І ми дістаємо тот самий образчик (нікотиніста), який (розуміє ся тільки у нинішніх рамах) представляє нам на логовий піж, або курець оніому.

То, що ми видїли на поодиноких дітлах, то виявляє нам історія на цілих народах. Спершу гдує наслідуванє, без оїянки наслідків — потім наліг, котрий дуже тяжко, навіть не можливо викоренити.

Друга причина розповсюдженя уживаня тютюну, то та обставина, що нікотин заживаний, організмом при куреню справляє взагалі наслідки для нашого здоровля і добробиту не дуже шкодливі. Взавши ж, пр. піяка, котрий через частий ужиток білшньої кількості алькоголю стає ся звірані подібним, або ще й гірше, або морфініста, котрого здоровля буває основно зруйноване, можемо нікотиніста (курця тютюну) представити собі ще в досить вигіднім стані.

Третя і властива причина є приємність, яку справляє (мірне і в розумних границях удержуване) курене тютюну. Про суть і фізіологічні

а радше „панрусизму“ супроти теперішніх своїх союзників, щоби знищити зовсім Русинів на Буковині. Але румунізатори побачили мабуть, що їх дружба з „консервативними“ трупами на ніщо не придалась, бо „Українців“ не то не побили, але посередньо і поневолі скріпили, отже румунізатори хотять мабуть вихиснувати того кацапеского скорпіона, що его знов оживили трохи, щоби ним страшити правительство. Бідолашні політики ті румунізатори, коли думають, що ніхто крім них не бачить, що той скорпіон, котрого они так старанно „консервували“, гине-конає від власного жала панрусизму, котрим уколів сам себе, коли хотів доказати, що оно не є нікому небезпечне.

Щоби на остаток показати ненависть румунізаторску супроти всего, що руске, на те вистарчило-б виняти із згаданої статті ті епітети, яких уживає Г. В. супроти Русинів. Розуміє ся, що ми їх повторяти не будемо, а вкажемо тільки на дотеперішнє поступованє Волохів так в соймі як і поза ним супроти нас, на славний памфлет „Cateva cuvinte“ і т. д., з котрих віє найгіршою ненавистю супроти Русинів і рускої мови, а якої Русинам супроти Волохів і Г. В. не докаже; бо ми, хоч і не маємо причини любити наших сусідів, то ненависти супроти волоської мови і волоського народу не відчуваємо і не заявляли ніколи.

Сим могли би ми й закінчити, та скажемо ще слово про властиву ціль статті з ч. 92. Г. В., що носить нарис „Нерівна борба.“ В ній то говорять Г. В., що межі сусідами та ще й так різнородними елементами як Волохи і Русини мусить бути борба. Волохи єй й не страхались би, наколи-б мали єй вести з самими Русинами, а не і з правительством, котре боронить, підюджує і спмагає Русинів.

Ми-ж скажемо на се, що не бажаємо

борби руского народу з волоским, она й непотрібна, бо інтереси обох народів не колідують, ба навіть однакові. Ми й не бореємось з волоским народом, а тільки з румунізаторськими проводирами его, що напосіли ся на руске добро: руску мову, на інтереси руского селянства та моральне і матеріяльне піднесенє руского народу; бо хотіли-б всеюди позбавити руску мову єй прав, ба і вигнати єй з краю; вихиснують кривду селянську на користь дідичів, спинають в цілях румунізаторських просвіту і культуру руского народу, вживаючи церков, школу і все до винародовлення руского народу, котрого нечисленну інтелігенцію всякими способами затагають у свій табір і відзначають і нагороджують ренегатів, роздвоюють решту, вживають приєднаних до борби супроти тих, що остали ся вірними рускому народові, ба не лякають ся навіть витворювати із заманих у свої сіті сліпаків небезпечний, як сама Г. В. каже, для держави елемент, щоби через них опісля кидати підозріє на весь руский нарід, як се вчинила Г. В. в наведеній статті з ч. 92 с. р.

Але помимо всего того лиха заподіяного доси Русинам, бачать румунізатори, що не дійдуть до цілі, се-б то до знищення Русинів на Буковині, бо руска справа стоїть нині ліпше, як коли небудь доси. Виготовані за Алезанього правительством румунізатори кричать проте до того-ж ряду: „Віддай нам Русинів, а ми їх пожеремо!“ Та ба! Г. В. забуває, що австрійський рід, Богу дякувати, прийшов вже до переконання, що інтерес державний накладає на него обовязок дбати і про Русинів, в нічім не гірших від Волохів. Сповнене сеї державної конечности на Буковині тим легше, що можна дбати про оба народи, не нарушаючи обопільних прав, що й видно з того, що доси здобули бук. Русини, а причім не стратили Волохи. Що з того не задоволені ласі на руске добро румуні-

затори і їх орган Gazeta Buc., на се не оглядає ся вже ніхто розумний і справедливий.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 7-го грудня 1896.

† Гр. Марія Гоес. Родина нашого прекрасного президента гр. Леопольда Гоеса потерпіла в п'ятницю велику страту: перша дама двору імператори, Є. Е. гр. Марія Гоес померла о 5-й годі пополудні на запарене легких. Ще підчас побуту російської царської пари була графиня Гоес цілком здорова, але опісля сильно простудилась на прохолоді і до чотирьох днів померла. Она родила ся 1824 р. і була старшою сестрою міністра оборони гр. Вельзерсгайма, 1845 р. вийшла за муж за п'яніселяна гр. Петра Гоеса котрий однак вже 1852 р. помер. З двох синів гр. Марії Гоесової старший гр. Леопольд є президентом Буковини, а молодший гр. Зено Гоес віцекомісарний дідич в Карпатах. Гр. Марія Гоес була перед кількома тижнями в Чернівцях в гостині у свого сина. Гр. Леопольд Гоес був впадє в Гурегуморі на ложах, коли надійшли з Відня телеграми, котрі звістили про слабість, а зараз того самого дня вечером і про смерть старшої матери нашого президента. Гр. Гоес сейчас вийшов з Гурегумори, на етажі у Фальсгартені очікувала его жена і они разом вийшли впрест до Відня на похорони. На гоховнім дворі в Чернівцях очікували президента правительствений радник Штронер і президентський секретар др. Вірвель, щоб дістати потрібні накази. — Руско-народні товариства вислали до Відня на руского президента гр. Гоеса кондольний телеграм.

В справі конгресу поставив був пос. Вахнянин — як звістно — запитанє до председателя бюджетової комісії пос. Пера. Пос. Пер відповів на слідуючій засіданні так: „На поставленє до мене питанє в справі конгресу маю честь відповісти, що я просив дотичного референта, посла Фукса, що-б він свій реферат виготовив; надіюсь ще сего тижня скликати нарочо на те засіданє бюджетової комісії і слідуючого тижня єю справу можна буде предложити новій палаті.“

В раді державній промовляв в суботу при загальній розправі бюджетовій пос. Баранський.

причини сеї приємности говорити, не уважаю тут своєю повинністю; що же тичить ся єй приємнє, то о них розводити ся такжє нема-що: бо всі курці їх знають дуже добре — а некурці описанєм їх хіба би змудились. — Але се ще лиш одна сторона монети. Кожда приємність має за кулісами свою неприємність. Так і тут. І не один курець винув би може всі приємности курєна, як би не та страшна — а не пересаджую — неприємність — неприємність відтигнення організмови нікотина, котру відчуває ся в перших часі залишєня.

Курити, чи не курити?

Питанє легке і просте — а відповідь запутана. Спершу возьмім некурців. Для них відповідь поєднана.

Тому що приємности курєна не стоять у жадних відносинах до можливих наслідків — то дуже глупо постуєає тот, хто наражає ся добровільно і без жадної причини на привичку собі незнаму. Він подібний до хлопця, що хоче заслужити на оплески зрітелів і кидє ся для того в розбурхані хвилі ему невідомої ріки, не знаючи на то, що ті оплески небезпечности, у яку він єуне са, не варті. Коли би я не знав дотепер привичку курєна, то безумовно відітє би єя до тютюну так, як відношу ся до заживаня морфїюму — т. є. не дотизаючись его. А мені то дуже було би легко, бо: was ich nicht weiss, macht mir nicht heiss.

Тому хто доси не курив, най і далі не курить.

Тепер до курців. А тут спершу ось що. Курець курєна не рівня і — si duo faciunt idem, non est idem.* Подібнийу відповідь на заголовковє питанє зволить заславний читатель собі сам після слідуючого зіставити.

Пристрасть курєна впадом чинних людських пристрастей.

Читатель відчуває певно з сказаного, що я маю намір стати в обороні курців. Скажу правду: чому-ж би не стати? Тільки прошу не думати, що хочу за всяку ціну aus der Noth eine Tugend зробити.

Мені може скажуть, що курєна є пристрастю — а пристрасть яко таку треба поборювати. Так, і ні. Гидку і соромну пристрасть треба безумовно поборювати. Благородну пристрасть повинно ся навіть підпирати. А невинну або не зовсім винну пристрасть повинні ми познати саму собі, коли не грозить із зміцненя єй яке небезпечєство; коли же грозить, тогди повинен наш розум удержувати єй у звисних границях. А се послїдєє я відношу до курєна тютюну. Се предметово изагалі.

А тепер звернім загальну свою увагу на суб'єкт.

Чоловік є рабом пристрастей. То правда. Але і же одностайне, рибачє було би наше житє, коли би ми із его змієту винесли всі пристрасти! — Виняти часом шклянку доброго вина — то пристрасть. Геть з нею і на завжди! Ужа-

вати чай і каву — і то пристрасть. Геть з часом і кавою! Любов, дружба, посина, політика, смачно їсти, вигідно спати... — все а все можно уважати пристрастями. Геть отже з ними і на завжди! Скажіть радж Бога, що лишить ся? Люди стануть ся правдивими рибами, або жиньє Діогенами в бочках...

Конєць кінцем привичка курєна є справді пристрастю — але пристрастю не гіршою подібних їй других людських пристрастей: тому повинна судити ся тою самою мірою.

Si duo faciunt idem, non est idem.

Василь Грубоносий, богатий різник, їєть славно, заминає добре вино, смить, своєю тільки позожати ся, мов убитий, одним словом жияє в достатках і суновою і... курить не аби як. Трійцять сигарів денно, і то грубих як его різницький великий палець — то лишєнь так, як бєєрукою махнув. Часом може і троха менше (бо він ніколи таких дурниць не рахує), часом — а то головнє в компанії — безумовно далєє більше. І єму то нічого не шкодить. Ні на здоров'є, ні морально, ні матеріально. І ми о нїм говоримо: най собі здоров курить, Бог з ним!

Тим часом у Грубоносого мешкає якийсь гімназист-абітурієнт, молодєць палкий, чемний та порядний. Тільки одна за ним водить ся біда, за котру его профєсори не дуже навидять. Він курить. Завчє бідолаша курити — ну коли, і сам не тямить. Малює ще хлопцем ховає ся від старших. Нєраз і покидав, та все зновє на-ново пертає ся у старий грїх. А тепер — єму уже двадцять літ — він перед ніким не сра-

* Коли двоє робить то саме, то не виходить то само.

Річ его зробила значне вражінє. Бесідник підійс потреби економічні, селян і національні та культурні народу руского взагалі. Если національні відносини меж Русинами і Поляками мають бути полагожені, то рівночасно мусить правитель-ство і законодавчі тіла справедливо порішити питанє язикове. Посол указав на ті потреби національно-культурні, котрі полагати в користь Русинів належало би вже в найближшій часі. Рівно-ж упіснєв ся пос. Барвіньскій і о потреби буковинських Русинів і зажадав заснова-ня семінарії учительської з руским язиком викладовим в Чернівцях, заложене дівочої школи рускої і мужескої при евангельській семінарії і обсаду професора для пасторальної теології. При сій нагоді мав пос. Барвіньскій ще перепалку з пос. Васильком і дав молодому баронові добру відправу. — Річ пос. Барвіньского подамо неба-вом після етенографічних записок.

Календар „Рускої Бесіди“ на рік 1897. вийде сими днями і коштувати ме помімо бага-того змісту без пересилки тільки 40 кр., на що звертаємо увагу всіх, щоби не спішили ся із купном пісєнних та інших календариків. За-мовлення приймає „Руска Бесіда“ в Чернівцях і просить всіх щирих патріотів, котрі зволили-б заняті ся перепродуванєм календарів, щоби да-ли чим скорше знати, кілько примірників можна би їм вислати, чим заощадить ся товариству ви-датків, котрих і так багато є, а вп. родимцям клопоту.

Опозиційні сьпіваки. В числі 238. „Буко-вини“ подали ми новинку зі Львова, цікаву тим, що декотрі львівські Русини вже й на зборах сьпі-ваків з львівського Бояна не втерпіли, аби не виявити своєї неприхильности до п. Вахнянина, одного з оскувателів і довголітнього дірїгента Бояна. Що опозиційна політика має з сьмієм до роботи, се розуміють тільки львівські Русини, котрі політикують у всіх товариствах і не політичних; а ми на далекій провінції того ніяк не розберем. В згаданій новинці було сказано, що голова товариства Боян проф. В. Шухевич на внесенє против п. Вахнянина усильно мов-чав. На се одержали ми від проф. Шухевича спростованє, в котрім пише, що ся вістка не-правдана, „бо я — каже — заявив рішучо, що з огляду на се, що виключене члена належить після § 14. статута товариства Львівський Боян до виділу, а яко провідник зборів се внесенє ухизую з порадику дневного; коли-ж але мимо того зажадано в тій справі відклику до загаль-них зборів, заявив я, що з огляду на те, що

має ся з курєнем, хіба перед грізними профе-сорами, ба вже і ті навіть зачинають дивитись на се скрізь, налиці.

І чому би ему не курити так як его го-сподар трийцять сьмір денно?.. Він і не уважає, що і не такий здоровий і не так збудований і і не такий старий і не таке вигідне провадити жите, як товстий Грубоносий, а в добавок і не такий багатий. — Ему в его молодечій голові чомусь показалося, що правдивий курєць менше як его господар курити не повинен, — а то і до сьмі курити не варто (як часто балакає говір-ливий різник).

Але що-ж? Грубоносий при трийцяти де-них сьмірах завсїгда одинакий, а наш студент видимо никне: і нервовий став ся такий як баба і підупав навіть за-для браку грошевих засобів троха морально... Вкінци висихає ему страшно піднебіє, потім ріже в горлі мов пожеж. Годі витримати! Треба зарадитись лікарю. (Може то початок рака?) І де наш абітурієнт до славно-го на все місто ескуляна. Розказує. Але славний доктор Зоундзо, знаючи, що від студента на гонорар чьелити годі, а притім чуючи гамір несуюкою межі чьелючими в передбюкою чи-слєнними пацієнтами, змуджений довгим опові-данєм назного абітурієнта, озвав ся лаконічно: „Was ist der langen Rede kurzer Sinn?“ — і оглянувши мимоходом горло, додав ще коротше: „не куріть і будете здорові! Adieu!“

Так наш студент покинув курити. Але чи на довго — о тім тільки Бог знає.

(Далше буде).

Львівський Боян не є поїтичним товариством, не може наразити его на евангельське розвизанє, коли би я допустив до дискусії над сиравою по-літичною; проте і порішенє відклику не може піддати під осуд загальних зборів. З сего спр-остованя довідуюмо ся, що на щастє вдало ся проф. Шухевичеві (і дру Федакови) усунути правдивий скандал. А який тепер тероризм во-дить ся у Львові, видко також із спростованя, із слів, що мимо спротивленя провідника зборів і мимо статутів захотіло ся декому відкликувати ся аж до загальних зборів, аби лиш доказати, що і в музиці можлива політична опозиція. Правдиві опозиційні сьпіваки!

Черновецька польська молодіж (Ognisko) об-ходить нині роковини смерті А. Міцкевича в великій сали музичний концерт. Програма бо-гата і добірна.

„З прерий і Гір Скелистих“ — такий від-чит буде мати проф. унів. др. О. Дуниковський зі Львова в черновецькій читальні польській дня 11-го с. м.

При висшій краєвій суді у Львові імено-вані радниками прокуратор з Тернополя Констан-тин Вечеряк і радник з Тернополя Григорій Кузьма.

Через неосторожну їзду дістав ся віз Ни-колая Ботара з Чагра під колеса надїзджуючого особового поїзду. Водареви удало ся ще в час зіскочити з фіри, а коні wraz з цілим возом ді-стали ся під колеса поїзду. Коли поїзд приїхав до Чернівців, бу-ли ще на колесах малі кусники кісток, шкіри, колес і шорів, так що поїзція за-раз таки відгадала якесь нещастє.

Загальні збори черновецького товариства лижварського відбудуть ся в неділю, дня 13-го с. м., о 5-ій год. поноудни в ратушевій сали.

Перенесенє. Старший інженер залізничий Юрій Пріттер перенесений до дирекції у Відни.

Читальня „Рускої Бесіди“ в Топорівцях відбула минушого четверга, дня 3-го с. м., свої загальні збори. Зі справозданя уступаючого виділу належить зазначити, що в читальніім шпихарі є 34 корців і 48 кілограмів кукурудзи на суму 79 зр. 15 кр. В селі є ще немов би філій шпихара, бо село Топорівці дуже розлегло, отже там ще є 8 корців, так що разом є 42 корці і 48 кілограмів кукурудзи. В касі остало на сльдуєчий рік адміністративний 40 зр. 49 кр. Робота читальні була дуже спинена задля за-гально звістних прикрих відносин в селі, але таки мала горстка щирих і трудолюбивих людей довела до того, що тепер в селі може читальня запомагати бідних людей. Особливо подяка на-лежить ся ч. газдам Семенови Макаренкови і Дьордєви Козубови, котрі держали в своїх руках шпихар і провадили его як треба.

До нового виділу увійшли яко голова Пе-тро Геліч, заступник голови Семен Макаренко, заступник „Власної Помочи“ Дьордїй Козуб, секретар Дмитро Ілещук, касиєри Михайло Губ-чак і Дмитро Пурич, яко бібліотекар Олекса Костюк, а яко господар читальні Танасій Мака-ренко. Між вільними внесеннями важне те, що рішено заложити руску касу позичкову.

Хто ширить унію? Протоєрей Гомівка в Кіцмани роздав онюди уніятєві біблії Гмитрика між православних учеників тамошньої школи і то мабуть не так задля науки біблійної, як задля етимології і язичія, в яким написана ся книжка. Так то поступають собі румунізатори замість жадати від консисторії, щоби вже раз зарадила недостаткови руских учебників релігійних, а по-тім ті-ж такі люди горлають, що „Українці“ ширять унію.

При нагоді концерту, який устроїв акад. п. Догонил з своїми сьпіваками в коминах касина в Садагурі, зібрав вп. п. адїонет Григорій Ганкевич на буреу „Народного Дому“ в Чернів-цях суму 12 зр. 25 кр. Серце радувалося, як щедро і охотно тамошня інтелїгенція жертвувала свою лєнту на нашу буреу. Тож дякуєм сердечно садагурській інтелїгенції за сєй щєдрий дар і клячем радієтє „Спаси біг.“

Складки. На „Народний Дім“ зложили о. проф. ставрофор Ізидор Воробкевич 10 зр., а уч. Івасюк з Ківодина 1 зр. — На *дружарку* зло-

жив машинїст з Чернівців Данилевич 50 кр.; до-си зложено на сєю цілю 929 зр. 46 кр. — На *буреу* „Народного Дому“ зложив о проф. Ізидор Воробкевич 10 зр. На буреу зложено доси 1407 зр. 20 кр. Виділ „Народного Дому“ складає вп. Добродїям сердечну подяку.

Против гімнастики в школах виступив на остатнім засіданю віденьських лікарів др. Бум. Він зганий заведене обовязкової гімнастики по школах, котра не то що не усуває, як загально думають, втомленя центральної системи перво-вої, але ще побільшає его. Усуває его лиш від-повідний фізичний і моральний виночинок. Гім-настика цовинна бути надоложенєм уемних ре-зультатів перетиженя наукою, а є лиш дальшою працею, неначе умисно в тій цілі придуманою, щоби здоровє молодежи ще сильнїше підкопати. З д-ром Бумом згодили ся майже всі зібрані на засіданю лікарі. Що-ж на се другі лікарі і пе-дагогї?

Новий винахід. Винайдено граблї з подвій-ними зубцями до пересування. Франке в Берліні придумав ті граблї, котрі дуже добре надають ся до города як до скородженя, так і до робленя рівців під засїв, або й до громадження сїна. По-перечка в тих граблях єсть подвійна. В горішню єсть вбитий держак і один ряд зубців. Під тою горішньою єсть друга поперечка, з другим ряд-ком зубців і прорїзом на зубці горішньої попереч-ки. Ту сльдну поперечку можна пересувати так, що раз зубці обох поперечок стоять просто одні за другими і роблять на ґрядї лиш по одному рівцеві, як би граблї з одним рядом зубців, то знов можна єї розсунути і тогди єї зубці ста-нуть меж зубцями горішньої, а тогди буде на ґрядї тільки рівців, кілько зубців в обох попе-речках. До пересування служать дві срюби на обох кінцях граблів, котрі суть прикручені до долішньої поперечки, а в горішній можуть посу-ся в маленьких прорїзах і прикручують ся до них мутерками. скоро долішню поперечку наставить ся, як потреба.

Відозва.

Задумую видати збірник казок для руских дітїй і прошу протє Ви. учителів і учительок щоби зволили списувати їх, але дословно так, як їх оповідає нарід. В кождім се-лі найде ся хтось із людей, що славить ся сносїбностю до оповіданя казок; не вели-кий про те захід, попросити ту особу, щоби оновила одну дві казки і то поволі так, щоби можна записати єї слово в слово. Прощу також списувати ті казки на картках і то лише на одній стороні, другу-ж сторону картки лиша-ти незанисаною. Дальше прошу зазначити, при котрій казці, хто і де єї оповідав, а хто списав. Додаю на остаток ще раз, що тільки казки за-писані слово в слово із уст народних мати муть вартість, та що не виговір або пра-вопис, а народний стиль, мова і форма оповіда-ня є великої ваги.

Надію ся, що наше патріотичне учитель-ство не відкаже і в сїй справі своєї помочи, а коли з кождого руского села дістану хоч по од-ній казці, то назбирає ся їх спора книжка на вітїху діточок а учительству на славу.

Дякуючи вперед за труд, остаю з належ-ним поважанєм

Омелян Попович.

Телеграми „Буковини“.

З дня 7-го грудня 1896 року.

Відень. На вчєрашнім похоронї дами двора граєвнї Гоєсової цєсар, скоро тільки приїхав до церкви сьв. Михайла, приступив до міністра оборони граєвої Вєльзєрстаїмба, подав єму руку і заявив свою кондоленцію.

Берлін. Процєс о гнєст щєрї, в котрім за сьвідків ставють найвишні урядники державні,

(тим він і цікавий, в Австрії до того не допустили би) рішив суд увязнити кримінального комісара Тавша за кривоприсягу. Також рішено покликати віденського амбасадора Айленбурга за свідка.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Улиця панська ч. 35, напротил катедрі.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ, ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

порукає на зближаючі ся Різдвяні свята товари цілком сьвіжі і по
можности дешеві.

Сьвітло церковне П-да не повної ваги так само сьвітло церковне і столове I-ма і П-да повної і неповної ваги.

Сьвітло стеаринове чудно малюване образками сьвітних і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королеве, ладан буршти і потпори.

Для ужитку домового: мука, сіль, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейльон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1-50, 2-50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, мідали, фіги, цуката, дактелі, ванілія, шафран і коріне всякого рода.

Домової роботи повила перетирани, мід прісний, оріхи волоскі і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмаль, і фарба ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ГОТОВИ ДО СМІДАНЬ,

взглядно сала, придатна на збори, комерси і товариські сходни.

Услуга скоро, вага точна, ціни совісні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи опакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і олії.

З глибоким повожанем:

Ігнатій Власюк.

руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

Можна купити

дім з двома фронтами, в Чернівцях панська ул. ч. 35 і ул. вірменська ч. 2., з 11 кімнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудованя. На домі заінтабульована бук. щаднича каса на суму 6.000 зр. Дім продає ся з вільної руки під дуже користними умовами. Близні поясненя подає н. офіційал Голи у краєвім виділі. (2—4)

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокое руске товариство аскураційне, припоручене Вєч. Духовенству і всім вірним через Вирєсєв. Митр. і Прєсєв. Еп. Ординарияти всіх трех галицких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протил шкід огнених за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди відшкодують ся і виплачує ся сєйчас по пожарі, а договори заключені в перших Товариствах контрааскураційних подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Полїс „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позачках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбинацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає полїс і квітї в руских мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зарєєстроване з обмеженою порткою, приймає від своїх членів і третях лиць вкладки до опрєдєленнаго по 5 процєнт. Гваранція цілковита. Удїл по 50 крєн. Початки удїляють ся тільки класитєлям реальностей, вільних від татарів, на порукою двох членів. З номінок відтєгєє ся двєтє часть на удїл.

Зголошенє о удїленє агєнцї в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ВАЖНЕ

для кожного, головнє для всіх Н. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомленє, що існуюче тут уже від богатьох літ, на красній выставі в Чернівцях 1896 р. визначене почєстним признанєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЄ

Кароля Кобжиньского і Емїля Канюка

тепер через набутє найновїших машин, писем і інших знарядїв значно побільшило ся і тому євїй можєлє перенєсєлє на улїцє ратушєву ч. 12, другий вхїд також від вхїду лївий ч. 11.

Заразом прїєтуємь довголітній фаховєць, нєм Емїль Канюк нєм євїдєць єєго переплєтєничєго заведєнє і тепєр єво єможе від євоєго євїрємє

—о Кароль Кобжиньский і Емїль Канюк о—

а євїправлєним персоналом єєй євїкоєй робєтє, як: опрєдєленє книжок, робєтє ґалїтерєйні, друк на стїкєх до євїнїць, опрєдєлє до євїстованє, ручних робєт і т. д. для Н. Т. урядів, шкїл, бібліотек і приватних людей по євїнайкращїх цїнах як євїнайкращє і як євїнайкращє достєпєлє.

Прєсїємє о ласкаві заєвїзанєх

з поважанєм

Кобжиньский і Канюк.

8—10

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	поспільні	особові	мішані		поспільні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	647	1028 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941 1029 538	
З Букарєшту, Яє, Сучави, Глибоки	329	912	1000 523	До Глибоки, Сучави, Яє, Букарєшту	1203	711 1048 616	
З Новосєлиць, Садаґури			1113 950	До Садаґури, Новосєлиць			430 621

Підчеркєвєні чїсєлє означують пору нїчну від 6 год. вєчєром до 5 год. 59 мїн. рєзнє. — Серєднє-єврєпєйєвєскї час рїхнїтє ся від лївїєвєскєго о 36 мїнут, а від чернєвєцєкєго о 44 мїнут; коли на євїзалїзницї є 12 год., то на лївїєвєскїм годинникєм є 12 год. 36 мїн., а на чернєвєцєскїм 12 год. 44 мїнут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарєдєм Євїєлє Бучєвєнїчє.

За редакцїєю відповїдає Євїєлє Манєвєй.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят 6 год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находить ся в
Чернівцях (ул. Петровяча
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїєлані“ по 10 кр.
від стрічки.

Справи нашої держави.

Австрійська рада державна радила в посліднім часі над дуже важними справами, як підвишене платні державних урядників, професорів середніх шкіл і університетів, над заложенем фідейкомісу Чарториских, розпочала наради над законом біржевим, законом о знесеню газетного елемента і бюджетову розправу. Коли розходило ся о підвишене платні державних урядників, правительство заявило, що не може з огляду на державні фінанси сповнити жадане бюджетової комісії, аби то підвишене наступило вже з днем 1-го липня 1897 р. Хоч і як симпатичне було внесенне більшости бюджетової комісії, хоч як посліди були пересвідчені о потребі такого підвищення платні, то таки не дасть ся заперечити, що супроти фінансових труднощій мусіли всі уступити, мусіли і урядники ждати ще один або півтора року, поки їх справедливі бажання сповняться. Цікаво було при тій розправі, що ліберальна лівниця дуже побивала ся за речинцем 1-го липня 1897 р., а толкують се тим, що ліберали хочуть тим способом знову здобути собі симпатії державних урядників своїми внесеннями „хто дасть більше“, як назвав їх внесення міністер фінансів. Ну, не вдала ся їм штука, пізнав світ їх заміри і все остало ся при ста-

рім: лібералам не здобули їх довжезні промови ні трохи симпатії. Більше фаховою була нарада над підвишенем платні університетських професорів. З промов всіх послів видко було старане, додати австрійським університетам як найбільшого значіння, блиску, поставити їх на висоті їх задачі, так щоби они видержали конкуренцію головню з німецькими університетами. Для Славян замітна ще промова пос. Зіса (ліберала), котрий виказував, що на правничих виділах змагає ся славянський елемент; а позаяк Славяни разом знають і німецьку мову, то з часом адміністративна власть перейде цілковито в руки Славян, а сего страхає ся пос. Зіс. Нам та річ зовсім не виглядає так страшно, бо Німців все ще є в адміністративних урядах (от хоч би і в нас на Буковині) аж надто багато, а зрештою коли-б в сїм напрямі перемогли Славяни, то чей же є закони, котрих они мають придержувати ся. Чого-ж отже було пос. Зісови страхати Австрію якоюсь славянською марою?

При нараді над заложенем фідейкомісу Чарториских більшість бесідників промалювала взагалі против закладання фідейкомісів, бо таким способом усуває ся фідейкомісарні ґрунта від можности парцеляції і продажи. Аж коли міністер Рітнер з чисто правничого становища виказав користь сего фідейкомісу, іменню задля музею в Кра-

кові, більшість палати прихилила ся до правительственного проекту. Рускі посліди голосували за тим проектом вже тому, бо в тім музею переходило ся багато руских рукописів.

Нарада над біржевим законом ще не скінчила ся, однак певно є, що більшість палати прийме той закон. Після него будуть біржеві інтереси більше оподатковані, отже цілком зрозуміло, що ліберали страшно боронили біржу, немов би дійсно біржеві спекулянти не могли оплачувати більших податків.

Бюджетова розправа потреває довший час, так що міжтим наступлять різдвяні ферії, а по них покінчать ся ті наради. З руских послів записаний до голосу пос. Барвінський, а з буковинських др. Стефанович. Пос. Барвінський уже промавляв, між иньшим і за підвишенем конгресу для руско-католицьких священників.

Як доносять з Відня, буде рада державна радили до 19-го с. м., а онісли в перших днях січня, по чім зійдуть ся краєві сейми, аби поладити біжучі справи, що мабуть буде тревати до половини лютого. В марті мають відбутися вибори до ради державної, а в квітні мабуть прийде під нараду австро-угорська угода.

Ся вельми важна справа поступила один крок наперед. Угорське міністерство виловило нашому правительству митовий і

2) Дещо про курене тютюну.

Після-власного досвіду

написав

Т. знад Прута.

(Дальше).

Курячої компанії почетні члени.

Під попереднім заголовком представив я два головні типи курців. Тепер виведу на сцену третій.

Священник, отець Пантелімон, уже досить старий. Він примішний душпастир. Трудолюбивий, лагідний, привітний, але де треба, то і строгий і неумолимий. Тільки лихо знає, як его причіпалась одна не священича привычка: він курить, хоть, говорять, стара школа у священників була того погляду, що сам біс винайшов тютюн. І не треба би ему на наш погляд курити, бо він властиво не курить, а просто малує. Таке „іскушення“... О. Пантелімон тягне дим лиш у рот, не впускаючи его в легке, і скоренько випускає на двір. От так собі бавить ся мов дитина. Він чоловік світлий, знає, що дим легким шкодить, і зовсім би не курив, та не хоче лишитись назад товариства. Курить тільки на позір, та часом з привычки говорить: „Такое іскушение! Прости Господи...“

Сей образчик курців цілком невинний, хіба, що гріш на пустяки тратять. О нім споминаю лиш для завершени розділу.

Що повинно ся курити?

Кожний знає, що так як курець курецю, так і одна сорта тютюну другій не рівня. Є міцні сорти і легкі, є дорогі і є дешеві, більше і менше ароматичні. То що-ж курити? Дотично цій тютюну рішає звичайно кишеня курця. І ту сорту, котру уживає приміром багатий дідч, не може собі дозволити бідний урядник. Звичайно бувають дорожні сорти і смачніші і менше шкодливі здоровлю. Але менше заможні мусять дорогі сорти при своїм виборі цілком з виду опустити і обмежитись на скільки сорт, що ціною релятивно мало різняться. І тут знов ставить ся питане: що повинно ся курити?

Рішати повинен смак. Я пробую пр. 5 сорт, і смак мій межі ними ріжниць не находити ніякої. Всі здають ся мені однаково міцними, рівно ароматичними (тоньшій знавець може й находити ріжницю, я-ж не нахожу). Розуміє ся, я повинен у сїм случаю вибрати сорту найдешевшу і єї завжди тримати ся (поки она, що часто буває, не змінить якість).

Однак на практиці не завжди так поступає ся. Многі вибирають сорту дорожню тільки через те, щоб собі і другим заїмпонувати поoble-сою. Се глупота. (Але ся глупота стрічає ся на жалє не лиш на терені вибору тютюну).

Так як дешевші сорти ceteris paribus заслугують першєнство перед дорожніми, так, ба навіть ще більше легкі перед міцними. І дуже нерозсудно поступає той, хто своему смакови причинає яке насильство. Бо смак наш є загально

справоздавцем організму взгладно того, що ему прислугу чинить, а що шкодить, але і за легкий тютюн не можна всякому радити, бо призначеного до міцнішого він тільки дражнить і не заспокоює, що ясно здає ся відчуті при сильно вогнім тютюні. — Протівно, за сұхий тютюн буває невинносла міцний.

Для того повинно ся тютюн, призначений до щоденного ужитку, одержувати при звичній степені вогкості.

Як повинно ся курити?

Відповідь загальна на се ось яка: курити повинно ся так, як їсти, спати, робити, се-б то правильно. Так радить нам майже усі людські авторитети. Так раджу і я. Але з сим золотим правилом я не завжди годжу ся. Знаєте так: „нема правила без винятку“ — і „beatus ille qui... potest“.* — Читатель ласкаво звинить, що тут я собі таки сам дозволю висунутись на арену.

Скільки я начитав ся та наслухав ся про ту „золоту“ правильність — і скільки то раз я собі постановляв, жити правильно, після приймеу найліпшої, людським розумом придуманої норми!... І які жертви в розсліджуваню причин неправильности і відмовленю собі приємности я їй приніс! А наконєць таки махнув рукою. Оно,

* Цікаво той, котрий... може

торговельний союз з днем 1-го січня 1897 р. Деякі часописи добачають в тім погіршене шанс для заключення угоди, однак Fremdenblatt справедливо замітив, що се була лише чиста формальність, потрібна і неминуча серед теперішніх обставин. Коли обі квотові депутати не могли прийти до порозуміння, то се вимовлене мусіло наступити. В такім самім дусі пише також Rester Lloyd, додаючи, що по мимо всяких трудностей мусить таки прийти до порозуміння. На се вказує хоч би вже ся поголоска, що замість неможливого Фалька має стати референтом в угорській депутатській квотовій менше завзятий посол.

Угорський сойм зібрався на нараду. Престольна промова піднесла справу австро-угорської угоди на першій місці, але не спімнула ні одним словом про заграничні відносини. Се зчудовало декого, але на відповідну інтерпеляцію відповів президент міністрів Банфі, що перед шістьма тижнями при закінченню соймових варад в престольній промові була згадка про заграничні відносини, а позаяк від того часу нічого не змінило ся, то не було жадної потреби повторяти ті слова. Вступні роботи вже почали ся і затверджено зверх 400 виборів, против котрих не було жадного протесту. Горяча дебата буде мабуть, коли прийде до одобрення решти виборів, бо опозиція дуже рухлива в збираню матеріалу і визнає населене, щоби оно подавало до відомості всякі промахи політичних властей. Ну, угорське правительство не може похвалити ся дуже вільними виборами, коли аж військо спроваджувало для порядку...

3 широкого світа.

Хоч німецька рада державна веде тепер наради над бюджетом, хоч отже є досить матеріалу для преси, то все таки тепер німецька преса повна лише статями про процес, який веде ся в Берліні против бар. Ліцова і Леверта в справі тоасти російського царя у Вроцлавю. Тоді, як звісно, появил ся текст, після котрого

цар мав впевняти о своїх намірах, які мав его батько; але опісля спростовано текст остільки, що замість слова „мій батько“ вставлено „наш дідо“. Преса заняла ся тим, хто іменно подав фальшивий текст царської промови і з того вийшов згаданий процес. Та не фальшований текст царської промови зробив ся предметом цікавості для цілої Німеччини, а всі ті брудні справи, які виходять при сій нагоді на верх, а котрі таке ярке світло кидають на безпосереднє обличчя німецького цесаря. Задля малого обсягу нашої газети не можемо подати ширшого опису того процесу, але знімає ся шема політичної поліції Тавша, котрого увязнено, виказали, що поліційні агенти викликали конфлікт між міністром війни Бронсгортом і міністром внутрішніх справ Келером, а опісля старали ся також викликати непорозуміння між міністерством заграничних справ а урядом двірського маршала. Але тут зручність міністра Маршала зробила кінець тим поганим інтригам. Який вже там буде кінець того голодного процесу, то одно певно, що німецька преса має рацію, коли про ті круги міністерської каже, що es ist faul im Staate Dänemark...

Італія гостить у себе молодого сербського короля Александра. Уже сам факт, що сербський король замішав у королівській палаті, що в Римі тепер відбувають ся пири в честь достойного гостя, що Александер виміює з королем Гумбертом візити і т. п., все те вказує, що Сербія звертає в своїй політиці сильно до тридержавного союзу. Про се говоримо ще на иньшій місці, а тут лиш кількома словами спімнемо про заключений між Італією а Абессинією мир. В сій справі запитувано італійське правительство в італійським парламенті кілька разів і справу обговорено всесторонньо. Серед теперішніх обставин справді не оставало Італії нічого лишнього, як заключити мир, бо навіть коли б удало ся було присилувати Абессинію до узання італійського протекторату, то Італія мусіла би той свій протекторат піддержувати постійно великою армією в Абессинії, вітними походами против немилучих ворохобників, а се зменшило би було вартість протекторату до зєра. Ба, навіть тепер ще иньші африканські мешканці на півострові Сомалі нападають на італійську колонію, значить, Італія просто мусіла би цілу свою силу звернути на колонії; а в такім случаю втратила би Італія свій вплив в Європі. Тут вибір був зовсім негнаний; інкода лише, що наступив так пізно.

Попереднього разу ми писали, що Іспанія веде ся на Кубі і на Филиппінах все динше. Коли вірити в донесення з іспанських реформ, то дійсно не минає ні один день, щоб генерал Вейлер чи там який иньший полковник не побив

більшого або меньшого відділу повстанців. Однак иньші жєрєла подають трохи відмінні вісти. Вкоротці представила б ся річ ось так: Генерал Вейлер знає, що сили повстанців на Кубі поділені; Гомєз стоїть на сході острова, Маєсо на заході. Отже старанєм Вейлера є, не допустити до сполучення ворожих військ. Він післяв малій відділ против Гомєза, а сам пустив ся в погоню за Маєсом. Але нараз звернув Гомєз против головного міста Гавани і Вейлер мусів оставити Маєсо, а поспішити до Гавани. Тепер очікує він приливу 20.000 новків з Іспанії і гадає тоді нараз знищити повстанців. Та не знати лише, чи він не перецінив свої сили.

В Румунії уступило нагло ліберальне міністерство Стурдзі, а наступило нове, також ліберальне міністерство Авреліана. Для широкого світа, що не ознайомлений з подіями нації Румунії, видала ся та нагла зміна неясною, але тепер преса мало-помалу вияснює справу. В маю с. р. обжалувало румунське правительство перед синодом митрополита Гєнадія Петреску о ріжні провини і его засуджєно на страту митрополіаційної влади і замкненє в монастир. Однак притім не додержано всіх формальностей, а тим ділає ся опозицій нагоду до воєнованя против правительства. А що в Румунії грають інтриги і особисті амбіції ще надто велику роль, то міністер судівництва Натєску уступив, а за ним ціле міністерство Стурдзі. Нове міністерство Авреліана мусить ся справу подагодити скоро, бо наріз зворушений сильно агітаторами, але з того зовсім не вийдуть зміни в заграничній політиці Румунії.

На Балкані змінє ся видимо ентузіазм в нашу користь. О Румунії вже давно знають, що она відвернула ся від Росії і відноситься ся дуже прихильно до тридержавного союзу. Тепер же поступки Греції вказують на такий самий зворот. В Греції ціла преса доказує, що іменно лише приязнь Австро-Угорщини може помочи Греції, хоч се зовсім не перешкаджає жити в мирі з Росією. Послєднє подорож грецького короля і его побут у Відні усталили ті приязні відносини і тоді мабуть обговорено докладно на конференціях заміри Греції і мирні заміри тридержавного союзу. З того вийшла навіть поголоска, що Греція авно вже приступила до тридержавного союзу, однак в парламенті спростувало грецьке правительство сю вість і заявило, що Греція хоче з Австро-Угорщиною жити в приязних відносинах, бо переконана ся, що ся приязнь відповідає інтересам Греції. Ну, прєдїм виразніше вже не може політика говорити.

Такий самий зворот бачать тепер в Сербії. Там ще недавно сердили ся без причини

знаєте, і не дуже приманчиво бути всюди і у всім иньшєм автоматом — але, ей-Богу, і добре і здорово, хотий таким чином жите тратити всю поезію. І я твердо вірю в досконалість правильності і проповідую єї — і навіть часто єї тримаю ся. Але не всюди, але не завжди.

Що-ж?... „Дух убо бодрь, плоть же немощна.“ Так, бувало, постановив я собі спати правильно. Лягати в 9-й вечєрем, а вставати в 5-й годині рано. Ну і ляжу. Так що-ж?... клята плоть не слухаєсь. Голова іде з злим приміром наперед: мозок виявляє що-йно чудесну енергію мисли, і знати о спанню не хоче (за то рано снав бись до полудня). Мені сказали зарадитись доктором. Пустили! Всі лікарі, як би змовились, твердять мені стереотипно: „ви прототип неврастєніка. Купайте ся в зимній воді, трудіть ся тілесно, не уживайте дражних страв і напїтїв, не куріть, і будете здорові.“ Я слухав сєго принису кілька неділь — і все-таки правильно спати не міг. Іноді і спити ся за дві-три ночі (але то і вперед так бувало), а там знов анї сьоди Боже. Еге! подумав я: „Naturam expellat furca, tamen usque resurret.“^{*)} От що ви, доброді, забули мені сказати.

І я постановив собі, до „золотої“ правильності відносити ся, приміром як до науки математики в житю, се-би то два рази два почитати і уважати, але не завжди на етіл пускати. Бо і чинюж буде мені жите, як не тягарем, коли я кождо приємність стану під-

кровувати під форму „золотої“, або найбільше мнї хвиля то значно мрачить то зовсім винихати із змісту свого життя? Ось то завчасне спанє. Коли мєє ество находить ся на кульмінаційній точці сил своїх, коли я найбільшійший приймати все гарнє, краснє, добре — тоді лізь під ковдру!

Але я і забалакав ся занадто! Даруйте! — Однак може ви, дорогий читателю, гадаєте, що я мислю зникнути уже за кулісами? Кудя там! Я що — лиш на добре розбалакав ся. А звинив ся я перед вами тільки за то, що-м за довго опустив із очей предмет сєго мєго писання, се-б то курєня тютюну. Але знаєте що? Я вам розповім дєтично сєго предмету дє-що із своєї історії. (Я і так неспосібний писати довго сухо-дидактично.) Згаджаєтесь?

— Прекрасно! Я знаю, ви ласкаві, але призначить, вам не подобає ся, що я такий нескромний, та висунув ся зі своєю власною історією. Таке я міг би був продовжати, приміром, історію абітурєнта, що мешкав у Губоносого, хоти би прикриваючи немєю своєю власну. Ну, то щира правда. Лиш не треба забувати, що цілє змісту сєєї мєєї писанини є все таки поучаюча, і я думаю, що послужу річи тим більше, коли розповідати історію чоловіка, найбільше мені знаного, супротив котрого поміжак при розсуджєванню фактів мусить бути рідша, ніж при других людях, котрих гадаю і цілий світ духовний мені о много дальші, одним словом історію своєї власної малости.

Та не потребує довго розводити ся. А зна-

єте чому? Моя історія з початку щось дуже подібна до історії Губоносого абітурєнта. І я бояв ся від курєня дістати рака, або що найменше сухоти, і я був у доктора Зоундє і мені він радив поспішити тютюном — і я поспішив. Так що-ж? Від тогди я вже покидав може з двайцять разів, і все-таки, нєби здоров, курю. А минуло тому вже 12 літ, як Зоундє поставив свою драконічну заборону. Але з того часу і сєй славний лікар набрав иньшого троха переконаня: перед кількома роками позволив він мені курити із-рідка. І я єго ради слухаю дуже радо, бо-ж вислідив через довголітню практику, що чим рідше ся курить — тим ліцше оно смакує і менше шкодить.

Штєка — курити зрідка.

Згадати — сказати, се ще не зробити. Зачати курити нараз рідше як звичайно — се не так дуже легка, як може кому здає ся. Коли хто приміром задумає перед обідом, після обїду сигарко вислїмивувати — то ся сама гадка вже готова єму забавити цілий обїд. Ту найбільше, якщо ли вперед не рішати, о котрій порі треба бакурєне випустити, чи пр. по каві, чи по обїді, чи коли там; аж перед самим курєнєм постановляє ся не курити, а щоби занадто не відчувати неприємности, бере ся за яєсь приємнє занятє (я звичайно їду на прогулку). Так забуває ся про курєне дуже скоро.

Врєстї як хто має курити і коли — о тім взагалі тяжко щось постановити, то повинє ся

*) Вижєсєм прєрєду двєрєма, а она вікнами зєрєє.

на Австрію, ба, торговельний трактат був захищений, але вкінці таки побідила здорова гадка за поміччю вливу самого короля Александра. В слід за тим наступила подорож короля до Відня і Риму, а ся обставина безперечно причинить ся до скріплення сеї приязни. В Сербії вказують під сю хвилю ліберали і радикали користі, які має Сербія з приязни Австрії. Взагалі зачинають відносини в Сербії помалу усталювати ся, а тим самим є надія, що не так скоро удасть ся російським інтригам звернути Сербію з єї теперішнього напрямку.

Навіть Болгарія, та — як єї вже звали — російська агентура щось відвертає ся від Росії і хоч прихильник Австрії міністер війни Петров уступив, то таки говорять, що відносини між Болгарією а єї „спасителькою“ Росією неують ся, що в Болгарії протегують тепер прихильників Стамбула — а се значило-б зворот неабиякий. Та покищо про се годі ближше писати, треба почекати на докладніші вісті.

З Туреччиною як була біда, так і є. Розрухи трохи притихли, турецьке правительство ніби бере ся за переведення заповіджених реформ, але нитки рвуть ся, нема енергічних людей, котрі би зробили лад. Міжтим праса розправляє над тим, чи би не дати європейським кораблям вільний переїзд через Босфор. Російська праса очевидно обстає за таким правом лише для Росії, але до того не прийде, бо чейже європейські держави будуть знати удержати свій авторитет. Однак сказати-б примду, нам здає ся, що з той тишини готовий вийти великий шум, під час котрого Туреччина піддасть ся против своєї волі операції, котра може для неї бути убійчою...

НОВИНИ.

Чернівці, дня 8-го грудня 1896.

Впр. митрополита Чуперковича запрошено з наказу президента міністрів гр. Баденіого, що би зняв своє місце в палаті панів.

При громадських виборах з черновецьких передмість Калічанки, Клокички і Горечки вибрано вчора проф. Бумбака і надуч. Кантиміра 115 вглядно 138 голосами на 182 голосуючих. Контр-кандидат Воронка остав з 72 голосами в меншості.

Проба навернення на Буковині. Львівський вірменсько-католицький архієпископ Ісаакович вислав до всіх греко-православних Вірменів на

шати стан єго здоровля. Тому то я ніяк не хочу виставляти ту якусь норму для всіх. Бо то би замість помочи тільки хіба зашкодило, тому що людська природа за сильний гнет звичайно в нійнім напрямі не зносить.

Я поступаю так. Десь-колись покидаю курити зовсім, однак з виразною на другім місці гадкою, що то не на щораз (бо так оно менше пригноблює). І витримаю якийсь час. Потім „позволяю“ собі 1—2 сигари денно. І благотворний успіх буває тут разачий. Коли би я замість звичайних своїх 7—8 денних сигарів схотів раптом курити лишень 1—2 — то се годі би стерпіти. Протинно, після кількатижневого посту організм за таке поступоване дуже вдичний. Оно правда, ніст баштує троха перемагання себе. Але піст в домістві гігієни річ не до випущена. І єто раз ліпше зживатись з ним з власної волі, чим против волі. — Та єсім буде пізнійше ще кілька слів.

Штука — курити мало.

Здає ся комусь, що він курить за много, і коли не хоче ся, або за прикро курити єму рідше, то нехай спробує курити менше. Замість цілого сигара най пробує курити лишень пів, або три чверти. Се важне особливо для тих, що відчуввають неприємність при кінці куреня, коли рідчужа горючого тютюну буває за надто міцна. (Против сеї неприємності, котра, тому що решта курячого єс тютюну перетворена нікотиним,

Буковині німецький лист з просьбою, щоб они повернули до лона католицького костела і призначили потребу унії.

Новозаснована філія „Просвіти“ в Бібрці уряджує з нагоди своїх перших загальних зборів дня 10-го с. м. концерт в сали ради повітової при співучасті „Львівського Бояна.“

Руский народний театр переїхав зі Снятина до Калуща, де в єсереду розічне ряд представлень, котрі будуть відбувати ся кожного вівторка, четверга, суботи і неділі.

Про еміграцію Галичан до Босни пише „Gazeta handlowo-geograficzna.“ Щось кількадесять мазурських родин прибуло до містечка Брод і жде від довшого часу на наділене ґрунтами. Босанське правительство побачило ся в клопоті, бо не має ні такої кількості відповідних ґрунтів, ні потрібних на колонізацію фондів. Повторила ся в мініятурі історія масової еміграції до Бразилії. Серед емігрантів появили ся слабости і голод. Тільки немяогі, що посідали більші фонди, дістали землю межи містами Баялякою і Градського, побіч німецької колонії Віндгорст. Другі мусіли опустити Босну. Часть їх вибрала ся до Бразилії, а часть закупили собі візки і коні, вертав через Угорщину домів. Так скінчила ся сумна еміграція до Босни, яку викликали мабуть лиш звичайні чутки, що мовляв, в Босні даром дають землю. А чутки такі могли прийти до Галичини навіть з самої Босни, де від кількох літ існують вже малі галицькі колонії — руска в баяляцькім окрузі і мазурска в околиці Цесвици.

Сплетні в „Діль“ і „Галичанин“. Зі Львова пишуть нам: Обі названі газети славні з того, що люблять „істребляти“ всяких Барнінщуків, причім не перебирають в средствах. Минувшого місяця дня 17-го відбувалось віче в Сокалі. Львівська „Народна Рада“ вислала туди одного „великого“ свого політика, а ще більшого аматора зелених столиків з рефератом про політичне положення Русинів. Реферат той, повний фраз, плачу, нарікань, ілюстрація посла Вахнянина подобав ся „плаксивій“ публіці вічевій, а один з вічевиків кликнув: „Вахнянин боїть ся нас, не прийшов між нас, хоть єсть нині на весілю в Ульвівку.“ Сей оклик подало „Діль“ певно з вдячності для свого довголітнього співробітника поета Вахнянина без великих застережень, хоть знало дуже добре з газет польських і німецьких, що посол Вахнянин занесаний до голосу в справі обезпечень від огню і що як раз в тім часі мав промовити, а тим самим не міг явитись ні на вічу в Сокалі, ні на весілю в Ульвівку. За сплетнею в „Діль“ пішов співілик конволадційний п. Романчука „Галичанин“ і в кілька днів

та цинічними шкідливими продуктами розкладаючого ся листа, і здоровлю дуже шкідлива, можна тим, що любять курити із файки, порадити, аби справили собі так звану файку для здоровля (Gesundheitspfeife) виложеноу в середині з асбестом.

На єю методу абстиненційну я роблю уважними найбільше тих, що призначались курити в нощі в ліжку, привычка дуже не гарна, а тяжка до покаяння.

Коли повинно ся курити?

Так як о звичних порах дня єїдаємо до їди, так повинні ми звичайно курити о звичній годині. Се най буде нам правилом. Курити-ж зверх єго порядку, — то треба уважати вже винятком, котрий не повинен за густо повтарити ся. Так вдоволимо і золотий правильности і ще дечому.

Я приміром курю звичайно чотири рази денно, завжди сеччас після прийнята їди. Інколи вставляю інтермецію. Але то у мене вже винятки. Сильніші курці можуть вставляти приміром правильно два інтермеція. Таким чином получить ся і для куреня звичний порадок, котрий завжди і вєвда повинен бути.

(Кінець буде).

пізнійше подав новинку п. з. „Неудалая овація“, в котрій доносить, що на весілю в Ульвівку зібрало ся 15—20 паробків з патиками, що хотіли устроїти послови Вахнянини „овацію“. Однак пос. Вахн. занюхав єю „овацію“ і утік з дороги до дому. Паробки не хотіли вірити господареві дому, що посол Вахнянин на весілі не прибув і розійшлись домів, переконавши ся про се наочно. — Тільки „Галичанин!“ Розумієсь, що ціла історія від початку до кінця видумана, що може посвідчити хотьби господар дому на весілю в Ульвівку, о. Ковшевич. Все оно характеристичне, яким оружієм воюють наші „опозиційні“ органи. Подібна совістність в доношеню „фактів“ можлива хіба у нас в тій „Halb-Asien“ — Галичині.

Краєві сойми мають після найновіших вістий з Відня зійти ся дня 28-го грудня для ухвалення бюджетової провізорії. Рада державна зійде ся по різдвяних феріях дня 4-го єчня на наради, а по ухваленю бюджету буде розв'язана. Докладніших вістий про буковинський сойм ще нема.

Газетний стемпель. Сей податок для придушення правдивої прасової свободи, котрий ще лише в Австрії певно не на єї честь існує, становив предмет багатьох інтерпелляцій, резолюцій і пильних внесень в раді державній. З яким успіхом, доказує перша сторона нашої газети. Минувшого четверга підніс єю справу знов пос. Рус. Сим разом пішла справа ліпше. Пос. Рус. вніс таке пильне внесенє: 1.) Постанову прасового закона з 17-го грудня 1862 § 23 змінєє ся остільки, що викликуване, роздаване і продаж друків є вільне; 2.) Стемплевий податок, який доси оплачувало ся від газет, оповіщень і календарів, знісєть ся; 3.) сей закон важний від 1-го лютого 1897 р. Хоч міністер судівництва тому дуже спротивляв ся, відослано внесенє щодо знісення газетного стемпеля до бюджетової комісії, а щодо свободи кольпортажі до прасової комісії з тим, що обі комісії мають налаті до 14 днів адати справу про се внесенє. Є надія, що внесенє пос. Руса буд. прийняте, а тоді стане всім редакціям троха легше.

Справа нападу опришків на кн. Віндішґреца, о котрій доносили ми після наслідних телеграм представляє ся тепер трохи иначе, як спершу. Розбійничого нападу не довершено в лісї, ні в тунелі, ні на проході, лише в гостинниці, в котрій князь замешкав. Она стоїть на горі Монте д'Оро, високій на 1.200 метрів, на дорозі з Аячїї до Бастії. В неділю дня 26-го надоліста появило ся перед гостинницею трох людей уоружених в рушницї, ножі і револьвери. Питали о кн. Віндішґреца і хотіли конче з ним бачити ся. Ім сказали, що князь ще єснить, але дивні гості не дали ся відправити. Протинно, один з них відіхнув послугача і побіг до комнати князя. Тут зажадав від наполоханого грошій. Князь привликав д-ра Мадого, котрий проводив єго в тій подорожі і просив єго, щоб він вийняв мошонку з грішми і дав напастникови яку квоту. Скоро лише опришок побачив мошонку, вив'яв єї докторови з рук і утік. В мошонці було 4.000 франків. Австро-угорський консул в Аяччіо зараз вїїхав до Віндавони, щоб разом з корсиканськими властями глядати за опришками.

Виграв заклад. В ческім місті Наході заложив ся один купець, що в гостинниці будє танцювати з медведем, котрого привів якийсь шган на ланцуху, а по танці поїдає ся з вуйком“. Спершу шло єак-так, медвідь танцював, доки купець хотів, коли-ж при кінці поїдавав „улюбленого“ медведа, упав з страшним криком на землю. Прикликаний лікар лише з трудом вєстив привести нещастного до притомности. Медвідь відігріз єму цілий ніс.

Епілог катастрофи на Ходиньскім полі в Москві. Міністер царського двору видав такий указ: „Сновинючи найвище розпорядженє з дня 15-го надоліста с. р., виражаю нагану без записаня єї до стану служби, урядникови до спеціальних припоручень при міністерстві царського двору, дійсному совітникови державному Бєрови, що зараджав євремим виділом черученого міністерства, за недбалість, викриту єаїством в справі нещасної пригоди на Ходиньскім полі дня 18-го мая.“

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ знаходять ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 3 кр. від стрічки;
а в „Нг'єланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Панотцева борода.

(Письмо від селянина.)^{*)}

От що мені лучило ся в неділю на 29-го листопада! Вертав я від свого сина, що є в рускій бурсі в Чернівцях, і прийшов на станцію Volksgarten. На станції було кільканих осіб. Між ними і один гарно убраний шляхтич, котрий — скоро ми купили білети — приступив до мене і питає:

— Звідки ви, газдо?

— Я із Вовчинця. А прошу звідки ви?

— Я із Веречанки.

Питає він мене, куди я тепер гадаю їхати. Я ему кажу: „домів.“ — А де ви, газдо, були? — У сина був, що до школи ходить в Чернівцях.

— То дуже файно — він на то каже. — Но, прошу я вас, а в кого ваш син на станції?

— В рускім Народнім Домі в бурсі.

— А кілька там платять ся?

— Маючі платять по 15 зр. місячно, а середні по 8 і 5 зр. і по 3 зр., а одні і за дармо, котрі суть сироти бідні.

Він мене питає: — А хто той Дім провадить?

Кажу ему: — Наші Русини черно-веккі, як презес Виницький, професор Стоцький, проф. Пігуляк, інспектор Попович і инші знатні Русини.

Каже він мені: — То дуже гарно. Отже ви Русин?

— Русин! — кажу. — А ви також Русин?

— Ні, я Волох.

— То у вас у Веречанці говорять по волоски?

— Ні — каже — у нас говорять по руски і я не знаю по волоски, але ми тому називаємо ся Волохи, що наші панотці із бородами, а ваші рускі голені.

— Якже оно? — питаю. — А вже і наш панотець з бородою!

— Ну, то ви також Волох, а не Русин, коли так кажете.

— Ні, — кажу — то не так. Що то, аби панотцева борода мала бути знаком на то, чи я Русин чи Волох? Так не йде!

Став я ему в дорозі толкувати, що ні Русини ні Волохи не походять від панотцевих борід, тільки від мови, якою говорять. Може мій отець носив бороду, а я голю, а може я ношу, а він голив... Се нема що уважати на борода панотців, тільки на мову, якою говорили наші діди і наші тати і якою ми самі говоримо. Від того ми і називаємо ся Русини, що наша

мова руска. А ми своєї мови не цураймо ся, бо чужа мова нас не погодує, она як та зла мати, що прийде на чужі діти тай їх кривдить. Оттак і з волоскою мовою може в нас бути.

Сими словами я і закінчив розмову із своїм шляхтичем, але на послідку каже він до мене: — Не видний ви чоловік, але гарно знаєте, хто ви є. Ну, нівроку, гарну голову маєте.

А я ему кажу, що: „і ваша, пане, не зла, тільки дайте єї трошки поправити доброму рускому майстрови, а не волоскому псувателєви, що вам голову збавить“...

І сердечно він мені подякував за цілу розмову і обіцяв мені, що буде Русином і против рускої мови ворогувати не буде, а зворогує на тих, що его наклонюють до волоскої мови та хотять мати з него Волоха. Прийшла станція Глибока — і він висів тай ми розійшли ся.

Але панотцева борода не виходила мені і далі з голови. Темний наш нарід — він на панотцеву бороду дивить ся тай по ній судить, що він Волох. Хто таке видав, хто таке чував? Наші отці духовні не мають охоти говорити до нас по нашому, по руски, вмовили в руский нарід, що він волоский, рускої мови навчити ся не хотять, а люди наші дивлять ся на бороду і повторяють як діти, що они Волохи. Опамятайте ся, рускі братя! Радше збе-

3) Дещо про курене тютюну.

Після власного досвіду
написав

Т. знад Прута.

(Конець.)

Як відноситься курене до їди.

Після моєї консультації у доктора Зоундзо я став пильно слідити за судом „науки“ про курене тютюну. Тільки не систематично, а так випадково, мимоходом.

Одного разу розбалакав ся якийсь наш славний професор (він тепер уже славний директор гімназійний) про курене тютюну. Говорить, що нема нічого шкідливішого, як курити після обіду (се-б то їди). Чому? — питає ся сам себе. — Тому і тому і тому... А всі ученики слухають мов проповіді у церкві. Так тихо, що не то що полет мухи — а хід мурашки учув би-сь (але мурашки тоді не побирали науки у славного професора історії). Наслідком сеї ученої балаканини було, що деякі із моїх шкільних товаришів може і тепер не курять після обіду. Бо й я довго не курив. Але вкінці таки не послухав професорської ради. — Зараз розкажу, чому се стало ся і як.

Славний професор страшно любив бути авторитетом (Его звичайна фраза: Was ich sag muss durchgeföhrt werden! — Та і чому-б ему не бути авторитетом? Слабостий та недостатків

у него не було ніяких — хіба що дуже неприємлив Славян — вже волів Волохів; — але то відай не гріх...) І він знав знаменито, як стати для учеників авторитетом при помочи слова і діла і тону і гесту. А все-ж таки перед моєю совістю раз проваляв ся. Се, правда, мов би і не до річи, але розкажу — не витримаю. Тільки прошу читателя, ласкаво не думати, будьто я хочу таким чином на славним професорі історії відіграти ся. Ми, — т. є. історія і я, або таке славний професор і я — жили у найліпших відносинах. Отже до річи.

Раз якийсь-то захотів наш педагог почвани-ти ся відай перед учениками, тай питає ся: „Чи скаже хто мені, чому Александра Македонського називає історія Великим, — а Наполеона I. ні?“ — Всі розуміє ся мовчали мов накормлені осли. — „Так я вам скажу; уважайте!“

Щоби не стратити жадного слова, я при-клав дозвону до уха.

„Видите: Наполеон був несений подійми свого часу, тим часом коли Александер сам со-творив події.“

От вам живісенька філософія — подумав я і сховав почуте, де слідувало. Але що я в молодих літах дуже часто і охоче займав ся і бавив ся „філософією“, уважаючи єї своїм най-властивішим тереном, то-ж не могло поминути, щоб я чужу „філософію“ не став розирати та розтрисати. Конець-кінцем, мені показало ся, що наш професор Александра без підстави над мі-ру звелічав, а Наполеона против заслуги зганяв,

і що, коли-б Наполеонове царство не так скоро було розпало ся, то і він мусів би був назвати ся Великим — а може Французи і звуть его таким? Одним словом славний професор стра-тив для мене німб на завше. Тому то я его ра-ди і що до куреня не слухаю. Ось що!

Противно, я навіть з великим унодобанем курю після їди і думаю, що так добре. Мені ви-дить ся, що через курене тоді апарат нервовий (розуміє ся лиш у курця, некурцєви сим я курити ніяк не дораджую) збуджує ся до повної си-ли і відділює користно на органи травлення. З другої сторони знов, я ніяк не можу курити пер-ред їдою. То — є, властиво моги можу я — тільки їда мені після куреня зле смакує. — А сеї послідна обставина доказує посередно неслух-ність погляду мого славного історичного профе-сора з разачою ясністю.

Чажу чоловіки люди курити не перестають — а ко-ли перестають, то чому?

Одного разу я — так собі, з браку иншо-го хосенного заняття — взяв ся я пильно займа-ти ся пенхольоїчними розслідами. Читаю є вис-шости души над тілом і рівняю то, що читаю, з-тим, що на собі помітив.

І аж стыдно стало мені, що мого тіло має такий великий вплив на мою душу. От хоч би приміром дотично куреня. Помогти, курене мені ніяк ні в чім не допоможе. Так на що-ж курити? Хіба пусто гріш винидати із вишєні та ще, що

рять ся разом і спонукайте панотців-Волохів, аби они навчили ся по руски говорити, бо лекше навчити ся панотцеві в селі по руски, ніж цілому селу по волоски, аби розуміло свого панотця. Не даймо ся звести на манівці, шануймо своє, аби ми стали славним народом перед цілим світом!

Семен Копачук,
господар із Вовчинців.

Надзвичайні загальні збори наукового Товариства ім. Шевченка у Львові

I.

Ті збори відбули ся вчора (дня 8-го с. м.) в кімнатах львівської Рускої Бесіди при участі близько 100 осіб. Заким подамо з них обширно справу на підставі записок нашого справоздавця, згадаємо нині лиш дещо коротко. Збори були дуже неспокійні; руска політикоманія дійшла до кульмінаційної точки. Партийні пристрасти мали волю і виявили ся в цілій своїй наготі. Опозиційні елементи звели таку бучу, якої на зборах наукового товариства ще ніколи не бувало.

Які мотиви мали ті, що скликували збори, видно найлучше із письма, розісланого ними до опозиційних членів товариства. Там читаємо:

„Надзвичайні загальні збори товариства ім. Шевченка скликані на день 8-го н. ст. грудня с. р., щоби поладити отей дві справи: 1) зміну статутів; 2) відклик 15 членів відхввали виділу що-до винови дального печатани газет „Дзла“ і „Батьківщини“ в друкарні товариства.

Обі справи дуже важні і мають далекосягале значіння для руско-народного діла, — а тим самим вимагають, щоби члени товариства явили ся як найчисленнійше на тих зборах і порішили обі справи відповідно з огляду на добро загальне.

Перша справа — зміна статутів — має на цілі дальшу трансформацію товариства ім. Шевченка. Сим разом зміна дотикає головню прав, обов'язків і діяльності членів, їх поділ на звичайних і дійсних і т. п. Тож треба розважно застановити ся над проектом змінюю, щоби не лиш права членів, але й добро самого товариства не потерпіло ушкоди.

Друга справа представляє ся так: Виділ товариства виповів з Новим роком дальше печатане газет „Дзла“ і „Батьківщини“ в друкарні тов. ім. Шевченка, — а мотивує свою постанову отсим, мов би то видавництво шкільних книжок загрожало, що тов. ім. Шевченка не дістане

накладу тих книжок, коли в своїй друкарні буде печатати газети політичні. В виду сеїухвали 15 членів товариства (др. Сельський, В. Нагірний, др. Савчук, Ю. Романчук, о. А. Стефанович, Ів. Белей, др. К. Левицький, А. Дольницький, о. А. Темницький, о. Лежогубський, Ів. Коборудз, Ф. Гладилевич, Гр. Врецьона, М. Струсевич і о. Гіряк) узнало за потрібне зголосити відклик до загальних зборів.

Справа сеїх виповіди печатани народно-русских газет — після нашої думки — мусить трактувати ся засадничо: чи взагалі, если мотиви виділу ґрунтують ся на правді, руско-народне товариство, засноване 1874 р. патріотами нашими як раз для підтримання руско-народних видавництв, може і має давати послух по стороннім непокликаним чинникам і чи зможе оно, улігаючи яким небудь чужим впливам заховати честь народну і не слямити того прапору, на котрім виписане імя генія Русси-України, Тараса Шевченка. Справа набирає ще більшої ваги з огляду на теперішню пору, на наші внутрішні відносини, на пресумні прояви деморалізації, корупції і сервілізму.

Дятого уважаємо своїм обов'язком звернути Вашу, Добродію, увагу, що Ваша участь в сих надзвичайних загальних зборах єсть доконечно потрібна, бо справа може рішати ся більшістю кількох голосів, — і ми певні, що Ви не залишите прибути до Львова в дни 8-го н. ст. грудня с. р. і явити ся о годині 9½-рано в кімнатах „Рускої Бесіди“ (ринок ч. 10. І. поверх), де відбууть ся збори. В імені 15 членів, зголосивших відклик: *Олександр Темницький, Др. Щасний Сельський.*

Так мотивували ті 15 членів потребу скликання зборів.

Проект зміни статутів — як то ми в свій час писали (гл. ч. 114 і 120 „Буквини“) — мав на цілі надати товариству чисто науковий характер, аби мало більше поваги. Доен було так, що в члени приймаю нераз людий, що не визнавали ся ніякими науковими працями; а тепер мало бути так, що дійсними членами товариства могли бути лише ті, котрих виділ визнає гідними прийняти в члени. Сей розумний, у всіх наукових товариствах практикований спосіб, вчора перенав; потрібно було третини всіх голосів, аби можна було змінити статут, а було за зміною лише 49 против 35. Значить, остає ся в товаристві давний статут.

Справу виновідження „Дзла“ і „Батьківщини“ друку полагодили збори так, що 41 голосами против 49 рішили, що товариство ім. Шевченка має дальше їх друкувати. П. Романчук говорив, що ставропогіська друкарня готова була друкувати „Дзла“ далеко таньше, як друкарня тов. Шевченка, — та проте і він і его прихильники чогось не кванять ся, возить дру-

карню тов. ім. Шевченка... Це їм — як сказано в їх відозві — о принципіальну річ, о посторонні впливи, яких они не можуть стерпіти, хоч би були корисні для товариства. О тім ширше другим разом.

Поставлено також kwestію довіри до виділу, 12 було за висказанем виділові недовіри, а 56 против. Тоді забажало ся декому висказати виділові бодай свій „жал“, але проф. Громицький зрік ся редакторі Записок, др. Франко казав, що виступає з ескапі, — одним словом всі ті, що хотіли мати товариство науковим, і що займають ся наукою, заявили своє велике недоволення з такого обороту річи. Політики настрашили ся такого кінця... Остаточно рішено, що виділ той сам, який є, має остати ся аж до сїдуючих загальних зборів.

Збори тягнули ся від 10 год. до 2, і від 4 до 9-ої. Докладнійше справозданє з них подамо завтра.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 9-го грудня 1896.

† Гр. Марія Гоєс. В неділю відбув ся у Відні похорон першої двірської дами нашої імператриці, гр. Марії Гоєс. В похоронах взяли участь імператор, багато архієпископів і архієпископів, двірські достойники, міністри, висока шляхта і т. д. Тілий останки поховані в двірській парохії Шмідла у кімнатах покійної, а відтак почесною тріумфом до двірського костела св. Михайла. Там зібрав ся велике число достойників з імператором на чолі. За тріумфом ступали оба сини покійної гр. Леопольд і Зено Гоєс, брат покійної міністер внутрішньої оборони гр. Вельзерегаймб і інші свояки. Між великим числом візців визначували ся візці імператриці і архієпископів Стефанів. По відсидіванню заупокойних молитов піднесено тіло покійної на двірське похоронне возіння для остаточного поховання в Граці. — З Чернівців писано президентом гр. Гоєсови багато condolанційних телеграм. Окрім руско-народних товариств кондольовали урядники правительств, видлі травний, магістрат, різні корпорації і товариства.

Цісарську санкцію одержала прва установа податкова і буде завтра оголошена в урядовій Wiener Zeitung.

В „Академічній Громаді“, товаристві руских академіків у Львові, існує особливий „Научний кружок“, котрий має на цілі як найширше загально-образованє членів товариства. До сего найбільше надають ся підчити. Однак щоби чле-

далеко гірше, позваляти тілу знущати ся над душею. Ні, так дальше не сьміє бути — думаю я. Кину курити. Не на завжди (бо так нестунити, станує рабом противної засади), а так на якийсь час. Потім буду курити зовсім приладково. Так як приміром не ся склянку вина. Єсть, то і вино є, а нема, то нема. І так не курив а зо два-три дні. А потім став роздумувати інакше.

— Тяжко витримати, не курити зовсім. І який хосен із того? Прецінь мое здоров'є не є в нічім загрожене. Так за яку-ж ціну приношу я сеєю жертву? Щоби верховодила душа над тілом? Се не але, овнім дуже похвально. Але не забувати-б, що тіло разом з душею — то одна цілість. І коли в самім ділі душа в сїм випадку доказує свою зверхність над тілом, то як же нестерпимо сурово метить ся, (бодай у першій часі) тіло над душею! І задля чого все те? Щоби мені мучити ся задля голої ідеї? Задля чого давати морочити собі то, чим жите для нас принаде? І я не видержав з сею асезою.

Але чому-ж люде курити перестають? Після осуду здорового розуму перестати курити можна, зглядно мусить ся от за для яких причин: а) коли курене не справляє загалу курців відомих приємностей; б) коли куренем наражає ся жите, або що-найменше здоров'є; в) коли кому можливість куреня так утруднена, що сїй трудності ніяк не відповідає приємність.

Курене без приємности.

Що курене некурцєви не може справляти жадної приємности — о тім нема що розводити ся. То мабуть знають всі. Але бувають случаи, коли люди, що довгий час курили і навіть дуже пристрасно курили, задля якоїсь зміни в організмі при куреню не відчувують ні найменшої приємности. Зміна сеєя може бути проміною, або і тривкою.

Я оставляю знавцям-лікарям внаслідок, що тут змінє ся і як, а також вичисленє поодиноких случаев зміни. Сам же обмежу ся наведенєм двох типічних випадків.

Перший тип представляє нам хорий смородокою (інфлюенцою). Таким хорим курене тютюну загально не лишень не справляє жадних приємностей, але просто ранить легке, через що они без найменшого жалю курити покидають.

Другий тип — то люди у високій старості. Я зробив у посліднім часі сеє спостереженє, та доніс его до відомости одного лікаря з розширеною практикою, заравом ставляючи питання о причину сего з'явища. Лікар відповів, що причина сему є страченє старцями змислу смаку. І в самім ділі цює они стратити мусїли, коли видають добровільно курити. Однак трудно згодити ся, аби они мали в наслідок втрачени

самого змислу смаку залишати данню навичку куреня. Бо приємність при куреню дотикає ся ще найменше самого смаку.

Курене, відрізане життя, або що найменше здоров'є.

Є не мало таких случаев, де курене значно підкопує стан здоров'я, або і прьето такі нищать жите. Тому повинен кожний курець, котрий побоює ся з огляду на своє здоров'є якоїсь шкоди, удати ся до свїтлого лікаря о пораду, і в случай відрадження уживати тютюну строго сего лікарського припису держати ся. А се буде не так тяжко тому, хто скарб свого здоров'я, зглядно жита, висше цінить, як коусь там приємність; бо хто жите своє ставить над все инше, тот охоче понесе для его ратованя вську жертву. Противно захопуватись може хіба божевільний, або тот кому жите тагаром та обридло.

Правда, що і лікар повинен докладно обдумати дотичне рішенє і не пересаджувати злишним риторизмом, хоть би вже тому, що противне повелєне з его стороны часто підкопує довіру до поваги лікаря взагалі.

нів товариства заохотити ще більше до само-
стійної праці, рішив новий заряд „Научного
кружка“ на своїм засіданні з дня 3-го с. м. ого-
лосити для членів „Академічної Громади“ такий
конкурс: „Научний кружок“ товариства „Акаде-
мічної Громади“, бажаючи розбудити більший рух
між своїми членами, як рівно-ж заохотити тих, що
хотіли-б спробувати своїх сил на полі нашого пись-
менства, розписує отсним конкурсу на оригінальні
недруковані ще поеми, новелі, оповідання, розправи
наукові і т. п. Обсяг творів не означається, а
покладе ся їх до волі авторам. Всі твори мають
бути прислані найдаліше до 1-го лютого 1897
р. на адресу товариша Вол. Гнатюка (ул. За-
мойського ч. 15) або до „Академічної Громади.“
На кождім творі має бути якийсь знак або чи-
сло; те саме мусить бути і на замкненій кувер-
ті, в котру вкладає автор свою докладну адре-
су. Коли твір буде прийнятий, куверту отворить
ся і імя автора подасть ся до публічної відо-
мості; коли-ж він не буде прийнятий, куверт не
отворить ся, а автор зможе відібрати собі его
через другу особу. Вибрана комісія займе ся
оцінкою надісланих творів, а результат оголо-
сить найдаліше 1-го марта 1897 р. Нагород ви-
значає ся три: 1) Кобзар Т. Шевченка в трех
томах, в хорошій оправі; 2) Історію літератури
Ом. Огоновського; 3) Бібліотеку Онішкевича том
III, Творів Навроцького том I, Україну ірреден-
ту Ю. Бачинського і Хлопску поісілість В. Бу-
дзиновського. Нагороджені твори, котрі остають
власністю „Научного кружка“, віддасть ся до
друку, а чистий дохід з видавництва призначу-
єть ся на нові премії для нагороди найліпших праць
членів товариства „Академічна Громада.“

3 Топорівців пишуть нам: Наше село, ко-
лись таке славне на Буковині задля своєї доброї
господарки і гарного ладу, тепер стало славне
своїм неладом і всяким пюганством. Таке у нас
завело ся за двірничована Костакія Двірничука,
що най Господь Бог боронить всіх добрих лю-
дей від такого. Наш двірник не від нього так
гладує; уже за-молоду був чоловіком, до котрого
чесні люди не хотіли приставати. Говорять
ріжне про него, навіть згадують деякі недобрі
вчинки з его молодих літ; але що він дуже хит-
рий чоловік, то знав кінці ховати добре, так що
ему тяжко доказати. Тож не буду писати про
те все, аби не казали, що то я пишу сипетні і
брехні. Але такі одно спійну, а то про одну
Двірничукову наймичку. Кажуть, що він пози-
чив у садагурського жиди Пути 500 зр., дав своїй
наймичці 50 зр., чи навіть більше, а потім еї
нагнав та говорив, що то она вкראה ему всі
гроші. Тягали ся они потім по судах, а так не
лицьє порадити людям! Та що то обходило Ко-
стакіого, коли він собі жив „по паньски“, заба-
вляв ся по чужих домах, коли чоловіків не було
дома, та такого сорому царобив нашому селу.

Чому курити не варто?

Коли хто курить, то мусить знати, длячого
він курить, се-б то він повинен мати при тім
на оці якусь ціль (таку ціль має навіть такий
курень як о. Пантелімон). Що природійше для-
того, сам скажу, що тот, хто пр. не добачає
жадної або дуже малу привємність при куреню,
повинен перестати курити? Він повинен то
учинити хоч би вже длятого, що курене коштує
гроші, котрі можна на иншу ліпшу ціль ужити.
А сеї обетавини ніяк не треба забувати. Пре-
цинь курене і для найбільшого робітника, ста-
новить в домовім річнім бюджеті досить високу
квоту, котру чей-же ніхто не хоче просто у
болото викинути. І я думаю, що єю так при-
родну згоду далеко більше насадувало-б, як
звичайно дїє ся, коли-б не впадо ся так часто
ваги на „модність“ і зле зромілий „шник.“

Кінцеві замітки.

На кінці позволь, терпеливий читателю,
тебе запитати: чи ти знаєш про пості? Ко-
ли ж, то не вір тобі, котра тобі каже, що то
добре і що ти тому щасливий. Я иншої гадки.
Я то бі раджу: заклич собі шість у гості, коли
его не знаєш і коли не чуєш ся обов'язаним
держати церквою постановлені пости. Поже-
ртвуй ему якийсь час. Приміром день. Звикай ся

що коли тепер хто хоче переночувати в дорозі,
то не впускають в хату, бо — кажуть — в То-
порівцях всі злодії! Оттакого ми дочекали ся
по нашим двірнику, а ту ще є і такі люди, що
ідуть за ним тепер просити і кажуть, що він
невинний! Бійте-ся Бога, чи Господь Бог тим
людям за кару розум повідберав, чи що оно та-
ке? Але за то инші люди знов приходять до
розуму, тай помалу признають ся, що позичали
з громадської каси гроші. От вийшло на верх,
що наш славний двірник, коби здоров сидів, де
тепер силить, позичив з каси 300 зр. або може
й більше (про его рахунки ніхто не знає доклад-
но!), а Дьордій Трофаненко 200 зр., Іван Нико-
лайчук 200 зр., Дьордій Цибуляк 100 зр., — а
про се все громадський секретар нічого не знав!
От що! А тепер нехай чесні люди самі судять,
чи то може так бути, аби людей витиснути від
заряду громади; а потім в стіні зробила ся діра
і громадські гроші пропали! Але ми маємо надію,
що сим разом вже не вдасть ся викрутити на-
шого онира і він трохи посидить собі в Івано-
вій хаті!

М. Г.

Родинна драма. В Штайнамангер на Угор-
щині жив ротмістр 11-го полку гузарів Петак з
своею жінкою в згоді. Повернувши в понеділок
вечером з офіцерського касина до дому, він застав
свою жінку в розмові з підпоручником Корб-Вай-
денгаймом і став еї за се робити викиди. Жінка
хотіла вийти до другої кімнати, та в тім Пе-
так вистрілив до неї з револьвера і ранив еї в
голову. Корб прискочив до раненої, аби еї рату-
вати, але сам дістав дві тяжкі рани в шию. По-
чувши вистріл, прибіг до хати підпоручник Бе-
резеді, кинув ся між Петака і Корба, але дістав
два сильні удари шаблею в рамя. Петак вистрі-
лив третій раз до Корба і ранив его в груди;
Корб упав, облитий кровію. Узрівши то, Петак
поїхав до Відня і ставив ся сам у військової ко-
манді, Житю жінки Петака і Корба грозить не-
безпе́чність. Позаяк Петак жив із своею жінкою
в згоді, то догадують ся, що свій вчинок зробив
в ненормальнім стані.

**Про охоронне щіплене сировицею дифте-
ричною** видала рада санітарна доішньої Австрії
таку опінію, що майже не підпадає ніякому су-
мнівови лічничу вартість охоронного щіпленя
свою сировицею, хоч що правда, сила охоронна
щіпленя триває лиш короткий час (що найвище
три тижні). Що-до закидів, підносених против
такого щіпленя, немов то оно шкодить здоров'ю
і житю заціпленних людей, то ледви чи ті заки-
ди мають рацію, коли зважить ся, що при ве-
личезній ефікьєності інешній сировицею не було
ніякої шкоди здоров'ю, а при охороннім щіпле-
ню уживає ся дуже маленької давни сировини. З
огляду на се кр. рада санітарна завила ся за
уживанем охоронного щіпленя, але заразом ра-
дить, щоби таке щіплене приміювати лиш що-

до таких дітей, котрі стикають ся з дітьми не-
дужими на дифтерію.

Цікава конфіскація. В Сольногороді конфіс-
кувала прокуратурия число газети Fremden-
Zeitung за те, що там була описана кріпость
Франценсфесте в Тиролю з кількома ілюстраці-
ями. Власти добачили в тім оголошене держав-
них тайя, хоч богато туристів рік-річно оглядає
згадану кріпость.

Кури п'яниці. Перед судом в Обан в Ан-
галії вела ся недавно тому цікава розправа. Годі-
вельник курий, якийсь Леджен записав був су-
сідну горальню за те, що она розпиває ему его
кури. Він розповідав, що від часу, як один з его
когутів показав дорогу куркам до ставу, до ко-
трого силляють вивари з горальні, курки не хо-
тять нести ся, тратять апетит і худнуть. В не-
ділью ходять всі кури як не свої, бо горальники
тогда не робить; за то в понеділок честує ся
подвійно цілий курячий гарем разом з пашами-
когутами; кудьдакають з радости і таки аж хо-
дять в три путі. Принесли когута і судия ка-
зав дати ему горівки. І дійсно він пив з вели-
кою охотою і унів ся. Суд наказав властители-
ви горальні обгородити став.

Голосний процес о тоаст царя в Берліні
вже скінчив ся. Головних обжалованих Лекерта
і Ліцова засуджено на 18 місяців тяжкої в'язниці.
Против кримінального комісара Тавша веде ся
тепер слідство за кривоприсягу.

Страшна їзда. В Стирії, на станції Егиді
коло Марбургу лучила ся в неділю страшна
пригода, котру хочемо тут для остероги коротко
описати, бо і в нас лучає ся нераз, що селяни
перозважно чінають ся відїздаючого поїзду.
Коли іменно поїзд з Егиді виїздив, вхонили ся
три селянки ливни і хотіли також поїхати тим
поїздом. Одна селянка впала на землю, друга
впала з дошки на кондуктора і поботила ся в
яр, але трета держала ся залізної жертки від
вагона і так еї поїзд волочив. Єї опустили сили
і вже мала впасти під колеса, коли подорожний
Моріц Шлезінгер отворив двері і з напруженем
всіх сил відтрусив еї від колес. Виправді кондук-
тори дали знак, аби поїзд став, але серед вели-
кого гуку ніхто не чув сигналі. Шлезінгер хотів
піднягнути селянку до себе, але то ему не уда-
вало ся і мабуть селянка були би таки впала
під колеса, коли-б вінци не задержали поїзду,
давши знак ливною ратунковою. На селянці
були річи цілком подерті, а Шлезінгера мусіли
возом відвести до дому, бо від муки і страху
омівав кілька разів.

Американський дурисвіт з Коломийщини.
Руска газета „Свобода“, виходача в Америці,
помістила таку остерогу для тамошньої рускої
публіки: „Остерігаємо наших людей в Канаді
перед обманцем Грицем Пигропким, родом з Га-
личини, з коломиїського повіта. Він видає себе
за св'ященника, хрестить діти, св'ятить воду, а
навіть осмілює ся правити літургію. Люди хри-
стиани! буюм по плечах такого заволоку, котрий
важить ся творити такий страшний гріх і ва-
так погано обманює!“

Російські дезертери. Не добре мусить діяти
ся російській приграничній сторожі, коли майже
що кільканайцять днів появляють ся в ріжних
галицьких і буковинських місцевостях дезертери
з тої сторожі. Оногда знов задержала краківська
поліція 4 російських дезертирів, що втікли з
Радлявців. Суть то: Федор Кіриєв, Косей Зуха-
нов і Іван Ліп з симбірської губернії та Кіндрат
Загарайко з губернії харківської. Они кажуть, що
при пограничній стороні дуже тяжка служба і
тому богато воєнів втікає за границю та укри-
ває ся в приграничних місцевостях.

Дрібні вісті. Від нового року мають на
державних залізницях скасувати звичай дзвоне-
ня при відїзді поїздів. — В місцевості Веселі в
Чехії підналиши „жерело“ нафти, однак скоро
описи сконстатовано, що то в одного крамаря
пукла бочка з нафтою, а затамована нафта на-
збирала ся в однім місці, де еї потім „відкри-
ли.“ — В Буданешті будуть від театральних
білетів платити 4-процентний податок; то щось
в роді оподаткованих лягушків. — В Палермо
играють адвокати, бо президент тамошнього
суду відобрав підчас розправи голос одному ад-

з его неприємностями, не тільки дотично їди,
але і дотично инших тобі милих привычок.
Хоть би і куреня. Ти узриш, що дотичні при-
ємности подвоють ся. А потім може й подякуєш
мені, хоть я на твою подяку й не рахую.

Тим законодавцям дотично віри, що уста-
новили для своїх віруючих пости, ніяк не можна
у премудрости відмовити. Нині всі св'ятаї ліка-
рі з ними годять ся без надуми, що пости в еко-
номії здоров'я однини і народів є чинником не-
абияким. От подивись на богатих жидів. А по-
тім порівняй з ними тих безнастанно, без від-
диху гуляючих наших панів та паннів, що то
ім жиди снадковцями...

Зрештою не пересаджуй у нічмі. І в пости
не пересаджуй так, як наш вічний голодний мужик.
Бо і то лихо — і не мале.

Та ще раджу тобі щиро, все, всюди і аку-
ратно глядіти за собою, добре розважувати при-
чини свого щастя, своєї нещасті, свого здоров'я
і своєї хвороби. Бо єю старанність дешево не
заступить тобі жадна і найліпша рада, хоть би
і найславнішого доктора Зоундзо.

Прощай, будь здоров, коли согрішив, не
поминай лихом!

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюна в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.
Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Надзвичайні загальні збори наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

II.

Нав'язуючи до нашої вчорашньої статі про надзвичайні збори тов. ім. Шевченка подаємо тут справоздає про перебіг зборів.

О 10. год. перед полуднем відкрив заступник голови п. Громницький збори промовою, в котрій пояснив дневний порядок, а то 1) зміну статутів, котрої головна вага лежить в тім, щоби крім дотеперішніх членів звичайних, основателів і почесних увійшли в склад товариства ще й члени дійсні, котрих іменує виділ на внесення одної із секцій за праці наукові, передовсім у виданнях товариства; 2) відклик 15 членів супроти рішення виділу, котрим виповідає ся друк часописів політичних „Діло“ і „Батьківщина“ і „Правда“ в друкарні тов. На закінченні своєї промови відчитує голова письмо славного ученого Русина д-ра Пулюя, в котрім він витає ухвали виділу яко запоруку славної будучности товариства, крім того спомінає п. Гр. про таке-ж письмо від 17 Українців.

На провідника зборів предкладає п. Гр. найстаршого віком члена о. Тороньського, котрий обіймає провід.

Внесення о. Темницького, щоби змінити дневний порядок в тім напрямі, аби перше розправляти над відкликом, а опісля аж над зміною статуту, відкинено значною більшістю голосів.

Забирає слово др. Кость Левіцький, яко справоздаєць комісії, що на поручення попередніх головних зборів радила над проектом виділу що-до зміни статутів і пояснює ще раз головні зміни статуту, котрі мають на цілі витворення нового роду членів дійсних. Ті різнять ся о стільки від звичайних членів, що тільки мужі за-служені на полі науки і літератури мали-б стати членами дійсними, що рішали-б над справами науковими, звичайні-ж члени не мали би права рішати в справах наукових.

По промові референта почала ся головна дебата, в котрій забирали голос за сею в інтересі поваги наукового тов. ковальною зміною пп. проф. Грушевський, др. Франко, др. Стоцький і н., а против зміни головою пп. Струсевиць, Лагодницький і о. Стефанович.

Пригляньмо ся головним аргументам противників.

П. Струсевиць не розуміє, яким способом ся зміна, що в наукових справах будуть рішати тільки мужі науки, а не як дося й він і книгарник Хойнацький і інтролігатор Спозарський і крамар Коритовський і т. п., причинить ся до поваги

тов. в справах наукових; п. Стр. підсуває вже наперед членам секцій наукових самовільне поступоване при іменованню членів дійсних; не добачає далі, як виділ присилує членів дійсних, (себто іменованих за праці наукові!), аби й далі працювали; бесідник не розуміє, як може один член заступати на зборах погляди иншого (через повномочіє, що відноситься до справ адміністративних); для п. Стр. §. 18 (наведений нами в горі, що каже, хто може бути членом дійсним) неясний; се головні причини, чому п. Стр. противний зміні статутів.

П. Лагодницький не добачає користі в проєктованій зміні, вона половична, най буде товариство чисто наукове, але тогди не зацікавить загалу, на патріотизм Русинів нема що спускати ся, як не буде субвенцій (!), тому зміна статуту не на часі, най буде як бувало, і вносить з докорами для виділу перейти над сям предметом до дневного порядку.

О. Стефанович аргументує все „прикладом“, товариство мало н. пр. об'явити всіх „образованих“, н. пр. спонукувати талантів, а ся зміна кине колоди провінціонової інтелігенції, праці н. пр. не будуть цікаві, виділ буде н. пр. приймати самовільно, небагом заіменує н. пр. більше дійсних членів, тепер час не вигідний, най

Божі дурні.

Котила ся земля в безмежному просторі
Довкола сонця наче на припої,
Втікала в безвісті, як від погоні,
Несла на собі пущі, сині моря й гори,
Міста і села і живі всі божі твори,
Царів могучих і панів з високих родів,
Людий робучих, волоцюг і дідоводів.

І вийшов з неба Бог, як виходив що рана,
Мов добрий газда, дбалий о порядки,
Оглянути свої сьвіти й достатки,
Зайшов на Юпітра, а звідтам на Урана, —
Зрадці сонця всі, узрівши свого пана, —
А на Сатурні припочив, усім на горах
І всевидючим оком линув по просторах.

І бачить. Він геть-геть далеко зорю білу,
Грубену землю, як она вертить ся,
Та мов на торг з добром своїм спінить ся,
До сонця гріє то лице то спину скостенілу.
А люди земні все ведуть борбу заїлу,
На поміч Бога кличуть і себе толочуть,
Залюблені в житю, мов жити вічно хочуть.

І засміяв ся Бог, як громи на пустині,
Побачивши, як людець борикалась:
„Ну, каже, та земля мені не вдалась!
Не знав я, що творити першої ще днини...
Ті люди на землі, що я залінив їх з глини,
Занадто глиняні і духа в них за мало,
Щоб жити як в раю їм сили волі стало!

А що мені у них найгірше всього лютить,
То їх скомліне, молитви й кадила,
Що вже від них аж небо сажа вкрила...
В ім'я моє один другого баламутить.
І правду наче шовць ту шкіру мене і крутить...
Ні, я зробив ту землю і людей на пробу,
А ті верзуть, що мають божеску подобу!

Які сьмішні они, які они фальшиві!
За мало духа в них, тепер я бачу!
Колісь у гніві я усіх потрачу!
А покищо нехай живуть ще, юродиві,
Та дурять ся житєм, щасливі й нещасливі!
За инші твори я безпечний свої слави,
То можна дурнів сих зинити для забави“...

Так Бог сказав і буюм три старі планети
Розбив, аж закурило ся за ними,
Убрав безодню сонцями новими,
Щоб чудувались земні зьвіздарі й поети,
І в небо повернув на повозі з комети...
Так думав Бог про нас на горах на Сатурні,
А ми ту гризли ся, глиняні божі дурні...

О. М.

1)

МАРТА.

Оповідане

Володимира Лавровського.

Ми вдихали подув весняного вечора —
сьвіжий, здоровий подув другої половини мая,
що із собою ніс оживляючу струю в груди, від

котрої нам робило ся велично і привітно в сер-
цю. Я скривав лице в обох долонях, сперши ся
ліктями об'єтія і слухав шепоту молодого життя,
що трясло ся в безчисленнім множенні вздовж
широкого огорода під кімнатними вікнами мого
товариша; мій товариш підсував мені тим часом
мочки одну склянку чаю за другою...

Звичайний і скучний образ студентського
життя, а такий привабливий і такий хороший у своїй
наскрізь невимушеній, природній, та буденній
простоті!

Мого товариша не забуду: широкоплечий,
здоровий, тяжкий, та нерушливий. Був родом з
люблінської губернії, Малорос. У Відні займав
ся медичними студіями. Проста, ясна і щира
натура. Завжди пив чай — пив його у себе
дома, заходив до знайомих його пити. Ним і жив.
Радо знайомив ся з приказчиками по склепах,
що торгували рускою ікрою і руским чаєм і за
руськими людьми навідував ся, скоро хто завітав
в австрійську столицю: знайомив ся і — „роз-
кусував“ їх...

— Що за звір, цікаво-б... казав і випивав,
більше мочки, зі своєю людиною одну по дру-
гій скляничку чайку. —

— От, тобі й час взав ся, — толкував
мені сьогодні — після свого звичаю повільно,
та раз-у-раз приваючи. — А ту концерт — —
От би послухати, як вона сьпіває!...

Говорив, як би я, біг злих підки мав зна-
ти, який се концерт і хто там сьогодні сьпіває:

— Що за вона?

стане непорозуміння між Русинами; через можливість заступництва членів на гол. зборах запанують н. пр. Українці, а галицько-руська громада піде н. пр. в кут; мені се не подобає ся; тепер не на час ї підносити престиж товариства, тому о. С. противний зміні.

П. Дольницький противить ся §§ 18 і 26 (сей § грозить, як у всіх статутах, членам, що помимо напимнення не платять вкладок, вичеркненням), бесідник боїть ся, що іменований Не-Русинів за служебних для рускої науки членами дійсними перейде товариство в чужі руки, пропаде друкарня, маєток і т. д., тому вносить звернути проект комісії до поправок, аби дійсні члени не мали голосу рішального.

Др. Франко забрав знов слово і яко оборонець проекту з переконання, а не „ехо“; дав належну відправу всім опозиціоністам, котрі, як сказав, надали зборам наукового тов. ціху „зборів анальфабетів, на котрих виявила ся вся галицька мізерія.“ (Гучні оплески і крики ого!) Розбираючи заміти поодиноких противників, сказав др. Ф., що вискази п. Струс. „не розумію, не знаю,“ і т. п. не є аргументами, до наук. товариства треба прикладати європейський лікоть; вкладка 6 зр., за котру дістають члени книжки подвійної ціни то ніщо в порівнянню до вкладок інших наук. товариств, а що ми до сего ще не досі, тому хочемо звязати науку із загальним інтересом, тому й двоїлі роди членів, одні що працюють науково, а другі, що платять, одні рішати муть над справами науковими, а другі лиш над адміністративними; міра нерівна але, й обовязки не рівні. Дійсних членів годі викрикувати, коли дальше не писати муть, бо одна праця стане часто за багато інших. Заступництво члена через другого дотичить тільки справ адм. — Товариство може бути часто наукове лиш хіба через субвенції, а ми на то лиш спускати ся не хочемо, тому двоїстий устрій товариства. Русин повинен займати ся товари-

ством, не можна говорити, що вкладки будуть зменьшати ся, противно, чим більше видасть товариство наукових праць, тим висні будуть вкладки; зменьшене податків то тільки добре агітаційне средство для простолюдина. Хто каже, що товариство первісно założено для загалу, не тямить, що було, бо первісна вкладка була 50 зр. Колод, киданих під ноги інтелігенції провінціоноальній, не бачу, бо за вкладки дістануть члени звичайні книжки, 6 зр., не великі проте гроші, коли на касина платимо по 12 зр. річно; науки за дармо нема. Давна галицька мізерія і най буде як бувало, або все за дармо, най мине вже раз! (Гучні оплески).

Пп. Струсевич, Лагодинський і Стефанович полемізують в дуже слабенький спосіб, але за те з очевидною цілю обетрукуції, дуже довго з выводами д-ра Франка, а о. Стефанович жадає на остаток, що й ему належить ся, аби его іменовано членом дійсним, бо він зібрав для товариства цінні рукописи і образи.

По замкненню дебати поручає референт перейти до спеціальної дебати, зазначаючи при тім супроти д-ра Франка, що не годить ся з его висказами про анальфабетів і галицьку мізерію, бо треба воювати аргументами і ділом, а не словами. (Се посмів сказати в обороні голословних опозиціоністів славний із своїх наук. праць п. Кость Левіцький Франкови...!)

Формальні внесення на відрочене наради до пополудня і друге, щоб перейти над справою до дневного порядку відкинено, а прийнято перехід до спеціальної дебати.

Назву товариства, з котрої бажав п. Лагодинський викинути імя Шевченка прийнято 51 голосами супротив 12.

При § 3 поставив п. Лаг. додаток, що цілю тов. є й „независимі видавництва,“ за котрою „поправкою“ підніс руку один о. Стефанович.

Дальні §§ аж до 14 прийнято з малими змінами.

При § 15., де сказано, що тов. складає ся з членів 1) звичайних, 2) дійсних,

3) основателів і 4) почесних, розгорілась знов дебата. в котрій брали участь крім вищесказаних в горі з опозиції п. Щурат, котрий повагу тов. бачить тільки в его працях а далі підозріває секції, що боїть ся муть н. пр. писати історичні розвідки як слід, аби не витратити субвенції.

Др. Франко відпер рішучо сей безпідставний здогад з додатком, що членами секцій будуть мужі, що досі своїх літ, а дальше сказав, що для властивих і наукових інституцій міродайні не тільки праці, але й статуту, котрі заporučити мусять, що в справах наукових рішати муть тільки люди фахові.

Др. Стоцький вказав, що лиш по проєктованій зміні надасть тов. і его членам дійсним поваги на виї, а проф. Пігуляк вказав о. Стефановичеві на відомі петиції анальфабетів руских против фонетики, як можуть люди несвідомі справи бороздити в науці.

По замкненню дебати приступлено до поіменного голосовання, при котрім віддано 49 голосів за зміною, а 35 против неї, отже за недостатком приписаних статутом $\frac{2}{3}$ голосів зміни статутів не прийнято. Оповіщене результату голосовання прийнято окликами: ганьба! стид!

По голосованню узнав п. Романчук за добре звинити ся, що голосував против зміни, бо не дістав проекту, розісланого всім членам. Коли би був дістав его, то може би був голосував за зміною, а так п. посол Ідучи з Відня умисно на збори не прочитав проекту навіть у Львові, де міг був его дістати. Динна та бистроумність вождя опозиційної Руси, що за 4 години дебати не проявилось ему, чи зміна потрібна і добра, чи ні. І під такої години жалати, щоб она розуміла ся на політиці! Справедливо обізнались проте на зборах голоси: „І то посол!“

Дальшу нараду відрочено на повозуднійше засіданє, на котрім комісія зі взгледу на відкинене найважнійшої зміни пофнула цілий проєкт.

— Марта. — Ех, брате, бунт! живий бунт! Послухати-б варт.

Онісла спустив голову і, проковтувши здоровий лик горячого чаю, довинув:

— Я ходжу до неї пити чай трохи не щодня. З матрю живе. Інтересні! Мені здаєть ся, а їх уже розкусив...

Він став мене підмовляти і ми пішли слухати першого весняного концерту італіанської школи співу. Аранжувала його чорноока Італіанка. Стояв оден дебют за другим в дорозі: сольовий, та гуртовий спів — самі жіночі голоси.

Ми опинили ся в ярко освіченій концертній салі. Веселі і привітливі стіни стояли криті білими талетями, браями золочені і позавішувані довгими зеркалами; сила живого світла сипилася струями по тих стінах з двох горі завішених широкорамних павуків.

Тихо було скрізь в тій концертній салі. Кождий спійняв обережно заняті своє місце, придавлучи гомін власних кроків. Якоюсь сонністю віяло з майже пустої естради, де стояв самотній фортеп'яний, чорнооправлений, з піднятим в гору віком.

Збирала ся майже сама жіноча публіка. Ідучи, слали від легких суконь ніжний шипіт; усеїши, склонили голови — їх чутий і нильний погляд зліз вий густих губив ся і потопав в листах прегрими; сотки весного світла грали ся ласкаво з їх леним, то темним волосем. Цілий сей хореший, та різнобарвний суд сідів,

поважно стягнувши німі тоненькі губи, та — вибікував...

Тут бачив я вперше сю, що товариш нагло рішив ся мені її показати, — я бачив Марту. Образ її вбив ся мені в пам'ять: сльївала пята з ряду. Ледви ступила була на край естради, а вже мимоволі подала ся назад, — кілька листів нот держала судорожно в опущених долонях, що їх ецінула по лівій стороні тіла — немцями блудив погляд по гладких стінах сияючої салі. Учителька, що супроводила спів на фортеп'яні, взяла Марту під рамя і, ласкаво усміхаючи ся, повела наперед. Тепер стояла вона, випрямивши ся вся, як струна.

Хороша не була; в її ході і появі лежало щось невпорного, що немцями їхало наперед невгнуте „я“; струнний та здавало-б ся гнучкий стан якогось деревця після всякого найдрібнішого руху.

Біла одежа, що верилася сей стан, не дописувала на худенькім тілі; широкі і короткі рукави, з котрих звисали синяві рамена (запороткі рукавички лишили нагі лікті); суха шия і груди, що виглядала крізь тоненькі, білі коронки; сині стяжки у груди і дві сині бинди, що сльївали лівим боком суєні, — они лишне кололи очі...

Марта сльївала наму тужну і незнакому мені досі думку. Почала спершу посміло і обережно — одним небавом залунав могучий, повний і горячий голос. Не так часто лучає ся по-чуті нашу пісню без буденної граци сентимен-

талізму... Звучав замість сего глухий жал — сей, що родить рівночасно страх — і щораз то дальше злила мелодія, що раз значнійше підіймала ся пристрасть. Вривавши всю ту журу, вже просто диho відсльївала кінцевий позачок.

Вона так перечила складно-величавому німечкому окруженню: тоненьким і легеньким мотивам з Carmen і Cavalleria rusticana і солов'їному гуртовому співові, що їно-що звеличав тиху, та погідну італіанську весну — (ми навіть Навієра не почули сьогодні!) — позва Марти так вирізняла ся серед цілого гурту любо усміхавших ся, кокетливих, та пониньких Німок! — Се був инший світ: се сльївав пісню той, що вже зростає ся мав з невсвітним горем.

Марта пішла, кинувши головою, а ми, я і мій товариш, сповнили довг і нахмули в долоні — однак її білий уже сьогодні не виділи.

Сльївала Німочка, що знов по італіанськи сльївала нам якийсь scherzando, ласкаво перекидаючи ся уся, враз з хорешенькими грудьми, наперед, і децю перекривши понововолосу голонку на лівий бік... Нам стало ніяково і ми пішли; буре оплесків гриміла вже за нашими плечима. Ми їх чули, стоячи по широкіх кам'яних столах, що величаво здіймали ся, прибрані дорочними різьбами.

(Далше буде).

Рай для бідного чоловіка.

(Стаття надіслана).

Не треба бідному чоловікові чекати смерті, а по смерті мучити ся в чистилищі, щоби аж по страшній суді увійти на лоні Абраама — увійти до раю. Настали пророки, що голосять для них рай за життя, спасителі, що хотять всіх пригорнути до себе тут на землі. Та не тіш ся перед часом, бідний чоловіче, але уважай, чи се не фальшиві пророки, що хотять тебе заманити у свою власть, чи се не антихристи, що напосіли ся на твоє добро.

Одним з таких пророків єсть Р. Міслер з Бреми разом зі своїми апостолами-агентами. Щоби йому виплачувала ся плавба кораблями з Бреми до Америки, розкидає тисячами свої брошури між наш нарід, вербує отуманених на кольоній і заповняє свої кораблі. А такий корабель принесе не малі зиски за один раз, як він напакує его від доду до гори нашими емігрантами, беручи від них 75—85 зр. за перевіз до найближшої Американської пристани. Коби тільки 1000 емігрантів змістило ся на корабель, то п. Міслер загорне за один раз 75—85000! Ладний грін!

Але не кінець на тім. Фірма Міслер стоїть у зносинах з Американськими корабельними і жезлізничними підприємствами і накидує своїм пасажирам їх карти, так що ще бере добру провізію і за се. А транспорт в гаубину Америки, до кольоній, вносьть майже в друге тільки.

Тай і тут не кінчить ся ще оцінка добродія Міслера. Він має звязи з ріжними американськими кольонізаційними товариствами та приватними спекулянтами, і продає землю в ріжних провінціях сполучених американських держав. Очевидно той троякий спосіб заробоків на наших бідних людях приносить п. Міслерови величезні доходи.

А що ж натомісць подає п. Міслер нашим людям? Передовсім насилє листи з хорошими малюнками і книжечки з фотографіями в двох азилах (руським і польським), а надто мальовані плакати „для окраси руських хат“. Таку кореспонденцію вестунню п. Міслера, прислану до чесн. Дмитра Ілашука Сименового, господаря в Топоріцях маємо власне в руках. В листах відраджує Міслер „руським селянам“ емігрувати до Канади, а радить звернути ся на полудне до Тексас і сусідних провінцій. Розуміє ся, що тут ходить тільки о его личний інтерес, коли Канаду ганить, а Тексас хвалять. Він представляє так, що в Канаді погіршили ся відносини, а за те в Тексас справдішній „край будучности.“

„Під виглядом урожайности“ пише бремський агент „як одна почва на світі не переносить почви в Тексас. Два жнива в часі одного робочого періоду належить до найзвичайніших річ, а не менше і не більше як п'ять жнив можна часто начислити.“ Читаючи таке справді стискаєш тільки раменами і не знаєш, чому більше дивувати ся: чи темноті людю, що вірять в такі небезпечні, чи безличности агентів, що мають відвагу писати такі брехні.

Далше читаємо там, що „місця в Тексас досить для цілого населення земської кулі.“ Ну, вправді Тексас є завбільшки як Угорські краї і Босна і Галичина з Буковиною разом, але що то кому шкодить казати, що десь родять ся діти як гори? А зараз попри тій правді видрукована товстими буквами друга така сама правда, що „поселенці дістають на підставі закону о своїй 160 акрів орного поля безплатно.“ О скільки знаєм, тепер вже ніде не дають в Америці за дурно поля, а те, що можна набути по дешевій ціні 7, 5 ба і 2 долари за акр, єсть або нустарем неурожайним, або зрубом, котрий треба доперва корчувати, або багвинистим торфом, або нарешті так віддалене від людей і від доріг що ще лігати не приступне для користий американської культури.

Підсоне тексанське представляє п. Міслер тими словами: „В часі літа віє сильний вітерць від пристани, літні ночі такі холодні, що можна уживати вовняної ковдри.“ А тимчасом Тексас дежить під 30°—35° геогр. ширини, отже в одяганім положенні, як в північній Африці міста Байро та Туїс. Та клімат (ідеальне) буде там

острійший як в Африці т. з. зима прикрійша, а літо ще горячіше. Наш чоловік не привичний до такого горяча, і оно мусіло би відбити ся на его здоровлю.

Далше настувають в тій книжечці описи ріжних міст, ба і таких навіть що не дошукаєш ся їх і на найдокладнійшій мапі, та велика сила ріжних цифр що до жителів, фабрик, збіжжя, мук, худоби і т. д. і т. д. а між ними і такі, що вже на перший раз кидають ся в очи своєю нересадностю. І так подано пр. що місто Fort-worth має 100 миль бруківаних доріг! З таких пересадних дат можемо судити і о правдивості інших інформацій, котрі остаточно всі зміряють лише до своєї цілі т. є., щоби заохотити до еміграції і поручити безоглядно фірму Міслера і з ним в звязи стоячі американські фірми.

Ся перша книжечка становить мовби вступ до другої книжечки: „Новооснована кольонія „Міслер“ в провінції Георгії.“ Перехваливши сусідний Тексас як рай „для бідного чоловіка“ лекше тепер манити Міслера людей до пограничної Георгії, на власну кольонію. Хто лише уважно прочитає подібне захвалюване, пересвідчить ся сам, про пряму неможливість, щоби оно було правдиве. І так пише пр. Міслер, що „трава єсть знаменита і достарчає 10, а часом 12 місяців в році нашій і в тих самих уловіях дає таке же два — до п'яти разів сіновоси в році.“ Хиба той повірить в таке, що з дикої трави (не управної, як конюшина, травка, люцерна і др.) можна збирати чотири отаги до року, хто ніколи не робив сїна. Але зараз за тим пускає Міслер відважно ще більшого тумана, пишучи, що там „є много гатунків проса, а декотрі з них доходять до 5—15 стін висоти (!) а „ярини можна в кождім місяці засівати і збирати 3 до 4 рази!“

Але подібують ся в тій книжечці і такі звороти, що доводять цілком протилежне. І так він пише про ріку що „як, що перше стояв на тій ріці, уже витятий, а охреснієть в наслідок того дуже хороша, як доказують поміщені в тій брошурі рисунки.“ Рисунків є в брошурі сім, а всі доказують зовсім що инше. Навколо невеличких дереваних домів, збудованих на американський лад видно марну, мовби випалену траву, а подальше кошляві смерічки. Нігде того захвалюваного багатства, тої буйної ростиности, нігде овочевих дерев, або хоть густих кущів. А прецінь інше мусів би виглядати краєвид тої країни, де просо росте в два родин хлону! Але кождий прецінь знає, що росна росте тільки на найближньому ніску, і що босіди не може бути о правдиво зисковий господарстві на сеснових зрубках. Про північну Георгію каже Міслер: „Добра почва, знамените положення; по часті надає ся до устроєня цегольні.“ Дуже сумно мусить там виглядати, коли сам агент не може ніяк ліпше прихвалити, як тим, що можна заложити собі цегольню! Читаючи поміж тими рядками аж мороз перебігає на згадку, яка доля жде тих нещасливих емігрантів, що їх вивадує агентура на таку „превосходну почву!“

(Конець буде).

НОВИНИ.

Чернівці, дня 10-го грудня 1896.

З Києва дістаємо відомість, що там минулої неділі 24-го листопада (6-го грудня) від полудня аж до самого вечера жандарми з поліцією робили ревізію (трусилу) в університеті. Хоч як се неймовірно, та проте се факт. Почала ся ревізія з технічної лабораторії проф. Бунге. На ревізії, окрім Новицького, був і губернатор Тамара. Обтрусили не тільки лабораторію, але й кабінет професора. В неділю арештували десять студентів, а за остатні дні, казуть, більше 30. Арешти і ревізії відбувають ся що дня. Ходить чутка, що сьогорічна ревізія почала ся з причини московської паныхиди, за яку вислано з Москви около 600 людей. Сю паныхиду зібрані ся відправити студенти і друга публіка, на могилках тих, що на коронації царя показали свої кістки на Ходинці. В Києві загальна паныха. На день приходить ся чути кілька разів про

нові і нові арешти. Кажуть, що паныха обняла і Москву.

При виборах до черновецької ради громадської з передмістя Ротонна вибрано вчера 115 взгядно 101 голосами на 135 голосуючих пп. Людвара і Штробля. Гр. пр. парох Гостюк одержав 25, а Гіршміллер 7 голосів. — Сегодня відбувають ся вибори з третього кола середмістя. Противники сполучених лібералів, Русинів і Польків старають ся тепер вже лише переперти бар. Мустанцу. Борба незвичайно горяча.

Приготовляють ся в Чернівцях тепер до незвичайної овації: в міській театрі мають небавом відіграти оперу „Вальде“ директора музичного товариства Гржималього. П. Гржималі знайний руский публиці з акомпаніаментів підчас руських концертів.

Почтова статистика виказує, що держава докладає на Буковині за почти великі гроші. Доходу було пр. в 1894 р. з почти 304.118 зр., з телеграфів 73.152 зр., инших доходів 22.777 зр., отже разом було доходів 400.047 зр., а розходів значайних 438.838 зр., а надзвичайних 629 зр. Виходить, що в 1894 р. держава доложила з своїх грошей на почту в Буковині 39.420 зр. В чім би то могла бути причина того?

Криги на Черемоши зірвали дня 8-го с. м. великий міст поміж Вишницею а Кутами. Правда, що той міст і не був оди з лучших.

Шайка фальшивників банкнотів. З Самбора пишуть: В початках сего року появил ся в карпатських горах в Стрийщині, Скілицькій і Самбірщині тьма підроблених десятків. По селах, містах і містечках від лютого на кождім торзі діставав котрийсь з селян за продану худобу фальшиві гроші. Галицьке слідство збігло ся рівночасно зі слідством судових властей угорських, а оба разом викрили численну шайку жидів, котрі на Угорщині підробляли десятки і пускали їх в обіг в Галичині. Від марта вів слідство самбірський суд в своїм власнім окрузі, а крім того в сніжцім, перимісїм, станіславівськїм і львівськїм та викрив 300 фальшивих десятків і вилловив 16 фальшивників, котрі пускали в обіг фальшиві гроші. Рівночасно викрила угорська жандармерія фабрику тих грошей, з прасою, друкарами, фарбами і взагалі з усім, що належить до підроблювання банкнотів. З 16 заовлених посаджено вісьмох на лаві обжалованих. Розправа розпочала ся в Самборі в суботу і триває кождого дня до півночі. Обжаловані походять з самбірського судового округу і суть торговцями худоби та по більшій часті коринмарями. Називають ся: Сімхе і Мошко Горни, Шая Грайф, Анчель і Юда Шульди, Ельо Флек, Шмуль Шиндлер і Посель Кляйн. Головою їх був Сімхе Горн. Попри їм був в тій шайці визначною особою і Ельо Флек. Его прихотив в Мостисках на ярмарку селянин Василь Погорещий, як він хотів ему платити фальшивими десятками за купленого коня. Розправа потриває десять днів, Розгосє справи великий, бо деякі з обжалованих мешкали аж під Львовом і Перемислем.

В Чернівцях відбув ся вчера пополудни похорон о. ексарха Василя Майдичевского гр. пр. пароха а Молодєва і довголітнього члена „Рускої Бесіди.“ Покійний належав до тих неможних на Буковині православних священників, котрі не покидали ся свого руського походження і все чув ся Русином. На жалє его сини, як директор реальної школи та і наймолодший син, окінчений богослов почувають себе вже Волохами. Не тут місце вказувати на причини сего на Буковині періодичного випадку. Але ось що немало вразило Русинів; котрі взяли участь в похоронах покійника. Підчас цілого похоронного обряду, а навіть в пращальній промові о. Бриндзана, що сам таке руського походження, не було чути ні одного однісєньного руського слова!! І як властиво пращали ся з покійником громадяни з Молодєва, котрі прийшли на похорони свого пан-отця, коли не почули з уст священників і проповідників о. Бриндзана ні одного слова руського, хоч і покійник і молодітвські громадяни говорять по руски, а не по волохськ... О. Бриндзан павилен се розуміти, а коли не хотів розуміти, то в тім є певна ціля, котра певно не лириє проповідникова слова Божого!...

На шибеницю засудив тернопільський суд 25-літнього Онуфрія Печенюка за скритоубійство свого хрестного батька Чолгана в Бержаві, заліщицького повіту. Чолган по смерті своїх дитиня завівся долею Печенюка, оженив его і записав свій маєток тестеві молодого парубка. Опісля молода пара перепроводила ся до Чолгана, однак там приходило до сварки, бо Печенюк лінухував і нічого не заробляв. Коли Печенюкови стало за багато тих нарікань, він рішив ся застрілити свого добродія Чолгана. Зробив в стіні, під котрою спав Чолган, діру для цілки стрільби. Дня 26-го вересня с. р. над ранком Печенюк встав, забрав з собою і стрільбу і через приготовлену діру застрілив Чолгана, почім сховав трупа під кукурузою. Печенюк признав ся до вини, так що присяжні признали его винним скритоубійства, а трибунал засудив его на шибеницю.

Примха американського мільонера. До Каліфорнії з'їздить ся тепер множество подорожних, щоби любовати ся дуже гарним і незвичайним домом, що цілий виложений мушлями перлової матиці. Той дім, власність одного американського мільонера, коштував величезні суми, бо навіть найменша мушля, а єсть їх там сотки тисяч, має вартість около 20 франків. Над входовими дверми прикріплена мушля величезних розмірів, котрої промір виносить звиж 43 сантиметри, а представляє она після оречення знатоків, вартість 100 тисяч франків. Особливо гарно виглядає той дім при ясній соняшній погоді. Тоді проміне сонця, заломлює ся в гладкій зеркалі мушль і викликає пречудну гру світла, подібну до якогось чародійного явища.

Хінське реформаційне товариство оснувало ся в Новім-Йорку. Цілею товариства є відновлене хінської монархії після європейського зору. Его предсідатель Бенг' окінчив університет Станфорда, а члени товариства носідають теж вище освітлені. Першою працею товариства є виказане причини нещастя, яке спіткало Хінців у війні з Япаном, виказане, що варварство мусить улягти перевазі висшої культури. Праця та буде розповсюджена між хінським народом, а товариство мабуть вислало вже до хінського цесаря і до всіх висших урядників при пекінських дворі відносно зрадагане писмо, в яким накликає їх до усиленої праці над просвітою народу і до подвигнення его з темноти і неслівдності, що певно вийде лише на користь хінської монархії.

На пропасницю подає „Berl. Klin. Wochenschrift“ дуже помічне средство — Зіметіліамідоепіліметіліпірацольон. Се средство має дуже приятний смак і є значно ліпше від хініни. Ті народодлюбці, що хочуть собі спасення лік подати народови в потреби, нехай добре затилять собі се імя!

Подяка. Властитель більших посілости в Жадові Александер лицар де Гоан постановив, що з процентів его датку 1000 зр. має ся кожного року дня 2-го грудня, яко в день річниці вступлення нашого цесаря на престол, обдаровувати бідних дитин шкільних. Як кожного, так і сего року ви. н. Гоан обдарував того памятного

дня 35 бідних і пильних дитин шкільних почасти цілим убранем, почасти деякими річами вартости 70 зр. Громада Жадова жертвувала на сю ціль також 10 зр., за котрі закуплено для 11 дитин річи. Підписаний управитель школи в Жадові складає отсим ви. добродіям в імени обдарованої шкільної молодіжки і їх родичів сердечну подяку. Жадова, дня 5-го грудня 1896. *Теоділ Козак.*

Телеграми „Буковини“.

З дня 10-го грудня 1896 року.

Відень. В радї державній говорив н. Стефанович про галицькі і буковинські відносини. (З его промови здамо справу ширше).

Відень. З причини нискової і ратичної зарази в повітах черновецьким, радовецьким, серетським, сторожинецьким і вижницьким заборонено привіз ратичної худоби з тих сторін до Нижньої Австрії.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 28-го листопада 1896.

	Львів.	Чернівці.
Пшениця . . . від	7.35 до 7.60	від 7.60 до 7.70
Жито	6.— „ 6.10	„ 5.65 „ 5.70
Ячмінь бров. . .	6.— „ 6.75	„ 5.75 „ 6.25
Ячмінь простий .	5.25 „ 5.75	„ 5.— „ 5.25
Овес	5.60 „ 5.75	„ 5.20 „ 5.30
Ріпак	10.— „ 11.50	„ 9.50 „ 10.50
Горох	5.— „ 9.—	„ 6.— „ 7.—
Вика	0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Льнянка	0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Віб	0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Бобик	4.25 „ 4.75	„ 0.— „ 0.—
Гречка	0.— „ 0.—	„ 0.— „ 0.—
Конюшина черв.	45.— „ 50.—	„ 40.— „ 43.—
Конюшина біла .	40.— „ 55.—	„ 0.— „ 0.—
Конюш. шведск.	30.— „ 50.—	„ 0.— „ 0.—
Кукуруза нова .	5.30 „ 5.75	„ 5.10 „ 5.25
Хміль 35.— 45.—	зр. за кильо у	Львові око-
вита за 10.000 літрів	12.75—13.25	

Подвійна кримська муштарда!

Очерную свою знамениту, загально знаму, сльбку подвійну муштарду; розскаю і на пробу поштою в бочках по 5 кильо за 2 зр. 40 кр., 2 1/2 кильо за 1 зр. 60 кр., 12 кильо за 5 зр.; 12 кильо за 9 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

K r e m s, N.-Oesterreich. Schmelzgasse Nr. 215.

За якість гарантую; коли не до впадоби, приймаю назад. (2—2)

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейського годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	носіпні	особові	мішані		носіпні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11 ²⁸	657	10 ²⁸ 550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941	10 ²⁹ 538
З Букарешту, Яс, Сучави, Гайбоки	3 ²⁰	912	10 ⁰⁰ 523	До Гайбоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717	10 ⁴⁸ 616
З Новоселиці, Садагури			11 ¹³ 950	До Садагури, Новоселиці			4 ⁴⁰ 631

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час ріжнись ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівським годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецьким 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх Н. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на красній виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, писм і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій злочаль перенесло на вулицю *рагулицу ч. 12*, другий вхід також від вулиці *залізної ч. 11*.

Заразом приступив допозитний фаховець, пан Еміль Канюк яко співзник сего переплєтничого заведеня і тепер оно зможе під новою «фірмою»

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о—

з виразленим персоналом всі фахові роботи, як: опрацюванє книжок, роботи гальвантерійні, друк на етикетках до вишів, окрасу до гаетовань, ручних робіт і т. д. для Н. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

8—10

Кобжинський і Канюк.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене. Всєм Духовенству і всім вірним через Вирєсєвъ. Митр. і Преосєвъ. Еп. Ординариати всіх трєх галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарскі знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливіо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виначую ся сєбєм по пожарі, а договори закљичені з першими Товариствами контрааскураційними подють „Дністером“ можливіо обезпечувати і виначувати і найкєшєї суми.

Полєси „Дністра“ приймає банк красний у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ писки всіх можливих комбїнацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкєрїстїйшїї уєдїли і кєдє полєси і кєдє в руських землї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створєнє зарєєстрованє з обмежєнєм порушєм, приймає від своїх члєнєв і третїх лиць вкљадки до опрєєнтованя по 5 процент. Гаранцїя цілєвєнє. Удїли по 50 карєв. Позички удїляють ся тільки кєдєстєлами реєдїєрєвєтєв, вкљадки від тєгарєв, за поруком двєх члєнєв. З позичок вкљичєтє ся дєсятє частє на удїл.

Зголошєнє о удїлєнє агєнцїї в мїєстєвєстєх, де „Дністер“ не є заступлєний, приймають ся.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ вносьть
на цілий рік 10-кр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находять ся в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїсанім“ по 10 кр.
від стрічки.

Любителям письменства на розвагу.

Всі ті Русини, котрих незавидна доля заставила бути письменниками і людьми науки на нашій Русі, всі робітники працюючи пером для скріплення культурного розвою і слави руського народу, з довголітнього власного досвіду знають, що за свою роботу не находять навіть моральної нагороди, а не то матеріальної. Колиж на перекір словам Шевченка, котрому здавало ся, що можна писати „не для і не для слави“, фактом єсть, що пише ся і працює ся лише для людей і для слави (нехай ніхто з нас, що за свою письменницьку роботу не збирає капіталів, не удає скромного і не каже, що так не єсть), — то всі наші письменники, люди науки і аденти до тих занять — мусять глибоко застановити ся над теперішніми відносинами, серед котрих їх робота маловажить ся, а загальом інтелігенції і зовсім ігнорує ся, як щось зайве, як не потрібна розривка. Треба доконче застановити ся над тим, бо в чім же мають наші письменники находити вдоволенє і одушевленє до дальшої роботи, коли всі обставини складають ся так, що їх роботою загальом не интересує ся і не подає надії, що колись буде інакше думати.

Розваживши наші обставини, ми бачимо, що весь інтерес публіки і всі енергії її звертає ся з елементарною силою

лише в бік політики, що публічне життя крутиться ся лише около кількох послів, що світогляд публіки незвичайно вузький, що в її публічному вихованю нема рівного інтересу і до інших проявів культурного життя. Остатні події на зборах товариства ім. Шевченка подали нам новий і дуже значний доказ на се, так що пора нам прозріти. Для партійних потреб політичних жертвує ся доля інституції наукової, не подаючи їй натомість ніякого забезпечення на будуче. Видавництва наукові уважає ся чимсь зовсім маловажним в порівнянню з хвилими потребами одної партії, а властиво кліки політиканів.

Відколи в австрійських Русинів почало ся сяк-так свідоме життя, від тогди ніколи не було в нас рівноваги у вихованю публічним; всі громадянські діячі звертали свою увагу передовсім на політику. Певна річ, політика має на цілі витворенє користних обставин, серед яких міг би наріз розвивати ся, але і се певна річ, що поданє суспільности самих користних обставин не рішає ще справи розвою народу, котрий сам мусить працювати. Поляки під Росією живуть уже від сотні літ в некористних обставинах, та проте духове життя в народі польським они ведуть, а не австрійські Поляки.

Числячи наше свідоме життя від появи „Русалки дієстрової“ ми, Русини в

Австрії, за цілих шістьдесять літ яких видали письменників і учених? Кілько з них жие досі в пам'яті загалу? Котрі праці пережили їх? Почислім самі голосніші імена:

Маркіян Шашкевич, Яків Головацький, Іван Вагилевич, Іван Гушалевиц, Іван Наумович, Федір Заревич, Сидір Воробкевич, Никола і Корнело Устияновичі, Ксенофонт Климкович, Осип Федькович, Володимир Барвінський, Омелян Огоновський, Іван Франко, Наталя Кобринська, Іван Верхратський, Григ. Цеглиньський, Ом. Партицький, Юлія Шнайдер, Вол. Масляк, Стефан Ковалів... От мабуть і всі!

Не дурім ся: чи багато з тих імен перейде до будучих поколінь? Чи багато з них заслужило собі на то? Крім кількох всіх інших вже й тепер забути, загальом зовсім незнані! Працювали в обставинах таких, що не могли сотворити нічого великого, хоч багато з них було безперечно талановитих і охочих до праці.

В остатних часах стрічаємо по часописах і книжках кільканадцять нових імен письменників і учених зпоміж молодших австрійських Русинів. Се в більшій часті люди ідеї і праці, з намірами як найліпшими. Як приймає загаль, а хоч би сама наша інтелігенція, їх старання і їх праця? З яким інтересом відноситься ся она до них? Чи з таким, щоб они в тім находили охоту

МАРТА.

Оповіданє

Володимира Лавровського.

(Далше).

Отсе перше вражінє так, як оно остало ся в мене після першого виступу Марти, лишивши дивну суміш туги і глухого невдоволеня раз на все по собі. Товариш заявив охоту слідуєчого дня познакомити мене з Мартою. Я пристав і ми пішли.

Она жила з матір'ю. Займали кімнатку, котрої вікна виходили на північно-західну залізницю, де виділи ся довгі, а вузькі домки магазинів. Ми ввійшли і нас стрінули облаки диму сигарет, серед котрих сиділа її мати.

Була се жінчина струнка і худенька, літ сорок і кілька, з хорошим лицем, на котрім во круг виразистих, та повних, майже мужеских губ застиг був раз на все дивний усміх з відтінком туги і тайного бажаня, що найбільш виявляло ся в глибоко осаджених, чорних, вогких і утомлених очах. Она підняла ся вслід за нашою появою і стояла, безсильно опутивши руки. Очі її стала підходити і подавала нам свою зимну долоню. Сі хода в купі з немично опущеними руками, живенько нагадували дочку.

В вікні безчинно сиділа Марта. Вона вдівалась в рух і вслухувалась в гамір, що тік і роїв ся на широкій площині, густо засіяній магазинами.

Опісля дізнавсь я, що їх так звичайно заставляло ся. Ми розішли ся і почала ся бесіда. Нам стала мати розказувати про свій сьогоднішній сон.

— Мені він з голови не сходить, — казала, звертаючи на нас великі, питаючі очі. — А я вірю в сні.

Сон сам собою не був нічим цікавий — годі й було згадати його собі — однак він мав значити якесь лихо, що доконче мало занепокоїти ся, чи не тієї Марти, що жила в однім з городів херсонської губернії.

— Домів вчора добре зайшли? — питав між тим мій товариш (під ніч пустив ся був теплий, весняний дощ). Мати стала розказувати і мимоволі пішла бесіда за вчорашній концерт.

— От і спаси-бі, що прийшли! — казала Марта. — А то так глухо співала ся перед чужою публікою! Мене ярке світло разило; сумерком в своїй загороді вільніше добуває ся голос...

Я попросив о сю думку — що так вбила ся була мені в пам'ять. Марта витягнула листок, усеїла біля мене і нівголосом стала пересипувати пісню, вказуючи поодинокі ноти. Я заважав тоді яснї і незвичайно чуткі радужки її очей; синї пята, котрими начертані були сі радужки, подобали синім хмарам, що неспокійно тягнулись небосклоном. На білдо-синявих губах оставав ся слід безнастанної горячки. Хороший був у неї ніс, о тоненьких і ніжних чертах, і чоло, високе та досить хорошо скленене, як в рамі об-

няте двома пасмами темного, гладко причesanого волося.

— Крім вас було ще кількох моїх знайомих на концерті, — розказувала Марта. Не випало, як слід... От і пуста річ, коли чоловікові забачне ся такими великими мріями займати ся. А я так би деколи рада душу виляти сини то-нами!

Чоло Марти сияло. Ми мовчки слухали теплих її слів.

— Орловського ви не бачили? — вкинула вона нагло, піднявши голову.

Орловського ніхто з нас на концерті не бачив. Я його й не знав.

— Орловського ви не знаєте? А Зої Райскої? І її ні?

Ні. Я й до сего мусів признати ся.

— Она-ж вчора третя з ряду співала — друга передо мною. Нагадуєте собі сю принадлежну, як чар повного літнього місяця гавотту з „Маян“.

Спішіть на кликом тим, що вас звиває

І вабить вас до розкоші, любови,

Ще доки чар життя й краса триває

І груди горять в могутньому огні.

Бо раз вони — хороші дії — до гробу,

В котрих любов вас радує й весна,

Най спів і сміх прогонять всю жалобу, —

Витай нам молодости чарівна!...

Марта співала знов нівголосом; широко і звучно зливали ся поодинокі тони. Видно, бажало ся їй так солодко і безжурно відсипувати ту

до дальшої праці?... Приймає їх працю байдужністю або маловажаєм.

Так на полі письменства і науки ми, австрійські Русини, за шістьдесят літ свідомого життя того доробилися, що ціла нива культурного життя лежить обломом, що багато талановитих сил марнуєся, нидіє серед апатії інтелігенції!

Щож се за знак? Невже годить ся всім тим, що хотіли би жити для письменства і науки, дивити ся спокійно, як публіка ігнорує їх а запрятує всі свої думки вчинками кількох політиків? Невже можна їм працювати без надії на який небудь успіх? Для кого працюють і по що?!

Не іде о то, щоби маловажати задачі політики, іде о таке виховане загалу, щоб він чув інтерес і до всяких інших об'явів культурного життя, а не лиш до самої політики. Тимчасом на таке тепер не заносить ся. Складете ви одно незначне агітаційне віче, зуслужите собі зараз на увагу часописів і публіки; напишете ви повість або научну розправу, загал прийме вашу роботу мовчанем, хоч би ви на неї посвятили цілі літа праці. А часописи, рахуючи на уподобане публіки, або згадають кілька словами, як зве ся ваша праця, або промовчать.

Чи ж нема на се ради? Чи взагалі не треба шукати на се ради, а полишити публіку на волю судби та на виховане політичним агітаторам, що для культу кількох політиків з сеї чи тої партії жертвують найсвятішні інтереси народу? Чи ті, що працюють для науки і літератури, мають вічко як непотрібні уступати на десятій план перед політичними горлачами, що в життю ніякої розумної статі не написали, а не то більшої праці? Чи в нас і на будуче ефемеричні успіхи політичної агітації має ставити ся нинішнє понад праці, що становлять гордість і славу народу, що живуть довгі а довгі літа?

Звістка річ, треба на таке лихо шукати ради. Якої?

Як політики опанували нані періодичні і щоденні видавництва і старають ся о

ее, щоби в них вічно говорило ся о їх поступках, так всі ті, що працюють на полі письменства і науки і пишуть не для власної забави і не на вітер, лише уважають свою працю культурною і доконче потрібною, мусять опанувати передовсім нані щоденні видавництва, щоби в них ширити виховане таке, яке потрібне для розуміння і належного оціненя їх праці. Інакше шкода буде їх труду і заходу, коли хеда агітатор стане народним героєм, а они будуть жити разом зі своїми працями в забутю, в переконаню (котре скорше чи пізайше набудуть), що змарнували свій вік на даремну працю.

Для оборони такої праці, о якій говоримо, ми в *Вуковині* як доси не жалували місця, так на будуче радо відступимо хоч би й цілу газету, без жалю, що поминемо мовчки „високо-політичні“ мудроні і вчинки сего чи того пана з забитого кута або і із столиці. Не маємо претенсії брати таку працю в монополі, але маємо бажане, щоб нані „люди пера“ зрозуміли раз своє положення і де лиш можуть, боронили своїх інтересів і дійсного добра інтелігенції і загалу. Єсть широчезне, а необроблене поле для праці і пису!

Рай для бідного чоловіка.

(Статя надіслана).

(Кінець).

А вже найцікавіше, що пише Міслер про клімат і про „санітарні відносини“ в Георгії. Здає ся, що найбільше ходило ему о успокоєне людий в тім взгладі, бо в кількох місцях завертає до тої точки. Вже самі фотографії знімали нарочно в пізній осени, або ранню весну, там що особи на них виглядають от, як би нані пань на весну, або в осени, новібрані в довгих плащах, фільдових капелюхах, та взагалі в темній одежі. І до того ще позначене, „що клімат прекрасний, літом не за гарячий, зимою не надто острій, ночи холодні цілий рік“ а в другім місци: „клімат Георгії, як взагалі всіх країв в гористих окресностях, є острійший і студентійший, а в долинах і рівнинах пріємнійший і милійший. Єсть однако студентійші і гарячіші дні;

то вже прикмета американських країв, що на пр. Новий Йорк, лежачий під тим самим географічним степенем, що Неаноль, новиниєн мати такий же лагідний італійський клімат, має в зимі таке сильні морози, а вліті невиносиму спеку.“ Коли в Новім Йорку така невиносима спека, що пр. сего року померло більше як 80 осіб від поражєня сонця, то яким ділом може бути в Міслер „подібний“ клімат до клімату руских міст, як Львів, Перемишль, коли осада Міслер лежить рівно під 30° геогр. ширини, отже так далеко на півдні як в Аерійї Каїро? Протилежний клімат там уже майже підрівниковий і для наших людий прямо убійчий. Отже хотий п. Міслер запевняє, що „осада Міслер і окресність належать до найкористийших під взгладом санітарности (здоровля), понеже окресність заросла сосновими лісами, о скільки они не вкорчувани“, то такої не можна ему ніяк дати віри, що „маларія, пропасниця, гостець не шпуге в Георгії, як і в інших краях, если кто не перебуває ісключно в багистих і вогнаних окресностях.“

Такий отже має бути той „рай для бідного чоловіка“, такий той спаситель, що хоче наших людий повести до него. Сам тигне зиски з остатних лент бідного, отуманеного людий самих кидає на пусті соснові зрубів, скалисті пустарі або багисті мочари, щоби своєю кровавою працею адобували зиски — для кого? — таки для него самого, або і своїми трунами гнали ему ферму на будуче.

Дятого нехай не дають ся втигати в ті сіти ті, що стоять в перенесії з бресканим агентом, нехай не дають завдатків на свою власну загибель. А ще більше нехай всякий стереже ся робити п. Міслеру „принятельські услуги“ т. є. ширити его книжечки та планкати по читальнях і крамницях, та намажати знаменні до вишдровани з краєм в надії на обіцявані „хороші подарунки.“ Ті „хороші подарунки“, що агенти дають згінникам людського товару се Юдиї грін, се заплата за людські сльози, і людську кров. Такого подарунку не повинен жадати чоловік собі бажати, коли не бажане собі тих тяжких проклятих і жарікань і стону. розпук, що снази би на его голову від нещасливих, обдурених переселенців.

Не одно вже писали газети про Америку, не один раз уже перестерігали наших людий перед легковірною еміграційною пошестю, оповідали листи з різних сторін Америки з описами страшною долі наших переселенців, оголошували урядові заяви про крайню нужду вишдрованих, про напукчі межі ними зарази, тиф, себру, про способи, якими використовують аген-

аптеозу молодого шалу і передовсім себе, шапалюючи, переконати; свої власні гадки так певно сею стороною пірвати, як се вчинила вчора отся, котрій прийшло ся снівати на вчорашнім концерті сі тови.

Я сейчас нагадав отсей нумер. Був се один з найкрасших і найбільше удачних. Дебютантій приназ був, чи не перший вінець в нагороду і вона головню викликала була в мені сей контраст супротив Марти.

— Ви би влюбили ся в Зоню, в мою товаришку і приятельку. — Понизила голос і відчинила широко повіки.

— Вона, як сей чарівний вечір що йно по заході сонця, після трівкової спеки: ласкає ніжним подувом вечірнього леготу, чарує сияючи в золоті, в котрім кунає ся захід і — манить... У неї таке хороше, ніжне тіло...

Я завважав, що у мого товариша дрогнула долінна губа і в слід за тим заграла кутини (що робив все в часі внутрішнього неспокою). Марта вибухнула довгим, нестихаючим сміхом. Заходячи ся від сміху, кликала крізь сльози:

— Він влюблений! влюблений! скажу єй! скажу! —

Сумерком сиділи ми біля вікна, котрим гляділо ся в безкраю площину желізниць. Ми присунули стіл до вікна, обігли його довкола і пили чай, дивили ся, як погасав день. Месажний самовар стояв недалеко від нас і тягнув тепло-

том свою довгу, однотонну і спокійну пісню. Ми мало говорили; з внутрішньою тишиною, що нас огорнула, було кождому добре думати осібно. Від часу до часу падало коротке сльозе і всякий раз зазначувала ся в ній потайна туга... Чи темніючі контури широкго простору з його вузькими, довгими і низькими маґазинами, з безконечним множеством іши і кунячих зворотниць, що все збирав вечір в одноцїлу, сумрачну картину; чи товариство, що чужим себе чуло посеред долгачючого гамору столиці, — родило в кождому у нас тугу... однак найбільш склонювали голови обі жінчини, мати і донька — і їх погляди раз-враз губили ся в зашенирюючий площині, неначе шукали там відгадки чогось, що їм на серцю лежало... Темніючий простір мовчав їм назустріч, німий і строгий.

Задумав перерозалний світ желізноі машини, довгий і як ніж острій, а виводячі описи покотили ся поїзд по шинах і оняв дим на темній картині.

— Як би я радо вам поїхала, — шепнула Марта, — в далесний світ, в широкий край...

Чейже є в ньому куточок забути і дробина красшого життя — досі... там...

Она встала. Ми прийшли до себе.

Незадовго описла блиско мрачне світло невеликої комнатної лампи.

Того самого вечера стрічали ми тут Зоню Райську і Орловського. Саме града Марта на па-

нів і ми слухали, як відчинили ся двері і в кімнату ввійшла — справді мов чарівний вечір — жінчина молода і розкішна, одіта в пуклу, яскраву сукню, застало киваючи невеличкою головою, на котрій хитали ся свобідно веселі цвітні капелюхи, кукіль та незабудки. Губи є невинучо сьміяли ся; ніжненько похиливала голу шийку, витавчи ся; з чола і ді шог не сходило питно смачної солодощі. Стискала нам руки і висказувала радість, що отсе може забавити ся серед такого живого товариства.

Моя образ невинчальної краси, стояв за нею сі товариш; стоячи, велів себе подивити, себе цілого від величавої поваги, стрункої і буйної, до найменшої подробиці хорошого, викінченого лица: правильного чола, темних очей, гордого носа... цілий, як витесаний з каменя рукою найвправнійшого різьбара. — Лише в його руках промчалася ся своя отакмість; неживо і немічно закривали ся губи, не то підсміхнені, не то класні; з чола його не сходило питно чогось тісного, придавленого, а очі бігали нитавчо і все теравчиєсь. Держав він в руках чотиригранний намет, складно в напір обв'язаний, та обтілений шмурлом; витавчи ся, прощав мені крізь губи неспрозуміло своє ім'я і сія мов утомлений довгою дорогою, зложив на колінах руки і панетик і — мовчав.

Стілько й було його чути. На него говорива вояз і усміхала ся і принажувала, жила і сьміла, мов весняний подув; говорила остаточно за нє всіх.

ти наш люд і т. д. — а все те не помагає ніщо. Леда свисток наперу літографований, або й писаний, леда який образок американського домку, леда плякат, книжечка, або осторожний нятяк агентського згінника — і вже вибирає ся пів села до Америки. Як то пояснити? Признаємо, що до того починають ся в найбільшій мірі наші невідраді економічні і політичні відносини, але не завжди і не всюди. Горючка еміграційна захоплює і таких господарів, що мають на чім жити, а як би завдали собі хоть половину тільки праці і промисловості, на яку мусіли би здобути ся в Америці, щоби не загинути, то і на своїй батьківщині могли би розжити ся. Що-ж їх манить у далекі, незнані світи, що спонукує ставити свою долю і своєї родини на непевну карту заморського щастя? Дуже часто буває так, що коли під зиму стане вечір довгий, а роботи менше, в селі западає тишина і одностайність, то люди не мають о чім балакати, та щоби не повтаряти прадідівських казок та приповідок компонує собі нові казки про заморський край, про багатства, про нашого цесаря, про Стефанію, про помершого принца Рудольфа та такі інші вигадки. Таких оповідань кружить геть багато між нашим сільським людом і хоть розважнійші слухають їх як байок, то все таки багато легковірних стає через них приступними жертвами спекуляцій агентів.

Тут насуває ся велике завдання для нашої інтелігенції по селах, щоби стерти раз голову тій еміграційній гидрі, що мов та семиголова змія відростає все наново. Кілько би то могли наші люди навчити ся як тут жити, як тут добивати ся свого, як тут, на батьківщині, поліпшити свою долю, роздобути способи заробку, коли би час з'ужитий на пусті балакани про Америку, ужили на розмови про Буковину, про наші поради, про наші средства і наші цілі.

Треба тільки піддати відповідну поживу тому невиспученому народному духови, що у давнину творив наші гарні історичні думи, опісля жив оповіданнями про гайдамаків та Довбушуків, а в нинішні часи набирає більше спекулятивного напрямку; треба звернути его на хосенну стежку культури, заняти его громадськими справами, зацікавити з світовими порядками, достарчити часописів, закладати читальні — взагалі зацікавити життєвими справами нашого розвою народного.

Тоді і не стане місця для тої зимової екуки на селі, глухого отупіння у сільській тишині, та безвиглядної зневіри у свої сили, а уми наших селян звернуть ся до негучих справ життя. Та пізнавши їх переконують ся, що є способи здобути собі долю тут на прадіній землі і

коби тільки щира воля і желізна витривалість, а спільними силами зложим собі на ній красивий рай, як той американський!...

НОВИНИ.

Чернівці, дня 12-го грудня 1896.

У впр. митрополита Чуперковича явила ся в середу в полудне денутация Народного Дому під проводом голови товариства презеса І. Виницького, щоби подякувати впр. митрополиті за его щедрий дар на руску буреу.

Посол Стефанович мав онюди промову в раді державній. Вказав на се, що відносини в західній Галичині поліпшили ся значно в останніх двох десятиліттях. Се безперечно є заслугою консервативної партії, так званої станчиківської. На жаль против сеї партії повстає тепер надто радикальна опозиція, що не один успіх станчиківської партії погреблає. Але у східній Галичині і в Буковині не змінило ся від десятків літ нічого гіршого на ліпше. Бесідник представляє тутешні відносини, що край підупав культурно, а матеріяльне положення народа стало просто безвихідне. Робить порівняння межі Босною і Герцоговиною з одної сторони, а східною Галичиною і Буковиною з другої. Дальше називає бесідник поміщення деяких старостів, як в Радивцях, Сучаві і Дрогобичі просто не відповідаючими людській гідності; підносить упадок годівлі волів на Буковині, заникання хову безрого. Про гірництво в Буковині виражає ся, що оно цілком занедало. Настанний промисел у східній Галичині боре ся з великими труднощами, відносини при добуванню земного воску в Бориславі не дають ся навіть описати — домовий промисел вимер. Бесідник звертає ся до міністра, щоби звернув свою увагу на економічні відносини Буковини і заняв ся ними. Відтак обговорює заряд гр. ор. релігійного фонду. 29% цілого обшару земного Буковини єсть в посіданню релігійного фонду. Не поодинокі урядники єсть виною в який спосіб їде завідуване релігійним фондом, але зло лежить в цілій системі. Бесідник застанає ся над поїздом міністра різниці і каже, що план тої подорожі не був відповідний, щоби показати міністрови те, що він сам певно бажав був видіти і на що він подивити ся був з'обов'язаний. Бесідник сходить на подорожжя тої подорожі і кивить просьбою до міністра різниці, щоби заняв ся реформою заряду гр. ор. релігійного фонду та узглядняв інтереси краю. Ми Австрійці хочемо, щоби вже раз з нами

обходили ся так як з дітьми нашої спільної матери Австрії. Бесідник звертає ся до міністрів до котрих має довіру в житю політичній, щоби звертали більше уваги і прихильності для економічного життя его краю. За сєю двогодинну промову, котра зробила в палаті велике вражіння, дякували-буковинські і галицькі рускі-посли др. Стефановичови, надіючись, що тепер настане прецінь якась зміна в адміністрації буковинського православного релігійного фонду.

Впр. митрополит Аркадій Чуперкович удасть ся в наслідок запрошення від президента міністрів на весні до Відня на засідання палати панів.

Передвиборчі збори черновецьких урядників з нагоди виборів до ради громадської згромадили в сей четвер окол 300 осіб в салі муз. товариства. В імені комітету здав справу радник правит. І. Штронер, предкладаючи лісту 24 кандидатів з 1-го і 2-го кола, між котрими є 3 Русини: радник Вол. Ясеницький, др. Вол. Филипович і др. Вол. Залозецкий. Мало обійтись майже без дебати, наколиб не найшов ся, як усеюди, румунізатор, звістний посол др. Волчинський, котрий наперед хотів, аби не ставляти всяких інших комітетів, розумів ся головню его „Concordia“. Та проф. др. Рошман і радник др. Швінд інсп. др. Тумлірж і л. Шілер доказали, що такий хід справи не доведе до добра; бо ходить о кандидатів урядничих, а не поодиноких фракцій. На то заявив л. Волчинський, що не приймає кандидатури і в імені Волхів, що не приступають до спільної акції з урядниками; бо Волохам належить ся більше місць в раді міській, і виїшов із салі. На запитане проф. дра Гілера, чи є в салі ще які Волохи і чи годять ся з др. Волчинським відозвувалися голоси, що є і що не годять ся з ним; се і виразив проф. Бумбає яснійше, що навіть „Concordia“ пристала до акції урядників, тому не знає, хто уповажив др. Волчинського до такої заяви. По сім приступасно до голосованя й прийнято лісту кандидатів одностайно. Голова зборів завізав до єдності, на чім скінчили ся збори.

Громадські вибори. Вчора був гарячий день, але не для нас, а для лібералів. Трете коло середміста вибирало чотирох радних. Спочатку були лише дві лісти: сполучених лібералів, Русинів і Поляків, та бар. Мустацци з кількома жидами. День перед виборами появили ся ще інші лісти, на котрих були два кандидати лібералів, а два Мустацівські і інші ще комбінації. Противники лібералів агітували незвичайно сильно, а по стороні лібералів була якась апатія. Русини не мали надто великого інтересу, розпинути ся за лібералами, з котрих господарки не виходить для них великий хосен, а самі жиди були роздвоєні. Але-ж Поляки мали в третім колі свого кандидата Тицького і по мимо того в них не було єдності. Ціла біда була в тім, що у Поляків ще був контрарандидат против компромісового Тицького, іменню купець Кароль Бориславський. Тож вишло так, що Поляки не голосували єдинорідно, і они розбили ся на два табори. Вже з самого рана мала найбільше виглядів ліста, на котрій стояли ліберали Тіттингер і Балтінестер, а з противників бар. Мустацци і Кароль Бориславський. В наслідок розстрілення голосів вибрано вчора лише бар. Мустаццу 646 голосами, а Кароль Бориславського 584 голосами. Сегодня відбувають ся тіснійші вибори, котрих результат для лібералів також сумнівний. Сегоднішній Вук. Nachrichten докоряють уже Полякам за неєдність, забуваючи на се, що коли не виїшли всі кандидати лібералів, то винні тому найбільше таки самі жиди, котрі замість іти за лібералами, голосували на Мустаццу. Що до самої виборчої акції, то всі признають, що такої гарячої борби при громадських виборах ще ніколи не було, та й агітаційні средства були ріжнородні: не бракувало ковбас одного кандидата-різника, пива, ну і трохи грошенят... Так дє ся в місті, а що-ж казати, коли таке дє ся по селах?...

III. руска читанка для 5-го і 6-го року пікл народних, уложена Ом. Поповичем, виїшла вже з друку й можна єї купити у всіх книгарнях по ціні 85 кр.

Польське свято. Товариство польських адеміків Ognisko обходило память найбільшого

Радувала ся Зоня, що киде Відень — дорога єї, казала, тепер в Італію. Нагадала погідне небо, невечеряне жерело любови.

— Ах, життя бажаєть ся иньшого, нового!... Досить вже штучних трілерів і горляної гімнастики! Мені здаєть ся, — кінчила, — що в нашім світі все не та сила тенла і любови, як би треба... як там, відки сей жир розходить ся на цілий світ. А ти, Марто?

Звернула ся нараз до Марти, що, випрямившись і з горючими очима, сиділа біля матери.

— Ти все невгнута! ти все бажалаб' немичними тонами збурити світ, коли вони лише любов, одну тиху та немичну любов, висказати в силі.

Тихі слова Зоні про солодку любов кололи чогось єї дитливо. На свийочих устах Марти мазювала ся ще неспокойніша горючка, чим звичайно. Вона сиділа та сама, що тоді, коли виїшла була співати... Як крізь біль усміхнулася єї, понизивши голос, питала:

— Коли їдеш?

— Позавтра.

— А ви, пане Орловський? — відізав ся вагло мій товариш своїм лінивим басом, рухнувши опать губами. Я завважав, що мому товаришкови захотіло ся нараз кенувати... Зоня встала і, відаривши мого товариша рукавичкою по руй, сказала, все солодко сьміючись:

— П. Орловський мій вірний товариш.

— Ах, імпресаріо! — — —

Дав ся чути дивний голос Марти. Я бояв ся, що вслід за тим потече сєй сьміх, котрим недавно сегодня сьміяла ся була Марта. Однак снінула єї Зоня: випрямила головку і, почавши зараз змирати ся до відходу, а натиском казала:

— Не імпресаріо, прошу, а мій друг. Не правда п. Орловський? Ми прийшли розирощати ся з вами перед від'їздом.

От і розирощали ся. Я тамив сєю хвилю довго: непевність заволоділа кожним рухом Марти. Встаючи, подаючи їм і нам руку, вона чогось-то не рїшала єя... Єї рука дріжала... Ступаючи, дотикала ся берега крієла, мов намороку боялась. Остаточню пішла вигланути вікном.

Орловський, що вже раз був розирощав ся, несміло посунув ся за нею: він став розкланювати ся чудненько єї до плечий. Марта обернула ся і їх погляди стрінули єя... Знов сєй жалений усміх мазював єї лице. Подала Орловському руку, скоренько назад єї стягнувши і мов рїшила ся, приступила до Зоні, тай стала єї обнимати. Они цюєш шентали собі на ухо. Марта цілувала товаришку і в єї очах стояли сльози... Сльози стояли і в очах єї матери...

Ми розійшли ся.

(Даліше буде).

польського поета Міцкевича декламаторсько-музикальним вечором. Вечер випав взагалі гарно, а на особливу похвалу заслужили пані Маєр і панове Рапацький, Галь і Колаковський. В сали музичній ми бачили велике число польських родин, котрі на народне свято поспішили навіть з провінції.

3 неосторожності дістався слуга Стефан Балан в Бояні під колесо в горальни і потерпів такі рани на голові, що скоро опісля помер. — В ріці Молдавій найшли Івана Михайла з Канукодрулуї умерлого. Михайло очевидно впав пийний в ріку і втопився.

Закон о своїй одержав уже, як доносить *Fremdenblatt*, цесарську санкцію. Новий закон буде обов'язувати з днем оголошення.

Славний комін при двірській театрі Александер Тітарді занедужав. Він уживав протів болю голови кокаїни в такій кількості, що став неврастеником. Сими днями він забрав з собою деякі дрібниці, один револьвер і ще з свого помешкання. Его віднайшли у приятелів. Сі намавали его, аби пішов лічити ся до дому божовільних, але він на жаден спосіб не хоче до того допустити. Тепер лічать его приватні лікарі.

Родинна драма. В справі Петака, про котру ми перед двома днями писали, можемо тепер довести, що життя раненої жінки Петака не грозить небезпечністю, а також рани підпоручника Корба суть легкі, як спочатку думали.

Цікавий процес розпочався в четвер перед львівським судом присяжних протів редактора *Monitor-a*, Ернеста Брайтера о клевету. Его обжаловують: гр. Скарбек, куратор скарбівської фундації, гр. Гомпеш, маршалок повітовий з Ниська, о. Йосиф Терлецкий, шкільний окружний інспектор в Яворові, чин оо. Єзуїтів і староста в Турці п. Франц Біліньский. Роззирава потребає з п'ять днів.

Польська анархічна часопись. Давид Мавриний Егер, що втік був зі Львова перед карою 9-місячної в'язниці за зневажане релігії, почав тепер видавати в Лондоні часопись п. з. *„Świt, organ polskich anarchistów.“* Перше число тої часописи вже вийшло.

Самоубійство з патріотизму. В альзатських часописах появилася коротка, але великим трагізмом пронизана замітка: В лісі під Менценом знайдено людського трупа, котрого вдало ся пізнати завдяки знайденій при ній картці. На картці виписані такі слова: „Я родив ся в Мец 1838 р. Вважаючи себе надто дряхлим, щоб я міг сподівати ся побачити поворот своєї родини до Франції, я відказую ся від борби життя і передаю себе смерті. Август Мадон.“ З оружем в руках — пише париска газета *„Libre Parole“* — він довго боров ся протів гнобителів своєї вітчизни. Вкінці чуючи, що сили опускають его, він зломаний мрачною розпущею, добровільно переніс ся в красний світ, знайшов лучний спосіб визволу знів ярма Німців — при допомозі кулі.

Упадок звіринного царства. Менажерія стрийського парку у Львові, що мала бути за-

в'язком будучого зоологічного огорожу, розділяла ся по світлі. Медвідь перейшов на власність Еміненції кардинала Сембратовича і буде вже бурмотіти в парку палати св. Юра; вовки мають забрати на Високий замок, де він обійме посаду сторожа при домі тамошнього огорожника. Пугач серед тої анархії спас ся перед полоном утечею; з лиса в неволі тільки тинь ще осталась, а серпу неї загли.

Нещасливий припадок лувив ся в нощі на четвер в Чернівцях. При ул. Франца мешкав епенсіонований директор помічних урядів Альоїс Скліва. Вечером постелила ему стара слуга ліжко і він ляг спокійно спати. Около 4-ої год. зрана прибудила ся слуга, бо почувла якесь тріскане і великий чад. Она вибігла з хати і закликала огневу сторожу. Сторожа виломил двері, але не найшла нічого до гашення. В ліжку лежав цілком на вуголь спалений Скліва, в роті мав ще спалену люльку, а в ліжку найдено цілком стоплену свічку. Очевидно тут не було що ратувати, отже перевезено Скліву до трупарні. Дехто догадує ся, що в сїм випадку має ся діло з злочинном, однак нема жадних познаний на се; мабуть Скліва так твердо заснув, що не чув, як догораюча свічка впала до ліжка і запалила его.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 28-го листопада 1896.

	Львів.	Чернівці.
Пшениця	від 7.35 до 7.60	від 7.60 до 7.70
Жито	„ 6. — „ 6.10	„ 5.65 „ 5.70
Ячмінь бров.	„ 6. — „ 6.75	„ 5.75 „ 6.25
Ячмінь простий	„ 5.25 „ 5.75	„ 5. — „ 5.25
Овес	„ 5.60 „ 5.75	„ 5.20 „ 5.30
Ріпак	10. — „ 11.50	9.50 „ 10.50
Горох	„ 5. — „ 9. —	„ 6. — „ 7. —
Вика	„ 0. — „ 0. —	„ 0. — „ 0. —
Льнянка	„ 0. — „ 0. —	„ 0. — „ 0. —
Біб	„ 0. — „ 0. —	„ 0. — „ 0. —
Бобик	„ 4.25 „ 4.75	„ 0. — „ 0. —
Гречка	„ 0. — „ 0. —	„ 0. — „ 0. —
Конюшина черв.	45. — „ 50. —	40. — „ 43. —
Конюшина біла	40. — „ 55. —	0. — „ 0. —
Конюш. шведск.	30. — „ 50. —	0. — „ 0. —
Кукуруза нова	5.30 „ 5.75	5.10 „ 5.25
Хміль 35. — 45. — адр. за кіло у Львові око-		
вита за 10.000 літрів	12.75—13.25	

Подвійна кримска муштарда!

Остерую свою знамениту, загально шану, свіжжу подвійну муштарду; розсилаю і на пробу поштою в бочках по 5 кіло за 2 зр. 40 кр., 2¹/₂ кіло за 1 зр. 60 кр., 12 кіло за 5 зр.; 12 кіло за 9 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

K e m s, N.-Oesterreich. Schmeltzgaase Nr. 215.

За якість гарантую; коли не до вподоби, приймаю назад. (2—2)

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей і повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на красній виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначен-

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писем і інших апаратів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці залізної ч. 11*.

Варавом приступив довголітний фаховик, як Еміль Канюк яко співзак сего переплетничого заведення і тепер оно знаєме під новою фірмою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о—

а вираження персоналом всіх фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи гальвантерійні, друку на етикетках до вінітів, окрасу до гаштовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найкраще доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення.

з поважанем

8—10

Кобжинський і Канюк.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впреосвя. Митр. і Преосвя. Еп. Ординарияті всіх трех галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і винащують ся сейчас по пожарах, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними надають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найкращі суми.

Поліс „Дністра“ приймає банк красний у Львові при позачках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре має як найкращі умови і найде поліс і квіт в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою поручкою, приймає від своїх членів і третих лиць вклада до опрощення по 5 процент. Гваранція і ліквідат. Уділь по 50 коп. Подача уділів ся тільки власникам реальностей, кімнат між тигарів, за поручкою двох членів. З позачок відтатан ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділах агенції в місцевостях, до „Дністра“ не є заступлений, приймають ся.

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и								Відходять	П о ї з д и													
	поспінні				особові					мішані				поспінні				особові				мішані	
до Чернівців										з Чернівців													
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	11 ²⁸	.	.	.	6 ⁵⁷	10 ²⁸	5 ⁵⁰	.	.	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	3 ⁴⁷	.	.	.	9 ⁴¹	10 ²⁹	5 ³⁸	.	.				
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	3 ²⁹	.	.	.	9 ¹²	10 ⁰⁰	5 ²³	.	.	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	12 ⁰³	.	.	.	7 ¹⁷	10 ⁴⁸	6 ¹⁶	.	.				
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	.	.	11 ¹³	9 ⁵⁰	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	.	.	4 ³⁰	6 ²¹				

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейський час рихнеть ся від львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізницях є 12 год., то на львівськ. годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецьк. 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

За „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюна в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находять ся в
Чернівцях (ул. Петрови-ча
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланій“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Надзвичайні загальні збори наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

III.

Пополудни приступили збори, коли комісія цюфнула проект нових статутів, до наради над відкликом 15 членів против вивіди друкованя „Дѣла“ й „Батьківщини“ в друкарні тов. Шевченка. Відклик домагався знесеня вивіди, заяви недовіря для виділу тов. і вибору нового виділу. Секретар тов. відчитує цілу генезу справи, ухвали виділу й переписку его із спілкою „Дѣла“, а голова тов. п. Громницький обясняє докладно цілу справу в такий спосіб. Безпосередній товчок до вивіди дав лист о. Стефановича, поміщений в „Буковині“, де сказано, що тов. ім. Шевченка повинно друкувати „независимі“, видавництва хоч би зі шкодою для тов. На підставі сего письма заявила власть виділу, що не зможе допомагати тов. на далі, наколи оно спомагати ме грішми, призначеними на наукові цілі, політичні часописи. Виділ не міг заперечити того, що „Дѣло“ справді дізнає на кошт тов. великих пілг, порадив проте спілці, щоби перенесла ся добровільно до иньшої друкарні, але спілка не згодила ся на те, в на-

слідок чого вивідижено друковане з 1. січнем 1897 р. „Дѣлу“, „Батьківщині“ так само, як і „Правді“. П. Гром. представляє далі цифрами, що довг „Дѣла“ в друкарні зріс був до 10.000 зр., з котрих сплачено ледво частину готовими грішми та веклями, частину-ж неспроданими й доси книжками „Бібліотеки найзнаменитших повѣстей“, а більшу часть попросту відписано. Помимо того не сплатило „Дѣло“ останньої суми й доси, дефіцит росте далі, проценти довгу пропадають, друк „Дѣла“ не оплачуєсь проте, а приносить тов. шкоду ще й через з'уживане машин і черенок, отже нарушує й маєток тов. Се й другі недобори запровадили були товариство в безвихідне положення, так що не ставало часто гроша навіть на тижневу сплату складачам, а за невикуплені в час векелі фантували навіть бесідника самого; тоді ніхто не хотів знати товариства. Із сего-жовату виійшло товариство тільки за допомогою запомог сойму, міністерства і через друк книжок шкільних, розвинуло гарну працю наукову, ба й придбало дещо про чорну годину. Сему відрядному становию грозить тепер небезпечність зі сторони спілки „Дѣла“, котра напоєла ся позбавити товариства всіх запомог та ще й придбаного майна. Тому вносить бесідник в інтереси рускої науки і самого тов. перейти над відкликом до дневного порядку.

Др. Кость Левіцький, яко заступник 15 „Дѣло-виків“ оповідає генезу вивіди і дивує ся, як „Буковина“ дістала ся до намістництва. Штудерний п. меценас не може поняти, чому виділ не сказав на запитане влади правду (sic!), що „Дѣло“ не нарушує субвенцій; бо довги залагоджено добровільною (!) угодою, (п. Л. забув тільки додати, на чий кошт, з яких доходів відписано „Дѣлови“ тисячі). Після его думки товариство заробило на „Дѣлѣ“, поміщувало в „Дѣлѣ“ безплатно свої анонси. (Дорогі анонси!) Ось тільки сказав заступник спілки до річи, за те розводив ся з емпазою над честію народною, котра не повинна допустити тих, що дають субвенцій, аби мішали ся в справи товариства, себ то в те, чи товариство вживає гроші відповідно цілям, на які они призначені. П. Л. каже далі, що „підпанок із-під кавок“ мішати ся ме і в такі справи товариства, котрі его не обходять; бо, каже, пустимо їх під стіл, а они вилізуть на стіл.

Председатель зборів ескартав не-парламентарні слова п. Левіцького.

П. Громницький каже в своїй репліці на виводи п. Лев., що намістництво побирає „Буковину“ правильно, що крім фактичних страт, наражає „Дѣло“ величезним кредитом товариство на небезпеченство; що нині перший раз чує про го-

3)

МАРТА.

Оповідане

Володимира Лавровського.

(Даліше).

На чорних, мов вічним сном придавлених стінах невеличкої комнатки і її двох голих вікнах, на тім в куті запханим пивієм і на обох жильцах лежало п'яно тяжкого смутку. Анна Олександрівна, мати Марти, споминала частенько, згадуючи за свою тиху річку сторону (они походили з Херсонської губернії, з поміщицької родини), про важну грозу, що нависла над їх цілою родиною. Не чинила тайни зі свого горя — ми шворенько познайомили ся і вона любила отворити своє серце. Було вона у неї не-абияке — Анна Олександрівна була жінчина добра, ніжна і сердешна. Однак всі її чувства і всякий почин сей жінчини вгинав ся під тяжким, внутрішнім страхом... Цято сего страху ніколи не сходило з великих нитаючих очей її — весь день і цілу ніч переживала жінчина в горячі: дном ходила як в тумані, безнастанно затроєна димом сигарет, ночею переслідували її сні...

Найсильніше однак вдарила її забобонна натура — забобон сей став ся був цілою її поезією... З тихого села винесла його: з тих загород, де зростала і де прийшлося їй терпіти. Чутний її ум приляг і поглибив ся в повірях і чувствах простоты. Нагадувала, що була колись думою сих кількох невеличких загород.

Плило там після її снів життя більш гірке, чим веселе — над берегом чистого ручаю і в тіні тихих зелених дерев, що вінцем вбравли її загороди. Се лишив ся по вік її світ і її мрія... Густо стрічають ся в нас такі жіночі типи.

Життя її було поправді цікаве зі взгляду на її злидні, що були в силі збити найсильнішого з ніг. Мати померла, власною смертюю жертвуючи їй, послідній дитині, жити. Сходила зі світа жінчина повних сил і охоти до життя. З того часу росли вони обі зі сестрою, як свободний птах і цвіли, як дикі цвітні на лузі.

Десять літ опісля вмер їм батько. Була се недуга тяжка: підрадала ся поволи, забираючи оден дар за другим — спершу пам'ять, розсудок, опісля мову і остаточно лишила вилучу з дня на день бездушну масу тіла... Старша сестра виійшла недовго опісля замуж в місто, молодша остала ся на батьківській землі.

Було їй всього піснйцять літ, коли явив ся був молодий Черкес, чорний як ніч, буйний як степовий вихор, з бурлацькою натурою. Він оженив ся з нею і любив її місяців — три... Як на Черкеса богато, споминала жінчина, бо-лісно усміхаючи ся... Три літа за те мучив жінку в найдивніший спосіб, заселяючи хату оригінальними своїми видумками і чужими жінчинами, поки не підняв власної хати і не пустив з димом всього майна. Зараз потім утік — за ним і слід погіб. Був се чоловік, в котрім росла неугамована ворожнеча до жінчини, помимо цілої його дикої пристрасти до неї-ж.

От і переселила ся Анна Олександрівна в місто, жили з двоїтньою донькою в сестри. І там начало ся з їх приходом горе: в кілька днів після пологів осайла була на все її сестра

Се був звичайний, щоденний її розказ. Жінчина нагадувала її події трохи не кожного дня і чудно було слухати, з яким спокоєм она розказувала — неначе терпіння стало вже у неї буденною проввою...

В місті розжили ся знов давним життям в невеличкій димку, що стояв собі згорблений осібняком, недалеко від сего передмістя, де киїло ночами бурлацьке, неспокійне життя, де жили дикі Чичори. Той дімок і те неспокійне передмістя Чичорів стояли незатерті в її уяві, она їх малювала, як найживіший образ з минулості. Образ був принадливий: там ночию плила частогусто людська кров і валили ся в гору тумани пожарного диму... Чичори, бідний нарід, були для неї лиш бідними, забавливими дітьми.

Перед роком приїхало їх троє, мати з донькою і Орловський, сюда: вчити ся співу. Крім кількох годин, в котрих Марта займала ся співом, сиділи вже цілий рік мати і донька з заложеними руками і на їх лицах малювала ся нічна нудьга: они безнастанно скучали. Кождий день, прожитий на чужині, тяжив їм каменем...

Бажаючи кинути сей кут, явилось ся спершу в Анни Олександрівної. Она нерозвинула його вночі — як мара переслідувала її са таке дном. Невесні вісти наснівали від річки...

товість спілки до плати; що книжки, які спілка дала товариству за довг, не покрили й відсотків від довгу; що виділ відповідав за товариство і перед будучими поколіннями, котрі не поведуватись муть симпатіями до „Дѣла“; що легко виговорювати, але тяжко ввєднати запомогі і друк шкільних книжок, котрих вийшло з друкарні товариства за 3 роки більше як один мільон; що зі сторони влади й не було мови о тенденції газет друкованих в товаристві; що, коли товариство було в труднім положенні, то „Просвіта“ з тяжкою бідою дала позичку, за котру загальні збори „Просвіти“ уділили виділові нагану, що визначив банкрутуючому товариству тільки гроший, нині-ж вимагають ті самі люди, аби товариство кредитувало без кінця і міри спілку „Дѣла.“ „Наша честь,“ закінчив п. Гром, серед гучних окликів, „то праця і труд, а не з емпазою голошені фрази, тож прошу щиро без емпازی, відкинути відклик, щоб не наражати товариства на страти, а допомогти ему усталити наукову працю.“

П. Копач зажадав від „Дѣло-виків,“ щоби, коли нині такі гоїні, підписали контракт нотаріальний на 10.000 зр. з правом екзекуції приватного майна кожного з них, тоді буде безпека. (Опозиція мовчить серед загального сьміху і окликів: браво!)

О. Стефанович признає ся, що писав лист випечатаний в „Буковині,“ але не сподівався, що уживуть его люди злої волі; листи вільно писати. Товариство було на то засноване, аби ширити „наші ідеї“ навіть зі стратою. „Дѣлу“ роблено доси певні чемности взглядом уплати за друк, бо є такі тижні, місяці, що редакція не має гроший. (Ті тижні і місяці тягнуть ся 17 років. — *Ред.*)

Др. Франко заявляє, що відпоручники виділу товариства виказали спілку „Дѣла“ страти цифрами, а не покликувались, як п. Левіцький сказав, єдино на домагання влади.

П. Гладилевич (опозиційст!) кличе: „Було не робити таких інтересів з „Дѣлом“!“

Сидючи, гляділи жєнщини в далеку простору наддунайського берега. Часом піднімали голови і їх погляди тоді стрічали ся — неспокій являв ся сєйчас на їх ликах — спадали тихі пошєвкє, а горячі уста, здавало ся, шептали: „чого ми тут?“

Анна Олександрівна рїшала ся.

Раз з-полудня сиділи ми разом. Одноїла сива хмара ослонювала на дворі небоскїл, як би осеню. Марта читала з малесенької книжки, оправленої в синеньку оправу. — Сьвяте Письмо, котре вже знала напам'ять. Мовчки сиділа єї мати в облязі сигаретного диму. Анна Олександрівна курила сьогодні ще більше, ніж звичайно.

Нараз підняла она голову.

— Я їду до нас — сказала і сказавши се, вмовкла. Она глянула на нас по черзі і єї губи задрожали. Сама она нахилила ся власних своїх слів.

Вийв години опїсєля розмовіла нам послїдний сон, котрий тайла цілий день перед донькою. Снув ся єї був віз — она на ньому сиділа. Стрімголов летів віз зі сьадистої гори, і она чула найпевнішу смерть за своїми плечима. Всіх стрічала підчас сєї коротенької їзди з гори: покійного батька бачила, чоловік летів єї назу-

Др. Коцовський звертає увагу зборів, що в політиці і в фінансових справах фрази про честь народну і т. п., яких уживав п. Левіцький, придатні хїба на те, щоби ними покрити иньші заміри. „Дѣло“ винно ще тепер звяз півтретя тисяча за друк, „Дѣло-вики“ кажуть, що не стоять о друк в товаристві, на що-ж домагають ся знесеня виповіді? Щоби ті самі крикуни сказали, наколи-б товариство робило такі вигоди „Правді“ або „Буковині“?

П. Романчук каже, що Українці, котрі дали фонди на заснованє друкарні тов. Шевченка, казали друкувати все, хоч би друкарня пропала. Пос. Качала о скілько Ром. его знав, не згодив би ся на ухвалу виділу. П. Ром-ови ходить не о „Дѣло“ а о опозицію, щоби чужій пресї не піддаватись, не допускати впливу непокликань, (що дають гроші!) (Оклик: А кацапи?) Далі наводить п. Р. яко примір тов. ратункове у Відні, що з опозиції вошло впасти, як прийняти делегатів відєньської ради громадської і запомогу, яко геройство.

Др. Колєса поясняє з жаром в довшій промові сумні наслідки, які вийдуть для наукової праці тов., наколи „Дѣло-викам“ удасть ся позбавити товариство запомогі.

П. Гєдїв протестує в імені провінції проти визискування товариства в користь „Дѣла.“

П. Бєлєй не постїдав ся також забрати слово у власній справі, а тим менше посуджувати Русинів о перекупство, на що дістав належну відповідь: „Wie der Schelm ist, so denkt er.“

П. Паньківський заявляє яко адміністратор друкарні товариства, що „Дѣло“ залягає тепер помимо відписаня великих сум з квотою 2792 зр., а стан фінансовий сего видавництва такий, що не заплатило крім того вже від 2 тижнів анї крейцара, та п. П. мусїв до послїдного числа „Дѣла“ дати з своєї кишені 13 зр. на нтемпель. (Сензація.)

П. Шухевич кличе з патосом, щоби „закрити китайкою бюст і образ Тараса“ з причини острих перепалок, забуваючи, що й Тарас уживав острих слів, але не

воював пустими фразами із партійного заплїєня, а важкими словами правди і щирого переконання.

Проф. Грушівський жадає, щоби справу трактувати холодним розумом, а не крикливими фразами. Треба вибирати межі слухним жаданєм тих, що спомагають товариство і мають право до надзору над способом зужиткованя запомогі, і межі пустим криком о мнїмїй народній честі, що нїби то виборє належне право субвенції, що Русь схоче, Русь поможе. На чім виграє честь народна і добро народне: на опозиції без ціли, чи на науці, котра потребує гроший і то багато? На остаток підпирає бесїдник закиди опозиції що до поступованя виділу і секцій, котрі не прикладали і не приложать рук до нечистого діла. (Гучні оплески.)

П. Лагодинський запитує, що більше варта опозиція, чи наука? (Сє факт!)

П. Бачинський каже в імені „Сїчи,“ що приїхав з наміром одобрити поступованє, але переконавшись о противнїм, вносить з наказу „Сїчи“ заявити виділові недовіріє.

П. Щурат, співробітник „Monitor-a“, не вагає ся по раз другий клянути підозріє на секцію історично-філософїчну тов., мов би то она надумувалась, чи видати в ювілейнїм році 1898 працю про Хмельницького.

Др. Франко заявив, що сє неправда, бо праця вже готова, а їде тільки о заголовок.

По спростованїх замкєсно дебату і приступлено до голосованя, про котре ми вже спімаули в I. статї, додамо ще, що др. Франко заявив не тільки в своїм а в іменї всїх членів секцій, що складають свої мандати.

Належить піднести, що проф. Грушівський зрінаючись дальшою редакції „Записок“ тов., сказав тремтячим від внутрішнього зворушеня голосом, що за дотеперішній труд має нагороду в письмах призначє братів-Українців, які власне отримав. Серед великого зворушеня і гамору стали члєни розходитись, оставляючи остовпїлих

недїл дістав мїй товариш записку і ми слухаючи єї, пішли відвідати Марту.

Стрічали ми Марту бїду і дуже помарїду. Обезсиленна, хитала ся всє, стояючи. Приймаючи єї руку, що нам подавала на привітанє, ми замовкли від єї дригїд кожного найдрїбнїшого нервука. Голос єї звучав сухо і шорєтєво.

Сє був голод, що єї томив, она нічого не їла. Стали ми вговорювати Марту. Майже кризь слєзи сповїдала ся нам она:

— Тяжко мєнї жити без людий і без роботи. Я стану онїть їсти і займатись житєм.

З того часу стали ми єї знов відвідувати кожний день.

— Потїду звідєля, — говорила мєнї раз. — Гауний сєй євїт, сє наша столиця!

Я єї столицю не брав ся боронити...

Раз знов передала невеличку книжочку, оправлену в тонку синєву оправу, з витєртими берегами. Сє буза записки зі Сьвятого Письма, списана рукою єї матери. Она в нїю часто вчитувала ся, сторожем нерозлучного щастя мала она єї бути...

— Переказуйте, просила, поки знов не попрошу.

Рівночасно заявила, що уладила діла і їде в Париж.

— Вчити ся євїлїну?

стріч з горючою головою, і сїгну сестру бачила, як конала в рові біля дороги. Безсильний страх огорнув єї, що й она мусить тут сєйчас згинути... Томлена сїм страхом вставала немїчна жєнщина в найдужнїм розгоїтї і видала ся сама стрімголов з воза — на певну погїбїль... Тут і прибудила ся... — Іхати! Іхати! — кликала, розказавши нам сєи — він ворожить лихо!

На тїм і стануло — рїшили ся. Не розумїв я лиш, чого Марта стала так з дугою підняти сєгодинїшню заяву матери.

Третєього дня по тїм зїбрали ся ми всї на двірцї північної жєлїзницї провєждати Анну Олександрівну в дорогу. Жєнщини стояли біля біля воза, прощаючи ся. Марта гляділа струнка, з підсєсєною головою і ставнєними устами. Коли воїд рушив, нильнєнько дивила ся в те пєтєво, що вїказало і губило ся у вечірній мрєщі.

— Ходїм! — шєпнула, коли пєтєво щєзло. Марта не йшла, а бїгцем летїла назад домів. Просила нас єї щадити і не відвідувати єї, хїба сама заклєче...

— Хочу остати сама! — казала, прощаючись.

Дві недїлі не бачили ми Марту. По правді она зачинила ся сама з собою в мрєчній комнатї і сторонила від євїта. Однак після двох

від наслідків поразки (крім їх „адвоката“) опозиціоністів, серед котрих розлягся пошук о. Данила Таянчевича: „Сини України!“ Що далі казав, не знаємо, але ледви був то, судячи по голосі, оклик радості 41-го опозиційника за „честь народну.“

НОВИНИ.

Чернівці, дня 12-го грудня 1896.

Дальші вісти про арештоване в Росії посилає нам наш донесувач. Після остатніх відомостей у Москві заарештовано за панахиду на Ваганьковському кладовищі тисяч двіста студентів і триста робітників фабричних, що заявили свою солідарність з студентами. Окрім того чотирьох студентів, що по паному відобрали ручницю у вартового москала, воєним судом засуджено: одного на розстріляння, трьох на десять літ у каторгу. У Київ прийшла дня 10 с. м. вістка з Москви, що московський університет зачинено. У Києві щораз більше ревізій і арештів. По місті ходять найнеімовірніші чутки. Кажуть н. пр., що у хемічній лабораторії найдено динамітні бомби. В Києві арештовано за остатні дні звиш 50 осіб.

Про свята дня 2-го с. м. в Жадові одержуємо від одного читальника писмо, в котрім описує то небувале в Жадові свято. Зраня відбувалося в церкві торжественне богослуження, на котрім була шкільна молодь, господарі і діти Гони з родиною. З церкви пішли люди до школи, котра була гарно прибрана ріжними вінками. На стіні виділилася густою окрашеною образами ікона. Учителю Теофілу Козак розповів зібраній шкільній молодіжці і народові про мудре і ласкаве правління нашого цесаря. Нарід слухав з пильною увагою слів учителя. Описав настурилих декаданс і патрістичні смисли учеників. Нарід радувався дуже, що в школі можна почути такі поучаючі і вітшаючі слова і з відчуженістю для ласкавого цесаря в серцю вертав домів та довго ще розмовляв між собою про се гарне торжество.

Нові суди в Галичині. На означений нараді відпоручників властей судових, політичних, скарбових і автономічних рішено домогати ся отворення двох нових окружних судів в Чорткові і Жовкві і 17 повітових судів: в Струсіві, теребовельського повіта; в Завалові, підгаєцького повіта; в Болшівці, рогатинського повіта; в Козлові, бережанського повіта; в Поморянах, золочівського повіта; в Ведіжці, долинського по-

Марта заперечила головою.

— Матери я так записала; однак мені від якогось часу не дописує горло. Тяжко признати ся до сего: сеж уся надія матери! А я не терплю сльозу. Ви-ж чули, як Зоня прощаючись казала: татом годі збурити сей світ... музика висказує одну любов, тиху і немичну... а любов — се не мое поле — — — Зоня може — — —

— Одже в Париж?

— Так в Париж жити нового!

Однак від'їзд чогось провадився. Не знаю, чи гроші були причиною, чи єї неміч... Раз снігав єї про се: довгим і глибоким поглядом глянула на мене Марта.

— Я вразив вас може?

— Ні, казала, але коли-б ви знали — — — Знаєте, я бажала-б вам про се дещо сказати, хотіла б висловити ся! Нема нічо вірагідного для чоловіка, як сновід; я вже колись над сям придумувала. Мучить мене камінь, що його нашу від часу, як не стало біля мене матери. Рада би, виговорившись, німстити ся раз власними словами на своїм власнім я: висловити себе і ціле своє життя!...

— Ну, так починайте.

Она почала.

(Далше буде).

віта; в Тартакові, сокальського повіта; в Яричеві, львівського повіта; в Устеріках, косівського повіта; в Красній, калуського повіта; в Яблоніві, коломийського повіта; в Лавочнім, стрийського повіта; в Лімній турчанського повіта; в Підкамені, брідського повіта; в Стрілісках, бобрецького повіта; в Ігровиці, тернопільського повіта; в Ягольниці і в Язівці, чортківського повіта.

Громадські вибори в Чернівцях з третього кола середмістя скінчили ся вчера. При тіснійшій виборі вибрано Бергарда Бальтінестра і Нафталію Тіттингер. Значить, в сьм колі вишли два кандидати сполучених лібералів, Русинів і Поляків, а два з протинної партії. Ми вже вчера споминали, що сям разом борба була дуже горяча, як ще ніколи; найважнішим фактом остає ся то, що ліберали вже не можуть числитися на всі голоси жидів. Махінаціям поодиноких людей, хоч би бар. Мустацин і Кароля Бориславського та Леона Краттера і Зігмунда Герболя, удало ся роздвоїти жидів. Се значущий прояв в нашій місті; він означає, що довіріє до лібералів упадає навіть у самих жидів! Се очевидно відоме ся також при виборах до ради державної і сойму. Вчерашні тіснійші вибори винали — як кажуть — лише тому в користь лібералів, що Леон Краттер зрік ся „в користь президії кагалу“ вибору, а так само Зігмунд Гербель. Для лібералів виходить з сих виборів наука, що мусять доброю господаркою та з уважливим існуючих обставин з'єднати собі довіріє виборців, бо інакше їх панованню в Чернівцях грозить небезпеченство. — В понеділок вибератимуть друге коло 13 радних. Між кандидатами знаходиться один Русин: др. Володимир Филинович. В середу наступлять вибори 11 радних з першого кола, в котрім кандидують два Русини: судовий радник Володимир Ясеницький і др. Володимир Залозецький. До Русинів-виборців, котрі голосують в другім і першій колі, звертаємо ся з просьбою, щоб всі явили ся і віддали свої голоси на руских кандидатів.

Цікава шайка злодіїв ставала сими днями перед судом присяжних у Відні. На лаві обжалованих засіли: бувший учитель Рудольф Цігнер, робітник з фабрики фортепіанів Адольф Кремер, Йосиф Мандль і вїйни вдова по поручнику Маргарита Гофман разом зі своїм 17-літнім сином Вільгельмом. Вони всі крали і вломлювали ся до скенів і нивниць, а коли їх зловлено удавали божевільних, або дурноватих і ішли до шпиталю. Так на пр. Цігнер аж шість разів був в шпиталі і все виходив звідтам вицілений. Тепер сконстатували лікарі, що всі вони лише удавали божевільних. При розправі боронили ся злодії, що допускали ся вкрадків під впливом божевільства і галюцинацій, але судні не уважали тої оборони і засудили Кремера на 4 роки, Мандля на 8 місяців, вдову Гофманову на 7, а єї сина на 4 місяці. Цігнера увільнено.

Для чемних і добрих діточок устроєє руске драматичне товариство на дні 17-го с. м. свято св. Николая в кімнатах Народного Дому. Початок о год. 8-ій вечером. Родичі звольте передати подарунки завчасу на руки видцу товариства.

Катастрофа в божниці. Великий переполюх між жидами, що зібрани ся дуже численно в одній з головних божниць в Бересті литовській, викликали злодії. На крик: палить ся! переражена товпа кинула ся до дверей. Зробив ся страшний стиск. Жінчини сходили з галерій, стовпили ся в таку масу, що зломали сходи і разом з ними повалили ся долів. Дві задусили ся, а три відійшли з позаманими ребрами, руками або ногами. Підчас того стиску, що тривав цілих 15 минут, незнані злочинці встигли одверти значне число жінок з дорогоцінностей і грошей, які при них знаходили ся.

В раді державній заявив міністер фінансів Біліньский у відповідь на промову пос. Барвіньского, що правительство зажадало в 1897 р. додаткового кредиту на суму 150.000 зр. на одноразову заемогу для трьох єпархіальних фондів для вів і сиріт по гр. кат. священниках. — Буковинський посол др. Стефанович в своїй промові сказав між иншим також, що галицькі священники не стоять на висоті своєї задачі. Против того заперестував в острих словах

галицький руский посол Мандичевский на засіданню ради державної в четвер.

Нову філію „Просвіти“ отворено сими днями в Бібрці. На зборах, де явило ся около 300 селян, мав о. Сінгалевич відчит о причинах економічної нужди нашого народу і як єї занобігати. Вибрано також видц, до котрого увійшли оо. Дзєрович, Л. Левіцький, Білінкевич, Сінгалевич і пп. Р. Сосновский, Коцюмбає і І. Вітошинський. Вечером відбув ся концерт „Львівського Боїна“, котрий випав дуже удачно.

Радикальне віче екликує коломийська „Народна Воля“ на день 10-го с. м. до сали ратушевої в Коломиї.

Коли будуть вибори до ради державної? Отсе питане, на котре діставали і дістають ріжні люди ріжні інформації. Gazeta Narodowa одержала тепер з Відня інформацію, що вибори певно відбудуть ся між 10. а 20. мартом с. р.

Померли в Стрию Теодор Бородайкевич, єпенсіонований надпоручник і директор рускої каси щадничої, — в Пензі дідичка Катарина Пянчудіжев, мати черновецького російського консула.

Телеграми „Буковини“.

З дня 12-го грудня 1896 року.

Відень. Президент палати панів гр. Фердинанд Травтмансдорф помер нині зрана о 1/2 5 год.

Петербург. Амбасадор Нелідов від'їхав назад до Царгорода.

Відень. Рада державна прийняла в спеціальній дебаті над бюджетом першій уступі і розпочала нараду над диспозиційним фондом. Пос. Перзельот заявив, що німецькі послы з Чехії будуть голосувати против диспозиційного фонду, виражаючи тим своє недовіріє до правительства. Президент міністрів гр. Баденії заявив, що правительство мусить в інтересі держави глядати якогось порозуміння зі всіма еторонніцтвами парламенту, однак не може робити обіцянок, котрих описи не можна би додержати. З того роблять правительству несправедливо закид дволичности. Правительство тепер не може виразно нарисувати будучности, бо та залежатиме в великій мірі від будучого парламенту, про котре не можна тепер нічого певного сказати, лише похвальне зрозуміння для резерву, потрібних конституційному правительству перед виборами. Цінуєдова праса не наладе на нікого, держить ся далеко від горячої борби партійної. Однак і послы новинні вплинути на близькі собі часописи, аби они не роз'ярували непотрібно нарід, бо то певно не приносить хісна для народу. Вїйни гр. Бадені віднер закиди моравського посла Страньского против моравського намістника. — Буковинський посол бар. Василько остро промовляв про заряд фондів і шкільництво на Буковині, навівши розпорядження старостів Відмана і Барлеона. При вікци засідання інтерв'ював пос. Шляйдер в справі поведєня поліції при розслідуєню духового стану актора Жілардіго.

Відень. В бюджетовій комісії висказав ся міністер фінансів Біліньский против занесєня гажетного стемпалю, бо через то відняв би державі дохід в сумі 3 міліонів зр., а на ту суму нема покриття. Дальша нарада в єй справі відбуде ся в понеділок.

Відень. В справі реформи обезпечєня від огню вибрано субкомітет, котрий в порозуміню з правительством має довести до ухвали примусу і монополію обезпечєня від огню.

П. Т.

Отені маю честь повідомити шановних від-
бирателів, гостей і публіку, що я перебрав існу-
ючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під
моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку
за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і
прошу уклінно, мати те саме довіре на даліше і
для мене, при чім запевняю, що все старатиму
ся задовольнити шановних гостей добірними това-
рами найліпшого сорта, низькими цінами і
уважною службою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважаном

Стефан Гаїна.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торго-
вельників і ремісників, бібліотек, студентів
і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут
уже від багатьох літ, на красній виставі в Чернів-
цях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновітніших машин, писем і інших
анардів значно побільшило ся і тому свій локаль пере-
несло на *улицю Рагусау ч. 12*, другий вхід також від
улиці Лейбей ч. 11.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан
Еміль Канюк яко співзасн. сего переплетничого заведе-
ння і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

з виразним персоналом всі фахові роботи, як:
оправлене книжок, роботи гальтерерийні, друк на етикетки
до віниць, окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для
П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по най-
нижших цінах як найліпше і як найскорше достав-
ляти.

Просимо о ласкаві замовлення

з поважаном

8—10

Кобжинський і Канюк.

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови? —

Мають! Добре, то кажіть собі
чимскорше прислати
найновітнійший цінник, щоб собі
вибрати відповідну скринку для до-
повнення.

Не мають! Ну, то вже крайня
пора написати по
цінник-кореспонденці під адресою:
F. Ad. Richter et Cie in Wien, I
Operng. 16, бо в тім багаті ілю-
строванім ціннику знайдете і опис,
скринки з камінчиками і опис, як
найліпше доповнити ту скринку
а також численні подяки дуже
урадуваних родичів, що з влас-
ного досвіду пізнали і цінують
дуже високо ласкавочу вартість
своїх скринки з камінчиками.

Сї можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 ар. і більше
у всіх ліпших книжках з забавками.

Купуючи треба брати лише скринки зі знаком якор, бо
всі скринки без того знаку фальшовані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil.

Steinbankasten Fabrik

Kentor u. Niederl. I. Operng. 16, Wien XIII/1 (Hietzing).

Budapest (Thür.), Olen, Rotterdam, London, New-York,

215 Pearl-Street.

Новинка! Забави до мірної терпеливості і товариські
іграшки „якор“.

О сїм більше в ціннику.

Відзначене на красній виставі в р. 1894 почесним дипломом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публіці свого виробу чисто льняні зшиті
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі кістянім і адаманковім;
також доставляє матеріалів на комплеті і наддешеві

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібки і цінники на жадане оплатно і відворотною поштою. (13—52)

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
антиках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з остерожністю лише флаш-
ки зі знамком охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану
Омельном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892,
1894, по 1 зр. 20 кр. за речник, а всі 7
разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство
аскураційне, приворучене Вєч. Ду-
ховенству і всім вірним через
Вирєсєв. Митр. і Прєсєв. Єп.
Ординаріати всіх трєх єалицьких
Єпархій, обезпечєє будинки, скот, госпо-
дарєні знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїно
в стогах і будинках протів шкід огнє-
вих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сєйчас же
пожарі, а договори заключєні в перших Товари-
ствах контрастєку, заїмками надають „Дністрові“
можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Полїс „Дністра“ приймає банк красній у Львові
при полицьких іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“
після всіх можливих комбінацій в товаристві взаї-
мних обезпечень в Кракові, котрє дає як найпо-
риятійші услїди і надєє полїсє і квітє в руській
монїї.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стови-
рєшєно зарєєстрованє в євєжєсєвєй порукою, при-
ймає від євоїх єлєнів і третїх лиць вкладки до
єспєрєдєтованє по 5 процєнт. Гєваранція євєжєсєвєй.
Удїли по 50 євром. Поїмєчка удїляють ся тільки
євєжєсєвєй рєєдєкєстєй, євєжєсєвєй від титєрїєв, за по-
рукою двох єлєнів. З полицьких відїгєтєє ся двєстє
єлєвєй на удїл.

Зголєшєня о удїлєх євєжєсєвєй є євєжєсєвєй, до
„Дністра“ не є заступєнєй, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всі роботи друкарські
в мовах руській, польській і німець-
кій. Добір букв великий.

Роботи виконус ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами
до своєї рускої друкарні!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

За „Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюна в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Нещасний хрестик.

Матери не кажуть давати дітям в подарунок хрестика, бо се віщує для них нещасте. Наші мами тримають ся строго того забобону, бо хотять охоронити своїх діток перед всяким лихом, хоть би і виду-маним. А проте багато мамів виправляє своїх діток з крестиком на дорогу життя. Самі мами тай тати виною, що їх діти ідуть через життя з тим хрестиком недоля. З тим хрестиком ідуть они через ціле життя і як з малку збивали хрестики з дощок або прутиків, або писали їх пальцем на піску, так пізнійше мажуть его незручно пером на всяких документах в суді, у нотаря, навіть і послідню свою волю в тестаменті запечатають тим нещасним хрестиком. Той хрестик то вже не забобон, то правдиве, страшне нещасте, що висить над нами мов та чорна хмара над нашими головами. Перед ним треба би нашим матерям та нашим батькам стерегти своїх дітей, коли не хочуть „уречи їм долю.“ Але багато не розуміє того і тому не диво, що статистика нашої просвіти (т. з. сипсе, кілька є письменних між нами, а кілька неписьменних) виглядає мов хрестами заставлене кладовище.

Найщасливішими країнами у тій справі суть північні краї в Європі Данія, Нор-

вегія і Швеція. Там всі люди вміють читати, хіба що придурковаті та сліпі не вміють, або малі діти, що ще не обов'язані до науки. На другім місці стоїть Німеччина чи то Пруси. Там на 100 людей уміє 99 читати і писати а лише один такий найде ся, що не вміє, тай то не всюди. За тим іде Швейцарія, де на 300 людей знайде ся 4 неписьменні, отже на 100 людей припадає 1 1/3 неписьменного. В Нідерландах на 100 людей є 4 неписьменні, а в Англії на 100 людей 9 неписьменних. Видно, що там на півночі люди охотійші до науки, бо вже у Франції випадає на 100 людей аж 28 неграмотних, в Угорщині 43 неграмотних, в Італії 47, в Іспанії 58, в Австрії (без країв угорської корони) 65 неграмотних, в Румунії і Сербії 70, в Росії 76 а в Чорногорії аж 84 неграмотних на 100 людей!

Яка тут велика різниця межі освітою мешканців таких близьких країв! І сеї різниці не вирівняють ані залізниця, ані телеграфія, ані машини, ані фабрики, як не вирівняє її старане о власне добро, власне бажане світло, просвіти, науки. Не дурно то каже наша пословиця: „що дурному по розумі!“ Що народови поможе те, що довкола себе видить поступ у світлі, коли сей нарід з него не користає? Другі пнуть ся у гору, а він або стоїть на однім місці або зсуває ся в низ!

Як сказано було, припадає в Австрії (без Угорщини) на 100 людей 65 неграмотних, а решта 35 т. з. третя частина розуміє письмо. В Австрії єсть письменним кожний третій чоловік. Але в поодиноких краях нашої держави те число виходить різно. В західних краях є далеко більше письменних, ніж неписьменних, так, що такого дикуна, що не знає письма, треба би там в день зі свічкою шукати, але східні краї (т. є. Буковина, Галичина) мають тільки неграмотних, що через них виходить таке погане свідощтво для нашої держави. Хто не вірить най пригляне ся числам. У Фюральбергу єсть 49 людей просвічених, а п'ятдесятити трафить ся неграмотний, так що на 100 людей знайде ся заледва 2 неграмотних. В Чехах 32 просвічених а тридцять третій неграмотний, т. є. на 100 людей 3 неграмотні. В нижній Австрії на 100 людей 4 неграмотні, в Висшій Австрії 5, в Моравії 6, в Тиролю 8, на Шлезку 9, в Сольногороді 10 неграмотних на 100 людей, т. є. кожний десятій чоловік. Гірше вже стоять Сирія, що має 22 неписьменних на 100 людей, Каринтія має 31, а Країна 40 неписьменних а 60 письменних на 100 людей. Завсїгди там є ще більше людей просвічених, як непросвічених і не виглядає так страшно, як в тих краях, що тепер приходять. Істрия відскочила дуже від

4) МАРТА.

Сповідання

Володимира Лавровського.

(Даліше).

Скажу, що затишила собі:

Стояв саме погідний і величавий день — без хмар — день першого літа. З полудня він розгорів ся був і жара придавила життя столиці: втих на хвилину безконечний туркіт і невсипуча горячка. Під вечір дунув ще раз весняний холод. На безмежній площині залізничної бледи сотні світла різної барви. Ми сиділи, вдихаючи в утомлені груди оживляючий холод.

Сперши ся ліктями на край візка, огорнула Марта долонями обі щок і стала сповідати ся. Она навіть не глянула на мене — погляд її тонув у глибокій долині: розкидала туди по темнім небосхилі ночі, що яснів берегами в тихій мряці, і звирала свою долю сонним димом та кунаючим ніжним зворотницям...

— Часто стрічала я (почала Марта) чудову картину над берегами нашої ріки, котрої по-ява мене завжди приковувала. Високі і стрімкі єї береги. Чогось они від заходу худі і нагі. Від сходу они за те стрімкі: повні і густі зелені ліси вкривають їх товстим хребтом. Сонце саме заходить. Товща ніжних хмар зібрана єя стороною захода. Хмари ті спокійні і величні: они, як оселона, закрили одну часть золоту, котрим спалахує західне сонце — за хвилину щезають, розі-

люють ся і одна довга золота ліній заруманить ся: отсеї голий хребет верхів гір. Скрізь величю, скрізь тихо... звук могучий і безконечний добуває ся з глибини гір і піднімає ся ясним, синім небосхилом в гору. Таке на заході. А на сході недовго як лиш світ погас, продирає ся крізь верхи буйних лісів ніжне світло місяця. За хвилину видвигнув ся він у гору — за ним задрожала нова ніжна струна і знов инший звук піднімає ся: любити хочеть ся і одною любовню огорнути цілий світ!

— Дивлю ся я в отсю німу, та бездушну площину залізничної і думки мої чогось насилу пхують ся в той кут, де стільки літ прожило ся. Жили ми там і плакали... Мати плакала: сліпа тітка, що вертіла неуставно і надурно сліпими очима і вивняла нас, що чує на собі тихе світло місяця і золоті, довгі, та величезні береги, — і она плакала і мені слізи ставали в очах...

Чогож ми стільки плакали!

Скука нас дала. Не всякий знає, що се скука: життя без цілі і без утіхи, нудні і тяжкі дні... І як не раз бажало ся мені було скинути сеї цілий тагар з плеча; нерозомити, що як ланцюхами в'язало з буденщиною; задурити себе чимсь нечуваним і закинути безодню мрій, в котрих блукало ся з дня на день!

Життя наше було одностайне і без подій. Сидючи глухими годинами на березі ріки, я питала ся не раз себе: пощо ми так живемо? по що мати терпіти? чого осліпла тітка, а живи?

От і стояла загадка. Мога-ж я тоді знати, що є на світі люди, котрих ніде життя одна мука і плач і они тим остаточно в великій часті вдоволені... А я, думаючи, блукала в безодні і темлю, як з дня на день привикала до сеї скуки і до сих берегів, в котрих тонула з чувством надмірної, майже дикої любови. — Нещасний, хто навчив ся так жити, зачинив ся зі своїми блудними думками в собі, глухий і сліпий на се, що кругом його діє ся: ненадійно заскочить його щось свіже, от і пропав!

Орловського вже знаєте. Погідне і чисте його лице, о величавих і рівних чертах, нагадували мені картину заходячого сонця. Не знаю, чи того, що ми в єї парі часто приглядали ся, чи була се просто вигадка і обман блукаючого мозку...

Мені й байдуже про се сьогодні!...

Пристали ми були до себе — що нас могло звучити? Він був для мене великою загадкою, котрої не була спершу в силі розгадати. Він часто приходив до нас і читав тігці і мені свої етиски. Як собі тепер наладуму, списував він більше стрічок, чим чувств, а найбільше стояло ритму і римів — плала собі авучна мелодія... Описав розклавював ся і ми ішли обоє на прохід. Він брав мою долоню в свої руки, глядів часом дивно мені в очі — і ми сиділи не раз довго-довго на хребті величавих берегів...

Пусте, гідке і обидно відновлювати образи, що так минули ся — вель оно порох і брехня!... Ба, але колись стояли ті хвилини, прав-

тамтих країв — має на 100 людей 60 неграмотних а тільки 40 просвічених; Галичина має 70 неграмотних, а тільки 30 просвічених, а Буковина лишила ся цілком на остатку, бо на 100 людей знайде ся ту тільки 20 таких, що знають письмо, а решта 80 не вміє ні писати, ні читати!

Порівняймо себе з Чехами: там 3 кладуть хрестики замість підпису, а у нас 80, там на сто людей 97 уміє писати, а у нас заледви 20! Але до того треба ще і то взяти на увагу, що Буковина заселена різнородними народностями, котрі по часті випередили нас, Русинів у просвіті. На рівні з нами стоять Румуни, а другі як Німці, Жиди і Поляки становлять на Буковині інтелігентнішу верству людности. Після обчислення з р. 1890 виносило число буковинських Русинів 268.000, Румунів 208.000, Німців 66.000, Жидів 67.000, Поляків 23.000, иньших народностей 9.000. Можемо прийняти, що між Німцями найде ся дуже мало неписьменних, але ми порахуємо 10 неписьменних на 100 Німців. Жидів порахуємо 50 неписьменних на 100, хотий они живуть по місточках і лекше їм образувати діти. Але і ті Жиди, що не вміють писма жадної живучої мови, вчать ся у своїх хайдерах по єврейски і уживають межі собою того писма. Тож они стоять супротив нас богато, а богато ліпше. Нарешті буковинські Поляки по більшій часті служачі, ремісники та урядники суть майже всі письменні — але і між ними можемо принустити 10 неписьменних на 100 Поляків. Про відносини иньших народностей, в числі 9.000, між котрими становлять переважну більшість Липовани і Маляри, що живуть на Буковині, годі нам судити на певно, отже приймемо для них 50 неписьменних на 100.

Як з тими числами порахуємо ся, то вийде, що в Буковині є Русинів і Руму-

нів неписьменних 465.900, а письменних тільки 10.000 отже припадає на 100 людей 2 письменні чоловіки, а 98 неписьменних! Хто не хоче вірити тому сумному свідомству, най завдасть собі труда сам обчислити. Так оно справді єсть, і ледви чи таке найде ся між яким другим народом в Європі — хіба десь в глибокій Росії!

Просвіти нам треба! Просвіти як найскорше і як найбільше просвіти! А що се відноситься так до нас, як і до наших сусідів Румунів, то ми далиб щирі раду тим панотцям та румунським провідирам, що всі свої сили звертають лиш на волошене руских сіл, щоби радше заняли ся власним своїм опущеним народом, несли світло між темряву у волоскім народі, вирабляли просвічених Румунів, а не темних яничарів — а се принесе певно більшу користь для розвою їх народу. А ми маємо досить роботи над своїм!

Вісти з Канади.

В чч. 263 і 264 нашої часописи помістили ми надіслану нам статтю „Рай для бідного чоловіка“, в котрій автор розповідає на підставі дійсних фактів, як Міслер заманює наших людей до Георгії і Техасе. В сій самій справі надіслав др. Осип Олесків, котрий в справі еміграції і нам надіслав ріжні вісти, до Діла таку статтю про еміграцію в Канаді:

П. Кирило Генік, родом з Яблонець, пише з Вінніпегу в Канаді: „Приїхавши до Вінніпегу, став я приглядати ся, що діє ся між нашим народом. Спостеріг я, що наші люди то блудні вивці, від котрих то жиди, то такі наші, як люди кажуть, „таумаки“ витягають хитро послідні долари. В уряді еміграційнім по нашому ані в дуб; прикличуть якого будь бродягу, а той дре брата, як хоче. Став я по тріхх людях дещо розказувати, а коли богато родин не знало, де ся кинути, виїхав я землі шукати. Найшли „тапінші“ (новіт) ч. 2. „рендж“ (Range, ряд) ч. 6. над рікою Roseau, но і там наші сіли. Здається,

земля буде добра, ліса по тріхх осикового, но і від світа недалеко.

Прошу оголосити в часописях, щоби в зимі ніхто не важив ся їхати до Канади, — дальше щоби нарід не дав ся баламутити агентам, та не їхав до Техасу, Георгії і Флориди, бо з усіх тих провінцій бачив я людей, що приїшли до Манітоби і оплакували своє горе, не тільки наші, але і Німці... (Я-ж з своєї сторони, знаючи добре наших людей з досвіду, скажу, що і до Манітоби наш селянин може їти лише тоді, як має в руці картку з номером вільної фарми, наперед вибраної для него, тоді вже нехай би ішов вирости на ту фарму, та зробив ся глухим на намови десятків агентів, котрі его будуть чінати по дорозі. Інакше зійде на иніащо, як зійшли вже сотки наших людей).

В своїм листі пише п. Генік ще й се: „Misslet з Бреми намовив в марті с. р. 19 родин, щоби не їхали до Канади, але до Георгії, де він має землю і по 5 доларів за акр продас. Нарід поїхав, але жити не найшов, бо там горіч, а земля пуста; по тріхх місяцях зруйнований утік инши до Філадельфії. Тут обжалували Міслера до консула, а той ниміг на нім, не відослав їх своїм контом до Канади, однак лиш чотири родини, решта десь пропала. Велике адирство діє ся по готелях, як в Гамбурзі, так в Бремї. Яз переконую ся, готельники ждуть часу відливу кораблі і тоді жадають заплати за готель. Бували і такі случаи, що пиль душ за добу заплатило без їди 15 зр. Злодії пізнали наших людей і ну-ж їх рабувати.“

Міністерство справ внутрішних в Канаді пише знов в листі до мене з дати 24-го листопада, — подаючи при сій нагоді списе наших колоністів з Dominion City, про котрих надійшов від властей провінційальних в Манітобі рапорт: що они находити ся в стані нужди (great poverty), так що мусять бути через зиму прокормлювані від правительства як дикі Індіани: „Маємо великі клопоти з тими людьми і щиро Вас просимо протидіагати цілим своїм впливом против злободіяння до Канади (через агентів портових) таких людей без средств, з навіть люди зі средствами (розуміє ся, не тільки на оплату подорожжя, але і на загосподарованя) нехай би не пускали ся до Канади в так некористну пору, як зима.“

Се остережене від самого правительства канадського, як також від п. Кирила Геніка

дою — непорочною і реальною прадою сновити. Він плакав тоді зі мною. Шентав, що світ хороший, і що неборима правда веде сей світ наперед; що живе на нім чоловік могучий і бідний, та що сей могучий гнобить бідного і обкрадає, що сего бідного треба нам любити, як ті високі гори і той широкий виднокруг; що любов та, се свобода духа, се наша правда, наше життя і наша цілість... Він учив мене і вивчив — я влюбила ся в него. Непримітно і тихо підкрадало ся сьвіже і кріске чувство, одно з перших дійсних, а не уроених. Всього було в новій, солодкій пісні: непорочна краса і чисте щастє, яке, блукаючи, виснила горяча головка. Тихо і незвично перетворювала я всю красу тихих хмар, розкішних лісів, сунокійно иливучої ріки, всю любов до світа в любов його. Виндекала єй по се, щоб його, пустаго і слабого, любити: — Не сміх се? Кажіть, кажіть, що се було божевільє і дур, бо сей дур чую по нині, після всіх мук і цілої борби!

Марта на хвилину перестала була. Спершу гляділа она на чорнійшій глибокій (пізній вечір підкрадав ся), а опісля глянула на мене. Дивно скривила губи, зняти засьміяти ся хотіла — пішов тяжкий і болісний усміх і она скоренько відвернула голову.

— Всі борби і мук, говорила Марта більше про себе, що они допоможуть! Як нагадаю сей вечір в парку! Хороша вибила година, як світ погасне: сидиш і чудові бажання огортають твою душу... А він тоді руки другої цілував, сидючи поруч на лавці в парку, а се на власні очі бачила. А потім побіг і як вірний пес, поїс за нею пакетик...

Підождіть хвилину, — казала знов Марта, звернувши ся до мене, — а я вам спокійно розкажу все, як було по порядку.

Вийшли ми були тоді втрое на прохід. Я вела сльну тітку під рамя і мати йшла з нами. Ми рухали ся поволі, не говорячи ні словечка між собою. Так вже знало одно другого, що нам не було що говорити, а оден погляд говорив часом більше, чим сила слів... Ми й не по се йшли в парк, що другі люди, щоб поблажати у куні. Тітка йшла слухати м'якого шепоту спокійної берези. З опущеним галузем стоїть ся береза, мов справді голову схилила. Ніжний шепотливий шипіт сєй берези, дразнить не аби як твоє ухо, коли слухаєш, а що доперва у сльного. Сидючи так темною порою, гадаєш, що шепчуть тобі десятки губ в ухо солодкі слова і ти майже засинаєш заколисаний сєю пісню. Дивно і своя мелодія в тім шепоті... Нараз стане огортати тебе страх — ти будиш ся і грізно охватує твій віддих безмісачний вечір.

Досить пусто було сьогодні в парку. Ми усіли і майже позасипали. Тоді зібрав мене сей страх, а глянувши просто себе, почула пустий жіночий сміх. Щось мене тягнуло до тої лавки, що обросла сонними деревами і так маніла. Я лишила матір і тітку і сама стала підкралати ся... На вкльішках саухала горячої его сповіді і пустаго єй сміху. Задерши острій носик в гору, дівчина давала цілувати свої невеличкі рученята, принадливо і шасливо отворивши, маленький, м'який ротик. Потім они встали — она пішла передом, а він весь дрюжучи (я се завважала), поїс за нею пакетик...

Ну, носив він з сєй пори частійше жєнщинам пакетики. Услугою його не гордять і Зона... Однак дехто стрічав його в парку частійше. Там була своя сорта молоденьких, та жвавих дівчат, казавбиш ще дітей, що вели справдісний спорт зі сходидами подібного рода. Я все їм завидувала пари цікавених очей, що так жалібно блистали знід ин-

ровесних капелюхів. Їм відома біографія кожного молодого напича до послідної подробиці, що случайно попав ся в їх круг і з котрим они торгують ся за поцілу, знаючи вперед, що сєй поцілунь будь-що-будь належить в їх кругах до доброго тону... Роздумуючи над тим, а собі говорила, що ачий така забавка не перечесть хоть би величанням завнам про всеюдесї ідеали...

Ви ставили брови? Дивно вам що собі закрити любля?.. Однак, а не вклью собі з него, а з себе; казала я, що рада би висьміяти раз себе добре...

Він! він по те й родив ся, щоб цілувати жєнщинам руки і ноги; кльіла місяців онісїа, цілував він стєня Гетери.

Зайхала була якась шансонєта аж з Угорщини. За єй приїдом рухнуло ся було ціле наше провінційальне місто. Не дивиння: а неї було волосє, як лєн і пара визинаючих, майже гордих, чорних очей. В саме полудне гляні чвалом вонї через місто, везучи єї в новозїдї, де дивно розїїла ся була дма. Нехотачи зрадин хтось з мужики велику тайну: у неї була чудова стопа як би витєсана з камена. Я знаю, що він — він Орловський — ту стопу сам своїми устами цілував...

А я й єї і йому те простила. Ах, якими пустяками побивала ся я! Само падав був тоді, тамло, цілу днину зимний, безконечний, осінний дош з тяжких, одностайних, синих хмар. — а я перебувала тяжку борбу, та муку. Вперла ся була конче аменавляти світ — особливо сєй, що він мене навчав любити. Чого-ж менї його власне любити?! Я обдумувала поодинокі провали свого сулого життя і оглядала їх з надчорнішою боку. Що чоловік не переживає в подібних хвилях — марно нагазати гадки за гадкою — віткає він від людей і світа, гонить за само-

тим більше на місці, бо як раз під теперішню пору агенти не тільки з Бреми і Гамбурга, але і з Італії (и. пр. Felice Sabatani з Анкони) розсилають по Галичині і Буковині листи, повні брехливих вістей про заморські краї, про напрім і кошти дороги, називають ся „протегованими“ від правительств і т. и. В листах вербують тепер агенти, — обіцяючи нестворені річі, як уряджене цілого господарства, і поворот безплатний до краю, в разі як не подобає ся за морем, — до одної з найбільше нездорових підворотникових провінцій Бразилії, Minas Geraes, де наших емігрантів жде неминуча смерть, в найлучшим разі по році, або двох роках невідлучної безплатної роботи під нагайками плантаторів.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 14-го грудня 1896.

Небесна дружина, що зійде в четвер до кімнат нашого Народного Дому, щоби роздати чемним дітям красні подарунки, відграє образок драматичний др-а Івана Франка „Суд святиго Николая.“ Хотів святий Николай робити все з ласки, але комітет, що їздив в далеку дорогу, щоби его запросити до Народного Дому, мав великі видатки і постановив тому ціну вступу для старших по короні. А ви діточки приходіть як найчисленнійше, а дістанете нагороду за цілий рік, що були грішними!

Др. Іван Франко мав в п'ятницю в селі Ронахера у Відні перед численною публікою відчит про положення галицького селянства. Др. Франко розпочав свій вінчит описом галицького села, а відтак змалював матеріальну, економічну і політичну долю селян. Відчит викликав живу дискусію. Др. Ципсер, кореспондент Kurjer-a Lwowsk-ого, доповнивши висновки презента кількома подробицями, представив нужду міщан і дрібною шляхти, що упадає під гнетом невеликого числа кращих магнатів-дворян і причиняє ся до пролетаризації краю. Др. Венгграф, ред. тижневника „Nene Revue“, звелічав рік 1846, але др. Франко не згодив ся на се. Презента нагороджено описками. Відчитови при-

слухували ся посли Кронаветер, Офнер і Пернерсторфер.

Писатель Данило Мордовець обходить дня 26-го с. м. в Петербурзі 40-літній ювілей своєї писателської діяльності. Він родив ся у слободі Данилівці на Україні 6. грудня 1830. Свою літературну діяльність почав ще 1854 року; з тих часів знав его поема „Козаки і море“, в котрій звелічав козаків. По Українськи написав небогато; славу здобув собі своїми численними творами, писаними по російськи. Українські его твори схаактеризував др. Франко так: „В своїх українсько-руських творах Мордовець переважно поет, і то поет ліричний. Не чарує він нас ані силою, ані плястикою картин, ані будовою і викінченням цілости... Але під оглядом мелодійности языка і сердечної широти тону, тремтучого в кождім устуні тих очерків, в українсько-руській літературі мало хто ему дорівняє... Зміст тих очерків звичайно дуже вбогий і служить авторови немов тільки провідною ниткою, коло котрої може снувати барвисті арабески поетичних рефлексій і мглисті очертї чудово милих і своєрідних, але швидко розпливаючих ся картин.“

Нова читальня „Просвіти“ заєнувала ся в Підністринах, бобрецького повіту, заходами тамошнього пароха і учителя і академіка Запорожського.

З Неполоківців пишуть нам: 2-го грудня с. р. яко день річницї вступлення нашого найяснійшого ієсара на престіл, обходив ся і в нашій селі дуже святочно. По відселуженю святиго літургії і по хоршій промові нашого улюбленого отця Дмитра Козарищука, відселівала шкільна молодь за здорове нашого ієсара грімке „Боже буди покровитель.“ Потім удали ся діти шкільні, як і рада шкільна мієцева і начальство громадське до шкільної, в фані і зелені убраної комнати, де обдарено 33 бідних дітей в зимову одіж, а всі діти шкільними приборами. На сю ціль жертвовала наша громада, заходами нашого отця духовного Дмитра Козарищука і нашого дяка громадського Кириїя Заверського, еще року 1888 40 зр., котру суму громада рік-річно платить. Повисше наведеним ви. добродіям, яко й громадї в Неполоківцях складає в імені обдарованої молодіжї сердечне „Спасибі“. *Іван Терлецький*, управитель школи в Неполоківцях.

Обопільні обжалована. В послїднім числі подали ми після Bak. Nachrichten вість, що при-

виборах з третього кола середмістя Поляки не додержали свого слова і не голосували однодушно на кандидатів, поставлених сполученим комітетом лібералів, Поляків і Русинів. Супротив того подає Gazeta Polska з неділі факти, що іменію ліберали, і то їх проводирі роздавали між виборців картки, на котрих не було видруковане імя польського кандидата Тициньского, а задля того Поляки лишили своїм виборцям свободну волю, голосувати або на Тициньского або на Бориславского, так що Тициньский зрік ся завчасу кандидатури, а Бориславский вийшов вибраним. З того, що ліберали спроневерили ся Полякам, сї висновали собі, що не можуть дальше ділати в згодї з лібералами і вже при сьогоднішніх виборах з другого кола Поляки виступають осібно. Не знати, чи сей розлом буде мати який вплив на поступованє Поляків в соїмі, а евентуально також при виборах до ради державної, бо-ж звістно, що в буковинськїм соїмі поступають ліберали, Русини і Поляки спільно. Коли-б і тут наступив розлом, то се мало би велике значінє для політичної ситуації на Буковині.

Звірська мати. Минувшої середи зголосила ся в селі Старих Мамаївцях, черновецького повіту, Аннія Олійничка о посмертну карту для своєї маленької дитинки. В селі говорили собі люди, що Олійничка убила свою дитину. Прийшла в село судової комісії і ось що найшла: на плечах була дитинка, що мала ледви 8 днів, цілком спялена; від того она й померла. Стали винитувати Олійничку і вкінці она признала ся до вини, що хотіла уникнути сорому задля неправої дитини, отже намастила плечі дитини нафтою і підпала її. Коли побачила, що дитина вже не живе, загасила огонь. Олійничку арештовано і віддано до крайового суду.

Уважайте на діти! У селянських хатах коло печі є звичайно припічок, на котрім бавлять ся діти. Господиня занята домашньою роботою, не все має час уважати на дитину, тож часто дитина впаде на піч, коли матери нема в хаті, і погарить ся так, що гине від ран. Таке стало ся в Лужанах минувшого тижня у селянина Петра Мандриєва. Очевидно покличуть нещасливих родичів до одичальности за їх неосторожність.

П. Семен Барановский зложив сами діями присягу яко нотар в Кішинеї і відїхав туди, щоби перебрати свій новий уряд. А Ник. Дрого-

вою... „Як би я радо бурила сей світ, говорила собі, і всюди немилосерне своє я втєкала!“ Мєсти нараз захотїло ся мені і як несамовита вдерла ся була я вечірною добою в комнати сєї сєрібноволої (що Ільоною звала ся), сама не знаючи, по що?

Була я там, говорила сама з нею, бачила ту етону — і сама єї цілувала — — Ви глядите на мене великими очима... Ну, я я тоді не розуміла, як мені до голови прийшло ту етону цілувати. Я прийшла і питала ся в неї, чи она любить Орловського. Ільона вчинила утомлене, квасне лице і замість відповісти, поглядила мене по щєках. Она, видите, посміла — ще й сьміяла ся! Ніж мені було втопити в єї немилосернім серцю, а я з плачем кинула ся гордій жєнщині до нїг і молила єї ласки для него... в його сестру перекинула ся. Виспівала, що він в божєвілю — як ангєл добрий, як заходяче сонце хороний, як цар богатий... я посвячувала себе все: цілу свою честь і спокій. А она єтільки й звала, що поглядила мене! Посьміла я єї ще о одну ласку просити: щоб мені свою етону показала — она була горда, ох, яка горда! Я бачила ту етону і цілувала єї. Спитаєте, чи справді хороша була? Не знаю, я й не завважала... „Серце моє!“ казала жєнщина, коли я виходила „ти не сестра його — ти його любка!“ Он, те сьміє мєн нєжєм мене вколєло — пересїдає оно мене до сєгодня!

Як мені до голови прийшло, собою жертвувати? Се мєн пронаєсть була і з сєї пронаєсти я по нинїшній дєнь не в сєлі вийти на верх. Я-ж ураз собою жертвую — ба, сама шукаю причини і способу тоді, коли серце горить ненавистєю. Се вже недуг! Проклинаю його, мєн заходяче сонце, і знов по сотний раз йому прощаю за одиєсьє жарєє сьміє. Любїй його пєнчу

на ухо солодкі слова: молю єї, щоби щадила його бідного... а она, розуміє ся, сьміє ся з мене.

Імпрєсаріє Зоні! Високі ідеї, де они і свобода духа? Та-ж він зносить одну неволю і до сєго тїльки й змагає, щоб перед своїм божинєм впасти на колїна. А він хотїв колїсь-там бідного з неволї ратувати!

Однак, що мені він! Я хочу тепер думати про себе, тїльки про себе одну; на се-ж має чоловік повне право, чи правда? — на се він живе! Думає я вже про них бідних доволі — в тих темних, низких і брудних комнатах уїдїюго пинїтєлю. Коби ви раз побачили нашу дітнїцю для бідних! Поступила була там, бо захотїло ся нести хорим поміч: — цілий рік їх доглядала. Они лежали між чорними, понурими єтінами, де вїало в кождому закутку сирєстю і смертю. Більша їх частє вже не просила ніякої помічи; се знало кождє з них, що ще лиш одна йому цїль в житю: вмерти. Смерть звалавала їх легко з нїг: чинило ся оно якєсь просто, без єтєвїї і без ніякого вражїна, якби будєний обряд днєв.

Лїкар не так часто навідував ся: він знав, що не його вже там поле — його річ було окупити як найдєшевїшим коштом смерть бїдака. Був він один з ліберальних наших двигатєлів поступу — Гольдїтерєр було йому на імя, — що вернув недавно з заграничї. Він спєршу не чув ся був кєнчє між нами сьїй: однак привик і брав ся живав за гєшєт і цивїлізаційну мїєню.

Спєршу не знав він, сьміяти ся йому, чи плакати, скоро вмираючєму дала я сьвєнєку книжечку з золотєним хрєстом, вибитим на окладїні, в руки... Якєсь кривив дивно широкі губи. „Ту належить ся морїєм“ казав „під шкїру, хотїби повну ськазєву: се усєножєє.“ Тай

спєршу дїставав дєхто ськазєву під шкїру... Потім лишив уже мене лїкар з моєю книжєкою.

За те навідував ся частїйше до нужденної кімнатки, де я проводила сєчєні днї, сїдаючи на лавцї бїлі своєї постєлі. „Ви хорї“ говорив, дивив ся мені в очі, за руку брав і глядєв лице... Часом розказував за ту вашу столицю і його очі дивно сьвітїли ся... „Там житє і жєнщини — просто роскїш!“ шєнтав, отїрав широкі губи і сьмієв ся. Мене морозило, коли прийшло ся стрїнути ся з його беззубою чорною губєю і лицєм, котрє повздовж перекрєювали двї глєбокі морщини бїлі кутиків губ... Пятно грубої і ненавистної прїєстрасти лежало на тих губах.

Раз, тїмлю, оббїгав під нїч комнати: прийшло на гадку забавити ся в іспєкцію. Я йшла за ним махїтєльно під постєлі до постєлі. Опїєла амивав руки в моїй комнатї. Він сїпїєв ся, говорив скоро, бїстро бїгали його очі. На дворї дув вїтер і занєсив повними сїжїними туманами вїкна. Студєно було у воєких комнатах. Мєнє така стуга вчїпила ся, що я мало не бухнула йому живим плачем в очі. Він глянув на мене і знов брав мою руку. Я єї видєрла. „Ви мучите себе,“ говорив лїкар посїпїєно „нидїєте ту, де кругом одна смерть... Ми поїдем відсїєлє дєзєво, де тихий, мирний сьвіт — —“ Не докінчив, обнимав мїй єтан — а я відїхнула його і сама бїгла, як єтєвала, навпрєстєць з тих комнат і з того дому: сьїжїні тумани дули мєнє тепєр в лице і в очі. Я кинула бідних і вмираючих під нїч сємих, без опїєки — —

(Далїє бєдє).

мирецький з Лимпоуяга переносить ся сими днями до Чернівців.

Нещасте на морю. Парохід „Салер“ північно-німецького Lloyd'a виїхав з ріжними подорожними емігрантами до Америки і на морю спіткнув ся на скалі і потонув. Ціла залога потопилася, було їх 400—500 людей. Між тими людьми було галицьких емігрантів 35, а то: Дмитро Шкільнюк з жінкою і двома дітьми; Михайло Окулянка з жінкою і дитиною; Іван Янек з жінкою і дитиною з Милотиць; Іван Курик з Слободи; Федько Охоб з жінкою і двома дітьми; Дмитро Динака з жінкою і трема дітьми; Стефан Скрипід з жінкою; Федько Динака з жінкою і 5 дітьми з Рудки; Шляхта з жінкою і трема дітьми, та Катя Баран з Вилева. Всі они згинули в морю і по них і сліду не лишило ся. Справді берецеловіка розпука, коли видить, як бідні селяни дають ся надувати безсовістним агентам і все лише йдуть на свою погибель, не розбираючи добре, чи варто їхати чи ні. Але хто не слухає ради, тому годі потім помогти.

Далеко менше куповано би драганти на дарунки різдвяні для дітей, коли би родичі не жалували часу прочитати велими цікавий і обильно ілюстрований цінник славних Ріхтерових коробок якорних з камінчиками до будови. З листів родичів і знатних учених, випечатаних в ціннику, виходить, що нема ліпшої і тривкішої забави по-над якорну коробку з камінчиками; один знатний педагог швейцарський пише дословно: „що ті коробки заступають цілий магазин забавок і дитячого повинні бути в кождім домі, де щасливі родичі мешкають.“ Думаємо, що парта вислати карту кореспонденційну, аби від фірми F. Ad. Richter et Cie. у Відні, I. Operngasse 16, дістали безплатно ілюстрований цінник. А що в новім виданні цінника містять ся описи нового, велими надаючого ся доповнення, то повинні і ті, що вже мають коробки, зажадати кореспонденткою прислани сего цінника.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЕ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, плесм і апаратів значно побільшило ся і тому свій з'являється перенесло на *улицю Петровича ч. 12*, другий вхід також від *улиці Лейбеної ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк до спеціалізації сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о—

а вправленім персоналом всі фахові роботи, як: оправлене книжок, роботи гальвантерійні, друк на етикетки до книгів, окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Присямо о заставі замовляти

з поважанем

8—10

Кобжинський і Канюк.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану

Омельяном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

Улиця панська ч. 35, напротив катедрі.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ

В ЧЕРНІВЦЯХ,

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

порукає на зближаючі ся Різдвяні свята товари цілком свіжі і по можности дешеві.

Світло церковне П-да не повної ваги так само світло церковне і столове I-ма і П-да повної і неповної ваги.

Світло стеаринове чудно малюване образами святих і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королевске, ладан бурштин і потпори.

Для ужитку домового: мука, сім, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейльон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1-50, 2-50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, міддаль, фіґи, пеката, диктелі, ванілія, шафран і коріне всякого рода.

Домової роботи повила перетрані, мід прієний, оріхи волоскі і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмаль, і фарбка ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ПЛОКІЙ ДО СМІДАНЬ,

взглядно сали, придатна на збори, комерси і товариські сходни.

Услуга скоро, вага точна, ціни совістні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи онакованя.

Порукаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і ошід.

(3—5)

Ігнатій Власюк,
рускай купець в Чернівцях.

Свій у свого!

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови?

Мають! Добре, то кажіть собі найновіший цінник, щоб собі вибрати відповідну скринку для доповненя.

Не мають! Ну, то вже крайня пора написати по ціннику кореспондентку під адресою: F. Ad. Richter et Cie in Wien, I. Operng. 16, бо в тім богато ілюстрованім ціннику найдете і опис, скринки з камінчиками і опис, як найліпше доповняти ту скринку а також численні подяки дуже урадуваних родичів, що з візаного досвіду пізнали і швидко дуже високо виховуючу партію свої скринки з камінчиками.

Ей можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 зр. і більше у всіх ліпших склепах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринки зі знаком якоря, бо всі скринки без того знаку фальшовані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil. Steinbaukasten Fabrik
Kontor u. Niederl.: I. Operng. 16, Wien XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York,
215 Pearl-Street.

Новина! Забави до шкільної терпеливості і товариські іграшки „якор“.

О тім більше в ціннику.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконус ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюнова в
Чернівцях, уа. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровач
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надселяні“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Промова п. Ол. Барвіньського.

Дня 5-го грудня с. р. промавлыв в радї державній п. Ол. Барвіньський в справах таких, що обходять і Буковинців. Тому ми подаємо его промову дословно.

Скріплене народної господарки.

П. Барвіньський казав: „При значних жадах, які тепер ставить держава до податників, треба лиш похвалити засаду, якою руководить ся адміністрація фінансова, іменню, що скріплене народної господарки єсть також скріпленем господарки фінансової. Не потреба розводити ся над тим, що спроможність людности дійшла вже не лиш до границі можливости, але що і зі сторони держави треба конче поради, щоби сили податників не підтяти і не ослабити зовсім. Звістно загально, що особливо хліборобске населене знаходить ся від многих лїт в такім лихім положеню, яке трудно собі видумати, і що та хліборобска криза прибрала вже характер хронічний. В наслідок того низші верстви народу страшно зубожіли і попали у велику нужду, що особливо в краях з різним характером, як н. пр. Галичина, показує ся різко. Нужденні відносини і критичне положене економічне хліборобскої людности описувано тут в сїй високій палаті при різних нагодах не лиш з нашої сторони,

але також говорили о тім і послі з польських лавок. Від загальної кризи хліборобскої потерпіла також і більша посїлсть; в розвою господарства рільного настала в неоднім напрямі застої, ба, навіть і упадок, що відбило ся некористно також і на матеріальнім положеню селян і хліборобських робітників. Значне число сїльскої людности стратило вигляд оснувати собі безпечне економічне істноване і добити ся в будучности до ліпшого положеня в житю. В тім лежить найглубша причина еміграції цілими масами, котрої усунене належить до найважнійших задач теперішньої аграрної політики, бо она приносить шкоду не лиш хліборобській продукції і поодиноким селянам, але й державі. Средства поліційні і тим подібні переешкоди, які ставить ся емігрантам, не спиняє того лиха, так само, як і ті справозданя о великій нужді і сумнім положеню емігрантів, що надходять із заграниці, опам'ятовують лиш не многих і відстрашують їх від судьби їх попередників.

Тут мусить держава прийти енергично в поміч і підпомогти упадаючій людности хліборобській. Певно, що довершені тут великі законодавчі діла, як поступоване в цивільних процесах, реформа податкова, і другі принесуть якусь пільгу і хліборобській людности; але то дасть ся аж з часом почути.

Треба передовсім дати селянам важність видобути ся з їх економічно непевного і суспільного відокремленого становища. В тій цілі треба би конче виготовлені вже предложеня о стоваришенях селянських вставити при нараді над бюджетом міністерства рільництва і зробити з них закони, щоби сойми в надходячій сесії могли ухвалити відповідні закони краєві. Лиш зорганізовані селяни могли би заспокоїти відповідно оправдану потребу рільництва, жадаючи дешевого гіпотечного і особистого кредиту, лиш тим способом можна би селянам дати нагоду набувати ґрунти, щоби не оставались без хліба і не сходили на пролетаріят, лиш в стоваришеня зорганізованим селянам можна би допомогти до сплати довгів гіпотечних і до переведеня меліорацій.

В тій цілі було би дуже великої ваги засноване центральної каси спілкової для піднесеня спілкового кредиту, як то стало ся в Прусах законом з дня 15 червня 1895, до котрої приступила держава з п'ять мільонами марок в трипроцентових листах довжних яко капіталом оборотним.

Що найбільше спонукує селян до еміграції, до покиданя своєї вітчизни, то по найбільшій часті не вже наставша матеріальна нужда, бо найбільшійші не рушають ся з місця, але обава, що настане така будучність. Тим і пояснене ся, дичого як-

МАРТА.

Оповіданє

Володимира Лавровського.

(Дальше).

Втікаючи, думала німстити ся сама над собою. Шукала сеї німети: поставила собі за цілі, стати будь-що-будь багатію і вижити ся розкошним життям і знищити себе в сеї спосіб. Бачила я нераз, як від мого голосу дрожали на концерті слухачі — мені бажало ся потрясти ними тепер до живого: стати першою богинею нашого театру. Свої ще мене до сего підмовили і от ви мене бачите, як прощаюсь сьогодні з новим світом — та сама що перше.

Вірте мені, та саміська я, що була перше... Лише скучнійше і тяжше стає мені жити і щораз дужше стаю себе саму ненавидіти... Он гледжу у сьвіжу і здорову глибину лісного вечера, огортаю одним поглядом безчисленну силу пісочного сьвіта — яка туга обнімає серце! Бачите, мені ще все захоуєть ся того золотого берега: слухати хорошо римованих стихів Орловського... Не боженіє сє?!

Марта встала і я встав: вона незвичайними очима гляділа на мене — губи єї ширшали, нехороний усміх виступав на лиці, а ніжні мускули дрожали.

— Що вам?

— А знаєте яка я, що вам так просто, висказала ся! Як сяміє чоловік повірювати ко-

мусь своє нужденне я? Ви сямієте ся з мене і погорджуєте мною?! Ах, я гадала, що мені легше стане...

Она впадала опять у крісло, закривши лице обома долонями. Марта плакала — — —

Тихо вчинило ся нараз. В великім городі чинить ся глибока тишина на один удар, коли вибе десата вечер. Се настає ніч — зачинають ся брами кам'яниць, одні по других і все спочиває. Лише з осередка доходить однозвучний, глухий, глибокий гуркіт; гуде і не втихає поза північ.

Я подав Марті руку і більше єї не бачив. Она виїхала на другий день з Відня. Мабуть у Париж...

* * *

Не тямлю вже коли, стрічав я в однім з більших наших міст інтересну пару: в нього було лице жовте, з зеленавою закраскою і з затертим слідом тяжких фізичних мук, мабуть після якоїсь невилічимої хвороби. Він ішов спершись на єї рамя, з виглядом строгости і важности, якою визначають ся всі хорі. Она вела його під руку, струнка і горда. Ні одною чертою лица не рухнула, інша зі стагненими губами і німа, як викована з каменя, рухала ся подібно тій машині, що ввели єї раз в хід. Була молода, хороша і здорова і цинично обнімала людей... Він натомісць, часто-густо ставав: щось його, видно, тягнуло до сеї клопотливої юрби, що роїла ся і текла улицями і до того жита, що хоч-не-хоч виривало ся йому з під

рук. Однак кріпке рамя товаришки вело его, він повинував ся — мовчки йшов далше поруч неї.

Так можна їх було стрічати день в день. Всею десь їх знало, затамало собі і говорило о тій інтересній парі. Дехто шукав нестворені річи в обіг: прозивали єї недоступною, злющою і лихою; то знов розказували про самопожертвуванє, з яким відносила ся до хорого і про тяжкі офіри, що їх приносила йому день в день. „Она бажає посвятити“, говорили люди, дивлячи ся в пару великих очей, в котрих горів чудовий огонь.

Одного дня бачили ми, як вільною ходою ступала за домовиною: він помер... З тої хвили щезла жєнщина без сліду — сьвіт про ню забув. —

Прийшло ся мені мимоволі відновити в пам'яті сеї образ, що давно минув: я бачив недавно щось подібне. Лише, що він був горбатий і малий, з парю палких, чорних очей, що немилосердно муштрували кожного, з ким улицею стрічали ся. Його груди дихали скоро і немично, на бідім лиці горіли два червоні ятїна, в острих кутах синявих губ лежало щось визиваюче, при тім киїла там нестихаюча жажда, з чим гармоніювали ніздря, що філюючи, жадно ловили прікий, осінній воздух.

Я перебіг і глянув в його лице. Він змірив мене і не снутив очей — а підвернув ся, не побачивши його товаришки...

Они минули мене і я глядів їм тепер в плечі. На його короткій синій сторчав острій

раз найсильніші і морально найліпші селяни емігрують.

Спосіб до того.

Єсть загально признаним фактом, що теперішня нужда хліборобської людности стоїть в тісній звязи з розвитком всіх економічних і суспільних відносин і що її не дасть ся усунути борзо яким небудь способом, лиш що то може стати ся тривалим, систематичним співділанем держави з репрезентантами рільництва і промислу. Поодинокі міністерства, особливо же міністерство рільництва, залізниць, торгівлі і міністерство справ внутрішніх мають важну задачу до переведення на поли аграрної політики при постійно збільшаючій ся числі людности і погодити з собою матеріальне добро та спроможність хліборобського населення з вимогами держави. Щоби відповісти сій задачі, мусить правительство старати ся о то, щоби сирий добуток хліборобський заєдно збільшав ся, щоби чисті доходи по можности підносили ся, та щоби класам народу займаючим ся хліборобством добре вело ся.

Вже в комісії бюджетовій піднесено конечну потребу підвищення фонду меліорацийного, щоби продуктивну силу в землі, яка у нас в Галичині ще в значній часті лежить відлогом, всіма можливими способами використати, аби тим піднести видатність рілі і пасовища, годівлі рогатої худоби, овець і коней та піднести і инші галузи господарства рільного, що находять ся в розвою. Під сим взглядом обходять ся з Галичиною все ще по мачошньому, де як-раз треба би інтензивнішого піднесення науки рільництва і піднесення годівлі худоби.

Нові дороги.

При першій читанню прелімінаря державного порушив я справу поліпшення і зроблення дешевшими средств комунікаційних, через що далось би досягнути піднесення чистого доходу рільничого. Правительство мусить преці зачислити до най-

важніших аграрних задач теперішности і старане о заведенне добрих і дешевих средств комунікаційних. Правда, що в останніх роках багато в тім зроблено, але й остало ся ще немало до зроблення. Під сим взглядом мушу звернути увагу п. міністра залізниць і промовити слово за тарифовою пільгою для рільничих артикулів, що для індивідуальних, економічних відносин Галичини єсть услівем життя. Але й вибудованне догідних до їзди доріг, особливо же виготовленне сіти доріг водних, через що би утворено для рільництва найдешевні средства комунікаційні, має для неї особливе значіння. (Голоси: Так єсть!).

Мушу тут піднести, що Галичина в наслідок довголітнього занедбаня під взглядом средств комунікаційних більше покривджена, як які небудь инші в раді державній заступлені королівства і краї. Не хочу томити вис. Палату числами, хоч маю їх під рукою; але се знаний факт, що від 20 літ сіти доріг державних в Галичині не збільшено, і що правительство обмежає ся лиш на консервованне тих, які єсть. Ся обставина, що Галичина займає під взглядом сіти доріг дванайцять, отже третє з кінця місце, нехай служить за доказ, що наш край уносліджають. Особливо же ціла північна сторона Галичини не має ніяких доріг державних, ба, єсть дванайцять повітів (межи ними пограничні повіти Камінка, Сокаль, Збараж і другі), де не видко ані одного кілометра доріг державних. Але й в других повітах пограничних (як Броди, Рава, Жовків і инші) відносини комунікаційні не ліпші. Отже ясна річ, що доповненне сіти доріг державних в Галичині доконче потрібне, а що автономичні тіла: край, повіти і громади не в силі з власного гроша уладити ліпше відносини комунікаційні, то мусить тут безусловно взяти ся до того енергічно держава. На жаль правительство в політиці комунікаційній не руководить ся інтересами комунікаційними, лиш звичайно стратегічними і иншими взглядами. Коли отже правительство хоче поправити економічне поло-

жене нашого краю, коли хоче дивинути продукцію і торгівлю, забезпечити загальне добро, скріпити податкову силу людности, а при тім і піднести відносини сартарні та безпечність нашого бідного краю, то інтерес держави вимагає того, щоби зарадити довголітньому занедбаню і кривдженню нашого краю а не обмежати ся лиш на консервованне існуючих доріг, а взяти ся і до будови нових. Коли-б правительство хотіло поставити нашу вітчизну лиш з краями під сим взглядом мірно розвиваючими, як Чехи і Морави, то треба би в Галичині побудувати бодай 30.000 кілометрів нових доріг державних. Так виглядає то більше уважливу нашу вітчизну, о котрім тут деколи торочить ся.

Але коли нужда серед хліборобського населення в Галичині виступає загально, то панує она особливо в пограничних повітах, де правительство через будову доріг могло би зубожілії і остаючій без роботи людности дати нагоду заробити собі конечний кусник хліба, і таким способом можа би усунути горячку еміграційну. Позволю собі для того поставити слідуєчу резолюцію:

Взнає ся п. к. Правительство взяти зріло під розвагу доповненне сіти додіг державних в Галичині в спосіб відповідаючий інтересам держави і краю, а потрібний на ту ціль кредит встановити до прелімінаря бюджетового на рік 1898.

Положене духовенства.

Нужда рільничої людности в Галичині стала ся також причиною значного погіршення матеріального положення духовенства. Загальна криза аграрна діткнула також і духовенство, котре більшу часті своїх доходів побирає з рільництва, а побори конгруальні походячі з ери йосифінової стали ся вже давно анахронізмом. Коли зважити ся, що греко-католицькі священники єсть звичайно подружені і поблагословлені численним потомством, то можна собі легко уявити їх сумне матеріальне положення. А серед сих невідрадних обставин сповідають они свій незвичайно одві-

кут горба. Она йшла з ним під руку, однак де-що позад — він тягнув її. Хід її був непевний та бязкий. І та жінчина обминала погляду людей.

Я ще раз перебіг сю пару, однак знов не міг стрінути ся з її лицем — так його пильно прятала. Знов станули їх плечі передо мною: тяжкий, повільний хід горбуна і поли його довгого сурдута, що тейнали ся аж поза коліна і її вузькі плечі, з немінно опушеною лівою рукою. Її голова стояла опутана в хустку з чорної волічки і з носа хустки вилазив конеш темної коси.

Небагом щезли они в гурті людей і я їх уже більше ту не стрічав.

За те стрінув ся я случайно з ними деінде в їх власній хаті, завдяки одному з моїх товаришів, Трушеви. Марко Труш саме познакопив ся був тоді з новим чоловіком (знакомити ся з новими людьми, се Трушівська хвороба), з Остаповим і попросив мене оглянути євнжу, як казав, „рожу.“ Ми зішли ся в одній шинку на західнім передмісті, замітнім з чорних, та брудних комнат, тяжкої атмосфери у внутрі, та зеленючого кельнера, що кланяючи ся, витирав раз враз підлогу підшвами. В передній комнаті нині і кричали італійські робітники, в задній вигравав джоржачими пальцями шістдесятлітній старець (якийсь пенсіонований канітан) свою улюблену Луїзю з Ламермуру на який, пово-леньки і докладно, проклинаючи Вагнерів і вся-

ку йому подібну „дрань“, що з музики робить галицький ярмарок.

Розсідли ся ми в задній комнаті і алькоголь явив ся на столі. Широкоплечий Марко Труш, з великою головою і довгою рижою бородою, погорблений, з парюю кругленьких чорних очей, що неспокійно вертіли ся і заєдно губили ся, — наливав брудними, немитими руками вино, підсував кождому під ніс склянку і кланяв:

— Ний! — Була на ньому одержина табачкового швіту, витертий синій грават євнжиса під брудним ковчиром. Мав тридцять і пять літ. З того п'ятнадцять вчив ся, як казав, що раз нових дотепів модерної медицини. За два спая, а коли погас євнж, явив ся правильно в шинку: нив і чув ся щасливим.

— Ний і не сонні, як ковальський міх! — звернувшись Труш до євнжкої рожі, що звала ся Остаповим. Сей прищокнувшись, зловив кулаком об стіл — описав винорожини склянку, а втопивши руки в кишонах став перебирати дрібнички. Він поправив сонів, як міх ковальський: кашляв, а халпаючи обіруч за край стола, з трудом віддихав дихавичними грудьми. Набрешле його лице ще дужше пучилося і заходили сльозами мутні очі. Відхи він був, ніхто не знав з того товариства, де що вчора перебував сей чоловік. Виринув сему дві неділі під вечір, мов з землі, станувши між ними.

— Я Остапів, Пантелеймон Яковліч, настоящий руский — казав тоді, глянючи косою зид опухлих повік жовтавими білками. Описав розго-

ворили ся оба з Трушем, занесли ся — і зішли ся. Грубі, жалаві його руки: товста шия з євнжкою незастегнутою в горі; нілзля асних волосків на горішній губі і довге, асне волосе, що злізлене спадало на товстий широк; його нустиї сьміх, та голосна бєсїда; грубі слова котрини гальби — всіх і вся, а найбільше цанія, ба навіть прикмета нічно прищокнувати губами, — подобали ся ту в шинку. Бачили його і по других шинках; та найбільше пзентав ся він між італійськими робітниками. Як жив і що робив, ніхто сього не знав... Знали, що голосно толкував по шинках про Маркса, Бакуніна і Чернішевського і називав стіл, при котрім розправляв, своєю „кзетедрав“. Чували ся, що кміє вати в руки міхлу зжмоу і на рінгах підмітати снїг не гірше, чим з нером в руках „ушквари-ти“ статейку против буржуазних брехунів.

— Ти нам містичним своїм а баків не забеш! — толкував йому на се Труш. — Одже, ний, сонні і веселі ся, а передоном мовчи!...

Труш любив сам говорити. Сила він вже не наговорив ся в житю! Дня він бояв ся і омивав його мовчки і пажно — за те, скоро настала ніч, була його фантазия і брали ся віднес слова...

Саме розказував нам історію, як штудерно підхури дирекцію одної народної есиси на євнжу. Труш написав був трагедію під заголовком „Кай“. Саме недавно зішли ся ми були в тій отсе комнаті і він нам її перечитав. На протяз двох годин перебіг Труш наші гадки в

чальний і руйнуючий здоровле уряд, суть не лиш душпастирями і вихователями народу але й по найбільшій часті безплатними учителями релігії в школах народних та ведуть метрики. Ся послідна чинність завдає їм не лиш трудну і повну одвічальности задачу, але они й мусять ще численні викази метрикальні доставляти властям власним коштом та в сій своїй діяльності урядовій не мають навіть права до вільного порта.

Коли-ж священик через сї невідрадні обставини мусить з своєю родиною ціле жите бідувати, а нераз зовсім не годен забезпечити своїм дітям чи то відповідне виховане, чи якийсь инакший спосіб до життя, то страшна нужда по смерті голови родини виступає зовсім природно ще яркїше, через що его родина стає нараз без хліба і хати і сходить майже на жебраків. Хто колись в житю був свідком такої розриваючої серце сцени, той певно того не забуде і зрозуміє, як потрібне то кликанє о поміч, яке тепер проявило ся загально і голосно серед духовенства жадаючого поліпшення і обезпечення свого матеріального положення та заосмотрення своїх вдовиць і сиріт.

Позволяю собі для того приступити до високої президії сїй вис. Палати з просьбою, щоби закон о конгресу з поправками, предложеними п. справознавцем, д-ром Фукеом, за що тут за его прихильність висказую найщирїшу подяку, поставлено і залагоджено разом з міністерством віроісповідань. Рівночасно звертаю ся з просьбою також і до вис. правительства а особливо до п. міністра віроісповідань і п. міністра фінансів, щоби они до висказаного мною підчас дебати над законом пенсійним для вдовиць і сиріт по урядниках бажання в справі предложення пенсійного закона для вдовиць і сиріт по греко-католицьких священиках віднесли ся прихильно і, зробивши дослїди, предложили до тичний проект як найскорше до конституційного трактованя. (Оплески).

Росію — в часи вігілістичного руху. Герой, вігіліст — братоубійця: вмертвіле протівника своїх переконань, рідного брата. От і трагічна завязка. Побіч сего досить мрачного і розмазаного Каїна, що кидає ся на сцені мов шукач, котрого зловили і кинули на сухий беріг, — зложив Труш цілалу вязанку з ніжків, злодїв і вильних нічних волоцюг, „бродяг“, так вірно і дотепно, мов би їх витрів під власним серцем...

— На шекспірівський лад — толкував Труш, читаючи кождому — чи хотів, чи не хотів — плід свого дула. — Однак де їм таку штуку виставити! Полїція, панове, от що! Непозволили — менї честь, що не дозволили... а сотоочка форшусу в кишені. Ну, тої хибя не побачить більше директор... А я, панове знайте, поїду з моїм вірним другом, з моєю трагедією, далше, в широкій світ і побачите, що їма має занїше колись історія!

Цильєнко оббїг нас довкола очима. Однак і тепер не стало сил — очі згубили ся; він снуєтив повїси і глянув в ту склянку, що стояла перед ним з недопитим вином.

— У мене більше таких трагедій — ту, в голові... бурмотів і брав ся далше пити.

Добра доза цинїзму і легкодушности була в тім чоловікї. Являла ся она сейчас побіч щирої, як в дитини, наївности і горячої фантазї, в котрій відливав ся мимоволї нотаг до чогось висшого, та кращого — симпатична черта в тім чоловікї... Були у него колись не аби які завдатки. Злидїй їх зломали — не стало сил... Сего-

А тепер позволю собі поставити слїдуючу резолюцію:

„Визнає ся ц. к. правительство вставити в дорожї додаткового кредиту на рік 1897 одноразову суму по 50.000 зр., разом 150.000 зр. для надїлення існуючих в греко-католицьких єпархїях, перемискій і станїславівській, та в греко-католицькій архїєпархїї львівській фондів для вдовиць і сиріт по греко-католицьких священиках та предложити до конституційного трактованя.“

Тим способом можна би гірку долю вдовиць і сиріт по греко-католицьких священиках, котрі присвячують свою службу державі, бодай в часті зменшити. (Голосні слова признаня.)

Позаяк священик крім своїх душпастирських обовязків сповняє також урядові обовязки для держави, то позволю собі припоручити як найгорячіше прихильности п. міністра залїзниць висказане тут вже кілька разів бажанє, щоби їм видано урядові легїтимацій для їзди на ц. к. залїзницях державних.

(Далше буде).

НОВИНИ.

Чернівці, дня 15-го грудня 1896.

Громадські вибори в Чернівцях розрухали трохи наше місто. Всї цікаві, як властиво все скінчить ся; не цікаві лишє ліберали, бо видать уже свій недалекий кінець. В третім колї вийшли лишє два їх кандидати, і то лишє тому, бо вже не було контр-кандидатів. Хто знає черновецькі обставини, той не мало здивує ся, як могли ліберали так упасти в третім колї, де власне вибирають найбільше жиди. Та ся невдача многозначна, бо означає, що і в Чернівцях господаря лібералів стає не симпатична. Коли в третім колї удало ся з тяжкою бідою і з лезом контр-кандидатів вибрати двох лібералів, то в другім колї, котре вчера вибрано, ліберали ще гірше поєрали ся; вчера перейшла ціла уряднича ліста. Ма вже свого часу споминати, що позитичні урядники піднесли гадку євїльного поступованя всіх державних урядників. Вибрано

дня остала ся одна руїна: ся наївність, якову вибрав послідний відлих живїшого свого духа.

Труш нив — за Трушем піло ціле товариство. На столї являв ся євїжий альєголь за альєголем і бігли так години за годинами. Скучно, чогось-то, не становило ся.

Звичайно було ще одно інтермеццо, що на хвилю займало увагу всіх. Приходив невеличкий, молодий чоловік, з коротким, покорєсним повздовжними морщинами чолом і довгим, чорним як смола волосєм, що спадало буйною гривєю на карк. Тодї шістьдесятилітній старець піднімав ся важко від свого лїжця, та євїний мовчки в кут, сїдав за стіл і замовляв собі четвертинку білого вина. Його вговорювали — однак він нікого не слухав. Перебираючи сухими, довгими пальцями по столї, мов по клавіатурі, — покурював своє сигаро і робив важне лице. Однак уже по хвилї піднімав ся, євїшив до стола, де сиділо наше товариство і звертаючись до Труша, просив, щоб сей молодий чоловік, що він прийшов, заняв його місце коло лїжця.

— Се галицький армарок, що сей нам грає, се очевидний упадок музики, єї Вагнера, Мекскаві і всї другї панове нового стилю... Жиди, от що? Однак, прошу, нехай борба веде ся супокїйно: Правда, отєя чиста і євїзонїчна, видє колись тим скорше на верх і тоді євїбїними тонами прозвучить ще колись — хотьби моя Луїна. Не правда-ж?...

(Далше буде).

комітет, на котрого чолї стоїть заступник кр. президента, правительственный радник Штронер, а вчера показало ся, що коли урядники хочуть, то можуть такі поставити на своїм. Їх ліста перейшла, отже вибрано з другого кола: Артемїя Чунтуляка, Артура Фанґора, др. Йосифа Франка, Адольфа Гайріха, Дмитра Ієопескула, Андрїя Лїпперта, Кароля Марка, др. Володимира Филиповича (Русин), др. Едварда Райса, Едварда Шїллера, Ігнатія Штронера, др. Кароля Тумлїржа і Фрідріха Формунда. — Завтра вибирає перше коло, в котрім урядники поставили своїх 11 кандидатів, між ними двох Русинів: судового радника Володимира Яєєницького і д-ра Володимира Залозецького. Після всїх обчислень перейде уряднича ліста. — Орган лібералів Buk. Nachrichten в сегодїшнім числї плачуть над „невїрністю своїх“ виборів. Они не можуть отямити ся від тих несподіваних ударів. Значїне лібералів в Чернівцях, а тим самим і на Буковинї паде скоро, а се очевидно відїбе ся також на краєвих відносинах.

Прекоїзація перемиского руского єпископа. Душпастиршиє: Як відомо, право потвердження, інституції і рукоположення (facultatem confirmandi et instituendi, manusque consecrationis impendendi) перемиского єпископа в імені Апостольского престола (autoritate et nomine Sedis Apostolicae) має митрополит галицький євїлю буллі пани Пія VII. з 22-го лютого 1808 року „In universalis.“ Се право спочиває на такім-же давнім праві митрополитів київських, потвердженим паною Климентїєм VIII. при заключеню унії берестейської і оно розтягнене було згаданю булєю Пія VIII. також на дієцезію холмську. Однак-ж в дієцезї холмській того права митрополити галицькі виконувати не могли, позаяк та дієцезія лежить в державі російській. За те що до дієцезії перемискої право се завжди виконували. Синод львівський втягнув се право митрополіче в свої рішеня і розтягнув его також на дієцезію станїславівську. Прекоїзацій до-теперїшних двох єпископів станїславівських відбувала ся в Римї; на будуще буде єї виконувати митрополит галицький, бо рішеня собору львівського єв. Престола потвердив. — Прекоїзація теперїшнього Преосв. єпископа номїната Чеховича відбула ся в суботу 5-го грудня в митрополічїй палатї у Львові таким способом: По службі Божїй, при котрій є. Ер. кардинал-митрополит Сильвестер уїдїав львівським і перемиским кандидатам стану духовного піддияконат, о тодіні 11-їй перед полуднем розпочав ся процес канонїчний що-до особи о. номїната. Свїдками в тім процесї були Впр. оо. Ал. Бачинський, прелат папський і митрон. капітули, Митрон. Подольський, шамбелан папський і гремїальний крилошанин капітули перемискої, і о. Ал. Торонський, совїтник митрон. консисторїї і гал. краєвої ради шкільної, євїщеник перемискої дієцезії. Всї три добре знають о. номїната від довшого часу: перший яко бувший відєректор, коли о. номїнат був прєфектом львівської семінарії-другий яко товариш в капітулі, а третій яко колишній профєсор о. номїната. Всї три свїдки зложили в руки єго Ємїненцїї на єв. Євangelїє в канцїїні присягу, що на поставленї питаня будуть говорити правду. Потім поставлено їм питання що-до особи о. номїната і євїконства перемиского на письмі, і кождий свїдок окремо євїсєав свої відповідї на письмі, підписав і їх перед єго Ємїненцїєю і в присутности Впр. о. архїєпрєсвитеру Білєцького яко нотаря відчитав. Коли всї відповідї були вдоволюючі, тоді покликано о. номїната, введено его до канцїї, і він тут перед престолом на Євangelїє зложив віроїсповіданє, приїсєав паною Урбаном VIII. для восточних, почїм є. Єм. митрополит, в омаєорї, мітрї і з жезлом в руцї, проголосив прекоїзацію о. номїната. Тає церемонїя закінчила ся многолітєм. Крім того о. номїнат одержав ще грамоту з підписом і печатю є. Єм. кардинала-митрополита, котра відчитє ся прилюдно в катедрї перемискій підчас рукоположення архїєрейского. Також видасть є. Ємїненцїя грамоту до капітули, до духовенства і вірних дієцезії з повідомленєм о номїнації Преосв. о. Константина Чеховича євїсєвом перемиским і о потвердженю єго в тім чинї. — Рукоположенє і інтронїзація відбудуть ся разом в половинї місяця лютого в Перемишлї. По тім видасть

пресвященний Константин до духовенства і вірних своєї дієцезії перше пастирське послання, повідомляючи їх о вступленню на престол властивий.

Освітлене нашого міста. Коли в Чернівцях панували нафтові лампи, горіло їх разом 500 штук, а то коштувало річно 6960 зр. Тепер освітлюють місто 24 електричних ламп дукових, 530 електричних ламп жарових і 265 нафтових ламп. Відповідно до того великого числа ламп збільшилися також видатки на освітлене: електричне освітлене коштує 11.400 зр., а нафтове 3.300 зр., разом 14.800 зр. Як бачимо, коштує освітлене тепер о 8.100 зр. річно більше. Гроші виправді великі, але ефект і користь з того не конче велика, бо надії на електричне освітлене завели грунтовно.

Прелімінар міста Чернівців на 1897 р. вже готовий. Він виказує звичайних видатків 483.482 зр., надзвичайних видатків 29.970 зр.; звичайних доходів 400.920 зр., надзвичайних доходів 1.800 зр. Отже видатків преліміновано 513.452 зр., а доходів 418.926 зр., значить бюджет виказує 94.332 зр. дефіциту. Для покрити сего недобору мають підвищити податок на школи о 15%, податок громадський о 10%, а доходи з того будуть виносити 93.750 зр., отже недобору буде би всего на 780 зр.

О реальну школу рішила старати ся перемисла рада міста і вишле небавом делегацію в сій справі до міністра просвіти.

Про походження Волохів мав минулого понеділка в малярській академії етнограф Володислав Рети відчит, котрий наробив багато шуму і небавом появилсь ся в німецькій перекладі. Рети виказує неправдивість твердження, мов би волохський наріз поствав в Семигороді, а доказував, що Волохи походять від пастихув, котрі в семім століттю завандрували з римського царства на балкань-

ский півостров, і по перемішанню з тамошніми Славянами і Іліриками повстав волохський наріз.

В справі родинної драми в Штайнамайгер маємо вісти, що жінка ротмістра Петака жие і що нема жадного небезпеченства для її життя. Так само поручник Корб жие і лікарі надіють ся, що він скоро подужає. Ротмістр Петака сидить в гарнізонівім арешті. Він не є цілком нормальний, отже тим більше імовірно, що допустив ся сего страшного злочину в хвиливі нападі божевільства. Показує ся також, що при тім стрілянню в домі Петака був ще один офіцер ранений. Дійсною правди світ не дізнає ся; та вкінці може сьміло обійти ся без того.

Заклади на вибори в Америці дотепнійші, як в Чернівцях. У нас ідуть о флашки, склянки а там підчас виборів президента Сподучених Держав ризикувати люди своєю власною особою. Один проповідник заложив ся з другим проповідником о кандидата, що котрий з них „пошиє ся в дурні“, той буде мусів в перелицьованім на виборі убранню проповідати в найблизшу неділю. Інший заклад ішов о те, що програючий мав дати помалювати собі груди і плечі північно-американськими національними барвами з 32 зіздами і так перейти означеними улицями. Комічний заклад зробив один дуже грубий пан, з дуже тоненьким, що програючий має три дні ходити в одній вигравшого по найживіших улицях міста. Але вже на найблизший дотеп попало двох, що заклали ся о те, що програючий має сісти до дитячого візка, убраться в дитинячу канузу, і вложити до уст нинку з флашочкою — а противна сторона має їхати сего стару дитину по бульварах.

Телеграфічна пересилка рисунків буде недовдові мабуть уже зовсім можлива і зробить великий переворот в ілюстрованню часописів. Працює над нею Едісон. „Сам номисл — говорять він — не новий, бо то лиш удучшене знаної си-

стемі Каселлі. Вже перед кількома роками почав я займатися удучшенем тої машини, але підтигнула мене від того практичнійша справа правлення телефону. Аж тепер прийшло мені на гадку, що удучшене системи Каселлі може віддати немалі прислуги часописам. Для них власне призначений мій новий прилад, хоч я мушу виразно застерігти ся, що монополію не відступлю нікій часописам. Патент застерігаю собі, а машинку може справити собі кожний видавець. Пересилка буде дуже проста. Артист зробить значайний скіц, навіне его на відповідний папір, на одній телеграфічній станції, потисне гузік, і в хвили, коли валець оберне ся довкола, на другій станції буде вже готова репродукція. Все вже готове до ужитку, розходить ся мені лиш о таке поменшене формату, щоби прилад можна було носити при собі в кишені і з кожної телеграфічної станції висилати рисункові депеші в часі, якого нині треба на телеграфічну пересилку 200 сів. Найдадше в сійчї апаратик буде вже в продажі. Не сподію ся нічого надзвичайного по тім малім удучшенню, кажу виразно „удучшенню“, не „винаході“, бо номисл є власністю Каселлі. Не числю також на дуже великий пошук: імовірно закуплять собі его лиш найбільші європейські і американські дньовники. При тім, о скільки можу говорити про се на основі дотеперішних досвідів, апарат буде функціонувати зовсім правильно лиш на віддалені 500 миль (певно англійських, т. є. більше-менше 500 кілометрів), а ще досить докладно на віддалені 1000 миль (наших кілометрів). Але заки віддам его в продаж, наміраю ще зробити проби з ним на лінії межі Новим Йорком і Сан-Франціском“.

ООООООООООООООООООООО

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

ООООООООООООООООООООО

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Виресов. Митр. і Пресов. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечая будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках протів шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Шкода ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Полісь „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористайшій уеліа і видає полісь і квіт в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, стоварищене зареєстроване з обмеженою поручкою, приймає від своїх членів і третіх лиць знаряди до опрентованія по 5 процент. Іваранції цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, від яких від тигарів, як поручкою двох членів. З позичок відтган ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Можна купити

дім з двома фронтами, в Чернівцях панська ул. ч. 35 і ул. вірменська ч. 2., з 11 кімнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудованія. На домі заінтабульована бук. щадничка каса на суму 6.000 зр. Дім продає ся з вільної руки під дуже користними уелівами. Близіші поясненія подає п. офіціал Гоан у краєвім видїлі. (4—4)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

• Прекрасна повість Ольги Кобилянської „Царівна“ вийшла накладом „Буковини“ окремою книжкою, котра має 424 сторін, вісімки, і коштує лиш 1 зр. 20 кр., з пересилкою на рекомендованю 1 зр. 30 кр., з рекомендованю 1 зр. 40 кр. Передмову до повісті написав Осип Маковей.

„Царівна“ так своїм змістом, артистичним обробленем, як і блягородною тенденцією визначує ся дуже поміж нашими новітніми повістями.

Купити можна в редакції „Буковини“. Тут також можна дістати оповіданє О. Я. Кониського „В день святої волі“ за 10 кр., з пересилкою 12 кр. і оповіданє Т. Галіна „Перші Зорі“ за 30 кр., з пересилкою 35 кр. Купуйте!

ВАЖНЕ

ли кожного, головно для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремієників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від богатьох літ, на красній ниві в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням.

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набутє найновіших машин, писам і янших знарядів значно побільшило ся і тому свій заклад перенесло на ул. Карла Маркса ч. 12, другий від таварів від ул. Галицької ч. 11.

Варожом приступив догодити і ахованці, так Еміль Канюк або змінив сего переплетничого заведеня і тепер він може від нового вірною

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о— з виправленим персоналом всі важні роботи, як: оправленє книжок, роботи гальтерійні, друк на етикетках до ліній, окрасу до газетованя, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найшворше доставляти.

Проксьмо о ліжках замовленя

з поважанєм

8—10

Кобжинський і Канюк.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровица число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану Омелином Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, з всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучачанича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свята 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ находять ся в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки:
а в „Надбеланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Промова п. Ол. Барвіньського.

(Далше).

Національні і культурні потреби руского народу.

Нехай же мені тепер вільно буде зійти на поле національних і культурних інтересів руского народу, на котрім єсть ще багато до вигладження і вирівняня. П. президент міністрів при розправі над чеською справою языковою в комісії бюджетовій заявив, що бажає національного мира. Національний і внутрішній мир взагалі єсть дійсно неоціненним добром, котре творить кріпку основу для успішного розвою держави і поодиноких країв, і єсть то вимогою конечної потреби державної, щоби змагати до національного мира.

Здаєсь, що найтруднішою між справами національними, котрі викликають спори національні, єсть справа языкова, особливо коли она є в краю з мішаною мовою, де дві, три мови зовсім не споріднені з собою. Але тим легше можна би в Галичині, де уживають ся в краю дві споріднені з собою мови, довести зі спокоєм і витревалостію справу языкову до розумного поладження, а до того були би як-раз покликані горячі оборонці національної справи при участі правительства; бо лиш той, хто уважає свою народність за єв-

тої, не зневажає єввятощі другого народу — каже др. Адольф Фінгоф.

Правительство, що поставило собі о-кликом справедливості, було би добрим посередником в сій справі.

Треба щиро признати, що в Галичині зроблено в послідних роках неодноразово для переведення рівноправности обох краєвих языків, але много позістає ще до зроблення, на не одно під сім взглядом не звертає ся уваги, занедбує ся і не переводить ся. Іменно підчас коли висші влади в сім взгляді показують правильно, що мають добру волю і старають ся довести до повного рівноуправнення, буває у низших властей нераз зовсім противно. З того настають колотнечі, роз'ярують ся нерозважно національні пристрасти і нарушає ся почуте права. Так н. пр. послугують ся низші влади адміністраційні часто при залагоджуванню руских подань латинським письмом, хоч найвисший трибунал державний рішенням з дня 25-го цвітня 1882 р. назвав то нарушенем основних законів державних.

Також і в судівництві остає ся під сім взглядом багато до бажання. Єсть цілий ряд розпоряджень міністерства судівництва і цілого міністерства, ба навіть найвисше рішення, котрі свого часу президією висшого суду краєвого львівського округу були подані до відомости підвластним судо-

вим властям, адвокатам і колегіям нотаріальним яко указ до виконання, але звичайно рідко коли его держать ся. Після сих розпоряджень мали би переслухування обжалованих рускої народности переводити ся в їх рідній мові, списувати ся протоколи в тій мові, вести ся остаточні розправи в рускій мові, оголошувати ся і видавати вирoki, і взагалі всі залагодження повинні би виставляти ся для руских партей в рускій мові, але то дїє ся дуже рідко. Таке поступованє може найменше відповідати почуттю права, а в рускій людности викликати і піддержати єввдомість об'єктивности стану судейського. Було би дїятого в інтересі високого звания судових властей, щоби управа судівництва наставляла на фактичне переведенє виданих розпоряджень языкових і пригадала їх підвластним собі органам. (Браво! Браво!)

Так само потреба би також остро наказати, як цивільним, так і військовим властям, що греко-католицькі єввята мають строго шанувати ся і щоби греко-католицькій людности не ставити перешкід у виконуванню єї релігійних обовязків урядовими завізваннями або військовими виравами, та не нарушати їх чутства релігійного.

При сій нагоді мушу ще конче порушити зверхню форму языкового рівноуправнення. Все ще не видимо руских напий на будинках урядових і бюрох п. к. вла-

6)

МАРТА.

Оповіданє

Володимира Лавровського.

(Далше).

Всі потакували старцєви, а молодий чоловік, закинувши головою в зад, сїдав і кріпко вдарив по в'язівтурі. На темно-шєпрім і широкощокім лицю його грав ся легкодущий усєміх, котрому рад здорових, білих зубів зїд повних, широких губ, пара виразистих, широких уший і прижмурєні, сверкаючі чорні очі, — надавали вигляд змисловий і пристрасний. Модерний артист!

Ставало тихо. Потекли нараз ніжні і солодкі акорди, як дрібнєнький плюскіт чистої води — тих сунопійних фіал, що між собою переливають ся, вилискуючи ніжними хребтами до місяця. — Молодий чоловік грав зі силою і з житєм. Прикрививши голову, вслухував ся правим ухом сам в ті чудові свої тони...

Була се фантазия Вагнерівського Лєгендїна. Залунали акорди тужні і жалні, ячєртані краскою глибокої тайни і романтизму — сильні мов філя розбурханих чутств. Від їх звуків лєдє віддихала тісна кімната.

Чоло артисти ще меншало, рїс легкодущий усєміх і ще ярїйше єввітнали ся очі. За те Остапів прїя. Щораз голосїйший і тяжкий віддих дєбував ся зі слабїй груди. Він дальше розпинав сорочеу, що давила горло. Товєта долїшня губа

обвисла — маленькі і кругленькі бурі очі неспокійно бігали ту і там.

— Пий! пий! — кричав Труш. — А ти, брате вали сильїйше — душу дєри в кусї і не щади! Вєсь оно ще не виходить, як єзд...

Молодий чоловік вигравав саме наймогучїйші тони величавої фантазї. Самі в собі они дєсїть однотонні: однак тим виразїйше добуває ся та могуча невола і немилосєрна, незгублена тайна життя, що давить чоловіка:

Не сїмїй мене питати,

І не бажай дїзнатись —

Як звуть мене і відкиля я?

Не менє уважно слухав і старєнький поєлонник єрїбних, меланхолїйних тонів і італїанського неба. Було видно, що надармо силував ся на сєй півусєміх губ, що каже: „говори-но своє, однак ми сягаємо все таки табуше, чим ти...“ Він щурив на ру старєчих уший і слєзками заходили мутні очі...

Вєсь стихло. Ще раз розмахнув ся руками артист і додав від себе фіналє — акорд. Вєсь вмовкло — а все ще здавало ся, що пливуть і бурять ся вєдавні акорди. Чудний сєй гомін, що сїдєє по такїй грї!

Старєць підняв ся; однак замїєць до пияїна, він приволєє ся до нашого стола.

— В нас тоді похід був, панове — ми стояли в Італїї, — казав, тикаючи до нєє указующим пальцем. Знаєте, панове, як се було. І я слухав тоді нїмних тонів — не тих, що нинї... Се була моя Луція... Справдїшна, жива Лу-

ція: чорноока і чорноволєса, з парєю як ягода червєних і смачних губ. Як вона євпївала! Я тоді кинув був і похід і карїєру, мої панове — кинув мою шаблю пішов для неї у відєставку... Ми подружили ся. При одній з наших жєлєзниць я єчислював цілими днями нудні цифри, а вєчєром євпївав домів. Мене ждало там двоє: єї єрїбний глєдєс, та смачні губи і мїй фортєпан. Вєсь пішло!... Втекла менї, бачите. Раз прїйшов я домів і застав пустї єтїни — пустї, бо єї не стало. Втекла!... Відчуваєте сєй грїб: прїйти до хати, євкати єї раз, другий і єотний — і нїхто не відїзєє ся?!... Вєсь мєртвє — так, одєн грїб. — А душу якїєсь жалє стїскає, страшний жалє! Кликєв я єї дєнь і другий... а дві недєлї євїєли відвєзти мене були в євнїталь... Я єї все кличу, щодєнь і сєгодня кликати стану, єкоро одєн заїду дєєвїта в хату...

Грїб, кажу вам, грїб!

Згорблєний старєць розплакав ся.

Отєє товариство познаєомило мене з горбуном, що його єсьому три недєлї євстрїчєв був на улицї. Останїєв шєнєв Трушєви на ухо, за тим Труш прїїдїшов до мене.

— Ми з Оєтанєвим їдєм, а ти з нами.

Ми вїбрали ся.

Нас вїв Оєтанїєв і прїєсєгєв ся, що нєдалєко. Було оно нєправдї нєдалєко — таки на тїм самїм нєредмїєтїю — там дє поєскуєвали ся в лїчїй мєрацї одні нїзєнькі партерові дїмки з шїрєкими входовими бєрами. Оєтанїєв євстєєв у

стий фінансових і податкових, почт і телеграфів, та на декотрих лініях ч. к. залізниць державних у всхідній Галичині. Суть то, що правда, лиш поверховні річи, але їх би треба преці увзглядити зі взгляду на інтерес внутрішнього мира національного.

Переведене рівноправності рускої мови в Галичині стрічає, що правда, деякі труднощі, котрих причиною єсть не багато ще розширене знане рускої мови межи урядниками. Але ті труднощі не такі великі, щоби їх при добрій волі не можна побороти, і для того не годить ся полагати так особливо важної справи, котра довела би до вирівняння національних протинностей, відкладати на десятки літ.

Усунене тих труднощій, які стоять на перешкоді національному мирови в Галичині, мають як-раз на цілі мої внесення поставлені минулої сесії галицького сойму, з котрих перше стремить до того, щоби для урядників, котрі не мали нагоди виучити ся рускої мови, були заведені практичні курси, а друге жадане заведення обовязкової науки обох краєвих мов в галицьких школах середніх. Зависить отже від правительства, а головню від міністерства просвіти, дати можливість до того. Для переведення послідного внесення подані вже галицькою краєвою радою шкільною перші услівя через заведення необовязкової науки рускої мови майже у всіх середніх школах, і дасть ся сконстатувати, особливо в західній Галичині, жива участь польської молодіжи шкільної в сій науці. З уваги на то, що в середніх школах значне число годин присвячує ся науці німецької мови, треба би полишити розвазі міністерства просвіти, чи не було би добре знести в галицьких школах середніх двоєстепенність науки, щоби при заведеню обовязкової науки обох краєвих мов зарадити збільшенню вже й тепер великого числа годин тижневих та надмірному перетяженню шкільної молодіжи. Рівночасно мусіло би міністер-

ство просвіти через надаване стипендій постарати ся о притягане і образоване відповідних сил учительських.

Ті способи могли би отже дати основу до языкового рівноуправненя та усунути національні колотнечі і суперечки. Але тривалий національний мир дасть ся завести лиш заспокоєнем національних і культурних потреб та жадань руского народу, а й під сим взглядом має управа просвітна широке поле до діланя. Я вже доказав при иньшій нагоді, що піднесене рускої мови, рускої літератури і науки в сій мові зі становища австрійського інтересу державного має велике значінє і єсть не лиш жаданем справедливости, але й наказом розуму державного.

З подякою мушу признати, що високе міністерство просвіти через надіюване руского наукового товариства ім. Шевченка річними запомогами підносить розвій рускої наукової літератури. Виданя сего товариства за послідних три роки зробили багато на поли історії, наук правничих, народознавства і т. п. і знайшли признанє не лиш в краю, але й за границею.

Я просив би отже, щоби в слідуючій бюджеті на рік 1898 була для наукового товариства ім. Шевченка вставлена стала дотация в сумі 5.000 зр.

(Конець бул.).

НОВИНИ.

Чернівці, дня 16-го грудня 1896.

Краєвий президент гр. Гоес повертає в четвер, дня 17-го с. м. до Чернівців.

Є. Ем. Кардинал Сильвестер Сембратович жертвував для бідних учеників рускої гімназії у Львові, на руки товариства „Руслан“ 300 зр.

Нове політичне товариство на Буковині. Як заповіджено, відбули ся дня 6-го с. м. перші

загальні збори християнсько-соціального товариства в Сольці. В сали зборів явило ся тільки людий, що всі не могли помістити ся і мусіли вертати домі. Головою товариства вибрано нотаря Тіграна Прункула; до виділу вибірали кілька селян німецьких і польських. Між рішеннями внесеними найважливіші єсть ті, що має ся краєвий виділ просити о внесенє проекту закону, котрим вводять ся в селянській і загальній, ній курії безпосередні вибори до ради державної; має ся вислати до міністерства рішництва петицію, щоби ґрунта православного реалійного фонду здавали в аренду передовсім селянам (того домаган ся нос. Пігулак вже давно в буковинській соймі — Ред.); вісниц запрошено антисемітів д-ра Люсгера, кн. Ліхтенштайна, а Шайхера, д-ра Гесмана і проє. Шлезінгера на будучі передвиборчі збори сего товариства, коли буде розходити ся о вибори до ради державної. — Ст рішеня справді мають велике значінє і они виказують, що християнсько-соціальне товариство з самого початку своєї діяльности забирає ся до велики важних питань. Заразом викаже й се, що перший раз виступає в політичних справах виразно антисемітизм на Буковині. Уважаємо се знаком нового часу в наших краях.

Руска депутация у Цісаря. Цісар приймає 14-го с. м. руску депутацию, котра приїхала зложити подяку руского народу за підняченє через іменованє митрополита Сембратовича кардиналом. Після львівських газет відновив монарх на промону: „Гадую, ся з того, що Є. Св. Папа на мос предложенє іменував львівського архієпископа кардиналом і що я міг дати новий доказ своєї печальности для руского клира, руского народу і їх чувств католицьких.“ — Депутация була відтак у міністрів: Голуховського, Баденіого, Гавча і Ріттера, котрі єї принали прихильно, і предложили їм справу урядованя конгреґу та фонду пенсійного для вдовць і сиріт.

Учителям бавити ся не вільно! Вільно мужикам справити собі в корнім „данець“ вільно їм весіле робити цілий тиждень, але учителям всего того не вільно, бо їм забороняють „Буковинські Відомости“. У Василеві була забаву учителів і про ту забаву та славна газета дістала ніби від мужика таку допис: Пани екажуть — мужики плачуть. Із Василева пишуть нам: Паскучилось нашим панам новосерістам дома сидіти, та з'їздились вчором перед св. Архистратигом Михайлом на бал до Василева. Бал відбував ся в учителя Мих. Кракалі, а щоби поста-

вікно. З криком відчинила ся тяжка брама і ми станули за хвилину в ярко освіченій кімнаті.

В кімнаті було двоє чоловіків. Оба не знали. Один (я сейчас пізнав горбуна) писав, другий порав ся коло канани, що стояла з відхиленою верхньою частию, а з нутра єї виділи ся части ручної, друкарської машини. Вся кімната стояла завалена силою книг і паперів, що лежали порозкидані в неспорядку. В куті була постель, а на постелі лежала в одію жінчина, прикрита хусткою. Побіч сєї кімнати була ще друга темна.

Останів познакомив мене з горбуном — Луцький було йому на імя. Знакомлячись зі мною, підняв він свій горб і витягнув ся що міг. Подав свою зимну руку і вдивив ся в мене довгим поглядом.

— Приводжу вам-тєє нового чоловіка, — казав Останів. — Хіба вже тепер нищїть цілий світ.

— Ми станем його радше будувати, — казав горбун товненьким і слабим горляним голосом.

Той, що порав ся біля канани, був довгої та костистої постаті і здав ся Грушка. Мав замітні довгі ноги і руки. Одіне було на нїм за коротке. Мав туний і короткий, як кругла галочка, ніс і пару острих уший.

Він саме викладав з тої канани, коло котрої порав ся, листи сьвіжо друкованого паперу. Була се відозва до армії — апелация до людських чувств жовнірів і до їх чести, котру оскорбляють тяжкі закони, що їх чинять орудем і невідільниками.

— О, колиб' удало ся розбити єю твердиню! кликав Луцький, бачучи, що дехто з нас втопив в тім напері свої очі. — Описла поленив нам дорогу, якою розходять ся отсі листи.

Тут треба багато дотену, щоб не надто ярко освітити отсю нітьму, в котрій гинє світ — він сього не любить. І обережно треба йти — ой, обережно — бо нікакє черта азрта неса робота: грозить холодна дурма!

Він дрегнув цілий...

— Одже спирт, спирт, панове! Спирт сьвітові все імпоує...

Горбун зробив якийсь рух ніжними пальцями і цікаво усміхнув ся, ззастривши кутини губ. Всі мовчали — він став по хвилині говорити.

— Ах, світ він недобрий і невдячний. Світ, хотіби отсей нам найближчий, лише давати знає слабого і кинти собі з його невдачі і слабостий — він, як кіт, чатує, щоб його задупити. Ну, я привик до невдячності та кини ближнього: я горбун, у мене в груді повно бакцилів... Не правда, пане Труш? Ну, і недовірчивість, що мені она! Що мені, що ви всі — всі як ти сидите — входите в єю хату і вже на перший погляд ока у вас на лиці недовірчивість... сідаете, слухаете — і киннями вибирають ся ваші щочи... Я се видаю — видаю — ох, надто острє моє око!

Чудненько сьвітлоє ся то око, глибоко осаджене в кости чоловік.

Грушка станув за ним і слухаючи, опустил довгі руки. Дивив ся просто і природно — без тїм якої небудь пересаді. В погляді його лежало багато дечого з погляду домашних звірат, що

своияючи свій щоденний обовязок, посірно крутять ся знакомими місцями вокрут свого господаря.

— Сидь ту, Грушка: а-ж усе такі люблю і хочу і мушу мати тебе коло себе — хотай не вірю і тобі... Я хорий чоловік! Ну, і ти і та чортова жінчина, що лежить собі преспокійно на постелі і адрово спить — у неї добрий сон і я завидую єї перах — обоє ви скоренякі собі до кнни!

— Я собі з тебе не кнню, — дав ся чути голос Грушка. Нескладна і новільна була його бесіда: однак невідість і рішучість, ба навіть сила, лежала в сих кількох коротких словах.

Луцький встав.

— Не кнни собі з мене? А перетини мені! Не знаєш нічого і не мовчиш! Як сєй нес, що мусить зєздно гавзати.

Замовк описла на хвилину, тай став робити відхрипи, вдихаючи воздух.

— Бров чує, сьвіжу кров... Грушка, чуєш кров?

— Ні, я крові не чує.

— Дурний ти! У мене добрий нюх. Сєй алякальний запах і смак сьвіжої крові, він переслідує мене... Власний мій ніт, острій і тонкий, забиває мені віддих — а на всьому тілі знов я чує дріж від кількох днів — лєтку вєчірну дріж... Що се знов?

Він випрямив ся, а описла хопив ся за чоло.

— Горєче — говорив шепотом, — горєче! Ох, та кров! Она не раз бухала з мене: а-ж уже нять літ, бачите, кмираю і вмерти, на жаль цілого сьвіта, не можу. Ну, я ще колись уяру: але поки ще віру, мусить ся дєщо змінити ту вокрут мене... пилин в мене є... Ну, годі-ж чоло-

зати, що бачи не аби-який, то вивісили на шкільнім будинку на дичку червоно-голубу хоругву. Заграли музиканти із Заліщик і пійшов танець на цілу ніч. А спів і викуване: „гоп их-гой!“ такі вже були веселенькі, мов би учителі подуріли. Межи людьми стало дуже тужно. Переходить по-цід школу один чоловік з лопатою, що йому копав для умерлого, та як гримне лопатою о землю, аж земля задуділа. От — каже — дуріють пани, видно не з бід. Ми мужики бідуюмо, з голоду загигаємо, до Канади утікаємо, а они скіру із нас дурть і гоняють. Бодай би вам по печінках гонкало!... І як крикне собі мужик „гоп-гой!“ аж всі пани затихли. Така-то їх була забава. А як гуляли то мов би дрова рубав, або довбнею о поміст гримав, так учитель таракотіли обцасами. А пива вже пішло бочок яких кілька, а весь той баль коштував найменше 100 зр. І кажи-же тут, що учителям зле дє ся, сли такі справляють баль в час, коли мужику послідню дурть козушину, або послідний сердак за школу... — С. О. — Не знати, що ту подивляти більше в тій новинці, чи глупоту дописувателя, чи ненависть редакції „Бук, Від.“ до тих бідолах-учителів, котрим навіть скромної забави жалув.

Комітет, що займає ся устроєнем сьвятого Николая в комнатах Народного Дому поробив старани, щоби вечер сей випав як найсьвітлійше. Заразом пригадає всім, що се дїточе сьвято відбуде ся в четвер точно о год. 8. вечером. Надішли вже також до комітету гарні книжочки з ілюстраціями для молодших і старших дїтїй. Книжочки ті можна вже тепер набути в Народнім Домі.

Нещаслива пригода. Перед кількома днями вертало п'ять Італійців, занятих вирубом лісів Кризера в Крушельниці, стрийського повіту, до своєї буди т. зв. ризами, т. є. деревляними коритами, призначеними до спуску дерева з гори в долину. Нараз з причини відмаку в горі зсунувся застражений висше в снігах м'ясо, пігнав стрілою в долину і в своїм бігу натрапив на ідучих. Один з робітників погіб на місці, другий страшно поторощений умер за добу, двох страшно обезвічених відіслано до стрийського шпиталю; лиш один, що вихопив ся наперед і чуючи над собою гук, скочив на бік в сніг, вийшов ціло з сеї страшної пригоди.

Галицький посол Стефан Новаковский скликає на день 26-го с. м. віче до магістратської сали в Перемишлі, на котрім буде обговорювати

вікові жити без плану і без ціли, а горячу жагду засновати треба. Знаєть ся мені, що я досить логічно розсуджую?

Луцький оббїг нас одним поглядом. Сиділи ми мовчки, похнюпившись. Він підсміхнувся.

— Ех, ілюю-ж я, брати, на всю вашу логіку і на ваше признанє! Чоловік, що яку четвертину життя напидів ся по тюрмах, — що йому дорожити людським осудом! А робить він безупинно, бо є в ньому іскра — отся дрібонька жажда вічності безсмертності — — —

Горбун наче перехопив ся, він потряс головою і лице його стало бліде мов папір, а губи дрожали.

— За котру-то безсмертність розумний і здоровий, іменно здоровий і з себе самого задоволений чоловік, не дасть ні шельога — хотіли ви, панове, сказати? Ще й неспіває ся?!... Однак, скажіть, відки приходить ся чоловікови забавувати і стояти постійним посміховищем свого окруження? З мене-ж сьміяли ся, як я ледве був дїтвком! Ах, тепер являє ся сей світ навіть зі співчутєм — як от та жєнщина деколи, та що он-там лежить... Ой, гірке оно, те людське співчутє: оно забиває чоловіка, оно робить всіх нас, як ту ви є, ненависними. Тай ненавиджу я вас і сей світ і те жите, його жєлізні закони і його всі тривні порядки — цілою моєю безсмертною душею! Всіх нас, як ту ви є — товсті, сильні, веселі і здорові! Ненавиджу і єї, що в неї смашиний, хороший сон! Тебе кругом глуного, тебе Грушко, вірного неа! По що тобі таких сильних рук і того росту Грушка?

(Далше буде).

єя справу окружних вїтїв і близько скликане сойму, закон дороговий, недалекі вибори до ради державної і війни внесені.

Для нотарів. Міністер судівництва вислав до всіх висших судів краєвих розпорядженє в справі переходу нотарів до судівництва. Розпорядженє то оперте на §. 93 нового закона про організацію судів. Іспитовані нотарі, вступаячи до судової служби, обовязані зложити доновняючий іспит з цивільного права, письменний і устний. При письменнім іспиті належить більше вважати на цивільне право, ніж на цивільну процедуру; при устнім цивільна процедура є важніша. До введеня в жите нової цивільної процедури будуть іспитувати також зі старої цивільної процедури, але тільки з головїшого, з де-більша. Кандидати, що зголосять ся до іспиту до 1-го мая 1897 р., повинні постарати ся о речинє для устного і письменного іспиту до вересня. Від дня оповіщеня того розпорядженя можна подавати такі зголошеня до іспитів через три роки. Подана з полученєм нотаріальних свідочств треба вносити до вишого суду краєвого. Іспитовані одержать відповідні свідочства.

Сьвітотий злодїй появил сими днями в Кракові, де его арештовано. О тїй справі пишуть з Кракова: Якось перед трема тижнями приїхав до Кракова елегантний мужчина, в віці около 29 літ. Він вїав зараз в очі поліції і она зібравши докази, арештувала его. Уже при арештуваню лучив ся цікавий випадок: арештований хотїв значною сумою перекупити іспектора поліції. Уже в першій слідствї виявили ся такі річи: При арештованім найдено 26,000 франків і золоті гроші. Він подає, що називає ся Александер Тижнер і підтаким назвищем зголосив ся в поліції; тимчасом він імовірно називає ся Мошко Тойзнер і походить з Любешова, миньської губернії в Росії. В Парижі перебував в часї гостини царської пари, а звідтам вїїхав для 12-го жовтня, відтак був в Бельгії, Гамбурзі, Берліні, Відні і Празі, звідки приїхав до Кракова. О скілько доси вийшло на яву, був він вже караний французькими судами і боїть ся, аби его не видали Франції, де вислано би его на Каледонію. При арештованім, котрий імовірно мусїв допустити ся дєсь у Франції великої крадежи, найдено 47 штук банкнотів по 100 франків, 32 облігацій Credit foncier de France по 400 франків, 15 штук облігацій той самої інституції по 500 франків, золотий годинник, перстєнь з брилїантами, золоті гроші італїанські, німецькі і пруські. Полїція велїла злодїя відфотографувати і розїшле фотографїї по всіх більших містах, тимчасом лишить ся він в поліційних арештах.

Прасовий процес о клевету проти редактора Monitor-а, п. Ери. Брайтера, о котрім ми онюгда згадували, скінчив ся у вівторок пополуни. П. Брайтера признано винним оклеветаня старости з Турки п. Бізінського і обиди чєсти гр. Гомешина, а трибунал засудив его на місяць арешту і заплаченє судових коштїв. Трєх обжаловуючих: гр. Скарбек, оо. Єзуїти у Львові і іспектор шкільний з Яворова о. Терлецький відступили від обжалованя, оо. Єзуїти ще перед процесом, бо Monitor відкидав свої напасти на них, а два другі в часї процесу. Суд засудив о. Терлецького і гр. Скарбека на заплату коштїв за їх справу, від котрих відступили. Євїзїєм того процесу суть два процеси о кривоприсєгу проти свідка Герша Гейльберга і проти обжаловуючого о. Терлецького за заприсяжєні їх зізнаня, котрі стояли в великій суперечности до висказів других заприсяжених свідків. О. Терлецького суспендувала вже краєва рада шкільна з уряду окружного іспектора шкільного.

Жєнщини одержали в Франції позволенє носити мужєскі одяги. Перша скористала з того бухгалтерка одної парижкої книгарні.

З'явїща природи. З Стрийщини пишуть: По перших морозних днях грудня потенїло у нас янов значно дня 7-го с. м. Згаданого дня при легкїм дощі і сьвітлї сонця обсервували ми перед полуднем прекрасну дугу на північнім заході. Вечером полив ся густий дощ і дали ся видїти всі блискавиці на полудневїй сторонї неба. Величезний сїг стонив ся в значній частинї не лише в долині але і на горах, в наслідок чого прибули гірські води і зрудили кригу на ріцї

Стрию. Крига, що рушила слїдуючого дня ранком, була так груба і сильна, як инших літ на весні і несла з собою множество дерева на доли. Тамтого місяця зїїшла вже була також крига, а з того ворожать люди, що й дальше що місяця сєї зими буде лїд з ріки сходити.

Зміна назви. Позаяк шлях льокальної залїзничї Іцкани-Сучава вже готовий і небавом буде переданий до публичного ужитку, то станция „Сучава“ головного шляху мусить від тепер носити властиву свою назву „Іцкани“, що іменно наступає з сегодїшнім днем.

Розбїйничий напад. В селі Котулбаїнській напали в неділю в ночи два розбїшаки на нічного сторожа Іля Факаса і так его побили, що він без пам'яті лежав на землі. На его щастє надїйшов другий нічний сторож Романюк і увільнив его від тих розбїшак. Жандармерия винаїшла їх в особах Михайла і Николая Шепілях і передала судови.

Помер в Радівцях тамошний антикар Іван Розиньон в 81-ім році жита.

Телеграми „Буковини“.

З дня 15-го грудня 1896 року.

Відень. „Wiener Zeitung“ оголошує цїсарський патент, що скликає сойми краєві в Чехах, Галичині, Нижній Австрії, Стирії, Країні, Моравії, Шлеску, Герцу і Градісцї на день 28-го грудня.

Відень. Комісія бюджетова відкинула 20-тьома голосами против 10-тих внесенє Руса, щоби знести газетний штемпель від 1-го марця 1897 а приняла 18-тьома голосами против 10-тих внесенє Прадого, щоби штемпель газетний знести від 1-го сїчня 1898 р.; дальше приймила комісія внесенє Ромлчука, щоби знести штемпель газетний для часописів, що виходять не частїйше як три рази на тиждєнь. На референта вибрали пос. Руса. Комісія бюджетова згодила ся в спеціальній дебатї на закон, дотичачий дотаций католицьких душпастирів і установила з нїти членів підкомітет для наради над тим предметом.

Відень. Король сербський Александер був вчєра другий раз на аудїєнції у цїсаря. Ходить о помиренє королевої Наталїї з Міляном. Бо король Александер заявив, що доти не заручить ся, ані не ожєнить ся, доки его родичі не погодять ся. Нинї виїжджає король до Лїнцу на зустріч свого батька: опїсля з'їдуть ся родичі в приємности сина.

Колонїя. До „Köln. Ztg.“ доносять з Петербурга, що тамошні університетські студенти демонструють з причини арештованя в Москві. Вчєрашнє віче студентєве розвазано з причини бурливого характеру.

ТЕЛЕГРАМА.

За кілька днів отворить ся в промисловім музею в Чернівцях велика вистава образів.

Пошукую хлопця до практики торгівлі корінної і вин. — В часї практики буде мати ціле удержанє кромї убрания. — Условія устно.

Іматїй Власюк,
руський купець в Чернівцях,
ул. павська ч. 33.

Улиця паньська ч. 35, напротил катедрі.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ

В ЧЕРНІВЦЯХ,

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближаючі ся Різдвяні свята товари цілком свіжі і по можности дешеві.

Світло церковне II-да не повної ваги так само світло церковне і столове I-ма і II-да повної і неповної ваги.

Світло стеаринове чудно мальоване образками святих і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королевське, ладан бурштин і потпори.

Для ужитку домового: мука, сіль, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейлон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1-50, 2-50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, міджали, фігн, цуката, дактелі, ванілі, шафран і коріне всякого рода.

Домової роботи повила перетирани, мід прісний, оріхи волоскі і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмаль, і фарба ріжнього роду.

Мидеака і перфуми.

Сири: швайцарський і французький ріжних родів і смаків. Саламі, ковбаса, солонина, смазень і пр.

Великий вибір маринованих риб морських, оселедців, руских і французьких сардинок.

Муштарда французка і кремска в хороших слоїках з кристаловими ложками і на вагу.

Олива столова і ріпаківа до свічення, Оцет винний і спиритусовий.

Спеціально поручаю всякого рода вино червоне, старе, куїлене від мого попередника в $\frac{3}{4}$ фляшках по 60 кр. і вино біле в літрових фляшках 70. Під совістю поручаю справжнє угорське вино до служби Божої по 70 кр., в $\frac{3}{4}$ фляшках 60 кр. Старе вино угорське столове Badacsonyer 80 кр., австрійське Kottbauer з 1882 1 зр., Klosterneuburger 80 кр. Власне вино від 15-го грудня, природне і реґельне від 45 до 75 кр., Самородиер від 70 кр. до 1 зр. 50 кр., Токай кураційний, витравний і солодкий від 2 до 5 зр.

Пиво черновецьке, окопське і пілзеньське в фляшках.

ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ,

важливо сали, придатна на збори, комерси і товарискі сходни.

Услуга скоро, вага точна, ціни совістні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи опаківання.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і опіці.

(4-5)

З глибоким поважанням:
Ігнатій Власюк,
руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

LINIMENT. CAPSICI COMP.
aus Richter's Apotheke in Pflag.
Beim Einkauf dieser anerkannt vorzüglichen, schmerzstillenden Einreibung, die in allen Apotheken vorrätig ist, sehe man stets nach der Marke: „Anker“.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Можна купити

дім з двома фронтами, в Чернівцях паньська ул. ч. 35 і ул. вірменська ч. 2., з 11 кімнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудовання. На дімі заінтабульована бук. щадничка каска на суму 6.000 зр. Дім продає ся з вільної руки під дуже користними умовами. Близні повнесени подат. н. оціниці Гови у краснім виділі. (4-4)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійовича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Подвійна кримська муштарда!

Остерву свою знамениту, загально знаму, сильну подвійну муштарду; розсилаю і на пробу поштою в бочіках по 5 кіло на 2 зр. 40 кр., 75 кіло на 1 зр. 60 кр., 12 кіло на 3 зр.; 12 кіло на 9 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

K r e m s, N.-Oesterreich. Schmelzgasse Nr. 313.

За якість гарантую; коли не до вподоби, приймаю назад. (2-2)

П. Т.

Отримав честь, повідомити шановних від барателів, гостей і публіку, що в перебран істну ючай досі від фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ І СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з дня 1-го липня с. р. і буду дальше вести від мого власного фірми

СТЕФАН ГАІНА.

При цій нагоді складаю сердечну подяку на долі, окрім так часто попередній фірмі, і прошу укліно, жити те саме долі на дальше і для мене, при чім намагаю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорту, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу в часті замовлення і писмуть

у поважання

Стефан Гаїна.

Рух поїздів залізничних

важний з дня 1-го мая 1896 після середно-європейського годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и					
	поспільні			особові				поспільні			особові		
до Чернівців							з Чернівців						
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1028	528
3 Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1060	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	.	.	717	1048	616
3 Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	1113	До Садагури, Новоселиць						430

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різняється з львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Буччинича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

За „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. годовина ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділей і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Промова п. Ол. Барвіньського.

(Конець).

Значні пости на полі науковим мож-
на би досягнути відповідною обсадою існую-
чих опорожнених катедр при львівській
університеті з рускою мовою викладовою і
заснованем нових. При філософичнім фа-
культеті у Львові єсть лиш одна катедра
для рускої мови і літератури (тепер су-
плент) і для історії з рускою мовою ви-
кладовою, що не відповідає потребам збіль-
шаних ся руских шкіл середніх. При
правничім відділі єсть катедра цивільного
права опорожнена від кількох літ, хоч зго-
лосив ся етипендист запомаганий високим
міністерством просвіти, котрому знатні
наукові поваги берлінського і віденського
університету висказали за его наукові юри-
дичні розправи повне признание, але він не
мав того щастя здобути собі прихильности
львівського правничого відділу.

Там уважали за добре пустити ся на
експерименти з доцентом, котрі зовсім не
удали ся, бо правничі слухачі рускої на-
родности не ходять на его виклади, і він
мусів їх залишити. Відносини на тамонім
університеті виробили ся на жаль такі,
що рускі доценти мусять габітувати ся
насамперед на заграничних університетах,
щоби могли відтак знайти признание у
Львові.

То не може зовсім причинити ся до
наукової спроможности руского народу і
до підготовлення академічного доростку ані
до заведення національного мира і було би
ділом просвітної управи усунути то зло,
тим більше, що она, здаєсь, єсть о сих по-
дїях достаточню поінформована.

Але ми сподіваємо ся від просвітної
управи не лиш підняття наукової спро-
можности руского народу, а й підпирания
знаходячих ся молодших талантів в цілі
артистичного образования. Що-до сего пред-
ложено міністерству просвіти подане ру-
ского академічного маляря, і я позволю
собі припоручити его горячо п. міністрови
просвіти.

В справі середніх шкіл в Галичині
позволю собі зазначити, що з кожним
роком більшаюча фреквенція не єсть зо-
всім чимсь, що викликало би обаву, бо
у нас о гіперпродукції інтелігентного про-
летаріату не може бути й бесіди. Про-
тивно, показує ся значний брак урядників
і учителів. Дальше заострене вступних іс-
питів було би для того тим менше оправ-
данім, що н. пр. сего року шкільного ре-
пробовано при вступних іспитах 26 про-
цент, що дає доказ о значних жаданях
при іспиті.

Велика фреквенція в галицких шко-
лах середніх вказує лиш на то, що збіль-

шене шкіл середніх в Галичині єсть все
ще конечною і дійсною потребою, і що
управа просвітна мусить з тим числити
ся. Особливо у східній Галичині єсть ве-
ликі простори, де нема ніякої школи се-
редньої а що там живуть по найбільшій ча-
сти Русини, то було би порадою заснувати
нову руску гімназію на сході або північ-
нім вході Галичини. При сій нагоді по-
зволю собі поургувати переобразоване
русских клас паралельних при гімназії в
Коломиї на третю руску гімназію дер-
жавну.

Було би до бажання також збільшене
реальних шкіл в Галичині, а за відповід-
ний осередок більшого простору треба би
вибрати Дрогобич, де рада громадська дала
би потрібний будинок.

Брак учителів в галицких школах на-
родних і сильна фреквенція в семінаріях
учительских, особливо же у львівській жен-
ській семінарії учительській промавляють
найліпше за конечною потребою розширення
сих заведень наукових. Потреба би пере-
довсім оснувати женську семінарію учи-
тельську у східній часті Галичини, н. пр.
в Стрию або Тереховлі з переважно ру-
ским характером, бо маємо одну утракві-
стичну женську семінарію у Львові, а та
в Перемишлі має переважно характер
польський і для того кандидатки стану учи-

МАРТА.

Оповідане

Володимира Лавровського.

(Дальше).

Він уєв безсильний і став ще біліший.
Його очі запали ся ще глибоше, страшними ви-
глядали ся широко відчинені і болісно скривлені гу-
би. Грудь його віддихала тяжко, та немовто.
Він продовжував уже шепотом говорити.

— Ненавсено і з книжками глядите ви на ме-
не — бо чужа смерть і загибля, се іменно ва-
ша гордість. А я хорий чоловік — хорий і вми-
раючий... Ох, серця в вас ні крихти!

— Ні, ні, — не вмираючий! живий і без-
смертний! — крикнув Луцій з великим напруже-
нем і прибувши ще раз встати. Однак затряс
ся весь, як вітром снілохане листя. Нараз від-
чинили ся його губи і він вив, залявшись весь
кровю.

Ми кинули ся його ратувати.

Збуджена зі сну жінщина зібрала ся з по-
стелі і я сейчас в ній пізнав — Марту.

Хорого вклали ми в постелю. Марта сіла
біля нього — він устроїв в ній свій стражданий
погляд. Вона взяла його долоню в свої — його
лише дещо променило ся: дитинячий усміх явив
ся коло острих кутків губ.

— Я чув туя кров, Марто — шепнув Лу-
цій — ту свіжю кров, що бу-у-хає...

Кров та бухнула ще раз. Ми заказали
йому говорити. Він повинував ся нам, як ди-
тина.

Між тим винесли ся неспостережено Труш
і Остапів. Грушка побачив їх і дігнав на по-
двірю. Він стукав тяжко і витонкував обцасами,
ідучи.

— А ви то як сміли кинти собі з такого
чоловіка? — відозвав ся до тих, що відходили і
замахнувшись на них кулаком. Они його від-
пхнули і винесли ся скоренько.

— Він у нас сьвятий! — кликав Грушка
на всю хату — сьвятий! Не приходіть більше,
бо розтовчу лоб!

Ми успокоїли хорого. Він ледви дихав —
удар був незвичайно сильний. Дивувало мене,
як та одробила крові, що лишила ся, була ще
в силі правити нужденним організмом. А він
жив, хотів жити і не думав розставати ся з
житєм...

Біля нього сиділа Марта — півсонна і з
обвислими губами порала ся коло хорого. Бліді
єї і запалі щіки, худе тіло і немичні рухи, —
не виявляли великого життя. Неподвижно дивила
ся в чорну стіну против себе, то знов стигала
брови...

Просила мене навідати ся до хорого друго-
го дня.

Я прийшов. Стояв день хмарний — тяжка,
та холодна мрака придавила сьвіт.

Луцій лежав безсильний — навзник. За-
едно домагав ся свіжої води і пив єї жадно;
грудь його ледви підіймала ся.

— Конець, се? — розважував я в собі. —
А він став мені повірювати свої страшні плани
в коротких, уриваних словах.

Велика палата мала полетіти в гору, в воз-
дух, — від одного удару в невеличку скринку —
самий простіський інструмент... Придавлені ка-
м'яними руїнами, мали вийти там сотки здоро-
вих і веселих свій остаточний конець...

— А ся будівля? — спитав я наконець.

— Опера — звучала тихонька відповідь,
а за нею пішов немичний усміх блідих губ. Я
глянув на Марту: она скоренько відвернула ся.

З Мартою стрінули ся ми в брамі.

— Буде жити? — питала мене она ско-
ренько

З великим напруженєм ждала моєї відповіді.

— З ним азе...

— Вмре? коли?

— То єсть... — почав я, однак мене пере-
била Марта.

— Були вже ту такі ворожити, що на три
дні вперед порожили — от, хоть би Труш — а
він до сегодня живий і дихає!...

Мною дрозд перейшла: слова єї мене вра-
зили, я пробував закрити собі з неї.

тельського мають за мало нагоди вивчити ся вповні рускої мови викладовою.

Русини в Галичині мають одну одну-єську чотирикласову школу для дівчат, іменно же руску школу вправ при женьській семінарії учительській. Руска молодіж шкільна не має для того нагоди побирати науки шкільних виділових в своїй рідній мові. Руске товариство педагогічне у Львові внесло для того петицію до вис. міністерства просвіти і просило о переобразованні згаданої чотирикласової рускої школи вправ на школу виділову з рускою мовою викладовою.

Факт, що доси не маємо ані одної рускої школи виділової в Галичині, єсть на мій погляд найочивиднішою причиною потреби засновання такого заведення наукового і поручаю для того сю справу як найгорячіше прихильності п. міністра просвіти.

Нехай мені ще буде вільно звернути увагу управи просвітної на конечність підготовки приховку головних учителів для семінарий учительських. Університети не суть в силі покрити потребу сил учительських також і для семінарий учительських а внаслідок того краєва власть шкільна змушена предкалати на сі посади учителів шкільних виділових, ба, були нераз случаї, що треба було посади головних учителів обсадити учителями без академічного образования. Єсть для того обави, що при такім браку учителів потерпить рівень семінарий учительських.

Було би для того конечним устроїти університетські курси для учителів виділових і дати їм можливість розширити свій круг погляду і збільшити та поглибити своє знання під взглядом науковим.

Позволю собі також покласти міністерству віроісповідань на серце основане єнархіальних семінарий духовних для греко-католицьких питомців в Станіславові і Черемисні, як також відреставроване єпі-

скопської катедри в Станіславові, з просьбою, щоби схотіло сі справи скоро залагодити.

Бажаня буковинських Русинів.

При сій нагоді хочу піднести ще кілька бажань буковинських Русинів. (Пос. бар. Василько: Ті Вас, панюньку, нічого не обходить!) Прощу, мене о то просили. (Пос. бар. Василько: Ніхто Вас не просив!) Не маєте мені тут щось говорити; яко посол маю право в сій справі говорити! Передовсім промаваю як найгорячіше за розділенням черновецької семінарії учительської на руску і румунську і за основанем рускої школи вправ, далше за основанем рускої школи дівочої з фонду релігійного і за іменованем професора греко-православної теології пасторальної з рускою мовою викладовою при виділі теологічній в Чернівцях. При державній гімназії в Чернівцях було би також конче потрібним системізоване одної посади учительської для науки греко-католицької релігії.

Наконєць нехай мені буде вільно звернути увагу правительства на то, що в поодиноких ресортах міністерських нема зовсім руских фахових референтів. З того такі наслідки, що дотичні міністерства бувають у всіляких справах дотикаючих руского народу, недостаточні або хібно інформовані. Не лиш наші національні інтереси, але також і річеві причини вимагають того, щоби вис. правительство щось порадило в сім напрямі, а передовсім щоби бодай до міністерства справ внутрішніх, просвіти, справ ведливости, різництва, фінансів і залізниць були покликані референти рускої народности.

То відповідає також засаді справедливости, окликови теперішнього правительства, котре в своїх змаганнях, щоби завести внутрішній мир, повинно руководити ся золотими словами визначного знатока австрійських відносин, д-ра Адольфа Вінгофа: „Лиш там, де право і справедли-

вість сьвяткують свою перемогу, знаходять ся внутрішній мир, знаходять ся свобода безпечно пристановище!“ (Грімкі оплески).

(Резолюції, постановлені пос. Буковинським, передано комісії бюджетовій).

Руска мізерія.

(Діало і Товариство ім. Шевченка).

З результату останніх загальних зборів тов. ім. Шевченка ніхто не вийшов одволондів. Навіть ті, не котрих волі они винали, старають ся тепер скинути з себе заклад, мов то они хотіли зашкодити товариству. Глядають за винюниками і не бачать, що ті знаходять ся поміж ними самими; чисто фінансові відносини товариства накручують на зад своєї політики і тинають ся не на о. Стефановича, що зрадив їх наміри, лиш на „Буковину“, що ті наміри і інтереси товариства вивалила. Не подавши ніякого справовданія із зборів, тепер старають ся залякати всю похвилю своїх нестугнів на політичних протавників (реалістів). „Діло“, почуваючи свою вину, починає війну з нами. Нехай буде і так!

Подаємо основану на адміністративних книжках товариства промову проф. І. Громницького, з котрої читателі найлучше переконують ся, що на наших боці правда. Фактом єсть, що з несплаченої ще 1893 року суми 1136 зр. (двійного довгу) і дальших рестацій уросла як кінець 1895 року сума 3392 зр. довгу „Діло“ в друкарні товариства. З неї сплачено доси зовсім мало — а решту Бог заплатить, а певно не опозиційники, жертволюбні на слова, а суїци на гроші. І при тім всім прихильники „Діла“ і кажуть і пишуть, що товариство не мало ніяких естрат!

Не раді би розголошувати сю руску мізерію, але коли „Діло“ починає правду до горі коренем вивертати, ми мусимо се чинити. Проф. І. Громницький пояснює відносини „Діла“ до товариства ім. Шевченка в такий спосіб і предметний спосіб:

Маючи вяснити мотиви винувідів друку всіх часописів політичних: Діло, Батьківщина і Правда в нашій друкарні з кімцем б. р. мушу повернути гадкою до останніх наших загальних зборів, що відбули ся в початках червня.

— Вам мук його жаль? Не стає вже терпелівости? А він так за вас дбає і за вашу — оперу...

Марта спазеніла.

— Вичікуйте лиш спокійно його смерті, — говорив я далше, — а сповиене великих планів, не журіть ся, він передасть хоть би Остаповому.

На спомиг Остапова она дрогнула.

— Ох, яка ви, Марто, слабодушна!

— Не винна я сьому — перебила мене — Остапів мене підійшов і обманув. Я жадала одної мести за всі мої муки — ні, не за муки, а за обману — а йому розказала і молила помочі... А знати не могла, що він такий — що він, Остапів, шпійон.

Я стояв зчудований — шпійон! Отсе штука.

— За яку обману? питав ся я.

— Яку обману! Найбільшу і тяжку: я гадала, що сей слабосильний горбун мені новий покаже сьвіт: сьвіт покори, сьвіт заглади і ненависти — а він лише вмів язиком бовтати, мріяти і по тюрмах висиджувати: він лише терпіти вмів... Зв'язав мої руки тяжкими кайданами — він лишень мене мучив! Він — одна дох: на сей подвиг з оперою жду вже від пів року. А возись-то не втерпіла і його скринку на нім самим хотіла випробувати. Під сям вікном єї підпалювала і єю нужденну хату, в куні зі всіма нами, хотіла пустити з гуком у воздух. Ну, та скринка! Ні одна негодка не рухнула ся з місця — лиш понарилася собі нальці...

Нагадав я немичне тіло, кончаюче в комнаті і жаль мені його стало. Скоренько розпрощав ся я з Мартою.

Як она з ним зв'язала ся? Я спитав єї про се. Луцький лежав, кончаючи, а Марта розказувала мені в сусідній комнаті.

— Бувають в мене хвили — от, як сьогодні — що жите моє здає ся таке асне і таке стає просте, тай розуміє мені самій перед очима, що я тоді мимоволі віддыхаю. Нічого нема відрадішого як такі хвили: легше тоді робить ся чоловікови...

— Була одна така хвиля, тоді, як мати моя померла — сему півтора року. Я жила все ще в Парижі і вела те жите, що воліла ту: в скуці і в нужді, з дня на день... Сама блукала улицями рухливої столиці, коли між тим дивна брала ся відради: сама я — саміська, як налець. — думало ся мені: — вільно мені сьогодні, що серцю під зад!

— Тай дивно, хотіла передовсім поспівити ся... зробити щось великодушне... — щось, що одним-одне по моїй владі — а се чула тоді і нічого більше не бажала — лиш терпіти!

— Ну, ні на великодушність, ні на терпіння не стало тоді нагоди; однак я стрінула на улиці нужденного горбуна, що саміський, як палець, стояв під кам'яним муром, а кров ішла йому з рота: — я пристала до нього і поволилася за ним — разом з тими, що відвели нещасного у шпиталь...

— От, так ми зійшли ся, а далі і подружили ся. Та я вже мала вам нагоду розказати, як він мене обманув... Чогож я бажала? Правди трішки, одної якоїсь правди! Я те знала, що любови в него не найду... і єї вже більше не шукала... Однак нераз я зачувала, що єсть на сьвітлі люди, що всім горячим і щирим серцем

уміють ненавидіти сьвіт: — його зад і свого ближнього, та всю драм'ю жита; — що єсть на сьвітлі пожега, що нежалеєсердною загладою тремить злу... От і бажалося мені їм повірити: прилягти до них нілим серцем і всім бажанням — я бажала і правди!

— Терпіла музи, несла овіру день в день, зносила злість і прини хорого чоловіка, як його, сього слабого і нужденного, найвірніша подруга, — ах, як я жеміла!...

— Самолюб'я плів мені о собі і сьвятими були для мене його слова. Він плів — а я лиш дещо далше: чину жалала жеміла — а підмовляла його, а він мені сьвато обіцявав. Тай не перечу сього: а вміла зі свого бажання зробити нераз власну його мрію. Був час і мені здавало ся, що ще далше — богато далше від: що збудую назад ланну пишну будівлю, свою власну, ту велич-сьвятую хоробу, та чистой любови, до найчуждїйшим злукатам віддає ся приналежне чутство — те, що колись я так щиро кохала... Ну, не знало ся: його турбта були не ті — були они за німі на тлі звуки.

— Тоді я забажала пустити їх у воздух! обернути в порох! несправду розвалити в руїну — раз на все! Уміла уявити йому шасливі, сьті, та здорові лица, що з буржуазним спокоем споживають хоробі дні короткого жита без скуки і мук, прислухуючись хоть би сондним звукам музики з вигідних лож і безчисленних грісел в опері... Величну будівлю обіцяв він мені пустити у воздух!

— Він мене обманув! Нимі я гола і обдерта зі всього, бо я йому більше вірити не в силі

Панове учасники тих зборів тямлять, що між зібраними членами сльняне було якесь недо-віріє, якесь занепокоєне, якесь обави. Занепокоє-не се мав викликати по часті проєкт статуту нового, предложений зборам до ухвалення, в біль-шій мірі однаков, як описи показалося, обави о долю незалежних видавництв політичних, супро-тив котрих більша часть бувших виділових būtų то би мала зайняти неприхильне стано-вище.

Говорено на зборах з одної сторони о ма-лім зиску з друку книжок шкільних, з другої сторони о неоплатності політичних дневників, котрі може й не бачили би божого сьвіта, як би не згадані книжки.

Всі ті речі найшли кілька днів описи, від-гомін в часописі „Буковина“, де поміщено дові-рочний лист о. Стефановича, та сказано між иньшим, що зі шкодою для наукового товари-ства терпить ся в друкарні неоплатні політич-ні часописи, котрих існуванє зависить від за-мовлень Ради шкільної.

Статі сї звернули на себе увагу компе-тентної власти. Опираючись на видруковані ли-сті, де сказано було, що Тов. ім. Шевченка має місією навіть зі своїми стратами піддержувати народні видавництва, котрі, стоячи власними си-лами, не могли би в значній часті держати ся, заявлено заступникови неіснуючого тоді у Льво-ві голови, що правительство дає товариству друк книжок шкільних і підтирає его подання о суб-венції до Міністерства не на те, щоби піддер-жувало своїми фондами політичні часописи, чи то в формі субвенцій, чи уділюючи надмірного кредиту, але на те щоби товариство могло лек-ше осягнути статутом означену ціль, себ-то пла-кати і розвивати науку в рускій мові.

Як небудь старано ся спростовати здогади про обертанє доходів за друк книжок шкільних на субвенціонованє політ. часописей, то все та-ки супротив наведеного в „Буковині“ а не від-кликаноного листу (бо він був правдивий — Ред.) тай супротив дальших дедукцій „Буковини“, го-ловино-ж супротив фактичного стану річи, годі було заперечити все, що було там подане. І так той сам лист, що мав причинитись до даль-шого задержання status quo з політ. часописами в нашій друкарні мимо волі автора став оружієм для виступаєня против того status quo...

Справа ся була описана докладно обгово-рена на виділі в присутності директорів секцій і рішено вислати трьох делегатів на засіданя спілки „Дьла“, щоби представити П. Т. Спіл-ку.

— Йому, ні нікому другому! Нині я більш го-лодна, чим перше була... По що я жила? що я вчинила? Нічого — пустиня, аж страх збирає!

— Ой, збирає — часом зачиню ся одна в комнати і чую страшні звуки, тай привиджують ся мені страшні тіни: мати являє ся і я чую сї страдаючий голос; виджу сльну тітку — всіх, що померли... Они руки домлять надо мною і молять мене...

— Що я їм винна? Чого они хочуть?

— Бзуджу уликами, як божевільна і хоче ся себе убити, кинути ся в воду. Знов настає сльвій день — і знов текуть давні стони бічно юваючого — його кашель, та прокляти і їда жовч немінного самолюбя.

— Жите мое я сьогодні розумію; розумію, що я була вчора божевільна, коли як спалена гнала над беріг німої і важної ріки... Однак прийде хвиля і я кидая ся товстому Остапови до ніг в тім божевілью і в шніона прошу німети...

— Чую, що піді мною пропаєть і лечу в ню стрімголов!

Марта розказувала, сперши ся об край стола. Просто і коротко виходили сї слова: она се добре передумала і розуміла... Налосаїд про-сила, вернути сї ту сльненьку книжочку, що два літ сьому назад дала мені на переховок. Я обі-щав сї принести на другий день.

З сусідньої комнати дав ся чути глухий го-лос; Луций звав Марту до себе.

Ми розійшли ся.

(Новець Буле).

никам прикре положене виділу та піддати їм гадку, перенестись з кінцем року до иньшої дру-карні. Се діяло ся ще перед фєриями. Делегати вияв-ляли ся із свого завданя, однаков спілка рішила дати відповідь аж з початком вересня і присла-ла по засіданю своїм на дні 1-го вер. повідом-ленє до виділу, що она не має ніякої причини виповідати дальший друк часописи „Дьла“ в друкарні тов. ім. Шевченка.

Не позістало одже виділови нічого иньшо-го, як самому виповісти друк всім політичних часописам: Дьлу, Батьківщині і Правді — зав-часу, щоби мали доволі чаєу уладити свої діла до кінця року. І зроблено се на засіданю 9-го вересня 1896 та повідомлено згадані видавниц-тва без подання дальших мотивів, бо ті, як га-дав виділ, знані були спілці „Дьла“ із устних заявлень делегатів. Рішальним моментом при тій ухвалі було ратувати загрожені видавництва то-вариства і саме товариство.

Виділ був переконаний, що лекше прийде ся „Дьлу“ обійти ся без друкарні Товариства, де будь що будь таки треба за друк платити, ніж нашому Товариству без тих доходів, що в протягу послїдних 3 літ поставила его на ноги, дали спроможність полатити позатагані значні позички, розширити друкарню, видавати пра-вильно записки в 6 книгах на рік, крім того по одному томови жерел і збірника етнографічного та записок правничих, видавати зі значними жертвами „Зорю“, уділяти підмоги для літера-тів, артистів тай в загаль розвинути рухливу і хосенну діяльність признану так в краю як і по за границею.

Не руководив ся при тїм виділ зовсім яко-юсь неохотою спеціально до „Дьла“ або й до „Батьківщини“ — він вимовив також і „Прав-ді“, хоч залежаний у неї не має, тай постано-вив не припиняти до друку жадної політичної часописи а натомість підпирати по змозі рух лі-тературний і науковий.

Привівім ся тепер ближше тим „стратам“, що грозять Товариству через постанову не дру-ковати політ. часописи та осьвітїм трохи фінан-сові відносини згаданих видавництв до нашої друкарні.

Я позволю собі зійти ту на „Дьло“ і сль-гуєвши до кінця р. 1892, висказати як поступала управа Товариства, що від 1892 р. сльчує по-реваржно в тих самих руках, супротив тої часо-писи.

З кінцем р. 1892, одже з кінцем 13-го ро-ку існуваня часописи, винно було „Дьло“ дру-карні квоту 7136 зр. Квота ся прибирала ся за 13 літ через річні недоплати і зросла до таких розмірів, що о заплатаєню цілого догугу не могло бути і мови; і тоді приступлено в р. 1893 разом зі Спілкою „Дьла“ до урегульованя тих значних рестанцій. Одержавши 500 зр. готівкою та пере-нявши на власність оставший наклад 46 томів бібліотеки найзнаменитших повістей по полови-ні ціни номінальної вартости 2560 зр. і довжин-ків за тую бібліотеку на 447 зр. відписано з довгу „Дьла“ кругло 4000 зр., тай зроблено на-дїю відписати дальших 2000 зр., наколи до пев-ного означеного часу заплатаєть „Дьло“ готівкою 1000 зр.

Се і настуило, хотай значно пізнійше ніж умовлено, в наслідок чого з давнього довгу 7136 відписано (за отриману готівку 1000 зр. і бібліо-теку „Дьла“) 6000 зр. Остала ся ще до покритя квота 1136 зр., котра до означеного речиння мала бути готівкою в цілости покритя. Сподівано ся, що чейже покритє те не натрапить на великі трудности, а щоби на будуче відносини друкар-ні до часописей упорядувати, унормовано ви-сокість кредиту на 800 зр.

Але-ж надї виділу на упорядкованє сих відносин не кінче сповнились, рік 1894 кінчить ся дефіцитом 2563 зр. а довг сей не зменшує ся в р. 1895 але еще приростає. Виділ знова хотів до якогось ладу довести сю справу і тому на засіданю 18-го жовтня 1895 виключає на разі з того довгу 2000 зр. немов позісталисть ще з ро-ків давнійших і натирає поки що на покритє прочої квоти до кінця грудня 1895 під загрозою виповідженя з новим роком 1896.

Та номимо того сальдо вносить з кінцем року 1895 квоту 3392 зр. а „Дьлу“ не виповіджено друку. — З того, що доси сказано виходить, що значна редукція в р. 1893 і 1894 як ни-

будь причинила ся до обниженя дефіцитів „Дьла“ в друкарні (з 7132 по кінєць 1892 на 2563 зр. (кєн. 1894), все таки не допомогла до цілковитої санації „Дьла“, бо з кінєць р. 1895 винно оно 1830 зр. більше ніж з кінєць 1892. р.

Сей, що так скажу, хронічний дефіцит „Дь-ла“ був головно причиною, що не можна було згаданой статі опрокинути а тим самим треба було числити ся з заявою правительства.

Вправді каже дехто, що друкарня не по-несла ніяких страт на „Дьла“, хіба що друко-вала без заробку. Але чи-ж друкованє без зароб-ку не є вже стратою? Чи досить лише оплати зецерів, та людей зайнятих при машині? Ад-же-ж при щоденній газеті з'уживають ся дуже машини, черенки, фарба, коштує щось і окремих локаль для зецерів враз з осьвітленєм і опале-нем, а кілько-ж то бувало таких тяжків, що уплата тяжнева „Дьла“ не виставала на оплаченє скла-дів, а лучає ся до року кілька таких неділь, що друкарня зовсім нічого не дістає, а прецінь людям треба заплатити — годі їх відсилати до адміністрації часописи — де-ж процент від го-тівки, що в той спосіб кредитувало Товариство „Дьлу“?

А впрочім чи „Дьло“ одинокє видавництво, з котрого друкарня не повинна — як дехто ка-же — мати жадних зисків? Чи не видає Товари-ство від р. 1885 власним коштом літературну часопис „Зорю“, докладаючи до неї від часу від-мови дебіту до Росії 2000—3000 зр. а перед-тим 700—1000 зр. річно? Чи не видавало оно через 2 роки з цілковитою стратою Часописи правничі? А виданя руского Тов. педагогічного: „Учитель“ і „Дзвінок“, чи не стоять они головно кредитами в друкарні номимо побираних суб-венцій з фондів краєвих? Чи-ж не заслугоють они скорше на піддержку Товариства наукового ніж політичні газети? Адже-ж і „Батьківщині“ треба було при змінах властей — а се луча-до ся досить часто — відписувати частину дов-гів — разом на 800 зр.

Питаює панів, чи є друге яке товариство руско-народне, що робило би стільки для несевоїх видавництв, що Тов. ім. Шевченка? А люди ва-ші так привикли до такого пожертвованя това-риства, що уважають се немов за задачу стату-тами ему наложеною, „треба, кажуть, хоч би і з власною стратою піддержувати народні вида-вництва“, та гнівають ся на виділ, що він тої мі-снї бодай що до політичних часописей дальше сповняти не може.

Наукова діяльність Товариства се для них відрадної мабуть ваги, без котрої Русь дихала тай дальше дихати може, ідеальним станом ма-бути той, що був до недавня в Товаристві: мі-зерія фінансова, що лакала кождою перед при-ниманєм якогось важливого ресорту в виділі Товариства, а всеї наукової діяльності хіба тіль-ко лишень, що при видавництві „Зорі“. Бо і що могло Товариство до р. 1892 дати своїм чле-нам, що 100 зр. вложили, як не всего на всего: Studien auf dem Gebiete der kleinrussischen Sprache покійного Омеляна Огоновського, одинокого, що репрезентував наукову діяльність Товариства а описла яко передрук з „Зорі“ его історію лі-тератури рускої?

В р. 1892 появляє ся І том „Записок“, в сльдуючих роках виходили „Записки“ неправи-льно, але число томів все росло, а тепер завдяки проф. М. Грушевському, котрий приїхав до нас, щоби сповняти наукову і громадську місією між нами, являють ся правильно що року 6 обмеже-них томів, виходять грубезними томами жерела історичні — і скромнішими трохи Збірники ет-нографічні, скликають ся правильно секції нау-кові, в котрі вкладають свою працю виднійші наші учені і літерати, тай приспоблена вже і до праці охотна молодіж академічна. — Фондів на те достарчують субвенції краєві і міністеріаль-ні в квоті 4500 зр. річно, а також і по часті дохід з друкарні, збільшений від чаєу перенятя друку книжок шкільних, і в малій тільки часті се до-повняють вкладки річні членів.

Доходів тих матеріальних з трудом тілько і постєпенно здобутих годі нам тепер з легким позбувати ся серцем, тим більше, коли нема ви-гляду щоби який Русин-меценат або й нарід при своїх злиднях заступив Товариству так значний убыток.

І з тих лише мотивів мусів Виділ рішити ся, виповісти друк політичним часописам „Дзлу“ „Батьківщині“ і „Правді“ з кінцем б. р.

І чи се значить може не дбати про матеріальний і моральний стан товариства?

НОВИНИ.

Чернівці, дня 17-го грудня 1896.

Стан недуги Корниля Устияновича — як нам пишуть з Вижиці — вельми поважний. Перебувши тиждень щасливо, понав в запалені обох легких, і вже дев'ятий день, як з сего запалення не може вийти. Дуже сумлінно доглядає недужого його особистий приятель і почитатель др. Гейдінгер, а не мало владував недужого др. Залозецкий своїми відвідами бодай на кілька хвилю. Недужий випльовує доволі харкотина, живчик, серце, добрі і хотий на разі нема нічого надто непокоячого, то однак зваживши 58 літній вік, его небезпечність велика. Відрадою недужому суть многі запитання про стан его здоров'я, між иншими достойного Тита Реваковича, на що недужий конечно збирає ся відповісти. Дай Боже, щоби ще підоймив ся. Служував в разі подужання вималювати один образ до Сучавської а один до Вижицької церкви. На вістку недуги Корн. Устияновича відвідав недужого его помічник в маларстві Мартинюк, прибувши нарочно диятого до Вижиці.

Ювілей 25-літньої служби обходив вчера директор сучавської гімназії Стефан Рента. Він родив ся 1844 р. в Руській Банілові, по окінченню студій став суплентом, а описав професором при сучавській гімназії і вчив там попри латинську, грецьку і німецьку ще і руської мови. Кажуть, що тоді др. Рента признавав ся отверто ще до Русинів. Коли-ж его перенесено до Чернівців, він — як то у нас дуже часто буває завдяки обставинам — став Волохом і вже тепер мабуть забув, що він Русин. Своїми педагогічними здібностями здобув собі велику повагу, на яку заслужив собі також своїм тактовним поведенням. Шкода нам чоловіка, котрого і ми зміли би цінити і поважати.

Почтовими офіціями на Буковині іменовані Людвик Тобіш, Іван Лисинський, Антін Звержина, Густав Беслер і Людвик Вольф.

Краєвий маршалок, пос. Іван Лупул був в понеділок на аудієнції у цесаря.

Слідуюче число „Буковини“ вийде заглав'я св. Николая в суботу вечером.

По громадських виборах. Вчера відбули ся вибори з першого кола середмістя Чернівців, а тим самим закінчили ся громадські вибори. Перейшла знов урядничий діста, на котрій були також два Русини: судовий тадник Володимир Ясеницький і др. Володимир Залозецкий. Ліста сновлучених лібералів, Поляків і Волохів (ми гратулюємо до того зрозуміння „спільних“ інтересів!) перенала, отже перенали також бар. Фірт, др. Гольденберг, Штайнер, Бежан, Воюцкий і Гальбан. — Черновецька рада громадська складає ся з 50 членів, з тих остали ще із старої ради 18 (з них 9 жидів), а вибрано тепер 32 (між ними є лише 4 жиди). З тих 32 радних були вже попередньо радними 16, а 16 вибрано цілком нових. Жиди втратили разом 6 мандатів, а Волохи 1, натомість зискали Русини 1, а решту німці. Всі признають, що такої гарячої борби, як при сих виборах, не було ще в Чернівцях; се видно було хоч би з того, що політичні урядники агітували дуже завзято, а вчера голосували навіть впр. митрополит Чуперкович на урядничий дісту. Завзяту акцію державних урядників уважають як вогум недовіри для дотеперішньої господарки лібералів. А тепер пригляньмо ся трохи ближше, як держали ся Русини при сих виборах: В третім колі голосували Русини цілком компромісу на лібералів і Поляка, а ліберали зрадили Поляків, і вийшли два контркандидати. В другім колі поставили урядники одного Русина (д-ра Филиновича), а ліберали двох Русинів (д-ра Филиновича і сов. Ясеницького), але коли прийшло до голосування, ліберали крикнули (!!) імя сов. Ясеницького, так що сей дістав в другім колі всього лише 33 голосів самих руських урядників! Се означало цілком звичайну зраду лібералів сновнену на Русинах. В першій колі ліберали не поставили сов. Ясеницького на свою дісту, а противно звязали ся з Поляками (котрих в третім колі зрадили) і з Волохами, аби ратувати своїх ліберальних стовпів. Однак урядники поставили в першій колі двох Русинів. Тут голосували

всього 106 (на 115 управлених) виборців, а урядники мали забезпечених 49 голосів. Русини розпоряджались в першій колі 8 голосами, значить, они рівняли, бо коли би голосували за сполученими лібералами, Поляками і Волохами, то були б побідили. Коли-ж Русини побачили що ліберали зрадили Русинів в другім колі, бо ані один з них не віддав голосу на сов. Ясеницького, а в першій колі не поставили руського кандидата, то рішили ся за урядничий дістою і тим рішили справу. Приповідка каже: котколі не засади! Коли-б ліберали не були маневрували лише зрадою, були б ліше вийшли, а так невідомо, до чого веде віроломство. Для Русинів остануть ся вибори в пам'яті і наукою для недалеких виборів до ради державної!

Телеграми „Буковини“.

З дня 17-го грудня 1896 року.

Відень. Сюди прибули депутати гр. пр. проісповідників з Мостару і Сераєва з жалобами против розпоряджень босанського правителя в церковних справах. Показав цесар не хотів всі нараз приймати; депутати лишили свої прохатні писма, а самі від'їхали домі.

Відень. Рада державна радила над бюджетом міністерства краєвої оборони. Міністер гр. Вельзерсгаймб назвав поєдинки останнім варварським значаєм, однак протестував против того, мов би офіцери давали найбільше правичи до поєдинків. До сего предмету говорили посл. Ферманек, Пенювский, Кайзер, Тринсфельд, Пешка, Плас, Банкіні, і Гнесом. — Міністер фінансів Бідницький виб'є бюджетову провізорію за місяць січень 1897.

Берлін. Народи парламенту відпочиває до 12-го січня 1897 р.

Париж. В парламенті признав справозвітень Коржета, що французька флотія слаба від флоту тридержавного союзу.

Пошукою хлопця до практики торгівлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержане кромі убрания. — Условія устно.

Іматий Власюк,
руський купець в Чернівцях,
ул. паньська ч. 35.

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1896 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писм і иньших апаратів значно побільшило ся і тому свій ланал перенесло на *улицю ратушську ч. 12*, другий вхід також від *улиці лавової ч. 11*.

Заразом приступили довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко спіланик сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

я вправленим персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи гальванерійні, друк на стижки до тисн. окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о записанні замовлень

в повідомленні

8—10

Кобжинський і Канюк.

ТЕЛЕГРАМА.

За кілька днів отворить ся в промисловім музею в Чернівцях велика вистава образів.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

а дисм 1-го липня с. р. і буду дальше вести від моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку на довіра, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім зазначаю, що все старатку ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Пропшу о часті замовлень і пишущь

з поважанням

Стефан Гаїна.

Літературне Товариство
„РУСКА БЕСІДА“
в Чернівцях,

улиця Петровицька число 2,

кафе на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану
Омельяном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892,
1894, по 1 ар. 20 кр. за роки, а всі 7
разом за 7 ар.

З пересилкою поштовою 7 ар. 30 кр.

Котвини

Liniment. Capsici comp.

з антих Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх аптеках. Проксямо жадати сего загально улюбленого лік просто під назвою

Ріхтера Liniment з котвинною

і прижикати в отвороченій ланці відли-
ка зі шматком бавовняного „Котвини“

Бо лише ті зраділи.

Аптека Ріхтера від чашки ланки у Празі.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Руської Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучачинця.

За редакцією відповідає **Осип Мановей.**

ПЕРЕДПЛАТА

да „Букошину“ вносити
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Гороніца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВЫХОДИТЬ

щодня крім неділь і руских свят о год. 5. по пол.

Редакція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в м.
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Промова д-ра Ст. Стефановича.

Дві промови, п. Барвіньського і п. Стефановича роз'яснять читателям відносини галицькі і буковинські, а головню потреби тих двох країв. Промову п. Барвіньського ми вже подали; тепер поміщаємо в дословнім перекладі промову п. Стефановича, котра в радї державній зробила велике вражінє.

І. Відносини у всхідній Галичині і Буковині.

Коли говоримо про всхідну Австрію, або всхідну Долитавщину, розуміємо звичайно під тим цілу Галичину і Буковину. Але я не маю причини говорити про нужду в західній Галичині, бо за послідні десятки літ поправили ся дійсно тамошні відносини значно. Се мусить признати кожний знаток краю, що се є безперечною заслугою консервативної партії в західній Галичині, так званої партії станчиківської. На жаль против тої партії повстає струя під теперішню добу, котра нановине мене жалем з огляду на край і на людей, бо єсть за радикальна і здає ся, що здібна змести з обличчя світа деякі успіхи, що їх діняли по довголітніх боротьбах. Се замічаю тільки мимоходом і буде мене тішити, як я стану злим пророком.

Маю виключно замір обговорити відносини, се значить культурно і матеріально низьку рівень західної Галичини і Бу-

ковини. Як нині об'їдете, мої панове, вехідну Галичину і Буковину і пізнаєте ближше тамошні відносини, то пересвідчите ся, що там від літ, ба від десятків літ ані крихітки не змінило ся нічо на ліпше. Знайдете там, щоби зачати від найширшої верстви населення, нині як перед літами того самого недовірчивого, часто дїяного, часом розпитого власителя малого обшару землі — хлопа, що стоїть на найнижнім щаблю людського розвою, знайдете там те саме міщанство, або ліпше сказати, те саме купецтво — бо про міщанство в зрозумівно західно-європейськім не може у нас бути і бесіди — те купецтво, що складає ся з так званих польських жидів — не хочучи ругати тих людей, противно я жалую їх як найживіше — що ще нині они пригноблені піддержувати своє нужденне існування, продажию горівки і лихвою. Знайдете там тепер як і давніше той сам, неслухно зі всіх сторін обчернений і нападаний стан шляхетський, względно власителів великого обшару землі, котрі живуть в довгах по уха і безуспішно борються о своє існування. Знайдете як перед роками те саме священство, що хіба в найрідших случаях стоїть на висоті свого завдання. Чияж диво, що при так зложений суспільности край підупав культурно, що материяльний біт людности став прямо майже безвихідним!

Ми не є прецїянь в тїм щасливїм положенню, як примїром мешканцї Чехїї, де населене опирає ся само на собі, з власної сили може виконати якусь культурну роботу. В Чехїї примїром мешкають два культурні народи, почасти в сумїш з собою, почасти побіч себе. Сї народи суть в найширших веретвах досить освїчені, мають відповідні средства, розпоряджають відповідним біжучим капіталом, мають змисл до спїлок, мають понятє о добродїйствах лученя сил. В таких услїях можливо, що населене опре ся на власній силї і без вмїшання третього могутчого фактора, зможе виконати знатнїйшу культурну роботу. Але у нас все те не має місця, наше населене дуже убоге, за мало освїчене, не має змислу до спїлок, не має змислу до лученя сил, до зборів і т. д. У нас мусить, щоби виконати якусь культурну роботу, допомогти третій фактор, а се єсть кождохчасне правительство. Та всї правительства від початку конституційної ери — про теперїшнє не хочу зовсїм говорити, бо годї справді робити закиди правительству, що доперва такий короткий час при кермі, отже говорю тільки про давнїйші правительства — не мали достаточного зрозуміння наших відносин, а се я зараз докажу.

Коли поставите перед свої духові очі перегляд всіх міністрів, всіх мужів дер-

M A P T A.

Оповідане

Володимира Лавровского.

(Конец).

Слідуючого дня прийє в книжочку і стрінув Марту бліду. Она виходила з комнати, знов нагад явила ся, поправляючи раз враз і так уже причісане волосі. В погляді єї грав ся неспокій.

— Ходїть зі мною в церкву — звернула ся нараз до мене.

Мы пішли.

Була саме неділя. День був пишний, з повним горючим сонцем, котре передерло остигну мрак, що рано залягала була сьвіт. Баистів він тепер сьвіжий і здоровий, під величавим зводом ясно-голубого неба.

— Давно не була в церкві, — казала Марта, скоренько йдучи, — який рік сему. Часу не ставало — динне вело ся жити... Як нагадаю! А може й бола ся йти тудя: гармонійний, величний спів витискає сльозу з очей — хочеть ся плакати і сьвити... А я бою ся плакати!

В церкві зібрав ся битком різномірний на-
рід — входили то виходили люди — нічний, не-
встигаючий рух. По великих городах церква ма-
ло що не удіяла...

Крізь довге, готичке вікно вливав ся промінистий світ в нутро обняте мрачними холодними стінами. З того вікна спускав ся в низ стови пороку, освічений промінами; безупинно

двигаячись, весело грали ся дрібні його частини на вільній просторі.

Озарений світлом дня висів Спаситель на розп'яттю — великий, золочений на чорнім хресті. Немічні, розпаті руки його просили, здавалося, помочи. Однак голови Він не склонював, як звичайно люблять у нас різьбити, — лице, на котрім біль і муки, відвернувши чогось від товни, що товнила ся у Ного ніг, держав його гордо в гору і глядів там, кудя вливав ся промінь світла. Дві в золоті різьблені жінчини втирали сльози під тим хрестом.

Марта не молила ся — судорожно стискала синеньку книжочку в руках, а погляд її щільний тону в розпатім Спасителю..

Тихо стало нараз і церкві. Оно часом буває: чогось замовкне все нараз і на хвилину зашмре невтихальний, церковний шипіт. Знов закашляє хтось зі середини церкви — йому відновість другий і третій — і знов піде старий рух і гамір від початку і тиха потече молитва.

Перероздівні органи загнали — металічний звук звінка дав ся був рівночасно чути стороною вітара — википов сльзичення в яснім, сьвітлім узорі. Його лиса голова і повне лице задсїло.

Мартою і мною перебігла якась-то дріщ... Ми збудилися з глибокої задуми і нам нараз здавалося, що не вигідно ту стояти.

Мы пішли. —

Горбун скінчив ся після довгої і тяжкої борби — однак смерть взяла верх. Дві години до смерти розвивав ще свої плини конаючим голосом. Опісля втих — ще деколи вертів ся і хвилями тяжко віддихав. Очи пішли в стови — сєонав. Ще страшнійший зробив ся після смерти: на закростенізім, жовтім лицю визначав ся довгий ніс.

Сходилили ся знакомі і сусіди. — Білі до-
мовини стояв, неруховаючись Грушка і прийав
вид важкий, та строгий. Марта чогось то усмі-
хала ся — дивний був усміх. Спершу хитала
головою назустріч тим, що мерця відвідували,
опісля вже сіла і стала проводити години за го-
динами мовчки...

Явився Труш і Остапів. У обох були мрачні лиця і піднята долина повіка. Постояли хвилину і пішли.

Третього дня відвезли домовину на цвинтар і похоронили. Збірада ся була невелика громада знайомих. Німий, як перше, стояв Грушка біля гробу. Там й лишили його. Як вірний сторож пересидів він на могилі до пізної ночі — поки його не викинули.

Кілька днів по похоронах Марта заявила охоту кинути блукання на чужині і вернути раз на все між своїх. Охота, раз вєдвини ся, стала konieczністю — і она загодила ся вже до від'їзду.

На день перед тим від'їздом, переходили ми об'єз біля величавої будівлі, що стояла здвиг-

жавних, що сиділи при державній кермі, то певно не поминете одну обставину, іменню, що найбільшу частину тих мужів вибрано з західної Австрії. Се не так впадає в очи. Мусимо признати, що західна Австрія продукує більше інтелігенції як східна Австрія, але ті панове не мають жадного поняття про наші потреби і наші відносини. (Притакуюваня.) Для Австрійців зі входу кінчить ся Європа з Краковом. Те що лежить межі Краковом, а Львовом єсть ідентичне в очах Вєхїдно-австрійців, хотїй би він був навіть і дуже образований, з „Halbasien“, а те, що за Львовом лежить з центральною Азією. (Веселїсть.) Чи ж диво, що тим панам — не хочу їм відказувати доброї волї і добрих замїрів — ніколи нічо не вдало ся, бо не знають наших відносин? Та часом лучало ся, як примїром тепер, що через щасливий припадок повірено Вєхїдно-австрійцеві міністерську теку. Але сей хотїв не тільки бути обєктивним, а також виглядати обєктивним, і длїтого не хотїв зробити щонебудь для нас! Я подам вам доказ з найновїшого часу, що се не фраза, але правда. Чи пригадуєте собі послїдню велику бесїду, що С. Е. міністер фїнансїв держав в тїй високїй палатї на початку сїї сесїї, а котрою предложив високїй палатї бюджет до регулямінового трактованя? П. міністер фїнансїв єсть найпопулярнїшим міністром, який взагалї був коли в Австрії. Він тїшить ся значїнем і довірем ту в високїй палатї а також і між людностю. Справедливо ожидаємо багато від того мужа. Надто він єсть одним з найвїсїливїших людей, яких взагалї можна подибати.

Та навіть сей знаменитий, популярний міністер побоював ся підозріня, що він грає в галицьку дуду і як говорив про угоду з Угорщиною та згадував про кон-

цесію, що припала на користь галицької нафтової індустрії, додав він словечко „на жаль.“ „На жаль,“ сказав він, „виходить ся концесія тільки на користь Галичини і галицького нафтяного промислу.“ З того „на жаль“ можу напевно набрати переконання, що мужі, котрі походять зі входу Австрії, не мають відваги зробити щонебудь для тих країн, що до тепер були в такий спосіб занедбані і без опіки і так підупали культурно як і матеріально.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 19-го грудня 1896.

Велику потїху мали діти черновецьких Русинів і наші бурсаки в навечерїє сьв. Николая. Управитель бурей, п. Лев Донатинський, виставив для них цілу штуку, написану Франком на таку казку. У відіграню сїї штуки брало участь дванадцять осіб, самих бурсаків (кромі п. Л.). Сьв. Николай, ангели і чорт були перебрані в строй вишпозичені з гардероби театральної і ехарактеризовані зовсїм як в подібних театральних штуках; тому і ілюзія була значна. Хлопці знали добре свої ролі і грали зовсїм свобідно. Треба було бачити очаровані лиця дітей, щоби зрозумїти вражїне, яке на них ся штука зробила. Такого вечера для дітей в Чернівцях ще не було; в Галичинї він уже всюди в модї, а тепер певно і по Буковинї розійде ся. Потрібний він тому, бо коли старшим через цілий рік стараємо ся подавати розривки, то годить ся дітям подати красну розривку бодай раз на сьв. Николая. Очевидна річ, сьв. Николай ще в тим подобав ся дуже дїтворі, що прийшов з неба не з порожніми руками, а з ріжними дарунками, які діти люблять. — При тїй нагодї презес Народного Дому п. С. Виницний звелїчав добродї нашої бурей, митрополита Чуперковича, котрого портрет поміщено в комнатах бурей.

Іменованя. Комїсар фїнансової стражи в Гурагуморї Адольф Узембло іменований старшим комїсарем, а респїцієнт Крулїк комїсарем.

Невдової агадка лиш оттой волї
Остане вам на сєрцї тихїх дїв —
Тому най сьвітї і сьвітїх проголїть бодї,
Згадайте лиш: ми раз тут молодї!..*)

Манон побїдила! Гремить зворушений на-
рїд, своє божїще витає, в сї сьвітї відшукє
свої власні чувства — ті, що — просто і зви-
чайно — в негодї їх підїмають ся сєрцю в
годинах тихої, спокїйної ночі.

Артистка побїдила! — Паде занавїса, Ши-
рокими рядами сунє нарід домів. Товариш ся
громада золотої молодїжї білі бічного входу —
і жде... Молодїж ся незвичайно ласє на красу
артистки — она не забудє перемїнити своїх плеч-
ий в кїнськї хребтї: вираже пару адовних
метких конїй, що в богатїм уборї ждуть на ар-
тистку і відвезє єї власноручно під саму хату...

Мене потягнула Марта і ми пішли сїдї в
сїдї за молодого охочого громадою — аж під са-
му хату артистки. Там она висїла. Ідучи, сперє-
ла ся сентиментально на рамени свого товари-
ша. Тим, що з одушевленєм сїдїли за єї кож-
дим рухом, післала ще в послїднє поїзду і —
щєзла... Темно і важко вчинило ся нараз, як пі-
сла заходу повного місяця...

Була се Зона Райска, в товариствї свого
їмпресарія Орловського.

На другий день відїв я Марту на дворець
ніанїчної желїзницї.

Красний президент гр. Гоєс повернув уже
до Чернівцїв.

Черновецьке товариство лижварське. На за-
гальних зборах товариства з дня 13-го с. м. ви-
брано новий видїл, до котрого увїшли яко го-
лова Леопольд Обєнгрубер, заступник голови др.
Адольф Райтман, сєкретар Августин Соботнєвич,
заступник сєкретаря Тадей Рапо, яко каснер Гу-
го Кріґефєльд. Рїшено також знизити вступ для
госей, котрі лишє пригадають ся, в звичайні
дни на 10 кр., а коли грає музика, на 20 кр.

Post tot discrimina rerum мусить чер-
новецькі ліберали таки признати, що они побї-
жені при послїдних громадських виборах в Чер-
нівцях. Але они потїшають ся тим, що їх побї-
дило — правительство, тому і називають нову
раду громадську фїзією краєвого правительства.
Они тої гадки, що вибори відбули ся під вели-
ким натиском „з гори“ і тому буде в радї дер-
жавній поставлена відповідна інтерпелляція. Ду-
же поучаюча є статистика, після котрої тепер
є в радї Німцїв 18 (перше 15), Волохів 7 (8),
Поляків 6 (4), Русинів 3 (2) Чехів 2 (1), жи-
дів 14 (20); після віроїсповідань є католиків 26 (пер-
ше 21), протестантів 2 (1), православних 8 (8),
Жидів 14 (20). О скільки можна передвидїти пар-
тийне становїще, є в радї 16 лібералів (перше
24), антисемїтів 17 (15), а умїркованих 17 (11).
Небавом має відбутися перше засїданє нової
ради, на котрій виберуть також чотирох міських
радянїків. Кажуть, що більшість нової ради кан-
дидує на те становїще радних Бенк, Формунда,
Каспшицького і Лїнверта.

На черновецькїм університетї відбула ся
сєгодня в полудне торжественна іматрикуляція
нових академиків. Заразом розпочали ся сєгодня
рїдкванї єєрїї, котрі трєпають аж до сьвїта Во-
досєвїтїя (Вордану).

Почини розруху в Москві, про котрий ми
писали недавно, подають часописам богатий ма-
теріал. Рїч представляє ся так: Поважні горо-
жани і богато студентів хотїли на цинтарї в
Москві устроїти панахиду за погібших на Хо-
динськїм полю підчас царської коронації. Они
удали ся до поліцаймєстра Тренєва, котрий зго-
див ся на се бажанє під умовою, що не буде
жадної демонстрації. Коли о тїм довідав ся ге-
неральний губернатор великий князь Сергїй, хо-
тів звести позволенє Тренєва, але сїй зажадав
зарадженя міністерства. До того вправдї не прий-
шло, але губернатор вислав жандармерію. Коли
довїдали ся о тїм студенти, повідомили о всїм
лазївцїх рїзницї, а сї урядили перед губерня-
торською палатою страшну демонстрацію, виби-
ли всї вікна в палатї, аж козак мусїли силою
розганяти демонстрантів. Великий князь Сергїй
тепер у великих клопотах; кажуть, що він став
у Москві неможливий. Против него демонструють
на ріжні способи. Оногда він дістав писмо з
царською печаткою і підписом цара, в котрїм іме-
нує ся єго „єнїзем Ходїнським.“ Цїлий акт був
сфальшований. Винуватїк не можна було викри-
ти, але за те довідали ся є горожани Москви о
всїм і на театральнім представлєню витали єго
їронїчними оканками: „нехай жне князь Ходїн-
ський!“

Конфлікт академиків з поліцією. Се стало
ся не у нас, а у Львовї. Академики мали недав-
но загальні збори і вечером їшли традиційним
тусом. Нараз надїйшла полиція і зачала сьвар-
ку, підчас котрої прийшло навіть до бїйки, так
що одному академикови зловано носову кїсть.
Академики обурєні на полицію до крайности.
Они жадували ся не лишє перед академічним
сенатом, але також у намістника, а пос. Сенат
поставив в радї державній в сїй справї інтерпел-
ляцію. Против полиції веде ся строгє судїство.

Школа кадетів у Львовї. Міністерство вій-
ни вже згодило ся на основанє кадетської школи
у Львовї, котрої будова розпочне ся на весї.

Торжественне отворєнє нової желїзницї
Галич-Тернопіль відбуло ся в присутности міні-
стра желїзницї ген. Гуттенберга в понедїлок,
дня 21-го с. м.

Помилуванє. Жигмонта Гошовського, котрий
минулого року убив о. Ардана і за се був за-
суджений на шибеницю помилував їсар. Гошов-

нена з темного камїня в стилї французького
ренєсансу. Она приковувала по сьотний раз наш
погляд до себе. Стояла пишна фронтонна аркада;
у горї нїзла ся пара бистрих, чорно рїзблєних
конїй, зі символїчними крилами на хребтах в
безкраї — свобідний — небесний простор; біг
довгий рад кругло склепєних вікон; високо бли-
в в гору двї фонтани по боках фронтонної аркади і
розтрїскуючись в горї снадали дрібними каплями
в долиньний басєн.

Се була опера.

Підїшовши ближше, глянули ми на вивїску:
заповідала сєгодня Манон, з гостинним висту-
пом — — —

Марта дрогнула...

Щє раз бажала почути, видаючи сєй
свїт... і ми сїдїли вечером серед величавого
окруженя, що купало ся в богатїм, яркїм свїтлї
і нїзало ся гармонїйними красками, — де гро-
мадив ся численний нарід.

Як свобідно і широко він віддихав, слухав
чи звуків грїмкої оркєстри і солодких пісень!
Як чарївно переливали ся они одїа в другу! Як
дразнили уши слухачів гармонїйнї тони — піжні,
деколи сильні і могучі, деколи пристрасні, як
вихор!

Легка поява Манон несла ся, як ледве за-
мїтний, вечірний подув; нара жадних очей бли-
стїла, як свїтло дїтнього місяця. Чого так при-
страсно она роздїймає новї рамена? Що шеп-
чуть солодкі уста? По що синє легководушною
рувою зі скарбїницї невичєрпаної краси? Любви
она хоче — она молить молодості і краси.

Кольєс те сєрце грїти перестанє,
Забудє шастє все і всю любов,
Тодї й веселїзла любов не стане
І вже не верне вам ніколи знов.

*) Сїя гавотту з опери Манон перекладає Сидяк. При-
чєський.

ський є умисловий хорий і лежить безнадійно хорий в шпиталі для божевільних.

Самоубійство у війську. В Чернівцях застрелив ся вояк 41-го полку піхоти Гостюк. Причина самоубійства поки що незнана.

Філія „Просвіти“ в Самборі скликає загальні збори на день 24-го с. м., котрі відбудуть ся в кімнатах тамошньої „Рускої Бесіди“.

З бразилійського раю вертає ся 20 галицьких емігрантів з о. Михалевичем, котрий не міг дістати в Бразилії парохії. О. Михалевич пише: „Ставши на березі моря, перед вступленням на парохід, ми ударили по чотирьох поклони і перехрестили ся, дякуючи Богу, що дозволяє нам вертати ся з правдивого некла.“

Загальні збори „Хлопської Ради“ в Теремболові відбудуть ся дня 29-го с. м. в сали магістратській. Між вишніми будуть радити над задоволенням власного орґану товариства.

Для руско-католицьких священників. В четвер радила бюджетова комісія ради державної над управлінням конґруи для католицьких священників. Референт др. Фухс в своїм цікавім рефераті обговорив докладно справу конґруи і заявив, що не може згодити ся на проект правительства, бо тим не дуже поліпшає бит католицьких священників. (Правительство хоче парохам підвищити плату о 100 зр. і два п'ятилітні додатки по 100 зр., а сотрудиникам призначити два п'ятилітні додатки по 50 зр. без підвищення плати.) Міністер Гавч заявив, що вже проект правительства побільшить видатки на священство о 1.800.000 зр., а міністер може хіба ще о 200.000 зр. збільшити. Далше годі їти, бо нема потрібних фондів. Підчас дискусії промовляв також пос. Романчук, домагаючи ся, щоби ся некуту справу поладити як найскорше. Вкінці вибрано субкомітет з п'ятих членів, котрий має в часі ферій випрацювати відповідний проект, так що управління конґруи для католицьких священників прийде на денний порядок повної палати в січні 1897 р.

Вибірчі махінації. В останнім числі *Gazeti i Visocvinei* заявляє о. др. Стефан Саґін, що він ані сам не підписав свого імені, ані не дав до того нікому повноважень, а проте так *Gazeta Visocvinei* як і *Buk. Post* відрукували його імя під своїми виборчими відозвами з нагоди послідних громадських виборів. Питаємо, хто сфальшував підпис о. Саґіна? Гм, якось круто виглядає з етикою той „уморальнюючий“ праси...

Світові злодії перед судом. Поред віденським судом-карним веде ся цікавий процес. На лаві обжалованих засіли: Димитрій Панакоста, Перикль Асєнданис, Матій Сталю і Прибоит Петрович-Ристич. Та слава чвірка наповнила страхом пізу Європу і не було замку, ні залізної кайдан, котрі операли ся їх витрихкам. Що до шайки наземало більше злодіїв, о тім нема сумніву, однак орґанам безпечности не udało ся їх всіх виловити і суд мусить вдоволюти ся лише тими чотирьма. Они допускали ся великих крадіжечей у Відні, Пешті, Триєсті, Граці, Лінці, Дрезні і т. д. Панакоста і Асєнданис утїкали два рази з пещенської в'язниці і тому тепер при розправі носять кайдани на руках і ногах, а крім того сковано їх ще одним спільним ланцюхом. До того пильнує їх в день і в ночи варта з набитими карабінами. Панакоста виглядає дуже елеґантно. Він піддавав все плани рабунку і відтак продавав уградені річи. Звідки він, як справді називає ся, хто его родина і що перше робив — ніхто не знає. Асєнданис те тил Грека. Якийсь час був в Єгипті підприємцем і навіть добре заробляв. Однак волив левий хліб і то завело его до в'язниці. Сталю, також Грек, походить з острова Родос. Він правдивий великан і при розбиванню має був незрівняний. Ристич родом з Босни. Ціле его життя представляє ряд убійств, підпалів і рабунків. Християнини — він ненавидів музукман і всюди їх губив без милосердя. Мимо того в 1878 р. в часі окупації Босни боров ся против Австрійців та убив одного жандарма. Суд в Тузлі вислав за ним гончі листи. В них описаний Ристич як найбільший злочинець. Розправа триває вже через 5 днів. Свідків візвано знів вісімдесят.

Скільки доходу може принести виправа до північного бігуна, показує гонорар Нанзена. *Daily Chronicle* напечатав справозданє Нанзена про его виправу і три нумера той газети, де появило ся се справозданє, розійшли ся в 750.000 екз. та ще заповіли поновий наклад тих номерів. З той причини прийшло до спору межі анґлійскої газетою, а автором опису подорожи Нанзеном. Автор находит беззаконною таку конкуренцію. З документів предложених для рішеня того спору виходить, що Нанзен дістав від „*Daily Chronicle*“ 12.000 зр. за свою телеґраму з 1.500 слів, котру вислав редакції в день свого приїзду до Норвеґії і 48.000 зр. за статтю зложеною з 15.000 слів, котру напечатав в згаданих нумерах. Если був би достиг до бігуна, то за саму его телеґраму була умовлена нагорода 60.000 зр. так що за кожне слово дістав би був 40 зр. — платню небувало в літературі. Видавець твору Нанзена обов'язав ся зі своєї сторони запитати Нанзенови 120.000 зр. за его книгу для популярного видання. Коли до того додамо авторські права за переводи сеї книги, то Нанзенови принесе его оповіданє про свою виправу більше як 330.000 зр. — Коли-б він був Русин і оголосив свою працю по руски, то роздав би 50 примірників, продав би 10, а решту з'їли би миши...

Податок на кавалерів наклали в Аргентинській республіці „*Cívico*“, денник сеї республіки, випечатав текст закона, що силою его всі кавалери висше 20 літ, а низше 80 сьуть обов'язані платити податок до того дня, коли остаточно рішать ся вступити в стан супружеский. В віці межі 75 а 80 років податок сеї виносить кілька крейцарів на місяць, але межі 50 а 75 роками доходить він до 50 зр. на місяць. Положенє кавалера в таких усялях стає досить дорогою приємністю. Відв'язав лише ся безплатно право ошакувати своїх покійних жінок в протягу трьох літ. Висше 30 літ вдови увільнені від податку, але низше сего речиння обов'язані они так само як і кавалери платити податок, доки не вийдуть замож.

Складки. На *бурсу* Народного Дому зложили: п.ні Християн Маланчук, жена гр. пр. священника в Пасці 6 зр., о. Денне Кисляевський, гр. пр. священник в Калинівках, 1 зр., а наш руский дідич, п. Михайл Кулічківський з Гоголіна прислав 6 міхів бараболі і 2 міхи кукурудзяної муки. Се перший раз, що *бурса* Народного Дому дістала не лише грошовий дар, а також децю в натураліях. За сеї гарний примір належить ся п. Кулічківському, знаному з своєї жертволюбности, особливши подака. Окрім того зібрала п.на Сидонія Ілюк, донечка учителя Ізі, з нагоди працання з Кичери 1 зр. 08 кр.; а на весілю Тодосія Ілюка в Старих Мамаївцях зібрала разом 19 зр. 14 кр., на котру суму зложили: ч. газда Ілі Ілюк 50 кр., Тодосій Ілюк 20 кр., Іван Ілюк 10 кр., Василь Попович 10 кр., Захарий Данилюк 20 кр., Александра Савчук 8 кр., Раїхта Якович 20 кр., Іван Якович 20 кр., Петро Бурак 10 кр., Марія Сорба 10 кр., Іван Чуйко 10 кр., Гаврило Лукичук 5 кр.; на весілю у п. Василя Поповичука в Глинцях-Болгах зложили: надуч. Тодер Іваницький з Сторожинців 5 зр., надуч. Николай Іваницький з Нової Жучки 5 зр., уч. Ілі Ілюк з Старої Жучки 3 зр., надуч. Василь Бевка з Новоселів 50 кр., о. Танасій Чуперкович гр. пр. парох в Болгах, 1 зр., о. Васильовський, гр. пр. сотрудинок в Болгах, 1 зр., о. Савчук, гр. пр. сотрудинок в Молодєві, 50 кр., господар Дьордій Ілюк з Старої Жучки 20 кр., а госп. Николай Ілюк 20 кр. Всі ті гроші передав п. Ілюк зарядови *бурси*. Вкінці ще зложив на *бурсу* учитель Панчак з Раранча 50 кр. Доси зложено грошми на *бурсу* 1434 зр. 11 кр. На закупленє подарунків для *бурсаків* прислав ще п. Кулічківський з Гоголіна 3 зр. Всім ви. добродіям складає виділ Народного Дому сердечну подяку.

Наука, штука і література.

Суботні вечірні етіхири 8-х гласів. Богородичні з тропарями — перекладив етіхами

о. Ізидор Бобикевич, парох з Вижиці на Буковині. 1896.

У Вижиці вийшла ся книжочка, що складає ся з 40 сторін, і містить згадані в заголовку етіхири, передложені на мову народну. Перекладчик старав ся незанадто модернізувати церковницину, а задержав досить багато старинних слів, котрі надають перекладови потрібної ему поваги. Н. пр. глас І. „Вечернія наша молитви“ переложений так:

Вечірні наші молитви
Господи сьвятий прийми
і гріхи наші наші прости,
бо Ти оден еси,
воскресший в сьвітї із мертвих.
Церков сьвату, люди, обступіть,
і еї обійміть —
і воскресшого з мертвих в ній прославить,
бо той ест Бог наш,
що від гріхів наших нас спас і т. д.
або „Твоімъ крестомъ, Христе, Спасе.“
Христе, Спасе, розрушив Ти
крестом Твоім смертну державу,
і диявольську честь упразднив Ти, —
приймиж, Всевишній, хвалу-славу,
котру рід людський Тобі голосить,
вірою спасений, всегда приносять і т. д.

Ся брошура є першою частиною перекладів о. І. Бобикевича. До друку вже приладив еім псалмів показаних, перекладених етіхами. Автор просить авторів, що мають подібні переклади, зголосити ся до него. — Ціна згаданої брошури 20 кр.

* Джонатана Свіфта Подорож Гулївера до краю великанів. — Після німецької перерібки Фр. Камберґа переклав Василь В-р, а видало руске товариство педагоґічне у Львові. Ціна 25 кр., сторін 31 великої вісімки. Книжка надає ся дуже для дітти.

* Нестор Дмитрів, гр. кат. священник в Мт. Carmel в Пенсильванії, зробив правдиву і милу несподіванку не лише своїм американським Русинам, але і нам, видавши *Перший руско-американський календарь „Союз“*. Ест се перша більша книжка, яку видали американські Русини, а властиво о. Н. Дмитрів і товариство „Союз“. Крім частий звичайних в кождім календарі, находимо в тій книжці 172 сторони літературного і научного матеріалу. Особливо цінні статі і дати про американських Русинів, так що з календаря сего можна трохи не всего про них дізнати ся. Ми ще про ся книжку напишемо ширше, бо заслуґує на то вповні.

* Маємо ще на складі 28 зброшурованих примірників ілюстрованої *Неділі*, що торік виходила при „Буковині“. Ціна 1 зр., з пересильною 1 зр. 20 кр. Дістати можна в нас.

* На подарунки на Різдво для панночок повинні чемні кавалери купувати *Царівну*. Чому в нас такого звичаю нема, як в иньних народів?

Телеграми „Буковини“.

З дня 19-го грудня 1896 року.

Відень. Wiener Zeitung оголосила нині закон з 25-го жовтня о безпосереднім податку особистім, закон о своїні, о контингенті рекрутів і зміні виборчої ординації до ради державної, після котрої вибирати можуть і ті, що платять річно найменше 4 зр. безпосередних краєвих податків.

Букарешт. Синод екасував засуд митрополита Сєнадія, той відтак подав ся о димісію. Нині мають вибрати нового митрополита.

Вашінґтон. Сенат прийняв проект закона, котрим заводять ся нові труднощі для емігрантів-чужинців. До осіб низше 15 літ і Кубаїців сеї закон не відноситься ся.

ТЕЛЕГРАМА.

За кілька днів отворить ся
в промисловім музею в Чернів-
цях велика вистава образів.

Подвійна кримська муштарда!

Оферу свою знамениту, загально анану,
свіжну подвійну муштарду; розсилаю і на пробу
почтою в бочінках по 5 кіло за 2 ар. 40 кр., 2¹/₂
кіло за 1 ар. 60 кр., 12 кіло за 5 ар.; 12 кіло
за 9 ар. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,
Krems, N.-Oesterreich, Schmeltzgassee Nr. 215.

За якість гарантую; коли не до вподоби,
приймаю назад. (2-2)

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацьке

„PRZADKA“
(ПРЯЖА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язки
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адамантовим;

також доставляє матеріалів на комітетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в місці).

Прібірки і цінники на жадане оплатно і відворотною почтою. (14-52)

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови?

Мають! Добре, то кажіть собі
чимскорше прислати
найновіший цінник, щоб собі
виробити відповідну скринку для до-
повнення.

Не мають! Ну, то вже крайня
пора написати по
ціннику кореспондентку під адресою:
F. Ad. Richter et Cie in Wien, I
Operng. 16, бо в тім багато ілю-
строваним ціннику найдете і опис,
скринки з камінчиками і опис, як
найліпше доповнити ту скринку
а також численні подяки дуже
урадуваних родичів, що з влас-
ного досвіду пізнали і цінують
дуже високо виховуючу партію
своїх скринки з камінчиками.

Сї можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 ар. і більше
у всіх ліпших склепах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринку зі знаком якоря, бо
всі скринки без того знаку фальшовані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil.

Steinbalken Fabrik

Kontor u. Niederl.: I. Operng. 16. Wien XIII/1 (Hietzing).

Radolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York,

215 Pearl-Street.

Новина! Забави до міраня терпеливості і товариські
іграшки „якор“:

О тім більше в ціннику.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські
в мовах рускій, польській і німець-
кій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами
до своєї рускої друкарні!

Линимент. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втирання: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сего загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймати з обережністю лише фла-
ки зі знаменням охороною „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних від-
бачателів, гостей і публіку, що я перебрав істну-
ючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з дня 1-го липня с. р. і буду дальше вести під
моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку
за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і
прошу уклінно, мати те саме довіру на дальше і
для мене, при чім шаную, що все старатиму
ся задовольнити шановних гостей добірними това-
рами найліпшого сорту, низькими цінами і
уважною службою.

Прому в часті замовлення і пишущь

з поважанням

Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу.

закладена д-ром Гр. Величком, видана товариством
„Просвіта“, а виконана в літографічній друкарні
Андрія Андрійовича у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-
сної вже на позолоті, виносить 3 ар. 50 кр.,

а для членів „Просвіти“ і передплатників
„Зорі“ 2 ар. 50 кр., а рекомендованою пе-
ресилкою 3 ар.

Купити можна в „Просвіті“ у Льво-
ві, ринку ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте
чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	посилки	особові	мішані		посилки	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028	До Снятина, Коломиї, Ста- ніславова, Львова, Кра- кова і Відня	347	941	1029
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717	1048
З Новоселиці, Садагури			1113	До Садагури, Новоселиці			430

Підчеркнені числа означають, пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-європейський час різнисть ся від
львівського о 36 мінут, а від черновецького о 44 мінут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мін., а на
черновецькій 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ виносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюна в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровица
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїєлані“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Ми втратили вчора одного з найповажніших
членів черновецької рускої громади. Помер

Іларій Окуневський

пенсіонований контролёр почтовый, відзначений
золотим хрестом заслуги, член руско-народних
товариств і пр.

По довгій недугі упокоїв ся в понеділок дня
21-го с. м. о 7 год. рано в 65-ім році життя.

Тяжка недуга гортанки, на яку терпів кілька
літ, позбавила его життя. Похорон его відбуде
ся завтра в середу, дня 23-го с. м., о 1/2 3 год.
поноудни з дому при улиці Кушнірській ч. 1.

Коли в 60-их роках розжила ся в Галичині
партия „обединителів“ руского народа з москов-
ским, покористувались Галичане-Русини, що зай-
мали тогди кілька місць урядничих в Чернівцях
і майже всі належали до „обединителів“, на-
ціональною несвідомістю тогданих буковин-
ських Русинів і заснували разом з ними черво-
вецьку „Руску Бесіду“ і „Руску Раду“ на „твер-
дих“ підвалинах. Піддержували морально і мате-
риально галичани та ще й иншими „обедини-
телями“, старали ся черновецькі „патріоти“ з Га-
личини утримувати членів „Бесіди“ в несвідомі-
мості національній а за те ширили всі „обеди-
неніє“, не допускаючи до читальні і бібліотеки
„Бесіди“ ніякої руско-української книжки ані ча-
сописи, а нагромаджуючи в них всі „изданія“
особливо з тенденціями „обединительними“. На
„обединительній“ агітації в „обществах“ і поза
ними й ограничався вся робота черновецьких
„патріотів“ з Галичини, хіба що деколи устро-
ено який вечорок і т. п. забави: видане кален-
даря і денні кроки політичної „Рускої Ради“ бу-
ли вже майже виключним ділом кількох буко-
винських Русинів. Що тим Галичанам розходи-

лось тільки о ширені ідей „обединительних“, се
показалось дуже наглядно, коли розпочалось ви-
давництво „Буковини“ і „Бібліотеки для молоді-
жи“, а з тим то й перемінялись „руські обще-
ства обединительныя“ на „руські товариства
народныя“, тогди наші „патріоти“ з Галичини по-
ходивши надармо коло того, щоби відклонити
бук. Русинів від видавництва „Буковини“ і пе-
ретворення „Бесіди“ з простого „русского каси-
на“ на просвітне товариство, виступили один
по одному з усіх черновецьких товариств, розпо-
чинаючи зарозом усіма способами запеклу агі-
тацію супроти черновецьких товариств і їх ор-
гану, часописи „Буковини“.

Ось так справивсь черновецькі „патріоти“
з Галичини з нами.*) Одиноким славним винят-
ком між ними був муж, котрого ми вже вчора
рано втратили. Він один остав ся ревним чле-
ном „Бесіди“, „Ради“, і всіх других товариств
руских. Справедливо і знов заслужено пошану-
вала проте „Руска Бесіда“ сего щирого Руси-
на-ветерана, іменуючи его своїм почитним чле-
ном;

Іларій Окуневський родив ся 2-го (14.)
жовтня 1832 р. в Русові (коло Снятина), де его
батько Адам Данило був священником, звідки
пізніше переніс ся до Гайбоки на Буковині.
Школу народну і гімназію скінчив Іларій в Чер-
нівцях.

В Чернівцях не вчили тоді ніде рускої мо-
ви, а Іларій навчив ся руского письма аж у
вишній гімназії на ваканціях від тогданьшого те-
льога, тепер о. Іос. Кобринського. По окінченю
гімназії записав ся І. Окуневський на техніку у

*) Кілька Галичан-народовців, що були за той час
в Чернівцях, не належали тогди до „Бесіди“ і „Ради“, а
вступили аж пізніше.

Львові. Перед тим вже помер батько І. Окунев-
ського в Белелуї, куди знов переніс ся був, а си-
ротами — нашим Іларієм, — нинішнім парохом
в Яворові Іполитом, батьком посла дра Теофіла
і лікаря дра Ярослава, — Танасієм, тепер пов.
лікарем в Сторожинці, і Кирилом, тепер анти-
карем і вельми ревним патріотом-діятеlem в Кіц-
мани, — став щиро опікуватись їх швагер по-
сол о. Озаркевич, парох в Болехові.

Щоби доробитись чимськорше хліба, всту-
пив Іларій 1853 р. до уряду податкового засту-
паючи небавом місце контролєра в Кіцмани,
Заставній, Станівцях, Іурагуморі і Сучаві, оста-
вляючи усюди пам'ять не тільки вельми здібного
і трудолюбивого урядника але й доброго Русина.
При зменшеню числа податкових урядників пе-
рейшов І. Окуневський 1865 р. до служби почто-
во-телеграфічної, де займав до недавня стано-
виско контролєра головної каси при дирекції
бук. почт і телеграфів в Чернівцях. В консу-
мційнім товаристві урядників телеграфічних по-
ложив І. О. великі заслуги своїм товаришам по
чину, будучи через 13 років головою сего това-
риства, а черновецька філія віденьського товари-
ства урядничого завдячує І. О-му інструкцію
дїловодчу і касову, яку уложив будучи єї реві-
дентом.

Прибувши до Чернівців вступив І. Окуневський
зараз 1870 р. до „Рускої Бесіди“, до котрої нале-
жав аж до смерті. Коли ще „Бесіда“ була тільки ка-
сином, займав І. Окуневський найважніший чин
господаря, як ніхто перед ним і по нїм. Він був
також один із тих, що положили кінець безчин-
ности і безхосеяности черновецьких товариств
руских, справляючи їх на дорогу праці для рід-
ного народа. — В „Рускій Раді“ був голою І.
О. усігди найповажніший. — Засноване това-
риства „Руский Дім Народний“ і статут сего

З поезій Сергія Бердяєва.

Ч а р і в н и к.

(Вив. артистови Мишузі.)

Я чув твої сльози і серце горіло,
Як в літа мої молоді,
До сніжної праці і щиро і сьміло,
Та знов розцвітати надії —
Ті лєні надії, котрі в домовину
Давно заховала недолі...
Сльївав ти — я-ж бачив щасливу родину:
Всміхались нам слава і воля!
Гей! звідкіль ти взяв ся, такий чарівниче,
У нас, в заграбованім краї,
Де правда в кайданах порятунку виче,
Темяота науки бажає...
Нехай на твій голос скоріше зйдуть ся
Вони визволити, учити, —
Батькам на утіху просвіти діждуть ся
Слободні українські діти!

На чужині.

Навік минули молоді літа,
І більше сил дужої нема,
І кров мою чужина не несити,
Земля кацанська — проклята тюрма...
Нездужий, тільки проміж ворогами
Я, мов в кайданах, гіркі сльози ллю...

Знов, коли-б можна, з вільними пташками
На Украйну-б полетів мою!
Під ледом тут Нева тече холодна,
І як далеко ще — весняні дні...
А де-ж та Муза, горда та слободна
Що над Дніпром всміхала ся мені?
Зовсім без сьвіту слави і без долі
Діждались швидко з нею ми біди:
Вона змарїла вже в тяжкій неволі,
Як лиш прийшла зо мною аж сюди.
Я твій кріпак, лавісний, гидкий краю,
Де Українців мучив пар — Петро...
Одної смерті нині я бажаю,
Бо відступились правда та добро!
Як ляжу спати в темну домовину,
Я не увесю тоді помру: нехай
Нікчемне тіло червакам погину, —
Але-ж душею верну ся в мій рай!
Побачу гори кийські сьвяті
Дніпро, ту славу стародавніх літ:
І за мої потрачені надії
Там найду вільний, віковичний сьвіт.

Петербург 1893 р.

П а н я н ц і.

Не чула ти, паньська дитино,
Про сільські недолі і горе, —
Скоріше до них підійди-но
Та глянь-но: широкі, як море;
Дурини одна — твоє лихо
І сьмішки — дівочі сльози, —

Де хліб серед поля із-тиха
По-весні прибили морози...
Де болість блукає усюди
По хатах мужицьких з бідою —
Нездужають темній люді, —
Журить ся не хочу з тобою!
Коли-б і сама ти болїла
Всім серцем за рідну громаду, —
До сього було-б мені діло:
Знайшов би тобі я пораді!
А так — я на инший дорогі
Пійду пошукати слободи
Землячів, голодній неболі,
Не вашої паньської вроди!...

Моя нікчемність.

Ті незабутні літа одлетіли,
Як шукав я щастя бідних земляків,
Як за українську волю свої сили
Всі поклав сьміло з радістю хотїв...
Але-ж потім, краю темний мій, нічого
Не зробив для тебе, не приніс тобі:
Заданив бажане серця молодого —
Цілий рік прожити в чесній боротьбі!
Мабуть я тюрми — й Сибіру ізлякав ся,
Швидко зрозумівши, що, нездужий сам,
Тільки-б утомив ся, а в знає-б не дав ся
Клятим лиходїям, грізним ворогам...
Ніч мине, і знов на землю сонце глане, —
Ясний, тензий день з собою приведе;

тов. також головно заслуга О-го. Коло розбудження товариского життя взагалі, а основана драматичного товариства в Чернівцях і урядження аматорських представлень театральних заходив ся О. дуже ревню. Зреформоване черновецького гр. к. брацтва св. Тадея на підставі закона о товариствах перевів помімо великих перепон також О. Заложене „Рускої Каси“ — се також его заслуга. І часописи „Буковина“ віддав І. О. велику прислугу своїми рідкими спосібностями яко касиєр і адміністратор. Вкінці не було майже ні одної ради, ні одного дня, щоби д. О. не явив ся в комнатах товариств і не сповнив свого обов'язку патріотичного, ба ще до останніх днів, хоч як немичне було его тіло, не увяв его дух.

Однак понад усе цінна бук. Русь в І. Окуневскім его ясний погляд на всі справи, его честний і незломний характер, его рідкий такт і велику енергію, его ні славо-ні користолобієм ні нічим не закалений щирий і ревний патріотизм, его світлу поступову раду-гадку, скромну вдачу і тиху але невсипну працю.

Вічна ему пам'ять!

Промова д-ра Ст. Стефановича.

П.

В Боснії а у нас.

П. Стефанович застеріг ся, мов би хотів затерти, або тільки замазати границю межі вехідною Галичиною а Буковиною через те, що говорить разом про оба ті краї. Так він, як і всі Буковинці цінять високо свою автономічну окремішність, а спільне трактуванє обох країв виходить тільки зі спільних господарських інтересів тої закутини.

Що можна зробити в короткім часі на полі культурного і господарского піднесеня краю за помочию відповідного заряду доброго правительства, доказом чотирьох послідніх кабінетів угорекі. А так само завдячує Босна і Герцоговина своему намістникови Веняминови Калаяєви, що стоїть тепер уже далеко вище культурно, як вехідна Галичина і Буковина.

Порівнюючи Босну і Герцоговину з вехідною Галичиною і Буковиною звернув п. Стефанович увагу на дороги, що в Буковині ще як-так удержувані, але у вехідній Галичині під правлінням „виділів повітових“, котрі служать тільки для фабрикації новітових матадорів, новітові дороги в таким стані, що в осени і на весні єуть

зовсім не до ужиття і навіть не заслуговують на назву доріг: Слава Богу, що ми в Буковині не маємо тих виділів повітових!

Подібно має ся річ і з залізницями. Що сїть залізниць побільшила ся у нас, то завдячуєм лише стратегічним цілям, а не опції правительства о нас. А яка ріжниця в поміщеню урядів державних в Босні а у нас? Про поміщенє судів ту вже нераз говорили, н. пр. староства в Радівцях і в Сучаві містять ся в домах, що не гідні звати ся людськими мешканнями. А в Дрогобичи приміром містять ся староства просто в заразливій норі, де урядники ціле жите пересиджують на сьміх цілої людности.

І під взглядом рілничої господарки доконали в Босні багато у кожній галузі. А у нас нема відповідних шкіл рілничих, як там, нема молочного господарства, нема виробу ліпших сирів, хоть бриндзі є досить, нема навіть початків якої небудь організації рілничих спілок. А сему не може у нас і заведене примусових стоваришень, бо наші люди за мало підготовлені до того.

Найцікавійше, але і найнеуважнїше представляє ся годівля рогатого товару. Щоби єї піднести, замкнуло правительство в р. 1880 границю від Румунії і Росії. Се було добре, але зараз треба було і взяти ся до піднесеня хову тутейшого товару. Але що стало ся? Пожичили нам 200.000 зр. на ту ціль і ми віддали їх ретельно, але з того нема жадної признаки. Бо як порівнаємо обчисленя стану худоби з р. 1880 з станом з р. 1890, то побачимо, що зменшив ся о поважну суму. В Галичині дали так на пропаче 50.000 зр., з котрих незначна частина каинула і для вехідної Галичини. Там худоба прибула троха чисельно, але така сама плоха, як перед 30 роками. Корову можна купити за 25 до 30 зр.! Се вже найліпший докат які они. А прецінь повинно ходити о розведенє красної худоби не тільки Вехідно-австрійцям але і Західноавстрійцям, бо ониж потребують для своїх великих міст доброго і дешевого мяса, що его могла би

доставити найліпші в Австрії галицькі випаси.

А так само, як з рогатою худобою має ся річ з ховом коний. В Галичині веде ще марне жите, а в Буковині нема его взагалі зовсім. А прецінь ще перед кількома роками у нас можна було найти приватні стаднини. Се не маловажне, бо на випадок війни потреби армії не буде міг край заспокоїти.

Що стало ся приміром з ховом овець? В Буковині цівив колєсь хів овець і зане не в користь якоїсь другої галузі хову домашньої худоби, лише счез безслідно.

Навіть годівля свиний підупала. Свиню може найлегше викормити хлоп при господарстві, і она була головним жерелом доходу хлопів, але як зачали дошкулувати тими заразами писконими та ратичними, як стали заводити таку остоорожність, якої не є ніхто в силі виконати, так витворили лише монополі для кількох великих свинарів-купців. Такі відносини стали цілком неможливі.

В побічних галузях домового господарства, як в сирній хову дрібної домової птиці в Босні правительство засновує державні заклади і виставило на виставі в Будапешті чудесні окази; ба навіть про годівлю шовкової гусениці постарав ся міністер Калій, та годівлю військових посяних псів, що в Босні не були знані навіть з іменн. Всего того нема у нас в Буковині, хотий вже перед 120 роками була тут у вехідних околицях провінцій годівля шовкових гусениць.

Переходячи до управи ростин видимо, що в Босні закуповувало правительство само великими масами рілничі машини і роздавало між хлопів, а у нас оре хлоп ще зане, як перед десятками літ дерев'яним плугом, і не обробивши як слід рілі, кидас в неї зерно. Розуміє ся, що який був засів, такий і збір. Так само минуло ся у нас плеканє опочів і вина. (П. Біянікі: Чи там була також фільоксера? П. Стеф.: До того у нас не прийшло зовсім, бо вина не було вже перед фільоксерою. Грімка веселість.) Плєканє опочів цвало у нас давнїше і на вехід-наного краю удержували ся цілі села з дородних сиз-

Та від него легше на душі не стане,
Бо вона не стріне додї вже нїде,
Бо з братами праці не підіймуть руки, —
І ніччємним мушу я зустріти час,
Як апостол прийде прайдати та науки,
Земляки сердечні, визволити вас!

Українські степи.

(З польскою — Володимира Висоцького.)

Передо мною степи розістались,
І сонце вже сховати ся зараз має,
І добрий кінь мій все скорийш-скорійше
Летить, немов соколів той на крилах!
Нїде не видно міст і сел навкруги:
Туман один-лиш наляга на землю, —
Не можуть людські очі із-під його
Отсіх степів безкраїх обійняти...
Мій вірний кінь чогось ірже голосно,
А вітер дзвонить та свистить під вухом,
Та не бою ся я нікого в свьіті,
І кров кинить, огнем палають жили,
Та засльївати-б хтів я щиро й сьміло:
„Гей, милі степи — воле і просторе!“
Лети-ж, мій коню, без кінця та краю
Під синім небом по зеленій стежці!
Аж ось і ясне сонце заховаилось:
Туман відразу погустив над степом,

Та насуває темрява сувора,
Котра і дуг, і поле потопила...
Дивись: покинув землю дух степовий, —
Крізь легку хмару підійнявсь до неба
І засльїтив — сам наче ангел білий, —
Там самоцвітних зірок він багато:
Іх не полїчши — сяють, як ті очі!
Та алеть ся нара благовонна з степу,
Землі великого паникадила, —
Мов до престолу Господа Сьвятого...
Травини, наче, почали молитись,
А, чуючи отсю молитву тиху,
Як селянин, в неділю, в церкві Божій
Я з голови скидаю капелюха:
Здасть ся, в храмі нерукотворенім
Мені тепер на серці легше стало, —
І мари прїч я одігнав від себе:
Змїнили їх благословенні думи!
От розгорїлись над мною зорі,
Незаче рій Господніх свьічок в небі,
Та правив степ широкій панїхиду!
Ветавали тїни, блідий, німий
Проміж зілїв, проміж квіток степових,
І бузави гетьманські там старчали:
З Яремою було Богдана вчало,
Зібрали ся полковники з осавулом
Та з реїстровим козаком до куни,
А гайдамаки з гордим панамі!...
Здавало ся, то злодій гровані

І неупитих лютих розбійників
Якесь навісне прокляте братерство...
Страшенні тїні років стародавніх,
Я, всеж таки, вас обійняти хочу
Та вам за лицарські діла прости, —
Що грїшного і темного робили...
Покїдники могли покидати, —
З усіх кінців над рідною землею
Нембї плїли, зітхавчи так важко:
„Подай нам, Боже, мир, хоч на тїя свьіті!“
І в тоді молив ся з ними разом:
„Подай їм, Господи, бажаного спокою, —
То в боротьбі подягним грїх великий
„Ти відпусти — злобу проміж братами!“
Затихла хвиля — помиривсь люд,
Як християни справдешні, навіки,
По Україні так, де кров лала ся,
В минулисть, від Умані аж до Кодя...
Почервоні їхход — і мїч пропала:
Під сонцем неї розсіла ся мрія,
Та вже до дому треба завертати
Тепер скорийш, мій вірний, любий коню!
Дивись-но, як загнали розбивас
Залїзний плуг, а дужий кінь залїзний
Летить, мов птаця, там, де в иньшїх роси
Вони за сїдло чумаків возили!

вок. Але тепер лишилася хіба згадка про те. Та не так в Босні. Там завело правительство з Франції сівки Bordeaux, що приносять тепер для краю сотисячні доходи.

А як має ся діло з відвідинами чужинців? В Босні найдете всюди уряджені, чисті готелі навіть в горах, а у нас неможливо, хотий би і при найменших вимогах, зі сторони подорожника, переночувати в галицькій або буковинській корчмі ніяким способом. А наслідком того єсть, що до Босни приїде за один тиждень більше Англіїців і Французів, як в наших прикарпатських краях за одно століття. (*Жива веселість.*) Хто з членів високої палати був в Карпатах? Не один об'їздив Францію, Італію, навіть Америку, але за Краковом певно не був! Тож і не диво, що ми цофемо ся в зад, бо ніхто не має поняття про наші потреби, ніхто не видить конечности, щоби нас піднести культурно.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 22-го грудня 1896.

3 Петербурга дістали ми з зовсім певного жереза ось яку цікаву і нинішню ситуацію описують: „Нещодавно гостював тут шеф львівської вістки д. М. — оць, щоби злати справу з успіхів москвофільства поміж галицькими Русинами. За вірну свою службу в розбиванню „сепаратистических“ змагань українсько-руських в Галичині вивів д. М. — оць дальші „посібні“ на всякі „заданні“ а також задля підтримки опісляної акції при виборах до ради державної австрійської. Для часопису „Діло“ і „Батьківщина“ наслідок д. М. — оць дозвіл, писати сі часописи в преділі російської імперії з умовою, що вони не тикати муть справ російської України а обмежати ся виключно до справ галицько-руських.“

Заупокійне богослуження за матір нашого краєвого президента, гр. Марію Гесс, відбуло ся в Чернівцях в понеділок, дня 11-го с. м., в рим. кат. костелі. На богослуженню явили ся окрім родини покійниці представителі всіх властей державних і автономічних, послы на сойм краєвий, офіцери і н.

В справі забави в Василеві і тої новинки, що помістили *Бук. Видомости* про ту забаву, дістали ми одинадцять листів від учителів з різних сторін. Всі незвичайно обурені на ту нерозумну писанину *Бук. Видомостей*. Один учитель знад Дністра пише нам в тій справі так: „Дуже добре сказано було в ч. 268 „Буковини“ на оголошене *Бук. Видомостями* ніби то дописи про забаву учителів у Василеві, що не знати, що в тій дописі більш подивляти, чи глупоту дописувателя чи ненависть редакції *Бук. Вид.* до учителів. Але ще більше дивною та сьмішною видає ся та писанина *Бук. Вид.* тому, хто про забаву в Василеві докладно знає. Ну, і вдав же дописуватель виразити свою ненависть до школи словами, яких лиш найиділийший, або без розуму чоловік протів свого приятеля т. є. протів школи і учителя може ужити. Та видко, що не „дурний“ і той, що розгубив ту дурницю; они оба однаково розумні. *Б. В.* пишуть, що аби показати, що баль не аби-який, то вивисили на шкільнім будинку фану. Люди, що таке трубите, чиї ви піддані, не австрійські? Вас, видко нічо не обходять народні обходи, що відносять ся до цесарської родини, бо коли би вас се обходило, то не писали би всі так. Коли так, то треба вам сказати, чому в той день була фана на школі. Всі піддані нашого цесаря знають, що на 19. листопада н. с. припадає свята Євстахія; для австрійських народів оно тим важніше, бо того дня імення нашої цесареві. В той

день в кождім селі на школах були фани, та не з причини василівської забави. — А що там вже на учителів напав той „розумний“, що лиш сьміє ся, бо хто се лиш розважить, певно вірити не буде. Прецінь се не тайна яка. В ч. 236 „Буковини“ сказано було, що на 19. листопада відбуде ся у Василеві товариська забава з танцями, а чистий дохід з тої забави призначений на стипендійний фонд імені д. Поповича, а в ч. 249. оголошено було, як та забава випала. А *Бук. Вид.* не маючи чим виявити свою злість на руских учителів, розтрубили пусту нісенітницю по краю. І що їм з того за хосен — питаємо? — І.

Повітове учительське товариство в Сторожинцях відбуло дня 15-го с. м. свої загальні збори. На них рішено празнувати ювілей 50-літнього планованя нашого цесаря торжественно, засновати добродійне товариство заповомого для бідних учеників і заложити коло кождої школи город, званий городом Франц Йосифа. В справі підвищення плати народним учителям ухвалено подякувати краєвому президентові і шкільному радникові Йосифу Іосифовичу та просити послів соймових о піддержанні сеї справи. До нового виділу увійшли яко голова надуч. Юрий Брага, яко заступники голови надуч. Партемій Данчул і Іван Вучковский, а яко віддаві надуч. Стефан Серочан, Михайло Зотта і Денис Митрофанович та уч. Домекан Стефанович, Олександр Барбір, Олександр Кунчанко, Теофіл Козак, Константин Пауш і Константин Григорович.

„Золота неділя“. Після розпорядження міністерства можуть склепи торговельників в неділю перед різдвяними святами бути отворені до 4-тої год. пополудни. Купці назвали ту неділю „золотою“, хоч не знаємо, чи они зробили сего року „золотий“ гешефт. Та „золота неділя“ була передвчера, а дня 3-го сьчня, т. є. в неділю перед рускими різдвяними святами буде друга „золота неділя руска.“

Поронені кандидатури. Вже всім нашим читателям звісно, що вибори до черновецької громадської ради вже минули, а вибрано до неї також трох Русинів, а то: сов. Ясеницького, д-ра Филиповича і д-ра Залозецького. Участь у виборах брали Русини-народовці, входили в переговори то з ліберальним то з урядничим комітетом, так що они, а ніхто инший не виборов ті три мандати для Русинів. Нараз *Буковинські Видомости* пишуть в своїм посліднім числі, що то москвофільська „Народная Рада“ кандидувала д-ра Филиповича і д-ра Залозецького — додамо від себе: post festum. Іменно підчас виборів ніхто нічого не чув о москвофілах, бо они з своїми fünf Mann hoch не могли становити жадного чинника. Тепер, коли вже вибрано завдяки акції народовців трох Русинів, москвофіли удають, що з них були два їхні кандидати. Як би були мовчали, були би москвофіли хоч не зблямували ся так погано, а то тепер всі знають муть, що они дурисьвіти... Ми навіть пересвідчені, що ані др. Филипович ані др. Залозецький не будуть вдаючи москвофілам за ту медведю прислугу, а до того ще тепер підє москвофілам так, як в байці крукови, що конче хотів прибрати ся павицими перами!

Членами палати панів мають після „Politik“ стати небагом послы гр. Гогенварт, гр. Дайм, Бер, Просковец і Чехи др. Пірер і др. Матус.

Не вільно проколювати уха! Малим дівчаткам, або вже і панночкам проколюють уха для ковтієв. З того поветавали часом слабости, так що лікарі тепер заявили сю операцію шкідливою. Отже політичні власти засагнули гадку лікарських палат і рішили тепер, що проколювати уха мають право лише лікарі. Хто се розпоряджене переступить, буде строго караний.

Місце митрополита Генадія в Бухаресті заняв митрополит Йосиф Георгіан, вибраний майже одноголосно св. синодом. Сей вибір тішить ся загальною симпатією тамошнього населення. Георгіан був уже перед Генадієм митрополитом, але зрік ся.

Як довго може чоловік жити без снани? Аби се докладно знати, не спали три університетські професори-лікарі три дні і три ночі. Але дальше не могли продовжати свою пробу, бо

одному з них так зло повело ся, що бояли ся о его жите. Пульс майже вже не бив ся, температура тіла зменшила ся, шкіра не була вже так дражлива як звичайно, взагалі змісли не функціонували вже правильно. Коли ті професори переспали одну ніч правильно, знов все добре етало.

Curiosum. В урядовій Czernowitzer Zeitung оголошує під числом 7077 садагурський суд повітовий ліценцію одної реальности для сплаченя довгу 100 зр. з признаними 48% від 20-го вересня 1886 почавши. Чи то не цікаве? А що скаже на се устава о лихві?

Конкурс розписаний на посаду одного молодшого учителя з річною платою 400 зр., службовим додатковим 50 зр. Кандидати на сю посаду мають виказати ся кваліфікаційним іспитом з німецькою мовою викладовою, і з сьпіву та гімнастики. Подавати треба до кінця сьчня 1897 р.

Для правників! У Львові вийшла книжка під заголовком: „Проф. д-ра Олександра Огоновського — Систем австрійського права приватного — видав др. Петро Скобельський, зв. проф. львівського університету. Право облігаційне.“ Се є перша книга посмертного виданя наукових праць пок. д-ра Ол. Огоновського. Книга формату великої 8-мки обнімає 256 сторін і містить „Право облігаційне.“ Рускі книги правничі, а передовсім руска молодіж академічна від давна домагала ся виданя наукових праць пок. д-ра Ол. Огоновського, не лиш задля їх наукової вартости, але взагалі з огляду на недостачу руских підручників з обсягу австрійського права цивільного. Дальші випуски вже печатають ся. Ціна „Права облігаційного“ 2.40 зр.

Богато крику наробили в Будапешті дві статі в газеті Magyar Ország, бо ті статі виняті з тайних актів міністерства різництва. Они обговорюють справу митового і торговельного трактату між Німеччиною а Росією, а згадана малярська газета виводить з того, що Німеччина нещира супроти Австро-Угорщини. Висноди ті не зовсім вірні, однак найбільше заінтересувало загал, яким способом дістали ся тайні акти з міністерства до редакції тої газети. Отже заряджене слідство виказало, що писар в міністерстві Йосиф Фасгольд відписав собі зміст тих актів і продав той відпис редакції за 20 зр.! Мабуть тепер не будуть давати тайних актів в рускі звичайні писарів!

Складки. На бурсу Народного Дому зібрав п. Денис Строїч на хрестинах у о. Юрія Калінюка гр. пр. сьвященника в Шининцях 14 зр. 80 кр., на котру то суму зложили: пані Ісидора Калінюк 2 зр., пані Евфрозина Козмюк 50 кр., о. Симен Бойчук, гр. пр. сьвященник в Бурдєвах, 2 зр., Б. Лісовський 50 кр., газда Танаско Драпака з Шининців 50 кр., о. Елєктерій Дашкович, гр. пр. парох в Дашківці, 3 зр., шиницький начальник громадський В. Мандрик 50 кр., пані Кибич 1 зр., Тодор Івасюк 50 кр., о. Денис Єремійчук, гр. пр. сьвященник в Дубівцях, 1 зр., Тодор Горєцький 30 кр., Денис Строїч 1 зр., о. Євгеній Семака, гр. пр. сьвященник у Витилівці, 2 зр. — Доси зложено на бурсу разом 1448 зр. 91 кр. Всім ви. Добродійм складає виділ Народного Дому сердечне Спасєніє!

Телеграми „Буковини“.

З дня 22-го грудня 1896 року.

Відень. Wiener Zeitung оголошує іменоване барона Гуденуса краєвим маршалком для Нижньої Австрії, бурмістра Штробаха его заступником; графа Вурмбранда маршалком краєвим в Сирії, Серена заступником; графа Фетера краєвим маршалком Моравії, Корциня заступником; графа Ларіш-Мініх маршалком Шлезку.

Відень. Міністер справедливости переніс ад'юкта повітового суду Губріха з Заставної до Серету та іменував судовими ад'юктами: Сімоновича з Радівців і Галикевича з Садагури, обох

для Чернівців. Ад'юнктами повітових судів іменовані: авскултант Баер для Серету, Цурковський для Садагури, Видинівський для Сторожинця, Василевський для Кімполонга, Мерзвинський для Заставної, Стефанович для Станівців, Орландер для Сторожинця, Томоруг для Дорнаватри, Семака для Радівців, Торнавський для Солки і Галін для Радівців.

Відень. Вчора пополудні підписали в міністерстві вишніх справ торговельний договір з Болгарією.

Будапешт. При катастрофі в кональнях в Решіт згинув після урядового донесення з поміж 125 робітників, що працювали під землею, 26 людей, 15 тяжко ранених віднайдено, 30 не зазнало ушкоджень, а 54 ще не віднайдено. Пошукування ведуться енергійно далі.

Подвійна кримська муштарда!

Оферу свою знамениту, загально знану, свіжою подвійну муштарду; розсилаю і на пробу поштою в бочінках по 5 кіло за 2 ар. 40 кр., 25 кіло за 1 ар. 60 кр., 12 кіло за 5 ар.; 12 кіло за 9 ар. 50 кр.

F. Ad. Richter, Senfsiederei,

K r e m s, N.-Oesterreich. Schmelzgasse Nr. 215.

За якість гарантую; коли не до вподоби приймаю назад. (2-2)

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови?

Мають! Добре, то кажіть собі чимскорше прислати найновіший цінник, щоб собі вибрати відповідну скринку для доповнення.

Не мають! Ну, то вже крайня пора написати по цінник кореспондентку під адресою: F. Ad. Richter et Cie in Wien, I Operng. 16, бо втім багато ілюстрованим цінником найдете і опис, скринки з камінчиками і опис, як найліпше доповнити ту скринку а також численні подяки дуже урадованих родичів, що з власного досвіду пізнали і цінить дуже високо виховуючу вартість, сеї скринки з камінчиками.

Єї можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 ар. і більше у всіх ліпших магазинах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринки зі знаком якоря, бо всі скринки без того знаку фальшовані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil. Steinbrennkasten Fabrik
Kontor u. Niederl.: I. Operng. 16, Wien XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York,
215 Pearl-Street.

Новина! Забави до мірної терпеливості і товариські іграшки „якор“.

О тім більше у ціннику.

ВАЖНЕ

для кожного, головне для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писем і інших апаратів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також під *улицю лелекової ч. 11*.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою «фрмою»

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о —

з виразним персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи гальванерійні, друк на етикетках до вінів, окрасу до гасовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найвищих цінах як найліпше і як найкорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

а поважним

8—10

Кобжинський і Канюк.

Пошукую хлопця до практики торгової
корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержане крім убрания. — Умовля устно.

Ігнатий Влаасюк,

руський купець в Чернівцях,
ул. нильська ч. 35.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втирані: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 ар.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з остерожністю лише «лічильні» зі знаменним охоронним «Котвиця» бо лише ті правдиві.

Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

П. Т.

Отже маю честь повідомити шановних підбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під «фрмою»

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною «фрмою»

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній «фрмі», і прошу уклібно, мати те саме довіру на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Просту о часті замовлення і пишусь

а поважним

Стефан Гаїна.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

закладена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійовича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на позолоті, виносить 3 ар. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 ар. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 ар.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и								Відходять	П о ї з д и													
	поспішні				особові					мішані				поспішні				особові				мішані	
до Чернівців										з Чернівців													
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина										До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня													
1128										347													
657 1028 550										941 1029 538													
3 Бухаресту, Яс, Сучави, Глибоки										До Глибоки, Сучави, Яс, Бухаресту													
329										1203													
912 1000 523										717 1048 616													
3 Новоселиць, Садагури										До Садагури, Новоселиць													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													
. . . . .										. . . . .													

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різниця ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізниця є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканичя.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювіча в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Метровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Промова д-ра Ст. Стефановича.

III.

Селянський кредит.

Бесідник перейшов до справи селянського кредиту протиставляючи боснійські порядки, де заведені повітові запомогові фонди, з котрих хлоп може жити на свої потреби гроші на 4%. У нас мають се заступити зареєстровані товариства з обмеженою порукою. Але в них, можна сміло сказати, хлоп не дістане взагалі ніяких грошей, а сильніший, з певним кредитом чоловік як дістане, то хіба на 10%, 12% або 14%. (Слухайте! Слухайте!) А для меліораций тяжко у нас і властителям великого обшару дістати позичку на 7% або 8%, коли в Боснії хлоп дістане в повітовім запомогові фонді гроші на 6%. (Слухайте!) Щоби не задержувати довше уваги палати над тою справою, поручає бесідник до прочитання книжочку Горювіча: „Die Bezirksunterstützungsfonde in Bosnien und der Herzogowina“, що недавно вийшла з друку у Відні, накладом книгарні Фріка.

Гірництво.

Важною справою для краю єсть гірництво, але в Буковині оно цілком загинуло. Сеж і не диво, бо оно находить ся в руках греко-орієнтального фонду. У

вехідній Галичині мов би записали ся, щоби гірництво здешити. І так запровадили цю на сировицю, що мало бути охороною для галицької індустрії нафтяної та піднесенем фінансів. В обох напрямках не досягнули нічого. Бо знаний вам прецінь той швіндель, з якого тягнуть користи великі угорські рафінерії. Знаєте, що рафіновану нафту заміняли через штучне заневищення в гуш, а її переробляли рафінерії в легкий спосіб наново на нафту. І так вплинуло ціле цю в кишені міліонерів. Тай ддятого зовсім слушно говорили тут так часто: світло убогої швачки подорожжю, але через те не підійсе ся галицький нафтовий промисел. Надто удало ся через глуші цлові та гандльові договори виключити по часті нашу нафту з Німеччини. Нині уживає сусідня і заприязнена з нами Німеччина більше російської нафти, як галицької. А як має ся діло з копальнями озокериту або з добуванням земного воску в Дрогобичі? Там панують такі відносини, що годі дати віри, они не дадуть ся описати словами; але я не хочу провокувати пана міністра рільництва, бо міг би ще там поїхати, а тогди ті відносини на віки остали би ся незмінені! (Грімка веселість).

Хочу зайняти тільки одну обставину. Пригадуйте собі, що перед кількома місяцями удушив ся тут один робітник в каналі. Дневники всіх відтінків партійних

розписали ся у вступних статях про сей нещасливий випадок, і зовсім слушно, бо з людським житем не можна робити собі забавки. Прошу прикликати собі в пам'ять слова блаженного архикнязя Рудольфа: „Найціннішим скарбом держави єсть чоловік! Що ж отже стало ся в Дрогобичі, в так званім галицькім Сибірі? В той сам час удушило ся там дев'ять людей в копальнях земного воску (Слухайте!) — і навіть когут не заціяв за ними! Чи достичного підприємця потягнули до відвічальности, сего не знаю, але знаю те, що не поправили ані вентиляції, ані будови копалень, все зістало в такім примітивнім стані, як перед десятима роками — а панове з Галичини потвердять самі, що там гинуть річно сотки людей. (Слухайте!) Ніхто не журить ся про те — все лишає ся так, як бувало. Таке то діє ся з нашим гірництвом.

Домашній промисел.

По черзі обговорює бесідник домашній промисел. Бути може, що багато єсть таких в палаті, що маловажають домашній промисел. Але оно не так. Промисел домашній має велику вагу, особливо для рільничого населення. Селяни мають таким способом свій побічний заробок. Рільничий нарід, котрому дає ся в знаки всяка рільнична кризіс, міг би при розцвітті домаш-

1) МЕРТВЕЦКА ЄЛЕНА.

Оповідане
Івана Бажанського.

Наш хутір припірав давно до хутора бідної Єлени, що тепер мешкає в своїй похилій хатині між вербами. Она наче-б сховала ся від світла; навкруг її города повно старинних верб, та таких грубесних та високих, що той, що не знає, ніколи й не сказав би, що за сими вербами хата є. А смутна-ж ся хатина смутна! ні хлівця болю неї, ні худібки... Та така й Єлена, як її хатина. Ніхто її ще веселу не видів; сумує і сумує; а живе одиноко як палець і запрадає на хліб, — бідує...

Її називають Мертвецка Єлена. Чому її так призвали, з молодших се ніхто не знає, а навіть із старших людей є много, що на се відповісти не можуть. — От, кажуть, в її вербах нового місяця мертві в ночі показують ся, тому її так і називають; а може тому, що она сама все як мертва ходить. — Так то люди толкують собі про неї, а деякі таки й боять ся в ночі єї верб; аж поза двір млаками обходять її город. Що-ж, се не дуже й дивно; людей у нас темних ще чимало, а про бувальщину бідної Єлени не знають. Они шурають ся єї, не люблять єї. А за що? За те, що она „Мертвецка“ називає ся. А она біда, онуцена всіма, сидить сама одиноко в хаті, не боїть ся нічого, за себе нічо нікому не розповідає:

А варто би знати про єї минуле життя! Я ще єї покійного батька добре пам'ятаю, то знаю і не одно сказати так за Єлену, як за єї родичів. Коли ласка то послухайте.

Давно то діяло ся, я ще тогди лиш парубочити починав, жив на єім ґрунті і в єї самій хаті, де тепер Єлена живе, Павло Велит. Справді велит, бо був собі як дуб здоровий та сильний. Він ще хлопцем деє з Московщини до нашого села зайшов, не мав де притулитись та жив коло пана. Пан Павла за єго ретельність і пильність так дуже був полюбив, що призвав єго раз до себе і казав єму, аби собі шукав дівчини, бо він єго хоче господарем зробити. Павло уже мав таку, до котрої серце єго потягло. Се була Настя Дворчаківа, хоть сирота та дуже добра й мила дівчина. Пан таки сам єму і за старосту був. — Діставши від пана поля, єї ґрунт, дерева на хату ще й молочну корову в подарунок, він побудував ся, оженив ся з Настею і був задоволений, можна сказати щасливий; обоє були здорові і любили ся. Павло був чоловік дуже працьовитий а до того й веселий. На панщині бувало — знаєте, тогди ще була панщина — на панщині, кажу, де вже він межи робітниками, то там вже не робота, а весілля. Іншим часом окоман обходив ся так з людьми, що і з худобою гріх так обходити ся: мучить, катує, а вийде Павло на панщину, то окоман як не тот. Руки зловить, ходить коло нас і лише сміє ся з Павла; єї вже що як втне, то хоть бись був смутний як хмара, зараз

повеселішася, тай робота горить під руками. За єю єго вдачу всі єго любили, і пан і люди.

Прийдє бувало неділя, він зіпре ся на мур у своїм городі а ми парубки постаємо на улиці коло него та слухаємо єго бесіди. Він-же як з письма бере; розказує нам за козаків, за їх війни за віру, мову та волю з Турками, Татарами та Лахами. Так до темного вечера перестоймо коло него, слухаючи єго і їсти не хоче ся; аж жінка вже стане єго до хати кликати. Він і піде, перепрошаючи нас, що нас лишає, бо єго Настя боїть ся сама сидіти в хаті. Се він і не жартував, що єго Настя сама боїть ся, бо Настя була одна з тих боязливих і забабонних жінок, яких і тепер чимало є. Знаєте які то ще жінки. Увидить у вечер жабу-ропуху на порозі — то уже наслани; забренить коло уха жалібно яка муха — то чиясь душечка прийшла з того світла чогось просити або богось взяти; завважє на дворі протяглим голосом кіт в ночі — то боде голосить буде помір; побачить вечером в углі хати яку незнайому собаку — то вже жєсь лихе перекинуло ся в собаку. А закраєє припадково ворона в ночі, а жінка на дворі, то она адрє, як нема нічо другого під руками, і сорочки та кинє в повітре, бо то діти, що не хрещені повмирили, кричать „хреста!“ вона їм ніби-то крижмо кидає, а сама на голов до хати. Така була й Настя. Що він єї не наговорив ся, щоби в песте не вірила часом і посварить, як она вечером до єї боїть ся сама вийти, та дарма, натури єї перемінити не міг. Давши вже нічо

ного промислу легше перебути таку кризіс. В Боснії цвирі диванів, вироби з глини та інкрустацийні вироби, а всі они здобувають собі вже світовий ринок. Через те плінуть тисячі, ба мільйони до краю. А у нас як виглядає домашній промисл? Ми мали перед роками також свій домашній промисл. Пригадаю вам, панове, на вироби мешканців Карпатів так галицьких, як і буковинських гуцулів. Кольби до стрільбів, роги на порох прикрашені мосьжним дротом, або жезліним, характеристичні гуцульські топирі, тарелі на хліб різблені і прикрашені ріжною орнаментикою з дроту — все те упало, бо занежали старати ся о видосконалене, о доповнене і підпиране домашнього промислу. Та була се величезна похибка.

Пригадую буковинські ткані коци. Они пропали цілковито. Замість вовни уживають тепер бавовни, замість правдивих закрасок англійову фарбу: і щож дивного, що той домовий промисл не має вже нігде попиту. Прямо дали ему змарнуватись.

З великим трудом удало ся нам позискати субвенцію зі сторони міністерства визнань і освіти — край дав єй також — для одного професора промислової школи в Чернівцях в тій цілі, щоби видав книжку, де були би зібрані характеристичні взори і десені і уложені після поодиноких громад. Згадане діло, мої панове, не вийшло цілком, бо середства, що дали їх до розпорядимости, суть за малі.

Тимчасом наш домашній промисл зник цілком з лица світа. Нечувана просто страта для населення, що упадає під вагою рілничного переселення.

Також артистичний промисл, що був зрештою доперва в завязку, помер вже давно і погребаний, бо не старали ся его оживити. Рішачі сили зробили в тім на прями тільки, як нічо.

Лічничі жерела.

Якжеж старали ся о визискане природних лічничих жерел? Мої панове! Вар-

тість лічничих жерел, що находять ся в краю, єсть незмірно великою, бо не кождий може відвідувати купелені місця поза границями краю: не в кожного є на те гроші. Але майже кождий в нинішних часах, під кінець 19. століття примушений бороти ся в борбі о існуванє і відчуває потребу випочинку, покріпленя, щоби відсвіжений міг знов віддати ся свому заводові. А чим більше людей потребує того віддиху — часло їх, як відомо, побільшає ся вельми скоро — тим більше грошей плине не тільки на захід Австрії, але також за границі монархії. З тої точки погляду жерела мають для краю велике значінє не лише санітарне, але і економічне. Значіння того не можна легковажити.

Чи не належало би рекламою познакомити всіх Европейців з нашими краєвими жерелами? А чи чули ви, панове, щонебудь про вехідногалицькі або буковинські купелі? Чи знаєте щонебудь про Трускавець, або про Дорну, про Сольку? Се для вас зовсім чужі імена, бо нічого не зроблено, щоби розвинути ті купелі. А прецінь велику силу дуже цінних, жезліних жерел має в посіданю або рід, або греко-православний фонд релігійний!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 23-го грудня 1896.

Бук. кр. рада шкільна відбула сьогодні засіданє. На порядку деннім стояла між иншими справа заведеня обовязкової науки рускої і полскої мови в середніх школах для не-Русинів взагаліно не-Волохів.

Промова пос. Барвіньского в раді державній в справах буковинських Русинів викликала, як звістно, перепалку з пос. бар. Васильком, а „Бук. Вѣдомости“ подали вість, що москвофілська „Народная Рада“ писала нисьмо до н. Барвіньского, щоби назвав по імені тих людей, котрі его просили уїмнути ся о бук. Русинів, а за разом заявляють, що „пос. Барвіньский говорив так, що з его жаданями можна згодити ся.“ Москвофілська „Народная Рада“ очевидно не

читає всіх справоздань ради державної, бо инакше була би довідала ся о відповіди пос. Барвіньского в сій справі. Буковинські Русини мають в раді державній одного-однісенького посла, іменно д-ра Воляна. Однак сей „заступник“ ніколи не дав почути свого голосу в обороні прав буковинських Русинів і від кілких уже літ мовчить. З огляду на те уважала „Руска Рада“ конечно потрібним попросити галицького руского посла о піднесенє важних для нас справ. Голова і заступник голови „Рускої Ради“ а за разом соймові послы др. Стоцький і Нігуляк удали ся з сею просьбою до пос. Барвіньского і сей, як все радо, підняв ся сего діла. „Руска Рада“, яко одинокое політичне руске товариство має право говорити іменем буковинських Русинів, — „Народная Рада“ може говорити лише в імені москвофілів і буковинських Липован, коли єї на таке опікуєство агодять ся — а соймові послы, яко законні заступники руского народу, також мають се право; то-ж пос. Барвіньский міг без вагання на просьбу сих чинників говорити іменем буковинських Русинів. Крім москвофілської „Народной Ради“ видає ся просто сизимини; замість ухвалити вотум недовірія спому голові і послови Волянсьому за унерте мовчанє в рад державній, що рівнає ся просто крикні інтересів тих виборців, що его вислали до парламенту, „Народная Рада“ не соромить ся протестувати без правно против виступу пос. Барвіньского, хоч сей (навіть по гаді москвофілів) ставив шиком оправдані жаданя. Думаючи люди можуть на таке поступованє москвофілської кайи хліба відповісти обуренєм і омерзінєм. Нам лиш дивно, чому „Народная Рада“ не обурила ся на те, що Волох бар. Василько протестував против виступу пос. Барвіньского, хоч бар. Василько до того не мав ніякого права, бо він не є Русин, а Волох!... „Руска Рада“ ухвалила на своїм засіданю вислати пос. Барвіньському за его шире підпору інтересів буковинських Русинів подяку. Як радица обурювати ся, коли Волян мовчав, а Барвіньский ставив жаданя оправдані?

З судових кругів. У вчерашніх телеграмах ми подали іменованя ад'юктів при буковинських судах. Тишимо ся, що між 14 іменованими, наглядно, перенесеними є шість Русинів. Довідуємо ся з певного жерела, що сими днями будуть іменовані 10—12 практикантів авскултантани. Найбільше заазвасують під кінець 1897 р., бешесередию перед введенєм нової цивільної процедури. Тоді виступить около 50 іменованих. Для судовиків тепер добрі вигляди.

Конкурс розписаний на посади двох тимчасових учителів-помічників при гр. пр. народній школі в Чернівцях з річною платою 360 зр. В поданях треба висказати ся кваліфікацією зніменної,

й не казав. Може з часом сама пересвідчить ся, перестане в дурниці вірити, думав він собі.

Они жили з собою вже два роки, а сім'я їх все лиш з них обоїх складала ся, дитинки в них ще жадної не було. Любити не мали кого, за те-ж любили ся самі, як голубці. Не були они багаті, та не були й бідні, були, як я снімнув, вдоволені — щасливі. Та лиш Бог якось не допустив їм того щастя на довго вживати.

Раз у великий піст у середу — було тогди середоністе — загадав Павло свій город від пола плотом обгородити. На плит треба було на рубати прута з верб, що й тепер попри дорогу ростуть. Они, відколи я їх запам'ятав, все однакі, лиш тепер трохи побортнавіли. Давно брали з них пруте до панських плотів, а у Павла були они замість ліса, і топливо і все мав з них.

— Лиши ся сьогодні з роботою, — просила жінка. — Середоністе як урочисте свято; гріх робити. Ох, боде я нагадала ся! Знаєш, тебе сеї ночі щось на двір кликало. „Павле! Павле!“ обзивало ся під вікном двічі. Коби хоть тричі — се було би добре, а то двічі... Я забула се тобі зараз сказати.

— Ти знов мені з твоїми неблизнями! — відворкнув трохи сердито Павло. — Певне ти спала, і тобі приснило ся, може оно тебе кликало.

— Ні, я спала й не спала а се, що тобі кажу, чула. Лиши, чоловіче, свою роботу на завтра!

— Вже ти мене сим не відстрашиш, — сказав Павло, взяв з під лани сокиру і пішов у верби рубати прута. Приставив до найгрубшої верби драбину, виліз і зачав цюпати.

— Боже помагай! — кажу, минаючи попри него. — Уважайте но, Павле, щоби се з верби не скочили, бо драбина лиш одним боком приперта.

— Ти гадаєш, що я ниган, що на гилі сидів тай єї саму відрубав? — жартував Павло. Я усміхнувся і пішов. Але не встиг я его город минути, як нараз чую за собою крик. Обглядаю ся, Павла на вербі нема, лиш люди в его город біжуть, а там проразливий плач. Біжу я і собі туди; і знаєте, що я увидів? Павло лежить навзніж на землі без пам'яті, верх него драбина, з голови бухає кров. Він бо впав так нещасливо з верби, що сокира при паданю саме під голову ему прийшла, обернувши ся вістрем до гори, а се розчеренило ему голову до мозку. Настя бігає як весамовита, кричить, возосє собі на голові рве; наренті вналя коло чоловіка як нежива. Не знати, що робити, чи Павла ратувати, чи Настю водою відливати. Прийшла нова бідна якась до себе, вкази єї від Павла і більше занесли, як завели в хату. А Павло? Павло більше не прийшов до пам'яті. Я ему потримав сьвічку і він спустив дух на моїх руках під тою самою вербою, що перед хвилиною з неї ще до мене жартував.

Наридили Павла на лаву. Боже, який він лежав на лаві! як нарубок, як живий, лиш бі-

лий, білий як стіна. Що то він і нагосподарував ся? Два роки як оженив ся а вже й на тот світ... А лютий, а лютий в хаті і на дворі, що й осом не переглянути; навіть і нані і мандатор і окоман були. Та-ж его всі любили!... Настя — як она була змінилась! — не плаче; она бігла не годна вже плакати; все зинт: „ох! та „ох!“ та: „Люди добрі, що з моїм Павлом?“

Павла ховали як якого наїза; аж два поны ховали. Настя мало й пам'ятала похорон свого чоловіка. Тепер она злинилась як близня на колі, одинока, ні дитини, ні родини; що єї почати, як жити?... Мала одного брата, тай тот умер, залишивши жінку й четверо дітей. Братова хотіла, щоби Настя коло неї жила, заичайно, як добра братова. Але Настя не пристала на се.

— Ні, не добре так, — каже она, — а свого гнізда ніколи не покину. Там кождя річ мені мого Павла пригадує, там все его руки зробили. Мені лиш тільки-тільки, як я що дня его робіточку перенізу, даде ся, его самого. Знаєте що? Я собі сама так дома роздумала. Коли би я хотіла, а впадала би нашу найменшу домечку до себе, а єї відай вже на осміий рокок. Ви й сні не багаті, у нас і так тісно, диточок, коби дворів, аж четверо. Єрвиза була би коло мене: а би єї доглядати і вбирати як свою рідну дитину, а дасть Бог діждати того часу, то й відвинувала би як свою, бо а віддавати ся вже не буду.

Братова пристала на се, щоби єї Єрвиза з тіткою жила, але она сему вірити не хотіла.

рускої, і волоської мови викладової та гр. пр. віроісповіданем Речиниць до 15-го січня 1897 р.

3 міського театру. Сьогодні грають оперету „Bettelstudent“; в суботу пополудні відіграють оперу „Фавст“, ввечері Раймунда „Bauer als Millionär“, а в неділю пополудні „Drei Paar Schuhe.“

Галицький сойм зійде ся дня 28-го с. м. на коротку сесію. На порядку деннім першого засідання поставлено 64 перші читання справоздань галицького відділу краєвого.

Гарні порядки панують на галицьких залізницях. Літом завалили ся два тунелі, а тепер не можна було в понеділок відкрити шляху Галич-Тернопіль. Пробний поїзд виховзнув ся коло стайці Потуртори, а причиною тої невдачі є несолідна будова цілого шляху, котрий просто розлазить ся. Задля того треба було відложити відкриття сего залізничного шляху на „літні часи.“

На „Високім Замку“ у Львові найдено при напрямі дороги, що веде на копець, бланку пушки, а в пушці багато золотих і срібних монет з XII, XIII, вв. і запліснений пергамент, що при ближнім досліді мав показати ся дуже важним документом.

Штудерний злодій. Оногди ввечері перед домом Гавсмана у Львові крикнув якийсь чоловік до одної переходної тамтуди учительки: „Як ходите? — не можна перейти! і притім потрутив єї до муру. Коли жінчина отямилася від переполоху, чоловік вже не було, але разом з ним пропала й монетка з грішми учительки; злодій вирвав єї зручно з кишені потрученої. В монетці було 46 зр.

Товариство імені Шевченка заклали Русини в Шамокині в північній Америці. До сего товариства — як пише „Свобода“ — можуть належати лише безженні або вдівці. (То перше в Америці товариство руске на тих основах.) — „Свобода“ звертаючи увагу на те, що Польки в цій Америці обходять своє свято народне т. зв. „obchód listopadowy“ справедливо питає: Чи би Русини не спромогли ся раз на святкування прим. пам'яті Т. Шевченка.

Упертий самоубійник. Перед кількома днями віддано на клініку для недужих на умі у Відні молодого чоловіка Франца Бавера, по званию кельнера, що допустив ся аж 8 самоубійничих замахів. Він пробовав вже стріляти ся, підрізувати собі бритвою горло, тругти ся, кидав ся в Дунай, вішав ся, але за кожним разом его виратовано. Той нещасливий чоловік, котрого можна би назвати наложником самоубійником, показав ся недужим на умі. Притуплене ума почало ся у Бавера від часу, коли якийсь парлятан, що умів

гіпнолізувати, наймив его на якийсь час до гіпнотичних представлень. Бавер попав в нервовий розстрій, а проби лікарів знищили до крихти его здоров'я. Лікарі, на котрих Бавер нападав, були дуже спосібними хірургами, але злими психіатрами і доказуючи, що недуга Бавера лежить в мозку, піддавали его чотири рази тяжкій операції отворення черепу. Бавер перебув всі ті операції і набавив ся падачки. Тепер той чоловік з таким твердим житем єсть близький виздоровлення.

Наука, штука і література.

Нові праці про Буковину проф. др. Раймунда Фридриха Кайндля.

Крім вже оповіщеної нами розправи др. Кайндля „Über den Festkalender der Rusnaken und Huzulen“ (можна набути в книгарні Г. Пардін'юго за ціну 60 кр.), появилася єдн. пера сего совісного етнографа і ученого історика в протязі сего року ще кілька праць, що стоять в тісній звязі з етнографією і історією Русинів.

По перше назвемо працю „Neue Beiträge zur Ethnologie und Volkskunde der Huzulen.“ Автор подає нам тут цілий ряд нових і цікавих обставин життя гуцульського, які він сумлінно прибирав підчас своєї наукової подорожі в літі 1895 р. і які красно доповнюють добутий в его праці „die Huculen“ з р. 1894. Вірні ілюстрації надають єй праці більше значіння, прим. хрести горілан у Фрасині над Сучавою, про котрі Кайндль довше розповідає в своїй „Prophet-“; що вийшов минулого року в руській перекладі п. з. „Пророк“ в Неділі; потім види хат, типи гуцульські, рибу на писанні і т. д., числові значки на т. зв. реваші. (Праця продає ся в книгарні Г. Пардін'юго по ціні 40 кр.)

Інша знов праця др. Кайндля називає ся „Die Viehzucht und der Viehaberglauben bei den Huzulen“ (в книгарні Г. Пардін'юго 20 кр.) Плекане худоби становить у Гуцулів головне заняття, тому-ж повинна ся розправа особливо зацікавити Русинів. Автор, що так часто звідчував околиці гуцульські, описує нам, як ховає Гуцул худобу, описує его звичай, обичай, різні забобони і чари, як виробляє молочні продукти, і взагалі зображує господарку сих руських верховинців на широких полонинах. Сю працю перекладено і на польську мову в львівській часописі „Lud“ 2. том.

На третім місці спомінемо про нове видане першої частини діла п. з. „Geschichte der Bukowina.“ Вже сам факт, що перше видане єї книж

ки вийшло з накладу в протязі кілька літ і зайшла конечна потреба другого видання, свідчить лиш о вартості і цікавості книжки. Се досить рідкий случай: подібні праці про Буковину не можуть ся дочекати нового видання. Особливо цікавлять нас численні ілюстрації камінних і бронзових знарядів, всіляких посудин і гробів з глибокої старини. Др. Кайндль брав, як відомо, участь в археологічних розкопках з останніх літ, і тому то его описи сих найстарших культурних пам'яток відзначають ся ясністю і вірністю. Автор розповідає про різні народи, що в протязі віків виступали в нашій країні, про колишню приналежність Буковини до великої римської держави, про долю наших околиць під час вандрівки народів і далі аж до половини 14. віку, коли заснувало ся молдавське господарство. Велими інтересні виводи автора що до Славян і Русинів. Він доказує, що Славяни появили ся в нашій країні вже в 4. столітті. (Книжку можна купити в Пардін'юго за 50 кр.)

Як звісно, появила ся вже і друга частина праці „Geschichte der Bukowina“, що обіймає часи молдавські (1343—1774) і коштує в тій самій книгарні 1 зр. 30 кр. Третя частина, обіймаючи часи австрійські, появиться ся на весні.

Дуже красну книжечку присвятив др. Кайндль пам'яті імператора Йосифа п. з. „Kaiser Joseph II. in seinem Verhältnisse zur Bukowina.“ Автор представляє тут участь сего шляхотного імператора в прилученні Буковини до Австрії, далі участь его в організації Буковини, его заслуги около церкви, школи, хліборобів і т. д. Се діло нове патріотичних чувств автора. (Книжку купити можна в Пардін'юго за 50 кр.)

Дальше записуємо, що недавно появилася 5. річник за р. 1895 так званих „Berichte über die Arbeiten zur Landeskunde der Bukowina“, котрі Кайндль щорічно видає за поміччю нашого краєвого музею. Тут вчислєє він, як в попередніх річниках, всі писма, карти і т. д., що вийшли про Буковину в 1895 р. і описує стан і розвій наших музеїв. Ціна річника 20 кр. в Пардін'юго.

Небавом появлять ся знід пера сего самого автора дві праці, що особливо зацікавлять Русинів. Праця про гуцульську хату і єї устрій з 228 ілюстраціями, потім менша праця також з ілюстраціями про хату Русаків, як др. Кайндль по народному називає Русинів-поляк.

Також в виданнях імперської академії наук в Відні вийде велика праця про Липован, котру ми в свій час близьше опишемо.

В кінці згадаємо, що М. Кордуба написав в „Записках наукового тов. імені Шевченка“ розвідку про численні етнографічні праці др. Кайндля, що відносять ся до Русинів (Русаків і Гуцулів). Др. Кайндлю належить ся за его ревну і сумлінну працю велике признание і подяка від всіх Русинів.

* * *

Телеграми „Буковини“.

З дня 23-го грудня 1896 року.

Відень. Палата панів полагодила на вчорашнім засіданні кілька проектів законів, бюджетову провізорію і промислову новелу. Кардинал Груша дякував за законне управління реалізацією морального виховання термінаторів. Описи ще прийнято без дебати закон о фідейкомісі Чарториских. Окрім того ухвалено закон о зниженні ціни соли для худоби.

Прага. Вчора два рази вибірали бурмістра, однак без результату. Сьогодні вибірають третій раз, при чім вистарчає до вибору звичайна більшість.

Будапешт. Угорський сойм відпочив свої наради до 11-го січня.

Будапешт. Показує ся, що підчас нещастя в копалинах в Решіці загинуло 34 людей 12 тяжко, 12 легко ранених, а 36 ще мукають... 3 128 робітників-гірників вийшли доси ціло 34.

щоби така молода Настя жила як черниця. Єї ще дівкою мави своїм донькам за примір ставляли; а що з неї потім за молодича була! Пари єї не було в селі; де такий довго вдовою сидіти?!

— Хмара перейде, сонце буде, — каже братова. — То не ти тепер говориш, то жалі твої; ще лиш тиждень по похороні, а за рік инакше думати меш. Єринка най іде до тебе на якийсь час, а як найдеш собі чоловіка, тогди вже якимсь буде.

— На що ви мені рану в серці ще більше розриваєте братова? От святий хрест, образи святі: — влену ся перед ними і присягаю, що більше віддавати ся не буду...

При сих словах упала на коліна перед образами, а здобивши два пальці як до присяги, зачала ся сльозами. Братова не знала, що на се казати, підняла Настю і повела до лави. Та сіла. Братова вже більше не говорила єї ні за Павла, ні за віддаване; она стала научати свою Єринку, як має заховувати ся у тітки.

Побувши так у братової, напалака ся перед нею, а над вечір потягла ся з Єринкою мовчки через городи до своєї хати. Як єї з тою дитиною жило ся, лиш Бог святий знає, не з медом єї було. Та вже лиш тільки відраїїше, що було до кого хоті слово заговорити.

Як братова гадала, так і було. Не минуло ще й шість неділь, ще Настя й поминки по своєму чоловікові не справляла, а єї вже жіночки переказують, що той та той святати єї наміряє.

Найбільше убивав ся за нею Василь Заведі. Він був у тих самих роках, що й покійний Павло і не був вже парубком. Перед роком привела була его жінка на світ сина. Та лиш не судив єї Бог, ним утішатися, бо зараз таки, в два дні потім, лишила свого Андрійка сиротою а свого мужа вдівцем. Василь знав Настю дуже добре. Ще як дівкою була, залипив ся до неї, навіть старостів гадав до неї посилати: лиш не вдало ся ему оженити ся з нею, бо попередив его Павло. По смерті же Павла зачав він знов за Настю гадати та жіночок на звіді до неї посилати, думаючи, що бодай хоть тепер она не відповість ему. Але она, як другим, так і ему переказувала, що віддавати ся не хоче. Яке одну смілишу старостівну від Заведі добре вилаяла, а до того ще й за оба пороги витрутила, а то вже жадна більше не відважилася єї о женихах говорити.

В шість неділь відживилася згадка на Павла; Настя справляла поминки по своєму чоловіку. Поминки були як похорон. Людей на обід було десь з пів села. За трьома столами сиділи, а столи аж погинали ся були від дару божого. Настя тепер вже сама риділа. По обіді згадали ще люди Павла добрим словом, а попрацьованими словами з Настєю, порозходили ся домів.

(Дальше буде.)

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втирані: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з остерожністю лише флашки зі знаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

(заснований 1812 р.),

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду далі вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіру на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатимуся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишусь

з поважанем

Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскоріше!

ВАЖНЕ

для кожного, головню для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЕ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ**Кароля Кобжинського і Еміля Канюка**

тепер через набуте найновіших машин, нисем і янших знарядів значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушову ч. 12*, другий вхід також від *улиці Лемків ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан Еміль Канюк як співник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

—о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о—

з вправленим персоналом всі фахові роботи, як: опрацювання книжок, роботи галантерейні, друк на стіжках до віників, окрасу до газетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскоріше доставляти.

Просимо о ласкаві замовлення

з поважанем

8—10

Кобжинський і Канюк.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Виреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і солоді, сіно в стогах і будинках протів шкідливого огня за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і винащувати і найкращі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою порцією, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опрорентованні по 5 процент. Гваранція цілковита. Удільні по 50 корон. Позички уділяють ся тільки власителям реальностей, вілних від титарів, за порукою двох членів. З позичок відтитає ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, а всі 7 разом за 7 зр.

3 пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Хто хоче мати

добру і дешеву

МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то неси мені показує. Нові продаю дешевіше як вусько, а унотреблені, ще добре удержані почавши від 30 зр. і то на готові гроші і на викилат. Хто купить у мене нову чи стару машину, на реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Гусани, удавайте ся до мене, бо я також Гусан і обслужу Вас по братньому.

З поважанем

В. Данилевич,
машиніст у бровара Штайна
в Чернівцях, при уз. по-
ліцейській (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Подвійна кримська муштарда!

Очерую свою знамениту, загально знану, гнзку подвійну муштарду; розкладаю і на пробу поштою в бочках по 5 кіло за 2 зр. 40 кр., 12 кіло за 1 зр. 60 кр., 12 кіло за 5 зр.; 12 кіло за 9 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

Krems, N.-Oesterreich, Schusselgasse Nr. 21a.

За якість гарантую; коли не до могобня приймаю назад. (2—2)

Можна купити

лім з двома фронтами, в Чернівцях панська ул. ч. 35 і ул. вірменська ч. 2, з 11 кімнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудовання. На домі закладено бок. шалитча каса на суму 6.000 зр. Дім продає ся з відливої руки під дуже користними умовами. Близші пояснення подає п. о. о. пан Іван у краєвій виділї. (4—4)

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и						
	поспільні			особові				поспільні			особові			
до Чернівців								з Чернівців						
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538
З Бухарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523		До Глибоки, Сучави, Яс, Бухарешту	1204	.	.	717	1048	616
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	.	1113 950	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	490 621

Підчеркнені числа означують пору вічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 міх. рано. — Середно-європейський час ріжниться ся від львівського о 36 міхут, а від черновецького о 44 міхут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 міх., а на черновецькій 12 год. 44 міхут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканєча.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ виносить
на цілий рік 10 кр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюпа в
Чернівцях, у л. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надєляні“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Промова д-ра Ст. Стефановича.

IV.

Дорна — Солька.

На Буковині зовсім вже нічого не роблять, щоби ті купелі зробити нарешті приступними для населення — зовсім нічого, що могло би заспокоїти навіть найскромніші вимоги.

Поважані панове! оповім вам тут коротку історію залізного жерела в Дорні.

Єсть се купелеве місце, що належить до поєїлостий греко-орієнтального фонду релігійного. Ся вістка — вистарчає! (*Веселість*). Не потребуєте вже зовсім припускати, щоби заряд старав ся о розвій купелевого жерела, або щоби що небудь доконав в тій цілі. Але історія тих купелів дає знамените свідство для згаданого заряду. В р. 1806. тогданій губернатор Галичини Петро гр. Гоєс, предок нашого теперішнього президента краю, оглянув також Буковину. Пізнав також залізні жерела Дорни, а що не був бюрократою, лиш очевидно чоловіком дуже розсудним і практичним (*жива веселість*), отже відразу пізнав їх велике значінє і постановив урядити там купелеве місце.

Мої панове! Нині, по 90 літах, записавши кілька квадратних кілометрів паперу і вилявши ціле море атраменту ми дійшли нарешті так далеко, що можемо

отворити кургаве. І дійсно стало ся се з нагоди подорожі Є. Е. п. міністра рільництва. Але кургаве не становить ще купелевого місця.

Через саме те, що поставить ся кургаве, ще не урядить ся заведення купелевого, коли при тім нема ваннів, готелів, парку, взагалі всього, що потрібне для купелевого місця. В тім напрямі Є. Е. міністер рільництва гр. Ледебур такий самий добрий як Калій, бо адміністрація греко-православного релігійного фонду не підлягає бюджетовій процедурі в тій високій палаті.

Коли би взяли ся до тої Дорни як слід, була би уже давно тим, чим повинна бути, Франценсбадом Веходу. Але під теперішню адміністрацію мене опускає ціла надія. Я переконаний, що ми не доживемо того. Внук гр. Гоєса брав уділ при отвореню кургаву: може знов за яких ето літ якийсь з внуків теперішнього президента краю буде в можности посвятити перший готель (*велика веселість*) і так за 500 або 600 літ Дорна замінить ся в лічнице заведенє.

Цілком те саме я сказав би про Сольку. Для Сольки не зробили нічогосенько; а єсть се одиноке і безперечно дуже потрібне кліматичне місце на Буковині. Бо не багато єсть на веході людей, що могли би поїхати на Семерінг і там замешкати в

готелю. Однак треба постарати ся про де-що і для убогих, що бажають по роцї, повнім жури і трудів, випочати кілька тяжнів, ба, для них доконечний сей випочинок.

Всюда сумно.

Промисл в Австрії не тішить ся ані опікою, ані підпорою. Кожда дитина знає се, що не маємо жадного промислу. А який промисл розвинув Калій в Босні! Тут наводять бесідник різні факти з адміністрації в Босні а між ними і той, що інженер Кунтшнер, що давнійше служив в гр.-прав. буковиньским фондї, переписував там акта, а заангажований Калаєм до Босни і Герцеговини доказує там чудес під взглядом наводнюваня і висушеня долини та забудовуваня гірських потоків. Так то уміють у нас уживати людей!

Діткнувши побіжно шкільництва і судівництва, порівнюючи з босаньскими успіхами на тім полі, перейшов бесідник до справи гр. ор. релігійного фонду.

Гр. ор. релігійний фонд.

Бесідник навязав до своєї промови в палаті на дни 10-го марца с. р. Сею бесідою мав замір приневолити гр. ор. фонд релігійний до такої діяльності, яку, приміром, розвивають дійсно великі фідейкомісові власности чи то в Чехах, чи на Мораві,

2) МЕРТВЕЦКА ЄЛЕНА.

Оповіданє

Івана Бажанського.

(Далше).

Як за все на світі, як за добре, так і за зле, почали люди і за Павла і его смерть в селі поводи забувати. Гадали-бисьте, що й конєць на сїм. Але де там?... Павло відай не був такий як другі.

В кілька неділі приходить до нас стара Панашиха тай каже до мамі: — Ото кумо! з Настї деєть ще й не вийшов страх через смерть єї чоловіка, а тепер ще більше страху та муки має. Чули ви, що в селі за покійного Павла говорять? Ще й як говорять!...

— Як, що говорять? — питають мама.

— Кажуть, кумо, що він ходить. В самі поминки у вечір виділи его деякі коло угла стодолі, а Степан Стахів каже, що вчєра пізно вночі его під тою вербою видів, де він сєонав. Присягає ся на чім світ стоїть, що то самісїнний Павло був. За се я вже саму Настю питаю, але она мовчить, тільки плечима здвигает. Здає ся, що й она вже виділа, та лиш не хоче признавати ся. І не признаєть ся, то знаю: єї чоловік, як казуть, хованця мав. Чого-ж би его за життя так всі поважали та любили, навіть і сам пан?...

Вийшов я на улицю, то саме і від других чую: Павло ходить! Кажуть, що і Єринка вночі вчєра у своєї мамі, що виділа у вечер Павла, як сидів на скрині в єїних під каглою.

Так як давно горюли ся молоді і старі до Павла, так стали всі его тепер боятися і вечером город его оминати; молоді-ж і в білий день бояли ся улицєю поїти Павлишині верби іти.

— Що, — кажу парубкам, коли би я Павла зустрів, я би не бояв ся его. Я з покійним дуже добре жив; скоро коли его побачу, то й побалакаєм собі оба...

— Увидимо, увидимо, який з тебе зух, — казали парубки.

Від того часу постановив я собі, що вечера іти улицєю поїти Павлишині верби. Часом аж перед куряи до дому йду, поставлю, заглядаю вмисне по вдовинім городі, чи не покаже ся Павло, але ніколи нічо не видів.

Аж раз пізнім вечером іду я поїти єї верби до дому, прийшла мені мимохіть гадка за Павла. Тоді наставав місяць: і хотя він не світив, але що все небо було засіяне зйвіздами, то й не було зовсім темно. Став я коло Павлишиного муру і якось мені ніяко на душі зробило ся: всюди так сумно... Подалеки виділа ся сумна хата, що Павло своїми руками поклав, в городі як ліс кукурудза, а над головою черніють ся стрипаті верби, наче кучеряві велити. Колиб я такого Павла увидів, який він до мене перед своєю смертю з верби говорив; а як він такий

покаже ся, якого я під вербою видів, — окровавлений, з переверненими очима?... На сю гадку аж мороз мені поза плечі пішов.

Коли я так собі розумую, аж чую, щось зашепєтєло верх мене на вербі. Я глину у гору; а там знаєте що? — Павло! На тій самій вербі, на котрій перед своєю смертю пруте рубав. Одною рукою держить ся гилі, другу поклав за пояс, очі впали в мене, а сам ні ворухне ся. Не знаю, що зі мною тоді діало ся; я лиш чув, що мені на чолі піт зимний виступив, волосє дубом стало а кучма на землю — лип!... Я ніби кажу: Павле, Павле! Се я; не пізнаєте мене? а язык наче приріє до піднебіння, ані поверне ся. Знаєте, такий мені страх діло, що я не знав, чи то сон, чи що. Якось мені Бог допоміг, що я зробив на собі хрест святий, а перехрестившись, то й саміславійний став. Тоді я поволеньки за кучму — маць!... Підняв з землі та в ноги, і за хвилину аж в нашії стодолі на подрі зробив ся; увесь спитаний як з води. Вже я до рани не снав, всю ніч Павло мені на очі ліз.

Крім домашних не казав я за мою пригоду нікому. Як же-ж міг би я був на улицю показати ся, коли би були дізнали ся, що першого в селі сьмільчака, за якого мене всі мали, Павло на смерть перенудив?! Я-ж, знаєте, хвалив ся, що не бою ся Павла і з ним балакати-му. Мовчи тепер, думаю, та слухай других нагоріч.

Де лиш збере ся кучка людей, то лиш за мертвого Павла й бесіда; не один, не два, а може з двадцять его вже виділи. Вже й Настя не

чи в Шлеску. Піднесене рільництва заведем доброго насіння, і нових рільничих машин, поліпшене раси домових звірят закупном цінних оказів, та утревале рільничого промислу і індустрії — се їхні заслуги. І я не жадав нічого більше. А що був до того управлений — виходить з двох причин. По перше гр. ор. релігійний фонд на Буковині єсть дуже великий, по друге, заряджують ним ц.к. урядники, що мусять не тільки уважати на користь фонду, але для котрих і краєві інтереса не повинні бути terra incognita. Се єсть їх обовязком.

Як дуже я мав слушність оціните панове самі, скоро вам скажу, що на Буковині, котра займає 10.456 квадратних кілометрів, 29% тої поверхні займає посілість фонду. Фонд має отже фактично 3.032¹/₂ квадратних кілометрів поверхні до загосподарення. Що такий величезний комплекс мусить відділювати на економічне житє цілого краю, розуміє ся само про себе і не потребує доказу. Я мав право в інтересі краю жадати, щоби такий величезний комплекс мав європейську господарку, приноврену до теперішних вимогів. (Дуже слушно).

Вказуючи на справу бар. Попера, що купив від гр. ор. релігійного фонду ліс, а як прийшло ся его переняти, то на тім місці зовсім вже ліса не було, відчитав бесідник відповідь міністра рільництва на его дотичні уваги в бесіді з 10-го марця с. р. Ся відповідь, як і факт, що бар. Попер узискав зміну контракту від міністерства, доводять тільки, що міністер не мав зовсім підстави хвалити заряду фонду, що допустив ся таких недокладностей, та зай-

вити перед кількома тижнями в комісії бюджетовій, що сей заряд зовсім не потребує реформи. (Слухайте, слухайте!)

НОВИНИ.

Чернівці, дня 23-го грудня 1896.

Похорони бл. п. Іларіона Окуновського відбули ся вчера по полудні при великій адлязі народу. Сім сьвященників провадило тіло покійника, що спочивало у металевій труні, покритій цвітими і вінцями, на місце вічного відпочинку. За домовиною постунала родина покійного, що з'їхала ся численно на той сумний обряд, та ціла майже інтелігенція зпоміж черновецьких Русинів і товариші покійного, щоби віддати послидню прислугу неохіненому громадянину. Попереду того довгого походу несли відпоручники товариства „Союз“ прибрані в синьо-жовті зеніти товариства величавий вінець; а за тим на подушці золотий ордер заслуги, власність небіжчика. З кушнірської улицы ішов похід попри затинський костел головною улицею на ринок, затримуючи ся тут для відчитання євангелія, і через руску улицу до унійської церкви. В дорозі на цвинтар не зменшила ся майже довісь громада почитателів покійника, помімо не конче доброї погоди, так що великим кругом обступили на кладовищі отверту могилу — сумно місце вічного спочинку. Над могилу промовляли в імені старших посол Нігулає, під молодіжницю Гандяк і Желехівський.

Черновецьке учительство народних шкіл старає ся вислати в магістраті установлення пенсійного фонду та підвищення квітківень на 100 зр. для учителів міських народних шкіл.

Германізаційні забаганки в Чернівцях. В 271. числі нашої часописи ми подали конкурс на посаду одного молодшого учителя при 6-кл. народній школі в Чернівцях при у.л. палати краєвої. В урядовій газеті стоїть чорно на білім,

що жадає ся викладової мови німецької, а „die Kenntnis einer anderen Landessprache wäre erwünscht.“ Просимо лише заважити, що в тій школі є більше як 200 руских дітей; що ніска ступу в двох нижніх класах черновецьких народних шкіл, отже і школи при у.л. палати краєвої, є викладовою мовою матеріал мови дітей, отже і руска. Коли так, то яким правом єміє ся конкурс на учителя при тій школі виписувати лише з жаданем німецької викладової мови? Чи Красна рада шкільна не знає, що се значить насильство супротив Русинів? З таких безпідставних виходить таке чудовище, що в нижніх класах народних шкіл учать все ті самі дити, а Німці, а власитиво жидики намувають собі у вищих класах і називають рускі дити „штурпаки“ лише задля того, що они не вміють по німецьки так, як жидики!... Се зовсім не приналежне, що єм разом виписаво такий конкурс, се система германізації руских дітей, против чого закладаємо рішучий протест. Красна рада шкільна повинна знати XIX. артикул основних законів, повинна також знати статут для черновецьких народних шкіл, а всімці повинна знати і те що Русини не дадуть ся грубим насильством перекінати з Німців! Ми досить вже маємо задля сеї системи перекінчиків; тепер ми жадаємо науки у нашій мові і сега жадати ми маємо право! Коли-ж краєва рада шкільна не заперестане уживати тої системи, то мусимо се уважати насильством, а тим самим маємо обовязок, доложити всім сил, аби усунути як найскорше той камінь притягнення. Інтересом ся єм до заступництва Русинів в краєвій раді шкільній з просьбою, щоби міліє ся справу до сїдла.

З судової самі. В літі хотів жид Соломон Лявчер на черновецьким передмісті Клодий обдочати собі хату, але до того перешкодило купити громадського ґрунту. Передміщане перешкодило ріш на старе місце і держали в руках жінку Лявчера, котра хотіла їм перешкоджати в роботі. У вівторок прийшло до судової розправи, при котрій увільнено обжалованих о публічне насильство передміщан. Показало ся, що міський інженер Френцль обіцяв Лявчерови відступити частку громадського ґрунту, однак задляти міському раз-

таїла ся; вже й добродійні вповідала, що Павло єї спокою не дає. Она ще раз поминки справляла, на Павловім гробі увесь день божий старійв приймала; що-ж? нічо не помагало: Павло як ходив перше, так ходив і далі.

— Запросіть, — кажу раз мамі, — Настю з якою роботою до нас, най она за свого Павла сама нам що скаже.

Мама й послухали.

Одної днини межі Богородицями — була тогди слота — сїжу я на стільці коло вертлюга й кручу воловід. Забрехала собака. Я глигнув у вікно: їде до нас Настя з куделею.

— Добрий день!

— Добре здоровле. Сїдай, Насте! давно ти у нас не бувала — кажуть мама.

— Скучно мені самій дома: Єринка побігла до своєї мати, а я до нас трохи з куделею прийшла.

Она сїла коло печи на припічок і зачали обі з мамою то о єім, то о тім балакати, а відтак прийшла бесіда і на Павла.

— Що з твоїм чоловіком, Насте, — питають мама, — чи то правда, що люди говорять?

— Та вже-ж правда.

— Ну, а ти не бойш ся?

— Привикла...

— Яка молода а тільки вже перетерпіла. Як ти стала, Боже!...

— Не наповідай а ся вам, — каже Настя, — що я перетерпіла через смерть мого чоловіка. Я не могла зразу повірити, щоби то він умер, я все гадала, що він десь пішов; аж в тиждень чи що — мусїла я вірити, що мого Павла таки напавду вже нема. Тогди я мало що з розуму не зійшла, плакала, плакала аж до безпам'яті; що я Богови винна, що він мені таку велику кривду вчинив, що мого Павла від мене взяв? Я Бога просила що дини, що години, щоби й мене до мого Павла взяв, та — не моя воля, нема смерті.

— Але не знаю, чи мене Бог вислухав, чи може Павло такий гідний був у Бога, в кілька

неділь по его смерті чую від людей, що мій чоловік ходить. Ви не знаєте, яка я бокзання, а вам і мини в хаті налякаю ся, але чоловіка свого хотїла я видїти. Що то, що він умерлий, де би я его бояла ся, таже він мій чоловік!

— І доводила ся у Бога. Перший раз я Павла видїла у вечер перед благовіснем. Роботи у вечер против такого великого сьвіта було гей грїх, а я швидковала сьвітла, загасила каганець, а що спати ще не хотїло ся, посїдали ми обі з Єринкою на ніч тай говоримо собі за мого покійного. Коли нараз чую: гу! гу! по під задню стїну на дворі; хтось їде. І пішов гей до шопи, а там моя коровка сивулька; певне, думаю, злодій хоче корову верастити. Я до заднього вікна... дивлю ся, — коло дверей у шопи стоїть ніхто инший, лиш мій Павло. Зараз я его пізнала; в білій сорочці, в носєї, в чорній кучмі і в білих полотняних кашках, що я в них его була на тот сьвіт убрала. Покійник дуже любив худібку, то й тепер прийшов подивити ся, що его сивулька робить. Мене зразу в дрож кинуло, та коли на него довго надивлялась, здавало ся мені, що его живого бачу; ні раз не бояла ся. Постояв він так часинку коло дверей, пійшов відтак до шопи і — веде відти мою сивульку за воловід до стїжки до сїна. Постояв він коло неї, постояв, а далі прийшов до вікон, подивив ся в одло, а друге, і пішов собі знов поза хату. Ніхто вже не виходив з хати корову приваждати, іду ніч румігала коло сїна.

— Другого вечера, лиш ми сьвітло загасили та позгали, чую: рин! синними дверми. Увійшов до сїний а потім тихо й до хати. Дивлю ся на него й сама не знаю, як мені; і тішу ся і чогось лячно. А він своїм коло порога, а все глиб то у вікна, то на постіль до мене. Далі приступив до постелі, та як потисне мене за лїву ногу рукою, та такою студеною наче лїд. Я ноги скорчила, а він прийшов мені в голову, дивив ся на мене, дивив ся, поглядав мене по лицю і вийшов тихо з хати.

— Так мало що не кожної ночі приходив,

і тепер деколи приходив. Приїде у вечер, сьоро лиш немц сьвітла, обіцїлу мене як бувало живий, тай їде собі.

— Мені радил, щоби я що робила, аби він не ходив. Так на відпусті на Івана казла мені одна жінка, що і в їх селі ємерлий своїй жинї спокою не давав, та она его відогнала. Єї наразили, щоби она прилагодила все в хаті як на весїля, а у вечер щоби засьвітїла ту сьвітку, що то на великдень коло наски горить, а сама щоби сїла без одєжі з розсїтеними косами й віконком на голові за стїл за деревце*. Она тай і зробила. Хату прибрала в павїти, напекла кашки, зробила деревце, та як на весїля робить, а у вечер застелила скатертиною стїл, покла на него колачі й деревце, засьвітїла сьвітку й напекла, а сама, розїбрана ся, сїла з розсїтеними косами й віконком на голові за стїл під обрам і так чекала на ємерлого. Незабаром і прийшов той, на кого чекала; подивив ся на хаті тай саже: — Гм, тут весїля! А де молода? — тай побачив єї за столом. — Те! — каже, — я ще не видїв такої молодої! А она: — А я ще не видїла, щоби ходив ємерлий до живої! — Па-фу у двері, грим, грим! і від того часу ніколи вже не приходив до неї; дав єї єнокїй.

— Що-ж, она може свого чоловіка не любила так як я. Де би я так робила? Я тепер рада, що він ходить. Ми обі з Єринкою уже тай записли з ним, що й говорили би до него, та лиш боймо ся, щоби не відти. Кажуть бо, тітїю, що до ємерлого не можна говорити, бо того, що обіцїє ся, на місци кров заллє і він тот час умирає.

Так Настя говорила за свого Павла, а з кручу воловід та лиш собі думаю: Баба і не бє-їть ся, а я бо страху перед Павлом мало кучу в бодаті не лишив.

Не одні, що з цікавості у Насті потїкали розказували подібні речі за Павла, лиш їм ви-

* В деяких місцях уживають замість деревця гілля у вигляді і др. предм. і оно стоїть перед сьвітлом на білїм в'язі перед стїлом.

ному Бумбакові відступив Лявфер від того жаданя. Ся справа наробила була багато крику, бо ліберали казали, що то передміщани все роблять з ненависти против жадів... А коли-б і так?

Знов таки за славні Топорівці. Вже справді не знаємо, чому те село Топорівці, черновецького повіту, таке нещасливе, а то, що лише почувеш про него, все погане. Ось тепер приходить ся нам записати, що бувшого громадського писаря топоровецького Берггофа засуджено за сироневірене громадських грошей на 5 місяців арешту. Берггоф був до 1894 р. в Топорівцях громадським писарем і ревізором худоби, а зараз був той жидок правою рукою п. Фінера та ще декого. Проворна павка Берггоф збирав від мужиків податки громадські, але в книжках якось так записував, що мужики ніколи не могли прийти до ладу з податками, хоч точно платили. Та що-ж їм було робити, як тут упімнути ся, коли они не вміють читати?! Аж тут і показало ся, яке добро в селі читальня. Читальники під проводом ч. Петра Геліча стали лазити, доходили свого права і найшли, що Берггоф записував до книг менше, як дійсно брав від мужиків. Подали читальники сего питання до суду. Аж два роки тревало слідство і от минушого тижня відбувала ся через 4 дні перед черновецьким судом карна розправа против Берггофа. До розправи покликано кількадесят сьвідків, а пошкодованих явила ся ціла товпа народу. Підчас розправи доказано Берггофови більше як 400 випадків обманства і сироневірена на суму понад 200 зр. А кілько випадків не розбирали в суді, того би не злічив! Берггофа засуджено на 5 місяців арешту, але заступник прокураторії зголосив відклик против за малого виміру кари, і є надія, що Берггоф дістане ще більшу кару. Позбули ся Топорівці жидівської павки завдяки читальникам, котрим за се честь і слава! Сей випадок буде прикладом для всіх подібних громадських функціонерів, котрі занадто „неосторожно“ обходять ся з громадським добром; а таких є у нас на Буковині дуже багато! Як би в кожнім селі була читальня, то могли би письменні читальники більше наглядати над громадською господаркою і можна би за якийсь час обчистити край від та-

ких жидів. Початок уже зроблений. Кажуть знавці наших краєвих порядків, що то краєва болячка на Буковині. І хоч сей випадок Берггофа який цікавий, хоч тут розходить ся, як кажемо, о краєву болячку, жидівсько-німецькі газети анї одним словом не вмінули о сїм процесі. Чи не характеристично?...

По патріархальному господарить ся у нас в Чернівцях. Отсе минає вже рік, як маємо в місті електричне освітлене, а все ще не уконституовала ся акційна спілка, до котрої належить сама громада з більшою сумою. В понеділок говорено про сю справу в громадській раді і показало ся, що магістрат зможе аж за кілька місяців сам побирати податок за освітлене, а тимчасом побирає теперішня спілка з великим успіхом той податок, так що за короткий час всі кошти будуть покриті, а магістрат остане тоді на леді. Тож справедливо домагають ся дбали о добро громадске люди, щоби акційна спілка уконституовала ся як найскорше.

В пам'ять Маркіяна Шашкевича відбуде ся у вівторок, дня 29-го с. м., музикально-декламаторський вечерок в міщанській читальні в Білїм Камени, золочівського повіту.

Народне віче скликає „Руска Рада“ в Золочеві на день 31-го с. м. до Білого Камени, щоби головню порадишити ся над недалекими виборами до ради державної.

Кс. Стояловський, за котрим вислали гончий лист, бо думали, що він втік до Італії, а его переслідують за злими зневагу релігії, сидів собі тихенько в своїй хаті в Тішині на Шлеску. Коли він показав ся на Божий світ, арештовала его поліція і тепер він мабуть вийде з арешту аж по виборах до ради державної...

Коли починає ся XX-е століття? Се питання розбирала на днях париска академія наук і рішила, що двадцятье століття починає ся з новим роком 1901, а то тому, бо року 0 не було, а почали рахунок часу від року 1.

Торговля дівчатами. Одна поважна особа подає таку вість о тій поганій торгівлі: В Конечинцях, містечку замешкалім переважно жида-

ми, збільшав ся послідніми часами виїзд молодих дівчат на „добрі посади і зарібки“ в Америку, але на Чернівці. Вихваляють ся знамениті відносини американські і вигідне жите; навіть російські відносини бувають представлені в дуже добрім світлі, бо кажуть, що там легко о рубель, як у нас о 10 кр. Вельо то, очевидна річ, баламучене несвідомих, аби їх заманити до домів розпустити в Константинополі, або де инде на Выході. А між тим ті розсівані байки діляють дуже шкідливо, бо багато хороших дівчат покидає навіть службу і по кільку їх виїздить до Черновець, а звідтам за границю. Навіть молоді замужні жінки так набили собі голову „зарібками“, що покидають чоловіків і виїзять. Оповідують о случаях, що родичі заохочують дочки до виїзду, а один умираючий отець сказав до своєї дочки: „Шкода, що ти з таттими не поїхала, я знав би, що ти щаслива і був би спокійний!“ Очевидна річ, що ті байки о „посадах і зарібках“ розпускають потайки гандлярі живого товару.

Помер в Чернівцях Северин Парилівський, пенсіонований майор гузарів, в 82-ім році життя. Покійний брав участь в польським повстанню 1831 р., а 1863 р. помагав їм вже яко австрійський офіцер; — в Чернівцях Люїза Анеллі-Манті, вдова по бувшій полковнику 41-го полку піхоти, в 69-ім році життя; — Текля Ляхович, вдова по о. Антонію Ляховичеві, в Переволоці в 91-ім році життя.

Leipziger Ill. Ztg. писала в ч. 2578 з 26-го листопада 1892 р. про Ріхтера гри терпеливості ось як: Потреба висшого образования теперішньої генерації зазначає ся виразно в способі, в який вибирають ся дарунки для дітей. Загально старають ся вибирати такі дарунки, котрі би не лиш служили до забиття часу і до забави, але також і дечого поучили. В тім зміслі вирабає фірма р. Ad. Richtera & Co в Відні т. зв. якорні коробки з камінчиками, доповняє їх з року на рік, так що тепер вже є 35 штук, і продає їх від 40 кр. до 70 зр. Забава опирав ся на системі Фребельської і містить камінчики з маси камінної закрашені на червоно, синьо і жовто. Їх педагогічне значінє опирав ся на доповне-

ли без страху не обійшло ся. Або пошеху на голову понаспинає, або пом'якши обілля, або щось такого чужому вистроїть, що той вже має дома що повідати; десятому заважає, як почувати в Насі.

Але раз таки і своїй жінці Павло збитка зробив.

Іду я одної неділі з церкви і здибаю багато людей на улиці, що ідуть за Настією; она їм перед веде, та не голосить — ні, аж сум побирає.

— Куди се ви і чого она так заводить? — питаю.

— А, — кажуть люди, — де єї не плакати та не заводити, коли на неї є Павло загнівав ся. Сей ночи, каже, прийшов був Павло знов до неї на вечерницю; розсердив ся через те, що спляча Настя від него до стіни обернула ся, зірвав з неї мало що не з волосем кирпу і вибіг з нею сердитий з хати, розбивши обоє дверий. Перше хтось дав єї знати, що на гробі єї чоловіка кирпа лежить. Тому она так і голосить, а ми їдем з нею на цвинтар та хочемо переконати ся, чи то правда.

Іду я і собі. Прийшли ми на місце, є кирпа на гробі, а під нею діра, неначе щур провертів. Настя-ж припала до гробу та в дірку голосить. — Павлуно мій, Павлуно! чого ти на мене загнівав ся? Я спати схотіла й того лиш до стіни обернула ся. Не гнівай ся, Павлуно, на мене, не гнівай ся! Приходи до мене, коли схочеш; цілу ніч ока не закриваю, лиш на тебе дивити мусь...

Одні всміхають ся, другі дивують ся; але тут всі, навіть і ті, що до тепер не вірили, переконали ся, що ніхто инший, як лиш сам Павло ходить.

І перепросила Настя свого Павла. Він хотів не так з густа як до тепер, то все приходив до неї. Она бо відай і не видержала би була довго без него. Скоро лиш Павла кілька вечерів нема, то Настя вже й на гробі свого чоловіка; знов просить его кріз дірку, щоби до неї приходив, єї не забував. Так ходили они одні до другого може з пів року, Настя на гробі до Павла в дни-

ну а Павло до Насті в ночи. — Кажу, з пів року так було, а потім вже більше не ходив Павло. Хто знає чому не ходив. Може тому, що его в селі тепер вже не так дуже й бояли ся; декотрі вже й не довіряли, щоби вмерлий так довго ходив. Юрко Чупрун, що був тогди прийшов з війська, з всіх сьміяв ся та називав заячними, що такі боязливі. — Вмерлі не чихають, — каже; — а вмерлий Павло чого чихав, коли я его раз у Насті під стодолю видів?! — Що-ж, — кажуть другі, — чихав, бо табаки понюхав, він же за життя любив табаку нюхати; а жінка ему повну табакерку табаки в деревинце поклала.

Найбільше мала ся від Юрка Настя. Що він вже над нею не назбикував ся, по!... Она й до двірника і до пона ходила, скаржила ся на злих людей; нічо не помогало. Ще гірше не могла на село вийти. А деякі жіночки зачали межі собою гуторити, що Настя чогось надіє ся, — гадає мамою бути.

Знаєте, вже як хто, а жінки все десь винохують; перед ними нічо не утайн... Як раз на саме Стрітене й стало ся, що догадували ся. В селі як заналив: Настя має доньку!

Що тогди вже бесіди за неї було, то й не сказати! Панастиха прийшла другої днини до нас та розтарахотіла ся як млин. — Чудо, кую та диво, — каже. — Се ще ні чуване, ні видане! Що вмерлий ходить, те мені не першинка чути, але щоби через вмерлого таке скоїло ся, як тепер у Насті, сего ще ніхто і в казі не приповів. Чудо тай годі! Чуєте — каже, се мертвий Павло таке виходив. Настя тіпнить ся донькою, що ціла в Павла вдала ся. Каже, що як самого Павла перед собою бачить: і очі, і брови, ніс і волос — все Павлове. —

Наговорила ся она мамі то в голос, то до уха; була би й до вечера модала, та лиш той днини мали Настину дитину хрестити, а Панастиха обіцяла ся також до хресту держати, то й сванила ся, щоби не втратила хрестини.

А які славні хрестини були — ну! Рідко

таких і видати. Шість пар кумів стало до хресту, самих чільних і Єленою назвали.

Прийшли куми від хресту до Насті до дому, ще й музику собі привели та гуляли й забавляли ся цілу ніч до білої днини. Шкода лиш, що Павло тогди не приходив, а був би і він забавив ся з гостями на хрестинах своєї доньки. А може він і був та лиш не давав ся видіти, як Настя казала.

Нераз заблудила порційка з косматою і за простирало до поліжничі. Она вже чи не чи ні, долзе та до кута: — Павле, добре здорове! — Веї гості зир-зир! — Де Павло: до кого ти пєш, Насте?

— Він є в хаті, — каже Настя, лиш не показує ся. Де би він не був у своєї доньки на хрестинах?! Пийте й ви до него, хоть его й не видите, бо він є межі вами, певно є! —

Тогди ще веселіньє стало в хаті. Хто лиш порцію до губи та: добре здорове, Павле! — а всі сьміють ся аж за боки беруть ся. Так забавляли ся гості всю ніч, аж з білим днем порозходили ся домів.

Від того часу не довело ся більше Насті повеселити ся межі добрими людьми. Правда, она тіпчила ся своєю Єленою, але межі людьми все була не весела. Часто долітали до єї ух слова, що як грань на єї серце спадали. Що-то вона не наприсагла ся перед жінками, що крім свого Павла нікого більше не знає, потім і відскарювала ся як могла; та як узріла, що й то їм ротів не заткає, дала їм язикам волю.

— Най вже обмовляють, — каже, — най лаяють язиками, кілько самі хотять. Від таких людей без серця нема чого доброго і сподіватись; мені їх не треба. У мене моя любя Єленка і родина і люди і все... —

А любила-ж она свою Єленку динше як свою душу! Кроку від неї не відходила, неслонувала, дула ма неї як на дорогий камінь, а убирала єї як яке пантєко. А Єленка росла, як то кажуть, як з води. З кожним роком робила ся гарніша...

(Далше буде.)

них, видуманих д-ром Ріхтером, при помочи котрих можна відповідно до здібностей дитини систематично побільшати забавку. Немов розширенням тої забави і образованем зміслу для форми суть видані тою самою фірмою забави терпеливості: забавка з хрестом, загадка колеса, Пітагорас і ин. Они складають ся з камінчиків (від сім до десяти), з котрих можна уложити всілякі фігури. До коробок долучені зошити з задачами. Різнорідність комбінацій справді гідна подиву.

Телеграми „Буковини“.

З дня 24-го грудня 1896 року.

Прага. Рада міська вибрала Старочеха Срба 45 годосами против 42 бурмістром. Після того зложив Молодочех Подліний уряд заступника бурмістра. Молодочехи оголосили зіврване компромісу з Старочехами.

Поля. Намісник уділив з припорушення президента міністрів для міста субвенцію на поборе епідемії тифу, яка там лютує. Правительство завдає собі можливої праці, щоби здушити пошесть.

Петербург. Нині оголошений указ потверджує статут товариства східнохінської залізничної для вибудовання і удержування шляху на хінській області від західної границі провінції Голуніани до східної границі провінції Кіжини.

Петербург. Російсько-хінський банк творить акційне товариство під назвою „Товариство східно-хінської залізничної“. Договір з Хінами для удержання залізної дороги зроблений на 80 літ. Акції можуть набувати тільки російські та хінські піддані.

Котвини

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі, загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвинцею і припимати з остерожністю лише флажки зі знаменем охоронним „Котвини“ бо лише ті правдиві. Антика Ріхтера під золотим львом у Празі.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

ПОВИННА НАХОДИТИ СЯ

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, з виконання в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Улиця паньська ч. 35, напроти катедрі.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ, ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

порушає на зближаючі ся Різдвяні свята товари цілком свіжі і по можности дешеві.

Світло церковне П-да не повної ваги так само світло церковне і столове І-ма і П-да повної і неповної ваги.

Світло стеаринове чудно малюване образками святих і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовоинне королевеє ладан бурштин і потпорі.

Для ужитку домового: мук, сіль, масло, крупі перлові, риж, кава правдива Цейльон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{2}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1-50, 2-50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, міддаль, фіги, цуката, дактелі, ванілія, шафран і коріне всякого рода.

Домової роботи повила неретрані, мід прісний, оріхи волосні і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмаль, і фарбка ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ЩОКІЙ ДО СНІДАНЬ,

взглядно сала, придатна на збори, комерси і товариські сходини.

Услуга скоро, вага точна, ціни совістні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи опакowania.

Порушаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і оіні.

(5-5)

З любов'ю власною:
Ігнатій Власюк,
руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови?

Мають! Добре, то кажіть собі чимскорше прислати найновіший ціник, щоби собі вибрати відповідну скринку для доповнення.

Не мають! Ну, то вже крайня пора написати по ціник кореспондентку під адресою: F. Ad. Richter et Cie in Wien, I Operng. 16, бо в тім богато ілюстрованім цінику пайдете і опис, скринки з камінчиками і опис, як найліпше доповняти ту скринку а також численні подяки дуже урдуваних родичів, що з власного досвіду пізнали і цінують дуже високо виховуючу вартість сей скринки з камінчиками.

Сї можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 6 зр. і більше у всіх ліпших склепах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринки зі знаком якор, бо всі скринки без того знаку фальшовані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil. Steinbaukasten Fabrik
Kontor u. Niederl.: I. Operng. 16, Wien XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York,
215 Pearl-Street.

Новина! Забави до мірляни терпеливості і товариські іграшки „якор“.

О тім більше в цінику.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій. Добір букв великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ виносить на цілий рік 10 ар. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниці 20 рублів або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет А. Гороніда в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і руских свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Потривча ч. 2.)

Оголошення приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

БУКОВИНА

Промова д-ра Ст. Стефановича.

V.

Потемкин в Буковині.

Бесідник застерігає ся, що не шукає собі напасти, лише хоче представити правдивий стан справ. Також не хоче чорняти нікого, ані приписувати комусь одному вини цілого лиха; его закиди не звертають ся против урядників, лише против системи заряду, сеї одинокої і основної причини лихих добутків.

Є. Е. п. міністер дотримав слова, що дав у відповіді на мою бесіду з дня 12 марця с. р. і приїхав до Буковини. Приїс він з собою дві прикмети, які годять ся піднести: по перше, добру волю, по друге потрібне річеве і фахове знанє в рільних справах.

Однакож приїс з собою ще щось третє, що могло притїмнїти бистроту его погляду — а був то приписаний докладно розклад їзди. Не знаю, хто випрацював Є. Е. сю програму їзди, але мушу сказати, що хто єї придумав, загнав в кут свїй першовзїр: покійного Потемкина. (Великий сміх.) Склав его так, що Є. Е. не міг побачити того, що певно бажав видїти і що мав обовязок видїти.

Так само як 10-го марця с. р. кажу і нинї, що адміністрация домен не добра, що більшість посесорів то не рільники, се

переважно спекулянти (Дуже слушно!), се люди, що хотять прийти до мастки коштом властителя.

Фільварок в Топорівцях.

Але щоби витворити у Є. Е. инїший погляд, завезли его до Топорівців, фільварку фонду релїгійного, що справді найліпше загосподарований на Буковині. Я старав ся в першїм дни побуту Є. Е. відвести его від сеї прогульки. Щоби з Чернівців дістати ся до Топорівців потреба майже трех годин їзди; так само назад — отже разом шість годин. В тїм самім часї п. міністер міг оглянути пять фільварків — раз таки під самими Чернівцями і аж там був би міг побачити чудеса. (Сміх. — Слухайте!) Що в Топорівцях добре господарство, се знаю дуже добре. Посесор Йосиф Фішер був у мене посесором довгі літа і я знаю его ліпше, ніж міністерство. Знаю, що се добрий господар, знаменито уміє годувати товар на зарїз; але чи на тїй підставі, що з помежи богато фільварків вибрали один і поручили посесорови на шість місяців наперед приготувити ся на відвідини міністра (Слухайте!), можна вже набрати пересвідченя, що веї инші фільварки так само добре ведені, як топовецький? Чи Є. Е. мав право на тїй підставі вже видати осуд, що заряд домен добрий?

Лїсництво гр. ор. фонду.

В першїм дни подорожи, в якій і я товаришив, ми затримали ся в зарядї лїсництва Фрасин над рікою Молдавою. Отже в зарядї лїсничім, почали Є. Е. викладати лїсові урядники, що власне рішились розділити сеї адміністраційний округ на два округи, бо за великий, і представили Є. Е. цілий проект за помочию мап і инших підручників. І щож вийшло на яву при тїй розмові?

Передовсім показало ся, що лїсові округи релїгійного фонду ще до нинїшнього дня не уряджені. Дирекция дїбр існує уже 25 літ і до сеї пори не урядила ще лїсових округів. А про те саме в тих неуряджених округах відбуває ся манїпуляция і продає ся дерево. Отже й не диво, що бувають випадки, як з Попером, а були і такі, що купили пралїс, а мусїли переняти в посїданє зруб або й пасовиско. (Сміх.)

Є. Е. спитав, як мають ся річи з удержуванєм евіденцій. Справді — відповіли урядники — не можемо заняти ся удержуванєм евіденцій; бож преїнь ми не могли ще завести лїсових уряджень на обшарі 100 тисячів гектарів, бо нема у нас достаточного числа робучих сил.

І питав Є. Е. дальше: Що дїсє ся з ревізією? Про ревізію не може бути бе-

3) МЕРТВЕЦКА ЄЛЕНА.

Оповіданє

Івана Бажаньского.

(Дальше).

Час плине як вода в ріці. Вісімнадцять літ від Єленячих хрестів — кому здоровому не навтімало ся; а як богато за той час в селі перемінвало ся... З давної Єленки вигудїла дївка як тополя, здорова, гарна як роза розцвіла. Там-то були очі, там-то брови, а коса мало що землі не досягала! А що вже в неї за милий голос був! Як до кого заговорить, чи до старшого, чи до дитини, то наче що дарує. Тай сьївати-ж сьївала як ніхто другий в селі! Чи робить що бувало літом коло хати, чи в городі, то вже наче-б соловія голос розлягав ся по долині. Лиш ніколи не було чути, щоби она веселих сьїванок сьївала; самих жалібних, яких єї мама навчила. Якже єї було весело й сьївати? Мало не веї єї ровесницї вже в парцї жили, а она сего щастя не мала. Правда, і єї серце не було вільне, оно вже від давна належало найкрасшому парубкови в селі Андрїєви Заведї, що любив Єлену над все на свїті. Коли-ж бо в сїм коханю она добачала горе.

Василь Заведїя, Андрїїв батько, вже собі був вишукав невістку — вїтвову Зоню, а не знав, що серце его сина до иншої потїгає. Пан Василь дав слово, що Андрїя як одинака не

віддасть до вїйска, то й він намірив свого сина, хотї єму ще лиш двайцять і один рік минуло, в осени із Зонєю повінчати.

Коли Єлена піодї своему милому за постанову его батька пригадає, то він аж розсердиться; але як побачить, що в єї очах сльози заблищали, то вже й подобрїє і присягає ся, що не то вїтвову Зоню, але хотя би й королівну або графівну єму батько вибрав, він таки своєї Єлени до смерти не покине. Що она винна, що люди за єї маму, хто знає, що говорять? Она-ж така дївка як і другі; але де така? Сто раз гарнїйша від других! І Андрїй, він хотї і богацький син, такий самий сирота як і Єлена. Мами рідної не памятав, а матюха, от як матюха, така, як то в сьїванках сьївають, наче той місяць, що лиш сьїтить, а не грїє.

Василь дуже любив свого сина, та хотїв оженити его як найлучше, з дівчиною з людей і богатою, думаючи, як і богато наших селян, що лиш богатство та слава становлять щастє в супружестві, а любов то маловажна річ.

Поволи якось довідав ся Василь, куди его Андрїй не раз загощає, та й каже раз до него: — Як я чую, то ти, синку, залицаєш ся до Настини Єленки. То, синку, не тобі пара. Ти ще молодий і не знаєш, що то значить женити ся. Треба старших порадити ся, бо оженити ся легко, але розженити ся — трудно... Чи-ж Єленка до тебе? Ні поля в неї такого, ні грошій, ще й на єї маму давно, як знаєш, неслава впала; з такого роду я тобі не кажу брати. Я па-

ру тобі вже вибрав, таку, що не сором тобі буде з нею межі люди вийти. Вїттова Зоня то не Єленї рівня! Що, як гадаєш, уміє тато вибирати?

Як Василь се говорив, син его то червонїв то білів; не обзивав ся, лишє губи кусав. Нарешті й каже: — Справді, знаєте, дядо вибирати, але лиш собі невістку, а не менї жінку. Вирочїм вам не конче мною й турбувати ся, бо я вже маю мою Єлену. Хотя она не богата, та не така й бідна як ви кажете; она одиначка, все єї припадає. А що ви за єї маму спїзнали, то се не є вина ані Єлени, ані єї мами. Бог то-го колись тяжко старає, що на їх дїм таке навів. Як би я знав, хто то такий відлюдок був, то роздавив би его як гадину!

— То ти не гадаєш Настиню доньку покинути? — крикнув старий, розсердивши ся з упертости сина.

— Ви, дядо, не маєте тут чого сердити ся, — каже Андрїй. — Котру я вже раз від серця полюбив, з тою і до смерти не розлучу ся. З вїтвовою донькою не був би я ніколи щасливий.

— Сину, схамени ся, опамятай ся! Я дав вїтвову слово, що ми собі сватами будемо; вже й мотгорич випили...

— Гм, мотгорич випили! Медвідь в лісі, а з него вже й шкіру продають; а на тїм мотгоричи не був.

Ти ще й глузувати сьмієш з батька? Ти знаєш, що вїтв в селі значить? Він як схоче, то

єди, бо число урядників зовсім не вистарчає на те. Отже в протягу 25 літ ані не урядили лісних округів, ані не зробили можливим удержане евіденції поодиноких лісництв, ані також не ревідували їх. Чи така адміністрація достаточна і чи заслугоує на похвалу? Є. Е. сам признав сейчас, що належить установити 20 нових інженерів лісництва — чи вже те саме не доказує, що заряд не цілком добрий?

Для чого не запровадили Є. Е. на побоевища Попера, де дерево гниє. (*Дуже несправедливо!*) В гр. ор. релігійнім фондї на Буковинї єсть одна парцеля, де гниє 20.000 дерев. (*Слухайте, слухайте!*) Се чинить 50.000 бутюків (кльоців) або сказати: масток! Суть то дерева, що їх не хотїв прийняти Попер. Для чого не показали Є. Е. крайних культур в долині Сучави? Там доперва був би побачив чудо: буйно розрослі смереки на краю, а поза ними буйні корчі афін! (*Великий сміх.*) Але тамтуди зовсім не провадили міністра.

Гірництво і залізо.

Фонд релігійний закупили був від родини Малицьких приряди, щоби видобувати руду і провадити злучену з тим індустрію. Описали застановили цілу фабрику і зруйнували цілий край. Ба навіть зрік ся опроцентування з капіталу, що вложив на закупню об'єктів. Коли би копальні перейшли до приватних рук, то певно було би інакше. А так перетоплюють тільки в Якобенах, в печі, що властиво мав инше призначення троха заліза, що виглядає радше на миле очей. Розтоплюють там кілька залізок до прасовання (*Великий сміх*) і фабрикують горшки на мамалигу. Чи се не забавка, не кпини?

Адміністрація фонду каже, що руда має в собі так мало заліза, що не оплатити се перетоплювати її. Але поклади руди в Буковинї дуже просторі. Чому не дослідили геологічно тих околиць? Навіть румунський ряд підняв ся досліджувати

наші гори в наукових цілях, а ми не маємо на се грошей. Чиж се не встид? У нас нема ані одної систематично уложеної збірки мінералів ані на університеті, ані в гімназії, ані в промисловім музею. (*Слухайте, слухайте!*) Професор університету др. Пшибрам звертав ся вже кілька разів до дирекції дібр з просябою, щоби прислали ему мінерали, а він розелідить їх зовсім безітересовно. (*Слухайте, слухайте.*) Не дістав відповіди!

(Тут мусимо замітити, що на сей уступ промови п. Стефановича відповів міністер Гавч і заперечив его дати. — *Ред.*)

НОВИНИ.

Чернівці, дня 24-го грудня 1896.

Кінчить ся рік, тому і пригадуємо вип. передплатникам, щоби спішили ся з відновленням передплати. Річ в тім, що ми мусимо знати, кілько примірників *Буковини* друкувати. Новий рік почнемо довшою цікавою повістю. Найдуть ся певно люди, що аж в лютім, або марцю передплатять газету і скажуть собі прислати початок повісти, а его вже не буде, бо друкуємо лише тільки, як треба. А ще й тому радимо завчасу передплатити, бо роки 1897 *Буковини* буде складати ся з ріжних статей, котрі себе взаємно будуть доповняти; одна без другої може бути не зрозуміла. Хочемо подавати не лиш розривку, але і науку приступну для всіх. А в науці, звичайна річ, годі читати, як не лиш ся букв. Се одне. А друге: хто нам викине ще за сей рік частину передплати, нехай нам чимскорше зверне. З кінцем року маємо і ми більші підати, треба вирівнувати ріжні рахунки, гроший треба май багато. Отже нема що довго балакати: брат братом, а газета за гроші! Присилайте і не зовітайте!

Полтавська губернска управа земська постановила видрукувати твори Івана Котляревського в десять тисяч примірників і часті їх роздати в нагороду ученикам людських шкіл полтавської губернії, а решту віддати в продаж і весь дохід призначити на фонд для здвиження пам'ятника Іванові Котляревському в Полтаві, на що, як відомо, збирають ся складки.

Рух в товариствах в Галичині. Братство церковне в Тернополі отворило у власнім називі скарб під назвою: „Народний Базар“. Продають ся церковні річі і виробі домашнього промислу, шата, свічки і др. — Тов. ремісників „Зоря“ в Коломиї виставить дня 3, січня 1897 р. м'ялодраму „Катерина“. — Львівський руский Союз устроює дня 24, січня 1897 в'єчер з танцями в Стрию. — Видді читальні „Просвіти“ в Кракові скликає загальні збори на день 10, січня 1897.

Черновецькі газети уразили ся дуже висказом п. Тольмана у Відні, що він, говорячи про театральну цензуру, виразив ся, що деякі штуки дозволені навіть в Чернівцях, в краю анафобетів, а у Відні ні. Добачають в тім обиду-гаразд! Але статистичні числа суть неумовні. Самим обурюванням не поможемо собі, лиш працею над викорененням лиха.

Концерт. Пані Камільона прімадонна дрезденської опери виступить на концерті музичного товариства в Чернівцях. Знаменита колоратурна співачка придбала собі світову славу своїм хороним голосом і знаменитою школою, тож і концерт буде дуже цікавий для черновецьких бителів співу.

Красний маршалок Лупул повернув вчора з Відня до Чернівців. — В понеділок був у наш маршалок на прийнятті у президента міністра.

Овацію. Яку настоятель монастиря в Драгомирі Деодерій Козуб, Григорій Прокопович, парох в Бергометі і Артемій Берар, парох в Чогорі, хотіли зробити для архімандрита Ренті по причині его іменованя почесним доктором черновецького університету, заважала найближча церковна власть. Згадані пан-отці розіслали іменне запис до єпископів, щоби греміально вийшли ся в Чернівцях і зложили Ренті свої желаня. Однак до того не прийшло.

Клопот з Канадою. В *Посланнику* злише о. М. Мосора: Дня 13, листопада вибрала ся з Поручина під Березанями одна родина до Канади, зложена з 11 душ. Був се Степан Святій зі своєю женою Глиною Костевою з Буш. Душею цілої родини був Луць Святій, сив Степана. Він то намовив до еміграції і по многих трудах та клопотах довів її до кінця. Що він набудував ся, таким вибрав ся з рідного краю, того годі і описати. Досить сказати, що его заходи тривали довше, як рік року, заки позалагоджував всі приписані правом формальності. В тім часі ходив з 20 разів до Нарасла на

тебе й завтра в рекрути віддасть. Роздумай, що ти робиш?

— Я вже роздумав; і в рекрути піду, і хоча би й десять років у війську служив, а, як Бог поможе до дому вернути ся, я Єлену не лишу.

— Сину, ти мене своєю впертістю до гробу заженеш, — каже мало не з плачем батько. — Прощу тебе, забудь за Єлену; она твоя ніколи не може бути.

— Коби мож, дядю, забути; та як она не буде моя, то й мене на світі не треба, — відповів рішучо Андрій.

— Ци, їди до своєї роботи! — сказав батько, увидівши, що нічо не вдіє з сином. — Учнеш, що тобі твої товариші на се скажуть.

Андрій і пішов собі.

— Е, він ще молодий, — думає собі Василь. — В молодих звичайно любва дуже палка, та й не тревала: з часом порозумійшав.

Та не так думав Андрій. Він тепер, коли вже своему батькові все за Єлену сказав, перед ним не тайв ся, що її любить. На танці бувало з нею танцює, переди її наймає, ще з танцю й до дому її відведе.

Василь аж видів, коли бачив, що сина не-реиначити не може. Він пішов до вийта, винив з ним „Адамових сліз“, і став перепрошати его, що з причини впертості сина не може даного слова додержати. — А дїть, каже, волочила ся стара відма з донькою десь по ворожках і виробила йому синови таке, що тепер прилип до її Єлени наче смола.

Вийта порийка розвеселила; він сказав, що то, що колись на жарт говоривсь, не треба за правду брати. Ще й порадив Василь, щоби пішов до одного Гуцула аж в гори, а той певне вже все відробить.

І гадаєте, що не ходив? Ходив — Бог знає, буди ходив! Півтора місяця не було его дома. А Андрієви була се вода на его млин; мав тепер волю ходити до своєї милої.

Повернувши з Гуцулів, обкурював Василь якимсь злєм до сходу сонця хату, клав того дня й під голову Андрієви, коли той спав. Коли ж і се нічо не помогало, ветриг сплячому синови чупру, а провертївши, як Гуцул навчив, в одвірку свердлом діру, заклад там Андрієвого чупру і забив діру кілком під Гуцула. Що він ще не робив! Знов до Гуцула ходив, сина то бив, то прошив, крізь слізи просив, — син був все один.

В хаті через Андрія наче в некті, лиш еварка та бійка. Старий гриз ся тим дуже і зачав на здоров'я занепадати. Істи ему не припу-скало, спати не міг вночі. З той слабости зробив ся він ще затийний, не лиш на Андрія, але й на всіх дома.

І Андрієви став світ не милий: він небо-рачнєко натерпів ся щось за цілах два роки від свого батька.

Дивлю ся на жите у Васильєвій сем'ї, то аж серце болить; то не жите було, то мука. Всі помарили із гризоти аж страх, а старий, як кажу, аж розхорував ся, тай гадівство нікому не в голові, таки видимо упадає. Зайду бувало до Василя, наvertsю як можу, талую ему, прощу его, щоби зм'як на Андрія; де там, і не споминав ему

за се! А радити Андрієви, щоби пошинує Єлену! — як се мож? Се дівчина така, що й хотіть уже старий, а молоді, коли на неї подивляюся, а що вже молодий?.. Ні, такі лиш старого треба яким світлом просити, щоби зм'як.

Були зелені святка, святка неділя; день на причуд красний. Люди святочно убрані в білі сорочки, наче ті ячолі з улья, висидили ся з хат надвір. Одні постідали на призвах під хатами та балакають собі весело, другі сидять коло перелани над Дністром, слухають пісень силанників, що тут зробили свій слав до берега; хлопці і дівчата пішли на танець. Ніхто не міг всидіти в хаті; лиш з Васильєвої хати ніхто не виходив на двор. Ікі красні святка а їм — вадко — они не мли були.

Вступлю думати до Василя, може там і сьогодні нешло через Андрія.

— Добрий день!

— Добре здоров'є! обізнала ся Васильєва. Василь і Андрій були також в хаті, але они мовчали. Василь сидів на постелі захмурений а Андрій на лаві; він свер ся лантом на вікно і дивив ся ніби на двор. По всіх в хаті вадко було, що тут перед хвилею була бора, та лиш черв'їй прихід утихав.

— Що, ви — кажу не вадко на селі? такий красний день.

— Красний, та не вадко — каже Василь. — Люди тишуть ся святками, а у нас от шові плачемо та прокидаємо ся.

— А то що через цього? — обізнав ся тато Андрія.

почту і зробив звиш 40 миль. До Бережан за паспорт до староства і до нотаря з записами проданого ґрунту ходив 10 рази. Зробив отже 30 миль. З гори за корабель за всі особи запла- тив до 600 зр. Метрики, штемплі, свідомства моральності і папирти коштувало го звиш 20 зр. Ґрунт продав за 1500 зр., але що до 1000 зр., розминуло ся в краю, то не знаю, що він з оставшими грішми зробить в Канаді. Коли там за ґрунт прийде ся платити? Послідня ві- стка надійшла до села Поручива, що Луца Сьвя- того арештувала поліція у Львові тому, що він е ще приналежний до войска.

Нещастє в Решиці. В телеграмах наших ми вже згадували кілька разів о нещастю в ре- шиській копальни. Годі було ще докладніше о тім писати, бо ніхто і доси не знає, чому ви- бухли ґазу в копальні. До законів спустило ся 128 людей, 34 вернуло звідтам здорових, 34 не жие, 12 тяжко ранених і 12 лежє. А що стало ся з остатніми 36 робітниками, не знати. Часо- писи подають страшні описи нещастя. Причина вибуху і доси, як сказано, не знана. Здогадують ся лише, що котрийсь робітник не вмів обходи- ти ся з динамітом; кажуть також, що якийсь робітник засьвічував лампу в законі, де було бо- гато ґазу. Огонь бухнув такий, що поломив ся ґала на два кілометри. Над закопами піднімає ся огненний стовп на 1000 метрів заввишки. Ґаз запалив і низ угляний. Через то повстав огонь в виконі Франц Писифа, глибокім ва 450 метрів. Огонь знищив машину до помпованя воздуха і з тої причини годі було ратувати людей, ніхто не міг до закону спустити ся. — Але проте, який можна було, такий ратунок подавали ро- бітникам в копальні. Діяли ся притім страшні річє. На приклад 16-літнього хлопця видобули ра- зом з трупами. На сьвіжім воздуху очунив, гля- нув остовпілими очима і встав. Нараз крикнув: „Скажіть мамі, що тато згинув. Іду до него.“ І кинув ся у глибокий закн. — Зараз по вибуху кликали одного стражника аби втівав. „Перше мушу знак товаришам дати!“ І тому погіб, як воєк на етіш, по геройськи.

Страшна поголодка обурила ціле населєне. Один гробар казав, що з домовин погребаних чу- ти стогін і плаканє. Власти зарядили зараз єділ- ство. Виконали погребаних, але не нашли нічо- го такого, по чім би можна змрікувати, що они в могилах порушили ся. Комісія гірничя списує тепер, хто видобув ся з копальні, а хто погіб; розпитує поміж родинами.

Після найновіших вістий 36 невидобутих доси людей з копальні вже й не видобудуть за- раз, бо копальні залила вода і зовсім знищила.

— Через тебе дяволе, через тебе! крикнув старий. Потіхи я — каже — дїждав ся на ста- рість від тебе, га!... О, чому я тебе малим ви- тягнув з Плесє, як ти тонив ся?! Лежє було би мені, коли була би тебе риба їла, ніж, що ти тепер мене їи!

— Дядю, — каже Андрій, а сам аж трясє ся, — я не буду вас вже більше гризти, послушаю вас і женити ся не буду з Єленою; прощайте мені!

З єими словами упав він батькови до ніг, поцїлував єго ноги, в колїна і в руки; встав перекрестив ся, подивив ся жалїсно на батька і виїшов поволи з хати.

— Прейнь спамятав ся, — заговорив Ва- сіль по часі. — Я гадав, що вже не переломлю єго натуру, що не виїду єго з єго нещасливої любови з Настинною донькою. О, та Єленка! о та любва! Дивіть, який я вже став! По сьвітї не могу вже лазити; руки й ноги трасуть ся; в го- лові шумить наче в млинї; все тіло болять... Відай той непрошений гість з восою не дасть довго на себе ждати. Божє воля! я виджу, що мій денє вже меркє; але тепер умру спокійно, бо я єго дожив. — Лиш мене дивує та скоро перемїна з Андрїєм, він сьогодні такий став як ще коколи. Кажє, що мені вчинить волю; а чо- му він плакав, як се казав, чому так дрожав, мені до ніг упав? Але-ж бо Гуцул казав, що так і буде, що ще на воїнах за свій дурний поступ буде мене перепрошувати. Треба єму обїзаних сорок срібних понести.

Ми виїшли з хати та посїдали на лавку під яблонєю. На дворі було прекрасно. В садах

Дотепний злодій. В вагонї другої класи нічного поїзду на шляху Ліон-Париж, розмаляло кількох подорожних, що їхали до Парижа. В роз- мові вів перед якийсь грубий, підстаркуватий панище. бурмістер якогось малого місточка в по- лудневій Франції. Між иньшими оповїдав він своїм товаришам подорожє, що має при собі 40.000 франків, котрі хоче в Парижі зложити в банку на процент. Товариші подорожє, також мешканці провінції слухали з заїнем дивних оповїдань п. бурмістера, лише сидячий в кутї вагона якийсь молодий чоловік, не мішав ся до розмови і від години смачно спав. Вкінці і бур- містер почув утому і вскорі твердо заснув, а по- дорожні копчували собі з чванливого пана, ко- трий вже навкучав ся їм оповїданєм о своїх сорок тисячах. Тимчасом молодий чоловік, котрий тепер збудив ся, представив ся яко своєк бур- містера і розпочав з подорожними розмову, жалї- ючи над легководушністю своєго „вуйка“, котрий тільки грошій держить коло себе і ще тим хва- лить ся. Подорожні згодили ся з поглядом мо- лодця. „Що сталось би — повідає своєк — колиб я так закартував собі з вуйка і нагнав єму за кару трохи страху?“ Один з подорожних заохочував єго до жарту і серед загального смїху виїмив з кишені бурмістера гроші, та подав їм своєкови з порадою удати ся до єусїд- ного передїлу вагона. Всім подобав ся той жарт, а молодий чоловік, сховавши банїкоти пішов до другого передїлу говорячи: „Ну, вуйко чей не прогнїває ся на мене, коли собі з него закар- тую.“ В якийсь час пізнійше бурмістер пробудив ся. Подорожні пригадали єму зараз гроші. Він сягнув до кишені і не найшовши їх там зімів. Довше не можна було жартувати і тому той подорожний, що виїмив гроші з бурмістрової кишені і дав їм своєкови, пояснив тепер цілу річ і оповів о „жарті“. Зачудований бурмістер аж тепер дізнав ся о тім, що має своєка, а по- дорожні зі страхом пізнали, що стали жертвою злодійської штуки. „Своєк“ пропав без вісти, а всі подорожні, що їхали з бурмістром, мусять тепер ставати перед судом, за поневільну поміч в крадежи.

Кс. Стояловського арештували, як тепер простують часониси, аж в Будапешті, куди він скрив ся був перед гончим листом.

Епідемія в Полї (тиф) побільшає ся послїд- ними днями. Число недужих дійшло до 1183. Видатки ємерти їдуть на половину з выздоров- лєніми.

Радний громадський розбійником. В недїлю 20-го грудня підкрав ся радний громадський в

і в гаїх виводили пташки милі пісні. Всюди рай, всюди радість, здає ся, ніхто смутку не знає. Здає ся... — А де Андрій? Тинив ся й він зеленими сьватами? Побачимо!

Андрій лишив батька в хаті і пішов до комори, що стояла близько хати. Тут був єго увесь убір. В скрині була єго як напїр біла євнаточна сорочка з літїтками коло падухи й на подолїах і шовкова басма з китїцями; був там єго шовком тканий пояс і ремінь з ріжними бли- скучими гузиками; була також й вишивана ши-ринька, що Єлена недавно єму дала. На клинку висїв зубець в павуки вбраний капелюх. Він виїмив все із скрині, переодїв ся, а вбрання на опашки чорний як галка сардак, поклав на голову капелюх, взяв паличку і виїшов на двір. Я єростеріг, що він втирає рукавом єльози, як з комори виходив, але як узрів нас, став ніби-то з буйности паличкою вигречувати.

— Кудя, Андрїю, зібрав ся? — каже батько.

— Іду трохи в село; денє врасний, годі в хаті сидіти — відповів Андрій і дивив ся в сторону.

— Який з тебе парубок зробив ся, ну! Не шкода було-б, щоб хлєнец, наче-б який цар-нич з якоюсь там забутною Єленкою собі євіт назав?

— Хто знає?... Та — так... — сказав Андрій не уважаючи на батькові єзона і віддалив ся.

(Білецька будка).

в Стрілецькїм Кутї Тимофтей Стефаниця до та- мошної громадекої канцелярії, і хотїв забрати 400 зр., що там лежали сховані в скринї. В канцелярії слав вартівник Кость Ташук. Сте- фаниця стрїлив до него з револьвера, але кулі хибила. Тодї кинув ся злочинець на вартівни- ка і штовхнув єго кілька разів в околїцю шїї ножиком. Вартівник боронив ся і почав кричати. Тим налякав ся Стефаниця і утік та поклав ся дома до ліжка, мовби про нічо не знав. Жандар- мерия вислїдила єго і найшла в єго ліжку ви- стрїлений револьвер і закровавлений ніж. Стефа- ницю відставили до карного суду.

Трое дітий удушило ся в Боянах у вівто- рок для 22-го грудня. Григорий Паюл замкнув, виходячи з дому, своїх троє дітий в хаті, а вер- нувши застав їх неживих. Одно з них мало 9 років, друге 6 років, третє 8 місяців — усі зги- нули від загару з затканої груби. Против вітци зарядили єділство.

Чи лїтерери треба знєсти? Тим питанєм займають ся в міністерстві фїнансїв, але ви- дить багато труднощї в переведєнї. Лїтерери можуть знєсти тільки в порозумінї з угорським правительством — се перша труднощїсть. А дру- га, ще більша, лежить в тім, що лїтерери дає сталий дохід для державного єкарбу. Єї хочуть оминути наложєнем більшого податку на виграні, та повільним огранїченєм тїгнєнь і лїтерерїйних колектур.

Вибори на весну приготує правительством, видавши розпорядженє до політичних властїй першої інстанції, щоб як найскорше виготови- ли лісти виборчі для куриї загального голосо- ваня. Час уже думати про вибори!

Нові льокальні залїзницї Ічкани-Сучава і Глибока-Серет вїйдуть в жите на днях 30-го вглядїю 31-го с. м. Начальником станції в Суча- ві іменований асистент Темїстокл Дачинський — в Черепківцях асистент Давид Дїамант.

Рада державна начне 21-го єчня 1897 наново свої засїданя.

Скорість лєту. Після найновіших метеоро- логїчних доходжєнь виносьть скорість вітру в часі сильної бурї 1740 метрів на мїнуту, ско- рість гураґану 2400 м. Голуб поштовий може перебути на годину 140 км. З голубами можут рївняти ся тільки заєтївки. Пересїчно роблять они по 120 км. на годину. З між иньших пта- хів перелїтають за годину держакі 85—90 км., дикі качки 65—72 км., журавлі і бузьки 72 км., чайлі 60 км., чайки 59 км., дикі гуси 48 км., во- рони 41 км. Межи овадами літають найскорше пчолї; они пролітають за одну мїнуту 1000 до 1200 метрів, або на годину 60—72 км. В при- рївнаню до тих чисел єсть скорість балїона надзвичайно малою. Балїон може до тепер зро- бити за цілу добу залєдво 360 км.

Телеграми „Буковини“.

З дня 25-го грудня 1896 року.

Відєнь. Доходи залїзниць державних в ли- єтопадї виказують в порівнаню до листопада мїнувшого року з єсового руху звишкю 8.084 зр. а з товарового руху 998.964 зр. За 11 міся- цїв єєго року було доходу більше о 5,159.421 зр. як мїнувшого року.

Відєнь. Доносять, що теперїшний бурмістр Відня Писєф Штробах зложить уряд уже в єч- ни, а на єго місце буде вибраний др. Лїоєєр бурмістром і єго затвердїть цєсар на тім уряді. Се мало бути уєлієм, під яким згодили ся антї- єєїти на іменованє барона Гудєнєса маршалком для низної Австрїї.

Будапешт. Вєхідний поїзд єєнєресовий, що курсує межи Віднем а Будапештом вїїхав вчєра о год. 6. мін. 30 в станції Галанта на кілька то- варових возів, устанєнєх через недогляд на шинах, що їх уживав поспїшний поїзд. З персо- налу залїзничого показали ся єдин чоловік тяж- ко, двох лекше; з порожні, що були в поїздї виїшли ціло.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Вс. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогох і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращий усебі і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою поручкою, приймає від своїх членів і третіх осіб вклади до опроцентованих по 5-процент. Гваранція цїлковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власителям реальностей, вільних від тягарів, за поручкою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на удїл.

Зголошення о удїлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Пошукую хлопця до практики торгівлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержанє крім убрания. — Умовля устно.

Ігнатій Власюк,

руський купець в Чернівцях,
ул. паньська ч. 35.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожністю лише флашки зі значком анаком охоронним „Котвиця“ бо лише ті правдиві. Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній друкарні Андрія Андрейчука у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Улиця паньська ч. 35, напротив катедрі.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ

В ЧЕРНІВЦЯХ.

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближаючі ся Різдвяні свята товари цілком сьніжкі і по можности дешені.

Сьвітло церковне П-да не повної ваги так само сьвітло церковне і столове І-ма і П-да повної і неповної ваги.

Сьвітло стеаринове чудно малюване образками сьвітних і орнаментами додоченими в всіх величинах.

Кадило благовоєне королєвське ладан буршти і потпори.

Для ужитку домового: мука, сїм, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейльон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{2}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ від 1-50, 2-50 і 3 зр.; висївки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ від 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, мідяли, фіги, цуката, ласкелі, ванілія, шафран і коріє всякого рода.

Домової роботи повила перетирани, мід прієний, оріхи волоські і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, врозмалі, і фарбка ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ.

взглядно сала, придатна на збори, комерси і товариські єднання.

Услуга скоро, вага точна, ціни совістні.

Всіляки поштою висилаю скоро, не числячи онакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і описі.

(6-5)

З любов'ю товариство:

Ігнатій Власюк.

руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

Чи Ваші діти мають уже славу

Скринку з камінчиками до будови?

Мають! Добре, то кажіть собі чимскорше прієзлати найновіший цїнік, щоб собі набрати відповіду скринку для доповнення.

Не мають! Ну, то вже крайня пора написати по цїнік кореспондентку віддїленню: F. Ad. Richter et Cie in Wien, 1 Operng. 16, бо в тім богаго ілюстрованім цїніку наїдете імена скринки з камінчиками і опис, як найліпше доповнити ту скринку а також численні події дуже урочаєних родичів, що в власного досвідку пізнали і цінують дуже високо наховуючу цїнність сеї скринки з камінчиками.

Сї можна дістати по ціні 40, 75, 90 кр. аж до 4 зр. і більше у всіх ліпших склепах з забавками.

Купуючи треба брати лише скринки зі значком вгорі, бо всі скринки без того знаку фальшівані.

F. Ad. Richter et Cie.

Erste österreichisch-ungarische kaiserl. und königl. privil.

Steinbrennerei-Fabrik

Kandor u. Niederl.: L. Operng. 16, Wien XIII/1 Hofburg.

Rudolfstadt (Thür.), Olten, Rotterdam, London, New-York.

215 Pearl-Street.

Новина! Забави до міраня терпеливості і товариської іграшки „якор“.

О тім більше в цїніку.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Друкарня „Рускої Ради“.

Перша на Буковині

руська друкарня

в Чернівцях,

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2

приймає всякі роботи друкарські в мовах руській, польській і німькій. Добір буки великий.

Роботи виконують ся скоро, солідно і дешево.

Руськи! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Ослава Бучачевича.

За редакційно відомістю Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

За „Буковину“ вносить
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюча в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходяться в
Чернівцях (ул. Петровла
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

Промова д-ра Ст. Стефановича.

VI.

Брунштин.

Як має ся, приміром, справа з брунштином? Фонд релігійний зробив пробу. Однак в тій справі опізнився пригідну хвилю. Брунштин уживали фабрики до виворювання газу хлору з него, а тепер уже не уживають. Коли н. пр. брунштин мав великий покуп в Німеччині, не побудував фонд релігійний транспортного складу для него. Аж тогди почали мислити про те, почали роками провадити в тій справі кореспонденцію, а коли вкінці виставили хороший склад, знайшов ся вже був спосіб, як видобувати газ з відпадків хлору і торг на брунштин підупав цілком. Другою причиною, що брунштин не має відбиту єсть се, що его привозять з Кавказу як базис нафтичних кораблів просто до Гамбурга на європейський ринок.

Манган заліза — мідь.

Треба би на кінець застановити ся, чи не можна би продукувати манган заліза: з кенської руди залізної і доброго брунштин можна би одержати знаменитий манган заліза. Можна би его уживати до гартовання залізничних шин. Знаю тільки про одну-одинокую фабрику мангану у Франції. Але доки у нас его дослідять, а потім

зачнуть писати і провірювати на підставі всяких можливих бюрократичних студій, мине час і для мангану і ми знов осядемо на леді.

Що н. пр. стало ся з рудою міді? Мідь буковинська мала добру славу навіть на лондонськім торзі: Фонд казав і се застановити під вимівкою, що продукція не виплачує ся, бо ціни міді упали. Був се великий блуд. Ціни міді пішли в гору, а наша мідь лежить в землі неужиточно. А закладати наново фабрику коштує більше, чим перебути з якоюсь стратою ліхт часи. Та ось тепер мають таке завести: мають видобувати пірити, руду міді і заліза і заложити фабрики для виробів металевих на суму 170.000—200.000 ар.

Уже з сего місяця мушу заявити, що се підириває на ніщо не здало ся, і остерегти Є. Е. в тім взгляді. Не ходять мені о фонд, бо він має досить грошей (Смійх) але в цій край. Бо его так дискредитують тим підириваєм, що цій світ буде переконаний, що в Буковині не може ніщо удати ся.

Отже тепер виясню, чому се підириває таке хиблене. Пірити заліза і міді не зносять далекого транспорту, бо то дуже дешеві руди. Не можна посилати їх на західно-європейські ринки, треба переробляти дома. Треба до гірництва прилучити хемічну індустрію. А чи Є. Е. зможе єї по-

вірити проводови урядника VIII ранги. (Смійх.) Є. Е. міністер повинен сю руду, в котрій лежать сотисичні маєтки релігійного фонду, а не приносять ему ані дутка приходу, віддати в приватні руки, або може утворити яке товариство, щоби фонд релігійний був его акціонером. Се дорога до експлуатації того предмету — а ніколи орудуване ним самим. (Дуже слушно.) Моя рада така: Є. Е. міністер нехай би зложив комісію з геологів, мінералогів, промисловців і практичних підприємців та знавців краю і передовсім зарядив за помічню тої комісії докладний дослід покладів руди. Потім нехай би піддали всі окази мінералів докладній аналізі і вислід нехай би публично оголосили, а відтак аж можна би було постановити, що дальше має йти ся з тими покладами. Але перейду до цементу.

Цемент.

Від Львова по Одесу і від Чернівців аж до Галацу не знайдете, панове, нігде цементового каменя; тимчасом на Буковині, в самій середині краю, тягнуться дуже цінні поклади цементу від Пути аж до Бергомету. Є. Е. міністер видів підчас своєї подорожі дві великі печі углярські, як будували їх з каменя і з цементу. До сеї будови ужили цементу з пруского Шлеска. (Слухайте!) Будова лежить 5

4) МЕРТВЕЦКА ЄЛЕНА.

Оповідане

Івана Бажанського.

(Конець).

Поблакавши з Василем пішов я до дому.

Але Андрій не пішов в село, як казав своєму батькові, а навернув поза городи на стежку, що веде повід обліг до его Єлени. Він єї витоптав ходячи до милої; два роки — не малий час! Так і тепер він туди. — А Єлена вбрана як пана — виглядала его у воротах, вчора казав єї Андрій, що сьогодні їх доля має рішити ся, вона аж паленіла з нетерпеливості.

— А що, Андрію, буде весілля? моє серце злихо вішує.

— Буде, буде, Єленко, таке, що рідко хто таке видів — каже Андрій.

— Що се ти? Чи не гадаєш німстити ся на батькові? Гріх Андрію, не думай таке!

— Мені і не в голові се, Бог з ним; я думаю, що лучше не жити, як так мучити ся.

— Тай я так не раз гадаю — каже Єлена, — та що-ж ми винні, що любимо ся? А все так тут гей би я винна, бо як би не я, ти був би уже давно з другою щасливий; а я не знала, мені тебе так жалі...

— Що ти говориш, Єленко, ти сему винна? Більше я винен, я-ж тобі перший раз сказав, що тебе люблю. Але найбільше той винен,

що нас розлучити хоче. Ох, який мій дядя!... Вони тепер думають, що я на тебе вже й забув, а не знають, що мені дивна роком, скоро тебе не виджу. Тепер мої товариші гудять на селі, та мені між ними важко на серці робить ся; мені лиш там мило, де ти, більше нікого мені не треба. От знаєш, Єленко, що? Ходім під Городище, пройдем ся. Там ще дальше від світа, ітанини там так любо єльвають, ніхто їм не перешкоджає, і ми там наговорим ся.

Єлена охоче на се пристала. Вони взяли ся за руки і пішли повітряною дорогою наче поилили муравою по над Дністер.

Тепер Городище не так виглядає і Дністер повід него не так уже паніє, як тогди, коли се діяло ся. Тогди ціле взгірє Городища було покрито березовим та лісовим гаєм, що клонив ся аж до самої води, а нині по ній нашого дідича плуг ходить, та внорює кости унавіших козлів тут в битві молдавських та ляхських дітей. — Через якусь там регуляцію Дністер, як кажу, не так тепер паніє повід Городище як давно; нині скоро, а давно повільно та тихо, здавало ся, що вода стоїть а не їде, а берези над берегом наче в зеркалі в воді відбивали ся.

Туди пішли наші молодята, Андрій і Єлена. Тут в єім тихім закутку могли вони собі все сказати, що їм на серці було, і радість і горе. — Уже було сонце далеко зполудня, а они все походжували в тіни беріз; наконець, утомившись ходою, посідали собі на стрімку скелю, що й сьогодні одним боком глибоко лежить у воді.

— Мені так весело на душі, що й сказати не можу, — каже Єлена.

— А чого-ж тобі сльози в очах?

— Бо мені тебе жалі, Андрію, що через мене тобі світ марно піде, а все-ж таки мені коло тебе так мило!... Дивись як там у воді рибки парами ходять; як вони грають ся! які вони веселі, — щасливі! а нам буде так коли?

— Буде, Єленко — каже, зітхнувши тяжко, Андрій, — буде й нам весело, але лиш там де єї рибки тепер. Єленко... промовив він знов по хвили дрозжачим і уривистим голосом, обнявши гнучкий стан дівчини. — Єленко, ти знаєш, що я був би вже давно з сеї скелі своєму горю конєць зробив, та лиш жалі тебе покидати!...

Єлена повалила ся ему на груди.

— Андрійку мій! — заледіла вона, а разом з тобою... туди... туди... де весело!... Там нема злих людей!... Я вже не верну до дому!... Що в їх душах тогди діяло ся!

Схилили ся обоє і цілко обняли ся. Поси-нали ся пошлуї...

Єленко!... Андрійку!... Єленко!... Єл... вода зашкелотіла під скелію і в миг ока пригнала своїми хвилями обоєх.

Широко розійшли ся колесом хвилі; на них колесав ся капелюх Андрій.

— Що се гей! люди сюди! — ратуйте! роздав ся голос гайового, що біг кілька мога до скелі. Він як інше ще по-верх хвилі, здогадуван ся, що у тих там на скелі не добре на думці, бо знав їх тяжко жити; коли-ж вони обоє на

Сучі збожеволів. Великий голодник Сучі задумав втяти свою штуку в Парижі, бо у Відні, як звістало, вона йому не вдала ся. Але нараз він став товчи все, що в хаті було, а коли его відвели на поліцію, кричав: „Я голодний і хочу пити; дайте мені їсти і пити!“ Его відвели до шпиталю для божевільних, де добра Уда направив великого голодника.

Обовязкове спанє. Чоловік: Не можу дати собі ради: вночі тепер годі мені спати, бо силлю поноудни в бюрі. — Жінка: Та чого-ж ти сиши в бюрі? — Чоловік: Ба, я тепер заступаю начальника бюра.

По зрілій розвазі. Жінка: А тепер диви ся мені в очі і скажи: чи ти зі мною одружив ся задя мого маєтку? — Чоловік: (дивить ся довго на неї): Оно мується таки так бути!

На балю дітий: Девятилітній Стефан до вісімлітньої Мелі: „Скажіть, ласкава панно, чи ви вже самі мисте ся чи вас ще родичі мисте?“

Знав збирати гроші! Бути перским цісарем, се здає ся, дуже неплатний інтерес. Убитий цісар Наер-Бдін лишив маєток вартости около одного міліярда франків. Річи з золота і срібла становлять вартість около 400 міліонів. Кажуть, що теперішній перський цісар хоче 100 міліонів жертвувати на добродійні цілі.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияти всіх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і соломі, єдно в стогах і будинках против шкід огне-вих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліси і квити в рускій мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, єтоваришенє зареєстрованє з обмеженою поручкою, приймає від своїх членів і третіх лиць вклади до впроцентовани по 5 процент. Гваранція цілковита. Удїли по 50 корон. Полячки удїляють ся тільки власителям реальностей, вілках від тигарів, на поручкою двоох членів. З позичок відтїгає ся десята часть на удїл.

Зголошенє о удїленє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,
загально признаний знаменитий усми-
рюючий лік на втиранє: по ціні 40
кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх
аптеках. Просимо жадати сей загально
улюблений лік просто під назвою
Ріхтера Liniment з котвицею
і приймаєти з остророжністю лише флаш-
ки зі знакам охоронним „Котвиця“
бо лише ті правдиві.
Аптека Ріхтера під золотим львом у Празі.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетом дипльомом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке „PRZADKA“ (ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні знієтні
з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кїтковім і адамашковім;
також доставляє матеріалів на компьєтні і найдешеві

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в містї).

Прібки і ціниики на жаданє оплати і відвортною почтою. (14—52)

Пошукую хлопця до практики торгівлі
корінної і вин. — В часі практики буде мати
ціле удержанє кромі убрания. — Умови уєтно.

Ігнатій Власюк,
русский купец в Чернівцах,
ул. паньська ч. 35.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Можна купити

лім з двома фронтами, в Чернівцях паньська ул.
ч. 35 і ул. вірменська ч. 2., з 11 комнатами, 2
кухнями і ґрунтом до забудовани. На домі заін-
табульована бук. щадничка каса на суму 6.000 ар.
Дім продає ся з вільної руки під дуже корист-
ними умовами. Визніш погосення подає н. оці-
нна Іван у краєвій видїлї. (4—4)

Улиця паньська ч. 35, напроти катедрі.

Новозаложенна

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ, ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближаючі ся Різдвані сьвіта товари шлюком сьвіжі і по
можности дешеві.

Сьвітло церковне П-да не повної
ваги так само сьвітло церковне і сто-
лове І-ма і П-да повної і неповної ваги.

Сьвітло стеаринове чудно малю-
ване образками сьвятих і орнаментами до-
доченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королєвєє
ладан бурити і потпори.

Для ужитку домового: мукє, сїль,
масло, крупи перлові, риж, кава правдива
Цейлон 6 сортів, чай каравановий Народо-
вої Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{2}$
фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35
і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кїльо 1-50, 2-50
і 3 зр.; висївки з чаю караванового дуже
мєнажний $\frac{1}{2}$ кїльо 1-20, 1-40 і 2 зр.; ро-
зинки, мїгдали, фіги, цуката, дантелї, ванї-
лїя, шафран і корїє всякого рода.

Домовї роботи повила перети-
ранї, мід прїсний, орїхи волоські і турецькі
мак сивий.

Сисціалне караванове мило до пра-
ня Народної Торговлі у Львові, крохмаль,
і фарба ріжного роду.

Мидєлка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ.

взглядно сали, придатна на збори, комерси і товариські сходини.

Услуга скоро, вага точна, ціни сьвієтні.

Висїлки почтою висїлаю скоро, не числячи онакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і оціні.

(5—5)

Ігнатій Власюк,
русский купец в Чернівцах.

Свій у свого!

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучалича.

За редакційні відповідє Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ виносить на цілий рік 10 ар. — кр. на чверть року 2 „ 50 „ місячно . . . . 1 „ — „ для заграниччя 20 рублів або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горюча в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і руских свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ знаходять ся в Чернівцях (ул. Петровска ч. 2.)

Оголошення приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки: а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

БУКОВИНА

Торговля і промисл.

(Як належить уладити у нас торговлю і промисл, щоби стали могутими галузми народної господарки і жерелом добробуту народною?)

I.

На третім економічнім вічу в Товмачі, урядженім недавно тамошню фільєю „Просвіти“, мав о. Софрон Левіцький з Стриганичів відчит на тему, названу в заголовку. Ми раді, що можемо познакомити і наших читателів з сим дуже поучаючим відчитом. О. Левіцький пише про торговлю і промисл у нас так:

На вічу у Львові сказав недавно один з видійших людей наших, що у Русинів, говорити про справи економічні, т. є. господарку народну, значить то само, що говорити про біду. І оно справді так є. В котрій бік звернемо ся — чи зачнем про економію, чи просвіту або політику, то біда наша так і лізе нам на очи, веюди стає нам на заваді. Та одна нам ще відрада в тім, що як кажуть люде, біда навчить розуму! Колиж се правда, то є надія, що ми, темні і непросвічені Русини, станемо ще розумними людьми. Бо коли біда добра на професора, то вжеж нігде такої біди нема як між нашим руским народом. Славна, кажуть, біда в Ірландії, але ся най ще іде на науку до

нашої. Там, як пишуть в книжках, бідний селянин мусить їсти бульбу з квасним мо-локом, ну — а в нас не один сказав би певно: „карай мене, Боже, такою бідою по вік!“ Той висказ посла Щепановського, котрий обрахував, що в нашім краю умирає що року 50 тисяч людей з голоду, дає чей нашій біді патент на доброго учителя. Колиж і біда не навчить нас розуму, то видно, ми вже пропащі люди, призначені на загибель. — Скорше чи пізніше нарід наш мусить счезнути з лиця нашої рускої землі, як сего найліпше учить нас і страшну пересторогу нам дає таж таки біда в Ірландії, де в протягу 10 літ зменшило ся число мешканців з 8 на 4 мільони.

Чого-ж то має навчити нас та біда наша? Кажуть люди, що „на те й лихо, щоб з ним бить ся“, на те біда, щоб з нею бороти ся. — Біда отже, має навчити нас, шукати за єї причиною, найти способи, щоб єї перемогти і вквіти побороти. Біда сама не мине ся, як то кажуть: мине біда, гаразд буде. Ні! Біду треба конче перемогти і прогнати силою. За причиною, жерелом нашої біди, не довго треба шукати. Кождий з нас добре знає, що найважнійша причина єї лежить у зменшеню землі наших хліборобів, в роздробленю єї майже на грядки і загоники, тай в тім, що потреби і видатки збільшають ся і ростуть майже з кождим днем. З тої то

причини і господарство рільне на тих загониках, на мірках та грядочках не може підняти ся і дати тільки доходу, кілько в нинішніх часах нашому селянинові потрібно. Хоч земля наша має бути найліпша в цілій Австрії, а може і в Європі, то селянин наш не може мати з неї такого видатку, який мають люди в иньних краях, де земля далеко гірша від нашої. Бо коли приміром в Англії жие з одного квадратного кілометра 27 людей, то у нас в Галичині, з тої самої просторони жие 60 або і 64 люда а по відтреченю великої посїлости, 111 самих рільників. Каже де-хто, що селянин наш зле газдує, лихо возло землі і худоби ходить. Може і се по части правда, але й якжеж заводити нашим рільникам нинішню поправну господарку, застосовувати науку о плодосмінах, о ужитку навозу, о управі конюшники, бураків, та иньних рослин опасових, коли они газдують на четвертині, половині, однім або двоох моргах поля, з котрого вижити треба численну родину, оплатити різні тягари і видатки, коли цілий живий інвентар (статок) складає ся з двоє-трое штук марної худоби, нерідко одної корови, безроги, або одного поросяти, а після рахунку тогож Щепановського на 1.000 душ рільних, припадає 551 штук худоби разом з вівцями і безрогами. Що ж тут можуть найкрасні відчити та викласти?

Груша.

Із часів мого раннього дитинства (мені було тогди три чи чотири роки) я якось надзвичайно ясно пригадую собі один прекрасний, ясенітний день. Було тогди, здає ся, якое велике свято-празник.

На подвірю, устеленім зеленою травою мов коверцем, під грушею присів на лавці мій батько як вісімдесятилітній дід, покурюючи із глиняної лопатки не зовсім пахучий дешевий тютюн. Я сидів, мов на стільці, на грубім корени грушні, що гей-би наумисно длятого випхав ся із-під землі. А вже що за славна була то груша! Густолиста, темнозелена, з дуже товстим, неважко лускою покритим шнем, на котрім нігде не було видно зісохлих галуз — була она образчиком здоровля в старших літах. Що за рослин була дивити ся на ню весною, коли она немов сійгом присипана, стояла в цвітті!

— Мій дід, що прийшов перед сорок літами із полуднево-західної Росії у наше село, застав єї в тім самім виді, тільки, як говорив, несь був трошка тонший.

Минуло близько пятайцять років, і знов, пригадую собі, сидів я під сею грушею над якоюсь лекцією часів школярства гімназьяльного.

З тої пори я дуже часто і з особливою приємністю сидів під сею тіннистою грушею: чи то під полуденний час літний, коли у нарий мужицькій хаті ніхто не годен видержати дві го-

дини одну по другій; чи то вечером або раною ночью, цілком покурений у гадках, у відважних, ясених, милих, ніжних фантазиях молодости, ще не обізнаної з грубостю повседневного життя...

Де ви чудесні, золоті, пілнебесні воздушні будови молодости моєї? Длячого так швидко зниклились, так основно віднялись у мене бідозашного?

Чи не досить було неумолимий судьбі поставити мене серед повседневного, прозаїчного, лишеного всяких шляхетійших обставин життя нового, — треба-ж ще було вирвати... так вирвати мені із грудий ті невинні, новні сьвітлішних надій мрії, в котрі заглиблюючись, я забував небо і землю?

Але груша, моя сердечна, завітна груша, що виділа так багато нашого родинного щастя і злиднів — де тота груша?

Із-за вибудованої коло неї нової стодоли, котрої дахови як коли би шкодила тін єї листя, зрубали єї зараз після того, як опустивши на завше дім родинний, поступив я на своє власне домівство.

Жидівський Іванко.

Коло нашої хати з-густа веється ся жидівський Іванко, єство завжди п'яне, голодне, в лахах. Іван злодій — і вераз був караний за то. Він при тім ще й штудерний дурисьвіт. Коли

дістане плату перед услугою — то й шукає єго в окулярах. Кажуть, що він за підложене огню сидів у криминалі. Ну, словом пропавший член села, чирак товариства, тягота землі.

А все-ж Іван сей був колись порядний господар. Кажуть, що від часу, як умерла дитина полишена єму жінкою, що утікла від него, він покинув порядне жите і „загуляв“.

— Як би тобі, Іване, подарував хто п'ять левів що би ти купив за них? — запитав ся я раз єго.

— „Еге! — відповів він — тогди вже не пив бим горілку, лишень вино, та би-м собі наймив музику, та скликав товаришів...“

Що за божевільство без два! А примітити мущу, що Іван ніяк не гауний.

Фантазувати о музиці на свій рахунок, коли єї можна кождої неділі послухати при танцю коло коршми доволі за дармо, а при тім не думати-гадати при виді приближаючої ся зими покрити наготу тіла свого — чи можна ще більше окидати божевільної аухвалости?

А хочете знати, о яке помуче ту розходилося жидівському Іванові? Зараз. Слухайте, що він сам далі каже.

— „Давно-м уже не мав такої потіхи, як — буде тому вже два роки, коли-м мав єім левів у кишени і поїхав до Чернівців цугом. Я їхав По-ю класою, а наш пан дідиц Сруль їхав лише Ш-ю. А коли ми вже на бантоці встали, то я взяв собі два рази ліпши коні, як пан Сруль і дав фірмани дві шустці більше, що перегнав Сруля.“

Наш селянин охочий чогось навчити ся, піде послушає, з очей му видно, як все ему сподобало ся, але вернувши до дому і не думає сих порад у себе заводити. Чому? Бо у него крайня нужда, а як нужда, то єї видно всюди і на одежі і в хаті і в мисці, оборі, хліві і на полі. Щоби доходи з рілі піднесли ся, треба перше конечно в ню щось вложити. Треба в ню вложити капітал і працю. Капіталу наш селянин не має, бо на кожний гріш его, жде у него десять потреб і видатків, а праці его більше іде при мізерних зарібках, як коло власного поля, з котрого дохід на прожиток ему не вистарчає. Думав би хто, що коли нема великих доходів, то для рівноваги належало би зменшити видатки, завести певного рода ограничення в потребах. Ба, коли в тім власне нужда нашого народа, що вимоги его як найменші а і на ті ему не вистарчає. Прийшло би хіба жадати, щоб коли їсть страву пісну, немащену, їв єї ще і без соли — ну, а се, як знаємо, була би дуже лиха спекуляція перед грозячою ему загибелю. Так отже рільництво наше знаходить ся в такім безвихіднім положенню, що з малими виїмками само собою не поправить ся, коли не оглянемо ся за доходами звідки инде. Звідкиж взяти селянинові тих доходів? Пенсій ніхто не дасть, бо на се нема фондів, але доходів таких достарчити селянинові мусить торгівля і промисел, котрі нині розвинули ся яко окремі могуті галузи господарства, а котрі захопили в свої руки люде чужі і заграничні та через них значну частину належних нам доходів з нашої землі відобрали. Треба отже лиш рукою сягнути по ті доходи, а гаразд буде, буде пенсія, запоможемо рільництво і поборемо біду! Се одинокий спосіб на нинішню безвихідність нашого селянства, иньшого нема, а як се учинити, попробую розповісти.

* * *

Давно селянин наш був рільником, промисловцем і торговцем (гандлярем) в одній особі. Він засївав збіжжє і витворював сухий продукт (витвір) як пр. придиво, лен, вовну і таке иньше, та пере-

робляв сам на полотно, сукно, сїрак, кожух, шапку і т. д. Колиж сам не спотребував, то продавав єї витвори другому, що їх у него не було, і в той спосіб лишав ся у него дохід з рільництва, промислу і торгівлі, а бодай сам не потребував за виріб і продаж тих річей нікому платити. Колиж промисел і торгівля розвинули ся з часом яко цілком окремі галузи і перейшли в чужі руки, коли сукна на сїраки, полотна на сорочки, та иньші убори, як шапки, капелюхи і иньші потрібні селянські річі, стали вирабляти по фабриках, а до тогож з ходом часу селянин наш навик ще до иньших різнородних фабричних та заграничних товарів, як цукор, риж, мило, шварц, синка і иньші, без котрих давно обходив ся, то через се доходи его ограничили ся на само рільництво, з котрого мусїв ще заплатити фабрикантам і купцям за побрані від них товари. Через то доходи селянина мусїли зменшити ся, а повстали видатки, на товари фабричні, куповані. Що оно так є, не треба, здає ся, нікого довго переконувати а найліпше видно се на наших жінках селянських. Давно жінка посїяла лен чи коноплі, випріла, вибила і вибілила сама полотно, ушила шмате, вибила димку, чи фартух і запаску, а на голову вибила перемітку. З вовни вибила сїрак, киттар і крайку — і так цілий стрій був готовий у себе дома. Нині мусить она купити фабричну крамну сорочку, спідницю і фартушок, шалійову хустку, крайку і капобайку чи горсет і ті гроші, що заощаджував єї давніше промисел домашній або і заробляв, коли вирабляла на продаж, забирає нині промисел фабричний; і то гроші на сїй видаток ідуть уже лиш з самого рільництва безповоротно в чужі руки і чужий край. Так отже селянин наш затратив промисел домашній, а доходами з рільництва годувати мусить чужий промисел фабричний.

Так само стоїть діло і з торгівлею, або купецтвом. Давно все, що селянин з господарства свого добував, іншо лиш на его потребу, а коли що лишало ся, за богато було, то продавав другому селянинові. Коли купця не було, то витвір лишав ся дома, про запас на час неврожаю. Бу-

ли отже між селянами десятилітні стогни і обороги по гумнах, були старі кізлялітні сала на подах, а в скринях зноїшлотен та сукна. Нині вся надлишка понад потребу, або нераз і то, чого самому треба, іде на продаж. Та не було би в тім ще нічого злого, коли-б селянин продавав свій товар сам тому, що сго на свій ужиток потребує. А то до продажу є у нас в нинішніх часах вже иньші люде. Вигодає селянин худобу, але продати сам єї не може. Від того є вже барашівник, котрий дивить ся, щоби з ціни, яка селянинові за худобу належить ся, урвати собі 50 кр. або ринський. Купець, що ту худобу купив, також сам єї не потребує, а перепродує єї до Відня або де тої худоби на заріз потребують. Він також так як би барашівник, що приває собі добру пайку з тих грошей, що властиво селянинові за годівлю належали ся. Так само річ має ся з збіжжєм, придивом, вовною, набілом т. д. Селянин із належного ему доходу за витвори з землі своєї, з рільництва, мусить оплатити ся барашівникам, купцям, посередникам, що его працю продають тому, хто єї на свій ужиток потребує.

Справи нашої держави.

Підчас різдвяних «ферій» спочиває наш парламент по праці кілька-місячний; при кінці вели ся наради над бюджетом. Ухвалено вже бюджет міністерства внутрішніх справ і краєвої оборони, а розпочато також наради над бюджетом міністерства освіти і віросповідань. Дня 4-го січня відле ся рада державна знов на наради, котрі потребують аж до лютого, коли то парламент буде розважаний і будуть вислані вибори до ради державної. При кінці різдвяних нарад парламенту обговорювала австрійська преса дуже обширно потребу реформи правового закону. Товчок до сїй справи дало нинішнє внесенє пос. Руса, щоби звести газетний емопель і завести пільну кольтуртажу. Хоч і як парламент рад би при кінці своєї діяльності прислужити ся прасі, то таке правительство противить ся сему проєктові, мовляв, задля браку фондів. Говорять, що коли парламент таке ухвалить пільне внесенє пос. Руса, то налата назія певно віднесе его і все останє при старому. Вся поважніша праса стала по стороні пос. Руса, а навіть польська праса якось недовірливо і злинована глядить на рішуче спротивленє правительства, бо не надїяла ся, щоби

Так дитинячо радував ся Іван, що перегнав Срула, у котрого владучи в суботу в печі огонь, він міг уважати ся щасливим, коли дісталось ему скілька окривів із сабанного стола.

Не видачи і не знаючи сего тину, ніколи не можна би домислити ся, що він серед людскости взагалі може істнувати.

Похорон на селі.

На краю села, перед малесенькою хаткою, покритою гнилою содомою, з такими-ж малесенькими віконцями, в котрі замість шиб вставлені по більшій частині тоненькі дощечки, стоявлося багато людей.

Два-три хлопці з непокритими довговолосами головами; острок все жінки, у білих мов сїг ручниках, веселі, свавольні дівки та діти. Всі стоять нерухомо; лишень десь-не-десь рушають ся хлопчики і дівчатка, але і ті неначе спутані. Всі чогось очікують.

Під стіною, перед входом, лежить притулене віко від труни. Біля него спід.

Ось надійшла і «процесія», се-б то кілька мужчин з церковними хоругвами і хрестом. Всіх за ними прийшов священник із дяком.

Поки цїл убирав перед входом на себе єнитрахіль та фелон, два хлопці зловмили труну,

силькуючись з нею перейти через двері в середину хати. Дарма. Треба було змінити свій замір; двері були за вузкі. Зігнувшись далі у двоє священник якось перейшов через них. Так з не обачности розбігшись міцно стукнув чолом у верхній одвірток. Потім зайшло до хатчини ще кілька мужиків.

В одієсенській комнаті, подібній скорше на яму для дикого звіра, ніж на мешканє людське, під вікнами при полудневій стїні, головою на захід сонця, ід образам, лежав покійник. Був то Демян Іванишин, пастух-вівчар у ділчача-жада.

Гірка доля призначена судбою такому жидівському слугі. Не маю наміру тут розписувати ся о єім. Скажу хіба, що звичайно за-для безграничної вирахованості жада слуги его дістали далеко менше як у других, та й то під такими услів'ями, що дійсність відповідала часто тільки на половину угоді.

В хатчині, де лежав покійник, була спесь незносіма. Коли я переступив поріг, мені здавало ся, будьто мене обвіло повітря із нагрітої печі. — Глянувши мерцю в лице, я замітив ті самі риси, що і в живого Демяна, тільки якось ще більше смутком пригніблені. Нерухомі, глибокі зморщини глибоко заназаних ся щог свідчили і під скаменілою печатню смерті о тій самій нужді, о голоді і холоді. Сьязаточна

одежа мерця, якої в життє він мабуть ніколи не носив, здавало ся мені непростимим жартом над нещасливим.

Коло голови при старій діжечці, обвішаній навкруг восковими свічками, сидїли на лаві, що тигне ся попри цілу стїну, обіймившись, двоє ще дуже малих дітей.

Они очивидячи не розуміли важности хвилі. А все-ж якась розумчизність гляділа із їх біденьких личок, все-ж смутком малював ся на їх несимільних погледах.

Попрактиючи воскові свічки, що принесли чужі люди, мати їх заводила над своїм мужем:

«На кого ти мене з сиротами лишиши?»

«Я, як я їх буду вдома убирати,

«Я, як я їх буду сама годувати...»

Знаючи не одне о дуже дикім положенню що-до корму, одєжи і мешканя наших навіть богатших селян, а тогди снитав себе у гаді: «Чи можлива ще більша нещасть?»

— 6 —

З російського пієла Д. Єремїєва,

переклад

Т. з над Прута.

правительство „зелісної руки“ спротивило ся жаданню загаду.

Міжтими зібрани ся вчера, в понеділок, краєві сойми в Чехії, Галичині, Долішній Австрії, Сирії, Каринтії і на Мораві. Головною задачею сих соймів буде сим разом ухвалене бюджетової провізориї, бо прецінь в лютім всі краєві сойми зійдуть ся на довшу сесию. Між тими соймами звертають на себе більшу увагу сойми в Чехії, Долішній Австрії і Сирії. Орган Молодочехів, *Narodni Listy* заповіли вже наперед, що краєвий виділ внесе на другім засіданню чеського сойму проект зміни соймової ординації виборчої в тім напрямі, що має ся в сільській і загальній (п'ятій) курії завести безпосередні вибори. До тої ухвали потрібно $\frac{2}{3}$ всіх голосів, а тому, що з Молодочехами іде тепер і чеська шляхта, то помімо спротивлені Німців той закон буде мабуть ухвалений. Німцям тепер головню розходять ся забезпечити свій національний біт і тому они минувшої сесії внесли заведене національних курій, але ані правительство не епішить ся піддержати сей проект, а Молодочехи о тім не хочуть чути, бо коли будуть заведені безпосередні вибори, то они певні, що здобудуть собі ще більше мандатів, як досі. Тому грозять Німцям цілковитою абстиненцією, але тим зовсім не налякали Чехів, котрі їм іронічно бажають щасливої дороги. Можна з того вносити, що хоч сесия сим разом буде дуже коротка, то таки прийде до буч.

Долішньо-австрійський сойм, котрий аж сей осени наново вибрано, складає ся в своїй більшості з антисемітів, тож єї хотіли мати краєвим маршалком антисеміта, кн. Ліхтенштайна. Стало ся інакше. Маршалком став бар. Гуденус, а єго заступником антисеміт, бурмістр Штробах. Хоч се означає почасти невдачу по стороні антисемітів, то они не роблять задля сего жадного криву. Причину сего дивного поступованія подають втаємничені в тамонні краєві справи люди таку, що тепер Штробах зрече ся гідності бурмістра, на єго місце виберуть бурмістром Люеґера, а цісар має потвердити вибір. Комбінація ся має деяку підставу, бо антисеміти виваже би певно горлали, що їм стала ся кривда, они-ж не смириі Русини, а претенсії опалдї Німців. При сій нагоді хочу лише коротенько спійнути, що антисеміти обходять ся у віденській радї громадеї з ліберальною меншістю безоглядно, тероризують єї на кождім кроці, не дають ліберальним радним говорити і т. п. З того приходить очевидно до величезних галабурд, а навіть до сенсесї лібералів, але то нічого не перешкадає антисемітам, бо они мають більше як $\frac{2}{3}$ всіх мандатів і можуть тим способом легко обійти ся без лібералів.

В нарадах сирійського сойму возмуть знову участь словінські послы. Сї перестали ще 1891 р. приходити на наради сойму, а то з тої причини, що того року німеші послы враз з краєвим маршалком гр. Аттемсом поставили внесенне против заснованія словінської паралельки в Ціаєї. Задля тої паралельки, як звістно, розбила ся коаліція в парламенті, ввазо коаліційне міністерство, а тепер мусів уступити і гр. Аттемс, а краєвим маршалком Сирії іменований гр. Вурмбранд, єго-ж заступником Словінець. Сей здобуток так урядовав Словінців, що они рішили знов брати участь в нарадах сойму і так цілий епір залагоджений.

В понеділок зібрав ся також галицький сойм. Теперішня сесия надто коротка, щоб можна де неї привадувати більше ваги. Зрештою ми не задишно подати обширнійші справоздана з нарад сего сойму. Галицька преса піднесла цікаве читанє, що зробить галицький сойм з жаданем безпосередних виборів з сільської і загальної курії. Ми також цікаві знати, бо се питанє тепер у всіх краях стоїть на дневнім порядку, тож і галицький сойм повинен би нею заняти ся.

Угорський сойм відпочиває тепер також. Від самого отворенія займав ся він лише адресою парламенту до цісара. Було кілька проектів адреси ввєсенїх: проект ліберальної більшости, проект народної партії, фракції Кошута і фракції Угрона. Після складу угорського сойму можна було наперед сказати, що прийнята буде адреса лібералів. Однак опозиція нарочно — як се описав призвав гр. Апоїт — розвела ширшу

розправу над сим, бо розходило ся єї виказати грубі насильства і незаконности, які діяли ся при виборах. Приходило нераз до незвичайно бурливих сцен. Лише в однім майже всі годили ся, а то в справі австро-угорської угоди. Всі признавали потребу сєї угоди, але не годили ся на підвишене угорської квоти. Коли-ж дня 14-го с. м. пос. Корнелій Абраї заявив, що Угорщина повинна тепер платити половину всіх видатків, підняли всі такий крик, що президент хотів замкнути засіданє. Бідачиско посол ледво докінчив свою бесіду, а то все тому, що він виказував великий економічний поступ Угорщини від 1867 р. і жадав після того розложеня спільних видатків. Сей винадок доказує, що в Угорщині не так дуже правдолюбні люди.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 27-го грудня 1896.

Іменованє. Почтовий практикант концентий Ераклъ Боканче іменований концентом при почтовій дирекції в Чернівцях.

При почті в Василеві, котра небагом стане урядувати, іменовано експидиенткою Володиславу Кречуновичеву з Василева.

Жаба дує ся... Галичанин помістив письмо москвофільського політичного товариства в Чернівцях „Народной Ради“ до п. Барвіньського, в котрім „Народная Рада“ яко представителька консервативної рускої партії і „тїмь самымъ“ большеї части буковинсько-русского народа“ протестує против опіки пос. Барвіньського для буковинських Русинів. Ну не знаємо, хто дав „Народной Раді“ патент на заступництво більшости буковинських Русинів, коли прецінь на єї загальних зборах в літі було всего 77 людей (і то вже врахувавши членів, гостей і навіть присутного гімназиста!) А коли спитати, кільки то членських вкладок вислали буковинські Русини до тої „Народной Ради“, то відповідь виходить дуже скромно: всего було за цілий рік доходу з членських вкладок 17 зр. Богато, як на „большинство русского народа“!... А властиво „русского народа“ є на Буковині дуже мало, бо ледви кілька сот Липованів і родина д-ра Геровського, що себе зачисляє до Москалів. На таке „большинство сего русского народа“ може „Народная Рада“ бути горда!...

Еміґрація в Галичині. Зі справоздана галицького виділу краєвого виходить, що Галичина перемогла уже еміґраційну хворобу. Тепер уже єї там мов би не було зовсім. До май с. р. вандрівка в заморські краї приблизшала ся, від май почала уставати через те, що бразилійське правительство замкнуло пристани для галицьких переселенців. Немає вражінє зробили оповідання тих, що вернули з Бразилії. Кождий хто вернув звідтам, дякував Богу, що вирвав ся з того пекла і десятому відроджував їхати на власну загубу. Щоби докладно розвідати ся про наших людей в Бразилії та про тамонні відносини, вислав краєвий виділ на свій кошт проф. унів. Др. П. Семіралзкого і о. І. Волинського гр. к. пароха з Острівця. Оба делегати вихали в липни, а повернуть в січні 1897 року. До тепер вихало було 3.820 родин а 18.475 осіб з 28 повітів всхідної і одного повіту західної Галичини. За те що намазали людей до еміґрації покаразо правительство 210 людських згінників грошевыми карами в сумі 1.597 зр. і 1.386 днями арешту; 108 осіб передали судови, а з них покарав суд 9 осіб, увільнив 34, а решта остає в слідстві. Агенти стратили ґрунт під ногами в Галичині і кинуться тепер вербувати людей з Буковини. Тож треба би заздальгидь перешкодити тому ремеслу. Чи-ж і ми мусимо заплатити за науку тисячами зруйнованих родин, то аж втєгда станемо боротись против лиха?

Опозиційний виноград. До тепер бувзв виноград або білий, або чорний, або квасний або солодкий, або ранній, або пізній, а тепер винайшли осібну відміну винної лози — політичний виноград. П. Кахнякевич, редактор „Народної часописи“ подає на зачитаня своїх пред-

латників дуже цінні „Добрі Ради.“ Недавно тому дораджував комусь там підручник о управі винограду. Отже о. Андрій Сумик виступив з дописом в „Ділі“, де каже, що „хотай смиренний ніяк не солідаризую ся з реґітількою „Народна часопись“, то хочу таки відповісти на се питанє, бо редакция не уміє на то поради. Отож послухайте, добрі люди, газети „Діла!“ Невже о. Сумик хоче садити опозиційний виноград!

Миколаївське сьвято чим раз захоплює ширші круги в Галичині. Появляють ся зі всіх сторін справоздана з таких діточих вечерниць, а з них можна переконати ся, що справді жива і хосенна справа розвиває ся своєю власною силою. До вечерниць діточих прилучають ся і забави старших осіб, а разом з дарунками для дітий заможнійших родичів роздають комітети між убогу дітвору теплу одіж та чобітки. Для кождого принаде що-небудь в подарунку, кождий радує ся з того. День Миколая стає правдивим днем радости для дітий. Тому можна приписати також, що перед Миколаєм стають без ріжнїв всі разом, багатий і убогий, високий і низький — до спільної забави, до спільної утіхи. Уєтросєне Миколаївського Сьвята в Галичині взяли на себе переважно жіночі клуби, переконавши ся о хосенности того звичаю. Але також і філії „Прогресиві“ не відтягають ся від ініціативи в тім взгляді. Виросла навіть, можна сказати, особна література сьв. Миколая. Крім Лисенкової „Ко-за дєреза“, що виставляє ся при тій нагоді, маємо Франка „Суд сьв. Миколая“, а сего року написав Єр. Калитовський драматичний образок: „Гостина сьв. Миколая в Борисеві 1896.“ та п. Звірозубовий (чудний псевдонім!) перетолкував комедію Іздебської „Наместо бабуні.“ Гарне се сьвято тим, що подає нагоду не одній бідній дитині отверти сльозу, а багатшим дає можливість творити добре і тішити ся радостію другого.

Сими днями відбуло ся перший раз віче в Самборі. Мабуть тому, що то щось незвичайного, самбірське староство аж три рази заборонило віче, але четвертий раз вже не могло ви-найти жадної причини для заборони і згодило ся на віче. Обговорювано, як тепер по галицьких вічах звичайно буває, справу окружних громад і виборів до ради державної. На всіх вічах нарід однодушно протестує против заведеня окружних громад. Уважаючи се обмеженем автономії і підпорою для збіділих панів. На вічу в Самборі не забирали слова селяни, бо ще не знають ладу на вічах.

Неретельний маґазинєр. В Станіславові був до недавна зеліничим маґазинєром Юліян Матонєга. Єго попередник-жид попав ся судови в лапки за ріжні спроневерєня, але і Матонєга не був ліпший. Він отворив ріжні лави і товарові посилки та викрадав з них річи. При ревизії найдено в него дома багато дороговіщих предметів, як годинники, ланцюжки, брошки, кофти, браззолети, перстені, біноклі, револьвери, рушничі, калєлюхи, монетки і т. п. Щоби відкрити всі злочини Матонєги, звиває станіславівський окружний суд всіх, котрі при таких посилках потерпіли яку шкоду, щоби зголосоли ся устно або письменно у тім суді.

Небезпечного обманця уважала сими днями віденська поліція. Той обманець удавав великого пана, то князя, то барона і тим способом видурював гроші, де лише дало ся. Головно обманював біднійших людей, а міру єго зручности дає посідний злочин, котрий заміє єго до в'язниці. Справа була така: До мешканця приватного урядника, якогось Фінєра, вбігла перед кількома днями властителька єусідного краєвику і стала живо оповідати, що перед єї склеп заїхав якийсь великий пан, що називає ся Гассєа і просив єї, аби она позичила єму 60 зр. до другого дня та давав їй в застав 4 акції англійських зеліничих державних; она сама не має готівки, тому приходить до Фінєра, аби він зробив ту прислугу баронові, бо прєці знакомість з таким паном може єму колись придати ся, тим більше, що той барон єсть — як сам казав — високим урядником в міністерстві справ вишних і своєюм якогось румунського князя. Фінєр маючи в руках 4 акції, котрі видались єму певні, позичив 60 зр. і барон відїхав. На другий день загостив барон лично до Фінєра і показав єму фальшовану те-

деграму, вживаючи его до Румунії, де мав віддати 12.000 зр. Гасею давав Фішеру знов 3 акції і просив о позичку 200 зр. на дорогу. Але Фішер, котрий був би певне знов дав гроші п. баронові, перепросив его, бо справді не мав ні крейцаря; тих 60 зр. з вчора були цілим его маєтком. Барон відіхав, а коли по кількох днях Фішер пішов до банку вимінити акцію, довідався, що ті акції не варті ні крейцаря. Повідомлена о всьм поліція вилучила обманця і увязнила. При ревізії показалося, що п. барон займав ся часом і крадежию. Він називає ся Гіздов, походить з Угорщини і то з доброї родини. Своє ремесло вів від кількох літ.

Самосуд. В італійськмі місті Барі стала ся така подія: Межи двома стражниками від фінансів а якимсь товариством в одній з тамошніх каварень прийшло було до великої сварки, підчас котрої один із стражників застрелив револьвером двох міщан і одного міського подільника, що прибіг був зробити порядок. Тоді товпа людей впадала до каварень, кинула ся на стражника і формально порубала его на дрібні кусні, так, що навіть не можна було розпізнати, що то тіло чоловіка. Арештовано шість осіб, котрі в тім самосуді брали участь.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокі руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всьм вірним через Виреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всьх трьох галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках протів шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всьх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване а обмеженою порукою, приймає від своїх членів і третіх лиць вклади до опроцентування по 5 процент. Гваранція цілковита. Уділь по 50 корон. Позички уділяють ся тільки власителям реальностей, вілних від тягарів, за порукою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має як склад:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за річник, а всь 7 разом за 7 зр.

3 пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанича.

Улиця паньська ч. 35, напротив катедрі.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ, ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближуючі ся Різдвяні свята товари цілком свіжі і по можности дешеві.

Світло церковне П-да не повної ваги так само світло церковне і столове I-ма і II-да повної і неповної ваги.

Світло стеаринове чудно малюване образками святих і орнаментами золоченими в всьх величинах.

Кадило благовоонне королевське ладан бурштином і потпори.

Для ужитку домового: мука, сім, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейлон 6 сортів, чай каравановий Народноі Торговлі у Львові в начбах $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{2}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1-50, 2-50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, міддали, фіги, цуката, дактелі, ванілія, шафран і корінь всякого роду.

Домової роботи повилла перетирани, мід прісний, оріхи волоскі і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народноі Торговлі у Львові, крохмаль, і фарба ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ.

взглядно сала, придатна на збори, комерси і товариські сходини.

Услуга скоро, вага точна, ціни совістні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи онакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і оміці.

(5—5)

З любезних позначень:

Ігнатій Власюк,

руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

ВАЖНЕ

для кожного, головне для всьх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на красній виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, писем і янших знарядій значно побільшило ся і тому свій локаль перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці асфальт ч. 11*.

Заразом приступив довготілий фаховець, пан Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о —

а вправленим персоналом всьх фахові робити, як оправлене книжок, роботи галантийні, друку на стижки до вишів, окрасу до гаетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просьмо о ласкаві замовлення

8—10

в поважних

Кобжинський і Канюк.

Пошукую хлопця до практики торговлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержане крім убрания. — Умови устно.

Ігнатій Власюк,

руський купець в Чернівцях,
ул. паньська ч. 35.

П. Т.

Отже жаждаю чести повідомити шановних відвідателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

а досі 1-го класу с. р. і буду дальше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При бй вигоді складаю серйозну подяку як довіре, оскільки так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім зазначаю, що речі старатиму ся надіслати шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прому а часті шанування і виконув

в поважних

Стефан Гаїна.

За редакцію відповідає Осип Мановей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ вносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюча в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.
Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровича
ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Торговля і промисл.

II.

Не инакше дїє ся із закупином річій, селянинові потрібних. Давно потребував селянин клебця, сверла, або иньшої річи, то йшов до коваля, щоб сей ему се зробив; потребував сїрака, то йшов на ярмарок і приступав до другого гадзї, що носив звій сукна під пахою, або другий сїрак наверх свого, сорочку купував у тих, що своє полотно продавали, так само капелюх і иньші потрібні ему річи.

Нинї від всего того в крамарі, що селянинові всего, чого він потребує, куплять на гурт у фабриці, відпродадуть меньшому крамареві в місті, той сельському крамареві, а той вже перепродасть селянинові, розуміє ся, порохувавши собі кожний, за свій труд, час і вложений грїш, добрий заробок, котрий заплатити ему мусить селянин з рілї, свого рільничого господарства. Так само має ся річ з мукою, цукром, рижом, нафтою і всім, чого потребуємо купити. Мусить оно перейти кілька рук, заким до нас дістане ся, а селянин-рільник з свого клаптика землі, або зарібку, мусить оплатити не лише фабриканта, що его сирій витвір перерабляє, але і цілу зграю купців-посередників, — що будьто помагають ему свою працю продати, будьто для него купують товари

у фабриці. А гроші ті, що селянин за ту услугу платить, не малі мусять бути, коли жне з них тьма тьменна купців по містах і селах, богатіють ними і маетки складають. Деж прото наш селянин, або і кожний, що потребує всего купити, може мати гроші, коли мусить оплачувати тільки народа, що з него — просто сказавши — наживу має і багатіє?

Та не один скаже: годїж нам без всего обходити ся, годї позбутись нам уживаня витворів фабричних, та заграничних, які з поступом часу і висшою просвітою стали і для селянина майже необхідні. А коли уживане витворів фабричних і купованих стало конечністю, то неможливо самому фабрику отворити, або ще і купцем бути? Найшли би ся правда і по селах богаческа, що могли би заводити і фабрики, та промислові підприємства, в між нашими людьми справні та проворні люде, що могли би за крамарство взяти ся або і взяли ся вже. Та який нам хосен з того? Не будемо платити на сего то на того, не буде з мізерії нашої зарабляти сей то другий? Справді, так оно й є. Хоть безперечно ліпше, аби гроші йшли до рук свого чоловіка як чужого, бо то член нашого народу, але се загальної бідї хліборобскої, нужди народної не поправить. Найліпше щоби гроші ті, що забирають від нас ріжнородні крамарі, баринівники,

гуртівники і фабриканти, лишали ся хоть в часті таки в нашій кишені. Треба нам отже брати ся до торгівлі і промислу так, щоб они стали жерелом доходу не одного або кількох людей, а цілого села, повіту, а тим і цілого народу. Треба справу торгівлі і промислу поставити так, щоби доходи з крамниць йшли не до кишені одного чоловіка, що крамарством займає ся, а ділили ся поміж тих, що в нїй товари купують, щоб зиски з фабрики мали ті, що з неї побирають продукта.

Отже головним змаганем нашим повинно бути: усеуспільнене торгівлі і промислу, бо в той спосіб всі три галузи господарства народного, рільництво, промисл і торгівля сполучили-б ся в одних руках, а селянин наш охоронив би ся в сей спосіб від визиску, яким его нинїшній спосіб торгівлі і промислу придавлює і нищить. Для осягненя тої ціли, треба старати ся, щоби в кождім селі була крамниця не приватна, для користі одної або кількох осіб, бо се на нічо не придасть ся. При нинїшній конкуренції і малім засобі гроший, крамар такий буде або визискувати людей, щоб як так животи́ти, або загирить і той грейцар і працю свою і цілої родини, яку в крамницю вложить. А коли-б і яким чином удержав ся і розбогатів, то не усуне тої нужди народної, котрої причиною в великій мірі нинїшній

Кельнер! пива!

Гю де Моассанта.

Чому сего вечера війшов я до шинку? Не знаю. Було холодно. Дрібненький дощик-капсусячок капотів, легка мряка прислонювала полуміни газів. З вікон склевових било ясне світло і освічувало вогкий воздух і заболочені ноги прохожих.

Я не мав перед собою ніякої мети, лише волочив ся по обідї троха. Перейшов через Cr dit Lyonnais, через Rue Vivienne і ще иньші улиці. Нараз замїтив я великий, до половини заханий шинок. Поступив там без пайменної причини. Спраги я не мав зовсім.

Тут винюкав місце, де не було за великого стиску та усеї коло одного, по виглядові старого вже добродія, що смалив з двокрейцарової, чорної як смола файки. Сім чи вісім куфалів, що перед тим стояли на столі вказували, кільки він вже перепустив крізь горло. Мене не цікавила ся людина. На перший погляд пізнав я, що се пиячина, один з тих сталих гостей, що приходять рано, коли отвирають шинок а відходять в ночи, коли зачинають.

Убраний був нужденно: на середині голови его видїла ся вже лисина, довгі космики волосся перневої краси спадали на квітї его сурдута. Его одїне, троха за відьне, було мабуть зроблене в тім часі, коли его тіло було новїйше. Чи мав він камізолю? Думаю, що нї.

Коли я сїв коло него, сказав він до мене спокійним голосом: „Як ся маєш?“

Я миттю обернув ся і глянув остро на него. Він синав далше: „Ти мене мабуть не пізнаєш?“

„Нї.“

„Де Баретто!“

Я остовнів. Се був граф Іван де Баретто, мій шкільний товариш...

Подав ему руку і був так здивований що не міг промовити ні словечка.

В кінці я вистогнав: „А як же тобі новодить ся?“

Він відповів з великим спокоєм: „От! як тако.“

Онієли замовк. Я хотїв бути сердечним і шукав за фразою: „І що-ж порабляєш?“

Байдужно відповів: „Бачиш!“

Я почув, що кров підступила менї до лиця, але говорив далше:

Він дмухнув легко хмари диму і відказав: „Що дивни те саме.“

Відтак ударив десятиком по мармурнім столі і кликнув: „Кельнер два пива!“

Далекий голос відповів: „Два пива на четвертий стіл.“ Другий, ще більш віддалений голос кликнув сильно: „Добре.“ Онієли з'явив ся слуга з білою занаскою і принїє дві склянки пива, при чім, підчас бігу кілька капелів унало на землю.

Де Баретто винорожив одним думком свою склянку і поставив на стіл, обтираючи вуса.

Питає ся мене: „Що чувати нового?“

Я не знав властиво нічого нового і відусив: „Нічого, мій товаришу. Я купень!“

Своїм ще супокійним голосом питає ся він далше. „І... се тебе займає?“

„Нї, але що хочеш? Протеї треба щось робити.“

„По-що?“

„Ну, щоби зайняти ся.“

„Але яку мету се має? Я, як бачиш, нічого не роблю, ніколи! Коли хто не має гроший, то розумію ще, коли працює. Але як має ся на прожиток, то се нісенітниця. По-що працювати? Чи се ти робиш для себе чи для другого? Коли ти се для себе робиш і се тобі робить приємність, то добре; але коли се робиш із-за других, то ти дурак!“

Положив свою локтяку на мармуровий стіл і крикнув знова: „Кельнер! склянка пива!“ та докинув: „Бесїдоване викликає у мене спрагу. Я до сего не призначений. Я не роблю нічого, живу з дня на день і старію ся. Коли буду умирав, не тужити-му ані жалувати за нічим. Не маю ніяких спогадів крім сего шинку. Ані жінки, ані дітий, ані журби ніякої. Се найлучше так!“

Винорожив склянку, котру ему принесли і почав знова курити.

Остовнілий дивив ся я на него і поспитав:

„Але-ж ти не все був таким?“

„Прощу дуже, все! Вже яко гімназіаст.“

спосіб продукції фабричної і торгівлі. Натомість потреба заложити в кожному селі крамницю товариску при читальні Просвіти (на Буковині так само при читальні Рускої Бесіди), або ще краще при товариствах самопомочи „Поміч“ (бо там є самостійна організація, з котрої чистий зиск по обниженню частини на побільшене крамниць, розділював би ся поміж тих, що товари в крамниці купують. В такім крамні, мав би інтерес купувати кождий громадянин, не треба би его нагаяти, та нагадати, бо знав би вже в самім початку роботи, що по році і ему щось звідтам капне. Через такий устрій, виробила-б ся єдність між людьми, котрої нині так всюди не достає, зміг би ся оборот грошей, а через то і зиск до розділу міг би бути більший. Се була би отже перша користь усуспільненої торгівлі, що зиски, котрі тонуть нині в кишенях множества крамарів міських і сільських, становили би дохід купуючих, а іменно нашого селянства.

На сім не кінчить ся задача усуспільненого крамарства, бо і не много допомогла би ся суспільність, коли би крамниця розділила між ню зиски численних виправді малих крамарів, але по більшій частині нуждарів, що ледви живуть. Більша часть високої ціни за товари тоне в кишенях численних посередників та гуртівників, з котрих кождий на товарі, заким до нас з фабрики прийде, мусить щось заробити, через що товар значно в ціні підноситься, дорожжє. І тих то посередників усунути, се друга задача усуспільненого крамниць товариских. Задачею крамниць товариских, купувати товари не у купців в малих містах, або і гуртівників великоміських, а просто з фабрик і від продуцентів, щоби тим чином обнизити ціну товарів, то є частину грошей, які селянин нині за ті товари видає, облизити в его кишені. Так само і все, що крамниця від се-

ляни купує, повинна відпродувати не першому ліпшому гандляреви, а відставляти впрод до фабрик, або на головний ринок, і підвищуючи тим способом ціну селянських продуктів, має збільшити его доходи з рілі. Се отже була би друга задача крамниць: зменшити селянинові нинішні видатки на закупню потрібних ему товарів і збільшити его доходи з продукції рілничої.

Ціли тої не могли би крамниці досягнути, коли би кожда окремо сама о собі стояла. Бож преці не можливо, щоб крамниця записувала 10, 20 фунтів свічок, м'яса, рибу, голову цукру, або иньшу дрібну річ впрод з фабрики, або від продуцента. В такій роботі не стала би, як то кажуть, шкурка за виправу. Товари були би дорожчі як тепер є. В тій цілі усе крамниці в повіті мусіли би злучити ся в один союз, звязок повітовий, котрого заряд, заставляв би товари в головних фабриках на всі крами в повіті, а заставляючи нараз за велику суму, міг би купити їх о много дешевше, як коли-б кожда крамниця окремо про себе товари заставляла. Представмо собі, що кожда крамниця сільська потребує річно товару за 10 тисяч зр., то звязок такий із 100 крамниць заставляв би товарів річно за 1 мільон зр. Фабриканти і доставці інакше цінять відбирателя на такі великі гроші, стоять о него, дають ему різні улегшення і опустити, дбають, щоб его не утратили, а до того ж і доставка вагонами о много дешевше коштувала би. В той спосіб товари в наших крамах могли би бути що до якості найліпші і в ціні найдешевші, з чого зиск мали би тільки ті, що товари в тих крамах купували би. Так принустім, що господар, котрий річно побирає в своїй крамниці товару за 100 зр. одержав би по році 3 зр. зиску, то других тільки зашпаровував би він собі в кишені через то, що товари були би знач-

но дешевші, а третих тільки зискував би, продаючи свої витвори в крамниці, в котрій ціна за них була би вища. Так зискував би на своїй крамниці річно 9 до 10 зр. котра то сума при малих доходах селянина, досить велика, щоб єї не мало-важити і о ню не стояти. При початковім обороті приходила би в село річно сума тисяч до два тисячі ринських, котра нині марно пропадає.

Що значить у великих доставцях і фабрикантів, відбиратель на велику суму, і який з сего може бути хосен для купуючих, видно із так званих менажів військових, що існують при деяких полках, пр. в Аграмі. Управа полку закладає для всего свого війська, крамницю товарів споживчих (віктуалів). Кожда компанія і вся саржа побирає там все, чого їм до менажі потрібно, як муку, рибу, нафту, цукор, каву і все иньше. Доставці і фабриканти зголошують свої оферти до тої управи і один перед другим опускає в ціні, щоби лиш від него товари побирати. Предкладають пробку і складають кавцію, що товар не буде гірший від пробки. Кожду доставку контролює лікар військовий і порівнює з пробкою, а на випадок злої доставки, відкидають ему цілий транспорт і купують з его кавції иньший товар. Та мимо так строгих умов, ціна товарів низша як в кождім иньшій склені, а крім того відкладає управа частину зисків, на фонд резервовий, розділює що місяця частину зисків на кожду компанію, а підчас маневрів дає певну суму на побільшене харчу для вояків. Таку то силу має сполучена громада людей одного полку; а яку-ж то силу мали би наші крами, сполучені в один повітовий звязок?!

„Але-ж се не жите, мій любий! Се страшно! Ти мусиш щось робити, щось любити, мати приятелів...“

„Ні! Я встаю в полудне, приходжу сюди, сидю, що пива, чекаю до ночі, обідаю, що пива. Описю о нів до другої над раном вертаю домі, бо о тій порі зачинають. Се мене лютить найбільше. Від десяти літ пересидів я шість літ на тій лаві в кутку, а праче переслав на ліжку. Часами балакаю зі сталими гістьми.“

„Але як ти приїхав до Парижа, що ти робив тут?“

„Студіював права... в каварні „Medicis.“

„А потім?“

„А потім я перепав і прийшов сюди.“

„Що-ж ти задавав собі тільки труду?“

„Що-ж хочеш? Предеї годі свій вік вікувати в Quartier Latin. Студенти роблять за много галазу. Тепер я вже зі свого місця не рухаю ся. Кельнер! пива!“

Я думав, що він шуткує з мене і питаю ся дальше:

„Ну! будь-жеж щирий! Ти мав велику грижу. В кождім случаю нещасливу любов? Се нещасте тебе так прибило! Кілько літ маєш?“

„Вже 33 роки. Але виглядаю найменше на сорок п'ять.“

Я глянув на его лице. Поморщений, пересичений вид, видав ся мені старечим. Він мав величезні брови, великі вуси і густі зачіски.

„Справді! — сказав я — виглядаєш на старшого, як ти є. Ти певно мав грижу?“

Він відповів: „Ручу тобі! ні! Я старий бо не виходжу на свіжий воздух. Нічо на руйнує більше як шинкове жите.“

Я не міг ему вняти віри: „Ти певно много живив?“

Але й на се потрає головою і сказав: „Ні, я був дуже розсудний.“ Відтак звернув очі на полум'я газу і толкував: „Коли я лисий то винен тому газ. Газ, се ворог волосся. Кельнер, склянка пива! Ти не маєш спраги?“

„Ні, спаси-Біг! Але справді ти мене цікавиш. Від коли ти такий бездумний? Се не природне, не нормальне. Щось в тім мусить бути!“

„Так, се дає ся ще від моїх дитинних літ. Коли я був ще малим, один удар мене огломив.“

„Що-ж се було?“

„Хочеш знати? То послухай! Ти тамниш ще той замок, у яким я виріє? Ти-ж відвідував мене п'ять, чи шість разів підчас «ерий. Ти пригадуєш собі ту велику сіру будівлю з гарним парком і довгими дубовими алеями? Ти не забув мого батька і моєї матери; обі поважні і величезні особи.“

Я боготворив мою матір, бояв ся батька, обоє поважав і привик до сего, що всі перед ними корили ся. Для околиці були они пані грає і пані грає, а також наші сусіди: Таннемар, Равелі, Врасселі, оказували моїм родичам особливе поважане.

Я мав як раз тринадцятий рік. Був веселий, всім вдоволенний, аж палив ся до жита, як всі в тім віці.

Се було під кінець січня — кізла дити перед моїм поверотом до гімназії. Я грав ся в гуцавині парку коли, біжучи крізь алею, змітив віття і матір, як проходили ся.

Я тамлю, як би се було вчора. Для того віяв сильний вітер. Цілий ряд дерев погинав ся під вітром і, адавало ся, видавав глухі звуки.

Листе вже пожовкло, літало по воздухах

як пташки, падало і котило ся як малі звіртки по землі.

Надійшов вечір, смеркло ся. Як лиш я спостеріг моїх родичів, почав бігти за ними потихоньки, щоб їх назикати.

Але кілька кроків перед ними, я задержав ся перестрашений. Мій батько кричав розлючений:

„Твоє мати дурна! Вирочім се не їде про твою матір, а про тебе. Я кажу, що потребує грошей і жадаю, щоб ти підписав.“

Мати відказала рішучо: „Я не підпису. Се майно Івана. Я бережу се для него і не хочу, щоб ти з своїм товариством се протратив так, як свою спадщину.“

Тепер обернув ся батько і аж трає ся від гніву, хвапив свою жінку за горло, а другою рукою почав єї бити по лицю.

Мамин капелюх упав на землю, єї волосся розпало ся; сидувала ся оборонитись від ударів; але се їй не давало ся. А батько, як бішений був раз по раз. Она впадала на землю і сховала лице в долонях. Він качав нею, щоб єї ще бити і підслонив єї лице, закрите руками.

Що-до мене, мені адавало ся, що се конєць світа, що земля западає ся. Мною заволоділа відраза і страх, як на вид нещасливого річчя, страшних катастроф, незрозумілих мар. Моя голова дитиняча закрутила ся. Я почав з всіх сил кричати сам не знаючи чому, з відрази, страху і болю. Мій батько почув мене, підніс ся і кинув ся на мене. Я думав, що він хоче мене убити і утік як дикий звір при нагині прості в корчі.

Так гнів може з годину, може зо дві — не знаю. Настала ніч, я вил на мураву і лежав травлений болем, а тремтів від великої гриж-

З широкого світа.

Поганою справою займаєся вже довгий час Німеччина, а то процесом поліційного урядника Тавша. Справедливо кажуть, що то був і тепер ще є процес правительства против того побічного правительства, яке в Німеччині все викликає непорозуміння. Тавш тепер стане перед судом за кривоприсягу, за образу цісаря і певно буде засуджений: однак праса енергично домагаєся, щоб справу доходити пильніше і докладніше, аби відкрити тих Hintermänner, котрі криють ся за Тавшом. Такі погані справи дають прасі досить матеріялу до різних комбінацій, але щось цілком безпечного годі тепер вже про се писати. До таких комбінацій належить зачислити вість, що міністер фінансів Мікель подає ся о димісію, бо парламент не хоче підвищити учителям службових додатків. Але що в Німеччині все когось винаходять, котрий носить ся з гадкою демісіонувати, то сій вістці не приписують поки-що жадної ваги.

Іспанія перебула після великої втіхи немалий страх, а все задля повстання на острові Куба. Головний організатор і властива душа повстанців Мацео внаслідок убитві, а з ним також сина другого проводира Гомес. З того запанувала в Іспанії велика радість, бо містах відбували ся демонстрації; і дійсно була причина радувати ся, бо се всі признають, що по смерті Мацео втратили повстанці свою силу і надію їм тепер не довго вже операти ся силі іспанських військ. Але ось що скоро опісля зайшло: Хтось розпущив по світі погану вість, що Мацео не помер в битві, але его прибічник лікар Зертуха, підкуплений іспанським генералом Вайлером, отроїв его. На сю вість обурили ся особливо американські Сполучені Держави, котрі давно вже задумували Кубу відкупити від Іспанії, а тепер симпатизують з повстанцями. По американських містах відбували ся демонстрації против Іспанії, утворили ся відділи охотників, котрі хотіли померти повстанцям, а посол Камерон поставив в парламенті внесення, щоб повстанців узнати воєнною стороною. Коли-б се стало ся, то Сполучені Держави могли би стати отверто і чинно по стороні повстанців. Сего настрашила ся Іспанія, бо не бракло в Америці і таких голосів, що жадали війни з Іспанією. Але холодний розум теперішнього президента Клевленда усмирив розбурхані фані і секретар заграничних справ Ольней заявив іспанському амбасадорові, що як

Мене морозило, а може був я й голодний. Зійшло сонце. Я не посмів ані піднести ся ані йти, ані не міг даліше втікати, бо бояв ся стріпнути батька, котрого я вже не хотів бачити.

Може був би я так з нужди і голоду згинув у стін гори, коли-б польовий мене не напшов і на силу не завів до дому.

Родичі виглядали тепер як все. Лише мати сказала: „Якого ти страху нагнав мені, недобрый хлопче! Я цілу ніч не спала.“ Я не відповів нічого, лиш почав плакати. Батько не озвав ся ні словом.

Всім дням опісля я вернув до гімназії. Тепер, приятелю, все вже для мене пропало. Я бачив, відворотну, зду сторону річій: доброї я не замічав уже від тої днини. Що в моїй душі зайшло? Що за з'явине перевернуло мої гадки? Я не знав. Але вже не маю до нічого чуття, до нічого охоти, не чую до нікого любови, не маю ніякого бажання, ніякої жадоби, ніякої надії. А все бачу матір, як лежить в алей на землі, як її батько наліть пастуком. Мати умерла перед кількома літами. Батько ще живе. Але я его вже не бачив. Кельнер, склянку нива!“

Принесли ему пива, котро вихилив в одній хвили. Але коли взяв свою люльку, дрожав так дуже, що аж розбив її. Тепер зробив розлучливий рух і замів: „Бачиш, се правдива грижа. Зали заємляю нову люльку, потребує місяць часу.“

Відтак шнурнув нею на комнату, повиу диму і лари і кликув: „Кельнер! склянка нива і нова люлька.“

Переклада

Галія Кордуба

довго президентом є Клевленд (до 4-го марта 1897), може Іспанія бути спокійна. До того часу надіє ся Іспанія побити повстанців цілковито і усмирити остров, а тим самим усунує би причину евентуальної війни. Ціла ся справа наробила в Європі багато галасу і навіть тепер ще праса не успокоїла ся та все вказує на можливість конфлікту. Але мабуть до того не прийде, бо з ослабленими повстанцями, котрі після втрати свого проводира впали на духу, можна при потрібній енергії упорати ся; з другої сторони веде ся Іспанієм зле на Філіппінах, де повстання з кожним днем ширить ся. Тепер вже і там потрібно більше іспанського війська, а власне сего бракує. В таких клопотах не була Іспанія вже від віків.

У Франції лучив ся дуже рідкий випадок, що парламент навідує правительству велику суму на військові видатки. Бувший міністер маринарки Локроа підніє в бюджетовій комісії французького парламенту, що французька флота в порівнянню до маринарки тридержавного союзу слаба, що она взагалі в злім стані і що треба перевести основну реорганізацію її, а на ту ціль треба правительству ухвалити 250 мільонів франків. Переслуханий в сій справі міністер Беснар заявив, що виравді французьку флоту треба в деім поправити, однак справа не стоїть так дуже зле, як се представляє Локроа. Після такої успокоюючої відповіді парламент відкинув внесення Локроа. Та проте замітна та рухливість Французів особливо в справах маринарки, на котру звертають тепер найпильнішу увагу і що порівнюють все французьку маринарку з англійською і німецькою.

Про балканські краї скажемо лише коротко найважливіше: В Румунії впало, як звістно, міністерство Стурдзи задля справи митрополита Генадія, котрого Синод усунув з того становища. З того заворушив ся цілий край і всюди відбували ся демонстрації в користь Генадія. Вкінці удало ся справу поладити так, що Синод відтягнув свій засуд. Генадій добровільно уступив із свого становища, а на его місце вибрано бувшого митрополита Георгіана. — Сербія перебуває тепер міністерську кризу. Король не потвердив ухваленого вже ескзекційного закону і задля сего міністерство Новаковича подало ся в димісію. На жаданє короля буде міністерство даліше урядувати, поки в екупштині ухвалить бюджет. — Болгарське собрание веде тепер наради над адресою до князя. Опозиція дуже остро напала на правительство задля над'ужити при послідних виборах, але більшість піддержала правительство і оно вийшло з тої кампанії побідносно. Перед осібним судовим трибуналом веде ся тепер карна розправа против убійників бувшого президента міністрів Стамбулова, а іменно против Георгієва, Туфекчаєва і Галева. Якось трохи пізно нагадали собі болгарські суди довести сю справу до кінця, а як там річі ведуть ся, готов і сей процес скінчити ся на нічмі.

Вість, яку подала праса про російсько-хінську умову, показує ся правдивою. Після неї має Росія будувати залізничі на хінській території і ними управляти, а Хіна може по 30 літах відкупити собі ті залізничі, коли буде мати стільки грошей... За те Хіна зобов'язала ся узброїти Порт-Артур і інші пристани і не відступити їй жадної чужій державі, але Росія на случай війни може в них збирати своє військо і тим забезпечувати своє становище. Ну, більше нічого не потрібно Росії, аби мати Хіну в руках; роздражнене Англії стає цілком зрозуміле.

А на кінци скажемо ще дещо про Туреччину. До всіх безпорядків виринули ще на верх церковні справи. Румуни вибрали собі свого митрополита-ексарха, і сей поміж спротивлена патріарха урядую; бо певний підпори султана. В Іскібі помер єпископ: більшість тої днешньої становлять Сербі, але поміж того став єпископом Грек Амвросій. Сербі обурили ся справедливо і грозять, що відвадуть від патріарха та відновлять ексархат, який мали ще перед битвою на Косовім Полю. Патріарх не хоче вислухати справедливого жадання Сербів, хоч знає, що готов лише остати грецьким патріархом. Відносини єї дуже подібні до наших на Буковині.

Що-ж до політичного положення, то тепер по повороті російського амбасадора Нелідова, котрий по дорозі з Петербурга до Царгорода поступив до Відня і порозумів ся в сій справі з нашим міністром заграничних справ гр. Голуховським, надіють ся енергичної акції амбасадорів.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 28-го грудня 1896.

Галицький краєвий сойм отворив вчера маршалок гр. Станіслав Бадені промовою, в котрій підніє сегорічний незлий урожай. з чого наступить бодай мала поправа невідрадних економічних відносин. Про дороговий закон згадав гр. Бадені, що проект закону накладає на більшу посілість більші тагари, як они доси поносили, але се відповідає справедливості і тому належить сей закон прихильно прийняти. Реформи громадского закона не обговорив маршалок, бо правительство поробило лише перші почини в сій справі. Згадавши ще бюджет на 1897 р. продовжав гр. Бадені свою мову по руски: „Витаю щиро і сердечно заступників руского народу та запрошую вас до спільної праці. Як завжди так і тепер товаришуйте нам мої бажання, щоби ви, кріпкі довірієм своїх виборців, разом з нами також і вашою цеголкою причинили ся для добра цілого краю і свого народу, котрого єсте ширими синами.“ Свою промову закінчив маршалок трикратним окликом в честь цісаря. — Заступник правительства, намістник ки. Сангушко згадав рух вічевий і справу народного шкільництва, додавши, що треба збільшити число учительських семінарій і будувати народні школи. Вкінці підніє намістник, що еміграційна горячка в Галичині майже устала, бо бразилійське правительство не хоче приймати емігрантів, а доля повернувших з Америки людей відстрашає других від еміграції. — Опісля згадав ще маршалок гр. Бадені про померших послів і підніє справу регуляції плати краєвих урядників. — Відчитано інтерпеляції пос. Тшедеєського в справі пошанована єврей військовими властями, а пос. Чех в справі відшкодованя за вибивану худобу. — Пос. Вернадзкіковський поставив нильне внесення, щоби вибрати комісії з 7 членів для уложеня адреси до корони. За внесенням промовляли внескодавць і пос. Окуневський, а против пос. Абрагамович, Щепановський і Мерунович, а при голосованню ціла справа унала. Справозданя краєв. виділу приділено поодиноким комісіям. Маршалок повідомив, що гр. Станіслав Длушинський, пос. з більшої посілістю коломийського повіту аложив посольський мандат. Сегодня відбуває ся друге засіданє, на котрім наступить верифікація кількох виборів.

Товариство руских робітників „Родина“ у Відні мало дня 13-го грудня с. р. свої другі загальні збори, про котрі дістаємо з Відня таке справозданє: Головою зборів вибрали академіка Р. Сембратовича, котрий покликав на секретарів тов. О. Калужняцького і акад. Вол. Загайкевича. Т. Калужняцький відчитав протокол з перших загальних зборів, відтак справозданє з діяльності виділу в адміністраційнім році 1896. Не сповна пів року існує се товариство. З початку не легко було зібрати наших людей в одну громаду тай тепер тяжко надати нашому товариству сильну організацію. Тому і справозданє виділу не може бути таке світле, як би повинно бути. Обороти касового мало товариство 70 зр. 46 кр., розходу 34 зр. 27 кр., остає ся в касі 36 зр. 19 кр. Товариство складає ся досі з 50 членів. Виділ відбував що місяця засіданя. Підчас свого урядованя устроїв виділ 3 вечірничі для членів. Від початку жовтня с. р. війнило товариство в близині зносини з акад. тов. „Січ“, котре приділяло виділови до помочи т. Р. Сембратовича. Виділ устроював кождий неділі товариські сходини, а на них устроював від часу до часу відчитки. Відчитки були слідуючі: 1) Др. Вол.: Про працю фізичну; 2) М. Кордуба: Коротка історія Руси; 3) Р. Сембратович: Організація праці I. часть; 4) Р. С. Організація праці II. часть; 5) К. Домішевський: Бідний чоловік; 6) Р. Сем

братович: Тарас Шевченко, яко речник горожанської рівності. — Читальня товариства складала ся з слідуєчих видавництв: Буковина, Громадський Голос, Читальня, Батьківщина, Правда, Галичанин, Монитор і книжочки „Просвіти.“ Опісля уділили збори на представлене комісії контрольної уступаючому виділові абсолютну.

До нового виділу вибрані: Павло Будзюк, Михайло Богайчук, Іван Мельник, Роман Сембратович, Василь Копко, Василь Поворозник і Андрій Ференчак, на заступників Йосиф Дречевич, Іван Томех і Микола Туркинович. На судів мирових Володимир Загайкович і Іван Стецьків, до контрольної комісії Стефан Зинич і Василь Івасечко. При дискусії над справами товариства запала ухвала подякувати Св. Виділові ім. Шевченка, що даром надрукував статуту для нашого товариства.

П. Будзюк,
голова.

О. Калужняк,
писар.

3 фінансової дирекції. З Відня доносять, що директор чернівецької фінансової дирекції, радник двору Франц Шмідмаєр перенесений до Сирії, а на его місце іменований директором чернівецької фінансової дирекції Іван Колазий, дотепер старший фінансовий радник у Відні.

Сумний ювілей. Посол др. Стефанович говорив в раді державній також про цемент на Буковині. Тепер небагом, бо 1-го січня буде 28 літ, як пенсіонований капітан Франц Морбізер найшов вперше цоклад цементу в буковинських Карпатах. По великих трудах удало ся ему вибудувати в Стражі фабрику цементу, але справа скінчила ся погано: процесами. На тім скінчив ся і виріб цементу на Буковині. Може промова д-ра Стефановича спонукає інтересовані круги наново зайняти ся сею справою.

Руский народний театр, що тепер дає представлення в Калущі, і переїде небагом до Долини.

Народне віче скликає „Подільська Рада“ на день 14-го січня 1897 р. до Тернополя до навільно у в міській горі. На денний порядок стоять: ординація виборча, економічне положення і громадський закон.

Гарний дарунок різдвяний. Молодоческі Narodni Listy одержали з Петербурга з вірдо-стойного жерела вість, що російський цар знесе на різдвяні свята ґрунтовий податок і скаже відписати податкові задегости. Притім має ся Москалів і Чехів трактувати на рівні. ґрунтовий податок буде на такий час знесений, поки дохід зі землі не буде такий, яким був перед роками.

Нещасливі випадки. В Ренужинцях лишила Елена Портей свою 3½-літню дитину саму в в хаті, а коли вернула, найшла її вже страшно попарену. Дитина вмерла по великих муках за два дні. — В Чункові обходив ся 18-літній Онуфрій Човалюк так неосторожно з машиною, що дістав ся під колеса і на місці погіб.

Убив свого батька. Перед місяцем, а то дня 21-го листопада с. р., зник у Великій Курчові, селі чернівецького повіту, мужик Мати-

щук. Коли старшого сина Думитраша питали, де дів ся батько, він все відповідав, що батько пішов до Румунії шукати роботи. Однак молодший брат Думитраша знав, що сей жив в незгоді з батьком і підозрівав, що Думитраш убив батька, але нічого о тім не говорив, бо бояв ся, що і его постигне така сама доля. Минулої п'ятниці прийшов Думитраш Матищук зі своїм молодшим братом до Чернівців, бо мав відсидіти три дні арешту за збирання дров в лісі. Коли брати працювали ся, спитав молодший брат ще раз Думитраша за батька. Думитрашеви став жалі і він признав ся, що дня 21-го листопада с. р. прийшов батько п'яний до дому і почав сварку з ним. Підчас бійки убив Думитраш свого батька маконом і закопав труна в городі. Те саме розповів Думитраш Матищук перед судом. Его арештовано, а судово-лікарська комісія найшла дійсно труна его батька в городі закопаного.

Петро Гаврил. Лебединцев, катедральний протоєрей Софійського собора в Київі, упокоїв ся в Київі дня 15-го с. м. в 77 році життя. Покійний був славним на всю Україну археологом і знавцем історії України-Руси. Він був реним прихильником ширення просвіти між жіноцтвом. В церковно-історичній літературі лишив покійний по собі гарну пам'ять. Він видав дуже багато важних нових матеріалів до історії Русі-України, добутих ним з петербургських, київських і малоруських архівів. Церковно-історичні і історично-археологічні розвідки Лебединцева печатати ся в „Трудах Київської Духовної Академії“, в „Трудах Московського Археологічного Общества“, в „Трудах 3-го археологічного съїзда“, в „Чтеніях Исторического Общества Нестора-Летописца“, в „Київській Старині“, в виданнях Київської археографічної комісії і в „Київських Епархіальних Відомостях“. За свої заслуги на полі науки був покійний почитним членом різних наукових товариств, університету св. Володимира в Київі, київської духовної академії і ин.

Помер в Сучаві тамошний лікар др. Моріц Шафнер.

В інтересі предплатників „Буковини“, аби оминути всякі неприємности, подає адміністрація до відомости, що до побирання передплати і великих нимних грошових датків чи то на „Буковину“, чи на інші рускі інституції і народні ціли, коли їх хто особисто в Чернівцях хоче передати, уповажнені лише редактор Буковини п. Осип Маковей і касир „Рускої Ради“ п. Вичеслав Будзиновський. За гроші зложені на інші рускі не ручимо.

Наука, штука і література.

Ілюстрований буковинський православний календар на 1897 рік уже розісланий тим, що его замовили. Продає его наша друкарня. Ціна 40 кр.

Начерк історії унії рускої церкви з Римом виїшов сими днями у Львові накладом кон-

лейного комітету, що займав ся обходом унії. Начерк сей то праця почата проф. Іваном Матієм, викінчена о. Діонізієм Дорожинським, а провірена комітетом редакційним. Опирає ся на найлучших історичних жерелах про унію. Книжка писана приступно, бо призначена для загладу вірних руско-католицької церкви. Видане під технічним виглядом дуже гарне. Сторін 154, великої 8-ми. Ціна 1 зр. Дістати можна в Станіславській книгарні у Львові. Дохід призначений на Інтернат св. Пасафата.

Літературне Товариство „РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях,

улиця Петронича число 2,
мас на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану
Омелянном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892,
1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, а всі 7
разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство аскураційне, приєренченє Всє. Духовенству і всім вірним через Вирєсє. Митр. і Прєсє. Еп. Ординариати всіх трєх галицьких Епархій, обезпечє будинки, сєт, господарскі знаряди, збіжє в зерні і соломі, сїно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Швидко ліквідують ся і виплачують ся сєбє по пожарі, а договори шкідливості в товаристві взаїмних обезпечень подають „Дністер“ можливє обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Полєса „Дністра“ приймає банк прєсєлий у Львові при позачках інтегєних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінаций в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котрє дає як найкористийшій угоді і найде виїсє і найтє в руській землі.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створєне зарєєстрованє в обєєженє порукоє, приймає від своїх членів і третєх лиць вкладє до опрєєнтованє по 5 процєнт. Гаранцїя відкоєнта. Удїли по 50 зєрєв. Писачка удїляють ся тільки власнєликам реальностєй, віддєних від тєтєрєй, за порукоє двох членів. Ї поєачєк відтєтєє ся двєтє часть на удїл.

Згварєжєна о удїлах агєнцї в місцевостях, де „Дністер“ не є заступленєй, приймають ся.

Рух поїздів залізничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и						
	поспішні			особові				поспішні			особові			
до Чернівців								з Чернівців						
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	550
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523		До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	.	.	717	1043	616
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	1113	950	До Садагури, Новоселиць	.	.	.	.	.	430

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано. — Середно-європейський час різнять ся від львівського о 36 минут, а від чернівецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівському годиннику є 12 год. 36 мин., а на чернівецькому 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанця.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ виносить
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниччя 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горовіца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходяться в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надїєланім“ по 10 зр.
від стрічки.

Торговля і промисл.

III.

Та і ту ще не кінець діяльності наших крамниць товаріських. З зростом їх і належним розвоєм, бож робота наша не сягає на один або кілька років, могли би взяти ся спільно до промислу фабричного, без котрого не мислимо у нас піднесенє рільництва. Спільними грошми крамниць міг би звязок основувати фабрики. Колиб кожда крамниця складала через кілька літ по 200, 400 або і 500 зр. — а сеж річ в будучности не зовсім неможлива, то звязок із 100 крамниць, збираючи що року капіталу 20, 40 або 50 тисяч, міг би в кількох літах основувати фабрики, і в сей спосіб замість висилати закуплені в крамницях сирі продукти за границу, переробляв би їх у своїй фабриці, через що гроші, які нині заробляють чужі фабрики, линали би ся в руках крамниць, а тим самим у нашого селянина. Так маючи подостатком збіжжа могли би винаймати або побудувати млин і замість продавати збіжжя чужим млинам, мололи би его самі, через що зиск за меливо лишив би ся в руках сполучених крамів. На закуплене з конопель, льну і вовни могли би заложити власну придільню і варетат ткацький для виробу полотна, сукна, і иньших матерії, які наш нарід зужитковує, а за котрі тільки гроша іде

безповоротно в чужі руки. В той спосіб могли би повстати фабрики мила, свічок і иньші. У відповідних околицях основували би фабрики голчарські, виробів з дерева, цегольні і вапнярки, котрі при нинішній дорожнї матеріялів будівляних дали би спромогу нашим людям, прийти до красних, тревалих і безпечних від огню мурованих будинків. Всі підприємства, як достава шутру на дороги краєві і державні, аренди рогачок і иньші, стояли би з часом отвором для такого капіталісти, як звязки крамниць селянських. Кількож то рук, що нидіє нині дома без зарібку, знайшло би чесне і достатне удержанє, і то не в поневірці і пониженю свого достоїнства, а в чесній службі народній, в повній свідомости, що становлять необхідну частину великої господарки народної. Зиски із тих підприємств і фабрик промислових діли-б ся на поєдинчі крамниці, а ті знов ділили-б на поєдинчих селян, відповідно до закуплених товарів в крамниці товаріській.

В сей спосіб збільшили-б ми селянинови доходів, а зменьшили его видатки, сполучили би рільництво з промислом і торгівлею в одних руках, відтягнули би много людей від рілі і витворили би природних консументів на продукта рільничі, а в кінці сотворили би ми крамарів і промисловців, що не жили би коштом і визи-

ском рільника, а працюючи в своїм заводі, побільшали би зарозом доходи свої і селянина рільника. Всі нинішні купці і промисловці, що вкладають в купецтво свій гріш і працю та ледво при нинішній конкуренції животіють, мали би при усусільненім устрою торгівлі і промислу, достатне удержанє за свій труд в платни відповідній, а крім того, побираючи на свою потребу товари в крамниці, мали би свою пайку зиску з торгівлі і промислу народного.

Подібні крамниці і звязки селянські існують вже у Франції, так звані „синдикати рільничі“, котрі в сей спосіб ведуть торгівлю і основують власні фабрики промислові. Тож не гаати нам часу і сили на витворенє якогось приватного крамарства, до котрого в послїдних часах, в газетах та книжочках просвітних наклеюють деякі економісти, бо ми до сего що найменше за пізно нагадали ся. Приватний гандель і промисл є вже в чужих руках і то в руках сконсолідованого великого капіталу, котрі ми через наших крамарів з десятками або сотчиною рільників ему не видремо і як се на многих примірах бачимо, з сеї муки годі хліба надїятись. А хоть би нам се по великій патузі і удалось, то який хосен з сего для нашого хліборобського народа, котрого як в горі виказано нинішній устрій торгівлі і промислу гнете і визискує?

Маленькі фотографії великих людей.

III.*)

Пан публицист.

Вернувшись від пана редактора в невеличку і доволі таки брудну і темненьку „світличку“ в славнозвістому звіринському готелю „Чурина“, сидів я самотою, (властиво лежав, а не сидів), перенятий сумом-туманом, обгорнений хмарою-журбою і не тамлячи, що далі чинити, куди себе примостити, за що брати ся?

Учора мені здавало ся, що цяте „такъ близько, такъ можливо“, а сьогодні!.. і „по хаті тини-ни і по сїнях тини-ни!“

Учора йшов я до пана Килиметенка, піднявши голову в гору, був левен, що я не „аби-хто“, не „аби-що“, а таки — „хтось“ і „щось“, а сьогодні!.. поникла голова козака, неначе стонана трава.

Учора — пестив сам себе думками, голубив і кохав надїю видавати на шу часопис і устами редактора свідомого самоповаги і особистої і народно-національної, проректи про яші і Кобеляки правду не партійну, а народну; висловити бажану, сподівану і неминучу приплість, вагу і ролю и а ш их Кобелячан в есмї народів європейських; ту правду і ту приплість, яких „наші“ редактори і публицисти не

спроможуть ся висловити прилюдно навіть „св. дозволенія начальства.“ (NB. Я не дорікаю за се „нашим“ редакторам і публицистам; бо добре відаю, що на язиках і на піднесеню у них, звістно супроти їх волі, повиростали такі „печери“ да „щениці“, що нехай сам господин поліціймейстер нанише: „отдельность, независимость, самостоятельность“, дак язика їх прочитають: „единство, подчиненность, покорность безъ разсуждений!“... Що діяти, коли, мовляв, „так наша піч пече!“)

Дак, кажу, учора ранком які рожеві та свіжі (немов лепісточкі ранком під росею проти сонця!), які ясні та бадьорі сподіванки голубили мою душу, а у вечері!.. Фіть!! наче з тих бульбашок, що дїтворя з мила пускає в соломинку, ні слїду нема! Слова та доводи пана Килиметенка, — пошлі йому Боже довгий вік та лебединий крик! — розвіяли мої надїї, наче той вихор порохину в стєну безкрайому... Гірко, сумно, тяжко... І згадати жахливо!..

До п. Килиметенка йшов я чоловіком, Кобелячанином, чим єсь, а від пана Килиметенка вертав ся, навіть не „аби-чимсь“, а „темною силою!“ З людини став „гаріль!“*)

*) Що значить слово „Гаріль“, я не відаю: добре, коли не „опозиційист“, або „карієрист-реаліст“. А може воно й нічого не значить: а тільки „зукъ пустой“. Не скажу, я такого слова ніде і ніколи не чув, беру його з „монументальної праці“, як каже д. Крижеский, „Словари“ — д. Уманця, чи д. Кожара, як повідав про се він

Як же тут було мені не переняти ся сумом-журбою? Хоч на кого, хоч би на чоловіка не з моєю зеленою головою, дак не можна було танцювати! не до тавців лицам на екороді!..

Сидючи ото в „Чурині“ — я почував себе не добре, якось чудно; може трохи й не так як почував себе Наполеон післі Седана, або козак Ашанов післі екенедичи з архимандритом Паїсієм до славнозвістного Менеліка; але гірше почував себе ніж євнерл Каульбарс на „митингу“ в Софії, або „Аделя Карвовска“ в „Івайшів заї“. Ба! ні! я почував себе так, як почувала-б себе кожна „наша найкраща сила“ коли-б серед ясного дня весняного знезачка сонце дось здо ся, пропало; світ і тепло одним ментом зникли, а землю обгорнула темнота вога та холодна... В такому разі „найкраща сила“ почувала-б те саме, що почував тепер я — „темна сила“. Я вчував, що я з прекрасного раю, трохи що не Едемського, (без Еви — який вже там Едем!) опинив ся, наче Пів той многострадалий, десь

же, д. Крижеский. В Словарі до слова „Гаріль“ нема ні джерела ні прикладу. Але „се мене не обходить“. Я не вєн, що сего слова читачі мої не проуміють... Я такого слова не стрівав навіть у відомого „словотворца“ Чайченка. Я не вєн, що сего слова як і деяких иньших, що вважав д. Чайченко в Словар — не проуміють і такі ехоні люди, як д. Прийма, о. о. Стефанович і Тимаченко, а про те уживаю се „монументальне“ слово, і раю усім уживати його, аж доки преподобні отці Стефанович і Тимаченко не видадуть куррєнди і анатема проти сего слова.

*) Остатня маленька фотографія „Пана редактора“ була поміщена в числах 70—72 „Буковини“ 1896.

Нам треба ратувати наш рільничий нарід сільський, головну основу цілого народу руского, бо коли сей упаде і вигине, то і з торговців і промисловців наших сліду не лишиться. В сей спосіб тільки може повестати велике народне діло „Торговлі Народної“, що скріпить нашу народну силу. З'єднає нас, та розбудить почуте нашої могутності. Інакше робота наша коло піднесення народного, буде лиш дитяча забавка без ширшого пляну, без тривкої далекосяглої організації. В такій роботі, будемо всі ходити людом, кождий буде робити після свого розуму і уподобаня і нічо з того не буде. Людей не сполучить нічо так сильно і кріпко, як інтерес, користь власна, особиста. Тож не тратьмо часу, а кождий в своїм селі закладаймо крами, з котрих зиск ішов би до кишені тих, що їх утримують своєю кervавицею, здобутою на своїм клантику землі, або при нужденні зарібку денним. Не укладаймо якихсь далеких цілих висших, а поратуймо той нарід, що не має нині вже що їсти.

Ратуймо нарід свій від загибелі, бо коли нарід загине, то все загине з ним. Таку науку дає нам біда наша. Ратуймо ся перед загибелю, котрою она нам грозить. Кождий кусок хліба дорогий нам, не даваймо-ж его собі видерти, а знайте, що остатний той кусок хліба, видирає вам рільникам нинішній, по більшій часті чужий промисл і торгівля, що розпанюшилась і збила великі капітали. Вони пани, а ми їх раби, невідники, що на них робимо. Недаймож ся! Возьмім промисл і торгівлю в свої руки, бо інакше загинем страшною голодовою смертю!

Дорога до того одна, нема иньшої: Закладаймо в кождім селі, містечку і приєлку крамничу усупільненої торгівлі і злучім їх в одно велике тіло, звязок центральний. Злучім наші маленькі сили в одну велику, могутчу, і сточім борбу з великим чужим капіталом, а коли робота така почне ся у всіх повітах, то побіда мусить бути наша. Доходами з торгівлі і промислу піднесемо упадаюче наше ріль-

ництво і в тій кріпкій вірі, ставлю резолюцію, котру єввітлий збір зволить прийняти: „Віче економічне в Товмачі, противить ся витворюваню приватного крамарства, а визнає єдино хосенність і конечність крамниць товариських по селах, звязаних в одну органічну цілість, крамничний звязок повітовий, з розділом зиску межі купуючих, а зібрані зобов'язують ся всіх сил доложити, щоби крамничі на тій основі, в кождім селі товмачкого повіту в житє впровадити.“

Пани скачуть — мужики плачуть.

Наші читателі знають, що написали „Бук. Відомості“ про забаву учителів у Василеві. Було там сказано, що коли мужики плачуть, пани скачуть, видко, що не зле їм діє ся, т. є. народним учителям. „Так гуляли, мовби подуріли — шкіру деруть з хлопів, а гонкають, бодай їм (учителям) в печінках гонкало!“ Ми ту „милословну“ новинку з „Бук. Відомостей“ навели в числі 268-м „Буковини“ на доказ, деякого отупіння довела наших „консервативів“ партійна зависть. Тому, що наші учителі не пишуть ся на ту консервативну політику, то не находять найменшої пощади в „Буков. Відомостях“. На ту калюмнію, кинену „Б. Від.“ на учителів, дістали ми у відповідь багато дописів з поясненням справи і ми вже єї у себе попустили достаточо. Але нині дістали ми ще одно писмо від збору учителів кімчанського повіта, котре сю справу бере з загальнішого становища — і тому радо его поміщаємо:

„Пани скачуть — а мужики плачуть... Ми, „пани“ учителі народні „деремо“ шкіру з мужика, а самі гонкаємо, аби нам по печінках гонкало... Ми подуріли, устроїли собі забаву...“

І за що, цитаємо ся, така найзисть на нас? Чи за ту скромну товариську забаву, яку ми можемо собі устроїти хіба при таких нагодах, коли сходимо ся разом для полагодження ще й своїх обов'язків, бо про великоміські баї нам і не думати! За що підвудують деякі люди довіре селян до нас і плетуть нісенітницю, що ми обдираємо мужика, аби дши могли „гонкати“? Не вже справді наше положення, наші доходи такі, що ми так дуже а дуже відскочили від тих мужиків, що нам ніби-то вони мають завидувати „гонканню“, хоч самі собі того зовсім не зборюють? І якже то ми „подуріли“ та „обдираємо“ мужиків? Чи, коли сповинаємо свій тяжкий

обов'язок і жадаємо, аби діти ходили до школи у тій Буковині, де на сто людей ледви 20 людей уміє читати, — ми тим чином обдираємо мужиків, ми подуріли?... Чи ми, що цілими сім'ями сидимо по селах самотою, без осміченого товариства, а від рана до ночі томимо ся з дітьми, не сьміємо ніколи зійти ся хоч на яку таку розривку?

Погамо і не по людски поступають собі „Бук. Відомості“ з нами, учителями. Відколи настали, від тогди й відносять ся до нас безсерця і без поваги — просто по штубах, по-люючи на перозвитість мужиків, або й частини нашої інтелігенції. Ще в мужиках не закоренилась думка, що школи для них довонче потрібні, отже і учителі потрібні, а тут короткозорі москвофіли бажать собі мабуть і на далі такої темноти по селах, яка доси була, і осмішують та обезцешують нас учителів на кождім кроці. А вже зовсім ще не давно дістали ми про-стапний „комплімент“ від „Бук. Від.“, що ми „матеріальні безхарактерний і люди з підірваним цратем“. Справді, якщо нам і хвалити ся, що маємо црате, коли не тільки мужик бісом дивить ся на учителя, як на свого ворога, а ще й з его перший-лучний безглуздий консервативний панок та підвуджує мужика против него? Се ще один доказ більше, яка у нас непроглядна темнота!

Та проте нехай ті панове від „Бук. Відомостей“ знають, що роблять не лише нам, учителям, і мужикам медвежу прислугу, але роблять таку саму прислугу і собі. Бо на собі они пав-своріше переконують ся, що може зробити учитель народний в користь, а всиким подібним на-нам, порокам школи, на шкоду. На то ми й сидимо по селах, аби постарати ся, щоби з подібних видавництв, як „Бук. Від.“, а селі і дух не пах — бо як карає ся тогд, що не слухає прамусу шкільного, так треба карати і того ворога, що підвуджує повагу учительства і утрудняє єму і без того гірку роботу. Такого порога за двері і з села! Нехай не керинить!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 29-го грудня 1896.

Красна рада шкільна постановила на засіданню з дня 23-го грудня предложити міністерству освіти ухвалу, щоби завести обов'язкову науку обох краєвих язиків у всіх краєвих гімназіях та в гр. ор. реальній школі в Чернівцях. Між иншими справами полагодили також справу пивагородження за науку ручних робіток при

на гноїщі темному, лежу собі звязаний, закутий, прибитий і нічим не прикритий, (хоч би яким драпцем з обрусительної лизкоутанни „наших“ публіцистів!). Ні підвести ся, ні повернути ся, здатись ся, а не спроможен! Тяжко мені. Починаєть ся галюцинація: ввижаєть ся якась пустеля дика, де про яку будь культуру ні слуху, ні духу!... вчуваєть ся — ніби деє не далеко скиглати єфроманії „искай його поглотити“, вже-ж нікого, як не мене. Скиглати звіре якое чудно, не по звірачому; і суне воно на мене. От воно вже близько; чую його „скрежеть зубовий“, чую його дихане холодне, вовче. Ще мент і мені — амінь! одною „темною силою“ поменшше на „світлі“. А мені так хочеть ся, так загарливо хочеть ся жити! жити і робити, працювати, що сили є, задля добра загального, хоча і не „общерусского“, а тільки руського... Але! але я почувую, що таке бажане мое „не на часі“.

„Як то не на часі?“ Хіба: жити може буде не на часі? (починаю а лютовати, звісно: мовчки!). Хіба — жити (жити всіма сторонами людського духового, морального, соціального і національного життя, жити не в холоді, не в голоді, — не в темноті — як живе наш мужик; не в кайданах, не в тюрмі, не в гонбачі, як живе „наша“ інтелігенція) хіба, гукаю я, жити стало чимь будь привілеєм?...

„Вгамуй ся! темна сила!“ — вчуваєть ся мені чийсь хижий регіт; — діло не в привілеї, а в „праві“: розжуй спершу: на що ти на світ родив ся? на що землю гончеш?...

„Он, воно що!... права!... право річ велика добра... Але-ж!... на світ я народив ся не по своїй волі, а через те і маю право жити. Воно може з погляду „добрих людей“ і не так... З їх погляду — жити — значить „пристроїтись“ до якогось буди пана, князя, графа... або до якої посади; взагалі пристосувати ся до теплого кубельця; до неясні, до... „м'єста значна...“ — Ну, коли так — дак иньша річ! Я так не живу, та й „часу не було“ пристосувати ся до такого життя. Хоча мені XXV, а я ще навіть не одружив ся... Але-ж я все сподівав ся і жадав стати редактором, а через те і нехтовав усіма і усім тим, що сприяє „пристроїтись...“ Були і є посади земських начальників, прокурорів, слідчих, жандарів, всяких інспекторів, акцизників, але я нікуди не йшов, гадаючи, що кам нічого там робити, що у нас перше за все є своє діло... А до того у мене і хисту ні урядницького, ні учительського ні інспекторського зовсім нема. Гадав, що у мене є хист редакторський... Тепер бачу, що й його кат-ма. — Ну що-ж! Помилув ся! Ego me ipsum est. Але через те єдине ще не виходить, що я „страшай право“ „тонтати землю“, се-б то жити. Я хочу жити і отут мое найрадикальніше право і обов'язок: (без права не може бути і обов'язку). Люде, чи „сили“ добрі! Якого-ж ще вам більшого права — як не бажане жити?... Хочу жити! О! се велике людське право і разом ще більший обов'язок: живучи працювати усім задля одного, і одному задля всіх.

Чи тамлять „добрі люди“ жадою сего права і обов'язку? Ледви! найліпше „наші“ добрі люди; бо „від чрева матері“ знізли вони життя „св. дозволення начальства“; правом — уважати накази начальства, а обов'язком — слухняність і покірність перед поліціймейстером. — Добре! і живіть собі так; а чим же я винен, — що не спроможен і з так жити? Начальство каже вам „читайте!“ то сидіть мовчки, пережуйте ліхотіть покірно, згорнувши руки; „на все свій час.“ А мені хтось незримий (кажуть язас-там совість, любов до України, чи що) наказує: працювати, хоча-б і „без дозволення начальства“, хоча-б і не в ролі того бачка, що двоєм маток ссе, а в ролі „обывателя“, що не відеє ні дня, ні години, коли його покличуть „на чай...“ Я тамляю, що моя роль не така солодка, та спокійна як ваша; тамляю, що і „чай“ той — немовно гіркий; але-ж „жале добрі!“ прожуйте і ви, що сидіти Ілзею Муромцем та уважати за „жидовина“ кожного, хто перед поліцій-мейстером не вигукне — „об'єднання“, не більш не смачно, гірко, тяжко, не чесно.

Так отак то я — в чаді „галюцинацій“ відноситься собі, властиво мордуючи себе і давало ся, що ще трошки часу і таме самітне мордування доведе мене до думки, а чи не ліпше би було справді помочати, згорнути руки та „горь ильа очі“, взбратися на натхнені на в-данне якого-будь чужого мовою, — використати його вістника з назвою „Кобзарь Вессельхат“, — або „На все своє время“...

тих народних школах, де нема до того особної учительки. Відтак прийняли до відомости справоздання окр. інсп. Поповича з его інспекційної подорожі. Надучителеви Ілії Проконовичови в Старих Мамаївцях і учителеви Іванови Данилевичеві в Рогізні признали третій, а директоро-ви А. Флашови в Чернівцях шестий додаток службовий. Роздали кілька краєвих стипендій і одну грошеву заповому.

Вибори до ради державної. Буковинська краєва президія поручила бурмістрови Чернівців приготувати для настунаючих нових виборів лісти виборчі до вибору посла міста Чернівців і виборців в новій загальній курії.

Суд присяглих, що має зійти ся 23-го лютого 1897 р. о год. 9 перед полуднем, щоби розпочати свої засідання на рік 1897., буде судити під проводом висшого краєвого радника судового І. Винницького, ако председателя. Заступниками председателя будуть краєві радники судові М. Хлебик, О. Заверквель, А. Фан'ор і В. Морар.

Краєва комісія для провірення ґрунтового катастру збере ся дня 31-го грудня о 9. год. перед пол. під проводом краєвого президента ґр. Гюсса зі слідуючим порядком денним: 1. Висесня на влучене різних парцель до трех нових класе якості, що установлені для черновецького класифікаційного округу. 2. Висесня на справлене ошибок, або значітějšíх несправедливостей в прилученю поодиноких лісних парцель до різних класе якості.

Вистава образів належить в Чернівцях до великої рідкості. Заходом галицького товариства штук красних устроїли в салих промислового музею міжнародну виставу образів, що вже тепер обнимає над 100 образів. Найчисленітější виступили польські малари зі своїми працями, попри них єсть кілька німецьких артистів. Найвизначнітějšíм єсть величезний образ Т. Сулими Попеля під назвою: „Воєнна добыча“, де представляє грозу татарського полону.

Діяльність галицького союму ограничила ся на 2-ім засіданю на виборі комісії і на верифікації вибору деяких послів. До кожної комісії увійшли рускі послі. В комісії від соли вибраний пос. Мандичевський презесом, в шкільній комісії пос. Вахнянин секретарем, в петиційній комісії пос. Гаморак секретарем, в правничій комісії пос. Каратинський секретарем. — При верифікації вибору послів промавлів пос. Окуневський против признаня важности вибору посла Винницького, з сільської курії станіславського округу та пос. ґр. Старжинського з сільської курії жовківського округу. Хотий закиди, які підносили пос. Окуневський були дуже важкі і підперті

Не скажу — яким шляхом пішов би розвиток такої „мысли“: кудю-б вона мене повела і до чого-би привела. Може-б розвій ішов такими рвучкими пориваннями, що я догдував ся-б до того „патріотизму“, до якого догдував ся був професор-лікар Сікирський; може-б і я знайшов в Кобеляках могили Кня, Щека і Хорива, та само як п. Сікирський знайшов у Києві дійсно могилу Олега, і показав би їх, як і їх Сікирський Івану Кронштадтському! Може би в золотонісних бо-лотах я знайшов би соціалістичну „общину“, а в Переяславських пісках вигріб би „наш час!“ Може-б ота „мысль“ привела мене в прихожу до канза, чи до графа, або в казначейство...? Може-б в „пугузуку...“ Може-б я догдував ся до „единства“ — торья і свободи, до тождества ідей, свободи і „дозволенія начальства“ до солідарности репрезентантів науки — психіатрії і „науки“ сеати двох матер; Може-б... може се найневінійш — покинув би в Звіринці свої манатки та, взявши ноги на плечі, чкурнув би по-близь чайкою кудись „на той бік“: „світ за очі“, щоб „не чути матернього плачу...“

(Дальше буде).

доказали, однак польска більшість переголосувала горетку руских послів, з котрими держали тільки польські людочки. Славний Винничук рахує ся послом руским...

Підчас 2-го засідання союму у Львові устроїли вчера вечером львівські робітники демонстрацію за безпосереднім голосованем, зібравши ся в великій масі перед соймовим будинком. Поліція вислала 24 поліцаїв і ті утворили кордон перед будинком. Кажуть, що есентуально було би вирушило й войско, але обійшло ся без того, бо товпа небавом розійшла ся.

Львівська поліція. Не утихла ще справа з академіками у Львові, що їх поліція покалічила без причини, а вже знов зайшла авантюра з поліцією на концерті в сали „Сокола“. Концешіст поліційний заяв був чуже крісло, а коли властитель домагав ся свого заплаченого місця, концешіст казав его агентови арештувати. Се викликало таку бучу, що мусіли перервати на хвилику представлене і спустити завісу. Публика обстала за покривдженем, а відважний поліційний урядник утік чимскорше з сали.

На два памятники (Томашука і Петровича) призначила черновецька міська рада по 1.000 зр.

Живцем упік ся трилітний хлопчик Григорій Порія в Ренуїжних. Дитина грала ся без надзору сїрниками і запалила на собі одне. В страшних муках помер хлопчик на рани від понаренія за три дні по пригоді.

Знов загоріло на смерть двоє дітей Грицька Пузали в Боянах. Мати заткала за скоровагу і сама пішла з дому, лишаючи діти в хаті. Уважайте люди на дітей, бо у нас на Буковині майже кождий день приносять таку страшну вістку, що через неосторожність родичів гинуть марно діти, або калічують на ціле жите.

Хорі з видумки. В посліднім своїм відчитті про психіатрію розиравляв проф. Крафт-Ебінґ про хорих з видумки, які придумують собі хоро-би так, що наконєць справді розхорюють ся. Часом вистарчає зажурина міна лікаря, при огляданю хорого, що хорий придумає собі якусь тяжку хворобу, якої зовсім не має, але силою приви-ду може дійсно опієся наступити. З того вихо-дить, що завданем лікаря є не лише розслідити докладно хворобу, але він мусить завдавати собі питанє: чи має сказати правду хорому? Профе-сор показав слухачам хору паню, що при лікар-ських оглядних уроїла собі, що їй висихає мозок у хребті. Відтак прирочивав професор мужичку, що був занепаз на легке ослаблене, а уроїв со-бі, що его діткнув параліж. Коли-б ему був ска-зав лікар в тій хвилі: „За чверть години ви бу-дете здорові!“ був би він висвободжений зі сво-го привида. А так він тривав у нїм цілий рік і тепер показують ся на нїм дійсно ознаки спараліжованія. Таких хорих можна визначити з їх привида, що поветав через нерішчність лікаря. Третій пацієнт, що его показав професор живе в привиді, що він отруїв ся і не може ходити без помочи двох людей. Учений професор глянув остро на хорого і скавав: „Ой, сарако, певно що не можете ходити, бо ваші ноги холітають ся — ви зараз звалите ся на землю.“ Хорий унав при тих словах; его положили на приго-товлену матрацу. „Таж ви цілком спараліжова-ні“, каже дальше професор „не можете навіть рухати ногами.“ Хорий лежить без руху. „А те-пер ви вже стратили мову!“ кликнув професор до хорого, що до тепер безнастанно кричав і лютів ся на своє острое. На ті слова хорий замовк та від часу до часу міг ще хибя поведи-ти незрозуміло изиком. „А тепер дамо вам лік-против тої отруї“ сказав професор і занустив під шкіру якусь невинну воду хорому, що лежав безпомічний на середині сали. Зараз счез уроє-ний параліж, хорий відисказ мову і сам тепер міг вже повернути до комнати хорих.

150 миль за годину робить поїзд системи інженера Бера. Розуміє ся, що тут бесіда про англійські миль. На нашу рахубу виносить се 35 миль. Така скорість викличе великий перево-рот в будові залізних доріг тим більше, що поїзд Бера мусить їти тільки на простій лінії, без закрутів. Се єсть і слаба сторона сего винай-деня і тому увіде оно в ужите не так скоро.

Дешевий спосіб против болю голови най-шли замість всяких антиперінів, кафальгінів і як там они називають ся ті всі дорогі пігулки. Нью-Йоркський лікар др. Риде, апостол механотерапії, поручає против нервового болю голови ходити назадузь. Вистарчає після др. Риде що дня перейти ся взад через 10 минут, і хорий ді-насть напевно цілги. Ходити треба дуже пово-ли по рівнім, найліпше в довгім, вузкім курита-рі і ставати перше на пальці, а відтак на пату. Др. Риде запевняє, що багато пацієнтів визичив уже тим способом.

Складни. На закупно подарунків для буре-ків в день св. Николая жертвував п. Ник. Дро-гомирецький, ц. к. нотар в Чернівцях, 8 зр. — На бурсу зложив один Чех з Чернівців 3 зр. Доси зложено на бурсу 1459 зр. 91 кр. Зарад бурси дякує сердечно вир. добродіям.

На оплату друкарні зложив п. інспектор шкільний Омелян Попович 100 зр. — Доси зі-брано на ту ціль 1029 зр. 46 кр.

Нагорода за піяньство. Парижські пиянари завели у себе премію за піяньство, щоби заохоти-ти спрагнену публіку до пильнішого питя. При кожній чарці видає марку, а хто назбирає скор-ше 2500 таких марок, тому назначив один пия-нар бичикль на премію. Гарний подарунок, нема що казати, але виглядає трохи на книжи, давати бичикль такому пияниці, що не вміє удержати ся на ногах! — Поліція заважала ті горляні перегони.

Помер в Берліні, в суботу рано, славний фізіолог, професор Ді Вон-Реймон, в 78-тї ро-ці жита.

Телеграми „Буковини“.

З дня 30-го грудня 1896 року.

Відень. Wiener Zeitung доносить, що міні-стер рільництва іменував рахункового ревїзента в дирекції заряду буковинського ґр. ор. релігій-ного фонду, Генрика Готсмана, радником рахун-ковим при тій дирекції.

Тропава. Соім краєвий прийняв нагле впе-сенє, щоби завести безпосередні вибори в сіль-ських громадах.

Прага. В справі безпосередних виборів висказували ся на соїмі в Празі всі бесідники, однак підносили, що навіть при найспішнітějšíм ухваленю сєї справи, не буде можливо, просто з технічних причин, ввести закон в жите з по-чатком настунаючих нових виборів до ради дер-жавної. — Соім краєвий відрочено.

Вельград. Новий кабинет вже зложеної: Сіміч обняв президентуру і вишні справи, гене-рал Мішкович війну, Велімович роботи, Пуш-скарб, Міка Гьорґевич внутрішні справи Андрій Николіч освіту, Клерич рільництво і Миланович справедливість.

П о д а н к а.

З причини невідказованої смерти моєго не-забутного мужа Іларіона Окуневського я дізнала тільки доказів правдивого співчуття, що було би мені неможливо в моїм горю, кождому дякувати з особна від щирого серця.

Прийміть на тій дорогі моє сердечну по-дяку мої приятелі і знакомі, світлає ґр. кат. ду-ховенство, хвальне ґремїум урядників ц. к. по-чти і телеграфу, поважані рускі товариства, тов. акад. „Союз“, польське Товариство, ви, пане др. Маєр за сумлінну лікарську поміч і ви пане Ан-дрію Шавди і пане Едварде Найнтайфель з по-другого, що завжди допомагали мені радою і ділом в щирій приязни та додавали сили, зно-сити моє тажке горе. Прийміть слова моєї впа-чності Ви всі, що взяли уділ в похоронах і при-чинили ся до світлості сего сумного обра-зу. Всім вам велике Спасє-Біг!

Чернівці, дня 23-го грудня 1896.

Емелія Окуневська.

* Казначейство — скарбниця.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ, ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближаючі ся Різдвяні святі товари цілком свіжі і по можности дешеві.

Світло церковне П-да не повної ваги так само світло церковне і столове I-ма і П-да повної і неповної ваги.

Світло стеаринове чудно мальоване образами святих і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королевске задан буритин і потпори.

Для ужитку домового: мука, сіль, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейлон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1-50, 2-50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, міддали, фіги, цуката, дактелі, ванілія, шафран і коріне всякого рода.

Домові роботи повила перетирани, мід прісний, оріхи волоскі і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмал, і фарба ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ,

взгляди сали, придатна на збори, комерси і товарискі сходини.

Услуга скоро, вага точна, ціни совісні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи опакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і описі.

З глибоким поважанем:

Ігнатій Власюк.

руський купець в Чернівцях.

(5-5)

Свій у свого!

ВАЖНЕ

для кожного, головне для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлення, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕННЯ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуті найновіших машин, писем і інших приладів значно побільшило ся і тому свій ділоказ перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці лавової ч. 11*.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко співзак сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— **о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о** —

я управління персоналом всі фахові роботи, як опрацювання книжок, роботи галітерійні, друку на етикетках до вінів, окрасу до гравювання, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просямо о ласкаві замовлення

з поважанем

8-10

Кобжинський і Канюк.

Пошукую хлопця до практики торговлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержане крім убрания. — Условія устно.

Ігнатій Власюк,
руський купець в Чернівцях,
ул. панська ч. 35.

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних підбратів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий доси під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду даліше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіре на даліше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовлення і пишущь

з поважанем

Стефан Гаїна.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роčníк, а всі 7 разом за 7 зр.

3 пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. II.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, припоручено Веч. Духовенству і всім вірним через Виресєв. Митр. і Пресєв. Еп. Ординариати всіх трех галицких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачують ся сечасно по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подляють „Дністер“ можність обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліс „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позачках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котро дас як найкористійші услуги і віддає поліс і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створане зареєстроване з обмеженою порцією, приймає від своїх членів і третіх лиць вкладки до опрощення по 5 процент. Гваранція цілкомста. Уділь по 50 корон. Позички уділяють ся тільки власникам реальностей, відданих від титарів, за поручкою двох членів. З позичок відтатас ся десята часть на уділ.

Зголошення о уділенні агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є асстудований, приймають ся.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

ПОВИННА НАХОДИТИ СЯ

Народописна карта

українсько-русского народу,

владжена д-ром Гр. Величков, видана товариством „Просвіта“, а випущена в літографічний заводі Андрія Андрійовича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на золотій, виносить 3 зр. 50 кр.,

а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

ПЕРЕДПЛАТА

„Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горюнова в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділі і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Редакция і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровіча
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

Галичина в 1896 році.

Сусідний край, Галичина, де живуть три мільйони Русинів, мусить очевидно займатися і буковинських Русинів. Тому нехай, що хочуть, виговорюють на нас Волохи, що ми „тягнемо до Галичини“, ми вважаємо своїм обов'язком познайомлювати буковинських Русинів з життям в Галичині і лише жалусемо, що задля малого об'єму часопису не можемо того частіше робити, бо все таки на наші буковинські справи мусимо уважати передовсім. Всіх же тих панів-Волохів, що дорікають нам Галичиною, ми би лише поспитали, чому в їх часописах тільки бесіди про Румунію?.. Они гадають, що у них добре, то у нас мусить бути зле...

Тепер у Львові радять від кількох днів сойм. В соймі були промови, котрі нам коротко, а ясно представляють відносини Галичини в 1896-ім році. Таку промову мав також галицький намісник. З неї особливо цікаві для нас уступи про рух вічевий, про справу людову і шкільництво. Скорше чи пізніше і на Буковині проявиться таке жите, як в Галичині — а тоді потрібно нам буде знати і ті досвіди, які сусідний край уже має.

І так п. намісник галицький кн. Сан-ґушко казав:

Минувшого року була Галичина видо-вищем небувалого руху в напрямі користання з закона о свободі зборів і стоваришень; мабуть надходячі вибори до ради державної рух сей оживили. Правительство держало ся супротив сего руху строго законно і відповідно до законів, не спиняючи зовсім об'явів переконань людо-сти, де ті об'яви походили із заінтересова-ня справою публичною, де они були озна-кою зрілості політичної зі сторони покли-каних до жити публичного; однак уважало за свій обов'язок виступати і перешкаджа-ти способами, які ему дає закон, о скільки той рух проявляв ся підбурюючо і розбу-джав пристрасти і колотнечу суспільну.

Справа людова і справа робіт-ників знаходять багато непокликаних обо-ронців, котрі не раз в добрій вірі накида-ють ся народови на опікунів та учителів має, розбуджують его т. зв. самосвідомість, поясняють ему его м'які права в спосіб, котрий для будучности суспільно-сти, для спокою і поступу краю, наконець для правдивого воступу і добра самого на-роду дуже шкідливий, і може підконати не лиш головні основи, на котрих мусить опирати ся всяка суспільність, і без ко-трих не годна існувати, але також під-взглядом економічним може захитати мате-риальним бітом тих, котрих би треба під-нести.

Єсть то не добре підготовлене до жи-тя політичного, коли приступає ся до него не об'єктивно, але з почутем жалю до инь-ших, а коли правда, що відносини взагалі стають що раз труднішими, особливо в краю майже виключно рілничім, як Гали-чина, що має під многими взглядами пози-цію вимково некористну, то не користно для нікого ослабляти віру в себе, паралі-жувати самопоміч, представляючи ілюзо-ричні відносини і звалоючи вину на дру-гих за то, що дуже часто є наслідком власної неспроможности або відносин по-ступуючих з елементарною силою.

Дальше говорив п. намісник о шкіль-ництві і зазначив, що в школах народних сільських щоденна наука вступила вже на нормальну дорогу, лиш наука доповняюча вимагає ще багато заряджень, заким від-повідь вповні потребам і відносинам шкільним. Передувати повинні в тім на-прямі курси рілничі, основані в двох по-східних роках, котрі розвивають ся успіш-но, а котрим рада шкільна присвячує пе-чальну увагу. Школи міські, іменно 5- і 6-класові в новій своїй організації перей-шли вже першу пробу і стали ся важним чинником для піднесення верств, що займа-ють ся промислом і торгівлею. Незвичай-ний зріст учеників 5 і 6 класи доказує, що новий напрям науки здобув собі при-знане.

Маленькі фотографії великих людей.

Пан публицист.

(Далше).

І сего можна було сподівати ся, коли-б знавця не ринули були двері і в „світлич-ку“ до мене не вкотило ся щось таке трохи чудне... коротке, кабанковате; вкотило ся воно і стало перед мене... Трохи-трохи я не почав читати „свят! свят! свят!“... Перед мене стояв чоловік на зріст — може і вище за 1½ метра; твар у його тілиста, трохи не темна; оченята миготали „алмазом добрим, дорогим“; вуси — нагадували-б Хмельницького (звістий не гетьмана, а иньшого: Хмельницьких на Україні — сила свідення, є і жиди Хмельницькі), коли-б ще більш не нагадували кірчика коров'ячого хвоста; борода виголена; голова — жовто-гора-ча... Вісом той чоловічок — не вгадати, здасть ся, віс його дійшов до того „муру“, де треба „цофнути ся“ і далі не рушати, аж доки не-всипуний Сатурн не вискубе тобі лисина, або не поспине тобі голови чи борошном, чи попе-дом, чи — як кажу — еріблом або й чим инь-шим. Отоді віс визначить ся виразніше ніж ідеали „На Суні і на Морі!“

Чоловічок той простав до мене руку: му-сін я її взяти і мусів вчутти, що в руці у мене щось вохке, холодне, слизке, жаба тай годі...

— Публицист Сафрон Перекіт Довгоножен-ко! може чували? — промовив мій провідач.

Я так зумив ся, що аж присів!... Сафрон Перекіт!... ба! та се-ж „наш“ славнозвістий великий публицист! Та хто-ж про його не чув навіть на наших Кобеляцьких баштанах!... І на-ші баштанники і баштанниці і так собі люди, що заходять до нас на баштани по кавуни, і „наш“ Кобеляцький урядник і становий казали мені кілька разів, що Сафрон Перекіт великий публицист, „наша найкраща сила!“... Казали, що він коли і не їсть, так універсальний талант; що опіч агушерства та астрономії, він писав і пише по „всіх иньших науках“ і пише скрізь і про все яко знавець: його проза віршами і вірші прозою просто „голубі перлини“, а мо-ва!... О — о! Мова, кажуть, хіба трохи де-якому не така сріблясто-червона, як та, якою д. Іван Сердешний ушкварив „Замісць Передмови“ до своїх „Метаморфоз“... Що від людий чув, а що й сам таки я читав з творів Перекіта, — де які фрази класичні; з них я напам'ять по-внучував: напр. „ака в образі запальної речу доведешку після западу, якого повинно було...“ Читаючи великі Перекітові твори публицистичні, філологічні, психо-фізіологічні і всім иньші, я ні разу „сердцем“ не скорупився, зачям читати учився...

Одно слово: я давно був зачарований опо-віданнями баштанниці про публицистку вели-кого публициста, найпаче-ж уживав ся і раював я з його публицистичної токологічної! Давно жа-дав я спізнати ся з ним особисто; але батьки мої того не радили мені і неня взяла з мене обі-

цянку, коли виражала мене до Звіринець, що я не піду до Перекіта. Батьки мої звістий люди старі, люди половини а не кінця XIX віку, до-корали Перекітові за те, що він в „Помийниці“ поет; в „Любостязанні і Северисловії“ — фи-налепет; в „Паскудєтві“ — соціяліст; в То-локі-і з Галушками „наш“ — критик, публицист і повістяр... Батьки мої бачили в кожно-му з Перекітових творів иньшого Перекіта з иньшими думками і поглядами; а я такої „мо-заїки“ не помічав, я бачив скрізь в Перекітових творах — одноманітне барвисте „єдинство.“ В „Помийниці“ він сльївав еволюцію — сили; в „Любостязанні і Северисловії“ еволюцію бич-ків, що єсуть кількох маток; в „Толокі“ знов еволюцію — часом „новітві“, часом — еволю-цію — „єдиной культури“, часом еволюцію — „здоровой ници!“ Одно слово — скрізь у його еволюція.

Пам'ятаючи ще з шкільної лавки V §. Мой-сєєвого статуту я, яко дитина слухняна і покір-лива, не змагав ся з батьками; але, не забува-ючи й про те, що я дитина кінця XIX віку, дитина, перш за все — еволюцій, казав собі на думці: люди значайно, а тим паче до людий „великих“, несправедливі. Справедлива тільки смерть: вона одна єдина нагороджує справедливо людий славою. А за жити — правди і спра-ведливости „великий“ чоловік не знає. О! як би то тяжко було „нашим великим“ поетам, по-етам, соціологам, економістам, токологістам і всім иньшим таким, коли-б їх не голубила надія,

Другою точкою змагань краювої ради шкільної на полі шкіл народних було запевнене їм добрих учителів і відповідних будинків, без чого школа не може сповняти своєї задачі. Усунути школи ділаючи але або без успіху, а заступити їх добрими, уважає рада шкільна за свій перший обов'язок, заким буде могла приступити до основи нових шкіл на ширшій скалі. І в тім напрямі роблять ся приготування.

В школах середніх внаслідок великого безустанного збільшення ся в них числа учеників, виступила на перший план справа відповідного їх розділу і уміщення. Правительством признає потребу основи нових шкіл реальних і в найблизших літах не лиш доповнить ся школа реальна в Тернополі, але настануть нові школи реальні в Тарнові і Ярославі. Доставлене школам середнім нових зовсім відповідних будинків добігає вже до кінця. Сего року одержала такий будинок гімназія в Дрогобичі і школа реальна в Кракові, а для виставлення двох будинків у Львові пороблено вже кроки.

Утворена при раді шкільній секція трета для справ шкіл промислових показала ся дуже хосенною інституцією. Она звернула тепер свою увагу на з'організування школи торговельної у Львові, на котру правительство в засаді згодило ся, але для неї треба виготовити не лиш статут і план науки, а й книжки шкільні та підготувати фахово образованих учителів.

Еміграція люду.

Ми вже згадували коротко про стан еміграції в Галичині після промови маршалка краювого гр. С. Баденського в галицькій сеймі. Не від річи буде навести справоздання повітових виділів, які пропозували крайові виділи сеймові, тому не від річи, бо на Буковині тепер позавив ся також еміграційний рух і з тих самих причин, що в

Галичині — отже варто знати, як та справа стоїть в Галичині. Із справоздань повітових виділів виходить, що було причиною еміграції і як би можна їй зарадити.

В багато повітах, як: Бібрка, Бережани, Яворів, Камінька, Львів, Рогатин, Рудки, Станіславів, Сокаль, Скалат, Тереховля, Золочів устав уже тепер еміграційний рух, в інших повітах проявляє ся тільки зрізка. Причиною, що вже устав той рух, треба уважати те, що сего року випали літні урожаї, та що з Бразилії надійшли відстрашачі висті.

За головні причини переселення нашого люду до Бразилії подають повітові виділи: в першій мірі лихий економічний стан краю і нужду люду задля упадку різниці; брак промислу і фабрик, як також легкої комунікації з істнуєчими огнищами торговлі і промислу, брак близьких ринків на збування продуктів, брак скорого і дешевого кредиту для селян; брак праці і заробку особливо, в зимовій порі; задля нещастя елементарних і злих урожаїв.

Дуже причиняє ся також до еміграції: недостаток відповідної просвіти люду, що стає причиною його непорядності, отаженості і лінистости. Через недостаток просвіти викидають ся неспроможні павки (лихві, пияństwo), а мужик не має довіри до інтелігенції, що вказує ему на способи, як може поліпшити свій бит. Далше причиняли ся до еміграції неспроможні агітації; за велике роздроблене селянських ґрунтів; за високі податки і перетяжене різними іншими оплатами; видумана надія на легкі, а великі зиски в Бразилії і наконці: перелюднене.

Способами, що мають зарадити тому лихві, вважають повітові виділи піднесення краю (сільського населення) під виглядом просвітним, економічним і торговельним, поручаючи:

в народній школі учити практичних відомостей, як різниці, садівництва, шпильництва і домашнього промислу;

старати ся о піднесення годівлі худоби, свиний, дрібної птиці, молочного господарства; навчати селян про ті галузі господарства та закуповувати бугаїв для громад;

завести зміну системи господарської;

улекати селянам купувати землю і заложити в тій цілі товариство охорони землі;

заборонити роздробляване ґрунтів і зарадити комасацію;

закладати і підняти сільські ґрамніші;

му бути, коли не Наполеоном (Наполеонів тепер і Франція не потребує, а на Україні завелась були Наполеонів в Проскуріві і пішли були війною на Ізраїля, даже Драгомиров взяв тай зивчив їх, з ієній розбою, — пороби звичайних жовірів!) дак, що найменше, „нашим“ Гамбеттою, Бісмарком, Кавуром, Вольтером, Гладстоном, Мицкевичем, Шіллером і т. ин.; але лиха та сапна доля поробила їх писарчатами, урядниками, „професорами“ де-буди в Бобринку, або в Борзні, чи в Криничках... Звістия жаль їх бере на долю. А той жаль і свідомість вишнього призначення і відбивають ся у чоловіка в усему: в руках, в голові, в очах, в чужині за вухом і т. д.

— Чув я, — пустив скрізь зуби пан Перекіт, майже не розкриваючи рота, і наче не хотів (се перша ознака „великих“ Українців), — що гадаете часомись видавати?... Спасення діло! поможи вам Боже...

— Дума була, та загула — відповів а і розказав йому усї свої нещаді.

— Гм!... редактора нема! се ще не біда, навіть не „закавіка“. Аби гроші!

— Та про гроші клоцоту менше! батьки дадуть, скільки треба...

— Які батьки?

— Мої, батько-маті.

— Хіба що так; а я думав „наші“ батьки; так на сих надія трохи менша, ніж на торішній сніг. З грошима скрізь плаха широкі, скрізь двері настеж. Редакторів — аби гроші — ціла армія і все з погляду „благодійності“ — суцїї скарі. Часомись „наша“ — тепер саме на часі — не гайте ся.

приняти ся за меліорацию неужитків нагаї, а особливо за справлене під культуру нерухомих громадських маєтків.

утворити фонд на субвенції для тих громад, що самі схотять побудувати у себе штурвані дороги,

закладати позичкові каси Рейфейзена, урядити в краєвм банку дешевий і скорий кредит для селян,

підняти дрібний домашній промисел, побудувати легкі і вигідні комунікаційні дороги,

достарчати людиности заробків при публичних роботах,

завести примусову асекурацію від огню, перевести справлене класоване ґрунтів, відняти задегі податки, улекити податкові тугарі, знизити ґрунтовий податок і спадкові оплати; унорядкувати податкові інспектори;

з'організувати громадських писарів, а писарі зарадити еміграції о стільки, що належало би взяти єї в ошкі через те, щоб устанити еміграційну агенцію під надзором і контролем крайового виділу і устанити агітатів в Бразилії, що заопікували би ся сумлінно переселенцями.

Певна річ, що єї способи дуже а дуже не могли би. Та кільки літ треба, заки їх виконають! А про те брати ся за них треба, не лише в Галичині, а й у нас на Буковині.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 31-го грудня 1896.

Наш майя-артист К. Устиянович приходить вже, як зачувасмо до адорвані. Підчас слабости дізнав зі всіх сторін великого співчуття, яке свідчить про ту любов, що він уміє собі тїшити у зносинах з людьми. Прохін Мартинюк з Семаківців, ученик К. Устияновича, прибувши до дому з роботи, застав свого сина-одинака на смертній постелі. Тут довідав ся про нестугу свого майя-учителя і зараз по похороні свого сина вибрав ся 6 миль пішки, щоб відвідати хорого. Свої слези по страті сина укривав, щоб подати слова потїхи своєму улюбленому учителю. А при відході умів наїти хвилину, коли всунув непомітно до столика 20 зр., на можливі потреби хорого. Добрий чоловік!

Я розповідаю, що я бажав би сам редагувати і видавати часопись ніде більш як не в Кобеляках, та щоб часопись і ідеями, і змістом і мовою була п а ш а Кобеляцька.

— Редактора жи вам достачно, звістия, соломаного; а все иньше, що кажете, зайва, пошівіт. Нам — людям кінця XIX віку, якось аж соромно говорити про такі річи як мова, національність... Що з тієї національності? Он націоналізм до чого довів Італію! Нийсь! Менше — ємю, тїлу! розлухав її в нень! Росія стоїть в передній федератції, але не націоналістичній, а „групи економічних“. На що тут українська мова?

При сїм слові — а вчув, наче хтось шиповує мене під саме серце. Я свочив наче опечений і скрикнув:

— Пане Перекіте! що ви кажете? хіба Українець може так гадати?

— Повинен, коли у його голова не повстала, коли він тамить, що кінць XIX віку, не те, що кінць XVIII. — XVIII дав Европі велику революцію, а кінць XIX велику еволюцію, котра і повинна привести до зреалізованя принципів оголошених соти літ тому назад... І ми стоїмо на порозі тієї „світлої світлоти“, де сидить велика тройца кінця XVIII в. Революція і еволюція, а еволюція — завжди в житі. Але ж що-б відчинити оті двері до тройці, треба тримати ся сучасної всездисної, найвищої „Франко-руської“ дїяльнї, жити не так, як хочеть ся, а так як начальство каже“.

Я покрутив головою і мовив:

— Ба, ні! вибачте... мої батьки...

— Аг! що там — батьки! — перебив мене слово пан публіцист — батьки нїмї на „батьки“

що люди будуть справедливі до них хоч над могилами їх! Без такої утіхи жаден „великий“ тазант, тим паче „геній“ не примирив ся-б з думкою, що „великі“ люди гинуть де-буди в голоді і в голоді, а професіональні шахраї живуть в роскошах! Без такої утіхи жити тяжко би було: може чи й можливо! Без неї — се певна річ — не було-б на Україні своїх ні Шекспірів, ні Байронів, ні Гейне, ні Спенсерів — анітих в одну особу якого-буди Перекіта, або Куличенка, чи ще!... Воно правда: утіхою може бути, ще більшою ніж та надія на мавзолей, — сама свідомість справленого обов'язку, але-ж! суха ложка рот дере; не мазане колесо скиглить... Що мені з тієї свідомости, коли у мене на голові бараняча шапка, а не лаври, а на могили рости-ме замість троянди і мирти джигунка-еронива!...

От чому я вельми і здивував ся і зрадив, що Перекіт завітав до мене. Добра доля судила, щоб я і з ним спізнав до особисто і обіцянки, вимовленої батькам, додержав свято!...

Я посадовив його на канапку, ако гостя дорогого і дивив ся на його так, як маленьке хлопця дивить ся на свого брата студента 1-го семестру з малом під носом!

Перекіт сам на себе поводив очима і сидів в такій позі, яка личить усїм „великим Українцям“ і по сей і по той бік Збруча і Дніпра. Мене поза Перекітова не дивувала. Я ще на своїх банганах спостеріг, що всі ми: — „Українці“ — діти кінця XIX в. — маємо свою національну рису: аби вотрий з нас мовнув перо в каламар, зараз починає оглядати сам себе і запевняти ся в несправедливості долі; він по-чуває і розуміє, що Господь Бог признав його

Курси для шевців і для будовляних столярів. Ц. к. технологічний музей у Відні оголошує двомісячні курси на рік 1897, в котрих будуть учити всі головні галузі згаданих ремесел. До прийняття управління майстри шевські або столярські, та старші помічники межі 24 а 45 роком за порученням громади, або цеху, або фахового стоварищення. Увільнення від оплати шкільної, як і наділене стипендії в сумі 120 зр. для майстрів і 95 зр. для помічників, можуть отримати убогі люди, що пропонують відповідні свідоцтва. Подання о стипендії треба писати до міністерства на руки технологічного музею, і вони вільні від стемиля. Подання о прийняті на курси треба подавати до ц. к. технологічного музею (Відень IX/2 Währingerstrasse 59.). В них треба подати: вік, як довго він є майстром, чи помічником, до котрої промислової, чи гандльової компанії належить і чи має виправу в фахових рисунках. При тм треба подати точну адресу і станцію залізничної.

Перший курс починає ся від половини січня до половини марця, другий від кінця марця до кінця мая, третій від половини жовтня, четвертий курс від кінця жовтня до половини грудня. Подання можна вносити колинебудь в році.

Концерт заповіла на 15-го січня 1897 жінка бувшого „короля тенорів“ пані Мерзвінська в сали музичного товариства в Чернівцях. Як ми вже доносили, відбуде ся також в січні концерт п. Камільової.

В Радівцях устроює тов. підпомиги гімназистів відчит, який буде читати проф. Николай Устиянович на тему: „Über einige kulturhistorische Probleme.“

3 міського театру. В п'ятницю 1-го січня відіграють оперету „Модель“, в суботу 2-го січня прем'єру „Фердинанда слябні контракти“, в неділю пів до 3. по полудні за зниженим ціною „Уріель Акоста“ ввечері жарт сценічний „Уті-бачі жіночі“, в понеділок 4-го січня „Жидівка“, опера Галевого.

3 гр. кат. митрополітальної капітули. О. Мартин Пазиж, пралат і гр. кат. крилошанин у Львові іменованний міським деканом і адміністратором архієпископської церкви св. Юрія.

Військова музика буде два рази на тиждень грати перед промисловим музеєм, як довго буде тривати вистава образів. Чернівці стають правдивим містом красивих витів.

дорожі, а наша путь тільки що починає ся. Ми повинні йти своєю, а не батьківською стежкою. За батьків не було „усилеючої охрани“. Опісно що...

— Заслали їх не згріш і без „усилеючої охрани“, просто „по усмотрению“. Тепер заслають на термін і не дад, як на п'ять років, а тоді було „без срока“ — а „впередь до усмотрения“. Завезуть було куди так, що звідтіль „ні в тин ні в ворота“.

— За те тоді... Ах, що нам до „тоді“, нам важно тепер. Чи ви гадаєте, що ми в переддень до конституції?...

Я не тямю, чи мій розмовник кинь, чи дорогий питає? Я йому замість відповіді кажу:

— Ми вже маємо конституцію... маємо свій habeas corpus... себ то „Положення об' усилеючої охрани“...

— Не до жартів, а я кажу серйозно, що тепер все задане усієї російської інтелігенції в тому, щоб прискорити конституцію, на се треба усім з'єднати ся та рік дружною солідарною працею на ґрунті загальному і наша виграла... Звісно — рік той мусимо працювати як общеруси на ґрунті українському, а здобувши конституцію — виступимо вже як Українці. Розумієте, що те в ер мов в часописі ваги не має, а вага в тому, щоб редакція часопису була українська. Врештє питання про мову тепер не є на часі.

(Далше буде).

Не розсилайте новорічних карток! Від кількох літ намагаються часописи, щоб занехати пустий, новорічний звичай, розсилати карточки до знайомих і приятелів з бажаннями. Ті бажання без змісту, утерті вже до смішності, кінчать ся звичайно на „многога літа!“ і втратили всяке значіння. Вже перестали ми желати „многога літа“, як хто нчихне, час би вже залишити і той звичай з картками. Богато розумніший і пожиточніший звичай заводять тепер всюди, що замість оплачувати порто за пустяки, призначають ті гроші на якусь добродійну ціль. Просимо не забувати при надходячій новій році на наші народні інституції, на Народний Дім в Чернівцях, на Руску Бурсу, на Руску Друкарню і н. Імена добродійів ми випечатаємо охотно з виказом датків і певно, що кождий знайомий чи свояк радше прочитає дороге ему імя на списі народних добродійів, ніж на пустословній, непотрібній картці.

Фальшиві десятки. Перед недавнім часом доносили ми, що в Самборі відбув ся великий процес против цілої шайки обманців, що розпускали фальшовані десятки та що тих обманців позасуджовано на більшу, або меньшу кару. Тепер пишуть від Судової Вишні, що там появлялися також дуже часто підроблені десятки, а попадали в руки селян, особливо на торгах і ярмарках фальшивими грішми вилачували купці за товар. По довгих слідженнях прийшли вкінці власті до пересвідчення, що обманець розпускаючий підроблені гроші, мусить мешкати деє в повіті мостиським, або рудецьким. Однак всі глядіння були безуспішні. Аж по переведенні в Самборі процесу показало ся, що фальшиві банкноти сироваджує з Угорщини і пускає в обіг коршмар з Шешерович, Ушер Тореншрайбер при помочи своєї жінки Гітлі. Але чесна пара утікла перед жандармерією, котра їх хотіла увязнити і пропала як камінь у воду. Аж начальник жандармерії з Судової Вишні, Бичек, не зважаючи на сильні морози і замети, ходив 14 днів від села до села, доки не удало ся ему дня 12 грудня арештувати Тореншрайбера з жінкою в Комарі і відставити до суду.

Чого вже не крадуть! Хорощий, молодий пані Марі Філеки відрізав злодій на головній улиці у Відні єї власну косу. Коса була довга і груба, а що найважніше — не приправлена, а силетена з власного волосся. Злочинця відрізав дівочу окрасу при самій голові. Панночка числить собі нікоду на 10 зр. але стратила надію, щоб за ті гроші придбала собі нову косу.

На 3. засіданню галицького сойму поставив внесення пос. Бернадіковський, щоб виготовити адресу до трону з жаданем регуляції рік, примусової асекурації, та охорони прав люду против правительственных органів. Потреба адреси єсть доконечною для того, що коло польске не узглядяє потреб краю, а навіть жадань сойму. Внесення перенало великою перевагою шляхотської більшости. При справі верифікації вибору послів виступив пос. Среднявський против верифікаційних рефератів краєвого виділу, що опирають ся на реляції старостів, які як раз допускають ся надужити. Старости мов королики правлять по повітах і переводять тероризмом вибори. Сторонництво людове не може мати довіри до таких рефератів краєвого виділу і вздержити ся в справі верифікації від голосовання. Відчитали внесення пос. Бойка (мужика) в справі пошановання прав конституційних при надходячих виборах до ради державної, пос. Вуйвіка (мужика) о зміні ординації виборчої в напрямі безпосередности виборів: пос. Кремня (мужика) о примусовій асекурації від огню; пос. Окуневського в справі зміни § 12 ординації виборчої в той спосіб, „що кождий повноправний громадянин, що має звиш 24 років, голосує на посла соймового безпосередно.“ Відтак відрочив маршалак сесію соймову на необмежений час.

Межи двома сонцями. Від 24.000 літ настане доперва другий раз на небі така констеляція, в якій наша земля знайде ся точно опівночі дня 31. грудня межи двома сонцями. Одно сонце буде стояти на полуденнику над видно-кругом, друге на полуденнику під видно-кругом. Над видно-кругом буде стояти наше сонце, під видно-кругом буде стояти Сирій, що в далеких

предалеких країнах вселенної так само освічує і огріває планети, які кружать довкола него по еліптичних дорогах. Треба додати, що Сирій є новішим і світлішим сонцем, як наше. Коли-б наша земля була в такім самім віддаленні до Сирія, як до сонця, то ми мали би більше світла і тепла 154 разів тільки! Не жалуймо за тим, бо тоді ми спекли би ся хіба на уголь, як перепечена бараболя. Що-до маси Сирія більший від землі, після найновіших обчислень, 2.2 разів. Біле світло Сирія стає доказом на те, що так званий процес солярний відбуває ся на ній в цілій силі. На нашім сонці він уже ослаб троха, бо его світло не є уже чисто-біле, але видає троха в жовтаве. Віддалене Сирія від нашого сонця не дасть легко виразити ся в кілометрах. Правдоподібно оно виносить дрібничку: 168,856.040.000.000 кілометрів!

Злодій в шафі. Один богатий рентієр в Парижі, виїжджаючи з дому, лишив ключ від свого помешкання у сторожа. Ого-ж до сторожа приходять два ніби то столарські челядники з великою шафою. Кажуть, що ту шафу замовив рентієр, та що она має бути уставлена в его помешканню. Сторож не противить ся і в его притомности шафу внесено до покою. Другого дня ті самі челядники приходять з меншою шафою і говорять, що они помилили ся, бо се та менша шафа була призначена для рентієра. Сторож і рентієр не противить ся, а челядники, уставивши в покою малу шафу, взяли велику і відійшли. В кілька днів по тім приїздить рентієр і бачить, що з его помешкання пропали деє всі цінні панери, срібло і дорогоцінні річі. Показало ся, що в великій шафі був укритий злодій, що 24 годни господарив спокійно в хаті рентієра, доки его не винесли з неї товариші. Страта рентієра виносить близько 100.000 франків, а злодій мов під воду піїшов.

Найбільший гльоб. Парижська вистава, що має бути мовби великим ієнітом з поступу культурного нашого століття в р. 1900., буде мала дуже притягаючу принаду. Тим невидальцем буде величезний гльоб, про якого навіть і в сні не снів до тепер ніхто. Промір сего гльоба буде виносив 50 метрів, а помістять его в величезнім будинку, що буде складати ся з десяти амфітеатрів, звідки можна буде вигідно оглядати єю помешканню, земну кулю. На гльобі будуть зазначені гори випуклостями, вода синюю фарбою і т. д., а ціла куля буде дуже поводи обертати ся. Буде се справді цікавий і поучаючий вид.

Телеграми „Буковини“.

З дня 31-го грудня 1896 року.

Відень. Гр. Голуховський відїхав рано до Львова. Поверне в суботу до Відня.

Градець. В наслідок конференції межі словенськими націоналами і клерикалами утворить ся правдоподібно в будучій раді державній клуб полудневих Славян.

Царгород. Вчора збули ся тут великі демонстрації. Дві тисячі моряків-резервістів домагало ся гріано виплати грошній від сенату мореплавства.

Білгород. Тому що скучина стоїть в орізній до нового кабінету, приїде, здає ся, до єї розвазання.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Новозаложена ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ, ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближаючи ся Різдвяні святя товари цілком сьвіжі і по можности дешеві.

Сьвітло церковне П-да не повної ваги так само сьвітло церковне і столове I-ма і П-да повної і неповної ваги.

Сьвітло стеаринове чудно мальоване образками сьвятих і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королевске ладан бурштин і потпорі.

Для ужитку домашнього: мука, сіль, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейлон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1-50, 2-50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1-20, 1-40 і 2 зр.; розинки, міддаль, фіги, цуката, дактелі, ванілі, шафран і коріне всякого рода.

Домової роботи повила перетирани, мід прісний, оріхи волоскі і турецкі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до праця Народної Торговлі у Львові, крохмаль, і фарба ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СНІДАНЬ,

взглядно сали, придатна на збори, комерси і товарискі сходни.

Услуга скоро, вага точна, ціни совісні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи онакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої памяти і опіці.

(5—5)

Сири: швайцарський і французський ріжних родів і смаків. Саламі, ковбаса, солонина, смазень і пр.

Великий вибір маринованих риб морських, оселедців, руских і французских сардинок.

Муштарда французка і кремська в хороших слоїках з кришталовими ложками і на вагу.

Олива столова і ріпакова до сьвічення. Оцет винний і спиритусовий.

Спеціально поручаю всякого рода вино червоне, старе, куплене від мого попередника в $\frac{3}{4}$ фляшках по 60 кр. і вино біле в літрових фляшках 70. Під совістю поручаю справедливе угорське вино до служби Божої по 70 кр., в $\frac{3}{4}$ фляшках 60 кр. Старе вино угорське столове Badaesonyer 80 кр., австрійське Kotlaner з 1882 1 зр., Klosterneuburger 80 кр. Власне вино від 15-го грудня, природне і гегелья від 45 до 75 кр., Самороднер від 70 кр. до 1 зр. 50 кр., Токай кураційний, витравний і солодкий від 2 до 5 зр.

Пиво черновецьке, окоцімське і нільненське в фляшках.

З глибоким поважанем:
Ігнатій Власюк,
руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

ВАЖНЕ

для кожного, готовно для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним признанем

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжиньського і Еміля Канюка тепер через набуте найновіших машин, писем і інших знарядів значно поблизшидо ся і тому сьмі локаль переплетати на *улицю ратушську ч. 12*, другий вхід також від *улиці лавової ч. 11*.

Заразом приступив довголітний фаховець, пан **Еміль Канюк** яко спільник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— **о Кароль Кобжиньський і Еміль Канюк** — в виправленім персоналом всі фахові роботи, як оправленє книжок, роботи галітерійні, друк на стьажки до віниць, окрасу до гасовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскоріше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанем

8—10

Кобжиньський і Канюк.

Пошукую хлопця до практики торговлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержанє промі убрания. — Условія устно.

Ігнатій Власюк,
руський купець в Чернівцях,
ул. паньська ч. 35.

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних підбиравель, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з дня 1-го липня с. р. і буду дальше вести під новою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказанє так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, кати те саме довіре на дальше і для мене, при чім зазначаю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добіриними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною службою.

Прошу о часті замовленя і вишує

з поважанем

Стефан Гаїна.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Вов. Духовенству і всім вірним через Вирессья Митр. і Преоссья. Ев. Ординарїти всіх трех галицьких Епархій, обезпечє будинки, скот, господарські знаряди, збіжє в зерні і солоді, сіно в стогах і будинках против шкід огнєвих за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідуєть ся і виплачує ся сьчасно по пожежі, а договори закладені в перших Товариствах контрааскураційних надають „Дністеру“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Полїса „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбинацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котроє дає як найкращий уеліа і видє полїси і кати в руській.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене спеціально з обмеженою порцією, приймає від своїх членів і третих лиць вклада до опрочистованя по 5 процент. Гаранція цілковита. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки власателям реальностей, від яких від тягарів, за порукою двох членів. З позичкою відтягає ся десяти часть на удїл.

Зголошеня о удїлїнах агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на итиране: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сего загально улюбленний лік просто під назвою **Ріхтера Liniment з котвицею** і прикупити з осторожністю лише флашки зі знамені знаменитий „Котвиця“ бо лише ці флашки. Аптека Ріхтера під золотим ланом у Празі.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровица число 2,

там на складі.

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Подвійна кримська муштарда!

Осирин своє знамениту, загально знану саліку подвійну муштарду: розкладаю і на пробу поштою в бочках по 5 кіло за 1 зр. 40 кр., 2 $\frac{1}{2}$ кіло за 1 зр. 60 кр., 12 кіло за 2 зр., 12 кіло за 2 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

Kr. Gm. N.-Oesterreich, Schmelzgraben Nr. 215.

За якість гарантує; коли не до подобя приймає назад.

(2—2)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканичя.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

Дяло каже, що тут ні інтрига кацапска, ні *Дяло*, ні п. Романчук, ні Народна Рада ні при чім, що повстав такий народовско-москвофільський комітет. „Голос цього руского духовенства“ був за тим — і нема що довго балакати... Ті делегати духовенства, що дня 11-го грудня ухвалили резолюції, на які Є. Е. кардинал не міг згодити ся, дали початок до завязання сего комітету. Що більше навіть — внесення спільного комітету поставили перші „святенники народовці“. І се з притиском подає *Дяло* на нашу адресу, „аби ми — борони Боже — не бачили в тім інтриги кацапскої...“

А що-до Народної Ради, то на думку *Дяла*, она зовсім не спроневерила ся народній програмі, бо „хто в світі хвилеву тактику партійну вчисляє до програми?“ До того ще й спие членів комітету, котрий буде оголошений (з него ми вже подали Львовян), покаже, чи межі членами „москвофільської“ партії суть люди зависимі від Побідоносцева. Вкінці від себе обіцяє *Дяло* підшпирати сей комітет.

Як же чудно звучать отсі слова, коли порівняти їх з тими, що були в *Дялі* тому три місяці! Тоді „виравді відзивали ся поодинокі голоси“, чи не утворити би спільного комітету з радикалами і старорусами (не москвофілами), але се тоді в даних обставинах було неможливе... „Така спільна акція — писало *Дяло* — мала би значіне лише тактичне, а задля такого значіння ніяке сторонництво, а тим менше Русини-народовці не можуть відкладати своєї програмової основи на дальший плян.“ А нині по трьох місяцях — слухайте, люди! — уже й-позволили собі народовці відложити свою програмову основу на дальний плян, бо „хто в світі хвилеву тактику партійну вчисляє до програми?“ Розберіть, отсю логіку опозиційно-народовську і або смійте ся або плачте — як хочете; ми вже єї нераз пригвоздили і повторяти ся не думаємо. Чудна она та „логіка“ і на кожний випадок „своя рідна...“

А до того сміху чи плачу ще й нагадайте собі, що від вересня до нині ті „поодинокі голоси“ за спільною акцією, котрих тоді *Дяло* ігнорувало, зросли нині на „голос цього руского духовенства“, — долучить до того невинних старорусів в роді Б. Дідицького і иньших незалежних від Побідоносцева — і будете мати о чім думати на довгий час...

* * *

Вістку о тім рускім краєвим комітеті виборчим прийме перший Kurjer lwowski. Здогадують ся, що єї подав др. Іван Франко. Він написав, що „вкінці найшли ся п. Романчук з п. Дідицьким, незалежні рускі народовці з москвофілами.“ Розновів, як п. Романчук здавна носив ся з гадкою основання спільного комітету з москвофілами — і як не мав спершу відваги обстати за тим виразно. Відтак пригадав ту невдалу спільну раду на Рускій Бесіді у Львові в вересні і сконстатував, що нині „Народна Рада з огляду на час, який тепер переживає Русь галицька, спокійнієнько пристала до союзу з москвофілами“, — хоч не перед трьома місяцями обурювала ся в *Дялі* на *Вуковичу*, що підозрівала єї охоту до того союзу? Вкінці п. Франко уважає сей союз дошкою ратунку для політики п. Романчука.

Дістав же п. Франко за ту вістку і від *Галичанина* і від *Дяла* цілу купу коментарів! У *Галичанина* став „за те п. Франко „казенимъ радикаломъ“, що полює на мандат посольський; „старости — каже — не забудуть єму сего при виборах.“ *Дяло* відповіло, що вістка, подана п. Франком „наскрізь тенденційна, злосливна і ложна, що він задля хліба мусить на жалі марювати свій красний талант на полі політики і журналістики, і то ще польскої, але він до політики рішучо найменше має спосібности.“

Хто в тім випадку лучний політик і лучний народовець і кого би передовсім треба жалувати, чи *Дяло* і *Галичанина* чи Франка, — се чей ясно із самих слів *Дяла* з вересня і тепер і з перфидії *Галича-*

нина. За те, що Франко пересвідчений так, як ми, о лихих наслідках всяких спільних акцій з москвофілами, за те він уже „казенимъ“ (скарбовий) радикал і лихий політик та ширить вісти „тенденційні, злосливі і ложні...“ О скільки тенденційні і ложні, се ми доказали, а що-до злосливости — то справді годі тут не злостити ся на короткозорість руску...

НОВИНИ.

Чернівці, дня 1-го січня 1897.

Іменована. Львівський висший суд краєвий іменував канцелягів судових Коста Шинкарьова в Сереті урядником від ґрунтових книг в Заставні, а Франца Ебеліна в Соляки урядником від ґрунтових книг в Сторожинцях.

З фінансової дирекції. Концепіст фінансовий др. Фр. Бараш при старостві в Кімацолі ґу перенесений до уряду виміри належитостей в Чернівцях.

Наше положення амальовала ярими красками черновешка „Bukowiner Nachrichten“ витяючи у вступній статі рік 1897. Ось єї слова про теперішні відносини: „А народ кличе хліба! Зубожіне поступає великими кроками. Зможні стають убогими, убогі жебракками. Міщанин стає пролетарієм, селянин, сей консервативний тип чоловіка, покидає хату і землю, та шукає куска сухого хліба в далеких краях, де люди не сидять ще так тісно при собі. Кілько нужди, кілько неволі є в тім еміграційнім руху, що найшов на наших мужиків! Тільки подумати, що руский та волоський мужик іде за океан, покидає ту землю, де він уродив ся, що стала мов частиною єго власного тіла — покидає частину себе самого! А як мало потреба тим людям до вдоволення, які они скромні і не вимагають! Троха кукурудзаної мукі і три оселедці на зиму вистарчає їм на прожиток, а таки мусять вандрувати, вандрувати в далеку чужину, де чужі єму звуки мови, де видіє єго душа і тіло, а він мусить себе запрягати до нової невідомої роботи! Де ви великі добродії румунського народу, ви Мустаці, Васильєви, Стирчі і др.? Чому даєте своїм братам іти за море, тим бідним людям, що давніше відрабляли віками панщинну для шляхти? Ой такий то наш край! Що таке робить наш край для населення? Де суть Райс-айснівські казені, що їх уже давно ждав красний сойм? чи они спочивають так, як ви!

Іхав сюди в чужих штанах, тепер має трохи чи не цілий мільон...

— Добре! так же то лікар...

— Так само і письменник. Візьмемо такий приклад. Візьмемо якого будь письменника „нашого“, на пр. скажемо хоч Дмитренку, Петренку, Хоменку, чи яке иньше Какоонко. Давмо першу звістку, що славнозвістний Какоонко заміраєть ся писати драму з життя... ну, нехай богів Олімпійських, або наших запорожців за часів гетьмана Заграй-Вуса...

— Такого гетьмана не було — перебив я.

— Знаю! не такий я неукі не така „темна сила“, що-б і сего не знав. Не було Заграй-Вуса, але ж він міг бути; тай хто там у нас знає, чи був гетьман Заграй-Вус, чи не був? Не було і Гетьмана Загірбайла, а про те люди знали віри, що він є і йде визволяти Україну з крелатства. Дякуючи міністерству освіти, підручникам Ізювського та Рождественського, та забороні гімназістам читати Костомарова, за того наше паробітство з „аттестами зрелости“, не знати-ме навіть, що таке Січ була і нати-ме віри, що „Козачина — була періодом рабства“ України. — Катерина II., щоб визволити Україну від того рабства мусіла завести крелатство. Та от нам: нещодавно я чув з уст гімназістки VII кл., що „Україну вигнали євджієсти вкупі з Польськими...“ Ну от і пустимо звістку про Гетьмана Заграй-Вуса. — За кілька

день — нову: „Какоонко написав вже ту драму і поречити...“ Далі: — „драма пішла в цензуру“. Перегородом: „цензура дозволила друкувати...“ Нова звістка: одна Москофільська „Помийниця“ — купує драму, з умовою, щоб називувати її „въ переводѣ съ рукопису...“ Далі: „Какоонко продав Заграй-Вуса в „Помийницю“ і взяв грубі гроші...“ Нарешті: „Садовський і Старицький купують і собі „Заграй-Вуса...“ Да отак-от отим Какоонком так заінтригуємо людей, що не тільки в Рєсї, а й скрізь по Европі звернуть увагу, займатимуть ся: хто такий Какоонко? По якому він писав? Ба! по українськи... Was ist „український“? Що то за Заграй-Вус? у якого народу він жие? Де подія єя той народ? А, а! Ruthenisch!... Ja wohl!... Ruthenisch!... Се-б то те, що от Романчук! О! о! Романчук!... От бачте, добродію, до чого веде реклама! От де саме завдане „нашої“ часописі...

Ізник у мене, наче шибеник той, так і втяг ся, щоб гукнути Цидероновське: „o tempo, o mores!“, але я йому: тирру! та з усієї сили сіднив зуби і не пустив його. Я тинив, що змагати ся мені годі. Про се мені виразно говорила уся Перекітова твар: вона, найпаче очі, блищали йому так, наче ті нові, випущені міністром Вітте російські гроші золоті з великою примішкою лігатури. — Довго ще Перекіт говорив, а я мовчки слухав про велике значіння задля українського письменства „широкої реклами“ та дичирамбів. Потім зник бесіду про більшу

ще вагу „полеміки“. Він доводив, що полеміка — друга зброя „нашої“ самосвідомости і слави! З неї, наче з того „рога изобилія“ — повинно сипати ся на ліво — пансіонізи, на право — гаміба! Синати ся стільки — скільки дозволить цензура.

— І совість з правдою — перебив я.

— Совість — діло суб'єктивне, а що до правди, — так се Котлярівський висловив: устами вождного „блаженна лож...“

І мене так задрапало в горлі, що я почав кашлати: наче на мене навали tassix convulsiva... Перекіт змислюючи я став думкою благати Бога, щоб Він змилосердив ся і визволив мене з Перекітової неволі... А Перекіт, заложивши руки за спину і задерши киру, так що й кочергою не досягти її, ходив по снігатицї, та дичив моїми напіросами.

— От яка перина річ „нашої“ часописі, — мовив він далі, — з друга — раціоналізм! раціоналізм такий, щоб аж за вухом свербіло. Тут треба становити витане ребром: але, звісно, знов таки становити уніючи: а то часом можна так становити, що отой предрикований Удав, або Диба і самого тебе становом поставити... Звісно не можна становити: чи Біг є чи нема? але можна синтати: чи є чорт, чи нема? Відповідь на таке витане і стане фундаментом відповіди і про Бога! Коли нема чорта, так всяка година догадуєть ся, що нема і Бога.

внесення про виборчі реформи в реєстратурі краєвого виділу? Деж подівся той спаситель народу, союзник і полководець наших псевдодемократів? Як внесення зробив наш краєвий виділ, щоби викоринити нужду між сільським населенням та як поручення краєвого союму виконав у тім вигляді? Як виглядає бюджет нашого союму? Наче господарка шинкаря на селі, що продає горівку тим дорожше та тим більше розпускає її водою, чим більше дітий прибуває в его родині. У нас підносять ся оплати разом з числом населення, а край робить чим раз менше для мешканців.

Що стало ся з внесеними виборчої реформи пок. барона Олекс. Василька, проф. унів. Воюцького і др.? На всіх соймах ухвалиють тепер внесення на зміну виборчого права, а їх предкладають або на повних засіданнях, або підготовлюють у краєв. виділі. У нас усе спить, а всемогутній пан у краєв. виділі полуює за почесними урядами в Чернівцях, замість щоби зацікавив ся, як належить ся, краєвими справами.

Ще спить нарід. Чув своє трудне положення, але не причував, хто его тисне. Але ви, що так дуже бажаєте оставатись при кермі, глядіть, яким способом можете ему допомогти! Ті, що у них нині є сила в руках, мають євятий обов'язок займатись зубожієм і чим раз низше матеріально унадаючим народом. Хто занедає сей обов'язок, не гідний називатись ся его заступником.

Аванс офіцерів резерви. В сім році займували 1.339 резервових поручників, отже о 57 більше ніж в новорічній авансі тамтого року. Крім того іменували 1.211 резервових кадетів в ранзі заступників офіцерів. З новоіменованих поручників припадає найбільша часта на піхоту, бо 977, на стрільців 67, на артилерію 123, а на кавалерію тільки 10.

Товариство обезпечень перед крадіжками з вломом повстало у Відні. Гадку заснована такого товариства піддав акціонерам послідний процес короля злодій Панакости.

Нещасте на залізници стало ся передвчєра в Будапешті. Тагаровий поїзд, до котрого був також причеплений один особовий вагон, в'їхав на залізні шини і ударив з такою силою о загороду, що поїзд вискочив з шин, а шість вагонів розбило ся на кусинки. При тім загинуло дві особи зі служби, а машиніст і брезер, що ще в час відскочили на бік, тільки легко потоварили ся.

В соймі долішньої Австрії антисеміт Гесман зробив нагає внесення, щоби завести краєву асекурацію від огню і на жите, що не опирає на примусі. Ся краєва асекурація буде могла успішно видержати конкуренцію з приватними товариствами обезпечень, що тягнуть

От — як!... Нарешті будемо друкувати переклади беллетристики української... Таким чином кожен розуміти ме: хто ми і до чого пильнуємо; а щоб цензура не гадала, що ми українофіли — ми їй засліпимо очі, вилаємо яку будь українську книжечку-метелика; або наведемо до українських письменників байку Гайбова про вареники. Та одно слово: зуміємо — скоком да боком скористувати усе, що можна скористувати з „дозволенія“ цензури... Ну те тепер кажіть: якої ви думки про висловлені погляди, властиво, не погляди а про ту тактику, якої вимагає політика? Кажіть: будемо видавати часопис?

— Ну! — відповів я коротко.

— А то чому? — спитав Перекіт, аж пришивши трохи.

— Тому, що ні така часопись, ні така тактика не відповідала б високій повазі до української ідеї... Українці і так вже за надто принизили і себе і ще більш українську ідею...

— Чим се саме? — перебив мене Перекіт, міряючи мене очима з ніг до голови.

(Висновок буде).

для себе міліонові зиски. Єсть се перший примір рішення сей справи.

Любов княжни з циганом. Цікавою пригодою займають ся тепер всі парискі часописи. Перед 5 літами замешкала в Парижі пара молодих циганів з Семигорода. Він називав ся Янош Ріго і був спосібним музиком, а она була дочкою також циганського музиканта, давнього учителя Ріга, котрий під назвищем Сімілійюс був звістний в Лондоні і в Парижі, і навіть грав в Сен-Клю на дворі Наполеона III. Ріго, спершу прийнятий до циганської капелі Тот Ферки, найшов небавом покровителя в особі кн. Яблоновського. Той подав ему можливість зложити власну музику. Яко єї канцелярмейстер Ріго був знаний добре в богатих ділянцях Парижа. Минувшого року пізнала его княжна Йосифова де Караман-Шімей, синава бувшого бельгійського міністра заграничних справ. Єсть се Американка, міє Кліра Вард, замужня лише від 6 літ, міліонерка і славна з красоти. Подружжє було спершу щасливе; князь з женою мешкали в Брюсселі, але по якімсь часі перенесли ся до Парижа. Тут відносини змінили ся і любов між молодою парою охолола. Князь мав занедабувати свою жінку; пересиджував більшу часта дня по клубах і товариствах і княгиня стала шукати розривок і звертала на себе увагу своєю чудачністю. То була як раз хвиля великого розголосу Яноша Ріго. Княгиня любила его музику, пізнала ся з ним і почала чим раз більше глядати его товариства. Пересиджувала поза нівиці в локалях, де циган давав свої концерти, а відтак забирала его до свого новозу і від'їздила з ним до дому. Так тривало довгий час, аж в лютім с. р. нагає зникла, покинувши мужа і залишивши дочку під опікою свояків в Брюсселі. В товаристві Ріга з'явилася княгиня у Відні, Пенгті, а вкінці в Італії. Жінка Ріга, задрісна циганка, виправляла ему в Парижі різні історії, аж доки не відіслав єї до Угорщини, обіцяючи прислати їй багато грошей та повернути до неї, скоро лише, як казав, „натягне княгиню“, т. є. витуманить від неї більше грошей. Успокоєна жінка поїхала на Угорщину, але вскорі пересвідчилася, що муж не княгиню, а єї обдурив, бо більше до неї не вертав і не прислав грошей. Більшого розголосу набрала справа аж тепер в наслідок процесу, з яким виступив против княгині єї муж. Процес веде ся в Брюсселі; минувшої сєреди відбула ся там розправа судова, на котрій відчитано надіслане заявленє княгині, що готова цілий свій маєток, 10 міліонів, відступити мужеві, щоби лише одержати розвід. Тепер перебуває княгиня з Яношом в Угорщині. Рідзвані євята перевела в Штуттгаузенбурзі у родичів Яноша, проєтах, бідних циганів, котрим подарувала 100 моргів ґрунту з цілими фільварками. Відтак виїхала до Будапешту і замешкала з Рігом в двох малих кімнатах готелю „Рома“. Она не приймає у себе нікого, але циган оповідає радо свою історію, в котрій не бачить нічого надзвичайного.

Воскрес по смерті. В Рязані умер один міщанин, що займав ся торгівлею старини. Розжалена жінка закупила труну, євички і т. д. і все привезла до дому. Вечером розпочав один зі знайомих читати неастиру, але євєстеріг на тварі небіжчика рум'яніє та нішов дати знати про те родичі. Не минуло дві години, а небіжчик качав рухатись і віддихати. Над ранком хорий віджив цілком і жалував ся тільки на велике ослабленє і біль голови, але впрочім був цілком здоровий. Вид труни, євичок і вищої погребової обстанови передляв его так дуже, що через день він цілком поєсив.

Золочівський рабін оповістив в „Галичанині“, що байка яку про него пустила та газета, не має жадної підстави. А байка була така: Хтось мав підробити писмо від рабіна з Золочева з его підписом і печаткою і вислати до кардинала Сембратовича. В тім писмі мав заявити рабін, що він переконав ся про нестійність жидівської науки віри і тому хоче перейти на католицьку віру грешного обряда. Кардинал запросив писемного рабіна-неофіта до себе, а рабін знов прибрав ся у всі відзнаки своєї гідності і прибав до Львова на почесну для него аудієнцію. Увійшовши в салю кардинальської палати, запитав рабін, чого від него бажає С. Е., а кардинал знов за-

бував ся, що гість позабув на те, чого сам у него домагав ся. Обі сторони показали собі тепер писма, що ніби-то писали до себе і аж тепер вияснила ся справа. — Але правду, каже тепер аж вияснене рабіна в „Галичанині“, що нічо не потребувало вияснювати ся. Бо ані рабінового писма ніхто не підрабляв, ані він сам не писав, ані ніколи не їздив до кардинала, ані не говорив з ним, ані навіть не бачив на очі. Все те чиста видумка „Галичаннина“, аби осмішити кардинала.

Божевільство чи глупота. З Парижа доносять до Vaterland-у віденьського, що тамонина міліонерка Еєрусі, що єї муж доробив ся величезного маєтку на торгівлі збіжжєм, обходила сими днями з великою величавістю вінчанє своєї улюбленої... собачої пари. В честь тої важної хвилі в житю обоїх собак устроїла величавий бал і розіслала кількєсот запросин! Коли ся звістка не єсть видумкою антисемітської нетерпимости (бо Еєрусі єсть жидами), то дійсно не можна найти назви на таке божевільство, чи глупоту збогаченої гандлярки, як і на упадок почуття власної гідности у тих гостей, що прийняли без обиди таке безглузде запрошенє.

Лікар Коротнай засуджений в Будапешті на 3 роки визинці за те, що обікрав вдову Патеу зараз по єї смерті.

Циклон знищив місто Невертіре в Новій полудневій Валаї. Мало що не всі будинки знищені; два доми підніє вихор в гору і розгортає їх мов слабі шкаралупки. Людий розносило далеко воздухами; багато утратило жите. Довладнійших вістий про се велике нещастє ще нема, бо всі телеграфічні лінії знищені.

Вигідний фальшивик. Генрик Драхе хотів як найлегшим способом прийти до маєтку. Взяв ся отже фальшувати гроші. Але ему не хотіло ся забавляти десятками, або єотками — він намалював собі цілком з вільної фантазії неіснуючу ноту банкову на 50.000 зр., а ще п'ять по 5.000 зр. і хотів відразу стати великим паном. При виміні тих фантастичних грошей арештували наївного фальшивиця і заперли до судової клітки. Підозрівають, що у него в голові не вело на своїм місці.

З черновецької вистави образів закупив Володислав Скибневський чотири великі оклиці до берлінської напориам „Битва над Березиною“ за суму 20.000 рублів. Звідси поїдуть ті образи на виставу до Варшави.

Славний повістяр польський Генрик Сімович виступив перед російською публікою в Москві з своєю першою драмою „На одну карту“. Автор звістної повісти „Без догмату“ і иньших зробив, як доносять російські газети, на своїй цілковите фiasco.

Жіночої бібліотеки. видаваної Наталією Кобринською, виїхала сими днями у Львові з друкарні Наук. товариства ім. Шевченка книжка 3. під заг. „Наша доля“. Збірник праць різних авторів. Книжка обіймає 142 сторін 8-ки і коштує 60 кр. — В книжці єї містять ся такі статі: Н. Кобринської „Стремління жіночого руху“, Анни Перль „Про рух жіночий“, П. Куліша „Випуски з позиченої кобзи“ (переклади з німецьких поетів); оповіданє Ганни Барвінської „Королівщина“, А. Поп „Організація віденьських робітниць“, розвідка Л. Селянського „Чи треба нам охоронюк“, літературні замітки (про сїм замітних творів писателів європейських), фейлетон Н. Кобринської і відозва редакції „Нашої долі“.

Телеграми „Буковини“.

З дня 1-го січня 1897 року.

Більград. Скупштинну розважали.

Монахія. Баварське правительство заказало від 29 грудня 1896 довозити і перевозити рогату худобу з Буковини, бо вже кілька разів завозили через те рогатину і писову заразу.

Манія. Відділ аложений з 150 Іспанців побив багато більші сили кубанських повстанців. 360 повстанців лягло труном, багато ранених. З Іспанців було тільки чотири ранених.

Новозаложена

ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ

В ЧЕРНІВЦЯХ,

ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближуючі ся Різдвяні святя товари цілком свіжі і по можности дешеві.

Світло церковне П-да не повної ваги так само світло церковне і столове І-ма і П-да повної і неповної ваги.

Світло стеаринове чудно малюване образами святых і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королевске ладан буршти і потпори.

Для ужитку домового: мука, сіль, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейльон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1.50. 2.50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1.20, 1.40 і 2 зр.; розинки, м'ядали, фіги, цуката, дактелі, ванілія, шафран і коріне всякого рода.

Домової роботи повила перетирани, мід прісний, оріхи волосні і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмал, і фарба ріжного роду.

Миделка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СМІДАНЬ,

взглядно сала, придатна на збори, комерси і товарські сходни.

Услуга скоро, вага точна, ціни совісні.

Висилки поштою висилаю скоро, не числячи онакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і описі.

(5-5)

З глибоким пошаном:
Ігнатій Власюк,
руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

ВАЖНЕ

для кожного, головно для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на красній виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЕ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуте найновіших машин, інструментів і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій з'являє переносило на **улицю ратушну ч. 12**, другий вхід також від **улиці м. лавої ч. 11.**

Заразом приступив до довголітньої фахової роботи, наз Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— **о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк** —

а вправленім персоналом всі фахові роботи, як оправлене книжок, роботи галантирайні, друж на стижки до віниць, окрасу до гдетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Простимо о ласкаві замовлення

з поважанем

Кобжинський і Канюк.

8-10

Пошукую хлопця до практики торговлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержане крім убрания. — Условія устно.

Ігнатій Власюк,
руський купець в Чернівцях,
ул. паньська ч. 35.

П. Т.

Отримав маю честь повідомити шановних під-бирателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

а днем 1-го липня с. р. і буду даліше дести під своєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечку подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіру на дальше і для мене, при чім зазначаю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Проню о часті заповнення і напущу.

з визначенням

Стефан Гаїна.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокое руске товариство асекураторне, припоручене Вс. Духовенству і всім вірним через Виреосів. Митр. і Преосв. Еп. Ординарияті всіх трех галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжя і зерні і соломи, сіно в стогах і будинках протів шкідливого вогню за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди відшкодують ся і виплачує ся сейчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами контраасекураційними надають „Дністеру“ можливість обезпечувати і виплачувати і найменші суми.

Поліс „Дністера“ приймає банк красний у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбинацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як надійний уеліс і надає поліс і книги в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване в обмеженому порученні, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до напроцентованя по 5 процент. Говоринця цілкомста. Удільні по 50 корон. Позички удільють ся тільки власителям реальностей, вільних від тягарів, за поручкою двох членів. З позичкою відтисає ся третя часть на уділь.

Зголошеня о удільних агентах в місцевостях, де „Дністер“ не є вступленою, приймають ся.

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сего загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і призначити з осторожністю лише флаш-ка з нашим знаменним візерунком „Котвиця“ бо лише ті ірадіють. Аптека Ріхтера під золотим замком у Празі.

Літературне Товариство

„РУСНА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2.

там на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр

Подвійна кримська муштарда!

Освою свою знамениту, загально знаму, славуку подвійну муштарду: роскляну і на пробу поштою в бочішках по 5 кіло за 3 зр. 40 кр., 2 $\frac{1}{2}$ кіло за 1 зр. 60 кр., 12 кіло за 5 зр. 12 кіло за 3 зр. 50 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederer.

К е с е н з, N. Osmettrich, Schenklgasse Nr. 215.

За якість гарантуємо: коли не до людськ приймемо назад.

(2-2)

ПЕРЕДПЛАТА

за „Буковину“ вносять
на цілий рік 10 ар. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграниці 20 рублів або
40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр.
в бюрі газет Л. Горювца в
Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня крім неділь і ру-
ських свят о год. 5. по пол.

Реданція і Адміністрація
„Буковини“ знаходиться в
Чернівцях (ул. Петровача
ч. 2.)

Оголошення приймає ся за
оплатою 6 кр. від стрічки;
а в „Надісланім“ по 10 кр.
від стрічки.

БУКОВИНА

З кінцем року 1896.

(Перелік політичний).

Кінчить ся рік 1896 і політики обчислюють, що світові приніс той рік доброго, а що злого. Годить ся знати се і ширшому загалові, а не лиш фаховим політикам, бо часи тепер такі, що чоловіка, необізнаного з тим, що діє ся в широкім світі, не хотять уважати інтелігентним — а хто розумний на таке згодить ся? Зберім же до купи важливіші факти з 1896 року на те, щоби знати, що про них думати, та щоб і на будуче розуміти, якими дорогами ходить людскість.

Рік 1896 не був спокійний; було доволі борби не лиш на словах, а й людська кров пролилася ся в деяких місцях; політичні відносини склалися не раз так, що доси їм виходу не наїшли і ними будуть великі політики собі і в 1897-ім році томити голови. Але проте надія на мир поміж цивілізованими державами стоїть твердо; всі народи Європи чимраз більше люблять мир і вірять, що до війни так скоро не прийде. Через то кождий нарід міг минувшого року дбати о себе, а й держави — як наша — могли поробити далекосяглі зміни в управі народів.

Добробит народів мимо незвичайно прикрих не раз відносин зростає і чимраз більше видко старання, аби користі куль-

тури стали приступні для цілого загалу. В Австрії переведено велику політичну реформу: надано населенню загальне право голосовання, через що й розвій его ступить тепер на нову дорогу. Рада державна, вибрана в останнє на давний лад, полагала ще дуже важну реформу податкову, і небагом уже розійде ся, а настане нова. Кождий справедливий чоловік мусить се признати, що дотеперішня рада державна пильно і поважно брала за соціальне і економічне законодавство, мимо борб, які мусіла пережити. Очевидна річ, недовольне поміж народами ще не минуло ся; але все таки замітне стараніє, не ставити справи окунем. Також можна бути певним, що відносини Австрії і Угорщини поладяться ся справедливо і на вдоволене обох половин держави. Справа перетре ся, непорозуміння поладяться ся — і австрійсько-угорська угода перейде. В Угорщині тепер надто багато людей таких, що люблять нашого монарха і дорожать звязию з Австрією, щоб можна сподівати ся якого небезпечного непорозуміння, грізного в наслідках.

Австро-Угорщина, котра і на будуче має запевнену підпору в тридержавнім союзі, жие зі всіми державами в дуже добрих відносинах. Стріча нашого цесаря на Ревієрі з президентом Франції Фором і королевою Вікторією не мала виразити політичної ціли, але все таки мала ціху по-

спільного поважання і симпатії. Цесар Вільгельм був на весні у Відні. В осени був наш цесар при отвореню Желізноі Брами на Дунаю, зійшов ся там з сербським і румунським королем, котрого й відвідів в его столиці і літнім замку. Гостина нашого цесаря в Румунії була така сердечна, що з того можна висновувати дуже приязні відносини поміж нашою державою, а Румунією. А місяць перед тим відвідала російська царська пара нашого цесаря у Відні. Вправді відтак величає прийняте царської пари в Парижі звернуло на себе увагу цілої Європи, бо се прийняте було немов доказом союзу поміж Росією а Францією, але крім деяких малих гуртів людей ніхто не боїть ся, щоб з того вийшло яке лихо для європейского мира, яка війна. Всі пересвідчені, що російський цар сам за миром і що більша часть Французів за війною також не банує. Французькі державні мужі пильнують більше інтересів Франції в Єгипті, як авантур в Європі, котрі для Франції могли би скінчитися нещасливо — і то кождий французький парламент, чи радикальний чи уміркований розуміє дуже добре.

В Туреччині бунти, що почали ся ще попереднього року, тягли ся і 1896 року. Турецьке правительство не додержало давних обіцянок Кретианам, через те на Креті взяло ся повстанє, котре скінчило ся, аж

4) Маленькі фотографії великих людей.

Пан публицист.

(Новець).

Чи казати йому чи ні? — думав я. — Чи поможе?.. Не поможе, милий Боже! Промовчати? збрехати? Ні, лишне сказати щиро — і кажу:

— Своім двоїстим а часом і троїстим поводженням; своїм роздвоєнем. Звикали вони не тільки перед „начальством“, але і де треба, де не треба двоїти і думкою і душею; ходити по вітру; нюхати, чим де пахне; говорити і діяти в однім кутку одно, в другому друге... Се-ж гідко, паскудно! Се деморалізація...

— А ні, ні! Се тільки тактика, відповідна потребам політики.

— Яка там у нас політика! А коли і є, то політична політикою, а моральність...

— Ба!... Пане добродію! Політика не знає моральності...

— Повинна знати...

— Не за нас стало, не за нас перестане. Не нам бути учителями! нам треба користувати ся з того, що панує за нашого часу. Може така двоїстість і справді є, так щож! треба ужити її на те, щоб знівелювати єю гірше наше лих, нашу громадську болячку — нашу ростию... Ростию у нас така, що часом кидає мене в розпек. А причина сего лиха наш індивідуалізм. На-

запомогу ближньому не гріх і не сором уживати і такої тактики...

— Ростию се факт — відповів я — але корень її не в індивідуалізмі, а в егоїзмі; в повній недостаті у нас громадського і політичного вихованя, в недостаті громадської моральності. У нас байдужність до всего, що за межами власної вигоди, самолюбства і себелюбства; байдужність доходить у нас до безсердечности. Громада наша не вмє тужити над чужим нещастєм, невідатна горожанськими сльозми оплакати чуже нещастє. Транзюєт єд навіть, що ми вишком-тишком радіємо, коли нашого „приятеля“ постигло таке лих, що дає нам надію на йому спорудити свій гаразд.

— Добре! але се філософія, добродію! — перервав мою річ Перевіт тоном непогрішного авторитету.

— Швидко — етнографія!... Але дайте договорити до краю. Ви спостерегає, певна річ, що ледви коли видивали люди більше сльіз і чернила, як за нашого часу, про гуманність, солідарність, альтруїзм; але ледви коли було у нас менш, не кажу вже альтруїзму, а хоч простої, елементарної заемоги щирої чужій біді. Коли ми стрідаємо заемогу, дає помічаємо, що вона нещира, що її справляють яко добродієство явесь, або заслугу; орудують єю — яко патентом на те, щоб на чужій біді — спорудити власний гаразд.

— Добре, добре; але у нас річ про часо-

— Памятаю і важу вдаре, що на ваші думки не пристану, така часопись і не потрібна; бо все те, що ви сказали, можна залюбли чинити і в „Толкові з Галушечками“ і в „Любо-стижанин і Севернословін“...

— Можна-б, коли-б!... Кажу-ж вам: не так ниніш як хочеть ся, а так як начальство велить!

— Цензура-б то?

— Не сама цензура, а всяке нинішє начальство...

— Гм! хіба начальство загадує замість слова Україна — вживати „южная Русь“; замість — український — „руський“ і т. н. і т. н. Чи нема часом і свого тут гріха?

— Звістно — обережність се; без сего не можна.

— Обережність повинна мати свої межі і скоро їх переступила — вона вже палюхливість...

— Не змагаю ся! але де ті межі? як їх вгадаєш? Се не те, що на бантані. Ви ніколи не були ще в лабетах; ніколи вас „на чай“ не кланяли...

— А вам транзюєло ся?

— До якогоє часу Бог милував; а он як працював я в „Паскудстві“, дак тоді... тоді... що дня ладен був пакувати ся в дорогу, аж доки не урівноважив ся так, що тепер мене ні з якого боку не вколунаєш...

— Цікаво знати, яким робом ви так урівноважили себе.

коли в то вдали ся инші держави і вимогли на Туреччині, що розширила і забезпечила самоуправу Крети. Ще Європа не впорала ся з сею справою, як на улицах Царгорода погнали в уличних бійках сотки Вірмен. Реформи для Вірменії були вже перед роком призначені, але не виконані; бійки Курдів з магомеданським населенням в Малій Азії не уставали, — до того ще й скинено вірменського патріарха з уряду — от і прийшли відтак кроваві бійки Вірмен на улицах Царгорода. Вся Європа обурена на се; в Англії на вічах доповідали ся, щоби держава вдала ся в сю справу. Довго не знали дипломати, що з нею почати, аж врешті рішили, що амбасадори більших держав у Царгороді мають виробити проект, як поправити турецькі відносини. В остатніх днях взяли ся вони за ту роботу і дали султанові понюхати писемно носом, аби не важив ся не послухати Європи. Султан мав може надію на Росію, котра досі тільки здалека придивляла ся подіям в Туреччині, що она не буде наставати на реформи в Туреччині. Тимчасом і російський амбасадор поступив собі так само, як і инші, бо справді треба би вже раз зробити кінець тій турецькій господарії.

Європейська кров плила в році 1896 в Африці і в іспанських колоніях. Італія в обороні своїх посіlostей в Африці замотала ся у війну з негусом Абессинії — і дня 1-го марця під Адуою стратила майже всю свою малу армію. Тепер уже помирилася з Абессинією — і може колись буде мати якийсь хосен зі своїх колоній в Еритрії. Та не лиш Італія шукала інтересів в Африці, — Французи взяли у свою власть здобутий перед роком Мадагаскар, а Англії водили свої війська до Давголі і потурбували кріпко Мадію. На Африку, котру до недавня уважали неприступною землею, кинули ся тепер підприємливі Європейці, що вже в инших ча-

стях землі не можуть найти зарібків, і торгують ся тепер, як поділити поміж себе середину Африки. Німці, Англії і Французи на перемаги розсліджують середину Африки, аби знати, що варта захопити в свої руки. Коли Америка чимраз лучше замикає ся і не допускає до себе товарів з Європи, коли у всхідній Азії розвиває ся промисел такий, що задля дешевиці робітника може з часом виперти коліс європейський, Європейцям остає ся одна Африка, де можуть збувати свої річі — і звідси така цікавість до нерозвідженої ще землі.

Тимчасом і у всхідній Азії жите не стоїть, а повстає індустрія, будують ся залізничі, а подорож Лі-Гунг-Чанка по Європі подає Німеччині, Англії і Франції надію, що в Хіні децю зароблять. Однак найбільше зискала досі Росія в Хіні, бо дістане дозвіл повести залізницю через північні провінції Хіні і ліпші умови для торгівлі. Через велику сибірську залізницю, котрою за дванадцять днів буде можна заїхати з Москви аж до Великого Океану, наблизилася Росія до Хіні так, що тепер може мати великий вплив на неї. Коли-ж Англії і Французи дали Хінцям почути, що то значить Європейець, а тепер вони журять ся, що Росія їх перехитрила. Сибірська залізниця ще вправді не вся готова, але до кількох літ буде скінчена. І вплив Росії на Персію також збільшиться ся через залізницю. В Персії здавна вплив російський і англійський борються поміж собою; замордований в маю Наєр-еддин спонукав ся найти собі вихід поміж тими двома впливами.

Найтяжше з європейських держав прийшло ся Іспанії 1896 року. Повстало не безпечно повстання на Філіппінах, а повстання на Кубі тягне ся вже 20 місяців і ще нема емо кінця. Щось думали Сполучені Держави обстати за повстанцями против Іспанії — писало ся і говорило ся досить

багато о тім — але відтак підпала їм охота. І суперечку із зневаженою Англією а Венецією полагодили Американці без меча і кулі; не хотіли війни. Як вели ся і випали вибори президента Сполучених Держав, — се ще всі пам'ятаємо.

І ще військом чином не можна поминути двох подій з року 1896, а то, винаходу промінів Рентгена і повороту Нансена з подорожі до північного бігуна. Хоч ці події належать до науки, а не до політики, але вони безперечно належать до історії 1896 року — яку ми ту коротко старали ся подати. Наука відкриває нам незнані досі тайни, розширює основу життя і придумує способи, як би декше людям жити і більше знати. З того боку згадані дві події певно найсвітліші в історії минулого року.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 2-го січня 1897.

З черновецької вистави образів. Вистава розміщена в трьох великих кімнатах промислового музею на долині. Зараз при вході устатковані в піктуру чотири шкільні "Битви під Березином". Пейсажи (краєвиди) малювані на них Фалат, оєби і коші Коссака. Оба малюнки поділили між себе роботу на однім образі так, що все, що ще можна в дійсності видіти і відрізнити, малював Коссака, а все, що в віддаленні і в товщі меркне перед оком, представляє ся тільки як одна маса, се малював Фалат. Але обох їх треба справді подивити так в номислі, як уложено тих безчисленних мас французьких військ, як і в висичення безчисленних осіб, коней, товару, карет, брик і т. д. Другим, справді гідним подиву твором єсть Пейсаль "Восени добича". При воді стоїть татарська сторожа на коні коло трьох бражок, що в німій рознузі піддали ся своїй нещасливій долі. Дивно лише, що нічо в тім образі не говорить про ту дикість татарську. Три татарини на право під шатром грають і приспівують з зовсім поважним виразом лиця. Тільки в глибокій віддачі за невеличким горбиком страйну

— Ге! — пан публіцист так усміхнувся, що мені здавало ся: у його замість рота пучина панца. — Як урівноважив ся... Так урівноважив ся, як годилося би і всім тим Українцям, що хочуть працювати на користь "нашого" краю. Звісно не так урівноважив ся як пан дядько!.. О! то людина метка і обметана. А я собі так, по маленьку... Та ви лише розпитайте про се у свого дядька...

Я бачив, що пан Перекіт не хоче розповідати і замовк.

Перекіт не догадав ся непростати ся; з очей його знати було, що він ще чогось не договорив. Нарешті він мовив:

— Що-ж, не хочете видавати самі часописи і послужити Україні і через те усім людям, кохайте ся собі в кавунах; а нам допоможіть послужити людям иншим робом: кавуни — ласощі, а ми бажаємо дати народови енергію хліба да світу; бо маємо хоч би і не народною мовою видавати за дядька народу — часопис. От ви: дайте нам... позичте на се дію грошій...

— Грошій?... За грошима, йдітьте ся до батьків...

— А що! — скрикнув Перекіт — так я й гадав! Отак усі наші Українці! вбодівають, плачуть ся, що нема у них і того і сего; а не хочуть признати, що без грошій нічого не вдієш! Скажи-ж їм про гроші; зараз "нема!" Отак у нас усе!.. Отак і ви!.. коли-б я прохав грошій за дядька себе — инша річ, сказали-б се і те; хоча я людина добре відома. Мене, яко публіциста скрізь знають! От торік мене кликали і до "Кієвлянина" і до "Московского Листка", а не пішов; гідко туди йти! А вже-ж! Хочу свою "робітню" завести, контів не маю; прошу допомоги,

прошу не на себе, на дію народне... Не дають. Таки то ви патріоти... На батьків здається!.. Славі Українці!.. що й казати...

Мене серце взяло; хотів був висловити Перекітові недотепність його нарікання, але схамував ся. "Горбатого і мотила не виправить" — і мовчав.

— Що-ж ви мовчите? — спитав Перекіт.

— Нічого казати.

— Не допоможете?

— Грошій не маю.

— А коли-б мали?

— Не дав би...

— Само по українськи...

— Слухайте, пане Перекіте! — мовив я здержливо: — обрусення України я не був і до віку не буду слугою. На обрусення не дав би конічки єдиної, хоч би були у мене мільони.

— Та і як не служу обрусенню, а служу і хочу служити освіті...

— На мою думку: всяка часопис, всього видане за дядька народу українського, видаване на українській землі в Росії мовою російською, в Галичині мовою польською — стає, по волі чи по неволі — більшим, чи меншим зерном обрусення, або оподичення Українців, найпаче тоді, коли на Україні заборонена народна мова і обов'язково панує чужа мова і чужа писемка. Я, яко Українець, цілком переняв ся і міцно тримаю ся науки моїх батьків, а вони мене вчили і навчили, що кожен Українець, та навіть кожен жид, лях, циган, всяка людина чесна з боку політичного, що родила ся, зросла і живе на землі українській, що вигодувала ся і годувалась хлібом українського народу — повинна усі свої

сили віддати Україні і тільки Україні, більш нікому.

— Шовінізм! людям віддати, хто-б вони не були.

— Хоч би я гнобителі України?..

— Великороси не гнобителі України... Гнобиті і невольні її уряд.

— А уряд той а кого?

— Є там і Українці...

— Перевертий... Та тривайте, дайте мені висловити своє "вірую" — яко Українця. Так от з погляду Українця кажем Українцям чинити лихо за дядька України прислужуючи обрусенню чи оподиченню свого народу, хоч би його прислуга була найдрібніша. Тим то жадемо Українцям не повинен брати участі своєю працею ні в польських, ні в російських виданях на українській території...

— Треба щось їсти... А коли йти конськентно, дак вийде на те, що не можна Українцям бути на Україні ні урядниками, ні учителями.

— Не можна бути нічим тим, що хоч на зерно єдине знамаєть ся зневажено, зрабоване, ассимиляції України.

Виконати таку абсолютну теорію, навчав мене батько, і виконати її абсолютно — річ трудна; голод не дядька; шалунку хліба треба. Так нехай же хоч євдідомі Українці постерекуть ся і йдучи ради німатка хліба — на службу зневаженню і гнобленню, йдучи слугами "кутузи" — чинять скрізь і всюди яко Українці; так що-б у їх не було ступня, не було вчинку, де би вони не пам'ятавали, що вони Українці зневажені, примушені і служити темноті та неволі.

пожежу, що мов би кликала о пімсту до неба за кров невинних. З між інших образів згадаємо ще про студію нашого земляка Н. Івасюка. Їго образ лише простотою і природністю. Не один перейде коло того хорошого полотна, бо його якось гонить за яскравістю і „пікантністю.“ Але уважний оглядач найде там на що дивитися через довгу хвилю. На старосвітським кріслі сидить дівчина. Голова відвернена через плече на бік а око вдивляється ясно і поважно перед себе. На устах грає усмішка чудово закрашена якимсь сумом-тугою. Враз той підхоплений так по-майстерски, що дивлячись і собі чогось-то пригадуєш ся разом з хорошою дівчиною. Але її краса зовсім не така, як у других. Круглу голову окружає русава коса, припнята зовсім без претенсії, ба навіть троха недбало, відлягає одне закриває грубими фалдами подолок, а сорочка без рукавів зсунула ся з одного плеча і відкриває троха груди. І тіло її не змальоване якими красками, що так люблять деякі малювати для викликання ефекту, але природне, зі знаменито розложеними тінями. Сей образ доказує, яким основним студіям віддає ся наш земляк та як світло розвиває ся його артистичний талант.

Нова часопись руска — „Robitnyk“ organ rusko-ukrajinskoj socyjalno-demokratycznej partyji — появилася з днем 1-го січня 1897. „Robitnyk“ має виходити два рази в місяць, 1-го і 15-го а коштує на рік 1 зр. 24 кр. з пересилкою, а 1 зр. без пересилки. Як видно з 1-го числа — обем „Robitnyka“ пів аркуша (дві чвертки). Ціле се число задруковане латинською азбукою а редакція оправдує се так: „Wydajemy Robitnyka latynskymy bukicamy, bo znamy, szczo Robitnyk ruski po mistach duze czasto ne znajut' ruskoho pyśma, a choczemo zarazom, szczo by i polski i żydowski Robitnyk mohty czytaty naszu czasyjś.“ Видає „Robitnyka“ і відповідає за редакцію Іван Галичак.

Удержавленє залізничного шляху в Галичині. Збори акціонерів залізниць Львів-Белз за твердили одностайно заключену між правительством а радою надзирающею умову в сирві випуни сеї залізниць через державу.

Інтерес робить на сьвятах — Австрія. Як переконали ся, може жаден инший товар не розходить ся на презенти підчас сьвяточного часу, так як ліпші сорти цигар і цигаретів. Кілько виносить сеї зиск сего року, ще не знають, але який він великий доказує надвишка доходів за

Перекіт зневажливо махнув рукою і мовив:

— Се теорія бантанів! на бантанах ти можна провадити, а ми, Зівиринчане, вже давно забули про неї. Ми люди поступу і бачимо, що пугою сьвири не перетнеш!... тай чудно прямувати не до космополітичних, а до вузьких кобелянських ідеалів...

— Космополітизм, перебив я в теорії, а на практиці?..

— На практиці — звісно — проти режана нічого не відеш!... На практиці реалізм...

— Чого?

— Того, що маємо; а коли сеї реалізм мулять нам, а не муляти, звісно, він не може, даж ми повинні бити його не паликом... і бемо...

— На посадах слуг його!

— А вжеж... Прийде слухний час на все. А тепер... тепер... мусимо озирати ся на задні колеса!... Липше-ж брати „чини, орден, арсенал“, ніж ходити „на чай“, або простувати в „мѣста не столь отдаленныя“...

— Я казав би: можна і „на чай“ не ходити і не спиряти обрусенію, деморалізації і зневоленію...

— Ми сего і не чинимо, а тільки бережемо і себе і молодіж нашу, навчаємо не вискакувати доки не прийде слухний час... пам'ятувати, що на все свій час.

— Годі!...

— Мабудь — що так... Працуйте.

Я ж собі за шангу, та швидше на чисте повітря.

1896 року.

Левор.

місяць грудень 1895, що виносила 676.000 зр. більше, як пересічний дохід з решти місяців. На ту суму зложили ся майже виключно т. з. „спеціалітети.“

Буковинський поштовий клуб уряджує в неділю дня 10 січня 1897 в гімнастичній залі при ул. Писафа, в тіснійшій крузі своїх членів, знайомих і приятелів, товариський вечерок з танцями. Початок установлений точно на 8 год. вечером. До нечленів не висилають запрошень і тому просять членів запросити своїх приятелів і знайомих до участі в тім вечері. Карти для членів і їх родин по 50 кр., для нечленів по 1 зр. від особи можна дістати в рекламційнім бюрі в будинку поштовім на 1 поверсі, а в день вечерка при касі.

Електричні локомотиви мають заступити парові на залізницях. Одно з перших австрійських товариств електричних працює над збудованєм такої машини, а проби мають ся відбутися на однім з головних австрійських шляхів.

Новий поділ часу. В остатнім часі відбули ся у Відні збори коліїників, що постановили дати почин до введення нового поділу часу. Замість 12 годин в день і 12 годин в ночи має рахувати ся 24 (від 1 до 24) години на цілу добу. Ся гадка, хотий з початку наробить не малих труднощій і клопотів, має проте великі користі. В Італії завели вже таке числене на залізницях і оно показало ся дуже користним, бо подорожні не роблять таких помилок, як деінде. Бо пр. в літї рахує ся у нас 7 год. по пол. до нічних годин — а сонце стоїть ще високо на небі. Або пр. при замовленні опустить хтось додати до години означене „рано“, „вечер“, „в ночи“ і замовлене спізнїє ся. А при 24 годинній системі кожний час буде мати окреме число і такі помилки неможливі. В Канаді запровадили вже такий час в урядах. Від сего року мають завести такий рахунок часу на залізницях у Франції і Бельгії, а Німеччина піде за ними з військових względів.

Про музикальний слух немовлят подає американський Др. Мупель ось-які цікаві досліді. Діти в віку 6 місяців відзивали ся, як їх кликали протягим голосом, по більшій частині в тім самім тоні, коли сеї тон не був для них за низький і тримали сеї самий тон, хотий голос, що їх кликав, переходив на инший тон. Інакше заховували ся діти в осьмім і дев'ятім місяці. І они відзивали ся також, як їх кілька разів закликали, майже докладно в тім самім тоні. Коли голос, що їх кликав підійс ся о один тон вище, то діти задержували давніший, низький тон. Але коли голос підійс ся на терцію, о два цілі тони до гори, тоді відповідали немовлята в тім самім тоні і трапляли его, хіба з ріжницею кількох дрогаль, зовсім докладно. В той спосіб ішли они за голосом другої особи майже через півтора октави. Др. Мупель замічає з натиском, що робив свої досліді на цілком здорових дітях. В 11. і 12. місяці ловить уже ухо інтервали одного тону. З тих дослідів виходило би, що музикальність дитини треба плекати вже від колиски, а особливо уважати, щоби навчати, що сама не має слуху, не чула дитини ушка своїм немилосердним латканєм над коликською. Знов мильний і гармонійний сміх над коликською мусить безперечно розвивати музикальність дитини.

Товариство грубих людей завязало ся в Парижі під назвою: „Стокіольграмові з Парижа“, до котрого, як вже сама назва каже, не може ніхто належати, хто не умів в житю придбати собі тої поважної ваги. Товариство має за ціль плекати приятельскі зносини між членами, уряджувати проходи, комерси і т. д. Складає ся поки-що з сорок вісьмох членів, але число є неограничене. Товариство з'обовязує ся формально, що в ній будуть заборонені розмови про політичні і релігійні питання. Можна припустити, що їх прогульки ограничать ся на хід до спільної реставрації а розмови на жодукові справи так, що товариство приросте скоро, як не на число, то певно на вагу.

Залюблені шахісти. Стало ся таке в Харкові. Припадок хотів, що два шахісти залюбили ся в одну і ту саму дівчину. Постановили знести о ній борбу на шахівниці. Усмієся мала

бути одна партія шахів, а програючий мав сей-час покинути Харків. По двох днях скінчила ся партія — розіграною. Противники постановили по короткім відпочинку грати ще одну партію. Она тягнула ся через три дні і скінчила ся — знов розіграною. Власне хотіли суперники умовляти ся о третю партію, коли дійшла до них вість, що вибрана їх сердець заручила ся з кимсь иншим.

Оселедець, що жив без води. Професорови Ляєрови удало ся довести в дуже слабий спосіб, що звір може приноровити ся організм до цілком відмінних умовій житя. Ін випустив живого оселедця до басена з морською водою і там робив свої досліді. Що дня вичерпував літру морської води з басена, а доливав літру солодкої води. Здавало ся, що оселедець навіть не чує того і пливав собі здоровий і веселий і їв так само смачно, хотий за короткий час в басені була сиза солодка вода. За помічю розумно прилаженого приряду зачав тепер проф. Ляєр помпувати багато воздуха до басена так, що оселедець мусів у воді від часу до часу віддихати не тільки водою, але і чистим воздухом. З початку оселедець ослаб був очевидно, але за короткий час прийшов знов цілком до себе і професор міг уже поводити вичерпувати воду з басена. Не минуло і пів року, а оселедець віддихав уже самим воздухом і жив без води. Его видобули з басена і всадили до клітки, де екавав весело і з'їдав мухи, павуки і другі малі комахи. Тільки одно лишило ся ему з его морської вітчизни — вена-станна спрага. Пив води без кінця і міри. Одно-го разу випало так, що проф. Ляєр мусів зіставити свого оселедця на кілька годин самого, та щоби не дати ему згинуту зі спраги, зіставив коло него в клітці великий збанок води. Коли вернув, побачив з зачудованєм, що оселедець десь утік з клітки. Зачав за ним шукати і переконав ся, що спрагнений оселедець заліз до збанка, а що забув пливати та віддихати у воді — утопив ся в збанку води! Спрага оселедця!

Ворожба Фальба. Після віденського астронома Фальба рік 1897 буде мати 25 критичних днів, а іменно: 3 і 18, січня, 1 і 17 лютого, 3 і 18 марца, 4 і 17 цвітня, 1, 16 і 31 мая, 14 і 30 червня, 14 і 29 липня, 12 і 28 серпня, 11 і 26 вересня, 10 і 25 жовтня, 9 і 24 листопада, і 9 і 23 грудня. Після Фальба січень буде досить сухий, але буде значно зимнійше як в минувшій місяці грудню. В лютім буде загідна температура, але треба надіятися ся великих дощів. Марець буде дуже сухий, а цвітень надзвичайно теплий.

По сьв. Миколаю. Гіть до наймолодшої доні: Що тобі приніс сьв. Миколай? — Маленького хлопчика, що замикає очі і говорить. — Але ти вже дістала тамтого року такого самого? — Так що з того? Я не бою ся так, як мама, хоть би ще одного дістала.

Телеграми „Буковини“.

З дня 2-го січня 1897 року.

Тангер. Населене Таліфету повстало против правительства. Султан вислав 3000 війська до Таліфету.

Тангер. Німецького великого торговця Геснера убив один Іспанець. Его арештували і він признав ся до вини. Інших невинно підозрілих випустили на волю.

Льондон. 1 січня. Веде ся слідство против урядника міністерства війни, котрий вибрав важні документи в справі мобілізації і оборони англійського побережя і продав їх двом правительствам двох держав.

Штокгольм. 1 січня. Померший недавно винаходець динаміту і властитель копалень нафти на Кавказі, Нобель, записав майже цілий свій величезний маєток на міжнародний фонд для підняття наук.

Новозаложена ПЕРША РУСКА ТОРГОВЛЯ В ЧЕРНІВЦЯХ, ІГНАТІЯ ВЛАСЮКА

поручає на зближаючі ся Різдвяні свята товари цілком свіжі і по можности дешеві.

Світло церковне П-да не повної ваги так само світло церковне і столове I-ма і II-да повної і неповної ваги.

Світло стеаринове чудно малюване образками святих і орнаментами золоченими в всіх величинах.

Кадило благовонне королевеке ладан буршти і потпори.

Для ужитку домового: мука, сіль, масло, крупи перлові, риж, кава правдива Цейлон 6 сортів, чай каравановий Народної Торговлі у Львові в пачках $\frac{1}{4}$ і $\frac{1}{8}$ фунта по 1 зр., 90, 80, 70, 50, 45, 40, 35 і 25 кр. — на вагу $\frac{1}{2}$ кіло 1:50, 2:50 і 3 зр.; висівки з чаю караванового дуже менажний $\frac{1}{2}$ кіло 1:20, 1:40 і 2 зр.; розинки, міджали, фіґи, цуката, лактелі, ванілія, шафран і коріне всякого рода.

Домової роботи повила перетирани, мід прісний, оріхи волоскі і турецькі мак сивий.

Спеціальне караванове мило до прання Народної Торговлі у Львові, крохмалі, і фарба різного роду.

Миделка і перфуми.

ПОКІЙ ДО СМІДАНЬ,

взглядно сали, придатна на збори, комерси і товариські сходни.

Услуга скоро, вага точна, ціни совістні.

Висівки поштою висилаю скоро, не числячи онакованя.

Поручаю мою першу руску торговлю ласкавої пам'яті і оціці.

(5—5)

З глибоким поважанем:

Ігнатій Власюк.

руський купець в Чернівцях.

Свій у свого!

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетним дипломом п. к. міністерства торговлі.

Краєве товариство ткацьке

„PRZADKA“

(ПРЯКА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтонших веб і біле столове о взорі вітковім і адамацьковім; також доставляє матеріяли на комизетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлена просимо надсилати просто до Коросна (пошта, телеграф і станція залізнична в місті).

Прібки і цінники на жадане оплатно і відворотною поштою. (15—52)

Пошукую хлопця до практики торговлі корінної і вин. — В часі практики буде мати ціле удержане кромі убрания. — Условія устно.

Ігнатій Власюк,

руський купець в Чернівцях,
ул. Панська ч. 35.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Можна купити

дім з двома фронтами, в Чернівцях панська ул. ч. 35 і ул. Ірменська ч. 2., з 11 кімнатами, 2 кухнями і ґрунтом до забудованя. На домі заінтабульована бук. шадничя каса на суму 6.000 зр. Дім продає ся з вільної руки під дуже вигідними умовами. Близіші поясненя надає п. оцінщик Голи у краєвім видді. (4—4)

„Дністер“ товариство взаїмних обезпечень у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокое руске товариство асекураційне, припоручене Веч. Духовенству і всім вірним через Виресєв. Митр. і Пресєв. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечує будинки, сьот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і солоді, сьот в стогах і будинках протів шкідливіх за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сьчасно по пожарі, а договори заключені в першому Товаристві контрааскураційним подають „Дністеру“ можливість обезпечувати і виплачувати і найменші суми.

Поліс „Дністера“ праїмає банк кресний у Львові при позачках іпотечних.

На житє можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращі і найбільш вигідні умови і надле поліс і книги в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене заарєстроване в обшєдєлєм портков, праїмає від своїх членів і третіх лиць вкладки до ошрєдєнтованя по 5 процент. Гваранція цілєвості. Удїли по 50 корон. Позички удїляють ся тільки наспєтєдєлєк реалістєв, вілєвних від татарів, за порукою двох членів. З позичок відтєгують ся десяти часті на удїл.

Зголошенє о удїлєнє аґєнцї в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, праїмають ся.

Етикетка

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх антиках. Просимо жадати сєй загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймаєти з ошорєдєлєнєм лише флакони з шєвєлєм шєвєлєм ошорєдєлєм „Котвица“ бо лише ці праїдєлє.

Антика Ріхтера під золотим лєвом у Празі.

Літературне Товариство „РУСКА БЕСІДА“ в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

кме на складі

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редакційну Омєлянєм Поповичєм

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Подвійна кримська муштарда!

Ошєрєдєлє стєлє знамениту, загально улюблєну, сєлєдєку подвійну муштарду: розкєдєлє і на пробу поштою в бєлєвєлєх по 1 кіло на 2 зр. 40 кр., 2 кіло на 1 зр. 80 кр., 12 кіло на 3 зр.; 12 кіло на 2 зр. 30 кр.

FERD. MICHEL, Senfsiederei,

K r e m s k a, N.-Osterr. Schottengasse Nr. 215.

За аґєнцїє гарантує: щєлє по до шєвєлє праїмаєтє шєлє.

(3—3)

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Попередплата
10 зр.

Наша мета.

„Нация є культурно-історичне поняття; вона є добуток історії і спільного державного, отже тим самим і культурного розвитку. Її соціальна будова є складна, бо-ж і вона сама виросла понайбільше з найрізкішійших племінних і соціальних складових частин. А що вона конечно виворює ся з держави (добуток котрої вона є), то має також і таку соціальну будову, яку виворює держава і яка є підвалиною держави, т. зн. в околицях придатних для різниці класу хліборобів, середню класу купців і промисловців, що живе по містах, і пануючу класу шляхти, що в її руках земля. Із державної роботи, яку тоті соціальні чинники сповняли у спільні сотками літ, виросла її культура, її право, її письменна мова. Спільною працею вона і по укладу своєї держави остає могутча в політичній боротьбі з племенами і націями нової держави, з котрою злила ся. Таких націй, що мають всі тоті національні прикмети народності, маєм в Австро-Угорщині п'ять, а то: німецьку, мадярську, польську, чеську і сербо-хорватську.“

„Племя відрізняє ся від нації більшою первістністю і простотою своєї соціальної будови, недостатком значнішої історичної минувшости і культурного розвитку; воно також і числом менше від націй. До племен належать в Австро-Угорщині: Русини так в Галичині як і на Угорщині; Словаки і Волохи на Угорщині;

Словини в німецьких альпійських краях; Лядини і Фрівланці. Всі тоті племена етнічно досить однорідні; вони складають ся понайбільше з одної народної класи, що одним займає ся і то понайбільше хліборобством або малим промислом; не мають шляхти і лиш зародки міщанства. Недостаток тих двох соціальних клас чинить, що вони до політичної боротьби менше спосібні, а лиш в часті зрівноважує ся сей недостаток тим, що своє рідне, із племені доповнює ся, духовенство веде провід племені. Спільною прикметою племені є однакові звичаї, понайбільше також одна віра і одна мова. Мова, розуміє ся, є лиш мовою людською а не письменною і розпадає ся на багато місцевих наріччій, бо задля недостатку літератури не могла поветати однастайна мова письменна.“

Так учить Німець проф. Гумплович в своїм учебнику „Австрійське право державне.“

„Як то? То ми не нація? Не нація а племя? — Яка-ж негарна та німецька наука!“ — подумав собі не один руский патріот. Не гарна, правда, але розгляньмо її ближше.

Гумплович каже, що пр. Волохи на Угорщині не є нацією, але з его науки виходить ясно, що Волохи в Румунії є нацією, вони-ж становлять державу; ба, з его науки виходить і таке, що і Німці на Угорщині не є нацією а племенем. Чи така наука справедлива? — Ні, се самовільне твердження. Коли є на світі де-якась волоска, чи німецька нація, то годі казати,

що якась частина тої нації, відділена, лиш граничними стовпами від тої нації, не належить до нації.

Возьмім тепер инший приклад. Після науки Гумпловича виходило-б, що пр. Болгари вчора були ще племям, а нині є вже нацією, бо мають свого князя, свою державу. Ми думаєм, що так за одну ніч не повстає із племені нація.

А що Гумплович вимагає від нації складної будови суспільности, вимагає, щоб серед нації були класи: хліборобська, міщанська і шляхетська, то се також одностороннє жадане взятє з німецького взірця, бо ми бачимо, що у деяких націй як от пр. у Сербів такої складної будови нема; се може бути зрештою лиш доказом більшого або меньшого суспільного розвитку нації, а ніяк мірилом того, чи якийсь нарід є ще племям, чи вже нацією.

Що-ж дотичить Русинів, то професора права державного на університеті в Граці, п. Гумпловича, повинно було-б, коли він списував ту свою науку, хоть отес спам'ятати, що край, який Русини замешкують, називає ся прецінь Галичина і Володимирія і є королівством; що королівство Галичина і Володимирія не є владарем ані польської ані якоїсь иншої нації і історії, лиш добуток рускої нації і рускої історії; що Австрія, займаючи тоті краї по давній Польщі, заняла їх на підставі претенсії угорської корони до корони руского короля Данила Галицького, і таким чином Австрія сама навязала аж до 13-го віку рускої історії; що отже у

Професор.

Нарис

Вячеслава Будзиновського.

Сиділи при ниві, тай думку думали.

Хтож инший, як не они оба — два приятелі? Один бородатий, з високим чолом і веселими хоч запаними очима — се професор, окраса віденьської медицини. Той другий, звичайний собі адвокат. Були такі приятелі, які у нас давно вже перевезли ся. Нині можна таких подібати ще лиш у старих книжках, у мітології. Чи бачив хто коли, щоб один з них показав ся на світ божий без товариства другого?! Они розлучали ся лиш тоді, коли йшли до своїх фахових занять.

Вже в тім, що оба уважали за відповідне о одній і тій самій порі появити ся на тій долині сльї і гора, що однаковим плачем привитали світ, зазначили они недвозначно свою прихильність до себе. Ну, се, що не одна грудь їх кормила, бо за те дошкулувала їм одна і та сама, для обох однаково тверда лавка шкільна; они рівно несподівали однаково скучну для себе науку і однаково „несправедливих“ учителів, і в часах студентських любили одну і ту саму дівчину, однаково нещасливо. Словом, хоч тіла їх захищали кожне для себе своїм індивідуалізмом, душі їх зливали ся в одну. І тепер ще, хоч по дорожжю життя погубили безповоротно літа молодости, хоч зуб часу вигриз уже на голові професора малу зли-

сину, а адвоката присидавав глядіти ратунку в чорних мастях, припад їх не остига, все була молода. Спільне було і їх мешканє. Рівно несподівали ті бездушні чотири стіни свого житла. В одній гостинниці харчували ся, один дах одної „кнайми“ хоронив голови їх від промінїв місяця, при однім столі спивали одно пиво. Спільні були їх утіхи, а спільних журб жадних не мали.

Подивлялись їх люди і ставили за примір. Тільки старі панни говорили, що се хороблива пересіда. Припад та несподівала ся їм, бо їй іменню приписували вину, що жаде з тих приятелів і не думає женити ся. Он-б може заризикувати таку карколомну штуку, але тоді лиш, коли-б до всіх своїх теперішніх спільностей, могли побрати ся з спільною жінкою. Але се, звістно, між порядними людьми річ немислима. Через те й они пропадали, на віки пропадали. Так думали старі панни. А они? Сиділи при монахійській ниві тай таку думку мали, що кавалерське житє у веселім Відні, — одним словом — гарне, і не варто женити ся...

Минали дні і літа минали. І знов зійшли ся приятелі при кузину монахійського.

— Знаєш, брате, смерть за плечима, а як не смерть, то старість на барку — зачав адвокат. — Підлятали ся ми вже. Хтож буде розгрівати старі наші кості? Вже і жолудок шось мені не слугить... Кажуть, що найближчий лік на жолудковий катар — то... то жінка. Ти медик, то знаєш се найліпше.

— Сирани, жінка — сказав пануро професор. — На жолудковий катар фармакологія лікує

не має. Але я дякую за таку гірку пігулку — бррр!

Мимо поверховного цинізму, розмова та зробила на професорі не-аби-яке вражінє. Від довшого часу і его гриз той самий червас. Став менше говорити, а більше думав.

Сиділи при ниві і думку думали. Адвокат силував ся вести розмову, але она все уривала ся. Професор збував его короткими, незначними звуками і мовчав.

— О чім ти так думаєш до біса?

— Я думаю... думаю просити тебе за дружбу.

— Ти — мене? Жартуй здоров! Ти жени ся?

— Женю ся, завтра мое весілля...

Адвокат задеревів. Вже й пиво не смакувало ему. Присиділи ще годину мовчати і пішли спати.

Молода жила у Флорісдорфі під Віднем. Молодий і его дружба надіхали саме в тій хвили, коли весільна дружина готова була рушити до перив.

Для адвоката нова і несподівана. Жінка его приятеля, то его давнійша любов. У Відні познайомили ся, любили ся щиро, як Бог приказав — якийсь час. Війни, як і се часто буває, навкучили ся собі і розійшли ся. По п'ятиох літах розлуки отес зійшли ся. Розсіяність адвоката поженив собі професор на свій лад. Думав, що приятеля бенкетить ще его нестугнок, що той ще не може найти ся в нових обстав-

руської нації є дуже значна історична минушість, є своє королівство, яке добуток історії і державного її життя; що коли так, то і після дефініції самого Гумпльовича про істоту нації Русини є нація!

І суспільна будова нації рускої була колись складна. Була колись і своя руска шляхта, що її могутності ледви чи дорівнювала хотьби і німецька шляхта. Хто годен був свого часу змірити ся з таким Острожським? Було і своє купецтво. Що в історичній боротьбі з іншими племенами і націями Русь багато потерпіла, се правда, але тим чей не перестала вона бути нацією.

Та отся перепалка з Гумпльовичем мала мені послужити лиш зачіпкою, аби вже раз висказати то, що від якогось часу займає всю мою душу.

Зверх тисяч літ минуло, як руский нарід став жити історичним житєм, котре полягає в тім, що особні, соціально відокремлені, жадними соціальними і культурними інтересами і інституціями не зв'язані з собою племена рускі стали зливати ся при помочи поодиноких інституцій соціальних (як церков, суд, воєнна організація), що звільна захоплюють усі ті племена, в оден державний організм; тим чином стало витворювати ся почуте органічної приналежності до себе, а се є якраз завязок держави і нації (в теперішнім політичній розумінню того слова). В тих давніх часах кладе він підвалину до свого культурного розвитку, засновує державу з осередком в Києві, матери рускої країни. Цілими віками відбуває ся там культурна робота, але перетинає ся головню погромом татарським. Тоді переймає Галич і Володимир Волинський ролю Києва, скупляє около себе всі рускі землі, ба, і сам Київ зносить свою голову перед королем Данилом

Галицким. Але і то не довго тривало. В Галичині вмирає своя руска династія і тота руска земля дістає ся династії польській; Волинь, Поділля, Київщина і другі рускі землі дістають ся під династію литовську.

Таким чином формально немов перервалось своє державне, а тим самим і культурне житє; Русини, вже як нація, вступають в новий державний організм і там з більшим то меншим успіхом ведуть політичну боротьбу з націями тих нових державних організмів. Проби або замисли витворити наново свою руску державу, як повстання князів литовсько-руських, як повстання козацькі, як замисли Виговського і Мазепи, остали пробами і замислами. Вправді повстає Гетманщина, все таки свого рода держава руска, але і вона минула ся, перемінилась в губернії російського царства.

Коли-ж ми тепер хочем відповісти на питання: де-ж сліди нашого тисячлітнього життя? де добуток нашої тисячлітньої культурної праці? де твори нашої держави? де позначки нашої культури? де свідомство того, що ми нація? — то відповідь на се може бути лиш одна: сліди тоті лишили ся дійсно, коли вже не в чім іншому — то бодай в іменах: королівство Галичина і Володимирія, а в певнім зміслі также і в імені: воєводство Буковина!

Коли зважимо, що Австрія, займаючи Галичину, виказує ся певним правним титулом до сеї рускої землі, навізуючи свої претенсії до тої історичної доби, де Галич обіймав майже всі рускі землі аж по сам Київ, і шануючи колишню особну історичну і державну індивідуальність нашої країни, дає вираз і признаку сему в імені і раніє сего краю, прилучуючи его до країв ав-

стрійських як особну індивідуальність, як королівство Галичини і Володимирія; коли зважимо дальше, що Росія займає всі нинішні рускі землі по давній Польщі, не маючи до того жадного і найменшого титулу, і не маючи підстави нав'язати своїх претенсій хотьби до найменшого якогось історичного факту, загладжує як найстаранійше всі сліди їх особної історичної індивідуальності: то мусимо перед усім признати, що із всего, що над нашою рускою країною в послідніх віках скоїло ся, найбільше і може навіть одиноким законним є перехід корони рускої Данила на голову Габсбургів. Так, корона Данила, тота корона, окозо котрої зєднана була свого часу вся Русь, спочиває тепер законно на голові Габсбургів!!

Із повної свідомости сего факту впливають для Русинів а также і для корони дуже важкі консеквенції...

Лишило ся нам Русинам як видний знак нашого довголітнього історичного культурного жити своє королівство. Та чи оно тепер иповні своє, руске?... Треба отже зробити его своїм... руским..., так щоб і всі рускі землі, що колись за Данила улазили его зверхність, і тепер відлі і знали, що є руске королівство!...

Сего можна доконати лише несеваючою культурною працею! Ціла наша праця повинна бути звернена в той бік, щоб наповнити змістом дорогий і можна-б сказати одинокий останок нашої бувалицини, який міститься в слові „королівство Галичина і Володимирія“!

І в імені: воєводство Буковина маєм ми в певнім зміслі сліди нашого руского історичного і культурного значіння. Само імя нашого краю є руске! Власть галицького короля Данила сягала на подуляе

нах. Жінка професора, давня любка адвоката, удавала, що не пізнає колишнього свого милого.

Вернули до Відня, — всі троє. Адвокат був приятелем дому професора. Щоби професор не думав, що через жінку втратив приятеля, витолкувала она ему, що адвокат повинен у них харчувати ся. На тім і стало. Она не думала також ніщити їх привичок з кавалерських часів. Не противилась, коли они без неї або й з нею пішли собі по обіді на свою черну, а по вечери на свій „крісель“ монахівського. І було як бувало — з тою лиш маленькою різницею, що тепер думало їх одно спільне звено більше, як колись.

— Дивіть, — казали одні — навіть жінка не розлучила їх. — Другі знов трагічно кивали головами і говорили, що професор „дурень“.

Минув рік. Щасливо і в найліпшій згоді так з жінкою, як і з приятелем.

— Бачу, що жінка, то не така страшна річ, як ми то давніше думали — говорить нераз професор до свого приятеля. — З цього серця раджу тобі, щоби і ти пішов за моїм приміром.

— Мені і так добре — відповідав той. — А впрочім мав би я так оженити ся як ти... і вкусив ся в язик.

Професор не мав права сидувати приятеля, але дуже радо був би висатав его. Тоді може не так часто забігав би до него в пору, коли повинен був знати, що его самого нема дома. Оно — правда — нічо страшного, коли приятель відвідує его жінку, але до домашнього супокою се не дуже причиняє ся. Все має свої границі, як приязнь, так і професорська виrozumість. Не мав відваги показати приятелю своє невдоволенє, тільки жінці порадив, щоби звертала більше уваги на такт і людей язик.

— Не роби ся сльмишним — казала ему жінка і глянула его по боріді: — Ти сам знаєш,

що підозріня твоє безосновні. З твоїх уваг бачу, що твоя любов до мене починає стигнути, що ти мене починаєш переслідувати і удаєш задрісного лише диявола, щоби мені дошкулити.

Перепросили ся поїзунком. Хоч настала вже година его викладу, він лишив ся. За хвилину надійшов адвокат. Жінка заявила, що має мігрень і замкнула ся в своїм будоарі. З того часу занедбував професор дуже часто свої урядові години. Казав, що має хрипку і не може викладати. Виручував ся асистентом. За его приміром зачала занемагати і жінка. Все о тій порі, коли професор повинен був вийти, але задля хрипки лишив ся дома, жінка діставала мігрень. Тоді також все так складало ся, що приходив до него его приятель, просити о яку реценту на жодковий катар. Словом в хаті був шпиталь, а все диявола, що професор виручував ся асистентом, а приятель не думав жевити ся...

Раз, по веселім бенкеті в кружку товаришів, дістав професор правдиву хрипку, що в популярній медичній називає ся Katzenjammer. Рано не встав навіть як звичайно, о осмім — переležав до десятої. Вийшов в ліжку каву, натягнув пиджак і сів за книжку.

— На виклад нині не їдем?

— Любовню, нині субота. Ти забула, що в суботу викладів я не маю. Впрочім голова мене болить.

— Так пішов би пройти ся, провітрати голову.

— Ні, ліпше так сидіти дома. Хіба ти хочеш зі мною перейти ся?

Жінка замовкла. Професор підійшов до шафки і став лагодити порохни.

— Не бій ся, жінко. Порохни вже готові. Зажий відряду, то може й не прийде до атак мігрени.

— Що се значить! Того мені вже за багато! Ти мене переслідуєш, ти мене мучиш! Ви-

дів хто — дістати такого тирана! Ліпше було втонити ся, як собі світ вилати з таким неспівірним деспотом. — Отрую ся або що...

Кинула ся на софу і — спазми готові. Професор сів у крісло і спокійно читав.

— Диррр! — озвав ся диявол. — Диррр, дирррр!

— Руш ся! Вже є лік на твою мігрень.

Коли жінка не рухала ся, професор встав сам і відчинив двері.

— Ти по реценту прийшов, на жодков? — привитав професор адвоката. — Прощу, прощу! Куруйте ся обоє! — і став збирати ся до відходу.

Приятель замовив ся. Зміркував, о що ходить. Уважав за відповідне не скористати з сердечної запитки професора і вийшов разом з ним.

— Мусу вислати жінку на якийсь час до купелів. Яксь гістерія ченила ся єї, яксь уросли хвороби. Ти не залямаєш сего?

— І я залямаю від якогось часу неформальність в єї поведєннї. Може так найліпше буде, як ти кажеш.

В понеділок раненько попрацяв ся професор з своєю подругою. Виправляв єї на куряню до Абаді. Вдоволенний, що на якийсь час збув ся клопоту, біг до приятеля, щоби похвалити ся своїм солоним впливом. Коли увійшов до кавалерій, була як раз дев'ята. В першій комнаті сидів вже два ингартури. Зайшов у канцелярию свого адвоката і задивив ся на слугу.

— Пан ще спить?

— Ні. Вийшов уже.

— Вийшов? А то куди так рано?

— Не знаю. О осмім прийде експрес якийсь лист. Пан прочитав, зібрав ся зараз і поїхав кудись «іакром».

Професор сів при столі, і став переглядати фотографії. Між иншими найновіша при-

далеко поза Буковину. Відтак запанувала у нас вправді волоска династія, але се не змінило характеру краю, як от пр. се не має жадного впливу, що на княжій престолі в Болгарії сидить Кобург, або що королем Румунії став Німець Кароль. Династія волоска зрушила ся, т. зн. приновила ся до культурних потреб автохтонного населення, на дворі господарським воеводи нашого Стефана Великого і Александра Доброго в Сучаві жила мова руска, в церквах гомоніло богослуженне славінське, урядовою мовою була мова руска, тота сама, що і в інших руских землях. Так було аж до половини 17-го віку, т. зн. до того часу, коли перенесено столицю нашого господарства до Яс. При кінці 18-го віку приходить Буковина під Австрію і знов Австрія, шануючи індивідуальність історичну, наділяє наш край іменем воеводства. Русини цілими віками вкладали в сей край свою культурну працю, а тепер, коли наш край опинив ся під Габсбургами, що на їх голові спочиває корона Данила, повинні всіх сил докладати, щоб і тото осібну історичну індивідуальність, втворену своєю віковою працею, зберегти і розвивати на славу руского імені.

Споглядають другі нації гордо на твою свою культурну працю, піднесім і ми Русини голову до гори, думні на наше королівство Галичини і Володимирії, думні на наше воеводство Буковину! Покажім, що ми заслугуєм на назву „старої культурної нації“, яку признав нам покійний цісаревич наш Рудольф!

Др. Ст. Смал-Стоцький.

Буковинські суперечки.

(Дещо з сучасного життя і з бувальщини).

Хто читає щільно волоскі газети, що виходять в Чернівцях, а хоче спокійно і без пристрасти судити їх вартість, той мусить признати, що они що найменше в осуді руско-волоських відносин крайно односторонні судії і покладати ся на те, що они боронять правди, майже ніколи не можна. Забуваючи на ту темну масу своїх же власних земляків знід сільської стріхи, котрі даремно жуть на освіту, волоскі політики всіх сил докладають, аби збільшити свою інтелігенцію перевертнями зноміж Русинів, личарами. І сеї правди ніхто не вібе, що в Австрії, крім хіба Мадарів, жаден нарід, пропорціонально взявши, не має стілько людей між своєю інтелігенцією, перетягнених від других народів, як Волохи: як і се правда, що ніхто так мало не дбає о освіту своїх селян, як знову ті самі Волохи. Богатим боярам, провідникам Волохів, стидно знизити ся до свого темного і бідного мужика; їм миліше „високою політикою“ ловити руских горобців.

Ми призирали вже собі споро матеріялу на доказ, з якого роду рекрутує ся волоска інтелігенція, і викажемо сего року Волохам іменами, що у них почавши від бояр і достойників церковних аж до писарів громадських що другий третій чоловік до бувший Русин, син або внук Русина, що Волохи живуть Русинами. Кождий Буковинець відразу вичислить вам десятки знайомих людей, бувших Русинів, а тепер Волохів. Ніхто так сильно, як іменню ми, Русини, сєріпили своїми людьми, в котрих руска кров пливе, волоску інтелігенцію!... І за те дожили ми тепер сумних часів, що нам ті самі бувші Русини дорікають русченем і переслідуванем Волохів і воюють з нами найнегіднішими підозрінями. „Геть з Русинами до Галичини!“ — отсе найважливіше і найголосніше бажане наших сучасників-Волохів, котрі стілько мають Русинам завдати!... Се вічно читаємо в їх газетах, сего одного побажала собі Bukowinaer Post і в сьвятоточнім номері на Різдво. Всі інші волоскі бажання перед сям одним уступають...

Прочитайте собі, Русини, і подивляйтеся давно за поріг викинені мудроні Buk. Post про

„винайдене“ Русинів, та розберіть християнське почуте сеї газети, котра вічно любить в потребі прибирати ся в чернечу рясу, а ту на Різдво бажє собі не чого иншого а просто заглади Русинів, смерти нашої.

„І так — каже Bukowinaer Post — як колись граф Стадіон винайшов Русинів в Галичині, так (бувши президент Буковини) Піно і Паче відкрили на Буковині т. зв. Русинів-народовців, але не задля них самих, лише щоби ними рівноважити Волохів і скріпити своє становище в краю. Приклад Стадіона придав ся тут; і він хотів при помочи Русинів, котрих — як думав — привизав до себе раз на завжди, держати Поляків в карбах. Піно і Паче вступили на ту саму дорогу на Буковині — не против Поляків, лише против Волохів. Мали намір зовсім ізолювати Волохів і позбавити їх впливу на розвій краю. Але робили рахунок без господаря! Тих людей, яких они наїшли в краю для своїх цілей, було мало — а до того й не багато були варті. Маса руского народу не симпатизувала з намірами накинених їй провідників. Тіж провідники, засліплені очевидною ласкою правительства, сєгнули геть поза мету, до якої дозволили їм змагати. Згорділи і бажючи набрати значіння, якого не могли сягнути на природний дорож, поза плечима правительства кинули незгоду між краєве населення, доси спокійне і миролюбиве. Притім не щадили і рідної крові. Они рівно ненавидять і всіх тих Русинів, що не хочуть присягти на їх хоругву, як і Волохів, до нищення котрих они вважають себе покликаними. А як ту ненависть ширять! Читайте лиш їх газету *Буковину*. Она все без виїмки висміює, що не має новоєврейської цїхи.“

Ті аргументи Buk. Post, переняті живцем від москвофілів, кінчить она горячою молитвою під сьвятій вечір: „І коли — каже — мати Австрія любить свою дитину, Буковину, а хоче їй з Різдом зробити яке добре діло, то нехай прожене Русинів-народовців з нашого краю, геть-геть поза границю, куди їх душа тягне. До того она має потрібну силу. Тоді настануть в краю мир і згода, яких довонче потрібно до его розвою.“

Кілько у тім короткім уступі сїної ненависти до нас, яке фальшоване історії і зарозом яїї негідний дозрілого чоловіка тон! Хіба сьміє Австрія перекидати собі народами до внодобі?...

мірників фотографій своєї жінки. Також і з молодших, дівочих літ. Такі навіть, яких він сам не бачив.

— Ага! Значить, він знав її скорше як я. Гарна історія!

На бюрку лежала карта заадресована до конциєнста: „В полудне виїжджаю на вілках дів до Баден. Бути може, що перед полуднем до канцелярії цілком не вступлю. Підїть на термін Германа. О моїм виїзді не говоріть нікому, головнож профессорови!“ — Послїдні слова були грубо підчеркнені.

„В тім є звязь, — думав професор — лиш одно деякне. Она їде до Абації, а він до Баден... Але хтось з них міг сказати неправду. Чи жінка сама поїхала, чи поїде з ним?“ — Над сям питанням професор найбільше задумав ся. Рішив, що найбільше буде самому поїхати в одно місце і в друге і наочно переконатися.

Вступив до кавярії і казав принести собі розклад їзди. Порівнявши час, змркував, що жінка виїхала з дому о пів години пізніше, як відходив той поїзд, котрим она мала їхати. Значить, сям поїздом на всякий случай не поїхала. Другий поїзд так до Абації, як і до Баден відходив в полудне. Підозріне змінилось майже в певність.

„Цуť обоє в полудне. Можу їх ще наволохати.“

Вступив ще до склену, поробив якісь замовлення і пішов до патологічного інституту, де о дванадцїй мав виїзд.

— Чудесні препарати маємо нині! — кликував ему на зустріч асистент. — Самі рідкості! Гляньте лиш! — Аж пошмокував, показуючи ему на ті скарби, добуті з тїх мерців.

Очи професора сьвітили ся. З рокопшою зачав перевертати ті препарати. Аж по добрій хвилі опамятав ся, нагадав собі свою трагічну домок.

— Знаєте що? Коли ви призирали такий чудесний матеріял, то пояснюйте его самі. Мені виберіть самі серия — і то жіночі!

Асистент відложив два приготовані примірянки сердець.

— Більше нема?

— На інших не найшов я нічого особливого, отже й лишив їх у приватнім посїданню мерців.

— Давайте їх тут! Позносьть всі, кілько їх є, але скоро!

Асистент з ножем побіг до труварії і за хвилю приніс цілу миску жіночих сердець.

Студенти ждали у лавках.

„Мої панове! — почав професор свій виїзд. — Оттут маєте цїлу колекцію сердець, самих жіночих. Ви молоді, тож пояснене слабостий сердець жіночих повинно вас особливо інтересувати. Се, що нині почуте, приїдеť ся не одному з вас і в приватнім житю вашім.“

Грімні оплески аудиторії залунали на слова веселого професора. Він усміхнувся, погладив бороду, умачав руки в мийницю, вхонив за довгий ніж і говорив далше:

— Хочу представити вам те серце жіноче таке, яким оно є без всяких поетичних прикрас і хоробливого ідеалізму. Покажу вам, що оно не є нічо більше, як лиш м'ясо — м'ясо, і ще раз м'ясо. І крім м'яса інших ідеалів у него нема.

Сягнув у миску і підїбє в гору одно серце.

— Оноди вияснив я вже вам брунатну атрофію серия з анатомічного і фізіологічного боку; нині приходить ся мені пояснити ту дегенерацію з боку фізіологічного. Сей препарат, котрий держу в руці, є власністю панни, котра поприцала ся з сям сьвітлом в сорок-шестий весїї життя. Як часто і як нестерпнє, до якої маєш ріжнородних ідеалів мусїло оно бити, коли таке крихле. Дивіть, як влізати у него палець, коли лиш легенько натисну.

Професор роздусив рукою серце як грудку кулеші, кинув на тацьку і подав студентам, щоби ближше придивили ся. Виполокав руки в мийницю і вхонив за друге. Розтїв ножем на чотири кусї і підїбє в гору:

— Як виглядає інсугієнція кляні, ви вже не раз бачили. Однак цікаво би відняти причини того хоробливого стану. На тім серці, що належало до двадцятилітньої дівчини, аномалія та виїкинчена просто з артизмом — як написано у книжцї. Подертї і вишарпані кляні не замикають ні входу, ні виходу. Кілько то ідеалів мусїло туди влізати і виїзати? — А сей приміряник — бачите діру? Цїлий мій палець влізати. Діру ту зробила револьверова куля. То серце видобуť з груди дівчини, о котрій писали вчорашні дивниці, що застрілила ся з причини нещасливої любови; написано стояло, що „задня браку взаїмности“... Думаєте, що се правда? Чи вірите, що котра дівчина спосїбна відібрати собі жите задня браку взаїмности? Ні! сего жадна не робить. Коли самоубїйство дівчини стоїть в причинній звязи з нещасливою любовю, то певно не брак взаїмности був причиною самоубїйства, а се, що взаїмність нішла за далеко. Так і тут було...

Дрєве серце, як і попередні, пішло на мисочїї поміж студентів.

— А ся торба! То серце молодої жінки. Кілько оно ідеалів — окрім свого чоловіка — містило нараз, коли таке ширє, як старий нальон а розпхане, як по маневрах комісний черевик! Саме та ділятина була причиною єї смерти. Правда, до прискорєня смерти причинив ся єї чоловік, бо коли ему стало за много того сердечного ідеалізму жінки, забрав ся до такої нуралїї, що жінка умерла, а він яко „курйєш-мер“ пішов під вїзоч.

Професор глянув на годинник.

— Мої панове! Я маю небезпечно хору

що волоські села зручили ся. Се не лиш цікаве, але й поучаюче.

* * *

Сягнула волоска газета передовсім в історію, сягнемо і ми; видобула она на верх свої претенсії на землі по жерела Прута, можемо й ми тим самим, а ще навіть більшим, бо старшим правом виказати свої претенсії на землі аж по Дунай. Буковинські Русини повинні собі добре згадати ті історичні факти, аби знали, як в потрібі Волохам відповідати на закиди.*)

Сі факти, коротко зібрані, такі:

В руській пам'ятці з 12-го століття, в „Слові о полку Ігоревім“, прославляє автор силу галицького князя Ярослав Володимировича на руській землі такими словами: „Високо ти засів на золотоківанім своїм престолі! Ти гори угорські підпер своїми полками зелізними, дорогу в Русь ти королеви (угорскому) заступив і зачинив в Дунаю ворота, кидаючи каміне метавками через облаки, судами правлячи далеко по Дунай“.

З сих слів видно, що на полудні галицького князства князь Ярослав панував від Чорного моря до Зелізних воріт на Дунаю і відповідає до значіння слів: „судами правлячи по Дунай“ на полудні галицького князства суди судили в імені князя Ярослава Осмомисла до лівого берега долішнього Дунаю, від Зелізних воріт до Чорного моря, де нині знаходиться королівство Румунія.

Вже в 1134 р. 20-го мая в митовій грамоті, виданій мисиврійським (Misiuri) купцям, руський князь Іванко Ростиславич писав ся: „від стола галицького, князь Берладський“. В князстві Берладським купецьким містом був Малий Галич, що нині зве ся Галац.

В році 1141, після слів Іпатієвської літописи, руський князь Володимирко переніс свою столицю з Перемишля в місто Галич (в Галичині), аби столиця була ближче всходу, бо галицьке князство було дуже просторе і сягало на полудні аж по береги Дунаю. Не

лиш ціле поріче рік Серета, Прута і Дністра, находило ся під власттю галицького князя, але і вся наддунайська земля (Подунаве) аж по Зелізні ворота.

Коли в 14-ім столітті галицьке князство упало, перейшло галицьке Подунаве в руки волоських воеводів, але і з грамоти волоського господаря Мірчі І. Радуловича, даної львівським і литовським купцям около 1409 року на вільну торгівлю в землях его: „продавати і купувати по всіх містах, по всіх перевозах Подунавських почавши від Зелізних воріт аж до самого Браїлова“ — виходить, що назва і границі руського Подунав'я перетривали незмінені до початку 15-го століття. — Що відтак на дворах волоських господарів уживала ся руська мова, то всі знаємо.

Сего учить нас історія: а лінгвістика подає нам докази, що нинішня угорська земля і Румунія були спершу заселені Слав'янами; аж пізнійше прийшли Волохи, а відтак Німці, що прикликали собі на поміч против моравських Слав'ян Мад'ярів.

І так н. пр. ріка Черна (Чорна), як свідчить римська назва з 157 року по Р. Х., під тою назвою була знава вже Римлянам і Грекам і писала ся після їх вимову: Tierna, Dierna, Zerna, Colonia Zernensium, Tsernen, — а се доказує, що в ті часи слов'янське плем'я пробувало в придунайських сторонах, поки не перенесло ся в закарпатські сторони. Плине о тім Шафарик. Подібно і в перших віках християнської ери Слав'яни проживали також над середнім і долішнім Дунаєм, о чім свідчать назви рік, австрійської Литави (Leitha) і румунської Ольти або Алюти в нинішній Молдові. Ті назви споріднені з російською Алатою, Полтавою, галицькою Полтвою, польським Полтуском, Плотском і російським Полотском. Походжене тих назв одно і те саме: слав'янське.

Але досить уже історичних і лінгвістичних доказів! Ми навели їх не на те, аби справді будити в Русинах якісь неможливі претенсії; лиш на те, аби Волохи не покликували ся, що колись там їх плем'я сягало аж по жерела Прута (звістна річ, по горах в давнину границь не було і волоські чобани могли справді ще дальше заходити, як в кутський та косівський повіт) — бо коли они покликають ся на історію, то ми їм можемо ще лінгвістично відповісти, що колись руське

плем'я сягало аж по Дунай. Алеж годі нині сперечатися о те, що колись було: Волохи не сягають вже по жерела Прута, Русини не сягають по Дунай — і історія скінчена! Тут ніякі жалі ні Волохам ні Русинам не допоможуть!

Берім поділ сучасного життя! Нарікають Волохи, що їх села зручили ся, а елемент латинський (волоський) уступає ся на полудні, звідки прийшов. На се є справді деякі докази і ми розуміємо жалі Волохів з тої причини. Та коли они більшу половину вини за своє положення спихають на руську агітацію і на прихильність правительств до Русинів, коли їм завидно кількох мізерних етніцидів, хоч самі розпоряджають цілим мільоновим фондом релігійним, коли їх в очі коже, що руський інспектор дбає о руські школи і т. п. — то нам справді і смішно і стидно за них, що так горюжать ся, а так мало чують сили в собі. А що смішнійше: ту оди Волох каже, що ми своєю агітацією зручили волоскі села (на те очевидно потрібно що найменше віку одного-двох поколінь), а другий Волох каже, що Русини що-но „відкрили“ Піно і Паче. Хібаж то правительств так давно „відкрило“ буковинських Русинів і стало їх підпирати, що они могли до кількох літ зручити волоскі села? Який нерозум! Ще горіткіша буковинських інтелігентних Русинів сама блукала у темі крестівній, ще у своїм найтіснішій кружці сама не знала, що робити, а вже Волохів над жерелами Прута не було, а вже волоскі села зручили ся. (Чи то були чисто волоскі села — хто там знає!) Приписуване сего факту руській агітації вказує лише на крutarство румунізаторське, на агітацію волоску видумками.

Є инші причини того, що волоський елемент уступає і мусить уступати ся на полудні. На одну з тих причин ми вказали як раз тому рік, а то, що в порівнянню з волоським народом руський нарід є поступовійший і живійший, отже може асимілювати без всяких агітацій, а звичайним природним способом, як то всюди дїє ся, де зійде ся сильніша культура із слабшою. Ті Волохи, що приймають руську мову і думають, що она більше користна і „панська“, зовсім подібні до галицьких Русинів, котрим польська мова здає ся більше користною і панською і тому єї приймають. Пронес той міг кожний найліпше

*) Користаємо притім з праць історика А. Петрушевича — галицького „Железних воріт на Дунай“ в числах 296 і 297 „Галичанина“ 1896 р.

Сум і глум.

Шум сосон.

Ту душу самота і шум сосон
колинуть шепотом сумним,
втихають думи мов на тихий сон
і глум над сим життям марним
іде за шумом тим лісним.

У шумі тим сумнім, що йде лісами,
осінній чарівний спокій,
Часом лиш ворон скраче над верхами —
і стрепенеть ся новень мрій
осінній чарівний спокій.

Уже мій ум осіння та година
приснала, як єй сей шум,
лиш жалі часом заплаче як дитина,
сповістить тишу моїх дум,
як ворон сей чудовий шум.

У тихім шумі тим душа заснула,
часом у сні лиш завила, —
що тенді почути уже й забула,
що мрій будний день буває,
а серце спить — а серце спить...

М е в а.

Над холодним буйним океаном
застежало ся небо туманом,
заревіло під вихрами море,
піднялись буйні філі, як гори...
А там меча біленька збудила,
скоролетній крила втомива,
занесла єй бура в безвісті —
годі білий на воду усеїть...

Полетіла душа моя світом
з милосердем для всіх і привітом,
захопив єй вихор в дорозі
і віднав віру в людськість небозі.
Она бить ся самотна з гадками
та шукає спочинку світами.
Чей она, моя бідна, не згине,
залетить колись в рай, де спочине...

Хризантеми.

Ти не думай, що чути мої
то осінні хризантеми білі;
ту вже листе шепче на землі,
а они стоять самотні в огорді
на осінній стужі і негоді,
бідні лютет, посмутилі.

Ще у мене серце не зівало,
ще у мене не остигла грудь,
і душа ще рветь ся, як бувало,
і думки, як зільники ті літні,
запашні, зелені, пишнотвірні,
ще красують ся, цвітуть...

Розхідник.

Я тебе ніколи не забуду,
хоч у мене стілько гризоти!
Серед навалу думок і труда
все явиш ся рантом ти!

Так розхідник жовтий у вінку,
до хреста прийнятий при дорозі,
все пилить й цвиге, мов на піску,
поки згине на тяжкім морозі...

О н а.

Я вже не хлопень, щоб дуріти,
я вже дозрілий мужчина!
Проте-ж прийдесть ся опалити —
а винна буде лиш она.

Она з тим серцем ще незграчним,
що усміхом мене вилить,
що поглядом своїм гарячим
як сонце у живна палить.

То сонце тепле, животворне,
що татне дуба із землі,
то сонце люте і потворне,
що динє віддихом змій....

Що мені всі пісні тисячлітні!

Що мені всі пісні тисячлітні,
що їх співали уже про любов!
Хоч мої співанки не новітні,
я заспівую їх знов.

Я тебе, любко моя неаглядна,
в сяєво вбрав, як святих, —
так і не згинула мрія ще жадна,
голос утіх не втих.

Чи се так щиро тебе полюбив я,
чи свою мрію марну, —
радий жити і всім людям, щаслив я
про ту потіху дрібну.

Чи твоє серце на мене ще зглянесть,
чи я і буду ще твій, —
в моїй душі вже на віки останесть
від твій у слезі мрій...

пізнати на слугах в галицьких містах — і его не можна ніяким чином спинити, лише освітою у власнім народі, не посягаючи на чуже добро, а пильнуванням того, що вже має ся в руках. Се одна причина.

Другу вказав і сам автор статі в букурештській Gazet-Y: єсть „се байдужність Волохів, що до нинішнього дня не мають подостатком щирих національних провідників.“ Се свята правда; іменно щиріх провідників, а до того ще й розумних, котрі би знали, що краще своє латане, як чуже хватане, що дїяла жменя добре освічених синів із власного народу, ніж сотки ренегатів, котрі тепер не можуть забути, бо їм вічно пригадує ся, з якого они роду, і готові кожної хвили прихилити ся знов до Русинів, як лиш нам добре буде дїяти ся, — таких провідників, що любили би серцем свій темний народ, Волохи на жалє не мають. А на тім терплять не лиш они, але й ми — і звідси походять ті буковинські руско-волоські суперечки. Ми свого добра не хочемо собі дати видерти, румунізатори знов думають, що лише добро, крадене у Русинів, додасть їм сили — а через то ми траїмо без потреби багато енергії на реакцію, а тимчасом волошкий люд під „опікою“ своїх аристократів снить... Така опіка певно не спинить того, щоб латинський елемент не посував ся на полудне...

Які висновки можна з нашої статі поробити, не потребуємо чей довго рознісувати ся. Ми, буковинські Русини, знаймо, що ми ніякі „зайди“ котрими така Buk. Post сміє помітувати; тут наша земля і ми — єї з рук не дамо видерти! Свідомість того нехай нам додасть відваги і почуття сили, якого в нас так мало. А що ми на чуже добро не лакоми, то побажаймо при Різді — не так, як Buk. Post, а по християнськи — волоському людови, щоб він дістав небавом як найбільше щиріх і розумних провідників, котрі би вміли пошанувати рускі національні змагання, тому, що їм їх власні такі змагання були би дорогі...

О. М.-ей.

ПІД СЬВЯТА.

Перед латинським Різдом і на Різдо і начитав ся тільки німецьких святаочних номерів газет, ілюстрованих і неілюстрованих, що мені всі ті різдвяні писані і рисовані образки злизи ся в один а найбільше два-три образки: і я вже не розберу де і що я бачив і що читав. Рисунок Німця на Різдо мусить бути доконче такий: В лісі хата, сніг на даху: Кризь вікна видко світло. Перед хатою або обіч серна і сернюк, а на галязі смереки сова. Се так знадвору, — а в середині (се другий образок) ялинка з позасвѣчуваними свѣчками, тато і мама, обоє в середнім віку і гарні з виду, і з четверо пузатих здивованих дїтей. Они мусять бути також гарні. Для них призначені кінь, труба, бубон, аялька і вишка — як до віку і рода дитини. Наймолодше на руках мамі або тата повинно офіційально простягати рученята до ясної ялини. То так виглядають Німці на образках підчас святаго вечера.

А в оповіданнях з нагоди Різдва кожний Німець мусить в той час зробити акесь розумне діло, н. пр. навернути ся до любови, котру покинув, заручити ся, обдарувати дїтей бідного сторожа в сутеренах, або устроїти якусь дуже смішну штуку (дивна річ, що над німецькими гуморесками мені часто зовсім не хоче ся сміятися — до того треба бути Німцем), або що найменше повинен Німець на святий вечір тужити за красивим житєм, що очевидно дуже приємне не є (т. є. тут, а не краще житє).

Кожде оповіданє на Різдо має бути солов'яком, або з перцем, або надуте, як та сова на смерці перед домом лісничого. І я нею бачу „шваба“, як він читає свою Gartenlaube на Різдо, зігхає або тїпнє ся. Коли сам не має чого тїпнєти ся, то хоч розважає его оповідання і рисунки. До того ще они й учать его не повидати звичаю обходження Різдва, кажуть ему приписувати сим двом-трьом дням акесь більше, урочисте значінє, як буденним дням або й меншим святам; спонувають его настроювати себе на цути пражичну і забувати клопоти житя.

Німці мають культ Різдва.

Я зовсім не думаю глузувати собі з рисованого і оповіданого німецького щастя на святий

вечір; я їм завидую, що тільки газет і вишарп старє ся їм і їх дїточкам уприснити отсе свѣто, а они єї старана приймають і підтримують. Завидую їм тому, бо того у Русинів нема, а мгло би і повинно бути. Раз дїтяго, що чому би і Русини не мали обходити святаго вечера, постаравшись для себе і своїх дїтей в подібні приємности, як у культурних народів; а друге дїтяго, що у нас в цілім році майже нема нігоди до піднесення духа, хоч би вмонзеного, і до — продажи річий (н. пр. книжок), відмовітки до тих нагод. Так-та, іде мені о кращий пражичний настрій Русина. Погана, прощай річ — визнес, але без него часом годі! Платимо-ж за приємність, а не лише за хліб.

Я пересвідчений, що перший дїтяго Німець, для котрого з нагоди Різдва видають багато ілюстровану газету а для его дїтей прекрасні книжки, не доконче мусить бути заможніший, як руский учитель, як руский священник, урядник і т. п. Він може бути і біднішим, як не один з нас. А проте я вірю, що на святаго вечера не поїмє, не обдарувавши єїх дїточок книжечками, бо звідки-ж би могли множити ся ті безчисленні різдвяні видавничі імени і звідки-ж би они могли бути такі щасливі, як би не те, що їх велика маса Німців тужить!

У нас — інакше, у нас подібного звичаю нема. Наші видавці і в мініатурі не могли би відважити ся Русинам робити подібну приємність на свята, бо для них самих коєць того був би дуже неприємний. Не інтелігентні Русини обидать святий вечір — не знаю. Що они зїмать ся хлібом, їдять рибу і кутю і поминають, чи Бог дав, — се знаю; але чи они старають ся в очах дїтей, на котрих Різдо робить таке пражичє, віднести урочистість хвалі ще й кароїнами для них книжечками і т. п. — отото не знаю, бо цї провінції не бував. Але ємо бачу: руху видавничого в тім напрямі нема, значить: нема і заітребованя. А то зле!

Настає у нас немалу значай з нагоди св. Миколая устроювати для дїтей малюї представлєня. Се гарно; мають дїти що гадувати. Але от що цікаво було би знати: кїм дїточих видавничих розходять ся при таких нагодах? Лєдві чи за сто зр., бо коли би більше, то вже се я уважав би добрим знаком. Бути може, що значай сєй приїмє ся і ми стїмємо

Новітний поет.

Ха-ха-ха! ось поет вам новітний!
Пише томи любовних пісень,
а боїть ся дівчат і до всіх непривітний
самотою блукає весь день.

Про любов пише страх поетично,
про велику і тугу і жар,
о спокій же тремтить неадантично,
як о скриню дукатів скунар.

Мій добродію мудрий! є творці,
що писали ще краще о тім;
в них чутя ти найдеш цілі корці —
та проте ти не завидуй їм!...

Ти в спокою не станеш ще кріпший,
у житю розвивай свій талант,
бо совет пережитий все літний,
ніж придуманий довгий роман...

Іспанський романс.

Вийшов місяць ізза хмари,
чуті в парку звук гітари,
чуті сльїв, слова тужливі:
„Линь залюблені щасливі!“

Сів Дон Перец з Казиманні
коло своєї любови Блянки
і зігхає: „Ах-ах, нanno,
як мені на серцю банно!“

Блянка каже: „Любий Перцю,
що тобі таке на серцю?“
Перец каже: „Сам не знаю,
а велику тугу маю.“

Зажурилась Блянка дуже,
що Дон Перец тяжко тужить, —
і собі головку клонить
та тихенько сльози ровить.

Перец плаче: „Блянка мила,
чом головку ти склонила?“
Блянка плаче: „Я не знаю,
а велику тугу маю.“

Чом ти, Донна Блянка, плачеш,
що у мене сльози бачиш?
— „А чогож ти плачеш, Перцю,
що мені тяжко на серцю?“

Він обняв за шию Блянку,
плачуть разом без настанку,
плачуть гірко без причини,
що аж серце з туги гине.

Сьвітить місяць на ту пару,
чуті в парку десь гітару,
чуті сльїв, слова тужливі:
„Линь залюблені щасливі!“

Scherzando.

У началі жили люди
без наук і без морали,
знали смутки, знали труди,
але жити всі бажали.

Споконвіка чорт ман журу,
як жите нам затруїти,
і придумав ту культуру,
що єї ми мусим вміти.

Дав він людям в серце віру,
а у голову науку,
недотепним тужну діру,
а проворним бува в руку.

І політиків розлюдив,
замінив на нитєх губи,
щоб з мятні сьвіт не виходив
і водив ся все за чуби.

Віраць, вчуть ся люди бідні,
у багні як бузья бродять
і сварять ся як послиїні,
але щастя не находять.

Головою б'ють до муру,
раді смерті, все забути...
Чорт придумав ту культуру,
Бог дїтями велів нам бути!...

Я не безбожник.

Я не безбожник з байдорожє,
я бачу депо боже в собі:
не лиш подоба в мене божа,
а є нас двоє в одній особі.

Один асєт побожний з діса,
що лиш за небом все банує,
а другий то післанєць біса,
що против неба все бунтує.

І кожний з них мені так годить,
так підбадьорє на духу:
душа з похмєлєм не виходить,
раз нестар є, а раз синуху...

О. М.-ей.

дбати о руске виховане дїтий більше, як до си. Дав би то Бог!

А от на Різдво у нас якого новітнього звичаю не видати. Що сїно на столі і кутя в мисці — се гарно; нехай то остане ся; але що більше нічого — се не гарно, бо на те ми й дожили трохи не кінця 19-го століття, щоби де-що підновити нашу старосвітчину. В тій цілі я отсе й пишу. Сего року на то вже запізно, але на другий рік годилося би на се не забувати.

Ще хочу сказати одно слово! На концерти в честь Шевченка у Львові сходять ся звичайно велика маса людей. Се правдива маніфестация народна. Тоді цілу громаду опановує одушевлення, пазничний настрій, так як на сьвятий вечір одну німецьку родину. Тисяч людей не раз зійде ся, або й більше. Отсе і гарно і добре. Але... Єсть і тут своє немиле „але“. Розгляньте ся по людях в салі, розпитайте, хто они і що читали, а здивуйте ся, що більша половина тих „почитателів“ Шевченка творів его зовсім не знає. Чули, що жив колись Шевченко, чоловік, котрого мало вжити годі, але що він писав і як — они на то не цікаві. Они цікаві на сьнів Мишуги і Крушельницької, на деклямацію або гру гарної панни, на велику кантату Лисенка і на ті прекрасні строї народні, що їх на ту хвилю вбирають сьнівачки, — а що доброго зробив отсей чоловік, що его буют біліе поміж зеленою на концертній естраді, се велику частину концертної публіки не обходить. А звідси ти се можеш знати, що не обходить?

Знаю звідси, що давні видання Кобзаря находит ся хіба по бібліотеках Русинів, котрі в 60-их роках були молодими; а нове видане Кобзаря, видане 1893 року лише в 2000 примірників ще й до нині не розійшло ся, а залігав маґазини товариства ім. Шевченка. О чім же то свідчать, як не о тім, що молодше покоління руске поминав Шевченка тим, що его не знає? Іде на концерт в честь Шевченка, не знаючи, за що его пам'ять обходять.

І так знов култ Шевченка, який у нас найбільше ще прийняв ся і розширив ся, не приносить з собою того, на що іменню Шевченко найбільше заслуговує, — на те, щоб его твори були всім а всім знані. Так отже і концертний настрій в результаті не мав наслідку такого, щоби кождо прийшла думка видати за всім дешевого Кобзаря, котрий подібнo, як Рап Тадеуш Міцкевича міг би розійти ся по Руси в десятках тисячів примірників. А такий же результат повинен бути, коли би култ Шевченка у нас обивав ся не самими бравами на честь п. Мишуги. Щож тут казати про менші празники, більше домашної натури, як Різдво! З них зовсім нема користі, хіба торговий вина, пива і горівки мають який такий заробок.

Єсть у наших житю страшенно багато по-верховности: гримками фразами покриває ся ледарство; маніфестации приймають ся публікою як розривка; нема в одушевленню поважного, тривкого змісту! Десятки літ сьніваємо гарно в одушевленню, запиваємо сирину, коли до того прийде, — але покажіть мені хоч одну справу, котру би наше „одушевлене“ довело до кінця? На будову театру складки тепер ледви канують, про пам'ятник Шевченка вже й забули ми!

Я, борони Боже, не хотів би нікому моїми медитаціями з нагоди Різдва затроїти веселу хвилю. Я хочу освітити ними щось зовсім протилежне, а іменню то, чого я Німцям і Польшам і иньшим народам завидую: хотів би я, щоб они при всяких празничних нагодах, отже й тепер при Різді, пригадали собі, що не самим хлібом чоловік живе, а повинен кормити і свого духа, не пустакми (хоч і тих я не заборонив би), але передовсім поважними річами, що глибоко сягають у виховане народне. Чи зрозуміли ви мене?

О. М-ей.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 4-го січня 1897.

З причини сьвят видаємо подвійний номер „Буковини“. Завтра, у вівторок, вийде ще один номер; відберіть на почті в середу.

„Буковина“ в році 1897. буде виходити так само, як і минушого року, що дня крім сьвят і неділі. Ми постарали ся о добірний матеріал до фейлетонів і статей, і сподіваємо ся, що наші читателі будуть з газети вдоволені. Головну увагу звернемо на самоосвіту; у формі популярній будемо подавати такі научні статті котрі повинен знати кождий чоловік, коли хоче звати ся інтелігентним.

У фейлетонах (заводимо два фейлетони) будуть друкувати ся між иньшим: три довні оповідання:

Аниі Сторожівни „Сестра Юлія“; Нестора Л — на „Зломані крила“; О. Кобилянської „Некультурна“; О. Я. Кониського „На Кримських виноградниках“; О. Маковея довша повість п. з. „Залісе“; оповідання Вяч. Будзиновського (Сулима, Діраві черевиків і иньші) — менших праць, які вже маємо в редакційній теці і які нам обіцяно, і не згадуємо.

Попри справі Буковини, якими передовсім будемо займатися, будемо інформувати наших читателів і о подіях на иньших руских землях.

Числимо на моральну і матеріальну поміч передовсім буковинських Русинів і просимо їх ширити всюди нашу газету.

Передплата та сама — 10 зр. Ті, що за минувший рік заплатили все, дістануть в січні перший випуск творів Федьковича даремно (7 до 8 аркушів). Той випуск буде за дві неділі готовий; друк спізнив ся через те, що ми замовили нове письмо з Відни, а фабрика не прислала нам его на час. Даліші випуски творів Федьковича дістануть також цілорічні передплатники „Буковини“.

Нашим приятелям і читателям бажаємо веселих і щасливих сьвят!

3 міського театру. На третій день сьвят у п'ятницю дня 8-го січня виставлять нову оперу Адальберта Гржимальського заслуженого директора черновецького музичного товариства, знаного в руских кругах щирою прихильника і приятеля Русинів. Опера зве ся „Swanda Dudak“, але її виставлять в Чернівцях в німецькій перекладі. Се представлене буде великою овацією для улюбленого директора за его заслуги на полі музики. Комітет, що завизав ся при музичнім товаристві, просить панів жити ся в бальових строях, панів у фраках. Сей торжественний настрій-мають ще піднести цвіти, вінці та иньші докази вдячності і симпатії черновецького музикального сьвіта для свого композитора.

Антики на Буковині. Правительство має намір побільшити число антик. Після осуду, що наше краєве правительство дало до міністерства, принало би на Буковину чотири антики, а з них одна на Чернівці.

Університетська бібліотека в Чернівцях набула за час свого існування від р. 1885, отже за 11 літ книжок за суму 150.452 зр. Тепер обнимає 70.922 томів, 38.578 менших брошур, 1496 зошитів і 3.569 подвійних примірників — отже разом 114.565 штук.

Для руских дїтий. Вже по написаню статті „Під сьвята“, поміщеної в сьогоднішнім числі, одержали ми зі Львова п'ять прегарних книжок призначених для руских дїтий, як би на доказ, що руске товариство педагогічне у Львові розуміє свою високу задачу, лише очевидно мусить жадати помочи від рускої суспільности. З правдивою привємністю переглянули ми ті книжочки і можемо їх сьміло всім поручити. Ми би дуже тішили ся, коли би буковинські Русини спровадили їх собі для своїх дїтий. Єсть то два зошити: „Діточі вигадки“ часті I. і II. (обі по 30 кр.) — з ріжнородними образками з веселого жити дїтий. До образів додані поясненя стихами. Відтак книжка „Наші звірята“ містить образки ріжних звірів, прегарно виконані. Коштує 40 кр. Четверта і п'ята книжка „Мала менажерія“ і „Велика менажерія“ відповідно до своїх титулів містять також подоби ріжних звірів (мала менажерія коштує 35 кр., велика 40 кр.). Образки і титулові винети у всіх цих книжочках кольорові, підписи — рускі (правильною фонетичною), картини і окладки грубі і сильні. Ті книжечки надають ся для дїтий від 4 до 10 літ, дуже цікаві не лиш для школярів, але і для тих,

що не вміють читати. В народних школах „Велика і мала менажерія“ може заступити при науці стїнні образки зі сьвіта звіринного. — Спровадьте ті книжки для своїх дїтий, а не пожалуйте; скажете самі, що добре радимо. Діти будуть мати з того не лише потїху, але і науку. Видаток не великий, а користь дуже велика. За тими книжками треба писати до книгарні товариства ім. Шевченка у Львові уліця Академічна ч. 8.

Добродійність у Швайцарії. В женевськім кантоні існує інституція п. наз. „Hospice general“, заложена в р. 1885. В ній злучили і віддали під одну адміністрацію маєток ріжних урядових фондаций. Завданням сеї інституції єсть, нести поміч кождому женевському обивателю, що занепає на здоровлю, або ослаб зі старости, без взгляду на его релігію або політичні переконання. Навіть перебуваючі за границею обивателі кантону, мають право користати і користають з тих фондів. Помочи уділяють в грошах (найчастійше платять коміріе) або роздають хліб, одяг, утримують дїтий в бурсах, дають безплатну поміч лікарську і ліки в дома, в шпиталях, в містї і по селах. Для хорих удержує „Hospice“ десять лікарів, розкинених по кантоні. Має два притулки для старців, два другі жеєські і мужєські для сиріт. Сироти дістають там фахове образование, а відтак місце в своїм заводі. Все те безплатно. Маєток інституції виносить 4.900.000 франків, а річні видатки що найменше 200.000 фр. Сю суму, що перевищає багато проценти з капіталів, якими розпоряджає „Hospice“, доновняють добровільні склади. Бо в Швайцарії так єсть: не маєш черевиків? — дадуть тобі черевиків; не маєш капелюха? — дадуть тобі капелюх; не маєш краватку або чого иньшого? — дадуть краватку і все иньше. Рада громадська міста Берна затвердила тепер навіть проект, котрий увійде в житє з 1. липнем 1897, що всіх убогих будуть ховати за дармо. Давнійше займали ся тим приватні товариства за малу, річну оплату за жити кандидата на смерть, але тепер переняв на себе уряд сю добродійну чинність і за приміром Берна піде незадовго ціла Швайцарія. А що у нас на Буковині діє ся в справі добродійности? Красне і не порівнюймо!

Особисте забезпеченє. До банкірської контори приходить молодий чоловік, знакомий з властителем. — „Чим можу служити?“ — Я хотів би позичити у вас п'ятьсот золотих. — Яке обезпеченє? — Моя особа, надіюсь! — Дуже добре, так лізьте сюди! — і господар отворив перед здивованим молодцем двері спорої вертгаймівки.

— А се що?

— Бо я тут ховаю мої забезпеченя.

Телеграми „Буковини“.

З дня 3-го січня 1897 року.

Відень. Нині вела ся даліше розправа бюджетова. Рада державна буде замкнена при кінці січня; нові вибори, як кажуть віденські газети, відбудуть ся в половині марця.

Берлін. Міністерство справ внутрішніх видало острю заборону на торговлю дівчатами.

Париж. Вибори до сенату випали так, що вибрано 69 республіканців, 13 радикалів, 3 соціялістів і 12 консервативних.

Перенісека редакції.

Анна Стор. Я зараз перечитав. Річ написана гладко, переведене умотивоване, тенденція дуже мила і користна. Буду друкувати і відбитку призначу на цілє се. Ст. Зміни не потрібні. Спасибі! — М.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впреосв. Митр. і Преосв. Еп. Ординариати всіх трьох галицьких Епархій, обезпечує будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижчою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожежі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліс „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліс і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, сговаривши зареєстроване з обмеженою поручкою, приймає від своїх членів і третих лиць вкладки до опрочентованих по 5 процент. Гваранція цілковита. Уділь по 50 корон. Позички уділяють ся тільки власникам реальностей, відданих під тагарів, за поручкою двох членів. З позичок відтягає ся десята часть на уділ.

Зголошена о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ВАЖНЕ

для кожного, головни для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлене, що існуюче тут уже від багатьох літ, на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенням

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка
тепер через набути найновіших машин, письм і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій з'юказь перенесло на *улицю ратушесу ч. 12*, другий вхід також від *улиці Лелісової ч. 11*.

Заразом приступив догодітний фаховець, пан Еміль Канюк яко співзачник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —
в управленні персоналом всі фахові роботи, як опривисне книжок, роботи галитерийні, друку на стижки до мінів, окрасу до гаєтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о заєказі замовлення

з поважним

8—10

Кобжинський і Канюк.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почесним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯХА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публиці свого виробу чисто льняні зв'язні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кістковим і адаманковим;

також доставляє матеріяли на комплектні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в містечку).

Прібки і ціники на жадає платити і відвототною поштою. (15—52)

П. Т.

Отрим маю честь повідомити шановних підбираєлів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.) —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказане так часто попередній фірмі; і прошу уклібно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Пропу о часті замовлення і панусь

з поважанням

Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-русского народу.

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній палаті Андрія Андрійчича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад великий; купуйте чимскорше!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на итиране: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадаєт сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймаєт з осторожністю лише флашкі зі з'юказем нахрещиком „Котвиця“ бо лише ті правдікі.

Аптека Ріхтера під золотим ланом у Празі.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и					
	поспільні			особові				поспільні			особові		
до Чернівців							з Чернівців						
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128			657	1028	540	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347			941	1029	535
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329			912	1000	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203			717	1045	610
З Новоселиць, Садагури						1113 930	До Садагури, Новоселиць						430 621

Підчеркнені числа означають пору вічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. ран. — Середно-європейський час різний є від львівського о 36 мінут, а від чернівецького о 44 мінут; коли на залізницях є 12 год., то на лавівській годиннику є 12 год. 36 мін., а на чернівецькій 12 год. 44 мінут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучачича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святых.

БУКОВИНА

Редакция і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 ар.

Запросини до передплати.

„Буковина“ в році 1897. буде виходити так само, як і минулого року, що для крім сьвят і неділь. Ми постаралися о добірний матеріал до фейлетонів і статей, і сподіваємося, що наші читателі будуть з газети вдоволені. Головну увагу звернемо на самоосвітню; у формі популярний будемо подавати такі научні статі, котрі повинні знати кождий чоловік, коли хоче звати ся інтелігентним.

У фейлетонах (заводимо два фейлетони) будуть друкувати ся між иньшим: три довгі оповідання:

Анни Сторожівни „Сестра Юлія“; Нестора Л. — на „Зломані крила“; О. Кобилянської „Некультурна“; О. Я. Кониського „На Кримських виноградниках“; О. Маковей довшо повість п. з. „Залісе“; оповідання Вяч. Будановського (Сулима, Дірані черевини і инші) — менших праць, які вже маємо в редакційній теці і які нам обидно, і не згадуємо.

Попрі справи Буковини, якими передовсім будемо займатися, будемо інформувати наших читателів і о подіях на иньших руских землях.

Числимо на моральну і матеріальну поміч передовсім буковинських Русинів і просимо їх ширити всюди нашу газету.

Передплата та сама — 10 ар. Ті, що за минувший рік заплатили все, дістануть в січні перший випуск творів Федьковича даремно (7 до 8 аркушів). Той випуск буде за дві неділі готовий. Дальші випуски творів Федьковича дістануть також цілорічні передплатники „Буковини“.

Відозва до серця і кишені.

Передовсім відозва до серця!

Не лиш для того, що серце взагалі більше варто, ніж кишеня набита банкнотами, а ще й для того, що коли серце на наш поклик не згодить ся, то з кишені на наш Народний Дім не прийде ані шельюг. А ми хочемо як раз нині звернути увагу буковинських Русинів на те, що певно кожде шире руске серце на Буковині відчуває, лише — тому, що оно руске — потребує приюти і захоти.

Не багато рускої інтелігенції на Буковині — се правда; але знов і не так мало, щоб не могли зробити доброго діла для Народного Дому в Чернівцях. Маємо тут своєї інтелігенції около п'ятсот душ — і чим далі, тим се число не буде меншати, тільки рости. А така громада людей, коли-б она тільки складала ся з самих ширих, відважних і завзятих Русинів, — то вже становила би сильний руский батальон, котрий міг би рішити неодну малу борбу (великих борб на Буковині досі не було). Правда, нині ще маємо в тім руськім батальоні досить „офермів“, досить дезертирів, і таких, що тільки „маркірують“ Русинів; але значно більша частина то вже добре привчені воїки, на котрих можна спустити ся.

Пригадайте лиш собі, як то було у нас недавно, от нехай тому десять літ. Хто тоді мав таку надію, що буковинські Русини не пропадуть, яку ми нині маємо!

Були тоді люди, що в мишачі норі ховали ся, аби лиш щезнути зі своїм руским родом перед очима сильнішого противника; було дезертирів що-неміра; була купа руских хамелеонів, що змінювали свою краску як сильніший хотів. І всі они тоді і перед своєю власною совістю і перед людьми вміли оправдати ся; мовляв: „годі — тяжкі часи настали!“ А ніхто з них не розумів того, що коли-б жаден з них був не дезертирував, а кождий держав ся обома руками свого руского роду, то і найзавзятіші румунізатори були би не дали їм ради. Де нема карності і почуття солідарности, там очевидно легко розбити і переслідувати хоч би і найбільшу армію.

Нині вже часи не такі. Вже є — як сказано — спора громада рускої інтелігенції, котра не настрашить ся першого лучшого румунізатора і потрафить ему сказати: „пильнуй свого носа, а не чужого прося!“ Але й нині ще ми можемо оглядати і „потіху“ мати з деяких Русинів, що власної тіни боять ся і, як тому десять літ, так і тепер боронять ся: „годі — ще не час — не дивуйте ся!“ Они й тепер не розуміють, що як би цілком отверто і явно приступили до рускої громади і сказали: „Годимо ся на ваші цілі і заходи, піддаємо ся вашій карності, прийміть нас і бороніть нас в потребі, а ми вам будемо помагати!“ — то ніяка диявольська сила не зробила би їм нічого. Лише тоді страшний нам противник, коли знаємо, що власна громада ледача і некарна; коли-ж ми всі хочемо

Що я любив.

Се були малі, тонкі, живочі руки.

Мали в собі щось більше з аристократизму як з інтелігенції, і саме тим звернули найсамперед мою увагу.

Їх тонкі вичини пальців, ніжно випуклі нігті були мені доказом, що їх предки не були ремісниками і не робили ніякої грубої роботи. Їх краса не була випадкова. Коли були в руху, пригадували собою завжди дрібні пташенята; для того саме то — не знаю.

Визирали так свobodно, так з паньска зйид білих шовкових корунок, чинили ся такі важні! Просто сьміх брав, що й они хотіли щось робити — хоч не робили нічого.

Праці не пара паньскости. Она належить до товни, а їй руки не мали типу товни.

Я був би їх убрав у найтонші рукавички, ті малі, ніжні, рухливі пташки, щоб не етикали ся за часто з грубим товаром щоденщини, не стратили того, що я, син музи, любив наді все — змислу чистоти... А в моїх найтихіших хвилях мрів я об тім, щоби дозирати їх. Але не так як дозирають ся звичайні істоти того роду: я мрів об тім красю. Я хотів їх доглядати як дорогоцінне каміне на деяких з моїх улюблених перстень, що — коли наблистали ся вже доводі і я налюбував ся досить їх правдивою красою — мусіли вертати в дороге ефір, виложене шовком і аксамитом, і ждати хвилі, в котрій лиш моя рука знов займе ся ними...

В моїх найтихіших хвилях мрів я об тім, або і тоді, коли серце ткало якісь безумні плями на будучність, що я майже сам лякав ся, а розум мене сварив за таку шалену сьмливистість!

Чи я не соромив ся?

Справді, я й лякав ся і соромив ся і поводив ся холодно і відчорно, мовби мене не обходили ніякі птахи на сьвітлі... Але на самоті і в душі мав я все бачне око на них, уважав, щоб їх що не дитнуло, щоб не напружали ся, не вдарили ся де о які тверді беззвучні предмети. Щоб суворостудній зими не разила їх, а зухвалі блискучі промінні весняного сонця — ті промінні, що маять так до себе — не грали ся на них за довго і не заприязнювали ся з ними занадто.

Але надісе один день погану годину.

Тоді ті малі жіночі руки розмірили ся в блискучім промінні-весняного сонця, зворохобили ся, і зібравши всю свою силу, може і по своїх паньських предках унасліджену силу, збили ся в кулак і вдарили мене так сильно в груди, що я подав ся назад і вже не можу зібрати давних сил і колишньої відваги, щоби приступити на ново до них, взяти їх знов у свої руки, стиснути їх щиро, ті дрібні, рухливі пташенята, що не мали типу товни — скарби тогді!...

Ольга Кобилянська.

Акторске щасте.

Яка дивна гра-природи ті замерзлі квітки на вікнах! Наче би справжні весняні квітки, зійшли від морозу розложили свої замерзлі, прозорі листочки на ледових шибках. Оттак і мої думки... мої згадки молодечих літ! Замерзлі вони під сивим волосом на моїй голові, зціпили на холоді невідрадної старости і тільки мов ті прозорі листочки на ледових шибках прилипили до мого серця.

Колись вишали ся мої мрії наче ті цвітні чудовими барвами, оголошували мене своїм запахом, — і вливали в душу чар райского щастя і надії на якесь вище, красне, свobodне, ідеальне істноване. Але тепер дивлю ся на ті заморожені цвітні моєї молодости, інакше, холодніші; виджу в них кожду билинку, кождий рубочок, і дивую ся, як міг такий нужденний кістачок носити на собі тільки буйности і праси, що я за него віддав ціле моє житє...

Але прецінь, прецінь! Чи мало я пережив щасливих хвилях? Спершу був кождий день для мене жерелом захвату і палких вражін. Те житє повне планів, надій, намірів, змагань, ті перші успіхи на сцені, зростаюче почуте краси і артистичної міри, перші онцески вдоволеної публики і ролі, ролі, ролі, — яким щастем наповняла она моє дитиняче серце! Сьвітло кістечів, уривані таги музики, сценерія і події гранич штук і ті сотки уважних, роз'яснених, вражливих очей публики окружали мене навіть у сні з такою

держати ся разом і вступати ся один за всіх, а всі за одного, то противник нам нічого не вдіє, а ще й сам може дістати „по ланитам“.

Щоби таких дезертирів і всяких збігців з зайчим серцем у нас не було, треба очевидно, щоби та руска громада, яка вже є, і йде до одної мети, була під кожним взглядом вірною, бездоганною. Тоді до неї пристануть легко і без обави всі невірні Томи і вже нас не покинуть.

А вірневі інтелігентна руска громада не тим покаже ся вірною, що буде відважна поміж своїми чотирма стінами дома, а тим, що і прилюдно на кождім кроці буде боронити рускої справи і словом і ділом. Що у нашої буковинської інтелігенції на такі ирикмети є добрі завдатки, о тім учить нас і минувший рік. Тепер же вся річ в тім, аби ті завдатки підтримати і розвинути в характер і в посвячене для загальної справи. Над тим кождий сам про себе повинен працювати, о се і ми будемо старати ся всіми силами.

Минувший рік приніс нам невиданий доси в таких розмірах у буковинських Русинів факт жертволюбності на народні цілі. Складали ся і колись они на ті цілі, але мало; а минушого року — як з остатнього виказу виходить — зложено у нас на се добровільно 2489 зр. 37 кр. (1459 зр. 96 кр. на бурсу, 1029 зр. 46 кр. на друкарню). Сю суму зложили передовсім буковинські Русини — і винявши впр. митрополита Аркадія — самі незможні люди, звичайно народні учителі. Отсеї дуже потішачий факт додає нам надії, що жертволюбність наша не поменшає, а буде рости.

Певна річ, коли порівнати ті півтретя тисяча наших складок з десятками тисячів складок Волохів, то се дуже мало. Але не треба притім і то забувати, хто у них дає екдаки, а хто в нас. У Волохів один дідич або панотець може більше дати, ніж двадцять наших учителів, і кривди собі не зробить. Так ми то дуже добре розуміємо,

що великих претенсій до кишеней буковинських Русинів мати не можемо. Однак і се ми розуміємо і кождий наш приятель признаєть нам у тім рацию, що коли один наш чоловік не спроможе ся дати на рік 50 зр. на народні цілі, то він за те через цілий рік при різних okazиях зовсім дрібними складками може таки ту суму зібрати. А нехай і менше, нехай лиш 10 зр. на рік, а все таки зібрати може, коли тільки хоче. Вже в минувшій році у виказах складок в „Буковині“ могли ви читати, як сей і той учитель по 10, по 20 кр. збирав не раз значні суми на народні цілі. Чому? бо хотів тим зайняти ся і заняв ся. А за цілий рік щоб не міг охочий Русин зібрати складками 10 зр., в то нам не хоче ся й вірити. Може — і дуже легко може, коли тільки вірить, що складки йдуть на добру ціль, а він ті цілі хоче підпирати.

Уявіть же собі тепер, що 400 буковинських більше свідомих Русинів, поставити собі за задачу, через цілий рік 1897 доконче зібрати бодай по 10 зр. на народні цілі, а то передовсім на Народний Дім, котрий прийняв ся тепер тяжкого і дорогого обовязку удержувати бурсу, — то разом з кінцем року могло би зібрати ся 4.000 зр., а коли більше, то ще й лише. А зібрати ті гроші ми доконче повинні, бо дуже потрібні!

Передовсім від осесі 1897 мусить бурса побільшити ся, бо вже будемо мати дві рускі класи в гімназії, буде більше бурсаків, а не буде де їх помістити — і так уже в Народнім Домі тісно, навіть касино уступило свою сатю і комнати на бурсу, а само перенесло ся до тісних комнат, аби лиш бурсаки мали вигоду. Треба доконче Народний Дім розширити, перший поверх ставити. Крім того він ще й не сплачений зовсім, ще на нїм є значні довги. А коли-б і не мало ся зараз розширити Народного Дому, то направики в нїм доконче потрібні (н. пр. дах). Все те очевидно коштує гроші, а тих грошей ніхто

нам не дасть, тільки ми самі мусимо зложити.

Єсть то наша чисто домашня справа, але дуже важна; як прикро кождому жити в тісній і невідповідній хаті, так повинно бути прикро буковинському Русинови, щоби наші народні товариства душили ся в малій і невідповідній домі.

На добрий лад — як би ми всі взяли ся завзято до роботи, як би була надія, що кождого року зберемо ці складок по 4 до 5.000 зр., то ми би двадцять століть повитали в цілком розширенім і відновленім Народнім Домі; а до сего ми повинні доконче змагати.

Але як там буде за кілька літ, годі знати; ми зробім тепер то, що повинні, а о будучність не журім ся! Гаслом буковинських Русинів на 1897 рік є: „Складаймо ся на руский Народний Дім в Чернівцях!“ Пам'ятаймо, аби ми менше не зібрали, як в 1896 році, бо був би сором перед світом; сума складок при кінці 1897 року мусить бути коли не така, як минушого року, то доконче більша!

І то зараз починайте збирати при кождій нагоді! Таких річий не відкладає ся!

НОВИНИ.

Чернівці, дня 5-го січня 1897.

Перший спосіб. Відповідно до того, що ми пишемо на вступі у відозві до серця і кишені, зараз на новий рік треба заощадити гроші, що їх виникає ся пусто-дурно на новорічні карти, і на адресу „Буковини“ прислати н. пр. 50 зр. з запискою: „Замість новорічних желань послати 50 зр. на Народний Дім. — Н. Н.“ Так буде найрозумніше!

Іменования в суді. Судовими авскулантами (з ад'ютом) іменовані практиканти: Др. Євгеній Гакман, др. Віктор Іванович, Бард Гак, др. Ахіль Раманорт, Ілля Ілассевич, Антін Захар, Темістохл Боканче і Рудольф Штадлер; авскуль-

наглядністю, що я те все мов переживав другий раз і жив мов би подвійним життям.

А потому прийшла горяча, безпам'ятна, правдива, щира любов! Який красний видавав ся мені тоді світ! Кожду річ бачив я у якимесь яснійшій, виразистій світлі, мов би набрала вишуканості, мов би її форми заливали ся з самою істотою. Я сам зливав ся з вселенною в одно, дихав її віддихом, жив її життям, розумів її стезичну, невгомну бесіду. А як те все скінчило ся скоро! Я підніс ся до тої любови високо мов жайворонок до сходу сонця. Побачив чудове сяєво, але zarazом і почув проникливе зморогоріння ефер. Зійшли мої мускули, не стало крилам сили і я упав немичний на землю.

Мої чуття не звернули ся до жадиної з театральних товаришок. Олеся була скромна, як фіалка, чиста як кропля роси, і гарна як рожа. Она стала мені жерелом мого сценічного одушевлення. Я був такий веселий на сцені тому, що мав її вже в душі, западав у сміток тому, що не міг її ще назвати своєю, а шептав любовні слова мовби до її маленького ушка, палів від заздрости, мов би то она давала мені до сего причину і потому перепаляла так ніжно і щиро, як би зобидив саму її, мою прегарну Олесю! В драматичних сценах я уважав собі, що єї трачу, що батько проганяє мене з дому, що мати заборонає йї сходити ся зі мною, що єї заручили вже з кимсь другим, що я свідком єї вінчання з ним — і моя розражена груди видавала тони, що мене самого переражали величчю такої страти.

А коли се так здійснює ся на мені, коли я мусів перенести се на собі, що она посвятила мене задля доброї партії мені мало серце не пукло з жалю і досади. Страшні думки залягли мою голову. Я зневажив цілий світ, а найбільше себе, себе... ох! я був би тоді нераз відобразив собі життя або заподівав яке лихо єї родичам, або тому ненависному мому суперникови.

Який дурний! Хиба-ж могло бути інакше, щоби родичі думали долю єдиної доньки з певним істнованем актора! Але я не був в силі розважати зморо. Мені здавало ся, що з тою любовю все вже пропало для мене. В грудях чув я ціле некро. Жаден яснійший огник не проблимував в ній, а тільки страшні ясні тні злочи, зависти, зневаги і завзяті.

Мені було, як тому, що его нагло заскочить злива серед поля. Перемок до живого тіла, а захисту не видить нігде, то єму вже все одно, куди він їде. Але перед себе, без шляху і стежки. Так і я збив ся був зі своєї стежки, бо не видів вже для себе цілі.

„Для себе? Хибаж правдивий актор може жити для себе? Він жие для штуки і в ситуації. Відколи-ж я хочу жити для себе?“ — Ту я перелавив себе на тім самолюбстві, що разом з любовю обмотало ніжною тязиною мої поняти. Дотерва влюбивши ся, я почав був думати о собі самім, о власній цілі, о своїм особистім життю. Тепер розбили ся ті заміри, але лишила ся ще штука. І почав я йти до неї неохотно і прямо. Штука стала для мене життям. На руїнах мого чуття і мого особистого щастя почала визна-

сити ся моя артистична слава, розгортає і знає не. Дорого я заплатив за них!

Та минуло ся і те. Мої ровесники повинні, або постаріли ся разом зі мною. Молоде покоління не знає мене з доби мого розквіту. Тепер шукає собі інших богів. Я уступаю ся чим раз дальше у темраву забуття. Оно і природно зовсім — я не чую гавити або злочи. Тільки того ні, тільки того бридкого чуття нестерігаю ся. Хочу примати мою долю з гідністю. Але щож дала мені моя штука? Чия відплатила ся за мою посвату? Ті ошкеси, що я збирав на сцені прогули, як клас перелітаючих журавлів, ті сміхи, що розносили ся по театрі зникли, як відбілес західного сонця, ті слози, що сльотили ся в очах виднів, сечелія, як ранна роса — і вистали хиба тільки ті віячі і зенти, що порозвішували на стінах моєї комнати... Се зівале осісне лїте, що покрила ся вже пазінь і припав порох!

Чого я сиджу самотний в пустій хаті? По що віддизав ся так уперто в замерзлу шабу? Тай до чого я загадує отсе все, мою минушину?.. Нині Радко... правдиво людське світло воя і Бог став чоловіком. Тай і мене обгорнула туга за правдиво людським щастям... Але що там вже про те думати! Минуло мое літе, весна не верне.

Ілля Лопатинський.

тантами без ад'ютантів: Релус Збіра, Ферд. Сержистий і Йоахим Чунтуляк.

Дві нові фахові газети появилися сьогодні в Чернівцях: одна Bukowiner Lehrerstimme (за редакцією цієї газети відповідає п. учитель К. Дубеньський), а друга: Bukowinaer Landwirtschaftliche Blätter під редакцією Ом. Баєра, директора агрономічної школи в Чернівцях і д-ра Наймана Вендера, професора в тій школі. Перше число цієї газети багате і різноманітне, редакційне в більшій частині німецьке; є при тім менші уступи і рускі та волоські. Рускі уступи печатані етимологічною правописною, хоч перші запитання були друковані фонетичною правописною. Видко вже якийсь руский „агроном“ захотів йорами ратувати агрікультуру на Буковині. На т. і. в. вже тепер неврожай, де далі і безпечноту з нашої землі — так по що без потреби задержувати ті непрактичні знаки? Ми сего і не підносили би, як би Buk. Landwirtschaftliche Blätter були приватним підприємством, але то офіційний орган господарського товариства на Буковині, споманого краєм і державою — тому й можемо мати до него претенсії. Але се вирочім річ не така важна, як певно усеунуть, — газета представляє ся під кожним виглядом поважно і корисно. Матеріал багатий, редакційні фахові. Буковинці повинні їй підперти. Передплата на цілий рік виносить 3 зр., адреса адміністрації: Чернівці, улица семигородська 57.

З Києва доносять, що там останніми часами розійшлася ся поголовка, що „императорское русское географическое общество“ відкриє в Києві свій відділ, котрий там уже був якийсь час в 70-их роках, але в наслідок адміністративного розпорядження закрито его на тій підставі, що межі членами відділу проявились „українофільські тенденції“. З тих то часів походить і той царський указ, котрим наложено кайдани на руско-українську мову.

П. Володимир Левіцький, нотар у Вінниках, передав тепер редакцію часопису *Зорі* в інші руки. Більше, як шість літ, він він є майже безкорисно і з великим посвяченням. Лише той, хто знає, як тяжко рускому редакторови роздобути пригодний для часопису матеріал, потрафити оцінити заходи п. Володимира Левіцького обов'язку *Зорі*. І заслуг его в тім вигляді ніхто ему не поважить ся відмовити. Тепер его фахові роботи по іменованому нотарем зросли і годі ему далі вести часопис. Хто буде наслідником его, не знаємо: та хто-б він і не був, одно певне, що обов'язок і роботу буде мати трудну і неприємну, найбільше через те, що Русини не почувують ся самі до ніякого обов'язку супротив однієї літературної часопису на Русі. Хоч би як гарно була редакційна часопис, Русинів се не обходить і они потрапляють байдужністю і вбита є. У них не вартість часопису рідше о популярності є. Тяжка доля такої *Зорі* і редактора є.

Видання Руского товариства педагогічного у Львові. При кінці року годить ся згадати про труд видавничий сего убогого, а таки з невтомною витривалістю працюючого товариства, що діяльність свою досі розвинуло головню в двох напрямках: подаванню духової поживи учителям народним („Учитель“) та продукованню як найбагатшої по змісті дитячої літератури. „Дзвінок“ став від кількох літ органом товариства, а ведений гарно будить чим-раз більше зацікавлення серед нашої молодіж. „Дзвінок“ став справді наймилюбнішою лектурою не то дитини з нормальних шкіль, але і молодших учеників гімназій. Де в бібліотеках гімназій є цілі річчики „Дзвінка“ для лектури молодіж, ученики формально рвуть ся за ними, замовляють собі наперед один від другого, а діставши, перечитують від дошки до дошки за кілька днів. Один хлопчина сказав підком поважно, що він собі „Дзвінок“ кладе під подушку, з боязню, щоб ему через ніч не забрав хто єю милу лектуру, бо ему раз мало приснитися, що хтось на то місце на столічку, де лежав „Дзвінок“, поклав в заміну латинську книжку... Се щире, найвніше оновідане читателя „Дзвінка“ лише від всяких реклам говорить про его вартість і багатокажне значіння для нашої молодіж. Нехай-же родичі дбаючи про успішний духовний розвій своїх дітей, не заведуть

за невеликий гріш (3 зр. річно) подавати їм духову поживу, а з певністю будуть тоді менше жалуватись і они самі і їх учителі на пустоту і динивство шкільної дитвори. Давні річчики „Дзвінка“ продає товариство педагогічне по зниженій на половину ціні, а суть они знаменитим предметом на подарунки для молодіж чи то на свята чи на Новий рік. В році 1896 видало товариство цілий ряд книжочок, що також дуже припадають ся на подарунки. „Славний-преславний“ *Лис Микита* Ів. Франка вийшов другий раз в дуже зміненім виді, а коштує всего 50 кр. Хто зі старших чи молодших хоче насьміятись, той нехай собі купиць Ів. Франка „Абу-Каземові канці“. Для дитини дуже займаючим є оновідане „Подорож Гулівера до краю великанів“ (25 кр.), гарніший ще є „Робінзон“ в рускій перекладі. Для поважних дитини купиць можна „Короткий огляд руско-українського письменства від XI. до XVIII. віку“ Остапа Макарущи (15 кр., не 50, як було через похибку надруковано), а вже для кожної дитини є конче потрібна книжочка: „Китиці желань стихами і прозою для рускої молодіж“ (20 кр.) Для дитини, що уміють читати, або й не уміють є правдивою розкошиною вісім „Ілюстрованих книжочок. Образки кольоровані виконані незвичайно гарно; в нятюх книжочках є під образками гумористичні стихики, легкі до виучення на память; крім того є в тих книжочках гарні патріотичні оновідання прозові та стихики, різноманітні види азбуки, нумери і т. д. Книжочки ті суть знаменитим підручником для науки з погляду, для дитини они необхідно потрібні. — Родичам, що люблять дійсно своїх дітей і схотять їм вітху зробити, подаємо до відомости, що всі ті книжочки розсилає дуже радо за готові гроші книгарня Наукового товариства імені Шевченка у Львові, ул. Академічна ч. 8.

Страшна буря шаліла тамтого тижня на побережю Англії та Ірландії. Она надткнула з заходу, від Америки і поробила величезні шкоди. Великих рибацьких людей з вітрилами розбило ся, як до тепер нарахували 318, а на них згинуло 40 осіб, мужчин, жінок і дітей. Про шість менших пароходів нема ще дотепер вісти, і не знати, куди они діли ся, чи потонули, чи може їх буря загнала у безвісти на широкім морі. Кілько розбило ся малих рибацьких чайок вздовж берегів, ніхто і не зчислить; а пречинь кожда така чайка то одинокі жерело зарібку цілої родини! У такій тяжкій хвилі можна найти приміри героїської відваги, посвячення, що не ликає ся загинути самій смерті в очі, великих терпіння і подолі. Такі приміри записали і підчас тої бурі. На побережю, недалеко Пензанце спостерегли сторожі на морі сигнали, і хоч не могли побачити корабля, що давав їх, вели в чотирох до ратункової лодки, відбили з великим трудом від берега і пустили ся плисти в сторону, звідки давали сигнали. Але ті знаки ставали чим раз рідші і невиразніші. Сторожі кричали беззастанно, щобі кризь рік бурі дати знати про себе, але зачали вже тратити напрям, куди мають плисти за потонаючим судном. Нараз обізвав ся недалеко від них голос з хвилі: „Ратунку!... сюди, ратунку!“ Кілька хвиць борби з водними горами і витягнули з води на пів зимаїлу — дівчину. Она ледви вимовила слова: „Батько — лива коло нас — тонить ся — близько!“ і зімліла. Стражники докладали тепер всіх сил, щобі за ливом, що дівчина тягнула за собою в воді, добити ся до місця нещастя.

Незадовго почули голос, слабкий голос, але недалеко. Тоді один зі сторожів наложив собі на ший звій лива і не кажучи ні слова, кинула ся в розбурхані філі. Пливала добив ся до — самотної щогли, що колесала ся понад водою, то знов пропала під заніженими філами. На кінці щогли тримав ся руками і нотами з розпучкою на лиці чоловік. Він кричав зі всіх сил, але горло видавало вже заледни тихий, протягий стон. Нараз піднесла ся щогла з великою силою до гори, а чоловік упав до води, — корабель потонув... Та зараз підсунув ся ливак до тонельника і скоро той показав ся на верху кинутої філи, зловив его. Виратовані прийшли до пам'яті в будинку побережної сторожі. Але той мужчина то не був батько виратованої дівчини... З нятюх осіб рибацької лодки виратовали тільки тих

двоє. Батько дівчини, що був керманителем на лоді, тримав ся щогли кілька хвиць, коли донька кинула ся з ливом у море напротив надпливаючої помочи, відтак філі струтила его в море. Вчепив ся якогось кавалка дерева, що сплило з потонаючої лодки, але новий вал води надкотив я і затопив его на віки.

Для Вірмен збирають тепер складки грози не у всіх державах. 100.000 згинуло їх недавно з рук Турків, 2500 їх міст і сіл знищено і зрабовано; розкинено 568 церков і монастирів, 559 сіл наведено силою на магометанську віру, а 228 церков переіменовано в турецькі мечеті. Ого до чого довів релігійний фанатизм турецький на кінці 19-го століття! 546.000 Вірмен живе тепер в злиднях непевні завтрішного дня. Очевидно річ, у кого християнське серце, той повинен зжалити ся над нещасним ближнім під Турком. Для них дозволено і на Буковині збирати через два місяці складки. — Займає ся тим книгарня Пардінго, далі К. І. Готліб при семигородській улиці 70 і головню Стефан Фоллерт, Flurgasse 80, всі в Чернівцях. Викази складок будуть поміщати червонощі газети.

Від видавництва „Буковини“. Заявляємо, що п. Стеф. Кравчук не належить вже більше до редакції „Буковини“, і що від видавництва „Буковини“ не був і не є він уповноважений побирати передплату на „Буковину“. Проте хто посилав поштою гроші, той най адресує: Адміністрація „Буковини“ в Чернівцях, а хто хоче особисто передати гроші, чи то за „Буковину“, чи на які інші цілі, то може се зробити лиш на руки редактора „Буковини“ п. Маковен, або касиєра „Рускої Каси“ п. Будзиновського.

Згадав. Двох приятелів оглядало рішучо-господарську виставу. — „Дам тобі десятку“ каже один до другого, як скажеш мені, на що ся машина? — „На продаж, розуміє ся“ — відповів запитаний — і отримав десятку.

Померли: Комісар лівовий Максим Андронік в 46 р. життя і Кароль Мурдзиновський в 72-ім році життя, оба в Чернівцях.

Телеграми „Буковини“.

З дня 4-го січня 1897 року.

Відень. В раді державній прийшли президент папів висесене Штайнера, аби видати закон про торговлю збіжжям на річчинець, комісії господарській. Далі вела ся дебата над бюджетом міністерства освіти і прийнято позицію „васові школи“. Міністер Гавч вказав на се, що старас ся відвести науки філософичні в гімназії, і що і за границею так само поступають. Жадане Кронаветтера, аби скасувати всі богословські виділи, не може міністер винувити. Проект устави про будову нових клінік на університеті віденським вже вироблений. Міністер обговорював таке нове заведені популярні виклади університетські, котрі в часах живого руху виборчого, де всюди видко змагане до ширшої освіти, дуже пожадані. Треба є то дбати, зладити опротивності і ріжнці, аби із незнання не плазали люди єдиною ненавистю до других. А до того причинити ся найбільше солідна освіта. Кронаветтер жадане, аби женьщини прилучено до всіх студій заводових. Буковинський посол Мієскольчкі жадане виносаження червонощого університету медичним відділом і засновання названої гімназії в Сереті. Бендоль жадане, аби видаток на словінську гімназію в Цілей ссирієти. Голосоване відбуде ся завтра. На звіт Штайнера займале претейдатель господарської комісії, що він всіх сил доложити, аби устану про торговлю збіжжям на річчинець ще перед закінченням ради державної пазати предложити.

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень
у Львові ул. Валова ч. 11.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним через Впресов. Митр. і Пресов. Еп. Ординариати всіх трех галицьких Епархій, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіжжє в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі, а договори заключені з першими Товариствами контрааскураційними подають „Дністрові“ можливість обезпечувати і виплачувати і найвищі суми.

Поліси „Дністра“ приймає банк краєвий у Львові при позичках іпотечних.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкористийші умови і видає поліси і квіти в руській мові.

Товариство взаїмного кредиту „Дністер“, створене зареєстроване з обмеженою поручкою, приймає від своїх членів і третіх лиць впадки до опрочентовані по 5 процент. Гваранція цілковита. Удѣли по 50 корон. Позички удѣляють ся тільки власникам реальностей, вілних від тигарів, за поручкою двох членів. З позичок відтает ся десята часть на удѣли.

Зголошення о удѣлені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

ВАЖНЕ

для кожного, головнє для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомленє, що існуюче тут уже від богатої літ. на краєвій виставі в Чернівцях 1886 р. визначене почесним призначенєм

ЗАВЕДЕНЄ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набутє найновіших машин, писем і інших знарядів значно побільшило ся і тому свій зьказ перенесло на *улицю ратушну ч. 12*, другий вхід також від *улиці залізної ч. 11*.

Заразом приступив довголітній фаховець, пан Еміль Канюк яко співник сего переплетничого заведення і тепер оно зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк о —

а виравленим персоналом веі фахові роботи, як оправленє книжок, роботи галитерійні, друк на стьжки до ший, окрашу до гаетовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижших цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Просимо о ласкаві замовленя

з поважанєм

8—10

Кобжинський і Канюк.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почесним дипломом ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„PRZADKA“

(ПРЯЖА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публичі свого виробу чисто льняні зністі з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі кистьовім і адаманковім;

також доставляє матеріалів на комізети і наїдешевні

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовленя просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в містечку).

Прібірки і цінники на жаданє оплати і відворотною поштою. (15—52)

П. Т.

Отрим маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИЧИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказанє так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіру на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задоволити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услогою.

Прощу о часті замовленя і пишущє

з поважанєм

Стефан Гаїна.

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ І ШКОЛІ

повинна находити ся

Народописна карта

українсько-русского народу,

зладжена д-ром Гр. Болитком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрійовича у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і середнятинців „Зорі“ 2 зр. 50 кр., а рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

Котівка

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сего загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котівцею

і приймаати з осторожністю лише флакони з написом зликом сторожним „Котівка“ бо лише ті правді.

Антика Ріхтера під олівком даєть ся у Празі.

Пам'ятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и						
	поспільні			особові				поспільні			особові			
до Чернівців								з Чернівців						
3 Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128			657	1028	550		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347			941	1029	538
2 Букаресту, Яс, Сучави, Гайбони	329			912	1000	523		До Гайбони, Сучави, Яс, Букаресту	1203			717	1048	616
3 Новоселки, Садагури							1113 950	До Садагури, Новоселки						450 621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечором до 5 год. 59 мин. рань. — Сараці-сармацький час різкаєть ся від львівського о 36 минут, а від черновецкого о 44 минут; коли на залізниця є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Осипа Бучканича.

За редакцією відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.

Виходить щодня
крім днів по
недільні і святах.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.

Передплата
10 зр.

Запросини до передплати.

„Буковина“ в році 1897. буде виходити так само, як і минулого року, що дні крім святих і неділь. Ми постаралися о добірний матеріал до фейлетонів і статей, і сподіваємося, що наші читателі будуть з газети вдоволені. Головну увагу звернемо на самоосвіту; у формі популярній будемо подавати такі научні статі, котрі повинні знати кождий чоловік, коли хоче ставати інтелігентним.

У фейлетонах (заводимо два фейлетони) будуть друкувати ся між иншим: три довші оповідання:

Анни Сторожівни „Сестра Юлія“; Нестора Л. — на „Заомані крила“; О. Кобиланської „Некультура“; О. Я. Кониського „На Кримських виноградниках“; О. Маковей довша повість п. з. „Залісе“; оповідання Вяч. Будзиновського (Сулима, Діраві черевиків і инші) — менших праць, які вже маємо в редакційній теці і які нам обіцяно, і не згадуємо.

Нопри справи Буковини, якими передовсім будемо займатися, будемо інформувати наших читателів і о подіях на инших руских землях.

Числимо на моральну і матеріальну поміч передовсім буковинських Русинів і просимо їх ширити всюди нашу газету.

Передплата та сама — 10 зр. Ті, що за минулий рік заплатили все, дістануть в січні перший випуск творів Федьковича даремно (7 до 8 аркушів). Той випуск буде за дві неділі готовий. Далші випуски творів Федьковича дістануть також цілорічні передплатники „Буковини“.

ЗАМІТКИ.

Вже вийшов у Львові перший номер газети *Руслан*, яка сего року буде виходити щодня. Газета складає ся із звичайних рубрик; статії писані спокійно і поважно. Ми пригадуємо нашим читателям то, що ми писали в числі 280. про спільний народово-москвофільський краєвий комітет виборчий, і додаємо тут слова *Руслана* о тім комітеті:

„Русини, каже *Руслан*, не счудували ся на вид засновання сего комітету, бо їм було відомо, що вже послидні вибори до сойму переводили ся спільними силами і заходами теперішних явних альянтів. Оно і лучше стало ся, що давні тайні союзники розкрили карти заздалегідь перед виборами. Їх лучить один інтерес, то і чому би не іти їм разом? Оба союзники хотять іменно в новій радї мати своїх оригінальних заступників. Москвофіли, перепавши радикально при виборах до ради державної (в 1891 р.) і до сойму (1895 р.) забанували відай вже за ареною політичною, а принципіальні опозиціоністи радї би при тій нагоді скріпити себе бодай чисельно. Правда, брати участь в акції виборчій, не може їм ніхто перечити. Відозва їх виправді крихту баламутна, бо побіч „вольної волі виборців в ставляню кандидатів“ говорить: о „праві комітету: розглядати ся за відповідними кандидатами і їх потверджувати,“ але ся дрібна неконсеквенція гине в морю фраз на тему наміреного ушасливлення народу руского. Фразам тим можна би дати віру,

як би фракція москвофільська не поїдала до тепер ніколи своїх заступників в тілах законодатних. Але ся фракція заступала нарід руский і нашого селянина через кілька десятків лїт в соймі і радї державній та плоди діяльності єї були не коньче обильні. Русини одержали за той час лише низню гімназію у Львові, позички безпроцентові на будову капітульних домів у Львові і Перемишлі, банк рустикальний, „Заведеніє“ і субвенцію з рептільного фонду на „Науку“ Наумовича, субвенціоновану рівночасно Апухтіном, куратором учебного округа варшавского. Селяни наші одержали за той час (1882 р.) регуляцію податку ґрунтового на основі рахунку „подвійної крейдки,“ а духовенство зисало хіба те, що в 1874 р. голосами твердо-русских послів ухвалено в радї державній закони політично-церковні, котрі святицника підчинили під кормиґу властей політичних.“

Виходить на те, що й ми казали: галицькі народовці не хотять допустити, аби москвофіли шезли з лиця рускої землі, і хотять їх мати знову в радї державній і в соймі, де они вже були і нічого великого не зробили.

* * *

Страшенне дикунство виявив перед святами *Галичанин*, посудивши першого нашого галицького письменника І. Франка о вчинки, незгідні з его характером і нересвідченнями. В справах політичних ми не у всім були і є тої самої думки, що

МІЙ СОН.

Написав

ОРЕСТ ВЕРЕЩАНИН.

Святий вечір, — скоро лише перша зірка заблимає на небі, ми з братом засїли до стола, до святої вечери. Та розмова якось нам не клеїла ся: такий звичайно говіркий, веселий мій брат сидів нині мов не той сам при столі, він сумно схилив голову на руку, задумав ся глибоко а з грудий его що хвиля добували ся тільки жалісні зітхання. Я догадав ся зараз, яку думку сумно-невеселу мій брат думає. Колись, давно тому, було і в нас повно, було і в нас весело на святий вечір, батько, мати, живка брата, его дитинка, все те жило, любило ся колись щиро між собою, а нині, — нині всі они померли, а лишили ся лише ми оба з братом, — хіба що ще і з нашим горем безконечним...

Смуток брата і мене вражав немало, я радий був, що ся така для нас невесела вечеря чим скорше закінчила ся і мій брат поклав ся зараз до ліжка. В кімнаті лишив ся я сам і почав і свою думку думати, такуж саму тужну, сумовиту, як і в мого брата. От і святий вечір, — гадав я собі, — днями, тижнями цілими надіють ся, тішать ся люди на сей день, до найкрасніших хвиля в році его зачисляють, — а мені, що-ж доброго, що радісного приніє сей вечір?... Сум, жаль, тугу і нудьгу — от і все...

Мені так тяжко, так болісно нараз стало, що ледви я — що міг всідіти в моїй кімнаті; цілий жаль, вся болість, яка в грудях нагромадила ся, десь мені до гори, до горла підтунала, неначе хотїла задавити... Я глинув на стіл і побачив пляшку з горівкою, заправленою медом; одна чарка за другою перелилась скоро крізь мое горло і справді, мені полекшало...

Чи-ж справді, почав я думати, я сам, одиникий на світі?... Ні, мелькнуло мені нараз через голову, там далеко, в любім мені місті живе ще дорога мені громадка людей, що мабуть ще не забула на мене; є там любя мені кумпанія, але є там ще щось дорожше для мене над єю кумпанією: єть там темні, але може незгубні очі, що лише й світять для мене. І нараз на спомин сих дорогих мені осіб не знати де то і мій смуток подів ся... На душі так мило, так любя стало, як давно вже тому... Любі приятелі, незабуті очі! за ваше здоровле підношу я єю чарку... Винив одну, винив другу і на серцю ще відрадійше стало... Ах, коли-б я тепер мою кумпанію побачив, коли-б я тепер „єї“ побачив! Ціла богата братова нивинця ледви чи вистарчала би на сей один вечір — коби то... і мені знова так тужно стало за моєю кумпанією, що я знова почав себе вважати дуже, дуже нещасливим. Я знова усїв в кутику канани, підпер голову кулаком: а уста мої що хвиля бурмонїли: який я бідний, який я нещасливий на сїм світі!...

І я примжнув поводи умучені повіки, і не хотїв нічого вже більше бачити, про ніщо й не

думати, — я хотїв лише спати, спати, щобі бодай на хвилю забути на своє горе, на свою журбу тяжку... І сон почав справді до мене залізати, — в кімнаті стало тихо, хоч мав єї, лише старий годинник на стїні вибивав безперестанно своє вічно однакове „тік, так“ а з кухні доносились до мене тихі, сумовиті слова коляди „з бидлятком, ослятком най ся хоронить...“ Ся монотонна, так добре знакома мені арія і заколисала мене до сну. За хвилю я справді твердо спав.

Нараз снить ся мені, що я дійсно помер, якийсь хлопчик маленький, з довгим, руским волосячком прїйшов до мене, збудив і приніє мені єю милу звістку.

— Ставай, козаче, — каже він мені любенько, — ти вже не маєш чого більше тут на землі шукати, ти вже вмер. Збирай ся, та ходи чим скорше зі мною.“

Я встав скоро, і скоро тільки почув, що я вже покійник, так тим утішив ся, що з надмірної радості скоренько налляв дві чарки, тай подав одну йому провідникови. А хлопчина і не відмазав ся, він скоро, з деякою навіть виправдою, перевернув чарку, закусив кавалком торта, та ще і подякував мені любенько.

— Так у нас, на тамтїм світі, також не цурають ся синухи? — спитав я мого товариша.

— Та оно властиво не вільно нити, — але як трафить ся нагода і ніхто не бачить, так чому...

п. Франко; ми заводили з ним нераз і остру суперечку, що було найліпшим доказом, що его партія і ми ідемо собі своїми дорогами, хіба що маємо деякі точки спільні, як і взагалі всі народів мають, а бодай повинні мати. А проте всю черновецьку громаду Русинів незвичайно обурив новинка в *Галичанині* п. з. „Туда стежка в горох,“ де читаємо на адресу п. Франка таке писемко, ніби прислане редакції:

„Прочитавши в *Галичанині* замітку о „Казеннім радикалі,“ д-рі Франку, а не найшовши в ній пояснення, звідки взяла ся у него така несподівана і дивна переміна в его дотеперішних поглядах, став я слідити справу і дізнав ся о факті, котрий з одної сторони кидає ярке світло на характери людей, а з другої сторони на різні способи і старання новоеристів, щоби втягнути впливових людей у свій табір. Звісно, др. Франко старав ся і не перестає старати ся о катедру на львівській університеті, однак не маючи иншого способу, щоби добити ся цієї, звернувся за протекцією до п. Барвіньського, котрий і обіцяв ему допомогти своїм впливом, в теперішніх часах всемогутим. І справді вдало ся п. Барвіньському помістити д-ра Франка в пропозицію на ту посаду, однак під умовою, коли він переміняє свою дотеперішню політику, поклониться в сьв. Юрі, і т. п.

Ціль освячує средства: рад-нерад рішив ся др. Франко вдоволити тим жаданням. Тим і поясняє ся виступ его в Народній Раді против всякої згоди з москвофілами, далше в звісній афері Товариства ім. Шевченка з редакцією *Діла* і вкінці виступ его в *Kurjer-i lwowsk-im*, згідно з кореспондентами *Czasu* і *Prawdy* против сільного „русько-народного комітету.“ Др. Франко пішов ще далше. Замітивши, що фракція Барвіньського і Вахнянина клониться до упадку, стративши

довіре в народі, рішив ся він прийняти ся словом і ділом за ратование єї (sic!) Яко голова радикалів, задумав він втягнути також своїх одношлюбників в ту гру, представивши їм великі користи для своєї партії в союзі з п. Барвіньським, при помочи котрого будуть в польско-руській комітеті поставлені „радикали“ яко правительственні кандидати на послів до ради державної. Для задокументованя своїх намірів ділом, поїхав він сам на „радикальне“ віче в Коломиї, і не допустив — не зважаючи на жадане народу — заявити вотум недовіря п. Вахнянину, щоби ратувати своїх союзників. Порозумівши ся зі своїми одношлюбниками, перешкаджає він заявляти і на других вічах вотум недовіря згаданому послови. В мутній воді легко рибу ловити; так і др. Франко задумав збільшити партійні роздори, щоби тим способом здобути дві посади: університетського професора і посла до ради державної. Таким способом починає ся ще новіший курс з д-ром Франком на чолі. Сумний то обяв, можливий тільки на галицькій Руси. Особисті інтереси ставлять ся висше, як інтереси народу, котрого тільки обдурює ся лестними словами. Деморалізація доведена до апогея.“

До того писемка додає *Галичанин* від себе, що „вільно д-ру Франкови, котрий грав доси ролю Катона, іти в Канюсу, злучити ся, з ким хоче, але не годить ся ему помагати до нищення свого народу, за котрий він доси розпинав ся, а котрий нині в его очах не варт і миски сочевиці. Схамейтесь — скажемо д-ру Франку словами Шевченка — бо суд буде!“

А що відкриття *Галичанина* мають бути ніби вірні, на то він наводить підтвердження в статях *Kurjer-a lwowsk-ogo* і *Słowa polsk-ogo* против Романчука. „От — каже — *de zeszyły się dwie Marysie!*“ і кінчить свої подлі інсинуації словами: „По-

здоровляєм д-ра Франка з его союзниками, але не завидуємо ему его печальної роді.“

Перфідія доведена до апогея! — скажемо ми на те. — Се чисто москвофільське лайдацтво! Коли-б ми загіднішим словом назвали сей негідний поступок *Галичанина*, то не назвали би річі по імені. Ми тямимо дуже добре, як *Галичанин* і попередники его в підлий спосіб писали про п. Романчука, поки він не піддав ся їх опіку. Романчук був тоді у капані найбільшим зрадником на Руси. Они так довго не щадили останніх слів по газетах, поки в старого професора не ймовили, що він справді великий грішник, поки не налякали его пеклом. Він „навернувся“ — і тепер уже капання вдоволено. Та найшли ся за те люди, як Франко, що й на будуче не хотять мати спілку з капанами, — от через те й переслідують їх і буде переслідувати їх по євому, по капанськи.

Ми навели сей уступ про Франка і *Галичанина* в дослівнім перекладі, аби подати читателям свідомство моральності капанської. Більше коментарів до него не потребуємо подавати; оно говорить і само найліпше, що москвофіли варті.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 9-го січня 1897.

Іменована. Фінансова дирекція в Чернівцях іменовала начальника уряду цлового Ю. Гольдштенгера офіціалом вишнього уряду цлового, офіціалів Е. Мужика і Матвія Гразека начальниками уряду цлового, офіціала Гр. Гнідоного контролером, К. Гонтівича контролером, Л. Валаса начальником, К. Грубера асистентом, Б. Опольського побороном, Е. Маликевича і П. Страту офіціалами, а практикантів І. Венчеса і В. Жибачинського асистентами цлового уряду.

Директор руху держ. залізних доріг у Львові п. Дейма покликаний до міністерства залізних доріг до Відня на місце міністерського

— Слава Богу! — подумав я і веселий уже надигнувшись скорецько обером, насунув кучму на голову і ми вийшли на двір. Ледви ми минули наші будинки господарські, як почали помаду підносити ся в гору, чим раз висше і висше. Мені така воздушна подорож дуже подобала ся, — я бачив з гори ціле наше село, неважче на долоні, я чув і різномірні колади, які підносили ся неначе разом з нами також все висше і висше, неначе справді аж під сам престол Бога неба і землі. Але нараз прийшло мені на гадку, де мене поведе сей маленький хлопчина, — може лише до чистилища, або може вирост до неба. І мені аж мурашки по спині, — от треба чим скорше спитати ся, доки ще час і чихнути назад на землю, хоть і як там тяжко було мені жити.

— А де ти мене попроводиш, моя дитинко дорога? — питав я дуже чемненько хлопчика.

— А де-ж би, козаче, як не просто до неба, — і то навіть до сего красного, лучшого неба, куди лише вибрані приходять.

Мені неначе камінь з грудий спав: „Фі!“ завістав я собі, „ади, а я думав собі на землі, що з мене не аби який грішник. Так видно, може в небі далеко більше гуманні і виrozumні на блуди і промахи молодечі, як у нас на землі. Ех, коли-б я се був скорше знав, я би ще не так був собі на землі повожив! Так щож, за пізно вертати назад, коли я вже мертвець...“

Завесившись, що я не аби який угодник я знова став думати про мою любовку та про мою дорогу кумпанію, що на землі лишилася ся. Щож я там в небі без них і робити буду... ні з ким ні побалакати сердечно, ні з ким і чарки випити. І я знова почав дивити ся на діл на землю, чи

би як ще не вернути назад тamtуди. Маленький хлопчина зауважав се певно, бо нараз спитав мене здивований: — Ти, козаче, і не тїшиш ся видко дуже, що йдеш просто до неба; видно, тобі все таки чогось жалко покидати тamtой світ...“

— А справді, братчику, ти гадав мою думку, — аж полишив там моїх приятелів дорогих, що їх так дуже кохав, що без них і в небі мені жити не буде — говорив я жалісним голосом, але про свою любовку замовчав, бо і не знав добре, чи угодникови божему про такі річі і думати впадає, чи ні.

— А котрі-ж то твої приятелі, козаче?

Я назвав їх по іменах.

— Так коли се ті, що ти їх назвав, то і не бануй за ними, за хвилиночку побачиш їх всіх, они ще перед тобою померли.

Я трохи не поцїлував хлопчика, почувши ся радісню вість. — А що-ж они роблять в небі? — питаю ся хлопчика.

— А що-ж би? Те саме що і на землі, — чим там були, тим самим і тут суть і там вічно будуть.

Я і віри не хотів яти словам хлопця. — Та хіба в небі також є уряди, де би померлі урядники працювали?

— А ти як гадав? Кожний святий і є шефом свого департаменту і має під собою ще більше урядників, як на землі, бо і людей у нас, як сам добре знаєш, без порівняня більше, як у вас.

— А хто-ж є шефом моїх приятелів? — питав я ще того хлопчика.

— Твої приятелі, козаче, схи дуже здібні і працювати урядники, тому й приділено їм до департаменту першого, а шефом їх є сьв. Петро.

Я неначе й сам погордішав, почувши такі гарні похвали на мою кумпанію, яких, ніде правди діти, на землі — хто знає — чи був би і дочекав ся коли. Ах, коби ще й мене зли там в небі під того самого шефа! І я попросив о те того хлопчика. Він обіцяв мені дуже рад свою протекцію і я заспокоєний ішов уже гордий і веселий поруч маленького хлопця, та божав собі лише, щоби чимкорше вже дістати ся до неба, до своєї кумпанії. Вкінці ми опинили ся перед першим будинком небесним. Я глянув на таблицю і перечекав, що се фінансова дирекція для тих країн, у котрих померлі належали до сьв. Петра.

— Я тебе попровожу по всіх бюрах, не належать до сьв. Петра; але кого там і не побачиш, не займай его ні словечком одним. В небі всяка балачка підчас години урядових строг заборонена.

Я кивнув головою і ми вийшли до першого бюро, що носило наліпись: „Бюро президентське і переопалне.“ Я глянув очима за перше бюро і трохи не крикнув з радости. На стінній фотелі з довгим шияром в утах сидів собі мій ширій приятель з земської кумпанії, — на лівій стороні стала хустина від носа, не дуже то і чиста, на правій нушка з тютюном, а на перху на нульті тарілка з горічними конбасами, хреном і булжком. На столі повно, грубим шиягатом перепаланих актів, лонсім так, як се і на землі бувало у того приятеля. Він глянув на мене хижими, умученими очима і, похлюючи на стоси актів, махнув лише рознуздано рукою.

радника Кинельга на шефа 5 департаменту (загальний рух). Покликане п. Дейми наступило в наслідок жалоби польського „Кола“ при бюджетовій дискусії, що в міністерстві комунікацій нема ані одного шефа — Поляка.

Заповіджені вечерниці поштового клубу відбудуться не 10-го січня с. м., як було усташовано, але 18-го січня с. р. в гімнастичній залі при вулиці Писефа точно о год. 8 вечером.

3 Вижниці пишуть нам: Який наш нарід убогий, та як він потребує підмоги з кожної сторони видко по дітях, що їх посилає той нарід до школи. Хлопці і дівчатка бігають до школи лихо убрані і трясуться від зими на цілім тілі. Закостенілими рученятами не може відтак дитина писати в школі якої пів години, а часто зайдуть їй запари в теплім шкільнім воздуху і діти аж плачуть з болю. Різдвані свята, сей великий празник любові і добрих діл приносить рік-річно для нашої убогої шкільної молодіжки якийсь хосенний дарунок: одному пару чобітків, другому сирачину, або хоть кучму і др. Сего року зібрали пані Семанюкова і пані Тянякова з правдивим пожертвованем для ближніх суму 75 зр. За ті гроші наділено в школі під святий вечір 25 убогих дітей теплими частями одні і тепер не будуть потребувати найбіднійші школярники мерзнути підчас лютої зими. Най Бог винагородить доброту обох пань і кожного, що причинився датком до тої складки, а від нас, що були свідками того гарного торжества, най звольте приймати ширю подяку в імені обдарованих дітей.

Коли буде гопкати в печінках Буковинських Вѣдомостей і компаній? На то прислав нам один учитель таку відповідь: „Гопкало би їм в печінках“, кляли „В. Вѣд.“ учителів. Але прокляли самі себе, бо очевидно не мають порядку ні в печінках ні в голові, коли на стільки бракує їм розсудку, що боронять учителям зійти сю. Тяжко учителям, коли має в селі якого ворога, що належить до компанії „В. В.“ Такого ворога за двері і з села! Нехай не керинить, краще справедливо дописувателю в ч. 278 „Буковини“.

Товариші! Яким способом далоби ся тих темних кружів побороти, бо они противники не лиш Васи́вської забави, але і всякої нашої праці, що веде нарід на дорогу просвіти. Способів багато; але я хочу тут лиш один, але добрий подати. В моім селі запроваджено сего року

перший раз науку повтаряючу. Ніхто не знав, що то є „От“, кажуть, „треба ходити до школи, та не знати по що, бо не від сьогодні она, та знаєм, який пожиток з неї.“ З початку явилось 7 хлопців а 2 дівчини. Сі подивилися яка наука і на другий раз прийшло в двоє стільки. Але то було ще дуже мало, тож треба було ужити і помочи повітової ради шкільної. Наука повтаряюча уділяє ся два рази на тиждень; але одного тижня віднали через свята оба дні а другого тижня мав віднадати такеж один день. Гадаю собі коли так, то не пізнають слухачі, що то наука повтаряюча, і постановив я, щоби утрачені дні надолужити. Правда, таку роботу мої груди не похвалили, бо почули, що то значить від 8 год. рано до 6 год. вечером працювати ними лиш з перервами по $\frac{1}{2}$ год. в здоровім воздуху. Але діло стоїть тепер так, що наука повтаряюча має 57 слухачів, а меж ними 8 парубків, що ходять з власної волі. Коли ж се число людей порозуміє через науку де-щоє, а небавом стануть з них гадзи і гадзині, то питаю ся вас, милі товариші, чи будуть в селі ще мати місце наші вороги? Щезнуть, як дим!

Учитель.

Між братами. Молодший брат Адольф Гронер, властитель бровару в Долішнім Селі коло Мисленіць в Галичині був заможним і ошадним чоловіком. Старший брат Йоахим Гронер, властитель другого бровару, віддаленого о миль в селі Дрогніч був нерозважним чоловіком, що жив над стан і хотів за помочию розширення бровару і новачесних улішешів витягнути з бровару більші зиски для своїх панських забаганок. Але через те понав тільки в довги, з котрих не міг ніяк видобути ся. Звернувся до молодшого брата о позичку, але той відказав ему рішучо, а навіть зірвав з ним спілку, яку мали на броварі в Долішнім Селі. Отже дні 2-го січня приїхав старший брат до молодшого і коли стрів у него на подвір'ю броваря, стрілив до него з револьвера, вийшовши в саму твар. Адольф упав, а Йоахим відійшов кілька кроків на бік і стрілив собі в уста. Самоубійник упав на місці трупом, а его брат живе ще. Адольфови застрягла куля в наросли, яку мав на лівій стороні лица і розилазилася цілком. Лікарі виняли кулю і нема для него жадного небезпеченства.

Три премієри одної опери на одній сцені виставили сими днями в Чернівцях. Сею щасливою новою оперою єсть опера дир. Гржімального (Swanda dudak) „Walde der Dorfmusikant“ Перше представлено дали в четвер, на другий день

руських свят для чеських краян, знайомих і приятелів дир. Гржімального, в п'ятницю для музичного товариства і бувших учеників і учениць композитора а в суботу дня 9. січня для ширшої публіки за вступом. Як видно, се опера стала вже популярною, заким єї ще виставили, бо і на суботу розхоплено всі білети. Потреба лиш, щоби оправдала ті надії, які на неї покладають всі, що знають високу музичальність і талант єї автора.

10 річницю уродин обходив М. Ц. Кон що живе у Відні, а родом з Угорщини. Він єсть сином гандляря товару і різника тай сам працював за молодю в тім заводі. Підчас наполеонських воєн покинув ремесло і пустився на вандрівку по краю. В році 1800 перепровадив Наполеона і его штаб через цілком дикі околиці Угорщини. Був два рази женатий і має численне потомство. У Відні осів в р. 1881. Старець має добрий апетит і чує ся здоровий, тільки ноги вже зачинають вимовляти довгу службу і він мусить ограничати ся в проходах на скромне своє мешканє. Розмовляє цілком розумно і навіть не пізнає по нім того предкового віку. Борода і голова его покрита білим як сніг волосєм, а на тварі зовсім не багато зморщин. Старець має цілком достовірне свідомство, що свідчить про его незвичайно довгий вік. — При тій нагоді варто згадати, що недавно доносили дивенки про одного чоловіка в Мексику, в Америці, що живе вже 130 літ. Він мав 30 дітей, з них живе 9. Дивний сей випадок ще і тим, що Михайло Вєзз, — так називає ся той нинішній Метузале — жив через цілий вік богато горівки і через 109 літ курить завзято тютюн.

Присмаки. Люди їдять різні річи. Одним смакує чорний хліб ліпше від солодких тісточок, другим чиста вода з кириці ліпше від вина. Але є люди, що їм смакують дуже чудні річи. Єгиптяне любили дуже саранчу, як кажуть ієсторики, а жиди навчили ся, коли були в них у неволи, їсти часник. (Ну, часник то ще не велике нещастє). Ріжні арабські племена їдять ще і нині парену саранчу, або роблять з неї консерви з медом. Грекам за часів Перікла смакували дуже польні коники, а гусениці тих коників уважали за найліпші присмаки. В деяких сторонах Америки їдять люди пальмові хробаки, а в західних Індіях і на Мадатаскарі найліпшим їдзем уважають кукари шовківниця та павки. Припікають павки на малих рожнях і любують ся їх знаменитим смаком, а приправляють їх ще ріжними коріннями. На острові Цейлоні роблять приправу з пчіл, а на острові Яві довають мурашок, як знаменитий присмак для кухні. Мураві мають еластичний смак; тому і в нас робили давнійше муравляний сок, котрого уживали замість цитрини до приправи потрав. Яванці їдять з великим смаком або самі мурашки, або печуть їх з хлібом. Доброго апетиту!

Спащина по славнім винахіднику. Завіщав Альфреда Нобля, винахідника і фабриканта динаміту, як доносять з Штокгольму, вже урядово отворене і містить такі постанови: Ціле майно, що вноситься уже по покриттю видатків около 35 мільонів корон, має становити фонд землі, від котрого проценти будуть поділені на п'ять частин і в сей спосіб роздані: перша частина на найважнійші відкриття і винаходи з області фізики та на найліпші відкриття і улішєня в хемії, друга частина на найважнійші винаходи в області фізіології і медицини, третя частина за найліпші твори літературні, четверта призначена для тих, що найбільше причинили ся для справи удержання мира. Статати ся о ті нагороди можуть всі труженники без ріжниць народностей.

Добрий початок богато значить; бодал таї люди кажуть. Отже добрий початок в складах на Народний Дім на 1897 рік уже має. Вчора на іменинах проф. Стефана Смаля-Стоцького зложив гості 18 зр. 52 кр. (між иньшима п. адіюкт Іля Семзак дав 5 зр.). Не забувайте, буковинські Русини таї само і в себе при забаві та гостинах зарядити складку! Бо хоть початок добрий, але вонець діло хвалить! Покажім що ми потребуємо!

Складки. На нашу бурсу зібрали при okazji пп. Евфрозина Старчевська і Єлена Другерова, жена д-ра Другера, і Михайло Ронгуш — всі в Габоні — разом 4 зр. 20 кр. П. Ів. Сидок учитель з Маморинці прислав 1 зр., п.

Мені жалко стало мого приятеля і ми скоро перейшли прочі бюра, не побачивши нікого знакового.

Тепер поведу тебе до суду — говорив мені малий хлопчина. Небавом увійшли ми до великої залі, де саме відбувала ся якась розправа. За столом сиділи поважні судії, по обох боках прокуратор і адвокат. Я глянув на прокуратора і ледви повірив моїм очам, сеж преці також мій товариш з кумпанії, сей високий бородатий. Али, погадав я собі, на землі що йно до ієспитів учив ся, а в небі вже і прокуратором став! Глянув й на адвоката — тай се знайома мені людина, се той молодий адвокат в окулярах, що то що йно розпочав свою практику адвокатську.

Знаєш кого тут судити будуть? — спитав мене хлопчина, — одного бідного студента, що іzza нахасної любови відобрав собі життя. Іде о те, чи дадуть его до неба чи до пекла.

За хвилию дивлю ся, став мій знайоми прокуратор і почав говорити. — Панове судії — каже, — Слів мені не стає, щоби відповідно описати сей страшний злочин, якого допустила ся от ся людина, котру ви нездольного маєте судити. Задля хвилевої, глупої пристрасти, яку люди на землі шумно називали любовю, сей чоловічок поважив ся досягнути грішною рукою на своє власне житє, на найбільше добро, яким єсть Пан неба і землі наділив! Чиж ся мізерна людина, сей ідіот не мав навіть на тільки глупдів в голові, щоби пізнати сю неоспориму правду, що скоро лишє его одна якась нерозумна гуска перестанє любити то зараз десять, сто, тисяч других же нетерпеливо на него, а він потребує лишє рукою по них сягнути?!

Я й не чув далше, що мій приятель говорив, мене неначе хто макогоном по голові почастивав. Чиж се справді мій товариш сі слова говорить, сей сам чоловік, котрий на землі тут-тут трохи сам не здієтів, задля одної дурної гуски, як він сам каже, трохи собі в лоб налінув!? А ту нараз, я й не розважав більше, бо в тім підніс ся молодий адвокат і почав боронити обжалованого. — Не вірте, панове судії, словам пана прокуратора. Хто се говорить, сей ніколи і понятя не мав о тім святім, небеснім чувстві, що люди цілком справедливо називали любовю. Чиж у кожного з вас, панове судії, коли почуєте се слово, не затінає ся сильніше серденько, мов би его щось дуже малееньке любеньке заскобоче, залаєсоче в грудях? О так, панове судії, пригадайте і ви собі на ті давні минулі, а все таки красні, такі солодкі хвили життя, коли ви також цілим вашим горячим, молодечим серцем любили могли.

Я се слухав далше, Боже сердечний! Зітхнув я лишє з глубини душі. „Ти справді незглубимий в своїх ділах.“ Отсей сам адвокат, що на землі з цілого серця ненавидів весь рід жіночий, що коли вертав раз з похорону і приволенний лишє коротко їхати в однім возі разом з дамами, відхорував сю для него фатальну подію тяжкою слабостию, — сей сам чоловічок боронить тут в небі завзято самоубійника з любови!... Чи може сі люди лишє таїли ся на землі з своїми праждачними чувствами? Не знаю, тай не бажаю знати. Мій малеенький провідник сів у мене за рукав і ми опустили салю розправ. В дверех чув я ще, як судженого що йно самоубійника увільнили від нині і він остав ся в небі.

(Новак-Будя).

Сидір Остапович учитель з Вишнів 1 зр., п. І. Павлюк 50 кр., п. учитель Кирилович з Шубранця 1 зр., Черновецька руска громада зложила при різних okazиях 16 зр. 50 кр. Разом зібрано в році 1896 на нашу бурсу 1484 зр. II кр. Заряд бурси дякує сердечно всім добродіям, що на руску молодіж не позабули.

Телеграми „Буковини“.

З дня 9-го січня 1897 року.

Відень. Міністер вишніх справ гр. Голуховський виїде 15-го січня до Берліна, щоби взяти участь дня 17-го січня при торжестві закону Чорного Орла.

Відень. В дальшій тягу дебати над бюджетом прийняли без зміни титул: „Міністерство фінансів.“ Палата прийняла відтак титули: „Безпосередні податки,“ „Тютюн.“ Президент заявив, що має замір предложити на дневний порядок справоздане виділу бюджетового з внесення покла Руса про знесення газетного штемпля зараз по залагодженню бюджету.

Відень. В прасовій комісії предложив посыл Рутівський закон про кольтортажу. Після неї булоб дозволено кождому викликувати, роздавати і продавати періодичні часописи за попереднім зголошенням в місцевій поліції. Викликуване ограничало би ся тільки на заголовок письма. Вибірчі картки і листи можна роздавати без жадної перепони. Провини мали би карати ся від 5 до 200 зр., або арештом до 10 днів. Се предложене закона приймала комісія з додатком пос. Пацака, що підчас розписаних виборів можна також роздавати листи кандидатів.

Брест. Бельгійський паровець затонув недалеко від берга. У тонуло ся 13 моряків.

Хто хоче мати добру і дешево МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не покажує. Нові продаю дешевше як вусюда, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на викуп. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому.

З поважанем
В. Данилевич,
машинист у бровара Штайнера в Чернівцях, при ул. залізничній (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Відзначене на краєвій виставі в р. 1894 почетом дипломом
ц. к. міністерства торгівлі.

Краєве товариство ткацке

„P R Z A D K A“

(ПРЯЖА)

в Коросні

поручає Пов. П. Т. Публичі свого виробу чисто льняні зв'язні з доброти, ручно ткані

ПОЛОТНА КОРЧИНЬСЬКІ

від найгрубших до найтоньших веб і біле столове о взорі квітковим і адамансковим; також доставляє матеріалів на комізетні і найдешевші

ВИПРАВИ СЛЮБНІ.

Замовлення просимо надсилати просто до Коросна (почта, телеграф і станція залізнична в містечку).

Прібки і цініники на жадане оплатно і відворотною поштою. (18—52)

П. Т.

Отсим маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вині делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИХ МАШИН

з дня 1-го липня с. р. і буду дальше вести під мою власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіре, оказане так часто попередній фірмі, і прошу уклінно, мати те саме довіре на дальше і для мене, при чім запевняю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прошу о часті замовленні і пишущь

з поважанем

Стефан Гаїна.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Liniment. Capsici comp.

з антики Ріхтера в Празі,

загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купити у всіх аптеках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Ріхтера Liniment з котвицею і приймати з осторожністю лише елітні ліки знакам оторожним „Котвица“ бо лише ті правді.

Аптека Ріхтера під залотим ланом у Празі.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и			Відходять	П о ї з д и		
	посіпні	особові	мішані		посіпні	особові	мішані
до Чернівців				з Чернівців			
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	657	1028	550	До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	941 1029 538
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	912	1000	523	До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	717 1048 616
З Новоселів, Садагури			1113	950	До Садагури, Новоселів		430 621

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рань. — Середно-європейський час ріжнеть ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год., то на львівській годиннику є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучкавича.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святых.

БУКОВИНА

Редакція і адмі-
ністрація в Чер-
нівцях ул. Пе-
тровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Ситуація в раді державній.

Послідня розправа бюджетова в раді державній подала ясний доказ, що деякі сторонництва змінили не лише свою тактику політичну або становище супротив правительству, але і подекуди свою програму.

Коли ще при обговорюванню торічного бюджету молодочехи, частина послів словінсько-хорватських, німецькі націоналі і антисеміти займали опозиційне становище супротив кабінету гр. Баденього, піддержуваного німецькою лівцею, консервативними, клубом руским та колом польським, — то тепер відносини ті змінилися до непізнання. Деякі приятелі розійшлися, не-други колишні зблизилися до себе.

Передовсім замітна проява, що молодоческі послы змінили значно своє поступоване. Зрозумівши, що при нинішніх основах конституції долитавської та при сильнім, неполагодженім антагонізмі німецько-чеським годі буде їм одержати бажане державне право, котре висували доси на перший план яко головне услівє своєї політики, молодочехи прийшли до пересвідчення, що до повної автономії країв корони сьв. Вячеслава треба їм стремити поступовно, т. є. етапами, здобуваючи одно право по другім. Домагання свої обмежили проте молодоческі послы на разі на повну рівноправність язикову в самій Чехії, а на поступовне кріплення елементу чеського на Мораві і Шлезьку національними придбаннями іменно на полі шкільнім. Надіючи

ся осушення цих бажань від теперішнього правительству, котре не ігнорує питання чеського, молодочехи змінили фронт супротив кабінету гр. Баденього і з опозиції перейшли на становище вижидаче. Про антикоаліцію словянську, до котрої колись пос. Кайцль заманював клуб руский, за-гули всякі слухи, а до Поляків відносять ся тепер послы чеські приязно і з деяким довірем. Послы острійшого тону, як Грегр, зійшли з арени. Їх місце заняли т. зв. реалісти, вдачі Кайцля і Крамаржа. Посол Айм, що ще недавно кидав громи на всі т. зв. сторонництва правительственні, приймив ся нині ролі головного посередника меж клубом чеським а правительством. Ваншотого виключено з клубу яко противника утилітаризму, а коли тут і там в часі розправ котрий посол чеський ударить в струну острійшого тону, то дсе ся се лише з тактичних взглядів: з огляду на суспільність чеську, зжиту з опозицією і з огляду на омлядинітетів, т. є. сторонництво чеських радикалів, вибиваючих ся звільна на арену політичну. Молодочехи „маркують“ від часу до часу опозицію, але опозиціоністами вже не суть.

Подібно змінила ся і та частина послів словінсько-хорватських, що за часів коаліції під проводом Ферянчица відлучила ся від клубу гр. Гогенварта і утилітаристів словінських, ведених пок. Ключом, а перейшла в рішучу опозицію. Частина та заманена тогді рівнож Чехами до певної антикоаліції словянської, зрозуміла вже тепер, що опозиція не завжди вичає

ся успіхами, а ніколи тоді, коли сторонництво не має спроможности піддержати опозицію своєю силою, хотя би навіть лише чисельною. В часі загальної розправи бюджетової розлучені хвилево послы словінсько-хорватські получили ся назад в одну цілість, голосували солідарно навіть і за фондом діспозиційним, а пляном їх на будуче єсть: перевести вибори до нової ради в повній гармонії і втворити в новім парламенті одностальний клуб полуднево-словянський, що стоїть би в тісній звязі з клубами: чеським, руским і польським. Поступаючи в краю солідарно, надіють ся послы словінсько-хорватські явити ся в новій раді в збільшенім числі, а відтак концесіями скріпити елемент свій супротив Німців і Італійців.

Змінили ся навіть антисеміти. Хто пригадає собі острі виступи Люеґера перед роком против гр. Баденього, а порівнає виступи Шайхера, Шлезінґера і др. при теперішній розправі бюджетовій, той не може не замітити, що і в таборі антисемітів наступила значна зміна. Майже о цілу октаву спущено з тону в надії, що при такій тактиці політичній правительството не буде спиняти розвою оправданого антисемітизму в Австрії, спеціально у Відні. Люеґер не забирав доси навіть слова при розправах бюджетових, зрозумівши, що дорогою уміренности дійде скорше до ціли, чим безпощадною брутальністю, в котру нераз попадав, щоби схайбити ширшим верствам. На всякий случай, антисеміти в сальоновій формі стануть ближше до прави-

МІЙ СОН.

Написав

ОРЕСТ ВЕРЕЩАНИН.

(Конець).

Ми пішли тепер до правительству небесного, тут я знова побачив мого товариша, один, одиєсний акт лише лежав перед ним, а він дивлячись на него, позіхав лише страшенно та раз у раз покручував маленькі, востурбаті вушкы. Побачивши нас, він зірвав ся скоро зі свого місця і віддав нам глибокий, елегантний уклін. Мабуть, любчику, ти тут тільки і до роботи маєш, що вставати тай перед людьми спину гнути, подумав я собі і ми пішли до небесної гімназії. Тут застав я також мого друга, що дуже гарно викладав дітям про старинних Греків і Римлян. Я глянув на него і мене аж за серце стиснуло, він такий товстий і грубий став, що страх, а все се від горя великого, яке він вже і на землі переносити мусів. Мій друг любив ся на землі страшно, безконечно, однак, як все мені говорив, без взаємности. А коли помію сего горя великого лице мого приятеля все як місяць в повни сяло і его животик очевидно з дня на день гарійше розвивав ся, а я его інтервював що до сєї ненормальности, то мій друг відповідав мені значайно жалісним дуже голосом: „Ой біда моя, друже, велика біда, десь у других людей, що нещасливо божають, тіло надіє,

маріє, що аж страх і дивитись на них, а в мене як раз противно, чим більше терплю і мучу ся, чим я більше нещасливий, тим скорше мені і живіт росте. Отсе вже, друже, певно мій блуд від уродження...“ зітхав він глибоко, договорюючи сї слова. Так отже тут в небі він ще більше мусить мучити ся, як на землі, подумав я собі, ну, побачимо тай переконаємо ся... Віяця онинив ся я з моім провідником перед канцелярією св. Петра. За хвилию я вже стояв перед сьвятим, він ласкаво глинув на мене, погладив ще і по голові і промовив так ласкаво до мене неначе батько рідненький: „Ти сину, останеш у мене, — будеш мати майже все вільну час і тоді можеш займатись своїми писульками. Часами лише, коли мені буде потрібно, будеш ходити зі мною і все, що я скажу докладно записувати, се піде оніска до друку до небесної газети. От зараз нині я тебе буду потребувати, в нас нині сьвятий вечер, з кожного краю зійде ся по одній дитині до божого деревця, де я їм і роздам після заслуги подарунки; так і ти мусиш бути моім писарем. А тепер можеш іти до свого покою, котрий тобі отсей малий хлопчина покаже.“ Я пошлював св. Петра в обі руки і незабаром онинив ся в своїм покою. Покій на причуд гарно уряджений, жалізне ліжко, масивне, сильне, для молодого чоловіка так дуже потрібне, отоманка, стіл, гарно різьблене бюро, чашкові*фотелі, великі зеркала, богата бібліотека, для писателя необхідна, усе там було, а в грубі палав ясний огонь і оґрівав мою гарну комнату. От щасте, — подумав я, — на землі Бог зна коли і був би дочесав ся такого по-

кою... ех, коли-б так в небі ще женити ся можна було, я і мав би де попровадити свою жіночку, — а може оно і справді можна, ану поспитаю лишень малого хлопчика.

— А чому-ж би ні, козаче, в нас ти до трьох днів навіть мусиш оженити ся, бо інакше і висипнуть тебе зараз стрімголов до пекла...

Того мені лише і треба. — Та я — кажу любчику, хоть би й зараз готов женити ся, не то аж за три дні. Сеж і моім ідеалом було на землі чим скорше оженити ся, особливо бодай на зиму, коли то в студентській комнаті зимно і непривітно, неваче на дворі. — Однак я передчасно тішив ся, я забув, що моя любка лишила ся на землі, а з иншою я би не оженив ся, нехай мене і зараз скидають до пекла на сам спід. Я сьняв несмілого малого хлопчика за мою любку.

— Є, козаче, є, она вже давно, та все не на когось жде, видаватись не хоче, певно на тебе, коли се тая, за котру питаєш.

— А що-ж она тут робить в небі? — питає я хлопчика.

— Она тут в небі заріджує небесною кухнею, для цілого І-ого департаменту она диспонує підчиненням сї наймичкам, що мають що диварити на обід і вечерю.

Мені якось ніяково стало: не на таким низьким становищі хотів я мою любку тут в небі бачити; чиж сї бліде, ніжне личко, тужні, задумані вічно очі і надають ся до такого буденного, реального заняття! — Мені дуже жаль стало моєї любки, а вирочіж, подумав я, може бодай коли чого лучшого поноім за протекцією моєї

тельства в будучій радї, ніж стояли бургальні антисеміти в теперішній радї. Они вийдуть навіть до нового парламенту в збільшенім числі, позаяк правительство скорше їх підобре ніж лібералів, що сходять уже тепер на дорогу опозиції.

Змінило ся і консервативне стороництво з клубу гр. Гогенварта, як і взагалі консервативні елементи зпосеред других стороництв. Їм поручено ролю миреня роз'єднаних стороництв національних як і здержуваня далекоїдучих, крихту за радикальних аспірацій поодиноких груп посольських. В тій цілі зблизили ся, приміром сказавши, послы Пальфі і Шварценберг рішучо до табору Молодо-чехів, оголосили себе уміреними націоналами, що йдуть до мети етапами. В тій цілі приляг пос. Бернрайтер до табору чеських Німців, щоб здержувати їх загонистість.

А вжеж найбільшій метаморфозі улягла ліберальна лівниця німецька. Найголовніша зміна лежить в тім, що лівниця (одно що Німці) перестала бути в Долитавинній стороництвом державним, за яке уходила дося, голосячи, що Австрія єсть державою німецькою а она тим кітом, що дучить на-роди австрійські в одну цілість. Процес сей не відбув ся вправді аж тепер за кабінету гр. Баденюго, він лише довершив ся. А розпочав ся сей процес головно за гр. Таффого в літах від 1879 до 1893, коли то через 14 літ Старо-Чехи в союзі з Поляками і клубом Гогенварта вели перед в парламенті австрійським без Німців і проти Німців, що стояли в опозиції. Здавалось вправді, що по уступленю гр. Таффого через коаліцію німецької лівниці з Поляками і консерватистами ліберальна лівниця набере сили і зможе винести ся на ново на становище верховодячого стороництва в державі. Але в ері Таффого розвинулись і зросли славянські елементи вже на стільки, що ліберальна лівниця з становища верховодячого зійшла на становище рівнорядне з другими національними стороництвами,

іменно з елементами славянськими. Нинішня лівниця німецька займає лише відпорне становище супротив агресивности Славян австрійських. Она береже лише національних інтересів Німців, не думаючи вже про верховодство, а тим менше про германізацію елементів неїмецьких. Видячи свій упадок, лівниця поставила в часі коаліції засаду ненарушимости посідає національного. Засада ся упала скоро в виду жизненности славянської, котрої не годна синити ніяка постанова параграфова. Томуж і бачимо, що частина лівниці, іменно Німці чесько-моравські, відлучили ся йині від Німців корінно-австрійських країв і втворили окреме стороництво „поступовців“ німецьких, з задачею: боронити нарід свій перед ославленням (!). Колишня лівниця, найчисленніше стороництво в радї державній, лежить нині майже безсилна. Оригінальні ліберали з чисто німецьких країв пішли на службу жидам; други з країв словянських, дрозжать о свій національний бит. При будучих виборах змаїє до того число сих лібералів. Їх мандати припадуть в части антисемітам, в части клерикалам і консерватистам. Недобитки зберуть ся імовірно під проводом гр. Кінбурга або Хлюмецького яко умірено-ліберальне стороництво і будуть, здає ся, лише „маркувати“ опозицію. Опозицію же дійсну поведуть лише Німці чесько-моравські і націоналі німецькі, що кокетують з великою Германією.

Справи австрійські.

В австрійським парламенті увала підчас руских сьвят справа, котру уважали всі Славяне мов би пробою сил славянського впливу в парламенті. Сею справою єсть словінська гімназія в Цілеї. Тяжко бороли ся Словінці разом з всіма славянськими послами о заснованє сеї гімназії, а тепер стратили єї через легодушне трактуванє сеї справи. Бо не перевагою голосів (109) винесли німецькі націоналі, ліберали і антисеміти сю позицію з бюджету, але через недостаток голосів славянських послів (98). Богато з них

ніг би валила ся. От, подумав я, вже то така певно і єї відча, їй мліуть і небесна кухня нічого не поможе. Ми привитали ся, обняли ся, поцілували ся і я відіслав цілий мій добрий гумор. Ми забавляли ся так весело, як ніколи на землі і я що хвиля дякував Богу, що мене так скоро покликав до себе. І тим занукав хтось до дверей і малий хлопчина той сам, що мене до неба запровадив, покликав мене до сьв. Петра. За хвилию ми пішли з сьвятим роздавати небесні подарунки дітям з різних країв.

В ясно освітленій, просторій комнаті стояло лишно і багато прибране божє деревце. Оно було такє високе, що вершка тоді було й добачити, а дарунків тільки на нім понавешовано, що їх і не почислив би. Небагом почали сходити діти. Того року випадала черга на дівчата. Бо в небі, як я донідав ся, така є установка, що що року на сьвятий вечер сходять ся по одній з кожного народу дитині по даруночки з божого деревця, одного року самі хлопці, а другого самі дівчата. Відтак після заслуги, дістають і маленкі діти менший або більший даруночок. Я побачив тут дітий з цілого майже сьвіта, і чорних і жовтих і білих, великих, — однак білі переважали. Відповідно до різних країв, з яких діти походили, були они і ріжно вбрані. Деятрі стояли цілком нагі, так що наші європейські діти і дивитись на них не хотіли; деятрі були тільки троха приодіті, а наші європейські всі у футерках, шалочках, в зарукавках та кальшниках. За хвилию і почав сьв. Петро роздавати подарунки. І дивно: котра дитина мала гарній-

(особливо Поляки) продовжило собі сьвятоточі фері і на рускі сьвита, коли тимчасом парламент відбував свої засідання. Самих польських послів не було аж 26, руских 6, чеських 19, полудневих Славян 10 отже разом аж 63 славянських послів, ба навіть не було двох славянських при голосованю. Німці піднесли такий крик радости в парламенті, що зі славянської сторони понесли ся слова обуреня: „Фе, се ганьба для німецького народа“. Але ціла справа не буде мати в практиці великої ваги, бо гімназія мусить прецінь істнувати — не розгонять же учеників і професорів серед року шкільного, а видати на ню потрібні правительством покрити з інших фондів. Але за кілька днів мали нагоду славянські послы показати свою силу при голосованю над удержавленем чеської народної школи ім. Коменського у Відні. Сю резолюцію ухвалено 122 голосами против 111 голосів і так направлено зі сторони славянської більшости поражєне при цілейській справі.

Коли бесіда про парламент, то не можна поминути справи усунєня гаязетного стеміла хотий она находит ся ще в такій стадії, що не можна про ню сказати нічого рішучого. Але єсть нова надія, що хоті не цілком занесту ту заперу розвитку дзєвнякарства, то все ки поробить значні полегшені. — Скорше справила ся рада державна з пос. Цурганом котрий при позичці „домашній промисел“ забрав голос на те, щоби домагати ся усунєня кривого ієси. Тумлірика, мов то з причини, що він германізує школи, та ще й ієсєктора Ом. Поповича. Що архимандрит Цурган міг закинути ієси. Поповичови, донідаємо ся хіба зі стєвогрімів, але прецінь не міг єму зробити закиду, що не уміє руского язика яко ієсєктор руских шкіль. Чогож отже перинить? Але єго виводи оцінили справедливо, бо навіть не піддали єго резолюції під голосованє.

Прикрі висти доходить до нас з угорської Руси. На тім кусині великої рускої землі видно, до чого доводять забутє власних ідеалів, служба чужим богам. Та „твердь угорська“, що уважала за низьким для себе, служити власному народови, але клонилась ся перед білим царем, пішла тепер так само в службу жиловатілого цигана — Угра. Зжидаризовані Русини обох гр. кат. єпархій ірєніської і мункачівської заводили у себе навіть без дозволу Риму мадарський язик в богослужєнях. Уже підчас пенітенської вистави удавала ся депутация сьвятчеників і мірян з тих обох єпархій до кардинала примаса, з просьбою о зведенє мадарського язика в гр. кат. дитурії. Депутация була у президента міністрів, у пре-

любки... І згадавши на сю корветь я успокоїв ся.

За хвилию почали сходитись до мене мої приятелі, моя дорога кумпіння; а кожний провадив з собою і свою жіночку. Перший прийшов сей з президиального бюра, а з ним і єго подруга, котрої я й не бачив ніколи за жита, була се та перша, чи властиво друга, давна, однак ніколи не забута. Небагом прийшов прокуратор з своєю ясноюкою блондиночкою, за ним молодий адвокат, усміхнений, щасливий, як ніколи за жита, надійшов вкінці і елегантний правительственник з дуже богато убраною подругою, грубі мабуть баньки така єго не минули; — вчунав ся вкінці до моєї кімнати і товстий професор водучи понід руки свій ідеал з лицєм Мадонни. От і маєш щасливиці! — аж крикнув я, побачивши професора з єго ідеалом і з єго блудом від уродженя, себ то єго імпозантним животиком, котрий як він мені брехав, нерозлучний був з єго горем великим. Он мабуть ти, любчику і на землі такий нещасливий був, як тут тепер в небі...

Мій приятель від фінансів і виняв десь з кишені фляшку з румом і она почала зараз весело кружляти з рук до рук; для дам постарав ся прокуратор о легке винце. Так що-ж, всі они веселили ся, сьміяли ся, тішили ся з мого приходу, лиш я один був сумний, невеселий бо я ще не мав при собі своєї любки дорогої. Однак за хвилию відчинили ся двері від кімнати, а в них показала ся она. Єї бліде, марне личко цілком не змінило ся, она все ще здавала ся мені така слабенька, що за лєрним подувом вітру з

ше і богатше убранє, та й дорожший дістала гостинець. Діти цілували ся. Петра в руки і зараз виходили з салі разом з подарунками; незабаром не було вже нічого.

Так ні, десь там далеко в кутику далеко чути таке, придержуване хляпанє. Ми глянули в сей бік і побачили ще одну дівчину; сьвітляка на ній тоненька, дряхла, полатана, сорочечка чорна, обконтіла, що ледви і пізнати можна було, що руська і перед були колєсь гарно вишавані, до того босє, перемерзле стояло оно в кутику, не говорило ні словечка, та все лишє зважало...

— А хто се там ще лишє ся, чому не йде сюда ближше? — спитав сьв. Петро. Оно бідне перепудженє лєдво ішло до сьв. Петра, — личко заслонило сьвітником монби соромило ся і глянуло на сьвітлого.

— А ти з відки дитинко?

— Та я з Галичини, з села...

— Так ти руська? — питав сьвятий далше, — чогож ти соромиш ся до мене прийти?

— Та я так негарно, так убого одягнена, що стидажсь до вас прийти, та хотіла переждати, поки всі діти не розійдуть ся, щоби не сьміяли ся з мене.

— А чємиз ти була сєй рік? — не оустигла ти ніколи сьв. молитви?

— Ні батечку, а часом і не їла цілий дєнь, а таки молитви ні рано, ні вечер не позабудала...

— Красно, дитинко, а вчин єє ти гарно?

— Та я не знаю, бо ми ще сьвідоміти не дістали, — а з і своїх книжок не маю, аж пізно

зидентів обох парламентарних палат, а в університетській церкві відправили тоді навіть мадярське богослуження. Отже для здержання сеї самої видав папа римський декрет, що забороняє уживати мадярський язык в гр. кат. літургії. Декрет припоручає єпископови, щоби викоринив ті надужитя, щоби заборонив перекладати церковні книги на мадярський язык, а випечатані вже книги велів знищити. Коли би найшли ся свідчення, котрі таки уживають тих книг, то треба їх остро карати, бо вільно уживати в літургії лише славянського языка, признаного церквою. Взявша має також і о тім повідомити своє духовенство, що в разі, коли би се уніміє не мало успіху, конгреґация виступить даліше против унірних. Декрет жадає від єпископа відповідь в тій справі.

Даліше доносять, що пражський єпископ Валій відчитав декрет конгреґации і писемно кардинала Ледоховського своїй консисторії і опісля подав его обіжником до відомости духовенства своєї єпархії. Бути може що се спинить трохи мадьяризацію руского народа за Карпатами, але де нема любови до свого у провідників народних, там годі надіятися добра на будуче.

Боснею займають ся тепер, від часу промови пос. Стефановича в раді державній, більше, як коли — і не все хвалять тамешні відносини. Хоть всякий признає Калая заслуги коло економічного підвищення краю, то завидують ему деспотизм в церковних справах. Недавно була у Відні депутація православних босанських та герцеговинських Сербів з жалобами на намісника Калая у президента міністрів, а причини тих жалоб ось які: Під турецьким панованем мали християни в церковних і шкільних ділах навіть значну самоуправу, котру поважала пануюча власть. Тоді самоуправу босанські і герцеговинські християне тепер в більшій часті утратили і єю справу болючо відчують. Передовсім не можуть православні ані в церковних, ані в шкільних справах жадної навіть дрібниці постановити, не можуть в своїх громадах зійтись на жадну раду без заступника поліції, або якого иншого політичного урядника, котрий звичайно вмішує ся в справи і євниє великі щирі вискази та свободні постанови. Се поліцейська оліка на кождім кроці публичного, а по часті навіть приватного життя давить и народ мов змора. Надто порушили дневники і особисті відносини „босанського королика“, як називають Калая, дивуючи ся, звідки він бере гроші на своє вистави-жте, коли не має великого приватного маєтку. І так подає Deutsches Volksblatt швейцарі річчю о поведінню „босанського

віцекоролевої“, як зве жену управителя Босни і Герцеговини, Калая. Пані Калаява їздить з цілим двором окремими поїздами по Босні, оглядає шпиталі, добродійні заведення, а навіть школи. Кождий крок „високої дами“ описує ся подрібно в урядовій Bosnische Post. Її стрічають всюди урядові депутати від заведень і населення, а навіть від войска. Названий дневник каже, що в Босні уважають п. Калаяву, а не Австрію за управительку краю.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 11-го січня 1897.

Іспити для приватистів за перший піврік 1896/97 піchnуть ся в Чернівцях в вишній школі реалній 28-го с. м., а в вишній гімназії 30 с. м. Зголошувати ся треба день наперед.

Новий директор черновецької фінансової дирекції двірський радник Іван Коляци прибув уже до Чернівців і обняв урядоване від дня 8. січня. Новому директору представили ся вже всі урядники фінансової дирекції.

Нова руска газета „Руслан“ буде виходити від Нового року у Львові яко орган католицько-русского стороництва. Перше число тої газети на оказ появило ся ві второк перед святами. В статі „Від редакції“ читаємо: „Ми добре свідомі тяжкого обовязку, який приймаємо на себе, приступаючи до поважної праці під призывом найвищих ідей культурного світа, до праці під неспорочним українсько-руським народним прапором, в імя високих ідей Христової науки, правди і братолюбія. Оборона наших народних прав, розширення їх, позитивна робота в кождім напрямі й приєднання для такої роботи широких верств нашої суспільности — отсе наша мета. Але свідомі тяжкого обовязку, ми не менше свідомі й сего, що успіх нашої праці залежить не від нас самих, як взагалі успіх всякої позитивної роботи залежить не лише від сего, хто радби до неї подати почин. Але ми певні, що коли хоч и части й посередно, в міру сил наших, причинимо ся до сего, щоби розяснити думки, справити хибні погляди, вказати цілі для позитивної праці і з'єднати для неї наші роз'єднані сили, то вже сповнимо сям важне народне завдання. Стаємо о власних силах — тож домагати ся мусимо рішучої діяльної помічі у всіх тих, кому дорога будучиність нашого

народа і хто розуміє, що обезпечене сеї будучини може подати лише сповнене обовязку через кожного з'осібна.“ — „Руслан“ буде виходити кожного дня з виймком неділь і свят о годині 6-й вечером. Редакція і адміністрація містять ся при ул. Коцерника ч. 9 на II-ім поверсі. Яко мотто приймила нова газета уступ з Шашкевичевих „Псалмів Русланових“, уступ: „Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш, а не возмеш милости і віри не возмеш, бо руске ми серце і віра руска.“ Передплата на ту газету виносить річно 12 зр.

Читаємо в Днях, що та газета від нового року виносить ся з друкарні Товариства ім. Шевченка і буде друкувати ся тепер в друкарні Інститута Ставропигійського. Просяючи ся з Товариством ім. Шевченка, Дняло повторяє ще раз всі ті аргументи, якими воювало доси против Товариства ім. Шевченка. Могло би було хоч на відході подякувати Товариству за всі ті добродійства, яких зазнало від товариства... — Замість Батьківщини і Читальни буде виходити також в друкарні Ставропигійській нова газета для народу Свобода. — Правда переміняє ся на газету для селян і міщан.

Паперові стовпи телеґрафічні — се найновіший винахід в промислі виробів паперових. Маса паперова мішає ся з бораксом, содею і иншими субстанціями, а праса гидравлічна надає їй форму дулавих циліндрів. Стовпи паперові мають бути о много придатніші, як деревляні, не тільки для того, що легші, але і для того, що далеко ліпше опирають ся впливам атмосферичним.

Велика поміч. Селяне в Бельгії можуть безплатно перевозити жельзницею всі свої продукти, отже всякі ярини, овочі, сметану, сир, яйця, молоко, дріб аж до ваги 50 кіло. Також безплатним єсть перевіз порожніх бляшанок, копів і пр. У нас за тоє ставляють, где тільки можуть рогацьки мита дорожнього, кониткового, мостового, торгового. Все тоє убиває у нас вже в зароді всякий промисл домашній!...

Чотири роки в в'язниці пересидів в російських казематах в Варшаві і в Петербурзі львівський академік Шляєн. В р. 1890 арештували его на галицькій границі під закидом, що належить до тайного революційного союзу російських робітників. Хоть не доказали ему нічим того закиду, держали его доти, доки не були змушені освободити его через дипломатичну інтервенцію австрійського правительства. Отже недавно мав акад. Шляєн відчит у Львові, котрим

вечер приносять мені мама книжки від сусідової дочки, та тоді я учу ся при світлі каганця, доки і не виччу всего заданого.

— Гарно, — а родичів ти слухаєш, кохаєш?

— Та лише маму маю, бо батька вже давно нема; мама кажуть, що захорував, не мав що їсти, тай помер з голоду.

— Се все дуже гарно дитанко, — промовив сьв. Петро, — так що-ж я тобі дам, коли я вже всі дарунки пороздавав, — я думав, що вже нема нічого більше, так і не задержав нічого для тебе. За те на другий рік зголоси ся до мене перша, то дістанеш від мене найкрасніший даруночок.

Дитина нічого не відповіла, лише в єї очах слези закрутили ся і оно забралоє їти. Сьв. тому мабуть жаль стало сиротини, він підніс єї до себе, погладив, поцілував в голову, тай відпустив...

Небавом я вже знову опинив ся в своїй комнаті, при своїй кумпанії.

— А що, як там було? — почали мене питати.

— Та нічого, кажу — кожда дитина дістала своє, подякувала тай пішла.

— А наша руська дитина дістала що гарне?

— Наша нічого не дістала — відповів я, замішав ся біднятко.

— Як то замішало ся?! — почали мої приятелі сердити ся, винивши вже певно не по одній шкільничі. Та-ж ви знали, що і оно прийде, так треба було задержати щось і для него.

— Певно забув сьв. Петра на руську дитину, — говорив я, — але за те він обняв, приголубив, поцілував лише єї, а другу жадну...

Мому товаришови від фінансів очі аж утіль засьвітили ся, він сильно ударив пистуком об стіл і почав сердито говорити: — От і маєте, панове, небесну справедливість!... Забули на руську дитину! а хто-ж має на неї пам'ятати?! Чим же оно гірше від всіх прочих? може тим, що оно таке бідне, обідране, та голе, а таке чемне, побожне і соромливе?! Ні, панове, нема і не буде для нас справедливости ні на землі, ні на небі... І він з пересердя перевернув скоро один „швалє“ за другим.

Відтак підняв ся прокуратор і почав говорити, а в словах его пробивалась ізда іронія і завзятє.

— Як то нічого не дістала руська дитина — казав він — противно, она дістала те, чого жадна друга, поцілуй від сьв. Петра і обіцянку на сьвітучий рік. Чи-ж се не значить у вас нічого? Чи ви думаєте може, що сьв. поцілуй не загірє єї перемерзлі ніжки, не прикрив голе тіло, не нагодує єї? Чи ви думаєте, що єя покірна, терпелива руська дитинка потребує ще чогось більше, як милозвучних, з сьвятих уст плывучих обіцянок? Ні, будьте певні, що оно біднятко і тим задовелилось, оно перед своєю невеликою цілий рік буде хвалитись сям поцілуєм, що від сьв. дістало; оно цілий рік буде тішити ся отсими обіцянками, які їй сьв. тай завзятє зробили. Така, панове, єя руська дитина, — а коли она така, та-ж чого-ж їй ще більше треба, як сего поцілунку і сих обіцянок? Нічого!

— Так чого-ж отже і сердитесь на сьв. Петра? він так лише зробив, як кождий наш ошкун і на землі був би зробив... Тому-ж, а ну хлоніть, випем єю чару за адерованє сьв. Петра, нашого найліпшого ошкуну і заступника!...

— Ні, не будеш пити, вражий сину! — почув ся нараз грізний голос за нами. — ми обернулись, перед нами стояв сьв. Петро, — так от як ви мені платите за мою добрість, за мої добродійства для вас? Ах! ви... — геть мені зараз з веба, щоб і сьв. поцілуй не нас не лишило ся! Там, на сьвіді некла, смажені і пражені, довідаетесь, як то в небі опозицію провадити! А тепер вон!

Ми немов єї замії наполохані розлетіли ся на всі боки, сьв. тай з грубим патиком за нами. Ми прийшли на край двору небесного, а тут один за другим і кинь головою на діл, на саме дно некла. Полетіли тамтуди мої приятелі, полетіли стрімголов і їх жіночки, полетіла винини і моя любка а за нею і я. Летів я, летів довго, аж доки не вдарив головою о жельзну бочку з мазею уже в неклі, тай з великого болю і — ірбобудив ся...

Дивляю ся вгору себе, ну, слава Богу, се ще не некло, се моя власна комната, лише що я усунув ся з канапи на землю, та набив собі доброго гудза о ногу стола. Ні веселої кумпанії, ні дорогої з'блє, лише старий годинник вибиває, як і перед тим своє „тик, так,“ а з кухні долітає сьв. козладуючих; я чую виразно слова коляди: „Небо і земля... Небо і земля!“

познакомив своїх слухачів з грозою російських вояць, де політичні переступники сидять літми без переслухання і засуду та гинуть в наслідок злої страви і нездорового воздуха, або попадають в божевільство зі смутку, тревоги, розпуки, а передовсім з браку рухливої праці для мисли.

Жертвою нового зарядження, щоби не давати дзвінком знати, коли має надходити поїзд залізничний на естаду, став палкер залізничний в Станіславові, іменем Скопинський. Видно він забув, обслуговуючи пасажерів львівського потягу, що рівночасно надходить поїзд з Гусятина. Не чуючи жадного сигналу, хотів перебігти шлях, але в тій самій хвили ухнула його локомотива і здавила на безформну масу.

На Народний Дім зложила н. нотарева Кузиарська з Садагури 1 зр. і п. ад'юнкт Ганкевич з Садагури 1 зр. — Сума складок в сім році 20 зр. 52 кр.

Телеграми „Буковини“.

З дня 11-го січня 1897 року.

Відень. З нагоди сїмдесятих уродив приймав архієпископ Райнер багато желань високих достойників двірських, військових і правительствених, адресів научних і артистичних корпораций. Вчора відбув ся фамілійний пир у архієпископа, в котрім взяв участь цесар.

Прага. В Железні убили жандарма Букара; злочинець не знаний.

Бомбай. Джума в Індиях ширить ся; в Карані 52 випадків джуми з легким перебігом. Від суботи 220 випадків, з котрих 214 закінчили ся смертю.

Каїро. Стан здоров'я в Єгипті знаменитий; від вересня не було там випадку холери.

Переписка редакції.

М. Н. в К. Руковись. „Рік 1897“ буде друкована. Дікуємо! — Анна Стор. Виславо лист в означене місце poste restante ще 6. с. м. „Педолог“ в П — ній. Спасибі Вам за признане. Обовязком кожної газети єсть боронити всіх тих, що справді працюють для народу, отже й учителів. — Що до збирання складок на наш Народний Дім, то очевидна річ: треба доконче втигнути і селян до тих складок. То був би сором, як би 140 руских громад не могло за цілий рік зложити н. пр. по 5 або по 10 зр. зовсім дрібними крейпаровими складками. Адже не самі бідолахи живуть по селах; є й такі, що на весілля купують за 30 зр. самої горівки! Отже треба, аби інтелігентні Русини по селах за-

няли ся збиранем складок між селянами, але ревни і безнастанно. Треба людям вяснити, на що збирають ся гроші; треба списувати докладно, хто що дав, а ми посвідчимо в газеті, що гроші дістали. Спробуйте лиш у себе, а побачите, що вдасть ся. Треба лиш самому за то взяти ся, а на других не спускати ся. — „Васильчик“. Заводимо два фейлетони такі, що в однім буде друкувати ся все явсь довша річ (повість, оповідане і т. п.), а в другім самі коротші: научні статі, критики, малі оповідання і т. п.; хочемо, аби не лиш батько в родині мав що в газеті читати, але й его жінка і дорослі діти. Буде се свого рода школа; на розривку також не забудемо.

П. Т.

Отрим маю честь повідомити шановних відбрателів, гостей і публіку, що я перебрав існуючий досі під фірмою

АНТІН ТАБАКАР і ГАІНА

склад корінних товарів, вин і делікатесів

— (заснований 1812 р.), —

а окрім того

АГЕНТУРУ і СКЛАД РІЛЬНИХ МАШИН

з днем 1-го липня с. р. і буду дальше вести під моєю власною фірмою

СТЕФАН ГАІНА.

При сій нагоді складаю сердечну подяку за довіру, оказану так часто попередній фірмі, і прошу уклібно, мати те саме довіру на дальше і для мене, при чім запевнюю, що все старатиму ся задовольнити шановних гостей добірними товарами найліпшого сорта, низькими цінами і уважною услугою.

Прощу о часті замовлення і нешує

з поважанем

Стефан Гаїна.

Літературне Товариство

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиці Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редактовану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892, 1894, по 1 зр. 20 кр. за роки, а всі 7 разом за 7 зр.

З пересилкою поштовою 7 зр. 30 кр.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

В КОЖДІЙ РУСЬКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ

ПОВИННА НАХОДИТИ СЯ

Народописна карта

українсько-руського народу.

владжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконала я літографічний завод Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, накле-

єрої вже на полотні, вносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

ВАЖНЕ

для кожного, годуючи для всіх П. Т. урядів, торговельників і ремісників, бібліотек, студентів і приватних людей є повідомлення, що існують тут уже від багатьох літ, на красній експозиції в Чернівцях 1886 р. визначено нечесним призначенням

ЗАВЕДЕНЕ ПЕРЕПЛЕТНИЧЕ

Кароля Кобжинського і Еміля Канюка

тепер через набуто найновіших машин, писан і знаши анархія значно побільшила ся і тому сій локалі перенесли на вулицю ратушну ч. 12, другий вхід також від вулиці митної ч. 11.

Вараном приступили догодити фактори, що Еміль Канюк яко єдиний того переписного заведення і тепер ємо зможе під новою фірмою

— о Кароль Кобжинський і Еміль Канюк —

а виразенням персоналом всі фактори роботи, як опрацьовані книжки, роботи талантерийні, друг на стижки до шиб, окрасу до галтовань, ручних робіт і т. д. для П. Т. урядів, шкіл, бібліотек і приватних людей по найнижчих цінах як найліпше і як найскорше доставляти.

Прощу о ласкаві замовлення

з поважанем

8—10

Кобжинський і Канюк.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Можна купити

Дім з двома фронтами, в Чернівцях панський у з. ч. 35 і у з. арменська ч. 2, з 11 комнатою, 2 кухнями і ґрунтом до забудовання. На домі заінтабульована бук. щадничка каска на суму 6.000 зр. Дім продає ся з вілної руки під дуже користними умовами. Близні повенення подат п. офіція Гоши у краснім виділі. (4—4)

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Рух поїздів залізничних

важний з днем 1-го мая 1897 після середно-європейского годинника.

Приходять	П о ї з д и						Відходять	П о ї з д и						
	посилні			особові				посилні			особові			
до Чернівців								з Чернівців						
З Відня, Кракова, Львова, Станіславова, Коломиї і Снятина	1128	.	.	657	1028	550		До Снятина, Коломиї, Станіславова, Львова, Кракова і Відня	347	.	.	941	1029	538
З Букарешту, Яс, Сучави, Глибоки	329	.	.	912	1000	523		До Глибоки, Сучави, Яс, Букарешту	1203	.	.	717	1048	616
З Новоселиць, Садагури	.	.	.	.	.	1113	950	До Садагури, Новоселиць						

Підчеркнені числа означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. ране. — Середно-європейський час різниться ся від львівського о 36 минут, а від черновецького о 44 минут; коли на залізницях є 12 год, то на львівській садишницю є 12 год. 36 мин., а на черновецькій 12 год. 44 минут.

Видат товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучанця.

За редакцію відповідає Осип Маковей.

